

9093

W 8 V 8

ISTORIA ROMÂNILORŪ

CURSŪ FĂCUTŪ LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI,

DUPE DOCUMENTE INEDITE,

DE

D. PROFESORŪ V. A. URECHIA

MEMBRU ACADEMIEI ROMÂNE, PRESEDINTE SECȚIUNEI ISTORICE, MEMBRU CORESPONDINTE
ALŪ ACADEMIEI SPANIOLE, ALŪ INSTITUTULUI ETNOGRAFICŪ DIN PARIS ȘI ALŪ ALTORŪ
DIVERSE SOCIETĂȚI ȘI CONGRESE LITERARE ȘI ISTORICE, MEMBRU FUNDATORŪ
ALŪ ATENEULUI ROMÂNŪ, PRESEDINTELE LIGEI PENTRU UNITATEA
CULTURALĂ A ROMÂNILORŪ, PRESEDINTELE COMITETULUI
DIRIGINTE AL SOCIETĂȚEI DE CULTURĂ
MACEDO-ROMÂNĂ, ETC.

PUBLICATŪ

SUB DIRECTIUNEA PROFESORELUI,

DE

COMITETULŪ DE STUDENȚI AI FACULTĂȚEI DE LITERE DIN BUCURESCI.

SERIA 1774-1800

TOMULŪ VII. 7

CU DIVERSE ILUSTRATIUNI

BUCURESCI

TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMĂ BASILESCU

29, CALEA VICTORIEI, 29

1895

Prețulu în librărie 12 lei.

În abonament și la autor str. Brezoianu, 28,
cu 10 lei.

ISTORIA ROMÂNILORŪ

CURSŪ FĂCUTŪ LA FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI,

DUPE DOCUMENTE INEDITE,

DE

D. PROFESORŪ V. A. URECHIA

MEMBRU ACADEMIEI ROMÂNE, PRESEDINTE SECTIUNEI ISTORICE, MEMBRU CORESPONDINTE
ALŪ ACADEMIEI SPANIOLE, ALŪ INSTITUTULUI ETNOGRAFICŪ DIN PARIS, ȘI ALŪ ALTORŪ
DIVERSE SOCIETĂȚI ȘI CONGRESE LITERARE ȘI ISTORICE, MEMBRU FUNDATORŪ
ALŪ ATENEULUI ROMÂNŪ, PRESEDINTELE LIGEI PENTRU UNITATEA
CULTURALĂ A ROMÂNILORŪ, ETC.

PUBLICATŪ

SUB DIRECTIUNEA PROFESORELUI,

DE

COMITETULŪ DE STUDENȚI DIN FACULTATEA DE LITERE DIN BUCURESCI.

—◆◆—
SERIA 1774-1800
—◆◆—

TOMULŪ VII. (ALŪ V^{lea} ALŪ SERIEI 1786-1800)

CU DIVERSE ILUSTRATIUNI

BUCURESCI

—
TIPOGRAFIA ȘI FONDERIA DE LITERE THOMA BASILESCU

111, BULEVARDUL ELISABETA, 111

1894

VOLUMELE PUBLICATE

- Volumul I seria 1774—1786
» II » » »
» III séu I din seria 1786—1800.
» IV » II » » 1786—1800.
» V » III » » 1786—1800.
» VI » IV » » 1786—1800. (este sub presă).
» VII » V » » 1786—1800. (este cel de față, cu
care se termină seriile
1774--1786 și 1786--
1800).
-

ISTORIA ROMÂNILORŪ

TOMUL VII ALŪ SERIEI 1774—1800

ALŪ VLEA ALŪ SERIEI 1786—1800

CĂTRE SPRIJINITORII ACESTEI PUBLICAȚIUNI

Dăm aci alú VII^{lea} volum alú publicațiunei nóstre. Credémú că in optú volume se va putea cuprinde perióda istorică dintre 1774—1821.

Tipografulú și eú ne-amú înșelatú! Materialulú adunatú și pusú in ordine, va da, nu 8, ci celú puțin 12 volume.

Cu volumulú de față terminámú secolulú alú XVIII^{lea}. Inainte de a páși mai departe, consultú respectuosú pre sprijinitorii lucrărei, decă socotú utilú să mergemú inainte cu volumele 8—12, ori decă oprindu-ne deocamdatá la 1800, să ne întórcemú a publica volume din o serie mai dinainte de 1774, bună-órá acea de la 1700—1774, séú să descindemú și mai adânc in secolulú alú XVII^{lea}?

Dupé cum va fi dorința majorității subscriitorilorú noștrii, așa se va face.

V. A. Urechia

ISTORIA ROMÂNILORŪ

I

Isvóre. Scriitorii anteriori despre a II-a Domniã a lui Alexandru Ipsilant

În anteriorul nostru volum am terminat Domnia lui Alexandru Moruzi, pênã la revenirea lui Alex. Ipsilant în a doua Domnie, la Munteni, și din Istoria Moldovei am strãbãtut pênã la mazilirea lui Mihai-Vodã Suțu și înlocuirea lui prin Alexandru Calimah.

Principalele isvóre de consultat pentru Domnia a II-a la Munteni a lui Alexandru Ipsilant, le aflãm tot în documentele interne române, mult mai importante decât cele ce ni le oferã colecțiunea, de altmintrelea admirabilã, ce publicã Academia Romãnã, sub numele lui Hurmuzachi.

În primul loc, la documentele interne, stãu tot codicele Domnesci conservate la Archiva Statului.

Aceste codice sunt cele cu numerile XXXII—XXXVIII¹.

Condica XXXII, folio, hãrtie, coprinde 155 file.

1. Cod. XXXIII folio, hãrtie 3 capele fãrã tablã de materii, 470 de file.

Avem de observatã însã cã Cod. XXXIV. (în folio, de 267 file) coprinde cu începere de la pag. 168, câte-va documente strãine Domniei lui Alexandru Ipsilant, fiindu din Domnia lui Ion Gh. Caragea din 1813.

Condica XXXV în folio de 439 file, hãrtie tricapelã, scrisã de mai multe condeie, coprinde mai multe acte relative la justiție, din 1797 April 6 pãnã la Noembre 20. În urma tablei de materii mai urmãzã un documentu din 1797, Iunie 2.

Cod. XXXVI (în folio, lacunar la început, cãci îi lipsesc 17 file și de rea conservațiune) coprinde diverse acte de la Alexandru Ipsilant, pênã la fila 109 și verso; apoi acte de la Ion Constantin Gheorghe Hangerliu, începând de la fila 110 și verso, dupã care condica nu mai e numerotã, fiind foile albe.

Condica XXXVII este cu totul impropriu înregistratã la Archivã, pe numele lui Alexandru Ipsilant, cãci de la acestu Domn nu coprinde decât primul act, dupã fila 1 și verso; restul, de 218 file, coprinde acte de la 1803 la 1805.

Cod. XXXVIII, tot asemenea este rãu înregistratã pe numele lui Alexandru Ipsilant, de ôre-ce de la fila 1 pãnã la 12 nu coprinde de cât acte din Domnia lui Constantin Gheorghe Hangerliu, 1798.

Singurele codice în adevăr ale lui Alexandru Ipsilant sunt deci cele cu N-rile XXXII, XXXIII XXXIV, și XXXV.

Cătră aceste se adaogă o serie de precioase documente, multe din ele originale, fie din propria noastră colecțiune, fie din a Academiei române, de la mai multe persoane bine-voitoare, cari ni le-au împrumutat, fie în fine de la Ministerul Domeniilor și din colecțiunea diverselor Monăstiri din Muntenia, cari se vor cita treptat cu utilizarea lor. Nu vomă trece cu vederea, de bună sémă, nici puținele documente, deja publicate în colecțiuni speciale.

Importante informațiuni vomă afla în câte-va inscripțiuni după la Bisericii și morminte.

Bibliografia externă ne va procura un contingent important de informațiuni istorice. În prima linie vomă utiliza pre Albert Sorel (*L'Europe et la Révolution française*), Albert Vandal. (*Napoléon et Alexandre I-er*), Serge Tatitscheff, arhivele rusesce, vieneze și franceze, aceste două din urmă mai ales după colecțiunea Humurzache.

Scriitori mai vechi și mai importanți, despre Domnia a II-a a lui Alexandru Ipsilant, de cât cronica lui Fănuță (Zilot Romanul) nu avem. Vomă utiliza totuși versurile adresate de D-rul Caracăș, diversilor Domnitori sub cari el a servit, între cari și Ipsilant.¹

La fila 17² Fănuță nu aduce personală apreciere a Domniei lui Alex. Ipsilant, ocupându-se numai cu enararea evenimentelor ocazionate de Pasvantoglu și amintind intrigile lui Const. Hangerliu, pentru a lua locul lui Ipsilant.

Aaron Florian, în manualul său de Istoria Principatului României, face și el Istoria lui Al. Ipsilant în Domnia a II-a, în 11 rânduri³ în cari iarăși amintesc de Pasvantoglu și adaogă că «urând o viață răsboinică și preferind tot-deuna pre una de pace, a intrigat la Pörtă ca să-lă chieime din principat, putendă fi folositor mai mult în trebile cabinetului. Intorcându-se la Constantinopole a primită dregătoria de Dragoman mare al Pörtăi.»

Laurian, *Istoria Românilor, Bucuresci 1873*, nu amintesc nici atât cât Aaron Florian din Domnia a II-a a lui Alex. Ipsilant, ci dice numai, că la 1797 a fost depus din principat.⁴

Dionisie Fotino este cel care mai pe larg amintesc despre a

1. ΑΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΡΑΚΑΣΣΗ Γ' ΑΤΡΟΦΙΔΟΣΟΦΟΥ etc. ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΓΑΤΡΙΚΑ. 8° Viena 1795.

2. Ediția Hasdeu.

3. Pag. 169.

4. Pag. 560.

doua Domnie a lui Alex. Ipsilant. Acestŭ scriitorŭ ũice, cã Ipsilant a recãpãtatŭ Domnia dãndŭ mulŭi bani pe la ómenii influenŭi; cã de astã datã nu putu sã iconomisescã lucrurile țerei ca mai nainte și cã «nevoit, ca sã-și plãtescã datoriile, ce făcuse pentru ca sã capete Domnia, a trebuitŭ sã immulțescã și dãrile in țerã.» In fine amintesce de rãscóla lui Pasvantoglu și de mazilirea lui Ipsilant dupã unŭ anŭ și trei luni numai de Domnie. ¹

D. A. Xenopol parafrasézã pe Dionisie, și imprumutãnd aprópe tóte informaŭiunile de la Fotino le agravézã mult. Așia unde Fotino ũisese cã Alex. Ipsilant recãpãtase domnia dãndŭ *mulŭi bani*, D. Xenopol scrie, cã «iși cheltuise ce avuse și ce nu avuse, îndatorindu-se pãnã in grumaji la bancherii Constantinopolitani, spre a pune mãna pe doritulŭ scaunŭ. Firea lui se schimbã cu totulŭ din acéstã pricinã. ² Tot așia, unde Fotino scrisese cã «de astã datã (Ipsilante) nu putu sã iconomisescã lucrurile țerei ca mai nainte, D. Xenopol scrie: «El (Ipsilante) nu mai *cãuta dupã reforme, ca in prima lui Domnie in țera muntenescã, ci a face bani era strãduința bẽtrãnelorŭ sale puteri. Elŭ stórse țera ca unŭ moșnegŭ cu inima impetritã, care nu mai asculta nici de plãnsulŭ vẽduvei, nici de lacrãmile orfanului, și deveni adevãratŭ biciŭ pentru țera pe care elŭ altã datã incercase sã verse unŭ balsamŭ tãmãduitorŭ.»*

Și aci cu unŭ astericŭ * D. Al. Xenopol trãmite lectorulŭ sãu la Dionisie Fotino II p. 183, unde nimica din așia prãpastii nu se aflã!

Avemŭ, la rëndulŭ nostru a face istoria, dar *istoria adevãratã, documentatã*, a Domniei a doua a bẽtrãnului Domn Alex. Ipsilant.

*

Din nota reprezentantelŭi Franciei de la Constantinopole, cãtre Ministrulŭ din Paris Delacroix, cu data de 2 Septembre (stilŭ noŭ) 1796, vẽdurãmŭ, ³ cã incã in Augustŭ acelu anŭ (stilŭ noŭ) A. Moruz fusese mazilitŭ și Alex. Ipsilante numitŭ din noŭ Domnŭ alŭ Munteniei. Incã inainte de 15 Augustŭ, stilŭ vechiŭ, avemŭ de a pune data acestei mazilirii. Intemeemŭ acéstã aserŭiune pe unŭ actŭ din codulŭ XXXV (fila 56 verso), unde se aduce o anafora, datatã din 16 Augustŭ 1796, cu rezoluŭiunea lui Alex. Moruzi. Acesta la acea datã nu scia cã era mazilitŭ, de aceea hotãria spãnzurarea unui Ianculŭ sin Bogdan Sãrbulŭ. In curẽndŭ, precum vẽdurãmŭ, sosescã mazilirea, și Divanulŭ opresce

1. Dionisie Fotino tom. I, pag. 182 și 183.

2. Pag. 310, tom. V.

3. Pag. 512, tom. V alŭ nostru.

osecutarea sentinței de mörte, până la sosirea noului Dömnitorü, notându-se pe anafora, că «intömplându-se mazilia, s'aü popritü.»

Totuși neindoios, că nu din gioa de ¹⁶/₂₈ Augustü nu mai domnesce în Muntenia Alex. Moruzi, ci din 30 Augustü.

În decursulö lunei Septembre și câte-va zile din Octombre, până la sosirea în Bucuresci a lui Alex. Ipsilante, țera e administrată de boerii caimacamü. ¹

II

Primul Divan.—Boierü lui Alex. Ipsilante.

Alexandru Ipsilante găsesce la sosirea sa în Bucuresci Divanulö ultimü alü lui Al. Moruzi, compusü din boieri cari erau mai toți bine cunoscuți și chiar prietenü ai primei lui Domnii. Elü păstrează în Divanulö seü pe credinciosulö seü amicü Enache Văcărescu, pënă la mörte'i, în calitate de Banü și mare Vistiernicü. În primele zile din Iuliu 1797, trece ca vel Banü Dumitrașcu Racoviță, fiind-că murise Enache Văcărescu, ² pe Stefanü Văcărescu, fratele lui Enache, încă

1. Veđi la cod. XXXV fila 45 verso. Aci se spune că în trecuta lună Septembre 1796, erau boeri caimacamü, cari aü datü poruncü în sensulö otăririi ce apucase Moruzi a da, în Augustü, cu referința la perceperea a câte 2 deciueli din vinăriciulö mönăstirilor: „aü datü poruncä de obște către ispravnicü și către tacsildari, ca până se va hotări de Măria ta, cum sä urmeze, toți banii milelorü sä se strängă deplinü și sä se trimită la Mitropolie.“ Anaforaua lui vel Log. C. Filipescu din 14 Iunie 1797 amintescce töte aceste și adöge a spune, că hotăröirea caimacamilorü nu s'aü pusü în lucrare, de öre-ce Alexandru Ipsilant a sositü înainte de culegerea viilorü și de perceperea vinăriciulö: „Acösta ne apucändü sä se urmeze, după buna venire a Măriei tale, s'aü datü luminatele poruncile Măriei tale, ca numai 2 deciueli sä se opröscă, iar cei-l'alți bani, deplinü sä se dea Mönăstirilor.“

2. D-l Al. Odobescu în biografia ce ne-aü datü despre Enache Văcărescu (Revist.^a romänă, T. I. 1861, pag. 530) nu ne dä anulö morței lui Enache Văcărescu. D-lui se^{le} numai că Banulö Enache Văcărescu a muritü „în ceü de pe urmă anü ai secolului trecutü“ și că a fostü immormântatü în biserica Sf. Iönü, alătore cu casele sale. D-l Odobescu m^{al} aduce înformațiunea, că Moruzi ținea casă rea cu Enache Văcărescu. Adevörul este, că în Martü 1796 a fostü numitü ca mare Spätärü Dimitrie Manu în loculü lui En. Văcărescu; decät. Enache Văcărescu e departe de a fi cădütü în urgie, de vreme ce trece ca mar^c Banü. Din actele descoperite de noi în diverse codici, puturämü deduce, cu mare apro^o pier, data morței ilustrului bărbatü. În adevörü, la 10 Iulie 1794, Enache Văcărescu s^c găsea încă în viață, în postulö de mare Vistiernü alü lui Al. Ipsilant, precum acösta resultă din Cod. XXXIV fila 101 verso; iar peste 10 zile, adică la 20 Iuliu 1797, găsimü su bsemnändü ca vel Vistiernü pe Scarlat Ghica (același Cod. fila 95 verso). Deci în acestü röstimpü de 10 zile s'a intöplatü mörtea lui Enache Văcărescu. Ünü altü documentü, din 19 Iulie 1797, unü pitacü către Mitropolitulö, către biv. vel Banü D. Ghica, vel Banü Dumitrașcu Racoviță, vel Spätärü Mavrocordat, biv. vel Paharn. Ionü Hagi Moscu, ordonă sä mörögă acöștia la casa reöosatnului biv. vel Vistiernü Enache Văcărescu, ca în presența fiului seü, Clucerulö Alexandru Văcărescu, și a luminatei Domnițe, sä facä catagrafia averei, deja pecetluită mai nainte de Mitropolitü și Hagi Moscu. Biv. vel Banulö Ghica și Banulö

ilă ie în Ministerŭ Alex. Ipsilant, în postulŭ de vel Logofetŭ de țera de jos, în loculŭ lui Scarlat Ghica ce trece Vistiernicŭ. Cu tôte aceste Racoviță nu semnază, nici e citatŭ ca martorŭ în hrisóve decât în urma lui Nicolae Brâncóvenu, mare Logofetŭ de țera de sus, care se bucură de mai mare considerare, fie prin vrěstă, fie prin avere și nume. Asemenea iscălise în fruntea Divanului Enache Văcărescu, de și era numai vel Vistierŭ. Din Divanulŭ lui Moruzi nu mai aflămŭ în acelŭ alŭ lui Ipsilant pe Enache Moruzi și explicația e ușoră de găsitŭ în numele ce purta. Nicolae Filipescu este înlocitŭ de Constantinŭ Filipescu ca mare Logof. de țera de sus. Nu mai găsimŭ la Ipsilant pe Costache Ghica, dar păstréză pe Scarlat Ghica, care, din Logof. de țera de jos, cum era sub Moruzi, devine mare Visternicŭ sub Ipsilant. Dimitrie Manu Postelnicŭ, ce sub Moruzi fusese Spătarŭ, e înlocitŭ în slujba Spătăriei, prin Gheorghe Mavrocordat. Unŭ boierŭ, care la Moruzi era numai mare Clucerŭ, devine sub Al. Ipsilant mare Logof. alŭ obiceiurilorŭ, slujbă nouă, fórte importantă, despre care mai departe vomŭ vorbi; acestŭ boier e Isaac Ralet. Ca mare Clucerŭ, în loculŭ lui Ralet, aflămŭ pe Teodorache Iuliano. Iónŭ Damaris rămâne în Ministerŭ, ca Vornicŭ alŭ țerei de jos.

Dintre boierii de mâna a doua, vedemŭ înlăturați câți-va cu nume grecesci și anume D. Schina mare Comisŭ, înlocitŭ prin Iancu Negre; pe Dumitrache Costandache mare Pitarŭ, înlocitŭ prin Șerbanŭ Racovicénu. Radu Golescu devine mare Stolnicŭ și mai apoi vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, slujbă despre care avemŭ iarăși mai departe a ne ocupa. Const. Vișórenu este mare Slugerŭ sub Alex. Ipsilante. Din Vornicia a treia Manolache Crețulescu înaintéză, sub Al. Ipsilante, ca vel Vornicŭ de țera de sus, în loculŭ lui Costache Ghica, care, precum vedurămŭ, nu mai este în Divanŭ.

Către acești boieri avemŭ de adăogitŭ pe Iónŭ Rusetŭ în calitate de vel Hatmanŭ, după exemplulŭ Moldovenescŭ, dar cu deosebire că,

Racoviță sunt numiți de Domnitorŭ în comisiune, pentru că răposatulŭ i-au rugatŭ săi fie epitropi casei lui Pe vel Spătarŭ Mavrocordatŭ l'a numitŭ în comisiune „ca unulŭ ce ești orânduitŭ pentru catastife și sineturi ale Visteriei Domniei mele, ce se vorŭ fi aflândŭ închise în sipețurile răposatului, ca să le primesci“. Acestă comisiune are însărcinarea de a face împărțirea clironomiei.—1797, Iulie 19. (S'a repetitŭ acestŭ ordinŭ la 22 Iuliu 1797).

A muritŭ dar între 11 și celŭ mult 17 Iulie.

După tôte probabilitățile, Enache Văcărescu a fostŭ înmormântatŭ în biserica casei sale, ce cuprindea loculŭ ocupatŭ astăzi de casa D-lui Prager, loculŭ casei de Depunerŭ și Consemnațiunii și a Curței cu jurați, împreună cu cimitirulŭ bisericei Văcărescilorŭ, Sf. Iónŭ, care ađi se dărîmă în interesulŭ noiei construcțiunii a Casei de consemnațiunii. N'amŭ aflatŭ cu tôte aceste mormintulŭ lui Enache Văcărescu, ci numai alŭ lui Damaris. E probabilŭ, că mormintulŭ se va fi aflândŭ sub străni unde-va, și arŭ fi utilŭ să se facă cercetări cu ocaziunea dărîmării vechei biserici. După îndemnul meu, celŭ puțin s'aŭ scăpatŭ de nimicire mormintulŭ poetului Alecŭ Văcărescu, care era aprópe ruinatŭ, în cimitirulŭ bisericei. Monumentulŭ și osémintele aŭ fostŭ strămutate la cimitirulŭ Belu, sunt vr'o 2 ani.

tot Spătarul păstrează la munteni atribuțiunile militare rămânându hătmănia mai multă o sinecură, căci nu are în atribuțiunile sale de cât menzilirile. Ca mare Postelnicu Ipsilant, alege pre Costache Suțu, ast-fel că, pre când în Divanul lui Ipsilant intra mai mulți boieri pământeni de cât în alu lui Alexandru Moruzi, elu încredința însă posturile de încredere personală, Spătăria și Postelnicia, la 2 greci : Mavrocordat și Suțu. Ca Paharnicu avu, când pe Iordache Slătineanu, când pe Ión Hagi Moscu.

Din vechia opozițiune boierescă contra lui Moruzi, încă culege Alex. Ipsilant vr'o căți-va. Așia Fălcoianu este nu numai chiămatu în slujbă, dar chiar i se creiază slujba, și anume postul de Ispravnicu de politie alu Bucuresciloru, care nu este a se confunda cu acelu de Agă ¹⁾. Nu e vorbă, nu multu, din cei nemulțamiți de Alex. Moruzi, sunt indulciți cu slujbe de către Alexandru Ipsilante.

La 17 Martie 1797, Divanul era compusă din :

Ienache Văcărescu vel Vist.
 Dumitrașcu Racoviță vel Banu
 Manolache Crețulescu vel Vornicu de țera de sus
 Ionu Damaris vel Vornicu de țera de jos
 Radu Golescu vel Vornicu al obștiriloru
 Gh. Mavrocordat vel Spătaru
 C. Suțu vel Postelnicu
 Teodorache Iuliano vel Cluceru
 Iordache Slătineanu vel Paharnicu
 Grigore Paleologu vel Stol.
 Nicolache vel Comis
 C. Vișorenu vel Sluger
 C. Filipescu vel Logofetu de țera de sus.

În definitivu, Divanul constituitu de Alexandru Ipsilante este în compozițiunea sa mult mai romănescu de cât chiar al lui Moruzi. Apoi mare Visternic este Enache Văcărescu. Dcă, precum susține Domnul Xenopol, Alexandru Ipsilante a asupritu țera cu biruri și n'a mai fostu Domnul reformatoru de altă dată, răspunderea nu se cuvine s'o împartă deopotrivă și boierimea ?

Și nu este locul de a ne repeta refrenul : *Codă de toporū ?*

De alt-felū lectorul va judeca întru cât aserțiunea Domnului Xenopol este întemeiată, din actele ce vomu studia în capitolele următoare.

1) Veđi cod. XXXIII fila 55 verso actul din 30 Decembrie 1796.

Compunerea Divanului tot din vechii boieri, nu mulțămesc pe toată boierimea. Șătrarul Ioniță Oteteleșianu este în răsboi cu Banul Craiovei, Iancu Caragea. Este surghiunită la Mănăstirea Bistrița, apoi se'mpacă și el. ¹

III

Biserica.

Amă vĕdută grija deosebită ce Alexandru Ipsilant a avut pentru Biserică în prima Domnie. Și în a doua Domnie, vedemă din partea acestui Domnitoră aceași tragere de inimă pentru biserică. Așia simțimēnte ne probĕză o serie de acte. Iată bună oră pitaculă ce Domnitorulă adresĕză Mitropolitulă, în 27 Octombree 1797 :

Domnitorulă a fostă în diua de Sf. Dumitru la biserica cu acestă nume, unde este mitohulă Episcopiei Buzĕului. «Amă vĕdută acĕstă biserică fără de nici o podóbă cuviinciosă și făr' de nici o curățenie, atât la cele din lăuntru ei, cât și la cele din afară împrejmuiri, pentru care ne-amă miratū de atâta neîngrijire a Sf. Sale Episcopului, cum aū părăsitū și aū lăsatū acĕstă Sf. biserică fără de nici unū felū de peripiisis, în vreme ce datoria îndĕmnă pe fieș-care de obște a se osârdui către orĭ-ce Sfântū locașū Dumneșcescū..... cu cât mai vĕrtosū S. Sa Episcopulă la acĕstă Sf. biserică, ce o are ca unū mitoh, alătura lângă casele Episcopesci, unde este conaculă șederei S. Sale, i se cade cu deosebită datorie a face îngrijire de o bună podóbă și orĕnduiala ei.» Domnitorulă cere Mitropolitulă, ca acesta să îndatorĕscă pe Episcopulă de Buzĕu să îngrijĕscă de biserică și să chivernisĕscă casele și împrejmuirile, ca să le aducă la bună stare «și să avĕmă rĕspunsulă P. S. Tale, cum că aū urmatū porunca Domniei mele.» ²

1. Șătrarulă Ioniță Oteteleșianu s'aū fostă arĕtatū cu nesupunere către Caimacamulă Iancu Caragea. Acum Vodă scrie Caimacamulă la 21 Septembrie 1797, că după ce pe Ioniță Oteteleșianu l'aū trimisū la Mănăstirea Bistrița, ca să se pocăiască și să-și vie în simțire, acum tot la cererea lui Caragea, care arĕtă că Oteteleșianu și-aū cunoscutū greșala și că promite a nu mai comite acte de nesupunere, ordonă a fi liberatū de la Mănăstirea Bistrița.

Cod XXXVI, fila 92 verso.

2. Iată încă 2 acte relative la întretinrea materială a bisericelor :

Cu pitaculă din 1 Augustū 1797, Alex. Ipsilante însărcinĕză pe Paharn. Alex. Cocorĕscul, Ispravnicū din Ialomița, să mĕrgă la satulă Uluiți să vĕdă ce reparațiuni trebuescū la biserica de acolo? câtă șindrilă, chereștea? Cărțile bisericesci sunt pe deplină tôte, sĕu lipsescū din ele, și care anume? Vasele,

Necesitatea de biserică pentru popor, o constatăm simțită de Alex. Ipsilant și din următoarele acte ale înființării unei noue biserici, în mahalaua Popa Ivașcu și a înzestrării ei cu odóre :

Jalba preotului și mahalagiilor din mahalaua Popii Ivașco, prin care arătă Domnitorului că răposatul Ioniță Rachierul, ce a fost episcop la biserica Popii Ivașco, dăruind, între altele, bisericii acesteia și nise sfinte odóre de argint și întemplantându-se morțea și a lui și a soției lui, înainte ca să fi apucată a le da, Epitropia, în lipsă de moștenitori, deveni stăpână pe tot avutul lui Ioniță, și între altele a luat și acele odóre; ei s'au jăluit lui Vodă Al. Moruzi, dér acesta n'a putut termina afacerea «din pricina maziliei.» Ei cer ca Domnitorul să ordone restituirea odórelor la numita biserică, «ce acum s'a făcut nouă.»

Domnitorul la 5 Ianuară 1797, rânduiesce pe Vornicul obștirilor, să cerceteze afacerea. Acesta, la 15 Ianuară 1797, aduce anafera, prin care dice că cererea preotului și a mahalagiilor sus numiți este să aibă biserica odóre peste cele trebuinciose, și că mai bine ar fi să se dea la un locaș unde adeverată e lipsă de ele, «căci alătura cu ulița Ferestraului fiind mahalale depărtate de biserică, mai tot-déuna petrecu dobitocesce, și mai virtos că pe vremuri urite, ploiose și viforite, când se întemplantă morțe la unii din mahalagii, seú la copiii lor, nóptea, până să alerge la preoți și până să vie, fiind depărtate bisericile, își dá acelu bolnav sufletul, nespovăduit și negrijit. Așia vedându acei mahalagii, unia dintre dênșii și-au dat locul celú avea, ca să se facă biserică și cerându voie de la P. S. Sa Părintele Mitropolitul și ajutor de la M. Sa Alex. Vodă Moruzi, le-au dat M. Sa tal. 250 și voie să zidescă biserică și strângându miă dupe la creștinii au început a lucra până au isprăvit-o de cărămidă, și acum se isprăvesce.» Hramurile noiei biserici vorú fi Sfântu Visarion, Sf. Dimitrie Basarabov și Sf. Haralambie, cari sunt rugători și ajutători la bóla ciumei. Radu Golescu propune a se da potirul și cele-lalte odóre acestei biserici, trecându-se numele lui Ioniță Rachierul între ctitorii ei.

Domnitorul la 18 Februară 1797 aprobă propunerea.

Cod XXXIII, fila 244.

odăjdiile de sunt bune? «Către acestea, fiind-că nu póte fi de ajuns la această biserică numai un preot, să aréți protopopul de județ, că este porunca Domniei mele, să se mai rânduiescă un preot, negreșit.»—1797 August 1

Cod. XXXVI, fila 78. verso.

Pitacii către Egumenul mănăstirei Mărginenii din Prahova. Boerii ctitorii au arătat lui Vodă că din cutremur au crăpat zidurile înconjurătoare ale mănăstirei și că Egumenii n'au mai făcut reparațiunea. Domnitorul ordonă repararea, știind că mănăstirea, are venituri. Cere deviză de lucrări «ca să vedem câtă cheltuélă urmóză a se face și să chibzuiescú Domnia mea mijlocul celú cădută, ca să 'ți poruncim în ce chip să urmez.»—1797 Sept. 22.

Cod. XXXVI, fila 93.

Relativ la hirotoniă, Alexandru Ipsilante, referindu-se la regulamentele din prima sea Domnie, adresază la 22 Martie 1797, următorul Pitac către Prelații Bisericeii:

P. S. Ta Părinte Mitropolită ală Unguro-Vlahiei, i Sfințiilor vóstre Părinți Episcopă, vė facemă Domnia mea în scire, că în cea-l'altă Domnie a noastră cerėndu-se de la Părinții Arhieriei numărulă preoților din tóte Eparhiile, ne-aă arėtată Sfinția loră suma cea cuviinciosă de preoți, chibzuită pentru tótă vremea, pe trebuință a tóte părțile și locurile, de a nu fi lipsă nicăiri, care sumă s'aă legată și s'aă hotărit prin hrisovulă, ce s'aă făcut pentru veniturile Epitropiei, de a fi sciută și a se păzi orânduiala acėsta, ca alții adecă, ce va fi trebuință în urmă, după vreme, a se mai hirotonisi în loculă celoră ce se va întâmpla a muri seă a slăbi, să intre la numărul acela pentru care nu suntemă la îndoială că cu căți alți peste acea sumă din hrisovă amă făcută Domnia mea musaadea, atunci părinții Arhieriei, de nu s'aă pus la ajutorulă cutiei, și cu căți alți în urmă după vreme s'aă mai hirotonisită s'ară puté împlini loculă celoră ce vor fi murită, seă a îmbetrănită, seă a fostă trebuință la vre-o biserică nouă, ce se și sporescă îndestul; vedemă însă pe tóte dălele jalbă și cereri de la multe locuri, că sunt făr' de preotă, că aă lipsă făr' de a ne arėta că aă murită dóră preotulă ce-aă fostă; care acėsta ne aduce la mirare, în vreme ce, după cum amă dăsu măi sus, nu numai lipsă din suma acėsta trebuinciosă nu póte să fie, ci urmėză pēnē la acėstă vreme cu multă să fie măi immultită, cu care putea a se împlini tóte locurile cele cu trebuință de preotă; dăr după însciințările ce avemă, pricina este că la unele locuri sunt cu îndestulare făr' de trebuință și făr' de slujbă, iar la altele, unde aă murită seă aă slăbită din bėtrănețe, oră s'aă isvodită vre-o biserică nouă, nu se face iconomia aceea, ca din ceă ce sunt de prisos, la locurile cele îndestulate, să se orânduiască pentru slujbă, ci urmėză a fi acele lipsite și siliți locuitoră, de lipsa ce aă, a cere hirotonie, și a se immulți fără cuviință numărulă preoților din vreme în vreme, care acėsta este trėba Sfinției Vóstre, Părinți Arhieriei, a cerceta adică unde este îndestularea la ună locă de preoți, cu prisos și unde este lipsa și trebuința, oră că aă murită, oră că aă îmbetrănită, seă s'a izvodită vre-o biserică nouă, să împliniți trebuința din numărul ce sunt pēnē acumă cu îndestulare, ca să nu fie norodulă lipsită de preoți. 1797 Martie 22. ¹

Cod. XXXVI, fila 38.

1. Asupra jalbei lui Iacobă Streinulă, Constantină Filipescu vel Logofėtă cercetěză și presintă anafora Domnitorulă, în 5 Februarie 1797, că după ce ispravnică de Buzėu voră dovedi că jăluitorulă este făr' de pricină de dajdie să i se asculte cererea, de a fi preotă, și să se mijlocescă la Episcopulă de Buzėu, să nu i ia havaetulă obicinuită, fiindă omă scăpătată.

Domnitorul aprobă.

Ipsilante fixă, în 12 Iuliu 1797, bugetul Bisericeleoră Domnescă, în modulă următoră :

Budgetul Bisericeleoră Domnescă

Cei ce sunt orânduiți în slujba Bisericeleoră Domnescă, căroră aă a li se, da simbră fiștecăruia, pe anulă acesta leat 1797, precum se cuprinde măi jos după slujbă și după vrednicie, din veniturile, ce prin deosebită hrisovulă Domniei mele este orânduită, și cu mila privilegiulă ce aă :

La biserica de sus

<u>Tal.</u>	
550	Părintele Arhimandrită
250	Popa Dionisie
250	Popa Zaharia
250	Popa Spirea
250	Diaconulă Paisie
450	Protopsaltulă Dimcea
300	Deftereul Ioniță
100	Mihalache Canonarh
50	Gheorghe Canonarh
40	Eftimie Canonarh
40	la 2 copii
2530	

La biserica de jos

<u>Tal.</u>	
250	Eclesiarhulă Toma
200	Popa Antonie
150	Popa Ionă
150	Popa Preda
250	Protopsaltă Constantină proin
100	Dascălulă Dumitru
120	Dascălulă Șerbană
50	Neculaă Paraclisiarhul
50	Neculaă Canonarhulă
50	Constantină Canonarhul
50	Enache Grămăticulă
Total	3950 adică trei miă nouă sute și cincă-decă.

Procit. Vel Logof.

Décă Ipsilante nu îngăduia hirotoniile inutile, elū însă ajuta preoții cu bună inimă și nu numai pre cei de la orașe, ci și pre cei de la sate, acordându-le scutiri și miluiri. ¹

In contra abuzurilor preoților, de altă parte, aflăm pe Alex. Ipsilante, și de astă dată, neinduplecatū. Unū exemplu găsimū in pitaculū următorū :

Sătenii din Cioroiū, județulū Doljū, se jăluescă că preoții le iéū pentru cununie havaetū pentru Episcopū câte tal. 2¹/₂, pe când in trecutū unū feciorū care se însura, dedia numai tal. 1 și parale 4, iar popei, care'lū cununa, 20 de parale, «și câte unū sēracū care nu'l ajunge puterea să facă nuntă, fuge cu câte o sāraca de fată și este silitū apoi să plătescă Pār. Episcopū talerī 5 și popei tal. 2. Omulū care'lū cērcă Dumneđeū cu a doua cununie plătea mai nainte tal. 2, iar acum tal. 5 și popei tal. 2».

Domnilorulū, la 6 Decembre 1796, orānduesce afacerea in cercetarea Logofētulū de țera de sus.

Acesta întrebă pe Episcopulū de Rōmnicū și elū descuviințeză avaturile denunțate, că nu sunt cu scirea Sf. Sēle, și că protopopilorū li s'aū datū nizamū că de la cununia dintēiū preotulū să nu ié decât unū talerū vechiū, de la a doua 2 zlofi vechi și de la a treia 2 lei vechi. Acestū tarifū a fostū incuviințatū de Al. Moruzi.

Domnitorulū, la 14 Dec. 1796, dă Domnescă întărire la mâna jăluitorilorū, ca să fie apērați de a da mai mult la cununii decât tarifulū hotăritū, și Ispravnicii să obuge pe preoți a le întorce ce le va fi luatū mai mult.

Cod. XXXIII, fila 31.

Décă de bună starea bisericelorū și de moralitatea preoților, avemū probe că Alexandru Ipsilante se interesă și in Domnia acēsta, nu mai puțin elū fu veghetorū și asupra purtārei Episcopilorū și Călugărilorū. Așia vedemū că pe Episcopulū de Rōmnicū nu'lū cruță in

¶ 1. Cartea lui Alexandru Ipsilante din 1797, Noembre 21, prin care preotulū Popa Dumitru, i Preotulū Popa Toma și Popa Vitanū, i Popa Dinu dela Biserica după moșia Uluiții (Ialomița), le-am dat Domnia noastră carte, ca după cum alți preoți sunt privilegiați ai bisericei Domnesce și după cum și aceștia încă din cea-laltă Domnie a Domniei mele aū fostū scutiți, asemenea întărimū Domnia mea, ca și de acum înainte să fie apărați acești 4 preoți, ce slujesc la bisericile Uluiții, de tōte dările și orānduelile ce vor eși pe cinul preotesceū, ca să pōtă sluji napristan. Pentru care scriem și Prea Sfinției Tale Pārinte Mitropolit alū Ungro-Vlahiei, ca să-ți fie sciuți de preoți Domnesce, și să li se păzescă privilegiul acesta. — 1797, Noembre 21.

Cod. XXXIV, fila 151.

criticele sële, și-lă îndemnă la multe îndreptări, în interesul bisericeii. ¹

Și pe când în actulă acesta Ipsilante cere Episcopului o mai bună administrațiune, pe dealtă parte menține în tótă vigórea privilegiul, ce Episcopia de Rómnică avea, de a ține o fabrică de lumînări de céră albă. ²

1. Prin cartea din Augustă 1797, Alex. Ipsilant recunósce calitățile alese ale Episcopului de Rómnică, «el nu are nici o defăimare, păzind și buna cuviință, cum se cade unui arhieru și purtându-se cu cinste și înțelepciune, după cum și Domniei mele este sciut și cunoscut mai dinainte. Din neideea însă a lucrurilor, fără de sciință, fiind și strein, după ce au găsit Episcopia din rězmerițele ce au fost lăstatis (aceea ce și tóte alte mónăstiri au pătimit, rămând góle din văpaia rėsboiului. . . .) și după ce au găsit o și cu datorii vechi, l'au mai însărcinat și cu alte datorii noue «ocrotitori cari l'au precedat. Domnitorul amintesc, că pentru plata unor asemenea datorii și guvernele predecésore au tot dispus să fie ajutată Episcopia *cu din Eparhie și cu de la mónăstiri*. Domnitorul constată că nu s'a făcută acésta spre a mulțami lăcomia Episcopului, ci spre a se ușura Episcopia, precum au vedut acésta și din socóla ce au prezentat. «Decât, ómenii Episcopiei ce au avut rënduiri la Eparhii, nefindur cunoscuti mai dinainte de netrebnicii (fiind, precum amú disú mai sus, strein, fără de sciință) au făcut de la sineși relele lor urmări, purtându-se rău.» Domnitorul cunoscéndu tóte acestea și apreciind virtúțile Episcopului, declară că «n'amú găsit vină, după canónele bisericesci, de a lua pricină să facem la acésta vre-o urmare de îndreptare, ci l'amú îndatorit pe Sf. Sa: ca cu din bună iconomie ce va face și cu din cele drepte și obicnuite venituri» să se siléscă a mai plăti din datorii, păzind buna órânduială a Eparhiei, după povétnirile Mitropolitului: «rënduind ómeni cinstiti, cavioși și credincioși, de a se purta bine în Eparhii, pe care însine Domnia mea o îngrijim ca o a noastră datorie, după cum amú și ocrotit o și îmbunătătit o, precum sciți, în cea-laltă Domnie a noastră.» Elú adaugă că tóte aceste le face cunoscute boierilor: biv. vel Post. Iancu Caragea și divaniților de acolo, «ca să aveți cu toți de obște cuviinciosa evlavie, după datorie, ca către un arhieru și păstor bisericescu al Eparhiei aceleia, și ca către un ipochimen, ce se pórtă întru epangelma sa cu cuviință, cu cinste și cu înțeleptune, precum și Sf. Sa aseme către D-vóstră va avea iubirea și dragostea cea părintescă și bună voire, ca spre nisce fii bisericesci ai Eparhiei Sf. Sële...» Vodă ordonă să se citóscă astă carte în Divanú și apoi să se dée la Episcopie în păstrare. — 1797, Augustă 9.

Cod. XXXVI, fila 79 verso.

1. Pitacú la vel Aga din 6 Octombore 1797

«Fiind-că chelhanéua lumínăriei de céră albă este a mitocului Episcopiei Rómnică, întocmită cu Domnescă hotărîre prin hrisóve și cărți, ca toți cei-lalti din pământul țerei să fie opriti a ține cherhanea, séu a lucra lumînări de céră albă, și de vreme ce făcu arétare Domniei mele iubitorul de Dumneđu Episcopul Rómnicul, că unui din prăvăliași politiei ar fi lucrând lumînări de céră albă și vëndu pe la prăvăliile lor, poruncim Domnia mea D-tale,

Mari abuzuri făcēju egumenii de mōnăstiri, și la aceste abuzuri nu pentru puțin erau vinovați inșii Episcopii, cari dădeu Mōnăstirile pe mâna celorū ce le ofereaū mai multū câștigū. Din actele ce publicămū in notă se pōte vedea acēsta, cum și dispozițiunea Domnitorului de a nu îngădai asemenea jafuri a mōnăstirilorū. ¹

pe nimeni să nu îngăduesci a lucra luminări de cēra albă, seū a vinde la prăvăliile lorū; și ori cātă cēra albă seū luminări de aceste se va găsi la cinevași din pământeni, să se iēe și să se dēe la cherhanēua Episcopiei, de unde și va lua prefulū celū cuviinciosū. — 1797, Octombre 6.

In aceeași di de 6 Octombre Al. Ipsilant a datū o carte de volnicie unū Zapeiu spătărescū, ca împreună cu omelū Episcopului de Rōmnicū, care a denunțatū casulū, să mērgă la Buzēu să închidă o cherhanea, ce lucrēzā luminări de cēra albă și să ridice pe fabricantū, prin marifetulū Ispravnicilorū, împreună cu tōte ergaliile și cu tōtā cēra ce se va fi aflândū, să'lū aducā la vel Spatar. 1797, Octombre 6.

Cod. XXXVI, fila 94, verso.

1. Cartea lui Alexandru Ipsilant din 15 Noembre 1797, prin care reînoesce milele Mōnăstirei Dēlulū (Dâmbovița) «care este zidită și după putință înzēstrată de rēposatulū Radu-Vodă sin Vlad-Vodă Călugărulū, fiindū pusă la locū naltū și neîndemānatecū, unde necum a drege și a preface de ale Monastirei nu se pōte fără grea cheltuiālă, ce și ale hranei le suie cu mare discolie, fiindū lipsită și de apă (lucrulū celū mai trebuinciosū), din care pricină ajungēndū la prōstă stare și derăpănare, mai vērtos și din adesea schimbări a egumenilorū încăpēndū și la datorii; P. S. părintele Mitropolitū Ungro-Vlahiei Chir Dositei, la leatū 1795, făcēnd arētări selefului nostru Al. Moruzi Vodă pentru acēsta, aū găsitū cu cale și s'aū orânduitū egumenū la acēstā Mōnăstire Dionisie Ecclesiarhū Mitropoliei, dāndū Sfinția sa făgăduiala, că de se va purta cu orânduială și se va arēta vrednicū, economū și cu stăruință la acēstā Mōnăstire, prefăcēndū și reînōindū cele stricate, plătindū și datoria, i se va face și Domnescū sinetū, spre a nu se strāmūta din acē egumenie in viața lui. Pentru care, fiind-că aeum prin anafora aū făcutū și Domniei mele arētare, că numitulū egumenū aū gătitū materiile cele trebuinciose pentru dregerē și aū plătitū și din datorii, și deosebit piroforisindu-ne Prea sfinția sa și de ipochimenū, că este cuviosū și cu urmări bune, după orânduiala Cinului călugărescū, aflāndu-se și feciorū de boierū pământēnū, fiindū cercatū cu orânduiala bisericească, atātū de rēposatulū Cozma cum și de Sfinția sa, atātū in cātă vreme s'aū aflatū Episcopū, cāt și de cānd se aflā Mitropolitū. Decī dēr, după piroforia ce amū luatū, nevrēndū Domnia mea a trece cu vederea ticăloșia acesteī pré vechi Mōnăstiri. . . . » dā de iznōvă Monastirea Dēlulū in desēvârșita purtare de grijă a numitulū Ecclesiarhū Dionisie pe cāt va trăi, «ca printr'acēsta rāzemāndu-se să se îndemne (dupē făgăduiala ce-aū datū) spre a drege și a preface cele dărăpănate și să plătescā și datoria cātă se aflā, purtāndū grijă, după netăgăduita sa datorie, de a avē Mōnăstirea împodobită cu părinți cuvioși spre sēvârșirea sfinței slujbe, pentru pomenirea rēposatilorū titorī și a Domniei mele; iar cānd cine-va, cu vre-un mijlocū, va cerca de a'lū lipsi din acēstā egumenie, atunci să-i plătescā tōtā cheltuiala, cātă se va dovedi că aū făcutū

Nici monăstirile inchinate nu sunt lăsate în administrațiunea fără controlul a egumenilor lor.

la această Monastire de la sineși. Și apoi, după cercetarea, ce cu amănuntul se va face, de se va dovedi cu vre-o vină vrednică de lipsirea din egumenie, atunci să se lipsescă, iar într'altă chipu nimeni să nu se îndrăznescă a strica copriinderea hrisovului Domniei mele. Și am adeveritul hrisovul acesta cu însăși credința, etc..

Cod. XXXIV, fila 154 verso.

Iosif Episcopul de Argeșu, prin anafora de la 15 Februară 1797, arătă Domnitorul că de către Sandu Bucșănescu biv. vel Paharnicū se află ziditū și înzestratū schitulū Berislăvesci. Ctitorulū, care a fostū Epistatū la zidirea spitalului Sf. Pantelimon de către Gr. Ghica Vvd., a dispusū, ca de la numitulū schitū alū său să se dea câte 25 tal. pe anū la spitalulū Sf. Pantelimon; și fiind-că de Gr. Ghica aū fostū dați schitulū nisce munți, Bucșănescu a dispusū să se mai dea pe tot anulū la spitalū câte tal. 75 și 12 oi și prisosulū de venitū de la munți să rămăe alū schitulū, care să-și aibă egumenulū său deosebitū, călugărū de la Cozia său de la Argeșū. Acelū venitū de la munți s'aū datū la spitalū, până cândū acei munți s'aū luatū în stăpânirea Austriei, și acum schitulū dă la spitalū câte tal. 50. In trecuta rezmeriță schitulū a arsū, ca și mōnăstirea Cozia, rămânēndū zidurile gōle. După ce s'aū făcutū pace, s'aū rēnduitū egumenū de la mōnăstirea Argeșū, care aū restauratū schitulū. In anulū trecutū, puindu-se pe mitōcele Sf. Panteleimon o sumă de banī și embatichiulū indoitū, cu cuvintū ca să se plătescā datoria, «și aflāndu-mē și eū aice și nesciindū încă ce aședământuri are schitulū acesta cu spitalulū, neputēndū nici face într'altū chipū, fiind-că trēba sta cine va da mai multū, amū făgăduitū tal. 500 și apoi de la schitū săi iaū cu încetulū, ca să nu se zătienescā meremeturile.» S'aū găsitū însă unū individū care a promisū spitalulū câte tal. 750 de i se va da egumenia schitulū. Supraveni mazlirea lui Vodă Moruzi și se nāscu pricinā mare pentru acestū schitū cu spitalulū Panteleimon și Episcopulū, care invocā testamentulū ctitoricescū. Noulū Domnitorū a îndemnatū pe Episcopū să se împace cu Epistatulū spitalulū. Impăcarea nu era posibilă, căci Episcopulū vroia întocmai aplicarea vechiiorū acte, «iar să nu stea lucrulū cine va da mai multū, că multī apilipsiți sunt, cari dau făgădueli mari, ca să incapā la igumenie, și la urmă prăpădescū tot, neavēndū ce lua de la dēnșii, rămānū schiturile prăpădite». Episcopulū promite totuși cei 500 de tal., măcar că schitulū e sēracū, numai să nu se facā cu acēsta obiceiū, și să nu înceteze nici o datā supērările deasupra schitulū.

Domnitorulū recunōsce că după aședământulū ctitorulū, schitulū nu este inchinatū mitocū al Pantelimonulū, ca de acolo să orānduiascā egumenulū la schitū, ce are datoria de a da ajutorū spitalulū câte 25 tal. pe anū; decī este fār de cuvintū cererea Epitropulū de a numi schitulū metoh al Sf. Panteleimon. Prin urmare Domnitorulū ordonā vel Log. de țera de sus, ca Epitropulū de la Pantelimon să-și primescā numai ajutorulū, iar cei 500 lei de la Episcopulū de Argeșū se cădea săi dēe în interesulū obștescū, fiind-că pe atuncea mōnăstirea Pantelimonulū era încărcatā cu datorii, dēr pe viitorū n'are săi mai dēe nici se va face acēsta obiceiū pentru schitū, care va rămāne liber. — 1797, Martie 7.

Cod. XXXIII, fila 284.

Cu Pitaculŭ de la 9 Aug 1797, ordonă luarea socotelilorŭ Arhiman-dritulŭi Gh. Nadie de la Mōnăstirea Sf. Iōnŭ din Bucuresci, prin vel Vorn. Niculae Filipescu, biv. vel Vorn. C. Ghica, vel Log. de țera de sus, și biv. vel Spăt. Caragea. Să fie față la astă luare de socoteli și egumenulŭ noŭ.¹

Cod. XXXIV, fila 31 verso.

Mitropolitulŭ, la 1 N-brie 1796, presintă lui Al. Ipsilante anaforaou următore :
 «Insciintămŭ Măriei tale pentru Sf. mōnăstire Toți Sfințiŭ, de aici din Bu-curesci, că fiindŭ zidită de răposatulŭ Mitropolitŭ Antim, nu aŭ apucatŭ nici să o isprăvescă, nici să o puie în orēnduēla, ce se găsește făcută în scrisŭ ; și căți Mitropoliți aŭ stătutŭ după vremi, de aŭ și avutŭ vre-unulŭ bunulŭ proerisis, însă nu se vede cevaș adaosŭ seŭ meremetisitŭ ; și așia aŭ mersŭ starea acesteŭ mōnăstiri tot spre scādere, nefindŭ nici orēnduiți egumeni cu vre-o statornicie. In zilele răposatuluiŭ Vodă Geban Račovită, după anaforaou ce aŭ fostŭ făcutŭ răposatulŭ Păr. Mitropolitulŭ Grigorie, s'aŭ fostŭ orēnduitŭ, ca să fie conacŭ egumenilorŭ mōnăstirilorŭ țerei, când vorŭ veni aici cu trebuințe, și fiește-carele să și pōrte grija a și dregre conaculŭ seŭ ; însă nici cu acēta nu s'aŭ folositŭ nimicŭ, că nici s'aŭ urmatŭ acēstă orēnduială în multă vreme. Iar în Domnia Măriei tale dintăiŭ s'aŭ orēnduitŭ a fi orfanotrofie, și acēta iarăș s'aŭ urmatŭ numai cât aŭ stătutŭ Măria ta în Domnie ; iar după aceea din schim-barea adesea a egumenilorŭ pāmēntenŭ, aŭ ajunsŭ nu numai la datorie de a nu se putea plăti, ci și la dărăpănare, după cum este vedută ; și altŭ mijlocŭ de a și putea veni la vre-o stare bună n'aŭ rēmasŭ. Decŭ, fiind-că din voia lui Dumneđeŭ s'aŭ mai adaosŭ țerei încă o Episcopie la Argeșŭ, dāndu-i-se 2 ju-dețe din Eparhia Mitropoliei, amŭ socotitŭ a fi cu cale ca să se deē acēstă mōnăstire sub purtarea de grijă a Sfintei Episcopii să i fie metoh, fiind-că nici altŭ conacŭ nu are aici ; și să fie și școlă, pentru cei ce vorŭ fi ca să intre în trēpta preoției, din tōte Eparhiile, orēnduindu-se unŭ dascălŭ ca să fie pentru catihisis alŭ acestora ; și așia nādăjduimŭ că se va iconomisi mai bine, și mai ales acum, în vremea fratelui Episcopului chir Iosif, fiindŭ cunoscută osirdia frăției sele din meremeturile ce aŭ făcutŭ și face la Sfânta Episcopie, fiindŭ și aceea dărăpănată din trecuta rezmerită. Pentru care ne rugămŭ, ca să bine-voiască firēscă bunătatea Măriei tale a se pleca la acēstă alegere a smereniei nōstre, și a se întari prin luminatŭ hrisovŭ, ca în fericitele zile ale Măriei tale dōr își va veni Sf. casă acēta la vre-o bună stare. și nesăvirșită pomenire va fi Măriei tale în veci, împreună cu fericitiŭ ctitorŭ ai acesteŭ sfinte mōnăstiri și a Sf. Episcopii. De acēta ne rugămŭ, și cum Domnulŭ Dumneđeŭ va lumina pe Înălțimea ta. — 1796 Noembrie 1.

Domnitorulŭ dă resoluțiunea la 12 Noembrie 1796, aprobāndŭ mijloculŭ propusŭ de Mitropolitŭ «carele fiindŭ cuviinciosŭ» de a se aduce mōnăstirea în întregimea ei «cât și școlă pentru cei cari prin porunca Domniei mele se va da slobozenie a se hirotonosi, va fi întrānsa, și neīndoindu-ne că și Iubitōrulŭ de Dumneđeŭ Episcopŭ de Argeșŭ va pune tōtă silința, prin osirdia ce are, de a întregi acēstă Sf. mōnăstire și de a iconomisi tōte ale ei cum se cade. Primum anaforaou P. S. Sale de alegerea ce face, pe care o și întārimŭ și pō-runcimŭ Dumitale, cinstitŭ și credinciosŭ boerule alŭ Domniei mele vel Log. de țera de sus, să faci și hrisovulŭ Domniei mele de urmare.»

Cod. XXXIII, fila 5.

1. Din acēstŭ actŭ se vede că Domnitoriŭ luaŭ socotelile și de la Mōnăstirile închinatē, de ore-ce sf. Iōnŭ era închinatŭ la Monastirile din Giosŭ.

Aducem în notă un act relativ la reua purtare a unui călugăr, care, ca egumen de mănăstire, a ajuns a exaspera și pe inșii mai marii lui, de altmintrelea foarte îngăduitori, când din abuzurile egumeniei se foloséu și ei. ¹

1. Mitropolitul Dositheï, cu anaforaua din 11 Iulie 1797, raportéză Domnitorului, că în Mitropolie se află un călugăr, care din mica lui vĕrstă a avut o viață desfrânată, și, măcar că de mulți vor fi știute netrebnicile lui fapte, totuși îl face cunoscut și lui Vodă, arătându numai pe cele puține, căci mintea omenescă nu pôte coprinde nenumăratele lui urâte fapte. Acelu călugăr pe unde a fost egumen sĕu purtător de grijă a adus dărăpănare acelor case, și defăimare cinului călugăresc cu ale lui nerușinate urmări. Mitropolitul Grigore, vrĕndu a l chivernisi, l'a orânduit mai întâi dichiu pe tótă casa Mitropoliei, la Cucuești, și în 2, 3 ani a prăpădit și tot venitul și a scos și datore Mitropolia cu o sumă de bani să l întorcă lui. Apoi, rânduindu-se egumen la Snagov, și acolo a urmat asemenea; apoi egumen la Monastirea Délului, și la ce hal a adus Monastirea, este știut, căci datorita se trage și pĕne acum pe urmă l, măcar că tot atunci a avut și Mitropolia Tĕrgoviștei asupra și, și în loc să mai dea Mitropoliei ceva spor din venit, el a scos o datore cu vre-o 2000 de tal. Apoi fu orânduit egumen la Glavacioc, și ce prăpădenie a făcut și acolo este iarăși știut, lăsând-o datore peste 7 pungi de bani, și prăpădi și minunata móră ce avea Monastirea pe apa Argeșului, care acum nu se pôte face cu 30 pungi de bani. Fu orânduit apoi egumen la Vieroșu, Monastire îndestulată cu de tóte, vin, rachiu, bucate și altele, el în vre-o 6 luni cât a stat egumen, le-a vĕndut, le-a mâncat, le-a prăpădit. În câte rânduri și în câtă vreme s'a aflat econom aic la Mitropolie, se credea că nici singur nu va tăgădui, că măcar din socotela de venit și cheltuélă nu și-a dat, și încă a vĕndut și o sumă de rimători ai Mitropoliei fără scirea rĕposatului Mitropolit Cosma și a mâncat banii. Apoi în vremea lui Alexandru Vodă Moruzi, rĕposatul proin Mitropolit Filaret, mai nainte sciindu-lu ce vasu este, pentru ca să l separe de ómenii Mitropoliei și spre a l îndrepta, pe deoparte a înduplecat pe Dositci arhimandritul, egumen la Monastirea Câmpu-Lungu, de și-a dat demisia, pe altă parte, cu încuviințarea lui Alexandru Moruzi, l'a pus pe numitulu călugăr egumen, dându-lu sub ascultarea Arhimandritului Dositheï; într'unu an cât a stat acolo egumen, a adus cu totul la derăpănare Monastirea și cinulu călugăresc la defăimare; și aflându se de acesta, Vodă Alexandru Moruzi a trimis ómeni domnesci și de ai Mitropoliei, ca să cerceteze la fața locului; iar aici în Bucuresci subscrisul Mitropolit Dositheï, cu sinodul de archiere și egumen și cu vel Logofet, a cercetat; și s'a adevărit jălbile date atunci pentru dĕnsul și dupĕ canóne, fu despreótit; și Vodă poruncise să fie și bĕtat și apoi trimis surgun, dar prin mijlocirea sa (a Mitropolitului) a fost ertat de bătae, «pentru că nu mai mult să se defaimaze cinulu călugăresc, și fu trimis surgun la Monastirea Bistriței; și câte a făcut și pe acolo sunt știute și de alții, măcar că era la închisóre; și s'a jăluit egumenul și părintii, și fu mutat la Monastirea Tismana. De aici nu înceta cu scrisori la Mitropolitul, rugându-se ca să fie liberat și făgăduindu-se că se va îndrepta; Mitropolitul s'a înduplecat și mijlocindu cu rugăciune la Vodă, l'a ertat. Cât

Nu numai în administrațiunea bisericeii se amestecă Alexandru

timp aŭ lipsitŭ din Mitropolie, Părinții aŭ fostŭ odihniți, în linisce, iar de când aŭ venitŭ, ce aŭ pățimitŭ și pățimescŭ de dēnsulŭ, tōte nu se potŭ arēta; pentru cā nu'ī fu deajuns numai cu aie sale fapte a defăima cinulŭ călugărescŭ, ci defaimă pe fieșcare din călugării Mitropoliei, cu feliuri de categorii, nelăsândŭ pēne la celŭ mai micŭ, neocărit, neinjuratŭ și în odihna sa; s'aŭ jeliuitŭ tot pensonalulŭ Mitropoliei, ca orī elŭ să rămāie în Mitropolie, seŭ ei cu toții să lip-sescă. Mitropolitulŭ tot a așteptatŭ să se îndrepte, iar el tot mai spre rēu merge, căci aŭ ajunsŭ să se certe și cu țiganii Mitropoliei. Unŭ frate al numitului călugărŭ pretindea o sumă de bani de la Mōnăstirea Glavaciocului; după poranca lui Vodă Ipsilante, Mitropolitulŭ l'a chematŭ de față cu orânduitulŭ Zapciŭ și aŭ poruncitŭ călugărului să stea în chilia sa închisŭ și să-și ia sēma la jurāmântŭ, ca să nu-și vateme sufletulŭ, neeșindŭ nicăiri din chilie afară; dēr dēnsulŭ nici măcarŭ 2 dīle n'a păzit acēsta, ci mergēndŭ din chilie în chilie, din călugărŭ în călugărŭ, răzvrătindŭ și certāndu-se cu fieșcare, strigāndŭ cu gura mare ponosluirile fieșcārui, fără nici o rușine. Aceste aŭ rēmasŭ pēne alaltăeri sēră, cândŭ aŭ săritŭ la unŭ țiganŭ vizitiŭ, ca să'lŭ bată, care țiganŭ jăluindu-se, Mitropolitulŭ a chīamatŭ pe numitulŭ călugărŭ, ca să'lŭ sfātuescă și îndrepte, elŭ fără a se sfiī, seŭ a-și mărturisi greșala, împotrivă aŭ început a ne muștra. Decī dēr l'amŭ certatŭ cu vre o 20 de bețe la piciōre, nu dōr spre pedēpsă, ci spre pocāință; și în locŭ de a se îndupleca cevași, după ce l'amŭ lāsātŭ aŭ începutŭ în gura mare a ne ocări cu prea mari prōste cuvinte, de față lāudāndu-se și în veleagŭ strigāndŭ, cā creștinŭ să nu mōră de nu va face mōrte în Mitropolie. Iar în cea după urmă aŭ dīsŭ, cā negreșitŭ o să dea focŭ Mitropoliei. Noi aușindŭ una ca acēsta și temēndu-ne, ca nu cumvași să o și facă, fiindŭ slobodŭ, l'amŭ mutatŭ din odaia sa la altă chilie și amŭ dīsŭ de l'aŭ pusŭ și în fēre de piciōre, pēne a doua dī. Luminatē Dōmne, singurŭ elŭ de a sa voie mergēndŭ la Duhovniculŭ Mitropoliei, în taină i-aŭ arētātŭ, cā rēu și fār'de cale *pretendivisesse* frate-seŭ acei bani de la Glavaciocŭ, nefiindŭ nici unŭ banŭ datōre dintr'aceia, *ci numai o iconomie la mijloc*, și l'aŭ rugatŭ să vie să ne arēte, cumcā să mijlocimŭ cātră Măria Ta, să i se dea vre-o Mōnăstire pentru chivernisēlă și să se lase de acea *pretenderimă*. Iar acum cu totulŭ primisce a face jurāmētŭ cumcā sunt bani bunī ai lui Gheorghe. Inșă mai sus numitulŭ seŭ Duhovnicŭ ne-aŭ arētātŭ, cā nici într'unŭ chipŭ nu pōte lāsa să facă jurāmētŭ și să-și prăpădescă sufletulŭ, ci pentru de a fi sciute Măriei Tale unele ca acestea, ce se urmēză în Mitropolie de unulŭ, ca acesta nerușinatŭ și netemētōrŭ de Dumneđeu și de al seŭ sufletŭ, nu lipsirāmŭ a arēta cele mai puține dintru ale sēle urmări, rugāndu-ne cu fierbințōlă Măriei Tale, ca să te milostivescī, atātŭ asupra Mitropoliei i asupra călugărilor ce sunt într'ēnsa, cum și asupra ticălosului seŭ sufletŭ, și cum Duhulŭ sfântŭ te va lumina pe Măria Ta, să se ridice numitulŭ din Mitropolie și să se trāmițā undevași spre plāngerea greșalelorŭ și a păcatelor sēle, de unde cu hotărīre să nu fie slobodŭ a eși nici odată.— 1797, Iulie 11.

Dositeiŭ al Ungro-Vlahiei

Al. Ipsilant il surghiuni la Tismana, fără timp determinatŭ de rēmānere acolo. — 1797, Iulie 12.

Cod. XXXV, fila 96 verso.

Ipsilant, dér chiar și în judecățile consistorielor și ale Prelaților, cari atingeau vre-unu laic. Așia chiar și în acte de despărțenie, hotărîrea Episcopului de Râmnicu Nectarie, într'unu casu de divorțu pentru adulteru, este reformată prin hotărîrea Dòmnilorului. ¹

La finea acestui volum, lectorul va afla o serie de documente, complectându lucrarea lui Ipsilant cu referință la biserică, la milii și ajutóre acordate acestora, la vinăriciurile lor și la reînnoire, ori acordare de nouă ajutóre la diverse mănăstiri din orientu. Aci ne vomu mărgini să menționăm actele lui reînnoite în favorea bisericilor catolice din București și Târgoviștea, cum și unu act, din 15 Iunie 1797, în favorea bisericeii Sașilor din capitala țerei. ²

1. Nectarie Episcopu de Râmnicu, prin anaforaua de la 4 Maiu 1797, raportează lui Vodă în pricina lui Neculai Curelaru din Craiova, cercetată la Divanu. Episcopul a cătat la pravilă și au găsit stipulat, că muiera ce a făcutu precurvie, nu numai căși va perde zestrea, ci și darurile ce le-au primitu de la bărbatu neavându dreptul a cere de la acesta, măcar cât de puțin pentru hrană. «Deci, după această poruncă a Sf. Pravile, găsimu cu cale, ca să fie despărțiti unal decătre altul, fiindu slobodu numitul jăluitaru de acea muier, și pentru pedepsa ce i se cuvine, după faptele ei, găsimu cu cale, ca să fie luminata M. Tale poruncă către D. Caimacanul Craiovei, ca să o trimită la vre-o Mănăstire de maice acolo în partea locului, unde să-și plângă peccatele.» — 1797, Maiu 4.

Dòmnilorului ordonă Caimacanului Iónu Caragea, să trimită această muere la vre o mănăstire de maice, *cu sorocul mai îndelungat*, «ca să-și plângă peccatele, și când după acesta nu se va înțelepti și va fi tot în năravurile ei, atunci sfinția sa iubitorul de Dumneđu părintele Episcopu de Râmnic va da carte de despărțenie, rămăind jăluitarul slobodu de cătră dënşa. Iar zestrea și darurile, fiindu copilul la mijlocu, să le aibă bărbatul acesta în zapstul lui, ca să se păstreze, avându și pre copilul în chivernisela lui, pênă va veni în vîrstă, ca să i se dea.» — 1797, Maiu 11.

Cod. XXXIII, fila 393 verso.

2. Eată acele acte :

Cartea lui Alex. Ipsilant, din 23 Octombree 1797. «Find-că în orașul Dòmniei mele Târgoviștea (sud. Dâmbovița) din vechime Dòmni și oblăduitorii țerei acesteia au datu voie și slobodenie la căți de ritulu Catolicilor se află locuind și adăpostindu-se acolo, cu diréptă muncă și hrană a neguțitorilor de și-au făcutu unu locașu de închinăciune, *care s'au aflat și se află sub protecsia (προτέξια) Dòmniei, iar nu sub alta străină stăpânire, și pre Dòmnilu țerei cunoscă de protectoru întru rugăciunile și pomenirile ce facă către milosivul Dumneđu*, la slujbele lor, care locașu cu această orânduială fiindu sub a Dòmniei ocrotire și *protecsie*, au avutu și cărți Dòmnesce vechi cu ôreșicare milă Dòmnescă, cu cari cărți viind Barații de acolo, cu smerenie și plecăciune la Dòmnia mea, încă din cea-altă Dòmnie, după ce ne amu pliroforisitu Dòmnia mea înteu de această orânduială și amu vedutu însine și cărțile

IV

Cultura publică. — Școle

Nu putea Alexandru Ipsilante, reorganisaorul învățământului în Muntenia, să nu și poarte atențiunea asupra școlilor. Așa, punem sub ochii lectorului, înainte de toate, următorul important pitac, din primele zile ale intrării lui Ipsilante în Bucuresci:

Pitac la Mitropolitul și la cei 3 Episcopi.

«Fiind-că după buna orânduială, ce s'a fost întocmită școlilor de învățatura copiilor, încă din cea-laltă Domnie a noastră, urmază a fi pe la toate județele școle și dascăli cu plată de lăfă într'adins, pentru a învăța

Domnesci ce au avut, ne-am milostivit și le-am înouit milele ce au avut, pe care și frații Domni din urmă le-au întărit. Deci și acum întru a doua Domnie a Domniei mele, arătându-se cu jalbă de rugăciune, ca să le înouim acestu privilegiu; am bine-voit de ne-am milostivit asupra, pentru ca să fie rugători către milostivul Dumneșu pentru viața și bună starea Domniei mele și a fraților Domni din urma noastră, oblăduitori ai țerei și pentru îndestularea și fericirea acestu pământ, în care trăesc și se ocrotesc. Și le-am înouit mila ce au avut, ca să aibă a lua de la Ocnița ce este din josul tîrgului Tîrgoviște, 50 bolovanii sare pe tot anul. Pentru care să aibă a merge părinții Barați la cămărași de acolo, ca să și iee acastă milă de sare, în toți anii.—1797, Octombrie 23.

Procit. Vel Log.

Cod. XXXIV, Fila 144 verso.

NB. Cu cartea din 25 Octombrie 1797, acordă Baraților din Câmpulung (Muscel), reînnoire de milii: scutire de 2 luși oameni străini; scutirea bucatelor bisericeii: 100 oi de oșerit, 200 litre de dijmărit, 12 pogone de pogonărit în delul Topolovenilor. Vornicul de vinăriciu, i un vieri, om străin, 2 buși cu vin ce vor aduce din del în Câmpulung.

Cod. XXXIV, Fila 145

Cu aceeași dată, a sloboșit carte Baraților din Râmnicu-Velcei: 4 luși oameni străini, scutirea bucatelor bisericeii, 150 oi de oșerit, 200 litre de dijmărit, 1 vieri scutit, om străin.

Cod. XXXIV, fila 145 verso.

Asemenea a dat Alex. Ipsilant, tot la 25 Oct. 1797, hrisov de reînnoire a milelor Baraților din Bucuresci: 2 vieri, oameni străini, la vile din delul Bucurescilor i la Tîrgoviște, 2 argași oameni străini. Să scutescă ale bisericeii drepte bucate: 150 oi de oșerit, litre 200 de dijmărit, 15 vite de văcărit, 1 pivniță în Bucuresci, în mahalaua Sf. George vechiu.

copii sërmanî, cari nu potü avea altü mijlocü pentru procopséla lorü ; și de vreme ce aü venitü însciintare Domniei mele, acum, după la unele județe, cumcă reü s'arü fi păzindü acéstă orënduială, căci lipsesce dascälulü la unele, la altele că și de este dascälü, dér nu s'ar fi epimelisind la învățatura copiilorü ; unde vrëndü Domnia mea ca să dămü îndreptare și la acéstă, poruncimü ca să ne arëți P. S. Ta pentru județele din Eparhie'ți, care dascälü este auume ? Unde și la ce locü este și șcöla cea orënduită și locuința dascälilorü ? Și căți copii are dascälulü la șcölă ? anume ? și ai cui sunt ? Asemenea și cum se pórtă dascälulü ? Este cu silință la slujba datoriei sale ? Care acéstă scire o așteptämü Domnia mea fär' de zăbavă. Precum și pentru 2 dascäli ai Craiovei, Elinulü și Slovanulü, să ne faci arëtare, cari sunt ? și ce copii aü la învățatură ? Asemene și la Römnicü din Vêlcea, cine este dascälulü elinesc ? și ai cui copii învăță.» — 16 Sept. 1797.

Cod. XXXVI, fila 90 verso.

La mönăstirea Tuturorü sfințilorü, cea zidită de Mitropolitulü Antim, devenită metohü alü Episcopiei de Argeșü, in interesulü restaurării séle și a conservării in bună stare, o destină Al. Ipsilante,

Se aducü ca martori boierii : Pan Nicolae Brâncovénulü, vel Logof. de țera de sus ; Pan Dumitrașco Racoviță, vel Banü ; G. Mavrocordat, vel Spät. Manolache Crețulescu, vel Vornicü de țera de sus ; Iónü Damaris vel Vornicü de țera de josü ; Radu Golescu, vel Vorn. alü obștirilorü ; Pan Scarlat Ghica, vel Vist. ; Stefanü Văcărescu, vel Log. de țera de jos ; Isac Ralet, vel Logof. alü obiceiurilorü ; Ionü Rusett vel Hatmanü ; Const. Suțu, vel Post. ; Teodorache Iuliano vel Clucerü ; Iordache Slătinénu, vel Paharn. ; N. Golesou, vel Stoln. ; Ianache Negre, vel Comisü ; Ispravnicü N. Brâncovénu.

Cod. XXXIV, fila 146.

Hrisovulü din 15 Iunie 1797, prin care Alex. Ipsilant acordă Sașilorü, cari aü năzuitü sub *protecția*, ocrotirea și sprijinéla lui, după «obiceiulü ce se urméză la cetățile și politile mari, unde sunt scaune de Domnie și stăpânirü, ce sunt împodobite cu mulțimea norodulü, de pămëntenü și streini, cari aü fieș-care, după ritulü sëü, diferite caso de închinăciune», acordă preotulü și la câți-va din ritulü săsescü «voie și slobodenie, prin hrisöve, de a'și face numai o bisericuță de închinăciune, färă altă prejmuire de zidü, nefiindü de vre-o stricăciune sëü de vre-o supërare politicü, cum și 6 pogöne de vie să aibă acéstă bisericuță aice în țeră» și bucatele bisericutei scutite, adică vinulü de vinăriciu și 100 stupi i rămători de dijmăritü și 100 oi de oieritü și 2 luđi ómeni strëini. Al. Moruzi la 1793, Oct. 29, aü mai adaosü milă de 6 luđi scutiți și de 30 bolovanü sare de la ocele Domnesci. Acum viindü la Alex. Ipsilant Iónü Cloconorulü, preotulü numitei bisericute, acestü Domnitorü înoesce și întăresce milele acestei bisericute, care este sub protecția Domniei, «iar nu sub altă strëină stăpânire și pre Domnulü țerei ilü cunösce protectorü», Urméză mărturiile.

Cod. XXXIV, fila 86 verso.

după propunerea Mitropolitului Dositeiū, precum mai sus vędurămū, „să fie școlă de învățatură, pentru cei ce vorū fi ca să intre în trepta preoției din tóte Eparchiile țerei.“ Deci ętă celū mai vechiū seminarū alū țerilorū române, afară de Ardélū.

Domnitorulū dispune, ca «pentru oręnduiala celorū ce vorū veni la chirotonie, să fie dascălū oręnduitū, ca să-ı invete și să ı cerceteze, carele să deę adeverință că s'aū cercetatū, s'aū deprinsū la cele bisericesci și s'aū alesū vrednicū de hirotonie și atunci părintele Mitropolitulū, seū iubitorii de Dumneđeū Episcopi, să facă Domniei mele anaforale, după cuprinderea Domnescilorū nóstre porunci, ce amū datū pentru acęsta. ¹

1. Iatā acestū documentū în tótā coprinderea lui :

Hrisovulū mōnăstirei Tuturorū Sfințilorū, metohū alū mōnăstirei Argeșū. Zemle Vlahscoe. Dómne iubit-amū podóba casei Tale și loculū lăcașului casei Tale, dice prooroculū Impęratū David, căruia următorū fiindū fiulū seū prooroculū și prea înțeleptulū Impęratū Solomon, aū ȓiditū casă de rugăciune lui Dumneđeū, Sfântă și Prea Infrumusețată, în Ierusalim, Sion Sfânt numind-o ; asemenea și după cea prin trupū iconomie a fiului lui Dumneđeū, spre a doua Nascere duhovnicescă a ómenilorū și mai ales, după ce schiptrurile impęrătesci s'aū incredințatū de la Dumneđeū Impęrațilorū creștini, multe Sfinte locașuri, mōnăstiri și biserici, de enorie s'aū ȓiditū, nu numai de către Impęrați, Arhieriei și boeri, ci și de obște, de către pravoslavnici creștini, precum și aici, într'acęstā de Dumneđeū păzitā țerā, după ce s'aū intemeatū creștiūnătatea, cu oblăduire de stăpănitori pravoslavnici, multe mōnăstiri și biserici s'aū ridicatū din temelie, de către acei Domni ce aū stătutū după vremi, după cum se și vedū, cărorā următorī făcęndu-se și unia din Părinții Mitropoliți și Episcopi, și din blagorotnici boeri, multe aū ȓiditū și ei, unele din temelie, altele prefăcęndu-le, seū ajutorāndu-le cū cele de trebuință. Unulū din sfințele locașuri fiindū și Sf. mōnăstire a Tuturorū Sfințilorū, de aici din Bucuresci, după iscusința dăruiei bisericei ce se vede, și după urzela curții împrejurū, póte cunósce fięste cine câtā osărdie și dragoste fierbinte aū avutū rēposatulū Kir Antim Mitropolitulū Ungro-Vlahiei, ctitorulū acestei mōnăstiri. Inșā fiind-cā aū apucatū sfărșitulū vieței sale, mai înainte de a o isprăvi și a o pune în bună oręnduială, ce se găsește făcutā în scrisū, aū ajunsū ca unū lucru de arendā de către cei ce după vremi aū stăpănit'o, egumeni oręnduiți ori de către Domnie, ori de către Mitropolitū ; a cărorā fiindu-le schimbarea adese, de ar fi și avutū gândū a o drege seū a adăoga cevași din agonisela mōnăstirei, n'aū pututū, ei încă aū și risipitū din cele găsite gata, însărcinānd'o și cu datorii, nefiindū nici venitū deajuns ca să se póta chivernisi, precum se cuvine unei mōnăstiri. Pentru care próstā stare și dērăpănare de totū a acestei Sfinte case, acum după ce Domnulū Dumneđeū ne-aū miluitū cu a doua Domnie a țerei Romānesci, P. S. Sa Părintele Mitropolitū alū Ungro-Vlahiei Kir Dositheiū, după netăgăduita datorie ce are pentru Sfințele locașuri, ne-aū făcutū arętare prin anafora, cu cuprinderea acęsta, că aū ajunsū mōnăstirea la dērăpănare și grea datorie și cum că macar că în ȓilele rēposatului Vodā Cehan, după arętarea

Funcționarea școlii slavono-române de la Sf. Gheorghe vechiu continuă sub Alexandru Ipsilantū, avându școlari nu numai din țeră,

răposatului Mitropolitū Grigorie, s'au fostū orânduitu, ca să fie conacū egumenilorū țerei, când vorū veni aici cu trebuințe, și fieste-care săși porțe grijă de conaculū său a'lū acoperi și a'lū îngriji, dăr din întemplantarea vremilorū și nestatorniciile ce au fostū, nu s'au urmatū; precum și in Domnia noastră dintăiū, măcar că s'au orânduitu a fi orphano-trophie, dăr și acēsta s'au urmatū numai cât amū stătutū noi in Domnie, și apoi au ajunsū iarăș la starea dintăiū, cu schimbarea adese a egumenilorū, și cum că într'altū chipū nu se pōte a'și veni la o stare lăudată fără numai să lipsescă orēnduiala de egumenatū, și să se dea sub purtarea de grijă a Sfintei Episcopii, ce s'au făcutū de curēnd la mōnăstirea Argeșului, unde acum episcopesce iubitorulū de Dumneđeū Kir Iosif, a căruia osărdie este cunoscută P. S. Sale Părintelū Mitropolitū, din meremeturile ce au făcutū și face acolo la Episcopie, fiind-că și aceea au fostū dărăpănată din vremea trecutei rezmerițe, ca săi fie acēstă mōnăstire metoh, neavēndū altū conacū aici și să fie și școlă de învățatură, pentru cei ce vorū fi ca să intre in trēpta preoției, din tōte Eparhiile țerei, care provlimă a P. S. Sale primind'o Domnia mea, ca pe una ce este și pentru intemeerea mōnăstirei și pentru buna-cuviință a Sfintelorū bisericii, cu învățatura celorū ce vorū veni la hirotonie, prin slobođenia ce se va da de către Domnia mea; iată printr'acēstū cinstitū și bine inchipuitū hrisovū, dămū numitei mōnăstire cu tōte ale sale, mișcătore și nemișcătore, ca să fie metoh Sfintei Episcopii de la Argeșū, și intru nimicū să nu fie supērată de orī ce cereri ce se vorū face de la celelalte mōnăstiri ale țerei și a nu o face nimene conacū de a locui omeni cāsătoziți cu femeile lorū, nici a o face magazie pentru orī ce, și numai omeni cei trebuincioși săși aibă locuința in mōnăstire, și S. Sa Părintele Episcopū Kir Iosif să aibă datorie a iconomisi tōte cu bună orēnduială. Mai întâiū să plătescă datoria și după aceea să meremetisescă cele stricate, după putință. Să fie preoți cuvioși și alți omeni căți vorū fi trebuincioși bisericii, spre sevirișirea Sfintelorū slujbe, neincetat, după orēnduiala ctitorului; însă atât Părintele Episcopū, cât și alții ce vorū fi după S. Sa, să aibă adecă conacū acēstă mōnăstire și să iconomisescă ale ei, iar zestrea ei să nu o inștrăineze sōu să o mute la Episcopie, sēu la alte părți, ce deosebit de ale Episcopiei să se chivernisescă după orēnduiala ctitorului. Iar pentru orēnduiala celorū ce vorū veni la hirotonie, să fie dascālū orēnduitū, ca săi învețe și săi cerceteze, carele să dea adeveriță că s'au cercetatū, s'au deprinsū la cele bisericesci și s'au alesū vrednicū de hirotonie și atuncea Părintele Mitropolitulū sēu iubitorū de Dumneđeū Episcopū să facă Domniei mele anaforale, după cuprinderea domnescilorū nōstre porunci, ce amū datū pentru acēsta.»

Domnitorulū acordă apoi reinoire de milē: 100 bolovanī sare de la ocne și lude 10 strēini. Apoi, după rugămintea Episcopului de Argeșū, arētāndū că nu găsesce 10 omeni strēini, Alex. Ipsilante, in interesulū reparațiunei mōnăstirei, o donă Visteriei să se deē 10 omeni dintre dajnici, cari să fie scutiți și să li se deē pecetluituri domnesci. Urmēzā mărturiile boerilorū din Divan și curtenī, iar Ispravnicū este Const. Filipescu vel Log. de țera de sus. Hrisovulū e scrisū de Răducanu Poenaru biv. alū III Log. Condicarū, la 22 Martie 1797.

Cod. XXXIV Fila 29 verso. Veđi mai sus anaforaia Mitropolitului, din 1 Noembrie 1796, și resoluția Domnitorului de la 12 Noembrie același an.

ci și din alte țeri, străini veniți. Acesta o probază următorul document :

Zemli Vlahscoe. «De vreme ce școlă slavonescă este aședată aici în orașul Domniei mele Bucureșci, la Sf. Gheorghe celū vechiū, care este de învățatura cărței slavonesci i rumānesci, unde nu numai din copiii pământeni se află la această școlă, ci și din alte țeri străine sunt veniți, care școlă este trebuinciosă la totă obștea acestei țeri pentru învățatură, fiindū metahirisitū tot norodulū la această învățatură, la toate trebuințele ; spre a cărorā dare de învățatură de vechii și bătrāni rēposați Domni sunt orēnduiți cu plată Domnescă dascăli, ca să învețe în totă vremea copiii ; la care școlă se află cuviosulū Isaia șinghel Ierokirika, dascălulū slovenescū, cu unū ipodidascălū alū său, cari fiindū pământeni, socotitu-le-amū Domnia mea trebuința ce arū avea și nu i-amū lāsātū să fie de totū lipsiți, a nu fi atinși de ȳreși-ce milă Domnescă, mai virtos cā fiindū în linisce, pururea să fie cu mintea slobodă și să pȳtă pune totă nevoința a se sirgū și a sta napristen spre învățatura i procopsela copiilorū scholasnici, și pentru străini și pentru pământeni ; a cărorā dēr nevoința și strădanie nu le-amū trecutū nici Domnia mea cu vederea, nici i-amū lāsātū intru uitare, ci și acum intru a doua Domnie a Domniei mele, m'amū milostivitū, și, printr'acastă carte a Domniei mele, hotārimū, ca ei și totă casa lorū, în totă vremea să fie apērate de tot felulū de dājdii, de nimicū nici odiniorā valū și supērare să nu aibā. Așiderea și drepte bucatele lorū să fie scutite și nedajnice : stupii i rāmātorii de dijmuitū și vinulū de vināriciū și să ție și cāte o pivniță aici în Bucureșci apēratā de fumāritū, de cāmināritū, de vamā, de vinū domnescū, de ortulū vātafulū, de și de tȳte orī-ce alte angariī vorū eși pe pivnițe, orī în credința de va fi vināriciulū, său dijmāritulū, orī dāriile pivnițlorū, orī de se vorū vinde său măcar vre o datā de s'arū intēpla ca să plātescā și cei ce vorū avea cărți și hrisȳve Domnesci, iar mai sus numitulū dascălū nici atuncī să nu dēe, ci tot-dēuna să fie scatitū. Asemene pentru ajutorulū casei lorū să aibā și lude 5, străini scutiți și apērați de tot felulū de dājdii și orēndueli, ce vorū eși pe cei-l'alți scutelnici, de la Visteria Domniei mele peste anū în țerā, de nici unele nici un valū și supērare să nu aibā. Cum și la vremea oeritulūi să aibā a scuti oi 150. Incā să aibā pe tot anulū a lua cāte 1000 oca sare de la ocna Telega (Prahova) ; deosebit, să fie casa numitulū dascălū apēratā de orī ce musafiri și de tȳte alte beilicuri, din vel portarū său alții din boeri și slujbași, de către nimeni supērare să nu aibā. Pentru care poruncimū Domnia mea și D vȳstre Ispravnicilorū i D-vȳstre boerilorū său slugi, cari dupā vreni veți fi orēnduiți cu orī-ce felū de dājdii său slujbe, de tȳte cāte serie mai sus să aveți a vē feri și nimenea intru nimica valū său supērare să nu le facā, pentru cā dascălulū de la numita școlā, pururea aū avutū aceste milī, și de mai nainte, de la frații Pravoslavnicī Domni

ce au stătutū oblăduitorī acesteī creștinescī țeri, și de la Domnia mea din cea-l'altă Domnie, cum și de la frații Domni din urmă, precum ne-am adeveritū Domnia mea din hrisóvele Domnielorū lorū, ce se vĕdură de noi. Decī și acum, ĩntru a doua Domnie a Domniei mele, ĩntărimū și inoimū, print'r'acéstă carte a Domniei mele, ca să se păzescă acéstă mila neclintitū și neștrămutatū. — 1797 Octombre 13.

Procit. vel Logof.

Cod. XXXIV, fila 150.

Despre acéstă școlă Domnescă de la Sf. Gheorghe, mai dămū ĩn notă unū documentū, care menționéză și de existența școlei de la Colțea.¹

Școlă dela Dómna Bălașa încă continuă, cum dovedesce, bună

1. Anaforaua ĩn dosulū jălbei lui Dimitrie Vătafulū ot școlă Domnescă, pentru simbria lui, a i se plăti de la dascălū. Vătafulū Dimitrie s'a jăluitū, că dascălulū de la școlă Domnescă nu i-a plătitū léfa. Domnitorulū a orânduitū să facă cercetare, pe D. vel Vornicū alū Obștirilorū Radu Golescu și pe vel Logofĕtū de țera de sus C. Filipescu. Aceștia aū chiamatū ĩnainte și pe jăluitarū și pe părătulū dascălū (călugărū-Arhimandritū); părătulū dascălū s'a apĕratū, că elū, (cuvioșia sa), «fiindū orânduitū de eurĕndū la acéstă școlă, n'aū sciutū obiceiurile ce aū avutū, și la cercetarea ce aū făcutū, n'aū pututū să afe un adevĕrū, iar la ceea ce este cu cale nu se ĩmpotrivesce a nu urma». Decī ĩntrebândū pe jăluitarū ce'i este cererea? elū đice, că se află vātafū, slujindū mereū, silindu-se pentru ĩnvĕțătura copiilor, și că de la celā-l-altū dascălū Constantinū, aū avutū câte 3 tal. pe lună, și nefiindū mulțămitū cu acéstă léfa, aū vrutū să fugă, și atunci i-aū mai măritū léfa încă cu 1 talerū pe lună; iar dupĕ ce acela a muritū, sub noulū dascălū slujesce cu făgădueli, nimicū nu i-aū datū, și aduse mărturie pe Chiriță dascălulū de la Mōnăstirea Colțea; acesta adevĕri cele spuse de Vătafulū de școlă; apoi mai aduse o mărturie ĩn scrisū de la Sf. Gheorghe vechiū; asemenea mai fu adusū martorū și Dragomirū biv. III-lea Logofĕt, care a fostū mai ĩnainte ipodidascălū la acea școlă. «Decī acéstă școlă a Sf. Gheorghe vechiū, fiindū veche școlă Domnescă, are și léfa de la cutie po 39 talerī pe lună și alte milī, prin hrisóve Domnesci, și de la M. Ta din cea-l-altă Domnie, și lângă dascălū este și unū ipodidascălū, carele atātū din simbric, câtū și din cele-l-alte milī se ĩmpărtășesce, precumū și Vătafulū iarăși se ĩmpărtășasce cu mai puțin».

Părătulū dascălū rămase mulțămitū cu cercetarea și, ĩncredințatū de drĕpta cerere a lui Dimitrie Vătafulū, ĩi promise că'i va plăti și lunile din anulū trecutū, câte 3 talerī pe lună, și de acum ĩnainte asemenea. Și pentru a evita pe viitorū asemenea nemulțămiri orī abuserī, să fie stabilitū, ca din tot venitulū ce are școlă, să ia dascălulū 2 părți și ipodidascălulū a treia parte și din acéstă a treia parte să ia ipodidascălulū 2 părți și să dea a treia parte Vătafului. — 1797, Iulie 21.

Domnitorulū, la 9 Augustū același anū, ĩntăresce hotărĕrea anaforalei acesteia, a se urma ĩntocmai.

Cod. XXXV, fila 201 verso.

oră și anaforaua marelui Logofetă C. Filipescu, de a se da unui jăluitar, ce are 4 copii de învățatură, 20 de taleri de la cutie, pe lună, ca să-și pótă ține copiii la școla de la Dómna Bălașa. «Amă chiamatū și pe dascălii școlei de le-amă ăisū, ca să se siléscă pentru învățatura acestor copii.»

Domnitorulă aprobă această pensionare a 4 copii spre a învăța la școla de la Dómna Bălașa.

Aceiași lucru dovedescū și alte acte analóge ¹.

În școlele din Craiova, limba elenă este, negreșitū, în onóre, ca și la Dómna Bălașa din Bucuresci. În 25 Septembrie 1797, Alexandru Ipsilant îndepărtéază pe dascălulă elin de la școla din Craiova, ca incapabilū și'lă înlocuesce cu unū arhimandritū Pahomie, «carele are putere de învățatură, fiindū cercatū și alesū de D-lui Epistatulū școlei, Chir *Manasi Dohtorulū.*» ²

1. Radu Goleșcu Vorniculū Obștirilorū, cu anaforaua din 1797 Iunie 7, arétă lui Alexandru Ipsilante, că copiii orfanī aī rēposatului Băjescu biv. vel Sărdarū, «dupē halulū și sērăcia în care se află, de nu se va revărsa mila Măriei Tale asupra lor, rămānū cu totulū în periciune și muritorī de fóme, căci cu óreșce venitū al casei, ce se agonisesce, nici dobândile banilorū nu se potū lupta, fiindū casa datóre peste 3000 tal.» Goleșcu cere să li se orānduiască «o lefșóră, măcar câte 30 tal. pe lună și deosebit să li se dea o odaie de cătră vel Vorniculū Manolache Brancovénulū, în Mōnăstirea Domniței Bălașa unde sunt de invață la școlă, ca să le fie șederea neplisitū acolo la școlă, căci elū fiindū epitropū mai nainte, sunt acum vre-o trei luni de când a fostū gătitū o odaie pentru dēnșii și că... «din luminata porunca M. Tale aū pus într'acé odaie pre alți copii.»

Alexandru Ipsilante ordonă lui biv. vel Manolache Brancoveanu, să dea în lăuntru Mōnăstirei Domniței Bălașa o odaie «acestorū copii, cari aū trebuință a fi lângă școlă, pentru învățatură.» — 1897, Iulie 12.

Cod XXXV, fila 99 verso.

2. Cinstitū și credinciosū boerule alū Domniei mele, D-néta biv. vel Post. Iancule Caragia, Caimacamule alū Craiovei, sănătate! Amă vėđutū Domnia mea arétarea ce ne faci, pentru dascălulă de la școla elenéscă de aici din orașulū Craiovei, că este fără de sciință de învățatură și nedestoinicū, care iatā spre a nu face zățienire la învățatura copiilorū, orēnduimū Domnia mea altū dascălū în loculū celui ce aū fostū, pe acestū Pahomie arhimandritulū, carele are putere de învățatură, fiindū cercatū și alesū de D-lui Epistatulū școlei Domnesci Chir Manasi Dohtorulū. Ci dar să'l aședī D-ta la școla de acolea și să'și aibă léfa cea orēnduită, precum a avut-o și cel-l-altū, de la Epitropia obștiei, îngrijindū D-ta a privighea ca să pue, după datorie, numitulū dascălū, silința cea cuviinciosă la învățatura copiilorū, spre a se cunósce în faptă folosulū și procopséla ucenicilorū școlei, după care să pótă dobândi pururea mila Domniei mele. — 1797 Septembrie 25.

Cod. XXXIV, fila 121.

Școlile din județe și chiar pe la unele sate, nu mai puțin funcționează, sub Alex. Ipsilant. Dămă aci în notă o serie de acte, din care se vede că la Caracalū, în Romanați, continuă școla întreținută cu dania boerului Const. Filipescu. ¹

Asemenea există școla din Cerneți. Alex. Ipsilant reînnoiesce documentele anteriorilor Domni. ²

Alexandru Ipsilant reînnoiesce egalmente documentele anterioare ale școlilor din Tărtășesci, Agesci, Grecii (Ilfovū) și de la Prějba a

1. Fiind-că, după rugăciunea ce a făcutū Domniei mele cinstitū și credinciosulū boerulū Domniei mele D-lui vel Log. de țera de sus Const. Filipescu, ca să întărimū și Domnia mea acestū harū, ce aū făcutū D-lui la locuitorii din Caracalū sud Romanați, și vedēndū acestū harū alū D-lui cu bună orēnduială, amū bine-voitū Domnia mea, de întărimū ca, după cum se orēnduesce într'acestū hrisovū alū D-sale selefului nostru Alexandru Moruzi Vvd. să urmeze întocmai și întru tôte. — 1797 Maiū 5.

Urméză apoi citatū în întregime hrisovulū lui Alex. Moruzi, din 14 Iunie 1793, prin care întăresce dania ce aū făcutū boerulū Const. Filipescu biv. vel Vistierū orașenilorū din Caracalū, care era moșia D-sale boerului Filipescu, ce i-aū fostū dăruită lui, ca unū lucru slobodū ce era, de Vodă M. Suțulū, cu îndatorirea, ca orașeniū să pōrte grija, cu a lorū cheituclă, atât de biserica din Caracalū, cât și de „școla de învățatura copiilorū, a se întemeia cu dascālū vrednicū și pururea în tōtă vremea.» Alex. Moruzi întăresce acēstă hărăzire de moșie făcută orașenilorū din Caracalū de boerulū Const. Filipescu, dar «după ce amū lăudatū mai întâiū iubirea de omenī, și facerea de bine, și rivna creștinēscă, cu care, printr'acestă faptă plăcută lui Dumneđeū și vrednică de pomenire, s'aū arētatū»: apoi acordă locuitorilorū din Caracalū prezenți și celorū ce «după vremi se vorū mai îndeletnici a se da locuinței la acelu locū,» scutiirile următōre: toți să fie slobodi de clacă pe moșie, scutiți de dijma bucatelorū, de otașina viilorū, și să o stăpânēscă orașeniū și biserica de acolo cu pace, numai să pōrte și ei grija a fot pentru biserica, a și avea tōtă îndestularea cea trebuinciosă, cât și școla de învățatura copiilorū, pe deplinū. — Alexandru Ipsilant, cum amū vedutū, a întăritū și elū acestū hrisovū la 5 Maiū 1797.

Cod. XXXIV, fila 57.

2. Cartea lui Alex. Ipsilant din 13 Maiū 1797, prin care bisericei Domnescei vechi de la Cerneți (Mehedinți), «unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulū cinstitei și Dumneđeescii Troițe, la care biserica, vrēndū D-sa fratele Mihaiū V. Suțu, de a se aședa și a se întocmi o școlă cu dascālū, pentru învățatura și luminarea copiilorū orașului, și împrejuierei lui, cari sunt depărtați de școlă, pentru trebuinciosă învățatură, cum și pentru trebuința cântărilorū în Sf. biserica; și să aibă Sf. biserica unū ajutorū de obște; care venitū, pentru cele ce sunt de trebuința, cinstea și podoba ei, ca o zidire Domnesce vechiă, ce este făr'de altū ajutorū de vre-unū venitū, s'aū milostivitū D-sa și i-aū datū privilegiulū D-sale, ce'lū vedumū, cu létū 1782, Nombre 2, ca să aibă a ține lude 22 scutiți»; acēstă milă aū întărit'o și Alex. Moruzi la 5 Maiū 1795. Alexandru Ipsilant în 13 Maiū 1797, întăresce și elū astă milă de 22 liuđi;

ręposatului Hagi Stanŭ Jianu. Se scie cę acęstę școlę era intretęnutę și prin contribuțiune voluntarę de la țęraniĭ dupe moșie cari, ocupându-se cu meseria, tábăcărie de pei de caprę, se hotărırę sę dea pentru școlę cęte 10 tal. la 100 din comândile ce primiaŭ. ¹

apoi, pentru cę boerulę Alexandru Farfara aŭ fęcutŭ ĩn Cerneti o casę de piatrę pentru șederea dregătorilorŭ, Ispravnicĭ, Alex. Ipsilant poruncesce, ca ori care Ispra nicŭ vasta ĩn numita casę, sę dea pe lunę cęte tal. 6 la numita bisericę și școlę, «ca și acești hanĭ sę se cheltuęscę iaręși la trebuința bisericeĭ, de unt-de-lemnŭ, tãmæe și fęcliĭ, și la simbria dascălului școlęi și a cęntărețului.»

Cod. XXXIV, fila 93.

1. Hrisovulŭ luĭ Alex. Ipsilant din 17 Maiŭ 1797, prin care reĭntăresce hrisovulŭ luĭ Moruzi, de a se face tęrgŭ pe totę sęptãmăna, Dumnecele, și bęcliurile obicinuite peste anŭ și de a ține unŭ scaunŭ de carne scutitŭ, pe moșia Tártășeșci (Ilfovŭ) a Clucereseĭ Smaranda Bujoręnca, cari veniturile acestea, sę fie pentru ajutorulŭ bisericeĭ și școlęi de la Tártășeșci.

Cod. XXXIV, fila 163, verso.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant, de la 16 Aprilie 1797, Dumneșesceĭ bisericeĭ Dobroșeșci, de la satulŭ Tártășeșci (Ilfovŭ), unde se pręcnuesce hramulŭ Adormireĭ P. S. Nęcęcțoreĭ de Dumneșeŭ și a Sf. Erarh Nicolae, și școlęi ce se aflę la numita bisericę, ca sę aibę milę de la Domnia mea»... ĩ dę pentru poslușania bisericeĭ și școlęi lude 12 stręini, cęte 6 de fie-care, milę ce aŭ avutŭ de la altŭ anteriorŭ Domnŭ, și de la Alex. Moruzi prin hrisovulŭ de la Martie 20, anulŭ 1795 și pentru școlę, de la Augustŭ 1794.

Cod. XXXIV, fila 45.

Cartea luĭ Alex. Ipsilant, din 4 Iulie 1797. «La Domnia mea aŭ datŭ jalbę boierulŭ Domnieĭ mele Grigorie Bujoręnu al treilea Post., cumcę ĩn jud. Ilfov are moșie, ce se numesce Tártășeșci, cu bisericę de piatrę, unde ĩn vremile trecute aŭ fost și școlę pentru ĩnvęcătura copiilor sęrmani, ĩntocmitę de moșu sęŭ Șerbanŭ Bujoreanu biv. vel Vist., cu dascălŭ și cu platę de la sineși, și din ĩntęmplarea vremilor, scęcęcătând nęmulŭ sęŭ, aŭ ręcmasŭ și acea școlę la pustiire, care școlę aŭ ĩntocmitŭ o acum, așęcđndŭ dascălŭ de ĩnvațę copii, de pomanę, cu platę de la sineși. La bisericę aŭ așęcđatŭ 2 preoți și un gręcmaticŭ, de a se afla slujindŭ ĩn totę vremea.» Aŭ rugatŭ pe Domnitorŭ sę ajute școlę și bisericę. Al. Ipsilant scutesce ceĭ 2 preoți și, fiind-cę dupę raportulŭ Logof. de țera de jos, Domnitorulŭ aflę cę sunt la acea școlę 32 de copii ĩnvęcândŭ de pomanę și dintr'aceĭ 2 preoți ĩncę unulŭ este scutitŭ cu pecetea Sf. Sęle Părintelui Mitropolitŭ, Domnitorulŭ acordę scutirea preoțilorŭ de tóte dările, ce vorŭ ieși pe preoți și de ploconulŭ Vlęcicescŭ și de alte angariĭ și sę ție și 10 luđi, ómeni stręini, scutiți.

Cod. XXXIV, fila 90 verso

ĩn 2 Septembrie 1797, Alex. Ipsilant a maĭ miluitŭ școlę și bisericę cu scutiri de stupĭ, ręcămători, vinŭ și 100 oi. Dascălulŭ școlęi și gramaticulŭ sę fie și ei sculiți de tóte angaralele și dęcđdiile. (Cod. XXXIV fila 121 verso).

Trebuința de carte se manifestă și prin următorul document în care vedem cum țerani, cu toată greutatea vremilor, sub cari trăiau, totuși ceru, cu lacrimi, școlă :

Insciințăm Măriei tale, că pe lângă schitul Nămăescii ot sud. Muscelu. împrejurii, *este câte-va sate*, și copii lor pătinesc despre învățatura cărții, și părinții lor nu au puterea de a ține dascăl cu plată, și cu lacrimi toți se rogă bunătaței Măriei tale, ca să reverși bogată milă asupra ticăloșilor lor copii, de a li se orându un dascăl românesc spre învățare-le, care dascăl

«Fiind-că biserica și școlă de la Agești, care este a Luminăției se beizadea Grigorie Suțulu, prin hrisove Domnesci are milă de vinăriciu la sud. Oltu, de la toți cei ce au vii și plătesc vinăriciu, dintr'aceste popore, adică : Rogozele, Ostra, Nănesă, Slăbescii, Bărsescii, Crețescii, Crângenii, Oltulu-desus, Vede, de la aceste să iee vinăriciul tot câte 5 bani de vadră și părparul după obicei», de aceea Alex. Ipsilant, la 7 Septembrie 1797, dă cartea de întărire la mâna unui orându al casei beizadelei, «carele luându cotul pecetluit de la Visteria Domniei mele, să ămble să scrie vinăriciul, după toate aceste popore, măsurându vasele pe dreptate fieș-căruia, și să iee și banii, urmându după cuprinderea ponturilor vinăriciului, de estimpă, de a nu năpăstui și a încărcă pe nimeni măcar cu o vadră, că, ca nise nemulțămitori milii Domnesci, foarte strașnic se va pedepsi; iar vinăriciul Domnesci să nu aibă nimeni a se amesteca, fiind-că așa se coprinde în ponturile vinăriciului de estimpă, ce li s'au dat la mână. Pentru care poruncim, tacsildarilor acelu județ, împotriva urmare să nu faceți.»

Cod. XXXIV. fila 107 verso.

Cu alte 3 cărți, din aceeași zi, mai dă vinăriciul și de la alte popore, aceleași școli și biserici. (Cod. XXXIV fila 108 și 108 verso).

Carte din 13 Septembrie 1797. «De vreme ce răposatul Dumitrache Locustenu Slugeru, în viață fiind, din rîvnă creștină, a pus cheltuială și ostenelă de a preînoui și a dresu o sfântă biserică de la mănăstirea, ce se numește Grecii (din Ilfov), la care, după ce a dat zestrea ei cea trebuincioasă și a pus preot de slujbă, a așezat și dascăl de învățatura sermanilor copii, fără de plată, cu simbric de la sineși . . . » Alex. Ipsilant renoește hrisovul, ce a dat Mihai Vodă Suțu de milă, bisericei și școlii : 100 bolo ani sare de la Telega; 10 luși omeni străini scutiți; scutire de stupi și vinu din viile biserice; 400 oi scutite de oierit și 1 salașu de țigani din ce Domnesci. Alex. Moruzi încă a fost rănoit aceste milii, cu cartea sa din 1793, Iulie 6.

Cod. XXXIV fila 113 verso.

Hrisovul lui Alex. Ipsilant din 30 Martie 1797. «Fiind-că răposatul Hagi Stanu Jianu biv. vel Paharn., cu cheltuială din strădania sa, a făcut biserică de piatră pe moșia sa Prjba din Dolj, intru cinstea și pomenirea Sf. și ânteiului mucenic Archidiaconu Ștefanu, și a sfântului marelui mucenic și de biruință purtătoru, Gheorghie, cu câte cevaș chili pentru monachi și alți omeni săraci și neputincioși, cari seși aibă hrana și chivernisela lor,

l'au și gătitū și se află în numitulū schitū, făcēndu'lū de au primitū lēfă pe anū tal; 30, și cu din bucate, cu ce le va da îndămână satelorū, ilū vorū mai ajuta. Acēstă cerere a lorū, fiindū cu orēnduială, să bine-voiescī Măria ta a revērsa milostivire asupra lorū, ca să se rēnduiascā acelu dascālū, și să'ī plă-tēscā Epitropia talerī 30 pe anū din iraturele școlēlorū, legāndu'lū și cu zapisū, ca să fie sirgitorū și cu tōtă silința spre învățatura și procopsēla copiilorū, și deosebit i se va face și cercetare de 2 orī pe anū, de urmarea silinței lui și va fi Măriei tale vecinicā pomenire.»—1797, Iunie 17.

Radu Golescu, vel Vornicū alū obștirilorū.

Asupra acestei anaforale Alexandru Ionū Ipsilantū Voevodū hotărāsce: «Cinstitū și credinciosū boșerule alū Domniei mele, vel Vornicū alū obștirilorū, Golescule, amū vēđutū Domnia mea anaforoa ce ne faci și poruncimū D-tale, ca să dai de la Epitropie acēști cāte tal. 30 pe anū. Să grijescī însă de a se orēndui acēstū dascālū și de a'și urma învățatura copiilorū, spre a nu se cheltui acēstă lēfă în zadar.»—1797 Octombore 26.

Intocmindū la acēstă biserică și un chipū de școlă romānescă, pentru a se învăța copii de pomană; și fiind-că locuitorii de la numita moșie, cari lucrēză meștesugulū tăbăciei la piei de capre negușitorescī, de la cari iēū plată la sută cāte tal. 10, vēđēndū acēstă bună faptă a Paharniculuī, s'au îndemnatū și ei pentru pomenirea lorū, și pentru că nicī Paharn. altū adetū pentru chercanele nu le-au luatū, și din cāștigulū ce iēū de la acele piei, de bună voie au primitū și au făcutū aședāmētū, ca să dēe ajutorū sfintei bisericii, de suta de piei ce lucrēză cāte parale 10 nu numai aceia cāți se află, ci și alții ce în urma lorū vorū lucra acēstū meștesugū, pe numita moșie Prējba, dāndū zapisū iscālitū de dēnșii ot lētū 1783 Octombore 15, adeveritū fiindū și de rēposatulū Paharn. Manolache Romanet Caimacamū și de D-lorū ceī-l'altī boșeri ai Divanuluī Craiovei, întru care serie, că viindū ei de față în Divanū, cu zapisulū acesta și întrebāndu'ī, au rēspunsū că cu a lorū bună-voință, nesiliți de nimenī, au făgăduitū și s'au legatū a da bisericii ajutorulū acesta Mihaī Vodă Sufulū, în cea-l'altă Domnie, au întăritū zapisulū, prin hrisovulū din 14 Martū 1784, și au făcutū și milă, ca din venitulū bālcilulū, ce se face la Prējba, de Sf. Gheorghe, să aibă vameșii de la Craiova a da tal. 100 din orī-ce venitū s'arū strānge de la acelu bālcii, pentru chivernisēla bisericii. Au mai scutitū 3 preoți și 1 diaconū, de ori-ce dājdiī vorū ieși pe alți preoți; și au mai datū și 10 luđi ómeni strēini. Așisderea să scutēscā de vināriciū și dijmāritū, și 200 oī de oșeritū, drepte bucatele mōnāstirei. În Domnia din urmă Mihaiū Suțu a datū voie a se face tērgū la acea moșie, pe tōtă sēptēmāna, Duminica. Aceste milī s'au întăritū și de Al. Moruzi, în 8 Noembre 1794. Alex. Ipsilant, incredințāndu-se că biserica se ține în bună stare și de fii rēposatuluī Jianu, nu numai au confirmatū milele anterióre, ci încă au mai adaus, «ca să se facā și altū tērgū tot în acelu locū, la 9 Martū, de điuva celorū 40 de mucenici, de la care bālcii să aibă asemeni cāte tal. 100, cu orēnduiala ce este și la Sf. Gheorghe, a-ī lua pe fieșcare anū, din venitulū vamei acelu bālcii, ca să fie sf. bisericii și școlēi de ajutorū și de întārire. Scrisū de Chiriță, Logofetelū de Divanū.

Intreținerea școlilor publice, intemeiată mai cu seamă prin contribuțiunea impusă mănăstirilor, a ocazionat reclamățiunile de la egumenii acestora, cari se jăluiră la începutul anului 1797, că sunt încărcăți la cîsla banilor de școle, ceea ce au motivat un Pitacū la Mitropolitul, la Spătarū, la biv. vel Vornicū C. Ghica, vel Vornicū alū obștirilor Goleșcu, și la vel Log. de țera de sus Filipescu, din 6 Maiū 1797, prin care li se spune că s'au jăluitū unii din egumenii mănăstirilor că sunt încărcăți și năpăstuiți la cîsla banilor școlilor. Domnitorul ordonă celor de mai sus să se adune la un loc, «să vedeți cîsla ce este făcută, să cercetați apoi cu scumpătate starea și puterea fiecărei mănăstiri, după care să urmați cu dréptă analoghie a întocmi cîsla de banii școlilor, din care această întocmire, ce veți face cu dreptate, nădăjduimū a spori și a se mai adăoga suma banilor școlilor, iar nu a scădea, și să ne arătați în scrisū, prin catastih cu anafora, întocmirea și îndreptarea ce veți face.»¹

Nu prea avea dreptate egumenii de mănăstiri, cari multū timpū, mai ales în vremea rēzmeriței, n'au dat parale de școle; aceste nu erau puse în orēnduială pēnă la venirea lui Al. Moruzi, precum acesta se pōte vedea și din documentele ce dămū în notă, relative la reclamațiunea dascălului Dimitrie din Craiova. În adevērū, cunōscemū mai multe reclamațiuni de la diverși dascăli, cărora nu li se plătise lefile. Domnitorul interveni în favōrea dreptăței dascălului Dragnea.²

1. Cod. XXXVI, fila 47.

2. Carte din 30 Aprilū 1798, prin care Alex. Ipsilant dice că «fiind-că Dragne dascălul de aici, după a sa strădanie și silință ce a pusū și pune cu învēțatura de latina-gramata la o sēmă de copii, încă din cea-l'altă Domnie a Domniei mele, a avutū milă a fi apēratū de rēndulū dăjdiei Visteriei și de alte podveși, a scuti și drepte bucatele lui de dijmăritū i vinăriciu, i o pivniță în Bucuresci. a ține și lude 1 scutelnicū, omū străinū.» Al. Moruzi a mai adăogatū încă 2 luși și Al. Ipsilant au întăritū și acestū adaosū.

Cod. XXXIV, fila 47 verso.

Mitropolitul Dositheiu, în 22 Decembre 1796, presintă Domnitorului anafora, provocată de petițiunea dascălului Dimitrie de la Craiova. Acesta au fostū reclamatū să i se deē lefa, fiind-că a fostū rēnduitū dascălu și după rēzmeriță și înainte de rēzmeriță. Intēplāndu-se apoi bōla ciumii, nu și-au luatū leafa. Viindū Alex. Moruzi, «s'au arētatū și numitulū cu *engomion* în scris»; Moruzi l'au îndreptatū către Filaret Mitropolitul, care l'a învēțatū, că de vreme ce nu și-a luatū leafa la timpū de la cutie, să facă o jalbă către Vodă Moruzi și P. S. Sa se va face mijlocitorū de a i se scōte leafa pe anulū ciumii. Așia au făcutū, dar zăbovindū rezultatulū, Episcopulū Nectarie de Rōmnicū l'a îndemnatū să se ducă la Craiova să nu piardă timpulū școlēi, că va căta dēnsulū (Episcopulū) să scōtă banii; dar după aceea Episcopulū, dus la Eparhie și

Protecțiunea lui Alexandru Ipsilante n'a lipsitŭ pentru învățatorii buni, precum se pŭte vedea acęsta din actele, în urmă aduse, la note, cătŭ și din următŭrea carte, din 8 Septembree 1797, prin care lui Dumitru sin Vladŭ, Vameșulŭ Craiovenŭ, dascălulŭ de la Mŭnăstirea

dascălulŭ ceręndulŭ lęfa, i-au ręspunsŭ, că pęnă nu va aduce poruncă Domnęcă deosebită, nu' i dă nimic, «Iar pentru ceea ce ni se poruncesce să cercetămŭ cum se găsescę în catastifele cutiei pentru lęfa dascălulŭ de Craiova, arętamŭ Măriei tale că ne-am adevărit, că pęnă la venirea Măriei sale Al. Vodă Moruzi nu s'a fostŭ pus în oręnduială nici școlele de aici din Bucuresci, și pentru aceeaa nici școla de la Craiova nu se găsescę cum că să i se fi dat leafa, dęr nainte așia s'aŭ urmat de a i se da lęfa prin Episcopulŭ de Rîmnic și se descărca la cutie, atăt cu lęfa acęsta, căt și cu ale altor dascăli ce era pe la județe, precum se urmęză și la cele-lalte eparchii.»

Domnitorulŭ pune rezoluțiunea cătře Mitropolitŭ: «De vreme ce pęnă la venirea selefului nostru, școlele nu sę pusesę la oręnduială și pentru aceeaa nici școla Craiovei nu se găsescę pusă la lęfă, însă venitulŭ școlęlorŭ, de la preoți, tot s'aŭ luatŭ, și atunci și tot-dęuna, de care acęsta nu'm i face P. S. ta nici o arętare, cine aŭ luatŭ venitulŭ școlęlorŭ și unde s'aŭ datŭ, dęcă lefile, nu s'aŭ plătītŭ? Pentru că jăluitorulŭ acesta, ca unulŭ ce aŭ slujītŭ, cum ne aręți, trebue, de la cine aŭ strănsŭ venitulŭ școlęlorŭ și unde, să i se plătęcă dreptulŭ sęu.» 1797 Ianuarie 28.

Mitropolitulŭ din nou raportęză lui Ipsilant, la 4 Februarŭ 1797: «Dupę căt este sciința nŭstră, arętamŭ că, în vremea rezmireței nefindŭ școlele în oręnduială, nici ban i pentru școle nu s'aŭ luatŭ; fără numai dupę ce aŭ venitŭ Măria Sa Mihaiŭ Vodă, într'acelŭ anŭ s'aŭ luatŭ, cęnd și jăluitorulŭ dıce că aŭ fostŭ oręnduitŭ dascălŭ, pentru care găsımŭ în condică, din vremea ręposatului proin Mitropolitŭ Filaret, trecutŭ unŭ pitacŭ alŭ Măriei Sale Mihaiŭ Vodă, de la lęt 92 Noembree 5, întru care scrie așia, pentru banii ce i oręnduītŭ prin pitaculŭ Domniei Sale, încă de la luna lui Augustŭ, ca să dea atăt ceata preoțescă căt și mŭnăstirele pentru cutia milosteniei și pentru școle. Find-că nu s'aŭ pusŭ în lucrare de atuncea și s'aŭ intāmplatŭ, cu schimbarea bisericesci stăpānir i, atăt Sf. Mitropolii căt și Episcopiei Rîmnicului, cheltueli obicinuite; pentru ca să se ajute din aceste douę numite Eparchii obicinuitele cheltueli, ce li s'aŭ intāmplatŭ, amŭ poruncitŭ să se strāngă numiții ban i pe sęma lorŭ. Iar vre o altă sciință nu avemŭ.»

La acęstă ultimă anafora Alex. Ipsilant, în 5 Martŭ 1797, dă rezoluțiunea următŭre: «Fiind-că jăluitorulŭ acesta aŭ slujītŭ pe anulŭ cu leatŭ 1792, dascălŭ la Craiova, unde se afla Episcopŭ ręposatulŭ Filaret, și fiind-că banii școlęlorŭ și ai cutiei s'aŭ luatŭ, atăt de la preoți căt și de la mŭnăstiri, și în socotelele Epitropiei n'aŭ intratŭ, după cum ni s'aŭ arętat cu pricina că s'aŭ lăsatŭ pentru ajutorulŭ cheltuelilorŭ Eparhiilorŭ, la schimbarea ce aŭ făcutŭ, cęnd se cădea ca ręposatulŭ ori să' i dęe aceluia ręspunsulŭ că nu este leafă pe acelŭ anŭ, ca să' i fi cęutatŭ sęu să grijească de simbria lui. Ręmāne dar îndatorată averea ręposatului Filaret a plăt i simbria lui din banii școlęlorŭ și ai cutiei ce aŭ luatŭ, ca unuia ce aŭ slujītŭ, pentru care poruncimŭ vātafulŭ de aprođi, ca de la clironomi i, ce stăpānescŭ averea ręposatului Filaret, să' i implinęcă dreptulŭ lui.»

Motrului din Mehedinți, pentru ostenela ce va face cu învățătura ucenicilor la această Mănăstire, îi acordă, după cererea Mitropolitului reînnoirea cărței lui Alexandru Moruzi din 1793, Martie 5, după care sunt scutiți de dări el și casa lui, și drepte bucatele lui.

Insemnătatea învățământului este simțită îndestul, așa în cât unia din bărbații cu iubire pentru binele omeniei, testeză averi în folosul școlilor. Vomă cita între alții pe Hagi Dumitru Papazolu, carele zidesce nu numai Biserica, dar prin dieta sa dispune să se întrețină și școlă cu învățatură românească, fără de plată¹.

Dascălul Dragne cere de la Vodă să i se plătescă lefa de Dascăl. Radu Gol. vel Vornic al obștinelor, la 20 Noembre 1796, face anafora asupra jalbei lui Dragne:

«Amă făcută cercetare și m'amă îndestulat, că a fost la Epitropie pusă la leafă, între cei scăpătați, pe tal. 20 pe lună, iar nu între dascăli. Amă cerut să arête și sineturile, ce dice prin jalbă că are, și vădumă luminată cartea Măriei tale din cea-laltă domnie, cu létu 1775 Aprile 28, prin care se coprinde, că s'aședat numitul jăluitar, ca să ție și să invețe 25 copii *latina-gramata*, aici în Bucuresci, prin scirea P. S. Părintelui Mitropolit, fără de plată, și pentru a lui silință, care o va arêta pentru învățatura și procopsela copiilor, ai revărsat Măria ta milostivire asupra'i, dându acestu privilegiu ca să fie în pace și iertat de tôte dările țerei și să aibă a scuti și drepte bucatele lui, stupi, rîmător de dijmăritu, și vinul ce-lu va face în viile lui de vinăriciu, cum și o pivniță aici în Bucuresci; să ție și un străin fără de pricină ca să fie pentru poslușania casei lui, iar alta nimic; numai și el să aibă a face totu felul de silință pentru învățatura copiilor; iar când Măria ta vei lua însciințare că nu face nici un fel de silință pentru procopsela copiilor, va fi lipsit de această milă. Iar peste 25 copii, căți va mai puté să mai adune, de la aceia să și ia plata lui. Acestu luminat privilegiu al Măriei tale l'ainnoitu și Măria sa reșosatulu întru fericire Nicolai Vodă Caragea și de Măria sa Miha Vodă Suțul; iar Măria sa Moruzi Vvod îi mai face prostichiū încă de 2 omeni străini poslușnici. Deci amă făcută cercetare, ca să vedu de urméză după poruncă, a avea copii 25 spre învățatură fără de plată și aflai că are 8 copii pênă acum de i învață, și pricina de nu i are pe toți a fostă acesta, că la trecuta lună Iulie, vedend Măria sa Alex. Vodă Moruzi că nu mai pôte birui Epitropia cu răspunderea lefurilor, fiindu *daturile* mai mari de cât veniturile, aș rënduitu pe D-lorū veliții boeri, și aș teorisitū catastihū lefurilor și între alți mulți ce i-aș lipsit de la catastihū, aș scosū și pe jăluitarul acesta, carele ne mai avendū altū mijlocū, fiindū omū scăpătatū, n'aș pututū a mai ține copii, iar acum aș începutū a i ridica iarășī.»—1796 Dec. 30.

Domnitorul dă rezoluțiunea, că dascălul Dragnea să capete de la cutie câte 20 tal. pe lună pentru învățatura fără de plată a 25 copii. I se reînnoesce și privilegiile de mai sus.

Cod. XXXIII fila 400, verso.

1. Hisovulū din 26 Octombre 1797 a lui Alexandru Ipsilant.

Hagi Dumitrache Papazoglu, prin jalbă aș arêtatū, că din strădania lui, zidindū hanulū din fața Sf. Gheorghe vechiū, pe loculū ce-lu are luatū cu

Tôte documentele, mai sus aduse, sunt de altmintezele de o importantă secundară, pe lângă următorul act, care ne-a păstrat întregul buget al veniturilor și cheltuelilor pentru instrucțiunea publică, întocmită pe începutul anului 1797. Iată acest document :

Iratulă cutică școlilor pe lătă 1797, Ghenarū.

Taleri

9.310 Sf. Mitropolie cu Episcopia Argeșului, însă :

5.710 Bani mōnăstirilor, cu taleri 30 a mōnăstirei Glavaciocū, din Eparhia Argeșului.

3.600 Bani preoților, lude 1.800, po tal. 2, ștertul Sf. Gheorghe.

9.310

schimbū și tot cu din agonisita sa, cumpărândū 28 pogōne de vie, în valea Negovanilor (Saac.), și alte 17 pogōne vie în valea Meilorū, tot dintr'acestū județū, cu pēmēntulū lorū, și fiind-că și-aū petrecutū viața întră necasătorie și n'are clironomī direcți, ci numai o soră, Smaranda, în vârsta bătrānețelorū, care are 6 copii, 3 băeți și 3 fete, aū trasū lângă sine pe cei 3 băieți anume Constantinū, Apostolū și Baharū, frați sin Atanasie, și pe aceștia îi lasă esecutori testamentari, cât și pe urmașii lorū, «asupra cărora lasă și purtare de grijă a Smarandei, mumei lorū, ca s'o caute pēne la sfârșitu vieței ei; iar pe nepōtele sēle, ficele Smarandei, 2 anume: Lambrini și Geneta, fiindū căsătorite la loculū lorū», îndatoresce pe clironomī să le deē câte 500 taleri după mōrtea sa; iar pe a treia fată, Anastasia, aū adus-o Hagiū aci și aū inzestrat'o și căsătorind'o după Apostolū sin Velico, pe carele, «cu tōte călū hotărise încă de la căsătoria lui a fi și elū unulū din Clironomī, împreună cu cei 3 nepoți, asupra căruiă lāsase și Epitropia purtării de grijă, ca din venitulū acestorū acareturī, după ce vorū da *legaturele* (sic), apoi ce va prisosi să împartă deopotrivă; dar în urmă, cunoscēndū pe Apostolū de nevrednicū la acēstă Epitropie, nefiindū mulțămītū de dēnsulū și neputēndū'lū lāsa cugetulū să'lū vēdă clironomū cu cei-l'alți, ca să nu pricinuiască în urmă vre-o *scandelă* între clironomī și să adichisēscă pe cei-l'alți, cum și cele legate, când nu se vorū păzi, arētāndū se de acum din viēță Apostolū către Hagiū cu multe împotriviri la scopulū sēū, ce are a face spre mātuirea sufletulū sēū, și mai āntēiū Apostolū fugindū de lângă Hagiū, apoi puindū mijlocitori ca să'lū desfacă și să'ī dea de acum dreptulū de cliromie ce i se va cădea. Și dintr'aceste fiindū Hagiulū silitū ca prin judecată să se desfacă, s'aū făcutū amērunte cercetări din porunca Domniei mele, mai āntēiū la Departamentū, apoi și la Divanulū Domniei mele, în douē rēnduri, și cu tōte că Apostolū se întorsese în urmă și cerea a nu fi scosū din Clironomie, dar Hagiulū neputēndū primi pentru pricinile ce mai sus s'aū dīsū, și hanulū cu cele-l'alte fiindū legate la locuri sīnte și cu neputință de a se desghina, s'aū făcutū cercetare veniturilor a tōte acareturilor ce are Hagiū, după starea ce are acum și aū venitū în partea lui Apostolū a patra parte tal. 300 pe anū, și mai încārcāndū-se Hagiulū cu alți tal. 50, aū venitū a lua partea lui Apostolū din Clironomie, după suma venitulū tal. 350. Pentru care acēsta ne-aū arētāt P. S. Sa Pārintele Mitropolitū și cu D-lorū veliți boierī

4.820 Episcopia Râmnicului, însă :

2.300 Baniî mănăstirilor.

2.440 Baniî preoţilor, liude 1.220 po tal. 2, şfertil Sf. Gheorghe.

4.820

1.460 Episcopia Buzăului, însă :

500 Baniî mănăstirilor.

960 Baniî preoţilor, liude 480, po tal. 2., şfertil Sf. Gheorghe.

1.460

15.590.

la Divanū că „unū părinte are putere pe alū său avutū, nu numai prē unū nepotū alū său să'lū îndepărteze din clironomia sea, ci încă şi pre fiu-sēu ce'lū adevēratū, ce'lū cunōsce de nevrednicū şi cu pricinā de vinovātie, iarāşi are putere a'lū depărta“. Şi aceste acareturī fiindū drepte ipostaticā ale Hagiului şi ca alū sēu, avēndū putere a'lū lāsa acolo unde își incredințēzā căutarea sufletului sēu, amū hotărītū Domnia mea de aū datū Hagiū acum acei talerī 300 aī luī Apostolū, peste zestrea ce are datā ca la tal. 2000, şi să fie desfăcutū, fār' de a avea să mai facā la vre-o clironomie a Hagiului. Şi amū poruncitū ca să se ridice de la mijlocū orī-ce engrafa vorū fi asupra acesteī pricinī, şi așa cu acestū mijlocū, împărtaşindū pe rudele sēle şi socotindū a'şi pune la orēnduialā cuviinciosā cele ce din ostanelile vieței aū agonisitū, ca şi sufletulū sēu să se pomenēscā după petrecanie'şi şi să se folosēs-cā din strădania vieței lui, şi rudele lui să aibā dreptatea şi folosulū acela ce li se cuvine. Şi întēiū aū legatū ca din venitulū hanului i alū viilorū să se dēe unū etision pe anū de tal. 410 la ostrovulū Patmos, carele l'aū pusū în faptā de'lū urmēzā cu trimiterea acestorū bani pe tot anulū de rēndū, încāt va avea viețā, precum şi după petrecania sēa, asemenea să se urmeze, însă: tal. 100 la mōnăstirea sf. Iōnū Teologulū de la Patmos, unde are să se facā leturghii cu colivā, cu chierodosie şi masā pentru ucenicii cari invēțā la școlā, în ziua Sf. marelui mucenicū Dimitrie. . . . Şi tal. 250 la școlā de la Patmos, cari să se dēe la 5 ucenicī, obraze strēine din alte țēri, lipsiți şi scāpātați, pentru înlesnirea cheltuelei procopselei lorū, de fieş-care câte tal. 50; şi tal. 50 la Zoodohulū Pighi, tot de la Patmos, unde sunt călugărițe, din care să iēe tal. 5 preotulū de acolo efimerion şi tal. 10 preotulū de la Apocalipsis alū Sf. Iōnū, ca să se pomenēscā în tōte Sāmbetele numele ce i se vorū trimete.»

Mai departe testamentulū încuviințatū de Domnitorū dispune, că pe cât va trăi Hagiulū va stāpāni însuși hanulū cu viile. Când din întâmplare s'ar strica hanulū sēu o parte din elū şi va fi trebuințā de multā cheltuialā, atunci moştenitorii să'lū repare şi până se va repara, nu vorū lua nici ei, nici locurile mai sus arētate nimic din venitū până se va repara. Meremeturile mai mici le vorū face clironomiī din venitulū lorū. Să fie şi unū portarū la hanū cu simbrie. Chiriaşi să'şi scōțā gunoiulū şi să'şi mātore coşurile pe tōtā sēp-tēmāna. Venitulū hanului să nu aibā voie a'lū vinde în totalū. Odāile nu se potū închiria pēnā mult pe unū anū. «Şi fiind-cā aū cugetatū şi aū făgăduitū lui Dumueđēū cu hotărītū gānd, să zidēs-cā o sfintā bisericā cu a sea cheltuialā pe loculū ce'lū are cumpēratū aici în Bucuresci în mahalaua Broştenilorū, pe

Cheltuielile cutiei pe acești leatū 1797

10,296 lei lefile dascălilorū elinescī și a altorū dascăli de aici din Bucu-
rescī și de pre afară, de prin județe, ce se propescū de la Sfânta
Mitropolie, cu Episcopia Argeșului, i de Episcopia Râmnicului, i
Buzău, i alte cheltueli precum mai jos arētă, însă:

4.850 lei léfa dascălilorū elinescī de la mōnăstirea D-na Balașa, pe
unū anū deplinū, adecă de la 1 Ianuarū 1797 și până la sfîr-
șitul lui Decembre 1797, împreună cu emiclicul, însă:

numele Sf. Apostolū Iónū Bogoslovulū și a cuviosulū Christodorū, amū făcutū
și pentru acēsta orēnduială, ca iarăși din venitulū hanulū și alū viilorū să se
așede de a fi tot-déuna 2 preoți mirenī, unulū pāmētēnū și altulū grec, *i unū
dascălū cu învățatură romānescă*, ședētorū de apurarea acolo, ca să învețe copii
mahalagiilorū, făr'de plată, care să fie și cāntărețū în numita biserică, dimpreună
cu altū cāntărețū grecū, căroră acestora să li se dée plată de simbrie pe anū,
precum se vorū tocmi, unde să se facă de 2 orī pe anū parastas cu arhiereū,
și masă pentru sēraci.» Testatorulū lasă pe proistoșiū companiei de negu-
țitorī din Bucurescī, privighietorī asupra clironomilorū, și când aceia nu vorū
urma intocmai după testament, proistoșiū să aibă a le lua sēma și a urma cele
orēnduite. Acestū testamentū a fostū întăritū de Mihaī Suțu, de Al. Moruzi,
carī aū scutitū de fumăritū prāvāliile hanulū și aū dispusū ca Epitropia obștinei
să nu se atingă de acēstă danie și numitulū Hagiū nu numai să aibă privi-
leghiulū nēmurilorū, fiindū aședatū la orēnduiala boērilorū de nēmū, ci încă
și când după trebuință se va întēpla a se pune pe boēri și pe nēmuri im-
prumutări sēu ajutorințe sēu oi-ce, elū și atunci intru nimicū să nu fie
supēratū; și clironomiū lui și hanulū să fie nedajnici și să scutēscă și drepte
bucatele hanulū și ale celorū 3 clironomi, de dijmăritū și de vinăriciū; ase-
menea să fie scutiți și purtătorii de grijă ai hanulū, Christea Gheorghiu și
Dimitrie Petcu, ei și bucatele lor. Asemene și 2 pivnițe ale hanulū să fie
scutite; să aibă și 2 hangii, 2 zidari, 2 dulgheri, ómeni străini scutiți. Ase-
menea și la biserică, ce va să zidēscă, să aibă 10 străini dārvari scutiți. La
aceste orēndueli ale hanulū să nu se amestece nici parte bisericēscă, nici
parte mirenēscă; mai îndatorēză hagiulū pe clironomiū lui, că după mórtea lui
să dée la cutia milosteniei de aice tal. 2500 și altă supērare sēu cerere cu
vre-unū chipū să nu mai facă, ca să pótă clironomiū împlini tóte orēnduelile
sēle, atât aceste mai sus numite, cât și pomenirile i altele ce va mai orēndui
prin dieta sa, pe care îi îndatoresce a le urma. Decī aflāndū că hanulū și
viile sunt drepte ale lui; apoi că aședāmēntulū ce face este cu bună orēnduială
intocmitū, și nefiindū împotrivorū pravilei nici vre-unū obiceiū al pāmētulū,
și vedēndū și hrisovulū altorū Domni, Al. Ipsilant întăresce și elū printr'acēstū
hrisovū alū lui, atât aședāmēnturile mai sus numite, cât și milele să le aibă
nestrāmutate. Urmēză credința Domnitorulū și a fiulū sēu și mărturia boērilorū
divaniți, cu observarea că Brāncovēnu e pusū în frunte de și e numai Logof.
de țera de sus; acēsta pe considerația rangulū, etăței, averei, etc.

Deja sub Moruzi, N. Brāncovēnu fiindū Vistiernicū pășia în fruntea boē-
rilorū de Divanū, a Banulū Racoviță, etc.

- 1.880 la dascălulū Lambru, pe unū anū, de lună po tal. 150.
 1.500 la dascalulū Constantin filosofū, pe lună tal. 135.
 350 la dascălulū al III-le, Gheorghe, pe lună tal. 29,20.
 1.200 Emicliculū acestorū dascăli, pe lună tal. 100.
 500 Léfa dascălului Iosif Misiadacos, pe 10 luni, însă de la Martie și pēnă la sfirșitul lui Decembre, pe lună po tal. 50 după poronca gospod.
 160 Léfa dascălului Dragnea, ce invată pe copii la latina, ¹ pe 8 luni de la Maiū și până la sfirșitulū lui Decembrie, pe lună tal 20, după poronca gospod.
 360 Léfa dascalului slavon cu ipodidascălulū i cu vatafulū, pe unū anū deplin, pe lună, po tal. 30
 60 La dascălul de la Zimnicea, iar pe unū anū, pe lună tal. 5,
 525 la ucenicii din școla elinésă, cu poronca gospod., însă :
 120 lei pe lună în Manolache Tenedos.
 200 la 4 copii ai postel. Nicolai Buidistēnu, de la Marte pēnă la sfirșitul lui Decembre, pe lună po tal. 20.
 105 lui Grigore sin Pah. Gheorghe Fjlipopolitul, pe 7 luni po tal. 15, de la Iunie pēnă la sfirșitul lui Decembre.
 70 lui Serghie Andreiū Metovitul, pe 7 luni, po tal 10.
 30 la 3 copii ai Cluceresei Maria Petrescu, pe 2 luni Noembrie și Decembre, po tal. 15 pe lună.

 525

- 1.400 S'aū datū de la Episcopia Râmnicului la cei mai jos arētați, cari bani i-aū ținut Epitropia în sēmă la socotēlă, însă :
 500 lei dascălulū elinū din Craiova, pe unū anū deplinū, de la 1 Ianuar până la sfirșitul lui Decembre 1797.
 300 la 5 dascăli din 5 județe, po dascăl tal. 60.
 120 la dascălulū slovenū din Craiova.
 240 la altū dascălū elinū la Râmnicū (Vâlcea)
 140 la unū ciracū iar la Râmnicū, tot pe unū anū deplinū.

 1.400

- 670 lei s'aū datū de la Episcopia Buzēului la acești mai jos arētați, tot pe unū anū deplinū, și i-aū ținutū Epitropia în sēmă la socotēlă, însă :
 250 lei la dascălulū grecescū, ce ține școlă în Buzēū.
 180 la 3 dascăli din 4 județe, po tal. 60.
 240 Bani, ce sunt orēnduiți de se daū ajutorū pe tot anulū la spitalulū ce s'aū făcutū la Gârlași, jud. Buzēū.

 670

1 Clasa de gradulū I unde se invēta citirea, scrierea, etc.

371 lei s'au mai datŭ și făcutŭ cheltuială la aceste mai josŭ arătate, însă :

88 Imbrăcăminte unei case, în școlă elinescă la dascălnlŭ Lambru, după pitaculŭ domnescŭ.

130 cu pitaculŭ gospod., cheltuiala hrisovulŭi Departamentulŭi Epi-tropiei, care hrisovŭ s'au făcutŭ acum.

250 La meremetulŭ școlēi slovenesci de la Sf. Gheorghe Vechiŭ, cu porunca gospod.

3 la legătorulŭ de cărți, ce a făcutŭ toc pentru hrisovŭ. ¹

371.

Școlēle din orientŭ primescŭ ajutōre de la Alex. Ipsilant, care le renoesce hrisōvele anteriorilorŭ Domni. Dămŭ în note câte-va din asemenea hrisōve. ¹

1. Originalul acestei semi este în mâinele nōstre și o vom dona Bibliotecēi Urechă din Galați.

1. Hrisovulŭ luŭ Alex. Ipsilant din 5 Noembre 1797. E în favorulŭ școlēi elenice de la Țarigradŭ :

«Tōtă facerea de bine și ajutorŭ, în tot loculŭ și pretutindena este bine primită de Dumneđeŭ, iar ceea ce se face la locuri pricinuitōre binelulŭ și folosulŭ de obște, cum școli de învățatură, cari împodobesce pre ómenŭi cu înțelepciunea, cu cuvântul și cu luminarea credinței și a cunoșcinței de Dumneđeŭ și altele asemenea folositōre obștiei, acele cu totul sunt mai cuviincioșe și plăcute luŭ Dumneđeŭ, în cât cu deosebire aŭ datoria Domniŭi și oblăduitorŭi, ce aŭ câștigatŭ de la Dumneđeŭ puterea de a face bunătăți, a se osîrdui spre întărira și întemeiarea lor, și a le ajuta din harurile ce aŭ dobânditŭ pentru folosulŭ ce dicemŭ, și binele ce pricinuesce de obște, iar nu numai în parte. Dreptŭ aceea, fiind-că școlă elinescă din prea cinstita politie a împērătescŭi și din tōtă lumea prea vestitei cetăți a Țarigradulŭi, care este cea d'ântēiŭ stăpănitōre tuturorŭ politiilorŭ și orașelorŭ, este isvorulŭ celŭ d'ântēiŭ alŭ învățeturei grecesci și elinesci, de unde se începe și isvoresce la toți, mari și mici, alŭ neamulŭ nostru celŭ creștinescŭ, lumina credinței, podōba procopsiriŭi și a înțelepciuniŭi și cunoșcința de Dumneđeŭ, socotit-am Domnia mea, că precum alte școlē, mōnăstiri și biserici din multele părți, aŭ milŭ și ajutorurŭi dintr'acēstă creștinescă țeră, prin hrisōvele și cărțile frațilorŭ Domni ; cu atâta mai deosebitŭ se cuvine a avea acēstă numită școlă a Țarigradulŭi vre unŭ ajutorŭ de aici, la curgētōrele cheltuelŭi, cele de peste tot anulŭ ; și nefind cu cale a se afla numai acēstă școlă a Țarigradulŭi isterisită lângă alte atâtea și atâtea milŭ și ajutorurŭi ce se revarsă dintr'acēstă țeră, în alte asemenea locuri, și fiindŭ sciută trebuința cheltuelilorŭ curgētōre ce are pe anŭ, mai vērtoșŭ acum, când cu deosebire este de a intra la mai bună orēnduială și întocmire spre folosulŭ învățeturei și a luminărei de obște, amŭ bine-voitŭ Domnia mea și amŭ datŭ acēstŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, prin care orēnduimŭ și hotorimŭ: Să aibă a lua vinăriciulŭ câte 2 bani de vadră, cu pārpārul, precum iaŭ și alte mōnăstiri, însă : la sud Argeșŭ din norodulŭ Săpata, Păduraiulŭ, Sămara, Groșiŭ

Diversi școlari străini, din Orient, întreținea Al. Ipsilante și la

Bălana, Bărbătesci, Codmeni, Udas, (din plasa Sepegii); i din poporul Corbi, Bărsoiul, Stoelesci, Crămenari, Urșii (din plasa Crămenari); i din poporul Cuca, Scheia Argeșului, Dobresci, Bădenii, Dănicei, Vitormiresci, Ciomăgesci (din plasa Oltului de jos); i din poporul Blidari, din Blisci, din Golești, Valea Babei, din Feteii, (din plasa Oltului de sus); i Vlădescii (din plasa Topologului); din poporul Teișului, ot Bunesci, i Bărbătesci, i Mălurenii (din plasa Pitescilor i Vălsanul). Și la Sudu Oltu din poporul Dănescii.—Deci să aibă orânduitorul Epitropilor a scrie vinăriciul dintr'aceste numite popore, dimpreună cu vinăriciul Domnesci, și să ia orânduitorul Epitropilor acei câte 2 bani de vadră cu pârparul, la care să n'aibă vinăriciul întru nimic a se amesteca, iar 3 bani, să ia vinăriciul. Așijdere orânduitorul ca să aibă numita școlă a lua de la Ocna Slănicului pe an câte 50 bolohanii sare și de la Carvasaraua Domnescă pe an câte tal. 250.— Care aceste milii le-au avut școlă și de la D-sa seiful nostru, Alexandru Vodă Moruzi, prin hrisovul celu vechim cu létu 1793. Iar pentru purtarea degrijă și epistasia atât a strinsului vinăriciului i a primirei banilor sereii de la ocna, și a banilor de vămii, cât și a trimitereii lor cu siguranție, în vreme, pe tot anul la școlă din Țarigradu, orânduitorul Domnia mea Epitropii pe P. S. Sa alesul de Dumneșeu Mitropolitu Ungro-Vlahiei, ce va fi după vreme, și pe D-nclor cinstiți și credincioși boerii Domniei mele, vel Vist. și vel Post., ca să grijască de acésta și să aibă asupra-le acésta datorie....» Urméza credința Domnitorului și a fiului seii, și mărturia boerilor Divaniții. Nec. Brancoveauu, sub nume de Neculai Basarab, pășese și acum în fruntea boerilor, chiar a lui vel Ban Dumitașco Racovița, de și nu e de cât vel Log. de țera de sus. Scarlat Ghica e vel Vist.

Cod. XXXIV, fila 162.

Hrisovul de la Alex. Ipsilant din 20 Iunie 1797, prin care acordă școlăi elenice de la biserica, care este în lăuntru vestitei cetăți a Țarigradului, ce se numesce *Magliotisa*, unde se prăznuiesc hramul Adormirei P. S. Stăpânei noastre de Dumneșeu Născătoare și pururea Feciorei Mariei, care școlă se află la lipsă, neavind altele milii după cum au și altele școli . . . «după rîvna ce avem către școlă, a le întemeia și a le aduce în stare bună, din cât ne este putința, de unde nască rodurile învățătorei, a buneii credinți și a cunoscinței de Dumneșeu, și mai alesu pentru dragostea și evlavia ce avem către P. S. Născătoare de Dumneșeu, sciind că și acestu daru, căruia ne-am învădnicitu, au fostu însăși solirea ei către fiul seii și Dumneșeu nostru. Pentru aceea.....» dă școlăi aceste milii anuale: 100 taleri de la cămărășia ocnelor, milă ce a fostu acordată de Alex. Ipsilante din întăia Domnie. Hrisovul este scrisu de Răducanu Poenarul biv 3-lea Logofet.

Cod. XXXIV, fila 76.

Carte de la Al. Ipsilant, din 7 Sept. 1797, prin care acordă școlăi Elinesci de la Țarigrad (după hrisove anterioare) vinăriciul câte 2 bani de vadră și pârparul de la mai multe popore.

Cod. XXXIV, fila 109 verso.

școléle din țéră. Unulú din aceștia, Manolache Tenedos, primea câte Hrisovulú lui Al. Ipsilant, din 3 O-bre 1797, alú școléi și spitalului de la Terapia.

«Primită este înaintea lui Dumneđeú tótă facerea de bine și ajutorulú la tot loculú și pretutindenea, iar ceea ce se face la locuri pricinuitóre binelui, și folosulú obșteșcú, cum spitalurí de bolnaví sêrací, căcí odihnescú pe cei ce n'au stare și putere a se căuta pe sineși la patimele lorú, și școlé de învățatură, cari împodobescú pe ómení cu înțelepciune, cu cuvêntulú și cu luminaarea credinței și a cunoșcinței de Dumneđeú, și alte asemenea folositóre de obște. Cu atâta mai mult este cuviinciosú ajutorulú acestora, încát și Mântuitorulú nostru la cuvêntulú Evangheliei díce: «bolnavú amú fostú și m'ați căutatú, străinú și m'ați primitú.» Și iarăși: «Ceea ce ați făcutú unuia dintre acești frați mai micí ai mei, mie ați făcutú». Drept aceea dar, fiind-că toți locuitorii de obște de la Terapia, prin jalbă de rugăciune au făcutú arêtare seleftulú nostru Domnú Alex. Vodă Moruzi, cumcă mila ce are orênduită de vinăriciú, de aici din țéră i spitalulú și școlá de acolo de la Terapia, fiindú cuprinđetóre tot într'unú hrisovú cu mônăstirea Vlachserai, nu și-au pututú avea spitalulú și școlá, dintr'acéstă amestecare, folosulú și ajutorulú de aceeași milă; de când s'a orênduitú, încă din Domnia ântéia a Domniei séle fratelui Domnú Mihai Vodă Suțulú și dintr'acéstă pricină nu numai póte a se istérisi, în vremí, spitalulú și școlá, de acéstă milă, nefindú despărțită prin deosebit sinetú Domnescú alú lorú, ci și vre-o prigonire și scârbă, care nu o pohtesc, póte pricinui între amêndoué părțile cu părinții de la *Megaspilion*, care este într'uua cu Vlachserai. De aceea și au făcutú rugăciuni Domniei séle cu toții de obște ca să despărțescă spitalulú și școlá cu mila lorú prin hrisovulú Domniei séle deosebitú, ca să fie volnicí pe alú sêú și să se póta ajuta la cheltuelile ce are spitalulú și școlá.» A. Moruzi au rênduitú cercetare prin vel Logof. de țéra de sus, a hrisóvelorú numitelorú mônăstirí. Acesta a raportatú că mônăstirea Vlachserai este datóre a rêspunde mila spitalului și a școléi de la Terapia din vinăriciulú ce are aici în țéră la sud. Gorjú și Romanați, din acele 126 popóre ce i s'au datú. Al. Moruzi au primitú a deosebi mila spitalului și a școléi de a bisericeí, dând din popóre anume pentru ele «a cărora milă chibzuind'o Domnia sea (Al. Moruzi), după trebuința ce au, că este cu cale de a li se face cu ajutorú, ca la unú lucru vrednicú, cuviinciosú și de folosú la mulți, cheltuindu-se acéstă milă la spitalulú de bolnaví sêrací și la școlá de învățatură, unde la acestú satú se află locuindú atâtea și atâtea familii cinstite și de bunú némú, mai vêrtos că mônăstirea Vlachserai, fiindú precum mai susú s'au díșú, într'una cu *Megaspilion*, cari au îndestulatú vinăriciú de aici din țéra acésta, atât Vlachserai cât și *Megaspilion* deosebitú să se ajute una cu alta. De aceea dar au hotărítú Domnia sa și, după fóia ce s'au arêtatú din conđica Divanului, de suma și numirea popórelorú, ce sunt în hrisovulú mônăstirei Vlachserai, cari se adună peste tot 126, cele-l'alte 94 să rêmână ale mônăstirei Vlachserai, iar 32 popóre din plasa Jiuluí (Gorj) le-au deosebitú și le-au datú, ca să fie spitalului și școléi ot Terapia câte 2 baní de vadră și pãrpãrulú.» Așíșderea a mai făcutú spitalului și școléi milă anuală de 200 tal. din venitulú ocnelorú țerei. Banií din vinăriciú și sare să se adune prin D-luí Vel Logof. de țéra de sus și vel Post. să í trãmițá cu *siguranție* la spitalú și școlá ot. Terapieí. Despre acésta urméză hrisovulú lui Al. Moruzi din 1795 Mai 11.

Al. Ipsilant mai adaogă de la ocnă încá talerí 100, și din vămí, de la Carvasara, talerí 200. — 1797 Octobre 3.

10 taleri pe lună și a continuat a primi această bursă și sub Domnia următoare a lui Hangerläu.¹

*

Din respectul culturală avem de notat o nouă constatare, ce face Alexandru Ipsilant, despre importanța tipografiei, care dice că: «*este cea mai întâiă trebă spre folosirea sufletescă*» și proteje reînființarea și miluirea tipografiei din Râmnic-Vâlcea, prin următorul act:

«Fiind-că tipografia sfinței Episcopii Râmnicu, pentru ajutorul și înlesnirea tipografiei, a avut milă prin cărți Domnesci a ține lude șese, scutiți și apărăți de toate dările și angariile, cu pecetluituri Domnesci; pentru care ne arătă iubitorul de Dumnezeu Sf. Sa Părintele Episcopu de Râmnicu, că puind în faptă acestu lucru alu tipografiei în orașul Râmnicu sud. Vâlcea, la Episcopie, unde din vechime a fost, ne făcu rugăciune ca să înoinmă această milă. Deci fiind-că tipografia este cea mai întâiă trebă spre folosirea sufletescă, întru slujbele sfințelor biserici, ne-am milostivit și, prin această Domnescă a noastră carte, înoinmă mila ce a avut de lude 6 scutiți....» — 1797, Oct. 27.

Cod. XXXIV fila 123 verso.

Tot din respectul culturală să notăm și protecțiunea ce A. Ipsilant acordă lui Stanciu, tipografu Mitropoliei, apărându-l și scutindu-l de dări.² Dar mai cu sémă să înregistrăm protecțiunea acordată lui Ioniță Inginerul (apărare de dajdi și angarii, scutirea bucatelor de dijmăritu, vinăriciu, o pivniță în Bucuresci, apărata de fumăritu, căminăritu, etc. și 2 luți, străini scutelnici). Alex. Ipsilant acordă asemenea folose, «*pentru că din părți streine viind numitul ingineru, cu sciința meștesugulu acesta desăvârșitu, aicea în oblastia Domniei mele, ca unu trebuinciosu ce este cu meștesugulu lui, a-lu avea Domnia mea.....*»³

*

Doctorii, ca agenți nu numai sanitari, dar încă și culturali, continuă a fi protegiați de Al. Ipsilant. Ca și sub Moruzi, și sub Alex. Ipsilant, doctori ca Dimitrie Caracaș, nu putu să imparță numai lecuri fizice, lecuri numai pentru sănătate, ci și lumină.⁴

1. Vezi cod. XXXVI fila 32 este pitacul din 2 Martu 1797, către Vornicul obștirilor, prin care i se ordonă de a da câte 10 tal. pe lună lui Manolache Tencdos, ucenicu de la școla elinască din Bucuresci.

2. Cod. XXXIV, fila 6—12.

3. Pitacul din 31 Martu 1797, Cod. XXXIV fila 13.

4. Deja în 1795, Caracaș tipărise la Viena cartea sa *Ποέματα Μεδικα*, care coprinde versuri, ce însuși le-a tradus și în limba latină. În versurile care servă de prefață ne

Dacă Alex. Ipsilant favorisa pe doctorii buni, elu destituia lesne pe cei răi :

Cartea lui Alex. Ipsilant, din 24 August 1797, la Caimacamul Craiovei Iancu Caragea, prin care, după cererea Caimacamului, incuviințeză a se orânduî ca doctoru la Craiova Iosif, cunoscutu ca bunu încă de pe când era la spitalulu Colțea din Bucuresci. Caimacamulu a arătatulu lui Ipsilant că actualulu doctoru alu Craiovei «este prostu și nevrednicu a se numi doctoru, fiind-că nici n'au învățatu a epistimi, a dohtori, fără numai slugă la unu spițerulu s'au aflatu» și deci au cerutu îndepărtarea acestuia și numirea în locu a lui Iosif, cu léfa ce au avut-o fostulu doctoru.

Cod. XXXIV, fila 102-verso.

V

Administrațiunea

În scurta Domnie a doua, pe Alexandru Ipsilant ilu aflăm, ca și în prima Domnie, grijiliv de administrațiunea țerei. Primulu act, în sensulu acesta, ilu întâlnim cu data din 20 Martu 1797. Este o circulară scurtă, prin care ordonă Ispravnicilor, ca «să vă urmați tréba și datoria isprăvniciei cu osîrdie, primindu pe fieș-care cu iubire de ómeni, să căutați pricinile și păsurile lor, și grijindu pururea de buna petrecere a locuitorilor». Acéstă circulară, pe care o dăm jos în notă, este adresată cu deosebire la judecători.¹

spune că au învățatu mai întéiu la Hâle și apoi la Viena, și că după aceea au venit în *Dacia*, unde, mergendu în trăsură pe la bolnavi, „per amplam urbem Dacorum“, și-a scrisu versurile sale, pe cari le-a editatu, avéndu peste 60 de ani. Lucrarea lui Dimitrie Caracaș, deși în versuri, este unu tratatu de medicină. La finea volumulu adaoage o serie de poeme adresa'e de aréndul tuturor Domnilor sub cari a servit, punéad la finea acestor poeme data exactă a înscăunării fie-căruia. Aceste poeme de la finea volumulu nu sunt traduse în latinesce.

1. *Circulară către Ispravnici și către toți judecătorii, din 20 Martu 1797*

«Vé facemú Domnia mea în scire, că pentru a slujbei vóstre datorie, cu care trebuie să vé purtați atât D-vóstré, Ispravnicilor, în tréba isprăvniciei, cât și tu, judecătorule, în tréba judecătoriei, vi s'au datú poruncile și învățaturile Domniei mele, atât prin cuvéntu cât și în scrisu, de a le păzi și a le urma; vedemú însă multime de jăluitori după afară, cu jălbii necurmate viindú la Divanulu Domniei mele, care acésta ne dá bănuială, că la D-vóstré acolo nu le căutați pricinile și păsurile ce au, orî că nu se caută cum se cade și neputéndu afla vre-o îndreptare de acolo, sunt siliți a veni cu jălbii pe aice pentru fieșce puțin lucru. Pentru care iată într'adins vé poruncimú Domnia mea, ca

Cu mult mai pe larg, din nou se adresază Alexandru Ipsilant, în 26 Iunie 1797, către Ispravnicii, și în genere către toți acei cari dețin vre-o sarcină, ce-i pune în contact cu locuitorii; le dă povățuirii foarte umanitare și cu totul departe de a justifica acușatiunea, ce D-lu profesor Xenopol, parafrazându pe un scriitor mai vechiu și nedrept, aduce lui Alex. Ipsilant, că: «el nu mai căuta după reforme, ca în prima lui Domnie în țera Muntenescă, ci a face bani țera totă străduința bătrânelor sele puteri. Elu storse țera ca un moșnegu cu inima impietrită, care nu mai asculta nici de plânsetele veduvei, etc....» Departe de a face așa ceva, îl vedem în actul următor cu aceleași simțiménte ce i le-am cunoscut în prima lui Domnie, simțiménte generose, de bun administrator, de încercat justiciar, mai cu sémă față cu țeranul:

Ponturi din condicele Divanului. Pentru Ispravnicii

1. Ispravnicii, ca unii ce sunt ocârmuitori județelor, nu au voie să facă nici de cum alișverisuri și tovărășie cu locuitorii, în vreme când sunt ispravnicii, căci cei ce vor călca pravila acésta, se vor pedepsi foarte greú pentru nesupunere. Asemene nici condicarii, nici zapcii și slujbașii ispravnicesci, în cât sunt în trébă, nu au a face alișverisuri séu tovărășii.

atât D-vóstré, Ispravnicilor, să vé urmați trébă și datoria ispravniciei cu osirdie, primindú pe fieș-care cu iubire de ómení, a căuta pricinile și pásurile lorú și grijindú pururea de buna petrecere a locuitorilor, ca să fie feriți de orí-ce nedreptăți și nebântuiți unii de către alții, verí în ce felú de priciní, duple cum aveți povățuirile Domniei mele date pe largú. Cât și voi judecătorilorú mai vértos, trebue să sciți că judecătorii prin județe nu le avemú orénduite Domnia mea pentru milă, ci într'adins pentru trébă, ca și locuitorii cei depărtați după afară să nu fie siliți pentru fieș-ce pricină mică de judecată a se trepăda și a veni pe la Bucuresci. Dreptú aceea dar, sunteți datori a vé afla pururea lângă ispravnicatú, căutândú trébă judecătoriei napristanú, unde să primiți pe fieș-care cu bună-voire și făr'de a'i zăbovi și a'i prelungi cu cuvéntú că nu este vreme acum, séu du-te azi și vei veni mâne, séu altă dată, séu de a aréta fire de vre-o mândrie; să căutați judecata fieș-căruia cu osirdie și cu bună cercetare, pentru care foarte să vé feriți de nedreptate, a nu căuta hatărú séu interes de vre-uuú darú, spre a face cu acésta năpăstuire vre-unuia, séu pentru căci au dobénditú judecata celú ce au avut dreptatea să'i cereți vre-unú peșchesú séu vre-unú havaetú, peste ceea-ce este obicnuitú alú lorú, că acésta ne turburá foarte, și când, orí în vre-o faptă ca acésta vé vomú dovedi, séu că nu căutați trébă judecătoriei cum se cade, să sciți că unulú ca acela, nu numai va fi lipsitú, și altă dată nu va mai fi rënduitú în trébă, ci încă îl vomú și pedepsi; precum și D-vóstră Ispravnicilorú, la trébă ispravniciei, când nu veți fi cu destoinicie, asemene veți petrece.» — 1797, Martú 20.

2. Când ispravnicii âmbă prin județulu sêu, să nu ia de la locuitorii cai, ci cu caii loră să âmble și cu tocmola loră, făr'de a supăra pe locuitorii. Asemene și cei-lalți, sêu pentru trebuința loră mergendă la ună locă, sêu trimițendă-se de către Domnie, boierii și alții, oră de ce tréptă voră fi, să se pórte tot cu acestă felă de mijlocă, că într'alt chipă se vinuesc și la pedépsa nesupunerei și la plata pagubei.

3. Asemene și cei ce âmbă după ispravnicii, sêu slujitorii, sêu logofeții, sêu zapcii și cei ce se trimită de aici cu porancii și cu slujbe, și mai în scurtă toți, și înșii tacsildarii și poleonniculă și căpitanii și cei-l-alți toți, să cheltuiască de la dênșii și să âmble cu caii loră, făr'de a supăra pe locuitorii cătuși de cât; cari aceste de nu se voră păzi într'acest chip, nu numai cei ce vor călca porunca negreșit se voră pedepsi fôrte greă și voră plăti îndoită, ci și ispravnicii, ca unii ce aă datorie să cerceteze și să îndrepteze unele ca aceste, voră fi invinovățiți.

4. Să nu se îndrăznescă cinevași, din cei ce sunt pe lângă ispravnicii, a lua de la locuitorii mulți sêu puțină bană, cu cuvântă de a'i ajuta, sêu pentru alte pricinii, fiind-că însuși ispravnicii aă a răspunde locuitoriloră acea pagubă, ce o voră face ómenii lor, iar slujbașulă acela se va pedepsi.

5. Ispravnicii sunt datorii și pentru zapcii lor, ce sunt orânduiți prin plăși, când se vor dovedi că aă făcut cătuși de cât asupra locuitoriloră, sêu că n'aă urmată poruncile domnesci, să răspundă și să îndeplinescă tótă paguba aceloră locuitorii. Asemene de voră strica din banii Visteriei, iarăși Ispravnicii aă să răspundă.

6. Ispravnicii să păzescă dréptă cumpanire a locuitoriloră cu scumpătate, întră orânduelile și poruncile domnesci, și pururea în tótă vremea să asculte și să caute dreptățile lor și să grijescă cu priveghere de cele ce se urmază în judecări, ca tóte satele să fie într'ó dréptă stare, întră o liniște; nici să lase pe locuitorii a se năpástui ei între sineși, la facerea cisleloră, unii pe alții, ci cu dréptă cumpanire să se cisluescă între dênșii, după starea și puterea fieșcăruia, ca nu numai unulă să se îngreueze, și alții să fie ușurați, că acósta este tótă datoria și îngrijirea ună ispravnică, ferindă și de alte jăfuiri pe toți, și silindă-se pururea pentru întregimea județulu, prin urmări de oblăduire dréptă, precum este voința Domniei mele.

7. Ispravnicii sêu judecătorulă să nu fie închisă în pricină de judecată pe celă ce ăice că are apelație, ci să fie slobodă a veni la Divanulă Domniei mele; iar pe cei cu bănuială de a dosi sêi dăce pe chezășie; nici să vândă averea cuivași făr'de scirea și porunca Domniei mele în scrisă, ca socotelă a se folosi cu deciuială din împlinire.

8. În vremea arăturiloră de primăveră și în vremea secerișulu și a cósei, vóra, cum și în vremea eulesalu de porumbă și de vii, care sunt ăile rânduite cu soróce, să nu îngăduiască a se trage locuitorii în pricină de judecată, precum

nicî în cele 12 zile ale Crăciunului, nicî în săptămîna postului cea dintîi, nicî în săptămîna patimelor, nicî în săptămîna cea luminată ; întru care aceste zile, adică ale Patimelor și ale săptămînei luminate, nicî dajdie nu se cere de la locuitorii sîi alte angarii.

9. Iar tîlharii și făcătorii de rele, în tîtă vremea și însuși într'aceste numite zile, se cercetăză neoprit.

Pentru judecători

Vrîndu Domnia mea, ca și în pricinele de judecări să și aibă locuitorii cei după afară înlesnirea și repaosul lor, a nu se trepăda și a se cheltui pentru fieșce ce pricină pe la Divan, de aceea într'adins amî orînduitu la fieșcare județu câte un judecător, care nu sunt pentru milă, ci într'adins pentru trîbă, a urma cum se coprinde mai jos :

1. Judecătorul are a căuta judecățile norodului, necontentit, dimpreună cu ispravnicii, atît cele ce vinu cu poruncile Domniei mele de aici, cît și a celor ce de sineși se vor arêta la judecător și la ispravnicatu, cari judecători au a cerceta pricinile ce sunt, de lucruri i de dat și de luat, și ale plugarilor. Iar pricinile cele vinovătesci, adică de ucideri, de preacurvii, de hrăpiri de fete și de cei haini către obște, de furii de sînte, de hoși și de alte asemenea vinovății mari, n'au volnicie să le judece, ci unii ca aceștia, ce se voru prinde cu acestu felu de vinovății, să se trimită aici la Domnie de către Ispravnicu, împreună cu eesamenele lor.

2. Judecătorul să aibă condică pentru tôte pricinile ce se caută, întru care să se trecă tôte, și pentru fiteș-care pricină de judecată, ce va căuta, mică sîu mare, să dec în scrisu carte de judecată sîu anafora celui ce au dobânditu dreptatea ; iar celui neodihnită să i dec deosebită adeverință de soroc în scrisu, orînduindu diua la care se voru înlesni amîndouă părțile de a se afla la Divan, care acestu soroc să lă arôte și înaintea celui ce au câștigat dreptatea.

3. Lîngă judecători să fie orînduiți pururea câte 2 slujitorii de ai județului, să se afle slujindu la ori-ce trebuință se va întempla.

4. Judecătorul să nu aibă închisorea lui, nicî împlinire a face, ci împlinirea să o facă Ispravnicu, după hotărîrea judecătoi, luându și deciuială, iar judecătorul să se mulțămescă cu lîfa ce este orînduită de la Domnie.

5. Cînd este cinevași sub vre-o vină mai ușoră, care judecătorul are voie să o judece, să hotărîescă în scrisu cercetarea lui, care cercetare să o facă Ispravnicu, iar judecătorul să arôte în scrisu vina și osânda lui.

6. Cînd Ispravnicu voru lipsi în județu pentru pricină și porunci Domnesci, are voie judecătorul să caute pricină de judecări și singuru ; iar cînd Ispravnicu sunt în locul lor, judecătorul să judece împreună cu Ispravnicu.

7. Judecătorul fôrte să fie ferit de nedreptăți și carat de ori-ce dobîndire și rușetă sîu daru în pricina judecăților. Așîderea să primescă pe jăluitorii

în totă vremea, făr'de a nu dice jăluitarului că nu este vremea acum, séu du-te și vei veni mâne, poimâne, ci pururea să fie primiți cu față blândă și să caute judecata locuitorului făr'de lenevire și pregetare și făr'de vre-o pizmuire; că pentru nisce urmări ca acestea nu numai va fi lipsit, ci încă se va și pedepsi foarte. Pe celū ce rămâne de la judecată datorū, care este în adevăr neputinciosū de a plăti, să nu'lū *sugrume* de o dată cu hotărîrea de plată, ci să'ī deé sorocul celū cuviinciosū după pravilă.

8. Judecătorulū nu este slobodū a lipsi din loculū judecătoriei, de lângă Ispravnicī, la județulū ce este orēnduitū, nici să āmble încóce și încolo, ci pururea să se afle nelipsit lângă Ispravnicatū, a căuta pricinele judecățilorū norodului, că pentru aceea este orēnduitū.

9. Toți boierinași pe la județe, afară, de se vorū trage de cine-vași pentru vre-o pricină orī de datū séu de luatū, să nu se împotrivescă a merge la Ispravnicī séu la judecatorū, ca să se judice cu jăluitarulū, ci să se supuie la dreptatea judecāței; afară numai de boierii ceī mari a căroră judecăți se vorū orēndui de Domnia mea, unde se cuvīne; iar de se va cunósce acelu boierū că se năpăstuesce, va face apelație aici.

10. Judecătorulū (dimpreună și cu Ispravnicī), să fie datorū a trimite pe totă luna condică la Domnia mea, de orī-ce pricinī de judecăți caută, cu mijloculū ce le-aū cercetatū și le-aū hotărītū.

Pentru condicari

1. Condicarulū va ține condica județului, întru care să scrie tóte domnescile nóstre porunci, câte se trimitū séu câte s'aū trimesū către Ispravnicī séu către judecatorū, pentru chivernisirea locuitorilorū, pentru paza și buna orēnduiala județului, pentru judecăți și orī-ce pricinī de trebī ale Divanului, cu povēturī și invēțaturī ce li se dá. Mai vērtos cele ce sunt următore în totă vremea să aibă a le trece în condică, de rēndū, ca vremea lorū, ca, și schimbāndu-se Ispravnicī séu judecatorulū și viindū alții, să găsescă acele porunci în condică, ca să le energhisescă și să le păzescă.

2. Condicarulū să fie datorū, la schimbarea Ispravnicilorū séu judecatorulū, a arēta celorū noi Ispravnicī și judecatorū câte porunci sunt mai dinainte dato; iar să nu fie uitată porunca Domniei mele, ce s'aū datū odată, nesciută și de celū ce vine în urmă, cu pricină că aū rēmas cărțile de acele porunci la Ispravnicī ce aū fostū. Așșderea și urmarea ce facū Ispravnicī după poruncile nóstre, și cărțile ce scriū în județū, prin plăși, să fie tóte trecute în condică.

3. Orī-ce pricină, mică séu mare, de judecată s'aū căutatū de Ispravnicī și de judecatorū, să se trecă în condică; și de s'aū isprăvitū pricina, să'ī scrie hotărîrea întregă; iar de aū rēmasū la vre-unū sorocū, séu la aducere de doveți, să se insemneze pricina la ce aū rēmas.

4. Vîndările de moșii i de venitū și de orî-ce lucruri, și zălogirile, prin cercetările Ispravnicilorū și judecătorului, dovedindu-le că sunt adevărate și drepte, făr'de vre-o economie, să se trecă în condică și să se adevereze de condicarū; ca cu acestū chipū să aibă acelū sinetū de vîndare sēu zălogire, credință de adevăratū, la întēplare de vre-o judecată; iar făr'de a se trece în condica județului, nu va avea statornicie nici unū felū de vîndare, sēu zălogire. Care acēsta să o facă Ispravnicii sciută în tot județului. Așisderea și orî-ce alte aședămēnturi, ca să aibă credință de adevărate, să se trecă în condică, precum și eesamenele fieș-căruia vinovatū și cădūtū în hoție.

5. Să se ferescă acestū Logofētū condicarū alū județului de orî-ce mituire sēu rușfetū, orî ploconū a cere, sēu a lua de la cinevași cāt de puțin, că pentru aceea are leafă de la Visteria Domniei mele, oșebit de mila scutelnicilorū și oșebit de avaetulū ce-ī este orēnduitū mai jos; nici să facă necazuri jăluito-rilorū și meșteșugiri cu prelungire de zile și zăbavă, de a fi silitū jăluito-riulū să-ī deē daruri, sēu a cere rușfet, pentru a mijloci să i se facă judecata în parte, a se năpăstui celū ce are dreptate; că nu numai va fi lipsitū, ci aducēndu-lū, se va pedepsi de către Domnia mea cumplit.

Avaetulū Condicarului: 1. De la pricină de judecată hotărītă, pentru scrisū i trecutū în condică, de la parale 20 până la parale 60.

2. De la vîndările ce se facū de soróce de către Ispravnicī, de la parale 2 pēnă la parale 4.

3. De la rēvașele i zălogiri de moșii, vii, țiganī, sēu alte aședēmēnturi, i vîndēri de venituri de moșii, pentru trecutulū în condică, de moșie mare parale 30, de moșie mică parale 15, de țiganī, pentru unū sufletū banī 15.

4. Acestū avaetū să'lū însemneze Ispravnicii sēu judecătorulū însuși într'aceeași anafora, carte de judecată sēu zapisū, ca să nu se cuteze a lua mai mult.

Pentru Zapciū

1. Zapciulū ce este orēnduitū pe plasă, nu are a cere gătire de conacū pentru dēnsulū la sate, nici a face locuitorilorū alte cheltueli, precum nici calū de călărie n'are a cere de prin satū, nici să silēscă pe locuitori cu cele ce n'au, ci din cele ce li se întēplă. Iar de va trebui pentru dēnsulū ceva, acele cu plată de banī le va cumpăra, că pentru aceea li se dă simbric.

2. Nu este volnicū Zapciulū a închide pe cinevași, făr'de scirea și porunca Ispravnicilorū, nici a bate pe cinevași, nici a globi și a geremetisi pe cinevași cu cāt de puțin, nici parte bărbătēscă, nici parte femeiască, că fórte cumplit se vorū pedepsi.

3. Zapcii nu sunt slobođi a purta cu dēnșii calabalăcuri de ómenī mulți și slugi, cari aducū greutate și supērare locuitorilorū, ci cu 2 sēu celū mult 3 slujitori are a āmbia în plasă, care și elū și slujitoriī lai să nu injure, să

nu ocărască pe cinevași, ci să se pörte cu omenie, cu cuvinte bune și fär'de mândrie, feritü de orî-ce netrebnicii și urmări, că, după cum amü dîsü mai sus, nu numai Zapeiulü se va pedepsi ci și Ispravniculü va fi răspunđătorü, urmändü și locuitorii datorii lorü cu osirdie și cu supunere. Iar când vre-unulü din locuitorü va fi împotrivorü și neurmătorü datoriei lui, Zapeiulü să'lü insciințeze Ispravniculü și Ispravniculü va face cercetare și de va fi adevărată arătarea Zapeiului, va face Ispravniculü îndreptarea aceluï locuitorü la nesupunerea și împotrivirea lui; iar de va dovedi arătarea Zapeiului neadevărată, pentru vre-o pismă orî pentru vre-unü interesü alü lui și răutate, va veni de hacü aceluï Zapeiü pentru minciönsă arătarea lui.

4. Să nu se euteze Zapeiulü a deosebi pe vre-unü locuitorü din drępta cista satului, și a'lü ține seutitü, orî pentru dęnsulü, ca să'lü mănance elü, orî pentru altulü, verî de față, verî pe sub cumpëtü, că dovedindu-se se va pedepsi, urmändü și păđindü intru töte poruncile Domniei mele, ce prin Ispravnicü sunt date, pentru bună petrecerea locuitorilorü.

Pentru Polcovnici

1. Polcovnicü sunt oręnduiți pentru paza și străjuirea locuitorilorü județului și a călătorilorü, pentru a petrece odihniți și fär'de grijă de către hoși și făcători de rău și pentru alte trebî de paza Nizamului, iar nu pentru a aduce greutate și supărare locuitorilorü.

2. Nicî Polcovnicü, nicî ömonii lui, nu aü a cere conace și a face cheltueli locuitorilorü prin sate; precum nicî cai de călätie, că pentru aceea Polcovniculü are lófä, iar slujitorii sunt seutiți.

3. Förte să se ferescă Polcovniculü cu ömonii lui a nu prepune pe cine-va cu picină de hoși, söü gazdä de hoși, fär'de a fi adevăratü, pentru vr'ö pizmă veche söü pentru interesü de dobändä ndręptä, ca să'i ridice și să'i pörte de colo pënä colo; precum și la ämbletele lorü să se pörte cu bună oręnduialä printre locuitorü, că împotrivä dovedindu-se, se va pedepsi cumplit și Polcovniculü și slujitorii lui.

Acestea töte câte sunt numite mai sus, sunt arätate și hotärite prin condecile Divanului, de a le urma și de a le păzi fieș-care în parte.—1797, Junie 26.»

Vel Logof.

Pecete
gospod.

Cod. XXXVI, fila 65.

In privința ocupațiunilorü de peste dî a diverșilorü slujbași, Al. Ipsilant le fixcă din nou öra de venire la slujbä:

Pitacü la vel Post., ca veliți boeri să vie la curte pentru căütarea judecăților de la 12 césuri din dî pënä 2 $\frac{1}{2}$ și când vor fi trebî mai multe, atunci

să se strângă și după prânză la vre o casă a D-loră să cate pricinile. Asemenea și cei-l-alți, ce au trebă după prânză, să se afle toți la 10 césuri și $1/2$ la curte, ca pênă la 2 césuri din nópte să se isprăvescă tóte trebile. — 20 Aprilă 1797.

Cod. XXXVI, fila 43.

Pitacă la vel Post.: «să arēți porunca Domniei mele la toți căți sunt în *ofichii* și în tréba curții, de la celă mai ántēiū pênă la celă mai mică, fără osebire, să grijescă a se afla diminéta la 2 césuri, mult la $2\frac{1}{2}$, la curte; asemenea și séra la 11 césuri din di, și acésta să se păzescă de rândū în tóte zilele-afară numai de Joi ce este orēnduită a fi *tatilu*; pentru că oră care nu va urma Domnescei nóstre poruncă, să scie că după ce i se va orēndui mumbașirū cu trépēdū, ne va da și pricină a ne turbara asupra'i.» Domnitorulă adaogă că după prânză la 11 césuri vorū veni numai cei ce au a căuta trebă. Postelniculă să arēte Domnitorulă pre cei ce nu vorū fi următoră.—1797 Oct. 13.

Cod. XXXVI, fila 96

*

Două mai importante hrisóve posedemū de la Al. Ipsilant, cu referință la organizarea unei noue autorități «*Logofetia obiceiturorū*» și reorganizarea, pe unū piciorū mai mare, a Epitropiei Obștinei, pe care o transformă în Departamentū.

Logofetia obiceiturorū a fost decretată de Al. Ipsilant în 20 Iulie 1797, dar încă de la începutulă anului, cam de la începutul lui Martū aflămū pe Isac Ralet figurândū în Divanū ca vel Log. alū Obiceiturorū.¹

Dionisie Fotino scrie că acéstă dregătorie este opera lui Al. Ipsilant în timpulū domniei sale a II-a.²

Noi credemū că se datoresce acéstă creațiune inspirațiunei lui Enache Văcărescu. Dicemū acésta pentru că dintre toți boierii Divanului era singurulă care înțelegea însemnătatea istoriei, ca unulă ce era și însuși istoricū. Nu putemū, ce'i dreptulă, documenta acéstă aserțiune a nóstră, cu atât mai mult, că la data când se înfiinteză formal logofetia de obiceituri, Enache Văcărescu e mortū de câte-va zile.

Exemplul Moldovei, unde aflăm urme de o instituțiune analogă, putea să fie împinsū și pe Al. Ipsilant la creațiunea logofetiei de obiceituri.³

1. Veđi hrisovulū Mónăstirei Mărcuța din 9 Martū 1797 în cod. XXXIV, fila 7. Asemene hrisovulū Mónăstirei Mihaiū-Vodă din 2 Martū 1797, cod. XXXIV, fila 15 verso.

2. Tomū III, pag. 285. Trad. Sion.

3. Gheorgache al II logof. dăduse deja la 5 Noembrie 1762 lucrarea sa cu titlulū: „Condica ce are în sine obiceituri vechi și noue a prea înalților domni, care s'au făcut din porunca prea înalțatului, lumnatului și iubitorului de Christos, Domnului și oblăduitorul a tótă Moldavia Io Grigore Ión Voevod“ (Letop. t. III p. 287).

Hrisovulŭ Logofetei de obiceiuri, de care amŭ făcutŭ deja mențiune la capit. Culturei publice, dă noulŭ logofetŭ mare o adevărată cancelarie ministerială și vel Logofetului îi asigură în Divanŭ scaunŭ cu rindŭ după vel log. de țera de jos și toiagŭ de argintŭ, împreună cu dreptulŭ de a judeca alături cu cei-l-alti boieri din Divanŭ. Frumosele atribuțiuni *academice* ale logofetei de obiceiuri sunt deja aduse mai sus și se potŭ vedea în documentulŭ ce integralŭ îl dămŭ mai jos în notă. E de observatŭ, că Isaac Ralet, primulŭ logofetŭ alŭ obiceiurilorŭ, este și elŭ citatŭ ca martorŭ la hrisovulŭ constitutivŭ alŭ logofetei obiceiurilorŭ, ba chiar copistulŭ acestui hrisovŭ este Constantin logofetlŭ de obiceiuri.

Din preambululŭ documentuluiŭ notămŭ scopulŭ urmăritŭ de noua creațiune, scopulŭ ca în evoluțiunea țerei să se țină pururea sēmă de starea ei anterioară, iar nu să se mai urmeze ca pēnă atunci «de câte se făcēŭ, uneori se făcēŭ într'unŭ chipŭ, alteori într'unŭ altŭ chipŭ, adecă fără nici o orēnduială întocmită». ¹

1. Hrisovulŭ Logofetei de obiceiuri.

«Zemb. Vlahscoe. O rivnă desăvârșită avēndŭ Domnia mea, de a pune în faptă câte sunt de folosulŭ, trebuința și podoba acesteŭ de Dumneđeu păzite țeri a noastră, nu amŭ lipsitŭ și acum într'adoua Domnie, de cum amŭ ajunsŭ, cu ajutorulŭ lui Dumneđeu, la scaunulŭ acesta, a chibzui și cele ce sunt de lipsă spre bună orēnduială și podoba ei; unde vedēndŭ la orēnduiala și obiceiurile politicesci o nestatornicie, pricinuindŭ dintr'acēsta o defăimare țerei și stăpânirei ei și socotindŭ mijloculŭ celŭ cuviinciosŭ, de a se pune și acēsta la îndreptare, amŭ găsitŭ că este de mare trebuința și de folosulŭ a avea țera o *Canțalarie*, sōŭ cămară os bită, adunătoare de tōte obiceiurile și orēnduelile politicesci și de privileghiurile pământuluiŭ acesta, câte mai josŭ le vomŭ numi, în care să se scrie tōte după rēnduiala lorŭ, ca să fie cunoscute și ca să se păzescă deapurare și în tōtă vremea, cu cuviință și cu statornicie, ca unŭ lu cru ce neavēndulŭ țera până acum, câte se făcea, une ori se făcea într'unŭ chipŭ alteori într'unŭ altŭ chipŭ, adecă fără nici o orēnduială întocmită. De aceea dar, socotit-amŭ Domnia mea pentru îmbunătățarea și deplinirea țerei, și acum, cu ajutorulŭ lui Dumneđeu, să întocmimŭ acestŭ bine într'ansa și într'adins pentru acēsta amŭ aședat *Logofet mare de obiceiuri sēu Rednic* și sub dēnsulŭ al II și al III și al IV logofetei mici, ca prin îngrijirea, nevoința și strădania numiților, să se scrie istoria, orēnduiala politicescă, și dregătoriile țerei noastre cei de Dumneđeu păzite. Și să se păstreze la acēstă cămară, una ca să fie cunoscute pe deplin cele de cuviință, atât ale tuturor împreună, cât și ale fieșcăruea *oroșan* în parte. Și alta, ca să se alcătuiască și să fie deapurare în țera o întocmélă necurmată, fără greșală, care este vērfulŭ bunătățilorŭ la tōte lucrurile și la tōtă însoțirea politicescă a omenilorŭ. Și Redniculŭ avēndŭ rândŭ după vel Log. de țera de jos, și ținēndŭ toiagŭ, să ședă împreună cu cei-l-alti boeri ai Domniei mele la domnesculŭ nostru Divanŭ și la cele-l-alte adunări, și să judece împreună cu cei-l-alti. Și când se face înălțare de dregătorii, sēu

Alu doilea uricū importantū este acelu reorganisatorū Departamentulu Epitropiei, compusū din unū mare Vornicū alū obștirilorū ca șefū alū acestuī Departamentū, ca Epistatū și Nazirū alū trebilorū obștesci, avēndū sub dēnsulū : 4 din boierii epitropi, de la vel Clucerū pēnā la vel Stoln. ; și alți 4 boieri de alū II-lea rangū, și de o cancelarie specială. Marele Vornicū alū Departamentulu Epitropiei este ridicatū

se dau boierii și se săvîrșescū alte obiceiuri i țereonii, atāt politicesci cāt și bisericesci, să se afle față pentru îndreptarea și povața, în ce chipū se cuvine a se face după obicinuita lorū orēnduială. Să aibă acēstā dregătorie a logofeției de obiceiuri lēfa aceia ce au și D-lorū veliți logofeți ai Divanuluī Domniei mele de la visterie, cum și logofeții al II, III și IV ai logofeției de obiceiuri să aibă asemene lēfa de la Visterie, după cum au și ai Divanuluī. Și împărțind trebile acesteī cāmări în 5 capete :

1. *In Istoria Domnilor Valahiei*, adecā să se facă adunare de tōte letopisețele, ce s'au scrisū după vremi de omeni cu sciință, pentru obiăduirea țerii, cu schimbările și prefacerile ei, împreună și chronologia Domnilor și ocărmuitorilor, pe scurt.

2. *In Gheografia țerei* : Cum se hotăresce cu cele de afară ale ei, adecā cu Prē Puternica Impērăție și cu pāmēntū străinū, pre cum hotărnicia țerei despre partea Banatuluī, și cu Transilvania, ce s'au făcutū prin omeni împērătesci la 1792, după pacea de la Șiștovū, i sinetulū ce s'au datū nemșesce și turcesce pentru cercetarea hotarēlorū de către comisarii Austriei, la mână Efen-dilorū Huducei a Prea Inaltei Porți, și hotărnicia hasurilorū a 3 cetăți, ce s'au făcutū din poruncă împērătescā cu mumbașir, în Domnia luī Stefan Voevodū, cum și cercetările ce s'au făcut mai în urmă și privileghiurile țerei i hatșerifurile se s'au datū după vremi, pentru privileghiurile ei, și cāte se vor mai da, să se scrie în condicele acesteī canțelarii, iar cele adevērate să se păstreze la Mitropolie, de unde să se ia adevērință în scrisū, cum că s'au datū acolo, care adevērință să se trecā la condică.

3. In cele ce se cuvinū la Domni, de la inceputulū Domniei pānā la sfirșitū, adecā venirea Domniei de la Tarigradū pēnā să aședā pe scaunulū Domniei, țereoniile ce se obiēcunescū a se face mai des sēū mai rar, precum alaiuri, serbări, felurimile ieșiri ale Domnilorū din curtea domnēscā afarā, cununii și botezuri domnesci, întâmpinări de soli și de alți mosafirū.

4. In bisericesca orēndulalā și acēsta în douē : în deobște cum se urmēzā parisiile bisericesci, și în parte cum se urmēzā ? Cele de cuviință a fițescăruia din cei de cinulū bisericescū, și cum se face aședare de Mitropolit, de Episcopū, de Egumeni pe la mōnăstiri mari și mici ? Să fie scrise tōte aceste la acēstā canțelarie și la tōte aceste, cānd se facū, să se afle, după trebuință, Rednicul de față, spre a areta orēnduiala lor.

5. In orēnduiala politicēscā, și acēsta în 2 : în de obște, pentru care se coprinde în parisiile domnesci ? și în parte, care sunt boierii și veniturile lorū, de cari cuvēntămū aice la acēstū capū, adecā meseriile tutulorū dregătorilorū mari și mici, veniturile lor, și datoria ce are fieșcare a săvērși ? Tōte aceste să fie trecute în condica de obiceiuri, și acēstā canțelarie, cānd se înalță cinevaș la vre-o boierie, să fie datore să dea la celū ce ia boierie, însemnare în scrisū, care să coprinđā orēnduiala acei boierimī, și datoria ce are a urma,

la demnitatea de boieru de Divanŭ, luândŭ scaunŭ dupę vel Vornicul țerei de jos și luândŭ parte la judecările ce se facŭ la Divanŭ «ca într'acestŭ chipŭ să se afle deapurure față dinaintea Domniei mele, la poruncile ce vomŭ avea a da pentru întęmplătore pricinŭ obșteci, cum și pentru a ne aręta adese de pricinile și trebile Epitropiei, ca să curgă cu înlesnirea lorŭ.»

Atributele reorganizatei Epitropii aŭ a fi: a) podurile din orașŭ împreună cu pavelele, constituindŭ *polcovnicia podurilorŭ*. Acesta e pusă sub îngrijirea vel Vorniculuŭ obștirilorŭ, împreună cu polcovniculuŭ acestuŭ serviciu. b) Milosteniile și facerile de bine împreună cu cutia relativă. c) Școlele țerei. d) Podurile cele mari domnesci. e) Crescerea pruncilorŭ sęrmani și orphanotrophia. f) Indestularea orașuluŭ cu apă, grija de cișmele. g) Oręnduiala rufeturilorŭ și paza

eum și havaeturile sęu bacșișuluŭ ce este oręnduitŭ a da acea boieric la imbrăcatuluŭ caftanuluŭ, verŭ cui; iarăși de la logofeție să se aręte și să se dea fōie anume și lefile acelorŭ ce sunt în dregătorii și în ori ce slujbă sęu boieric, cu fōte că sunt scrise la Visterie, fiind-că de dęnsa se și dau, să fie însă și la condica acesteŭ logofeții scrise, și de la acęstă canțelerie să se facă arętaro fiteșcărui dregătorŭ oręnduită lęfă, împreună cu cea l-altă oręnduială, de urmarea datoriei boieriei și a slujbei luŭ. Iar altele ce vomŭ mai chibzui Domnia mea că sunt de cuviință a se da pe sōma acesteŭ dregătorii, pentru deplinire, le vomŭ oręndui și le vomŭ tocmi, prin deosebita carte a Domniei mele, în care se va aręta anume, și ce alt venitŭ are acęstă logofeție și din ce. Decŭ întărimŭ aceste capete, printr'acestŭ domnescŭ al nostru testamentŭ și voimŭ ca să se păzēcă cele ce se coprindŭ într'ansuluŭ, precum le oręnduim, și să se urmeze neștrămutat, spre întărirea și podōba, cum amŭ đisŭ, a țerei acesteia, de Dumneđeu păzită; și nu suntemŭ la îndoială, că și la ceŭ din urma nōstră luminați frați Domni, va fi plăcută acęsta și vor bine voi și D-lorŭ a întări aceste obiceiuri, cari măcar de s'aŭ și isvoditŭ dupę vreme, ori cum s'aŭ întęmplat, iar acum și-aŭ luatŭ întărire pe deplin, cu cuvintŭ dreptŭ și cu sfatŭ de obște. Și amŭ întăritŭ hrisovuluŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Io Al. Ion Ipsilant Voevod și cu credința prea iubituŭ Domniei mele fiŭ Constantin Voevod; martori fiind Dumneilor einștiși și credincioși veliți boieri ai Divanuluŭ Domniei mele: Pan Damitrașco Racoviță vel ban, Pan Gh. Mavrocordat vel Spatarŭ, Pan Manolache Crețulescu vel vornicŭ de țera de sus, Pan Ion Damaris vel vornicŭ de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornic alŭ Obștirilorŭ, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Const. Filipescu vel log. de țera de sus, Pan Stef. Văcăreccu vel log. de țera de jos, Pan Isaac Ralet vel log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Cons. Suțu vel Post, Pan Ion Roset vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Cluc., Pan Iordache Slătineŭ vel Pah., Pan Neculae Golescu vel Stolnic, Pan Iancu Negre vel Comis., Pan Const. Vișoręnu vel Slugerŭ, Pan Șerban Racovicęnu vel Pit și Ispravnicŭ Și s'aŭ scrisŭ hrisovuluŭ acesta întru ıntęiuluŭ anŭ dintru a II Domnie a Domniei mele, aici în orașuluŭ scaunuluŭ Domniei mele, Bucuresci, la ani de la Nascęrea luŭ Hrisosŭ 1797 Iulie 20, de Constantin logofiteșuluŭ de obiceiuri,

nizamului lor. *h)* Tutela orfanilor și administrațiunea averii lor. *i)* Spitalurile. *j)* Fixarea narturilor și grija de ținerea articolelor de consumațiune și de îmbrăcăminte. *k)* Legile somptuarii contra luxului ¹. *l)* Grija pentru nestrămtorarea ori închiderea ulițelor și a drumurilor și pentru hotarul Bucurescilor. *m)* Poliția carelor pe stradele Bucurescilor, prin răspântiași. *n)* Intreținerea în bună stare a zidurilor Mânăstiresci, obligându la acesta pe Egumeni. *o)* Conservarea domnescilor porunci în afacerile de competența Epitropiei.

Unul din cei 4 Epitropi este însărcinat cu grija podurilor și a cișmelelor, altul cu școlile, al III-lea are în grijă cutia milosteniei și al IV-lea cu orphanotrophia; însă toți aceștia obligați pentru orice trebă «să facă arătare la D-nealul vel Vorniculul și împreună să chibzuiască; cheltueli să nu fie volnici a face fără scirea Vorniculul».

Cancelaria se va ține ori la vre una din odăile școlilor, ori la vre una din Mânăstiri, se în la casa D-nealul vel Vorniculul, «unde la acelul loc al Adunării să se păzescă și condicile și toate catastișele și sineturile în bună păstrare».

Cei 4 Epitropi au datoria a se presenta și ei la Curte în fie-care Sâmbătă.

Afacerile mai grave le va supune Vornicul la chibzuirea întregului Divan.

Socotelile Departamentului Epitropiei se voru cerceta în fie-care an, la începutul lui Septembrie de către veliții boieri de obște, și rezultatul se va supune cu raportul la Domnitorul. ²

Se fixază lăfa marelui Vornicul din veniturile Epitropiei la talere 600 la o trimenie. Iar din Visterie va primi talere 1000 la 3 luni, ca divanistul.

1. Pitacul din 9 Ianuarie 1797, reînvoindul pitaculul lui A. Moruzi de a se opri importul de carete și butei fără de poruncă domnescă înscrisul sub pedepsă, pentru vameși și vatafi de plaiu, de amendă de 500 talere la cutia milosteniei. Totuși Al. Ipsilant însuși calcă acestul decretul, în favoarea Boierului Clucerul Gligorașcu Ghica.

Cod. XXXVI, fila 23 verso.

La Maiul 2 și 15, 1797, Domnitorul a datul Pitaculul învoindul importulul în țară a 2 butee și 2 carete alul Banulul Ghica. Asemenea la 20 Maiul același an s'a învoitul aducerea unei butee pentru Clucerul Gligorașcu Ghica.

Cod. XXXVI, fila 50.

2. Cu Pitaculul de la 4 Noembrie 1797 Domnitorul cere vel Vorniculul obștirilor săi presinte socotelile de venituri și cheltueli, cari după hrisovul de întocmirea Departamentului Epitropiei, sunt a se face la începutul lui Septembrie. Domnitorul va trimite apoi socotelile prezintate, în cercetarea boierilor hotărâți.

Cod. XXXVI, fila 106.

Cei 4 Epitropi primescŭ fie-care câte 120 talere pe lună, iar cei 4 de alŭ II-lea câte 50 talere pe lună.

4 boierinași din cancelaria Departamentului vorŭ primi câte 20 talere pe lună.

Iar la 4 logofetei, cu cheltuiala hârtiei impreună, li se vorŭ da câte 60 talere pe lună.

Polcovniculŭ de poduri va avea câte 20 talere pe lună ¹.

1. Hrisovulŭ pentru Departamentulŭ Epitropiei

Vrëndŭ Domnia mea, ca printru o silințã și osirdie de bărbați vrednici și credincioși, să se lucreze și să se urmeze deapaurarea în buna orânduiala lorŭ, atât acelea ce ne-am truditŭ cu multă rîvnă și osteneiã, de le-am izvodit din neființã, și le-am pusŭ în faptã, cu ajutorulŭ lui Dumnezeu, întru acestã pravoslavnicã țerã, încã din cea-l-altã Domnie a nôstrã, spre folosulŭ și ajutorulŭ binelui de obște și spre bună orânduiala și lauda Patriei și a politiei, îmbunătățindŭ pe supuși Domniei mele cu cele ce nu era, și să se păzescã totdeuna în starea lorŭ, precum le-am aședatŭ, ca și obștea să aibã folosulŭ lorŭ, și ostenelele nôstre să nu rămãe zadarnice, cât și altele cari privescŭ la folosulŭ obștescŭ, să le îngrijescã, am fostŭ întocmitŭ încã de atunci, din Domnia nôstrã cea dintâi, într'adins, unŭ Departamentŭ deosebitŭ, cu adunare de 4 dregători din alu doilea tréptã, cu nume de Epitropi ai trebilorŭ de obște, și sub dênșii alții mai mici, cărora le-am datŭ ponturile cele cuviinciose de urmare, cum se coprinde pe largŭ la hrisovul Domniei mele, ce am fostŭ datŭ pentru acestŭ Departamentŭ, care Departamentŭ urmându-se pênã acum, când, cu ajutorulŭ lui Dumnezeu, am venitŭ cu alŭ doilea Domnie, și făcându-se cunoscutŭ cât este trebuinciosŭ, în vreme ce printr'insulŭ se lucrözã și se sêvêrșescŭ facerile de bine, către cei scãpãtați de obște, și de la dênșulŭ se aștéptã îngrijirea, urmarea și sêvêrșirea a trebilorŭ celorŭ de obște ale Politiei și ale bunei orânduiei; la care Departamentŭ, fiind multe feliori de trebŭ și de pricinŭ, orânduite a se căuta, am gãsitŭ Domnia mea cu cale și de trebuințã a'lu întregi desêvêrșit, a'lu mai îmbunătăți, și a'lu einsti ca unŭ lucrãtorŭ spre cele de folosulŭ și binele obștescŭ, și am făcutŭ într'adins pentru acestã o dregãtorie nouã țerei, numindu-o, dupê asemênarea trebŭ, vel Vornicŭ alu obștirilorŭ, dândŭ rëndulŭ einstei acestiŭ dregãtorii, dupê vel Vornicŭ alŭ țerei de jos, carele să fie Epistat și Nazir alu trebilorŭ obștesci, a căuta pricinile și trebile numitului Departament, dimpreună cu 4 orânduși Epitropi, precum mai jos vomŭ orëndui. Sã și aibã însã scaunŭ Vorniculŭ obștirilorŭ și la Divanulŭ Domniei mele, căutândŭ dimpreună cu Dumnealor volitiŭ boieri pricinile de judecãți ale norodului de obște, ca într'acestașŭ chipŭ să se afle deapaurarea față înaintea Domniei mele, la poruncile ce vomŭ avea a da, pentru întêmplãtore pricinŭ obștesci, cum și pentru a ne arêta adesea de pricinile și trebile Epitropiei, ca să curgã cu înlesnirea lorŭ. Decŭ dupê ce am pus'o acestã în faptã, făcendŭ și hrisovulŭ Domniei mele, care amŭ fostŭ datŭ ântêiŭ pentru acestŭ Departamentŭ întocmire, cu îndreptarea unora, și cu adãogirea altora, precum mai jos vomŭ arêta, am întãritŭ în einste, printr'acestŭ de iznovã alŭ nostru Domnescŭ hrisovŭ, atât aședarea a 9 dregãtorii, cât și starea și orânduiala acestui Departamentŭ, ca să se păzescã deapaurarea, adicã:

Vel Vornic obștirilor numesce A. Ipsilant pe Radu Golescu. Acestu boieru era omu de mare incredere alu lui A. Ipsilant, care la 6 Mai 1797 ilu face și Epistatu peste moșiile sale Domnesci din Römnicul-Săratu. Negreșit nu Golescu administră direct acele moșii, ci avu rënduitu Ispravnicu pe unu Tudorache Gornlat. (Cod. XXXVI, fila 48 verso).

1. Patru Epitropi dintre boierii Domniei mele, de la vel Cluceru pëna la vel Stolnicu, aleși practicoși și cu frică de Dumneđu, orënduimü să fie la acestu Departamentu, cari dimpreună cu Dumnealü vel Vornicu alü obștirilorü, să lucreze și să îngrijescă cu osărdie de tôte trebile obștesci ale Epitropiei la acestu Departamentu, ca cu mijloculu adunării a mai multorü chibzuirü de obraze vrednice, să se sevërșescă cele mai bune mijloce, drepte și folositoare obștei. Alți patru din boierii de alü doilea, după cei mai sus numiți, orënduimü, ca să fie următorü și ascultătorü trebilorü, ce li se vorü orëndui lorü de la acestu Departamentu, cari săși mërgă unde va socoti Dumnealü vel Vornicu alü obștirilor că este trebuință a se trimite, și săși dea söma, la întörcero, de sevërșirea trebii. Și pentru ca să implinimü mai multü curgerea trebilorü acestü Departament, ca să pötă ajunge și a sevërși, în vreme, ori ce pricinü trebuinciose, orënduimü și alți 4 boiernași, din cei mai de jos, cari să slujescă deapaurerea acestü Departamentu, la trebile ce vor fi oränduiți și trimiși de către Dumnealü Vorniculü obștirilorü cu cei patru Epitropi. Cari toți aceștica, alegëndu-se și hotărindu-se de către Domnia mea să se scrie anume în deosebită föie pecetluită; orënduimü la acestu Departamentu și patru logofeți, cari să aibă a fi nelipsiți de la loculü celü orënduitu al adunării, scriindü și fiindü condici curate, și socoteli ale acestü Departamentu. Așisderea și *polcovnicica podurilorü*, fiind-că este făcută de Domnia mea numai și numai pentru trebuința podurilorü, cari poduri, fiind-că sunt date sub îngrijirea și datoria Dumnealü vel Vorniculü obștirilor, are a fi după cuviință și după hotărirea ce dintru începutü s'aü făcutü pentru dënsulu, sub ascultarea și supunerea Dumnealü Vorniculü obștirilor, urmändü slujba și datoria lui întocmai după cuprinderea mai sus numitulü Domnesculu hrisovü.

2. Treba milosteniei și a facerilorü de bine să o caute Dumnealü vel Vornicu alü obștirilorü, dimpreună cu orënduiți 4 Epitropi, cu tötă osërdia și scumpëtatea stringëndü veniturile cutiei și a slujbelorü Epitropiei, și grijindü cheltuelile, după cum sunt îndatorăți, atât în hrisovulu Domniei mele dintru äntëia Domnie, care este datü pentru acestu Departamentu, la cap. äntëiü, cum și în deosebitulu hrisovü, care avemü datü, în parte, pentru cutia milosteniei de obște.

3. *Treba șöcolorü țerei să o îngrijescă iarăși dimpreună*, după orënduiala și povëtuirea ce avemü dată pe largü Domnia mea, atât în hrisovulu acestü Departamentu la capul al II-lea, cât și în deosebitü hrisovulu, care avemü datü, în parte, pentru întöcmirea ai aședämëntulu șöcolorü în limba elinescă.

4. Ingrijirea podurilorü celorü mari domnesci, și a celorü mici ale Politiei, să o aibă deapaurerea, stringëndü veniturile lorü, și căpuindü de bună starea și întregimea lorü, și chibzuidü a găsi mijloce pentru caldarämuri, unde va fi cu putință, söu drumuri ästarnute cu päment și nisipü, după orënduiala și povëtuirea ce avemü dată pe largü, atât în hrisovulu acestü Depar-

Înainte de Golesecu, Alexandru Ipsilante avusese alți administratori, încă în timpul Domniei lui Moruzi. Dar din cauza relei lor administrațiuni, silitu fusese Ipsilant a se desface de uncele din moșiele sale, și pôte și în scopul de a avea bani, cu cari să recapete Domnia.

tamentu, cât și în deosebitul hrisovu, care avem datu, în parte, pentru trôba poduriloru.

5. Hrana și chivernisirea prunciloru sërmanî, făr'de părinți, adică orphanotrophion, să o îngrijescă cu durere, spre a nu se lăsa făr'de nici o căutare, întru o politie ca acêsta, cu stăpânire pravoslavnică, fiindu și neciste și păcatu.

6. Trôba izvórelorú de apă și a cișmelilorú să le îngrijescă cu tótă luarea aminte, de a fi îndestulare de ape curate pururea norodulu, stringêndu veniturile lorú, și făcêndu cheltuelile cele orênduite la suilgiu, după orênduiala și povêtuirea a deosebitelorú hrisóve și cărți, ce sunt date în parte pentru acestea.

7. Orênduiala rufeturilorú și a tuturilorú meștesugurilorú să o îngrijescă, ca să se păzescă întru tóte Nizamulú acela ce este cuviinciosu, pentru dreptatea obștei, după cum se coprinde în hrisovulú Domniei mele la capulú alú șaselea.

8. Pricinile sërmanilorú copiî, cari sunt făr'de părinți, și ale averilorú lorú, lucruri mișcátore și nemișcátore, să le caute, după pravilă, Dumnealú Vorniculú obștirilorú, dimpreună cu 4 Epitropi, după cum se coprinde în hrisovulú Domniei mele, la capulú alú VII^{-lea}.

9. Să aibă Dumnealú Vorniculú obștirilorú a cerceta pururea și în tótă vremea pentru spitalurile sáracilorú bolnavi, de se grijescú bine de către iconomiilorú lorú, precum se coprinde în hrisovulú Domniei mele la capulú alú VIII^{-lea}.

10. Să grijescă Dumnealú Vorniculú, dimpreună cu 4 Epitropi, pururea și în tótă vremea pentru prețulu nartulu lucrurilorú de mâncare, și a lucrurilorú de purtatú și a or-*ce* felurimî trebuincióse, și să facă Domniei mele arêtare, ca să se dóe porunca cea cuviinciosă de urmare la Dumnealú vel Agă, precum se coprinde în hrisovulú Domniei mele la capulú alú IX^{-lea}. Așisderea să cerceteze și să chibzuiescă bine, dimpreună cu orênduiți 4 Epitropi, mijlócele cele mai bune, pentru mai multă eftinătate a celorú trebuincióse lucruri, atât de ale mâncárei și de ale portulu, cât și de altele trebuincióse obștei, câte s'arú putea a se izvodi și a se lucra prin fabrice, meștesuguri iscusite, și s'arête la Domnia mea, ca, găsindu-se cu cale, să se pue în faptă. Către acêsta să se poprêscă, *séu mâcar să se mai impușineze, acleaa, câte se aducú din țeri streine, lucruri zadarnice și pricinuitóre de cheltueli zadarnice și deșarte și de pagubă unora și allora, pentru a se împotrivi unii allora, și a face nebunesci arêtări,* cum șireturî de multe cheltueli, lipsăniî netrebuincióse, sevaluri și alte *metahuri* asemenea, de la Tarigrad; de care pentru tóte să se arête la Domnia mea, ca să se dóe trebuinciósele porunci.

11. Să grijescă pentru nestrîntorarea, micșorarea și închiderea ulițelorú și a drumurilorú celorú de obște, de prin tóte mahalalele, cât și pentru hotarele de jurú împrejurulu Bucurescilorú, după cum se coprinde în hrisovulú Domniei mele, la capulú alú XI^{-lea}.

12. Să grijescă și să aibă ómenî orênduiți, a nu sta carele, ce vinú după afară, pe podurile ulițelorú Bucurescilorú, ci să mérgă la locurile, ce într'adins sunt orênduite pentru acêsta.

Din respectul administrațiunei, se cuvine a mai aduce unele documente, proprii a ne arăta, că dănsul departe de a fi acel bătrân jăcșu al țerei, și-a dat osteneța să impiedice jăfuirile.

Așia este casul cu abuzurile ce se făcū la slujba Vorniciei,

13. Dumnealū Vornicul și cu orânduiți 4 Epitropi să aibă luare aminte și băgare de sémă tot-dé-una pentru *zidirile Mōnăstirescī*, la cele din lăuntru și la cele din afara lorū, de urmēzū igumeni și iconomi a face merometurile cele trebuincioșe, și de ținū buna orânduială și podoba lorū, după cum se cuprinde în hrisovulū Domniei mele la capulū alū XIII^{-lea}.

14. La condicile acestui Departamentū să se scrie și tōte domnescile porunci, hotăriri, cărți și hrisove, cari s'au datū pentru acestū felū de pricinī, cum și hrisovele rufeturilorū și anaforele de asemenea mădele.

15. Unulū dar din 4 Epitropi să aibă asuprași, în parte, purtarea de grijă a podurilorū și a cișmelelor; altulū iarăși din 4 Epitropi să aibă asuprași, în parte, a veniturilorū și a cheltuelilorū, adică simbrii și cele-l-alte a școlilorū; altulū însă din 4 Epitropi să aibă asuprași, în parte, îngrijirile cutiei de milostenie; și altulū din 4 Epitropi să aibă îngrijirea de orphanotrophie; fieș-carele însă dintr'ēnși pentru ori-ce trebă are rēnduită asuprași în parte, să facă arătare la Dumnealū vel Vornicū alū obștirilorū și împreună să chibzuiască; iar, după datorie, toți dimpreună, să se silēscă cu îngrijire pentru acestea și pentru cele-l-ate tōte, puindū toți o osirdie împreună și dimpreună să caute socotelile, care iscălindu-le Dumnealū vel Vorniculū obștirilorū, să le iscălēscă și ei căteși 4. Iar fără scirea Dumnealū vel Vornicului cheltueli să nu fie volnicī a face. Adunarea pentru lucrarea și împreună chibzuirea tuturorū mai sus numitelor trebī, să se facă *ori la vre una din odăile școlilorū*, ori la vre una din Mōnăstiri, sōū la casa Dumnealū Vorniculū obștirilorū, unde la acelū locū alū Adunării si se păzēscă și condicile și tōte catașteșele și sineturile în bună păstrare.

16. Osebitū de D-lui Vorniculū obștirilor, căruia i s'au datū locū de ședere la Domnesculū nostru Divanū, și are tot déuna voie a se infățisa înaintea Domniei mele, spre arătarea trebuincioșelorū pricinī ale Epitropiei, au voie și orânduiți 4 Epitropi, când vorū avea vre-o trebuincioșă pricină, să se arōte înaintea Domniei mele, *iar după datorie în tōte săptămānile, Sāmbatā*.

17. Când se va întēmpla vre-o deosebită și mai mare trebă obștōscă, care să aibă trebuință de mai multă chibzuire, să se sfātuēscă și să se chibzuēscă și cu D-lor einst. și credinc. boeri veți ai Divanului Domniei mele, cari și D-lorū, ca nisce iubitori ai Patriei, au datorie, pentru ori ce trebă vor socoti folositoare obștei, să arōte Domniei mele, și mai sus numitulū Departamentū alū Epitropiei.

18. Fiind-că spitalurile și lazareturile nouē sunt lucruri obșteșci, și fiind că, pentru purtarea de grijă și epistasia lucrurilorū și a trebilorū obșteșci, avem Domnia mea orânduită într'adins *dregătoria acestā a D-lui vel Vorn. alū obștirilor și cu 4 orânduiți epitropi*, am dat, după cuviință, asupra Vorniculū obștirilorū cu 4 Epitropi ai acestui Departamentū și *purtarea de grijă și epistasia spitalurilorū și lazareturilorū nouē*, ca să urmeze orânduiala lorū, după cum se cuprinde în hrisovulū ce oște datū pentru acestea.

19. Socotēla acestui Departament, al Epitropiei trebilor obșteșci, orēnduimū

adecă la perceperea amendei pentru vitele de pripasă. Acastă dare, care ăra unŭ *iratŭ* alŭ Cutiei, se vindea la cochii-véclii, adecă la licitațiune. Mai de ordinarŭ cumpăraŭ asemenea venituri, ori Ispravnicŭ-i, séŭ ómeni înț-leși cu ei. Mai adese cumpărătorii sub-arendaŭ iratulŭ luândŭ

să se caute în fieș-care anŭ la începutulŭ lui Septembre, după cum se caută și socotelile Visteriei de către D-lorŭ veliți boieri de obște, când, spărgându-se pitacurile și révașele de daturi și iscăindŭ catastichulŭ veniturilorŭ, după hrisóve i cărți, i al cheltuelilorŭ, să se aréte Domniei mele, scriindu-se și în condica Epitropiei.

20. Iar pentru osteneła și îngrijirea cea de-apurarea, ce aŭ de-a face D-lui vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, dimpreună cu cei 4 Epitropi și cu cei-l'alți slujbași ai acestui Departament, orânduimŭ Domnia mea fieș-cărnia léfă pe lună, după cuvintul ce dice, că, de unde slujăse și ostenesce cine-vașŭ, de acolo i so cuvine și plata ostenelei, adică *D-lui vel Vornicŭ, din veniturile Epitropiei, tal. 600 la o triminie; iar alți tal. 1000 pe triminie, să aibă de la Visteria Domniei mele,* precum este orânduimŭ, fiind-că și la Divan slujăse, precum amŭ disŭ, dimpreună cu D-lorŭ cei l'alți boieri veliți. Așiderca și orânduimŭ 4 epitropi, de la vel Clucerŭ și pēnă la vel Stolnicŭ, să aibă pe luna fieș-carele câte tal. 120. Așiderea și cei 4 din boierŭ de al doilea, să aibă fieș-care pe lună câte tal. 50. Iar cei 4 boierinași slujitori acestui Departament, să aibă fieș-care pe lună câte tal. 20. La 4 togoșei ai acestui Departament, cu cheltuála hârtiei împreună, *pe lună câte tal. 60 și polcovniculŭ de poduri pe lună tal. 20.* Care aceste lofi să se dée din suma a tóte venitarilorŭ Epitropiei. Indatorimŭ dar pe toți orânduimŭ boieri ai acestui Departament, și strașnic le poruncimŭ, să se porțe cu tótă credința, fierbințéla Patriei și sirguinta vredniciei, spre a lucra și săvērși tóte câte poruncimŭ mai sus, și câte alte obștesci trebŭ caută la a lorŭ datorie și îngrijire, făr' de a nu face cât de puțină lenevire séŭ vre unŭ hatărŭ, ca să se cunoșcă rodŭ din slujba lorŭ, și să dobândéscă mai multă milă, ca nisce credincioși, vrednici și osirdnitori spre folosul de obște și al Patriei. Iar când nu vorŭ păzi acestea câte mai susŭ le poruncimŭ și vorŭ face vre-o urmare împotriva, séŭ lenevire, se va osindi în adevér vinovatulŭ acela cu lepădare din cinste și cu cădere în urgie; dar cu deosebire va fi în vină Vorniculŭ obștirilorŭ, ca unulŭ ce este ântéiulŭ acestui Departament, și ca unulŭ ce este îndatoratŭ a priveghia cu deșteptare pentru tóte, și a epistasi pentru săvârșirea a taturor orânduimtelorŭ trebŭ și a bunelorŭ orânduimeli, precum și a strîngerei veniturilorŭ în vreme și a buneŭ economiei lorŭ, ca să dée tótă adevérata idee și piroforie Domnului. Și amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăși iscălitura și pecetea Domniei mele și cu credința pré ubitului Domniei mele fiŭ Costandin Voevodŭ, marturŭ fiindŭ și D-lorŭ cinstiți și credincioși boieri veliți ai Divanului Domniei mele: Pan Nicolae Brâncoveanu vel Log. de țera de sus, Pan Dumitrașeu Racoviță vel Banŭ, Pan Gheorghie Mavrocordat vel Spăt., Pan Manoiache Crețulescu vel Vornicŭ de țera de sus, Pan Ion Dămaris vel Vornicŭ alŭ țerei de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ al obștirilorŭ, Pan Șcalat Ghica vel Vist, Pan Ștefan Văcărescu vel Log. de țera de jos, Pan Isaac Ralet vel Log. al obiceiurilorŭ, Pan Ion Ruset vel Hatmanŭ, Pan Costandin Sațul vel Post., Pan Theodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Iordache Slătineanu vel Pah., Pan Nicolae Golescu vel Stolnicŭ,

prețu mai mare de la sub-arendatoru. Sub-arendarea o făcêu nu numai pe județe, dar chiar și pe sate. Alex. Ipsilante se sili să împiedice asemenea sub-arendări, căci cei ce le cumpărau, ca să'și scoată banii de cumpăratură indoitu și intreitü, destul că erau înțeleși cu Ispravnicii, făcêu din Vornicii, însurcinați cu perceperea amenzilorü, nisce agenți cumpliți de jăfuire a satelorü, luändü vitele din bătătura casei omului, cu numele de pripasü și vëndendu-le chiar, decă nenorocitulü sätenu nu voia să plătescă amenzile impuse pentru vitele lui.

Prin circularea adresată la Ispravnicii din județe, Domnitorulü le spune că a aflatü cum că cei ce au cumpărat slujba Vorniciei pe anulü acesta facü năpăstuirii locuitorilorü. Ispravnicii sunt datori să fie cu luare aminte pentru ori câte se mișcă și se facü în județe. «Cum dar treceți cu vedere o rea urmare ca aceasta, la care și inșivë vë inovățiți, și nu veți putea avea cuvintü de îndreptare?» Vodă pe lângă acéstă carte deschisă alătură și *ponturile* slujbei Vorniciei și ordonă să fie citite prin tóte satele, ca să nu mai pótă abuza cei cu slujba Vorniciei și să nu îngăduie Ispravnicii a se vinde slujba pe sate la alții, ci inșii cumpăratorii să'și cate slujba, după ponturi. Domnitorulü amenință cu grea pedépsă pe Ispravnicii, în județulü căruia se vorü afla Vorniciei abusivi.

Ponturile de slujba Vorniciei

1. Tóte vitele de pripasü să le facă zaptü de la verü-care se vorü afla și când se va aréta stăpânulü dobitoculuï, după dovada ce va avea, să i-lü dée plătindu-și colaculü, însă: de calü po tal. 1 și $\frac{1}{2}$ și banü 20, și de bivolü, de boü, de vacă: po banü 100; de rimătorü po banü 50, și de óie i capră po banü 10. Așișderea și de unde se va face stricăciunea de vite la sëmănăturü, la vii, să ispășescă, și ländü în scrisü stricăciunea, pe câtü va fi cu dreptate, s'o plătescă celü cu vitele la stăpânulü bucatelorü, făcëndü împlinire. Și deosebit spre înfrânare și de a'și păzi fieș-care vitele, să plătescă la numitulü cumpăratorü glóba după obiceiü: de cal po banü 40, de bivolü po banü 40, de boü, de vacă po banü 20, de óie, de capră, po banü 10, de rimătorü po banü 50. Inșă să fio datorü orënduitulü cu slujba Vorniciei, ca pentru tóte vitele de pripasü să facă fóie în scrisü pe tótă vremea, s'o dée la D-lorü Ispravnicii, în care să

Pan Iancul Negre vel Comisü, Pan vel Slugerü, Pan vel Pit., și Ispravnicü Pan Nicolae Brâncoveanu vel Log. de țera de sus. Și s'au scrisü hrisovulü acesta la alü doilea anü dintru a doua Domnie a Domniei mele, aici în orașulü scaunuluï Domniei mele Bucurescü, la anü de la zidirea lumei 7305, iar de la Domnulü Dumneđeü și Mântuitorulü nostru Isusü Christosü 1797, Octombre 5.

însemneze ziua ce-aŭ prinsŭ pripasulŭ, cu pŕulŭ și semnele ce-aŭ avutŭ dobitoculŭ, și D-lorŭ Ispravnicii să puie să strige la țile de țergŭ, ca cu acestŭ înlesnire să'și pŕtŭ găsi păgubașulŭ dobitoculŭ seŭ ;

2. Să n'aibă voie cumpărătorulŭ nici a vinde, nici a schimba, seŭ a dosi dobitoculŭ. Să se ferescă orŕnduitulŭ de a nu băga vitele din câmpŭ în holdele bucatelorŭ, c'apoî strașnic se va pedepsi. Iar pentru herghelii întregi, turme de vite multe, când se va întempla a se pripăși, fiindŭ perdute cu adevăratŭ, de furturi întemplătore, iar nu trase cu vre-un meșteșugŭ alŭ vorniceilorŭ, și va fi numai ale unuî stăpânŭ, atunci de la aceluî stăpânŭ să iee pentru fieșcare felurime de vită colacul ca glŕbă, ce se ia când se face stricăciune de bucate, adecă de boŭ, de vacă po banî 20 ; de calŭ, de bivolŭ po banî 40 ; de ôie, de capră po banî 10.

Acestŭ nizamŭ să aibă a se urma la tŕte satele de obște, afară din plaiuri la care cumpărătorii de la Epitropie nu aŭ amestec — 13 Aprilie 1797.

Cod. XXXVI fila 40 verso.

Se cuvine să amintimŭ, că asupra acestorŭ sub-arendării a venituluî Vorniciei aŭ atrasŭ atențiunea Domnitoruluî Radu Golescu, însă cu scopŭ tocmai de a se aproba :

Radu Golescu vel Vornicu alŭ obștirilorŭ, la Aprilie 28, 1797, prin anafora vestesce luî Ipsilant, că 5 cumpărătorii ai slujbei Vorniciilorŭ, fiind șețetori în Bucureșci, nu potŭ merge să le caute înșii, ci le vŕndŭ pe la alți pămŕntenii pe plăși seŭ sate, și acum se jăluescŭ că Ispravnicii din județe împiedică pe cei ce aŭ cumpăratŭ Vorniciile într'a doua mână de a percepe acestŭ venitŭ, țicŕndŭ că acestŭ o potŭ face numai înșii cumpărătorii de la *cochiî-veachi*. Radu Golescu nu încuviințeză asemenea urmare a Ispravnicilorŭ și arŕtă, că se pricinuesce pagubă Epitropiei, că nu vorŭ mai veni mușterei la anulŭ viitorŭ, sa dee prețŭ bunŭ, vŕdŕndŭ împiedicarea ce se aduce cumpărătorilorŭ de mână a doua. Golescu cere ordine la Ispravnicii, descuviințătore urmării lorŭ.

A. Ipsilante nu este de părerea luî Radu Golescu, în rezoluțiunea sa de la 23 Maiŭ 1797. Elŭ amintesce că însuși a stabilitŭ regula, să nu se pŕtă sub-arenda veniturile luate la *Cochii veachi*. Decă nu potŭ înșii a se presenta la licitații (*cochiî veachi*), aŭ dreptulŭ să liciteze prin vechilii și aceia sunt învoiți să caute slujba prin județe.

Cod XXXIII, fila 419 verso.

Radu Golescu vel Vornicu obștirilorŭ, prin anafora din 9 Maiŭ 1797, arŕtă că cumpărătorii Vorniciilorŭ nu dau căștiurile, sub pretextŭ că cei ce aŭ cumpăratŭ de la ei venitulŭ, nu sunt îngăduiți de Ispravnicii să'lŭ percŕpă.

Vodă, la 23 Maiŭ 1797, țice că pe deosebită anafora (cea de sus) a datŭ buiurdisma Domnescă. «Ci dar să orŕnduesci de la Epitropie pe ca de la fieșcare cumpărătorŭ să împlinescă șferturile ce sunt datorii.»

Cod. XXXIII, fila 420.

Publicație la toate județele pentru slujba Vornicieî, din 7 Iulie 1797. Domnitorul repetă ordinele date a nu îngădui «să se facă catahrisis cu precupia vînderei Vornicieî din mână în mână, seû cu vîndare pe sate și pe plăși, ci însuși cumpărătorul de la Epitropie, seû prin vechilul seû să caute slujba.» Domnitorul ordonă Ispravnicilor să privighieze ca nici aceștia să nu facă jafuri și năpăstuirî locuitorilor, «din meșteșugurî ale Vorniceilor, precum urma de făcea mai înainte. Și unde așteptam de la Dumnevóstră urmare a acelor îndestulate porunci, făr' de nădejdea noastră auđim seû erași cele împotriva, că nu numai îndreptare nu au făcut, ci încă la mai mult catahrisis și pricină de jafuri au venit tréba, eu a fi cumpărătorî zapcii plășilor de Vornicia pe plăși. Decî, fiind-că la atâtea porunci strașnice înțelegători nu sunteți și de urgia care pôte să vă vie dintr'acéstă neingrijire nu socotiți, nu rămâne altă decăt să vă facem dar a cerca în faptă urgia ce vi se cade, ca să vă învățați altă dată când vă vină porunci să le păziți, că ni s'au urit a vă scrie mai mult. Și étă acésta va fi cea din urmă tuturor poruncă care mai tritem, prin care vă hotărîm, că de nu veți face îndreptare acestui catahrisis, ce se urmază în slujba Vornicieî, spre a nu avea zapcii Vornicia asupra-le și a nu se precupi din mână în mână și a nu se vinde pe plăși și pe sate și a nu fi locuitorii jăfuiți și superați, împotriva ponturilor, să sciți că fără de veste vă va veni urgia aceea care nu o socotiți, fiind-că nu mai putem suferi atâta neingrijire și nebăgare de sémă, cu care vă purtați la poruncile Domniei mele.» — 1797, Iulie 7.

Cod. XXXVI, fila 72 verso.

Cu referință la acéstă *slujbă* a Vornicieî, mai urmază, în 20 Septembrie 1797, următoarele :

Dumitrache și Hristodor se jăluiesc lui Vodă, că pe acestă an cumpărând de la Cochii-veachi slujba Vornicieî în jud. Buzău, nu i-au ajutat vremea a câștiga și ei cevașu, ci și din capete perdă, și dobânda o plătesc pe de-asupra; afară de acésta, avînd de pripas cîte-va vite le țin de vr'o 5 seû 6 luni și nu le reclamă nimeni; și după poruncile anteriore Domnesci, trebuie a le ținea un an și pînă atunci prezentându-se stăpânul vitelor, va plăti cheltuéla întreținerii și și-le va lua; dar ei au vrut să le vîndă la locuitorî, și când se va presenta reclamantul ca să plătescă cheltuéla, ei să i deé cusurul pînă la prețului vitei. Dar Epitropia nu îngădue acésta. Jăluitorii arétă că fénurile sunt scumpe, și nu le dă mâna a erna vitele, căci i-ar costă îndoit și întreit cîtă fac pripasurile. Se rógă ca să le acorde să vîndă vitele cum s'a đis mai sus. Domnitorul, la 12 Septembrie, orînduesce pe Radu Goleșcu, Vornic al obștirilor, ca să cerceteze jalba.

Acesta, la 13 Septembrie, raportéză, că după lege ei sunt datorî a le ține

unŭ anŭ; dar fiind-că ei nu sunt șeșetori în Buzău ci în Bucuresci, și fênu-rile sunt scumpe și apoi ei aŭ datŭ zapisŭ la Epitropie, că nu vorŭ vinde vitele la bâlcii sêu aiurea, ci chiar la locuitorii din satele Buzeului și că de se va presenta reclamantul pênă 'n tr'unŭ anŭ elŭ le ve da cusurulŭ prețului vitelorŭ. Decî Radu Goleșcu, găsindŭ cererea reclamanților cu bună orênduială, se rógă de Domnitorŭ, să le acorde vênșarea vitelorŭ, sub condițiunile mai sus citate.

Domnitorulŭ, la 26 Septembrie acelașŭ anŭ, întăresce anaforaoa, că să fie volnicii numiții cumpărători ai Vornicieii, să vênșă acele pripasurî, prin scirea Ispravnicilorŭ și cu condițiunile de mai sus.

Cod. XXXV, fila 293 verso.

Unŭ altŭ abuzŭ alŭ Ispravnicilorŭ de județe, abuzŭ semnalatŭ încă sub Domnia lui Al. Moruzi, era pretențiunea acelora, ca fie-care potecașŭ și plăiașŭ, mai ales în județele de peste Oltŭ, să dea Ispravnicului câte unŭ jderŭ, sêu mai bine prețulŭ lui încărcatŭ, de 5 tal. ¹

Alexandru Ipsilant apêră satele și de nedrepta aplicare la ele a căminăritului. ²

1. Vel Vorniciŭ Manolache Creșulescu, la 27 Noembrie 1796, arêta Domnitorului, care i-aŭ trimisŭ în cercetare jalba potecașilorŭ și plăiașilorŭ din plaiurile județelorŭ de peste Olt, că din urma rêzmeriței Nemțilorŭ încôce, Ispravnicii județelorŭ aŭ făcutŭ unŭ obiceiŭ de iêu de la plăeși și potecași câte 1 jderŭ, sêu câte tal. 5. Manolache Creșulescu constată din condicile Divanului, că asemenea havaetŭ n'a existatŭ în trecut, dar că în țilele lui Alex. Moruzi, s'aŭ încuviințatŭ să iee jderulŭ, iar în lipsă câte tal. 3, iar nu 5. Opiniunea lui Creșulescu este că acestŭ havaetŭ este nedreptŭ.

Domnitorulŭ, la 29 Noembrie 1796, îl ridică cu totulŭ, dândŭ la mâna plăeșilorŭ și potecașilorŭ Domnesc sinetŭ de apêrare pentru jderŭ, ori de banî pentru jderŭ.

Cod. XXXIII, fila 19 verso.

2. Plăiașii din plaiulŭ despre Buzău, jud. Secuiei, se jăluescŭ că li se ia căminăritŭ pe la micile bâlcieri prin munți. Acestŭ obiceiŭ n'a fostŭ în trecutŭ «iar în țilele Nemțilorŭ viindŭ nisce Greci căminari, mare jafŭ ne-aŭ făcutŭ luândŭ de tot omulŭ cu marfă de calŭ câte 1 zlotŭ. Mihaiŭ Suțu a fostŭ opritŭ acêsta, dar acum iarăși îi amenință să le iee acêstă plată, și cerŭ decî poruncă, să nu fie supêrați».

Domnitorulŭ, la 1 Martŭ 1797, ordonă nesupêrarea locuitorilorŭ cu căminăritŭ.

Cod. XXXIII, fila 204 verso.

Pitacŭ-circulară către toți Ispravnicii, dupê jalba locuitorilorŭ, că cei cu slujba căminăritului, împotriva cărțilorŭ Domnesci, îndrăznescŭ a lua căminăritŭ și de prin sate și de pe la cărciume din drumurî, și de la mori, cum și vameșii, împotriva ponturilorŭ și a catalogului, facŭ urmări cu cereri de vamă necuviințioșe. Așîșderea și beșliii zabițilorŭ în felurî de chipurî facŭ supêrări cu cereri de havaeturî.

Apărarea satelorū mărginaşe cu Dunărea, în conformitate cu nizamulū relativū la Turci, stabilitū în puterea păcei de la Kuciuc-Kainargi, încă a fostū o constantă preocupăţiune a lui Al. Ipsilant. De aceea în 7 Septembrie 1797 elū trimite copilū de casă din Divanū cu volnicie, ca prin scirea lui vel Spăt., să aducă în fiare pe Gheorghe Căpitanulū din jud. Oltū, care împotriva nizamulū, întovărăşindu-se cu Turcii, aū cumpăratū veniturī de moşii şi la vremea dijmuitulū aū adus şi Turci pentru strinsulū dijmei.

Domnitorulū vrea să nu se facă supărări locuitorilorū seū neguţitorilorū, iar mai cu sēmă de beşlii. Decī ordonă oprirea slujbaşilorū căminăritulū de a ămbla prin sate şi a lua căminăritū de pe la cărciume, mori, ci numai prin tēgurī, oraşe şi bălciuri mari. Asemenea ordonă oprirea vameşilorū de a vămui peste catalogulū şi ponturile ce li s'aū datū. Acestea să se vestescă locuitorilorū prin sate, dându-se şi vameşilorū nizamū; aşişderea şi pentru beşlii şi zabiţi; aceştia aū lēfă de la Domnie, decī să nu cēră havaeturī. Pe căminarulū orī vameşulū abūzivū, care aū jăfuitū pe cineva cu cât de puţin lucru, să'l prindă şi după ce Ispravnicii vorū împlini de la dēnsulū dreptulū celui păgubaşū, să'l trimită la Domnie să'şi ia pedēpsa.

Domnitorulū termină apelândū la țeranī, că de câte orī vre-unū căminarū vameşū orī beşliū vorū face abuzū, să arēte la Ispravnicii județului pe unū asemenea «şi când de la Ispravnicii îndestulare nu veți avea, atunci să veniți cu jalbă la Domnia mea, și nu numai aceluī jăfuitorū veți vedea pedēpsa lui, ci și Ispravnicilorū județului aceluia le vomū face Domnia mea osīnda cea cuviincioasă, pentru neîngrijirea dreptăței și a îngrijirei vōstre.—1797, Ianuar 30.

Cod. XXXVI, fila 24 verso.

Plăeşii din plaiulū Ialomiței (Dâmbovița) se jăluescū lui Vodă, că căminarii iēū căminăritū câte tal. 1 și 4 parale pe câte unū butoi de vinū, ce după vechiulū obiceiū luaū pentru prăznuirī și casele lorū. «Apoi după ce ne facemū pomenirile și cele trebuinciose, vinulū ce ne prisosese ilū scōtemū de'lū vindemū, când se întēplă de se face bălciuri,» și li se mai iē deosebit și vama câte parale 17, «care acestū obiceiū în cea-l-altă Domnie a Măriei tale nu ni s'aū urmatū și ne vine, ca dintr'acēstă pricină, să ne părăsimū și pomenirile.» 1796, Noembre 15.

Vodă ordonă Logofētulū de țera de jos cercetarea ponturilorū Divanulū și-ī cere raportū.

Vel Logof. chiar a doua qi raportēză, că atât ponturile date de A. Moruzi, cât și acele date de Al. Ipsilant în prima Domnie, dicū, că căminăritulū să se strīngă din tēgurī, oraşe și bălciuri mari, afară de sf. Mitropolie, Episcopiile și mōnăstirile cele mari și veliți boierī, de la vel Banū până la vel Clucerū de arie și de la jupānesele vēduve ce aū stătutū boierii D-lorū veliți și de la cei cu hrisōve și cărți Domnesci de scutēlă.... «iar prin sate și pe la cărciumile de prin drumuri și pe la cărciumile morilorū, căminăritū nu este...» Divanulū propune decī să se scrie Ispravnicilorū de a opri perceptoriū căminăritulū a supēra satele din plaiū.

Vodă aprobă, la 18 Noembre 1796.

Cod. XXXIII, fila 9 verso.

În privința poliției orașului București, Domnitorul menținându vechile sale nizamuri, reînnoesce pe unul lăsat în desuetudine, cu referința la paza barierei orașului, în scopul de a ști cine intră și iese din el, de ori-ce naționalitate și de ori-ce treptă socială. El împiedică găzduirea de streini pe la mahalale, ci numai pe la hanuri. Hangiul a declara imediat sosirile de streini, la Spătărie și respective la Aga. Hatmanului încă îi scrie Domnitorul să privilegieze străinii ce vin cu poșta, să știe cine sunt și pentru ce trebă au venit. De sigur că o parte din asemenea măsuri le luă Alex. Ipsilant în interesul propriei sale apărări de surprize neplăcute din partea de peste Dunăre.¹

1. Pitacul din 16 Septembrie la vel Aga, să dea poruncă pe la toate hanurile, ca să fie orânduiri hangii omeni de credință, într'adins, chiar pentru treba hanului, care hangiu fără de altă mai metahirisi stăpânul hanului și la alte treburi, să aibă purtare de grijă a ști pe toți chiriașii odăilor, ce omeni sunt? și cine intră și iese din han? Iar seara după 12 césuri să se închidă porțile cele mari ale hanului și să rămâie numai porțița cea mică, care să mai zăbovescă deschisă oșeși-ce până la o $\frac{1}{2}$, mult până la 1 césu din noapte, pentru cei ce din întâmplare nu voru proftaxi. Cum și noaptea, ori în ce vreme de trebuință, să deschidă celor ce voru să iasă, sau să intre, dar să știe cine intră și iese și pentru ce trebă, ca să pôtă da seama ori în ce vreme se va întreba. Și această bună orânduială poruncim să se păzescă de apurure și să grijesci D-ta ca să se poie în urmare îndată.

Cod. XXXVI, fila 89.

Pitacul la vel Spătarul și la vel Aga pentru nizamul streinilor ce vin în București, din 3 Noembrie 1797.

Fiind-că, pentru a se păzi buna orânduială și nizamul ce se cuvine poliției, au fost date poruncile Domniei mele și în cea-altă Domnie către zabiții Poliției și amu avuți și staroste de streini într'adins orânduit pentru a îngriji pururea de câți streini vin în București, ca să cerceteze ce omeni sunt? de unde au venit? cu ce trebuință? unde sunt conăciți? cât au a șede? Atât pentru ca să fie știuți cât și pentru ca să nu se pôtă cu acest mijloc a se mistui vre-un fur și făcător de rău, mai vartos lângă scaunul Domniei în mijlocul orașului, unde sunt atâtea străji îndestulate, și ca să se pôtă cu acesta a se vădi furii și făcătorii de rău dintre neguțătorii și călătorii cei buni; care acestu nizam vădendă Domnia mea că s'au *amelisit* și fiindu mult trebuincios de a se urma, și de a se păzi în faptă cu scumpătate de către fieș-care zapci, iată poruncim Dumitale, ca mai înainte pe la străjile de marginea Bucureștilor să dai strașnică poruncă », ca să vegheze ziua și noaptea, să vadă cine a intrat în București, ce fel de omeni și «să raportească la spătărie». De altă parte Domnitorul ordonă, să îndatorescă pe hangii, și Spatarul și Aga, fie-care în circumscripțiunea lui, cum și pe portarii de pe la mănăstiri, ca să dea de scire la spătărie și la Aga, despre or ce strein ar veni pe la hanuri sau mănăstiri, fie creștin, fie turc, neguțător sau altu călător «ca să cercetezi D-ta cine este? de unde au venit? cu ce trebuință?

VI

Țeranii

Din capitolele anterioare s'a putut vede că Alex. Ipsilant au acordatū ore-care protecțiune locuitorilor din sate. Aci voim a aduce o serie de documente relative la acéstași protecțiune și in genere cu referință la situațiunea țeranului.

Din respectulū muncēi după pontū, vedemū pe țeranī reclamāndū adese la Domnitorū in contra abuzivei obligațiunii de a munci, peste ȃilele hotārite, la moșieri, orī la arendașii lorū. Așia in 17 Aprilū 1797, Domnitorulū reamintesce egumenulū Mōnăstirei Bradul din jud. Sēcuieni, ce drepturi are Mōnăstirea a cere de la locuitorii de pe moșiile ei din jud. Buzeū, numite Galbenii, Văcenii și Albescii :

Țeranii să'și facă claca, însă numai cei ce vorū fi casnici și vrednici de muncă, ér nu și holtei. Claca s'o facă 3 ȃile primăvéra, 3 véra, 3 tōmna și 3 iarna, nu tōte de-o dată. Când stăpānulū moșiei nu va avea nevoie de muncă,

cāt are a șede a? Așiderea și pe vātășei din mahalale să'ī îndatoresci D-ta să arēte îndatā la Spătārie, ce streini aū venitū pe acolo ca să-ī cercetezi. Iar mai vērtoșū gāzdașilorū cărciumari, cari ținū gazde și conace de mosafirī să le dai strășnicā poruncā, ca streini să nu fie primiți in mahalale, ci să mérgā să conăcēscā la hanuri, afarā de cei ce aū a se sălășlui cu locuința lorū aice, care are a'ī arēta îndatā la D-lū Ispravniculū Bucurescilorū, să urmeze după orānduiala ce are.

Pentru care amū datū de acēta porunca Domniei mele prin cuvēntū și D-sale baș-bešli-aga și ca și pentru Turci să aibā acēstā purtare de grijā deapurare «sā cerceteze: cine și de unde aū venitū și cu ce trebuințe? spre a da de scire la Spătārie». Slujbașii cari nu vorū păzi acēstū nizamū vorū fi pe-depsiți strășnic.

In aceeași ȃi de 3 Noembre și in sensulū pitaculū de sus, Domnitorulū ordonā și lui biv. vel Vist. Mateiū Fălcoianu, Ispravniculū Bucurescilorū, ca și prin zapcii lui, ce āmbli prin mahalale, să afle de orī-ce străinū, verī de ce limbā va fi și să dée de scire la Spătārie ca să'lū cerceteze. Iar pentru cei ce aū a se sălășlui in Bucuresci, să'ī cerceteze Ispravniculū politiei, cu deamēruntul, ce ómenī sunt? De unde aū venitū? Unde se sălășluescū? Și in ce chezășie se dau? ca să fie purure sciuți.

Hatmanulū încă i se scrie, la 3 Noembre, ca să privegheze străini, cari vinū cu menzilurī cu platā, să scie ce ómenī sunt? ce trēbā aū? de unde aū venitū? și cāt aū a ședé? Și să raporteze Domnitorulū tot-déuna «cum asemenea îngrijire să aibī și cui dai menzilurile, ce omū este? Unde merge? Și cu ce trebuință.»

fie-care casă va plăti câte 1 zlotŭ. Dijmă va lua din tóte sēmănatŭrele, din 10 una, iar nu mai mult. Grădinele cu legumŭ sunt scutite de dijmă. Vinŭ și rachiŭ nu vëndŭ locuitorii decăt cu voia stăpānului moșiei, dupē anume aședare. Acestŭ stăpānŭ va lua de capră câte 2 banŭ pe anŭ, de matcă de stup câte 3 banŭ pe anŭ. Pentru vitele de trēba caselorŭ locuitorilorŭ, de suhat să nu se supere. La moșiile cu bălți locuitorii aŭ dreptŭ de pescuitŭ, dāndŭ deciuală din 10 pescŭ un pesce, sēu 1 banŭ din 10. Domnitorulŭ ordonă Ispravnicilorŭ să oblige pe locuitorŭ la aceste ponturŭ, afară numai decăt locuitorii nu vorŭ fi avēndŭ unŭ deosebitŭ aședāmētŭ cu stăpānului moșiei, care să se fi urmatŭ și păzitŭ, în care cazŭ să însciințeze de Domnitorŭ.

Cod. XXXVI, fila 42, verso.

Locuitorii de la Vladaia din Mehedinți se jăluescŭ că sunt năpāstuiți de stăpānului moșiei la clacă și dijmă.—1797 Martŭ 12.

Domnitorulŭ asupra anaforalei lui C. Filipescu vel Log. ordonă Ispravnicilorŭ, ca să nu se cēră de la locuitorŭ peste ponturile clăcei.

Cod. XXXIII, fila 296 verso.

Locuitorii țeranŭ din satulŭ Căzānescii (Ialomița) al răpos. Vist. Enache Văcărescu, s'aŭ jăluitŭ că «li s'aŭ păzitŭ orānduiala clăcii până la rezmerița acēstă dupē urmă, de lucra câte 12 zile pe anŭ tot casniculŭ, dupē cuprinderea condiceii Divanului; iar atuncŭ prin invoice cu purtătorii de grijă ai casei lui Enache Văcărescu, aŭ făcutŭ aședāmētŭ și da în locul clăcei câte 3 banițe de bucate: una de grāu, una de orzŭ și alta de meiŭ, care aședāmētŭ în urmă nu numai că li s'aŭ strēmutatŭ, mai încārcāndu'i fār de voința lorŭ și cu alte mai multe bucate, ce încă acum dupē mórtea lui, sunt supērați de către orānduiții casei a da și acele bucate cu încārcătură și a face și clacă. A. Ipsilante hotăresce, că locuitorii să fie datorŭ a face claca numai dupē pont, adecă câte 12 zile pe an, în 4 vremŭ; iar primindŭ casa rēpos. Văcărescu a lua acele câte 3 banițe de bucate în locŭ de clacă, locuitorii nu vor fi supuși și la clacă. El ordonă Ispravnicilorŭ, să nu îngādue ca locuitorii să fie supērați peste acēstă poruncă.—1797 Octobre 22.

*Cod. XXXVI, fila 97 verso.

Locuitorii din Crețulescŭ jud. Ilfovŭ se jăluescŭ lui A. Ipsilante că sunt asupriți cu claca. S'a făcutŭ cercetare și la 14 Februarie 1797, ambiŭ logof. marŭ Cost. Filipescu și Ștefan Văcărescu raportēză Domnitorului rezultatul cercetārei. Domnitorul ordonă păzirea întocmai a ponturilor clăcei.

Cod. XXXIII, fila 174.

*

O mare secetă intēmplāndu-se în unele județe, mai cu sēmă în alŭ Buzeuului, locuitorii nu avură nutreț pentru vite pe timpŭ de iarnă. A Ipsilantŭ veni în ajutorulŭ lorŭ impedicāndŭ preșegumenŭ,

și în genere pre moșieri, cari aveau fână, de a lua de la țerani prețuri exorbitante. Asemene fână se dispune a fi împărțită pe la țerani cu preț moderat, oprindu'i însă de a'l specula la rândul lor. Prețul fânului va fi plătit cu îngăduială. Iată încă o ocaziune pentru A. Ipsilante de a face parale, și el acesta nu o făcu, ba încă pedepsi pe egumenul care ceruse de la țerani prețuri exorbitante pentru fân. ¹

Drepturile locuitorilor la pescuit, la păduri și la *protimisis* de arendare, încă sunt apărute cu vigore de inșiși ei, țeranii, cari țin cu tenacitate a'și reclama drepturile, iar Alex. Ipsilante le este destul de bine-voitor. De altă parte Domnitorul opresce și încălcările din

1. Anafora din 1797 Iunie 17, arătând Domnitorul, după provocarea lui vel Spătarul cu carte domnescă, că au chibzuit pentru lipsa de fân de care suferă județul Buzeu din cauza secetei. Divanul propune să se dea locuitorilor fân din părțile unde s'au făcut, ca să țină vitele peste iarnă. Să se rânduiască un boier destoinic, să meargă la părțile locurilor ce pătinesc de lipsa fânului, ca să vadă însuși cu ochii lui ce trebuință este și apoi mergând în județele unde s'au făcut fân să ia atât cât să nu aducă lipsă și în acel loc și să'l împartă la satele unde este lipsă, de la care orânduitul boier să aibă pe lângă sine câte unul—doi, ca să spună de cât fân au trebuință conlocuitorii lor. Divanul amintesc, că și la 1794 totu așa s'au făcut. Intru cât privește prețurile exorbitante ce au început a cere cei ce au fân, câte 20—30 lei carul de măsură «cerând un egumen 10,000 lei pentru 10 care de fân vechi; pentru aceștia găsim cu cale să fie luminată poruncă a Măriei tate către D-lor ispravnicii județului, să facă cercetare în tot județul, veri la cine s'ar găsi că are fân vechi de an, adică atât la egumeni i la boieri, i boierinași, i arendași și la alții ce vor fi având fân vechi de prisos pentru negoț, să facă catastih cu arătare anume la cine se găsește fân vechi și la fieșce-care câte cât fân, care catastih trimițându-se aici și vedându-se atât obrazele pe la cari se află fân cum și suma acelu fân, apoi prin chibzuială vor arăta înălțimea tale prețului cât este să se plătescă carul de măsură de acest fel de fân vechi de către cei ce vor avea lipsă. Asemene fân să nu se dea la țeranii ce au, și âmbă numai să facă comerț de fân». Măsura propusă de Divan cere «să se urmeze numai estimp pentru lipsa cunoscută, iar să nu rămână canonă a se ridica și în alți ani».

Ipsilante orândește pe Polcov. Cost. Lupea conform propunerii de mai sus și poruncese ispravnicilor de Buzeu, ca unul din ei să meargă cu Lupea în catagrafierea fânului împreună cu unul—doi săteni. Pentru plată vîndătorii fânului vor fi îngăduitori până la fixarea prețului fânului vechi «iar pe acelu egumen ce au cerut 10,000 lei pentru 10 care fân vechi, ridicându'l orânduitul acesta, să'l aducă la Domnia mea.» Tot-o-dată fiind-că pentru tîrgul Drăgaicea Domnitorul a fost trimis pe Vornicul C. Ghica »iată dăm asupra D-tale *naziretul* acestei trebi, ca ducându pe ispravnic înaintea D-tale împreună și cu orânduitul acesta Polcovnic, să pu în fapte urmarea acestei trebi, după cum poruncim mai sus.» 1797, Iunie 17.

partea țăranilorŭ asupra drepturilor proprietăței, după reclamațiunile ce i se adresază ².

2. Archimandritulŭ și igumenulŭ mănăstirei Cotroceni, chir David, s'a jăluitŭ, că locuitorii de pe moșia mănăstirei, Lunca și Cășciorele, contra obiceiulŭ tuturorŭ moșilorŭ de obște, vëndŭ vinulŭ și rachiulŭ lor în silnicie, aducëndŭ pagubă Mănăstirei; mănăstirea i-aŭ opritŭ, și igumenulŭ aŭ datŭ jalbă lui Vodă; Vodă a orënduitŭ pe Ștefan Văcărescu vel Log. ca să cerceteze; acesta la 22 Martŭ 1797 raportéză, că sătenii n'aŭ mai așteptatŭ rezultatulŭ cercetării și aŭ și plecat.

S'a trimisŭ un mumbașirŭ cu 2, 3 vechili, ca să aducă pe păriți la Bucuresci; mumbașirulŭ i-a adusŭ și înfățișându'ŭ cu Archimandritulŭ, i-a întreatŭ vel Log. cu ce aședământŭ seŭ voie vëndŭ ei rachiŭ și vinŭ? ei răspuneră că cu nici o voie seŭ obiceiŭ, ci așa de la sineși; în cele după urmă aŭ recunoscut și ei că aŭ urmatŭ împotriva condiceii și a obiceiulŭ; deci vel Log. cere de la Domnitor Volnicie către igumenŭ, ca să pótă popri pe țăranii orŭ când, de a vinde vinŭ și rachiŭ. 22 Martŭ 1797.

Domnitorul, la 9 Septembrie acelașŭ anŭ, întăresce anaforaoa acésta și poruncesce ispravnicilorŭ, ca să nu îngăduie pe nimeni a vinde vinŭ și rachiŭ, fără numai stępânulŭ moșiei.

Cod. XXXV. Fila 250 verso.

Popa Gheorghe, Popa Petru de la Smărdioșa din Teleormanŭ aŭ cerutŭ dreptulŭ de a avea cărciumă pe moșia lorŭ, care este învecinată cu moșia Buzoianca a pah. Herescu. Judecata în anaforaoa către Domnitorŭ din 10 Iunie 1797 dice: «i-amŭ întreatŭ de aŭ satŭ pe moșie, de este drumŭ mare unde aŭ făcutŭ cărciumă, și de aŭ avutŭ din vechime cărciumă statornică, și răspuneră că satŭ nu aŭ, nici cărciumă statornică din vechime n'aŭ avutŭ, fără numai că înaintea rezmeriței Rușilorŭ, când era și pe moșia lorŭ vr'o câte-va case, aŭ avutŭ cărciumă, care aŭ stătutŭ, cât aŭ stătutŭ și acele case, cari s'aŭ risipitŭ după rezmeriță, iar de atunci încóce nu aŭ mai avutŭ. Dar pentru drumŭ pricinuiră, că cu tóte că nu este drumŭ mare, dar nici tocmai micŭ nu este, căci âmbă pe dânsul ómenii la mori, și vinŭ la Bucuresci, și mergŭ la Rușii-de-Vede». Justiția dice că jăluitorilorŭ le lipsescŭ 3 dreptăți, ce după obiceiulŭ țerei se păzescŭ, pe puterea căroră nescine póte a'și face cărciumă fără oprire, adică «satŭ pe moșie, cărciumă statornică pe moșie din vechime, și drumŭ mare la moșie.» Deci justiția respinge cererea și solicită de la A. Ipsilant poruncă către ispravnicii județului. să oblige pe jăluitorii a'și ridica vinulŭ din cărciumă, iar cărciuma fiindŭ unŭ bordeiŭ să o strice.

Domnitorulŭ, la 2 Iulie 1797, aprobă anaforaoa Departamentului, după ce și Divanulŭ Domnescŭ respinge reclamațiunea ca neintemeetă pe cele 3 dreptăți.

Cod. XXXV. fila 74 verso.

Isprăvniceii moșilor din Futóia și Isvórele, a Mitropoliei, jud. Vlașca, se jăluescŭ, că locuitorii de prin alte sate aŭ intratŭ cu sila în pădure de aŭ tăiatŭ lemne de cherestele pentru comerțŭ. Totŭ asemenea reclamă contra locuitorilorŭ de pe moșie, că vëndŭ vinŭ și rachiŭ de alŭ lorŭ, și cerŭ poprirea.

Domnitorulŭ, în 14 Ianuarie 1797, ordonă oprirea acestorŭ încalcări a dreptulŭ proprietăței.

Cod. XXXIII, fila 71 verso.

In contra abuzurilor vinăricerilor, de asemine apără Alexandru Ipsilant, pe cât mai mult, pe țeranii podgoreni, precum se pôte vedea din documentul ce aducem în notă. Chiar și dreptul de a vinde vin și rachiū numai proprietarul și nu și țeranii, este știrbit de Alex. Ipsilant în favoarea locuitorilor din Drăgășani, și în paguba Episcopiei de Râmnic, proprietara moșiei ¹.

1. Procesul între locuitorii de la Drăgășani cu proprietara pământului, Episcopia de Râmnic. Domnitorul nu acordă tîrgoveților dreptul de a vinde alt vin de cât vinul Episcopiei.

Cod. XXXIII, fila 66.

Anafora lui C. Filipescu vel Log. asupra jalbei locuitorilor din satul Crășani cu Vlădica Stavropoleos, reclamând dreptul de protimisis. Locuitorii fiind ședători pe moșia arendată, au protimisis asupra străinilor, după rânduiala făcută de Mihaï Vodă Suțul, de la Martu până la zi 1 Maiu. Dar fiind-că vinđarea făcută de Stavropoleos nu s'a făcut în condițiile nizamului dat de M. Suțu, «ni se pare că după dreptate jăluitoarii au protimisis, să întorcă banii, acești tal. 300 și să țină ei venitul» Țeranii și numărarea banii, și Ipsilant la 6 Maiu 1797, recunosc și el acest protimisis al țeranului.

Cod. XXXIII, fila 382 verso.

Se jăluesc locuitorii din satul Micescii (Muscelu) moșie a mănăstirei Văcăresci, că s'au vîndut venitul acestui an arhimandritului proin-Câmpu-Lungeanu, «și ei ca nisce locuitori avînd protimisis încă de la trecuta lună Aprilu» ceru lui Vodă ca mănăstirea Văcăresci să întorcă banii arhimandritului numit și venitul să rămăe pe sēma lor. Pricina s'a judecat, din porunca Domnēscă, de către ispravnicii; dar arhimandritul a spus, că acest venit l'au luat ca să facă cercare, căci vrea să facă un schimb cu această moșie, așa că țeranii «n'au aflat dreptate;» ei s'au jăluit din nou și Vodă orîndui pe Ștefan Văcărescu vel Log. ca să facă cercetare; acesta la 8 Augustu 1797 raporteză: că a întreat pe egumenul Văcărescenu să i explice pricina și acela dișe, că adevărat, prin zapisul său, au vîndut venitul moșiei drept tal. 80 Arhimandritului proin Câmpu-Lungenū, dar au avut și vorbă prin grai să facă schimb cu numita moșie, care vorbă nu e coprinsă în zapis, și Sf. sa ca un vîndetor primindu și banii, nu are nici un amestec; din acesta dice vel Log. Văcărescu, se vede că vîndarea este bună, de și dice că au avut vorbă de schimb; și fiind-că locuitorii au făcut cerere de protimisis în vreme, au dreptate la cererea ce fac. Vel Log. Ștefan Văcărescu cere de la Domnitor porunca către ispravnicii, ca locuitorii să întorcă Arhimandritului cei 80 tal. și să rămăie venitul pe sēma lor, de ore-ce țeranii i-au spus, că deja au strâns venitul ei, neîngăduind pe omul Arhimandritului; iar decă Arhimandritul nu se va mulțami cu acesta, să se judece pricina la Divan. — 1797 Augustu 8.

Domnitorul la 11 Augustu același an hotăresce: «După anafora D-lui vel Logof., poruncim D-stre Ispravnicilor, ai județului, să urmați întocmai.»

Cod. XXXV, fila 194.

O clasă de săteni, care, mărturisim, că e o surprindere pentru noi, este aceea a aurarilor români, lucrându alături cu aurarii țigani domnesci și stându sub ascultarea marelui Armașu :

Toți aurarii băiași Români din Vâlcea se jălucesc Domnitorului împotriva lui vel Armașu, dicându că ei sunt aurarii M. Sale cu pecetluituri domnesci la mână, prin care sunt obligați a da pe anu 4 dramuri de aur netopitu și pentru ostenela ispravnicelului Zapciu bani 60 și Logofetului pușcării bani 30, iar lui vel Armașu să nu'i dea ploconu, fiind-că din suma aurului ce se dă pe anu, s'au rënduitu suma câtă s'o ia pe sēma Cămării domnesci, iar prisosulū să fie pentru avaelulū lui vel Armașu. Acesta, din contra, preste ceī 3 tal. ce

Carte domnescă din 6 Februarie 1797, autorisându pe Ión Pascal «de a face prinsore de pesce cu lēsă la satulū Măgurenī (Ialomița), în ruptura de apă ce este din Dunăre care se chiamă Borcea, pe moșia mōnăstirei Radului-Vodă i a mōnăstirei Vieroșulū și a mōnăstirei Mărcuța, avēndū venitulū acestorū moșii cumpēratū». Vel Logol. a arētat lui Vodă că Pascal a datū chezașu la Divanū «cum că acēstă lēsă nu va aduce nici o împotrivire la nizamulū Marginei, nici este împotrivitorē, sēu pricinuitore de scandelā și Pascal se va păzi, de orī ce care ar aduce împotrivire la nizamū.» Domnitorulū incuviințēzā facerea acesteī lese, fiindū și spre alișverisulū locuitorilorū.—1797 Februarie 6.

Cod. XXXVI, fila 25 verso.

Costache Popescu se jălucesc Domnitorului, că are moșia Curmătura i Bojunulū din Ilfovū învecinatū cu satulū Căsciorēle a Mitropoliei și cu moșia Cătăliulū a Cotrocenilorū. Locuitorii după Cătăliulū tōtā hrana și-o facū pe moșia jăluitorului, acolo au vii, prind pesce din bălți, își pascū vitele vara și iarna fără a plăti vre-unū subatū, ba încă vīndū în silnicie vinū și rachiu și tae lemn din pădurea după moșia, împreună cu alți locuitori de prin alte sate, și nu vorū să plătescā pentru vēnarea pescelū după obiceiulū pământului, nici otaștina din 20 de vedre una, la vii, și dijma de la sēmănatūri. Popescu cere dar supunerea locuitorilor după pravilnicēsca condicā.

În urma cercetării lui Stefan Văcărescu log., Ipsilant ordonā supunerea locuitorilor la dările cuvenite, «iar când la vre una din aceste vorū mai ave a rēspunde și vorū dice, că au *apelatie*, să'i trimiți la Divanulū Domniei mele pe 2, 3 vechilī și cu ȓi de soroc.—1797 Februarie 17.»

Cod. XXXIII, pag. 117.

Pitacū la tōte jud., din 18 Septembrē 1797, să veghieze ispravnicii, ca slusbași vināriceri să nu facā încarcături și năpăstuirī locuitorilorū peste 5 bani de vadră. Astā poruncā e provocatā de jalba locuitorilorū, care cerū la Divanū, să li se dea la mână cărți prin care să li se fixeze vināriciulū ce au a da. Domnitorulū amenințā pe acelu Ispravnicū ce va îngădui abuzul vināricerului, nu numai că'l va obliga să restituē suma îndoitā, luatā cu nedreptū, ci încă vorū fi și pedepsiți fără de milostivire. Mēsuraea vinului să se facā cu cotulū domnescū infierat, ce s'a datū tacsildarului de la Visterie. Tacsildarii nu au dreptulū a cere māncare fără platā.

Cod. XXXVI, fila 92.

după vechiul obicei a să dea aurarii, când li se dă la mână pecetluitul Domnescu, mai cere acum pentru acestasă lucru încă 3 tal. și bani 30, și le mai cere încă și ploconu de tot omul câte 6 tal., și încă alți 6 tal. cu nume de scăderea aurului, și 100 tal. havaetu la 2 cărți de vătăjia a 2 vătafi de băiași aurari, orânduți peste 100 de băiași, în locu de 8 tal., ce dădea vătăși pentru cartea de vătafu în prima Domnie a lui Ipsilante, cari acești bani nu se cereau de la aurari. «Iar noi nu eram superați, și birul de aur, când ni se cerea, îl dăm odată la Sf. Maria cea mică, iar acum nu ne lasă să'l dăm la vreme, ce ni'l cere la Sf. Petru, când nu putem să'l agonisim.» S'au mai jăluit aurarii și la Sf. Niculai trecut, cerendă dreptate și ușurare la aceste încărcături.

Domnitorul a trimis jalba lor la vel Spătaru și acesta la Ispravnic, ca să cerceteze. Și ei au cercetat și li s'a făcut anafora de la vel Spătar către Vodă, dar până acum nu s'a întărit și din cauza acésta vel Armașul îi supără; deci cer dreptate la Domnitoru după pecetluirele ce au la mână.

Ipsilant trimite din nou casul în cercetarea Spătarului.

Acesta, la 18 Martu 1797, presintă anafora, prin care repetă cele spuse mai sus de aurari, dar adage că de câte ori aurarul nu putea presinta cele 4 dramuri de aur, era dator să plătescă dramul pe 3 taleri. Acestu aședemântu li s'au păzitu până sub Al. Moruzi, «când atunci Dumnealui Spătaru Slugearoglu, fiindu fostu epistatu Armășiei, fără de poruncă gospod. au luat de pecetluitu câte tal. 4, bani 30, și cu nume de ploconu de tot ludele câte tal. 6 și unu dramu de aur cu nume de focu, care luări în leat 1796 s'au întăritu și cu pecetea lui A. Moruzi... și așa s'au urmatu până în anul trecut; iar într'acestu anu urmatoru au mai adaosu Dumnealui Căminarul unu *prostichiu*, adică tal. 2 peste tal. 4, bani 30, de pecetluitu, și tal. 1 de tot ludele, cu nume de ploconul vătăjiei, afară de tal. 12, banii cărtei de vătăjia. Căminarul n'a tăgăduit aceste adăogiri, sub pretextu că așa s'au urmat și'n alți ani. Anafora propune suprimarea acestui prostichiu, nefiindu acesta unu obicei vechiu și să nu le cêră adetulu lor, de câtu de la Augustu până la Septembrie, și când nu voru da aur, să dea câte 6 tal. de dramu, cum se cuprinde în testamentulu lor celu întăritu cu pecetea lui A. Moruzi; iar pentru dramu cu numele de focu, să'l dea, «că nici ei nu și-au păzitu testamentulu, dându auru necurățitu de metale. Asemene să dea și ploconul armășiei câte 6 tal. fiind-că acésta este regulatu sub pecete Domnescă».

Domnitorulu, la 22 Martu 1797, întăresce anafora, cu astă deosebire: «ca și de acelu tal. 1, și de acei tal. 2, și de acei tal. 6 să fie jăluitoarii nesuperați» fiindu luați acești bani fără nici unu cuvântu dreptu, «in vreme ce obicei n'au fostu, și in vreme ce nici țigani rudari, cari au asemenea datorii, deși dau dajdia în aur, nu plătescu acestu ploconu».

Să nu incheiămă acestū capitolū făr' de a aminti încă următórele 2 pitace, prin care justiția este ținută să nu urmărască pe țeranī in timpulū lucrulū viilorū și a arăturilorū, afară de procese criminale.

Publicație la tóte județele, pentru oprirea judecătilorū de la 15 Iunie pênă la finea lui Iulie, afară de pricinile de vinovăție.

Cod. XXXVI, fila 60 verso.

Pitacū-circularū la Ispravnicī, ca de la 15 Aprilū pênă la 15 Maiū să nu fie chiamați locuitorī in judecătī, ci să'si cate de arături de porumb, de meiū și de lucrulū viilorū. Numai pricinile de vinovăție urmază a se căta înainte. 14 Aprilū 1797.

Cod XXXVI, fila 43.

Cunóscemū încă unele acte, din care se vede că sub Alex. Ipsilant s'a urmăritū unū funcționarū care jăfuia țeranī :

Clucerulū Alexandru Farfara a datū in judecată pe Dumitrache Lupșan, ceaușū de aprođi, pentru jăfuirī de la locuitorī și mănăcatorie de banī. Departamentulū l'a condamnatū pe Dumitrache Lupșan să întórcă inapoī banīi luați de la locuitorī; vinovatulū făcu apelație la Divanū. Aici Lupșan, ca și la Departamentulū, nu tăgădui că n'aū făcutū luare de banī de pe la locuitorī, însă dișe că nu jafurī a făcutū, ci de la cine elū a luatū glóbă 1 leū orī 2 de capū spartū, Dumnealū Clucerulū l'a pusū de i-aū întorsū inapoī. — Clucerulū însă dișe că va dovedi la fața locului jafurile acestui Lupșan asupra locuitorilor din satele plășei Oltețului de jos (Romanați), unde aū fostū zapciū, neintorcându inapoī nici unū banū la nimenī, fiind-că aū fugitū de acolo, și Clucerulū făcu prinsóre inaintea judecătēi, că de se va dovedi că acuzarea lui e nedrăptă, atuncī el se obligă a da lui Lupșan nu numai banī căți dișe că 'i-aū datū in mâna sa, ci încă deosebitū îi va plăti și cheltuiala de judecată de tal. 50. Și spre a dovedi că Lupșan e in adevărū jăfuitorū, aduse Clucerulū o adeverință in scrisū de la Serdarulū Ioniță Jianulū, Ispravnicū de Romanați, ce găsi zapciū in plasa Oltețu de jos pe Lupșan, și acestū Lupșan, tóte scăđēmēnturile, scutirile, ertările de birū, ce se făcea pe la sate, el le dosea de locuitorī și poprea banīi la el; de la salahorī și de la cei cu carē, ceea-ce era rēnduială să se ié dare pe 5 luni, el o lua pe o lună; s'a trimisū omū de la Ispravnicū să'lū prindă și să'lū cerceteze, el fugi la Bucuresci; căutându'lū și aci mumbașirulū, elū fugi inapoī la jud. Romanați și căđu cu mare rugăciune la Dumnealū Clucerulū ca să'lū erte de aceste greseli, dar Clucerulū l'aū datū in mâna mumbașirului și zapciului plășei, de l'aū purtatū prin sate intorcându tóte jafurile. Dupē acéstă incredințare a Serdarului Ioniță Jianu, Divanul confirmă sentința Departamentulū. 1797 Augustū 11.

Vodă, la 7 Sept. 1797, întărește anaforele judecăților Divanului și Departamentului, și dă poruncă Caimacanului Craiovei, ca să rânduască mumbașirii de acolo, care să ia pe Lupșan și pe unii omii alii Clucerului Farfara, cu banii ce i-au luat Clucerul ca amanetii de la Lupșan, și mergându prin satele jăfuite, să întorcă banii la locuitorii jăfuiți.

Cod. XXXIV Fila 243 verso.

VII

Oastea

Mișcarea lui Pasvantoglu din Vidin puse în necesitate pe Alex. Ipsilant să gândească ceva mai mult și la oștirea țerei. Enache Văcărescu, pe cât trăi, el, care sub Mavrogheni nu crezuse în valoarea oștenului român, acum, ca mare Spătar, și mai apoi ca Vistiernic, se arătă susținător oștirii. L'amă vedută sub Domnia lui A. Moruzi provocând crearea Flotilei române. Ca Vistiernic sub Alex. Ipsilant, el prezintă Domnitorului o anafora, care, de și numai indirect, dar totuși atinge interesele oștirii și ale Visteriei. Fănuță (Zilotu Românul) ne spune că deocamdată Ipsilant caută să nu se strice cu Pasvantoglu, dându-i într'ascuns de Pörtă, orz, făină, unt și alte trebuințose.¹ Mai apoi însă vedându exigențele lui Pasvantoglu și jăfuirile ce începuse a face pe marginea țerei, Alex. Ipsilant a socotit să facă străjuire mării despre Vidin și a trimis de la București câți-va ostași, pe cari i-a pus sub comanda lui Beșli-aga din Mehedinți. Aceste oștiri fură destule de numeroase, se vede, ca să potă momentan fugări cetele lui Pasvantoglu.

Cu toate acestea țera e departe de a avea oștirea, cu care o înzestrăse Nicolai Mavrogheni și în curând se va simți nevoia unei asemenea oștiri sub Constantin Ipsilant, fiul lui Alexandru, după 1800. Iată documentul menționat mai sus:

Anaforoa lui vel Vistieru Enache Văcărescu, din 29 April 1797, prin care arătă lui Ipsilant, că în urma jălbitor deosebite a căpitanilor spătăresci și agiesci către Vodă, fiindu de acesta orânduit ca să cerceteze aceste jălbi ale căpitanilor, cari se jăluiră că sunt supărați de dajdie, ceea ce altă dată nu a fost, el s'a conformat ordinului de a cerceta cum a fost obiceiul pentru aceștia și cum s'arū conveni ca să se urmeze. Dintru început acestu obicei a fost: că atât căpitanii spătăresci cât și agiesci se orânduiesc din omeni de

1. Ultima cronică a Românilor din epoca Fanarioților, 1884 p. 18.

veri-ce bréslă, și decî se orânduiau și din boierinași mazilî, și din ruptași, și din ómenî, cari pînă a nu intra în slujba Căpităniei, nu erau la dajdie. Cât privește pentru mazilî, aceștia avînd a da 5 talerî la Visterie ca dajdie «și suma ce rămîne mai multă pînă la suma ce pórta, îi plătesce Căpitanul la Visterie și slujindū». Breslașiî dajnicî dau 3 talerî la Visterie, și restulū il dau iarăși slujindū. Iar cei ce n'au apucatū să intre în dajdie, pînă a se face căpitan, în cātă vreme slujescū, Visteria nu le cere nimicū, iar cînd ieșiau din slujba căpităniei, pe care putea găsi Visteria, atunci, dintr'aceștia, il aședa la brésla căpitanilorū mazilî, dupē puterea lui. Așia s'a urmatū din vechime și la Spătărie și la Agie, dar mai vērtoș la Spătărie și la căpităniile de afară ; iar la căpităniile din Bucurescî (și Spătărescî și Agiescî), fiind-că se rînduesc cei mai mulți și mai tot-d'a-una din ómenî ce iesū din cîhodari Domnescî, séu din slugî boierescî, decî nedajnicî, cātă vreme slujiau, nu erau supērați, «și decă lipsea din dajdie, nesciindu-lū Vistierulū că este mazilū-căpitanū» și sta ascunsū, ast-fel se păgubea Vistieria. Iar omū dajnicū, la căpitănia din Bucurescî pré rar se orânduia, și pentru uniî ca aceștia totū ca la cei de mai susū se urma. Acum Ispravniculū politieî, ca să nu se păgubescă Vistierulū de dajdia căpitanulū, le-a pus dajdie cā pe cātă vreme slujescū «să le aridice Vistierulū cāte 3 talerî și cusurulū ce se face pînă la suma ce l'a aședat, dupē puterea lui, să lū plătescă, pentru ca, cînd va eși din slujbă să plătescă toți baniî. Și de aceea, de acel cusur se supēra acum ei.» Vel Vist. găsește cā și Ispravniculū politieî are dreptate, căci feresce vistieria de a perde acel puțin cusurū, și pentru cā căpitanul dupē ieșirea din slujbă să fie la dajdie ; dar și «căpitanî au dreptate să se pāsuiască, căci slujind și di și nópte, neavîndū altă plată afară de scutólă numai, vędîndu-se cā și slujesc și li se cere și dajdie, nu potū să înțelegă dreptatea ce are vistierulū» ; Vel. Vist. pentru a împăca pe ambele părți, rógă pe Domnitorū, să se dea acestū nizam, adică : «Atăt Dumnealui vel Spătarū cāt și Dumndului vel Agă să dea catastihū la Visterie de toți căpitanî ce slujescū la aceste bresle în orașulū Bucurescî, și dajdia acestora să se aridice tótă cu pecetluiturî în cātă vreme se va afla slujindū, și orî cînd se va întâmpla ca să lipsescă vre unulū din slujbă să îndatoreze amēdouē aceste dregătoriî, ca să însciințeze Visteria cā a lipsit pe căpitanî din slujbă, pentru ca să 'și cēră Vistierulū dajdia lor».

Domnitorulū aprobă acestū nizamū, ca căpitanî Spătărescî și Agiescî din Bucurescî să fie scutiți de dajdie pe cātă vreme se află în slujbă.—1797 Iunie 26

Cod. XXIII, fila 468 verso.

VIII

Finanțe. — Privilegiū de scutélă.

Cu tóte acușațiunile de jafū, aduse lui Al. Ipsilant în Domnia a II-a, noi n'amū aflatū în nici una din condicele sale domnescî,

niscaî aşedări de biruri noue, seû adăogiri la birurile existente. Singurulă actû, atingendû finanţele, este acelu din cod. XXXIII (fila 271 verso), prin care Hagi Moscu, care a cumpăratû pe unû anû sârăria, adecă ocnele, este obligatû să primescă de la vechiulă întreprindătorû 80—100 de mii oca de sare, ceea-ce elû refusă, dicendû că obiceiulă era pênă acum, ca noulă întreprindătorû alû ocnelorû să nu fie datorû a primi de la celû anteriorû, decăt de la 20—30 de mii oca de sare. Al. Ipsilant, constatând că în cele din urmă, vechiulă întreprindătorû a fostû obligatû să primescă unû depositû de 70 mii oca, obligă pe Hagi Moscu a primi depositulă de sare, «dupě fiatulă ocnei» şi în plus chiria. Acêsta devine regulă şi pentru viitorû.¹

Organisarea Departamentului Epitropiei, nici ea nu ocazionază sporire de biruri. Cutia acesteî instanţe continuă a se întreţine din veniturile seû iraturile, despre cari amû adusû deja informaţiuni la anteriore-Domniî.

Avaetulă datoritû de noiî slujbaşi, la 22 Noembrie 1797, este anume arêtat în lista, pe care o dămû întrégă în notă, căci este proprie a arêta lectorului, cari fură schimbările de slujbaşi, introduse în diversele ramuri.²

1. Hagi Moscu a cumpăratû pe unû anû *Săreria* şi refusă de a primi 80—100.000 oca sare, ce aû rămasû fostului antreprenorû. Obiceiulă era până erî, că noulă cumpăratû să primescă până la 20—50.000 oca sare de la vechiulă întreprindător. Dar acel vechiû aû probatû, că la 1795, când a cumpăratû sârăria, vechiulă cumpăratû i-a datû în sémă 70.000 oca şi fieru ce s'aû aflatû în sârărie, «dupě fiatû şi chiria ce âmbლა». S'aû cercetatû şi la vechiû sârari şi dupě mărturia lorû se vede că are dreptate vechiulă întreprindătorû, a da în sarcina lui Hagi Moscu 20.000 oca de sare, ce i-a rămasû ne strecurată şi acesta să i-o plătescă «dupě fiatulă ocnei» în plus chiria. Acêsta va fi regulă şi pentru viitorû.—1797 Martû 16.

Cod XXXIII, fila 271 verso.

2. Avaetulă ce sunt datorî, dupě hrisovû, boieriî numiţi în slujbe. Domnitorulă ordonă lui vel Vist. să oprêscă din lefile acestorû boieri şi din răsura Ispravnicilorû şi din baniî scutelnicilorû ce aû, baniî datorîţi de următorî slujbaşi, la 22 Noembrie 1797 :

Talerî

250	D-lui	vel Spătarû
250	»	vel Vist. Scarlatû Ghica
150	»	vel Vornicû Ionû Damaris
320	«	biv. vel Vist. Mateiû Fălcoianu Ispravn. politieî Bucurescilorû
80	»	biv. vel Vornicû Nic. Filipescu, judecândû cu D-lorû veliţiî boieri
30	»	biv. vel Medel. Palica
60	»	al douilea Vist. Costache

Perceperea acestui avaețu de la slujbașii noui nu se făcea cu mare inlesnire, de acea adese sumele datorite de nouii slujbași erau

20	D-luî	vel	Ceaușu	agiescū	Neculae		
20	»		Polcovnicū	de vênători	sin Crăciunū	Logofêtū	
30	»		alū douilea	Log. de obiceiuri	Ienache	Hafta	
10	»		alū treilea	Log. de obiceiuri	Teodorache		
10	»		alū treilea	Vist. Nicola	sin Pitarulū	Velcea.	
10	»		biv. vel	Serdarū	Antonie	Fotino	
50	»		biv. vel	Paharnicū	Const. Filipescu	} La Departamentulū de 7	
10	»		Toma	de la Depart. de Criminalion			
10	»		biv. Ceaușu	de Aprođi	Nicolae, ce e judecătorū	la jud. Ilfovū	
80	»		vel Armașū	Iacovache			
20	»		biv. vel	Șatrarū	Dumitrache	Capuchehaia	la Silistra
30	»		vel	Cuparū			
30	»		biv. vel	Serdarū	Mehtupciū		
25	»		Vorniculū	Măriei	Séle Dómnei		
15	»		Grămăticulū	M. S. Dómnei			
10	»		alū treilea	Portarū	Pandele	sin archi-iatros	
10	»		alū douilea	Armașū	Iane		
20	»		alū douilea	Cămărașū			
25	»		alū douilea	Grămăticū			
20	»		Becerulū				
10	»		Rahtivanulū				
15	»		Muhurdarulū				
10	»		Divictarulū				
15	»		Ici—Ciohadarū				
10	»		vel	Cahfegiū			
10	»		alū douilea	Portarū	zed Dingirioglu		
50	»		Ispravniculū	de Curte			
10	»		Logofētu	politiei	Panaite		
10	»		Polcovniculū	de politie	Radu		

1535

De la Ispravnicū.

Taleri

80	D-luî	biv. vel	Medel. Manolache	cu tal. 30	ai caftanului	. Ialomița
80	»		biv. vel	Șatrarū	Ioniță	sin Neacșu. Idem Odaia Vizirului
50	»		Clucerulū	Oteteleșanu		Mehedinți
50	»		biv. vel	Medel. Cârlova.		Buzău
50	»		biv. vel	Clucerū	Manu	Saacū
50	»		biv. vel	Serdarū	Dumitrache	Brezoianu Prahova
50	»		biv. vel	Pitarū	Dincă	Socotenu. Gorjū
50	»		biv. vel	Clucerū	Farfara.	Doljū
50	»		biv. vel	Slugerū	Mihaiū	Știucă. Romanați

2045

sequestrate din lefi directu, prin Visterie, precum probézá și documentulü adusü in notă și acestü următorü :

Pitacü către Enache Văcărescu vel Vist., de la 15 Martü 1797. «Fiind-că D-luï vel log. de țera de sus ne aũ făcutü arêtare, cum că judecătorü și Zapciü de peste Oltü de la Craiova, care este obiceiü de se facü cu cărțile Domniei mele, după ce li s'aũ făcutü cărțile și li s'aũ datü prin D-luï vel Banü, n'aũ fostü următorü a plăti obicînuitulü havaetü alü logofeției, poruncimü D-tale, ca din lefile lor să primescä havaetulü și să se dea la logofeție.»

Cod. XXXVI, fila 36.

Nici avaeutulü de la mönăstiri și sfertulü preoților, nu intra regulatü la cutia Epitropiei, și adese Radu Golescu, marele Vornicü, se vedea silitü a cere Domnitorulü pitacü specialü pentru incasarea acestui avaeetü. ¹

Incă la 21 Noembrie 1797 Domnitorulü a ordonatü Vătafulü de copii de Divanü, să împlinescă următoarele sumi datorite cutiei, după hrisovü :

Taleri

120	D-luï biv. vel Logofëtu Const. Filipescu
100	» vel Căminarü Costache
30	» biv. vel Slugerü Dumitrache Fotigioglu
40	» vel Vameșü Vasilache
40	» Vătafulü de aprozi
20	» Ceaușulü de aprozi Dumitrache
20	» Vătafulü de Păhărnicie Iorgache
30	» Ștefanü biv. vel Med. nepotü Vlădicăi Zihno
10	» biv. alü treilea Vist. Scarlatü Chițoranu
10	» biv. alü treilea Log. Ghiță Palada
30	» Serdaru Alecu Niculescu
20	» Clucerulü za arie Dinu Orëscu.

470

Cu fila 109 și verso se termină actele de la A. Ipsilant din condica XXXVI, mai urmândü unü pitacü in grecește, din 20 Iunie 1797, relativü la vel cămărașulü pentru avutulü lui Teodosie Grămaticulü. Urmézá apoi acte de la Constantin Gheorghe Hangeri Voivodü,

Cod. XXXVI, fila 108.

1. Radu Golescu vel Vornicü alü obștirilorü, la 22 Februarie 1797, cere Domnitorulü, pentru apropierea Paștelü, când Epitropia are trebuință de bani, să ordone a i se plăti banii mönăstirilorü și sfertulü preoților de Sf. Gherghe. Domnitorulü să ordone Păr. Arhieriei și Mitropolitulü pentru acésta, fiind-că este a se plăti milele «ce se obicînuesc de se împartü pe la sëraci și femeï vëduve și bolnavi». — Domnitorulü a aprobatü in Martü 8.

Cod. XXXIII fila 241 verso.

În interesul imultirii veniturilor cutiei, tacsildarii vinăriciului sunt obligați a strânge de la toate mănăstirile câte 1 ban, deciuală din vinăriciul fiecăreia și să'l trimită la Epitropia obștirilor, cu anume catastif. Tacsildarii vor asista la toate măsurătoarele de vin, ca să nu se păgubescă cutia. ¹

Tacsele după clironomiile sunt cu multă stăruință urmărite. În interesul biografiei lui Enache Văcărescu, vom spune aci, că murind, el a lăsat dispozițiune, ca, din clironomia, urmașii săi să dea taleri 2000 Bisericii din Giulesci. Domnitorul A. Ipsilantă scrie boierilor, ce i-au rânduit să facă catagrafia averii, în 13 August 1797, că Ienache Văcărescu s'au aflat mai înainte în trebile moșiei de la Giulesci, administrator, «de care la sfârșitul vieții sale, muștrându-lă cugetul, au lăsat să se dea din a sa periusie tal. 2000 ajutor Bisericii din Giulesci». Ipsilantă dice că «după firesc cuvânt se cădea să fi dat o sumă mai mare, să se împărtășiască obștirea norodului», adevă la cutia de milostenie să fi dat bani mai mulți. Domnitorul impută chiar Mitropolitului, că n'au sfătuit pe răpos. Văcărescu, «pentru chiar folosul lui sufletesc» să dea mai mult la cutie, după cum era și obligat să dea, prin hrisovul acestei cutii. Decă Alex. Ipsilantă ordonă, ca acei 2000 de lei să nu se dea Bisericii de la Giulesci, care acum n'are nevoie de bani, ci «împreună și cu altă adăogire, după analogul avutului, să se dea la cutie.» În urma acestui pitac domnesc, clironomia lui Ienache Văcărescu, în înțelegere cu vornicul obștirilor, au hotărât suma la 4000 taleri. Domnitorul ordonă, în 4 Noembrie 1797, vėrsarea acestei sume la cutia Epitropiei. ²

1. Cod XXXIV fila 114. Publicațiune din 7 Septembrie 1797.

2. Cod. XXXVI fila 106. — Iată și analiza pitacului domnesc menționat mai sus:

Pitac din 13 August 1797 către Mitropolitul și boierii rânduiți a face catagrafia răpos. Ienache Văcărescu, și către clironomia lui. «Fiind-că răpos. s'au aflat mai înainte în trebile moșiei de la Giulesci, avėndu asupra'ia acea îngrijire, atât pentru venituri cât și pentru cheltueli ce s'au făcut, de care la sfârșitul vieții sa'e, muștrându'lă cugetul, au lăsat să se dea din a sa periusie tal. 2000 ajutor Bisericii din Giulesci, precum acesta ne-ai arėtat o însuși P. S. Ta, Păr. Mitropolit, că și-au dis'o răpos. la ispovedania ce și-au făcut, unde după firesc cuvânt era dator și se cădea să fi dat o sumă mai mare, să se împărtășescă obștirea norodului, care loc ca acela este însăși cutia de milostenii și trebuia însuși P. S. Ta să'i faci aducere aminte și creștinesce să'l sfătuesci și să'l îndemni, pentru chiar folosul sufletesc, cu care acesta se putea păzi și acea *diataghi*, ce este întocmită pentru orânduiala cutiei de milostenii, ca fie-care să aibă paradigmă și să o păzescă, după datoria cea firesc. Cu toate acestea, fiind-că biserica de la Giulesci, într'acastă vreme

Numeróse și, relativă la timpulă cât a domnită, mai numeróse de cât sub anteriorul Domnă, sunt pitacele, prin cari A. Ipsilantă acordă privilegiu și scutiri și diverse miluiri la slujbași și fețe simandicóse, începândă cu banulă Neculai Brăncovenu¹ și mergendă până la simpli logofetei de Divană.

Dămă în note o serie de diverse pitace de milă, privilegiu și scutiri, și semnalămă, dintre ele, atențiunei lectorului, hrisovulă din 10 Octombree 1797, în favórea casei răposatului Cluceră Dumitrache, cunoscutulă istorică ală evenimenteloră de la 1769—1775.

Mai semnalămă și o serie de cărți de miluire de Turci și de persoane locuindă peste Dunăre.² În fine vomă da informațiunea că Al.

nu are trebuință de ajutoră, poruncimă Domnia mea, ca acei tal. 2000, împreună și cu altă adăogire, după analogulă avutului să se dea la cutie, cu care nu numai se póte crede că este pentru sufletulă răpos., ci și aceeași diataghi a întocmirei ce are Cutia, se dă paradigmă de a se păzi de fieșcare, după proerisis ce va avea, fără deosebire.

Cod. XXXVI. fila 82.

1. În 5 Martă 1797, Domnitorulă întăresce Banulă Brăncovenu scutirea a 2 scaune de măcelărie în Bucuresci.

Asemene întăresce scutirea de 4 scaune de carne de la Obilesci, ale aceluiăș boieră.

Asemene recunósce acestui boieră dreptulă de tērgulă la moșia Obilesci.

Asemene recunósce aceluiăș boieră dreptulă de scutire a 7 scaune de la moșia Găgeni.

Asemene și dreptulă de tērgulă la Moșia Găgeni, câte o săptămână pe ană, de la ziua Sf. Apostolă Thoma, cu oboră de vite și bucate și dreptulă de a lua el vama și de a vinde singură vinulă și rachiulă.

Asemene i se recunósce dreptulă a face sboră la moșia Obilesci, odată pe ană, la Blagovișteni, o săptămână întrăgă, vama de la sboră și vinđarea vinulă și rachiulă e dreptă ală proprietarului.

Cod. XXXIV fila 4—6.

2. Cărțile de milă la Turci și persoane de peste Dunăre.

1797 Aprilie 24. Alex. Ipsilantă a dată lui Osman Baba-Techezi de la Nicopole să ié de la Cămărășia ocneloră câte 25 bolovană sare, de câte 100 oca, după cărțile Domnesci anterióre.

1797 Aprilie 24. Dervișiloră de la Tekéua Alicoci-Baba, de la Nicopole să ia de la ocna Telega pe ană 40 bolovană sare, după hrisóve vechi.

1797 Maiă 4. Lui Husein Baba-Salihler de la Tekéua Razgrad, să ia pe ană de la Telega 150 bolovană, a câte 100 oca.

1797 Iunie 10. Lui Dimir-Baba Thekesi 150 bolovană sare de la Telega, a câte 100 oca.

1797 Augustă 13. Lui Ali-Baba de la Despotag 20 bolovană sare de la Telega.

Ipsilante au ajutat în mai multe rânduri persoane cari au trecut la

Luî Stanî de la Drăgo-chioiî. Idem, idem.

Luî Nicoli de la Drăgo-chioiî. Idem, idem.

Luî Sahpalt de la Salihlerî. Idem. Idem.

Luî Hasan sin Mehmet-başa de la Zaviţa. Idem, idem.

Luî Velcea sin Stamati de la Boulari-chioiî 10 bolovanî de la Telega.

Luî Bosco, gazda de la Boulari, 15 bolovanî, de la Telega.

Velcea grămăticul de la Cealac-Cavac i s'au înoitî mila de 20 bolovanî sare de la Telega, ce au avut-o Mitrea ce au muritî.

1797 Sept. 28. Luî Hagi Mehmet Iazagiu de la Imbrucul Turtucaiei, gazda călătorilor ce mergî la Tarigrad, câte 20 bolovanî sare, pe anî, de la Telega.

Cod. XXXIV, fila 1.

Pitacî din 17 Martî 1797, prin care Al. Ipsilant acordă femeei Maria, «care de la legea ovreiască au trasî la pravoslavnică credinţă, scutirea unei cărciune şi o pivniţă ce este sub această prăvălie.» Asemenea bărbatulî ei să fie nesupăratî de dăjdiî. Aceste privilegii le-au avutî de la Al. Moruzi.

Cod XXXIV, fila 29.

Hrisovulî de la Alex. Ipsilant, din 10 Octombore 1797, alî casei răposatului Clucerî Dumitrache, care «din tinereţele sële şi pînă la cea mai după urmă vîrstă a slăbiciunei bătrîneţelorî, când s'au datî obşteasca datorie, s'au aflatî slujindî cu dréptă credinţă şi cu fierbinte supunere întru poruncile Domnilorî şi oblăduitorilorî, cari după vremî au stăpănitî ţera acésta şi în trebî obştesci ale ţerei, la vremî de trebuinţă cu trâmiterî pe la ordîi împărătesci; a căruia slujbe din viaţa sa, osebitî că de toţi D-nelorî boierî şi arhieriei ne-au fostî mărturisite, dar şi în vremea Domniei mele în cea-l-altă Domnie, cercatî fiindî, l'amî aflatî şi l'amî cunoscutî în adevărî dreptî şi credinciosî, feritî şi curatî de orî-ce interesî şi folosî alî sêu şi depărtatî de orî-ce strâmbătate, atât la felurimele de pricinî şi judecăţi ale norodului şi obiceiurile pămîntului, ca un practicos desevărsitî şi pămîntônî vechiî alî ţerei acesteia, cât şi la Epitropia mônăstirei Sf. Pantelimon, la care s'au aflatî orînduitî, cu multă durere chivernisindî şi iconomisindî cum se cade mônăstirea şi spitalurile săracilorî bolnavî, pînă s'au sfîrşitî; după cum pentru acésta ne-amî pliroforisitî Domnia mea din hrisovulî Domniei sale sefululî nostru Alexandru Vodă Moruzi, după ale căruia bune slujbe cu care s'au aflatî trindindu-se în viaţa sa, cădîndu-se a avea soţia şi copii luî mila şi ajutorulî Domniei, amî bine-voitî Domnia mea de amî întăritî privileghiulî, ce au datî casei sale Domnia sa sefululî nostru Alex. Vodă Moruzi, ca unuia ce este sciutî şi Domniei mele de slujbele ce au slujitî. Dreptî aceea, pentru răspătirea ce i se cade a slujbelorî bune şi ostanelilorî, cu cari s'au aflatî pînă la sfîrşitulî vieţii sale, şi pentru ca să dămî pildă şi altorî asemenea de credinţă şi de slujbe bune întru poruncile Domnilorî şi stăpănilorî sêi, hotărîmî să aibă 30 lude scutelnicî în catastihulî Visteriei, lângă care aceia, le dămî voie să'si găsescă şi alţi 10 streini... fără de nici unî felî de pricină... Aşîderea şi ridicătura de oieritî oi 400 ce au avutî soţia şi copii nestrămutat, cum şi 2 pivniţe să scutescă în Bucuresci de tôte orînduelile. Dreptî aceea

Biserica ortodoxă, precum se poate vedea tot în notele de mai sus.

le întărim acestă privileghiū cu Domnesculū nostru hrisovū, ca să li se păzescă nestrămutatū în totă vremea. Și amū adeveritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alex. Ion Ipsilant Vvd. și cu credința prea iubitulū Domniei mele fiū Constantinū Vvd., martori puindū și pe D-lorū cinștiți și credincioși boierī ai Divanulū Domniei mele: Pan **Nicolae Brâncovenu** vel Log. de țera de sus (Const. Filipescu vel Log. de țera de sus, era în Iunie 12. Cod. XXXIV, fila 132 verso. În loculū acestuia acum e N. Brâncovenu, dar în Divanū semnază chiar mai nainte de Banulū de Craiova Dumitrașco Racoviță); Pan Dumitrașco Racoviță vel Banū; Pan Gheorghe Mavrocordat vel Spăt.; Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus; Pan Ionū Damaris vel Vorn. de țera de jos; Pan Radu Golescu vel Vornicū alū obștirilorū; Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Ștefanū Văcărescu vel Log. de țera de jos; Pan Isac Ralet vel Log. alū obiceiurilorū; Pan Ionū Ruset vel Hatmanū. (Acestū postū nu există în primele lunī ale Domniei lui Alecsandru Ipsilant). Pan Const. Suțu vel Post.; Pan Theodorache Iuliano vel Clucerū; Pan Iordache Slătinenu vel Pah.; Pan Neculaī Golescu vel Stoln.; Pan Iancu Negre vel Comis; Pan vel Slugerū (La 12 Iunie era Slugerū Const. Vișorenu. Cod. XXXIV fila 1320), Pan vel Pitarū și Ispravnicū Pan N. Brâncovenu vel Log. de țera de sus. Și s'au scrisū hrisovulū acesta întrū alū doilea anū dintrū a doua Domnie a Domniei mele, aici în scaunulū Domniei mele, orașulū București, la létū 1797 Octombree 10.

Cod. XXXIV, fila 141 verso.

Anaforaua vel Spătarulū Mavrocordat, din 26 Maiū 1797, prin care arētā Domnitorulū, că în adevērū a aflatū că Gheorghe Căpitanulū, ce s'a botezatū din ovreiū, încă din antēia Domnie a lui Ipsilant, este la scăpătăciune mare și datorū cu 1334 tal. și are 4 copile, iar căștigulū lui nu este altū de câtū, în săptămāna când nu e în slujbā, vinde vĕra șerbetū și ĕrna salepū, și chiar i s'a fostū acordatū unū moratorium pentru datoria lui de 1334 tal. la Ianuarie 1796, de către Departamentulū de 8; decī meritā, precum prin jalbā a cerutū, a fi scutitū de dajdiī și podvōde.

Domnitorulū la 25 Iulie 1797, poruncesce lui vel Vistierū, ca săi dĕe carte de scutire de birū, și pentru acum și dupĕ ce va ieși din slujbā.

Cod. XXXV, fila 158 verso.

Cod. XXXIV filele 6 verso, 10 verso, 11, 11 verso, 12 coprindū cārți Domnesci din 1797 de la A. Ipsilant, pentru scutiri și privilegii de liudī și drepturi la pivnițe scutite, în favōrea lui: Teodosie Palade biv. alū treilea Log; a Clucerulū Const. Predescu biv. vel Clucerū za arie; a lui Caloian Pleșoianu; a lui Vasile Poenaru Postelnicelū; a lui Nica Logof. Musceleanu; a lui Neculaī fostū Ceaușū de aprođi; a lui Deftul Logofitelulū de la Mitropolie, a lui Tudor, Neculae, Logofetei ai Mitropoliei; a lui Mihalache și Mihaiū cāntăreți ai Mitropoliei (cāte unū lude); a lui Stanciu tipografu Mitropoliei (apĕrarea lui prin scutĕla de dijmăritū și vinăriciū); a lui Vel ceabiv. vel Pitarū.

Asemene la 1797 Martie 27, Domnitorulū a dat milă 2 liudī lui Anton Șufarul din București; cu cartea de la 15 Martie 1797, aū miluitū pe Șerban Andronescu biv. vel Serdarū, pentru slujbele sĕle credincioșe, cu unū scaunū

Și cu uniia din țigani a fostă îndurătoră Alex. Ipsilante, așia pre

de carne din poporulă Lipiei, de la Tufele Mereului din Buzeu și vinăriceriă să n'aibă amestecă la acestă scaună, ce i s'a acordată de Moruzi la Iulie 1793; asemenea la 16 Martie 1797 aă întărită lui Neculaă, fostă ală treilea Logofetă, privilegiulă de o pivniță scutită în Bucuresci, însă ăidire drăptă a sa și cu drepte bucatele sële.

Totă asemenea la 17 Martie 1797 aă scutită lui Neculae Vasile din Bucuresci o pivniță și ună scaună de carne, deja scutite de Moruzi la 25 Iulie 1793. (fila 15). Se maiă află o sumă de asemenea cărți de scutire personală, de pivnițe, de cărciume, de scaune de carne, acordări de liuđi, scutiri maiă tôte reinoite după acte de la A. Moruzi (veđi fila 17 și verso, 18, 21).

Asemene soției lui Iordache Sefendache biv. vel Paharnică, ună scaună scutită în mahalaua Gorganii (1796 Aprilie 7, fila 23).

Carte din 11 Maiă 1797, prin care A. Ipsilant întăresce anaforaua lui Răducanu Clucerescu, ce aă murită, pe numele lui Const. Serdarul Clucerescu privilegiulă la 2 scaune scutite, pe moșia Trestienii din jud. Săcuieni.

Ursachi Cupețul, nepotulă lui Tudor Slugerulă, i popa Șerban i Négoe Mazilul, cu părtașii loră moșneni Șoimesci, i Radu Logofetelulă și Simion Zet Radu, nepoți lui Mihaiă Clucerală Netoțenul, cu părtașii loră, moșneni Bobesci, și Ion Diaconul Cocoscu cu părtașii lui, moșneni Mucoși, din jud. Săcuieni, aă privileghiuri Domnesci de la Domniă anterioră, și de la A. Moruzi din 20 Iulie 1793, și de a ține pe moșia loră Dobrotenii 3 scaune de carne, apărate de dajdi. Asemene și de la carele cu pesce, și de la dogariă ce se voră așeđa pe acestă moșie să iee totă obicinuitulă venită și să nu aibă voie măcelariă, ceă ce țină scaunele, a le muta pe altă moșie străină. «Care privilehiă de scutelă li s'aă păzită în totă vremea, făr' de numai în Domnia antăia a D-nieș-sële Mihaiă Vodă Suțul, fiind prigonire între ei și fiind orânduți în cercetare la Dumnelulă vel Logofetă de țera de jos, s'aă învoită înaintea D-lui, ca să ție Ursachi cu părtașii lui ună scaună, pe partea lui de moșie, și Ion Diaconul cu părtașii lui alt scaună, pe partea lui de moșie, cum și Răducanu, cu părtașii lui celalaltă scaună, iar pe partea lui; iar pentru căte care cu pesce, dogariă, cărciume se voră face pe aceste 3 părți, să le iee *venitulă de Frați.*» Acestă învoire s'aă aprobată de M. Suțul la 1785 Septembrie 23. A. Ipsilant întăresce și elă mila acestă.

Cod. XXXIV, fila 50.

Cartea lui A. Ipsilant, de la 20 August 1797. «Dumneeă cinstită Drăgo-măneseă Elenco Moruzina» ca să stăpănescă 10 sălașe de țigani Domnesci, «pentru că făcându-ne Dumneeă rugăciune ca să'i dăruimă pe aceste sălașe de țigani, amă bine-voită Domnia mea, și după volnicia și slobozenia ce aă Domniă asupra lucrurilor Domnesci cari aă dată și aă afierosită la obrazele ce aă voită, și acele haruri aă fostă și sunt bine păzite și nestrămutate; cu aceiaș dar volnicie și putere, amă hărăzită și Domnia mea pe acești maiă sus numiți țigani.»

Cod. XXXIV. Fila 102.

Cartea lui Al. Ipsilant din 8 Noembrie 1797, prin care întăresce anteriore cărți ale Domniloră, care s'aă succedată de la 1774, în favorea lui biv. vel

Radu, bucătarul s^{eu} și pre soția acestuia Păuna i-a răscump^{er}at de

Paharnic^u Stanciul, care a^u slujit^u 30 anⁱ la tr^oba cal^emului, în Divanul ț^{er}eii, de care a^u venit^u și la patemă de *sacatl^{ic}*; slujind^u «de r^{en}d^u, ziua și n^optea nelipsit^u, la tr^oba condeiiului în Divan^u, păzind^u dr^optă credință, cu ferbinte supunere, ferit de urmări împotriva, lăsându-se pe sineși numai la mila și dr^optă judecată a Domniei și a stăpânirei...»

A. Ipsilant hotăresce «ca să aibă casa lui acest^u privilegiu de 10 liude străini pe cari i-a^u avut^u și p^{en}ă acum și alte 25 liude să-i aibă scutelnic^u, pământeni din catastihului Visteriei, și să scutescă și oi 300 și un^u scaun^u de carne în Bucuresci.»

Cod. XXXIV, fila 153.

Carte de la Al. Ipsilant din 20 Mai^u 1797, prin care lui Păun Crețeanul, Ceauș^u de paharnic^u îi acordă scutire lui și casei lui de tot felul de dajdiⁱ; asemenea scutesce bucatele lui, stupⁱ, rămători, vinul^u, și o pivniță în Bucuresci. Și să aibă a ține și lude un^u om^u străin^u. Este o întărire a unor^u mili anterio^{re} date de Domni.

Cod. XXXIV, fila 144.

Carte din 21 August 1797, prin care A. Ipsilant acordă Zoiții Șătrăriașă, soția Șătrarului Mareș, ca să aibă a ține un^u scaun^u de care scutit^u, supt p^olele viilor^u, pe moșia sa B^êtrâna (județul^u S^êcuieni), căci ac^ostă milă a^u avut^u o Șătrarul^u Mareș încă din ant^oia Domnie a lui Ipsilant, cât și de la ceilalți Domni, p^{en}ă la rezmeriță, când atunci călcându-se casa de hoși, pe l^êngă altele, a^u furat^u și acele sinetari Domnesci. Dându jalbă la A. Moruzi, acesta a or^{en}d^uit cercetare, și dovedindu-se adev^{er}at^u, i-a^u acordat^u mila aceluⁱ scaun^u de carne. A. Ipsilant reîntăresce și el^u cartea lui Moruzi.

Cod. XXXIV, fila 106.

Cartea din 9 Aprilie 1797 în fav^orea Postelnicelului Staicu Balot^ênu, căruia pentru slujbele ce a^u săv^{er}șit^u, i-a^u acordat^u anteriorii Domni 3 liuđi. A. Ipsilant reînoesce acestă milă.

Cod. XXXIV, fila 113.

Cartea din 12 Mart^u 1797, prin care acordă boerului Teodosie Palade, biv. III-le log., pentru slujbele ce a^u făcut^u Domnilor^u și ț^{er}eii, mila de 7 omeni străini scutiți, o pivniță în Bucuresci scutită și un^u scaun^u de carne, de asemenea.

Cod. XXXIV, fila 65, verso.

Cartea din 26 Ianuarie 1797 prin care Al. Ipsilant întăresce lui Vasile Isvoranu, fost^u v^{at}af^u de paharniceⁱ, dreptul de o pivniță scutită, în Bucuresci.

Cod. XXXIV, fila 65, verso.

Cartea lui Al. Ipsilant din 3 Iunie 1797, scutind^u bucatele de dijmărit^u, i vinărici^u și să fie nedajdnic Gheorghe sin Mănilă Perieț^ênu și să aibă un^u om^u străin^u nedajdnic^u, ca r^êsplătire pentru slujbele lui.

Cod. XXXIV, fila 75.

la mōnăstirea Mărcuța, ai căreia erau robi, dândū acesteī mōnăstiri mai mulți țigani, în loculū acestora pe cari i-au liberatū. ¹

Cartea lui Alex. Ipsilant din 22 Iulie 1797, prin care, după jalba lui Gheorghe biv. III log., încuviințeză redeschiderea unū scaunū de măcelărie scutitū, pe pământulū viei sale din județulū Secuenilorū, din vadulū Negovanilorū, la loculū unde a mai fostū înainte.

Cod. XXXIV, fila 79, verso.

Cartea lui Al. Ipsilant, din 1 April 1797, prin care acordă postelnicelulū Ștefan Palade, pentru slujbele domnesci, mila ca să fie iertatū de tōte dările și a scuti de dijmăritū drepte bucatele lui, stupi i rimători, și vinulū de vinăriciū, să ție și liude 3, omeni străini.

Cod. XXXIV, fila 103 verso.

Hrisovulū lui Al. Ipsilant, din 1797 Septembrie 2, prin care reîntăresce mila de unū scaunū de carne, tōmna la culesulū viilorū, lui Ilie Mazilul din jud. Secueni, pe moșia sa Tohani, tot dintr'acelū județū.

Cod. XXXIV, fila 105.

Carte de Logofet de taină. «Find-că boșerulū Domniei mele s'au aflatū slujindū logof. de taină în Divanulū Domniei mele, l'amū miluitū printr'acestă domnesca nōstră carte, ca în tōtă vremea, atāt însuși cāt și tōtă casa lui, să fie apărată de tot felulū de dăjdi și orēndueli.» Asemene și drepte bucatele lui, stupi i rimători să fie scutite de dijmăritū, și vinulū de vinăriciū, de vamă, de vinū domnescū, de fumăritū și de căminăritū să'i fie scutitā o pivniță în Bucuresci, precum și de ortulū vatafulū de cărciumari și de tōte dările pe pivnițe. Asemene și 4 liude, omeni străini, să ție. — 1797 April 15.

Cod. XXXIV, fila 56, verso.

Carte din 11 Martū 1797 de scutiri și mili lui Mănăilă biv. vel Serd pentru slujbele în trēba Visteriei. Mili acordate lui de M. Vodă Suțul la 1791 Decembre 16, și întărite și de Moruzi Al. «Deci fiind-că și acum se află slujindū cu trudă și cu credință Domniei mele, îi întărescū mila de unū scaunū de carne scutitū, în Bucuresci.

Cod. XXXIV, fila 146, verso.

Find-că boșerulū Domniei mele Grigorie Asan biv. 3 log. s'au aflatū slujindū Divanulū și visteriei precum și acum se află slujindū ca 3-le log. la departamentulū de șepte, îi acordă mili, liude 3 omeni străini. Așisdera să ținā o pivniță în Bucuresci, scutitā și apărată de fumăritū, de cămănitū, de vamă, de vinū domnescū și de ortulū vătășescū. — 1797 Oct. 9.

Cod. XXXIV, fila 147.

Domnitorulū ordonă mōnăstirei Radu-Vodă să deē odaie și hrană unū omū sēracū cu 4 copii. Acesta după raportulū lui vel log. C. Filipescu.

Cod. XXXIII, fila 26.

1. Cod. XXXIV fila 427. Pitacū din 10 Aprilū 1797.

IX

Justiția

Amă vechit marea reformă întreprinsă în ramul justiției de către Alex. Ipsilant în prima Domnie. Negreșit că de astă dată nu o să aibă lucrarea lui aceeași importanță. Totuși merită a fi cunoscute de istoric unele din actele lui Ipsilant într'a II Domnie, relative la justiție.

Carte din 14 August 1797. «Popii Hriso de aici din Bucuresci, ca să aibă scutită și apărată de vinăriciū o vișoră în marginea Bucurescilor, despre Dudesci, pe pământul mănăstirei Radu-Vodă, pentru că numitul preot aflându-se efimenios la Sf. Biserică Dómna Balașa, unde este și școla domnescă și fiind scăpatat și cu casă grea,» îi acordă scutirea viei de vinăriciū.

Cod. XXXIV, fila 111.

Carte din 16 Mai 1797, prin care Al. Ipsilant întărește lui Gheorghe logofetul sin Eclesiarch Dumitru, pentru slujbele sale ca logofet la Divan, anteriore cărți Domnesci și de la A. Moruzi din 1793 Sept. 19, a fi apărat de dajdie și ași scuti drepte bucatele lui de dijmărit și vinăriciū și a ține o pivniță în Bucuresci, a sa dréptă, scutită, și a avea și un lude, om strein.

Cod. XXXIV, fila 44 verso.

Cartea lui Alexandru Ipsilant din 19 Iulie 1797. «Un Petic de loc, ce era Domnesc, la pórta din sus a Curței vechi, de pe Dâmbovița, l'am aferosit Domnia mea Sfintei Mănăstiri Mărcuța, locul ce este între 2 poduri, unul ce vine și intră în Domneasca curte, și altul ce trece peste Dâmbovița, care măsurându-se s'au găsit în lat stânjeni $4\frac{1}{2}$, iar lungul până în apa Dâmboviței; pe care loc încă din cea-l-altă Domnie, prin scirea noastră, și cartea Domniei mele de slobodenie, cu leat 1781 August 7, a făcut Ștefan Anton, baș alaiu-ciaș, prăvălie, cafenea, stăpânind-o în pace, cu hotărîre să dea chirie la Mănăstirea Mărcuța câte 10 taleri pe an». A. Ipsilant încuviințază nevetei și copiilor lui Ștefan, care a murit, să stăpânescă numita prăvălie, cu locul acesta «plătind chiria ce se arătă mai sus, la Mănăstire, rămând însă slobodă ulicióra de alătura, dupe lângă zidul Curței, precum se află acum, pentru trecerea norodului la apă».

Cod. XXXIV, fila 70 verso.

Carte de la 14 Mai 1797, prin care A. Ipsilant recunoscă lui Iordache Mavrodoglu Filipopolitul biv vel Paharnicul, de a stăpâni 60 de pogone vie, pusă de acela pe loc Domnesc, de la Pitesci din Argeș, «împotriva cătunului Prundul, pe dealul Gemeni, în marginea orașului Pitesci, pentru că numitul boer aședându-se cu șederea în orașul Pitesci, și neavând vre-un acaret, s'a apucat, cu a sa cheltuella și ostenella, pe loc slobod, domnesc, care era

Așia este următoarea publicațiune către toate județele.

«Avem Domnia mea însciințări, cum că judecătorii după afară nu se află la județul unde este rânduită, ca să caute trăba judecăților, ci împotriva Domniei mele și a cuprinderii cărților, ce au în mânele lor, prin care se îndatoresc ca să nu lipsescă de lângă isprăvnicat, căutându trăba judecăților

nelucrată de nimeni, și plin de mărăcină, de l'a curățat, l'a îngredit și a sădit vie». A. Ipsilant dice că hărăzesc acest loc «după volnicia ce au Domniū asupra lucrurilor Domnesci slobode, cum și după pilda altor frați Domni, cari au hărăzitu din lucrurile Domnesci, pe la obrazele ce au vroitu, și s'au păzitu».

Cod. XXXIV, fila 48.

Cod. XXXIV fila 23 verso. Carte de la 16 Martū 1797, ca Gheorghe biv alū doilea Vist. să scutescă o pivniță din Bucuresci, conform cărței lui A. Moruzi de la 19 Aprilū 1793.

Carte din 17 Martū 1797 în favoarea Cristinei soția lui Iordache iuzbașa de pușcărie, ce au muritu, să fie scutite bucatele ei de vinăriciū, conform cărții lui A. Moruzi de la 3 Sept. 1793.

Fila 24. Lui Neculai Lămotescu biv al treilea Log. Alex. Ipsilant, la 15 Ianuarū 1797, îi confirmă scutirea unei cărciune în Bucuresci.

Fila 24 verso. Asemene lui Const. Drăgucescu biv alū doilea Vist. scutire de pivniță în Bucuresci și 4 liuđi, pentru slujbele Părinților lui și ale lui (1797 Martū 13).

Fila 25 verso. Lui biv vel Spăt. Costache Slugearoglu reîntăresce hrisovul de la A. Moruzi din 18 Februarū 1795, prin care i-au dăruit 10 sălaşe de țiganī «după volnicia și slobodeņa, ce au Domniū asupra lucrurilor Domnesci, dându harulū pe la obrazele ce au voitū și acele s'au păzitu și s'au ținutū în sēmă.»

Fila 25 verso. Carte din 19 Martū 1797, prin care A. Ipsilant recunoșce și reînvoiesc cartea lui Moruzi din 7 Sept. 1793, în favoarea lui Gheorghe Postelnicelu Dēmbovicēnu, acordadu'i unū liude și o pivniță scutită în Bucuresci.

Fila 26. La 30 Aprilū 1797 A. Ipsilant dă carte lui Neculai Doicescu Postelnicelu, «fiind-că s'au aflatū slujindū Curței între postelniceī, și fiindū cu casă grea» să aibă liude 2, omeni străini scutiți.

Fila 31. Carte din 1 Maiū 1797 lui Răducanu Log. Tocilescu de scutolă pentru elū și pentru bucatele lui, și a ține liude 1, omū străinū, pentru rēsplătirea slujbelorū lui în trebile Divanului.

Fila 31 verso. Carte din 9 Aprilū 1797 lui Ioniță Pandovinul Postelnicelū pentru 3 liuđi.

Asemene, carte din 23 Martū 1797, lui Ión Hristodulo Postelnicelū, reînvoirea cărței lui A. Moruzi din 19 Maiū 1793, ca să fie scutitū elū și bucatele lui, și să țină 1 liude.

Fila 32. Asemene lui Neculai biv vel Șiătrarū, carte din 16 Martū 1797, reînvoirea cărței lui A. Moruzi din Decembrie 1793, ca să scutescă unū scaunū de carne din Bucuresci, pentru slujbele sale.

Asemene lui Nicola Saegiu Gelep-bașa să scutescă 19,000 oi ce strānge pentru Țarigradū. Este o reînvoire a cărței lui A. Moruzi. 1797 April 11.

nelipsit, se află unii prin Bucuresci, alții prin alte județe; care acéastă urmare să scii că cu totul este nepermittă Domniei mele, în vreme ce judecătoriile le avem rânduite pentru trébă, ca să caute judecățile norodului iar nu pentru milă, și D-tre erați datorii a ne însciința pentru judecătorulă acela ce nu urmază slujbei și datoriei lui și lipsesce în cöce și în colea, ca să lipsim pe unul ca acela » Domnitorulă ordonă ispravniciloră să vestescă judecătoriloră, ca să fie toți la postulă loră «cătândă judecățile locuitoriloră dimpreună cu D-tre și iscălindă dimpreună cu D-tre, ca să vedemă dintr'acésta de urmază poruncei». 1797 Maiu 12.

Cod. XXXVI, fila 50 verso.

La 28 Iunie 1797 s'au trimis, prin vel Log., cu poruncă, la Craiova, ponturile aședate de Mihaiu Vodă Suțu în Domnia ântëia de la létu 1784, pentru Polcovniculă Craiovei și venitulă lui, pentru ală doilea Armaș ală Craiovei, pentru ală treilea Log. cu logofeteii Divanului Craiovei, și pentru avaturile Logof. ală treilea și ală logofeteiloră, pentru Iz-bașa, pentru Polcov. de Cerneți și avatulă lui, pentru judecătorii (cap. de la 1—9 și ală 11), pentru vechilii (cap. 1 și 2), pentru cei ce se judecă, piriși și piriți (cap. 1, 2 și 3).

Despre aceste se pöte vedea tomulă cu Domnia ântëia a lui M. Suțu în Muntenia. La 3 Iuliu 1797, prin carte legată la Caimacamă, s'au trimisă pitacū gospod cu ponturile judecătoriloră, de la ambele Departamenturi, întocmite în ântëia Domnie a lui A. Ipsilant «pentru buna orânduclă, care sunt îndatorăți a o păzi judecătorii Departamenturiloră». Cu acéastă ocașiune Domnitorulă recomandă păzirea ponturiloră și pentru ală treilea Log. cu logofeteii Divanului Craiovei și cei-l-alți funcționarii mai sus arëtați. «Găsimă Domnia mea în condicile Divanului ponturi întocmite, de la létu 1784, după însăși arëtarea, ce au fostă făcută Dumnëloră Caimacamii acei vremi și cu Dumnëloră boierii pământeni ai Divanului Craiovei, pentru datoria și obiceiul fieștecăruia, atât la orënduiala slujbei loră, cât și pentru venitulă ce are fiește-care; care ponturi, cetindu-se înaintea Domniei mele și găsindu-le a fi cuviinčiose și bune, iată le trimitemă D-tale, ca dimpreună cu boierii Divanului, să le citiți cu luare aminte, să le chibzuiți și de se urmază pënë acum acéastă orânduclă precum s'au întocmită, séu de s'au făcută vre-o schimbare în urmă și de este trebuiță a se îndrepta vre-unulă dintr'aceste séu altele a se mai adăoga, care voră fi cuviinčiose acum într'acéastă vreme, să aveți a însciința Domniei mele, ca să se puie în orânduclă.

Cod. XXXVI fila 60 verso.

Judecătorii de la 1797 Februarie 4: Varlam Dimitrie, Bănică Greceanu Serdariu, Antonie Fotino, C. Filipescu, Ion Brătășenu și Const. Slugerulă.

Cod. XXXIII fila 371.

Tot cu aceeași dată, Ipsilant dă pitacū către ispravnicii celor 17 județe și la Caimacană, împreună cu ponturile de mai sus, poruncindu-le de a le face

sciute și judecătorului și condicarului și polcovnicului și zapciilor și la toți slujbașii, și amintindu-le mereu de a se feri de urmări împotriva. Domnitorul le mai amintește, că încă din I Domnie a sa a fost dat aceste ponturi, dar ca să nu aibă cuvântu de îndreptare la vre-unu abuz, le mai trimite încă acele ponturi, căci «nu vi se cădea de a le mai aștepta, ca să vi-le mai înoinm, și să vi-le mai poftorim» și măcar că chiar și acum în acéstă a doua Domnie le-a mai arêtat prin cărți, «și din înseși povățuirile, ce și prin cuvântu v'amū datū, când v'ați rânduitū Ispravnicū». «Dar pentru că auđim cele împotriva urmări, mai vêrtosū cu deosebire de zapciū, că jăfuescū pe locuitorū . . . și de Domnia-voastră sunt trecute cu vederea»; de aceea Vodă le poruncesce să privigheze de aprópe pe zapciū și să'i înlocuiască cu alții pe cei ce se vor dovedi abuzivi. Le mai poruncesce Ispravnicilorū, ca să serie și ei din partea lorū locuitorilorū, ca să arête pe Zapciulū ce i-ar fi jăfuitū cu cât de puținū, Ispravniculū să cerceteze și să facă îndestulare locuitorulū «și zapciulū să veniți de hacū. «Că neurmândū a le face D-tre acestea, se vorū trimete apoi și cărțile Domniei mele de obște către locuitorū, deschise, de a avea voie să vie cel jăfuitū să arête la Domnia mea, și atunci când se va dovedi jalba lui adevêrată, socotiți-vē în câtă vină cădeți, după atâte porunci ce vē avemū date». Le mai poruncesce apoi să privigheze la orânduiala dărilorū, ca nici locuitorii să nu se asuprēscă, nici Visteria să nu păgubēscă, pentru care li s'aū trimisū și anume ponturi de la Visterie. — Pentru a indemna pe Ispravnicū să urmeze cu grijă întru stricta aplicațiune a ponturilorū, Ipsilante le grăiesce ast-felū: «Și când vē veți purta cu mijlocū cum poruncimū mai sus, la bună cumpēnirea județului, și la îngrijirea de urmările Zapciilorū și ale slujbașilorū, spre a fi locuitorii feriți de ori ce nedreptăți, și vom cunósce slujbă plăcută de la D-v. să sciți că veți dobândi și Dumnévóstră bun ipolipsis și veți câștiga milă de la Domnia mea»; la dimpotrivă însă îi amenință cu destituirea, cu luarea milelorū ce aū și cu grea urgie domnescă. Domnitorulū așteptă rēspunsulū lorū cum că l'aū urmatū și făcutū cunoscut fie-căruia.

La 27 Iunie 1797 și la 28 Iunie, s'a scris și Caimacamulū de Craiova, biv vel Postelniculū Iancu Caragea, trimițēndu-i-se ponturile de mai sus, ca să fie citite înaintea tuturorū judecătorilorū, condicarilorū, zapciilorū și polcovnicilor, și să fie trimise cu omū înadinsū și la Ispravnicū, cari să le citēscă la rândulū lor impiegațilorū ce atárnă de ei. Domnitorulū atrage atențiunea Caimacamulū asupra zapciilor de pe la Departamenturū și Divan, precum și asupra judecătorilor după la departamenturū, de a nu face nedreptăți și luări de rușfeturi, ori de logofei sōi de judecătorū, nici să prelungească jăluitorii și să i învāluescă cu meștesugurū într'adinsū, ca să fie siliți de novoie a da daruri sōi avaeturū pentru scrisulū anaforalelorū și a cărților de judecată, peste ceea ce i este orânduit. Pentru a evita asemenea abuz, Vodă ordonă ca însuși Caimacanalū să însemneze pe cărți, anaforale și pitacurū avaetul cuvenit, și acelașū lucru să'lū

facă Departamentele pentru actele eșite de la ele. Să ordone asemenea și lui Iuz-bașa să nu jăfuască peste paralele orânduite. S'au trimis pitacele către Ispravnicii prin mumbașir înadins, iar la Craiova le-a dus însuși vel Postelnicul.

Cod. XXXVI, fila 67 și 68 verso.

O dispozițiune luată de Alex. Ipsilant, cu Pitacul din 14 August 1797, merită să fie adusă la cunoștință, după Codul XXXVII (fila 1—2) ¹.

Mai menționăm aci următoarele acte:

Departamentul de criminalion arătă Domnitorului, prin anafora, la 24 Febr. 1797, că individul Gheorghe Buba Sin Matei de la Vulturesci din Olt, a fost osândit la ocnă pe 1 an și că acel soroc încă din Ianuarie trecut s'au împlinit. (Ienache Mavrodin, Nec. Cuzi Serdariu, Șerban Andronescu, Toma, etc.)

Domnitorul la 28 Febr. pune rezoluțiunea: «poruncim Domnia mea, ca dându chizaș vrednic, cum că nu se va mai afla în fapte netrebnice, să se slobodă de la ocnă».

Cod. XXXIII fila 204.

1. Acest Cod de și este înscris la arhivă sub numele lui Alex. Ipsilant, nu coprinde de la fila 3 înainte, de cât acte începând cu 1803.

Iată acest document:

Cât pentru cei ce sunt dator, cari cu hotărîre de judecată și cu poruncă Domnască li se dau lucrurile nemișcătoare spro vîndare la mezat, pentru împlinirea datoriei lor, ce au a respunde, mezatul acela are a se face în sorocul cel orînduit de 40 zile și la îndeplinirea sorocului are a se vinde lucrul acela, din care să ia telalicul după obicei. Să nu se cuteze însă telalii într'acest soroc a face vre-o meșesugire, pentru vre un interes al vre unui mușteriu, de a nu și găsi lucrul acela prețul lui cel mai bun, ci să facă strigarea mezatului la toți întru aușul tuturor, fără de nici o vicienie. Iar cei cari din sineși vor să și vîndă lucru nemișcător și s'au făcut mușsaada, la rugăciunea lui, de la Domnie, de i s'au dat poruncă Domnască a se face mezat, acela nu este silit, când va vrea a mai prelungi mezatul, și peste sorocul cel orînduit, se când va cere de a se amâna mezatul, ori pentru a nu și vinde lucrul, se pentru că au găsit mușteriu osebit cu preț mai bun, ca să o dea fără de mezat. Telalicul însă sunt dator, după dreptate, a li plăti și aceia, fiind că telalii s'au ostenit și au făcut strigarea lucrului aceluia. — 1797 Aug. 14.

Cod. XXXVII fila 1.

Este repetat la fila 1 verso, cu data 1798 Ghenar 29, cu această schimbare că la vîndare de bună voie, telalicul să se plătească numai pe jumătate, „adică câte o para de leu.“

La 1797 Iulie 14, Al C. Moruzi modifică iarăși, și dă telalic (la vîndare de imobile de bună voce) la leu doi bani.

Cod. XXXVII fila 2.

Publicație la toate județele să nu țină Ispravnicii pe vinovați la grosuri mai mult de 4 zile, nici să'i căznescă seú să'i bată, ori să'i globescă și-apoi să'i slobodă. Indată după ce ispravnicii au făcutu *examenul* vinovației, să trimiță pe celú închisú la Bucuresci, dimpreună cu toate ale lorú «fiind-că numai aici este pușcărie de vinovați». 1797, 18 Aprilú.

Cod. XXXVI fila 43 verso.

Pitacú la Spăt. și la Aga, din 17 Iunie 1797. Domnitorulú dice că pentru aceea are rânduiri judecătóri la spătărie și la agie, ca să caute pricinile din politie «prin cercetare de judecătóri, iar nu de vătăjeii și zapcii D-vóstré, care nici tréba lorú nu este, nici suferimú a auđi acésta mai mult». Domnitorulú ordonă să înceteze asemenea abuzú și pricinile să fie căutate de judecătórilorú orénduitú.—17 Iunie 1797.

Cod. XXXVI fila 62 verso.

Pitacú din 2 Iulie 1797, către boierii Divanulú din Bucuresci, că se jálnescú adese cei ce au priciní de judecáți înainte Divanulú, că li se face multă prelungire și se zăbovescú anaforalele, de li se pricinuescú cheltueli și pagube. Domnitorulú întreabă cine e de vină? Zapciulú, că nu'si face datoria slujbei de a infáțișa înainte Divanulú pre *davagii* (împricinații)? seú din ce altă pricină curge astă întârziere?

Cod. XXXVI, fila 70 verso.

Cu pitaculú din 6 Septembrie 1797, către toate județele și către Caimacamú, se ordonă vacanție la Tribunale pe timpulú culesulú viilorú, a porumbulú și a facerei arăturilorú de toamnă. Numai pricinile de vinovație se vorú căuta.

Cod. XXXVI, fila 87 verso.

Cunóscemú dispozițiunile cu referință la lucrurile găsite în proprietate de hoți:

Polcovniculú Alexandru de la Argeșú și căpitanulú seú Enache, rógă pe Spătărarulú să'i împărtășescă din lucrurile de la hoți, «fiind-că și noi, sciutú este Dumitale, că indestulú trépédú avemú și de câștigú numai unulú Dumneđeú scie ce de nu ne vei împărtăși și pe noi de la acești hoți, nu scimú de unde să ne scótemú și noi cheltuéla nóstră, ce amú făcutú și o facemú.»

Spătărarulú Mavrocordat trimite jalba la Criminalion, în 28 Iulie 1797. Judecătórii recunoscú, că din lucrurile rămase nedate la págubași dintr'ale hoțilorú se cuvine să se deé deciuală și zapciilorú cari au ostenitú la prinderea hoțilorú. 1797, August 5.

Cod. XXXII, fila 109 verso.

Încă nu sunt cu totulú stinse urmările resboiuluiú dintre Mavrogheni și Austriaci:

Anaforaua lui C. Filipescu, vel Logof. de țera de sus, din 27 August 1797, pusă în dosulú jálbií lui Iorga din satulú Rădăcinescií (Argeșú), de pricina ce

are cu Mateiū Tigvėnu pentru jafurī din vremea rezmeriței. Anaforaua constată din condica Divanului, că la 8 Iunie acelașu anū, părătulū Mateiū Tigvėnu aū datū jalbă lui Vodă, că la trecuta rezmeriță a Nemțilorū călcându-lū hoții, l'aū jăfuit de totū «și fiind-că acum acei hoți se află acum pe la casele lorū», a cerutū poruncă către Ispravnici, ca să se facă împlinire, după care s'a datū poruncă a se cerceta. Vel Logofetū C. Filipescu a cercetatū și pe jăluitorū, și arētă, «că ei din prostimea minții aū intratū în vremea rezmeriței la slujba ostășescă, între volintiri, și într'acea vreme, în pornire ostășescă, s'aī călcatū și casa jăluitorului; decī pentru acēstă pricină, la 1791 Decembre 10, după încheerea păcii, M. Suțu Voevodū a datū poruncă «că cele, ce s'aū făcutū și s'aū urmatū de către cei ce aū fostū în slujba ostășescă, din partea celorū mai mari ai lorū, sunt ertate și n'aū a se mai căuta; iar cele ce s'aū urmatū în hoție, cu nume de volintiri, și aū prădatū pe unii și pe alții, acelea să se caute. Jăluitorulū arētă o poruncă de la A. Moruzi, 1794, Decembre 5, prin care se poruncesce slujbașilorū, Zapeilorū, etc. că pentru acēstū felū de pricină să nu se ție în sēmă nici o acuzare adusă asupra acēstui jăluitorū, făr' de prealabilă poruncă Domnēscă. C. Filipescu cere ca pīritului Mateiū Tigveanu (și în urmă jăluitorū) să nu fie Ispravnicii volnici aī face vre-o silă, făr' de poroncă Domnēscă. Domnitorulū, la 28 August 1797, pune rezoluția: «După anaforaua Dumnelui vel Logofetū, poruncimū Domnia mea D-tre Ispravnicilorū aī județului, să urmați întocmai.»

Cod. XXXV, fila 206 verso.

Dămū în note o alegere de câte-va procese, cari, unele din ele, pot oglindi societatea de sub Alexandru Ipsilante. Așia este procesulū Caliței Călinēscă cu Ioniță Racotă, care i-a promisū să se căsătorēscă cu fata ei, și apoi refusă; iar Domnitorulū îlū osândesce a plăti fetei 1300 taleri.

De asemenea procesulū lui Tudosie, ce ține 2 muieri cu cununie. Divorțulū clucerului Alex. Văcărescu de Elena Dudescu.

Cununia Saftēi Podēnca cu unū finū alū cluceresei Maria Leurdėnu făr'de invoirea mamei băiatului.

Rânduirea de comisiune pentru împărțirea clivonomiei răpos. Ienache Moruzi.

• *Incărdășirea* soției răposatului Pitarū Băjescu cu Iónū, fiulū lui clucerū Apostolū.

Procesū pentru inchiderea de lumină a casei Păhărnicesei Hri-santhia.

Diverse moratorii.

Procesū pentru o furare de fētă de la Ioniță Dascălulū.

Procesul celor 2 traiste de bani furate din hazneaua lui Hotin Valesi. ¹

1. Calița Călinescă arătă că Ioniță Racotă nu s'a ținut de ierologia făcută de a se căsători cu fata ei. Racotă pretinde că e om scăpătat și nu pōte ține casă, dar că va da fetei 500 tal. și unŭ rând de haine. Mitropolitul însă a stăruit pe lângă Racotă, și i-a promis că de se va căsători îi va da Vodă și o slujbă. Acum, după ce s'a cheltuit cu pregătirea nunței, Racotă iarăși refusă. Decī Mitropolitul propune să fie osânditŭ a da fetei *prostimon*, zestrea câtă pe fōie i s'aŭ datŭ, în valōre de tal. 1300.

Racotă a făcutŭ apelație la Divanŭ contra sentinței Mitropolitului, dar Vodă aprobă anforaua acestuea și ordonă să implinescă de la dēnsulŭ *prostimonul* hotărītŭ, sēu neimplinindu-l, să ducă pe Racotă la Mitropolitulŭ, ca în cursulŭ săptămānei să'lŭ cunune negreșit cu fata.—1797 Februarie 7.

Vel. Logofet.

Cod. XXXIII, fila 134.

Pitacŭ la Ispravnicii din Argeșŭ, din 25 Octombree 1797, să trimită la judecata Divanului pe unŭ Tudosie, ce ține 2 mueri cu cununie, împreună cu aceste mueri. Acēsta s'a mai cerut și la 3 Septembrie; de aceea Domnitorulŭ impută ispravnicilorŭ întârzierea «prin care curatŭ se cunoșce că āmblași să acoperiți trēba pentru vre-unŭ interesŭ,» de aceea Domnitorulŭ trimite mumbășirŭ un Zăpciŭ armășescŭ, ca să dea cursŭ afacerii.

Cod. XXXVI, fila 99 verso.

Pitacŭ la Mitropolitulŭ «āntōiŭ și mai mare Epitropŭ și ingrijitorŭ» și la vel Vornicu obștirilorŭ Golescu și la biv. vel Pah. Hagī Iōn Moscu, din 27 Aprilŭ 1797, ca să primescă de la clucerulŭ A. Văcărescu zestrea soției, de care se desparte, Elena Dudescu, spre păstrare; «unde la acēstă adunare, ce aveți a face pentru primirea zestrelor, veți cerceta și provlimele ce va avea a face D-nia ei de darurile și cheltuiala Dumneei până la deslegarea cununiilorŭ, ca după pravilŭ să le chibzuiți Așjderea să chibzuiți și trebuincioasa cheltuială de acum înainte, ce se cade a se orēndui a o avea Dumneei Cluceresa pe lună.»

Cod. XXXVI, fila 45.

Maria Leurdēna cluceresa se jăluesce lui Vodă, că pre unŭ fiŭ alŭ sēu, de 22 de ani, l'aŭ scosŭ din fire Saffa Podērica, vecina sa de casă «și ducēndŭ o fată a ei, unde era fiu-meŭ cu vinăriciŭ, l'aŭ cununatŭ nōptea, făr'de scirea protopopului și făr'de a mea voie și blagoslovenie, după creștinēscă datorie.» Reclamanta arătă, că acēstă femeie a mai fostŭ măritată, dar din pricina relelorŭ sēle purtării bărbatul a lāsāt'o și a fugitŭ. Se rōgă să primescă Mitropolitulŭ ca să despartă pe fiul ei «ca unŭ lucru netrebnicŭ ce s'aŭ făcutŭ și fără a mea voință și scire.»—1797 Ianuarie 15.

Cod. XXXIII, fila 106.

La 18 August 1797, averea repos. Enache Văcărescu încă nu se împărțise după cuviință la clironomi. Dositheiŭ Mitropol., vel. Ban Racoviță și vel

X

Comerțu. — Têrguri. — Industrii. — Bresle și căile de comunicațiune.

Alex. Ipsilante și în această Domnie, ca în prima, proteje comerțul și industria, de și aceste continuă a fi în grea luptă din cauza tratatelor Turciei cu Rusia și Austria, tratate care favoriséză pe sudiiții acestor puteri, scutindu'i și apărându'i mai mult de cât puteau fi aperați comercianții și industriașii români.

Spatarū cerū de la Domnitorū ca să mai numescă, între cei ce facū împărțirea, și pe biv. vel Vornicu N. Filipescu și pe biv. vel Vist. Barbu Văcărescu «ca cu toții să dămū săvêrsire trebii, după poruncă.»

Domnitorulū aprobă aceste numiri, la 19 Augustū 1797.

Cod. XXXV, fila 195 verso.

Pitacū la Vorniculū obștirei și la Spatarulū. Find-că soția rēpos. Pitar Băjescu s'a încărdășitū cu Ión sin Clucerulū Apostolu și metahiriscesce urmări netrebnice și a prăpăditū multe din ale zestrei și din periusia soțului său, Vodă ordonă Vorniculū Golesecu, lasatū Epitropū de rēpos. Băjescu, să'i prezinte fôie de lucrurile ce lipsescū din avere, iar Spat. să închidă la Spătărie pe Apostol, și Băjasca să fie în străjuire să nu iasă din casă afară până la al II-le poruncă. 1797, Aprilū 23.

În 13 Maiū 1797, Băjesca este trimisă surghiunū la mōnăstirea Viforita din Dâmbovița. Vel medel. Brezoianu, la aceeași dată, este orēnduitū Epitropū alū averei și a copiilorū Băjesculūi, cu care Brezoianu era rudă.

Cod. XXXVI, fila 44.

Păhărnicesa Hrisantha s'a jăluitū de Vasile Cojocarū, ambii din mahalaua Sf. Ión, dicēndū, că Vasile, care vrea să'si înalțe casa, închide lumina și vederea caselorū ei, Domnitorulū rēndui, să facă cercetare, pe cei 2 vornici, Manolache Crețulescu și Ión Damaris. Aceștia, la 9 Iunie 1797, presintă anafora, prin care constată că casele ce cojocarul își înalță și lungesce către ale Păhărnicesei, lasă destulū locū între ele și decī n'are cuvintū a se plānge Păhărnicesei, și decī Vasile Cojocarū să fie slobdū a'si face binaua sea, cu 2 caturī, în pace.

Domnitorulū, la 26 Augustū 1797, confirmă în totulū anaforaua marilorū Vornici, căci «neavēndū Păhărnicesa nici unū cuvēntū de împotrivre la această anafora *«precum nici apelație n'au datū, în zilele ce sunt trecute de la anafora pēnă acum»*, întăresce și elū acēstă anafora, ca să aibă Vasile buna pace».

Cod. XXXV, fila 208 verso.

Domnitorulū acordă lui Avram ovreilū, care declară că are datoriī la mai multe fețe, un moratorium de 2 anī.—17 Decembre 1796.

Cod. XXXIII, fila 48 verso.

Un forte însemnată hrisovă ală lui Al. Ipsilant este acel din 9 Maiu 1797, prin care, ca și altă dată Neculai Mavrogheni, desrobesce orașul *Ploesci*, ai cărui orășeni «cu neconținute jălbi și plânsori, dice hrisovulă, arătându-ne că Dumnelui răpos. boier Ban Ienache Moruzi, prin hrisovele celoră din urma noastră frați Domni, au luată orașulă Ploescii în stăpânirea Dumnelui.», au cerută să fie reintegrați în vechile loră drepturi, ca orașă domnescă, și au cerută acésta «cu o gură și cu ună glasă plină de lacrimi». E de observată, că prima donațiune a orașulă Ploesci la familia Moruzi a fostă făcută

Moratoriu de 4 ani, acordată lui Arthenie Bogasieru, în 13 Martă 1797, după anafora lui vel Log. C. Filipescu, constatatoră că și creditorii au primită la departamentulă justiției, să'lă aștepte acestă timpă.

Cod. XXXIII, fila 256 verso.

Jalba și anaforaua lui Ioniță Dascălulă, în pricina fișei cu Radu Măciucă. Se jăluesce Ioniță Dascălulă, că mergendă cu fiică-sea Gherghița să vëndă 4 pogone de vie, au stată în gazdă la cumpătorulă Radu Grosu și acesta s'au pusă de i-au furat féta, de au dus'ă la Ciumați la rudele lui; dice că au reclamată la Protopopulă, care a pusă în fiare pe vinovați. Radu Grosu a furată féta pentru ca s'o mărite cu fiu seă Radu Măciucă, dar Ioniță Dascălulă nu vrea ală avea de ginere «că și elă și tată-seă au fostă văcară».

Alex. Ipsilant trimite zapciă armășescă, să aducă pre piriți la judecata Departamentulă de Criminalion, în 23 Ianuară 1797.

O lună după aceea, Judecătoria de la Criminalion (Neculai Cuzi Serdariu, Șerbană Serdariu, Toma. . . . și Enache), la 23 Februară 1797, raportéză Domnitorulă rezultatulă cercetărei; féta însăși declară că tată-seă a cădăt în patima beției și au zălogită totă zestrea mumei-sele și că au fostă globită mereu pentru fapte rele «și avëndă pără și barbă, s'au spusă că este popă și boteza, și prindându-se de D-lă Medelniceru Movilă, care era ispravnică, l'au rasă; apoi s'au dusă la Buzău și lua câte puțină grău în basma de unde spăla ómenii și ducea pe la brutari probă de lua arvonă, până au fostă prinsă și isgonită de acolo.» Și alte acusări de asemine natură aduce féta contra tată-seă, care a luat'ă la drumă numai cu cămașa și au vrută să vëndă și cele 6 pogone de vie ce măi rămăsese din zestrea mame-sei și féta nevrëndă să iscălescă zapisulă, au speriat'ă că o să'i iac și cămașa, și de aceea a fugită singură și s'au învoită cu Sailă ponosluită de văcară. Acesta i-au cumpărată îndată 2 cămași, rochie, tivilichie, încingătoare, încălțăminte, și s'au și cununată cu ea. Tribunalulă dă rămasă pe tatălă fetei și'l obligă să restituie zestrea mumei.

Cod. XXXIII, fila 46 verso.

Din căruța de olacă s'au pierdută 2 trăiste cu bani din Haznaua luminatului Hotin Valesi (tal. 6750). S'au cercetată d'alungulă drumulă menzilului și s'au hotărîtă, ca căpitanii cu surugiă loră să plătescă aceste 2 trăiste de bani.—Noembrie 4, 1797.

Cod. XXXII, fila 134 verso.

tocmai de Alexandru Ipsilante în I-a Domnie ; de astă dată însă Alex. Ipsilante, neavându interesu să îmmulţescă mijlocele bănesci ale familiei lui A. Moruzi, protivnicul său, se grăbi să facă dreptate ploes-tenilor, scusându-se că întâia oră, aceştia nu i-au arătat hrisóvele, cari le constituia dreptul de oraşu liberu. «După ce amă vedutu în urmă hrisóvele şi sineturele oraşenilor, cari întâi nu ni-au fostu vedute, înşine amă strămutatu hotărîrea noastră cea d'ântèi şi amă lăsatu pe oraşeni intru slobodenia aceea ce au avut'o din vechime, care slobodenie a le o opri acum, după atâta sumă de ani, intru care aşia s'au pomenitu şi au trăitu ei şi părinţii şi moşii şi strămoşii lor, păzindu-li-se şi întărindu-li-se acelü privileghiü de toţi răposatii Domni şi stăpânitorii căti au fostu după vremi, până la Domnia noastră d'ântèi, şi a face o mulţime de norodü, din slobodi, supuşii, nu numai este o faptă şi unü lucru cu totulü nedreptü, nemilostivü, fără de iubire de ómeni şi vrednicü de jale, ce încă şi de mare păcatü şi împotriva pravilei aceea, care îndemnă pe stăpânitorii de noróde a

Au peritü 2 traiste cu bani din haznaua lui Hotin Valesi, în mergerea cu olacul. S'au doveditü că au fostu furate de surugii de la 3 poşte : Sinescii, Bărbulescii şi Mărginenii. Vinovaţii au promisü a plăti banii în 10 zile, dar acum au începutü a se arăta cu pricinuirü fără nici unü cuvintü. Domnitorulü ordonă lui vel Armaş, ca pe toţi surugii acestorü 3 poşte şi pe Căpitanü să'l ridice la închisórea puşcării, şi după zapisulü lorü, pe deoparte fără zăbavă să facă împlinire banilorü hazneli, tal. 6750, şi pe de altă parte tuturorü să le facă straşnică caznă, ca să deé de faţă pe săvırşitorii faptei; mai întèi căpitanului din Sinesci cu ai săi, cei mai cunoscüti şi sciuti în vinovaţii, să li-se jacă o mai deosebită caznă, ca unora ce în mâna lorü fără tăgăduială au intratü 4 traiste cu bani, şi la cea dinainte poştă s'au găsitü numai 2; apoi în urmă să se facă şi tuturorü celor-l'alţi de rândü, până se va descoperi săvırşitorulü faptei, «pentru că voimü D-nia mea, nu numai pe unulü ca acela, ce şi pe cei împreună cu dënsulü la o sciinţă a'i pedepsi cu mörte, pentru pilda şi înfrânarea şi altora asemenea, şi acéstă poruncă astă-qi sóu mâine să ia sfârşit, fără de altă zăbavă.» 1797 Noembre 18.

Cod. XXXVI, fila 106 verso.

Cartea lui A. Ipsilant, din 29 Augustü 1797, prin care întăresce dreptulü de stăpânire a lui Frone bogasierulü, din Bucuresci, asupra 5 pogóne de vie cu pământulü lorü, paragină, i cu livada lor, ce suntü în Dealulü Supărescilor jud. Secuieni, care pogóne suntü averea-zestre a Saftèi soţia lui Pandele neguitorulü, pe cari le cedează de bună voia oi numitulü Frone, ca să scape pe bărbatu-sëu de jugulü datoriei, ce avea către Frone de tal. 900 capete, şi tal. 162 dobânda. Judecătoria de la Departamentulü de 8 au găsitü legală cedarea acestorü 5 pogóne de vie lui Frone, care acceptase. Domnitorulü confirmă şi elü acésta.

Cod. XXXIV, fila 105 verso.

urma mai multŭ ale slobođeniei, de cât ale robiei și ale supunerii
 » Drept aceea, A. Ipsilant declară liberŭ orașulŭ Ploesci. ¹

1. Dat-amŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ tuturorŭ orașenilorŭ din orașulŭ Ploestilor (jud. Prahova), ca să aibă mila și privilegiulŭ acela ce aŭ fostŭ avutŭ din vechime, spre a se hrăni adică în numitulŭ orașŭ, cu slobođenie întru tôte, făr' de a fi opritiŭ sêu supărați cu cereri de havaeturi pentru prăvăliile alișverișului ce fac, sêu de clacă pentru casele ce aŭ în oraș, pentru că la venirea D-niei mele cu Domnia d'ântêiŭ, arêtându-ne D-luî rēp. biv vel Ban Ienache Moruzi, cum că moșia Ploestii, și cu orașulŭ dimpreună, sunt slobode domnesci, și făcēndu-ne rugăciune, ca să'l ajutămŭ și să'l hărăzimŭ pe D-luî cu acēstă moșie, și cu orașulŭ dimpreună, ca unŭ slobodŭ domnescŭ, când nearêtându-ne atunciŭ orașeniŭ vre-unŭ sinetŭ domnescŭ vechiŭ, pentru vre-unŭ privilegiu al lor, de a avea asupra orașuluiŭ acestuia, am fost datŭ D-nia mea, cu slobođenia și volnicia acea ce aŭ Domniŭ asupra lucrurilorŭ domnesci slobode, numita moșie, cu orașulŭ dimpreună, D-luî numitulŭ boierii, în stăpânire. Iar după aceea în urmă, viindŭ orașaniŭ cu jalbă la D-nia mea, și arêtându-ne privilegiuri vechi, prin hrisove și întăriri domnesci, ca să fie orașulŭ slobodŭ totdeauna, pe sēma orașanilorŭ, cariŭ locuescŭ într'ansulŭ, a se hrăni, și a se chivernisi, făr' de nici o dare de havaet i de clacă, și făr' de nici o oprire de către nimeni, cari privilegiuri, pierdute fiind, nu le-aŭ avutŭ la vreme, când li s'aŭ cerutŭ de D-nia mea, ca să ni le arête, și pliofirisindu-ne cum că, după acele privilegiuri, pururea și în tôte vremile, din vechime, aŭ fostŭ toți, câți locuescŭ în numitulŭ orașŭ, slobodi, și aŭ avutŭ orașulŭ pe sēma lor, și li s'aŭ păzitŭ și li s'aŭ urmatŭ privilegiulŭ acela de toți rēpos. Domni, câți aŭ fostŭ după vremi până atunci, trăindŭ și pomenindu-se de la părinți, moși și strămoși lorŭ, slobodi și nesuperați la dare de havaeturi și de clacă, n'am găsitŭ D-nia mea cu cale a 'i lăsa supuși și îndatoriți casei D-luî mai sus numitulŭ boier, ci înși-ne strămutând hotărîrea noastră d'ântêiŭ, care făcusemŭ până a nu vedea acele sineturi, am lăsatŭ orașulŭ iarăși slobodŭ pe sēma orașenilorŭ, după cum aŭ fostŭ din vechime. Dar nici pe D-luî numitulŭ boier, nu l'am lăsatŭ neimpărtășitŭ de harulŭ acela, ce am apucatŭ o dată de am făcutŭ, ci i-am lăsatŭ D-luî moșia din afara orașuluiŭ întru stăpânire, cu satele ce vor fi pe dēnsa, și am datŭ hrisovele D-niei mele de îndreptare pe acēstă hotărîre și la o parte și la alta, ca nici orașaniŭ să nu piardă dreptul ce l'aŭ avut din vechime, nici D-luî numitulŭ boier să nu rămăe isterisitŭ de darulŭ domnescŭ. Iar acum, după ce din mila luî D-șeŭ, am venitŭ cu a II-a domnie aici în Valachia, venit-aŭ la D-nia mea toți orașaniŭ de obște, cu necontente jălbi și plânsori, arêtându-ne că D-luî rēpos. numitulŭ boierŭ, prin hrisovele celor din urma noastră frați Domni, aŭ luatŭ și orașulŭ în stăpânirea D-luî, și i-aŭ isterisitŭ cu totulŭ de acel privilegiu, ce din vechime l'aŭ avutŭ, prin hrisove domnesci vechi, cerându-ne toți, cu o gură și cu un glasŭ plin de lacrimi, dreptate de la D-nia mea. Pentru care cercetândŭ D-nia mea de strămutarea ce s'aŭ făcutŭ în urmă, aflămŭ din condicile Divanului, că ântêiŭ rēpos. Nicolae Vodă Caragea aŭ datŭ hrisovŭ D-luî numitulŭ boierŭ, cu cuvânt că slobodŭ gășindŭ orașulŭ, precumŭ l'am lăsatŭ D-nia mea, l'aŭ datŭ D-sa, ca un slobodŭ, întru stăpânirea numitulŭ boierŭ, după volnicia ce aŭ Domniŭ pe lucrurile slobode Domnesci ale țerei; după care și D-sa Mihaiŭ Vodă Suțul urmândŭ, i-aŭ întăritŭ harulŭ cu hrisovulŭ D-sale. *Iar rēpos. Domniŭ*

Ast-felū interesele de conservare a lui Alex. Ipsilant, concordând cu interesele Ploeștenilor, acestū orașū își recăpătă independența.

Batrânulū Domnitorū acordă protecțiunea sa și altor orașe și incuviința deschiderea de tîrguri și bâlciuri și în alte localități, ori numai cât reînoi hrisóvele unor asemenea bâlciuri și tîrguri.

În note dămū actele în rezumatū ; relative la asemenea bâlciuri și tîrguri.

Mavrogheni, negăsindū cu cale a isterisi pe orășani la privilegiul ce au avutū din vechime, au urmatū hotărîrei nóstre cei din urmă și au lăsatū orașulū iarăși pe sēma orășanilor, dândū și numitulū boierū moșia din afara orașulū. Dar în urmă D-sa Mihaiū Vodă Suțulū, cum și D-sa Alexandru Vodă Moruzi, strēmūtând hotărîrea acēsta, iarăși au datū orașulū în stăpânirea rēpos. boierū, și au supusū pe numiții orășani a fi opriți de alișverișulū ce l'au avutū slobodū din vechime și a plăti la numitulū boierū clacă și havaetū, pe cât va vrea D-lui a 'i îndatori. Decī chibzuindū D-nia mea cuvēntulū acela, la care s'au întemeiatū D-lor, de au datū orașulū întru stăpânirea numitulū boierū, adică că volnicie și putere au D-ni pe lucrurile slobode domnesci, dicemū că adevēratū, putere și volnicie au D-ni asupra lucrurilor slobode, dar acestū orașū nu au fostū întru acea orânduială de lucruri, că din vechime rēpos. D-ni oblăduitori țerei, după aceeași volnicie și putere l'au fostū legatū prin hrisóve a fi pentru chivernisirea și alișverișulū orășenilorū Ploeștenī, nu făr' de cuvēntū, ci pentru slujbele cele vrednice și credincioșe ce-au arētatū acei orășani D-nilorū țerei, în vremi trebuincioșe, cariī cu slujbele lorū au cāștigatū acelū privilegiū, și pentru aceea, ca un lucru legatū, ce s'au aflatū într'acestū chipū, prin hrisóve Domnesci, vechi și noi, după ce am vēdutū în urmă hrisóvele și sineturile orășanilorū, cari antēiū nu ne-au fostū vēdute, înșine am strēmutatū hotărîrea nóstră cea d'antēiū și am lăsatū pe orășani întru slobodēnia aceea, ce-au avut'o din vechime, care slobodēnie a le-o opri acum, după atāta sumă de ani, întru care așia s'au pomenitū și au trăitū ei și părinții și moși și strēmōșiī lor, păzindu-li-se și întărindu-li-se acel privilegiū de toți rēpos. Domni și stăpânitoriī, cāți au fostū după vremi, până la Domnia nóstră d'antēiū, și a face o mulțime de norodū din slobodī, supuși, nu numai este o faptă și un lucru cu totu nedreptū, nemilostivū, făr' de iubire de ómenī și vrednicū de jale, ce încă și de mare păcatū și împotriva pravilei aceea, care îndēmnă pe stăpânitoriī de noróde a urma mai multū ale slobodēniei, de cât ale robiei și ale supunerēi. Dreptū aceea, atāt pentru tóte aceste dreptăți, cât și pentru căci este și se numesce orașū, care are osebite de satū, amū datū iarăși Domnesculū nostru hrisovū la mânele orășanilorū, prin care hotărîmū, ca să aibă mila și privilegiulū acela ce au avutū din vechime, și să fie slobodī a 'și face alișverișulū lorū întru tóte și nesupuși la nici o dare de havaetū, sēu clacă nimānuī, în care orașū va avea și casa Dumnēlūi numitulū boierū voie, ca într'unū orașū slobodū, a 'și face alișverișulū, cum facū și orășaniī, făr' de oprire însă a orășanilorū, avēndū și moșia de afară întru stăpânire. Și amū întăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alex. Ionū Ipsilantū Vvod, și cu credința prē iubitulū Domniei mele fiū Constantinū Vvod, martori puidū și

E de prisos a mai aminti ceea ce deja se scie din anteriorele noastre volume, că condițiunile principale precerute pentru a dobândi voie de tîrgŭ și bîlciuri erau, în primulŭ locŭ, paza nizamului relativŭ la Turci și că prin înființarea lorŭ să nu se aducă pagube altorŭ tîrguri și bîlciuri apropiate, fie ca locŭ, fie ca timpŭ (adecă de la unŭ bîlciŭ la altulŭ). ¹

pe Dumnélor cinstiți și credincioși boierii veliți ai Divanului Domniei mele : Pan Dumitrașcu Racovița vel Banŭ, Pan Ienache Văcărescu vel Vist., Pan Gheorghe Mavrocordatŭ vel Spat., Pan Manolache Crețulescu vel Vorniciŭ de țera de sus, Pan Ionŭ Damaris vel Vorniciŭ de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorniciŭ al Obștirilorŭ, Pan Cost. Filipescu vel log. de țera de sus, Pan Stef. Văcărescu vel log. de țera de jos, Pan Isaacŭ Raletŭ vel log. al Obiceiurilorŭ, Pan Suțu vel Postelnicŭ, Pan Theodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Iordache Slătineŭ vel Pah., Pan Ionŭ Paleologu vel Stolnicŭ, Pan vel Comis, Pan vel Slugerŭ, Pan vel Pit. și ispravnicŭ, Ștefanŭ Văcărescu vel log. scriindu-se hrisovulŭ acesta întru anulŭ d'ântêiŭ a Domniei mele, la létŭ 1797 Maiŭ 9.

Cod. XXXIV, fila 48.

1. Cu cartea de la 19 August 1797, Al. Ipsilant reconfirmă Vornicesei Venețiana Văcărescu dreptulŭ de tîrgŭ (Lunea) la moșia ei Jilava (Ialomița), «fiindŭ de folosŭ alișverișului locuitorilorŭ părței locului și a trecătorilorŭ ce mergŭ și vinŭ, fiindŭ această moșie în drumulŭ celŭ mare alŭ Focșanilorŭ». Vama ce se va lua de la acestŭ tîrgŭ o dă Vodă ca ajutorŭ bisericeii de pîtră de acolo, cu hramulŭ Sf. Ionŭ înainte mergătorulŭ «unde ne-au arêtatŭ D-neeii Vornicesa, că și școlă are a întocmi pentru învățatura copiilorŭ sêrmanî, fără de plată.»— 1797, Augustŭ 19.

Cod. XXXVI, fila 83 verso.

Stolnicesa Maria Filipesca cere, în Martŭ 1797, voie de tîrgŭ la moșia Ciorogarla (Ilfovŭ), odată pe săptămână, Dumineca.

Vodă, în urma anaforei lui Constantinŭ Filipescu și Ștefanŭ Văcărescu vel Logofeți, că deja căpătase Stolnicesa asemenea voie la 1788, dar că supraveniindŭ rîzmerița și mórtea soțului ei, a rêmăsŭ lucrulŭ fără urmare, aprobă cererea facerei de tîrgŭ și ordonă Ispravnicilorŭ în consecință.

Cod. XXXIII, fila 325.

Ionitza Sinescu cere, în 4 Noembrie 1796, de la A. Ipsilant innoirea voiei, dată de Al. Moruzi, locuitorilorŭ de la 9 sate din plasa Oltețului (Vêlcea), de a face bîlciŭ pe moșia Zătrenei de jos, din Țisulŭ județŭ, la Dumineca Mironosițelorŭ, la Sf. Dumitru și la Înălțare, și tîrgŭ săptămânalŭ, Joia.

Domnitorulŭ scrie Caimacamului Caragea (Iancu) să cerceteze și decă nu este împedicare să deé autorizațiunea cerută.

Cod. XXXIII, fila 276 verso.

Pitacŭ la Iancu Caragea biv. vel Post., Caimacamulŭ Craiovei, autorisândŭ pe biv. vel Vist. Const. Gianoglu să facă bîlciŭ la moșia sa Văleni din Gorjŭ, în Țina de Nascerea Sf. Ionŭ și la moșia Ișalnița, tîrgŭ săptămânalŭ Dumineca. 27 Iunie, 1797.

Cod. XXXVI, fila 64.

Incetarea boalei ciumei ajută la redeschiderea târgurilor și bălciurilor în județele bântuite :

Pitacū la Ispravnicii de Teleorman, din 13 Iunie 1797, după jalba vameșilor. Domnitorul, de vreme ce nu mai e ciumă, autoriză facerea bălciurilor, însă cu această orânduială, ca, «la ziua fițeș-cărnea bălcii, să trimiteti D-vostre un zăpciū credinciosū acolo la loculū bălciiulū, unde să se afle și Zăbitul județului cu neferii lui de pază, de a nu se face niscaiva pricinī de gâlcevuri sēu supărări norodului, că D-vostră veți avea a fi răspunđători.» 13 Iunie 1797.

Cod. XXXVI fila 61.

Precum din actul acesta se vede, nu puțin contribui la redeschiderea târgurilor și bălciurilor stăruințele cumpărătorilor de vămī, cari pierdeaū din venitul lor, aceste târguri sēu bălciuri fiind oprite.

Aprópe de neînțeles este stăruința ce pune Episcopul Costandie de Buzeu, de a se desființa târgulū Drăgaiceī :

Episcopul Costandie de la Buzeu arētă că târgul Drăgaica este în pagubă pentru Episcopie. Alex. Ipsilant a fost datū acest târgū spre folosul ei. Acum

Const. Filipescu vel Log. arētă că locuitorii după moșia Șoimescii (Vlașca) cerū târgū sēptemānalū Dumineca, fiindū depărtați de alte târguri. — 1797.

Se ordonă de Al. Ipsilant, în 25 August 1797, la Ispravnicī, să cerceteze de nu se aduce cu acestū târgū vr'o pagubă altorū târguri.

Cod. XXXV, fila 200.

Pitacū din 29 Iuliu 1797 către vel Spăt. și vel Aga, pentru târgulū de la 15 Augustū la Afumați, «care târgū se începe cu o ȃi înainte hramului Adormirei și se ține 3 ȃile.» Domnitorul poruncesce să se deē de scire tuturorū târgoveților și negușitorilor din Bucuresci despre acestū târgū, unde să și vênđă ori-cine ce va avea de vênđare, fără a fi supērați cu vr'o dare de avaetū sēu de vamă, afară numai că vinulū și rachiulū sunt monopolū alū proprietarului moșiei ; s'aū vestitū și la județe, ca să îndemne pe țeranī a veni la acestū târgū.

Cod. XXXVI, fila 76 verso.

Cu cartea din 8 Septembrie 1797, Al. Ipsilant confirmă dreptulū de târgū și oborū de vite pe moșia Tomșescii a lui Radu Slătinenu biv. vel Vornicū, târgū ce s'a fostū stricatū din vremea trecutei rēzmerițe și la care târgū numai stăpānulū moșiei are voie de a vinde vinulū și rachiulū.

Cod. XXXVI fila 88 verso.

Hrisovulū lui Al. Ipsilant, din 30 Decembre 1796, prin care recunósce, după cărți ale anteriorilorū Domni, că oborulū și târgulū de afară se face pe moșia Fundeniī a lui C. Știrbeiu biv. vel Log., care moșie vine pēnă în marginea Bucurescilorū ; decī și de acum înainte să fie acestū oborū și târgū. Proprietarulū are dreptulū de a lua o para de fie-ce locū, «dupē cum se urmēză obiceiulū și la cele-l'alte moși cu obóre».

Cod. XXXVI, fila 19 verso.

Domnitorul rânduiesce pe biv vel Vornic C. Ghica, ca prin omŭ credinciosŭ să grijescă de târgul Drăgaiceŭ, desărcinând Episcopia, după cererea ei. Orânduitulŭ Domnesc va avea a strînge venitul târgului. — 12 Iunie 1797.

N.B. Constandie Episcopul ceruse desființarea târgului, fiind-că cu ocazia lui se făceau numai gâlcevuri, bătăi și chiar morți; iar Episcopul nu 'și scotea cheltuēla prăvăliilor și a întreținerii beșliilor și a ómenilorŭ Domnesci.

Cod. XXXVI, fila 59.

Cu referință la *têrgul Moșilor* de la București, A. Ipsilant dă, în 20 Maiŭ 1797, următorulŭ pitac-nizamŭ :

«Fiind că la târgul Moșilorŭ, care acum într'aceste zile se face, este voia și porunca Domniei mele de a se păzi dreptatea locuitorilorŭ, cari după la depărtate locuri vin pentru puțină chivernisēlă a lor și pentru îndestularea Bucurescilorŭ, spre a nu fi adecă supērați de către verŭ-cine cu cereri peste obiceiulŭ ce s'a urmatŭ, poruncimŭ Domnia mea ca vameșii domnesci numai aceea, ce aŭ fost obicinuit, să ia, adică: de carul cu vase de lemn parale 20, de carulŭ cu vase de pământŭ smălțuite parale 20, de carulŭ cu vase de pământŭ nesmălțuite parale 10 Orânduitul cu vama agiească să nu fie volnic a supēra pe locuitori mai mult de cât ceea ce s'a urmatŭ în toți anii până acum. Și aceea vamă obicinuită luând'o, alte vase osebite seŭ cofe să nu iae. Pentru vâtafulŭ de harabagiŭ, pentru că este orânduitulŭ, pentru cei ce vin la târgulŭ Moșilorŭ, prin condica Divanuluiŭ Domniei mele, obiceiul a lua numai 2 parale de carŭ, însă: de la cei ce aŭ venit chirigiŭ cu chirie, pământeni, poruncim dar, ca cu mai mult să nu fie supērați; vâtaful de precupeți să nu aibă a face nici el nici precupeții întru nimic la acest târg al Moșilor, ci să lipsescă și să 'și facă vîndarea vaselor înșii, acei ce le-aŭ adus de afară. Pentru adetulŭ stăpânuluiŭ locului înșii locuitoriŭ ce aŭ venit cu carele, arētându cât s'aŭ obicinuit de a da în fie-care anŭ, acel obiceiŭ al locului numai să se dea și acum, iar mai mult nu, făcēnd osebire de scădēmēntŭ carelorŭ, dintre alți prăvăliași, ce sunt cu prăvălii în târg». Domnitorulŭ ordonă lui Aga, ca acest pitacŭ să fie citit în târgul Moșilorŭ în aușul tuturorŭ.

Cod. XXXVI fila 51

Să dămŭ locŭ aci în notă și unui altŭ actŭ relativŭ la orașulŭ Craiovei, în privința târgului de Vineri, care se făcea la foisorulŭ celŭ vechiŭ, în marginea orașului, pe drumulŭ Bucurescilorŭ și care târgŭ apoi, în vremea Ciumei, s'a fostŭ mutatŭ mult departe de orașŭ. Craiovenii cerŭ restrămutarea lui lângă orașŭ, ceea-ce Domnitorulŭ și incuviințēză, la 15 Iunie 1797. ¹

Ión Caragea prin anafora către Domnitorŭ, din 1797, Iunie, raportēză că orașenii Craioveni i-aŭ datŭ jalbă, arētându că din vechime târgulŭ de Vi-

Narturile continuă sub Alex. Ipsilant a îngreua comerțul și a asigura foarte puțin interesele consumatorilor.

Radu Golescu vel Vornicū alū obștirei face aiarū pentru pâne la Decembre 1797.

Domnitorulū, măcar că după aiarū se cuvenea ca brutarii să vîndă 218 dramuri de pâine la o para, le acordă totuși, ca să vîndă câte 195 de dramuri la o para, în 15 Decembre 1796.¹

neri se făcea la foisorulū celū vechiū în marginea orașului pe drumulū Bucureștiului. De aceea s'au îndemnatū mulți de au făcutū prăvălii și case acolo, la acelu locū, în care dau și ulițele mari și mici ale orașului. În vremea ciumei fiindū orașulū împrăștiatū, s'au mutatū tîrgulū afară în câmpū la locū fără de apă și depărtatū, unde nu se pôte merge de cât vîra. Craioveniī cerū să se mute îndărătū tîrgulū, unde era din vechime. Caimacamulū Caragea a întreatū pe biv. vel Log. Ión Glogoveanu, fiindū boierū vechiū pămînteanū, să spue elū unde se făcea înainte tîrgulū, și de va fi vr'o stricăciune s'ou pagubă, să se facă tot acolo. Dumnealū a confirmatū arătarea negustorilorū, că tîrgulū se făcea la loculū unde este foisorulū vameșilorū, pînă sub Mavroghene, când atuncī arū fi vrutū vameșiī s'alu mute mai la margine, sub cuvîntū că fiindū tîrgulū afară de prăvălii, i se pricinuesce pagubă, căci ascundū locuitorii jderii și vulpele ce le aducū de vîndare. Totuși Caimacamulū de atuncī și boierii n'au mutatū tîrgulū la altă parte, dar în vremea ciumei, fiindū Caimacamū Clucerulū Calfoglu, l'au mutatū acolo unde se află acum, în interesulū neînmulțirei b'olei în tîrgū. Acum boierulū Glogoveanu găsesce și elū dréptă cererea orașenilorū. Decī Ión Caragea se r'ogă să fie poruncă de a se strămuta tîrgulū la loculū s'ou vechiū.

Domnitorulū învoesce astă strămutare la 15 Iunie 1797.

Cod. XXVIII, filz 448.

1. După porunca Domnitorulū, Nicolae Filipescu vel Vorn., Radu Golescu, și vel Logofetū Filipescu, ca să cerceteze nartulū pânei, cu ce prețū să se vîndă «acum după prețulū ce se politifsesce vîndarea grăului», raportéză lui Vodă, la 15 Iulie 1797, că au trimisitū la tîrgul-de-afară de au cump'eratū 3 banițe de grău de 3 mănī, pentru care grău au or'enduitū 3 ómeni: unū omū din partea velițilorū boierii, unulū din partea Dumnelū vel Vornicū alū obștirilorū și altulū din partea Dumnelū vel Agă, și merg'endū toți trei, față cu 2 din brutarii, au sp'alatū grăulū la g'arlă, l'au măcinatū la m'oră, și după ce l'au scos făină, l'au făcutū pâne; și făc'endū socotelă, după astă cercare, la 3 kile de grău din 3 mănī, din care scād'endu-se sp'alatulū, măcinatulū, t'erăța, etc. r'emâne făină cernută ocă 640, iar pâne cóptă ocă 832, care analoghisindu-se pe tal. 50 și bani 118, cât costă cele 3 kile cu t'ote cheltuelile, vine la para dramuri de pâne 163. Dar fiind-că brutarii au felurite mijl'oce viclene, nu este cu putință a se vinde printr'acest felū de cercare, decī boierii propunū Domnitorulū, ca să porunc'escă lui vel Aga, să supuie pe brutarii a vinde la para 170 dramuri de pâne albă, cóptă bine, de grău sp'alatū, și făină cernută bine, fiind cu dreptate a vinde pânea cu acestū prețū, pentru multe meșteșuguri și viclenii ce facū. Apoi, mai đicu boierii, că de și p'ene

Brutarii se jăluescū in contra acestui nartū, dicēndū că aū fostū năpăstuiți la cișniulū ce s'a făcutū.

Domnitorulū poruncesce boerilorū Divaniți, ca prin vel Aga, să aducă inaintele pe brutari și să le arēte socotēla ce aū făcut'o in anaforaua precedentă, prin care aū găsitū prețū cuviinciosū, a vinde pânea 170 dramuri la o para, și să vadă boerii de se jăluescū brutarii rēū, după obiceiulū lorū, «seū aū vre-unū cuvēntū dreptū la provlima lor». Aga a adusū pe brutari, și aū ascultatū cu luare aminte «cele in multe feluri schimbate pricinuirī, iar in cele după urmă dīseră că sunt mulțamiți pe ceșni ce li s'aū făcut»; dar punū inainte 3 pricinuiri: 1. că din pricina secetei apele aū scăduțū, și de nevoie mergū de macinā la mori depărtate; 2. că ceșni s'aū făcutū pe 3 chile de grāū, și nici unulū din ei nu scōte pâne pe ți 3 chile de grāū; 3. că cheltuelile sunt mai mari de cât s'aū pusū in socotēlā de boeri. Boerii găsescū că aceste pricinuiri ale brutarilorū sunt deșerte și neprimite, căci: 1. tot-deauna aū fostū și sunt datorī a avea făină măcinată pentru 2 luni; 2. că din Domnia antēia a lui Vodă (1774—1782) și pēnā acum, socotēla făcută, orī de la Agie seū de la Epitropie, s'aū făcutū tot pe 3 chile de grāū, iar nu pe 2, cum cerū ei acum; 3. că cheltuelile s'aū aședatū la socotēlā cu bună chibzuire; așa dar, ei sunt vinoați pentru neurmarea și impotrivirea lorū la chiar porunca Domnescă, căci de când s'aū întăritū anaforaou și pēnā acum ei n'aū vëndutū pânea câte 170 dramuri la o para și albă și cōptă bine, ci aū

acum era obiceiū de se adăoga la prețulū pânei și deciuiala ce da brutarii pe la băcani, dar acum n'aū dăogatū la socotēlā acēstā deciuială, ci să nu mai dēe brutarii astā deciuială. Boerii aū vorbitū și cu vel Aga și acesta s'a însărcinatū a da nizamulū, iconomisindū și pentru brutăriile ce sunt pe la mahalale, ca băcani să mērgă pe la acele brutării să iēe pâne, ēr nu brutarii să o ducă la băcani; iar brutarii, ce aū prāvāliile lorū prin tērgū, să n'aibă voīă a da pâne pe la băcani, ci să o vēndă chiar in prāvālia lorū.

Grāū

Oca Dramuri

840	—	Aū ieșitū in 3 kile, câte 35 ocă la baniță, cu cântarulū
200	—	Se scadū, însă:

Ocă Dramuri

37	—	Spălatū și macinișū
163	—	Tērāțe și zesitū
200	—	

640	—	Aū rēmasū făină cernută, din care aū ieșitū pâne cōptă: ocă 832, adecă dramuri 332,800, sporindū la 100 ocă făină, alte 30 ocă, de aū eșitū pâne cōptă.
-----	---	---

vëndut'o și la dramuri puțină și mai mult tărățe, négră și cu tină și necóptă. Cu tóte acestea, boerii, 'pentru ca să nu mai rămăie brutarilor cuvântu de pricinuire, și pentru ca să se pótă pedepsi cu grea pedépsă la neurmae, ceru lui Vodă ca să le scadă 10 dramuri, adecă să vëndă în locu de 170 dramuri la o para, 160 dramuri numai. Iar când și de acum înainte voru mai îndrăsni, orî a se mai jălui, séu a nu urma după cum se arétă mai susu, atunci pe cei mai de frunte dintre dênșii să'i pedepséscă cu ținuitulă urechiloră prin tērgu și cu ocna.

Boerii mai punu, ca și în cea-l-altă anafora, ca să lipséscă deciuiala la băcani; ceru lui Vodă ca să se dea poruncă la bacalbașa cu totu isnafulu lui, ca să siléscă pe băcani, cu voie, fără de voie, să mērgă să ia pâne de la brutari, și deciuială să nu ia de la brutari. Anafora e iscălită de: vel Ban Racoviță, vel Spătarulū, vel Vornicū Crețulescu, biv. vel Vornicū Filipescu, vel Logofétu vel Logofétu — 1797 August 11.

Cheltuiala la 3 chile

Taleri	Bani	
42	—	Cumpărătoarea la 3 chile, una cu alta câte tal. 14
—	66	Chiria adusului de la móră
1	60	Lemne
—	36	Sarea
—	27	Apa
—	60	Chiria prăvăliei
1	—	Simbria slugiloră de la móră
—	27	Luminările
—	40	Simbria celui ce scóte pânea
—	30	Frământătorulū
—	24	La 2 Iamacuri
—	60	La 2 cernători
—	30	Tezghetarulū
—	108	Emecliculū ómenilorū
48	88	
3	—	Se încarcă câștigulū brutarului
2	30	Plata uiumului
53	118	
3	—	Se scadū zesitulū și tărățele
50—118		Adică parale 2030, cu care analoghisindū cele 832 oca pâne, adecă dramuri 332,800, ce este pâne cóptă, vine la para 163, și mai rămăne dramuri 443, fără de a se pune la cheltuélă deciuiala.

Domnitorulū, la 18 Iulie 1797, dá resoluțiunea conformă întocmai cu propunerile de mai sus ale boierilorū.

Domnitorulŭ, tot la 11 Augustŭ 1797, dă rezoluțiunea : «S'aŭ citit înaintea Domniei mele această anafora a D-lor veliților boeri și, după învinovățirea brutarilorŭ, cu tôte că nu se cădea a se mai scădea nartulŭ pânei din dramuri 170», dar ca să nu le mai rămăie cuvânt de îndreptare, le acordă ca să vëndă dramuri 160 la o para; poruncesce și lui Aga, să aducă pe brutari înaintea sa (a lui Vodă) și să le citescă porunca, căci de vorŭ urma împotrivă «să scie unulŭ ca acela că, nu după cum se coprinde într'această anafora, se va pedepsi, ci mai cu multă strășnicie și fără de milostivire. ¹

De nartulŭ din urmă nu se ținŭ cu tôte acestea mai mulți brutari, cari însă nu sunt ținuiți de urechi prin târgŭ, dar 4 din ei, cu pitaculŭ din 2 Septembrie 1797, sunt trimiși la ocna Telega, spre pedepsă că n'aŭ păzitŭ nartulŭ ce li s'aŭ datŭ, după însăși cererea și mulțămита lorŭ. ²

Tot în acea ȝi, Al. Ipsilant scrie lui vel Aga, să adune pe brutari și să le citescă pitaculŭ, că de vorŭ mai face pâne rea, nealbă, necoptă bine și lipsă la dramuri, nu se va mărgini a'i pedepsi ca pe cei de sus, «ci mai cu strășnicie și fără milostivire, ca pe unii ce nu potŭ să aibă vre-unŭ cuvântŭ, de vreme ce zaherea indestulă vine la târgŭ și prețulŭ este cu efinătate.»

Pentru ca să aibă ocașiune, ca la cișniu să capete prețŭ mai bunŭ brutarii ņu se aprovisionaŭ de la oborŭ, când venea grău destulŭ și ieftinŭ, ci numai când era puținŭ și scumpŭ. Acesta motivă unŭ nou pitacŭ către Aga, din 25 Octombrie 1797. Domnitorulŭ a aflatŭ că zahereua ce o aducŭ țeraniŭ la târgulŭ de afară, brutarii nu vorŭ s'o cumpere de se întorcŭ cu ea îndărătŭ. Domnitorulŭ poruncesce lui Aga, să oblige pe brutari a o cumpăra, de nu vorŭ proba că sunt aprovisionați pe 4 luni pentru indestularea politiei, «ca să nu găsească în urmă pricină, de care sunt obicinuiți». ³

În legătură cu actele relative la brutari, este și următoarea anafora a Divanului, din 25 Augustŭ 1797, prin care cere Domnitorului, ca brutarii să plătescă câte 30 parale de chilă, la măcinatŭ, arendarilorŭ de mori, în locŭ de 1 tal. de chilă cum se rânduise de Al. Moruzi. Acesta o cerŭ pentru lipsa de bucate ce s'aŭ întemplatŭ din cauza secetei și pentru că la aiarulŭ, ce s'a făcutŭ la nartulŭ pânei, s'a socotitŭ măcinatulŭ pe acestŭ prețŭ (de 30 parale de chilă); boierii cerŭ ca să se dea poruncă, ca arendarii moșiilorŭ să primescă acestŭ

1. Cod. XXXV, fila 166.

2. În 10 Octombrie 1797, Domnitorulŭ iertă și liberăză din ocna pe acești brutari. (Cod. XXXVI fila 185 verso).

3. Cod. XXXVI, fila 99.

prețu, și făr'de voia lorū chiar, și decă se va face imbelșugare de bucate, le va mări prețulū «*oiumului*» (măcinatului). A. Ipsilant, la 6 Septembrie, întăresce, ca întocmai să se urmeze anafora veliților boeri.¹

Cu referință la măcelari, pré puține acte găsim din timpul secundeî Domniî a lui Alex. Ipsilant.²

Iată însă un pitacū împiedecându abuzurile luminărilor de cêră:

Pitacū la Aga, din 3 Maiū 1797. Cumpărătorulū luminărei de cêra roșie a amestecatū cêra cu seū și pentru acêsta fu pedepsitū cu bătaie. De va mai amesteca cêra cu alt-ceva, Domnitorul va da altă osândă luminărarului. Poruncese lui Aga să confisce luminările falsificate și să le pecetluiască, să le vëndă luminărarulū pe aiurea, afară din țeră. Să ordone lucrătorilorū să n'asculte de cumpărătorū, de le-ar ordona falsificarea luminărilor, orî ca să nu le facă depline la dramuri, căci și ei, dimpreună cu cumpărătorulū, vorū fi pedepsiți.

Cod. XXXVI, fila 57 verso.

În 17 April 1797, Divanul supune Domnitorulū anafora, pentru fixarea prețului untului, ce'lū vënd locuitorii la neguțitorii pământeni. Ocaua de unt se va plăti 14 parale, iar neguțitorii pământeni il vorū putea vinde la capanlăi câte 20 lei cântarulū. Domnitorulū aprobă asemenea narturî.³

Luminărarii de seū sunt obligați, în 16 Septembrie 1797, prin pitac Domnescū, ca până în 30 de zile să aibă provisiune pentru 120 mii oca de luminări de seū «ca să nu mai fie lipsă ca în anulū trecutū». Ei mai sunt obligați să adune în magaziile, ce li se vor pune la dispoșiune, tot seul trebuincios peste tot anul.⁴

Lectorulū își amintesce cele întemplate sub Domnia lui Moruzi cu referință la fabricațiunea de luminări de seū. Adeveraților lumînărarî de seū se substituise neguțitorii cherhanagii. De aci se născură procese, cari s'au trăgănat pênă la începutul Domniei lui Alex. Ipsilant.⁵

1. Cod. XXXV, fila 243.

2. Pitac la Aga, din 12 Maiū 1797, amintindū, că după nizamulū datū, n'are voie nimeni de cât măcelarii să vëndă carne în Bucuresci, iar mieî pentru trebuința casei este slobod să taie orî cine. Să se citescă acest pitac în aușulū tuturorū.

Cod. XXXIV, fila 49.

3. Cod. XXXIII, fila 334 verso.

4. Cod. XXXVI, fila 91.

5. Const. Filipescu vel. Log. și vel Aga, după jalba vechilorū luminărarî, cari sunt în procesū cu neguțatorii cherhanagii, facū raportū Domnitorulū, la 1 Dec. 1796, spunându-î că au adusū pe amêndouē părțile și au cercatū să'î împace

Articolele ce sunt prohibite de a se vinde de neguțitorī, continuă a fi și sub Alex. Ipsilant: iarba de pușcă, glónțele și fâsicurile. Tóte aceste nu vor putea fi vindute, decât cu invoirea specială a Spătarului, a lui Aga și a Cămărașului ¹.

*

Fórtē importante sunt actele de protecțiune, acordate de A. Ipsilant fábricelor și în genere industriei naționale.

Așia, la 26 Iunie 1797, Ipsilant dăruiesce *fabricei de postavū*, «ce este aici lângă orașulū D-niei mele, Bucuresci, pe apa Dâmboviței, făcută într'adins, mai multū pentru folosulū acestui orașū», 2 sălașe de țigani domnesci, fierari, pentru lucrulū de fierū, ce se întemplă la fabrică. Aceste sălașe se vor face teslimū lui biv. vel Medelnicerū Chiriacū Arbut, stăpánulū fabricei. ²

În interesulū acesteeășī fabrici este și următorulū pitacū la biv. vel Stolnicū Grigore Asanū și la biv. vel medelnicerū Hristea: «Fiind-că la fabrica de postavū este trebuință de a face Epistatulū fabricei o piuă, care să fie după potriua postavurilorū, ce se lucrăză acum, fiind-că alte piue, ce sunt pentru postavurile de țeră, nu potū sluji la postavurile fabricei de a le îmbunătăți, ce încă le strică, unde fiind-că din dosulū fabricei este móra mónăstirei Sf. Iónū, pentru care bănuesce Egumenulū mónăstirei, ca nu cum-va cu facerea piuei să se aducă stricăciune morei sēu moșiei, orânduimū Domnia mea pe D-trē amēndoi, ca nisce practicoși la acestū felū de trebă, să mergeți la fața locului, unde fiindū și Epistatulū fabricei și egumenulū mónăstirei Sf. Iónū, și aducēndū și din morari meșteri, cu sciință de meșteșugulū

și s'aū învoitū, ca din tal. 14.000, ce cerū cherhanagiī de la luminărariī vechi pentru plata cherhanelei, aū remasū pe prețū de 7.500, ca să rămāie a lorū, dar să deē 3.500 banī gata, deci în totalū va fi prețulū de 11.000. Acești 3.500 tal. să fie plătiți în sorocū de 6 luni. S'aū mai legatū amēndouē părțile, ca de acum înainte luminărariī să nu mai cōră nici odată orēndueli de sēu, nici de la numiții neguțitorī, nici din județe, dar nici luminărariī să nu mai fie supērați nici o dată cu cerere de sēu de la dēnșii, cu vre o pricină de trebuința Diiului sēu alte sorhaturī. Prin urmare, de acum înainte vechiulū rufetū alū luminărarilorū, în număr de liude 14, singuri aū să fabricē lumīnările de sēu, și Domnitorulū să le dea hrisovū de recunōscerea drepturilorū și privilegiilorū. Nimenī afară de ei să nu fabricē lumīnări. Că vorū păzi și ei datoriile lorū, aū datū zapis la Divanū, cu chezășie de negustori. Prețulū vindărei lumīnărarilorū, pe anul 1797, până la sēulū nou, va fi de 17 parale oca.

Domnitorulū aprobă acēstă punere la cale, în 14 Decembre 1796.

Cod. XXXIII, fila 32 verso.

1. Cod. XXXVI, fila 97. Pitacū la Aga și Spătarulū, din 25 Iunie 1797.

2. Cod. XXXIV, fila 70 verso.

apeloră, prin ajutorul D-loră ispravniciloră județului, să cercetați și prin măsurătoare și prin vedere și prin chibzuire bună, ca să găsiți mijloculă acela de a se face negreșit piua acésta, ca o trebuincioasă ce este fabricei, făr' de a aduce nici la móra séu moșia mónăstirei vre-o stricáciune». 1796 Dec. 30. ¹

Acéstă afacere se repetă prin ună alt pitacū la biv. vel Vornicū de țera de sus Nicolai Filipescu și la vel Vornicū al Obștiriloră Golescu, ce erau orânduți pentru a găsi ună vadū pe apa Dâmboviței, unde este și fabrica de postavū, ori din sus séu din josulă ei, pentru a se pune de P. S. Sa Păr. Mitropol. fabrica de hârtie; fiind-că la fabrica de postavū este trebuință de a face Epistatulă și o piua, pentru îmbunătățirea lucrului postavuriloră, poruncimū D-nia mea D-tră, ca chibzuindū loculă vadulă fabricei de hârtie, să vedeți și loculă unde se cuvine de a se face piua, cu măsură cumpănită, ca să nu aducă unul altuia vre-o zăticnire și oprirē, și amēndouē să aibă mijloculă loră de lucrare, fiindū amēndouē aceste făbriți trebuinciose și folositorē obștiei. 3 Iulie 1787. ²

Tabaci din Bucuresci sunt ajutați de Domnitorū, prin aceea că le incuviințeză din nou scutirea de vamă a *scumpiei*, făcută în țeră. ³

Din cauza ultimei fōmete, s'a fost oprită fabricarea la Bucuresci de bragă, măcar că se acordase tot de către Ipsilante privileghiulă fabricațiunei ei, la 20 de bragagii, cari plătiaū un venit orphanotrophiei. ⁴

Indată apoi, Radu Golescu, vorniculă obștiriloră, în 1 Ianuarū 1797,

1. Cod. XXXVI, fila 20.

2. Cod. XXXVI, fila 71 verso.

3. La cererea Tabaciloră din Bucuresci, cari arōtă, că încă de la 1766, August 11, de sub Scarlat Ghica VV., aū scutire de vamă la scumpia ce aduc, făcută de ei, pentru trebuința meșteșugului loră, scutire ce o aū și de mai înainte de 1766. Vel log. Const. Filipescu propune lui Alex. Ipsilant scutirea și pe viitorū de vamă a scumpiei făcută în țeră pentru trebuința tabacariei.— 1796 Decembre 28.

Domnitorul aprobă în 14 Ianuarie 1797.

Cod. XXXIII fila 3.

4. Iane Bazagiu din Bucuresci cere voie să facă bragă fiind omū sēracū și scăpătat, cu 4 copii și 2 fete de măritat și cu bir. Cere să lucreze *Bazagilacū* în Bucuresci, care s'a oprit, fiind lipsă de bucate. 1796 Februarie 10. Asupra raportului lui vel Aga Alex. Gherache, că din 20 de bragagii cu prăvălii, ce erau mai înainte în Bucuresci, n'aū mai rămas de cât jăluitorul, care era fōrte sēracū. A. Moruzi, la 8 Martie 1796, considerândū, că într'o lună, la o prăvălie de bragă, se cheltuescū 2 kile de meiu în timpū de iarnă, iar vēra 6 banițe, aprobă ca jăluitorulă să țină numai elū singurū o prăvălie de bozagiarie.

Cod. XXXI scara 3, fila 43 verso.

propune lui Vodă, ca în interesul orphanotrophiei organizată în prima Domnie și care s'a desființat mai apoi, dându-se câți-va copii, cari aū mai rămasă să se crească prin mahalale, să se permită din nou deschiderea a 20 de bragagerii, fiind-că acestea dădeau la orfanotrofie unū venitū anualū, și trebuescă vr'o 600 de taleri pentru copiii ce se crescū prin mahalale. Acești bragagii aū fost opriți de a lucra din lipsa de zaherele. Acum, fiind-că este zaherea și Epitropia are nevoie de venitū, să se invoiască lucrarea celor 20 de bragagerii, mai ales că lucrăză numai meiū, și că cojocăria întrebunțēză braga la argăsela blănilor.

Domnitorulū, la 21 Martie 1797, incuviințēză deschiderea de bragagerii, ca să aibă Epitropia cei 600 de taleri pentru crescerea copiilorū, dar găsește că sunt prea multe 20 și propune reducerea lor.¹

Din seria de hrisove ale lui A. Ipsilante, cu referință la bresle dămū în note următoarele:

a) Hrisovulū breslei zăbunariilorū, a căroră meserie era de a face zăbune cu bumbacū și cu lână și anteree dise voinicesci. Nimenea nu va putea face de ast-felū de haine decăt zăbunarii; numai Domnitorulū le impune condițiunea, ca ei deapurare să aibă haine gata «spre vëndarea și îndestularea țeranilorū, ce vinū după afară, cari nu se potū zăbovi cu așteptarea până se va face haina».²

1. Ccd. XXXIII fila 295.

2. *Hrisovulū lui Alecsandru Ipsilant din 17 Maiū 1797, pentru privileghiul breslei zăbunariilorū.*

«Fiind-că rufetulū zăbunariilorū pământeni, de aici din orașulū D-niei mele Bucuresci, aū avutū privileghiulū, ce se coprinde mai josū, atāt din întēia Domnie a Domniei mele, i de la frații Domni din urmă, precum din cartea D-séle selefuluī nostru Al. Moruzi Vvd, ce o vędum, cu leat 1793 Iunie 6, ne-am adeveritū, cu coprindere adecă, că la meștesugulū Zăbunărituluī, care este de se umple cu bumbacū și cu lână, atāt alt rufetū să nu se amestece a'l lucra, cāt nici armēnū sēū giurgiuveanū, nici croitorū, nimeni să nu cuteze a se amesteca și a lucra meștesugulū zăbunariilorū, făr'de numai ei să lucreze și să vëndă marfă de zăbunărie, și aici în Bucuresci, și prin tēgurile după afară, adică antereie voinicesci și zăbune femeesci și copilăresci, și alt-felū de zăbune mari, și orī-ce lucru se umple cu bumbacū sēū cu lână; numai și ei să fie datori, ca apurare să aibă haine făcute gata, spre vëndarea și îndestularea țeranilorū, ce vinū după afară, care nu se potū zăbovi cu așteptarea până se va face haina. Și așa tot lucrulū zăbunăriei, ei numai să'l lucreze, iar la meștesugulū altorū rufeturī să nu se amestece; și pentru câți din alte rufeturī va avea acestū felū de marfă, să aibă numiții zăbunari voinicie, ca orī să le puie soroc, ca să și-le vëndă, sēū ei să le cumpere cu bani.—Pentru care, după obiceiulū ce aū avutū, le orānduimū: adică, ca să aibă staroste pe Mateiū, ce însuși, după alegerea a tot rufetuluī lorū, s'aū orānduitū a le fi

b) Altă hrisovă este acelă ală zidariloră, lemnariloră, nisipariloră, cărămidariloră, tēmpalariloră și strungariloră, din 15 Maii 1797. După acestă hrisovă nimeni nu pōte esercita asemenea meserii fără de pecetluit. gospod. tipărită pe chipulă sēu. Meșterii, cari vină din străinătate peste vēră, la lucru, voră putea lucra, de voră fi bunī, însă prin scirea Maimar-bașii. De va voi să se așede în țēră cu nume de meșteră, mai înteiă să fie cercetată, adică esaminată, și apoi să i-se dea la mână pecetluită domnescă și să se așede în catastifulă breslei. Este aci o spărtură făcută în cetatea breslei române, care spărtură va fi tot mai mare, până ce meșterii străini se voră substitui celoră pământeni. ¹ Sub următōrea Domnie a lui Hangeri se va da o

staroste, carele impreună cu cei mai frunțași să aibă a căuta pricinile ce se voră întēpla între dēnșii, de ale meșteșugului lor, cu dreptate și cu bună orânduială, după obiceiul meșteșugului loră.

Să ție și cutie, în care să pue de meșteră și calfă, pe fieșcare sēptēmână, câte o para, cum și cel care se va dovedi în vină, cu stricarea vre-unui lucru, sēu va călca legătura breslei, a lucra la prăvăliași, să dea la cutie câte tal. 3, iar al douilea când se va prinde în vină, să i se îndoiască darea; cel ce va deșchide prăvălie, să dea tal. 5. Care acest venită din cutie, să fie pentru ajutorulă celor scăpătați, și când va muri vre-ună sērăcū din brésla lor, din cutie să'l îngrope. — Nici ună meșteră sēu calfă să nu fie volnică a lucra la alții din alte bresle lucruri de vēndare. La trebuințele Curței, când va fi, să se cēră de la starostea, ce l'am orânduită Domnia mea, și elū cu dreptate și cu rāndulă să dea pe fieșcare, care aceste rānduri să fie și cu scirea frunțașiloră, spre a nu se năpăstui vreunii. Iar care nu se va supune, orī la orânduiala breslii, sēu la rāndurile ce va fi la curte, împotriva poroncei Domniei mele, să fie poprită de acestă meșteșugă a nu mai lucra. Și așa să'și aibă și ei acestă orânduială, după cum au și alte rufeturi. Pentru care poruncimă D-nia mea D-tale vel agă, i vel căpitană za Dorobanți, ca pe cei ce vē va arēta rufetulă zăbunariloră, că urmēză împotriva meșteșugului lor, nici într'ună chipă să nu'i îngăduiți, ca să li-se pōtă păzi privileghiulă acesta întocmai, după cum se coprinde mai susă. Așijderea poruncimă și D-tre Ispravniciloră de prin județe, pe unde voră fi bălciuri, să căutați, mai multă decât rufetulă zăbunariloră de țēră, pământeni, să nu îngăduiți pe nimeni alt a vinde lucruri de zăbunărie, ca să se pōtă chivernisi fieș-care cu meșteșugulă lui. — 1797 Maii 17.

Cod. XXXIV fila 104 verso.

1. *Hrisovulă breslei zidariloră, lemnariloră, nisipariloră, cărămidariloră, tēmpalariloră și strungariloră.*

Fiind-că brésla zidariloră, i lemnariloră, cu care se slujesce norodulă de obște la zidirile și nămestiile ce face, încă din cea-l-altă Domnie a Domniei mele, prin cercetare la Epitropia obștei și prin chibzuirea ponturiloră celoră cuviințose, s'au pusă la orēnduială, dāndu-le și hrisovulă Domniei mele, încă de la lét 1780 Ghenarie, cu această orēnduială adică, pentru a se sci și a se cunōsce cei destoinici acestoră meșteșuguri, și a nu se face de sineși meșteri,

lovitură și mai mare breslei, căci, cum vomă vedea mai departe; acelu

cine ar vrea, făr'de a nu sci meșteșugulū, și a strica lucrurile ómenilorū și a'í înșela, din care acésta apurure se întemplă pricinī și jálbī. De aceea amū făcutū Domnia mea unū Meimar-bașa peste aceste bresle, adică: zidari, lem-nari, i tēmplari și strungari, cu volnicie să aibă de bréslă câte unū ceaușū subt ascultarea sa, și din rufetū po lude 5, cari vor fi meșteri mai bunī și mai bētrāni, ca cu aceiași să'și povățuiască brésla, și să lipséscă pagubele și necazurile obștei, ce pătinea de către înșelatori și netrebnici meșteșugulū. Și afară din suma ludelorū celorū arētați cu catastih, aleși și primiți de bréslă, căroră pentru ca să fie cunoscuți, mai ales celorū ce vor avea trebuință de a'și face zidiri și namestii, să li se dea fieșcăruia pecetluit. gospod, tipăritū pe chipulū său. Alții nici cum să nu fie volnici a pune mâna în zidirile și namestiile ómenilorū; iar pe cari-í va găsi Meimar-bașa lucrāndū făr'de pece-tluit gospod. să dée în scire Domniei, ca să se pedepséscă; afară din cei ce vorū veni din strēinatate, peste véră, la lucru, și vorū fi cu adevératū meșteri bunī, aceia vorū fi volnici să lucreze, însă prin scirea Meimar-bași. Sēu când va veni vre-unulū din strēini, cu nume de mesterū, spre locuință în țeră, după cercetarea ce i se va face, îndată să însciințeze Domniei, ca să se așede în catastihulū breslei și să i se dée pecetluit, după orēnduiala ce s'aū dīsū mai sus. Așiderea și ucenicii să slujéscă pe la meșterulū lorū, pēnă vorū învăța meșteșugulū deplinū, și când va fi să iasă, să'lū ducă stăpānu-sēu la adunarea Meimar-bași cu bētrāni breslei, spre cercetare, și de va fi alesū și primitū de meșterū, să însciințeze Domniei, ca să se așeze numele aceluia în catastihulū breslei, și să i se dée pecetluit la mână spre dovadă. Cari atāt unī ca aceștia, ce vorū ieși meșteri aleși de bréslă, cât și cei ce sunt în bréslă meșteri bunī, sciuți, să nu fie opriți a intra de sineși în tocmelă, și a lua asupra'și binale și a le lucra; iar când dintr'ēnșii vre-unii, într'unū felū le va fi fostū aședă-mēntulū, și într'altū chipū le va fi lucru, peste voința și legătura tocmelii aceluī ce cheltuesce cu materialurile, spre a'și face orī case, sēu altū acaretū, sēu într'altū chipū va strica lucrulū cuivași, atunci Meimar-bașa cu bētrāni breslei sēle, să le facă judecată și pe cei de vină să'í facă fără de voie, nu numai ca să implinéscă, ci încă și lucrulū să sēvērșéscă deplinū, după cuprinsulū aședēmēntulū. Cum și pentru cei ce vorū lucra cu diua, de nu va lucra bine și curatū, precum se cuvīne, mai ales dīcēndu-i se meșterū, Meimar-bașa orī să'í facă certare cu bătaie, sēu să pérđă plata dīlei; și cei cari vorū tocni cu rădicata, și va părăsi lucrulū omulū (afară din cuvēntulū de îndreptare adică când stăpānului aceluī lucru îi va lipsi materia lucrului), iar într'altū chipū cu înșelāciune de vorū āmbra, tocmindū și luāndū arvună pe la multe locuri, mergēndū când la unulū, când la altulū, pe apucate, și nimenui nu'í sēvērșesce lucrulū, și mai ales îi aducū la mult necazū; atuncea numai decāt să facă Domniei mele însciințare, ca să se pedepséscă strașnicū, pentru pilda a tot rufetul. Așiderea la pricinī, ce se va întempla într'acei din rufetū, și mai ales la alișverisulū meșteșugulū lorū, Meimar-bașa cu bētrāni rufetului să'í judecē, și pe care va fi de certatū, să'lū înțeleptéscă, și de la care va fi de im-plititū, să implinéscă. Inșă de va fi cei cu pricina lem-nari, să se adune cu din bētrāni lem-narilorū. Iar de va fi cei cu pricină zidari, să se adune cu din bētrāni zidarilorū să judece. Și căți lucréză aceste meșteșuguri și aū pecetluituri Domnesci la mână, de meșterū, aceștia aū a se cunósce de lem-nari orī zidari,

Domnă va ridica *lojei* mai multe din drepturile ei autonome, între cari mai ales dreptul de a judeca procesele dintre membrii breslei.

său tēmplari, strungari, de la brēslă; și aă a cunōsce de mai mare alū lorū Meimar-bașă; și a se sci pe sineși fieșce-carele dintr'ēnșii, că sunt legați la brēslă și supuși la Meimar-bașă, care se va alege și se va orēndui de Domnia mea, a'i da ascultare în totă vremea; iar pe celū nesupusū, să aibă Meimar-bașă a'lū arēta, ca să se pedepsescă de către Domnia mea. Iar pentru slujba lui Meimar-bașă, i s'aū datū osebită carte a Domniei mele, pentru privilegiulū său. Adică elū și cu ceaușii lui să fie apērați de rēndalū dajdiilorū; să aibă Meimar-bașă și unū scutelnicū; să scutescă casa, unde va lucra meșteșugulū, de fumăritū și de alte dări, ce dau prāvāliile; să ia de la fieș-care pāmēntēnū meșterū, pe anū po parale 11; iar de la strēinii, ce vinū și se întorcū, câte parale 22; să aibă purtare de grijă Meimar-bașă pentru unele binale, ce sunt oprite, după pravilī, adică care astupă și închidū lumina vecinului. cum și celū ce arū căuta să închidă și să coprinđă, a eși mai mult la uliță, cum și alte asemenea, ce aducū stricăciune. Pentru acēsta lemnarii i zidarii să aibă poruncă a da Meimar-bașii de scire, cât și elū să āmble adesea să vađă și unde va găsi, să oprēcă lucrulū și să dēe în scire Domniei, ca să se poruncescă a se strica de tot. Așiderea și când se va întēmpla vre-unulū din breslele acestea a muri, atuncī pecetluitulū aceluia să aibă Meimar-bașă a'lū aduce la Epitropie, unde s'aū datū, ca să se tie 'n condică; cum și catastihulū breslelorū acestea, să se dēe la Visterie, să se scōțā din catastihū numele aceluī mortū; sēū vre-unuia, ce aū lipsitū și intrāndū altulū în locū, din cei ce vorū ieși meșteri, se va preface pecetluitulū pe numele lui și celū vechiū se va sparge, îndreptāndu-se și la catastih. Așiderea și alții, ce se vorū mai adāoga la breslele acestea, vrednici și primiți de toți, arētāndu-se la Epitropie, i se va da pecetluitulū.

Decī, după ce acum, din mila lui Dumneđeu, amū venitū iarāși cu a doua Domnie la scaunulū țerei romānesci, făcutu-ne-aū aducere aminte și arētare prin anafora, D-lui cinstitū și credinciosū boierulū Domniei mele, vel Vorn. alū obștirilorū, pentru nizamulū breslelorū acestora, ca pentru nisce legate ce sunt, cum și alte isnafuri, la Epitropie, ca să se pue la orēnduiālă; prin care anafora ne-aū arētātū D-lui și acōsta, că pentru ajutorulū cutiei milosteniei de obște, s'aū făcutū întocmire încă de la létū . . . în vremea Domniei sale seleftulū nostru, a da la cutie, aceste bresle, dimpreună cu cărāmidarii și nisi-parii, cari s'aū legatū și aceștia a fi tot la o orēnduiālă, ca unii ce și meșteșugulū lorū este dimpreună cu lemnarii i zidarii, într'unū anū tal. 1500 la lada milosteniei, de la toți cari aū urmatū breslele acestea; și i-aū rēspunsū pe fieș-care anū, după zapisulū lorū, cari însuși aū datū la Epitropie. Cerēndū Dumnelui vel Vorn. ca să nu fie isterisitā cutia milosteniei de acestū ajutorū, a căruia cerere, după însuși zapisulū lorū, am găsit'ō și Domnia mea cu cale, de a da tōte numitele bresle acestū ajutorū de tal. 1500 la cutia milosteniei, din câștigulū alișverišului lorū, pe fieș-care anū, afarā din ucenici, cari sunt a fi nesupērați de acōstā dare, cari bani aū a da în 2 câștiurī pe anū, după cum s'aū urmatū. Drept aceea, pentru urmarea și întārirea a tōte acestea, mai sus numite, amū datū Domnesculū nostru hrisovū, prin care și porunciaū ca dintr'aceste 5 isnafuri, nu numai cei dajnici să fie sub ascultarea Meimar-bașilorū și săși dēe dreptulū lorū, analogulū banilorū, ce s'aū đisū mai sus,

c) Incă de la finea anului 1796 (Decembrie 4) Alecsandru Ipsilant reînnoiesce hrisovulŭ bărbierilorŭ. ¹

ci toți de obște, verii dajnici, verii din bresle, și scutelnici și poslușnici, câți lucră și se hrănesc cu acestŭ meșteșugŭ, fără de a se putea ocroti de către stăpâniilorŭ, mai vârtos când se va întempla vre-unŭ lucru din Domneșca noastră poruncă, să nu se facă cerere de dênșii, cu pricină că sunt în lucrulŭ binalorŭ ce facŭ, ci să saie toți la acea poruncă gospod. spre a săvârși la vreme. Și amŭ întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele, etc. Și s'au scrisŭ întru ântâiulŭ anŭ dintr'a doua Domnie a Domniei mele, aici, în orașulŭ scaunulŭ Domniei mele, Bucuresci, la létŭ 1797 Maiŭ 15, de Chiriță, Logof. de Divanŭ.

Cod. XXXIV fila 58.

Cartea luŭ Alex. Ipsilant, din 24 Septembrie 1797, la bresla lemnarilorŭ, zidarilorŭ, strungarilorŭ, tēmpilarilorŭ, i cărămidarilorŭ și nisiparilor, că pe lângă un meimarbașa ce este peste toate aceste obște «să aibă și Ceauși apērați de toate dajdiile și angariile. Deci după arētarea ce ne-a făcutŭ D-luŭ vel Vornicŭ al obștirilorŭ s'a alesŭ a fi Ceaușŭ peste brēsla lemnarilorŭ pe Iane Ceaușŭ, căruia, spre a fi sciutŭ și cunoscutŭ de totă brēsla și spre a putea împlini poruncile, ce i se vor da prin meimarbașa, îi dămŭ această domneșcă a noastră carte la mână, prin care poruncim, că în câtă vreme se va afla slujind, să fie apēratŭ de rēndulŭ dajdiilorŭ Visteriei. . . . Așșderea poruncim la toți câți sunteți legați la această brēslă, să cunoșceți pe mai sus numitulŭ de Ceaușŭ al vostru».

NB. La cărămidari s'a rēnduitŭ ciaușŭ Ilie, la nisipari Anghel.

Cod. XXXIV. Fila 102.

1. Hrisovul bărbierilorŭ din 4 Decembrie 1796. Fiind-că rufetul bărbierilorŭ meșteri, cari locuescŭ aici în orașulŭ Domniei mele Bucuresci, au avut obiceiurile și așșdēmēturile ce se coprindŭ mai josŭ, încă de mai înainte, din vechime; așșderea au avutŭ și un protomeșterŭ mai mare peste dênșii, adecă staroste pentru purtarea de grijă și chivernisirea rufetului lorŭ, cari obiceiuri cerēndŭ a li se întări și acum întru a II Domnie a noastră, după ce ne-am pliroforisit întâiŭ că le-au avutŭ aceste, atâtŭ din hrisovulŭ Domniei mele din cea-l-altă Domnie, i din hrisovele frațilorŭ Domni din urmă, ce le au la mâna lorŭ, am poruncitŭ să 'și alēgă staroste, după obiceiŭ, și au alesŭ pe Dragne bărbierulŭ, căruia amŭ datŭ Domnia mea acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, ca să aibă a fi staroste și purtătorŭ de grijă peste toți bărbierii de aici, și elŭ împreună cu 6 epitropi meșteri ai breslei acesteia, mai bătrâni și mai de cinste ai lorŭ ce vorŭ fi, să păzēscă orânduiala, ce au între ei, adică:

1. Toți câți lucră meșteșugulŭ acesta aici în Bucuresci, ori pământeni, seŭ streini, din ori ce parte ar fi venit, seŭ călăraș, dorobanțŭ, sērbŭ, seŭ ori ce fel de slujitorŭ arŭ fi, să aibă a asculta de starostea și de acei 6 epitropi, la cele ce 'i va povățui, pentru ale meșteșugului lor.

2. Pentru ucenicŭ, când vorŭ vrea să iasă de la meșteri, să fie datorŭ a da de scire starostei și epitropilorŭ, ca prin scirea și voia lorŭ să iasă, iar de sineși să nu fie volnic; nici vre-unulŭ din meșteri să nu îndrăznēscă a lua ucenicŭ altuia.

d) Neguțitorilor străini creștini din Bucuresci, încă le reînnoiesce Ipsilante hrisovul, ce le-a fost acordat în prima Domnie, în modul următor :

«Fiind-că streinii neguțitorii creștini, ce se află aici în Bucuresci, după pronomile ce au, atât prin hrisovele altor frați Domni, cât și prin hrisovul Domniei mele din cea-l-altă Domnie a Domniei mele, și de acum, în care, lângă cele-l-alte, se coprinde a avea slobozenie, ca să alegă între dênșii 7 mai de cinste și mai cu sciință de ale neguțatoriilor, ca să judece pricinile, ce se voru întempla între dênșii la ale neguțatoriilor și să ne arête Domniei mele și să îngrijescă pentru toate trebuincioșele pricinii ale neguțatorilor, au arêtat D-nieii mele toți deobște, prin anaforaua lor, că stringându-se, într'o deobște socotela lor au alesu pe aceștia 7 mai de frunte neguțatori, anume: Hagi Dumitrache Papazolu, Diamandi Panaiotû, Nicoli Ioan, Mihali Gheorghiu, Polihronie Alecsiu, Eustatie Petru și Theodose Toma». Al. Ipsilante orînduesce

3. Când se va întempla, orî greșală să facă vre-un bărbier, de a nu lucra bine, orî de a nu păzi Duminecile și alte sêrbători, sêu judecată să aibă unul cu altul, pentru ale meșteșugului lor, să nu fie volnicu boerû mare agă sêu alți zapcii, a 'i judeca, fără numai starostea dimpreună cu epitropii, să 'i judece și să 'i îndrepteze după obiceiul și orânduiala lor, certându'i și dojenindu'i după vina ce voru face.

4. Până nu 'și voru deschide meșterii cei mai de cinste prăvăliile lor, să nu aibă voie cei-l-alți bărbieri a 'și deschide.

5. Pentru cutia de milostenie, ce au avut obiceiul a ținea brêsla acesta, să se ia de tot meșterul, din Duminecă în Duminecă, câte bani trei, i de calfă câte bani 2, dând acești bani orî-cine ar lucra meșteșugul acesta și să se strîngă în cutie la starostea; care cutie să se fie pecetluită, atât de starostea, cât și de epitropii cu pecețile lor și să se păzescă peste tot anul, ca dintr'acei bani să se cheltuiască la praznicul *prepo-Dômnii* Paraschivei, ce 'l prăznuesc ei; i la mórtea vre-unui meșteru din brêsla lor, ce nu va avea cu ce să 'i facă trebuincioșele îngropării și ale pomenirei, dintr'acei bani să 'l slujescă și să 'i facă pomenirile lui; cum și de va rămânea vre-un meșteru de ai lor la slăbiciune și sărăcie, din bôlă sêu din altă întemplanie, iarăși dintr'acei bani să 'l ajutoreze, cu ceea ce va fi cu cale, după starea lui; pentru care aceste cheltueli, când se va întempla trebuință a se face, cu toții împreună să deschidă cutia, și cu sfat de obște al epitropilor să se cheltuiască: și atât de bani, ce se vor strînge la cutie, cum și de cheltuêla ce se va face la acele mai sus arêtate, în toți anii să aibă starostea a 'și da socotela, înaintea acelor 6 epitropi; care cheltueli să se arête prin fôie anume, la ce? unde? și cât? s'au dat, ca să fie cunoscute și celor-l-alți de obște, spre a i se vedea slujba de este cu credință sêu nu.

Deci am întărit Domnia mea hrisovul acesta cu însăși iscălitura și pecetea Domniei mele, ca să se urmeze precum poruncimû mai sus. Și s'a scris hrisovul acesta la anul 1796 Decembrie 4, aici în orașul Domniei mele, Bucuresci, de Răducan Poenaru biv III-lea log. Condicar».

pre acestia «proești ai companiei acestorū neguțătorī, ca să energhisescă întocmai cele cuprinđetóre în domnesculū nostru hrisovū la ale judecătīlorū și la cele-l-alte pricinī ale neguțătoriei, păzindū întru tóte dreptatea, ca unīi ce aū a da răspuns Domniei mele».—1797 Sept. 22.

Cod. XXXIV fila 121 verso.

e) Un monopolū de fabrică și bréslă, nu prea vechiū, este acelu acordatū Bisericei 40 de Sfinți din Bucuresci, pe lângă care Episcopulū de Rómnicū a introdusū fabricațiunea, pentru întēia óră în țēră, de luminări de cēră albă. A. Ipsilant acordă diverse scutiri și folóse acestei fábrici, reînoidū hrisovulū lui Moruzi, din 10 Iunie 1793. ¹

f) Grădinarii și Zarzavagii din Bucuresci arētă lui Ipsilante, că încă din prima lui Domnie aū fostū scutiți de vamă, de vatăjie și de nart. iar acum vameșii îi supēră, sub cuvintū că aū grădinī afară din Bucuresci și că aū să li iae din đece una de prin grădinī.

Ipsilante dispune, că pentru zarzavaturile, și legumele pe cari grădinarii le aducū în tērgū cu spinarea, să fie nesupērăți de vamă ;

1. Cartea lui Al. Ipsilant din 10 Oct. 1797, prin care Bisericei 40 sfinți din Bucuresci, metoh alū Episcopiei Rómnicū, îi renoidesce acelu privilegiu domnescū, «ca singură să aibă a ține fabrica, întru care se lucreză luminări de cēră albă în totū Bucuresci, ca una ce ctitorīi acestei biserice, cu osirdie și cu cheltuială s'aū silitū de s'aū începutū acestū meșteșugū aici în țēră, atâtū spre podóba sfintelorū biserici, cât și spre trebuința altorū obraze, și atâtū pentru că acestū lucru este pricinuitorū de podóbă a dobāndi țēra meșteșugulū acesta, cât și pentru că se află acéstă biserică între cele-l-alte isterisită de celū mai puținū acarotū, neavēndū nici moșii, nici vii, nici țiganī, séu alt-cāt de micū ajutorū, cum aū altele; amū bine-voitū și Domnia mea și, printr'acestū cinstitū hrisovū alū Domniei mele, întārimū privilegiulū acestei fabrice, ca să aibă tot-d'auna numai metohulū Sf. Episcopii a pune în faptă acestū meșteșugū și a se vinde luminări de cēră albă numai de la fabrica acésta, ne-bāntuită și nesupērată de cumpērătorii luminariei de cēră roșie și diafendipsită spre a nu lucra, séu a vinde altū nimeni luminări de cēră albă. La care acéstă cherhana să fie și doi meșteri, ce vorū fi lucrătorii acestū meșteșugū, în pace și nesupērăți de orī-ce dări și orāndueli arū eși pe țēră; cum și prāvālia acésta a fabricei să fie scutită... Și poruncimū Domnia mea D-tale vel Agă, să grijesci la acésta, a nu îngādui pe alții să vēndă luminări de cēră albă. Și iarāși să aibă a ține acestū metohū douē scaune de carne aici în Bucuresci, scutite și apērate..... Așīderea să ție și lude 20 scutiți de tóte dājdiile.»

Aceste mili le-aū avutū metohulū de la Mihail V. Suțu și de la Al. Moruzi din 1793 Iunie 10. Acesta a urcatū numērulū ludelorū la 60 și aū adaosū și vināriciulū a 1 banū de vadră de la Valea Meilorū, a Negovanilorū, Valea Largă, Sirbeniū, Valea Petrei, i Delicelulū sud Saac, unde are și Mōnăstirea Căldārușanī vināriciū.

Al. Ipsilante reînoidesce și reîntāresce tóte aceste mili.

dar și ei să vîndă zarzavaturile și legumele cu prețu cuviinciosu. — 1796 Dec. 30. ¹

Cu referință la grădinari dămă în notă unu actă, amintindă unu procesă ală loră. ²

¹ Cod. XXXIII fila 57 verso.

2. Țonea și Vălcul, *sêrbi grădinari* din Bucurescî, s'au jăluită lui Vodă, că Dumitrie Polizulă, la trecuta lună, Februarie în 10, i-au înșelată, de și-au lăsată grădinile, ce le avea în prójma Bucuresciloră, și au mersă la moșia pîrituluî, Cornetulu de la Sabarū, bucurându-se la apa Sabaruluî pentru adăpatulu grădinei, și le-au dată și locă să'și facă grădină, cu învoială prin zapisă, ca să dea de pogonū câte tal. 3, bani 60; ei au cheltuită cu grădina tal. 394, afară de munca loră, făcendă și șanțulu de adusulă apeî de la Sabarū la grădină; și acum s'au sculată numitulă Polizul și le-au poprită apa și îi gonesce din grădină; ei cerū dreptatea: ca orî să le dea apa, după coprinsulă zapisuluî, séu să le plătescă banii ce au cheltuită și munca loră. Domnitorul a orânduită, să facă cercetare, pe Vornicul Nicolae Filipescu și pe vel Log. Văcărescu, împreună cu unū zapciū vătafū de păhărniceî; ei au cercetată, față fiindă ambele părți, și după ce au vedută și o deosebită jalbă a unoră vecină de moșie pentru abătătura apeî, au constatată, că apa de firea ei acum era puțină din pricina seceteloră ce s'au întemplată, și au mai abătut' o și sêrbiî la grădina lor, așa că acumă din aceste pricină matca Sabaruluî a secat și au rămasă morile și moșile din josă cu totulă fără apă; și au cerută aceî vecină ca cu poruncă domnescă, să se astupe șanțurile sêrbiloră. Intrebați sêrbi, că pe ce motivă au abătută ei apa, au răspunsă, că cu voia lui Polizulă au făcută acésta, după zapisă; Polizulă a tăgăduită; au cerută atunci ca Sêrbiî să aréte zapisulă; l'au arétată, și între altele s'au vedută și aceea, că au voie să'și ia sêrbiî apa Sabaruluî de pe moșie; le-au spusă sêrbiloră, că în zapisă nu se coprinde că au voie să abată apa Sabaruluî, ci numai să ia apă din Sabarū; ei au spusă că Zapisulă l'au făcută Polizul cum au vrută, în grecesce, și ei fiindă ómeni prosti l'au cređută; deci ei, sêrbiî, basați pe cea ce au vorbită din graiū cu Polizu, au abătută apa și au făcută șanțū, căci de arū fi fostă vorba numai de luată apă, nu arū fi trecută Polizu în zapisă acésta, căci nu i-ar fi putută nimeni opri de a lua apă din Sabarū; Polizu tăgădui că le-ar fi dată cum-va voie să abată apa cu șanț; li s'a cerută martori, și sêrbiî n'au putută să dea, fiindă la tocmelă numai ei și Polizul; dar au cerută, ca Polizul să jure, că nu le-a dată voie să facă șanțū; boeriî judecătóri au primită acésta și cerū poruncă de la Domnitoră că, decă Polizulă va jura, să fie lăsată în pace, iar de nu, atunci ispravnică județuluî să facă prețuire dréptă de cheltuelă sêrbiloră cu grădina și să li-se împlinescă de la Polizu; să poruncescă iarăși Vodă Ispravniciloră, ca să astupe șanțurile și să lase apa Sabaruluî să curgă în voia ei.—1797 Iunie 28.

Domnitorulă la 15 Iulie 1797 găsesce, după ce și la Divanū s'au judecată pricina, că dréptă este hotărîrea de mai sus a velițiloră boeri, și ordonă ca întocmai să se urmeze, și adogă, că acea parte, care va rămâne în vină, să fie îndatorată prin zapciū a astupa șanțurile cu temeiū, ca să curgă în pace apa Sabaruluî.

Cod. XXXV, fila 114, verso.

g) Bucătarii încă își vedu reînosită hrisovulă loră, în 14 Iulie 1797, și Acci-bașa Domnescă, Petre, este numită vătafulă acestei bresle. ¹

2. Hrisovulă breslei Bucătarilor

Prin anafora din 10 Iulie 1797, C. Filipescu vel Log. arătă Domnitorului că, conformându-se ordinului, dată în urma jălbii bucătarilor de a le orândui vătafă, le-a cerută sinetulă pentru acesta, și i l'au arătată, cu anulă 1794 Iunie 10, prin care actă Epitropia orânduise vătafă de bucătari pe Petru în loculă lui Panait ce a murit; aședământulă breslei este acesta :

1. Au cutie a loră, și din Sâmbătă în Sâmbătă o pörtă pe la bucătari, de strîngă câte o para de omă, seă care cum se îndură și voră să deă, iar nu siliți.

2. Oră-cine are trebuință de bucătari la nunte, la praznic și la ziafeturi, cu efolie, își înlesnesce trebuința, căci merge la vătafulă loră de arătă trebuința, și cere și află, iar nu âmbă în cöce și în colea, nesciind unde să mergică ca să caute. Și de se va întembla acei bucătari să strice bucatele cui-vași, vătafulă să le plătescă. Cară acești bucătari, ce se tocmesc pe la așia locuri, au de daă câte 60 de bani la cutia loră; dar fără de scirea vătafulă să nu fie volnică pe ascuns a se tocmi, căci aflându-se în urmă, va fi datoră a da îndoită la cutie.

3. Dintre dênșii, oră-când se întembla de se bolnăvesce vre unulă, seă mörö, seă este streină, de altă țără și va să se călătorescă înapoi la patria loră, seă la altă parte, scăpătată, neavându ca ce se urni din locă, cum și alți bętrâni neputincși, în cât nu sunt harnici de a mai munci meștesugulă bucătăriei, pe toți aceștia îi ajută cu din cutia loră, îi îngropă, îi cantă la bóle și la tóte alte păsuri ale loră, și până acum la Epitropie nu s'au vędutu din bucătari să cęră milă, seă să se îngrope, ipoci.

4. Paraclisulă, ce este din drępta la Biserica Domnescă ot Curtea-veche, avęnd evlavie, încă din cealaltă luminată Domnie a Măriei tēle, ceręndu-lă ei a'i purta grija de tóte, li s'au dată, și cu a loră cheltuělă au făcută candelă de argintă și alte trebuințe; au și omă tocmită, într'adinsă, de pörtă grija de unt-de-lemnă, de făclii și altele, avęndu și tejghea cu lumınările de cęră, cară tot norodulă, căți mergă la Curtea-veche, la Biserica, cu inlesnire găsescă de cumpără și aprindă pe la Icóne în Sfânta Biserica. Pentru care, acęstă oręnduială găsindu-o Epitropia cu cale, după cererea bucătarilor, a se oręndui epistatulă Petre, ce se afla atunci Acci-bașa, iar nu cu nume de vătafă, fiind cu necinste a se numi din Acci-bașă Domnescă, vătafă de bucătari. Cu acęstă oręnduială însă, ca să nu fie volnică Acci-bașii după vremă a pretinderisi vătășia bucătarilor, cu cuvęntulă că se cade a o avea elă, ci pe care ilă voră alege și-lă voră cere bręsla, acela să fie, și de nu va fi Acci-bașă, să se numescă vătafă de bucătari; să aibă a ținea catastihă de venitulă cutiei loră și de cheltuělă; care se va întembla vre ună hrăpitoră dintre dênșii, să se arête; seă și însuși Epistatulă, de nu se va purta cu oręnduială și va vrea să hrăpescă bană, iar să l'arête, ca să se oręnduiască altulă; și la cutie, când voră avea trebuință a âmbă pentru vre ună sęcă, sęcă bolnavă, oră de îngroparea vre-unuia, seă de tręba Paraclisului, să o deschidă 3, 4 meșteri, ce sunt mai fruntași, dimpreună cu epistatulă, seă vătafulă loră, și luându ce este trebuință, iarăși să o pecetluiască la locă, ca să nu se facă maștrafă cu męcătorii.

Acęstă anaforă (a naziriloră Epitropiei) la Iunie, létă 1794, se vede întărită

Vămile și mijlocele de comunicațiune încă se cade a fi cercetate când ne ocupăm de comerț și industrie.

Din respectul vămileor amă arătată și mai în urmă, că neguțitorul pământeni nu putea lupta cu cel străin. În urma păcii de la Siștov, sudiții austriaci se bucură de scutiri de vamă, cari nu le au și neguțitorii pământeni. Dăm în notă mai multe acte relative la vămi și la abuzurile vameșilor, mai cu seamă cercetate după reclamațiunea țeranilor. ¹

și de Măria Sa Alexandru Vodă Moruz, ca să fie numitul Petre Epistat al breslei, și să se urmeze întocmai, după anafora Epitropiei.

Am cercetat pentru această orânduială a vătăjiei bucătarilor, ca să vedem, ce fel s'au întocmit de la începutul ei, și se găsi în condicile Divanului, létu 1782 Iunie 18, o anafora a Dumnélor boșerilor Epitropi, întărită și de către Măria sa răpos. Nicolae Caragea, prin care se arăta, că după jalba ce au dat bucătarii, cerându să se facă și ei rufet, măcar că bucătarii sunt boeresci, dar dicu că se cuvine să aibă între dênșii un vataf. Și de atunci au ales pe Panait, ce se afla Acci-bașa, nu pentru altu, ci numai pentru trebuința nuntelor și a praznicilor obștii, și ori grec se rumân se țigan, să se tocmească prin scirea numitul vataf; și cei ce se voru tocmi, aceia să lucreze; iar să nu pue pe alții, fără de știința meșteșugului, ca să nu strice bucatele omenilor; iar când și cei tocmiți cu marafetul vataful voru strica bucatele, paguba să o plătescă vataful. Și, fiind-că Curtea adesea are trebuință de bucătar, se da ca numitul vataf să fie sub ascultarea Dumnelui vel Ispravnicului za curte.—Acastă orânduială, la létu 84, Ghenarie 18, s'au întărit totu pe numele numitul Panait și de M. Sa M. Vodă Suțulu, prin cartea M. Sale, ce iarăși din condicile Divanului o vedem, și după aceea s'au urmat până la M. Sa A. Vodă Moruzi când, murind Panait, s'a orânduit vataf Petre, ce este și până acum; și de atunci până acum nici o jalbă nu se vede pornită din partea vre-unuia din bucătar contra vataful Petre. Vel log. C. Filipescu cere lui Vodă întărirea anterioarelor cărți de întărire a lui Petre, ca vataf al breslei bucătarilor.

A. Ipsilantă la 14 Iulie 1797 întărește ponturile de mai sus, cum și pe Acci-bașa Petre ca vataf, căruia îi recomandă să aibă grijă, ca bucătarii să lucreze bine și curat, și să nu fie nici odată lipsă de bucătar la trebuințele norodului.

Cod. XXXV fila 106 verso.

1. Ioniță i Dumitru și Iane, rachier, fabrică rachiu din vin cumpărat de la locitorii Focșanilor și Buzelui și Secuencilor «cu riza-pazar». Rachiu scos îl aduc la Bucuresci la prăvăliile lor de vânzare. Vameșii oborului îi apucă de vamă la 10 una, după vânzarea ce fac în prăvălii. S'au jăluit deja la Alex. Moruzi și acesta a rânduit să cerceteze afacerea vameșii logofeți. Au cerut rachierii «să plătescă vamă după cumpărătoreș vinului, iar nu după cum îl vându în prăvălii, fiind-că până a se face vinul rachiu, are multe cheltueli, al duoilea chiria cazanelor, al treilea lemnele, plata omenilor, bușile, chiria de acolo până aice, scădământul cel mult ce are, dobânda banilor, chiria prăvăliei și plata slugilor, fumăritul, căminăritul și cea mai de pe urmă, că facu câte 4—5000 vedre de rachiu și nu se numără această sumă cu

Pe lângă greutățile vămei, neguțitorii pământeni aveau de a lupta și cu dările diverse, cari atingeau mai puțin pe neguțitorii streini, și mai cu sémă cu vămile de orașu.

5—10 oca rachiū a unui românū, ce-l vinde din picere, la unū tērgū din țēră». Se hotărise de marii logofeți să plătescă rachierii vamă, «orī câte 10 parale de vadră de rachiū, sētū să se învoească cu vameșii». Dar hotărîrea n'a fostū întărită de Al. Moruzi, că i-a venitū mazilia; decī aū plătitū vama cu învoială. Acum voindū a reîncepe fabricarea, aducū cestiunea din nou pe tapetū și cerū lui Al. Ipsilante ca să plătescă și ei vamă «ca cei-l'alți neguțitori cu metahurile pământului.»—1796. Decemb. 20.

Domnitorulū Al. Ipsilante trāmite afacerea în studiulū vel log. de țera de sus, Filipescu. Acesta la 31 Decembre 1796 presintă anafora, arētandū că prin nouile condițiuni, cu care s'aū datū vama pe 1797, s'aū prevēdūtū taxa vamală la rachiulū adusū din podgorii câte 10 parale de vadră, când vēndū cu ridicata. Domnitorulū la 15 Ianuarie 1797 ordonă ca rachierii de Bucuresci, cari vēndū în detail, n'aū de a plăti deciuiala după vēndarea din prāvālii, ci după cât îi costă pe ei la fabricare. De la rachiulū, ce se vinde cu ridicata în tērgū, vameșii vor lua la dece una pe vēndare, după Capul 51, din catalogulū cu care s'aū strigat vāmile în 1797.

Cod. XXXIII, fila 78.

Pitacū la Ispravnicii din Dēmbovița, de la 7 Iunie 1797, că nu se face bine paza plaiurilor de către vătăji, de a nu se scōte zaharea din țēră și altele, ce suntū oprite, și să nu potā trece hoți și omēni rēi prin locuri ascunse. Acum vameșulū de la Dragoslavile aū arētātū Domnitorulū, cum că pe la muntele Strunga din plaiul Dēmbovița aū găsitū drumū mai mare de cāt drumulū șchelei cel obicinuitū, pe care aū întēpinatū și neguțitori cu mărfuri și cu zaharele, scōtēndu-le din țēră printr'ascunsū. Acești neguțitori aū rēspunsū vameșilorū, că vātafulū de plaiū aū datū voie pentru acel drumū. Domnitorulū dice, că asta e de vinovăție mare, «nu pentru davaua vameșului, ci pentru călcarea și neurmarea nizamului la paza plaiului»; decī trimite omū într'adins, ca împreună cu Ispravniculū să cerceteze în plaiū și dovedindu-se vātafulū într'asemene faptă, să'l ridice și să'l aducă la Bucuresci, orānduindū ispravnicii unū vechilū în locū la trēba vătăjiei.

Cod. XXXVI, fila 56 verso.

Locuitorii din Muscelū se jāluescū că vameșii, pentru vitele ce ei le vēndū în satū, locuitorū la locuitorū, orī pe care o taie, li cere vamă, ca și pentru orī-ce lucru aū la casele lorū de māncare și bētură, iar nu de vēndare. 1796 Dec. 16.

Domnitorulū asupra anaforalei vel logofeților Cost. Filipescu și Ștef. Văcărescu, de la 18 Dec., arētandū, că în condicile Divanului, afară de rimătorii, locuitorii pentru alte vite și pentru cele ce cumpēră unulū de la altulū, n'aū de a plăti vamă; aprobā nesupārarea de vameși a locuitorilorū.

Cod. XXXIII, fila 47 verso.

Pitacū din 7 Octombore 1797 către vātașii de plaiuri. După jalba Bārsanilorū și Tuțuenilorū sudiți, de a fi slobođi a trece brānza cea trebuinciosă

Afacerea mereu repetită a ciobanilor ardeleni, cât privește brânza și lâna oilor lor, revine și sub Alex. Ipsilante, precum se poate

caselor, precum și lâna și mițele de la vitele lor, Domnitorul ordonă, cât pentru brânză «după ce încetază în luna lui Augustu a da cașu la cășării, acea brânză ce vor face-o pentru trebuința lor, în numita vreme, să fie slobođi a o trece în lăuntru, fără a li se face oprire, sêu cerere și supărare întru nimic. Iar pentru lâna ve poruncim iarăși, ca tundendu'și oile lor la hotar, să fie slobođi a o trece fără de supărare de nimic, cum și mițele să fie slobođi a le trece. Iar pentru cei ce 'și tundu oile la vale . . . » (urmază regula cunoscută din anterioré documente).

Cod. XXXVI, fila 95 verso.

Tilu Tetoveanu din Craiova se jălucesce lui Vodă, că aducându mătase din țera turcescă spre Bucuresci, vesti pe vameșii de la Craiova, întrebându'i decă are a da vre-ână avactă, și i-au răspuns că nu, dar când fu la Craiova i-au luat câte 20 bani de ocaua de mătase, de și nu a vëndat nimic acolo; viindă la Bucuresci, vameșii de aici i-au luat și ei vama după catalog. Se rōgă Domnitorul ca să dea poruncă Caimacamului, să apuce pe vameșii de la Craiova să'i întorcă banii.

Domnitorul, la 9 Augustu 1797, orënduesce pe vel Logof. de țera de sus să cerceteze. Vel Logofetă a cercetat și găsi dréptă reclamația lui Tilu Tetoveanu. Domnitorul ordonă ca vameșii de la Craiova să întorcă banii luați.—1797 Augustu 14.

Cod. XXXV fila 178.

Părvu, breslaș, trăistar, se jălucesce, că după ce a plătit vama în orașul unde șede, i se cere vama și prin județele pe unde trece cu marfa. 15 Noembrie 1796.

Vel Logofetă de țera de sus cercetă condicile și catalogul vămilor și găsece că vameșii nu au de a lua nimic de la trăiste, ci numai de la përul de capră, de car bani 180. Apoi jăluitorul și-a dat vama pe përul de capră, în orașul unde locuesce și nu are decă de a mai plăti pentru trăistele, ce vinde din loc în loc.

Domnitorul aprobă acesta la 12 Decembre 1796.

Cod. XXXIII fila 41 verso.

Vameșii de Pitesci s'au jăluit și împotriva locuitorilor de acolo, că nu vor să și plătescă rânduita vama. Se rânduesce cercetare prin C. Filipescu vel Logof. Acesta aduce anafora, în 16 Martu 1797, în care arătă, că după ponturile vamei și catalog, nu locuitorii cari vëndă vite, zaharele, rachiă plătesc vama, ci neguțătorii cumpărători. Vameșii nu au dreptul a ămbla pe la sate. Pentru cele ce locuitorii vëndă de la unul la altul nu este vama. Marfa de aici vrëndu s'o ducă în țera turcescă, să și plătescă vama de unde o va ridica. Iar cei care espörtă în Ungaria, vor plăti vama pe unde va fi scésă. Pentru rămători se face esceptiune; și prin sate și prin tērguri să ia vama de la rămători pe bani 40 de unul, de la vëndetori, afară de vëndările dintre locuitori, cari nu plătesc nici această vama. Dreptatea cere, ca și Vameșii să nu fie opriți de a merge prin sate să privigheze vëndările de porci către neguțatori, ca să ia vama de la ei.—Domnitorul ordonă în conformitate cu anaforaua.

Cod. XXXIII fila 280 verso.

vedea din actele ce dămŭ în notă. Deslegările ce dă într'acésta Alex. Ipsilant sunt identice ca dispozițiunile anteriore. ¹

D'vanulŭ, cu anaforaua din 10 Decembre 1796, vestesce Domnitorulŭ, că s'au judecatŭ vameșii de Craiova cu Const. Negușitorulŭ suditŭ nemșescŭ, de față fiindŭ și siniorŭ Gaudi reprezentantulŭ Agenției. Vameșii s'au jăluitŭ că nu vrea Constantin să plătesă vamă pe lâna țigae, prețŭ deosebitŭ. Negușitorulŭ răspunse, că până acum tot o vamă a plătitŭ, adică 15 bani de cântarŭ pentru lâna próstă, bârsană și țigae. Divanulŭ a cercetatŭ condițiunile vëndărei vămilorŭ și au aflatŭ la pontulŭ alŭ 39-lea, scriindŭ așa: «lâna ce vine din țera turcescă, să plătescă la șchele, pe unde va intra în țeră, la suta de bani, 3; iar fiindŭ suditŭ și avëndŭ teșcherea, de plată să nu se supere nimicŭ. Iar pentru lâna țigae, ce va ieși de aici din pământulŭ țerei și va merge la țera ungurescă, seŭ la altă parte, de va fi suditŭ seŭ raia, celŭ ce scóte lâna, să plătescă la suta de bani, 3, pe unde va ieși.»

Domnitorulŭ la 8 Martie 1797, vëndendŭ pontulŭ întocmitŭ încă la 1785 «și care s'au păzitŭ în însăși vremea oblăduirei oștilorŭ nemșeci, făr'de strămutare», decide că, de óre-ce în ponturŭ nu se specifică prețurŭ deosebite pentru categoriŭ de lâna, ceea ce este specificatŭ în tarifulŭ vamalŭ alŭ suditorŭ rusesci, apoi vameșii să n'aibă dreptulŭ de a cere prețŭ deosebitŭ pentru lâna țigae ce se expórtă.

Cod. XXXIII fila 243 verso.

1. Anaforaua lui Const. Filipescu și Ștefanŭ Văcărescu, marŭ Logofeșŭ, din 15 Martŭ 1797. Provocați de porunca Domnitorulŭ, după o jalbă a unor negușitorŭ, contra vameșului de la schela Giurgiuului, «că n'arŭ fi următorŭ, după ponturŭ, a pecetlui marfa și a trece în cărțulie cea ce este orënduitŭ de ia la șchele», conform pont. 8; anaforaua constată, că au dreptate jăluitoariŭ; deci să se deé poruncă la Ispravnicii județului, să cerceteze acésta cu scumpătate și să împlinescă dreptulŭ vamei de la vameșii schelelorŭ, ba să fie și pedepsiți.

«Pentru negușitorŭ, ce aducŭ marfă din țera turcescă, pentru prăvăliile lorŭ, iarăși în pontulŭ 8 scrie, că totă marfa străină, ce va intra în țeră, în 17 județe, să plătescă vamă acolo unde deschidŭ, față fiindŭ vameșii acelei vămŭ, și scriindŭ una câte una să le socotescă după catalogŭ și să le ia vamă, fiindŭ în sémă negușitorulŭ, ceea ce au plătitŭ la șchele după ponturŭ.

Așisderea și la pontulŭ alŭ 13^{lea} și alŭ 14^{lea} scrie, că marfa străină, ce se va aduce la târgurile după afară ale țerei, și se va vămui de vameșulŭ de acolo, întemplându-se ca negușitorulŭ să vëndă numai dintr'ênsa, de va merge și la alte târgurŭ, să nu se supere de vameșulŭ acela, ci negușitorulŭ să ia cărțulie de la vameșulŭ unde au plătitŭ, ca la alte târgurŭ să fie cređutŭ că au plătitŭ vama.

Mai serie și la pontulŭ 11, că negușitorulŭ, orŭ străinŭ, orŭ pământênŭ, care orŭ va aduce marfă din locurŭ străine, seŭ va ridica să o scóte din țeră, să nu aibă voie, nefiindŭ față vameșulŭ aceluŭ locŭ, nici să deschidă marfa, nici să o lege, sub pedópsă de a plăti vama îndoitŭ.» Jăluitoariŭ arétă, că făr'de a'și deschide marfa, se aședă cu vameșii unde nu are trebuință de a'și deschide marfa și plătesce unŭ puțin lucrŭ de ia teșcherea pe totă marfa și aci nu rămâne a plăti nimic. Anaforaua dă vinovați pe vameși, dar și pe negușitorŭ «căci metahiriscesce viclenie spre paguba vamei.» Deci să cerceteze Ispravnicii

Sudeția, precum arătarăm, era nu numai mijlocul de a se bucura de diverse scutiri, ci și mijlocul de a'și asigura protecțiune înaintea justiției. Sub A. Ipsilante, acest beneficiu este în cât-va mai redus. Aștia bună-ora în cestiunea dărei cotăritului, la care suditiții nu vroiau a se supune, Alex. Ipsilante ordonă, să fie obligați a plăti această dare ca și pământeni. Totuși prevede și cazul când suditul s'ar opune de a plăti cotăritul, când atunci această dare o va plăti stăpânul prăvăliei, închiriată suditului. Era cu acesta sigură Alex. Ipsilant, că proprietarul, la închirierea prăvăliei, avea să încarce chiria cu diferitele aceste dări. Se știe că suditiții nu puteau să posedă imobile în țară, deci dispozițiunea aceasta nu era să fie paralizată de proprietarul prăvăliei, care era pământenu. ¹

judetului și pe neguțitorii căduți în violenție, să'i pue a plăti vama îndoită împreună cu vameșul.

Pentru vama rămătorilor, pontul alu 37^{lea} scrie, că acei ce se vîndu în țară se'u prin tîrguri, și cei ce au a fi exportați, vîndătorul lor să aibă a plăti vamă de unu rămătoru bani 40 (afară de rămătorii ce vîndu locuitorii unulu altuia). Cumpărătorul să nu fie supăratu, nici chiar decă aru exporta rămătorii.

Petiționarii mai ceru voie de tîrgu cu oboru de vite, pe moșia Clucereșei Safta, la satul Mioveni din jud. Muscelu. Anaforaua găsece justificată această cerere, decă nu sunt tîrguri pe afară, căroro să li se aducă vătămare; deci să se ordone Ispravniciloru a face prealabilă cercetare.

«Pentru orășeni Cămpulungeni vîdum scriind în hrisovul lor ca să fie în pace și iertați de fumăritu, veri-carele din orășani va merge cu carele să încarce pesce de baltă, fără numai să aibă a da la mănăstirea Cămpulung 5 oca de pesce de fie-care caru, după vechiul obicei. Așiderea și pentru ierbăritu încă să fie nesupărați, pentru vitele ce voru tăia la scaunele din Cămpulung și pentru vitele ce se voru tăia la scaune tîmna în Delu, la vie, și pentru alte vite ce voru strînge pentru hrana lor, să nu dea ierbăritu. Să fie în pace și iertați și de ciohodăritu și veri-carele din orășani s'ar hrăni cu neguțatorie, vîndendă mătasa și alte mărunțișuri pe la tîrguri, să nu se supere de cotărit. Aceste privilegii ale Cămpulungenilor să le respecte vameșii, dar să plătescă și ei ceea ce sunt datorii să plătescă.

Domnitorul aproba propunerile aceste, în 16 Martu 1797.

Cod. XXXIII, fila 279.

1. Lazăr Stegarul și Manole au fostu rînduți cu slujba cotăritului anual, și cu împărțitul coturilor, cari se dau la Domnie nouă, și cu ploconul ce se da la Cămarășie nouă. Aceste 3 slujbe sunt ale lui vel Camarașu și se percep de la prăvăliași, atât în București, cât și pe afară prin județe, și fiind-că suditiții nu plătescu, sunt datorii să plătescă stăpânii prăvăliilor. Lazăr Stegarul și Manole arăta, că stăpânii prăvăliilor se opun a plăti și cer deslegare de urmare.

Domnitorul însărcinează pe vel Aga și pe vel Log. C. Filipescu, să cerceteze obiceiul ce s'au urmatu anu și anțerțu, și după acelu obicei să se urmeze.

Inlesnirea comunicațiunei aŭ preocupatŭ și de astă-dată pre A. Ipsilant. Unŭ mare abuzŭ făceau proprietarii de poduri pe ape, și întreprindătorii lorŭ. A. Ipsilant adresază publicații la tôte județele și la Caimacamŭ, in 19 Maiŭ 1797, ca arendatorii venitului podurilor să nu ia brudină mai mare decât pentru vita mare o para și cu câte vite va fi carulŭ încărcatŭ atâtea parale să se ia brudină. De calŭ și de fie-ce omŭ se va plăti câte 1 para pentru trecerea podului. Sunt scutiți de plată ómenii domnesci. Unde din vechime se ia mai mică brudină, să rămăie precum a fost. ¹ (Cod. XXXVI, fila 51).

In privința menzilurilor lectorulŭ își amintese, că o asociațiune de boieri le luase in întreprindere. Alex. Ipsilant acordă, și încă cu retroactivitate de câte-va luni, asociațiunei acesteia, adaosulŭ următor de condițiuni și folosințe :

Milele ce s'aŭ făcutŭ de Măria sa Vodă boierilorŭ Epistați ai menzilurilor, pe anulŭ alŭ II-le, de la Maiŭ 96 până la Maiŭ 97.

1. Opt sute (800) surugii cu dărvari i rotari, să rămăie toți pe la menzilhanelele țerei, iar cei l-alti să se scadă.

2. La sfîrșitulŭ anului alŭ doilea să nu se ceie de la epistați, nici din cei vechi ce aŭ întratŭ in slujbă, nici 700 noi, ce li s'aŭ datŭ din țeră.

La 7 Iunie 1797 cei 2 boeri prezintă Domnitorului anafora, arătândŭ că aŭ făcutŭ cercetare in condica Divanului și aŭ aflatŭ, că *in condica nu se face deosebire între neguțătorii pământeni și sudiți*. Lazăr Stegarul și Manole dovedescŭ tocmai, cu unŭ certificatŭ de la unŭ Hristea, ce aŭ ținutŭ slujbele acestea la 1792, din cea de pe urmă Domnie a lui M. Șuțu, prin care mărturiseșce, că aŭ strînsŭ acestŭ iratŭ după la prăvăliile ce le ținŭ sudiți, de la înșii stăpâni prăvăliilorŭ, și aŭ avutŭ și poruncă Domnescă in acestŭ sens. Aŭ mai informatŭ și Mihulŭ fumarulŭ in acelașŭ sens și s'aŭ doveditŭ că un egumenŭ de la Mănăstire plătea pentru prăvăliași sudiți fumaritulŭ, dar și sudiți plăteaŭ la cuvioșia sa și nu din chirie se scădea, iar cuvioșia sa dădea birulŭ la slujbași. Domnitorulŭ A. Ipsilant dă rezoluțiunea la 23 Iunie 1797, că : fiind-că aceste slujbe sunt vechi și obicînuite ale țerei, poroncimŭ Domnia mea, ca ori de la chiriași sudiți, séu de la stăpâni prăvăliilorŭ să li-se împlinescă, și atât Dumnéta vel Aga, aici in Bucureșci, cât și Ispravnicii pe afară prin județe, să dați ajutorulŭ celŭ cuviincios de a se împlini, după cum poroncimŭ mai sus.»

Cod. XXXV, fila 56 verso.

1. Pitacŭ către Vorniculŭ obștirilorŭ Radu Golescu, din 20 Mart 1797, incuviințândŭ arendarea pe 3 ani a podului de la Călugăreni și de la Fălăstoca, urmândŭ ca după expirarea contractului, să nu se mai arendeze venitulŭ podurilor de cât câte pe 1 an, fiind-că așa e obiceiulŭ arendărei veniturilorŭ Epitropiei.

Cod. XXXVI, fila 36 verso.

3. De la ȕi 1 a lui Februarie a leatului 96, să nu mai fie datorî a da pentru surugîi po tal. 2000, ce se coprinde în hrisovulû, ce s'aũ datũ, fiind-că s'aũ iertatũ.

4. Ugiuretulũ, ce s'aũ urmatũ dupę inamurile Domnesci, s'a'lũ plătęscă Domnia nestrămutatũ, întocmai dupę coprinderea hrisovului, pe tótã luna.

5. Una mie cincî sute (1500) chile orȕũ să li se dea cu oręnduială, din țeră, la locurile unde vorũ avea trebuință și va fi spre îndemânarea epistațilorũ și a Domniei, plătindu-lũ cãte tal. 2 $\frac{1}{2}$ chila.

6. Una mie șępte sute cincî-ȕeci (1750) care de fęnũ, cu męsură, să se dea iarășî cu oręnduială la menzilhanelele, unde vorũ avea trebuință, plătindu-lũ întocmai dupę coprinderea hrisovului, po tal. 3 carulũ de męsură.

7. Afară din acestea de mai sus, din milostivirea Măriei sale lui Vodă se dă epistațilorũ în anulũ acesta de alũ doilea tal. 30.000

8. Leafa surugiilorũ de Bucuręsci, din ȕiua, ce s'aũ ridicatũ acei cãte tal. 2000 pentru surugîi, D-lorũ să o plătęscă.

9. Trei sute șępte (307) chile orȕũ, ce sunt rēmășița la jud: Ialomitei și 56 la Vezir-câslasî, din anul dintăiũ, cari fac 363, să li se dea și acestũ orȕũ iarășî *in natură*, în anulũ acesta de alũ doilea, împreună cu oręnduială de 1500 chile, care facũ peste tot, chile 1863; iar pentru aceste 363 chile din anulũ trecutũ, fiind-că aũ datũ plata, să nu fe sapęrați.

10. Altă rēmășița de fęnũ și orȕũ, din anulũ trecutũ, ce vorũ avea în județũ, dupę socotęla ce se face, iarășî în anulũ cestũ de alũ doilea să li se implinęscă *in natură*, pãnă la suma oręndueliĩ anulũ trecutũ.

11. Strașnicũ poruncimũ, să se dea pentru pășinea cailorũ, întocmai dupę coprinderea hrisovului, ca să nu pătımęscă caii menzilhanelorũ.

12. Orĩ cãte ponturĩ se coprinde în hrisovũ și na se aneșescũ cu acestea, să și aibă nestrămutarea lorũ.

Din luminată porunca Măriei sale Vodă, s'aũ datũ la mânia D-lorũ boșierilorũ epistați ai menzilurilorũ, în scrisă, supt iscălit.ara noștră, aceste de mai sus, din milostivirea lui Vodă, musaadele, în anulũ acestũ alũ doilea. —1796 Aprilũ 9.

Vel Vistierũ

Cod. XXXIV, fila 164.

Vel Post.

De la Maiũ 1797 poștele sunt luate în întreprindere de Ion Hagi Moscu, prin următorulũ zapisũ, din care se vede pe deoparte condițiunile sub cari Moscu luă întreprinderea, și pe dealtă parte rezultă din aceste condițiuni și grija lui Ipsilant de funcționarea cât mai regulată a poștelorũ în interesulũ comunicațiunei ¹.

1. Zapisulũ pentru menzilurĩ, prin care se lęga a ține menzilurile țerei. D-lui biv. vel Pah. Ión Hagi Moscu. — 1797 Maiũ 1.

«Ponturile cu cari m'amũ așędatũ a mę însărcina cu tóte menzilurile

XI

Edilitatea.

În scurta sa a doua Domnie, Al. Ipsilant n'a neglijatŭ măsurile de edilitate, precum potŭ proba documentele, ce în acestŭ capitolŭ vomŭ aduce.

Întreținerea pavelelorŭ și a podurilorŭ de pe Dâmbovița, reparațiunea lorŭ și, la nevoie, totala prefacere, preocupă Departamentulŭ Epitropiei, după indemnulŭ Domnitorului. Nu mai puținŭ se preocupă și de unele din podurile de pe căile mari de comunicațiune din țeră.

țerei, în cursulŭ de unŭ anŭ, începând de la 1 de Maiŭ 1797 până la 1 de Maiŭ 1798.

1. Caii menzilhanelorŭ, după vechiul obiceiŭ, asemenea și acum, să aibă slobodă pășune pe moșiile din preajma menzilhanelor, fără a mă supăra cu cereri de către stăpâniŭ moșiilorŭ.

2. Meremetulŭ menzilhanelorŭ să se facă cu orânduială de la visterie.

3. Numărulŭ de 800 surugii, rotari și dărvari, și orânduila lorŭ, să se păziască nestrămutatŭ, după cum s'au urmatŭ și pînă acum.

4. Beșlii să fie lipsiți după la menzilhanele.

5. La treceri de calabalăcuri mari să fiŭ datorŭ să dau Domniei numai 200 cai, plătindu-mi-se ugiuretŭ de la Domnie po bani 10 de ceas, pe fieșce calŭ, iar întemplantu-se trebuința de mai mulți, îndatoratŭ sunt a'i da; însă ugiuretulŭ să mi se plătescă po bani 15 de tot calulŭ, și să mi se deé în scire mai înainte cu 5 zile, când se va întembla treceri mari, ca și eŭ să pociŭ griji gătirea trebuincioselorŭ.

6. Pe totă luna să se caute socotela inamurilorŭ Domnesci și să mi se plătescă ugiuretulŭ la sfirșitulŭ fieșcăreia lună.

7. Ceŭ ce vorŭ cere cărți de menzilŭ din neguitori, seŭ și alții, ce vorŭ avea răașele spătăriei de slobodenie, să li se deé îndată și în totă vremea, fără de nici o greutate seŭ pricinuire.

8. Taleri 4000 să dau pe tot anulŭ în două rënduri D-luŭ vel Hatmanulŭ, îndatorindu-se și D-luŭ să săvêrșescă la vreme drepte cererile mele de la Domnie.

9. Să mi se deé de la Domnesca Visterie pe tot anulŭ, ca să cumpăr din țeră fênŭ i orzulŭ celŭ trebuinciosŭ pentru hrana cailorŭ, să plătesc lefile slujitorilorŭ și să înlesnescŭ greutatea cheltuelilorŭ casei menzilurilorŭ.

Cu aceste 9 ponturi mă legŭ ca să țin menzilurile țerei în cursulŭ de unŭ anŭ, adică de la 1 de Maiŭ 1797 până la 1 de Maiŭ 1798, fără de a simțilo-cuitoriŭ cât de puțină greutate de supărare, la veri-ce trebuința de menzilŭ, și după cum eŭ mă supuiŭ în strașnică pedepsă, de nu voiŭ păzi aședemêntulŭ nestrămutatŭ, să mi deé și Domnia luminată întărire, că se vorŭ păzi tôte ponturile nesmintit și după împlinirea anilorŭ să rămăie ai mei cai, fênulŭ și orzulŭ și tôte cele-l-alte, afară numai din binalele menzilhanelorŭ.

Dintre aceste, cu deosebire, este podul de pe Colintina, pe unde trecea drumul mare la Bucuresci, drumul pe care *«neconținut urdină trebuințele împărătesci și domnesci, afară de neguțitorii și alți călători»*. La 19 Martu Domnitorul încuviințează propunerea lui Radu Golescu, marele Vornic al obștirilor, de a se face din nou acest pod. Acesta ceruse încă, ca pentru înlesnirea întreținerii podului Colintinei, să fie constituit acest pod cu brudină, ca venit al Epitropiei, ceea ce deocamdată Domnitorul nu încuviințează.¹

Adeveresc acest plecat al meu zapisu, întocmit prin ponturile de mai sus arătate, la luminata Visterie a Măriei sale P. In. nostru Domn și stăpănitor al totă țera Românească Alexandru Ion Ipsilant Voevodă, că m'am legat a ținea menzilirile țerei, cu aceste mai sus arătate întocmai, și implinindu-se de la Pré Inalta Domnie toate cererile de mai sus arătate, la vremea lor, mă făgăduesc și eu a implini totă buna orânduială a menzilirilor țerei, fără de cusur. Drept aceea am dat acest al meu plecatu zapisu la luminata Visterie a Măriei sale.

Ion Hagi Moscu Pah.

NB. Acesta e ultimul act din cod. XXXIV. Apoi, din nou, din eror de legatorie, urmază acte de la 1813, de la pag. 168 de sub Const. Ipsilant.

Cod. XXXIV, fila 164, verso.

1. *Radu Golescu vel Vorn. al obștirilor, cu anafraua de la 8 Martu 1797.*

«Scitutu este de toti de obște buna rîvnă și milostivire a Măriei tale, care este revărsată asupra patriei noastre, spre a întocmi cu mare podoba toate cele de trebuință și folositoare, cu vrednice pomeniri, care de la micu până la mare dau rugăciune Impăratului cerescu, pentru întregimea fericirii anilor vieții Măriei tale, cu pacinică viață și bun sfârșit, amin. Veți sei Maria ta și această datorie, care ne îndemna a da în seire Măriei tale, pentru podul Colintinei, că aflându-se unu *lo u alu drumului celui mare, care neconținut urdină trebuințele împărătesci și domnesci, afară din neguțitorii și alți călători...* are mare diastimă lungimea acestui pod și cu câtă-va cheltuială trebuie a se săvârși odată din nou, bez îngrijirea meremetului de peste tot anul; și acest pod nu este intrat în orânduiala Epitropiei, ce după trebuință se face cu pecete gospod. de către D-loru Ispravnicii județului Ilfovă...» De la o vreme Epitropia încă a fost îndatorită a da ajutoru cu podină, urși, podinari la lucru; Ispravnicii dădeu tufă, par și salahori, pe la căpătale în loc de podină. Cu cărpeli nu se mai pte ține acest pod și trebuie prefăcut din nou. Radu Golescu crede, că nu se cuvine să se tot *stenahorisescă* când județul când Epitropia, de aceea să se lase podul asupra Epitropiei, ca ea să-l prefacă din nou și să-l îngrijescă, devenind *irat* al Epitropiei, care va lua de jugu câte bani 3, asemenea și de omul călare și de alte dobitoce de negoț, dar nu și de la olace împărătesci și domnesci și de la slujbașii Statului.

Domnitorul, la 19 Martu 1797, aprobă propunerea lui Radu Golescu și ordonă facerea podului din nou, rezervându-și, ca cu a doua poruncă a da deslegare și în privința propunerii, de a se face podul *irat* al Epitropiei.

Co. d. XXXIII, fila 284.

Asemenea poduri cu bru-lină există în țeră în favórea particularilor, cari le construescū, însă și aceste numai cu aprobarea domnescă, precum se póte constata din următórea notiță :

Anaforaua lui vel Logof. C. Filipescu, provocată de resoluțiunea Domnitorului pusă pe jalbă lui C. Urianu, care ceruse să facă podū pe apa Oltului, pentru a sa chivernisélă. Vel Logof. arétă Domnitorului, că acesta nu póte fi de vătămăre, că înmulțirea podurilor este de înlesnire și nezăbavă la trecători. Decī să i se deé voie să facă podū, dar brudină să nu ia mai mult decât ce este hotăritū și pe aiurea.

La 19 Iunie 1797 Ipsilante aprobă.

Cod. XXXIII, fila 450 verso.

Și nu numai tacse pentru trecere pe poduri, în favórea particularilor existau, ce și tacse pentru trecerea peste *rambleuri*, adică zăgazuri pe la bălți și iazuri.

Dimitrie Ghica reclamă de la A. Ipsilant dreptulū de a percepe taxă câte o para de carulū încărcatū, de la tóte carele, ce vorū trece preste zăgazulū eleșteului de la satulū său Rușii (Saac), care zăgaz se strică din pricina locuitorilorū drumeți ce trecū mereū pe elū. Baniū percepuți vorū servi la reparațiunea zăgazului.

La 30 Iunie 1797 Domnitorulū aprobă acéstă cerere.¹

Pavelarea séu podirea stradelorū din orașū, nu este atâtū de activă ca sub Alex. Moruzi, totuși, încă din primăvéra anului 1797 se iaū dispozițiuni, ca satele, aședate ca podinari, să se ocupe în timpū utilū cu tăierea podinelorū, prin cislă, din pădurele județelor.²

Incă din Februarie 1797, Radu Golescu, marele Vornicū alū obști-rilorū, arétă Domnitorului, că podurile de pe ulițele Bucurescilorū sunt fórte stricate «și prăvăliașii, hanurile, cum și casnicii, cari aū datorie a face aceste poduri cu cheltuéla lorū», s'aū obicinuitū a le ține numai cu cârpele. Propune decī să se facă podurile din nou, fiind-că este îndestulare publică. Decī aū pusū de aū măsuratū stradele de pavatū și aū făcutū analoghia banilorū ce aū a plăti ori-ce

1. Cod. XXXV fila 65 verso.

2. Radu Golescu, vel Vornicū alū obștirilorū, cere lui Ipsilant scutirea a 2 sate, ce sunt ale Epitropiei: Bolenii și Slobozia din Dêmbovița, aședate ca podinari, și să se ordone ispravnicilorū să facă cislă pe pădurile din județū din cari aū a tăia podinele, necesare la reparațiunea podurilorū mari din Bucuresci.

Domnitorulū, la 19 April 1797, și ordonă lui vel Vist. aducerea la îndeplinire a anaforalei.

Cod. XXXIII, fila 341 verso.

hană, prăvălie, seú casă. Pentru două poduri, adică : cel ce începe de la porța curții vechi și merge până înaintea porței Bănesei Moruzoia, și podul, carele se începe dinaintea porții D-lui Ión Damaris, și merge până în respântia de lângă porțița hanului Șerban-Vodă, au găsită nisce sate de cherestigii să le ia în întreprindere pavarea, câte 7 tal. stânjenul și să le dea gata în 6 luni. Radu Golescu le-a și dată arvună banii pe $\frac{1}{2}$ înainte și acum cere de la Domnitor, să se împlinescă analoghia banilor de la cei cu case pe aceste poduri.

La 21 Febr. 1797 Domnitorulă aprobă și ordonă lui Aga să facă împlinirea analogiei. ¹

Pentru activarea lucrării pavelelor se întrebuintău salahori, negreșitū rēū plătiți, requisitionați din București. ²

Să nu negligemū de a aminti, și la această ocaziune, că hotărîrea lărgimeii stradelor, nu era afacere independentă de guvern, precum se pōte dovedi și din cod. XXIII fila 16 verso. ³

*

Marea afacere a indestulării orașului cu apă, preocupă și în Domnia această pre Alex. Ipsilant. Dămū în notă cartea lui din 20 Iuliū 1797, prinū care acordă Vornicului Iónū Florescu permisiunea de a capta isvōre nouē, tot la loculū de unde s'au captatū alte isvōre sub Al. Moruzi, promițēndu-i, ca rēsplătire, să i-se acorde o măsură și $\frac{1}{2}$ de apă, cu condițiune că cișméua ce va face Florescu să rēspundă la stradă, ca să fie folositorē și norodului. ⁴

1. Cod. XXXIII fila 185 verso.

2. Pitacū din 1 Iulie 1797 către biv vel Vist. Matei Fălcoianu, ispravnicū alū Bucureștilorū, să dea 30 de salahori, din ómeniī muncitorī din București, în primirea lui vel Vornicū alū Obștirilorū, ca să'i pūte la lucru la pavarea podului tērgului de afară «cu plata pe și după cum se va putea așeđa cu ei.»

Cod. XXXVI, fila 70, verso.

3. După rugăciunile lui biv vel Ban Neculai Brâncovēnu, de la 23 Noemb. 1796, Domnitorulū rânduesce pre veliți vornici și pre Spătarulū, ca să fixeze lățimea drumului ce lasă Brâncovēnu pentru obște, pe lēngă casele ce au cumpēratū cu grădină de la reposatulū Vornicū Scarlatū Greceanu. Se vede că boierulū N. Brâncovēnu închidea vre-unū drumū și decī, organizândū unū altulū, vroia să împedice reclamațiunile vecinilorū, făcēndū lucrulū cu învoirea Domnitorului.

4. Carte din 20 Iuliū 1797 la mâna lui biv. vel Vornic Iónū Florescu. A reclamatū să i se dea o măsură și $\frac{1}{2}$ de apă promisă de A. Moruzi, prin cartea de la 1796 Iulie 15, și care nu i s'au fostū datū încă. Florescu a descoperitū isvōre nouē, la loculū unde s'au făcutū sub Moruzi adăogirea de alte isvōre. El promite cu cheltuēla lui să capteze acele isvōre, numai cu condițiune să i-se dea în orașū apa promisă. Domnitorulū aprobă cererea de a i-se da o măsură și $\frac{1}{2}$ de apă pe tot-dēuna, cu condițiune ca Florescu să facă cișméua rēspundētorē în uliță să fie și pentru norodū.

Cod. XXXVI, fila 75 verso.

În 23 Noembrie 1797, Domnitorulŭ reînnoiesce hrisovulŭ de Suilgi başa a căpitanului Dumitru, acordându'i diverse privilegii şi scutiri pentru întreţinerea cişmelelorŭ din Bucuresci. Acastă îndatorire de Suilgi-başa Domnitorulŭ o promite a fi ereditară în familia lui căpitanŭ Dumitru. Dămŭ în notă, aci, întrégă acastă carte domnescă. ¹

1. Cartea lui Al. Ipsilant din 23 Noembrie 1797. «Pentru purtarea de grijă i meremetulŭ şi curăţirea atătŭ acelorŭ 2 cişmele, ce de mai înainte sunt făcute, încă din cea-l-altă domnie a Domniei mele, una în lăuntru tîrgului, la boiangii, şi alta pe podu Mogoşoei şi mahalaoa mŭnăstirei Sărindariŭ, cari aŭ isvŭrele lorŭ din apele ot Giulesci, căt şi pentru cele-l-alte cişmele din Bucuresci, ce în urmă s'aŭ făcutŭ, cari aŭ isvorulŭ lorŭ din apele ot Creţulesci; amŭ făcutŭ Domnia mea Suilgi-başa pe Dumitru Căpit, căruea încă de atunci de la facerea acestorŭ 2 cişmele, i-am datŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, ca elŭ şi casa lui să fie nedajnici şi nesuperaţi de orŭ-ce dăjdii şi orândueli ale Visteriei şi ale Cămărei Domniei mele, scutindŭ şi ale lui dropte bucate de dijmaritŭ, stupi i râmători, şi viile lui de vinăriciŭ, şi 150 oi de oieritŭ, cum şi o prăvălie i o cărciumă; să ţie şi 4 liude sculiţi de orŭ-ce dăjdii şi orândueli, cu pecetluituri de la Visteria Domniei mele. Asijderea i s'aŭ orânduitŭ pentru cheltuela şi ostenela lui, ce are la aceste 2 numite fântăni vechi, lăfă de la Epitropie, din venitulŭ podurilorŭ şi dintr'alŭ butăritului, câte tal. 60 pe lună; cari aceste venituri nu numai s'aŭ întăritŭ de fraţii noştri Domni din urmă, ci încă, după cuviinţă, la fântănele noue, ce în urmă s'aŭ făcutŭ, pentru cheltuela şi purtarea de grijă i s'aŭ întocmitŭ şi altă plată şi milă, adică să ia pe lună câte tal. 200, din venitulŭ cişmelelorŭ, cum şi 6 liude streini nedajnici; şi pentru depărtarea locului de matca apelorŭ, fiind cunoscută trebuinţa ce are de ajutorŭ, i-aŭ orânduitŭ 5 fântănarŭ, unŭ ulierŭ, unŭ lemnar, 2 zidari şi unŭ olangiu, scutiţi; şi numitulŭ Suiulgi-başa să fie datorŭ a avea purtare de grijă pururea şi în totă vremea, pentru meremetulŭ lucrului şi curăţenia şi îndestularea de apă, la tŭte aceste cişmele vechi şi noue, a le ţine şi a le căpui, cu a lui cheltuela, dintr'aceşti mai sus numiţi bani, ce i se dă, spre a nu fi stricate, seŭ lipsă şi impuţinare de apă, şi spre a cumpăni cu măsură dréptă apele fieşcăreia cişmele, ca să fie la tŭte îndestulare, afară numai când va fi trebuinţă a se face undevaşi alte fântăni noue, seŭ a se aduce altă apă din osebitŭ locŭ, el să nu aibă a face acelea; care acastă purtare de grijă a tuturorŭ cişmelelorŭ vechi şi noue şi după mŭrtea lui s'o aibă copiii lui, seŭ rudeniile lui, cari vorŭ fi cu sciinţă de meşteşugulŭ acesta şi destoinici trebii acesteia. Şi fiind-că în vremea Domniei sale selefuluiŭ nostru Alexandru Moruzi Voivodŭ, după ce s'aŭ orânduitŭ tŭte aceste orândueli de mai susŭ arătate, prin hrisovulŭ ce-lŭ vedŭmŭ cu leat 1793, Iunie 12, mai făcĕndu-se 2 cişmele în marginea Politiei Bucurescilorŭ, la Tĕrgulŭ-de-afară, s'aŭ dat tot în purtarea de grijă a mai susŭ numitulŭ Suiulgi-başa, ca să le ţie şi pe acelea apurare în starea lorŭ, şi pentru ostenela şi slujba lui de la aceste 2 cişmele, i s'aŭ orânduitŭ ca să ia pe tot anulŭ din banii vămitorŭ câte tal. 100, cum şi liude 4 ómeni scutiţi, pentru ajutorulŭ lucrului şi meremeturilorŭ. Decŭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneđeŭ cu a II Domnie a acesteŭ Pravoslavnice ţeri Romăneşti, ne-amŭ milostivitŭ şi, printr'acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, înoinmŭ şi întărimŭ tŭte milele şi orânduile, ce mai sus se arătă, ca să se păzescă nestrămutat. Şi amŭ adevăritŭ hrisovulŭ acesta etc.» Cod. XXXVI, fila 155 verso.

De indestularea Craiovei cu apă încă s'a preocupat din nou Al. Ipsilante, cum probéză douë acte. ¹

*

Matca apei Dâmboviței și stăvilarele de la șanțurile de apărare a orașului contra inundărilor, ocașionéză unele acte de edilitate. Unul din aceste fixéză datoriile șanțurilor. ¹

1. «Fiind-că pentru fântănele, ce sunt la Craiova, este trebuință de ôreși-ce venitū următorū pe anū a fi pentru dregerea lorū, când s'arū întempla a se strica, amū făcutū Domnia mea acéstă milă încă din cea-l-altă Domnie a Domniei mele, prin cartea Domniei mele, ce o vëdumū cu létū 1780 Martū 11, ca să aibă în orașulū Craiovei 2 pivnițe și 2 scaune de carne, scutite.... ca cu venitūlū ce se va lua de la aceste prăvălii și scaune să se cheltuéseă la dregerea fântănelorū când se vorū strica, dupē cum și mai nainte vreme a altorū frați Domni, aū avutū fântănele ce era acolo, orēnduiala de ajutorū cu banī de la Visterie; însă ca să nu se risipescă acestū venitū întru zadar, când va fi trebuință în vremī să rămână fântănele nedrese, orēnduimū să se stringă de către Sf. sa iubitorulū de Dumneđeū Părintele Episcopulū, ce va fi dupē vremī la Sf. Episcopie Rômnicū, și când va fi trebuință de cheltuială la lucrulū fântănelorū, spre dregerea lorū, Sf. sa, dintr'acéstū venitū alū scaunelorū și alū prăvăliilorū, să dēe cele trebuincioșe, avēndū Sf. sa acéstă purtare de grijă a fântănelorū, ca unū lucru cuviinciosū, de folosulū obștiei, ce l'amū datū asupra Sfinței Sale. Decī și acum, într'acéstă Domnie a Domniei mele, întărimū mila acésta » 1897, Iunie 22.

«Cod. XXXIV, fila 110, verso.

Pitacū din 22 Iunie 1797. La 1776 Al. Ipsilant aū rēnduitū la Craiova 8 lude fântănarī, scutiți, precum aū fost și în trecut; dar fiind-că fântăni s'aū mai făcutū, și anume: una în drumulū Bucurescilorū, în marginea Craiovei, cu o țevă, a doua la țergulū de afară cu 2 țevi largi; a treea la Țergulū din vale lângă Sf. Arhanghelū, cu 3 țevi, de 2 stânjenī de sus; a patra în drumulū Orevei, în marginea Craiovei, cu 3 țevi, osebitū de o fântână ce mai este în délulū Văcănescilorū pe drumulū Caracalulū, cu o țevă, ce se numesce a Episcopulū, i o altă fântână, ce se orēnduise atunci, ca să se facă la negușitorī, la Știrbóica în mijloculū orașulū, unde aū fostū și mai înainte fântână cu 2 țevi mici și osebitū de altă fântână, ce s'aū făcutū înăuntru mitoculū Episcopiei Rômnicū. Pentru adăogiri de fântăni, Domnitorulū aū acordatū 12 luđi nedajnici și apērați de tóte orēnduelile și să nu fie trași de boierī, séu zapcii la alte trebī și bellicuri, ci tótă trēba lorū să fie numai să drēgă fântănele, să le păzescă grija în tot timpulū. Acestorū luđi Caimacamulū să le dēe adeverință pe numele și chipulū lorū și ei să fie sub ocrotirea Episcopulū de Rômnicū, ce va fi dupē vremī, cum și grija fântănilorū o dă iarăși asupra Episcopulū.»

Cod. XXXVI fila 88

1. Pitacū la Constantinū Caliarhi biv. vel Spăt., Ispravnicū de Dâmbovița. «Iți facemū Domnia mea în scire, că datoria Epistatului șanțurilorū Dâmboviței, cari sunt făcute de către Domnia mea încă din cea-l-altă Domnie, acolo

Altă actă relativ la matca Dâmboviței, dă ocasiune lui Alexandru Ipsilante să ordone respingerea încălcării sevêrșită asupra matcei de Vorniculă Florescu. Acesta își măria grădina tot împingendū mai departe matca apei, ezind'o prin depunerī de gunoie. Domnitorulū stabilește la acēstă ocașiune și principiul că: «lucrurile ce sunt obștesci cum: apele, drmurile și alte asemenea, nu sunt volnici nimene a le *strimtoră* și a le abate din calea și din ființa lorū.»¹

intr'acelū județū, cum și a orēnduiților șanțari, cari se scutescū într'adinsū, pentru acēstă trēbă, nu este numai de a griji în vremi zlotōse și de potopū, a cumpāni adică apa Dâmboviței și a o împārți pe șanțuri, ca să nu se facă înecare Bucurescilorū, ci și în vreme de secetă să pōrte grijă, să curețe, să destupe matca Dâmboviței, acolo la gura șanțurilorū, ca nu cumva aruncandū nāmolū în drumulū ei și avandū locū de scurgere pe șanțuri, să rēmāe politia Bucurescilorū lipsită și de acea puțină apă, ce arū fi în vreme de secetă, după cum se află acum, de staū și atātea mori aici în Bucuresci în uscat; sēū și alte mijlōce de interesurī, să fie făcendū șanțuri pentru folosulū vre-unorū mori, ce pōte să fie făcute pe aceste șanțuri, și pe lângă seceta ce este să fie pricinuidū și acēstă meșteșugire a lorū lipsă la apa Dâmboviței. Pentru care iată îți poruncimū Domnia mea și te orēnduimū pe însuți într'adins; să te scoli să mergi acolo, la gura șanțurilorū, unde să cercetezi cu scumpătate însuți, nu cumva Dâmbovița este astupată din aruncăturī de nāmolū, sēū abătută și impuținată de vre-unū meșteșugū, ca să fi curgēndū pe șanțuri pentru altū folosū și interesurī? Și de va fi unū lucru ca acesta, nu numai să îndreptezi, ca să curgă apa pe matca ei și să dai șanțurilorū și Epistatului lorū nizamulū celū cuviinciosū, ci încă să însciințezi și Domniei mele adevērulū lucrurilorū, de care trimetēmū într'adins și pe sluga Domniei mele cu care așteptāmū rēspunsulū acesteī trebī fār'de zăbavă. — 1797 Augustū 9.

Cod, XXXVI, fila 79.

1. Igumenulū de la Stavropoleos s'a jăluitū Domnitorulū, că Vorniculū Florescu, mōnăstirea sf. Spiridon vechiū și Cluc. Theodorache Iuliano, aruncandū pe malulū Dēmboviței gunoie de la caī și altele, aū împinsū Dēmbovița spre mōnăstirea Archimandritului și spre cei-l-alti vecini, în cāt după vremi pōte să se întāmple surpārī de binale. Domnitorulū a orēnduitū pe Radu Golescu, vorniculū obștirilorū, ca să cerceteze; acesta raportēză lui Vodă, că a mēsurat din matca veche a Dēmboviței, unde staū semnele fațā, adică țarași vechi pe marginea cārora curgea apă, și până unde actualmente curge, și a găsitū următōrea bucată de pāmēntū cu care a fostū împinsă Dēmbovița din matcă: «la Vorniculū Florescu stānjenī 3; i dreptū mōnăstirea Sf Spiridon, la capulū de sus, stānjenī 4; la mijlocū 5 st. și 2 pal. și la capu din spre podū st. 6; iar la D-lui Cluc. Iuliano la capu despre podū st. 9, palme 2, și la mijlocū 8 și la capulū de la vale 9. Radu Golescu cere Domnitorulū porunca către Vorniculū Florescu să'si ridice pāmēntulū înăditū peste matca veche, de și-aū lungitū grădina și ulucile; tot asemenea să se poruncēscā a urma și mōnăstirea sf. Spiridon vechiū și cluc. Iuliano; și fieșcare în partea sa să'si pue și țarași pe urma celorū vechi, ca să ție malulū; dar și veciniū de dincolo, din malulū

De la grija de apă și de gărlă, să trecem la grija de foc. Pe lângă măsurile de edilitate din prima domnie, cu referință la paza de incendii, Al. Ipsilant avu grijă de a se repara foisorul de privighere a incendiilor, din oraș. ¹

Tot în interesul apărării de incendii, Radu Golescu, vel Vornic

cel-l-altă, să ridice gunoiul ce l-au aruncat, ca să pôtă veni cu lesnire apa la matca veche. — 1797 Iunie 7.

La 12 Iulie 1797, A Ipsilant dete rezoluțiunea acésta :

«Fiind-că lucrurile ce sunt obstesci, cum apele, drumurile și alte asemenea nu sunt volnici nimene a le strimtora și a le abate din calea și din fința lor, poruncim Domnia mea, Vornice Florescu, Sf. ta epistatule ală mânăstirei Sf. Spiridon, și D-tale vel Clucere Iuliano, să aveți a ridica pământul său gunoiul, cu care ați mutat matca Dâmboviței din curgerea ei, să vi-l trageți înapoi, iar să nu-l aruncați în apă și să deschideți drumul Dâmboviței, precum au fost, ca să curgă apă pe matca ei, spre a fi feriți și vecinii dimpotrivă de vătămarea acea ce pôte să li se întâmple. Și orânduim de la epitropia obștei zapciu pe ca să faceți urmarea acésta în faptă. Iar de veți avre ună cuvântă vrednică la acésta de răspuns, să arătați Domniei mele.

Cod. XXXV fila 111.

1. Pitacul la Vornicul obștirilor, din 1 Iulie 1797, să se repare foisorul de foc, care s'au slăbit rău și la vre-ună vântă tare pôte să se întâmple primejdii.

Cod. XXXVI, fila 76.

Anaforaua lui Radu Golescu, vel vornic ală obștirilor, din 21 August 1797, prin care arătă lui A. Ipsilarte, că s'a pus în lucru foisorul pentru foc, și a tocruit și ómeni pentru adusul chereștelei, țeran; dar aceștia se sfiesc să taie lemne din păduri, căci stăpânii moșilor cu păduri nu' lasă, ori le cer ună prețu forte mare. Cere de la Domnitoru poruncă, ca să fie slobođi țeranii a tăia din pădurea mânăstirei Snagovulu lemnele pentru chereștea trebuincioasă foisorului de foc, care «nu este vre-o bina pentru alișverisul, său folosul cuivași, ca să se indatoréscă a plăti dijma păduri, ci chereștea de trebuință a tot orașul, pentru paza primejdiei de foc.»

Iată și chereștea, ce trebuesce la săvîrșirea foisorului pentru foc :

4 Furci, lungul 8 stj. latul și grosul 2 pal. próste, în 4 muchi.

12 Cășaróbe, lungul 3 stj., grosul și latul 1 șchiópă.

40 Grinđi, asemenea.

28 Stălp, lungul 2 stj., latul și grosul 1 șchiópă.

100 Căpriori, lungul 2 stj.

3000 Uluce mic.

400 Uluce mari.

250 Lași

200 Podióre, lungul 1 stj.

Domnitorul, la 1 Septembrie 1797, aprobă întocmai anaforaua.

Cod. XXXV, fila 213 verso.

alū obștirilorū, presintă Domnitorulăi următórea anafora, in 20 Decembre 1796 :

«Insciințezū Măriei tale, că între alte bunătăți ce ai sîrguitū Măria ta pentru bună starea a tot norodulū de obște și spre întemeerea și podóba patriei nóstre, care de la micū până la mare rógă pe milostivulū Dumneđeū pentru întregimea și fericirea anilorū Înălțimei tale, să reversi Măria ta bogata milostivire a se pune și acéstă pricină la o bună îndreptare, adică: fiind-că cu mila lui Dumneđeū și cu blagoslovenia Măriei tale, in politia acésta a Bucurescilorū *s'aū adăogatu și s'aū immulțitū casele și nu potū proftaxi 8 coșari, ce sunt sub comanda Ispravniculū de curte, a merge pe la tóte casele din orașū să măture coșurile, nici la luna, nici la douē odată, din care se pricinuesce primejdie de focū, arētându'mi și mulți din ómenī că trimitū de câte 5, 6 orī pe la coșari și nu potū veni, din pricină că sunt coșari puținī și nu potū ajunge la toți; pentru care de va fi primită la auđulū Înălțimei tale părerea prea plecatei slugi a Măriei tale, să fie luminată poruncă către D-nelūi vel Ispravnicū za politie, sēū de prin tērgū, sēū de prin mahalale, din ajutóre, sēū din cei scăpătați forțe, să găsescă lude 12, cari să fie ertați de dajdie; însă nu din cei străini, cari sunt făr'de lócașuri și căpătăi și cari potū să lipsescă după vremi, ci din pământeni, și să se facă coșari, dându-se sub epistasia D-sale vel Aga, pe care să'i aibă sub zaptū și cu analoghie pe câte mahalale va putea birui unū coșarū, să'i orēnduiască, cum și prin tērgū asemenea, ca să aibă acéstă grijă: a merge negreșit din casă in casă, pe tótă săptămāna, in partea ce se va rēndui, să măture coșurile fieșcăruia bine, cum se cade, urcāndu-se și deasupra casei, la gluga coșurilor și cu gripcă de fier într'adins să le răzuiască bine, și pentru ostenéla lorū să aibă a lua plată, însă: de la case aședate pe pământ câte o para de coșū, iar la cele înalte cu 2 caturī po parale 2, și cu acestū mijlocū socotescū că nu se va mai pricinui iangānurī, cercetāndū și priveghindū D-lui vel Aga, ca să nu se conteneze coșarii cu măturatulū coșurilor pe la toți de obște și să îndemne pe fiesce-care a îngriji de focuri să nu fie mari și să'si măture coșurile, iar când se va întēpla câte unū omū sanchinū și nu va primi a mătura coșurile să-lū arēte la zabitū ca să'lū supuie, pentru folosulū lui; cum și coșarii curței gospod., cât și pe unde vorū putea proftaxi, să fie slobodī a mătura și a'si lua asemenea plata. — 1796, Dec. 20.*

Domnitorulū aprobă cu acésta, că «prostimea când vorū îngriji inșiī a'si mătura coșurile ei singuri, să nu fie siliți a da coșarului parale de coșū.» Domnitorulū ordonă Ispravniculū biv. vel Vist. Fălcoianu, să găsescă cei 12 coșari noi și să'i dé sub epistasia lui vel Aga. — 1796, Dec. 30.

Cod. XXXIII, fila 55 verso.

Spitalele sunt îngrijite destulū de bine și sub Al. Ipsilant. La 10

Mai 1797, elü ordonă Divanului să iae socotelele spitalelorü și lazareturilorü nouë. ¹

Bolnavilorü sëraci, ce se află la spitalulü de la Sf. Vineri, din oraşulü Bucuresci, le dä carte de volnicie ca «să ție unü brutarü, anume Nicolae sin Adam, la pităria ce aü sāraccii acolo la Sf. Vineri», scutitü de tôte dările și angariile, elü și casa sa de pitărie, unde va lucra, «ca să pötă să facă pită pentru sëraci, să'și ție viața din grăulü ce vorü câştiga.» Astă milă a acordat'o Al. Ipsilant încă din prima Domnie.—1797, Mart 14. ²

Și pe când de bolnavi se îngrijesce, te miri să veđi că Doctorului Caracaș îi amănă plata lefei, ca medicü ³

Al. Ipsilant rënduesce epitropü și la noulü spitalü, făcutü la Slatina din averea reposatului Ionaşcu, care fu și fundatorele scoalei publice din acelaşü oraşü. ⁴

Multă griją se pune pentru spițerii. Prin pitacü din 5 Ianuar 1797 către *Arhi-iatros*, Al. Ipsilant ordonă, ca acela, «împreună cu doi seü trei doctori, cei mai cunoscuți din Bucuresci, și împreună cu vorniculü obștirilorü», să inspecteze tôte spițeriile, să inlătore doctoriile próste și vechi și să fixeze tarifulü. ⁵

1. Cod. XXXIV, fila 49.

2. Cod. XXXIV, fila 94.

3. Doctorulü Dimitrie Caracaș se jăluesce lui Vodă, că nu i s'a plătitü löfa pe 1796, tal. 700 pe 7 luni. Radu Golescu, la 16 Martü 1797, recunösce dréptă reclamarea, dar Vodă ordonă să se plătescă rënduri-rënduri, numai după Pasci, fiindü sciutü că acum are cutia multe trebuințe de alte cheltueli.»

Cod. XXXIII, fila 314 verso.

4. Anafora de la Radu Golescu, vorniculü obștirilorü, și de la vel Log. Cost. Filipescu, prin care arétă, că la Slatina sunt rânduți Epistați la Spitalulü începutü acolo de Ionaşcu neguțatorulü și nesăvirșitü. Epistații aü misiunea de a'lü sfârși. Ei aü adusü pe Neaga soția lui Ionaşcu și pe nepotulü ei Gavrilă și i-aü întreatü, ce venitü póte avea Spitalulü? Ei aü răspunsü, că are 2 moși și unü locșorü lângă zidulü Spitalului, care nu produce venitü. Venitulü moșilorü nu se șcie, fiind-că numai în véra trecută le-aü ținutü Ionaşcu, când aü fostü secetă. Aü mai arétatü, că răpos. Ionaşcu pregătise materialü pentru zidirea Spitalului, și că aü luatü cu împrumutü cărămidă de la Scarlat Isvoreanu clucerü de aric. Biserica este gata cu tötă rânduiala și are și douë odăi făcute de Ionaşcu. Soția lui Ionaşcu a promisü, că la mörte lasă danie tötă averea spitalului și că, pe cât va trăi, va face ajutorü spitalului și va mai face cu cheltuëla ei 2 odăi, o cuhnie și unü cuptorü și o prăvălioră, pe unü locü ce are în tērgü, și pe care o va lăsa spitalului. Anaforaua propune de Epitropü spitalului de la Slatina pe Toma Delénulü, judecătorü de acolo, și să i se dea în primire tötă averea de fundațiune.

Domnitorulü aprobă, la 19 Februarie 1797.

Cod. XXXIII, fila 176 verso.

5. Cod. XXXVI, fila 20 verso.

La 8 Mart 1797 repetă aceste ordine și cere lucrarea și întemeierea nizamului spițerilor, până într'o săptămână. ¹

La Mai 15 se supune aprobării Domnitorului, o anafora cu nizamul spițerilor. ²

1 Cod. XXXVI fila 32 verso.

2. Radu Golescu vel Vornicū alū Obștirilorū și ca Arhi-iatros, împreună cu orânduiții doctori ai Bucuresciului, au fost provocați de Domnitorū, căruia s'au jăluitū multe obraze contra spițerilorū, «că după ce nu sunt puse spițeriile la unū prețū cuviinciosū și cu dreptū măsură felurile dohtoriilorū, ci precum vorū spițerii așa le vëndū, apoi nici folosulū nădăjdutū dintrāsele nu pot avea fiindū prōste, vechi și fără nici o lucrare, rămāindū numai cu cheltuēla». După porunca Domnitorului, s'au făcutū căutare de rândū la tōte spițeriile, «ca și prin vedere și prin cercare, alegēndū dohtoriile cele bune, și deosebindū cele prōste și vechi, să îndatorimū pe fieșcare spițerū a aduce altele și a ține în spițerie lucruri bune; apoi să chibzuimū la tōle felurimile și prețulū acela ce este dreptū și cuviinciosū, i cu cheltuēla și câștigulū pe cât li-se cade.» Radu Golescu și protomediculū, chiāmāndū și din doctorii orașului cei mai cunoscuți, s'au adunatū și s'au sfătuitū pentru prețulū dohtoriilorū «și mai întēiū amū mersu cu doctorulū Silivestru i Constandinū (iar doctorulū Caracașū bolnāvindu-se n'au pututū veni) pe la tōte spițeriile de amū făcutū alegerea dohtoriilorū.» Cele rele și nefolositōre s'au lepădatū «dar fiind-că nu avemū nici o farmacopee aședată, cu tōte șarturile, ca într'alte părți, și pentru acēsta nefindū dohtorii siguri, decă dohtoria ce s'au orânduitū este în spițerie seū nu, și de este dohtoriile cele amestecate, făcute după socotēla lorū, seū nu și pentru alte multe greseli ale spițerilorū, s'au găsitū cu cale, ca de acum înainte spițerii să urmeze întocmai după ponturile, ce se însemnōză mai josū, atât la purtarea de grijă a dohtoriilorū, cum și la prețulū cu care s'au găsitū cu cale să vëndă fieșcare felurime, unde li s'au socotitū câștigulū, cheltuēla și scādēmētulū banilorū, iprocii.»

1. Toți spițerii să aibă datorie a urma după farmacopea Austriei, de la leat 1780, pre care s'o aibă ca unū temeiu și după care să facă și să aibă la spițerie tōte dohtoriile, ce se coprindū într'acēstā farmacopee și cele amestecate și cele neamestecate.

2. Tōte dohtoriile să fie bune, curate, prōspete, în vremea lorū adunate și fōrte bine urmate. Iar cele vechi și mucede, seū de molii stricate, nefindū folositōre, să se lepede. Și fiind-că buriēnile se stringū vērā, primāvēra și tōmna, de aceea în fie-care anū să se facă cercetare la spițerii de către Vornicii politiei, pe la sfârșitulū lui Octombree.

3. Vasele, întru cari ținū dohtoriile, să nu fie de tinichea, seū de alte asemenea metale, dar să fie seū de sticlă, seū de farfurie, seū de pāmētū, seū de lemnū. Și cine nu vorū urma într'acestașū chipū, să aibă a plăti la cutie geremea câte tal. 10, pentru fieș-care acēstū felū de greșalā.

4. La fieșcare vasū să fie scrisū numele dohtoriei ce este într'acelū vasū, și nici o dată să nu puie dohtorie într'unū vasū întru care este scrisū numele altei dohtorii, și cine nu va urma într'acestașū chipū, să aibă iarāși a plăti la cutie geremea câte tal. 10, de fieșcare de acēstū felū de greșalā.

5. Prețulū dohtoriei să fie după *tarifulū* Austriei de la leat. 1785 : numai

Cioma incetéză aprópe cu totul în țeră, dar témă de isbucnierea din nou tot există în primăvéra anului 1797. Al. Ipsilant dá, în 14 Aprilú acestú anú, unú pitacú la Mitropoliți, Episcopó, Spatarulú și Agái. ¹

cu acéstă deosebire, ca pentru unú creitarú să ia baní turcescí. Decí fieșcare spițerú să fie datorú a avea pururea în spițeria sea unú acestú felú de tarifú, după care să vîndă dohtoriile.

6. Iar de se va întempla vre-unú spițerú, pentru iubirea de argintú să ia mai multú de cât se coprinde în tarifú, séu nu va pune tóte feliurile dohtoriilor, ce coprinde în *reșetele* dohtoriilor, pentru câștigú, acélú spițerú, de se va dovedi cu adevérate mărturií, să aibă a se păgubi cu geremea câte 24 galbení împărătescí, de câte orí se va afla cu acestú felú de viclesugurí.

7. Datoria ce aú spițerii să se caute mai multú de cât fieș-care datorie, fiind-că eí aú datú dohtorií, nu pentru puțin lucru, ci pentru trebuința omenescíi firí, adică pentru viața sa; nicí să póta cinevașú a mai scădea cevașú din prețulú, după socoteala ce s'aú făcutú prin tarifú, și la fieșcare judecatá să se diafendepiască dreptulú séu; iar de va trece anulú și nu'í va plăti socotelile, să aibă a cere baní în urmă cu dobânda lorú.

8. Pentru dohtoriile, ce se orânduiesc de către doctorí cu *grăunțe*, s'aú cu picături, fiind-că nu póte a se socoti cu amăruntulú prețulú lorú, după *tarifú*, să aibă voie spițerii să mai încarce la acestú felú de dohtorií câte 4 baní mai multú după prețulú lorú.

9. Spițerii să nu aibă voie a vinde cui se va întempla dohtorií grele, adică cu argintú viu și alte otrăvitóre, făr'de *reșeta* doctorulú, fiind-că multe rele se póte a se întempla dintr'acéstú felú de dohtorií.

10. Spițerii să nu metahiriséscă alte dramurí făr de cât numai dramurile pieței și cine va metahirisi alte dramurí să se geremetiséscă, mai vêrtosú pentru dohtoriile, ce vorú mai multă luare de sémă.

Dupé aceste ponturí s'aú găsitú cu cale de către dohtorí să urmeze spițerii din Bucurescí și fieș-care dintr'ânșii să aibă o copie după aceste ponturí, după care să urmeze; iar cea de către Măria-ta întărire să rămăie deapururea la Epitropie, 1797, Maiú 15.

Radu Golescu vel Vornicú alú obștirilorú—arhi-iatrosú doctorú $\mu\alpha\rho\kappa\iota\alpha\lambda\iota\gamma$. Demetre Caracașú—Silvestru. Constantinú Darvaris.

Spit̃eria lui Nicoli	}	Dumnélui Arhi-iatrosú
» » Safant		
» » Miler	}	Doctorulú Caracașú
» » Rut din Șelarí		
» » Fritz ($\Phi\rho\iota\upsilon\tau\epsilon$) din hanulú Popaz	}	Doctorulú Constantinú
» » Gioanu		
» » Andreí	}	Doctorulú Silvestru.
» » Mihali		
» » Rot		

1. Domnitorulú se bucură că aú încetatú bóla nu numai în țeră, dar și în serhaturí. «S'aú înveselitú norodulú, cu toți de obște, pentru acéstă milă Dumneđeéscă. Dar fiind-că într'aceste zile s'aú întâmplatú a se auđi, la unú

Deja în 27 Februarie 1797 Domnitorulŭ oprise cu pitaculŭ sĕu, bĕlciurile din Teleorman, Oltŭ și Romanașii, ca sĕ să se evite contactulŭ pĕmĕntenilorŭ cu omenŭ de peste hotar, unde bŕla tot nu era stinsĕ bine.¹

Cu mai multe ȃile înainte de acĕstĕ oprire a bĕlciurilorŭ, Alex. Ipsilant adresĕzĕ 17 cĕrșii legate cĕtre toșii Ispravnicii și una la Cai-macam (din 18 Februar 1797). Domnitorulŭ constatĕ cĕ nu s'au mai ivit nicĕieri de cĕtĕ-va vreme nĕprasnica bŕla, totușii se cere multĕ pri-vighiere și sĕ nu se lese pe nedejdea cĕ s'au potolitŭ bŕla. Cĕnd mŕre cine-va rĕpede, ispravnicii sĕ facĕ cercetare grabnicĕ. Acĕsta se pare cĕ ispravnicii n'au fĕcut'o și Vodĕ ŭi probozesce, cĕ lasĕ «lucrulŭ în slabŭ fĕr'de nici o îngrijire, pĕnĕ se întinde bŕla și la alŭ doilea și la alŭ treilea și așia cu neingrijirea D-tre, urmĕzĕ, ferĕscĕ Dumneșeu, a se împroșpĕta iarășii rĕulŭ acĕsta și a se întinde mai mult, pentru cĕ de la unele locuri ne sosi inșciinșari de asemenea întĕmplĕri și toc-mai dupĕ ce s'au întinsŭ la 2 și la 3 au priceput'o și au dovedit'o pe fașĕ.» Domnitorulŭ declarĕ vinovașii pe Ispravnicii pentru asemenea tĕmplĕri și le poruncesce sĕ îndatorĕscĕ pe preoșii și pe protopopi la urmarea sfintelorŭ slujbe și rugĕciuni neîncetat, dupĕ porunca datĕ și dupĕ povĕșuirea archireilorŭ, «fiind cĕ cea d'ĕntĕiŭ de cĕt tŕte altele, nĕdejdea la Dumneșeu trebuie s'o avemŭ. De altĕ parte sĕ faceșii apoi și cele de partea omenĕscĕ îngrijiri și strĕjuiiri strașnice și fĕr'de le-nevire, dupĕ poruncele și povĕșuirele pe largŭ.» Sĕ îndatorĕscĕ pe

locŭ, douĕ, zmedruialĕ iarășii de bŕla ciumiŭ, se întelege lucru cĕ din niscavaŭ vechiturŭ sĕu borfe, ce vorŭ fi fostŭ tĕnuite, cari scoșĕndu-se acum la meidanŭ s'au întĕmplatŭ acĕstĕ molifselĕ. Domnitorul, ca sĕ nu se mai întĕmple asemenea casuri, cere de la prelașii cĕrte de blĕstemŭ cu grea afurisenie, ca orŭ cine va avea lucruri tĕnuite din vremea ciumeŭ, sĕ le dea pe fașĕ, spre a se desinfecta. Prelașii sĕ ordone Protopopilor și Preoșilorŭ de pretutĕndĕea, sĕ citĕscĕ cĕrșile de blĕstemŭ la așulŭ taturorŭ. Lucrurile descoperite sĕ se arĕte la dregĕtorii locului, ca sĕ le desinfecteze, iar preoșii sĕ facĕ și litanii, rugĕciuni și oșeș-tanie pe la Bisericiŭ.

În aceașii ȃi Domnitorulŭ adresĕzĕ circularŭ și la toșii Ispravnicii, ca sĕ desinfecteze lucrurile, ce se vorŭ afla tĕnuite din vremea ciumiŭ.

1. Cod. XXXVI, fila 32.

Pitacŭ la Spat. din 22 Iunie 1797.

Fiind-cĕ la Moldova și aprŕpe de Focșani s'au aușitŭ de nĕprasnica bŕla, de unde vorŭ fi venitŭ mulșii la tĕrgulŭ Dragaiceŭ, unde s'au dușii și negușiti-torŭ din Bucuresciŭ.» Domnitorulŭ ordonĕ ca la întŕcerea acestora sĕ facĕ la-zaret de 5 ȃile la mŕnăștirea Plumbuita și sĕșii desinfecteze marfa și lucru-riile și așia sĕ fie slobodŭ a intra în oraș.

Cod. XXXVI, fila 63 verso.

locuitorii de a face și ei înșii pază, arătându zapciilor pe celū imbolnăvitū. Zapcii ispravnicilorū mergendū prin sate să descopere orī-ce casū de bōlă și numai decât să se ia măsurile de stărpire, osebindu-se pe celū bolnavū, ca să nu se mai întindă și la altulū. Borfeturile și lucrurile molipsite să se curețe bine, iar cele prōste să se ardă împreună cu bordeiulū și casa, de vorū fi prōste. Ispravnicii să nu se lese pe nedejdea zapciilorū lorū, ce înșii să se puie pe trebă.¹

Alătura cu măsurii ca cele de sus, Al. Ipsilante reclama și ajutorulū bisericeii, pentru stărpirea ciumei; rugăciuni pe la biserică, preumblări de mōște prin sate și orașe nu lipsiră nici sub Al. Ipsilant, precum se pōte vedea lucrulū din câte-va documente extrase in note.²

Tot la biserică, in primulū locū, se adresa guvernulū lui Alex. Ipsilant pentru a cere apărare de lōcuste și a căpeta ploii in timpū de secetă.³

1. Cod. XXXVI, fila 30.

2. Pitacū de la 16 Februarie 1797 către Mitropol. și Episcopii, poruncindu-le, mai alesū in curgerea postului mare, și încă de vreme ce s'au mai împropătat ieii, c'lea la unele locuri bōlă ciunii, să se facă rugăciuni bisericești osfeștanie, botezandū tot-d'auna norodulū și indemnandū-lū atât pentru sufletesca curățenie cât și de a face și înșii ferirea și paza pentru întâmpinarea năprasnicei bōle.

Cod. XXXVI, fila 29 verso.

Pitacū la caimacanulū, vestindu'i că Gavril iconomulū mōnăstirei Arnotei merge la Craiova cu mâna sfântului Arhiepiscopū Mihail «și are voie a āmbra atât acolo înăuntru orașului, cât și împrejur, unde se va socoti de D-ta a face osfeștanie și rugăciuni.» Domnitorul ordonă, să nu se pricinuescā vre-o cheltuală locuitorilor in mergerea seū întōrcerea călugărilor cu mōștele — 1797, Sept. 29.

Cod. XXXVI, fila 91.

3. Pitacū la ispravnicii din Buzēu, Ialomița, Secolienii și Râmnicū-Săratū. Se trimite părinții cu mâna sfântului Mihail, ca să facă osfeștanie și litanie, pe la locurile unde sunt locuste și ale bāntuelii, de la Bucuresei până la Focșani. Domnitorulū ordonă ispravnicilorū să facă primiro bună călugărilor cu Mōștele. Prectii și Protopopii să 'i întâmpine la intrare in județū și să arēte locurile unde se cade a se face litanie pentru isbăvirea și stingerea acestorū jivine vātămătōre, pentru ploii, pentru ferirea de orī-ce bāntuire rea și pentru sēnătatea și indestularea pământului. Ispravnicii să dea călugărilor caii de dramū și omeni de pază. De la Bucuresei sunt intovărășii de Ioniță Rudenulū logof. de la Divanū.— 1797, Augustū 7.

Cod. XXXVI, fila 78.

Publicație la 12 județe de dincōce de Oltū, ca să indemne pe locuitorii și pe cōta bisericească a face rugăciuni pentru ploie, pe la fōte orașele și satele.— 1797 Iunie 14.

Cod. XXXVI, fila 60 verso.

Decât, când, din cauza secetei, morile după Dâmboviță nu mai ămblară, Al. Ipsilante trimite la mănăstirile din Bucuresci pitacū, mai practicū decât intervențiunea rugăciunilorū către Dumneđeū, ca să pună grabnicū în activitate mori de cai. ¹

O serie de măsuri mai putemū aduce de la Alex. Ipsilant, interesându ordinea publică și moralitatea. Așia sunt cele relative la cafenele, la jocuri de hazard, la cărciume, la cerșetori, la ămblarea repede a butcelorū, etc. ¹

1. Cod. XXXVI, fila 77.

1. *Cafenele.* Pitacū la vel Aga, din 13 Martū 1797, desaprobându înmulțirea cafenelelor, în care făr'de nici un folosū își petrec ómenii vremea; cere listă de cafenelele existente, cu arătare, care este vechiă și care este nouă, de când e deschisă și a cui este?

Cod. XXXVI, fila 36.

Vel Aga presintă, la 18 Martū 1797, anafora Domnitorului, după pitaculū ce i-au trimisū și arėtă că sunt 14 cafenele în Bucuresci, afară de aceea ce cere să deschidă Dumitrache fostū bacal-bașa.

Domnitorulū găsește că sunt destule 14, ba chiar și din acele vre-o 3 mai noi nu trebuiesc să fie invoite, dar să nu se mai îngăduie deschiderea și altora, *fiind-că înmulțirea cafenelelorū nu este politiiei acesteia și obștiei de nici unu folosū, ci încă de stricăciune.*

Cod. XXXIII, fila 287 verso.

Jocuri de norozū. Pitacū către vel Spăt. și vel Aga, să opréscă jocurile de cărți de prin tractiruri, cafenele și cărciume, prin cari jocuri nu numai se stingū malți și se prăpădescū, ci și pricinī de gălcévă scornescū. Domnitorulū poruncesce să se publice de obște, «că nu sunt slobodī de aci înainte a mai face adunări prin tractiruri i prin cafenele pentru jocuri de cărți, precum nici prin cărciume a face adunări de beții și alte mișelii. Ori-carele se va găsi jucându cărți în tractiruri, în cafenele, veri de față, veri în vre-unū locū ascunsū alū prăvăliei, ori în cărciumă adunare de beții și alte netrebnicii, se vorū prinde și se vorū ridica de zapcii D-vóstre. De altă parte și prăvăliașilorū și stăpănilorū acestorū felū de locuri, să faceți acesta cunoscutū, de a nu primi mai multū în prăvăliile lorū jocuri de cărți, sóū prin cărciume adunări de beții, că și ei, ca nisce nearmători, se vorū rădica, și se vorū închide și prăvăliile. — 2797, Ghenarie 7.

Cod. XXXVI, fila 21.

Pitacū-circu'arō la Ispravnicī. «Fiind-că avemū Domnia mea în seire, că unii înșelători ce se numescū jucători, obicīnuiescū a păzi tēgurile de prin județe, de unde alăturându-se cu jocuri în bani, de năprăstóce și de curca și alte netrebnicii ca aceste, de tragū cu înșelăciune și măgliselele lorū la aceli felū de focuri, pe mulți ómeni în vėrstă și copii, atāt din prăvăliași.... cât și din locuitorii, cari vinū la tēgū cu vite și altele, și înșelându-se cu prostimea lorū, intrându într'acestū felū de jocuri, își perdū tótă dobānda și se întorcū sėraci;» Domnitorulū ordonă Ispravnicilorū, imputāndu-le că nu și-au

Cum se înțelege din actul adus în notă, relativă la âmblarea repede a butcelor și carêtelor, Spătarul și Aga nu se simțiau des-
tulă de tară, ca să impună boierilor veliți âmblarea cu mersă potrivit
a equipajelor lor, de aceea pitacul e dată directă de către Dom-
nitor în mânele Spătarului.

făcută datoria, ca să oprască pe asemenea înșelători, să lipsască asemenea jocuri,
Va trimite tiptilă omenă domnescă și de se va găsi unde-va asemenea înșelători,
Ispravnicii voră cerca urgia, care nici n'o socotescă. — 5 Maiă 1797.

Cod. XXXVI, fila 48 verso.

Cârciume. Beții, petreceri. Cârciumărese. Pitacul din 22 Noembre 1793
la vel Spăt. și vel Aga, repeșindă ordinea, ca prin cârciume să nu șadă mueri
și fete. Tot-odată opresce adunările prin cârciume cu lăutară și cu tovarășii.
Sera să se închiadă cârciumile și să nu petrecă nimeni nôptea prin cârciumă,
luânduși fiteș-care vină în vasul seă a casă, mai vertosă fiindă acum postulă
Nascerei.

Cod. XXXVI, fila 107.

Pitacul la Aga și Spăt. din 5 Iunie 1797. Domnitorulă a aflată că la cele
mai multe cârciume din Bucuresci, pe lângă cârciumară și cârciumăresă se
afiă și alte fete și mueri pentru fapte necuviincioșe, și că din pricina loră s'au
născută adese gâlcevuri. Elă ordonă ca asemenea fete ori mueri, să nu mai fie
îngăduite, ci să fie ridicate de pe la cârciume asemenea celetnice.

Cod. XXXVI fila 55 verso.

Cerșetorii. Pitacul la vel Aga din 6 Martă 1797. «Te înștiințămă pentru
cerșetorii din Bucuresci, că unii dintre dênșii fiindă omenă sênătoși, făr'de
nici ună sacatlăc, cară ară putea să muncască și săși câștige hrana, mai vertos
aici în Bucuresci, că este atăta lucru, cum și pe afară, iar ei din lenevire și
de obiceiuire rea s'au făcută cerșetorii pe la biserici și pe la tôte ulițele, adu-
cândă norodulă atăta supărare cu obrăznicia loră și înșiși ei perdă agoni-
sela, cea ce mai multă ară avea într'altă chipă cu munca.»

Domnitorulă ordonă lui vel Aga, să strîngă pe toți cerșetorii din Bucu-
curesci, săi cerceteze unulă câte unulă, și căți voră fi cu adevărată nevred-
nici de muncă seă de poslușanie, orbă, schiopă, ciungă, afară de unii, cară cu
pușintelă sacatlăc la o parte numai a trupului, care nu i-ară împiedeca de a
munci, seă celă puțină de a fi în poslușanie, păzitoră, stupară, pândară, etc.
Să facă foie de aceștia, să arête lui Vodă. Iar pe cei deplină sănătoși și pe
cei ce potă face poslușanie, «să le dai tare poruncă a se părăsi de cerșetorie,
supărândă norodulă, ci săși cate hrana cu munca și cu slujba, și de unde nu,
voră fi pedepsiți cu bătaie.»

Procit vel Logofetă

Cod. XXXVI, fila 32 verso.

Âmblarea răpede a butcelor. La 25 Iulie 1797 s'au făcută Pitacul la vel
Spăt. și vel Aga, ca să dea nizamă în politie să nu mai âmble tare nici cu
carete, nici cu butci, nici cu cai, nici cu căruțe, fiindă acesta și de stricăciunea
podurilor și de întemplantă la vre o hata; iar la curtea domnescă, în vreme

XII

Politica externă. Mazilirea după scriitorii interni, etc.

Inchidendū studiulū nostru asupra administrațiunei interne a țerei sub Al. Ipsilante și pășindū la ultimele nōstre informațiuni asupra acestui Domnū, față de politica externă, constatăm, mai înainte de toate, ceea ce, din acestū respectū, ne aū transmisū scriitorii interni de la cei mai vechi până astăzi.

Dionisie Eclesiarhulū, in cronografulū sēū,¹ incede prin a greși data venirei la tronū a lui Al. Ipsilant intr'a doua Domnie; el pune acēsta la 1798, ceea ce este, precum vedurāmū, o erōre și apoi adaogă «că numai 6 luni aū domnitū și i-aū venitū mazilia, și unū dicea că elū și-aū cerut mazilia, dar acēsta n'aū fostū de cređutū, că cine 'și ar lāsa Domnia, cānd abia aū apucat'o preste atāția anī, prin multā dare de bani? Iar alții diceaū, că omul dēcā imbētrānesce își iese din minți și nu seie ce face, și de aceea s'aū mazilitū; dar și acēsta este o cuvintare deșertā a ómenilorū și o bārfire; ci aū fostū altā pricinā la mijlocū, și el n'aū voitū s'ālū scōțā din Dómnie, ci l'aū scosū fără de voia lui...»

Dionisie Fotino dice, că Pōrta a destituitū fără vinā pe Alexandru Ipsilant, după o domnie de 1 anū și 3 luni, după stāruința lui Cāpitanū-pașa, Chiuciuc-Hussein favoritulū Ministrulū de rēsboiū. Dēnsulū, pentru a merge să se rēsboiască contra lui Pasvantoglu, puse Sultanulū óre-cum condițiunea, ca să facā Domnū in Țera Muntenescā pe Const. Hangeri.²

Laurian se mārghinesce a inregistra faptulū depunerei, in 1797, a ambilorū Domni romāni și inlocuirea lorū prin Const. Ipsilant in Moldova și Constantin Hangeri in Muntenia.³

Cronica Protosinghelului Naum Rōmnicēnu nu aduce vre-o nouā

do uscāciune sā āmble pe pāmēntū pe drumulū ce este alătura și numai pe vreme de plōie și tinā sā mērgā pe podū și atunci sā āmble iarāși incet.

Condicarulū observā, că Pitaculū l'a luatū directū Spātarulū din mānele Domnitorulū, de aceea nu s'a pututū trece intregū textulū in condicā.

Cod. XXXVI, fila 75, verso.

1. Tesaurū de monumente istorice de Papiu Harian t. II, pag. 184.

2. Dionisie Fotino, traducerea Sion, tom. II, p. 183.

3. Istoria Romānilorū din timpurile cele mai vechi până in zilele nōstre. Bucuresci 1873, p. 560.

informațiune asupra înlocuirii lui Alex. Ipsilant în Domnia munténă, ei se mărginesc a spune, că pe timpul acestui Domn s'au ațîțat mult focul războiului «εις την φράντζαν». În lăuntru lupta era între regalistii și «λιμπερτζων»; dar era angajată Franța și cu rēsb. exteriorū, cu Englesii, Germanii, Prusii, Spaniolii și alții. Naum Rōmnicēnu mai pomenesc și de începutul rēscōlei lui Osman Aga Pasvantoglu și de intrarea în țēră a lui Cara-Mustafa, cu 150 oșteni (ἀκλήδες), ca să cēră lădile lui Hagi Mimis Aga Nico, ce se păstrase la Văcăresci. Acest Hagi Mimis fusese robitū de Pasvantoglu, care 'lū și decapitā. Al. Ipsilant scāpā de amenințări producēndū recepisa autografā a lui Mimis, că și-au fostū primitū lădile. ¹

Celū mai recentū istoricū al țērilor romāne, d. A. Xenopolo, ne spune, că «dupē ceva peste unū anū de Domnie, Al. Ipsilant este mazilit și înlocuit cu Const. Hangerli...»

Și mai la vale adaoge, că pricina mazilirei lui Ipsilant a fostū rēscōla lui Pasvantoglu și cererea lui Chiuciuc-Husein Căpitan Pașa de a se pune de către Pōrtā Domnitorū Const. Hangerliu, iubitulū sēu Dragoman. «Sultanulū consimte numai decāt la cererea Căpitanului Pașa, fără a se gāndi decā prin a ei incuviințare, dādea incā o loviturā atāt tratatului de la Chiuciuc Kainargi, cāt și hațșerifului sēu din 1784, și Hangerli este numit în Domnia țērei Muntenesci, în Noembrie 1797». ²

Unū documentū, cu data de la 27 Decembre st. n. 1797, unū raportū alū lui Ruffin secretarulū interpretū alū ambasadei franceze din Constantinopole, către Talleyrand, ministrulū afacerilorū externe din Paris, dā informațiunea, că Principele Ipsilante tatālū, Domnitorulū Valachiei, a fostū rechiāmatū și înlocuitū prin Const. Hangeri, dragomanū alū marinei imperiale și favoritū alū lui Căpitan-Pașa. Cetățēnulū Fleury, consulū generalū alū Republicei în provinciile de dincolo de Danāre, a fostū prezentatū la noulū Principe, care i-a făcutū primirea cea mai distinsă. ³

Atāt și nimic mai multū găsimū despre rolulū politicei, pānā la mazilirea lui Alex. Ipsilante. Te întrebī, cum putea Pōrta, numai ca să facā plăcere lui Căpitan-Pașa, să destitue pe Alex. Ipsilant, cu riziculū de a'și crea dificultăți cu Rusia?

Ca să pricepemū posibilitatea acestui lucru, și să ne esplicāmū și importanța politicā a scurtei Domnii a doua a lui Alex. Ipsilant,

1. Cronicarii Greci de Const. Erbicēnu. Bucurēscī 1888. p. 263,

2. Epoca Fanarioțilorū (1711—1821) Iași 1892, p.313.

3. Hurmuzache, supl. I vol. II, p. 170.

nu ne ajunge să parafrazăm pe Dionisie Fotino, orî pe Dionisie Eclesiarhulū, ci trebuie, luândū şirulū de ceva mai sus, să cercetăm care era situaţiunea relaţiunilor politice ale puterilor europene, cari de departe sēu mai de aprōpe, au fostū la finea secolului XVIII^{lea} factorii politice orientale.

*

Comitetulū din anulū alū treilea alū Republicei Franceze are unū rolū importantū în mersul lucrurilor din Europa. în genere şi în Orientū în particular, începēndū cu anii 1794. Cambacerès cerea acestui comitetū, în 5 Noembre acelū anū, ca şisulū comitetū, din care făcea parte, să ia direcţiunea politice externe a Franciei. Comitetulū, deşi prin decretulū de la 7 Fructidor (24 Augustū) ilū însărcinase cu relaţiunile externe, totuşi refuză să urmeze pe Cambacerès în vederile lui, sub cuvēntū că şisulū decretū nu determinase deajuns, nici intinderea, nici natura puterilor sale şi deci aştepta noūi dispoziţiuni de la Convenţiune.

Alături cu Cambacerès era Merlin de la Douai, care fu primul preşedinte alū Comitetului din anulū alū treilea alū Republicei şi căruia urmă apoi Cambacerès, care nu mai părăsi Preşedinţa. Comitetulū din anulū alū treilea, împărţitū în diviziuni, coprindea una, în care intraū afacerile Prusiei, Poloniei, Porţei cu Principatele şi ale Rusiei, sub direcţiunea lui Reinhart.

În planulū politicū alū Comitetului din anulū alū treilea intra ca Rinulū să fie limita Franciei, dar Merlin adăogea, că din acea şi, în care Franţa va împinge limitele sale la Rin, ea va dicta legile sale Europei. De altă parte, opiniunea publică în Franţa cerea rēshoiū pe mōrte cu Anglia şi coaliţiunea cu continentulū, pentru a reduce acea nouă Cartago. Încă din 1783 Hoche scria: «Neamiculū nu este Vandeea, neamiculū nu este Germania; Englesulū e singurū neamic.»¹

Din acestū punctū de vedere, Comitetulū cată alianţa cu Spania, Prusia, Olanda, Dania, Svedia şi statele secundare din Germania. Carnot singurū, şi apoi căţiva republicani mai moderaţi, erau de părere, că Franţa trebuia să şi marginēscă hotarulū sēu la Meusa, pēnă la fruntaria Olandei, căci ast-felū nu supēra pe Prusia, ci numai pe Austria. A vrea mai multū este a provoca nesfârşite rēsbōie. Anglia se va opune la estensiunea Franţei, împreună cu Austria. Belgienii şi Palatinatulū vorū fi nemulţămii şi Prusia cu Anglia vorū inteţi acele nemulţămiri, cari vorū provoca nesfârşite rēsbōie. Atunci se născu

1. Michelet. Hist. du XIX-ième siècle tom. I. pag. 152.

curentul cerëndu pacificațiunea Europei, curentu în care găsimu pe Barthelemy elevul lui Vergennes, precum Carnot era discipolul lui Vauban. Madame de Staël imprimă în Elveția, la finea anului 1794, «Réflexions sur la paix, adressées à M. Pitt et aux Français», în care ea totuși era pentru limita Rinului.

Curentul acesta prevală în comitetul de Salute publică și Carnot semnă, cu Cambacérès și cu Merlin, depeșa la reprezentanții de pe lângă armatele de nordu și de Sembra și Meusa, cerëndu ca Rinul să fie fruntaria Franței.

Pentru a ajunge la acestu rezultat, negociațiunile diplomatice începū cu Prusia, cu gândul de a face din Prusia scaunul coalițiunei. A isola Anglia și prin Prusia a isbi în Austria, era ținta politică, urmărită în Paris.

Apropierea de Prusia era însă întru cât-va dificilă, din cauză că în Franța, tot se mai găsiau politiciani, cari se gândiaū la restabilirea Poloniei. Coalițiunea Turciei cu Principatele, cu Polonia, Svedia și Danemarca era ținta diplomației republicane, de la Dumouriez, care concepuse acestu planu politicu, până la Danton, care se ispitise alū realiza. Comitetul anului alū treilea urmărea acēsta-și ținta politică, în paralelū cu coalițiunea proiectată cu Prusia, ceea ce era lucru foarte greu de realizatū. Când Barthélémy apēra cauza Poloniei și îndemna Comitetul de Salute publică, să răsbune «la trop malheureuse Pologne»; când Reinhart insista, în comitetul anului alū treilea, tot pentru Polonia, greu se putea ajunge la o înțelegere cu Prusia. Atunci Comitetul făcu proiectul de a răscula pe Turci contra Rusiei și de a ațita curțile neutre de la nordu în favōrea Poloniei. Numai în diua când Franța abandonă Belgia și și retrase oștirile sale dincolo de Rin, Prusia se înduplecă să stea de vorbă cu diplomația francesă. Meering este însărcinatū de regele Prusiei, ca să trateze cu Comitetul din Paris. Merlin scria că Comitetul este gata să asculte propunerile Prusiei: Franța și Prusia aū neamici comuni. Trateze Friderich Wilhelm cu lealitate, și sistemul Europei va fi schimbatū, spre celū mai mare bine alū Monarhiei și alū Republicei.

Dar între aceste se întēplă intrarea lui Suvaroff cu oște rusescă în Polonia, luarea cu asaltū teribilū a orașulū Praga, măcelulū locuitorilor și cele-lalte evenimente cunoscute din Istoria Poloniei. Pe dată diplomația prusescă și austriacă, se punū în mișcare, pentru a și lua parte nouă din prada Rusiei.

Prusianul Tauensien reclamă de fruntarii Vistula, Narewa și Niemenul, ceea ce arū fi datū în partea Prusiei Cracovia, Sandomirul și Samogitia. Rușii răspunseră în 30 Oct. 1794, că Cracovia și

Samdomirul urmază să fie ale Austriei, iar Somogiția urmază să fie rusescă. Prusia să se mulțămescă cu restul de pe țărmul stâng al Vistulei, cu Varșovia și cu o bucată de țărm de pe țărmul drept, propriu a lega Prusia vechiă de noile sële posesiuni.

Austria silită se vedu de a primi oferta rusescă, în 29 Noembre 1794. Ea recunoscuse Rusiei dreptul de a și duce fruntaria până la Bug, mulțămindu-se cu palatinatele Cracoviei și a Samdomirului și făcându rezerve pentru viitoare împărțiri. Celu puțin își manifesta dorința de a avea compensațiuni teritoriale, față cu Rusia și Prusia, în nordul Italiei, asupra republicei Veneției și în imperiul Ottoman. Austria împingea încă pe Rusia la o coalițiune în contra Franței, coalițiune pe care Rușii nu o primiră, celu puțin nu voiră o coope-rațiune directă la rebelul în contra Franței.

Cu tótă impotrivirea Prusiei, ca Austria să posédă Cracovia și Samdomirul, tratatul între Rusia și Austria fu semnatu, la 3 Ianuar 1795, tratatu compus din 3 instrumente. ¹

Printr'alu treilea instrumentu secretu, Ecaterina și Francisc reînnoiau vechile lor tratate de alianță contra Turciei, și hotărau și reînnoirea tratatului lor din 1782, prin care și împărțiau imperiul otomanu și deci și Principatele. ²

Tratatul din Ianuarie 1795, ori cât de secretu în multe din părțile lui, provocă la Constantinople pregătiri militare. Schimbarea lui Mihaiu Suțu din Moldova în Muntenia și înlocuirea lui prin Alexandru Moruzi sunt o consecință ale nouilor legături dintre Rusia și Austria. ³

Putinul casu ce Rusia făcu de Prusia, în tratul de la 3 Ianuaru 1795, împinge pe Frederic Wilhelm la o apropiere de Franța. Conte de Goltz este însărcinat de regele Prusiei, să mērgă în Franța spre a trata cu Republica. Negreșit, Frederic Wilhelm punea condițiuni multiple la recunoscerea Republicei din partea Prusiei. Intre aceste condițiuni era, că Franța să mărginēscă și să reînnoiască garanția păcii de Vestfalia. Asemenea apropieri încercate, decă nu realizate, între Franța și Prusia, dau reprezentanților francezi din Constantinople unu rol spornicu. Amu vedutu cum Franța împingea pe Turci în contra Rusiei și în favorea Poloniei. Amu vedutu cum Domnitorului Moldovei i se dau din Constantinople ordine ca să protēgă pe Poloni. Schimbările de Domni nu sunt numai în folosul pungei mari-

1. Veđi Martens tom II p. 228 et seq.

2. Austria dobānda, prin acestu proect de împăr-ire, pāmēntul din jurul Veneției, Istria, Dalmația, o bună parte din Serbia, Bosnia, Herțegovina și Muntenegru.

3. Veđi Hurmuzachi supl. I vol. II documentele din 1794.

loră divaniști din Constantinopole, ci ele, ca și schimbările dragomanilor Porței, au explicațiunea și în jocul politicei printre puterile europene față cu Turcia. Nică la București, nică la Iași, acelă joc nu se pôte înțelege, și de aci lipsa de ori-ce critică în istoricii noștri, cari n'au vedită în schimbările de Domni, de cât simplu ună căștigă bănescă ală cutărui viziră ală Porței. *Utile cum dulci* este aplicatū și la Constantinopole, unde schimbarea de Domnie folosia politicei și pungei.

Nu avemă misiunea de a urmări fazele, prin cari, de la 3 Ianuarie 1795 st. n. înainte, trecă tratativele dintre Prusia și Franța și dintre Rusia și Austria; nică despre apropierea dintre Anglia și Austria, apropiere manifestă când Pitt făcea să se voteze garanția pentru 3 mil. de livre sterlinge împrumutate de Austria. Anglia căuta aliați contra Franței. Cu asemenea tendințe, negreșit că Anglia nu era în situațiune de a juca ună rolă preponderantă la Constantinopole. Intregă anulă 1795 se petrece în acestă jocă de politică. Democrații din anulă ală treilea a Republicei franceze, în combinațiile loră diplomatice, nu perdă din vedere Polonia și imperiulă turcă cu țerile năstre. Stăruințele lui Descorches, la Constantinopole, sunt în sensulă unei lige contra Rusiei, împreună cu Dania și Svedia. Pre când Const. Stamati urmăria în 1795 stabilirea de consulate în Principate, Comitetulă de Salute publică din Paris îi scria de a se apropia de patrioții polonezi și să facă a fi cunoscută «l'identité d'intérêts et la liaison intime, qui subsistent entre la République Française et la Porte Ottomane»¹.

Dintre actele diplomației franceze, provocate de noua împărțire a Poloniei, întemplată prin tratatulă de la 3 Ianuarie 1795, nu putemă totuși a nu cita instrucțiunile date reprezentantului Franței la Constantinopole, Verninac. Republica Francesă nu recunosea acéstă nouă împărțire. De va fi ună congresă pentru pacea generală, Pórta va fi reprezentată în elă. E tréba Porței de a impedića realisarea tratatulă din Ianuarie 1795 între Rusia și Austria. «C'est pour la Turquie une question d'existence, car la Pologne partagée, les Puissances copartageantes se tourneront vers l'empire ottoman.» Verninac să indemne pe turci a intra în acțiune împreună cu Svedia și cu Danemarca. Stamati era însărcinată de Comitetulă Salutei publice, ca să însuflețescă pe moldoveni și pe munteni «contre la Russie et tâcher de les coaliser avec les polonais»¹.

1. Hurmuzache supl. 1 vol II, pag. 115.

1. Veđi Albert Sorel în „L'Europe et la Révolution française“ IV partie, pag. 250.

Joculŭ acestei politice este puternicŭ in Bucuresci, Iași și Constantinopole.

In fața tratatului de la 3 Ianuarie 1795, Istoria inregistrează tratatulŭ de la 20 Aprilŭ același anŭ, dintre Republica franceză și Prusia. Acest tratatŭ nu rezolva chestiunea Rinului, dar reînnoia pacea de Vestfalia și impunea Austriei obligațiunea de a ceda Belgia. Pacea acēsta de la Basilea implica o mare perturbațiune in Germania, perturbațiune de care avea să profite Prusia. Acestŭ tratatŭ avu negreșit egalmente rēsunsetŭ la Constantinopole și prin urmare și in Principate. Scirea despre conclusiunea păcei între Prusia și Franța sosindŭ la Viena, produse unŭ sentimentŭ de indignare și de temere. Caterina Rusiei de altă parte află despre tratatŭ, sbucnindŭ de mânia in contra «acestei păci infame, rușinōse, desastrōse», pe care un rege «sans foi ni loi» nu se rușinase de a o semna cu «les bandits rēgicides et l'écume du genre humain.»¹

Alianța Franței cu Prusia este urmată negreșit de o înăsprire a relațiunilor diplomatice la Constantinopole. Rusia declară, că va cōmbate cu cea mai mare energie Republica francesă, cōmbătēnd pe Pruși și pe Turci, cari, dupē instigațiunile Franței, inclinaŭ in sensulŭ politicei contrare Rusiei.

Tratatulŭ dintre Franța și Prusia avu de consecință tripla alianță între Viena, Petersburg și Londra, in Maiŭ 1795.

Intre aceste, continua rēsboiulŭ, și primele succese ale francesilorŭ contra Austriei nu puteau să nu aibă rēsunsetŭ in Constantinopole. Nu târđiŭ interveni a treia împărțire a Poloniei, când Cosciusko este condēmnatŭ la o închisōre perpetuă și indură sōrta lui Lafayette. La 24 Octombore 1795, fu acceptat de regele Prusiei tratatulŭ propusŭ de Caterina pentru o nouă împărțire a Poloniei, tratatŭ semnatŭ și de Austria. Stanislas August depune corōna polonă in mânele celorŭ cari îi împărțiră țēra.

Revoluțiunea lui Pāvantoglu, care se intēmplă către finea anului 1795, vine să distragă pe Pōrta de la politica Puterilorŭ centrale și apusene din Europa. Totuși schimbarea de Domnie supravenită in Moldova la 1795, prin inlocuirea lui M. Suțu cu Alexandru Calimah, nu este fără de explicațiune. Noua împărțire a Poloniei prin tratatulŭ de la Petersburg emoționează pe Pōrta Otomană, care inlocuesce pe Suțu Mihaiŭ, cunoscutŭ partisanŭ austriacŭ, prin Alexandru Calimach. Alexandru Suțu, ginerele lui Al. Calimah, scrie lui Const. Stamati,

1. Veđi scrisōrea Catherinei către Friederich Wilhelm, din 12 Maiŭ 1795. Zeisberg tom. V pag. 286.

care se afla la Paris, în 2 Noembrie 1795, asigurându-l de bunele sentimente ale noului Domn față de Franța. Verninac trimite pe lângă noul Domn al Moldovei și pe lângă Domnitorul țerei Muntenesci pre Emile Gaudin, cu instrucțiuni, ca să cultive amicitia Domnitorului și să transmită rezultatul observațiilor sale personale asupra Ungariei și a Poloniei, cu privință la Austria și Rusia.

În anul 1796 se întemplă campania strălucită a lui Bonaparte în Italia, victoriile francesilor asupra austriacilor la Monte-note (11 April) și la puntea de la Lodi (10 Mai), apoi cea de la Alten-Kirschen (4 Iunie). Victoria de la Castilione (5 August), apoi cea de la Arcol (15 și 17 Noembrie), urmate de mórtea Caterinei II a Rusiei, nu sunt de natură a slăbi influența francesă la Constantinopole. De aci ne explicăm curtenirea Domnilor români pe lângă reprezentanții Franciei din Turcia, și cu toate acestea, dificultăți multe întelnesce Verninac în negociațiunile lui, ca pórta să dea *exequatur* lui C. Stamate, ca reprezentant al Franciei în Principate. Intrigele rusesci, sprijinite de cele austriace, sunt încă puternice, dar nu atât în cât să impiedice depunerea lui A. Moruzi în 1796 August și înlocuirea lui prin A. Ipsilant. Victoria lui Bonaparte asupra Austriacilor la Rivoli (14 Ianuar 1797), evacuarea Italiei de către austriaci și mai apoi împăcarea Austriei cu Franța, prin tratatul de la Campo-Formio (17 Octombrie 1797), împăcare care dă Austriei Veneția, au și aceste răsunset însemnat la Constantinopole, cu atât mai mult, că noul Țar al muscalilor, Paul I, nu era pentru Turci tot așa de important ca Ecaterina a doua și că Frederic al Prusiei muri și el. În legătură cu asemenea evenimente este a se vedé mazilirea lui A. Ipsilant în 1797 și înlocuirea lui cu Hangeri, cum și înlocuirea lui Alex. Calimah al Moldovei prin Const. Ipsilant, în același an 1797. Cumcă Alexandru Ipsilant, care altă dată l'amă vădută refugiindu-se în Austria, perde Domnia sub influența victoriilor franceze contra Austriei, nu e indoială. Totuși situațiunea familiei Ipsilant nu este din cele mai rele, după ce Austria se impacă cu Franța prin tratatul de la Campo-Formio. Póte sta ca dovadă la asertiunea noastră împrejurarea, că în același timp în care Alex. Ipsilant e silit să părăsi tronul muntenesc, fiul său Const. Ipsilant capătă tronul Moldovei. Era numai o jumătate de concesiune făcută Franței, numindu-se la muntenii Hangeri, carele se dádea de om devotat Franței, pe când altă jumătate de concesiune se făcea Austriei, numindu-se C. Ipsilant Domn Moldovei.

XIII

Domnia lui Const. George Hangeri.—Data începerii Domniei.—Adevăratul nume.—Cine era Hangeri?—Dămnă Roxandra Hangeri.—Politica europeană și Hangeri.

Aaron Florian pune începutul Domniei în țera muntenescă, a lui Constantin Hangeri, la anul 1798; el nu indică luna inițială.¹

Dionisie Fotino aduce data de Noembrie anul 1797.²

Dionisie Eclesiarcul, ca și Aaron Florian, dă anul 1798 pentru începutul Domniei lui Hangeri, neindicându luna.³

Fănuță (Zilot Românul) încă la 1798 pune începutul Domniei lui Hangeri (pag. 19 edit. Hasdeu).

D. Profesorul Al. Xenopol, fericitul isprăvitor al tipăririi unei întregi istorii a Românilor, urmăzează lui Fotino, în privința Domniei lui Hangeri, deci conservă data de Noembrie 1797.⁴

D. profesorul Gr. Tocilescu în manualul său didactic de Istoria Românilor, nimic nu pomenesce despre Domnia lui Hangeri.⁵ Iar răposatul Laurian în «Istoria Românilor» a sa, curășce data de 1797 pentru Domnia lui Angerliu, cum îl numesce el.⁶

Documentăm măi întâi, în contra lui Dionisie Eclesiarcul, că nu George Hangerliu este numele Domnitorului de la Noembrie 1797, ci «Constantin George Hangeri».

«Hangerliu» este o alterare posterioară a numelui lui Hangeri, iar «George» era numele tată-său, cum măi departe arătăm.⁷

Cât privesce data adusă de Dionisie Eclesiarcul, de 1798, și care a fost adoptată de unia, acesta e neesactă.

Bine a făcut D. Alex. Xenopol de a adopta ca dată, cea din Dionisie Fotino. În adevăr, Noembrie 1797 este data exactă.

Să probămă acesta :

a) prin sigiliul Domnitorului Hangeri.

O fantastică eraldică dă actualmente familiei Hangeri, un scut sectionat în două, în mod orizontal. În sectionea de sus aflăm

1. Manual de Istoria Principatului României. 3° București 1839, pag. 169.

2. Istoria generală a Daciei, trad. de G. Sion. Tom. II, pag. 186.

3. Tesaur de monumente, de Papiu Ilarian. Tom II, pag. 184.

4. Istoria Românilor, V. pag. 313.

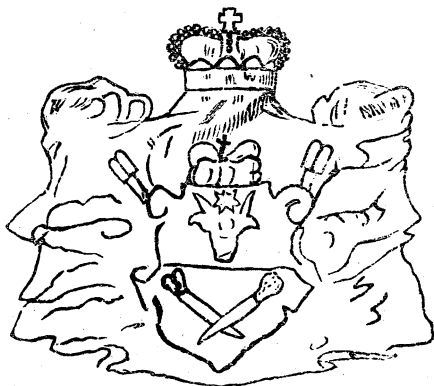
5. Edițiunea din 1889.

6. Istoria Românilor, edițiunea IV, București 1873.

7. Francesul Ruffin îl numia „Canchery“. Hurm. II supl. I, pag. 170.

capul de boŭ alŭ Moldovei, cu stŕoa în frunte. Cu ce se pŕte explica asemenea introducere, în armele de familie a Hangerilor, a mărcei moldovenesci? Numai prin faptulŭ, neadmisibilŭ în eraldică, cã soŭia lui era din familia Ghica, domnitŕre altã datã în Moldova.

În secŭiunea a doua, de jos, sunt douŕ hangere încrucișate. De sigur este o simbolizare a însuși numele de *Hangeri*.¹

Acestŭ herbŭ nu este acelŭ ce avu Hangeri VV. în sigiliulŭ sŕu de Domnitorŭ.

Sigiliulŭ domnesc cuprinde corbulŭ între stea și lunã, ședŕndŭ pe piciŕre, cu aripele întinse, iar ca tenanți ai scutului doi lei în piciŕfe cu coșile în sus, ținŕndŭ în labele de sus: celŭ de la drepta lectŕrelui unŭ buzduganŭ, și celŭ de la stînga unŭ paloșŭ.

Acestŭ sigilŭ pe lângã numele abreviatŭ,

KC	Г
XP	66

are și data de 1797

Mãi este de la aceșai Domnitorŭ și altŭ sigiliŭ Domnescŭ, închipuitŭ așia:

1. Veđi Livre d'or de la noblesse Phanariote, par un Phanariote (Eugŕne Rizo-Rangabe) pag. 59.

b) Se mai probéză că data de 1797 este cea esactă, și prin documente esterne.

Ruffin, secretariulă interpretă ală ambasadăi franceze din Constantinopole, în o notă către Ministrulă Relatiuniloră esterne ale Franciei, scrie, în 27 Decembre 1797 (stilă nouă), că Principele Ipsilant tatălă, Domnulă Valahiei, a fostă rechiămată și înlocuită cu Const. Hangeri (*Canchery*), dragomană ală marinei imperiale și favorită ală lui Căpitană Pașa. ¹

c) Să vedemă acum, decă cu propriile documente interne, inedite, ce posedemă, nu putemă ajunge a precisa data exată a începutulă Domniei lui Constantin Hangeri.

Din documentele, ce amă adusă la Domnia a doua a lui Alex. Ipsilant, la munteni, vedemă că acesta n'a sciută despre mazilirea lui decăt la 23 Noembre 1797. Există cu acéstă dată (de 23 Noembre 1797) ună pitacă domnescă pe numele lui Alex. Ipsilant. ²

Negreșit că mazilirea lui Al. Ipsilant și decă numirea de Domnă a lui Const. Hangeri s'a întemplată mai 'nainte cu câte-va zile de data 23 Noembre, când ea fu sciută în Bucuresci.

Efectiv, la 24 Noembre 1797 se termină Domnia lui Ipsilant și ară urma să începă acé a lui Hangeri. Totuși acesta nu sosese imediat în Bucuresci, unde aflămă administrândă țera o căimăcămie. ³ O anafora, cu data de 18 Decembre 1797, adresată de boerii Cluceră Dumitrache și Căminarulă Crețulescu, către „*Cinstiți Dumneloră boerii Caimacamă*“, ⁴ ne confirmă asertiunea, că Hangeri nu'și incede domnia în 24 Noembre 1797, ci mai târziă, după 18 Decembre 1797.

Ună documentă, conservată în originală la Arhiva Statului, adresată către Mitropolitulă țerei, din partea boeriloră Caimacamă, cu data de 4 Decembre 1797, ne arătă, că la acea dată Domnitorulă nouă espediasse deja, prin olacă, porunci diverse și, între aceste, pre acca de a se arunca asupra țerei darea estraordinară a zaherelei, dare despre care vomă vorbi mai departe. Semnatori acelei adrese și decă «boerii caimacamă», aflămă pe Dumitru Ghica vel Ban, N. Filipescu vel Vornicū, G. Suțu vel Vist. și Const. Filipescu. ⁵

1. Hurm. vol. II supl. I pag. 169—170.

2. Veđi cod XXXIV fila 156.—Cod. XXXV încă nu coprinde acte ulterioare datei de 23 Noembre 1797. În acestă codice, veđi la pag. 429 verso.

3. Al. Ipsilant nu se putu ridica din Curte decăt după câte-va zile, așia că în cale, peste Dunăre, se întâlne cu noulă Domnă. Acéstă întelnire o documenteză ună pitacă domnescă ală lui Hangeri, în care dice lui biv vel Pah. Hagi Mosc, că „după cuvântarea ce amă avută la întâlnire, pe drumă, cu luminatulă fratele Alexandru vodă Ipsilant, selefulă nostru, iți poruncimă..... etc.“ Vomă aduce actulă întregă mai departe.

4. Cod XXXVIII fila 12 și verso.

5. La Academie în portof. N. 53 la N. 37, există o copie făcută de fosta comisiune documentală, cu legalizarea Arhivei statului, pentru conformitatea cu originalulă.

Când anume începe domnia *efectivă* a lui C. Hangeri?

Primele pitace și hrisóve, ce avem de la C. Hangeri, sunt cu data de 1 Ianuarie 1798.¹

Nu urmăză că numai atunci începe efectiv domnia lui C. Hangeri, căci între 19 Decembrie 1797 și finea acelei luni este sosirea Domnitorului în Bucuresci. E probabil că preocupățiunile sėrbătorilor crăciunului și ale anului noū, apoi organizarea alaiurilor de solemnă intrare în Capitală, din reședința de la Văcăresci, aū absorbită activitatea noului Domnū, în primele zile de la sosirea lui la Văcăresci, și de aceea nu aflăm alte acte din 1 Ian., decât cele 100 pitace relative la ciumă, ca afacere grabnică, iar adevărata activitate nu începe decât de la 6 Ian. 1798.

Așia fiindū, data de 1797, ce o aflăm pe sigiliulū lui Domnescū este foarte exactă.

Despre intrarea în Bucuresci a lui Hangeri, scrie Fănuță (Zilot Românul), că

...Și venirea în scaunū îi fu ciudat:

Intrândū pe podulū Mogoșóei, ca nimeni dintre Domni alt,
Cu care vru, cum se vede, să arēte tuturorū,
C'o să fie foarte dosnicū și țerei prăpăditorū...

Domnitorii intraū cu alaiū de la Văcăresci, prin Calea Șerban-Vodă. Lumea vedēndulū intrândū pe podulū Mogoșóei, care pe atunci era artera, din cele 4 mari, cea mai puțin importantă, «dise că nu e semnū bunū.»²

*

Cine era Constantin Hangeri?

Răspunsulū la acēstă întrebare îl culegemū în opulū lui Atanasie Comnen Ipsilante,³ în *Livre d'or de la noblesse phanariote*, în documentele Hurmuzachi,⁴ în broșurica editată de G. Constantinescu: «Domnia lui Gheorghe Hangerliū»,⁵ în Dionisie Fotino,⁶ în Dionisie

1. Cod. XXXVI, fila 23. Pitace 100 pentru rēnduirea de epistați în pază de bóla ciumi.

2. Pag. 5, Zilot edițiunea 1884.

3. 'ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΨΗΛΑΝΤΟΥ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, τῶν εἰς δώδεκα, βιβλίον Η'Ο' καὶ Ι' ἤτα ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ (1453—1789).

4. Hurm. vol. II supl. 1 passim.

5. Domnia lui Gheorghe Hangerliū scū Pasvantoglu paša de la Vidin, editor G. Constantinescu, 8° Bucuresci 1871. În nota finală de la pag 33, editorulū spune, că lucrarea e copiată, după unū manuscrisū cu data 1790, la 1832 Iunie de d. Cr. Iónide din Tg. Jiului. Acēsta nu e o lucrare originală, ci numai o reproducere cu variante a cronografului lui Dionisie Eclesiarhul la Domnia lui Hengeri.

6. Dionisie Fotino trad. Sion tom. II.

Eclesiarhul ¹ și în numeroasele documente inedite, ce posedăm, se vede că se află în codicele domnești.

La finea secolului XVII-le trăia la Constantinople un bogat proprietar grec, numit Ión Hangeri, cunoscut mai mult sub numele de bașa Ienache, se vede că Celebi Ión.

Acesta avu 2 fii și câte-va fete. Cel mai mare se numea Gheorghe și deveni medic, trăind încă pe la 1772.

Al doilea fiu, Samoil Hangeri, se călugări și deveni arhiepiscop de Derivis, în 1731, și Patriarch la Constantinople, la 1763.

Medicul Gheorghe Hangeri avu 3 băieți și o fată, și anume: pe Contantin Hangeri, pe alt Samoil Hangeri, și pe Nicolae Hangeri. Pe fată o mărită după Jacob Nerulos. Samoil se călugări și el ca unchiu-său și deveni Arhiepiscop și Mitropolit de Efes. Nicolai însurat cu Maria, fata lui Nec. Manu, mare logof. al Țerei Românești, avu de la dânsa un fiu anume Dimitrie, despre care avem a vorbi la istoria anilor 1801. ¹ În comisiunea de alegere a hotarelor despre Ardeal, în 1792, era un N. Hangeri alături cu Lupul Balș Ban. Vezi și Uricaru III pag. 269, act din 30 Iunie 1792. ²

Constantin este acela care devine Domn al Țerei Românești. Căsătorit cu Domnița Roxanda, fiica lui Alecu Ghica Vodă, domnitor al Țerei Românești și a Roxandrei născută Rizu Rangabé, Constantin trăi mult timp în țară înainte de a ajunge Domn. Așa la 1788, îl aflăm cămăraș al lui Alexandru Ipsilant în Domnia de la Moldova; iară sub Mihai Suțul, mai apoi, e mare spătar. Numai după aceea, devenit cîrac al lui Căpitan Pașa, adică al amiralului, Hangeri căpătă funcțiunea de Dragoman al flotei. Acest Căpitan-Pașa era Cuciuc-Hussein, pe care împăratul turcesc îl iubia, «*pentru căci cadăna lui era posadnică Impăratului*». ³ Din asemenea cauză Sultanul făcu multe pe voia amiralului său.

Dionisie Fotino ⁴ explică parvenirea mai înteu la dragomanat, în locul lui Stefanaki nepotul lui Mavrogheni, a lui Hangeri, prin aceea, că tată-său era «*om favorit al Sultanei Valide, mama Impăratului*».

Nu Dragoman al Porței, ci al lui Căpitan-Pașa Cuciuc Hussein,

1. Dionisie Eclesiarhul în *Tesaur de monumente*, Papiu Ilarian tom II, pag. 161. Dionisie Eclesiarhul pune la prefața cărții sale data de 1814. Editorul broșurei mai sus citate pretinde că textul acelei broșuri este după un manuscris din 1800. Ar urma să credem, că Dionisie Eclesiarhul a intercalat în lucrarea sa o lucrare străină despre Domnia lui Hangeri. Dar acesta nu o putem afirma, ci mai preferim a susține că manuscrisul pretins din 1800 era o copie după cel al lui Dionisie Eclesiarhul.

2. Vezi *Livre d'or des familles phanariotes*, pag. 60.

3. Vezi Dionisie Eclesiarhul. *Tesaur de monumente*. II pag. 184.

4. Dionisie Fotino trad. G. Sion pag. 183.

fu Hangeri. Acesta fu alu doile personagiū, după Mavrogheni, care ajunsese la tronul Munteniei, din simpla funcțiune de interpret, ori dragoman alu amiralulu turcū.

Nu numai protecțiunea, de care Const. Hangeri se bucura pe lângă marele Amiral, ilu ajută să capete Domnia, ci și împrejurarea că era căsătorit cu Domnița Roxandra Ghica, pe care însuși elū, într'unu hrisovū alu său, din 25 Septembrie 1798, o amintese că se trage din vechii Domni ai țerei. («Prea iubita Dómna noastră Roxandra Hangeri se trage din vechi și multe neamurile Domnilorū acestui scaunū Domnescū alu țerei românesci»).¹

Roxandra poseda, după familia sa, proprietăți în țera Románescă. Acéstă împrejurare nu este de puțină însemnătate și ea încă ne espică succesul lui C. Hangeri.

Să mai adăogimū, că C. Hangeri avusese încă mai dinainte rude în Divanurile Principatelorū și la Căimăcămia Craiovei. Ba chiar C. Hangeri fusese, — cum arētarămū mai sus — Cămărașū alu lui Alex. Ipsilant în Domnia Moldovei, și mai apoi mare Spătarū alu lui Mihailū Suțu. Altū D. Hangeri este în 1796 Epistatū alu Agiei.²

Unū pamfletū, sub formă de piesă dramatică, cu titlu «Comodie în 2 fapte pentru tarafurile celor ce aședă Domnia», de la finea secolulu trecutū, ne arētă *tarafurile*, adică partidele boieresci, adunându-se la căderea din Domnie a lui Alex. Ipsilant și sfātuindū într'unu modū cinicū, fără de a se preocupa cătuși de puțin de nevoile țerei ci numai de ale lorū, că cine o să le vie Domnū?

Acestū curios pamfletū, ce vomū reproduce integralmente mai apoi, ne arētă că boierii — unia din ei — se așteptau la venirea ca Domnū a lui Hangeri, ba chiar unia îi erau partisanī.

Ast-felū, avenirea la înjositulū tronū alu țerei Muntenesci a lui C. Hangeri nu era tocmai o surprindere pentru tótă boierimea munténă.

Evenimentele din Europa nu sunt streine schimbărei de Domnie de la Noembrie 1797. Tratatulū de la Campo-Formio, anexarea Veneției la Austria, întórcerea lui Bonaparte la Paris și pregătirile pentru Congresulū de la Rastadt nu sunt fără de influențe asupra politicei Porței, asupra relațiunilor ei cu Austria, Rusia și Francia. Acéstă din urmă putere isbutesce să aibă consuli în Principate, în 1797/98.³

1. Cod. XL fila 151 verso. Arh. Statuluī

2. Veđi Cod. XXXI, scara 8, fila 50.

3. Carra St-Cyr înlocuesce la finea anuluī 1797, la Constantinopole, pre Ruffin (Veđi *Hurm. II supl. I pag. 171*), ca secretarū de ambasadă. Elū isbutesce să capete de la Pórtă beratū de recunóscere a lui Fleury, în funcțiunea de Consulū generalū francesū în Principate și a lui Parrant ca Vice-consulū la Iași.

Veđi firmanulū de recunóscere a acestorū Consulū în *Hurm. II supl. I pag. 172*.

Relațiunile vechi ale lui Al. Ipsilant cu Austria nu erau de natură a plăcea Franciei. Hangeri nu puțin se ajută de asemenea situațiune politică, in momentul când Bonaparte asculta cu bună-voință proiectele ce-î presintău patrioții poloni, de a ridica legiuni poloneze in Valahia și Moldova, pentru de a combina unŭ atacŭ cu Napoleon asupra Austriei.² Napoleon prim-consulŭ alŭ Franciei lucra intr'acastă direcțiune și cu generalulŭ Dombrowski, comandantulŭ *en-chef* alŭ legiunelorŭ poloneze din Italia, și pe de altă parte împingea și pe Turci contra Austriei și a Muscalilorŭ.

Cum.că domnia lui Hangeri era unŭ succesŭ alŭ politicei lui Napoleon, se documenteză prin minunata recepțiune de la Bucuresci a lui Fleury, Consululŭ generalŭ francesŭ, primire „*qui a fait fumer les consuls russe et allemand*“¹ și prin vorbele cu care unŭ altŭ documentŭ, din 14 April 1799, esplică căderea din Domnie a lui Hangeri: „*les intrigues des Russes, qui n'ont pu lui pardonner (lui Hangeri) d'avoir été autrefois favorable aux Français, sont les causes qui ont rendu le règne de ce prince si court.*”²

XIV

Divanulŭ lui C. Hangeri—Biserica și școla.

C. Hangeri găsesce ultimulŭ Divanŭ alŭ lui Al. Ipsilant compusŭ din următorii boieri :

Nicolae Basarab (Brancoveanu) vel Log. de țera de susŭ,
 Dumitrașco Racoviță vel Banŭ,
 George Mavrocordat vel Spătarŭ,
 Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de susŭ,
 Scarlat Ghica vel Vist.,
 Ión Damaris vel Vorn. de țera de josŭ,
 Radu Golescu vel Vorn. al obștirilorŭ,
 Ștefan Văcărescu vel Log. de țera de josŭ,
 Isaac Ralet vel Logofetŭ alŭ obiceiurilorŭ,
 Ión Roset vel Hatmanŭ,
 C. Suțu vel Postelnicŭ,

1. Veđi Recueil des traités, Conventions et actes diplomatiques concernant la Pologne, par le comte d'Argebery. 8° Paris 1862 pag. 425.

2. Hurm. II suppl. I pag. 172.

3. Hurm. II suppl. I pag. 202.

Teodorache Iuliano vel Cluceru,
Iordache Slătinenu vel Paharnicu,
Nicolae Golesecu vel Stolnicu,
Iancu Grecenu vel Comisu.

C. Hangeri are, la Ianuaru 1798, unu Divanu in care a conservatu aprupe pe toti boierii lui Alex. Ipsilant. In adevăr modificările se facu mai multu in ordinea de precădere a boieriloru divanisti, decât in nume. La 12 Noembre anulü 1797, sub Alex. Ipsilant, in fruntea Divanului păşia Nicolae Basarabu, deşi era numai Logofetu de ţera de sus. Marele Banu D. Racoviţa semna in urma aceluia şi după marele Banu lua locu George Mavrocordat, deşi era numai mare Spătaru.¹

Sub C. Hangeri, in primulü lui Divanu, păşesce la loculü änteu Mavrocordat, tot numai că mare Spătaru, apoi vine Nicolae Brăncovenu şi in urma lui marele Banu D. Racoviţa.

Iată lista intręgă a boieriloru din primulü Divanu a lui Hangeri :

Mavrocordat vel Spătaru,
N. Basarabu vel Logof. de ţera de sus,
Dumitru Racoviţa vel Banu,
Manolache Creţulescu vel Vornicu de ţera de sus, in loculü
lui N. Filipescu,²
Scarlat Ghica vel Vistieru,
Ionu Damaris vel Vornicu de ţera de jos.
Radu Golesecu vel Vornicu alu obşiriloru,
Iorgache Suţu vel Hatmanu in loculü lui Ionu Roset,
Ştefanu Văcărescu vel Logofetu de ţera de jos,
Isaac Ralet vel Logof. alu obiceiuriloru,
Teodorache Iuliano vel Cluceru,
Iordache Slătinenu vel Paharnicu,
Neculai Golesecu vel Stolnicu,
Dumitru vel Comis, in loculü lui Iancu Greceanu.³

In acęstä listă nu se vede trecutü marele postelnicu. Postelnicia rămăne cât-va timpü vacantă prin inlăturarea din Divanu a lui Constantin Suţu. La capetulu Domniei lui Hangeri, găsimü *epistatü* alu postelniciei pe biv vel Banulü Mavrocordat.⁴

1. Cod. XXXIV, fila 149.

2. Cod. XXXIX, fila 48.

3. Intre boerü de Divanu luă parte la judecăţi şi N. Filipescu biv vel Vornicu. Divanulü pentru judecăţi fu convocatü in primă şedinţă sub noua Domnie la 9 Ianuar 1798. (Cod. XXXIX fila 2 v.)

4. Cod. XXXIX.

În decursul Domniei lui Hangeri, orî cât de scurtă fu, mai aflăm câte-va schimbări în compunerea Divanului. Pe ziua de 12 April mai cu sémă se introduc de Const. Hangeri următoarele schimbări:

În locul lui Ión Damaris, la 12 April 1798, devine mare Vornic de țera de jos Const. Filipescu.¹

Lui Dumitrașcu Racoviță în marea Bănie succede Dimitrie Ghica, carele apoi, din cauză că este rudă cu Dómna, ia întâietate în Divan, pășind înaintea Spătarului Mavrocordat.

În locul lui Iorgache Suțu, tot la 12 April 1798, aflăm citat ca mare hatman numele de Costache, care credem că este Costache Suțu, fostul postelnic al lui Alex. Ipsilant.

În locul lui Ștefan Văcărescu trece mai apoi ca mare Log. de țera de jos Const. Știrbei.

Tot la 12 April 1798, devine Log. al obiceiurilor Matei Fălcoianu, în locul lui Isaac Ralet.²

La acéstaș dată, Iorgache Suțu, încetându de a fi hatman, ocupă demnitatea de mare Postelnic.

În locul Visternicului Scarlat Ghica aflăm funcționându în unele chisóve pe Nicolai Brâncovenu.³

Ca mare Pah. în locul lui Iordache Slătinenu, aflăm, la 29 Iulie 1798, pe Grigore Grecenu. Asemenea, în Iulie acelaș an, Dimitrie Papazoglu trece ca vel Stolnic, în locul lui N. Goleșcu.

Dar tot la 12 April 1798 se complectase Divanul prin Radu Slătineanu vel Vornic al treilea, Manolache Grădișteanu vel Vornic al patrulea, Teodorache Văcărescu vel Slugeru, și un Iordache. . . vel Pitaru.

Dupé acésta nu mai aflăm schimbări în Divan decât în Ianuarie 1799, când, ca log. de țera de sus, aflăm pe Scarlat Câmpinenu.⁴

Décă comparăm Divanul lui Hangeri cu al anteriorilor Domni, constatăm că el e compus aproape exclusiv din boieri pământeni: dóră posturile de încredere personală Postelnicia și Spătăria sunt ocupate de Suțulesci.

Tot asemenea post de încredere personală era Căimăcămia Craiovei. Acésta fu ocupată de rude ale Domnitorului, de fostul Spătar

1. Cod. XXXIX fila 82. Damaris a fost înmormântat la Biserica Sf. Ión de lângă curtea Văcărescilor. Acésta Biserică desființându-se, marmora de pe mormentu va fi dusă la muzeul Statului din București.

2. Matei Fălcoianu este al doilea boier ocupându acésta funcțiune de la înființarea ei. Veđi actele de înființare a acestei autorități și instituțiuni culturale, la Domnia lui A. Ipsilant.

3. Cod. XXXIX fila 180 verso și 182.

4. Cod. XL, fila 183 verso.

Neculai Hangeri și de fostul Postelnică Dumitrie Hangeri, fratele Domnitorului.¹

Totuși la 7 Noembrie 1798, găsim Caimacamă Craiovei pre biv. vel Aga Iordache Lapati, care și el era înrudit cu Domnitorul, și ii era nepot.

La 5 Februarie 1799 Caimacamă Craiovei este biv. vel Spătară Nec. Hangeri.

Ca să completăm personalul Divanului lui Const. Hangeri, vom mai cita încă pe Răducanu Poenaru logofetă Divanului și condicară, pe alt log. de Divan Chiriță și pe log. de taină Ienacache. Acești modești pionieri ai limbii române, acești necunoscuți abili făurari ai frașei române, nu ne-au lăsat cărți, scrieri speciale; avem însă de la ei minunate hrisóve, în a căroră preambule au dat probă de iscusință în mănuierea condeiului românesc și de o cultură literară de apreciat.³

XV

Biserica și școla

O Domnie de țile turbure, ca cea a lui Hangeri, nu este de natură a aduce contribuțiuni la evoluțiunea culturală a țerei și la îmbunătățirea stărei bisericești. Dacă chiar o îmbunătățire va resulta, aceea istoricul va fi silit să o pună în contul împrejurărilor, iar nu al conștiinței și bine-voitôrei lucrării a noului Domnitor. Se poate că, urmărind proprii interese, Hangeri să dea hrisóve cari vor folosi biserica; dar acele nu pot constitui pentru el un titlu de laudă.⁴

1. Cod. XXXIX, fila 116.

2. Cod. XXXIX, fila 105 verso. Veđi și Naum Rômnicenu, C. Erbicenu. „Cronicari Greci.” 1888 pag. 263.

3. Micile și obscurele funcțiuni ocupate de asemenea logofeți erau dealtmintrelea cele mai stabile din Divan, și putem găsi aceleași persoane ocupându-le de a lungul a mai multor Domnii. Se poate dice că logofeții și diacii constituiau elementul stabil, nu numai al guvernelor din Bucuresci și Iași, dar și al culturii naționale.

4. Eată lista hrisóveloră cu privire la biserică și școle, hrisóve ce vom da integral la anexe întru cât vor fi deosebite de Domniile anteriore:

Listă de docum-nte relative la biserică și cultură.

Cod. XL. 1. Cartea schitului sfintului Elefterie. fila 20.

2. Milă sf. Spiridon nouă, fila 29 și 32.

3. Sf. Gheorghe nouă, fila 34.

4. Mărcuța, fila 35.

5. Mitropolia, fila 37.

6. Chrisovulă orfanotrofiei, fila 39.

7. Sf. Ecaterina, fila 44.

8. Radu Vodă, fila 45.

Adevăratū că la 130 de hrisóve și cărți a datū Hangeri în scurta lui Domnie, privitoare la școle, la biserică și la ómenii cari sërveau aceste 2 instituțiuni, dar aceste sunt mai preste tot numai reînnoiri de anterióre hrisóve, constituindū privelegū și scutiri sėu miluirī unorū

9. Bis. Neguțitorii, fila 47.
10. Mōnăstirea Scăienii, fila 47.
11. Cernica, fila 48.
12. Arnota, fila 49.
13. Segarcea, fila 50.
14. Zlătarii, fila 50.
15. Scutélă popii Ionū fratele lui Manea Brutaru, fila 51.
16. Răzvadū din Dâmbovița, fila 52.
17. Toți sfinții, fila 54.
18. Flocescii din Ilfovū, fila 54.
19. Udricanii, fila 55.
20. Răzvanū, fila 55.
21. Văcărescii, 56.
22. Pantelimon, fila 58.
23. Sărindarū, fila 58.
24. Turbații, fila 59.
25. Archimandritulū, fila 59.
26. Sf. Vineri. fila 62.
27. Glavacioc, fila 63.
28. Mărculesci. Muscelū 63.
29. Poiana din Ialomița, fila 65.
30. Sf. Iónū din Focșani, fila 65.
31. Băbenii din Slam-Rōmnicū, fila 66
32. Stavropoleos, fila 67.
33. Biserica din mahalaua Isvorulū, fila 69.
34. Slobođia din Ialomița, fila 70.
35. Apostolache. Săcuieni, fila 70.
36. Mislea din Prahova, fila 71.
37. Banu din Buzėu, fila 72.
38. Preoții de la biserica Măgurėnu, fila 73.
39. Schitulū Ostrovū Argeșū, fila 74.
40. Plumbuita, fila 75.
41. Aninósa, fila 75.
42. Rătesci. Buzėu, fila 77.
43. Slatina. Oltū, fila 79.
44. Colța, fila 80.
45. Clocociov. Oltū, fila 83.
46. Plăviceni. Oltū, fila 84.
47. Bistrița. Vălcea, fila 85.
48. Cămpu-Lung, fila 87.
49. Hurezulū. Vălcea, fila 87.
50. Cartea școlei slovenesci, de la sf. Gheorghe, fila 92.
51. Căsciórele. Vlașca, fila 93.

mănăstiri. Apoi asemenea reînnoiri de milă erau profitabile nu numai mănăstirelor, ci și producătoare de havaeturi pentru marele Logofetă și de sigură și pentru Domnitor. Aceștia îi trebuiau bani, mereu bani, nu numai pentru a subveni la necontestat grelele cheltuieli ale

52. Gavana, fila 95.
53. Biserica Tărtășescii cu școlă, fila 100.
54. Polovracii, fila 101.
55. Surpatele Vâlcea, fila 101.
56. Cotroceni, fila 102.
57. Nămăescii. Muscel, fila 102.
58. Sinaia. Prahova, fila 103.
59. Biserica Domnescă. Caracal, fila 103.
60. Spiridon vechiu, fila 103.
61. Cartea Doftorului Constantin, fila 106.
62. Doftorul Silvestru, lude, fila 106.
63. Sf. Iónu Bucureștii, fila 107.
64. Negoescii, fila 109.
65. Călușul, fila 109.
66. Plătărescii, fila 109.
67. Grușul, fila 109.
68. Cliricii de la Episcopia Buzău, fila 109 verso.
69. Episcopia de Buzău, fila 110.
70. Isvorul frumos, Brad și Iezer. Vâlcea, fila 111.
71. Titiriciul, Vâlcea, fila 111.
72. Bucovățul, Dolj, 111.
73. Mănăilescii, Vâlcea, fila 112.
74. Slătioarele Vâlcea, fila 112.
75. Govora, Vâlcea, fila 113.
76. Spitalurile și orfanotrofia, fila 115.
77. Cotmăna Argeș, fila 118.
78. Biserica după moșia Tetoșul, fila 118 verso.
79. Mamu Vâlcea, fila 120.
80. Cișmele, fila 121.
81. Tesluiul. Dolj, fila 123.
82. Gănescul Dolj, fila 123.
83. Sadova Dolj, 124, fila 124.
84. Biserica de la Cerneți și școlă, fila 124.
85. Isvorani. Ilfov, fila 128.
86. Dealul, fila 128.
87. Sf. Sava, fila 129.
88. Hagi-Dima, fila 130.
89. Grecii Ilfov, fila 130 verso.
90. Scutiri de preoți, fila 130.
91. Domnița Bălașa, fila 132.
92. Proșia. Argeș, fila 132.
93. Crețulescu, fila 132.
94. Câmpu-Lung, fila 133.

țerei cu oștirea turcescă trimisă la Vidin contra lui Pasvantoglu, ci și pentru a'și plăti datoriile ocașionate lui pentru dobândirea tronului țerei, pe lângă că avea de a satisface lăcomia proprie și a Dómnai sale Ruxandra, lăcomie de bani și de cumpărare de moșii.

Nevoia Domnitorului de bani il impinge să primescă frumoșe propuneri de la Mitropolitul și Divanul țerei. Mönăstirele pământene tot-déuna au fost locuri, în cari Domnitorii aflaú ajutoré bănesci îndemánatece. A ajuta aceste mönăstiri, ca să'și amelioreze finanțele, era deci o lucrare profitabilă nu numai pentru ele, ci și pentru Domnitorú. De aceea nu e de mirare să găsimú de la Hangeri acte cu totul favorabile mönăstirelor pământene. Așia la 27 August 1798, Domnitorulú adreséză Mitropolitului următorulú pitacú :

«Fiind-că bună starea tuturorú mönăstirelorú, ce se află aici în țoră, este trebuincióșă și de folos pământului în tótă vremea, și fiind-că de la o vreme

95. Hrisovulú de orânduiala mönăstirilorú, fila 135.
96. Scutire de scaunú de carne a Episcopioi Buzéului, fila 138.
97. Mönăstirea Jitia, Dolj, fila 140.
98. Biserica de la Oréști.
99. Biserica și șcóla din Cojesci, Romanați, fila 149.
100. Cartea schitulú Valea-Mare. Muscelú, 151.
101. Znagovulú, fila 151.
102. Biserica dintr'o di, 153.
103. Episcopia Buzéú pentru unú scaunú de carne, 154.
104. Căldărușani, 154.
105. Metohulú Episcopioi Rómnicului, 156.
106. Episcopia Rómnic; tégulú Rfurenii 158.
107. Episcopia Rómnic: Vinăriciú, etc., fila 159.
108. Scutirea lui Mihalache dascálulú de la Cojesci, 161.
109. Scutirea lui Radu sin Bádica, sluga Mitropolioi 161.
110. Biserica Tégoviște, fila 163.
111. Schitulú Lespeđile, fila 164.
112. Legătorú de cărți ovreii, fila 170.
113. Achimandritulú, fila 172.
114. Mărginenii, fila 175.
115. Schimnicii de la cetatea Negru-Vodă, fila 174.
116. Mărginenii: vinăriciú, fila 174.
117. Mönăstirea din Tégú-Jiului, fila 175 verso.
118. Schitulú Cheia, fila 177.
119. Biserica și șcóla de Dobroșeci, de la satulú Tártășesci, fila 178 verso.
120. Mönăstirea Brâncovenii, Romanați, fila 179 verso.
121. sf. Elefterie, fila 181.
122. Mönăstirea Dealul-Spirei, fila 184.
123. Biserica Barașilorú. Bucuresci, fila 66.
124. » Catolicilorú Rómnicu-Válcea, fila 67.
125. » » Muscelú, fila 78.

încôce mulți exarchi ai Sfântului Mormânt, ai Sfintei Agora și ai altor mănăstiri, unde sunt închinat unele m-ri ale țerei, vină aici și, cu cuvânt de ajutorul cheltuelilor și cu alte pricinuir, ridică bani, din cari nu numai sărăcesc m-rele țerei, ci și însuși erarchii fac neguțitorii, împotriva hrisóvelor ctitorilor, prin cari se împărtășesc de la mai sus numitele m-ri; dreptu aceea poruncimú Domnia mea, că de acum înainte să nu aibă voie egumenii, făr'de pecete domnescă, să dea cel mai puțin lucru, peste ceea ce este orënduit pe anú; iar de va îndrăsni cine-vași, făr'de voia stăpânirei, a da celú mai puținú lucru, aceluia să nu i se fie în sémă, nici în socotéla m-rei cea de peste anú și egumenulú să fie lipsitú din egumenie numai decât și izgonitú din țeră. Acestú pitacú să se trecă atât în condica Divanulú, cât și în condica Mitropoliei și prin deosebite cărți să se facă canoscutú și tuturorú egumenilorú.

Cod. XXXIX fila 70.

Acestú pitacú din inițiativă domnescă e urmatú apoi de unú hrisovú *pentru orënduiala mănăstirilorú*, prin care Hangeri dá nizamulú, după care urméză să fie administrate mănăstirele pământene, ȕise închinat.

Prin acestú hrisovú, cu data de la 10 Sept. 1798, Hangeri, după ce recunósce că înființatorii mănăstirelorú le-aú dotatú cu averi, pentru ca să serviască la faceri de bine și pentru ajutorarea celorú sêraci, apoi constată, de astă-dată împreună cu Mitropolitulú, Episcopii și veliții boieri, că aceste m-ri sunt încăpute la datorii din cauza călugărilorú greci, cari sunt trâmishi în țeră de la sfințele locuri și cari nu numai își permitú de a introduce egumeni călugări streini pe la monastiri, ci încă și ridică de pe la monastirile pământene *sume de bani*, de le sărăcescú. Ca să se puné capétú unei asemenea urmări, hrisovulú dispune :

a) Schimbare de egumeni, pentru neguțitorie, să n'aibă voie mănăstirile de jos a mai face, adecă să nu pótă face egumenú pre cine dá mai multú. Egumenii abusivi să fie denunțați Mitropolitulú, care este *chiriarchulú locului*; acesta, de va găsi că în adevărú egumenulú nu este destoinicú, să aréte Domniei și Domnia va scrie *jos*, să se trimiță om vrednicú și cuvios de a se orândui egumenú.

b) Să nu îndrăznescă egumenii a da, fără scirea Domniei și a chiriarchuluiú țerei, măcar un banú mai multú la locurile de jos, cu nume de ajutorú, de cât ceea ce ctitorii singuri aú orânduitú. Iar care va îndrăzni, să nu i se fie în sémă la socotéla ce va da. Nu sunt permise dările de bani cu imprumutú de la mănăstiri, fără prealabila învoire a Mitropolitulú țerei și a D-lui vel Logofétú, sub pedépsă de isgonire din țară a egumenilorú, cari vorú călca aceste dispozițiuni.

c) Când mănăstirile cele de jos vorŭ avé trebuință a trămite în țără exarchŭ pentru pricinile mănăstiresci, să cêră prealabilă învoire de la Domnie, arêtându pricina și trebuința ce este de a veni aici acelu exarchŭ. Voia ce i se va da, va fi cu anume termen de rêmânere în țără și îndată, la împlinirea termenului, să plece de aici la mănăstirea sa, sub pedépsă de a fi isgonitŭ, la casŭ de întârziere.

d) Mănăstirile pământene au dreptulŭ de a moșteni pe egumenii lorŭ, când morŭ în țără. Domnitorulŭ și Mitropolitulŭ potŭ da din averea egumenului mortŭ «unŭ ajutorŭ» și la mănăstirea de jos, peste cele orânduite de se daŭ, după hrisóvele Domnesci, la Cutie și la alte obraze scăpătate.

e) La fie-care doi ani să se încheie socotelile tuturorŭ mănăstirilorŭ de Mitropolitulŭ țerei, Vel Logofêtŭ și Vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ «ca unia ce urmêză a avé durere pentru lucru strămoșescŭ alŭ lorŭ și să trecă acele socoteli atât la condica Mitropoliei, cât și la condica Divanuluiŭ».

Cod. XL fila 135—137

Asemenea hrisovŭ este și elŭ unulŭ din acele acte, manifestându spornica mișcare a țerei contra grecilor.¹

1. Cumcă dispozițiunile hrisovului contra egumenilorŭ greci, n'au rêmas numai pe hârtie, potŭ proba actete următore:

Vodă aflându mănăstirea Sărindarii rêu ținută și datore, măcar că are venituri bune, ordonă lui vel Banŭ Dimitrie Ghica, lui vel Spătarŭ și lui Nicolae Brâncoveanu vel Log. de țera de sus, să cerceteze și să chibzuiască, ca să iasă mănăstirea din situația în care se află. — Augustŭ 20, 1798.

Cod. XXXIX fila 68.

Pitacŭ la Mitropolitulŭ, la vel Spătarŭ Mavrocordat, ctitorul mănăstirei Văcăresci, și la vel Logofêtŭ de țera de sus Brâncoveanu, din 26 Septembrie 1798. Le amintesc chrisovalŭ datŭ cu referință la afacerile mănăstirilorŭ în genere; apoi, după recomandațiunea Mitropolitului și a veliilorŭ boieri, asupra jâlbei lui Nicodem, fostulŭ egumenŭ Ploestênŭ, recomandându-lŭ spre a fi din nou numitŭ egumenŭ, Vodă pe deoparte a trimisŭ astă recomandație la Patriarhia de Țarigrad, și pe de alta l'au și numitŭ vechilŭ de egumenŭ și epitropŭ la mănăstirea Văcăresci; iar Gavrilŭ se orênduesce la Rêzvanu, în loculŭ lui Chirilă, celŭ lipsitŭ cu hotărîre din Divanŭ.

Cod. XXXIX, fila 85 verso și 86.

Pitacŭ din 27 Ianuarŭ 1799 către Mitropolitulŭ, către biv vel Banŭ Mavrocordat Epistatulŭ Postelniceii și vel Logof. de țera de sus, să iée socotela fostului egumenŭ de la Mărcuța, Calinic, care, după cererea m-relorŭ părțilorŭ de jos, s'au înlăturatŭ, fiind-că «s'au purtatŭ cu nesilință, risipitorŭ lucrurilorŭ

Nu ne mirăm că Divanul a isbutit să capete la asemenea hrisovă semnătura unui Domn fanariot, ca Hangeri, de ôre-ce lucrul se explică lesne. Hangeri nu vedé în acestú actú o manifestare anti-fanariotică, ci unú mijlocú de a opri în țéră, pe la fie-ce mônastire, mai mulți bani, din cari apoi, sub unú cuvântú orí altulú, să se infrupte însăși Domnia.¹

Dar ceea ce servise interesele momentane și culpabile ale Domniei, avea să servescă națiunei, fiindú precursoriă mișcării de la 1821.

Cu anume scopú de îmbunătățirea bisericei nu putemú dice că este nici pitaculú lui Hangeri, din 12 Ianuarú, 1798, prin care provócă pe Mitropolitú și Episcopi la respectarea cunoscutelorú hrisove domnesci, relative la hirotonii. Era unú interesú fiscalú acela care oprea hirotoniile de *dajnici*,² fără prealabilă constatată trebuință de preotú. Hangeri cere prelațilorú țerei întocmai păzirea aceluí nizamú alú hirotoniilorú.³

Singurele acte, prin cari Hangeri se preocupa de stârpirea unorú abuzuri din administrația bisericei, sunt cele urmétóre:

1) Pitaculú din 28 Aprilú 1798, relativú la catachrisele protopopilorú. Hangeri ordonă marelui Vistierú să pună a se scóte după catastișe tóte madelele ce sunt arétate asupra protopopilorú și să dée Episcopilorú a se cerceta și îndrepta.⁴

2) Alú doilea actú e o carte la toți Ispravnicii, din 1 Mai 1798, iarășî contra abuzurilorú protopopilorú, ce iaú izvodiri noué de cisle, de oi cu miei, paséri și altele, cu cuvântú că aceste plocóne se trimetú aici, luândú deosebitú de la tot preotulú și diaconulú, la Paști, la Crăciun și la

și veniturilorú mônăstirei, să fie înlocuitú cu noulú egumenú Athanasie, care aú mai fostú egumenú la Mărcuța.» Să predea averea în mânilé noului egumenú; să oblige pe fostulú egumenú a întregi dota ei.

Cod. XXXIX, fila 134, verso.

Pitacú, din 27 Octombree 1798, la vel Banú Dumitru Ghica, epitropulú mônăstirei Sărindarului, să nu dée la sfințele locuri mai mult de cât se cuvine, ca cu restul să se facă mile aici în pământulú țerei.

Cod. XXXIX. Fila 103.

1. Dămú în anexe întregú acestú hrisovú.

2. Domnitorulú ordonă la 4 Februarie 1798, despre un preot hirotonit fără învoire, «să'lú aveți la dajdie, să plătescă birulú de rëndú cu țéra», pentru că «n'aú avut altă slobođenie prin poruncă domnescă, nici aú luatú însciințare de la D-vóstră (Ispravnicii) ca se-lú arétați că este fără pricină de dajdie.»

Cod. XXXIX.

3. Cod. XXXIX, fila 8 verso. Veđi actulú în anexe.

4. Cod. XXXIX, fila 36.

Adormirea Precistei, câte 5 par. pentru ouă, câte 5 par. pentru găini, și câte 6 par. pentru chiria carului de adus plocónele. Așisderea și cu cuvântu de ploconulú bastonului arú fi luândú câte 66 parale. Domnitorulú aú arétatú aceste Mitropolitului și Episcopilorú, cari «cu mirare le-aú aúditú, dicéndú că nu aú scire de unele ca aceste», și aú promisú îndreptare, dar Vodă, «grijindú cu deosebire pentru dreptatea obștiei», ordonă direct Ispravnicilorú ca să se citéscă într'auzulú tuturorú acele cărți și să aréte porunca fie-cărui protopopú, ca să contenéscă abuzurile.

Vomú mai menționa unú pitacú către Egumenulú Cotrocenilorú, ordonându-i să repare stricáciiunile mónăstirei și a imprejmuirilorú, cât și a podului de pe apa Dâmboviței ce duce la mónăstire. 1798, Iulie 24.¹ Aceluiași egumenú de la Cotroceni i se ordonă să plátéscă pensii pentru urmașii scápătați ai ctitorilorú.²

Surghiunirea prin vel Spátarulú la mónăstirea Cernica a egumenului de la Rézvan, in 23 Iulie 1798, este iarăși o consecință a hotăririé luatá de Domnitorú de a îmbunátáși starea materialá a mónăstirilorú, pentru propriulú sêu interesú.³ Dealtmintrelea acestú egumenú de la Rézvan era acusatú, că într'unú procesú cu căpitanú Emandi arú fi produsú înaintea justiției acte plastografiate.⁴

Ca bine facere specialá la clerici, puține acte avemú de la C. Hangeri. Așa este scutirea de birú a lui Popa Ionú fratele lui *Manea Brutarulú*;⁵ a lui Mihalache dascálulú de la biserica din Cojăscí;⁶ a popei Mogoș mutatú de la Arțarú la Cojăscí, iertatú de birulú preoțescú, de ploconulú vládicescú și de tóte dările, in 17 Sept. 1798.⁷

Décá ici colea Hangeri scutesce de dări servitorí ai altarului, apoi gásimú și pitace, prin cari din contra, se daú la dájdií ómení de-ai bisericei. Așa este pitaculú la Ispravniculú de Mehedinți, ca să dée la dajdie 22 scutelnici ai bisericei domnesci din Cerneți, sub cuvântú că aceia nu potú fi dintre páménteni, ci ómení streini.⁸

Și cu tóte aceste nu se póte dice că Hangeri nu credea in puterea bisericei. Când ciurma sbucnesce ici colea in țérá, el cere Mitropolitului și Episcopilorú intervențiunea lorú la Dumneđeú, ca să înceteze bóla. Asemene, când se ivescú locuste in Aprilú 1798, in direcțiunea Focșanilorú, Hangeri dá unú pitacú la Ispravnicii localí, să preámble

1. Cod. XXXIX, fila 62 verso.

2. Cod. XXXIX, fila 99

3. Cod. XXXIX, fila 62.

4. Cod. XXXIX, fila 60 verso.

5. Cod. XL, fila 51.

6. Cod. XL, fila 161.

7. Cod. XXXIX, fila 80 verso.

8. Pitacú din 18 August 1798, cod. XXXIX f. 68 verso.

printre locuste mōștele Sf. Mihail Sinadul, și să se facă rugăciuni. Se rēnduesce anume unū arhiereū, care împreună cu unū călugărașū de la mōnăstirea Arnota, unde se conservă mōștele Sf. Mihail Sinadul, să mērgă cu aceste mōște la locurile unde s'aū ivitū locuste, călătorindū intr'unū rādvanū, cu cai de pe la mōnastiri. ¹

Cu tōtă acēstă credință in puterea intervențiunei mōștelor Sf. Mihail Sinadul pentru stārpirea locustelorū, Domnitorulū mai adaoge in pitaculū către Ispravnici, «și din partea Domniei voastre să faceți silință, și ori-ce mijlocū veți socoti spre intēmpinarea rēului, a nu se imulți, până sunt locustele mici și cu ușurinta de a se zdrobi.»

Ca manifestațiune a vechei toleranțe de credință, găsimū și de la Hangeri hrisōve reinoite, de mili și privilegii pentru biserica catolică a Baraților din Bucuresci, ² a acelei catolice din Râmnicu-Velcea ³ și a celei din Muscel. ⁴

De sigurū că și bisericile grecesci din Orient aū trebuit să și vedă reinoite diferitele lorū privilegii și mili. ⁵

*

De la biserică trecēndū la cultura publică, puține avemū de notatū. Cum Domnia lui Hangeri efective începe numai in Ianuarie, neindoiōsū că budgetulū scōlelorū este acelașū pe 1798 ca cel ce amū adusū mai îndărătū, pe anulū 1797. ⁶

In 26 Aprilū 1798 aflămū unū pitacū către Mitropolitulū, indemnāndu-l să activeze perceperea dărei preoțilorū pentru cutia scōlelor. ⁷

1. Pitacele din 10 și 12 Aprilū 1798, cod. XXXIX fila 28 verso.

2. Cod. XL fila 66.

3. Cod. XL fila 67.

4. Cod. XL, fila 78.

5. Iată anume bisericile grecesci cari aū căpătat asemenea reinoiri: Hrisōve din cod. XL.

Ceauș-David, fila 95

Xenofont de la Sfetagora, fila 113

Șcōla elinōscă—Țarigrad, fila 114

Megaspilion, fila 115

Șcōla și spitalul de la Terapia, fila 117

Vlahserai, fila 125

Patmos, fila 126

Miralichia, fila 133

Castrachi-Rumeli, fila 163

Arnăut Chioiu, fila 185

Curu-Cișmea, fila 185 verso.

Șcōla de la Arnăut Chioiū, fila 186

6. Veđi in urmă la pagina 39.

7. Cod. XXXIX fila 36

Asemene poruncă se repetă la 1 Septembrie 1798, în mod mai energic, în cuprinderea următoare :

«Io Constantin Hangeri Voevod,

Cinstitū și credinciosū boierulū Domniei mele, D-ta vel Logofetū de țera de sus, fiind-că arētă Domniei mele Dumnealū vel Vornicū al obștirilor, pentru banii școlelorū, cari sunt săi răspundă mōnăstirele, cum că cerēndu'i de la Prea Sfinția Sa Părintele Mitropolitulū, într'acēstă vreme de mare trebuință, aū datū Prea Sfinția Sa răspunsū în scrisū, cum că acești bani cu discolie aū a se scōte de la m-rī, și trebuință fiindū acum, atāt ca să se plătescă orēnduitele lefi ale dascălilorū, cât și la atâtea (*sic*) sēraci, ce li se daū lefi și milī pe, tōte țilele; care nu se cuvine a se da zătignire unorū trebuințe ca acestea în vreme ce *intocmirea școlelorū este invederatā făcutā pentru podōba țerei și este folositōre (sic) la obște*; care cānd nu se va păzi plata dascălilorū în vremea cea cuviinciosā, urmēzā a se rāsipi și dascălii și copiii, zătignindu-se tot acelu folosū obștescū, și pricinuindu-se nu puținā defăimare patriei. Asemenea și milostenia ce se împarte, iarășī este vēdūtā trebuința ei. Ci pentru ca să nu ajungā trēba pānă acolo, poruncimū să cercetezi D-ta, cari sunt m-rele acelea cu rēmășița banilorū de școle, și cātā rēmășiță este la fieșcare m-re? și din vināriciulū acelorū m-rī să faci D-ta taxil de banii școlelorū; iar cānd vre-una dintr'acele m-rī va fi vēndutū vināriciulū estimp la vre-un mușteriu, acelu mușteriu să se apuce ca să plătescă banii școlelorū, ce este mōnastirea datōre, și să i se facā carte la mână pentru viitorulū an, a avea pe sēma luī vināriciulū acei mōnastiri; și cu acestū mijlocū D-ta să faci taxilū și banii, fără de altū cuvētū, cari să se dēe la Epitropie. Intr'acēstū chipū dar să urmezī D-ta.—1798, Septembrie 1.

Cod. XXXIX fila 71 verso.

La 17 Ianuarū 1798, adecā puține țile dupē sosirea în țerā, Hangeri, dupē provocarea marelui Banū Dumitrașcu Racoviță, scrie Caimacamulū Craiovei, Dumitru Hangeri, că s'aū inșciințatū că dascălulū școlei elinesci de acolo, ce de puținā vreme a fost orēnduitū «cumcă bētrānū și slabū fiindū, nu pōte urma trēba dāscăliei și rēmānū ucenicii fār'de invēțaturā, trecēndū vremea în zadar, pentru care, fiind-că nu voim Domnia mea a se discolifsi și a se isterisi boierii Domniei mele și cei-l'alți pāmēntenī ai părței locului de acestū folosū alū invēțaturei și alū procopselei copiilorū lorū, cari vorū avea rivnā spre invēțaturā, ci încă săi ajutāmū, ca să crēcā întru rodulū invēțaturei și al procopselei, amū poruncitū Domnia mea Dumnealui vel Banului, de aū cercetetū și aū gāsītū pe acestū Anastasie Filipopolitulū, pre carele arētāndu-lū Domniei mele de vrednic și cu procopsēla invēțaturei, iață

ilă orânduimă de a fi dascălă acilea la școlă elinască, pe care făcându-lă D-ta cunoscută și D-loră boieriloră și celor-l-alți pământeni de acolo să'l și așezi la școlă, ca să urmeze cu silință tréba învățătorei uce-niciloră, și după acésta, văzând Domnia mea orânduiala ce-aă fostă pentru plata dascălului și întocmirea școléi, vomă da donnésca năstră hotărîre de urmare.» ¹

Hangeri reinoi și hrisovulă școléi româno-slavone de la Sfântu Gheorghe, «unde nu numai din copiii pământeniloră se află, ci și alții streini, dintr'alte țéri sunt veniți». Învățătorului Isaiia Anghel ierochirica și ipodidascălulă seă, amendoi pământeni, primescă «óreși ce milă domnescă, măi vėrtosă ca fiindă în liniște, pururea să fie cu mintea slobodă și să pótă pune tótă nevoința a se sirgui și a sta napristan spre învățătura și procopséla copiiloră sholasnici, și pentru streini și pentru pământeni.» Domnitorulă îi scutesce de tot felulă de dăjdii și pre ei și bucatele loră și le dă și liude 5 streini scutelnici, apărându'i și de ori-ce mosafiri».—1 Iulie 1798. ²

Cunoscutele biserici și școlii din Tărtășești, Cerneți, Grecii, Colțea, Dobroșești, încă își vedă reinoite privilegiile. ³

La satulă Cojăștii, moșie cumpărată de Dómna Ruxandra Hangeri, încă se înființéază școlă românescă, de și suntemă îndreptățiți a bănuî că nu atât interesulă culturală a împinsă pe Dómna Ruxandra să înființeze asemenea școlă, ci pentru că cu pretextulă întrețineréi ei s'aă creată, cu hrisove domnesci, bune venituri, între cari vinăriciulă de pe moșia domnescă de la Caracală, câte 1 bană de vadră pe lângă 2 bani și părpărulă, care'lă lua Sf. Spiridon-noă. ⁴

O instituțiune, care a atras atențiunea lui Hangeri, a fostă orfanotrofia. De sigur marele Vornică ală obștiriloră Radu Golescu este acélă ce dobândesce de la Hangeri un Chrisovă, ⁵ prin care mănăstirea Stribaia cu veniturele sale este pusă la dispozițiunea acéstei instituțiuni. Domnitorulă dice:

«Cu sfatulă de obște amă închinat'ă Domnia mea la orfanotrofia din Bucuresci» ca să servescă la cheltuelile de întrețineră copiiloră sėraci. La 9 Maiă 1798 Vodă ordonă, ca epitropia să rėnduiască ună epistatū credinciosă, ca să facă zaptū tóte ale mănăstirei acésteia, mișcătore și nemișcătore, cari cu catastihă anume să le aducă în scrisă, spre a se trece și în condică la Epitropie.

Cod. XXXIX, fila 48 verso.

1. Cod. XXXIX, fila 9.

2. Cod. XL, fila 9.

3. Cod. XL, fila 100, 124, 130 verso, 119, 80. — Asemenea s'aă renoit privilegiile bisericei și școléi zidite de Stoln. Dumitrake în T. Jiului, la 15 Iunie 1798. [Veți hrisovulă în anexă, după Cod. XL fila 175 verso].

4. Hrisovă din 31 August 1798 cod. XXXIX fila 72.

5. Veți acéstă hrisovă în tótă întregimea la anexe.

Orfanotrofia capătă în folosul ei și toate prăvăliile, cari sunt să le zidescă «luminata prea iubita Dómna nóstră Ruxandra» cu cheltuiala sa, pe locul mónastirei Mihaiú-Vodă.

În acestú institutú se vorú cresce 80 de copii, pe $\frac{1}{2}$ parte femeiască. Pentru acestú institutú să se zidescă 2 curți suficiente la biserica Manea Brutaru. Pentru zidirea acestorú curți Alecu Văcărescu, fiulú rēposatului Ienache, a propusú să se întrebuinteze partea III din clironomie, dișă partea sufletului.

În orfanotrofie nu se vor primi decât prunci sugari până la 6 și 7 ani, rēmași făr'de părinți și cu desăvērșire sēraci. Pe prunci îi vorú cresce la doici afară din institutú până la 1 anú și $\frac{1}{2}$, însă pururea sub privighiere. În institutú se ținú copiii până la 11 ani, iar fetele până la 12 ani. Băeții vorú învęta la unú «dascalú cu bună fire, bętránú, pentru *china* avęndú și óreși-care învętătură și de elenica», fie preotú séu mirénú. Mai se dispune să fie rënduiți și doi preoți, din care unulú să fie și dascalú rumănescú copiilorú; aceștia poslușindú câteși trei și bisericei, să aibă a pune pre copii la învętatura cárței de la trei ani, multú de la 4 înainte, silindu-se nu numai să-í invețe carte; ci încă să-í îndemneze cátră bunele urmări, învętându-í începuturile bunei credințe, ale rugăciunelor și câte alte sunt spre bună obicinuire, deprindęndu-í și la scrisóre.

La secțiunea fetelorú, în locú de dascalú să fie rënduite douę «dăscălițe călugărițe, înfrante cu viețuirea fără de prihană, carile să invețe pe fete ale inchinácii și ale lucrului de mánă, câte sunt trebuincioșe la partea femeescă și să le povętuescă spre cele de bună chibzuință.» Să fie și unú preotú bętránú duhovnicú, care va posluși și acestei bisericei la sfintele leturghii.

Acéstă orfanotrofie este sub inspectiunea lui vel Vornicú alú obștinei.

«Cu câte-va zile înainte de praznicul bisericei, Epitropia să aibă a cerceta pre copiii cei ajunși la oręnduita vęrstă și dupe iscusința, istețimea, tragerea de inimă și *dupę némulú lorú*, (de va fi cunoscutú) să se facă fóie de dęnșii de a se împărți, ori la șcóla cea mare pentru învętatura desevērșită, séu la curtea domnescă, séu la neguțitori de trebă și cunoscuți, séu la meșteri asemenea de ispravă pentru meșcșugurii, ori la vre unú boierú, neguțitorú, séu la altulú de ispravă, ce va vré a primi vre unulú ca să-l cręscă pentru sufletul séu și mergęndú la diua praznicului Domnulú acolo, să aréte epitropii și cu economulú acelú catastihú cu copiii dimpreună, din cari să primescă Domnulú 4 copii, mitropolitulú doi copii, Episcopii câte unú copilú și D-nelorú boierii, care și căți vorú vrea a lua, câte unulú; și îndată să se pri-

mescă la orfanotrofie alți copii sërmani în loc, spre împlinirea sumei. Se pôte da unũ copilũ și în cursulũ anului și mai micũ de vèrstă, la cine, fiindũ omũ cunoscutũ, arũ voi sã'lũ facã feciorũ de sufletũ.»

Lista feterũ ajunse la vèrsta hotãritã Epitropia o presintã Dómnei, care merge anume la orfanotrofie. Dómna ie douë fete «și din jupãnesele etpaiului Luminãției sale, care va voi a primi și a lua, câte una.» Iar cele l-alte venite în vèrstă, sã se mãrite dupè starea lorũ, ori de la cutia milosteniei, ori din prisosulũ venitului orfanotrofiei, sèu din ajutorulũ Domnului.

Din fetele mici încã se daũ în cursulũ anului de sufletũ.

Unulũ din dptorii polției plãtitũ de Epitropie, va fi datorũ sã viziteze orfanotrofia, dãndu-i-se și unũ adaosũ de 30 tal. pe lunã la lèfã.

Numirea doctorului este lãsatã în deplinã voie a Epitropului.

Semile anuali se vorũ cerceta de Mitropolitũ, de vel Logof. alũ țerei de sus, și de vel Post. împreunã cu vel Vorn. alũ obștirilorũ.

Acesta e cuprinsulũ în scurtũ alũ hrisovului de fundațiunea orfanotrofiei.¹ Acèstã instituțiune abia plãnuitã, nu credemũ cã deveni o realitate, cãci de construirea celorũ douë palate cu multe camere nu mai se face nicãire mențiune de la Mai 1798 la Februar 1799, când se terminã domnia lui Hangeri.

Ținemũ sëmã și de intențiune; decãt, de realitatea lucrului nu avemũ a mai pomeni!

*

Nu în scurtulũ timpũ alũ Domniei grele a lui Hangeri și sub amenințãrile Ciumei și a lui Pasvantoglu se putea produce ceva din respectũ culturalũ pentru societatea romãnã din Muntenia.

Dealtmintrelea acèstã societate era aceeași pe care amũ descris'o pe la anii 1793. Nu în 4 ani trecuți de atunci se schimbã o direcțiune culturalã!

Cãt continuã depravãrea în asemenea societate, pãnã la finea secolului alũ XVIII^{lea}, ba trece și în primii ani ai celui alũ XIX^{lea}, o pôte demonstra de ajunsũ urmãtorele estrase de documente:

Vodã s'a însciințatũ, cã atãt prin mahalalele tãrgului și prin hanurĩ, cãt și prin odãile mônãstirilorũ «se facũ multe urmãri desfrãnate și fapte vrednice de tótã rușinea, carĩ nu numai cã nu se cuvine a se urma cu acestũ felũ de apolie, ci neci se potũ suferi a se auđi....» Decĩ Domnitorulũ ordonã lui vel Spãtarũ, sã facã «cercetare și pe fațã și pe sub cumpètũ, spre a'ĩ afla pe tãți cãți petrecũ vièțã desfrãnatã ca acèsta, și ori nópcea sèu đina.... iți dãmũ

1. Veđi la anexe hrisovulũ în totalitatea lui, dupè cod. XL, fila 39.

Domnia mea volnicie, ca să calcî case ca acelea desfrânate, măcar și în mînăstiri de va fi, și să'î ridici pe deoparte, și pe de alta să faci scire Domniei mele... spre a se da nizamŭ de a se păzi fiesce-care de lucruri netrebnice.» — 30 Iulie 1798.

Cod. XXXIX, fila 64 verso.

Cu pitacŭ domnescŭ din 28 Sept. 1798, femeea Maria cu mama sa sunt scōse din Bucurescî și trāmise la satulŭ lorŭ din Dāmbovița, de unde să nu se mai întōrcă.

Cod. XXXIX, fila 117 verso.

Se repetă nizamulŭ cārciumelorŭ: să nu stē muierī seŭ fete celetnice în cārciume.—29 Sept. 1798.

Cod. XXXIX, fila 83.

Ceea ce se va petrece în Bucurescî — vomŭ descri-o — cu ocaziunea unei vizite a noului Amiral turc, amiculŭ lui Hangeri, va fi de natură a agrava rēulŭ, iar nu a-lŭ vindeca.

Ōmenii de carte nu lipsiaŭ cu tōte aceste cu totul. Celŭ puținŭ guvernorii francesi de prin casele boieresci continuaŭ a fi nisce factori culturali influenți, introducēndŭ limba și cārțile francesee.

Alăturaea cu literatura francesă, la Mai 1798, mai āmbra prin Muntenia și o trupă de actori seŭ *pehlivanî* francesi. Domnitorulŭ îi recomandă Ispravnicilorŭ din țēră și le ordonă să fie bine primiți pretutindena.¹

Și pe cānd Domnitorulŭ recomanda protecțiunei Ispravnicilorŭ pe 3 *pehlivanî* francesi, elŭ nu se arēta neprietenosŭ și cātre ōmenii de sciință din țēră. Doctorulŭ Dumitrŭ Caracaș, care la 1795, precum vēdurāmŭ, tipārise la Viena *Ποιήματα Ιατρικά*, prea lāudase pe Domnitorii anteriori lui Hangeri, ca să nu fi fostŭ îndemnatŭ Hangeri de a'lŭ trata bine, sperāndŭ dōră că și despre dēnsulŭ pēna medicului-poetŭ va lāsa o cāntare. În adevērŭ Hangeri este bunŭ pentru doctorulŭ Caracaș, cum probēză și urmātorulŭ pitac :

Io Const. George Hangeri Vvd. i gsp.

Cuviōse egumene de la mînăstirea Mārcuța, fiind-că doftorulŭ Caracaș s'aŭ orēnduitŭ a ședeaa în lāuntru în mînăstire, în cātă vreme va voi, să'lŭ primescî în lāuntru mînăstirei și să'î dai odāile cele trēbuinciōse de odihnă, cā așia este voința și porunca Domniei mele. — 1798, Maiŭ 12.

Cod. XXXIX fila 110.

1. Cod. XXXIX, fila 50. Pitacŭ din 29 Maiŭ 1798.

Nu putem număra între opere, manifestându o cultură artistică, restaurațiunea anevioasă a curții domnesci de la Mihaiu Vodă, din 1798, restaurațiune la care se întrebunță sute de salahori și în favoarea căreia arbitrarul nu speria de loc pe Domnitoru, carele ordona să se ié la lucru meșterii chiar angajați de alții și să se concentreze pentru această restaurare cete de țigani mănăstiresci și de pretutindenea... O iconă în mică a celor petrecute cândva cu construcția megaliticeleor piramide egiptene!

Și la ce au servit lui Hangeri vexațiunile și nedreptățile săvărșite cu restaurarea curții zidite de Alex. Ipsilant la Mihaiu Vodă? Câte-va luni după ce se strămută acolo, i se întâmplă uciderea și din palatul, în care intrase cu fală, fu aruncat pe ferestre, fără de cap, gol, în mijlocul zăpedilor și a gunoierilor de cai!

XVI

Administrațiunea.

Totă activitatea administrativă a noiei Domnii se cheltuesce întru a îndoi birurile și a crea resurse fiscale, cari nu numai să satisfacă trebuințele armatei turcesci, trimise la Vidin contra lui Pasvantoglu, dar să împlé și punga Domnitorului, a Dómnei și a acoliților lor.

Alături cu aceste exactiuni și stórceci a țerei de cari avem mai departe a ne ocupa mai cu stăruință, putem totuși înregistra câte-va acte și din sfera administrativă.

Așa, în primul loc, sunt hrisóvele reorganisându Departamentul epitropiei obștirilor, din 22 Ianuarie 1798; acelu relativ la reorganisarea Cutiei milelor, cu aceeași dată; și hrisovul logofetiei de obiceiuri, din 12 Aprilie 1798.

Să le recensionăm pe fie-care.

Hrisovul Departamentului Epitropiei obștirilor introduce unele modifițiuni la hrisovul lui Alexandru Ipsilante, din Domnia a II, sub pretextu că au aflatu în vechia organizațiune «*nu puține lipse, amestecări și neîntocmiri, cuviinciose vécului trecutú, iar nu celui de acum*».

Radu Golescu, marele Vornicu alú acestui Departamentu făcea unú anachronismú, vorbindu de organisarea Departamentului în fruntea căruia se afla, ca de o instituțiune aparținendu vécului trecu'tu, pre când noi amú vedut'o fundată de Alexandru Ipsilante la 1775, și reorganisată tot de același Domnu în Domnia a II-a. Era numai dóră o

figură de retorică, era o intenționată întinerire a marelui Vornicū, carele în locū de a se arēta firesce un «*laudator temporis acti*» punea la modă directiva, de care slavă Domnului nu suntemū nici ađi lipsiți, acea de a pune pe spetele trecutului tot ce e rău și de a proclama, că binele începe a se face numai de către noi.

Secolulū al XVIII condamnāndū secolulū al XVII-le !

Și în ce consta *marea reformă* a lui Radu Golescu? El înlocui pre 4 vornici al II prin 4 neguțitori. Nu cum-va Radu Golescu s'a adăpatū la ideile Revoluțiunei Francese de lepădă 4 boieri în favōrea a 4 neguțitori (burgheji)? S'ar putē presupune, că înlocuirea boierilorū prin neguțitori urmāria unū scopū mai puțin democraticū, acela de a înlătura competiți și controlatori îndărătnici. Cu 4 neguțitori și 4 boierinași pe lângă elū, nazirulū epitropiei, marele Vornicū era mai liberū în mișcări, decât după anteriōra organizațiune.

Atributele Departamentuluiū organizatū continuā a fi cele următōre :

a) Trēba milosteniei, pentru care nu se va întārđia darea unui hrisovū specialū.

b) Trēba școlelorū țerei. Departamentulū are «să îngrijască pentru buna întocmire a școlelorū și ca prin cheltueele ce se facū, să iasă dintr'ânsele roduri de învățatură și de procopselā a pāmēntenilorū».

c) Trēba îngrijirei podurilorū celorū mari domnesci, și a celorū mici și a celorū de peste Dāmbovița «spre a veni în puțină vreme la starea aceea ce se cuvine, ca într'o politie domnescā, fiind lucru de rușine și mare defăimare acēsta, a nu'și avea politia Bucurescilorū, lângă scaunulū Domniei, podurile ei în stare bună, pātîmindū norodulū de obște».

Pentru îngrijirea acestui ramū de serviciū hrisovulū lasā în ființă polcovnicia de poduri cu cetele de podinari, sub ordinele lui Vel Vornicū al obștirilorū.

d) Hrana și chivernisirea pruncilorū sērmani. Orfanotrofia.

e) Nizamulū isnafurilorū și a tuturorū meșteșugarilorū—avēndū de zabitū pe Aga.

f) Aședarea narturilorū.

g) Înființarea de fabrici de meșteșuguri iscusite ; imputinarea ori poprirea importațiunei de lucruri zadarnice și pricinuitōre de cheltueli deșerte.

h) Administrațiunea averilorū celorū orfanī. Inspecțiā spitalelorū.

i) Să îngrijescā Epitropia pentru nestrimțorarea, nemieșorarea și neînchiderea ulițelorū de obște și a drumurilorū de prin mahalale, de a nu se întinde unii și alții a le coprînde.

j) Privigherea hotarului Bucurescilorü, prin epistasia Vel Spätarului.

k) Ingrijirea de pietë, în care să staționeze carele, ce vinü in oraşü, oprite de a sta pe strade.

l) Privigherea mônăstirilor, ca să fie bine întreținute și reparate de egumeni și economi.

m) Ținerea de condici, în care să fie scrise tôte hrisóvele, și cărțile domnesci de *madele obșteci*.

n) Câte unulü din cei 4 neguțitori va avé in grijă : Cutia milosteniei.

Tréba scolelor.

» podurilorü.

» apelorü și a orfanotrofiei.

Aceștia sunt subordonați Vel Vornicului, *«ca dinpreună cu D-lui să chibzuéscă»*.

«Făr'de scirea și chibzuirea D-lui Vel Vornicü cheltueli să nu fie volnici a face»

o) Localulü de adunare să fie ori la vre-o școlă, ori la vre-o monastire, séü la casa Vel Vornicului.

p) Sunt 4 logofetei alipiți la Departamentü.

q) Cei 4 neguțitori aü și ei dreptulü *«când vor avea vre-o trebuincióasă și grabnică pricină să se infățiseze inaintea Domniei mele, ca să aréte trebuința pricinei»*.

r) La casuri mai grele Epitropia să aréte pricina și la D-lorü veliții boieri, spre a chibzui cu toții *«ca nisce iubitori Patriei»*.

s) «La socotelele acestui Departamentü alü Epitropiei» se rânduesce Vel Postelniculü după vremi, care împreună cu Vel Vornicü alü obștirilorü și cei 4 neguțitori, să incheie, fie-care fine de anü socotelele, și să se presinte Domnitorului.

t) Lefile : Vel Vornicü alü obștirilorü 1000 lei la trei luni ; cei 4 neguțitori : pronomion 6 lude pentru slujbele caselorü lorü ; scutire de bucate, de vinăriciü, dijmăritü.

La cei 4 logofetei, cu hărtia lorü, câte 100 taleri pe lună.

La 4 boierinași câte 20 taleri pe lună.

Polcovniculü de poduri 30 taleri pe lună.

In 3 Februarie 1798, Vodă Hangeri rânduesce pe cei 4 neguțitori ai reorganisalului Departamentü, și anume : Ión Scufa la Cutia de milostenie, Spirea Cazoti la poduri, Mihaiü Chiriță la școle, și Petre Vasiliu la cișmele și orfanotrofié 1.

La 5 Fevruarie sunt numiți cei 4 logofetei anume: Marin la tréba podurilor, Anton biv Logofét de taină la tréba școlelor, Grigorie biv Logofétu de taină la tréba Cutiei de milostenie, și Iordache biv. III Logofétu la tréba cișmelelor și a orfanotrofeii.

In aceeași di sunt rânduiri și cei 4 boierinași: Costache Tufénu, Costache Greceanu, Matei Greceanu și Răducanu Caramanlău.¹

Mers'au mai bine administrațiunea Departamentului obștirilor cu noua organizare? In locu de 4 boieri pământeni, Radu Golescu are lângă el, in tot casul, celu puțin 2 neguțitori greci.²

Iată de ce Radu Golescu perde din stima contemporanilor. In curénd, însărcinatú de Domnitorú cu catagrafia vitelorú, pentru a fi puse la birulú vácăritului, deghizat cu numele de goștinărit, precum vom vedé, Radu Golescu:

«Berbecii osebindú,
«Oile să le alégă,
«Câte sunt bărbătesci
«Și câte femeiesci,
«Din oi cum și din capre;...

Marele Vornicú alú obștirilorú ajunge uritú de poporú cu asemenea epistășie, așa in cât Fănuță (Zilotú Românulú) nu se sfiesce de a dice:

«Acestú epistatú crape!»³

Hrisovulú de reorganizare a cutiei milelorú in preambula sa arétă, că scopulú urmăritú este acelú de a ajutóra pe cei scăpătați, de a ridica pe cei căduți, de a mângăia pe cei ce se trudesću, căci acesta este ca o lege din fire și ca o datorie obștescă.

Domnitorulú spune că a cercetatú starea cutiei milosteniilorú, veniturile ei și cumpănirea împărțirei milosteniilorú, și că a aflatú «nu puțină rea orânduială și mare catachrisis.» Deci a hotăritú să reorganizeze cutia, după următóarele capete:

Veniturile. 500 taleri de la visteria domnescă pe fie-ce lună
1000 » » cumpărătórii oieritulú.

1. Cod. XXXIX, fila 15. Veđi la anexa hrisovulú și cărțile de rânduire.

2. Cod. XXXIX, fila 138. Pitacú din 31 Ianuarie 1799 către Mitropolitú și Vel Banú D. Ghica, biv vel Banú Mavrocordat Epistatulú Postelniciei, biv vel Banú D. Racoviță, biv vel Vist. Scarlat Ghica și vel Logofétu de țera de sus Scarlat Cămpinenu: să cerceteze socotelele Epitropiei obștirilorú pe anii 1797 și 1798.

3. Ultima cronică română din epoca Fanarioțilorú, ediția Hasdeú 1884 pag. 9.

340	»	»	aî dijmăritului, adică câte 20 taleri pe județu.
340	»	»	cumpărătorii vinăriciului.
300	»		din vămii.
500	»		de la ocna și când acestu venit se va căuta în credință, banii se voru da de la Visterie, seú de la cămara domnescă.
500	»	»	Mitropolia.
300	»	»	Episcopia Rômnic.
200	»	»	» Argeș.
200	»	»	» Buzeu, la ziua praznicelor lor.
160	»	»	boierii cari îmbracă caftane, începându cu vel Banu.

Și nisce sume diverse pe cari lectorulu le pôte afla în însuși hri sovulu publicatú la anexe. Toți funcționarii de tôte ramurele plătescú anumite taxe la cutie. Decă unú funcționarú rămâne în oficiú și pe unú altú anú, va plăti pe fie-ce anú taxa hotărită la cutie. Egumenii mânăstirilorú mari plătescú câte 40 de taleri, iar cei de la mânăstirile mai mici câte 20.¹

Neguțitorii cumpaniști, privilegiați cu chrisóve, adică capanlăii, cum și gelepii, plătescú la cutie câte taleri 300 la unú locú. Asemene neguțitorii ce iaú de la Visterie cărți pentru a face comerțu de vite și altele, plătescú câte 1 talerú de carte.

Obligațiunea pusă de a se face parte cutiei de la Clironomie aî ridicat'ó Hangeri prin acestú chrisovú, dar obligă pe Mitropolitú să îndatorescă pe duhovnici de obște să indemne pe creștini, ca la mórte să lese ceva de bună-voie la cutie «analogon după periusia Inú.» Archiereii, egumenii și în genere partea eclesiastică rămâne obligată să lese a treia parte din avere pentru cutie, căci, la din contră, tótă periusia se va lua la cutie. Averile nemișcătore lăstate cutiei nu se voru vinde, ci se voru administra de Epitropie.

În cutie să pótă arunca ori-cine, fățișú seú în taină, orí ce sumă va voi. Când se face unú Mitropolitú nou, va da 1000 de taleri; când se face unú Episcopú nou, va da 500. Cei 3500 de clerici voru da câte 4 taleri pe anú de omú, care acéstă sumă se va împărți în 2, la mili și la școle. Acéstă dare preoții o voru plăti în 2 soróce.

La cutie merge și răsura de la banii breslelorú și deciuială din

1. Vedi în anexe o listă de boierii puși în slujbă, datori la cutie pentru caftane.— 18 Sept. 1798. (Cod. XXXIX, fila 82).

milele mănăstiresci ale vinăriciului,¹ și taleri 1500 de la lemnari și zidari și câte 2 parale la lei de la mezaturi, plătite de cumpărătorii. De la chirotonii câte tal. 5 de preot și câte 2½ de diacon. De la tabacul pământenu câte 9 parale de oca; de la cel străin câte 26 de parale.

Nazirul cutiei rămâne tot marele Vornic al obștirilor, ajutat de cei 4 neguțitori; dintre aceștia unul este însărcinat cu cutia. Domnitorul cere să înceteze catachrisul la administrarea cutiei, ca să se potă ajuta toți cei lipsiți, fie obraz deosebit, fie mai prost, necunoscut, fie vre-o fată sormană de măritat. Marele Vornic împreună cu cei 4 neguțitori epitropi, au misiunea de a cerceta pe față și sub cumpetă de starea aceluia care cere ajutor de la cutie, și prin anafora, «fără de a căuta hatir și prietenie sevă vre-o mijlocire, în cuget curat, să arde Domnului», carele cu condeiul sevă să însemneze lefa acordată și sub a sa pecete. «Iar pitacele de poruncă pentru banii de cutie, ori cu nume ori fără de nume, sevă ală mijlocire de orânduială, cu totul le ridicăm Domnia mea să nu se mai facă.»
22 Febr. 1798.²

Semele cutiei milosteniilor se cercetă anual de marele Postelnic.³

Mai târziu, cu un pitac din 17 Sept. 1798, către vel Vornicul obștirilor, ordonă ca să înceteze de a mai da lei de la cutie la obraze scăpătate, că nu mai sunt bani, și «nu mai rămâne altă mijloc de putință și pentru vre un ajutor deosebit la vre un loc prea trebuincios.»⁴

Hrisovul Logofetiei de obiceiuri, dat de Hangeri la 12 April 1798, prevede numai reînnoirea acestei instituții, fundată de Alex. Ipsilante în D-nia a II-a, precum recunoșce însuși Hangeri în preambula hrisovului.⁵

Mateiu Fălcoianu este marele Logofet al obiceiurilor, la data când Hangeri reînnoiește hrisovul acestei instituții.

Mai puține acte îngrijindu de administrațiunea țerei găsim de la Hangeri, de cât hrisove și pitace asigurându veliților boieri havaeturi. Așia, darea vorniciei de la vitele de pripas, care era lăsată pe seama cutiei, o ia Hangeri la 4 Ianuar 1799, pentru a o da în seama Visteriei și

1. Mitropoia și Episcopiile sunt scutite de a da deciuiala din vinăriciu, ca și cele lalte mănăstiri, pentru cutia milelor. (Cod. XXXIX, fila 102 verso).

2. Cod. XL fila 12 verso.

3. Veđi la anexe hrisovul întreg după cod. XL fila 12 verso.

4. Cod. XXXIX fila 81.

5. Veđi hrisovul în total la anexe, după cod. XL fila 24.

pune la dispozițiunea celor doi veliți Vornici și a Vornicilor III-lea și alți IV-lea.³

Din documentul original, ce posedem și pe care îl reproducem în anexe, se poate vedea și «orânduiala Logofeții Divanului», adică venitul, ce au să-l iee Logofeții Divanului de la arendașii acestui venit, și anume: câte taleri 4 și 60 bani la pungă, după vândarea oieritului, a vinărieiului, a dijmăritului, a vânilor, a ocnelor și de la huzmeturile Epitropiei, cum și de la cărțile de căpitănie date de Spătar, de la acele de polcovnici de județe, de la vâtașii de țigani, de la hrisóvele mănăstiresci, de la hrisóvele rufeturilor, de la cărțile de egumenie, de la cărțile de Isprăvnicie, de la cărțile de protopopi, de la cărțile de condicari de județe, de la cărțile de staroste de cavafi, de Cuiungibașă, Telali-bașă și bragari; de la cărțile de clacă, de dijmă și de pădure, de la cărțile vorniceilor, de la jălbile pecetluite către Ispravnic, de la cartea de staroste de neguțitori, de la cărțile de vâtașii de plai, de la cărțile de invoire de tîrg, de la cărțile de încercătura de oierit, dijmărit, etc. și pînă și de la micii funcționari, ca Logofeți alți III și Armași alți II-le din Bucuresci și Craiova, ba de la Mitropolie și Episcopii, și pînă și de la hrisóvele de scutiri a scaunelor de măcelărie, etc.

Venitul considerabil de la toate asemenea taxe se împărția cu analogie între cei 2 Logofeți mari și Logofeții alți II-le, apoi muhardarul, divictarul și scriitorul. Negreșit că Logofețul de țera de sus lua suma cea mai bună, apoi cel de țera de jos. Acești 2 luați a III-a parte din totalul venit. A doua parte, nu tocmai întregă, o luați Logof. alți douilea, și a treia parte se împărția între cei-alți slusbași alți Logofeții Divanului.

Țera Românească continuă a fi împărțită administrativmente în țera de sus și țera de jos. Țera de sus coprindea județele: Vâlcea, Jiu de sus, Jiu de jos, Romanati, Mehedinți, Argeș, Ilfov, Bucuresci.

3. Darea Vorniciei, ca venit alți Epitropiei.

Cu hrisovul de la 4 Ianuarie 1799 Vodă dice, că deși venitul vorniciei este dat Epitropiei obștirilor, însă de acum dispune, ca să se vîndă de la Visterie și banii ce se vor prinde să se facă în 3 părți, din care două părți, să se dea la Dumnelui vel Vornic de țera de sus și de jos, iar a 3-a parte să se dea la cei-alți doi vel Vornici (al 3-lea și al 4-lea). Venitul să se împărță lunar la vel Vornic. Să se adune însă boerii vel Ban D. Ghica, și biv vel Ban N. Mavrocordat Epistatul Postelniceii, vel Vist. N. Brâncovenu și vel Vornic de țera de jos C. Filipescu, să chibzuiască a se crea alți venit Epitropiei obștirilor, în locul celui de la Vornicie, căci trebuie și acolo pentru școle, poduri etc.

Iar țera de jos coprindea : Râmnicu-Sărat, Buzeu, Ialomita, Săcuieni, Prahova, Dâmbovița, Vlașca, Teleormanu, Muscelu și Oltul. ¹

Administrațiunea județenă nu era mai bine făcută de cât se făcea la centru. Ispravnicii ce nu ascultă de ordinele Domnesci, când acele ordine nu satisfac vederile lor de câștig și de asemenea Ispravnicii întâlnim destui sub Hangeri. ²

Aceștia jăfuesc în voie bună și nedreptătesc pe locuitori, mai cu seamă cu conacele zapciilor prin sate, «cari fac cereri nepotrivite, ce nu pot ticăloșii locuitori a le implini, fiind aceste cereri de multe chipuri și lucruri, cari nici se găsesc pe la densesii», cum recunoșce însuși Hangeri, în cartea sa deschisă de la 18 Februar 1798. ³

Vătașii de plai, ba și căpitanii de margine, se ocupă mai puțin de paza județelor și a mării, de cât de a-și implea punga prin toate mijlocele. Prinderea hoților este numai un mijloc de a face parale. Așia Ispravnicul de Vlașca a luat taleri 400 de la un hoț și de la gazda lui și i-au dat drumul. Vodă la 23 Octombrie 1798, trimite zapciu spătăresc să ia banii de la Ispravnic și să-i aducă la București la Spătărie, «ca să se dea păgubașilor, ce se voru arăta pe urma numitului hoț.» ⁴

De sigur că acei bani se rătăciau prin punga Domnitorului și a cutăruia velit boierii!

1. Vezi documentul în anexă.

2. Pitaciu din 15 Ianuarie 1799 la ispravnicul de Ialomita biv vel Pah. Const. Bălăceanu ; «Ne-am pliroforisit de la D-lui cinstit și credincios boerul Domniei mele vel Spătaru, de herecheturile, ce arăți asupra căpitanilor, la acestu județu, cu care nu dai înțelegere de vre-o vrednicie seă sadacatu ; ci de fața impotrivoru te arăți la insesi Domnescile nostre porunci, care le veți la mână orândușiloru căpitanii, ce să trămitu de cătră D-lui vel Spătaru ; pentru care ne-am miratu Domnia mea cu ce îndrăsnelă le faci aceste și cu ce socotelă ? De te veți fi fandasindu că ai arătat oreși-care puțină piotimie la o trebă doue ce ai fostu orânduitu, dar însuși și le strici cu cele de acum herecheturi, și Domnia mea na te avemu cu vre-o deosebire la Ispravnicie, ca când ai avé cevași Mepetò invederatù de ikiakos, ca să arăți atata îndrăsnelă a-i întorce pre căpitanii ce veți că au porunci domnesci la mână și a nu i primi de căpitanii. Decă deschideți ochii și socotesete ce faci și altă dată să nu mai urmeză impotrivire ca acestea la ale căpitanilor, că numai te vomu ridica cu urgie și încă cu totă strășnicia te vomu pedepsi, spre pildă.» — 1799 Ianuarie 15.

Cod XXXIX fila 133.

Pitaciu din 11 Iunie 1798 la Ispravnicii de Săcuieni, imputându-le, că în locul condicării Luca Poenaru, rânduitu cu pitaciu, ei și-au permis să numescă altu condicariu.

Cod. XXXIX, fila 55 verso.

3. Veți întręga carte la anexe, după Cod. XXXIX fila 22.

4. Cod. XXXIX, fila 99 verso.

Ba adese nici nu mai prindeu pe hoți, căci pôte Ispravnicii împărția cu ei hoțiile săvârșite și declarau că nu i pot prinde. Cunoscem casul, când unu particularu cere voie să prindă elu, in locul Ispravnicilor și alu polcovnicilor de județu, pe nisce hoți ce infesta țera :

Unu Constantinu Lipovenulu se prinde cu mare prinsore la Domnie, că decă i se va da voie, va prinde pre nisce hoți vestiți, Neculai cu frații lui, țigani ai marelui vornicu Manolache Crețulescu. Domnitorulu îi dă volnicie să amble in ori-ce județu cu acestu scopu, și ordonă Ispravnicilor de județe, polcovnicilor, căpitanilor, zapciilor și altor slujbași, «că nu numai să nu stați cu vre o împotrivire la urmarea acésta, ci încă ori-ce ajutoru va face trebuință și va cere, făr'de nici unu cuventu să i dați negreșitu, spre a i puté prinde ; dar nici numitulu să nu se amestece la alte hoții întâmplátore, ce nu este de datoria lui, fără numai după acești hoți să amble a i prinde, și prindendu-i, cu bună pază să i trimită aice la D-lui vel Spătaru, cu tacirulu lor.» 30 Iulie 1798.¹

Cu cine era să urmărească Polcovnicii pe hoți, când Ispravnicii dădeu la dajdie pe slujitorii vechi și inscriau in loc țeranii cu prinsore, de la cari se mărginea, lăsându i pe-acasă, să incaseze havaeturi bunicele.²

După ce ast-fel Ispravnicii n'aveau slujitorii, apoi lua slujitorii după la căpitanii de margine și dupe la polcovnicii de județu, cea ce desorganisa mijlocele de pază.³

O circulară a lui Hangeri, încă de la 24 Ianuaru 1798, confirmă aserțiunea noastră, că Ispravnicii globeau pre hoții prinși și apoi îi slobođia, fără de a i mai trimete in judecata de la Bucuresci ori de la Craiova. Negreșitu că hoții cari nu puteau plăti gl'oba erau singurii ce se opreau la inchisore, ba încă supuși la cazne și bătăi, ca să mărturisescă adese crime imaginare. Insuși Hangeri, prin circulara de care vorbim, se ridică in contra unor asemene maltratări și ordonă ca hoții prinși să nu fie ținuți la inchisorea județului mai multu de cât 3 zile, nici să fie căzniți, ci îndată după examenulu afacerei, să fie trimesi sub pază la marele Spătaru, cu insciințare și către Domnie, și

1. Cod. XXXIX fila 66 verso.

2. Pitacu din 5 Maiu 1798 la Ispravnicii de Vlașca. S'au jăluit slujitorii scaunulu Ispravnicescu, că slujitorii vechi sunt dați in dajdie și se fac slujitorii țeranii bogați. Domnitorulu desaprobă acéstă pagubă ce se aduce Visteriei.

Cod. XXXIX, fila 41 verso.

3. Poruncă la Ispravnicii să nu se ia slujitorii de la căpitanii de margine și de la polcovnicii județului la alte slujbe. 2 April 1798.

Cod. XXXIX, fila 25 verso.

să nu se facă risipă avutului lorū, luându-se de unii și de alții. ¹

Pentru a împedece identice abuzuri, ce se făceau la temnița din Bucuresci, Vodă dete, in 9 Septembrie 1798, pitace către Spătarū și Aga, ca să nu fie nimene închisū la grosurile lorū, pe vină ori pe piră nedovedită. Pentru câte zile va fi ședutū închisū unū pârătū, pârășulū să'i plătescă câte tal. 3 pe di, decă se va dovedi nevinovatū. Boierulū judecătorū de la agie și spătărie să caute regulatū pricinele, fără zăbăvire. ²

In interesulū siguranței publice se dete și pitaculū din 3 Noembrie 1798: cafenelele, băile să fie deschise numai până la 4 ceasuri; băcăniile și cărciumile până la 1 ceasū și 1/2 din nōpte. ³

— Pitacū de la 3 Noembrie 1798. Nimeni nu e slobodū a āmbla nōptea fār'de felinar. ⁴

Din acestaș punctū de vedere alū siguranței publice, Hangeri dete și elū unū noū pitacū la biv vel Hatmanū epistatū alū Agiei să deē poruncă la toți mahalagii, și pe la hanuri, să vestescă la agie pre ori-cine conăcesce pre la ei; cine este anume? Ce felū de omū? De unde? și pentru ce trebă a venit? Vodă cere să i se facă cunoscutū și lui toți streinii ce vinū in Bucuresci.—7 Noembrie 1798. ⁵

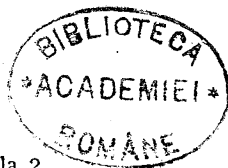
Incă din 5 Ianuarū 1798, Hangeri dădu ordinū lui Aga și lui vel Spătarū cu «nizamū pentru streinii cari vinū in Bucuresci», in sensulū pitacului de mai sus. ⁶

Acestū nizamū este o renoire a dispozițiunilorū lui Alexandru Ipsilant din a doua sa domnie. ⁷

Și tot din acelaș punctū de vedere inregistrāmū și pitaculū din 30 Martie 1798 către Agă și vel Camarașū, ca arnăuțimea să nu pōrte arme, afară numai de nefeții lui Baș-beșlēgă, ei arnăuții să pōrte sope. ⁸

Mai avemū altū pitacū din 9 Septembrie 1798, ca nimeni să nu pōrte arme in orașū și caiafetū de delii. Ordonă lui vel hatmanū «insuși D-la să incaleci, să mergi prin mahalale și prin tērgū să faci acēstă privighiere, și pe ori care vei găsi purtāndū arme asupra'i, diua și nōptea, ori din care ogeacū va fi, măcar și ai curței, să'i ieși D-ta armele de-asupra-le și să'lū ridici, ca să'lū pedepsimū».... «insă mai āntāiū să se facă acēsta cunoscutā la toți, acum de iznōvā, ca să scie

1. Cod. XXXIX fila 10 verso.
2. Cod. XXXIX fila 77 verso.
3. Cod. XXXIX fila 103 verso.
4. Cod. XXXIX fila 103 verso.
5. Cod. XXXIX fila 106.
6. Veđi anexa dupē cod XXXIX fila 2.
7. Veđi pag. 69 a tomului VII.
8. Cod. XXXIX fila 25.

că neferii agești și spătăresci și ai curței sunt să porțe numai sope, iar arme nimeni să nu porțe.»¹

Deja la 12 Ianuară 1798, unū asemenea pitacū dedese Hangeri «pentru bună isihia de obște a politiei Bucurescilorū, și pentru ca să lipsescă și imulțirea vorbelorū deșarte intr'acastă vreme.» Epistatulū Spătăriei, biv vel Banū N. Mavrocordat, era poruncitū de Hangeri să prohibe pentru ori-cine de a purta arme, și boierii să nu mai țină nici arnăutū cu caiafetū de deliū și tufecciū, căci li se vorū da acești arnăuți căți le trebuie, numai de la ogeaculū curței.²

Bine, măsuri de asigurare contra făcătorilor de reū tot s'aū luatū ici-colea, și sub Hangeri Vodă, dar contra funcționarilorū, hoți ei inșiși, ce măsuri se luară? Nu vedem nici una. Abia două trei casuri de judecată de funcționari — și aceștia din cei mici — aflăm din condicele domnesci, sub domnia lui Hangeri.

Unū pircălabū de satū, Vălcul, s'aū găsitū cu bani mâncați jaf in satulū Grecii (plasa Ogrozeni). Vodă ordonă urmărirea lui.

Pe Stănică Postelnicelulū, care iarăși a făcutū abuzuri, l'aū adusū in fiare mumbașirulū domnescū și Vodă aū pusū de l'aū pedepsitū cu bătaie, apoi i a datū drumulū.

Să mai citămū unū pitacū la ispravnicii de Prahova, pentru State Log. ce-aū fostū sameșū la județū, dovedit ca delapidatorū de bani ai visteriei și jăfuitorū. Prin acestū pitacū din 9 Aprilū 1798 Domniturulū ilū destitue și ordonă să nu mai fie *primitū nici odată in slujbă, plătind banii jăfuiți.*³

Mai notămū o cercetare rënduită de Hangeri, după două reclamațiuni contradictorii a plăiașilorū din plaiulū Slănic (Buzeū) contra vatafului lorū Ștefan, că este jăfuitorū și că și-a făcutū poslușnici, scutelnici.⁴

Mai cu sēmă din cauza scutelnicilorū, cu care se păgubesc Visteria, și deci Domnia, se face ancheta ordonată la 9 Februar 1798.

Vom termina acestū capitolū, consignandū intre măsurile administrative, luate sub Domnia lui Hangeri, și reînnoirea nizamului pentru paza marginelor, de către vatașii de plaiū, din 10 Ianuar 1798, in interesulū neintrărei in țēră de omeni *periculoși siguranței publice.*⁵

1. Cod. XXXIX fila 77.

2. Cod. XXXIX fila 6. Veđi și pitaculū de la 3 Noembre 1798 carele dice că mōnastirele și boierii sū nu aibā arnăuți omeni fār de căpătāi. Toți acești arnăuți s'ā scrie Spătărarulū la ogeaculū spătăriei; și ori-cine va avea nevoie de vr'unū arnăutū s'ā cērā de la spătărie și s'ā i se dēe.—1798 Noembre 3. (Cod. XXXIX fila 100 verso).

3. Cod. XXXIX, Fila 30 verso.

4. Cod XXXIX fila 21.

5. Cod XXXIX fila 5.

XV

Justiția

Niscai legiuiri ori dispozițiuni esecțiionale, cu referință la justiție, nu putem aștepta de la scurta Domnie a lui Hangeri, și de la o fire lacomă de bani, cum este a lui.

Totuși, in primulă pitacū ce semnăză, cu referință la justiție, acestū Domnitorū cere de la cei însărcinați cu facerea dreptăței — cercetarea judecăților — înlăturarea hatărului și a părtinirei, mai ales in favórea dreptăței sêracilorŷ :

Cu pitaculū de la 6 Ianuar 1798, Hangeri convócă in I-a ședință Divanulū veliților boierī, pentru ziua de Vinerī 8 Ianuar adecă adoua și dupē Sf. Ión. Domnitorulū ordonă ca Divanulū să țină ședință in tóte zilele, afară de Dumineca. In acest Divanū dă locū și lui biv. vel Vornicū, N. Filipescu, ca împreună cu boierī veliți halea să caute judecățile, cu anafora să arête Domnitorulū alegerea fie-cărei pricinī. Vel Logofētū N. Brâncovénul este însărcinat «să arete acóstă poruncă atătū dumnélorū veliților boierī, cât și celora-l-altī, cu deosebită epistasie, ca să le fie sciută». Acelașū mare Logofētū e însărcinatū. să privighizeze «și la judecăți, a curge tróba cu orânduială bună, făr de cusurū, urmându-se dupē voința și cugetulū Domniei mele». Venirea la Divanū să fie fórte de diminóță «pentru ca să-și gătéseă judecățile aci. Și dumnéta vel Logofētū să facē poruncile Domniei mele pe la Departamenturile și judecătórii cei dupe afară, ca să urmeze cercetarea judecăților făr de hatir și voie veghiată și dreptatea sâracilorŷ să se caute cu tótă scumpătatea și osirdia». 1798, Ianuar 6.

Cod. XXXIX, fila 2 verso.

Cu circulara din aceeași dată, 6 Ianuarū 1798, Hangeri serie și boierilorū judecătóri de la cele 3 departamenturi (de 8, de 7 și criminalion) să se adune regulatū in fie ce și, să caute pricinele norodulū, atăt cele ce vorū fi fostū orênduite de D-nélorū boierī caimacamī, cări nu vorū fi luatū sfirșitū, cât și cele ce se vorū orêndui de Domnie. Domnitorulū le recomandă, dupē obiceiū, osirdia, ferirea de abuzū, de voie veghiată și hatir și însărcinéză pre vel Logofētū Niculae Brâncoveanu, cu privighierea mersulū Departamenturilorū, constituindu-lū responsabilū in casū de abatere. ¹

O circulară in acestași sensū adreséză Hangeri și Divanulū

1. Cod. XXXIX, fila 3.

Craiovei, pentru rëndulü judecãþilorü. In 12 Ianuarü 1798, Hangeri scrie Divanului Craioveanü, anunþându-i noua Domnie și spune cã, «amü sositü in ceasuri bune aici la domnesculü nostru scaunü, deci nu numai dupë datoria oblãduirei nõstre, ci mai vërtosü fiindü și incredinþaþi de bucuria ce are a se zãmisli in inimele D-võstre de acëstã bunã vestire și șosire a nõstrã...» Vodã le promite in D-nia lui «du'ceata buneii petreceri,» dar arëtã cã bucuria sa este ca pre toþi supuși oblãduirei sale sã'i vedã fericiti... «pentru care mai întâii am ridicatü D-nia mea cu totulü rușfeturile, ce se da mai nainte de cãtre Ispravnicü și alþii, ce se rënduia in trebï, din care pricinã lâcomindu-se și ei, se dãruia de cãtre slujbașii zapcii ai huzmeturilorü și treceaü cu vederea nãpãstuirile și jafurile ce se făcea cu feluri de numiri și izvodiri.» Hangeri adaoge cã judecãtorilorü de la Departamenturi și din judeþe, li s'au datü ordine sã judece fãr'de hatãrü și voie veghiatã. Elü așteptã și de la Divanulü Craiovei aceleași paze ale dreptãþei. De aceea însãrcinözã pre biv vel Postenicü Dim. Hangeri, fratele seü iubitü, Caimacamulü Craiovei, cu aducerea la indeplinire a scopurilorü domnesci. ¹

In 25 Septembrie 1798 Vodã Hangeri provoczã din nou, prin pitaculü seü, sã vinã mai de diminetã la Divanü veltiüi boieri, anume la 4 cës și 1/2 (8 1/2), ca sã pötã termina tôte procesele, cu excepþiune de dizele de Joi și Duminecã. Nu se cuvine, dice Domnitorulü, sã se intãrzie judecãþile, mai vërtosü a ómenilorü veniti dupë afarã, cari staü pe cheltualã. In aceeași di ordonã și lui Aga și Spãtarului ca zapcii ce ei rãnduescü la Divanü, sã vie și ei pentru cësulü 4 1/2 de diminetã (ora turcëscã). ²

Marü schimbãri in personalulü justiþiei nu gãsimm. Numãi 2, 3 de aceste schimbãri coprindü condicele domnesci. ³

- Notãmã cã la 1 Decembrie 1798, pentru intãeasi datã, se institue unü președinte seü *protosü* între judecãtori, la Departamentulü de 8, prin urmãtorulü pitacü :

Dunnëta biv vel Clucerü Gregore Brancoveanu

«Dupë cuviinþa și dupë trebuinþa ce este, iatã te orënduimmü Domnia meü a fi *protosü* între judecãtori la Departamentulü de optü și, primindü domnesculü nostru pitacü, sã aibi a cãuta trebile judecãþilorü cu tötã privigherea, și cu

1. Cod. XXXIX fila 6 verso.

2. Cod XXXIX fila 84 verso și 85.

3. In 8 Ianuarü 1798 biv vel Serdarü Șerban Andronescu e rënduitü judecãtorü la Departamentulü (?) Spãtãriei (Cod XXXIX fila 3 verso). Antonie Fotino este asemene numitü judecãtorü la Departamentulü de Criminalion din Bucuresci, la aceeași datã de 8 Ianuarü 1798. [Cod. XXXIX fila 4]. — De asemene Stolniculü Scarlat Fãlcoianu e orënduitü la Departamentü de 7, in loculü Serdarului *Antonie Fotino*. [Cod. XXXIX fila 4 verso].

luare aminte la cercetările ce se vorŭ face pricinilorŭ, ca ŝi hotăririile sã fie dupę tótã dreptatea urmãtore pravilelorŭ, spre a nu se nãpãstui cinevaŝi la cea mai micã pricinã macar, chibzuindŭ cu tótã înțelepciunea la oręnduiala judecãtorŭ, ca la o trebã ce te îndatoreseŝi dupę tot cuvęntulŭ a fi îngrijitorŭ, ca unulŭ ce ŝi înaintea lui D-geŭ ai sã dai cuvęntŭ pentru însãrcinarea acesteŝi trebi, cãnd nu'ŝi veŝi implini datoria ca un judecãtorŭ, a urma intru tóte ale dreptãtei, dupę povętuirea pravilelorŭ. De care poruncimŭ ŝi D-tale cinstitŭ ŝi credinciosŭ boierulŭ Domnieŝi mele veŝi Logofęrŭ de țera de sus, sã o facŝi acęsta cunoscutã ŝi la ceŝi-l-altŝi boierŝi judecãtorŝi ai acestŝi Departamentŭ. 1798 Decembre 1.

Cod. XXXIX, fila 117, verso.

Din puținele dispozițiunii, cu referință la justiție, luate în Domnia lui Hangeri, citămŭ aci câte-va:

1. Arestulŭ preventivŭ sã nu fie la județe mai lungŭ de 3 zile.¹
 2. Liberarea din închisóre a hoșilorŭ, dupę pedępsã, sã se facã pe chezãŝie. Chezãŝii sã se aręte mai ântęiŭ la spãtãrie, ca sã li se trecã numele în condicã, spre a fi pururea sciutŝi, ŝi numai în urmã sã se slobodã arestatul.²

3. Tot în sensulŭ dispozițiunei de mai sus, Domnitorulŭ adresezã la 18 Aprilã 1798, unŭ pitacŭ ordonãndŭ sã nu se mai bage în pușcãrie arestațiŝi trimiŝi de la Spãtãrie la criminalion, fãr'de prealabilã poruncã a Domnitorului. De asemenea sã nu se libereze din pușcãrie nici un arestatŭ, fãr'de o identicã poruncã domnescã, datã în urma unei anaforale amãnunțitã a Depart. de Criminalion: «cã de acum înainte voimŭ Domnia mea sã scimŭ cine intrã în pușcãrie ŝi cu ce vinã? ŝi cãți se slobodŭ ŝi cu ce mijlocŭ este scãparea lorŭ? Acęstã poruncã s'o scie ŝi epistatulŭ aimãŝiei»³.

În acest sens scrie Hangeri ŝi marelui Spãtarŭ.

4. Cu referință la organizarea Depart. de Criminalion, aflãmŭ unŭ pitacŭ din 7 Maiŭ 1798; dupę carele se dispune:

a) Zapciiŝi cei mari, de ori-ce trebã vorŭ fi, la oręnduiala judecãților nu aŭ deosebire de vre o mai mare cinste, de cãt ceŝi-altŝi judecãtorŝi.

b) La stringerea ŝi șederea judecãtorilorŭ departamenturilor, sã nu cuvęnteze ŝi sã nu se aude decãt cele cuviincioase întrebãri ŝi hotãriri ale pravilei, ŝi cercetãriile ŝi hotãririile sã se facã iarãŝi dupã povãtuirea ŝi dreptatea pravilei.

1. Cod. XXXIX, fila 10 verso.

2. Pitacŭ din 15 Aprilŭ 1798. Cod. XXXIX, fila 31 verso. În urma acestŝi pitacŭ, Domnitorulŭ ceru, la 19 Aprilŭ, 1798 la Departam. de Criminalion, informațiunii, la o listã de 59 arestați, trimiŝi de la Spãtãrie la pușcãrie, cu ce vinã este acusatŭ fie-care, ŝi ce curs aŭ datŭ fie-cãrei cauze? (Cod. XXXIX, fila 32 ŝi verso).

3. Cod. XXXIX fila 33.

c) La înfățișarea cercetărilor în judecată, să se scotă pricinile numai de al duoilea Armașu «ca unul ce și pörtă topuză, semnă de Armășie, iar Dumnealui biv vel Hatmană, ca ună Epistatū alū Armășiei, iar nu ca vel Armașu, să și caută cele alte trebă ale Armășiei, fără a nu fi îndatoritū a sta la judecătī ca un Zapciū».

d) Când se caută judecătīle și cercetarea pricinilor, alt Zapciū să nu sté de față decât alū duoilea Armașu.

e) Alū duoilea Armașu să asculte cu *sevas* hotărīrele judecătīlorū fără de a vorbi de la sineși cevași în vre'unū chipū.

f) Boerii judecătōri să stea și ei la judecătī cu întrégă înțelepciune și evtacsie pe deplină, fără de a metahirisi la aceeași vreme ciubuc, strigări, séu alte cuvinte prigoniłōre¹.

La 26 Augustū, mai aflămū unū altū pitacū la judecătōrii de Criminalionū ca Zapcii Armășiei, cei orēnduiți, să asiste deapururea la pușcārie spre strājuire, iar Céușulū de pușcārie cu Armășiei să fie nelipsiți de la Departamenturi, și Céușulū de Armășei să se afle la conaculū Epistatului Armășiei.²

La 28 Ianuarie 1798 se reinoesce pitaculū lui Alex. Ipsilant din 14 Augustū 1797, cu referință la modulū vinđerei prin mezatū a lucrurilor nemișcătōre pentru datorit, cu deosebire că Hangeri reduce taxa de plată la telali, în cazū când, după strigarea imobilului la mezat de bună-voie, proprietarulū il vinde apoi prin înțelegere cu cumpăratorulū, că telalaculū să fie numai câte 1 para la leū.³

5. Controlulū asupra mersului judecătīlorū nu încetěză Domnitorulū de a și-lū atribui. Iată aci o reprimandă adresatā și judecătōrilorū de la Departamentulū de 7, că n'au fostū atenți la plastografia egumenului: «pentru care acum deocamdată lāsămū Domnia mea ca inșivē să vē socotiți invinovățirea câtă este de mare și vėtămătōre de sufletū, în vreme ce se cunósce, că ori pentru voia veghiatā, séu pentru amelie s'au întēplatū urmarea acēsta; deci vē poruncimū strașnicū să vē indreptați de acum înainte și să fiți cu mare băgare de sēmă, cu tōta epimelia, la cercetările ce faceți, ca să nu se mai întēple acēstū felū de nedreptățī invederate, că să sciți hotărītū, că vē vomū judeca Domnia mea și vē vomū pedepsi fără milă, spre pilda de obște. 14 Iulie 1798.⁴

1. Cod. XXXIX, fila 42 verso. În acēstaș circulară se destituie logofētulū pușcāriei și se rēnduesce cel vechiū, anume Petrache, avēndū de ajutorū pre alți 2 logofēci mici.

2. Cod. XXXIX, fila 69 verso.

3. Este repețitū și la fila 1 verso, cu data 1798 Ghenarū 29, cu acēstā schimbare că la vēndare de bună-voie, telalaculū să se plătēscă numai pe jumētate, adicā câte o para la leū. La 1799 Iulie 14, Alex. C. Moruzi modifică iar și dă telalacu (la vinderea de bună-voie) a treia parte din o para, adecā la leū doi banī. (Cod. XXXVII, fila 2).

4. Cod. XXXIX, fila 61.

6. Vacanțele la Departamente continuă a fi indicate prin pitace domnesci și legitimate pe nevoile agriculturii și a sărbătorilor de Crăciun și de Paști.¹

7. De notat că afaceri mai de răsaretă din sfera justiției, în Domnia lui Hangeri, avem:

a) Asasinarea la moșia sa Jilava a multă cunoscutei jupănese Venețiana Văcărescu. S'a susținut că ea fusese asasinată de nisce sicari plătiți de nepotul său Alecu Văcărescu, căci nu se învoia că fucă-sa să'l iubească, pe el care'i era văr primar. Din cauza acestui amor, care făcu din Alecu Văcărescu un poet, se dice că s'a urmat divorțul lui de soția sa Elena născută Dudescu. Ce este adevărat din toate aceste? Noi nu scim, nici ținem să facem investigații speciale.

b) Prigonirile dintre Clucerul Alecu Văcărescu și soția sa Elena Dudescu.

c) Incercare de asasinare de către nisce hoți a marelui Logof. C. Știrbei, mergând la moșia sa Fundeni.²

d) Trimiterea la ocnă a lui Andrianopolis pentru crimă de ucidere.³

e) Proces pentru încălcare de hotare între vel Logof. Nicolae Brâncovănu și vel Vistier.⁴

f) Vinderea averii vestitului Turnavitu. Proces politic.

g) Intervenirea Domnitorului pentru a salva de ruinare averea boierului căminar Dudescu, care a ajuns la datorii și scăpăciune. Hangeri obligă pe creditori la moratorii, sub amenințare că altminteru nu vor fi plătiți.⁵

h) Interdicțiunea ca nebun a zarafului Răducanu, după cererea soției sale, ca să nu prăpădească averea, prin pitacă către vel Vorn. obștirilor, ca să facă catagrafia averii și să o încredințeze în administrațiunea Epitropiei, servind venitul pentru copii, pentru tatăl interdict și mama lor.⁶

1. Incetarea judecăților de la 15 Iunie până la sfârșitul lui Iulie, din cauza secerișului și a cositului și a săpării porumbului.—11 Iunie 1798. (Cod. XXXIX, fila 55 verso).

Vacante pe timpul culesului viilor până la finea lui Octombrie. — 11 Sept. 1798. *Pitacă la Ispravnică*. (Cod. XXXIX, fila 79 verso).

Vacante de Crăciun.—7 Decemb. 1798. (Cod. XXXIX, fila 121).

2. Cod. XXXIX, fila 104 verso.

3. 18 Iunie 1798. Cod. XXXIX, fila 57.

4. Cod. XXXIX, fila 98 verso.

5. Pitacă din 21 Noembrie 1799. Cod. XXXIX, fila 12 verso.

6. Cod. XXXIX, fila 46. 18 Mai 1798. O afacere relativă la poliță potă afla specialiștii în cod. XXXIX, fila 20.

Amă putea adăogi și alte procese din timpul Domniei lui Hangeri, dar e multă probabilă că justiția s'a dată numai atunci, când judecătorul avea să se rostască între 2 săraci imprecinați, iar nu și între un puternic al dălei și cu un uitat d' s'ortă. Dreptate? Dar însuși Domnitorul dă exemplu, că dreptul celui mai tare domnesce în justiție. A aflată bună-ora Hangeri, că vornicesa Ecaterina Grecenu are 2 țigani meșteri bucătari. Vornicesa nu vrea să'i cedeze și atunci Domnitorul, cu pitacul din 8 Ianuară 1789, ordonă Epistatului Armășiei să trecă pe Vasile sin Andreica și pe Ștefan în lăia de țigani Domnesci «ca să pôtă scăpa de sub jugul robiei stăpânei lor.»

Audă simțu de umanitate! Decât, Hangeri găsește cu calc, ca în locul acelor țigani, Epistatul Armășiei să dea alți 2 țigani domnesci, ca și când aceștia nu erau să fie sub jugul aceleiași stăpâne! ¹

XVI

Dările sub Hangeri

«Lăcomia fu pricină omului de a căduț
«Din cinstea, ce de la Domnul i s'a fostu dat din început».

Așa începe Fănuță (Zilot Românul) istoria Domniei lui Const. Vodă Hangeri ² și apoi adauge a dice:

«că cum s'aședă în scaun altu nimic nu grijui
«decât: ore cum ară face țera rău a jăfui.»

Dionisie Ecclesiarhul și el ne spune că Vodă Hangerliu nu mai inceta a scôte dăjdii: «oh! amar de bieții locuitorii țerei!»

Dionisie Fotino, care laudă pe Hangeri ca om bun, îngăduitor, vesel și dotat cu multe virtuți rari și frumoșe, și pretinde că acestu Domnitoru s'a arătat cu multă blândea și dreptate și că iconomia cum putea trebuințele împărătesci, nu pomenesce de alte dări aruncate asupra țerei, decât de goștină sevă văcăritul. ³ Dar, ceea ce nu ne spune istoricul grecu, o scim noi din actele interne și din alți istorici.

În adevăr, cele mai multe dări din cele vechi s'a îndoit în Domnia scurtă a lui Hangeri. Văcăritul a venit numai ceva mai târziu, să împingă la exasperare intrăga țera, și boieri și țerani.

Cod. XXXIX. fila 129.

2. Ultima cronică pag. 3.

3 Tom. II. pag. 186.

Indoirea *slujbei* adică a dărei oieritului, dijmăritului și tutunăritului e chibzuită «cu sfațu de obște¹ după nețăgăduita trebuință ce aū întâmpinată pe țără într'acastă vreme», la 23 Iunie 1798.²

Indoirea oieritului, a dijmăritului, a tutunăritului,³ provocă mari nemulțămiri între locuitori, pe cari Hangeri cărcă a'i liniști, trimițându în anchetă pe alū doilea ibrictarū Ștefan, ca să cerceteze năpăstuirile ce s'aū făcutū locuitorilor de către orânduții slujbași cu oieritulū și dijmăritulū. Vodă țice, că «ori-carele din locuitori se vorū simți că s'aū năpăstuitū de slujbași cu vre-unū chipū,.... să scie că aū voie, ori când se vorū indeletnici, să vie cu jalbă să arēte Domniei.»⁴

Nu numai țeranii plătiră indoitulū *oeritū*, ci și chiar macelarii. Așia că pe oile pentru cari proprietarii lorū plăliseră *indoitulū oeritū*, fură siliți să mai plătescă iar indoitū *oeritū*, și măcelarii cari cumpăraū oi în țără.⁵

Nu mai aducemū listă întrégă a celor-l-alte *slujbe* seū *husmeturi*, cari continuă, fie obicinuite, fie sporite sub Hangeri.

1. Există cu data din 20 Iunie 1798, anū pitacū alū luī Hangeri către Mitropolitū, Episcopii și boierii Divanului, poruncindu-le să chibzuiască mijloculū de a acoperi cheltuelile de bani „pentru împărătesca trebuință și pentru mântuirca țerei.” (Cod. XXXIX, fila 57 verso). I'ărtășia boerilorū pământeni la aședarea birurilorū indoite o constată și Zilot, țicendū că atunci când Hangeri :

„alt nimic nu grijui
„Decât : ore-cum arū face, țera reū a jefui ?
„Se aflară și de-aice asemenea rîvnitori,
„Și cu dēnsulū împreună pe o cale călători.

(pag. 6)

Nu numai că boerimea din Divanū nu se împotrivi la stabilirea unorū așia grele dări, dar chiar unia din ei iaū aceste dări în întreprindere. Așia slujba oieritului din 17 județe aū cumpărat'o marele Vornicū alū obștirilorū, Radu Golescu :

„Cărți legate la Ispravnicii din 17 județe, vestindu-le că s'aū vëndutū slujba oieritului și aū luat'o vel Vornicū alū obștirilorū Radu Golescu“. Până se vorū întocmi de Domnitorū ponturile cu cari are să se caute slujba, poruncesce să se ia în scrisū pe la țerguri și orașe oile și meii ce se vorū tăia la scaune pe fie-ce di, cu începere de la 23 Aprilū, avēndū apoi a se plăti oieritulū pentru ele. Mai ordonă să îngrijescă a nu se cacirdisi oi, să iasă afara din țără. 24 April 1798. (Cod. XXXIX, fila 35 verso).

Pitacū către Radu Golescu din 2 Septembrie 1798, pentru banii indoielei oieritului, să deē socotelī până în 4 țile, că după 10 țile se va pune cercătura oieritului. Amenință, de se va întârția cu darea banilorū, că va orēndui mumbașiri pe la județe, idiclii cu greū trēpēd. [Cod. XXXIX. fila 73].

2. Cod. XXXIX, fila 58.

3. Fănuță (Zilot Românul) țice că Hangeri :

„Ori-ce huzmet alū Cămărei pe țără, ilū indoi,
Cum si fu astă indoire mai āntēiū la *oeritū*
Care cu destule zoruri din țără s'aū implinitū.
Veni vremea *dijmăritulū* a se scōte, obicīnuitū ;
Și acesta nāscōiră de'lū scōse iar indoitū...
Când făcu (*țera*) o socotelă că aū scāpatū negreșit,
Eată și *tutunăritulū*, iar indoitū i-aū isbitū“.

(pag. 7).

4. Cod. XXXIX, fila 86 verso.

5. Cod. XXXIX, fila 79, pitacū din 11 Sept. 1798.

Ba acestú Domnitorú, ca să imulțescă dările și prin numărulú dajnicilorú, trâmite la 12 Iunie 1798 cărți legate la tóte județele, ca toți breslași să se trecă la dajdia in rëndú cu țera, afară numai de boșerinași mazilí. Să se facă cislă pentru breslași intrați la dajdie, fie-care după puterea sa.¹

Tot in interesulú imulțirei dajnicilorú, luă măsuri de oprire a scutelnicilorú. Mai întâiú, la 18 Maiú 1798, trâmise o circulară către toți Ispravnicii semnalându-le și ordonându încetarea abususului de facere de scutelnici cu paguba Visteriei.² Apoi la 2 Decembre 1798 adresă lui vel Vistierú următorulú pitacú:

«Cinstitú și credinciosú boșerulú Domniei mele D-néta vel Vistierú. Fiind-că din *peritasis* alú vremei, ce este cunoscută la toți de obște, satele țerei s'aú îngreuiatú și Ispravnicii județelorú pentru interesulú lorú metahirisescú cu viclenie tot felulú de economii la darea scutelnicilorú dândú adeverințe că sunt ómení streiní, prin care se pricinuesce mare greutate și îngreuere cu *deoclirea* (?) satelorú; decí spre incontinirea acestuí catahrisis amú hotărítú Domnia mea, ca de acum înainte să nu se mai dée scutelnici din cei după orânduiala catastihului Visteriei, nici din cei după cărți, și poruncimú D-tale ca să nu mai dai țidulele Visteriei la nimení, nici pecetluiturí să nu se mai dée, nici cărțile Visteriei cu nume de ómení străiní, și orí-câte adeverințe vor aduce de acum înainte verí-cine de la Ispravnicii județelorú, măcar să și serie într'ênsele că sunt ómení streiní, iarăși să nu li se dée pecetluiturí de la Visterie, ci făcëndú catastih cu arătare anume de acele adeverințe, să le aduci ca să le vedemú Domnia mea; și spre a fi sciută Visteriei porunca acósta ca să se urmeze întocmai; poruncimú Domnia mea acestú Domnescú alú nostru pitacú să se trecă de Logofétulú calemultú acestuia in condica de scutelnici și să se păzescă in tóltă vremea; însă acósta să se pázescă până se va îndrepta vremile și atunci Domnia mea vomú da osėbită poruncă in ce chipú să se inlesnėscă darea scutelnicilorú.

Cod. XXXIX, fila 118 verso.

Același interesú, alú imulțirei banilorú la Visterie, face pe Hangeri să iée și următórea măsură:

Pitacú la Spătarulú din 28 Aprilie 1797, ca locuitorilor din Bucuresci cărí iesú afară la sate, să nu le dée răvașú de drumú până ce nu vorú da chezași la Agie căși vorú plăti darea, căci mergëndú la sate dicú că o plătescú in Bucuresci, și in Bucuresci dicú că o plătescú la sate, și Visteria rămâne păgubașă.

Cod. XXXIX, fila 36 verso.

1. Cod. XXXIX, fila 56 verso.

2. Cod. XXXIX, fila 49.

Și pe când reduce numărul scutelnicilor boieresci și mănăstiresci, numai influentului boieru Manolache Brâncovenu îi dă 70 de luđi, cu hrisovulă din 17 Noembre 1798.¹

Vinăriciulă este nu mai multă ună venită bună ală mănăstiriloră mai multă decât ală Domniei, căci Hangeri nu numai rădică de la mănăstiri scuteli din vinăriciū, dar chiar obligă pe mănăstiri, căriă au vii să plătescă și ele vinăriciū.

Cu acestă scopă Hangeri dă ună pitacū, din 28 Aprilă 1798, din tôte județele, să se facă catagrafie de tôte viile cară plătescū ori nu vinăriciū, indicândū suma pogóneloră din fie-care vie mănăstirăscă, boierăscă, de némuri, de mazili (fără vinăriciū) și de locuitori (cu vinăriciū)²

Maziliă din județulă Buzău se opună a plăti vinăriciulă. Vodă ordonă in 3 Decembre 1798 să fie aduși impotrivorii la Bucuresci, față cu orânduitulă lui vel Hatman «cărora făcându-le cercetare, să fie scutiți cei cară voră fi privilegiați cu sineturile Domniei mele la mână, iar de la cei-l-alti toți să impliniți dreptulă vinăriciulă.....» Feciorii de boieră și jupăneșele vėduve de bărbați, cară au statū in boierii cu caftane, iarăși să nu fie supėrați.³

Nici *slujba* adică darea *majăritulă* nu este neglijată de Hangeri, care prin pitaculă seū din 22 Mai 1798, scrie la 12 județe și pe Bucuresci, ca după cuprinderea ponturiloră slujbașii măjari să fie ajutați la căutatulă slujbei.⁴

Negreșitū că sub ună regimă financiară ca acelă ală lui Hangeri nu numai dajdiile către Statū se imulțescū și se percepū cu rigóre, dar și *havaeturile*⁵ prosperă, iar abuzulă este la culminanța lui.

1. Cod. XL, fila 170 verso.

2. Cod. XXXIX, pag. 37 verso.

Din raportulă lui biv. vel Post Dumitru Hangeri, Caimacamulă Craiovei, se vede că peste Oltū viile nu se mėsuraū prin pogóne ci prin rãzóre. S'au mėsuratū viile peste Oltū cu prăjina de 18 palme domnesci și ună pumnū. De aceste prăjini sunt într'ună pogonū 24. Domnitorulă in 5 Maiū 1798, ordonă Caimacamulă să nu se mai continue cu mäsura-rea așa, fiindū prea lungă trebă „fără numai fieș-care stăpân de vie, pe dreptă scieță a sa să arēte într'adeverū câte pogóne de vie arc.” (Cod. XXXIX, fila 40 verso).

3. Cod. XXXIX, fila 121.

4. Cod. XXXIX, fila 46 verso.

5. Carte deschisă cu căpitanū spătărescū să mērgă la județele de peste Oltū și ori-căți polcovnică seū căpitană nu voră fi plătitū avaețulă celū obicnuitū ală Spătarulă săi implină și pe care se va împotrivi să'lă aducă la Bucuresci, lăsândū vechilă in locū.

Cod. XXXIX, fila 88 verso.

Pitacū din 25 Maiū 1798 la vãtașii de plaiū din țera de sus. Li se vestesce numirea lui Manolache Crețulescu in loculă rēposatului Vornicū Nic. Filipescu și Domnitorulă lasă perceperea havaetului marelui Vornicū de la

Și nu numai birurile și havaeturile veneau să apese asupra locuitorilor, ci și număröse abuzuri ale Ispravnicilor, cari erau foarte ingenioși intru a exploata țărănimea. Bună-ora, precum în volurile anterioare vedurăm, era unu comerciū lucrativū exportulū peilorū de epure. Ce se gândiră Ispravnicii? Să oblige pe fie-care țeranū a le vinde lorū, cu prețū otăritū de ei, de câte 14 parale o pele de epure, care în comerciū se vinde indoitū și intreitū.¹

La asemenea birū ciudatū neimpărtășindu-se Hangeri, elū dete, în 11 Ianuarū 1799, o carte deschisă oprindū pe Ispravnici a cere obligatoriū de la țeranī pelea de epure pe 14 parale, ci țeranulū să fie liberū a o vinde «cu bună tocmelă la neguțitorii cari stringū asemenea pei.»²

Încă înainte de sosirea lui Hangeri în Bucuresci, pe lângă firman trāmisū din Constantinopole, Hangeri scrisese boterilorū Caimacamī, să chibzuiască mijloculū de a îndestula cu zacherea oștirea turcescă care avea să plece din Brăila pe malulū Dunărei și pe Dunăre spre a rēpune pe rebelulū pașă de Vidin.

La 4 Noembre 1797 Caimacamii adresēzā Mitropolitulū și Episcopilorū următorulū actū :

Noi Caimacamii țerci Romānesci

Prea Sfinția ta părinte Mitropolit și Sf. Vóstră iubitorilorū de Dumneđeū părințilorū Episcopi, după împērătesculū firmanū, după porunca Prea Înălțatei pe 6 luni, în folosulū casei rēposatului Vornicū, după care apoi acelu havaetū se va da noulū Vornicū M. Crețulescu.

Cod. XXXIX, fila 48.

Pitacū din 26 Septembre 1798 la vel Logofetū de țera de sus N. Brāncovēnu, să împlinēscā havaetulū de la cei ce au reīnoitū hrisóve.

Cod. XXXIX, fila 87.

Pitacū din 5 Februarie 1799 la toți vātași de țiganī, să rēspundā avactulū lorū la Armășie, de fie-care vātafū câte 15 taleri.

Cod. XXXIX, fila 138 verso.

Cu pitacū din 2 Ianuarū 1799 Vodā volnicesce pe Armașulū biv. vel Post. Teodorache, să iēe obicīnuitulū ploconū alū Armășiei, câte tal. 4 de lude de la lăeți, ursari, lingurari și agrari și de la băeși romāni; Ispravnicii să dōe mână de ajutorū zapciului armășescū, să împlinēscā acești bani.

Cod. XXXIX, fila 128.

1. *Wilkinson* în opera sa „Tableau histor., géogr. et politique de la Moldavie et de la Val. (traducerea francesă 8° din Paris 1821), menționēzā despre importantulū comerciū cu pele de iepure și spune că o pele costa 35 parale „dans un marché en gros“. [pag. 70].

2. Cod. XXXIX, fila 129 verso.

tului nostru Domnū, *ce ne a venitū*, ca să dămū din țēră zaherea de grăū și orzū, care este să se scobōre la schelea Ibrailei, cu sfatū de obște, unde și P. S. ta Părinte Mitropolit a fostū față, s'aū pusū la acēstā zacherea a da ajutorū și mōnăstirile și cēta preoțescă, împreună cu cele-l-alte bresle (fiind-că locuitorii birnici se află astā ună-datā însărcinați și cu altele multe), care zaherea după analoghie ajungēndū și mōnăstirile, cēta preoțescă, din câte 4 eparhiile a da suma de kile grăū 3.286 și sūma de kile orzū 3.029. P. Sf. ta împreună cu părinții Episcopii veți împărți suma acēsta pe mōnăstirile și preoții eparhiilor, însă nu după starea cinstei, ci după îndemănarea și puterea fiecărui. Și fiind-că după sciința nerodirei timpului de estimpū, nefiindū cu puțință a se găsi în natură aici, ca să se răspundă, pentru ca să nu se stehorisēscă obștea, iarăși cu sfatū de obște, amū găsitū cu cale, ca să plătescă cu bani și zaherēua să se cumpere din țēra turcēscă, căci după însciințarea ce avemū de la cei înadins orēnduiți pentru zaherea, cumcă în țēra turcēscă unde se pōte găsi de cumpēratū, se politefesce kila de grăū îndoită po talerī 16 și kila de orzū po talerī 10, urmēzā ca cu acēstū prețū să se plătescă și mai sus arētata zacherea; decī Sf. ta împreună cu părinții Episcopii, făcēndū cislă cu drēptă cumpănire, atāt pe mōnăstiri cât și pe preoți, veți da cuviințioșele porunci în Eparhie a se și împlini făr'de prelungire și cât mai curēnd acum deocamdatā să proftaciți la Visterie o sumă de bani împreună și cu cislă a fieș-cărei Eparhii de suma de talerī ai mōnăstirilor i a preoților, ca să fie sciutā Visteriei și cei-l-alți bani mai în urmă rēnduiți și fărā zăbavā i veți istovi. — 1797, Decembre 4. (*Academia portof. No. 53 act. No. 37*).

Dumitru Ghica vel Banū. N. Filipescu vel Vorn. G. Suțu vel Vistierū. Const. Filipescu.

Nu numai pe țērānime apasā greū, așia darā, contribuțiunea în bani a zaherelei și căratulū ei, ci și pe mōnăstiri, preoți, neguțitori și boieri. Carele cu boi stātuți¹ împlēū tōte drumurile, precum tot aerul era plinū de plānsetele bietului căraușū și de blāstemele lui asupra noiei Domnii și a boierilor din Divanū.

La 5 Martū 1798 iatā care fu repartițiunea banilorū zaherelei pe mōnăstiri și preoți:

Pitaculū din 5 Martie 1798 a velițilorū boieri către Mitropolitū și Episcopii.

Dupē hotărīrea ce amū făcutū de obște cu toții ca să facemū cu toții ajutorū la mare trebuință ce este de suma de kile de orzū pēnā la 22.000 de kile a Brăilei pentru trebuința oștilorū împērātesci ce se află la Calafat, spre paza țērei spre a nu putea bātui iar împotriviculū și nesupusulū prea puter-

1, Cod. XXXIX, fila 113.

nicei Impărății; ci fiind-că cu sfat de obște, după cum este știută și primită de Prea Sfințiile Vóstre, pe lângă alte chibzuirî ce amî făcutu de a ajuta cu toții, amî făcutu hotărîre cu Prea Sfinția ta a ajuta cu părintele Episcopu de Rômnic și cu părintele Episcopu de Argeș și cu Părintele Episcopu de Buzeu talerî 47.000 cu mitócele Mitropoliei i ale Episcopiiilor, după cum și de la 36 mitóce talere 18.000 po talerî 500 de mitoc; de la 66 mônăstiri mari și mici po talerî 1000 facu talerî 66.000, peste tot talerî 131.000, pungî 262. Ci pentru mônăstiri și mitóce nesupărându-se întru nimic preoții, Prea Sf. ta, împreună cu părinții Episcopî și cu D-lorî frații veliți Logofeți, veți face cîsla după dreptate, chibzuindú pe fie-care mônăstire cu mitócele ei de a da; care acéstă sumă de bani pênă în 10 zile să se împlinescă de la cei de pe afară, iar de la Prea Sf. ta și cu părinții Episcopî până în 3 zile să se facă teslim la orênduitul zarafu alú Visteriei, prin zapciú vâtafulú de Divanú, fiind-că D-tré fraților Logofeți, vè este știută trebuința și cunoscută cât este de mare; pentru aceea dar să vè siliți ca până la orênduitul sorocú de 3 și de 10 zile, negreșit să se facă teslim la Visterie, iar pe care D vóstră veți cunósce că se arétá cu împotrivire saú cu lenevire, prelungindú zile peste zile, îndatá să'lú arétați la noi, ca și noi să'lú arétámú Măriei Sale lui Vodă, de împotrivorú și vrăjmașu patriei.

*Dimitrie Ghica vel Banú. Const. Ghica. Fost mare Vornicu Damaris.
Scarlat Câmpinenu Vist. Nedescifrabil. ¹*

Incasările acestorú bani se făcêu însă anevoie, decă este să judecámú după pitaculú adresatú în 30 Martú 1798 Mitropolitulú, ca să oblige Episcopiile și mônăstirile să'si plătescă rêmășița de bani datorită. ²

În luna Februar Hangeri nevoitú a se duce la tabăra turcă de la Calafat și pe la Craiova lăsă în Bucuresci Căimăcâmie. Intorcându-se la finea lunei Martú ³ și aflându de nemulțămirele crescende ale boierimeí, căci fusese și dênsa pusă la contribuțiune pentru zaherea și vedendú cum boierimea era intețită de consululú rusesc ⁴ în contra Turciei și a Domnitorulú, Hangeri găsi cu cale să mai impace pe boieri, iertându-le partea lorú de contribuțiune pentru zaherea. Acéstă scutire o întinde Domnitorulú și asupra tuturorú caselorú breslelorú

1. Academie, portof. No. 53, act. 39.

2. Cod. XXXIX, fila 24.

Pitacú din 19 Aprilie 1798, la Vorniculú C. Ghica să grăbescă a împlini banii zaherelei. (Cod. XXXIX, fila 33 verso).

3. De la finea lui Februarú până la 30 Martú, Hangeri este absent din Capitală, de óre-ce nu mai aflámú în condicile Divanului nici unú pitacú domnescú de la el. Acéstă călătorie aú menționat-o elú însuși mai sus.

4. „Cei buni patrioți boieri, mare și micú, cu consululú rusesc vorbindú împotriva acestei urmări a lui Vodă cu af sêi cetași și temându-se să nu se audă la Pórtă, o aú aridicatú...“ (pag. 6 Zilot Românul).

și a tuturor celor cãți se aflaũ slujindũ, sub cuvântũ cã «dupã multe și negrãite dureri și strãdãni, care cu bucuria nõstrã amũ cercatũ pentru mãntuirea sãracilor locuitori, Dumneđeesca putere ne-aũ invrednicitũ de ne-amũ intorsũ sãnãtoși iarãși la domnesculũ nostru scaunũ, fiindũ bine cãlãtoritũ pentru mãntuirea sãracilor, dupã dragostea și silința ce avemũ spre binele de obște cãtre tõtã țera, de s'aũ izgonitũ zurbalele, cu mijlocũ care nu s'aũ bãntuitũ nici unulũ din locuitorii țerei. Spre multãmitã dar de tôte acestea cãtre Inaltulũ Dumneđeũ, iatã hãrãzimũ Domnia mea tõi bani, cãți cu sfatulũ de obște sunt cisluiți aice pe orașulũ Domniei mele Bucuresci, pentru gãtirea zaherelei de orzũ trebuinciosã oștirelorũ împãrãtesci..»

Cãciula pe baltã de sufletulũ tatei!

Totuși prãvãliași și neguțitorii cei cu case și ómenii sãraci sunt datorĩ a continua banii zaherelei «ca unii ce se chivernisescũ in țera acãsta». ¹ Dar boierii unde se chivernisẽũ?

Cu banii strinși pentru zacherea se cumpãra nu numai grãũ și orzũ, dar și vite, mai ales oi, iar pentru ducerea lorũ la tabãrã se rechiziționaũ pãstori dintre țãrani. Neculaĩ Saegiu era epistatulũ la cumpãratulũ oilorũ de tainaturĩ pentru oștile turcesci. ²

De și la inceputũ, pãnã a nu sosi Domnitorulũ din Constanti-

1. Cod. XXXIX, fila 24 verso. Pitacũ din 30 Martũ 1798.

2. Pitacũ din 22 Aprilũ 1798, la Ispravnicĩ, sã gãseascã ciobani plãtiți la oile de tainaturĩ împãrãtesci.

Cod. XXXIX, fila 35.

Pitacũ din 22 April 1798. Neculaĩ Saegiu rënduitũ cu tainaturile oștirea împãrãtesci s'aũ jãluitũ cã locuitorii de prin sate nu lasã sã trãcã oile din județe sã le ducã la locurile unde se impartũ tainaturele, pricinuindũ și pretenderisindũ sã li se plãtescã mieii de la oile ce aũ fostũ îngreunate cãnd s'aũ cumpãratũ. Domnitorulũ gãsesce cã n'aũ dreptate sã reclame moii fãtași.

Cod. XXXIX, fila 35.

Pitacũ la Oltũ, Teleormanũ și Argeșũ sã dõcã ajutorũ ómenilorũ lui Neculaĩ Saegiu la cumpãratulũ oilorũ de tainaturĩ pentru oștile împãrãtesci. -- 29 Aprilie 1798.

Cod. XXXIX, fila 37.

Pitacũ din 8 Maiũ 1798 la Ispravnicia de peste Oltũ și la cei dupã drumulũ ce merge la ordia lui Cãpitan-pașa la Slam, sã nu cãrã stãpanii de moșie havaetũ pentru oile ce se ducũ la ordie, dar și ómenii cu oi sã se ferescã a nu face stricãciuni la bucate.

Cod. XXXIX, fila 43 verso.

Sã se iã cu platã noua zaherea, cu catastih. Pitacũ din 6 Iunie 1798.

Cod. XXXIX, fila 53 verso.

nopole, Divanul chibzuise că banii zaherelei să nu fie cisluiți și asupra țăranilor, în aplicațiune însă lucrul eși altmintrelea. Dar cum locuitorii reclamară, în decursul anului 1798, pe alocurea se rechișiționară zaherele în natură de la locuitorii cari aveau strinse de asemenea provisiuni, negreșit fără de plată.¹

Rechișiționarea în natură a grâului, orzului etc. nu împedică pe Hangeri de a arunca o dare de ajutoră pentru cheltuiala oștirea turcesci, de 59 parale pe fie-care lună și de fie-ce capu de om, peste dările obicinuite și cele indoite.

Către finea anului 1798, fluxul nemulțămirilor se urcase sus de tot. Agenții muscălescii intențiau aceste nemulțămiri și dădău țăranului încredințarea că Domnitorul va plăti în curendă cu mazilirea și cu viața jăfuirile cu cari îngreua țăra.

Dionisie Fotino spune și el, că țăranii «cu multă timp mai înainte de mazilirea lui Hangeri, preduceau în gura mare și în toate părțile, că asupra lui Vodă o să vie urgie împărătescă și că are să i se tae capul.»²

Ca să mai potole strigările, Hangeri, la 14 Noembre 1798, nu numai iartă contribuțiunea de 59 parale de lude pe lună, ci încă promite și o scădere de 1½ taleri din sēma viitoare, care va incepe la 1 Febr. 1799.³

1. Carte legată la serdarul Colceag, Ispravnicu de Ilfov. «Pentru zaheroua ce ai fostu poruncitu a o lua de la cei ce voru avea, iar nu cu cislă după la locuitorii, cu care acesta ai datu pricină de a se porni cu jălbi locuitorii; ci dar un le vei găsi zaherea, ori de la cine să o ia, după poruncă, fără de a face vre-unu hatirū și să implinesci suma ce ai fostu poruncitu, fără de a supera pe locuitorii ce cu adēveratū nu voru avea. — 17 Sept. 1798.

Cod XXXIX, fila 81.

2. Tom. II, pag. 189.

3. Proclamațiune la Ispravnicii, pārcālabii și locuitorii

«Fiind-că dintr'ântēiași dată, deapururca și în totă vremea scoposulū și bună voința Domniei mele este, nevoindu-ne în tot timpul de a găsi mijloce de ușurarea de obște a tuturor ticăloșilor locuitorii, ca întru toate să se potă mângâia; vedendū și în faptă cu totă înțelegerea că suntemū porniți Domnia mea cu mare rāvnă și durere de inimă pentru ușurarea și ajutorulū la petrecerea cea de obște, care pentru ca să o arētāmū acostă bună voință a o cunōsce de față cu toții, iată deosebitū de acelea câte 59 de parale de tot ludele ce le-amū rădicatū a nu mai fi datorii locuitorii să deē pe totă luna cheltuiala ordiei, măi facemū Domnia mea și altă mângâere acum asupra lorū, rădicāndu-le cu scădere de tot ludele câte taleri 1½ nou din sēma viitoare ce este să ēsă la Februar 1. Decī primindū D-vōstră Ispravnicilorū acostă domnescă a nōstră poruncă, numai decāt să scōteți copii intocmai din cuvētū în cuvētū și deodată să le împārțiți în tot județulū, ca să se citēscă în toate satele pe la bisericii tot într'o vreme, adicā în ziua prazniculū de anulū nou, la di āntēiū

Adevărul este că nu numai țărănimea avu de suferit cu rechișiunile de tot felul. Când Leu-Pașa veni mai întâiu asupra Vidinului, el ū scrisse lui Hangeri: «Multă sănătate de la mine ca de la unū prietenū! Iată că amū sositū la cetatea Diului cu oștile mele spre a scôte pe Pasvantoglu din cetate, hainulū Impăratului; tu să cauți să poruncesci la toți Ispravnicii de prin județe, să ne indestuleze cu zaherele, fēnū, orzū, oi, vaci, untū, sare și ori-ce arū trebui, să nu tănjască oștile, și carē pentru trēba și ascultarea oștirei. Și fii sēnātos.»¹

Scrisōrea acēsta era întemeiată pe firmanulū Porței de care mai sus vorbirāmū.

Abuzurile la care dete locū rechișiunile și contribuțiunea pentru zaherea, aū atinsū, repețimū, în primulū locū pe țărani. Căți din ei nu și-aū perdutū carele și vitele pe drumurile grele de tōmnă și de iarnă, căți din ei chiar nu și-aū lāsātū oșele pe asemenea drumuri! Ca vitele eraū cu sutele inhāmați în loculū boilerū căduți, sub cuvēt că pentru transportulū zacherelei la ordie se plēta o minimă sumă de la Visterie și că nu se cuvine a se intārđia ajungerea zacherelei la destinație. Dar încă căți sērmani țărani romāni nu perirā sub biciulū epistațilorū, care'i ducea în cete numeroșe să tragă în sus pe Dunāre

Ghenar spre a le fi de bucurie locuitorilorū acestū scādēmētū, ce asupra tuturor ilū facemū Domnia mea. Și vē poruncimū, fără de nici o smintēlă să o urmați acēsta, chiar la vremea ce vē dicemū, cu hotārire ca deodată la strângerea omenilorū, ce sunt adunați la biserica, atunci cu toți, pe lângă altele, să se bucure și de acēstă ușurință și să mulțămescă lui Dumneđeu și să fie bine cunoscōtori, că avemū Domnia mea tōtă îngrijirea pentru bună petrecerea lorū, de care să însciințați Domniei mele de urmarea ce ați făcutū. — 1798, Decembre 14.

Cod. XXXIX. fila 125.

1. Dionisie Eclesiarchulū. Tesaurū de monumente, tom. II pag. 189. Asemenea în *Domnia lui Gh. Hangerliu*, edițiunea Gh. Constantinescu 1871 pag. 11. Intre articolele requisitionate pentru Turci și nu numai pentru ordie, ci chiar pentru Constantinopole, continuă a fi cēra de faguri. Așia aflāmū că cēra de trimisū la Constantinopole este impusă cu analoghie asupra neguțitorilorū cumpēratori de miere din tōtă țera. Se va plăti cēra acēsta, promite Domnitorulū; că dealtmintrelea dice că nu e lucru mare suma de oca ce se cere de la Tarigrad. 27 Iulie 1798. (Cod. XXXIX, fila 65 verso).

S'a făcutū și analoghia de cēra rechișiionată pe județe și anume: 650 Slam-Rōmnic, 800 Buzēu, 1100 Saac, 1100 Prahova, 400 Ialomița, 650 Ilfov, 1450 Dâmbovița, 500 Vlașca, 800 Teleormanū, 800 Muscelū, 1450 Argeșū, 800 Oitū. Total 10.5000+7750 cinci județe de peste Oltū. Totalulū: 18 250. (Cod. XXXIX, fila 67).

Pitacū din 1 Septembrie 1798 la Ispravnicū pentru analoghia ocalelorū de cēra de la neguțitorii ce cumpēră miere. (Cod. XXXIX).

Altū pitacū relativū la cēra pentru Tarigrad cu analoghie de la neguțitorii cari cumpēră miere în țēră. 3 Oct. 1798. (Cod. XXXIX, fila 90).

Pitacū din 11 Octombrie 1798, să nu se mai supere neguțitorii de miere pentru analoghia cerei, prin județe, căci vorū da-o în Bucuresci, unde neguțitorii aducū fagurii de scurgū miera pe la casele lorū. [Cod. XXXIX, fila 99 verso].

«*la edec*» caicele încărcate cu provisiuni pentru ordia împărătească de la Calafat și Vidin. ¹

De aceea fugău țeranii prin munți și codrii și se pustia țera. ²

Epistasia la transportarea zaherelei o avu mai mult timp Ioniță Știrbei, Ispravnicu de Teleorman. Acesta fu destituit din Ispravnicie la 15 Februaru 1798 și fu înlocuit prin Mateiu Fălcoianu în ispravnicatu. Alecu Văcărescu Clucerul însă deveni zahergiu pe 5 județe oltene, la 15 Februaru 1798. ³

Au fostu și de acei zaheregii cari au fugitu cu banii adunați, cum se vede din unu pitacū din 3 Augustu 1798, poruncind să se vîndă mișcătoarele și nemișcătoarele la mezat, prin scirea tuturor celor cu protimisis, ale lui Barbu sin Petre căpitanul și Sandu Logofetelul, pentru că, trimiși în treba zaherelei la Silistra, s'au făcutu neveduți; banii după averea lor voru fi pentru despăgubirea Visteriei. — 3 Augustu 1798. ⁴

Nu numai Domnitorul Hangeri adună în țera vite pentru ôstea turcască de la Calafat la Vidin, ci și Domnitorul Moldovei, Calimach, fu obligat să trâmîtă zaherele și vite, mai alesu oi pentru ordie. Calimach trâmîse carte la Hangeri, cerendu-i voie a cumpăra cu bani gata, prin bună tocmelă, 10.000 oi din Muntenia, ne mai găsindu de

1. Pitacū din 30 Aprilu 1797 la Ispravnicii dealungul Dunărei, începând cu Viasca, ca să dea orî-câți salahori va fi trebuință la treba *dilicată*, «ca să tragă în sus pe Dunăre cele trebuincioase ale armatei prea puternicului Împăratu, ce merge asupra Vidinului.» S'au orînduit *meemur* Dumnelui Pah. Const. Bălăcenu; căpitanii de margine să fie cu ascultare și supunere către acestu boieru.

Cod. XXXIX, fila 38.

2. Pitacū la vel Vist., din 14 Ianuaru 1799 ca să apuce pe harabagi-bașa vechiu și actual să dea socotelă cum au împărțitu banii luați de la Visterie pe la locuitorii pentru carele de transportat zaherea la ordie, că fugu țeranii și lasă carele nefindu plătiți.

Cod. XXXIX, fila 130 verso.

Vedî și fila 133 de la Cod. XXXIX, unde se descriu greutățile aceste. Asemenea și diverse porunci din Noembre 1798 pentru caru, transportând zaherea la ordie.

Cod. XXXIX fila 111.

Pitacū din 12 Octombrie 1797, la sêrdarul Colceag, să pornescă 1000 de kile de orzū ce este gata la Văcăresci și Harabagiū să gătescă rogojinii pentru acêsta.

Cod. XXXIX fila 97 verso.

2. Vedî Cod. XXXIX fila 18 și 18 verso.

3. Cod. XXXIX, fila 65 verso.

cumpărată ori de rechiziționată în Moldova. Domnul munténu învoi acésta.¹

*

Dar nici o dare îndoită și nici o requisițiune ori-cât de grea nu turbură țera și n'o împinse contra lui Hangeri, ca darea ce impuse cu numele de *goștinărită*.

Acéstă dare nu era alta decât *Văcăritulă*, gróznica dajdie care ocasionase în trecut atâtea revolte și care fusese «legată» sub blăstemul bisericeii să nu mai pótă fi pusă pe țeră.

În iarna anului 1798,² Hangeri chiamă Divanul și-i ceru să așede darea acésta a *Văcăritului*, sub pretext că trebuie bani «pentru lefile ascherliilor adunați la cetatea Diului, căci că i se cerea de Căpitan-Pașa și așa au găsită cu cale a se face.»³

Mitropolitul, Episcopii și boierii, cari simțiau că și ei voră fi atinși greu cu aședarea *Văcăritului*, se împotrivară, dicéndu că asemenea dajdie este legată cu mare blăstem și cu gróznică afurisenie, cu cărți patriarhicesci și cu hrisóve domnesci și că, deci, ei nu îndrăznescă a iscăli a se pune acéstă dajdie pe țeră. Hangeri cêrcă a persuade pe boieri, că de voră numi *Văcăritulă* cu numele de *Goștinărită* consecințele blăstemului se voră fi conjurată!..

Boierimea tot resistă.

Hangeri cere însă intervenirea «deslegărei» Patriarhului prin grabnică olacă. Cinci-deci de pungi de bani plăti Patriarhului ploconă pentru «deslegare».

«Patriarhul, scrie Dionisie Ecclesiarhul, n'a mai socotit blăstemul altor Patriarhi întru nimic, nici greutatea săracilor și a veduvelor, ce voră să pătimescă, ci lăcomindă la bani s'au bucurat

1. Cu pitacă din 4 Decembre 1798, la cererea lui Calimach Domnul Moldovei dă voie lui Paharn. Arabolu să cumpere din Valachia 10.000 oi pentru trăbuința ordiei, din ori-ce județe «prin tocmelă și cu bani gata, fără de a face în vre-ună chipă silă cuivași.» Dar nu folosia adunarea de *proviant* din ambele Principate, căci, cum spune Dionisie Ecclesiarhul, acestă proviant era risipit ori vëndut de slujbași. «Făina era turnată la ordie peste Dunăre, nu în saci seă în nisca hambare pusă, ci pe pământul golă turnată, făcută moghilă în sus, și mulțime de vite, oi și vaci, încă ceă ce era cu acea trébă le și vindea. Iar slujbași nu mai înceta dândă zoră locuitorilor, dicéndu: ado! ado!» (Tesaur II pag. 192).

2. „Iar când fu pe la Decembre, cam aprópe de Crăciun, îndemnă dracul pe Vodă spre alt gândă gróznic, nebut, Ca să scótă *Văcăritulă*, ună huzmetă prea blăstemat Prin cărți de afurisenii de arhierii legat Nică de cum a se mai scóte...“

[Fântă, pag. 7]

3. Tesaur II, pag. 192.

și îndată aș poruncit de aș scris cartea către Mitropolitul Dositeiș aș Munteniei, către Episcopii și către boierii să primescă sub blagoslovenia lui, cererea lui Vodă.

Se pare că nici vedându cartea patriarhală¹ Mitropolitul nu voi să aprobe dajdia, «iar Măria sa să facă cum îi va fi voia.» Hangeri găsi însă destui boierii din cei mari «pe cari i-aș dovedit că sunt mai lacomi di bani» și promițându-le cinstiri și câte 20 pungii de bani, milă Domnescă, ei aș aprobat dajdia, semnându în fruntea lor Banul N. Brâncovenu.

Pe dată se făcură porunci la toș Ispravniciei de județe să rânduiască slujbașii în plăși, să facă recensiuinea tuturor «vitelor ume nilor de prin tôte sate, să nu rămână nici una nescrisă; numai viteii să nu-i scrie si de grabă să trimiță catașisele la Domnie, rânduind mumbașirii, Turcii, Arnăușii, ciocoi năprasnicii asupra-le. O! vai de țeră.»²

Pe o iernă grôznică (era zăpada de cincii palme, șice Dionisie Eclesiarhul, ³ care începuse a cădea de la 5 Noembre) porniră slujbașii după catagrafiare. În Ianuaru se făcuse catagrafiarea și imediată percepere a câte doui zloșii de capu de vită dincolo de Oltu în cele 5 județe, iar dincôce de Oltu câte 2 lei de vită.⁴ «Ca niște lupi

1. Vomu reveni asupra acestei cărș în anexele acestui volumu. după Cod. XXXIX pag. 25 verso.

Răsmirița boierilor totuși le folosi lor. Ei fură scutiș de banii văcărutului „măcar că aș fostu poruncit Vodă să se iee văcărut și de la boierii mari si mici, dar n'aș luat de la ei, ci numai de la locuitori.“ Dionisie Ecles. Tes. II pag. 193. Ba încă le-a dat și boierilor parte din banii văcărutului „ca nu cumva să se unescă boierii și să dee arzoval“ la împerație contra lui. De aceea Vodă, cu nume de milă, împarte la boierii din Bucuresci și Craiova, căruia câte 1 pungă, căruia câte douș și mai multe. [Acelaș autoru].

2. Dionisie Eclesiarhul, Tesauru II, pag. 192.

3. Scrie anonimulu adnotatoru pe filele cėslovului ce amu donat Academiciei:

«... ШИ АД СКОС КЪКЪРИТЪ | ДЕ ВИТЪ Т. В. КЪ КЪПИТАН ПАША | ШИ АД
ЛЪАТ ШИ БАНІ ШИ НАШ АПЪКАТ СЪ ІА | БАНН ТОЦ ШИ ЛАШ МАЗНАНТ | ШИ ЛА
ФЕВРОАРЕ ІВ КИНЕРЪ ЛЪТ 1799) ЛА ШАСЕ | ЧАСЪРЪ АД ВЕНИТ КАПИЦІ
БАША | ШИ ЛАШ ТЪІАТ А ДИВАН (pag. 83). Фостаș ІАРНЪ МАРЕ ШИ ЦЕР... | ДЪ
ЛА НОЕМБРЕ ІВ ПЪНЪ ЛА МАРТ 23. | ЛА ВЪНАВЕСТИРЕ. 1799.»

(Veș pag. 5 în lucrarea noastră „Pe file de cėslovu“ 4° 1889.

4. În 16 Ianuaru 1799, ca să potolescă puțin reclamașunile contra văcărutului, Hangeri dă unu pitacū la taxildarii, șicându-le că s'aș scăduț de la toș deobște, locuitori și toș rëndu, fără osebire. să se iee de acum înainte de fie-care vită mare câte 1½ taleri, iar nu câte 2, și de vita d: 1 anu câte de ½ leu, iar nu unu leu. (Cod. XXXIX, fila 131)

Cumcă perceperea văcărutului se făcu odată cu catagrafiarea vitelor, pôte proba unu pitacū la taxildarii goștinei din județe, de la 6 Ianuaru 1799, ordonându-le ca deo-dată să scrie vitele locuitorilor la catagrafie și tot atunci să iee și birulu și să dee rēvașe pecetluite „și aceia cășturi-cășturi să profitașii banii...“ [Cod. XXXIX, fila 129].

Cu carele se transportă fișicile pecetluite cu numele în albă, ca altă dată bilețele de iertare a Papei.

flămânda» cutreerau tacsildarii satele, «dându zorū, ca în 10—15 dīle să se istovescă dajdia văcăritului. Ómenii nu prea avēu bani, fiindū la mijloculū iernei; tēguri ierna nu era, să vēndă ómenii vite; vreme de cósă și de sapă nu era, ca să lucreze să cástige bani să se plătescă; bucate încă nu prea era ca să vēndă, ci numai o sémă de ómeni, cari mai avea puținū, plătia. Iar slujbașii inchidea ómenii și mueri prin coșare și-i ineca cu fumuri de gunoiū și cu ardeiu ii afuma și-i līnea inchīși ziua și nóptea flămânda, să deē bani; pe alții ii lega cu mânilē îndărătū și cu spatele de garduri, și-i bătea cu bicele; pe alții legați ii băga cu picioarele góle în zăpada gerósă.... Aștia chinuiră pe bieții creștini. O! amarū de bieții creștini! Că plāngea și se vāita și sáracele véduve țipa de gerū, dar nu era milostivire la varvarii de slujbași, că avea urechile astupate ca aspidelē, și ca vrășmași ucidea ómenii. Incă peste Oltū aū și omoritū mumbașini turci pe mulți, din care pe unulū rudele lui l'aū dusū la Bucuresci și l'aū băgatū cu carulū în curtea domnescă sālū arēte lui Vodă....»

Dionisie Eclesiarhulū adaogă a đice, că Hangeri nu se emoționă de asemenea fapte, ci đise numai: «să fi datū banii văcăritului și nu-lū omora nimeni!»

Dionisie Eclesiarhulū nu este eșactū, deși judecă bine simțirile Domnitorului. Noi scimū, din contra, că la 15 Ianuarū 1799 Hangeri dete o proclamațiune către locuitorii țerei, în care are aerulū de a repudia și condamna mijlócele întrebuintate de slujbași în perceperea văcăritului. Elū đice, în adevērū, că s'a insciințatū «cumcă unii din slujbași, cei cu huzmetulū Costinei, se pórtă în trēba tacsilului acestor bani cu mare nemilostivire asupra Vóstră, cu bătăi și casne nesuferite, fără de a vē face repaosū, și după poruncile ce li s'aū datū prin orēnduiții tacsildarii; de care cu tóte să li s'aū poruncitū osebitū, ca implinirea banilorū să se facă cu *regazulū vostru*, dar iată print'acéstă domnescă a nóstră carte, într'adinsū vē dāmū în scire, ca să sciți, *că cu pásuială și fără de bătăi are a se face implinirea acestorū bani*. Ci dar și voi căutați de vē siliți, ca să vē plătiți vitele vóstre cu tótă osirdia, fără de altă pricinuire, *căci și nequțitori de a cumpēra vite aū eșitū îndestui* și nu puteți a găsi mai multū pricină, ci vē sirguiți a vē plăti vitele fără zăbavă, ca să póta și orēnduiți slujbași a proftaci sume de bani la trebuința ce este și fiți înțelegători și, cum điseiū, de inșivē vē indemnați la plata vitelorū, ca să nu se mai întârzieze trēba. 1799, Ianuarū 15. ¹

Vorbe góle: Pásuială! răgaz!!

1. Cod. XXXIX, fila 133.

Realitatea era așa cum o descrie Dionisie Eclesiarhulă. Realitatea era că însuși Vodă împingea pe bieții țărani să-și vândă vitele pe nimica, că acumă boierimea și gelepii găsiră bună ocaziune de a cumpăra cireți întregi pe nimica «să câștige hăni sângerati, dice Dionisie Eclesiarhulă, și lua boi câte 10 sêu 12 lei boulu mare, vacile câte 4, 5 lei alese, iar mai de jos vite câte 2 lei sêu 3, încă și câte 2 zloți junici, că ómeniî nu avea cui să le vândă iérna.... ci le da de mare nevoie căi muncea tiraniî.»

În o lună și jumătate «*mai istoviră dajdia vácăritului*» slujbașii «cu iuțime și munci grele.» Baniî îi trămitea la Visterie...

De la Visterie însă Vodă făcu parte și Turciloră influenți, ca să pareze acuzările ce din țără venéu necontentitū la Constantinopole.¹

Vomū vedea însă, mai incolo, că elū nu réuși în acestū planū.

Însuși istoriculă grecū Dionisie Fotino condamnă pe Hangeri pentru aședarea vácăritului. Elū dice, însă că la acésta l'a împinsū *Casniciî sêi, ómeni ticăloși, destrămați și făr'de sațiū*, necugetândū decât numai cum să se îmbogățescă cu desbrăcarea săracilor.»²

Incasarea venitulū vămilorū și alū ocnelorū nu preocupă mai puținū pe Hangeri, decât perceperea dărilor de cari mai sus vorbirămū.

Schimbarea neașteptată de Domnie, supravenită la finca anului 1797, făcu să nu pôta fi arendate ocele la timpū. De aceea ele sunt înteiū căutate în credință, iar la 7 Ianuarie 1798 Vodă ordonă a se da cu licitațiune (cochiî-vechi).³

Vămile se caută și ele în regie la începutulū Domniei lui Hangeri.

La 7 Ianuarū 1798 Nicolae Saegiu este rënduitū epistatū la Car-

1. Iată unū pitacū de trecere a unorū bani peste Dunăre:

Pitacū din 17 Ianuarū 1799 către biv. vel Pitarū Hristodor Băleanu, Epistatulū Ceausiei Spătăresci, să mērgă cu haznéua «și s'o treci Dunărea la Giurgiu până la conaculū *tersnachiului*, împreună cu Serd. Iordache Ispravniculū Vlascei, «chibzuindu-vē fórte, ca de care cumvași nu va fi Dunărea înghețată bine, să o treceți haznéua cu ómeni, cărândū ómeniî baniî, ca să nu se întâmples vre-o primejdie la trecere.» Ordonă și Ispravniculū să dce orî-ce ajutorū de ómeni. — 17 Ianuarū 1799.

Cod. XXXIX, fila 132, verso.

2. Tom. II. pag. 186.

3. Cu pitaculū din 7 Ianuarū 1797 Hangeri ordonă licitare ocnelorū, împreună cu cele-l-alte slujbe. Cochiî vechi se făcū vestindu-se în orașū la boieri și la lume prin starostea de neguțitori. Cumpărătorulū depunea garanția unū *neguțitorū sigurū*, că va păzi *ponturile* și va da *sferturile* la timpū.

Cod. XXXIX, fila 4.

vasara.¹ La 31 Decembrie 1798 este înlocuită prin biv. vătavulă za Curte Ioan Skevas, «carele să aibă a căuta după orânduială treba carvasaralei pe acestă următoră ană 1799, după domnescile năstre porunci și catalogă și să ție catastihă de tot venitulă.»²

Ună documentă de la finea anului 1798 vine să confirme, odată mai mult, informațiunea că țerile române căutaă, chiar și sub Domni reă, să nu se considere ca obligate cu totulă la respectulă convențiuniloră comerciale ale Turciei cu Austria și Rusia. Așia însuși Hangeri se ocupă de fixarea unui tarifă autonomă, când, la 4 Decembrie 1798 însărcinăză, prin pitaculă seă Domnescă, pe biv. vel. Medelniceră Stefan, biv. vel. Medeln. Kiriac Arbut și biv. vel. Medelniceră Teodorache Arcuda, să revizuiască catalogulă vămiloră, fiindcă sosescse timpulă unei noue arendări a loră; «lângă acăsta face trebuință ca să se chibzuiască cu cumpănire întrégă tôte lucrurile ce se aducă de vândare de prin alte părți, ca cu dreptă analoghie, după prețul ce se politifsesce vândarea fiesce-cărui lucru acum, să se întocmescă și vama cea cuviinciosă, ca printr'acăsta să se pôtă face îndreptare după bună scoposulă Domniei mele, fiindcă pământeniă locuitori dintr'acăstă țeră plătescă mare preț la alișverișul ce facă cu cumpărătorea de ori-ce lucruri aă trebuință să cumpere și nu le rămăne cuvânt de împotrivelă la acăstă bună întocmire celoră ce aducă marfă din alle părți. Dreptă aceea iată vă orânduimă Domnia mea ca împreună adunându-vă, să le cercetați tôte în tot chipulă prin neguțitori cu sciință vrednică și să chibzuiți cu tótă scumpătatea a se pune în urmare acăstă întocmire, cu mijloculă ce mai sus se arătă...»³

XVIII

Țeranulă sub Hangeri.

După ce amă vedută cum Hangeri a ingenuchiată țera sub dări și angării, mai este locă de ună capitolă, în cari, în modă specială, să mai memorămă despre situațiunea făcută țeranului sub acestă Domnitoriă?

În primele zile ale începutului Domniei, Hangeri se arăta decisă să fie apărătoră ală țeranului. În adevără, la 40 Ianuară 1798, elă adresa judecătoriloră și ispravniciloră cărți deschise, recomandându-le

1. Cod. XXXIX, fila 4.
2. Cod. XXXIX, fila 127 verso.
3. Cod. XXXIX, fila 120.

unora paza *dreptății* locuitorilor «să petrecă norodul ca într'ună vécă aurită», iar ispravnicilor poruncindu-le să poruncască și ei «cu strășnicie, atât Condiciariului, Logofetului i Sameșului, cât și celorl-alți zapci, ca nu care cumvași să îndrăznescă a face cea mai mică nedreptate, ce de la o vreme în cōce, fără de a nu socoti că este judecată și respălțire, se obicinuisă a face săracilor locuitori. Ci dar deschideți-vă ochii, să vă purtați la tōte uniți intocmai cu domnescă noastră voință, fiind-că vericine din D-vōstră, seū din ōmenii ce-i aveți, se vorū dovedi călcători cât de puțin ai acestei porunci a Domniei mele, unulū ca acela fără de milostivire se va pedepsi. Și pentru ca să nu vă căiți în urmă făr' de folosū, urmați după cum vă poruncimū negreșitū și să ne trāmiteți pe fie-ce lună condici coprinđetōre de pricinile ce căutați.» ¹

Ce deosebire dela vorbe la fapte!

Din tot cursulū Domniei lui Hangeri țēranulū nu se alese decât cu îndoire de biruri, cu dājdii noue, cu despoieri și jafuri și cu podveđi de tot felulū, în cari își perdu vitele, când nu și viața.

În favōrea țēranului este de la Hangeri, dōră unū pitacū din 6 Decembre 1798, la Ispravnici, să nu oblige pe locuitorii datorī a transporta la scheli sarea de la ocne, «pe acea vreme grē să și prāpūdescă dobitocele lorū», nici să fie siliți a plăti sarea pre care aū încārcat-o, pentru că vorū întârđia a o transporta. ²

Dar era ōre tocmai dragostea de țērani sorginta acestui ordinū, seū că Vodă voia, în pređiua trāmiterei comisarilorū pentru catagrafierea vitelorū, să nu fie țēranii absentī de prin sate, ca să nu scape din catagrafie boii lorū?

Unū singurū actū favorabilū aflāmū pentru țēranii de pe moșia Domnescă din juriulū Cāmpu-Lungulū. Aceștia erau obligați de orașū să facă clacā. Domnitorulū la 4 Augustū 1798 ordonā să fie apērați de clacā. ³

Dar și aci scutirea se esplică prin faptulū că ea nu lovia nici interesele Domniei, nici ale vre-unui boierū, ci ale aceluī orașū, care se bucura din vechime de privil. giī esceptionale, și constituia în cât-va în Muntenia, o mică republică cu osebitū guvernū.

A indemna pre locuitori din județe să facă arături, ⁴ nu este iarāși a le servi numai interesele lorū.

Dar a scrie ispravnicilorū de Dāmbovița și Prahova, să oblige pe

1. Cod. XXXIX fila 5 verso.

2. Cod. XXXIX fila 121 verso.

3. Cod. XXXIX fila 25 și 28.

4. Cod. XXXIX fila 85.

locuitorii a face 400.000 ocă varū pentru boierul vel Logof. Brancovenu, cu prețū determinatū de celū interesatū și cu ordine de a-i obliga slujitorii la acēsta și a-i sustrage de la ori-ce alte angajamente anteriore arū avea de a face varū pentru alții (afară de casulū când ar fi angagiați către Domnie), este ore a fi protectorū țeranulū și dreptăței lui? ¹

Altă esplicațiune are decât iubirea de țeranū și pitaculū din 18 Decembre 1798, prin care opresce pre Zapcii și Arnăuții din Bucurescī a lua cu sila carele de lemne ce aducū sătenii de vëndare la Bucurescī. ² A-i aperă contra unorū asemenea făptuii, era mijlocul de a-i îndemna să aducă lemne de vëndare in țergū, in mijloculū unei ierne gróznice de grele.

Nici oprirea abuzurilorū cu scutelnicii, nici oprirea abuzulū cu poslușnicii ³ nu se potū esplica ca mēsuri luate din iubirea țeranulū.

De aceea rar Domnū, care să fi fostū urit ca Hangeri, într'o atât de scurtă Domnie.

1. Cod. XXXIX fila 92 pitacū din 4 Octombre 1798. Veđi și pitaculū din Octombre 1798, regulându in modū specialū claca locuitorilorū de la Comarnicū, moșia Dómn ei. cod. 39 fila 92 verso, 93 și 93 verso, veđi și fila 95.

2. Pitacū la străjarii de pe la respintiū și căpitanilorū de la margeni să arēte locuitorilorū ce vinū cu lemne, că n'au voie cei din ogeacurile Curței deliū și arnăuții și ómeni de ai Spătăriei, să le tragă carele cu lemne, cu și făr' de invoială tocmită de bună voie.

Vodă orēnduesce câte unū cihodarū cu câte unū Logofētū, ca să citēscă acestū pitacū și pe ulițe, anume:

Pe podulū Mogoșoiei Gheorghe proin Condicar.

- » » Calicilor, Nicolae Ursake.
- » » Tērgulū de afară, Manolake.
- » » lui Șerban-Vodă, Dascāl Dumitru.
- » drumulū Dudescilorū, Dinul Iamandi.

Cod. XXXIX, fila 126.

Maī este de la Hangeri unū altū pitacū la Spătărū și la Aga, din 27 Sept. ca neferii și arnăuții să nu maī iēe dupē strade carele locuitorilorū.

Cod. XXXIX, fila 87 verso.

3. Pitacū, oprindū abusulū poslușnicilorū, a luărei de banī de la ei in locū de slujbă, din 9 Aprilū 1798. In acestașū pitacū Domnitorul dice, că au făcut insuși cercetări «dupē buna-venire a Domniei mele aicea... când cu ajutorulū lui Dumneđeū ne-amū călătoritū și ne-amū întorsū de la Craiova». Insărcineză cu ancheta pre vel Banū Dumitrache Ghica, pe vel Logofētū de țera de sus N. Brāncoveanu, pre biv. vel Banū Racoviță, pre vel Vornicū de țera de sus N. Filipescu și pre vel Vist. Scarlat Ghica.

Cod. XXXIX fila 28

«Socotiți și luați sēma, cum luptă bietul norod!»
 Eū cu bună 'ncredințare, încă și prin jurământū
 Arēt, că de mari năprasne mai peria bietul pământū:
 Nu credū să fi fostū vr'o dată acestū felū de mari nevoi,
 Ca aceste, ce acuma petrecum și vedumū noi!...¹

Aceste versuri ale contimporanului scriitorū Fănuța (Zilot) spune simțirea obștēscă a țerei și a țeranului în deosebī.

XIX

Comerciū. — Industrie. — Fabrīce. — Menzīluri

Nu sub o domnie ca cea a lui Hangeri pōte afla istoriculū propășire în comerciū și industrie.

Fabrīcele înființate între 1776 și 1797 nu mergū bine sub C. Hangeri. Fabrica de hârtie primesce o grea isbire de la noulū Domnitorū. Prin unū pitacū din 9 Ianuarū 1798 Hangeri dīce cătră vel Vist.: «Find-că fabrica de hârtie într'acēstă vreme *nu este trebuincioasă* (?) și scutelnicīi ce'i are acēstă fabrică, lude 40, nū sunt trebuincioși acolo, poruncimū Domnia mea să se dēe la dajdie și în loculū acestorū să se dēe la fabrica de postavū alți ómenī din cei cu sciință de meșteșugulū postăvāriei, pre cari itī va arēta Medeln. Chiriac Arbut Epistatul fabrīcei de postavū, fiind-că voimū și ceremū Domnia mea a se pune fabrica acēsta de postav în mai bună lucrare și orinduală, dupē trebuința ce este, și zăbavă să nu se facă la acēsta.—1798 Ian. 9.²

Din chiar acestū pitacū se pōte vedea, că fabrica de postavū este ceva mai favorizată decât cea de hârtie.

Apoi, în 9 Ianuarū 1798 Hangeri mai ordonă lui Pan. Bălăceanu, Ispravnicū de Ilfov, să facă împreună cu Arbut, la Grozăvesci, o piuă pentru lucrarea fabrīcei de postavū.³

Nu tocmai desinteresată era preocuparea lui Hangeri de mersulū fabrīcei de postavuri, cum se pōte vedea și din Pitaculū din 13 Decembre 1798 cătră vel Vist., să împlīnescă de la Epistatulū fabrīcei de postavū câte 10 talerī de postăvarū, *ruptórea*, și să-i dēe la Cămară. Vodă cere și catastih de toți postăvarīi în ființă.⁴

1. Pag. 10.

2. Cod. XXXIX fila 4 și 4 verso.

3. Cod. XXXIX fila 4 verso. Cu Pitacū din 20 Maiū 1798 ordonă lui Chiriac Arbut, Epistatulū fabrīcei de postavū, să dēe catastih de toți ómenīi fabrīcei. Cod. XXXIX fila 46.

4. Cod. XXXIX fila 121 verso.

Situațiunea comerțului este aceeași, ce amŭ arĕtat-o sub anteriorele domnii. Nu numai cĕ comercianții supuși streinii se bucură de privilegii și de scutiri, cari facŭ imposibilă concurența din partea neguțitorilorŭ pămĕntenii, dar încă continuă a pune mâna pre mica industrie, pe tŕtă diua mai multŭ, evreii cari vinŭ de peste hotarŭ. Sunt ovrei ceprăzari și legători de cĕrți, cari se substituiescŭ ceprăzarilorŭ pămĕntenii, ba încă primescŭ scutiri și miluiri de la Hangeri ¹.

Unŭ Domnŭ, care nu visĕză decĕt cu ce mijlocŭ va face mai multe parale, nu putea sĕ întĕrzie a da cele mai multe pitace și hrisŕve in favŕrea evreilorŭ, cĕci desigur, le plĕtiaŭ bine. Așia fu, de bună sĕmă, hrisovulŭ din 6 Sept. 1798, in care Hangeri đicĕndŭ, cĕ «fiind-cĕ in județulu Slam-Rŕmnic, la tĕrgulu Focșanii se află cĕfi-va ovrei cu locuința, carele... fiindŭ trebuință (?) a avea inĕre dĕnșii unŭ vechilŭ alŭ starosteiŭ lorŭ, neputĕndŭ starostea de aici (din Bucuresci) a ajunge, pentru ca sĕ ingrijĕscĕ de dĕnșii, a putea trĕi in orĕnduiuala lorŭ și a se indĕmna și alții de a veni, prin jalbă aŭ arĕtatŭ Domniei mele, David starostea de ovrei, cumcĕ aŭ făcutŭ vechilŭ alŭ sĕu peste ovrei, la numitulŭ tĕrgŭ Focșanii, pe.... cĕruia făcĕndŭ rugăciune a i se da cartea Domniei mele la mâni spre a fi cunoscutŭ...» Hangeri aprobă cererea. Dupĕ cuprinsulu hrisovulu, acestŭ vechilŭ de staroste are obligațiunea a stringe de la ovrei analogon alŭ *rupturei* Cămărei, luāndŭși cĕte.30 bani de nume, obicinuiți ai stărostiei, și cĕte 1 leŭ venitŭ alŭ Hahambașei. Vechilulu sĕ caute pricinile dintre ovrei, dupĕ orĕnduiuala și obiceiulu lorŭ. Li se dă dreptŭ de apelŭ la starostea de evrei din Bucuresci. Vechilulu de staroste sĕ aibă «in zaptulu sĕu atĕt pe ovrei pămĕntenii, cĕt și pe streinii ce vinŭ, sĕ-i aibă in sciința sa, ținđu catastih curatŭ, pentru toți de obște, dupĕ privileghiulu ce s'aŭ intăritŭ și de cĕtre Domnia mea.» 1798, Sept. 6.²

Iatĕ in ce modŭ Hangeri organisa o administrațiune specială a evreilorŭ, aprŕpe independentă de aceea a țerei !

La 8 Sept. 1798 dete unŭ noŭ hrisovŭ lui David sin Moisi, pe care-lŭ făcu *staroste de evrei și la tŕtă brĕsla ovreĕscă*, ca aceștia sĕ fie scutiți «*de tŕte alte orĕndueli ce vorŭ eși pe altă țĕră, fĕr' de numai ruptŕrea sĕ o dĕe.*»

In asemenea condițiunii concurența mai era posibilă inĕre Romăni și evrei ?

Același hrisovŭ, din 8 Septembrie 1798, constituĕ evreilorŭ in tŕtă

1. Cod. XL, fila 109 și verso.

2. Evreii legători de cĕrți scutiți de dĕri Cod. XL fila 170. Pitacŭ din 13 Octombree 1798. Ceprăzarŭ evreŭ scutitŭ de dĕri la Octombree 1798. Cod. XL fila 178.

țera jurisdicțiunii speciale la starostea lor, cu dreptu de apelu la Că-mărașul celu mare.

Starostei îi scutea Vodă prăvălia de fumăritu și de alte orândueli, cum și de dijmăritu i vinăriciu drepte bucatele lui. Să ție o pivniță în Bucuresci apărată de dajdi. Când stringe dajdia de la evrei să iée câte bani 30 pentru ostenéla lui. Fiindu și vechilū de Hahambașa, să iée de tot ovreiuū casnic câte tal. unu pe anū și alte venituri ale hahamulu.

Și, ca și când aceste nu erau d'ajuns, Hangeri scutesce și povernele ce le-aū făcutu pe loculū donatū *ad hoc* de Vodă în Bucuresci, cu care poverne să nu aibă zapciiī mari și mici a face întru nimic.¹

Și pe când evreilorū le acordă Hangeri hrisóve peste hrisóve, abia aflămū de la elū o singură reinoire de hrisovū, alū breslei bārbierilorū, din 10 Iulie 1798.²

Mișcarea ȕilnică de călători oficiali, mai ales Turci, cari trecū mereū prin Bucuresci, ocazionéază și ea o nouă greutate, apăsāndū asupra neguțitorilorū și isnafurilorū pāmētenii: ei fură obligați a plăti o adevărată dare estraordinară, cu scopū de a mobila mai multe case, cari să servéscă de conace pentru acei musafiri, ca să nu fie nevoiți a-i mai primi în gazdă pe la casele lorū, adică în dauna chiar a onórei acelorū case.³

1. Cod. XL, fila 134.

2. Cod. XL, fila 84 și verso.

3. Hangeri făcu, prin pitacū, în 5 Februarū 1798, o analogie, o cislă pe isnafuri, ca să dée cinci «*tacāmuri*», adică cinci rēnduri complete de așternuturi și mobilamentū pentru camerele de musafiri. Pitaculū aréță că însuși *isnafurile* aū propusū asemenea facere de tacāmuri, prin cislă, asupra următoarelorū companii și bresle:

Compania neguțitorilorū cupeți	}	unū tacāmū
» cea mare a neguțitorilor		
Isnaful cojocarilor subțiri	}	unū tacāmū
Evreii și armenii la unū locū dau		
Cojocarii groși	}	unū tacāmū
Ișlicarii		
Bogasierii și margelarii ce nu suut între cumpānași		
Isnafulū șalvaragiilorū	}	unū tacāmū
» abagiilorū		
Pānzarii	}	unū tacāmū
Tabacii		
Cavafii		
Saracii	}	unū tacāmū
Croitarii		
Bārbierii și boiangii	}	unū tacāmū

Pământeniî avéu a se lupta, în micul lor negoț, cu asuprii de tot felul. Narturile¹ isbéu negreșitū și pe evrei și în genere și pe comercianții străini; dar pe când brutarul român era țintuit cu urechea de stâlp pentru dramuri lipsă la pâne, comerciantul *sudit* își vedea de legi și regulamente, iar evreul le eluda conru-pândū zapcii.

Apoi monopolurile de tot felul erau și ele o pedică la dezvoltarea comerțului și a industriei pământene.² Domnia avea mai multe fabrici monopolizate și ea impunea la vëndare prețul articolelor monopolizate, așa cum îi plăcea.³

Înființarea de tērguri septēmānale și de bălcieri continuă și sub Hangeri a fi unū mijlocū de a crea venituri protegiaților Domniei.

Pe când în Mai 1798 Hangeri repune în discuțiune, după reclamațiunii noi de la familia Moruzi, dreptul ce ea pretinde că are de a robi orașul Ploesci,⁴ Domnitorul acordă numeroșe hrisóve, ori renoesce pre cele deja acordate, la boieri, pentru a avea dreptul de tērgū la moșiile lor, ori bălcieri, cu monopolul vëndărei vinului, a rachiului, etc.⁵

Iar căldărarii, ferarii, olarii, simigiî, luminărarii și săpunarii fură obligați să facă 3 tipsii mari, 6 de mijloc, 6 tingiri cu capacul lor și 12 sahanе.

Veđi în anexe pitacul și lista obiectelor ce urmau acele bresle să furniseze.

dupē Cod. XXXIX, fila 15 verso, 16 și verso.

1. In anexe publicăm principalele narturi de sub Hangeri și anume: Nartul luminărilor de cēră roșie [Cod. XXXIX, fila 6]; nartul pentru miere și unt, din 1 Oct. 1798, Cod. XXXIX, fila 89]; alū băcanilor [Cod. XXXIX, fila 108 verso, 14 și verso], nartul pânei, din 6 Iulie 1798, [Cod. XXXIX, fila 59].

Ultimele actū din Cod. XXXIX, de la 7 Februarū 1799, este unū micū pitacū la biv. vel Hatm. Epistatul Agiel „să deē poruncă brutarilor să scóță pâne în tērgū de vëndare albă, curată și bine cóptă să vie la o para dramuri 175. Iar de vorū pricinui brutarii cevași, să ne arēți D-ta, ca să dămū Domnia mea poruncă la biv. vel Vorn. alū obștirilor spre a lua grău să facă *cisniū*, și atunci le va cădea întru tóte fără plăcere. 1799, Februarie 7.

2. Se scie că pe lângă monopolul scaunelor de măcelării, alū cărciumelor, rezervatū moșierilor, mai se bucurau privilegiați și de acelu alū pivnițelor scutite, de alū prāvăliilor apērate de dări, de dreptul de a introduce vinū în orașū fără accise etc. Cum era posibil să facă vr'o trebă bietul neguțitorășū în asemenea condițiuni?

La Noembre 1798 Hangeri mai scutesce de ori-ce alte dări ce se plăteu, douē cafe-nele ale Boerului R. Goleșcu vel Vorn. obștirilor. (Cod. XI fila 173 verso).

3. Pitacū din 17 Ianuarū 1799 să se vîndă luminările fabricate la luminăria Domnēscă de cēră roșie, câte tl. 3 și unū zlotū ocoa. (Cod. XXXIX fila 132).

4. Cod. XXXIX fila. . . Hangeri chiamă prin Ispravnicul de Prahova pre Ploesceni în judecată, prin 2-3 vechill, și le cere săși presinte hrisóvele relative la moșia Ploesci.

5. Publicăm în anexe cărțile pentru următoarele tērguri și bălcieri: a) Tērgū cu oborū de vite pe Tămășesci al marelui Vornicū Radu Slătineanu, din 3 Aprilū 1798 [Cod. XXXIX fila 27]. b) Tērgū la moșia Ștefănesci [Ialomita] a lui Șcarlat Grădișteanu biv. vel Serdarū, din 23 Iuliū 1798. [Cod. XXXIX fila 63]. c) Tērgū la Obileșci lui Brâncoveanu. [Cod. XXXIX fila 179 verso și 180]. d) Acluiasi boierū i se dă dreptū de bălcii la Cră-

Têrgulü moşilorü produce Domniei mai multü ca têrgurile după moşii particulare ¹.

Şi nu numai prin monopoluri şi privilegiu boierii paralisau comerciulü, dar adese ei dobândiau ca *poslušnici* meseriaşi, ca să nu aibă nevoie de a cheltui cu năimirea aceloră. Aşa vedemü că Hangeri dă unü pitacü, din 14 Aprilü 1798 către Aga, ca 12 zidari pošlušnici ai lui vel Log. de țera de sus N. Brâncoveanu, cât şi o calfă cu 15 lemnari, cari lucröză la Dumnealui, să fie scutiți de ori-ce altü lucru de la meimar-başa «fără numai cândü va fi trebuința de case Domnesci.»²

*

După deprinderea noastră, la acestü capitolü alü comerciului şi industriei, se cuvine să menționămü şi actele lui Hangeri relative la menzilituri.

Aceste acte sunt cele următore :

1. Cumpărarea de cai pentru menzilü, cu circularë la Ispravnicü şi oprirea neguțitorilorü de a cumpăra cai pênă se va implini suma cuviinciosă la menzilituri.—19 Aprilü 1798.

Cod. XXXIX fila 36 verso.

2. Locuri de păşune în jurulü Bucurescilorü pentru cai de menzilü arătate cu pitaculü din 22 Aprilü 1798.

Cod. XXXIX fila 34.

3. Cai pentru menzilü şi pitacü din 16 Aprilü 1798 la Aga, pentru oborulü têrgului de afară, ca oprirea matrapazilorü şi a altora să fie numai pênă la 2 a lunei Maiü.

Cod. XXXIX fila 27.

Asemenea la 8 județe de dincöce de Oltü şi la Caimacanü pentru 5 județe de peste Oltü.

ciunesci. [Cod. XXXIX fila 184]. e] Dómnei sale îi acordă volnicie de a aşeza têrguri pe la câte-va din moşile ce cumpără, ca la Comarnic, Breaza, Cojesti etc.

Să mai citămü invoirea dată la 29 Sept. 1798 lui Sc. Ghica vel Vist. a face têrgü săptămănalü pe moşia sa Rădovanulü şi bălcü la 15 a lui Augustü. [Cod. XXXIX fila 88 verso].

1. Pe lêngă chiria locului, unde poposesce carulü țărănescü venitü cu marfă, *vameşii* mai percepü de la fie-ce carü cu vase de lemnü şi de la fieş-ce carü cu vase de lutü smălțuite câte 20 parale, iar de la căruțe cu vase nesmlțuite câte 10 par. De carulü cu vase de lemnü şi de pământü, de Câmpu-Lungü, câte taleri 2 şi jumătate. Carulü cu vase de la Puchenü taleri 1 ¹/₂. Carulü cu öle roşii, ce se fabrică în împrejurimele Bucurescilorü, plătesce accise de talerü unulü. Cumpăratorii taxei podăritului din oraşü n'au voie să iée nici o taxă de la carele ce mergü la têrgulü moşilorü prin capitală.

Pe lêngă aceste taxe, vâtafulü de harabagiü mai percepea câte 2 parale de carü, însă de la cei ce au venitü chirigiü cu chirii, pământeni.

Vâtafulü de precupeți şi precupeții sunt opriți cu totulü de aşi esercita meseria în têrgulü moşilorü. (Pitacü din 12 Maiü 1798. Cod. XXXIX fila 44 verso şi 45).

2. Cod. XXXIX fila 30.

Pitacŭ din 9 Septembrie 1798 cãtre Ispravnicŭ, sã drãgã atenanțele poștelorŭ și casele de mosafirŭ de la fie-care. Surugiŭŭ încã sã dea, dupã datorie, câte unŭ carŭ de fãnũ.

Cod. XXXIX fila 78.

De puțin ajutorŭ era pentru comerciŭ, industrie și în genere cãlãtorilorŭ, menzilele, în urma pitaculŭ lui Hangeri din 17 Februarŭ 1798, oprindŭ a se da cai de menzilŭ cu platã de ugeretŭ «pentru ori-ce trebã mãcar, fãr'de numai la cei ce mergŭ și vinŭ cu poronci domnesci, cum și la cei ce vorŭ avea la mânele lorŭ adeverințele capu-chehaelilorŭ Domniei dupe la serhaturŭ, și la cei ce se vorŭ trimite de Ispravnicŭ cu vre-o trebuințã grabnicã și vorŭ avea și adeverințã Ispravnicilorŭ la mãnã». ¹

XX

Edilitate. — Pavele. — Ape. — Restaurarea Curței domnesci. — Higiena. — Spitale. — Ciurma.

Din respectulŭ edilitãtei nu aflãmũ multe mãsuri nouã luate sub domnia lui Hangeri, ci aprõpe o repetire a anteriõrelorŭ dispozițiunii. Nu contestãmũ totuși cã Marele Vornicŭ al obștirelorŭ, funcționãndũ acum de mai mult timpŭ, era cum se dicea pe atunci «*practicosũ*» în specialitatea slujbei sãele. Elũ obținu de la Hangeri în 12 Maiũ, unŭ pitacŭ cãtre veliți Vornici, cu referințã la hotarele Bucurescilorŭ, ca sã fie revizuite și sã nu mai põtã intinde orașul. ²

Pavarea stradelorŭ din nou și reparațiunile sunt fõrte neingrijite sub Hangeri.

În 28 Septembrie 1798 unŭ nou Polcovnicŭ de poduri e numitũ, ³

1. Cod. XXXIX fila 19.

2. Cod. XXXIX fila 47.

În același sensŭ Pitacŭ la Spãtarulŭ și Marele Vornicŭ alŭ obștirelorŭ, cu aceeași datã și aceeași filã, cu adãogire, sã se lãrgescã ulițele încãlcate cu gardurile ómenilorŭ, și sã oprãscã zidirea de case peste hotarul orașului.

Cod. XXXIX fila 47.

Deja în 4 Februarŭ 1798 Hangeri dãduse unŭ pitacŭ la Aga și la Spãtarũ, sã întocmescã gardurile în jurulŭ Bucurescilorŭ.

Cod. XXXIX fila 14 și 15.

3. Cod. XXXIX fila 87 verso.

dar ce puté face vel Vorniculú obștirelorú și noulú Polcovnicú de podurí, decă veniturile casei obștirelorú nu erau suficiente pentru pavări din nou și pentru întreținerea pavagelorú esistente ?

Spre a se înlesni aceste lucrări, Hangeri a ordonatú, în 5 Iunie 1798, lui vel Vornicú alú obștirelorú, ca chereșteua ce va rămânea din cea adunată pentru restaurarea Curței domnesci, s'o întrebuințeze la pavele.¹

În 11 Octombree 1798, vedându-se lipsa de fondurí pentru pavele, Hangeri dá unú pitacú către veliții boierí, să facă o chibzuire întregă, împreună cu vel Vorniculú obștirilorú, pentru *adăogirea veniturilorú pavelorú*, care nu sunt suficiente pentru întreținerea celorú 4 căi.²

Nu aflarămú în condicile Divanului rezultatulú unei asemenea chibzuirí, dar nici credemú că se făcu, atențiunea publică fiindú la îndoirea dăjdiilorú și la mișcarea lui Pasvantoglu.

Continuă deci a se face mici reparațiuni de pavage dupe vechiulú sistemú : prin analogie de bani aruncați asupra caselorú și prăvăliilorú și viranelorú din aceeași stradă.³

Grija de podurí dupe apa Dâmboviței și de șanțurile, cu cari se regula și pe atunci intrarea apei Dâmboviței în Bucuresci, o constatămú din câte-va acte.⁴

1. Cod. XXXIX fila 53.

2. Cod. XXXIX fila 97.

3. Analogia de bani de implinitú de la multe obraze pentru pavea. Se iartă la câte-va obraze, plătindu-se de la cutia de milostenie, fiind ómení sêraci.—10 Iulie 1798.

Cod. XXXIX, fila 59 verso.

Din contra, cu aceiași dată, se ordonă lui vel Spătar și lui vel Vist. a se implini analogie pentru pavele de la alte fețe, boierí, preoți și mônăstirí, din orí-ce vorú găsi mai cu înlesnire, din léfa fieșcăruiá sêu din scutelnicí.

Pitacú la Vistier, din 19 Noembre 1798, să împlinescă banii datoriti de la câți-va boierí care se află afară ca Ispravnicí.

Cod. XXXIX fila 111 verso.

4. Lui Const. sin Pastia Epistatulú șanțurilorú i se vestesce că cresce apa Dâmboviței. Are destuí șanțari; să sară cu toții, să destupe gura șanțului, să nu se aducă înecarea Bucurescilorú.

Cod. XXXIX fila 45.

Pitacú la vel Spătarú, să rânduească Zapcii Spătăriei, ca împreună cu Polcovniculú de podurí să îngrijescă de podurile dupe Dâmbovița, acum că începú desghețurile, să tae ghița de sub podurí, și a întemeia stâlpii ca unu care cunósce, să nu se întâmple vre o primejdie.—1799 Februarú 2.

Cod. XXXIX fila 138.

Trebuința de piețe publice începea a se face simțită. Ele sunt trebuincioase, căci Vodă ordonă să nu steie carțile țeranilor cu lemne pe strade, ci în anumite piețe. ¹

Drumul de la Căneni și podul de la Bolintin sunt singure despre care aflăm urme de preocupățiune sub Hangeri. ²

Intreținerea fontănilor publice și private, prin Suiulgi-Bașa, continuă fără nici o modificare. ³

Cu referință la paza de incendii, pentru prima dată se comandă două tulumbe ori pompe. ⁴

De indestularea publică au îngrijit Marele Vornic al obștirilor. La capitolul comerțului am adus mai multe narturi. ⁵

*

Domnia lui Hangeri atât de grea pentru țără, a fost pe aproape în punctul de a deveni și mai gróznică, prin o nouă sbucnire a ciumei, încă de la începutul anului 1798. La 1 Ianuară 1798, abia sosită, Hangeri numesce cei 100 epistați de paza Ciumei. ⁶

La 25 Ianuară acestă an, Domnitorul ordonă lui vel Vornic al obștirilor, să trămită ună cioclu de la polcovnicia de ciocli, să mērgă în județul Muscel, ca, sub povēțuirea Ispravnicilor, să curēțe o casă, în care s'au întēplată *molimă*. ⁷

În curēndu bōla își face aparițiunea mai amenințătoare și în altă

1. Veđi pitacul de la 3 Februară 1798. Cod. XXXIX fila 14.

2. Poroncă legată la Dâmbovița, din 6 Noembre 1798, să repare podul de pe rēstōca de la Bolintin pēnă în 5 zile.

Cod XXXIX fila 105.

Reparația podului de la drumul vamei Căneni.—10 Iunie 1798.

Cod XXXIX fila 55.

3. Pitac pentru împlinirea a 100 de taleri ai suiulgiului de la vameșul oborului.—27 Sept. 1798.

Cod XXXIX fila 88.

4. La 31 Octombree 1798, pitac la Vornicul obștirilor Radu Goleșcu să comandez două tulumbe de foc la un mēșter ce se află în Bucuresci.

Cod. XXXIX, fila 102.

5. Pitac din 3 Septembree 1798 privitor pe fabricanții de lumînări de sēu, să aibă sēu îndeajuns să nu fie lipsit orașul de lumînări de sēu.

Cod. XXXIX, fila 73.

6. Cod XXXIX fila 23.

7. Cod. XXXIX fila 10.

direcțiune, prin acea de la Sărata (Buzeu) la Focșani. Asemene, în Febr. 1798, se însemneză la Mărgineni, în județul Secueni.¹

Pe dată Radu Golescu propune măsurile de luat. În prima linie, la 22 Ianuară 1798, Domnitorul reînvoiesce hrisovul spitalelor nouă (de la Dudesci).

În preambulul acestui hrisov foarte lung, scris de Logofetul de Divan Chiriță, se face istoricul înființării spitalelor în țera muntească și anume a celui de la Pantelimon pentru bôle cronice și a celui din apropierea Bucurescilor, la Valea Florescilor «pentru două bôle iuți ce s'ar întempla adică ciuma și lungórea». Acest spital nu póte coprinde decât 40 bolnavi, deci nesuficient la cele 6 mari întemplări de ciumă.

Acele 6 rânduri de ciumă, Logofetul Chiriță le pune la următorii domni: 1-a ciumă mai mare la a 3-a domnie a rēposatului Const. Vodă Mavrocordat; a 2-a la prima domnie a reposit. Scarlat Ghica; a 3-a și cea mai mare, la cea dupe urmă domnie iarăși a repositului Const. Vodă Mavrocordat; a 4-a în domnia rēposatului Manole Vodă; a 5-a la a doua domnie «a fratelui Mihai Vodă Suțul și a 6-a (care să deé D-deu a fi cea din urmă) în domnia fratelui Domn Alexandru Vodă Moruzi».

Apoi hrisovul face istoricul zidirei noului spital de la Dudesci, sub Ales. Moruz, descrie pe larg acest nou spital, arată înzestrarea lui cu venituri și apoi rēnduesce epitropia noului spital compunēnd-o din «epitropi pământeni iubitori de patria lor și temetori de D-deu»: vel Banul D. Ghica și vel Vornic al obștirilor Radu Golescu. Epitropii sunt numiți pe viață, cu drept să-și deé inși urmași dupē mórte pre cine «în sufletul sēu il va cunósce destoinic, ca prin scirea și porunca Domnescă să se orēnduescă în loc.

Hrisovul continuă apoi a înșira regulamentul de administrațiune al spitalului și lazarurilor din Dudesci, cum se pot vedea în anexele acestui volum. Observăm că, pe lingă cei doi epitropi mari, se mai rēnduesc epitropi al doilea 4 neguțitori și anume: Hagi Chiriac Arbut, Ión Scufa, Spirul Cazoti și Hristea. Aceștia au admi-

1. Pitac din 18 Febr. 1798. (Cod. XXXIX fila 20 verso). Idem, idem, și o carte deschisă la Ispravnicii de la Slam-Râmnic. Se trimite polcovnicul de ciocli cu mai mulți ciocli, ca să facă curățenia celor molipsiți din satul Custura.

La 8 Febr. 1798 sbucnesce ciuma în satul Stîlpu, (jud. Buzeu) luată de la un turc din Brăila; se ieu măsurii, cu pitac Domnesc.

Cod, XXXIX, fila 17.

nistrațiunea veniturilor ū spitalului ūi decī ūi a celor ū 3 mōnăstiri pāmēntene *aferosite* spitalului de Al. Moruz. ¹ Ei dau sēmă insă celor ū doi epitropī mari, cari aū dreptul ū primi de la epitropīi mici o dată pe an ū o masă de onōre ūi cāte un ū engolpion de cāte 3 dramuri aur ū. Se mai dau 60 de ūmeni posluūnici spitalului, cu nume de spitalioī, ² cari nu vor ū avea lēfă de 5 lei pe lună decāt în timp ū de bōlă ūi vor ū fi obligaī să aibă cāte un ū car ū cu boī pentru transportul smreduīilor ū. Aceūtia vor ū sta sub un ū anume vātav ū ūi se vor bucura de apārare de dājdiī.

În Februar ū 12 Hangeri trāmite cārī deschise în județe pentru ferire de bōla ciumeī. ³

În 14 Febr. 1798 Hangeri scrie Mitropolitului să ordone preoīilor de la biserici să mērgă în fie ce diminēță cu epistatul ū *ad-hoc* ūi vātășelul ū de mahala să-i întrebe de sātate. ⁴

La 23 Februar ū 1798 Hangeri rēnduesce pre Stefan Hiot, epistat ū pentru desinfectarea lucrurilor molipsite. ⁵

Acest ū Hiot ū, la 1 Mart ū acelaūi an ū, e cāpātuit ū ūi mai bine : e rēnduit ū la spitalurile nouē, sub cuvēt ū cā ē om care cunōsce bine bōla ciumeī. ⁶

Spitalele vechī, de la Pantelimon ū ūi Colțeā, încă funcōneză, dar pentru bōle ordinare.

1. *Spitalurile noue*. Ienache Scufa ū Spiro Cazoti, rēnduiī la cele 3 mōnăstiri date spitalelor ū s'a ū purtat ū bine ūi decī sunt confirmaī din nou în epitropia acestora.—1798 Febr. 18.

Cod. XXXIX, fila 150.

Între veniturile ei sunt baniī datorīi de Armășie pentru țiganiī mōnăstireī Cozia ce sunt aurari între băiaūi din jud. Vâlcea. Vodă ordonă luī biv vel Hatman ū epistatul ū Armășiei, să plătēscă aceī bani, fiind ū de trebuință spitalului, cārui s'a dat ū veniturile mōnăstireī Cozia cu hrisov.—1798 Noembre 27.

Cod. XXXIX fila 116.

Pitac ū din 5 Sept. 1798 la biv. vel Vornicul ū Florescu epitropul ū Pantelimonului, să plătēscă subvenția de 500 taleri pe cāte 2 ani, datorită spitalelor ū noue.

2. De o cam dată din numērul ū de 60 în 1798 n'a ū fost ū decāt 30. Pitac ū la Vistier ū să dēe 30 lude din 60 spitalioī, ce a ū sē ūie cu hrisov ū de posluūanie.—7 Decembre 1798.

Cod. XXXIX fila 121 verso.

3. Cod: XXXIX fila 21 verso. [Veđi actul în anexe].

4. Cod. XXXIX fila 17 verso.

5. Cod. XXXIX fila 24.

6. Cod. XXXIX fila 34 verso.

Jupâneasa Maria Mănăileasca din jud. Buzeu, a dispusă prin dieta sa a se face un spital pe moșia sa, lăsându esecutor testamentar pre biv vel Paharn. Greg. Hrisoscoleo, nepotu-său, și epistat pre Mitropolitul țerei Dositei, încă fiind Episcop de Buzeu. Acest spital s'a terminat încă din domnia lui Al. Moruzi, care l'a dotat cu unele mili și ajutore. Alexandru Ipsilant încă a întărit dotațiunea acordată de Al. Moruzi. La 9 Iunie 1798 Hangeri, la rândul său, reînnoesce anteriorele hrisove domnesci, cu condițiune ca «numitul boieru epitropu, prin osirdia sa, prin epistasia P. S. părintelui Mitropolitu, să se silască a intra în fapte acéstă bună faptă: de a se întocmi spitalul cu doctoru, cu gerah și cu totă orânduiala cea trebuincioasă.»¹

În 15 Iulie 1798 Hangeri reînnoesce și hrisovul mănastirei Colța, de mile și venituri, în vedere cu spitalul și școla de acolo.²

Preocupându-se de spitale, negreșit guvernul lui Hangeri urma să îngrijescă și de spițerii și doctori.³

Cu altă pitac, din 29 Noembrie 1798, la vel Vornic al obștirilor, Hangeri destitue pre un doctor de la spitalele nouă, dicându:

«Fiind-că mincinosul dohtor, ce se află orênduit la treaba spitalurilor celor nouă, nu numai că nu are nici o știință de ale molipselei, ci încă deapurare s'a cunoscut că tote arătările lui sunt neadeverate și mincinoase, pre care, ca pe un nevrednic, îl lipsim Domnia mé din tréba acésta, și în locul lui iată orênduim pre al nostru Cavas-Baș Ianake, carele are bună sciință de ale bólei și este sciut că s'a aflat și în alte vremi în slujba spitalului; ci dar să'i se dée léfă pe totă luna câte tal. 50 și pre acesta să-lu scii D-ta de Dohtor al spitalurilor de molipselă». — 1798 Noembrie 29.

Cod. XXXIX, fila 116 verso.

Ce mai doctor va fi fost și acest Cavas-Bașa Ianake!

În luna Noembrie și Decembre 1798 scirile de izbucniri de ciumă se înmulțesc. În vedere cu acele sciri se ia de guvernul central diverse măsuri, precum se pot vedea în note câteva.⁴

1. Cod. XL fila 76.

3. Cod. XL fila 80. Veđi documentul la anexe.

3. Cu pitac la Vornicul Goleșcu și la protomedic, el ordonă ca dimpreună cu ceilalți doctori, cari primesc léfă de la Epitropie, să inspecteze spițeriile și să le pue la bună rânduială.—18 Sept. 1798.

Cod. XXXIX, fila 82 verso.

2.«Fiind-că se aude pe afară cum și aci în politia Bucureșilor bănuiala pe alocurea de acéstă năprasnică bólă».....

Ca să se preîntimpine réul., Vodă scie lui Vel Vorn. al Obștirilor, ca împreună cu vel Spat. «să socotiți, să chibzuiți câte face trebuință la orânduiala Nizamului».

XXI

Istoria Domniei lui Hangeri

Domnia lui C. Hangeri a fostă una din cele mai grele, care au apăsatu asupra țerei muntenesci. Istoricii contimpurani, nu sunt totuși unanimi intru a blăstema începutulă acestei scurte Domnie, care dură pênă la catastrofa din Februar 1799.

S'au scris și lui Colceac ispravnic din județ Ilfov să însciințeze despre molipsela din județ. — 1798 Noembre 22.

Cod. XXXIX, fila 113 verso

Asemenea în 23 Noembre la mitropolită se deé poruncă la preoți să nu îngroape morții pênă ce nu dă de scire la Polc. Balaurea, ce este rënduit asupra acestei «trebi», ca să vadă de ce bôlă a murit?

Preoții să âmble în tôte diminețile prim mahalale cu epistatul și Vătășelul prin tôte casele, cercetând de sănătate seú bôlă... să facă arătări la cas de bôală la D-lui Vel Spăt. și la D-lui Vel Vorn. al Obștirilor. — 23 Noembre 1798

Cod. XXXIX fila 113

Asemenea la Spăt. să deé seimenii trebuincioși de la Polc. și de la Bașbulucbașa să păziască la lazareturi. — 1798 Noembre 23.

Cod. XXXIX fila 114.

Asemenea isprav. de Ilfov să trâmă 100 care lemne la spitalele noué — cu plata de la Vel Vornic al obștirilor a câte 3 taleri de car. — 1798 Nom. 23.

Cod. XXXIX, fila 114 verso.

Pitac la Vel Vornic al Obștirilor din 2 Decembre 1798

«Dintru început, când înșine D-nia mea am fostă de am văduț spitalurile cele noué, am făcută întrebare Epistatului de acolo pentru acele 4 odăi mari de ce treabă sunt orânduite a fi? Și ne au arătat, că una este pentru cei bolnavi molipsiți, alta este pentru cei molipsiți și nu bolnavi; alta este pentru schimbarea aerisitului și alta este numai pentru cei cu ipopsie de molipselă... Acésta i s'a arătat și de Vel Vornic... Iraturile spitalului, cum că sunt îndestulate nu este nici o îndoeală... «Acum cu aducerea celor molipsiți de la Ștefănesci, D-ta fără de nici un fel de chibzuire îngrijitoare cu deosebire, ca la o trebă delicată ca acésta, te ai brodită de ai pus pe toți ómenii într'o odaie, fără a deosebi pre bolnavi de cei sănătoși și pre cei sănătoși de cei cu ipopsie, încă amestecându-i și cu cei-l-alți de aice» din care acésta te ai făcută însuți D-ta pricina a se prăpădi toți acești ómeni și a se înmulți treaba acésta, de care nu numai o să dai sémă înaintea lui D-șeu, ce și de față esci vinovat fiind că iraturile spitalurilor sunt în îndestulare și nu poți să găsesci pricină de neajungerea cheltuelilor, ca să nu gătesci odăi mai multe, a face deosebirea ómenilor de a nu fi amestecați cei molipsiți cu cei *ipopsiți*. Incă eată că eri,

Hangeri era, după afirmațiunea lui Dionisie Fotino «omü bunü îngăduitorü, veselü și dotatü cu multe virtuți rarü și frumöse.» Același scriitorü mai adaogă că «După ce s'a aședatü în Domnie, în adevărü s'a arëtatü cu multă bländetă și dreptate și economisea cum putea trebuințele oștirilorü Impërătesci, ce se apropiaü de Vidinü.»¹ Fotino, scrie că țera cunoscându-lü mai denainte, era veselă căci el venia Domnü.

s'aü lovitü trei din cei sănătoși și astăzi s'aü lovitü doui iar din cei sănătoși, și să o cunoscü D-ta că s'aü pricinuit chiar din neîngrijirea D-tale. De care iți poruncimü, negreșit să faci îndreptare cu a'i deosebi după cuviință.....» — 1789 Decembre 2.

Cod. XXXIX fila 119

Unü specialü «nizamü» coprindeñdü înfinse instrucțiuni relative la combaterea ciumei, este datü la 9 Decembre 1798. Ilü dămü în anexe, observändü că el coprinde unele dispozițiuni, ce nu am aflatü în actele anterioare de asemenea natură.¹

Veđi anexa după Cod. 40 fila 123 și verso și 124 și verso.

Pitacü din Decembre 1798, să se oprëscă vinderea de vechituri de către telelöice; prin cărciume să nu fie slobođi a bé, ci să-și cumpere în vase și să ducă acasă. Calabalăcü să nu fie în Cărciumă. — 1798 Decembre.

Cod. XXXIX, fila 121. Veđi și la fila 123 — Cod. XXXIX — actul d'n 9 Decembre 1798.

Polcovnicia de ciocli

Cioclii să stea, nu sub agie, ci sub epistații spitalelor nouë.

Polcovniculü de ciocli nu se va mai face cu caftan, ca să nu fie dator a da vre un havaet, «ci să se facă cu sărutare de mână, ales de D-lor Epistații cei mari și să nu se schimbe nicü într'o vreme, fär de vină învederată, prin bună cercetare. Să aibă 40 de ómenü la stégulü sëü, însă 20 pe josü și 20 cu carë pentru rădicatul celor bolnavi și celor molipsiți și a celor cu ipopsie. Să aibă toți 40 semnele lorü la strae, la car și la vite, ca să fie cunoscuți că unt de la epistasia de molipsiți. Să se orënduiască Polcovnicü Stefanü Gorăné-nul. Să n'aibă voie a lua de la ciocli havaet, că nicü el nu dă: să se mulțumëscă cu léfa pe totă luna talerü 20, iar ciocli cu scutélă și câte 1½ talerü pe lună cei cu care, iar cei pe josü cu câte un tal. pe lună.—1798 Decembre 11.

Cod. XXXIX fila 126; veđi în anexa și fila 124 verso Cod. XL Pitacul din 15 Noembre 1798.

Se trimitü 120 de calici la monastirile din țeră; câte 1 până la 3-4-5 și 6 de fie-care mănăstire. Acestora li s'aü orënduit a se stringe milostenie pentru ei de la bisericü, ca să li se trămüță acolo prin prea sf. Mitropolitul, iar din Mănăstire să li se dée câte una oca mălaiü pe ți fie-căruia, cum și din bucate ceea ce vor fi mănăcändü și cei-l-alti oameni mănăstiresci. Să fie opriți de a fugi din mănăstire și a ämbra pe aiure. Să fie bine tratați. 1798 Decem. 17.

Cod. XXXIX fila 127

1. Tom. II pag. 186.

De părerea acésta a lui Dionisie Fotino nu fu Dionisie Eclesiarculū, dar Fănuță (zilotū) muștră pe Hangeri, căci

. . . . «nici pohfală, cum se cade a avea

Unū Domnū și stēpānū alū țerei, nici într'unū chipū nu o vrea :

Să ȃicū că nu vrea mândria, ci vrea blāndū a se purta ?

Acésta prea peste fire, ca Domnū nu se asemēna . . . »¹

Va să ȃică și Fănuță recunōșce că Hangeri nu iubia fastulū, pompa și că se părea unū Domnū blāndū. Intrarea lui pe podulū Moșoșoiei, adică nu pe strada obicinuitelorū alaiuri domnesci, displācu lui Fănuță, din prima ȃi a sosirei la Bucureșci a lui Hangeri.

Domnia lui Hangeri, studiată la lumina seriei de documente ce precedū acestū capitolū, și cu sângele rece alū omului ne contimporanū — pe cānd contimpurani erau Fotino și Fănuță — apare ca una din cele mai grōznice din cāte aū ingenuchiatū țera Muntenēscă și aū coruptū pēnă la mēduvă societatea romānă.

Nu iubia fastulū Hangeri ? Nu-i plăcea pompa, alaiurile ? Și cu tōte aceste, in ȃile fōrte grele pentru țēră, elū ordona reconstruirea Curței Domnesci. Dāmū aci in notă o serie de acte relative la restaurarea Curței Domnesci. ²

1. „Ultima cronică de Zilotū Romānulū“ pag. 5.

2. Pitacū la vel Aga din 1 Maiū 1798, să dea 5 carē cu cāte 4 boi la lucrulū Curței Domnesci, pentru cāratulū apei și alū maldārului la vitele de serviciū, cum și vasele și ergaliile necesare, in mānele Vornicului obștirilorū. Carulū va fi plātītū pe ȃună cāte 15 taleri.

Cod. XXXIX, fila 38.

Veȃi in anexe actele de vinderea locului Curței vechi.

Cod. XXXX fila 1.

Poruncă din 3 Maiū 1798, să dea Mōnăstirea Văcāresci 20 de țigani salahori; asemenea și Cotreceni și Radu-Vodă, afară de cei deja trimiși de la Mōnăstiri, cu emiclicū de 5 par. pe ȃi.

Cod. XXXIX, fila 39 verso.

Pitacū la biv. vel Hatmanū epistatulū Armașiei, să dea la epistatulū lucrului curței 6 cușnice cu tōte ergaliile lorū, însă cușnice cu țigani cēi trei buincioși și cu fo și cu tōte, dupē orēnduiala covacilorū meșteri, 5 Maiū 1798.

Cod. XXXIX, fila 40.

Egumenulū de Cotroceni refusāndū de a da țigani salahori, sub cuvētū că n'are de cāt 9, Domnitorulū, constatāndū că are mai mulți de 30, ordonă in 5 Maiū 1798, că numai acei 9 să fie lăsați Mōnăstirei, iar cei-l-ȃi să fie trecuți in condica țiganilorū domnesci.

Cod. XXXIX, fila 41, și verso.

Cum se acordă neîubirea de *fastu* a lui Hangeri cu baterea unei medalii de argintu la 1797, care represinta bustulu lui, in spate cu o

La 7 Maiu 1798, Vodă ordonă egumenulu Mönăstirei Glavaciocă să mai dea 100 țigană salahoră peste cei deja dați, însă: 50 acum și 50 peste 4, 5 zile. Li-se promite emiclic de 5 parale pe ți.

Cod. XXXIX, fila 42.

Pitacă la Vorniculă Golescu să plătescă meșterii lemnaři și zidari, la cei mari câte parale 25, la cei de mijlocă câte 20, și la copii câte 15 parale. 8 Maiu 1798.

Cod. XXXIX, fila 43 verso.

Pitacă din 11 Maiu 1798 către Ceaușulu de lemnaři și zidari, să aducă în țeră, de ori unde, zidari și lemnaři, cu plată.

Cod. XXXIX. fila 43 verso.

Vëndarea cu licitație a o parte din loculă Curței vechi. Baniă prinși să se dea la facerea Curței de la Mihaiă Vodă. 30 Maiu 1798.

Cod. XXXIX, fila 50 verso.

Pitacă din 20 Maiu 1798: fiind-că se întârzie terminarea Curței, de óre-ce lemnaři și zidari se află împrăstiați la lucru prin orașu, ordonă lui Radu Golescu, să ia asemenea meșteri ori dela ce lucrare s'ară afla, pentru lucrarea Curței domnesci.

Cod. XXXIX, fila 46 verso.

Fiindă trebuință de herestraiași, céușulu de lemnaři este volnicitu a aduce meșteri de la Tărtășescii Bujoreanulu, din Ilfov. 4 Iunie 1798.

Cod. XXXIX fila 50 verso.

La vëndarea loculă Curței Vechi, starostea să nu ia decăt 1 para la leu, fiind-că baniă din vëndare se întrebunțeză la zidirea Curței. 12 Noembrie 1798.

Cod. XXXIX fila 56.

Pitacă la Aga să afle meșteri de tăiatulu șindrilei pentru Curtea Domnescă. Să se ia câte 1 omă de la fie-care móră din Bucuresci și de pe margine, cunoscëndă asemenea meșteșugă. 13 Iunie 1798.

Cod. XXXIX, fila 56 verso.

Pitacă din 5 Iulie 1798, după întórcerea din Craiova, către biv vel Hatmanulu Filodoră, epistatulu Armășiei, să apuce pe mai mulți egumeni de Mönăstiri să dea țigană pentru zidirea Curței.

Cod. XXXIX fila 58 verso.

Vëndarea loculă slobodă. Pitacă din 27 Augustă 1798, ca să se împiecede încălcarea drumurilor și a loculă Bisericei de către cumpărătorii loculură.

Cod. XXXIX, fila 70 verso.

manta de blană, pe capŭ cu o căciulă de blană cu surguciŭ, la avers;

Pitacŭ din 3 Octombree 1798 la vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ. Vodă arătă că din lipsa de lemnari, ori din nevrednicia lorŭ, «s'au făcutŭ zătignire mutărei Domniei năstre, acum când au venitŭ vremea de a ne muta»; ordonă deci Vorniculuŭ obștirilorŭ, ca acela să ordone vătafuluŭ de lemnari Ioniță, să ia lemnari de unde va găsi, ómeni vrednici, și să'i facă teslimŭ la Ispravniculuŭ de Curte, ca în săptămána viitoare negreșitŭ să se isprăvescă tot lucruluŭ, adecă pênă în Dumineca viitoare să fie și sevêrșitŭ. «De nu va urma cum poruncimŭ să ni-lŭ arêți să'lŭ trimitemŭ la Ocnă.»

Cod. XXXIX, fila 90.

Pitacŭ din 5 Octombree 1798, la ispravnicii de Dâmbovița și Prahova pentru fênŭ, și Ialomița pentru orzŭ, ce sunt porunciți a trimite pentru grajduluŭ gospod.

Cu Pitaculuŭ din 8 Octombree 1798 ordonă lui Aga, pentru orânduiala rëndășilorŭ, ce măcarŭ că erau obișnuiți a se da pe la unii alții din obraze, care acêsta amŭ ridicat'o Domnia mea a nu se mai da nicăiri, fără numai la Domnesca năstră curte, câte 5 peste tótă săptămána.

Cod. XXXIX, fila 94.

Pitacŭ la epistatulŭ Armășiei biv vel Hatmanŭ Filodor, din 8 Octombree 1798, să înlocuiască cu țigance domnesci pe acele boieresci și Mănăstiresci, luate la Cojeșci «ca să nu mai fie pricină la mijlocŭ».

Cod. XXXIX, fila 94.

Pitacŭ din 12 Octombree 1798, la Vorniculuŭ obștirilorŭ, să nu plătescă lemnarii și zidarii că n'au isprăvitŭ lucruluŭ.

Cod. XXXIX fila 96.

Din lipsă de cherestea, de lemnari și de zidari nu este gata Curtea. Cu Pitaculuŭ din 12 Octombree 1798 ordonă vătășeluluŭ de lemnari și de zidari, «ca ori unde va găsi lemnari și zidari și cherestea, veri la têrgŭ, seŭ veri la cine, să o ia să o aducă la Domnesca năstră Curte, ca să se isprăviască negreșit făr'de zăbavă cusurulŭ ce au mai rēmasŭ.» Cherestea a totuși se va plăti după prețuluŭ curentŭ.

Cod. XXXIX, fila 97 verso.

Pitacŭ la biv. vel Hatmanuluŭ Epistatulŭ Armășiei, să dăe la Epistatulŭ lucruluŭ caselorŭ Domnesci țigani meșteri de ferŭ cu sciință de a lucra la feruluŭ de uși și de ferestre, ori-căți se vorŭ afla în Bucuresci și ori ai cui ar fi. Li se va da plata cuvenită. — 12 Maiŭ 1798.

Cod. XXXVII, fila 110 și Cod. XXXIX, fila 71.

Pitacŭ de la Const. Gh. Hangeri către vel Vorniculuŭ obștirilorŭ Radu Golescu, ca să ridice de la Pantelimon o sumă de cărămidă gata pentru trăbuinta Curței Domnesci. — 29 August 1798.

Cod. XXXVII, fila 110.

și la reversu cu armele țerei Muntenesci (corbulu cu crucea în pliscu, sórele și luna)? *Eacă facsimilea acestei medalii.* 1)

Dar nu numai medalii iubea să aibă Hangeri, ci mai alesu bani. Și ca să adune bani cât mai mulți, s'aú năpustitú asupra țerei cu biruri îndoite și întreite și cu vácăritulú, cum mai sus vedurámú.²

În primă-véra anului 1798 se restaură Curțile Domnesci. Cu pitaculú din 29 April 1798, se ordonă Ispravnicilor de Dâmbovița, Prahova și Sécuieni să trimită îndată câte 40.000 de oca varú, care se vorú plăti de către Vorniculú obștirilorú Goleșcu, câte 5 talerí una.

Cod. XXXIX, fila 37.

În 29 April 1798, pitacú la Mitropolitulú, ca de la mônăstirile carí aú țigani, să dée 100 salahorí pentru lucrarea Curțilorú Domnesci, plătindu-li-se de către rënduitulú, emiclic câte 5 parale pe ți.

Cod. XXXIX, fila 37 verso.

Asemenea în 20 April 1798, la biv vel Hatmanulú Filodor, Epistatulú Armășiei, să dée 100 țigani salahorí din cei domnesci, cú câte 5 parale emiclic pe ți.

Cod. XXXIX, fila 38.

La 30 April 1798, rënduesce Epistați asupra primirei de varú, nisipú cherestea pe anumiți boierinași «fără a nu se amesteca unulú în tréba altuia» însă sub povėtuirea Vorniculú obștirilorú.

Cod. XXXIX, fila 38.

1. Veđi ce scrie despre acéstă medalie D. D. Sturdza intemeetorul ilustru al numismaticéi naționale în memoriul presintat Academiei în 1878 pag. 20 (8° Bucuresci).

Nu credemú că a scăđutú ceva Hangeri din ceta de slugi ai curții. Pénă și Avgibașa și următorii sėi nu lipseșcú a exista.

Pitacú din 28 Octombree 1798. E autorisatú Avgibașa a merge cu vênătorii sėi Gheorghe sin Din și Dinu sin Mihalcea, de la Berceni (Ilfovú), pentru aducerea vênatului de trebuința curței împreună cu Avgibașa Gavrilă. Eí sunt scutiți de dări și slobodí la tréba vênătoriei pretutindenea, și ajutorati la trebuințele vênatului și aducerei lui la curte de câtră căpitaniú, zapcii și párcălabii satelorú.

Cod. XXXIX, fila 101 verso.

Dómna Ruxandra din spița acelei Principese Ghica, născută Rizu Rangavi, care făcuse, cu puțin înaintea, din Comitele d'Antraigues pe *Sigisbé* al ei în vilég, nu era unŷ sufletŷ care sã inspire lui Hangeri simțiminte române. Și ea pôte mai mult ca soțulu ei, ține sã adune averi, iute și multe. Pentru acésta nu refuza de a recurge la ori ce mizlocŷ ¹.

Dar Pitaculŷ lui C. Hangeri, prin care din țiganiŷ domnesci donézã Dómnei séle, decisi sieși 20 salașe de țigani, cum se pôte cualifica? ²

Dar tirgurile și bálciurile acordate la moșiile Domnesci, la Comarnicŷ, la Bréza, la Cojãsci, etc. ?

Aci scutiri peste scutiri, ca sã fie cât mai productive pentru «*prea iubita Dómna, care se trage din vechii Domni ai țerei*».

Dar hrisóve pentru acordare de liuđi pe la moșiile Domnesci?..

Și când nu mai scie cum sã se facã mai cu venitŷ o moșie a Dómnei, atunci sub pretextŷ cã Dómna avea hotãrirea sã înființeze acolo o școlã, capetã de la soțulu ei Domnitorŷ, numeroși liuđi, ca la Cojesci și Paserea, ³ numeroșe vinãriciuri și tot felulu de venituri.

1. Mai multe moși cumpérã Dómna pe numele ei în scurta domnie de 13 luni. Moșiile Bréza, Comarnic, Talia (Prahova), Belciugatele (Ilfov), Ulmeni, Cojesci, fosta moșie a lui Alecu Vãcărescu etc., devin, una dupã alta moși ale Dómnei Ruxandra Hangeri. Hotãrnicile acestorŷ moși se facŷ cu nerepectarea dreptãței monastirilorŷ și a particularilorŷ avënd moși vecine. Cum se cualificã hrisóvele date de Hangeri în favórea soției séle «*Luminatei méle Dómne Ruxandra*» ?

La moșia Cojeșcii Hangeri ridicã curți de óre-care importanță, decã este sã judecãmŷ dupã pitaculŷ din 5 Septembrie 1798, prin care Vodã ordonã lui Aga, «sã rënduiascã unŷ căpitanŷ cu 15 slujitori, ca sã stea napristanŷ asupra lucrãtorilorŷ de la casele ot Cojãști.»

Tot asemenea Vodã ordonã lui vel postelnicŷ, sã rënduiascã 3 postelnicŷ, cari sã stea iarãși asupra salahorilor ce lucrézã la casele de la Cojeșci.

Cod. XXXIX, fila 73 verso.

2. Nu i vorbã a mai datŷ din țiganiŷ domnesci și la alte fețe :

Pitacŷ din 17 August 1798 prin care dãrueșce lui Manolaha Filidor biv. vel Hatmanŷ, stãpãnirea pe 10 salașe de țiganiŷ domnesci, «*pentru cã Domnia mea cunoscumŷ multe și vrednicele slujbe ce aŷ arëtãtŷ dumnélui, iar când vre unulŷ din acești țigani va fi cãsãtoritŷ dupã țigancã boierescã séu mônastirescã, atunci poruncimŷ Domnia mea, ca în loculŷ aceleia sã se dée schimbŷ la stãpãnulŷ acei țigance dintre cei-l-alti țiganiŷ domnesci.*

Cod. XXXIX fila 137 [trecut în condicã tocmã târđiŷ, dupã 31 Ian. 1799].

3. Veđi cod. XL f. 158 din 25 Sept. 1798. Eaca și estrasŷ din diferite acte la care mai sus aludem și cari în întregime se vorŷ aduce la anexe :

Hotãrnicirea moșiei Cojeșcii prin biv vel Serdarŷ Alexandru Colceag și biv vel Serdarŷ Fotino.—16 Augustŷ 1798.

Cod. XXXIX fila 67 verso.

Când Vodă 'și punea ochiul pe vr'o proprietate, însărcina cu

Antonie Fotino și Serdarulă Alex. Colceag otărescū noua moșie cumpărată de Dómna, cu numele Belciugatele (din Ilfovū) de la Serdarulă Neculaț Seretli și Slugerulă Teodorache Văcărescu.—5 Noembrie 1798.

Cod. XXXIX fila 104.

La Comarnicū (Prahova). *Stăruesc locuitorii (?)* să li se deé voie de târgū săptămânalū, pe moșia «luminată și prea iubitei Dómnei nóstre Ruxandra Hangeri». Venitulū rachiulū, alū vinulū este însă alū Dómnei.—10 Sept. 1798.

Cod. XXXIX fila 79.

Pitacū din 5 Octombře 1798, scutire de vamă pentru ceī ve vinū la acestū târgū. Se va plăti câte 4 parale de fieș-care carū cu zaherea, pentru locū.

S'au trimisū și cărți legate la Ispravnicii județelorū vecine, ba chiarū și mai depărtate, ca să îndemne pe locuitorī să mērgă la târgū la Comarnicū, unde nu se plătesce vamă.

Cod. XXXIX fila 91.

Pitacū din 7 Oct. 1798, numindū unū specialū vătafū peste țiganiī «prea iubitei Dómnei nóstre Ruxandra Hangeri, așeđați la moșia Luminăției Sale la Cojeșci». La pricinele cele mai micī ce vorū avea între dēnșii, să le îndrepteze vătafulū; iar cele mai marī ce le vorū avea cu alți locuitorī, să le îndrepteze epistatulū casei Luminăției sale.

Cod. XXXIX fila 94 verso.

Cojeșcii cumpărați de la biv vel Clucerū Alex. Văcărescu, nefindū în mărimea hotărītă, vëndătorulū i-au întorsū Dómnei o parte din bani. La 21 Oct. 1798, Domnitorulū ordonă împetrierea moșiei Cojeșcii.

Cod. XXXIX fila 99.

Tirgulū de la Comarnicū se ridică și se pune la Bréza (Prahova), ce este iarăși moșie a Dómnei. — 1798 Decembre 1.

Cod. XXXIX fila 118.

Fiind-că la moșia Bréza (din Prahova) împreună este și altă moșie ce se dice Talia, care amēdouē sunt ale Casei prea iubitei Dómnei nóstre, și la moșia Talie fiind-că se otăresce cu moșia Bezdedenilorū (Dâmbovița) este prigonire de horare... Vodă ordonă Ispravniculū de Prahova să cerceteze pricina hotarelorū și să stălpescă cu petre.—1798 Decembre 4.

Cod. XXXIX fila 119 verso.

Cu pitacū din 3 Ianuarū 1798 Vodă trāmite pre biv vel Șetar Ioniță Bălăcēnu împreună cu Ispravniculū, să cerceteze pricina de hotare și de stăpānire a unū munte dintre Comarnicū și Bréza și să facă ocolnică cu semne osebite pentru amēdouē moșiile Dómnei, cu carte de blāstemū de la Mitropolitū, ca se supue dreptū ómenii la cercetare.

Cod. XXXIX, fila 128.

pitacŭ domnescŭ ómeni de incredere sã-i aducã informaþiuni despre

În Hrisovulŭ din 27 Iulie 1798, Hangeri ¼icẽndŭ cã, «luminata ŝi prea iubita nãstrã Dãmnã Ruxandra Hangeri se trage din vechi ŝi multe nẽmurile Domnilorŭ aĩ luminatului acestuia scaun domnescŭ al ¼erei romãnesci, cari de rẽndŭ aũ bine oblãduitŭ ŝi aũ ajutoratŭ ¼era acẽsta, unde fiind-cã s'aũ intẽmplatŭ a avea intr'acestŭ pãmẽntŭ ŝi Luminãþia sa moŝii ce se numesce Cojescii i Paserea ot sud Ilfovŭ, cu trebuinþã de ómeni pentru slujbã ŝi posluþanie ŝi de alte mili (?) domnesci, *ca sã se pãtã þinea în stare bunã ŝi șcãla ce este sã se întocmescã* pentru învẽþãtura copiilorŭ de chinagramata la biserica de pãtrã de pe acẽstã moŝie, *cu cale este de a avea ŝi casa Luminãþiei sële împãrtãșirea aceea de pronomion i de domnesculŭ acela ajutorŭ, care-l dobãndesce ŝi-l aũ tãte casele domnesci, boeresci ŝi monastiresci, cãte aũ moŝii, orĩ mori ŝi alte acareturi, cari se ajutã din milele domnesci cu scutelnici ŝi ómeni de slujbã ŝi de posluþanie ŝi cu alte mili, a cãrorã pronomii s'aũ pãzitŭ de cãtrã toþi fraþii Domni, cum ŝi de cãtrã înșine Domia mea. Drept aceea, *atãt pentru dreptatea nẽmurilorŭ luminãþiei sële, care aũ bine oblãduitŭ ŝi aũ ajutoratŭ ¼era acẽsta, cãt ŝi dupẽ pilda a tuturorŭ caselorŭ domnesci, boeresci ŝi monastiresci, precum ŝi a harurilorŭ ce aũ bine-voitŭ fraþii Domni de aũ facutŭ la cine aũ fostŭ socotitŭ în parte ŝi s'aũ urmatŭ, judecãndŭ cu cale ŝi cu dreptate sã se împãrtãșescã ŝi casa Luminãþiei sële prea iubitei nãstre Dãmne de domnesculŭ ajutorŭ ŝi pronomion...*» etc.*

Și cum «cine 'mparte, parte 'și face» Hangeri dã Dãmnei sële, decĩ sieșĩ, 50 de scutelnici *pãmẽntenĩ*, iar nu liudĩ strẽini, ca sã fie de slujbã la moșiiile Dãmnei: Cojescii, Paserea ŝi Ulmenii.

«Asemenea sã aibã casa Luminãþiei sële ridicãtura de oeritŭ pe tot anulŭ oĩ 2000. Așiderea sã mai aibã casa Luminãþiei sële ŝi vinãriciŭ de la toþi cei ce aũ vii ŝi plãtescŭ vinãriciŭ pe moșia domnescã de la Caracal (Romanaþi) cãte 3 bani de vãdrã, fiind-cã 2 bani ŝi pĩrpãrulŭ sunt milã a monastirei Sf. Spiridon noũ.»

Cod. XL, fila 97 verso ŝi 98.

Cu Hrisovulŭ din 22 August 1798 Hangeri ¼ice, cã «dupẽ volnicia ŝi puterea ce aũ Domniĩ asupra lucrurilor domnesci, ŝi precum ŝi alþi fraþi Domni de naintea nãstrã aũ hãrãzitŭ din lucrurile domnesci la locuri cuviinciose», tot asemine hãrãzesce ŝi dẽnsulŭ moșiei Cojesci, adecã sieșĩ, 20 de sãlașe de ¼iganĩ.

Cu Hrisovulŭ din 25 Septembrie 1798, Hangeri, amintind iarãși cã «este la toþi cunoscutã, cum cã Luminata ŝi prea iubita nãstrã Dãmnã se trage din vechi ŝi multe nẽmuri ale Domnilorŭ aĩ luminatului acestuia scaunŭ domnescŭ alŭ ¼erei romãnesci... întru care, fiind-cã s'aũ aflatŭ a avea ŝi casa Luminãþiei sële, moșii, vii, mori ŝi namestii, cu trebuinþã de ómeni pentru slujbã, ŝi de alte ajutoruri domnesci», Hangeri mai dã 60 de scutelnici la moșia Cojescii, din pãmẽntenĩ, iar nu din strãini, ŝi sub pretextŭ cã la acẽstã moșie este biserica de pãtrã ŝi cã Luminãþia sa Dãmna aũ întemeiatŭ ŝi șcãla de învẽþãtura fãr' de platã, mai dã vinãriciulŭ de la mai multe podgorii preste celŭ deja dat din moșia domnescã de la Caracal, scutindŭ acestŭ vinãriciŭ de deciualã la cutia de milostenii. Așiderea sã aibã casa Luminãþiei sële ŝi la ville, ce

acea proprietate, bună oră cum e pitaculă din anexe, în care se vede negușitorulă ageră, pricepută. ¹

Ca să aibă o drăie de scutelnici la moșia Cojescii, lacoma Dămnă se servește de o bine-făcătoare instituție ca școlă și de biserică. Ca să pună mâna pe un loc viran al mănăstirei Mihaiu-Vodă, spre a zidi prăvălii de speculă aprăpe de Curtea Dămnescă, Dămnă declară că din aceste prăvălii o parte le va așerosi reinființândei orfanotrofii.

Și pe când peste 100 de scutelnici își atribuesce Hangeri pe numele Dămnei sale, elă mai face și alt abuză, ordonăndă ca scutelnicii aceștia să fie dintre locuitorii pământeni, iar nu dintre streini, cari erau mai greă de găsită.

Cu asemene apetituri de bani, de averi, fiindă și Dămnă și Domnitorulă, ce putea să aștepte țera de la noua Domnie?

Ș'apoi Hangeri nu plătise și elă acăstă Domnie destulă de scump? Insuși protectorulă seă, Căpitan-Pașa, marele amiral, care îi mijlocise Domnia de la Sultanul, primi și elă bună bacșiuș. Cod. XXXIX de la archiva Statului, la fila 20, a păstrată urme de acelu bacșiuș. Hangeri venindă spre Bucuresci, se întâlnește în cale cu Alexandru Ipsilant, mazilitulă Dămnă, și, pentru un cuvântă seă pentru altulă, capătă de la dănsulă, în favărea lui Căpitan-Pașa, 20.000 de taleri, pentru a plăti o poliță dată aceluia la 14 Octombrie 1797, bani plătiți

are în Dealul cel Mare, în sud Saac, 30 de scutelnici; iar la viile din Dealul Țintei (Prahova) 10 scutelnici, iarăși din pământeni și căte 1 scaună de carne apărată și scutită la aceste 2 vii. Mai scutesce, cu multă tragere de inimă, Hangeri, de fumărită și de ori-ce dări, nisce prăvălii ce Dămnă aă zidită pe sēma sa, din zidulă curței până în podșorulă ce scobăra spre casa dămnului logofetă Știrbeiu. Mai scutesce în favărea Luminăției sele Dămnei, la vremea oieritulă, în toți anii, 3500 oi. Ca să mērgă bine tērgulă inființată la moșia Brăza (Prahova), tot a Dămnei, ridică ori-ce vamă de la cei ce vor aduce zaherele spre vēndare, acolo și hotăresce că ori-ce strēină se va aședa pe acăstă moșie, să fie nesupărați de dăjdii și de podveđi, un ană de đile. Hrisovulă rezervă vēndarea vinuriloră și rachiuriloră pe sēma Dămnei.

Cod. XL fila 158 verso, 159 și verso.

1. Cu pitaculă din 21 Ian. 1799 însărcinēză pe Gheorghe biv. ală treilea Logofetă de Divană, să viziteze două moșii ce voesce să vēndă. Hagi D. Papazoglu *la obrăze sciute Domniei mele* (?!) și anume: Lungiă ori Secăturile și Lunguleșile din Dămbovița. Gheorghe să aducă scire: ce lucruri mișcătore seă nemișcătore și care se pot vinde (arenda) sunt? adică vinuri, rachiuri, vite, porumb, fēnă și ori-ce altele. Să mai arēte, și cât preț se pôte prinde pe acelea la fie-care moșie deosebit? Ce venit pôte aduce anuală fie ce moșie? Cătă clacă? Cătă dijmă? Ce cărciumi sunt? Venitulă moriloră? Cum și de se găsescū mușterii să iēe venitulă acestora moșii, și cu cât pe ană? Seă fără cele mișcătore?

prin marele Log. Alexandru Manu și Banulŭ Alex. Hangeri, fratele noului Domnŭ. Prin pitaculŭ de la 10 Ianuarŭ 1798, Hangeri ordonă lui biv vel Pah. Hagi IŃn Moscu, ca acestă sumă să se achite din banii sărei, la care are dreptŭ încă, pe trecutŭ, *selefulŭ Domnitorŭ*, Alexandru Ipsilante.

Și nu numai bacșisuri în bani și juvaere împărțise Hangeri pentru a ajunge Domnŭ, dar și promisiuni de diferite folŃse, cari, ca omŭ de trebă, le și indeplini, acordându în decursulŭ anului 1798, la diferiți *găzdași* ai săi, înșirați pe calea de la Constantinopol la Dunăre, daruri anuale de bolovanŭ de sare.¹

*

Amŭ vędutŭ în urmă cum Hangeri, încă din Constantinopole, ordonă Caimacamilorŭ săi să arunce darea pentru zacherea o a de trimis la oștirea turcescă, ordonată să męrgă în contra rebelului Pașvantoglu de la Vidin. Cronicele nŃstre ne-au spus pe larg greutățile și abuzurile de cari fu copleșită nu numai țera Romănescă, dar și Moldova, sub pretextulŭ de a scăpa țerile de incursiunile lui Pasvantoglu și a partisanilor săi. Aceleași cronicŭ, dar mai cu sēmă Dionisie Eclesiarhulŭ vorbescŭ pe largŭ despre rebeliunea lui Pasvantoglu.

Nu credemŭ că intră în cadrulŭ lucrărei nŃstre o istorie a lui Pasvantoglu și de aceea nu o facemŭ. Inregistrămŭ numai evenimentele cari au o atingere directă la mersulŭ propriŭ alŭ țerilorŭ nŃstre.

Puțin ne interesează motivele rebeliunei lui Pasvantoglu; ceea ce datorimŭ a sci, este că acestŭ istețŭ rebelŭ devine în curęndŭ instrument în mânilorŭ puterilor străine, interesate de a slăbi puterea Turciei. Pe rëndŭ, sęu în modŭ sincronistic, Pasvantoglu e curtenitŭ de Muscalŭ, de Austriaci și de Francesi.

Momentele importante din istoria acestei rebeliuni și cari au imediate efecte în propriile nŃstre țeri sunt din anulŭ 1798, și anume: expedițiunea neisbutită a lui Leu-Pașa (Ali-Pașa) și apoi însărcinarea ce ia iusuși marele amiralŭ, amiculŭ și protectorulŭ lui Hangeri, de a duce o armată la Vidin și de a supune pe rebelŭ.

1. Așia, vomŭ cita darulŭ pentru Ali-bașa de la Despotodag: 20 bolovanŭ sare de la oca Telega; darulŭ lui Hussein sin Mehmet-Pașa de la Zavița, 20 bolovanŭ sare acordați în 9 Maiŭ 1798; 50 de bolovanŭ de sare, anualŭ, acordați lui Ali-baba Tekesi; 150 bolovanŭ sare lui Demir-baba Tekesi în 20 Mai 1798; 150 lui Husein Baba Salihler de la Tekęua de la Razgrad, sare de la Telega, a 100 oca bolovanulŭ. 24 Maiŭ 1798; câte 20 bolovanŭ sare lui Mehmet Iazagiulŭ de la Imbrucul Turtucaiei, etc. (originala listă de daruri de sare de la Telega amŭ donatŭ bibliotecei Urechii din Galați).

Acéstă din urmă expedițiune la care luară parte nu mai puțin de 17 pașale și o flotilă de șalupe canoniere pe Dunăre, comandată de contra-amiralul Ințem-bey, ocazionă cele mai mari greutăți țărilor Române și în deosebi Munteniei. Vr'o 5 luni de zile asediul Vidinului ținu, și în acestu timp, mai mult decât ori-când, Hangeri era dator să aprovisioneze ordia cu tot ce-i trebuia.

Cât sosi Căpitan-Pașa la ordie în direcțiunea Vidinului, Hangeri lăsă Căimăcămie în Bucuresci, la 23 Iunie 1798, pre Banul Dimitrie Ghica dându-i de ajutor și, credem, de supraveghetori pe vel Spătarul, «făcându trebuință a ne călători Domnia mea cu ajutorul lui Dumnezeu la Craiova.»¹

Dacă este să judecăm după actele din condice, apoi numai câte-va zile stete la Craiova, căci la 5 Iulie 1788, Hangeri semnă acte în Bucuresci. Fănuță ne spune însă că «din Craiova neincetat îngrija Hangeri întâmpinarea trebuincioșelor pe la ordii.»²

Intâlnitu-s'a Hangeri cu protectorul său Căpitan-Pașa la ocaziunea acestei călătorii spre Craiova? nu scim răspunde în mod afirmativ.

Din corespondențele publicate în tomul II, supl. I Hurmuzache, (pag. 189 et seq.) se vede că la Constantinopole pe la 14 Iunie st. n. veneau sciri rele din jurul Vidinului, totuși ordia lui Căpitan-Pașa nu este încă răpusă la data acésta de către Pasvantoglu. Fănuță povesteste însă, îndată apoi, despre învingerea lui Căpitan-Pașa și respingerea lui până la Lom. Scim însă că sdrobirea oștirei lui Căpitan-Pașa și împrăștierea ordiei din jurul Vidinului, sub loviturile viteazului și abilului Pasvantoglu³ s'a întâmplat în Octombre st. n. Se confirmă acéstă dată și prin scirile trimise din Bucuresci la Paris cu data de 2 Noembre 1798.⁴

1. Cod. XXXIX, fila 58.

2. Pag. 19,

3. Scriitorii se acordă a spune, că Pasvantoglu era născut în Pomerania și că a servit sub Frederic II în calitate de soldat, arătând mari talente militare și înaintându în graduri. Desertându trecu în Turcia și se făcu mahometan. Aci se distinse foarte mult, așa că înaintă până la gradul de Pașă. Vezi portretul dat în tom. V. Biblioteca «Urechia» din Galați mai posedă un alt portret al lui, în culori, imprimat la Paris, la Basset marchand d'estampes, în 1797 și 1798.

4. Hurmuzache tom. II, supl. I pag. 197. «Bucarest le 12 Brumaire, an 7. Je m'empresse, mon cher ami, de vous faire savoir les grands avantages que Passavan-Oglu vient de remporter sur le Capitan-Pacha.... l'armée du Capitan-pacha fut mise en déroute par les assiégés.»

De altmintrelea și Fănuță ceva mai departe pomenesce de luna Octombree.

N'avemŭ să povestimŭ intrigile dintre Căpitan-Pașa și Ali-Pașa, pe care marele amiralŭ l'a acusatŭ că din cauza lui a perdutŭ bătălia; nici nu este de interes pentru noi să descriemŭ scena uciderii lui Ali-Pașa de mâna marelui amiralŭ, ci avemŭ numai să spunemŭ, că cele întemplate la Vidin, aŭ pusŭ greŭ pe gânduri pe Hangeri, carele își dăce de sigurŭ în cugetulŭ sĕu, că sŕorta Domniei sale este indicată și că nu-i rĕmăne alta de făcutŭ, decât, pe deoparte să'și desfacă cât mai multŭ ițete din ale bătutului Căpitan-Pașa, și pe de alta să adune grabnicŭ și câți mai mulți bani. Așa se pregătesce pentru țĕră grŕznica aruncare asupra-i a văcăritului.

Căpitan-Pașa totuși speră să'și asigure o revanșă asupra lui Pașvantoglu. Cu acestŭ scopŭ caută a'și readuna fugarii. Vine la Șiștov, de aci trece Dunărea în țĕra Romănescă și poposesce la Daia. Hangeri îi iese aci intru întĕmpinare, de sigur mai multŭ ca să'și dĕe sĕmă însuși, din vorbirea cu marele amiralŭ, despre calea ce'i rĕmăne de urmatŭ. De la Daia Căpitan-Pașa trece la Rușciuc, de unde după câte-va zile, vine la Bucuresci «pŕote pentru perierghie, pŕote și pentru ca să'și mai risipĕscă gândurile.»¹

Dionisie Ecclesiarhul și Fănuță descriŭ intrarea în Bucuresci a lui Căpitanŭ-Pașa, cu ŕore-care variante, cât și petrecerea lui și a suitei sale vr'o douĕ sĕptemăni în reședința domnescă a lui Hangeri: «ducĕndu-lŭ intru odihnă chiar în casele domnesci, i-aŭ făcutŭ tot felulŭ de indestulări, cu daruri scumpe, cu mese frumŕse, cu tot felulŭ de dăcĕturi; aŭ adunatŭ pre toți boierii cei mari, împreună și cucŕnele, de aŭ făcutŭ jocuri, ca să'i trĕcă din vreme cu privirea».²

Despre acĕstă visită la Bucuresci nu face mențiune Dionisie Fotino, iar Dionisie Ecclesiarhul vorbesce de dĕnsa.³ Se deosebesce narațiunea lui Dionisie Ecclesiarhul de aceea a lui Fănuță prin aceea că spune, că la cererea lui Căpitanŭ Pașa, Hangeri a chiămatŭ la zafet pe boieri cu cucŕnele lor și că boerii aŭ refusat de a le aduce cu ei. «Vodă vĕdĕndŭ că n'aŭ venitŭ cu muierile lorŭ, nu i-aŭ silit, ci aŭ trimesŭ pe postelniculŭ celŭ mare și pe cămărașŭ, de aŭ adusŭ

1. Zilot, pag. 21.

2. Fănuță. Zilot Românul pag. 21 și 22. Data sosirei în Bucuresci a lui Husein Pașa Amiralul flotei turce este indicată în o corespondență adresată din capitala țĕrei munte-nesci cătră ministru relațiunilor străine din Paris, cu data de 20 Ianuar 1790 [st., nou;] se dăce aci: Le Capitan Pacha est arrivé hier 19 de ce mois à Bucarest. J'ignore s'il restera longtemps dans cette Principauté, avant d'entreprendre son voyage à Constantinople. Je crois qu'il est venu pour concerter avec le Prince de Valachie les moyens de veiller à ce que Pasvantoglu observe son traité de paix. [Hurmuzache II supl. I pag 200.]

3. Tĕsaur de monumente istorice. Tom. II pag. 194.

muiერი posadnice—curve—și cârciumărese, însă au alesă muiერი mai chipeșe și mai frumoșe și le-au îmbrăcată în haine frumoșe din camara lui vodă, făgăduindu-le daruri Domnesci și să facă totă voia lui Căpitanu-Pașă și a agaleloră lui și să se slobodă la chefuri. Deci la vremea mesei le-au poftită la masă să ședă cu boerii și aducându-le vel. Post., le-au numit că sunt cucónele boeriloră, arătând: iată acésta e Brancovénca, acésta e Golésca, acésta e Cornésca, acésta e cutare, și acésta e cutare Filipéscă. Căpitanu-Pașă vedându-le s'au bucurat și ședend tóte la masă cu boerii și vodă și Căpitanu-Pașă cu agalele, dicându-le muzicele; și după ce au mâncatú s'au sculatú și ridicendú masa au poruncitú Căpitanu-Pașă să jóce boerii cu cucónele lor; și fiindú joculú pênă séra și iarăși puind masa, și după masă jucandú pênă în puterea nopței, și incetând, au dis Căpitanu-Pașă lui vodă să'i opréscă una mai alésă pentru culcare, că scie elú că sunt Bucurescencele iubitóre de împreunări, și așa s'au și făcutú, și cele-l-alte le-au dat la paturile agaleloră, și boerii s'au dusú la casele loră, poruncindú Vodă postelniculú să spună muiereleor să le fie cu voie. Iar diminéța au dăruit turcii pe muiერი bine socotindú că sunt cucónele boerilor și le-au sloboditú. Apoi cămărașul le-au desbrăcatú de hainele cu cari le-au fostú îmbrăcatú, și le-au dat drumul.»¹

Asemenea scene de orgie, fi-vor fi fostú petrecute cu cucóne adevérate ori posadnice, în palatul domnescú, nu numai cu îngăduirea, dar prin punerea la cale a lui Hangeri și a postelniculú, sunt culminanța degradărei la care putu ajunge țera la finea sec. XVIII sub domnia Fanarioșilor!

Și la ce au pututú servi lui Hangeri asemenea mișelii? Numai ca să mai poată continua o lună de zile a stringe banii vácăritulú. De alt-felú, elú bănuindú că creditulú lui Căpitanu Pașă la Sultanulú este sdruncinatú în urma bătăliei perdate, caută să'și facă mână bună pe lângă alții, acuzandú chiar pe vechiulú seú protectorú, că din vina însuși a marelui amiralú s'a perdutú bătaia. Corespondența lui Hangeri întreținută prin Caimacanulú Craiovei Lapatí cădu în mânele lui Hussein pașă, care de la Bucuresci se dusesse îndărătú la Rusciuk. Zilele Domniei lui Hangeri erau de atunci numérate. Despre prinderea scrisorilor lui, Hangeri n'avu scire, dar totuși înțelese că stă rău și atunci stăruea, dice Dionisie Fotino, la Hussein Pașă, să mijlocéscă a fi rënduitú Domnă la Moldova. Căpitanu Pașă îi răspunde cu politeță, că va stărui, dar pe de altă parte, la Constantinopole, elú însuși cere destituirea lui Hangeri.

1. Tesaur de monumente II pag. 194.

În țeră Hangeri nu mai avea reținere, grăbindū să adune banii văcăritului, sub pretextū că'i trebuie pentru întreținerea ordjei turcesci ce se așeđa din noū în jurul Vidinului, pentru a întreprinde o nouă campanie. Pasvantoglu ar fi pututū face și mai cumplită sôrta județelorū oltene, de s'ar fi hotăritū să trecă Dunărea, dar elū nu făcu acēsta.¹

Relațiunile Turciei în anulū 1798 cu puterile Europene primescū o schimbare de mare însemnătate.

Situațiunea politică a Europei aduce modificări în situațiunea politică a Turciei.

În anulū 1798 la 5 Maiū stilū noū Imperatoarele Rusiei își făcu declarațiunile sële contra Francesilorū, în privirea libertății comerciale a mărilorū. La 19 Mai Buonaparte plēcă cu flota, din Tulon, spre Malta și Egipt. Austria face tratat de alianță cu Napole. Relațiunile Franciei cu Anglia sunt tot mai rele. Marea conspirațiune de la Dublin, rebeliunea din Irlanda, deși curēnd nimicită, resbelulū civilū ținu momentan pre Englezī la ei acasă. Francesii însă debarcă la Malta și iaū La Valette și îndată apoi, la 1 Iulie, Buonaparte ajunge la Alexandria cu 300 ventrele și 30.000 soldați, și coprinde acēstă localitate. Luarea Cairului urmēză în 22 Iuliū, după învingerea mamelucilorū.

Tôte aceste victorii aū puterea a alia pre Ruși cu Englezii. O flotă rusescă se unesce cu alta engleză, după 22 Iulie, la Texal. Englezii sub Nelson dobândesc o mare victorie navale asupra Francesilorū.

Acēstă victorie este de natură a ademeni pre Turci să nu mai eziteze. Pôrta dă la 1798 o declarațiune de resboiū contra Franciei, care a invadatū Egiptul. La 10 Sept. același anū Pôrta comunică Europei manifestulū sēu de resbelū cu Francia.

La indemnulū Angliei Pôrta permite unei flote rusesci de 12 vase de linie și 11 fregate să trecă din Marea Négră prin Dardanele.² spre

1. Hurmuzache tom. II supl. I pag. 198.

1. Nu numai prin Dardanele avu voie de la Pôrta Rusia să și trecă flota, dar și prin Principate urmaū să trecă oștirele rusesci, aliate cu ale Turciei.

Sciri din Constantinopole, privitoare la trecerea armatei ruse prin Moldova și Valachia, și la desțituirea lui Hangeri.—18 Februarū 1799.

Le 30 Pluviôse, an 7.

Il est déjà de notoriété publique que la Porte permet à l'armée russe de passer par ses Etats et qu'elle a donné les ordres nécessaires pour que ce passage s'effectue par la Moldavie et la Valachie.

Hurm. II Supl. I

Arhipelag. Ba la 29 Decembre 1798 Pórta chiar încheie tratatü de alianță ofensivă cu Rusia. La 5 Ianuarie 1799 Pórta făcu formalü tratatü de alianță cu Anglia. Rusia, aliată cu Anglia ¹ se aliază la 27 Decembre și cu Regele de Napole, contra Francesilorü, cari, la Rastadt, la finea lui Octombre, dictau Imperiului Austriacü condițiunile de pace. Anglia încheie și ea la 1 Decembre tratatü de alianță cu același Rege de Napole, contra Francezilorü, căci fomentau tulburări în Irlanda și desbarcaseră chiar oștiri acolo.

Intre aceste, după 4 Decembrie 1798 trupele rusesci și turcesci recucerescü Corfu de la Francezi. Impăratulü ruscü Paul I este instalatü ca Grand Maître de Malta.

Asemene evenimente aü, neîndoiösü, resunetü și efecte nu numai în Constantinopole, dar și în Bucuresci și Iași. În prima jumătate a anului, politicianii din capitalele române, înclinau spre Francezi. Și Hangeri și Calimach alü Moldovei manifestaü simțiri amicale Franciei. La Februarü 1798 Generalulü Carra St. Cyr secretarü de ambasadă franceză, decurënd sositü în Constantinopole, scrie Ministrului Talleyrand, că cetățianulü Fleury a obținutü beratulü Porței de recunoscere în calitate de consulü generalü alü Valachiei și Moldovei, cu reședința la Bucuresci, iar pe Parrant încă l'a recunoscutü Pórta, prin firmanü, de consulü francesü la Iași. ²

La venirea consulü generalü în Bucuresci, boierimea și Domnitorulü îi făcu o primire intusiastă. ³

Deja în 27 Septembre, stilü noü 1798, la Paris se scie că Rusia ceruse Porței acestü dreptü de a trece prin Dardanele cu flota în ajutorulü Turciei și că Rusia «menace la Porte de l'envahissement de la Moldavie... si le grand seigneur ne se hâte promptement de rompre avec la France.»

¹ Tratatulü definitivü de alianță între Rusia și Anglia este totuși de ceva mai târziu, din 29 Decembre 1798 stilü noü.

² Hurm. II supl. I pag. 171.

³ Le consul Général et moi avons fait des visites à la plus grande et à la plus respectable partie des Boyards de Bucarest. Il sont tous venus dîner à la Maison de France, et nous ont accueilli avec la plus loyale et la plus grande distinction. Nous avons eu, il y a deux jours, une petite fête où ils se sont rendus avec leurs femmes ; ils ont joué, soupé, et vu un assez joli feu d'artifice et se sont retirés très-contentes, ce qui a fait *fumier* les consuls russe et allemand qui n'ont jamais pu réussir à attirer chez eux dans les fêtes qu'ils ont donnés une femme de boyard vâlaque, et cependant, le consul allemand et son chancelier sont mariés. Le Carême vient de commencer ici, et on ne s'amuse pas pendant sa durée, mais nous sommes invités, après Pâques, à aller dans toutes les campagnes de ces Messieurs. Jugez ce que ce sera quand nous aurons pris l'audience du Prince, ce qui arrivera dans 19 jours. C'est une cérémonie fort belle ici, à ce qu'on dit, et qui est très-coü-

Asemenea bună primire avu în Marte și Consulul Frances

teuse. Nous avons réservé de mettre nos grands uniformes pour ce jour-là.

Demain, nous allons à la chasse sur la terre du célèbre Prince de Brancovan, 1er Boyard de ce Pays; nous travaillons, nous promenons et nous ne jouons jamais.

La peste est chez le vice-consul français en Moldavie. Il est mort deux Français chez lui et il a été obligé de . . .

(*La suite manque*)

Iată și textul în limba franceză a Beratului turc :

Légende du chiffre:

L'empereur Sultan Selim Khan
fils de Sultan Mustafa, toujours victorieux.

C-p^{le}, le 18 Ventôse an 6

Voici ce qu'ordonne ce signe glorieux et impérial, conquérant du monde cette marque noble et sublime.

Le modèle des Commandants chrétiens, St-Cyr (dont la fin soit heureuse) chargé des Affaires de la République française, Résidant près notre Sublime Porte, lui ayant représenté par une pétition scellée, que l'Européen Fleury Français de naissance, l'élite des grands de la religion du Messie, le porteur de ce diplôme impérial, avait été nommé par une commission spéciale de la République française son Consul résidant à Bucarest, pour y gérer les affaires et intérêts des négociants et voyageurs qui vont et viennent dans les Provinces de Valachie et de Moldavie; et le susdit chargé d'affaires ayant sollicité l'émanation d'un diplôme impérial qui serait remis en conformité des nobles Capitulations entre les mains du susdit Consul, nous lui avons donné, en conséquence de notre propre Katti-Chérif, le présent glorieux signe Impérial, symbole de notre faveur, d'après l'usage consacré par les susdites Capitulations impériales et nous avons ordonné ce qui suit:

Le Français sus mentionné ayant été nommé Consul des négociants et voyageurs français qui vont et viennent dans la province de Valachie, tous les individus de cette nation qui se trouveront dans la dite province le reconnaîtront pour leur Consul, auront recours à lui dans toutes leurs affaires et en toutes circonstances, ne s'adresseront à personne autre et montreront à son égard la plus grande subordination. Il les jugera suivant les lois françaises et aucun d'eux ne contreviendra à ses décisions.

Comme il est stipulé dans les Capitulations impériales que, lorsque l'ambassadeur de France, résidant à notre Porte de Félicité, viendrait à notre suprême Divan ou qu'il irait chez nos glorieux visirs, il aurait le pas et la préséance sur les ambassadeurs des autres souverains, le Consul de France établi à Bucarest aura pareillement la préséance sur les Consuls des autres nations et sera traité avec les mêmes égards que les Beys musulmans.

Les Commissaires de quartier ni aucun officier de juridiction prévotale dite Eurf n'entreront dans la maison consulaire, ni ne se permettront de violence à cet égard.

Les négociants et voyageurs français, à leur arrivée dans le lieu de la résidence du Consul, lui feront parvenir, suivant l'usage, une note de leurs effets.

Parrant, la Curtea Domnitorului Calimach. Acestea îi scrie Carra

Lorsqu'il s'élèvera quelque différend entre ces Français, ils se rendront à la maison consulaire et le Consul prononcera sur leur discussion sans qu'aucune autorité du pays puisse s'y immiscer.

Dans le cas où l'un d'eux, par méchanceté décidée, troublerait l'ordre de leur société, le Consul sera le maître de faire saisir et lier cet individu et de le renvoyer ainsi dans son pays sans que personne puisse s'y opposer.

On n'exigera point du Consul ni douane, ni droit de Badg-sur ce qu'il fera venir pour les présents usités dans les contrées qu'il habite; et d'après l'usage reçu, tout ce qui viendra pour sa consommation personnelle, en fait d'habillements, de mobilier, de boissons ou de comestibles, dans quelque port que ce puisse être, sera pareillement exempt de douane et de Badg.

Tout procès qui pourrait survenir entre le Consul et un autre individu quelconque ne sera point entendu sur les lieux, mais évoqué à ma Porte de félicité.

Si le Consul veut s'y rendre ou retourner en France, il nommera un Proconsul, et tant dans l'allée que dans la venue, par toute l'étendue de nos Etats bien gardés, dans les ports et passages sur mer, comme sur terre, il ne sera inquiété ni lui, ni les gens de sa suite, ni ses bagages, ni les animaux qui les voiturent; et, par quelque endroit qu'il passe, il lui sera fourni à ses frais le vivres et autres choses nécessaires, sans que personne y mette empêchement.

Le Consul n'acquerra point de maisons, de terres ni autres propriétés soumises aux impositions dites Avariz.

Vous donc, qui commandez dans les susdits endroits, exécutez notre présent ordre impérial dans tous les points ci-dessus énoncés et de la manière la plus exacte. Reconnaissez le susdit Français Fleury pour Consul; conformez-vous à son égard à toutes les conditions stipulées dans les Capitulations impériales accordées aux Français. Ne permettez point qu'aucun de ces articles soit enfreint; ne souffrez point que, qui que ce soit, négociant ou autre, contravienne à nos nobles commandements et aux Capitulations dont il sont soumis; mais au contraire, appliquez-vous sans cesse à les faire observer. Sachez le ainsi et ajoutez foi à cette marque glorieuse.

Ecrit le 21 jour de la lune de Chaaban, l'an de l'Hégire 1212, dans la place bien gardée de Constantinople.

Traduit sur le texte ture par le soussigné

Ruffin, 1er Secrétaire-interprète.

Pour copie conforme :

Le chargé d'affaires,

Signé: *Carra St. Cyr*.

Pera, le 19 Ventôse, an 6.

Je crois devoir mettre sous vos yeux dans les deux traductions ci-jointes le sens littéral dans lequel se trouvent conçus le Berat et le ferman d'*exequatur* que j'ai obtenu en faveur des citoyens Fleury et Parrant. Vous verrez que le 1er Diplôme n'a été délivré qu'à la suite d'un Katti-chérif portant création d'un Consulat Gal de la Rép^{ue} fsc en Valachie et Moldavie. Cette

recomandându'i cu multă căldură pe Parrant și îl roagă, la nevoie, să i dea chiar și bani. Calimah, în 21 Martie 1798, răspunde lui Carra, cu asigurări depline, pe care Cara le comunica și la Paris, lui Telleyrand în 10 Aprilă 1798. ¹

décision suprême qui est un *préalable* absolument nécessaire, pour autoriser toute espèce d'innovation, est due à la haute considération que le Divan a pour la République, à l'influence personnelle dont feu Rachid jouissait, à juste titre, sur tout le ministère ottoman, et j'oserai le dire, à la ferme persévérance de mes sollicitations auprès de ce Reis-Effendy. Aussi m'avait-il fait sentir dans la conférence que j'eus avec lui peu de jours avant sa maladie, que par égard à mes vives instances, et au prix que j'avais paru attacher à ce Berat, il avait fait les plus grands efforts pour en accélérer l'expédition et abrégé les formes indispensables. C'est au c^{en} Flury, ainsi que je lui marque, en lui adressant cette pièce, à juger de la valeur des difficultés vaincues en cette occasion, par l'étonnement qu'il remarquera à Bucarest à l'inspection de ce diplôme. J'y ai fait joindre une dépêche viziriale et une lettre du Capitan-Pacha adressées au P^{ce} de Valachie, et j'espère que la réunion de toutes ces autorités produira sur l'esprit de ce Hospodar, à qui j'annonce moi-même l'envoi, le double bon effet de le convaincre de l'intérêt réel que la Porte prend au nouvel établissement d'un Consul français dans cette partie importante de l'Empire, et de le forcer à un accroissement de bienveillance, sinon sincère, du moins extérieurement prononcée envers le c^{en} Flury.

Quant au ferman du Vice Consul en Moldavie pour le c^{en} Parrant, il n'aurait du souffrir aucune difficulté puisqu'il n'est qu'une conséquence du Berat. Son expédition a néanmoins été assujettie à quelque lenteur de la part des bureaux, qui a cessé d'après de nouvelles explications.

J'ose présumer, Citoyen Ministre, que la teneur de l'un et de l'autre de ces *Exequatur*, vous paraîtra, comme à moi, ne rien laisser à désirer pour la reconnaissance officielle de notre Consul G^{al} à Bucarest et de notre Vice-Consul à Jassy, et pour leur mise en jouissance dans leurs résidences respectives, de tous les privilèges, avantages et immunités attachés à leurs places.

Salut et respect,

Signé : *Carra St. Cyr*

1. Calimachi, Domnulă Moldovei, către Cara St. Cyr, despre recunoșcerea oficială a lui Parrant în calitate de vice-consul la Iași.

A Jassi, le 21 Mars 1798.

Ayant reçu vos deux lettres dont vous avez bien voulu m'honorer, je n'ai pas manqué de remplir vos souhaits, d'autant plus, que, étant conformes aux vœux de mon cœur, me font un plaisir de contribuer autant qu'il est en mon pouvoir à resserrer l'heureuse harmonie qui existe entre la S. Porte et la République française. Il m'a été remis à la fois par le vice-cousul Parrant le commandement impérial accompagné d'une dépêche viziriale et d'une lettre du Capitan-Pacha, en conséquence desquels j'ai reconnu officiellement

Tôte asemene bune dispozițiunii ale Curților române și ale

le citoyen Parrant pour vice-consul de la République française à Jassy, comme je n'ai pas manqué de le faire de mon privé avant l'arrivée de cette dépêche. Par rapport à la situation fâcheuse dans laquelle se trouvait préalablement ce vice-consul, vous pouvez être sûr que j'ai pris toutes les précautions nécessaires et secours imaginables pour l'en préserver, qui, après avoir passé quelques jours à la campagne, vient de rentrer heureusement dans la ville.

Soyez persuadé, Citoyen Chargé d'Affaires, que le dit citoyen trouvera ici dans ses affaires toute l'assistance dont il pourra avoir besoin. Je vous assure que je me ferai toujours un plaisir en tout ce qui dépendra de moi de concourir au maintien de la bonne amitié qui existe entre la S. Porte et la République française. Au reste, je vous prie de recevoir en même temps les protestations réitérées de la parfaite considération avec laquelle je suis, Citoyen Chargé d'Affaires,

Votre très-affectionné ami,

Signé: *A. Callimachi*

Prince de Moldavie.

Pour copie conforme

Signé: *Carra St. Cyr*

Carra St. Cyr către Talleyrand, despre primirea onorabilă făcută lui Parrant la Iași de Principele Calimachi.

Péra, le 21 Germinal, an 6.

Je crois devoir mettre sous vos yeux, dans la copie ci-jointe, la réponse du Prince Callimachi, Hospodar de Moldavie, à la lettre de recommandation que je lui avais écrite en faveur du citoyen Parrant. Vous y verrez la réception honorable qu'il avait faite à ce vice-consul d'après le ferman d'installation dont il avait été muni. Le citoyen Parrant aurait désiré d'avoir, comme le citoyen Flûry, un Bérat à produire; mais, vu les dispositions favorables que le Prince lui avait montrées, même avant l'obtention du commandement impérial d'*exequatur*, et attendu l'empressement qu'il a mis, sur la simple inspection de cet ordre a en remplir et au-delà toutes les conditions à l'égard du vice-consul, on ne peut point imaginer que l'Hospodar eût fait davantage pour le citoyen Parrant, s'il eût été porteur d'un Berat. Ces diplômes d'ailleurs ne sont accordés par la Porte qu'aux agents qui ont un département séparé et indépendant, et la Moldavie fait partie intégrante de celui que le Directoire exécutif a confié au citoyen Flûry, en le nommant Consul général de la République dans toutes les provinces de la domination ottomane, située au-delà du Danube. Il n'a donc été possible d'obtenir pour le vice-consul qu'un simple ferman, et il n'y a pas même d'exemple de commandements pareils octroyés pour des postes détachés. Le citoyen Parrant ne s'apercevra probablement jamais, par l'accueil et le traitement que lui fera le Prince, de la différence purement diplomatique qui peut exister quant à la forme seulement entre ces deux espèces d'ordres du G^d St. Il n'y en a aucune au fond, d'après leur teneur presque commune et l'identité des fonctions que l'une et l'autre attribuent également au Consul général et au vice-consul, surtout lorsque ce dernier doit les exercer dans un gouvernement distinct et séparé de celui près lequel le premier se trouve résider.

Salut et respect,

Signé: *Carra St. Cyr*.

boierimeii se schimbă sub influența alteratelor relațiuni ale Porței cu Francia. La Bucuresci Fleury, pe dată ce Napoleon debarcă în Egipt, este pus sub *pază*.¹ Asemenea se întâmplă lui Parrant la Iași. Ne-greșit, mai conservă Fleury în Bucuresci și Parrant la Iași, amici între boierime, ba chiar căuta general-consulul să-și mai atragă amici și partizani în Divanuri, împărțind câte-va ceasornice franceze.²

Pe când Pasvantoglu căuta să se apropie de Francia, ca să fie ajutat contra Porței, Curțile române erau obligate a se arăta ostile Franciei. Ba chiar Ales. Moruzi, fostul Domn al țerei Muntenesci, acusat de partisan al Franciei, nu-și scapă viața decât plătind un plocon de 500 de pungi.³

După instigațiunile Rusiei, consulul general Fleury, un moment arestat în Bucuresci, fu adus la începutul lui Octombre st. n. 1798, la Constantinople și aruncat la 7 turnuri. Asemenea sortă avu și Parrant, Consulul din Iași.⁴

La atâta nu se mărgini în Bucuresci mișcarea antifrancesă. Rușii dobândiră de la Pörtă un firman prin care se ordona «à tous les sujets des Provinces du Danube par lequel il leur défend, sous des peines très-sévères, de se servir désormais de paroles injurieuses en parlant des Russes, et il leur ordonne d'appeler ces derniers amis.»⁵

1. Notre agent à Bucarest, malade est presque gardé à vue par suite des mesures ordonnées par la Porte.... [Hurm. tom. II, supl. I, pag. 195].

2. Veđi documentul ce dăm în anexă.

3. Hurm. II, Supl. I, pag. 195.

4. Extrasă dintr'o scrisoare a ambasadorului Țerilor-de-jos, cu privire la arestarea și aducerea la Constantinople a consulului Flury.

C-ple, le 19 Vendémiaire, an 7.

Le 17, le citoyen Flury, Consul à Bucarest, a été amené aux sept tours et le citoyen Dubois son chancelier a été mis au Palais de France.

Gio. Ferzich către Afacerile esterne, despre aducerea și închiderea la Șapte-Turnuri a Consulilor franceși din Moldova și din Valachia.

C-pi 10 Oct. 1798,

Li due consoli di Moldavia et Valacchia sono stati qui trasportati e postii alle sette Torri cog'altri prigionieri.

Semnată : Gio. Ferzich.

5. Hurm. II, supl. I, pag. 196. Din castelul Șapte Turnuri, Fleury fu strămutat apoi și în un castel pe Marea Neagră, la Sinope, cu un servitor al său; iar Parrant la Amasia, tot împreună cu un servitor al său. (Hurm. II, supl. I, pag. 198.

Credă că la expedierea din Bucuresci a lui Fleury se raportează împrejurarea că, la 2 Sept. st. v., 1798, Hangeri ordonă lui Golescu, vel Vornic al obștirilor, să primescă în păstrare 3 lădi pecceluite ale aceluși Consul. (Cod. XXXIX, fila 75 verso).

În asemenea împrejurări politice, grea ar fi fost situațiunea chiar a unui Domnitoru iubită de țără; a lui Hangeri deveni intolerabilă.

Ce putea face Hangeri decât a se pleca încotro îl sufla vântul?
Francesii sunt uriiți la Constantinopole?

Domnitorul află mijlocu de a-și manifesta puțină sa stimă pentru Napoleon și pentru Directoriulu din Paris, transformându în raia, în supusă pământenu, un supusă frances! ¹

Și pe când astfel șicana pe consulul frances luându-i supușii, mulțămia pe consululu rusesc, estrădându, la cererea lui, deci de bieți dezertori muscali, rămași încă din 1791 în țără. ²

1. Cod XXXIX fila 112. Un individă dă zăpis în cancelaria Divanulu «precum să se scie, că eu fiind de felulu meu din Kefalonia, care se stăpănia de Venețianii, și mai la urmă călcându-se de Francesii și viind consulatū aice, care scie pe părinții mei de acolo, m'au silit cu cuvânt ca sunt raia a lorū și m'au făcutū suditū, silindu-mă să și mergū acum cu dēnsulū; ei eu cu totulū m'amū lepădatū de sudiția lorū, de m'amū datū a fi raia a prea puternicei împărății otomănesci, legându-mē printr'acestū zăpis că voiū fi statornicu și în rēndū cu pāmēntenii și supusū la tōte orānduelile și poruncile țereii; dar cu oblăduirea Franței să nu amū a face întru nimicū, nici a'mi mai porunci nimic mai multū, nici să amū a-ī da ascultare; și măcar și de sunt părinții mei din țera aceea, dar eu i-amū părăsitū și pe dēnșii și loculū acela și m'amū supusū acestei oblăduiri pentru repaosulū, odihna, mângăerea și dreptatea ce este la toți supușii de obște.—1798 sept. 10.

Eū Paraschiva calfă adeverezū. Costea calfă martorū. Tudor vātafū de zidari martorū. Manolache martorū.

Loc. Sig.

Tot asemenea se întâmplă la Iași, unde se urmēză «une contestation assez vive entre le Prince de Moldavie et le citoyen Parrant, vice-consul de la République à Jassy. Ce fonctionnaire, voulant faire jouir les ci-devant sujets vėnitiens de tous les avantages attachés à la qualité de citoyens français, les appela près de lui et y comprit les individus originaires de Larta. Le Prince s'y opposa formellement sur le motif que *cette place appartient aux Turcs*. Le citoyen Parrant a informé de cette affaire le Consul général qui l'a soumise à notre légation de Constantinople et m'en a rendu compte». Hurm. II supl. I pag. 190.

2. Cod XXXIX fila 44. veđi și pag. 27 verso. Acești dezertori erau duși sub escortă de niferi spătăresci și cu câte un agentū de la consulatū până la Milcov și acolo predați autorităților Moldovene, ca să-ī ducă și ele peste Nistru.

Și pe când pe dezertorii îi estrăda, Hangeri nu refuza, la cererea aceluiasi consulŭ rusescŭ, să arunce în pușcărie pe cine nu-i plăcea, găsindu-i vre-o vină. ¹

Nu tótă boierimea era de partida rusescă. «Duhul franțozesc» străbătuse prin casele multorŭ boieri, ba și pe la case mai de jos, de neguțitori. ²

În *oposițiune* cu *politica* dillei, continuase a sta, bună oră, nemulŭ Turnavitu. Dumitrache Turnavitu corespundea în secret cu Francesiŭ din Vienă, ba s'a găsitŭ la elŭ «*manifesturi asupra luminatei Porți*». Domnitorulŭ ordonă să i se sequestraze și să se facă perquisițiune în tótă casa și în tóte hărțiile lui. Turnavitu fugi. Se institui o tutelă din partea Epitropiei, cu 2 neguțitori, pentru administrarea averei lui Turnavitu. ³

Apoi toată averea mișcătoare și nemișcătoare a *oposantului* se vëndu, din *ordin de la Constantinopole*. Profită de acéstă vëndare și Dómna Ruxandra Hangeri, căci, cu călcarea legei protimisului, care o invocă în favoarea mónastirei Mărginenii, Egumenulŭ acelei mónăstiri, Dómna puse mâna pe viile lui D. Turnavitu din *Délulŭ Tintei*. ⁴

Altŭ boierŭ din oposițiune, Ión Faca, care ținea cu Francesiŭ, fu datŭ la implinélă, la 23 Oct. 1798, pentru bieți 550 taleri, datoriti unui supus rusesc. ⁵

1. Anghel Rusul arestat la pușcărie, după cererea consulului rusescŭ, sub acuzare de hoție. 1798 Sept. 14. cod. 39 fila 79 verso.

2. Les Russes se sont emparés dans ce pays de tous les esprits... Chaque grec Moldave voit dans chaque Russe un ami naturel, un frère (din cauza religiunei)... Quoiqu'il en soit, cet amour des Russes n'est pas tout à fait général; ils ont fait quelques mécontents et des dupes, qui servent d'exemple aux autres. Il est même à remarquer que la Révolution Française, pour la petite portion de ceux des Boyards qui savent raisonner, n'est pas absolument sans charmes; ils aiment qu'on leur en parle; ils ne sauraient s'empêcher de l'approuver en partie, d'en admirer du moins les prodiges; et avec le temps, la jeunesse surtout, continuant les études auxquelles elle commence à se livrer, il n'y a point à douter que les principes français n'exercent enfin, ici comme ailleurs, leur douce et bienveillante influence. Le Vice-Consul de la République y jouit déjà, comme tel, de toute l'estime, et de toute la considération possible. Il est reçu partout avec accueil et distinction.» (Hurm. Vol. II, suppl. I, pag. 183.)

3. Veđi pitacul din Cod. XXXIX, fila 26 verso.

4. Cod. XXXIX, fila 102 verso. Neînduplecatul egumenŭ chiamă totuși, în 28 Oct. 1798, în judecată pre Dómna. Credea sërmanul că *sunt judecători la Berlin!*

Se înșelă: Viile din délul Tintei rămăseră ale Dómnei Hangeri.

Porța ceru, prin firmanŭ, ca banii din avutulŭ vëndutŭ alŭ lui Turnavitu, da'oriți unui supus *frances*, să nu se decăceștiua, ci să se trămiță la Constantinopole. Cod. XXXIX, fila 108.

5. Cod. XXXIX fila 100.

Din contra boierilor cu trecere la Constantinopole, Hangeri le acorda mili și favoruri. Așa pe Beizadea Gregore Suful, rudă cu Alex. N. Suflu, carele se făcu Dragomanu al marinei în locul lui Hangeri, îl recunoște, la 22 Sept. 1798, ca păminteanu, fiind-că s'a căsătorit cu o păminteană, fiica repos. boieru N. Dudescu biv. vel Banu; îi dă scutiri și folosințe, pentru că «cu acestu mijlocu (prin însoțire cu o româncă) de însoțire, împărțându-se atât de cele ce sunt împărțitiți și păminteni, adică : moșii, vii, case, mori, vite și alte namestii, cât și de trebuința aceea ce au și casele păminteniloru de ómeni pentru slujbă.....»¹

Dar ori-cât favoria pe boierii influinți, nemulțămirea țerei sporia mereu. Consulii — chiar celu rusesc — care mare încredere n'ave în Hageri, celu care la începutu se arătase partizanu Rusiei; — comunicaū la Constantinopole impresiunile lorū despre acele nemulțămiri ale țerei de Domnitorulū ei.² Perceperea vácăritulū în mijlocul celei mai gróznice ierne³ și cu rigórea mai sus arétatā va pregăti esplosiunea acelei nemulțămiri generale, de care Rusia se va folosi ca să róstorne pre Hangeri.

In Noembre 1798 acestu Domnitoru serbā cu multā pompā o victoriā

1. Cod. XL, fila 146 verso.

2. „Consulaturile, după datoria ce au și după îndemnarea celorū bunī patrioți boieri, au arétat ielciilor la Tarigrad și ielciū la Pórtā, urmarea lui Vodā cu scóterea Vácăritululū; și de aci s'a început prāpādenia lui. (Zilot pag 13.)

Cumcā și Rusia intriga contra lui Hangeri, considerāndu-l ca partizanū vechiū al Francesilorū, se póte vede din următorulū actū ce extragemū din Hurmuzache :

Gérard, către Relațiunile esterne, despre depunerea lui Hangeri.

Bucharest, le 25 Germinal an 7. (14 Aprilie 1799).

Le Prince Hangerli, Hospodar de Valachie, a été déposé et remplacé par le Prince Moruzi, qui a déjà gouverné cette province. Le mécontentement des Boyards, porté au comble par l'impôt extraordinaire du *Vaccarit*; les intrigues des Russes qui n'ont pu lui pardonner d'avoir été autrefois favorable aux Français, sont les causes qui ont rendu le règne de ce Prince si court. Cette déposition annonce que le Capitán-Pacha dont le Prince Hangerli était la créature, perd son crédit, et n'a plus la même influence qu'autrefois. Beaucoup d'autres circonstances coincident à faire croire que sa disgrâce approche. Son nouveau drogman, Stathaqui, n'a point été confirmé par la Porte, parce que sa personne n'est point agréable à la mission russe. Il paraît que l'influence russe est telle, qu'ils veulent même gouverner en détail la Sublime Porte.

3. Nu numai în țerā dar și în toată Europa a fost gré iérna din 1798—99 „Très grande gelée depuis le 17 (n. style) Novembre 1798 jusqu'au 20 fevr. 1799, le froid était le plus fort dont on a connaissance. Alfred Mann — Table chronologique — 1 vol. 4° Dresde 1803.“

rempurtată de Turci asupra a 5000 de Francesi. La acéstă ocaziune, Hangeri dete următórea proclamațiune cãtrã țerã :

Bunile Vestiri de biruință ce au făcut puternicele oștiri împărătesci ale prea luminatei Porți asupra Franțezilor.

Măria sa înălțatul serasker pașa Samvalesi au însciințat prea luminatei Porți, că în trecutele zile, cincî miî de Francezi pe apă și pe uscatu, mergendu asupra lui Murat-Bei și făcendu la Feghium răsboiū multe ceasuri, s'au biruit în sfirșit Franțezii și stricându-se fórte réu s'au gonitū. Iar și Măria sa înălțatul Samvalesi, dupã pliroforia ce au luatū de la Gaza, vestesce prea luminatei Porți, cum că Bună-partē (Napoleon Bonaparte), aruncând o dajdie grea asupra locuitorilor din Misir, adicã câte 100 galbeni de casã și câte dece răghialuri de lude, au turburatū tot norodulū în cât s'au adunatū tótã mulțimea orașelorū și a celor-l-alti locuitori la Mehkemea, strigându cu unū glasū că nu pot suferi acéstă sarcinã, și altele asemenea, de care auđindū Bună-partē, au alergat la Mehkemea cu 60 de Franțezi, ca sã potolésca turburarea. Iar norodulū nedându cređemēt, un magrãplău dintr'ânșii au aruncațū pistolū în Bună-partē și l-au omoritū. Așiđderea și asupra celor-l-alti șeseđeci Franțezi, nãvãlind celãlalt norodū, i-au omorit în locū. Și pornirea aceea a norodulū, fãgãduindu-le în fațã, că le se va face cererea. Intr'aceeași vreme și Kehaiava Măriei sale Misir-Valesi, Bikir-Pașa, impreunându-se cu acelu norodū turburatū și mai adunând și altã mulțime de harapi, au intratū în cetate, omorându pe Franțezii ce se mai afla acolo, și au făcutū cetatea zaptū. Iar câți dintr'ânșii au pututū scãpa s'au tras la Bulakū lângã Misir, de unde nu vor putea scãpa.

Aceste bune vestiri de biruință viindū la prea luminata Pórtã, cu trimiși într'adinsū, s'au dãruitū trimiși vestitori cu haruri împărătesci, blane de samururi și bani îndestulați, și s'au făcutū șinlicū în Țarigradū trei zile de rândū, cu foculū tunurilorū, meterhanele și alte veselitore. Cãtre acestea au venit veste la prea luminata Pórtã și de la Cãpitanul otomanicescelorū corãbii împărătesci, cum că la Abuhar s'au impreunatū cu corãbiile englizesci, de unde era gata sã se pornésca impreunã asupra Alexandriei, unde puținī fiindū Franțezii, nu este indoialã că pãnã acum vor fi luat cetatea.

Așiđderea însciințezã la prea luminata Pórtã și armada împērãtósca cum că ajungându la Xirig au făcutū Francezii întâiū óre-care împotrivire, inchidēndu-se trei-deci în palanga de acolo, cari ne putēndū în urmã a se mai împotrivi, s'au inchinatū. In cetate fiindū ca la șapte-deci de francezi, cari și aceștia, vēđēnd că nu se potū împotrivi, au făcut cerere cu rugãminte, ca sã se trimetã la Mașalia (Marsilia?) séu la Tilom, (Tulon?) ca de acolo șã se ducã la patria lor, a cãrora cerere priimindu-se, au inchinat cetatea Xirigului și au făcut'o armada zaptū.

De acolo pornindu-se asupra Zakintului și Kefaloniei, le-au făcut și pe

acestea zapt, de unde se trimite 4540 de robî francezî, cari se aşteptă a sosi la Țarigrad, cu însciințare și de luarea Korfusului și celor-l-alte ostrôve.

Către acésta, însciințeză la prea luminata Pórtă și Măria Sa Ali-Paşa Tependelâu, cum-că, după ce aŭ luatŭ trei politii ce se numesce Putrindu, Preveții și Voniții, aŭ mersŭ și asupra Parghiî, pe care aŭ stăpănit'o și pe acésta, de unde trimite și Măria Sa două sute robî francezî.

Ca la cincî-șeci de francezî din Alexandria, intrândŭ într'o corabie de la Enos, ce se afla acolo, ca să mērgă la Corfu, aŭ scăpatŭ deocamdată din flota englezilor ce păzia afară din liman; dar Caravochir alŭ corăbiei, căindu-se și pricinuidŭ că este furtună, i-aŭ dusŭ dreptŭ la ostrovul Sifno, unde porunciți fiindŭ cogeabașiî locului, i-aŭ prinsŭ pe toți și i-aŭ dusŭ la Țarigrad, unde, legați în fiere, i-aŭ aruncatŭ la Bakioi și s'aŭ rēsplătitŭ cogeabașiî, întru rēsplătirea slujbei lor, cu câte cincî-sute lei și cu câte o blană de samurî.

Este dar cunoscută bucuria ce de obște se face în Țarigrad, pentru aceste biruințe, că se pórtă și se tragŭ robii francezî, ce pe tóte zilele se trimitŭ de prin tóte părțile, legați în fiere pe ulițe și norodulŭ, mare și mic, bărbați, mueri și copii se țin după dēnșii, privindu'i, trăgēndu-se ca prenisce dobitoce.

De care se cuvine fie-care a ruga pre milostivulŭ Dumneșeu, ca să dea biruință până în sfârșitŭ armelorŭ prea puternicului nostru Impēratŭ, a căruia mărire și putere Dumneșeu să o înmulțescă în veci, amin.

Disgrația în care se simția cădŭt la Constantinopole cu începutulŭ anului 1799, mai alesŭ în urma acúșărilor secrete ale lui Căpitan-Paşa, cređu póte Hangeri a o conjura, adresând țerei o tardivă proclamațiune, prin care, pe deoparte cērcă a mai justifica indoitele biruri, angariî și vácăritulŭ, și pe de alta declară, că renunță la acele adăogiri de biruri. Ce mai putea face, ca să continue acea despoiere a țerei, prin biruri modeste și vácăritŭ, din momentŭ ce Pasvantoglu se împăcasă cu Sultanul, care-lŭ iertase și-i acordase o situațiune legală însemnată și dorită de elŭ, la Vidin? ¹

¹ Eaca acésta proclamațiune:

Proclamațiunea lui C. G. Hangeri din 30 Ianuar 1799

«Cuvioșilorŭ arhimandriți și egumeni de la mōnăstiri, molitvelorŭ vóstre preoților și diaconi, D-vóstre boierilorŭ de orî-ce tréptă i boierinașilorŭ, mazi-lilorŭ, părcașabilorŭ, sindiilorŭ și caimacamilorŭ satelorŭ, și vouē tuturorŭ birnicilorŭ locuitorî din sud Vē facemŭ în scire de obște, printr'acésta domnescă a nóstră de bună vestire carte, cumcă măcar că din césulŭ ce milostivulŭ Dumneșeu aŭ datŭ bunŭ gândŭ întru inima Prea puternicului nostru Impēratŭ (a căruia stăpînire și putere să fie nebiruită în veci!) și ne-aŭ hărăzitŭ Domnia acestei creștinesci țeri, tótă rivna și scoposulŭ Domniei mele aŭ fostŭ de a chibzui mai înainte orî-ce mijlocŭ, ca să păzimŭ neclintitŭ obștesca odihnă și liniștita viețuire, cumpănire și bună stare a tuturorŭ sáracilorŭ noștri birnici și a tuturorŭ credincioșilorŭ Domniei mele supuși, ca fiesce-care în vremea

Asemenea proclamațiune și iertări de biruri veniau prea târziu.¹

oblăduirei noastre să petrecă cu repaos, muncind și hrănindu-se dintru ale loră ostenei; dar fiind-că cea de către toți sciută *acalastasi* a Vidinului, ce mai înainte de bună-venirea Noastră în Domnesculă Nostru scaună era începută, ajunse-se să presare tulburări pe toate locurile cele din vecinătate, încât și oștiri împărătesci după totă trebuința s'au fostă pornitu spre înduplecarea nesupunerei și împotrivirei Vidinului; după care urma a pătimi împreună și domnesca noastră țără în parte pentru totă și cu supunere a se strădui și a ajutara, profitacindă cele trebuincioase în vreme fără de zăbavă la împărătescele ordii și să ne nevoimă de obște pentru slava Prea puternicei noastre Împărății; acesta dar au fostă care au pricinuită până acum toate trecute greutăți și pagube, ce le vedemă cu mare întristare a Domniei mele.

Acum dar, când milostivulă D-geu au dată cugetă bună în inima Prea puternicului nostru Împărată, de au trecută cu vederea, din iubirea de omeni, toate acele împotrivotore porniri și au dăruită cu desevêșit iertăciune greșaliloră, s'au făcută de obște pace și unire precum și mai nainte; Decă nu lipsimă Domnia mea a vă însciința de acestă bună vestire, ca să vă bucurați cu toții de la mică până la mare, inveselindu-vă în tot loculă de acestă obștească liniște, ce Prea puternica și hrănitorea noastră Împărăție au bine-voită a aședa o tămăduire ca acesta tuturoră celoră trecute rēutăți și nevoi. Pentru care întinșend de obște *ferbincioșele* noastre rugăciuni către milostivulă Dumneșeu pentru îndelungata viață și întărirea Prea puternicului nostru Împărat, să petreceți de acum înainte în odihnă, apucându-vă fiesce-care de treburile ce veți avea. Și să știți cu totă încredințarea, că de acum înainte nu aveți a vă mai supera cu alte cereri, fără numai cu obicnutele dăjdii; precum și îndoirea oieritului și a dijmăritului, care după mare trebuință a multele cheltueli, siliți fiindă, în anul trecut, de s'au cerută, să fiți bine încredințați că de acum înainte în toată vremea oblăduirei Domniei-Noștre nu se va mai cere, nici vă veți supera întru nimic, decit numai oieritulă și dijmăritulă dreptă, precum s'au urmat și din vechime. Și pentru toate acestea, în puține zile, vă așteptați fără de îndoială încă și altă deosebită domnescă a noastră milă. Și așa ori-care din zapcii seă parcălabi va îndrășni ca să vă facă cea mai mică supărare la cevași, să alergati la ușa Divanului Domniei mele, cu totă îndrăznela, ca să aflați fără îndoială dreptatea vōstră. Și D-vōstră, Ispravniciloră ai județului, să îngrijiti îndată a se ceti acestă plină de bucurie Domnescă a noastră carte de însciințare în aușulă tuturoră, ca înțelegend-o cu toții, să se bucure și să se veselēscă, încredințându-se că vor fi fără de nici un felă de bântuelă mai multă. De care așteptămă dela D-tre ună răspunsă, că ați urmată întocmai precumă vă poruncimă.— 1799 Ianuarie 30.

Cod. XXXIX, fila 136 și verso.

Despre împăcarea și liniștirea lui Pasvantoglu scrie și Naum Romnicenu că «l'au făcută împărăția Muhafizi Giustiul-Pașa de Vidină». Cronicarii greci de Erbiceanu, pag. 264.

1. Și—cam vrēndă nevrēndă—îndată vēcăritulă l'a iertatū,
Dar acēsta-ī fu de gēba: nimică nu-ī folosi,
Căci că de nevoie pōte binele a prisosi,
Că după puține zile mazilia īī sosi,
Fără veste, negândită, ș'amărit i se vesti. (Zilot pag. 11).

Sórta lui Hangeri și capétulú Domniei lui era otáritú la Constantino-
pole. Acéstá Domnie avea să dureze încă numai prea puține zile.

Scriitorii contimporani, cei mai mulți, naréză nu numai mazilirea
lui Hangeri, dár și uciderea lui.

Mazilirea precedă uciderea cu câte-va zile.

Fotino scrie că «Domnulú, după ce s'a mazilitú, a dat guvernulú
în mâna Caimacamului noului Domnú, carele împreună cu Divanulú
boerilorú cărmuia trebile țerei, iar elú ședea în liniște la curtea
Domnescă și-și făcea pregătirile de plecare.»¹

Zilot însă scrie că :

«Și nu-í fu numai atáta, numai a se mazili,
Ci peste puține zile îl vedemú că și peri.»

Dionisie Ecclesiarcul singurú pune mazilirea în aceeași ți cu
uciderea.

Naum Romniceanu dá cu precisiune doué dáte : una, 8 Februarie
1790 pentru mazilirea lui Hangeri și înlocuirea lui prin Al. Moruzi
în o nouă domnie și altá dată, acea de 18 Februarie, pentru uciderea lui.²

Acéstá de pe urmă dată ni-a fost păstrată de mai toți cronicarii
și adnotatorii contemporani uciderei.

Dionisie Fotino o inscrie, tot asemenea ca și adnotatorulú din
ceaslovulú ce amú donatú Academiei : «și l'aú mazilitú, și la Februarie
18 Vineri, leatú 1799, la 6 ceasuri, aú venitú Capegi Bașa și l'aú suitú
în Divanú.»

Dionisie Fotino dóră schimbá óra, punénd 5 în locú de 6.

Intâmplarea uciderei este așia narată în o notá de la pag. 13 a
lui Zilot :

«Ticálosulú eșindú din baie la odae de mosafirí, acolo orán-
duiții împărătesci l'aú omoritú și luându-í capulú și despoindu-lú,
lăsându-lú numai în ismene, l'aú tiritú de picióre ca pe un căne, din
casa de sus, jos în mijloculú curței domnesci, aruncându-lú pe
zăpadá amestecată cu noroiú și báligarú de cai, unde a státutú de
la 7 ceasuri din ți până aú innoptatú, de l'aú vėđutú tot norodulú,
hulindu-lú toți pentru faptele lui. Incă unú ticálosú românú, friptú
de plata vácáritului, aruncându o para pe trupu-í ăicea : «saturá-te
de bani» iară alții alt-felú, osândindu-lú cum i se cădea. Și de acolo
l'aú ridicatú ómenii și l'aú îngropatú la mőnăstirea Sf. Spiridonú-noú,³

1. II pag. 79.

2. Din documentele Hurmuzache încă apare, că mazilirea lui Hangeri era decretată
la Constantinopole înainte de 18 Februarie stil nou 1799 : „Le Voivode de Valachie Han-
geri a été destitué et, à ce qu'on ajoute, disgracié. Il est remplacé par le Prince Moruzi.
II supl. I pag. 201.

3. La St. Spiridon nou, în urma ultimelorú cercetări ce amú făcutú, nu amú aflatú mor-
mëntulú lui Hangeri; e probabil ca osemintele lui să fie în cavoul familiei Ghica.

iară capulŭ l'au luatŭ orânduŭi de l'au dusŭ la Țarigradŭ spre incredințarea împăratului. Ticăloșa Dómnă, soția sa, și fiii sêi, ce se scriŭ ale lorŭ? Lesne este a chibzui cetitorulŭ la o astfelŭ de urgie câte rele au petrecutŭ. (pag. 13).

Dionisie Ecclesiarcul și cu Dionisie Fotino dau mai multe detalii. Celŭ antêiŭ, Ecclesiarculŭ scrie: «Deci prea milostivulŭ Dumneșeu, așdindŭ strigare a săracilorŭ și necazurile lorŭ vêdendŭ și a vêdu-velorŭ plângere și tânguire, n'au mai pututŭ suferi pre nesățiosulŭ și nemilostivulŭ Domnŭ, carele au șis in inima lui că nu este D-șeu să rêsplătescă. Dat-au gândŭ Impăratului să'i curme viața, și îndată au chematŭ pe vizirulŭ și i-au poruncitŭ cu străjnicie, să scrie firman, și să trimită capigiŭ împărătescŭ, să mērgă să taie pre Vodă, să-i aducă capulŭ la Impărăție, pentru prea multă rēutate și sērăcie, ce au făcutŭ raialelorŭ împărătesci din Valachia. Și de grabŭ Vizirulŭ au poruncitŭ unŭ capigiŭ iscusitŭ și măestru a tăia pe cei mari cu cumpêtare, și i-au șisŭ Vizirulŭ: iată fermanulŭ Impăratului, cu putere mare, și cu strajnică poruncă, ia-lŭ și mergi la Valachia de taie capulŭ beifulŭ de acolo, și-lŭ ado spre a-lŭ vedea prea puterniculŭ nostru Impăratŭ, că este nevrednicŭ a fi beiu, și de nu vei îndeplini porunca, capulŭ ți-lŭ voi tăia. Capigiulŭ luândŭ fermanu s'au închinatŭ Vizirului, și gâtindu-se au plecatŭ, luândŭ cu elŭ unŭ harapŭ gróznicŭ la chipŭ și mare, cu îndrăznělă la ucidere, buzatŭ la gură; și viindŭ pe drumŭ, pre la hanurile de beilicuri, nu spunea nimenui unde merge și cu ce trebă este trimisŭ, ci cu cumpêtate, din conacŭ in conacŭ mergea cu grăbire, pentru că Domniŭ țerei au ómeni turci hangii de le dă plată bani mulți, de ispitescŭ pe cei ce trecŭ de la Impărăție la Bucuresci, și decă dovedescŭ că mergŭ la Vodă, cu poruncă ori de bine ori de rēu, cu mare grăbire mergŭ înainte și spunŭ lui Vodă, ca să se păzescă, și iaŭ bacșisuri mari de bani. Deci sosindŭ Capigiulŭ la Bucuresci, au mersŭ la hanulŭ Beilicului, după obiceiŭ, și șeșendŭ la hanŭ 3 șile au spusŭ că merge la Diiu la Căpitanŭ-Pașa, și la Ostrovŭ, cu porunci Impărătesci, și lui Vodă iar asemenea i-au spusŭ celui ce-au fostŭ trimisŭ de au cercetatŭ pentru venirea Capigiului. Deci Capigiulŭ gâtindu-se cu ai lui, au încălecatŭ și au mersŭ de au intratŭ in curtea Domnescă, și au descălecatŭ la scară, și intrândŭ in casă la Logofeție, au șisŭ să facă arêtare beifulŭ, că are a vorbi cu Măria sa din gură cuvêntŭ de taină de la Dragomanulŭ Măriei sale de la Țarigradŭ, și este călătoriŭ de nu pôte zăbovi, și ducendŭ pe Capigiŭ la vel Post, și spuindŭ și lui, au mersŭ Postelniculŭ la Vodă și i-au spusŭ; Vodă au șisŭ, lasă'lŭ să vie; Postelniculŭ au șis: ha să'i spunemŭ că ești

Măria ta zai-fū, că are cu elū și unū arapū gróznicū. Vodă aū đisū, așa aū obiceiū capigiū de iaū cu ei câte unū omū gróznicū pentru mândrie, ci să vie să vedemū ce'mī va spune de la Dragomanū. Postelniculū aū mai ispititū pe capigiū și aū đisū că Măria sa este acum cam zai-fū, ci la întórcerea sa va veni iar pe la Bucuresci și va afla vreme de va vorbi cu Măria sa. Capigiulū aū đisū: eū avēndū fermanurī către Căpitan-Pașa pentru turburarea Pasvandulū și pentru alte trebī Impērătesci, și voiū să mergū și la Ostrovū la aianu, și de acolo mă întorcū pe aici, căci pe aici amū venitū într'adinsū să'ī spuiū cele ce mi-aū spusū Dragomanulū Măriei sale, ci voiū să vorbescū cu Măria sa cinci șese cuvinte, și să plecū că nu pociū zăbovi. Postelniculū mergēndū iar la Vodă, și mai spuindu-ī đisele Capigiulū, i-aū đis, să vie să'mī spuie. Decī Postelnicul aū đis Capigiulū: te poftesce Măria sa, și mergēndū Capigiulū cu arapulū aū intratū în iatacū la Vodă și i-aū părutū bine că aū apucatū înlăuntru, și făcāndu-ī Capigiulū obicinuita închināciune cu mâna, după obiceiulū turcescū, asemenea și Vodă către Capigiū, l'aū poftitū să ședā, și aū ședutū în patū pe saltea lângā Vodă, iar arapulū aū ședutū pe lavițā seū pe scaunū; dat'aū Capigiulū cafea și ciubucū, iar harapu n'aū primitū, și începēndū a vorbi unulū cu altulū, întrebāndū Vodă pe Capigiulū de cele ce sunt la impērāție, Capigiulū i-aū spusū cele ce aū sciutū, și înfiorāndu-se Vodă de vederea harapulū, Vodă aū făcutū semnū Postelniculū să mai chame ciodoharī în casā, grāindu-ī franțuzesce, și ieșindū Postelniculū afarā, harapu aū săritū răpede în spinarea lui Vodă, puindu-ī lașiulū în gātū, Capigiulū aū slobođitū amēndouē pistólele odatā în pāntecele lui Vodă; harapulū ilū sugruma cu lașiulū, trăgēndu-lū cu amēndouē mânile giosū din patū, și fiindū și Vodă cu virtute de se svārcolia, Capigiulū aū infiptū hangerulū în pāntece, de i-aū vērșatū sāngele; harapu ședea pe el și i frāngea grumazii, iar Ciubucciū și Peșchergiū aū începutū a țipa, și când aū slobođitū pistólele aū săritū ciodoharii și aū sositū Postelniculū cu ei, dar Capigiū aū strigatū: *dur bre, fermanū!* și aū stātutū toți, n'aū indrāsnitū să facā nimicū, decā aū auđitū de fermanū. Harapulū aū tăiatū capulū lui Vodă încă isbindu-se Vodă viū și tăvālindu-se în sānge; și puindu-ī ștriangulū în picióre, i-aū trasū trupulū pe scāri giosū în curte, și desbrācāndu-lū l-aū lāsātū în mijloculū curței golū. Iar Dómna Hangerliulū cu fetele ei și cu copiii țipa și sārīa pe ferestre afarā de fricā, că se temea să nu o taie și pe ea și pe copiii ei. Decī strīngēndu-se cei ce s'aū aflatū în curte și boerii, li s'aū cititū fermanu, și auđindū toți s'aū înfricoșatū. Iar boerii cei mari divaniști, decā aū auđitū, aū ieșitū pe afarā la moși, temēndu-se nu

cum-va va avea deosebită fermană să taie și pe vre unul din ei. Așia săvârșindu-se omorirea, măcar că Postelniculă aș sfătuită pe Vodă, să nu lase pe Capigiulă că are arapă gróznică, și pe sėmuire se va intēpla cevași, dar Vodă s'aș induplecată cu mintea, socotindă că'i va spune cevași pentru el ce se face la Țarigradă, Dumneđeș slobodindă să cadă in ispită. Și lăsândă acolo trupulă, după poruncă, aș ȝis harapulă: Iată cănele celă ce aș măncată raiaua Impēratulăi. Și zăcendă până a doua ȝi, nimenea nu indrășnea să ȝică, sēș să intrebe ceva. Harapulă aș jupuită capulă lui Vodă, și spalândă pelăa de sänge l'aș implută cu bumbacă. Capigiulă aș poruncită să vie Dómna cu copii ei in casă'i că nu are poruncă a le face vre ună rēș și să nu aibă nici o frică; Postelniculă aș mersă de aș chiamat' o, și o aș dusă la iataculă ei. Harapulă aș pusă capulă lui Vodă pe o tavă și l'aș dusă la Dómna de l'aș pusă pe o masă să se uite la elă, ȝicēndă-i: Iată capulă bărbatului tēș! Acēsta aș făcută ca mai mare jale să dea Dómnei și copiiloră, să dea la bană să-lă ridice. Dómna se jăluia cu țipētă și copiilă și fetele ei. Decă aș chiamată Capigiulă pe vel Postelnică, și pe vel Cămărașulă, și pe vel Vistieră, ȝicēndă să nu se témă că nu le va face nici un rēș, și abia aș venită cu mare frică, temēndă-se să nu-i taie, și i-aș intrebată unde sunt tescherelele cele pecetluite ce le-aș făcută, ca să le dea la raele după vitele ce aș avută, vrēnd să ia birulă de la dēșșii pe acelea. Iar Cămărașulă și Postelniculă și Vistieră aș arētată de frică, și scoțēndă-le din cămară, spună că aș fostă 3 sipetură de pecetluitură, și aș ȝisă Capigiulă de le-aș dusă in mijloculă curței unde era trupulă lui Vodă, poruncindă harapulăi să le puie tóte pe trupulă lui Vodă grămadă, și să le aprindă cu focă să ardă pe trupulă lui, și aș poruncită să strige telari pe uliță, să stringă norodulă să vađă. Decă vedēndă așa Postelniculă și Vistierulă și Cămărașulă aș căđută la piciorēle Capigiulăi cu rugăciune, să nu se facă una ca acēsta, cā să se miostivēscă să lase trupulă lui Vodă să-lă ingrópe, și pecetluitele să le ardă deosebită, și să-i dea 100 pungă de bană. Capigiulă vedēndă că-i dă mulți bană, aș dată voie să ridice trupulă lui Vodă să-lă ingrópe, și pecetluitele le-aș arsă in mijloculă curței. Și spună unii că l'aș ingropată cu preoți, făcēndă-i pogrebania, și aș luată și capulă lui Vodă din casa Dómnei.»¹

Dionisie Fotino narēză acēstă gróznică scenă așa: «Dar in tr' o ȝi (Vineră 18 Februarie), pe la 5 ore a intrat la el ună turcă peșchirgiulă ală Vizirulăi, numită Hussein, urmată de ună arapă și de 2 servi

1. Pag. 196—197.

inarmați. Turculă acesta avea firmană pentru ca să taie pe Domnă, și mai înainte de a intra la elă, se infățișase la Divană și îi dăduse scrisori din partea Vizirului în felurite trebă, fără să spuie nimica despre firmană. Domnulă mai întâiă nu voia să'lă primescă, dicendă că e bolnavă, dar mai pe urmă căindu-se, a trimisă și l'a poftită. Peșchirgiulă cum intră il salută, șede lângă elă și-i dă în mână o scrisore de la Hussein-Pașă, care coprindea o causă simplă și saluturi amicale; iar Arabulă inarmată șede înaintea loră în picioră. Peșchirgiulă, pe când își lua ciubuculă și cafeaua, a început să-i tremure mâna, să-și schimbe fața și să se uite desă la Arabă. Domnulă, observendă figura cea sêlbatică a Arabului, a disă încetă către servii sêi ca să'lă scotă afară și să-i dea cafea, căci presentă lui il supără. Servii il poftescă afară; el răspunde: *istemem*, adică: *nu voiă*. Domnulă atunce s'a turburată la sufletă și aruncându-și ochii către cămărașulă sêu, îi dice să vedă decă băieții (adică bulucbașii și arnăuții) sunt afară și să le spuie să intre îndată acolo. Cum a ieșită cămărașulă, Arabulă, carele înțelegea grecesce, se întorče către Peșchirgiă, și-i dice cu voce sêlbatecă: *ne durursum* sêu: *ce aștepti?* Dicendă acêta scôte din sină o frânghie și o aruncă la gâtulă Domnului; frânghia cade însă la picioră... Domnulă vrea să se ridice... Arabulă, strigandă *davranma* (adică: nu te opune) îi descarcă ună pistolă în peptă, și Domnulă cade jumătate mortă. Atunce se aruncă și Peșchirgiulă asupra sa și începe a-i găuri cu hangerul peptulă, cu tôte că Domnulă era mortă de la cea înteiă lovitură de pistolă.

Din întemplantă nici unulă din ômenii inarmați ai Domnului nu fuseră în momentulă acesta pe lângă elă, afară de Cafegii și de doi Icioglanii, carii, vedendă scena aceea tragică, au fugită cu grôză. Afară, în sala Curței, erau o mulțime de ômenii, adunați pentru deosebite trebă ce avea la cărmuire; și nici ômenii, nici boierii nu scieau nimică de cele întemplate. Ceii doi turci, servi ai Peșchirgiului, temendă-se ca nu cumva să vie poporulă asupra loră și să-i ucidă, au slobođită două pistole în sala Curței, și atunce totă poporulă a începută a fugi care în cotro. Iar Arabulă desbrăcandă pe Domnă, până a nu i se răci trupulă, i-a tăiată capulă ca să'lă trimiță dupē datină la Constantinopole.¹ Pe urmă, tărëndă corpulă, fără de respectă, de picioră, l'a scos din salele Curței până la scară, unde l'a spânzurată ca pe ună stărvă de căne, și apoi l'a aruncată în mijloculă curței pe

1. Intr'ô scrisore a lui Gheorghe Pah. către Ministerulă Afaceriloră străine din Parisă, din Constantinopole, de la 10 Martie st. n. 1799, aflămă că „hier on a apporté la tête de Canceri, Prince de Valachie, grand favori du Pacha; il pourrait bien lui en arriver autant.“ Hurm. tom. II Supl. I pag. 202.

zăpadă, golū și fără de capū, spre înspăimântarea și înfiorarea publiculū privitorū.

.....

Tótă ziua aceea a rămasū corpulū lungitū in curtea palatului Domnescū. Peste nópte, ómenii casei Paū luatū pe ascunsū și Paū inmorméntatū in Biserica cea nouă a Sfântului Spiridonū,¹ și ast-felū după o domnie de 1 anū și patru luni, Hangerli Vodă a datū capetū vieței sale. Boierii Divanului atáta se înspăimântaseră de terórea acestei tragedii, in cât se imprăstiară, fugindū care in cotro, și dândū unulū peste altulū. Dar Peșchirgiulū viindū in sala Divanului, a trimisū de i-a vestitū pe toți că să vie la Curte, amerințându-i cu urgia împărátescă. Boierii de frică aū venitū, Peșchirgiulū atuncea le-a cititū firmanulū pentru tăierea capului lui Hangerli Vodă; după acésta a începutū să desbrace palatulū, adică averea Domnului. Tóte avuțiile casnicilorū, rudelorū și tuturorū celorū ce locuiaū in palatū se confiscaū in favórea împéráției. Dómna cea nenorocitá a lui Hangerli Vodă, pe lângă sfășierele inimei sale pentru uciderea soțului sēū, a trebuit să mai privescă și cum o desbracă de tot ce avea. Beizadelele sārindū pe ferestre, aū scăpatū pe ulițe laterale in casa lui Manoil Brâncoveanu. Boierii greci se puseră la închisóre și la torture pentru ca să aréte averea Domnului, și mai ales ca să dea sémă pentru adunarea banilorū *goștinăritului*, de care se credea că se vor găsi mai multe milióne. Astă-datá ei își trágeaū pécatulū, adică rēsplătirea Damneđeescă, pentru introducerea unei dării care fusese desființatá cu juráminte și afurisenii. Pórta cu chipulū acesta cáuta să se desdăuneze de 40 miū pungī cu bani ce cheltuise in resbelulū cu Pasvantoglu; de aceea pe lângă averea lui Hangerli, a confiscatū și pe aceea a casnicilor sēi și a Capu-chehaelelor sale de la Constantinopole. Nu era torturi și închisori teribile cunoscute, care să nu se fi întrebuințatū pentru atátea suflete nenorocite, pentru ca să le ia și aceea ce nu puteaū avea.

Pe lângă aceste Hussein-Pașa aduse pe unū George Lapati, carele era Caimacamū alū lui Hangerli la Craiova și bănuindu-l că a scrisū cu mâna sa pírele Domnului asupra sa, i-a tăiat capulū. După acésta a plecat la Constantinopole.²

Naum Râmnicéanu mult mai pe scurtū aduce sfârșitulū domniei lui Hangerli. Singura deosebire faptică este unde őice că «lucrurile lui

1. L'aū îngropatū la St. Spiridonū nou, fiindū acéstă biserică ziditá de Ghiculesci și Dómna Hangeri era din némulū lui Ghica.

2. Pag. 189—192.

Hangeri s'aŭ vëndutŭ la Sultan Mezat ŝi s'aŭ pusŭ la partea imperă-tăscă ŝi căŭi avea să iée, cu adevărințe, abŭa aŭ luatŭ pe jumătate : pe Aga Lapati Caimacanul Craiovei l'a ridicatŭ Capudan Pașa cu Mumbașir deosebitŭ ŝi ducându-l la Rusciuc, de acolo l'aŭ luatŭ cu elŭ la Constantinopolŭ, unde l'a ŝi ucisŭ.»

*

Vizita la Bucurescŭ ¹ a lui Căpitan-Pașa servise lui Hangeri, ca să legitimizeze înaintea țerei continuarea stringerei goștinăritului. Cu acest scopŭ se ținu secretă împăcarea lui Pasvantoglu cu Pôrta în tótă luna Ianuar ŝi Vodă dete ordine să se zorăscă multŭ perceperea dărei gróznice.²

Darea continuă în adevărŭ a fi perceptă în tot cursulŭ lunei Ianuar ŝi în primele zile din Febr. 1799. Numai după ce Peschirgi-

1. Aŭ mai trecutŭ pe la Bucurescŭ ŝi prin țeră, sub Hangeri, în alte diverse perióde, trămișŭ din Europa la Constantinopole, în zilele de mari agitațiunii ale politiceŭi.

Veđŭ Cărți din 7 Oct. 1798 la ispravnicŭi din drumulŭ Cănenilorŭ pentru 2 baronŭi Danimarchezŭi ce mergŭ înlăuntru ; să îngrijăscă de conacele lorŭ cu plată.

Cod. XXXIX, fila 92 verso.

La 5 Febr, 1798 Pitac la Vorn. Golescu, fiind-că vine din năuntru unŭ ghinărulŭ inglezŭ cu 4 ofichialŭi, să gătăscă trei odăi din casele ot sfet. Sava, cari or fi călduróse.

Cod. XXXIX, fila 139.

Pitac la ispravnicŭi din drumulŭ Cănenilorŭ, să dea la drumŭ de-ale mănăcreŭi, pe banŭi, unŭ ofichialŭ alŭ Curței Chesaricescŭi, care merge în lăuntru.

Cod. XXXIX, fila 88 verso.

2. Le 19 Nivôse, on ne doutait pas à Bucarest de la conclusion de la paix entre la Porte et Passavan-Oglou qui a exigé pour principale condition de commander à Widdin. *Cette guerre a été le prétexte d'un impôt extraordinaire qu'on lève en Valachie: c'est une capitation sur les chevaux et les bœufs, contre laquelle les Boyards et le Clergé ont fait d'inutiles remontrances. Cette circonstance a empêché la promulgation de la paix avec Passavan-Oglou.* Hurm. II supl. I pag. 201 (27 Febr. 1799).

Și aiurea, în 8 Ian. stil nouŭ 1799 se scrie Ministrulŭ afacerilor străine, tot din Bucurescŭ că : «on n'a pas publié jusqu'à ce moment cette paix (cu Paswanoglu) *parceque le Hospodar de Valachie fait les recouvrements d'un impôt extraordinaire, dont les affaires de Widdin etaient le prétexte. Il est si exorbitant, qu'un grand nombre de payans, ont émigré en Transilvanie et en Turquie. Il consiste en une capitation par cheval et par bœuf. On présume qu'il rapportera environ cinq millions de piastres. Les boyards, le clergé ont en vain fait des remontrances.*

Le Capitan-Pacha est parti pour Constantinople. Il s'est arrêté plusieurs jours à 4 heures de Bucarest. (Hurm. II supl. I p. 199).

başa ceti firmanulŭ, ordonândŭ uciderea lui Hangeri și după ordinele lui, Divanulŭ și Caimacamulŭ noului Domnŭ Al. Moruzi ordonară ridicarea dăreii, de și acéstă ridicare o promise-se și Hangeri prin proclamațiunea lui către țeră, din 29 Ianuarie 1799. Decât, acéstă incetare a perceperii văcăritului dete ocașiune la marii abuzuri: «iar când a eșitŭ poruncă în țeră, ca să rămână văcăritulŭ jos, la ori-care s'a întemplatŭ bani adunați i-a opritŭ boierii, ispravnicii, zarafii lorŭ, tacsildarii lorŭ, slujbașii, zapcii, mumbașirii». Iar banii cari se aflău puși pe drumŭ, îi răpia boierii, tănuindŭ și ȃicendŭ că nu s'aŭ găsitŭ bani strinși, când aŭ sositŭ poruncile, și ast-feliŭ s'aŭ implitŭ de bani boierii și slujbașii, iar raelele aŭ rămasŭ tot sêrace.¹

XXII

Muntenia. — Ultimulŭ anŭ alŭ secolului XVIII-lea. —

Alex. Moruzi.

Gróznicŭ incepe ultimulŭ anŭ alŭ secolului pentru țerile române, dar nu mai puținŭ tulburatŭ și pentru întrêga Europă.

La 2 Ianuar, la Rastadt, Miniștrii francezii facŭ cunoscutele declarațiuni contra mersului trupelorŭ rusesci în Imperiulŭ Austriacŭ.

Acéstă protestare nu impedică pe Anglia de a se alia cu Pórta Otomană, deja aliata Rușilorŭ.

În Martie Directoriulŭ Republ. franceze declară rêsboiul Austriei. Se face a doua coalițiune contra Franciei, la care coalițiune iaŭ parte: Anglia, Austria, Neapole, Germania, Portugalia, Rusia, Turcia și Statele Barbaresci.

Destrucțiunea armatei turcesci la Abukir, în 24 Iuliu, pune pe Turcia și mai à la merci de Rusia, decât se pôte. Tutela supărăciósă a Rusiei la Constantinopole, este negreșit cu multŭ mai supărăciósă în Principate. Ceva este apoi, în Septembrie, mai domolită, în urma învingerei Rușilorŭ de către Masena, în Elveția, învingere care obligă pe Suvarow la retragere.

În tot cursulŭ lunei Decembre 1799 armata rusescă continuă a se întôrce spre Rusia, traversândŭ Germania.

Inceputulŭ anului 1800 e semnalatŭ prin scrisórea lui Bonaparte, primulŭ consul alŭ Republicei franceze, către Regele Angliei, propunêndu-i să caute cu elŭ mijlócele de a readuce pacea în Europa.

1. *Dionisie Eclesiarculŭ. Tesaur de Mon. II.*

Vremile tulbure din Europa put u ele să n'aibă contra efecte în Principate ?

 n urm torul  nostru volum  vom  avea a cerceta mai de aproape evenimentele din Principate. Aci  nsemn m  numai—*  vol d'oiseau*—faptele  i  nt mpl rile ultimului an  al  secolului al  XVIII-lea.

La 8 Febr. 1799 a fost  proclamat  Domn , de către P rta otomană Alex. Moruzi.¹ La Mart  14 acela i an  Alex. Moruzi intr  în Bucuresci, relu nd pentru a doua  r  tronul   ns ngerat  al   re i Muntenesci.

 ntre motivele prin cari se explică, la 19 April  (st. n.) 1799 către Talleyrand, ministrul  afacerilor  streine al  Franciei, preferin a dată de P rt  lui Al. Moruzi, spre a fi numit  Domn  în locul  lui Hangeri, este  i acela, că se arătase de la  nceput  partizan  al  unei aproprieri cu ori-ce pre   de Pasvantoglu, «dont il avoit devis  la future puissance». Aleg ndu-l de Domn , Sultanul  l'a socotit  «plus propre à s'insinuer dans la confiance de ce rebelle et en prévenir les projets.»²

Cunoscutul  Stamati Constantin, agent  secret  al  Franciei  n Orient, laud  mult  pe Al. Moruzi, dic nd  c  este «un homme distingué parmi les grecs par son esprit, ses talents et son influence sur les Turcs.»

Ceea-ce e mai curios, este c  acela i Stamati afirmă că Moruzi este : «partisan par principe et par go t de la Révolution et des int r ts de la France»  i că nu se  ndoesce că el  va fi gata a primi insinua iunile de la un  trimis  al  Franciei pe lângă el .³

Este a merge prea departe cu asemenea afirma iuni. Hangeri este mazilit —  ntre alte acuza iuni —  i pentru că trecea de partizan  al  Franciei; apoi P rta ar  fi ales  acum de succesor  lui Hangeri pe un  partizan   i mai  focat  al  Franciei?

Pentru lectorii n  tri Al. Moruzi este persoană cunoscut . Nu noi vom  nega realele lui merite, ca administrator  al   re i, ca justiciar   i ca om  cultă.

P rta il  oblig  să plece  ndat  spre Bucuresci; nici chiar nu'l  mai  nt r di  să-i d e solemna investitură, să-i  ncredin eze «tuiurile  i semnele Domniei, fiind-că Pasvantoglu sup ra neincetat   era cu felurite cereri»  i deci urma trebuin a, ca cu o  i mai înainte, să fie ajuns  în Muntenia.⁴

1. „Pe file de c slov “, pagina penultimă. Ve i Hurm. II, supl. I, pag. 202. Doc. 287. Pag. 208, Doc. 288.

1. Hurm. II, supl. I. pag. 203.

1. Hurm. I, citat .

1. Dionisie Fotino, II, pag. 192.

«Cu pripă plecându din Țarigrad, încă pênă a nu trece în pământul țerei, au trimisă carte către boierii Caimacamî, ¹ către toți Ispravnicii județelor și către toți locuitorii de obște» vestindă noua sa Domnie și promițendă, după obiceiul manifestelor, că o să facă fericirea țerei... Se pare că țeranii Țicău, citindu-li-se cărțile domnesci :

— «Așia! amă scăpată de Hangeri cu văcăritulă și vine ăsta cu fómetea!» ²

Își aducea lumea aminte de gróznica fómete întêmplată sub Domnia lui, dar Zilot, care raportéză asemenea vorbe ale mulțimei, l'amă vedută nedreptă cu Moruzi, ori-cât și elă recunoscé aiurea, că Al. Moruzi «era infrumusețată cu înalte daruri, înțeleptă fórte, iscusită la minte, deșteptă la ale țerei îndreptări, judecătoră dreptă».

Nu avemă a face aci istoria Domniei a 2-a a lui Alex. Moruzi; o rezervămă pentru volumulă care începe cu secolulă ală XIX-lea, căci principala activitate a Domniei lui intră în anulă ăntei ală secolulă nostru, gata și acésta de a'și lua sfîrșitulă prea curênd.

XXIII

Moldova sub Alex. Calimah.

Amă incheiată volumulă V ală lucrărei nóstre din istoria Moldovei cu mazilirea lui Mihaî Vodă Suțu. ³

Nu nemulțămirea Moldovenilor, ori-cât putea fi de legitimă, ci alte împrejurări, ȡis-amă noi, a adusă schimbarea acésta nouă de Domnie.

Din studiulă nostru, de mai sus, asupra Domniei lui Alexandru Ipsilant se putură vedea, care anume fură acele împrejurări, cari la 1795 favorisară avenirea la tronulă umilită ală Moldovei a unui nouă Domnă: Alexandru Calimah.

Mihaî Vodă Suțul se compromisese față cu Rusia, favorisandă și protejandă fătîșu pre Poloni, din ordinea Porței otomane, sub instigațiunea Franciei.

De sigur fluctuațiunile politicei Porței avêu efecte imediate la Bucuresci și la Iași. Pe cât timp Comitetulă de salute publică din

1. Graba veniră la Domnie se esplică și prin faptulă că pe actele prime ale nouei Domnii, aflămă pusă tot sigiliulă vechă, cu data de 1797. (*Veȡi la Academie document. No. 96 din portof. XX*).

2. Zilot pag. 42.

3. Vol. V pag. 540.

Paris împinse Pórta în contra Rusiei, sprijinită de progresele armatelor republicane, Mihaï Vodă Suțul se menținu pe șubredul tronul Moldavul. În diua însă, în care Pórta avu scire, că acestul Comitetul de salute publică n'a isbutit a împedica formațiunea triplei alianțe,¹ a Austriei, Rusiei și Angliei, în 1795, la Constantinopole se făcu o apropiere—fie și momentană—de Rusia. Atunci Mihaï Vodă Suțul fu sacrificatului noiei mișcări politice din Europa.

Al. Calimah succede ast-felul la tronul Moldavul lui Mihaï Suțul.² Deși din viță română, acestul fiul alul lui Ion Calimah Vvd. și nepotul alul lui Teodor Calimah, istoria nu-lul pôte considera dintre Domni pământeni, de ore-ce familia Calimah cu totulul se grecizase.

Data înscunării noului Domn nu este precisată penă astăzi, voimul să dicemul: luna și diua.

O scrisore, ce ginerile lui Al. Calimah, anume Al. Suțu, adreséză către Const. Stamati, cu data de 6 Augustul st. v. 1795, dá a se înțelege că această schimbare de Domnie s'a fostul deja întemplatul «dans le temps».³

Când este a se socoti acestul «dans le temps»? Adică: când a cădutul Mihaï Suțul din domnia Moldovei și când urmatu-i-a Alex. Calimah?

Sunt cestiuni ce le trecurá cu vederea toți istoricii români până acuma. Toți se mărginirá a pune Domnia lui Alex. Calimah la data de 1795, fără indicare de lună, necum de di.

Nici colecțiunea splendidă de documente Hurmuzache nu ne

1. Francia căutá, la 1795, să tragá în partea ei Curtea Vieneză, făcându-i propuneril avantajiose. Așa îi oferi Bavaria, ca s'o deslipescá de coalițiune. Prusia și Rusia o oferirá și ele ca prețul alianței cu dênsele, și încă mai adăogeaul „un lot magnifiqué de Polonais“, dice Albert Sorel în „L'Europe et la révol. française“ (tom. IV pag. 431). Impératulul Austriac preferi să fie aliatul alul Regilorul decit alul Comitetulul de salute publică. De la Maiul la 28 Septembre 1795, alianța Rusiei, a Austriei și a Angliei era lucru terminat. (Veđi Martens. II, pag. 252).

2. În cursulul lunei Ianuarul oril Februarul 1795 scrisese cunoscutulul C. Stamati la Paris, despre Mihaï Vodă Suțul: «Le Prince de Moldavie Michel Soutzo ou Draco, ancien interprète de la Porte, jouit auprés du Grand Sultan de toute la considération, de tout le crédit, que des qualités brillantes, des vertus personnelles, des services rendus depuis 40 ans et un attachement à toute épreuve, lui ont assurés, sous les trois derniers empereurs. Ses avis, ses conseils détermient les décisions du Divan, et comme dès le commencement de la Révolution, j'ai eu soin de le tenir au courant du véritable état des choses en France... ce Prince a représenté la France à la Porte Ottomane sous le point de vue le plus avantageux aux intérêts de notre nation...» (Hurm. II, supl. I. pag. 112 și 113).

3. Hurmuzache II, supl. 1 pag. 132.—Calimachiil aliându-se cu Suțesciil cređuserá a'și mări influența la Constantinopole.

póte ajuta la alegerea lunei și zilei din 1795, în care este a se pune începutul Domniei lui Al. Calimah.

Numai cu documentele interne, pitace, hrisóve, se póte ajunge la ficsarea cu aproximațiune a datei în cestiune.

Celú după urmă documentú, ce cunoșcemú, până astădi, din Domnia la Moldova a lui Mihail Suțu, pórtă data de 30 Aprilie 1795. Este o anafora a Divanului țerei în procesulú lui Manolache Furculiță Clucer cu Anton Hare, vechilulú rezeșilorú de la moșia Mircescii. Se dice aci, în preambulă, că «din luminată poruncă a Măriei séle Prea Înălțatulú Domnú Mihai Constantin Suțu V.V. s'aú înfățișatú la judecată inaintea nóstră...»¹

După 30 Aprilie nu mai cunoșcemú acte publice pe numele lui Mihai Vodă Suțu. În un documentú din 28 Mai 1795 se face mențiune, nu mai multú de Mihai Vodă Suțu, ci de o *căimăcamie*. Deci la 28 Maiú, și de sigurú câte-va zile înainte, încetase Domnia lui M. Suțu.²

1. Academia. Portof. IX doc. N. 159. -

2. Acelú documentú este o petițiune adresată așa :

«Prea cinstiți D-vóstré boeri Căimăcamú»

Petițiunea dice: «Avënd eú aí meí drepti țiganí, anume Dănăilă..., cari fiind reslețiți, acum se află cu locuința în partea ținutului Orheiului; pentru care mă rogú D-vóstré să mi se dea volnicie și omú domnescú, ca să mérgă împreună cu mine să mi-i aducă la casa mea.»

Pe dosulú acesteí petițiunii, pune rezoluțiunea următoare boierulú Căimăcamú A. Donici *medelnicer*.

„Cinstite frate, D-ta Sandulache Sturdza Hatmane, cercetéză pricina și, fiind cererea jăluitarului cu cale, se va face.“ 1795 Maiú 28.

Familia Donici luase o importanță deosebită sub domnia lui M. Suțu. În Februarie 1795 móre Banulú Darie Donici și i se face funeralii alese, cum se póte vedea din următórea socotelă a îngropăciunei:

Cele ce s'aú cumpăratú pentru îngroparea D-sale réposatului Banú Darie Donici, 1795 Februarie 23.

Lei	B.
-----	----

31	—	amú luatú de la D. Cuconú Dumitrache.
----	---	---------------------------------------

s'aú datú :

1	—	s'aú dat la 4 biserici pentru clopote.
3	18	18 oca mazăre câte 7 p. ocua.
	36	4 testele polială, două galbene și două albe.
	60	o testea ținte galbene.
	60	1 oca smochine.
1	—	2 oca nohot.

Décă ne amintimă de situațiunea politiceî Europene, in decursulă luneî Maiū stilū noū, bună oră de alianța incheiată de Austria cu Anglia la 20 Maiū (stilū noū), alianța la care aderă apoi Rusia, cum mai sus arētarămū; décă nu uitămū evenimentele premergētore alianței de la 20 Maiū și a coalițiunei întreite contra Francieî, bună oră de tratatulū incheiatū de Rusia la 3 Ianuarie 1795 și de convențiunea de la Basilea (Elveția), apoi pricepemū că in adevēr in prima jumētate a anului 1795 urma, firesce, să se intâmple mazilirea lui Mihaiū Vodă Suțul.

Data de 1795 luna Maiū rămāne deci fixată. Până ađi nu putemū ajunge, cu documentele ce posedāmū la fixarea și a ȝileî. Data acēsta este neindoiosu documentată și de sigiliile domnesci ale lui Alexandru Calimah. Iată facsimile a acestorū sigilii, unulū luatū după celū in cēră roșiă fixat in dosulū unei cărți domnesci ce se

3	60	20 oca perje.
2	48	4 oca strafide câte 24 p.
4	24	6 oca orezū câte 28 parale.
1	90	1 oca undelemnū.
1	36	2 oca māsline.
1	—	40 oca mere.
3	—	2 oca icre negre.
	6	o ólă in care s'aū pusū icrele.
1	47	37 coți șiretū albū câte... par.
25	3	
	30	scādere a unū galbenū.
25	33	și mai rămāne :
		5 lei 87 bani care s'aū datū la D-neeî cucóna Catinca.
		Alamāi
		Nevre
		Fasule
		Linte
		Bobū
		Aceste nu s'aū ȝăsitū să se cumpere.

Cele ce s'aū luatū de Paraschiv neguțatorulū.

Lei	B.	
11	—	unū șalū alăgea Halepū.
4	—	douē brāe cu ciubuce de lānă.
27	60	20 tulpane bucata câte 55 parale, negāsindu-se de mātase basmale.
5	10	tulpane prōste câte 20 parale.
6	—	4 coți șalū franțuzescū roșū.
53	60	pe care amū datū rēvașū că se vorū plăti mai in urmāși tōte aceste împreună cu biletulū s'aū datū pe sēma lui Lefter Vițșcaru ca să le aducă. ¹

conservă la Academia română¹ și altulū, celū mare, din josulū unui altū actū de la acēstaș Academie.²

Drăghici scriindū domnia lui Alex. I. Calimah³ laudă pe acestū Domnitorū, că «s'aū arētatū cu mare înțelepciune și blāndețe la tōte apucăturile lui în trēbă, chibzuindū starea fie-cāreia clasă de locuitori, cum să o inlesnēscă mai bine și să facă pe ómeni fericiți...»

Invēțatulū nostru colegū D. Xenopolū amintescē și Domnia sa

Iacă și iscălitura lui Calimah Vvd.

Handwritten signature in Cyrillic script, likely belonging to Alex. I. Calimah, with a large flourish at the end.

1. Portof. XXII doc. N. 246. E o poruncă din 6 Iulie 1795 la Ispravnicil de Romanū : Gregorie Bașotă biv vel stoln și Alecu Roset biv vel Serdarū,

2. Portof. VII actulū N. 20.

3. Istoria Moldovei II pag. 60.

cele scrise de bătrânul Drăghici despre Alex. I. Calimah și la informațiunile acestui scriitor se mărginesce totă istoria Moldovei din anii 1795—1799. ¹

Administrațiunea internă a lui Alex. Calimah, întâmplările din Domnia lui și împrejurările cari au adus mazilirea lui, sunt lăsate la o parte în lucrarea colegului nostru.

De sigur nu e ușor de a face istoria Domniilor moldovene de la finele secolului XVIII-lea, după ce condicele domnesci au ars. Totuși noi cunoșcem de la Al. Calimah mai multe decât de hrisóve și de pitace, din care tot putem alege unele fapte și informațiuni de natură a aduce ore-care luminează asupra anului 1795—1799.

În domnia lui Alex. Calimah, Biserica română-moldavă este administrată de un cult Mitropolit, Iacob Stamate.² Apoi contemporan și împreună lucrător «în via Domnului» este și Veniamin Costache, care călugărit de Iacob Stamate, a devenit Episcop la Huși (22 Iunie 1792) în locul lui Iacob Stamate, care trecu Mitropolit. Veniamin trecu apoi la Episcopia de Roman în 1796, Iunie, în locul repositatului Antonie.³ În locul lui Veniamin, la Huși, fu ales Episcop Gherasim în 1796, 1 Iunie. (*Veđi Cronica Episcopiei Huși*).

1. A. Xenopol, *Istoria Românilor*, vol. V pag. 321.

2. Veđi cronica Episcopiei Roman de Melhisedec. pag. 160.

3. Eată „Gramata Mitropolitului Iacob, de trecere a lui Veniamin Costache, de la Episcopia de Huși la cea de Roman“ :

1 7 9 6

Gramata canonică a Mitropolitului Iacob, prin care se recunoșce trecerea Episcopului de Huși Veniamin Costache la Episcopia de Roman

Iacob cu mila lui Dumneđeu Archiepiscop și Mitropolit Moldaviei.

Cea mai pre sus de începătură, și mai pre sus de lumină, și mai pre sus de ființă, și mai pre sus de totă zidirea, fără de asemănare, prea înaltă Fire, ceea ce nedespărțit se desparte după ipostasuri, și în trei fețe se laudă, și se unește fără de amestecare după unimea ființei; când, după cea negrăită și firască a ei bunătate, au scos totă zidirea dintru neființă la ființă, se vede cum că au zidit, adică cu gândirea, podoaba cea înțelegetore a îngerilor, precum dice cel după numirea blagosloviei Grigorie, că atâtă gândesce și gândirea faptă au fost. Iar cea-l-altă, cu cuvântul, precum dice Psalmistul David: Cu cuvântul Domnului ceriurile s'au întărit. Numai pre om, pomul cel ceresc, cuprinderea firei cei vędute și nevędute, adunarea împreună a tuturor puterilor celor din lume, după care și mică lume se numesce, prin sfat și ore cum prin socotela negrăită îl săvęșaste, pentru că dice: să facem om după chipul nostru și după asemănare; trupul cu mâinile zidindu-l, precum s'au ęis: «țerână luând din pământ, au zidit pre

Ajutatŭ de Domnii, cari se succedaseră de la 1792, și in deosebi de Alex. Calimah, Mitropolitulŭ Iacob II ridică din curțile arse ale

omŭ»; iar cu suflarea puindŭ întru dēnsulŭ sufletŭ cuvēntătoriiŭ, pentru că aŭ suflatŭ într'ēnsulŭ Duhŭ de viēță, precum este scrisŭ. Dreptŭ aceea este și mai înaltŭ decât tōte zidirile cele-l-alte, ca celŭ ce este cuprinđētoriiŭ împreună a tuturorŭ, și se osibesece de către tōte, ca celŭ ce singurŭ are celŭ după chipulŭ lui Dumneđeŭ și după asemānare; ci și purtărei de grijă cei fōrto multe și necontenite este bine împărtinitŭ de către acēstă in trei luminătorŭ Dumneđeire, firesce fiindŭ semānate întru dēnsulŭ, și dinafară cu porunci este păzitŭ, și cu legi povățuitŭ. Și ca celŭ ce este minunea cea mare a însuși ziditorului Dumneđeŭ și Domnului nostru Is. Hs. celui ce s'aŭ făcutŭ in chipŭ de omŭ, și chipulŭ robului aŭ purtatŭ, s'aŭ mântuitŭ acēstă jivină cinstită, omulŭ, prin însuși rānduiala cea intrupată a omului și Dumneđeŭ Isusŭ; și cu altele, multe pricinuindŭ mântuirea lui, celŭ întru adevērŭ Mântuitoriiŭ alŭ tuturorŭ și mai înainte decât toți. Inșă chipŭ covēșitoriiŭ aŭ metahirisitŭ cu adevēratŭ fapta preoției, spre mântuirea lui, și spre paza cea de acolo înainte, și spre petrecerea vieței cei duhovnicesci. Pentru care și după rānduiala lui Melhisedec, făcēndu-se Arhierēŭ omulŭ și Dumneđeulŭ Isusŭ, cu prea curatŭ trupulŭ sēŭ, și cu cinstitulŭ sānge, zidirea cea cuvēntătorē, ce are nădejdea ei cătră taīna rānduelei, cu primirea o aŭ îndestulatŭ, cele ce hrānescŭ duhovnicesce și intrupatŭ împreună cu însuși Hs. pre cei ce se împărtășescŭ cu credință neîndoită, ca nisce mădulări cu capulŭ.

Dreptŭ aceea și ȳice: «Acēsta faceți întru pomenirea mea», printr'acēstŭ cuvēntŭ arētāndŭ nouē trebuința cea neapărată a preoției. Decŭ și noi prin vrerea cea Dumneđeescă, după in urmă primirea unulŭ altuea, bine împărtinindu-ne acestui darŭ, și fiindŭ purtătoriiŭ de arhieriasca cārmă a Mitropoliei Moldaviei, folosința cea de cătră dēnsa tuturorŭ creștinilorŭ, pre cât ne este in puțință, ne silimŭ a o deșērta, luāndŭ aminte împrejurŭ cu priveghere, ca să nu fie nici una din Eparhiile, ce sunt supt scaonulŭ Mitropoliei nōstre, intru lipsirea darului celui duhovnicescŭ, și neîmpărtășită folosinței acestuea. Dreptŭ aceea și sfinta Episcopie a Romanului, rămāindŭ intru lipsa apărătorului ei celui adevēratŭ și Arhierēŭ, fiind-că celŭ ce era intru dēnsa Episcopŭ, Chir Antonie, plinindŭ obștesca datorie aŭ răposatŭ, și fiindŭ neapărată trebuință ca fără zăbavă să se așede la acēstă Eparhie altŭ Episcopŭ și păstoriiŭ duhovnicescŭ, spre mântuitorēa ocārmuire și purtarea de grijă a cuvēntăreței turme cei dintru dēnsa, cercat-amŭ și amŭ aflatŭ pe alŭ nostru intru Hs. iubitŭ frate și împreună slujitoriiŭ, Chir Veniaminŭ Episcopulŭ sfinteŭ Episcopii Hușului, vrednicŭ la tōtă sciința, și plecatŭ intru viēța călugărescă, cuviosŭ, smeritŭ, împodobitŭ cu blāndețe, și cu alte fapte bune, temētoriiŭ de Dumneđeŭ, și ispititŭ in multă vreme de însăși Smerenia nōstră, pre carele după vechiulŭ pronomion și obiceiŭ al pāmēntului, cu împreună plecarea și primirea a prea blagocestivului și luminatului nostru Domnŭ Io Alexandru Ioan Calimah Voevodŭ, s'aŭ mutatŭ de la sfinta Episcopie Hușului, la scaonulŭ sfinteŭ Episcopii Romanului. Dreptŭ acēsta, datoriiŭ este acest de Dumneđeŭ iubitoriiŭ Episcopŭ, Chir Veniaminŭ, alŭ nostru intru Hs. iubitŭ frate și împreună slujitoriiŭ, ca să mērgă la acea sfintă Episcopie a Romanului, care i s'aŭ încredințatŭ de la Dumneđeŭ, să ocārmuiască sufletele pravoslavnicilorŭ, ce se află intru a sa Eparhie, și să săvērșescă tōte căte se cuvini Arhieriei neapăratŭ:

Mitropoliei, zidirea școlei mari, restaură biserica catedrală și mai cu seamă reînnoiește, în 1799, tipografia Mitropoliei, tipografie maltrată, jăfuită în timpul războiului, care se încheie cu pacea de la Iași din 1792. Bărbat desinteresat și cult— după mărturia lui Andrea Wolf— Iacob II imblânzește averile Bisericii, donându-i Mitropoliei moșii și imblânzindu-i prăvăliile și bolțile de zid din fața bisericii metropolitane.

să judece și să cerceteze a doua oră toate pricinile bisericesci; cetești, cântărești, și purtători de sfeșnice să însemneze; ipo-diaconi și diaconi să hirotonisescă; și să sune la rânduiala preoției pre cei vrednici. Duhovnicesci părinți să așeze prin ale sale cărți de duhovnicie; monași și monahii să facă, chip mare și chip mic; Dumneșcesc biserici să sfințescă, și să învețe pre pravoslavnicul norod părintește totu lucrul ce este de sufletu folositoriu și mântuitoriu, nu numai prin învățăturile cele din rostul gurei, ce multu mai vartosu prin povățuirile și pildile cele bune ale vieții sale, toate tuturor făcându-se după Dumneșcesculu Apostolu, ca pre toți, sau pre cei mai mulți, să dobândiască și să-și înfățișeze fără prihană înaintea lui Hs. la ziua cea înfricoșată a giudecării. Să stăpâniască toate afersirile acestei sfinte Episcopii și să porțe grija pentru starea și adăogirea lor. Asemenea să stăpânescă și să adune toate veniturile ei cele drepte după obicei și toate cele-lalte să le săvârșască, câte se cuvinu Arhieriei, precum s'au dăsu, și ori-ce va lega să fie legatu, și ori-ce va deslega să fie deslegatu, după pravilă, certându și afurisindu pe cei vinovați și împrotivnici, iar pe cei plecați și pocăiți să-și erte și să-și blagoslovescă. Dreptu aceia, datorii sunt și toți aceia, ce se află în Eparhia acesta, preoți și diaconi, și de obște partea bisericescă și mirenescă, și tot norodulu pravoslavnicu, locuitorii Eparhiei acestia, ca să-și dea totă cinstea, și buna encernicie și priimirea și să-lu asculte și să i se supue, nearătându nici o împotrivire către Frația sa. Dându cu supunere Frației sele și toate cele ce se cuvinu: venituri bisericesci, și dreptăți întregi, după obiceiul Eparhiei, și plecându-se întru toate, precum și elu Smereniei noastre, și să se pomenescă numele Frației sale celu canonicescu la toate sfintele liturghii și slujbe bisericesci, după pravilă.

Deci, pentru mai mare credință, datu-s'au acestui iubitoru de Dumneșcu Episcopu, Chir Veniaminu, fratele nostru și întocma slujitoriu, această praxis cu a noastră iscălitură iscălită, și cu pecetea sfintei Mitropolii pecefluită.

La anii de la Hs. 1796, Iunie 7, indictionul 14.

Iacobu Mitropolitu Moldaviei.

(L. P.)

Eată semnătura Mitropolitulu Iacob la 1796, Ianuaru 31:

Amŭ vĕdŭtŭ dejă in tomulŭ anteriorŭ părtăŝia lui Iacob la miŝ-carea culturală din țeră. Nu se putea ca aceŝtŭ ilustru fiŭ alŭ Transilvaniei (născutŭ la 1748 acolo), ori-căt venise in țeră de mic copilŭ, să nu aibă, la bĕtrănețe, relațiune cu marii bărbați, cari la finea secolului alŭ XVIII^{-lea} sunt in fruntea culturēi națiionale de peste muntŭi. Negreŝit, carte multă n'a avutŭ de unde invĕța in țară *călugăraŝulŭ* Iacob, dar elŭ a iubitŭ cartea, ŝi ca Mitropolitŭ a devenitŭ unŭ centru de gravitare a culturēi române din Moldova.

Relațiunile bisericeii cu Alex. Calimah le aflămŭ, din documente, forțe bune. Aceŝtŭ Domnitorŭ a respectatŭ tôte vechile constituțiuni ale bisericeii ŝi nu a încălcatŭ asupra vechilorŭ atribuțiuni ale Mitropolitului, cum s'aŭ întĕmplatŭ lucrulŭ mai adese in Muntenia.¹

Sunt destulŭ de numeroŝe pitace ŝi hrisóve de la Al. Calimah in favóre de biserici ŝi mônăstiri.

1. Continŭă, sub aceŝtŭ Domnitorŭ, a se face numirea egumenilorŭ pe la mônăstiri prin alegerea Chiriarhului ŝi a Episcopului respectivŭ, cum pôte proba ŝi următorulŭ actŭ :

Noi Alexandru Ion Calimah Voevod, cu mila lui Dumneđeŭ Domnŭ țerei Moldaviei.

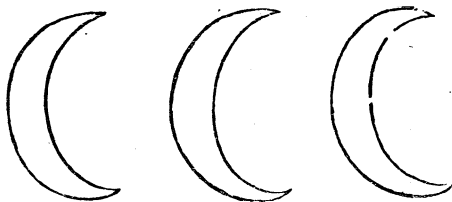
Insciințare se face cu acĕŝtă carte a Domniei mele, pentru Arhiman-dritului Iosaf, pe carele prin alegerea Preaosfinției sale Părintelui Mitropolitului Moldaviei, dupĕ deosebită cartea Preaosfinției sale, care s'aŭ vĕdŭtŭ de Domnia mea, cu iscălitura Preaosfinției sale, întărită ŝi cu pecetea Sfintei Mitropolii, fiindŭ in anulŭ acesta 1796, l'amŭ făcutŭ Domnia mea egumenŭ la sinta mônăstire Cărligiŭ ot ținutulŭ Neamțului. Decŭ numitulŭ Egumenŭ este datorŭ a ține sĕmă curată de tôte veniturile ŝi cheltuelile mônăstirei, câte vorŭ fi cu cale, dupĕ rĕnduiala altorŭ mônăstiri, ca pe toț anulŭ să-ŝi dĕe sĕma la Preaosfinția sa, păzindŭ buna orĕnduială la tôte; la care poruncimŭ Domnia mea D-vóŝtră Ispravnicŭ ai ținutului, ca, când va cere trebuința, să-ŝi daŝi ŝi cuviinciosulŭ ajutorŭ, spre sĕvĕrșirea trebuințelorŭ sfintei mônăstiri. Așŝiderea poruncimŭ Domnia mea de obște tuturorŭ oamenilorŭ casei acesteŭ mônăstiri, cu toții să-lŭ cunóŝteți alŭ vostru desĕvĕrșitŭ egumenŭ, dându-i căduta ascultare la tôte așĕdĕmĕnturile ponturilorŭ domnesci ŝi a buneŭ rĕndueli, căci care se va arĕta vre odinióră cu nesupunere, pe unulŭ ca acela să aibă a-lŭ duce sĕu a-lŭ trimite Egumenulŭ la Ispravnicie ŝi acolo, dupĕ vina nesupunerei sale, se va certa; cum ŝi când Egumenulŭ avĕndŭ vre-o pricină cu locuitorii, ce ședŭ pe moșile sfintei mônăstiri, sĕu cu ómenii ŝi poslușnicii sĕi, ŝi nu se va odihni cu cercetarea D-lorŭ Ispravnicilorŭ, se poruncesce prin acĕŝtă a nóŝtră domnescă carte, D-vóŝtrĕ Ispravnicilorŭ, ca pe aceia să-ŝi sorociți ŝi să-ŝi indatoriți să vie împreună cu Egumenulŭ la Divanulŭ Domniei mele, ca să se caute aice pricinile ce vorŭ fi ŝi să-ŝi afle monastirea indestularea dreptăței.—1796, Octombore 13.

Procit biv. Logofĕtŭ.

(L. S.)

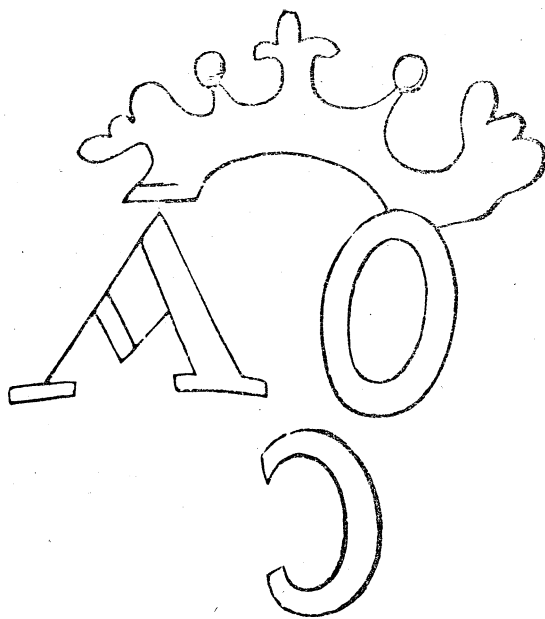
Aci vomă cita unū prea frumos hrisovū, din 25 Martū 1796, acordându scutiri și privilegii, la preoții de la biserica Talpalarilorū din Iași:

Fl. mare, hârtie bunicică cu filigran

și pe altă parte

— **

Se*¹ face scire cu acestū hrisovū alū Domniei mele pentru biserica din mahalaua Talpalariului, (*sic*) de aici din orașulū Eșiū, unde se prăznuesce hramulū Prea Sfintei Născătoarei de Dumneđeū, că prin jaloba, ce aū datū Domniei mele preoții, ce se află slujindū acestei biserici, arətatu-ne-aū că se află lipsită de cele trebuinciose și fără de nici unū ajutorū și s'aū rugatū ca să fie împărtașită din domnescile nōstre milī, precum și în vremea altorū Domnī, ce aū fostū maī nainte de noi, aū fostū ajutorată.* *Deci, adeverindu-ne Domnia mea de

1. Inițialele sunt roșii. Asemenea între periode este câte o stea în culore roșia.

slaba stare a acestei biserici, n'amŭ trecutŭ cu vederea, ci dupę cum pentru alte sfinte Dumneęesci locașuri, cu cele ce s'aŭ socotitŭ s'aŭ ajutoratŭ,* *asemenea dar și pentru acęstă biserică o miluimŭ și întărimŭ prin acestŭ hrisovŭ, în carele otărimŭ, ca să aibă a lua pe tŭtă luna nesmintitŭ din vama gospod cāte 3* oca untdelemnŭ, cāte 200* dramurŭ tāmăe și cāte una* oca ceară. *Așiđderea să aibă a scuti preoții, ce slujescŭ la acęstă biserică, cāte 150* vedre vin de vădrăritŭ, din drepte viile ce vorŭ avea, și cāte 50* stupi sęŭ sfiri* de setină, cum și 4* luđi ómenŭ stręinŭ, ce'și vorŭ putea găsi făr'de birŭ în Visterie, pe carŭ să aibă a'ŭ scŭte de peste hotarŭ, dintr'alte părți stręine și în vreme ce se vorŭ găsi, să se aducă înaintea dregătorilorŭ ținutului Eșii, sęŭ la D-luŭ vel Aga, ca să-ŭ cerceteze și adevărindu-se că sunt streinŭ și nu aŭ nici unŭ amestecŭ de birŭ cu pāmęnteniŭ, să le deę răvașŭ, ca să nu fie supărați. Hotărĭmŭ să fie scutiți de tot birulŭ Visteriei și de tŭte alte dări și angariŭ, rĕmāindŭ ca să fie numai pentru slujba trebuințelorŭ acestei biserici.* *Dreptŭ aceea poruncimŭ Domnia mea D-vŭstrę dregătorilorŭ aŭ ținutului, vameșilorŭ de Carvasara i slujbașilorŭ desetnicŭ și vădrari, cu toți să aveți a urma întocmai, dupę cum se cupinde și se hotărăsece mai sus.* *Poftimŭ Domnia mea și pe alți frați luminați, carŭ din mila luŭ Dumneđeu se vorŭ orĕndui în urma nŭstră cu domnia acestei țeri, să nu strice acęstă puțină milă, ci mai vĕrtos să adauge și să întăriască, pentru a Domniilorŭ sale vecinică pomenire, *Scrisu-s'aŭ hrisovulŭ acesta în scaunulŭ Domnieŭ mele în orașulŭ Eșii, întru cea d'ânteiŭ Domnie a nŭstră la Moldova, în anulŭ d'ânteiŭ.*—La anulŭ 1796 Martŭ 25.

*Semnătura Domnului
și sigiliulŭ*

Iordache Sturza vel Vist Procit

Când interesele laice erau neținute în sĕmă de Biserică, Alex. Calimah le apĕră tot cu atăta zelŭ, cu care apĕra interesele legitime ale aceleiași Biserici.¹

1. Eată unŭ casŭ, când Domnitorulŭ stavili o incalcare de uliță prin zidirŭ ce făcea Mitropolitul:

Io Alexandru IŃn Calimah Vvd.

Cinstiți și credincioși boierŭ Domnieŭ mele, D-ta Nicolae Roset biv. vel. Logof. împreună cu D-vŭstrę veliți boierŭ.

Fiind-că prin jaloba, ce aŭ datŭ către Domnia mea alŭ nostru cinstitŭ și credinciosŭ boierŭ D-luŭ Nicolae Roset biv. vel Vorn., aŭ arĕtatŭ cumcā o uliță, ce merge din ulița cea mare dreptŭ la vale spre Bahlui și la feredeŭ, acum cu zidirile ce face P. S. Părintele Metropolitŭ s'arŭ fi strāmțandŭ, rĕmāindŭ numai cāt arŭ putea să trecă o căruță, și acea uliță arŭ fi trebuitoře la toți de obște, atāt la locuitorŭ țergoveți, cāt și la cei ce vinŭ de afară, și mai alesŭ, ferescă Dumneđeu, de o întĕmplare de focŭ și D-sale Vorniculuiŭ încă

Dintre actele de la Alex. Calimah, cu referință la școle, cunoscem două, care reînnoesc hrisovul lui M. C. Suțul în favoarea școlii din Botoșani, ba încă mai adaugă la venitul acelei școlii.

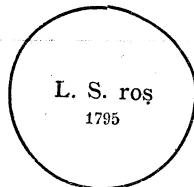
Primul hrisov este din 15 Febr. 1796, Domnitorul consacră Biserica Ospeniei «la școla de la Botoșani, cu toate dughenile și afierosirile ce are și va avea.» El dispune, ca episcopii rânduiți asupra Bisericii și școlii, anume Teodor Musteață și Grigoraș Avram, să continue a administra averea Bisericii și a priveghia tot-deauna «și a avea purtare de grijă spre întemeierea școlii și a Bisericii și din veniturile Bisericii să aibă a ajuta pe ucenicii săraci, iubitori de învățatură, cari vor nizu la acea școlă.» Domnitorul dispune să nu lipsescă de la acea școlă dascăl elinesc și moldovenesc. Când va lipsi vre-unul, să-l ceară Episcopii la Mitropolitul «și la D-loru Episcopii cei mari de aici din orașul Iași, ca să rânduiască dascăl de aici.»

Va să știe din acest hrisov rezultat, ceea ce știm de altminterlea, că organizația școlilor în genere, continuă în Moldova, sub domnia lui Al. Calimah, atât cel puțin cât permisă grăznica izbucnire și dănuire a ciurii.

Lefile dascălilor școlii din Botoșani, se ordona a se plăti din veniturile Bisericii aferosite școlii.¹

Totuși Al. Calimah mai vine în ajutorul școlii, hărăzindu-i, cu aceștia hrisov, încă 12 luți scutelnici.

Alu doilea hrisov² din Iulie 1797, relativ la aceștia școlă de la Botoșani, după ce știe că «celu mai înteu temeiu de laudă și adevărată arătare a sufletescii cunoștințe de milostivire a Egemoi-ar fi cu supărare, rămându închis în casele D-sale. Dreptu aceea iată vă orânduim Domnia mea, să mergeți la fața locului și forte cu mare luare aminte să cercetați trebuința ce va fi de acea uliță și cât se cade să fie de largă, și în ce chip veți afla, cu anafora să înștiințați pe Domnia mea. Pentru care poruncim Domnia mea D-tale vel Vornicū de aprodi ca să stai să mērgă boierii la fața locului.—1798, Mai 11.

1. Veți întregul hrisov în anexele volumului.
Veți Uricarul de Th. Codrescu tom. II pag. 55.
2. Veți și acest hrisov în anexele volumului.
Veți Uricarul tom. II pag. 57.

nilorŭ domni, este facerea de bine, căci rămâne și după mörte neuitate...», apoi scölei elinesci și moldovenesci din Botoșani «pentru că cu veniturile, ce are rënduite până acum, nu este în destulŭ de a se coprinde plata dascälilorŭ și a se ajutara și din *ucenicii cei străini ce nizuescŭ la învățatură*», îi acordă scutirea a 300 boi de negoțŭ, de vamă și de cornăritŭ.

*

Din respectulŭ administrativŭ, domnia lui Alexandru Calimah fu greŭ agitată prin requisitiunile și pödvedile¹ ce i se impuseră în folosulŭ oștirilorŭ turcesci, cari cu Căpitan Pașa asediară pe Pasvantoglu în Vidin, și prin böla ciumei. Nu putemŭ face, din norocire pentru memoria lui Alex. Calimah, nici o apropiere între elŭ și Hangeri, cât privesce ingenunchiarea Moldovei sub biruri excepționale, cu pretextulŭ provisiunelorŭ de grău, orzŭ, etc. de datŭ Turcilorŭ.

Gröznică fu însă secerarea între ömeni a bölei ciumei. Acesta amintesce ororile ciumei, acum potolite, din Muntenia, sub anteriöarele Domniei. Pentru combaterea ei, Alex. Calimah recurse la aceleași nizamuri, ce se aplicaseră în Muntenia. Aceleași abusuri și infamii avură locŭ... *Cioclii* erau un biciŭ al lui D-geŭ, tot atât de cumplitŭ ca și böla, ba mai cumplitŭ. Sub pretextŭ de desinfectare a caselorŭ, unde se ivea böla, prădau casele ömenilorŭ, le ardău tot... Drăghici scrie că ciuma isbucni äntăiŭ la Iași, în casa unui grecŭ neguțitorŭ numitŭ Cumbati, de aceea se și çise de poporŭ: «*Ciuma lui Cumbati*». Tot elŭ ne spune, că cu ocasiunea desinfectărei — adesea numai pretinsă — a caselorŭ molifsite, *Cioclii* äu arsŭ documentele vechi ale boierilorŭ «și după äntämplarea aceea, nenumărate familii äu

1. Alexandru Iön Calimah

Scriemŭ D-nia mea căträ *Carpu Opre* i Simion Guțea mazilŭ de la ținutul Sorocei, că fiind trebuință de a se porni zaheréoa ce este ränduită la acest ținutŭ, ca să mērgă cum mai în grabă la schela Galații; eată vi se poruncesce, ca ädată ce veți lua cartea acésta a Domniei mele, să mergeți la D-lorŭ Ispravnicii aceluï ținutŭ și după izvodŭ de ränduiala zaharelei, după povățuirea ce vor da, să căutați să faceți tot chipulŭ de silință și zapclicŭ, ca să se pornescă cum mai în grabă tötă suma zaharelei vëndute, să mērgă cu unŭ ceasŭ mai änainte, și sminteală să nu faceți. 1796 Aug. 16.

Academie. Portof. XIII, No. 50.

L. S. roșu

rămasă sărace de avutul lor, că murind bătrânii, copiii nevêrstnici, cari au crescut prin străini, n'au mai putut afla de către cine se stăpâna moștenirea rămasă, în lipsa documentelor, și au ajuns unii a se supune altor case boieresci, spre a'și scote pânea de tôte dăilele, slujind.»¹

Administrațiunea țerei Moldovei, în dăilele acele ale Domniei lui Al. Calimah o aflăm pe mâna tot a boierilor anteriorilor Domnii. În divanul țerei aflăm mereu și câteva nume cu adevărat românesci.

Sub Alex. Calimah încă ia parte în Divan, pe lângă boierii *veliți*, și din cei maziliți, *bivi*. Cei în activitate semnă adăogând la titulatură verba «*vel*», iar cei «*ex*» pun numai titulatura. Cu «*bivi*» și cu «*veli*», eată boierii care în Oct. 23 semnă o anafora la Alex. Calimach :

Petrache Roset *Logofetü*.
 Iordache Ghica *Logofetü*.
 Depaste **Vel Logofetü**.
 Iordache Balș *Vistierü*.
 Iordache Canta **Vel Vistierü**.
 Iordache Grecianu *Vornicü*.
 Mihaiü Sturdza *Vornicü*.
 Teodor Balș **Vel Vornicü**.
 Dimitrie Sculi *Spătarü*.
 Mihalache Luca *Banü*.²

Intre boierii prefirați prin Divanul lui Al. Calimah, mai aflăm pe Moruzi *Logofetü*, Stratilat *Logofetü*, Avramachi *vel Vistierü*, Const. Balș *Vornicü*, Cantacuzino *Vistierü*, și mai ales între 1796 și 1797 pe Iordache Roset ca *vel Vistierü*.

Țăranul român din Moldova nu e cu multă mai fericit decât cel din Muntenia. Dcă el nu plătesce goștinărită ori văcărită, plătesce *cornărită*... E ceva mai scădută darea, dar este cam tot același lucru... Dór că nu plătesce *cornărită* și pentru cai!

1. Drăghici. Istoria Moldovei II pag. 61.

2. Pitac de la Alex. Ión Calimah V. V. Judecata lui Neculaï și Petrache Catargiesci și Clucer Const. Aslan. Apelul fu dat contra judecătii Divanului; e din nou cercetată afacerea în fața lui Vodă, pentru împărțiala de clironomie a moșiilor Mărăsesci, Cobarlile și Cucorenii.

Academia. Portof. IV, N. 116 și 116 a. Copia de la 1796 Oct. 23. Mai dăm în facsimile, la anexă, o țidulă domnăscă din 11 Oct. 1797 pentru hotărîrea unui locu de casă din Iași, din care se mai pot cunósce și alte nume de boieri în activitate séu divaniști.

Claca continuă a i se cere după ponturii, cu tótă rigórea. Libertatea lui de mişcare e gróznică stavilită.¹

Cu privinţa la păduri, găsimă de la Alex. Calimah următorulă decretă :

Io Alex. Ion Calimah Voevodă, cu mila lui Dumnedău Domnă ţerei Moldovei.

«De vreme ce după obiceiulă pământului şi după otărirea domnesciloră condică, pădurile şi dumbrăvile, cum şi codrii «*merei*» au fostă şi sunt oprite şi apérate, ca să nu se taie de către nimeni, fără de scirea stăpânului moşiloră; dreptă aceea s'au dată acéstă carte a D-niei mele cinstitulă şi credinciosă boierului D-niei mele, D-sale Iordache Cantacuzino, vel Log. de ţera de jos, şi omului D-sale, ce-lă va avea rënditulă purtătoră de grije la moşia D-sale Goescii din ţin. Cărligătorei, cu care să fie volnică a apăra redăurile şi dumbrăvile, cum şi codrii *merei*, ce voră fi pe numita moşie, să nu se taie de către nimeni alţii, făr' de învoială D-sale vel Logof., afară numai din copaciă căzuţi la pământă prin dumbrăvi, redăuri şi codrii *merei*, precum şi din copaciă de fagă, să nu fie nime popriţi a lua lemne pentru focă, fără a nu da nici o deciuială, după hotărirea ponturiloră. Iar carele va îndrăzni şi va tăia oră-ce felă de cherestea de neguitorie seă pentru dănsii, fără a nu se învoi ântăi, şi fară a nu da deciuială, poruncimă D-tre Ispravniciloră de ţin. Cărligătorei, ca pe unii ca aceea, oră-cine voră fi, arătându-se cu nesupunere şi arătându-i la D-ta, îndată să împliniţi de la dănsii dijma obicînuită, după otărirea condică, dândă şi mână de ajutoră vechilului D-sale vel Log. spre a stăpâni şi a apăra dumbrăvile

1. N'au voie ţeranii a se muta de pe o moşie pe alta :

Io Alex. Ion Calimah Voevodă

De vreme ce după însciinşarea, ce amă luată D-nia mea din locuitorii strămutăţi de la ţin. Sorocei, se află o sémă fugiţi şi la ţinut. *Orheiului*, iată se volnicesce pe Carp Opre i Ion Oprea să aibă a merge la ţin. *Orheiului* şi pre toţi căţi va afla din cei strămutăţi de la ţin. Sorocei să-i ridice cu tóte ale loră şi să-i ducă la urma loră şi poruncimă D-nia mea D-tre Ispravniciloră de ţin. *Orheiului*, ca să daţi trimesului Zapciă tot ajutorulă şi ómenă îndestui, ca pe toţi acei strămutăţi să-i ridice şi să-i ducă să-i aşede la urma loră, fără smintélă.— 1795 Aug. 10.

L. Sig.

i rediurile și codrii *merei*, de pe numita moșie, întocmai dupe cum se otărăsca, priveghindū ca să nu se asuprască cine-va mai multū peste otărărea ponturilor. — 1796 D-bre 16.

Folio micū, hârtie avēnd în filigranū trei capete cu literile R. C. A. Acad. portof. XIV, No. 100.

Greutățile țerei cu reuisițiunile pentru oștirea turcască obligă pe Alex. Calimah a recurge și elū la ore-carī adăogiri de dări, dar fôrte de suferitū în asemănare cu execuțiunile lui Hangeri de la Munteni.

În genere aședarea dărilor în Moldova rămâne acea anterioară. Venitulū măjăriei primesce ore-carī modificări.¹ Măsurarea pogonului de tutunū, de vie și de popușoiū, în interesulū *pogonăritului*, se regulază prin pitacū specialū din 13 Iulie 1797.²

Se face o adăogire la slujba vadrăritului pe 1795 peste 8 banī din vechiū ai vadrăritului și unū banū nou de vadră, banulū milei. În interesulū pregătirei unei case, care să servescă de curte domnescă—fiindū arsū vechiulū palatū,—Alex. Calimah adaugă câte 2 banī noi de totă vadra, numai pentru 1795. Elū dice prin hrisovulū sēu de la 3 Sept. 1795, că n'aū găsitū altū mijlocū mai înlesnitorū, ca fără de a îngreua țera să se pregătiască curți domnesci. Fiindū mare cheltuială de a se restaura curțile vechi, Al. Calimach aū cumpăratū cu banii din adăogirea dărei casele hatmanului Costache Ghica de lângă Sf. Spiridonū, și ale lui Lupu Balș biv vel Spat. «*Și nefindū din destulū numai odăile ce se află într'aceste case, spre a șede cu odihnă, s'aū mai făcutū și altele alăturate cu aceste și s'aū mai cheltuitū și cu mere-metulū celorū cumpărate nu puțini banī.*»³

1. Veđi Uricarulū D-lui Th. Codrescu, pag. 60, tom. IV.

2. Asemenea, pag. 72.

3. Eată întregū actulū :

Cu mila lui D-đeu noi Al. Ionū Calimah Voevodū Domnū țerei Moldovei.

Din cėsulū ce din Dumneđeésca Pronie ne-amū orânduitū Domnū și oblăduitorū țerei acesteia a Moldovei, socotindū neapărata datorie, ce are unū stăpănitorū, a preveghea spre cele de trebuință obștei, tot scoposulū și cugetulū D-niei mele aū fostū și este să ne silimū cu totă vėrtutea, nu numai ca unū Domnū și stăpănū, ci și ca unū părinte acestei patrii, ca prin ajutorulū milostivului D-đeu, după rāvna ce avemū, să aducemū la bună stare tôte acele ce întēmplarea aū adusū a se afla întru neplăcută rānduială și pricinuitoare de supărare și neodihna obștei, care, după ce cu vrerea lui D-đeu amū venitū la părintesculū și domnesculū nostru scaunū, între altele luat-amū sēmă că și curți pentru șederea Domnilorū nu se află, fiind-că din întēmplare aū arsū și s'aū stricatū cu totulū, și nu puțină supărare se pricinuesce boierilorū și altora, luāndu-li-se casele pentru șederea Domnilorū, neavēndū unde să ședă. Decī socotindū D-nia mea că acēsta este cea mai āntēiū trebuință de a se

În interesul ūșurării țerii de podvedî cu grâne, orzŭ, etc. pentru tabăra turcescă, contra lui Pasvantoglu, Alex. Calimah ceru lui Han-geri invoice, să cumpere pe bani din Muntenia cele ce i se cereau la tabăra turcă și vëndătorii le și transportau acolo.

Acastă măsură arėtă de sigur, oare-care înțelptă chibsuire și bună voință a lui Alex. Calimah pentru țeranulŭ moldovenŭ.

Scutiri de asemenea natură, nu numai în favorea țeranului se

pune la cale, pentru ca și Domniŭ să aibă unde să ședă, și supărarea a se lua casele unora și altora pentru șederea Domniei să lipsescă, n'amŭ lăsatŭ a nu cerca tôte chipurile, ce s'ar putea afla mai lesnitore spre punerea la cale acestei neurnite trebuință, și după tôte cercările ce s'au făcutŭ, fiind-că a se face la locŭ curțile vechi, trebuie o mare cheltuială, altŭ mai lesnitoriŭ chipŭ nu s'au găsitŭ, fără numai cu bună învoială s'au cumpăratŭ de la alŭ nostru cinstitŭ și credinciosŭ boierŭ D. Costache Ghica Hatmanŭ, casele D-sale cu loculŭ lorŭ de lângă Sf. Spiridon, și s'au mai cumpăratŭ și de la alŭ nostru cinstitŭ și credinciosŭ boierŭ D. Lupu Balș biv vel Spat. casele D-sale Hatmanului, și ne fiindŭ în destulŭ numai odăile ce se află într'aceste case spre a șede cu odihnă, s'au mai făcutŭ și alte case alăturate cu aceste, și s'au mai cheltuitŭ și cu meremetulŭ celorŭ cumpărate nu puținŭ bani, care case s'au socotitŭ și s'au hotărîtŭ ca să rămăie de acumŭ înainte de apurare curți domnesci; însă după ce s'au găsitŭ chipulŭ acesta și s'au pusŭ la cale într'acestŭ chipŭ, cercându-se și chipulŭ spre plata acestorŭ bani, măcar că la o trebuință ca acesta este datorie a tuturorŭ locuitorilorŭ țerei, care trebuia să iasă o dare pe țeră, dar fiind-că țera în vremea acesta se află însărcinată cu multe și grele havalele, spre săvêșirea împăratescilorŭ porunci, nu s'au pututŭ a se mai însărcina iarăși țera și cu plata acestorŭ bani; ce cu sfatulŭ de obște s'au socotitŭ, ca acumŭ la slujba vădrăritului anului acestuia 1795, afară de optŭ bani vechi, obicinuitulŭ vădrăritŭ, și afară de câte unŭ banŭ noŭ de vadră: banulŭ milii, să se mai iee încă câte 2 bani noŭ de tötă vadră, pe totŭ vinulŭ ce se ia vădrăritŭ, cu cari bani ce se vorŭ stringe să se plătescă casele ce s'au cumpăratŭ, și casele ce s'au făcutŭ și meremetulŭ ce au fost trebuitorŭ la casele cumpărate, și iarăși le dăruimŭ țerei pentru ca să fie de apurare curți domnesci, fiind pentru odihna și celora din urma noastră luminați domni. Însă acești câte doi bani la vadră să se ia numai acum într'acestŭ anŭ, pentru că trebuința au silitŭ a se lua, negăsindu-se altŭ chipŭ mai lesnitoriŭ, iară de acum înainte, nici în vremea Domniei nostre, nici în urma noastră, în vremea altorŭ luminați domni, să nu se mai ia, ca un lucru ce este peste vechiulŭ obiceiŭ și videratŭ că pôte să aducă și păgubire visteriei, căci adăogându-se plata vădrăritului, apoi cei cu viile necunoscându folosŭ, trebuie să le lase nelucrate, și cari vor avea scoposŭ de a mai face vie, să continescă, și în locŭ de folosŭ visteriei, se va pricinui mai multă scădere. De care poftimŭ D-nia mea și pe alți frați luminați Domni, pe cari sfântulŭ Dumneșeu îi va orândui în urma noastră la Domnia acestei țeri, ca să nu socotiască ca unŭ obicinuitŭ lucru luarea acestorŭ câte doi bani, căci de către noi nu pentru altŭ sfârșitŭ s'au luatŭ, ce numai pentru arėtata de sus trebuință, care cu altŭ chip nu s'au pututŭ pune la cale, în-tâmplându-se într'o vreme ce era atâte havalele și porunci împăratesci și

documenteză, sub domnia lui Alex. Calimah, dar și în favoarea a multorū mazilii, pogoritorii din *neamuri* și, de sigur, mai alesū boerii. ¹

lipsă în țără. Scrisu-s'ău hrisovulū acesta la scaunulū D-niei mele în orașulū Eșii, intru cea d'ântēiū Domnie a noastră la Moldavia, în anulū d'ântēiū. La leatū 1795 Sept. 3.

L. S.

Iordachi velū Logofētū procit.

Iordache Roset velū Vistierū procit.

S'ău trecutū la condica Visteriei.

Constantin Burchi clucerū.

Uicrarulū Th. Codrescu vol. ca suplimentū la jurnalulū *Zimbrulū*, Iași 1852, pag. 181—184).

1. Scutire de slujba disetinei, în favoarea unuia din „*neamuri*” Constantin Tăutul, ce are carte gospod, prin care îl adevereză că este socotitū la rânduēla neamurilorū, prin care carte hotărasce ca să scutēscă tōte bucatele, ce va avea drepte ale sale la *slujba disetinei*, atāt stupi, cāt și *sfini* (porci). Decī D-trē disetnici de ținutulū Sucevei, după hotărēirea ponturilorū, să nu'lū supērați cu plata disetinei. 1795, Iulie 27.

Iordache Ruset vel Vistier.

Printr'altă carte, Alex. Calimah arētă, că Ionū Toaderū feciorū lui Const. Holban din țin. Herței este, cu starea nēmulūi lui, de boierū și că tōte nēmurile lui sunt la acētă stare. Vodă ilū scutesce și pe viitorū de angarale și îi acorda privileghii diverse și luđi.—1795, Maiū 10.

Procit. vel Vist.

Acad. Port. VIII, No. 188.

Lui Carp Oprea îi dă același Domnū, în 1796 Aprilie 4, hrisovū prin care, pentru că a fost Căpitanū de margine la ținutulū Sucevei în câte-va rēnduri, (sub Mihaiū Suțu), pentru care i s'ău datū cărți de scutire de dăjdi și de havalale, ēi renoesce Al. Calimah acētă milă și scutirile și-ī apēră 50 stupi de disetină, 50 oi de goștinăritū, și 3 luđi de peste hotarū.

Procit. vel Vistierū.

Port. XIII, folio marī, No. 54.

L. S. roșu

Multorŭ boeri Domnitorulŭ dărui țigani din cei veniți de peste hotare, și cari, după o legiuire comună și Munteniei, se trecéu între țigani Domnesci. ¹

Maî iată o carte de la Al. Calimah, din 13 Martŭ 1796, relativă tot la asemenea privilegiuri.

«Se face scire cu acéastă carte a Domniei mele pentru Mihalache sin Căp. Enache Caragea, de aice din tĕrgulŭ Eșii, carele prin jalba ce aŭ datŭ Domniei mele, aŭ arĕtatŭ, că tatălŭ sĕu, cât aŭ trăitŭ, s'aŭ aflatŭ tot în slujbă, fiindŭ *căpitanŭ de podari*, slujindŭ cu tótă silința și dreptatea, cum și elŭ mai pe urmă încă s'aŭ aflatŭ slujindŭ la acéastă slujbă, și aŭ făcutŭ rugăminte, ca, după cum nu a fostŭ supĕratŭ pĕnă acum cu vre-o dare, să nu se supere nici de acum înainte; cum și o dugheniță ce are încă să fie în apĕrare despre dările ce vorŭ fi asupra altorŭ dughene. A căruia jalobă, cercetându-se de către Domnia mea, s'aŭ aflatŭ adevĕrate arĕtările sale, că atât tatălŭ sĕu, cât aŭ trăitŭ, s'aŭ aflatŭ slujindŭ la trĕba podurilor, cum și elŭ, după cum se adevărese și din cartea gospod. ce are la mână de la Domnia sa Mih. C. Suțu Vvd. Decî, netrecĕndŭ Domnia mea cu vederea rugămintea luî, ci făcĕndŭ milă cu dĕnsulŭ, hotărîmŭ prin cartea acésta, ca să fie apĕratŭ și scutitŭ de tot birulŭ Visteriei, cum și de tóte alte dări și havalele, orĭ-câte vorŭ fi asupra altora de starea sa, elŭ întru nimic să nu fie supĕratŭ. Așîderea și pentru o dugheniță, ce va avea aice în tĕrgulŭ Iașii, să fie scutită de baniŭ *ajutorinței*, cum și de tóte alte dări și havalele, orĭ-câte vorŭ fi asupra altorŭ dughene. Pentru care poruncimŭ Domnia mea atât D-tale vel Aga cum și altorŭ Zapciî, ce veți fi rĕnduiți cu orĭ-ce slujbă și porunci gospod. de împliniri, de către toți să se urmeze întocmai, dupe cum se poruncese prin cartea acésta.—1796, Mart. 13.

Prociit vel Vistierŭ

Loc. Sig. roș

Fo. în posesiunea bibliotecii «Urechia» din Galați.

1. Pitac fol. micŭ din 1796 Maiŭ 25, de la Al. Ión Calimah V. V. luî Toader Carp biv. vel Stol. «spre rĕsplata slujbelorŭ sale, ce aŭ slujitŭ atât în vremea altorŭ luminați Domni cât și acum, Domniei mele și țerei cu credință și cu dreptate», îi donéză pe Jodin sin Martin, pe Jaluna fata luî ПШАНУЧЕ țigani străini *netoți*, «cari împreună cu alții, pășindŭ în hotarele țerei acesteia și după nestrămutat obiceiulŭ pĕmĕntului, s'aŭ luatŭ întru a noastră Domnescă stăpănire» îi donéză, «pre cari țigani să'i aibă întru a D-tale stăpănire, însă datorŭ să fie a-i boteza în lumina Pravoslavniciei credințe creștinesci. — 1796 Maiŭ 25.

Port. VII Doc. N. 20.

Din sfera justiției dămă în anexe o destulă de bogată culegere de documente privitoare cele mai multe la procese de moșii. ¹

Cu puțină înainte de a fi mazilită Mihailă Suțu, în 18 Martie 1795, adresase, precum vedurămă, instrucțiuni către ispravnici, din care instrucțiuni, rămase în vigoare în tot cursul domniei lui Alex. Calimah, se vede încă o dată că multă mai multă decât în Muntenia, în Moldova continuă nedespărțite puterea judiciară de cea administrativă. În art. 1 din acestă nizamă, Domnitorul ordona, ca ispravnicii să primescă cu ușă deschisă și cu blândete pre toți locuitorii «cu oră ce felă de jalbe și pricină.» ²

Prin articolulă II se hotăria *plata de ciobote* câte 10 bani pe ceasă în folosulă mumbașirului însărcinată cu aducerea persoanei, care n'a venită la soroculă pusă pentru judecată.

După articolulă III se vede, că ispravnicii numiaș prin ocólele județului așa diși namesnici, căroră le delega dreptulă de a judeca.

Iarăși actă de donațiune de un țigană vizitiă către Petrache Kazimiră biv vel stolnică. 1798 Iulie 25.

Semnătura

(L. S.)

Acad. Port. XIV, N. 106.

Aceluiaș Petrache Kazimiră îi donéză și ună țigană ferară și pre Gheorghe Munteanul bucătară și cu Flórea veduva, în 1798 Aprilie 4.

Semnătura lui Vodă.

(L. S.)

Acad. Port. XIV, N. 112.

Io Al. Ión Calimah V. V. cu mila etc.

Nisce țigani trecuți de peste hotară „cară după laudatulă și neștrămutatū obiceifulă pământulă s'au luatū intru a noastră Domnescă stăpânire“ îi dăruiesce boerului Petrache Kazimiră biv vel stol. «spre răsplătirea slujbeloră ce au slujitū și slujesco țereă acesteia cu credință și cu silință.» 1798 Noem. 2.

Iscălitura.

(L. S.)

Acad. Port. XIV N. 103. Fol. mijlociă cu filigran un Acă.

1. Veđi documentele în anexele volumului.

2. Când citescă cărțile deschise ale Domnitorilor fanarioți, ale celoră mai mulți, te miră de spiritul *democratică* în care sunt redactate. Nu trebuie însă ca istoricul să judece pe Domnitorii fanarioți numai după vorbe, ci mai ales după fapte, care mai adese nu concordă cătuși de puțin cu graiul cărților deschise și închise. Oare însuși Hangeri nu declara în actele sale publice, că simpatiza cu poporul?

Asemenea namesnici, căpitanî și ocolași, *cumpăraū* de la ispravnicî funcțiunea de judecători și de implinitori, și slujba pripasurilor. Apoi, ca să și intre în baniî dați și ca să și mai câștige, nu era abuzū pre care asemenea namesnici să'lū eviteze. Mihaiū Suțu amenințase cu *ocna* și cu *ulița* pre ispravnicii și pre namesnicii ce vorū mai *cumpăra* de la aceia ocōlele.

Alexandru Calimah mănținu acēstă dispozițiune.

Din culegerea de documente, ce dămū în anexă,¹ punem în vedere specialiștilor următoarele acte:

1. Pitaculū din 2 Augustū 1795, din care se vede formalitatea de indeplinitū la vëndarea prin licitațiune a unui imobilū, mai alesū cu referință la legea protimisului.²

2. Din pitaculū de la 30 Aprilie 1796 se pōte vedea cum Domnitorulū rānduesce însuși epitropū asupra averei și a copiilorū orfanī.³

1. Veđi la anexe.

2. *Pitacū de la Io Alex. Iōn Calimah VV. din 1795 Aug. 2.*

«Cinstitū și credinciosū boerulū Domniei mele D. Iordache Rizu Hatmanū i Părcălabū Sucevei sănătate!

Se publică în tot orașu 6 lunī de țile «întocma după rānduēla hrisolului» la fața locului, vëndarea de locū și case cătră Mihalache Luca biv vel Banū «spre însciințarea tuturorū ce, rudeniū sēū megieși, le pōte da protimisire să rescumpere, că cine va voi să cumpere să se arate la fața judecāței, ca prin judecatā să cerceteze de se cade să rescumpere; iar decā până în 6 lunī de țile nu se va arēta nimenea rēscumpērătorū, să dai mărturiea D-tale D-sale Banului de însciințare cătră Domnia mea, cum că s'au urmatū publicāții în 6 lunī de țile și că nimeni n'au eșitū să cēră protimisire, ca să i se facă D-sale Banului hrisolului de întăritură de la D-nia mea.» 1795 Aug. 2.

Arh. Stat. Cod. XIII. N. 157.

(L. S.)

3. *Pitacū de la Io Alex. Iōn Calimah V. V.*

«Cinstitū și credinciosū boerulū Domniei mele D. Manolache Donici biv vel spătarū, sănătate! Fiind-că asupra casei repaosatului spătarū Constantin Donici, până acum au fost Epitropū fiulū sēū celū mai mare D-lui, serdarū Ianakaki Donici, și acum căsătorindu-se va să se tragă la casa sa, depărtându-se din acea epitropie și fiind-că cei-l-alți copii încă nu sunt în legiuita vērștă și trebuința cerēndū a li se rāndui unū epitropū spre purtarea de grijă, Domnia mea, socotindu-te boerū în deplină stare și avēnd și datoria de rudenie, eată te rānduimū să fii epitropū acelei case, priveghindū atāt la creșterea copiilorū, cât și a lucrurilorū, cu bună povēțuire și sporire, luāndū ânțēiū isvod de la Dumnelū serdarū Ianakaki Donici de tōte lucrurile mișcătore și nemișcătore până la celū mai puciniū și unū izvodū iscālindu-lū D-lui serdarulū Ianakaki Donici va sta la D-ta, iar altū isvodū, iscālitū de D-ta să'lū

În timpul domniei lui Al. Calimah, Republica franceză, cum am văzut mai în urmă, după lungi negocieri, reușește să capete de la Turcia, beratū de recunoscere și aprobare a înființării Consulatului generalū în Principate. La Iași e numitū vice-consulū Parrant. ¹

Alex. Calimah scrie în 21 Martie 1798 către *Carra St. Cyr*, spre a-lū asigura de tōtā simpatia cu care Parrant a fost primitū la curtea Moldavă și se pune la dispozițiunea lui pentru ori-ce nevoie, gata fiind a-lū ajuta și servi. ²

Avenirea la tronulū Moldav a lui Alex. Calimah nu fusese bine vădută de Franția. Era unū eșecū alū politiceī Republiceī la Pōrta Otomană. În ziua în care Franția recăștigă din terenulū perdutū la Pōrtă, fu imediatū vorbă de mazilirea lui Alexandru Calimah. Verninac reprezentantulū Franției la Constantinopole scrie, în 19 Iulie 1796, către Ministrulū sēu de la relațiunile externe, că de ar avea încredere în vre-unū altulū din Greciī cari își dispută tronurile române că ar rămănea credinciosū Franției, «*je l'aurais porté de toutes mes forces à la Principauté de Moldavie, occupée par le faible Callimaki complaisant des Russes.*»³ Franția isbuti să fie numitū Hangeri la Munteni, precum vędurămū.

Nu Franția isbutesce însă, a dobęndi mazilirea lui Alexandru Calimah, ci Austria, aliata Rusiei și momentanū și a Turciei în contra Franției.

Deja în 25 D-bre 1798 se vestesce la Paris, din București; că unū boierū amicū alū Ipsilanțilorū, a primitū de la dragomanulū Porței o scrisōre, prin care 'i dă sciri politice; corespondintele francesū

trimeți aice, ca să se dea să stea la Sf. Mitropolie, cum și tōte scutirile de moșii și alte acareturi să se trecă la aceste isvōde și scrisorile aședęndu-se într'o ladă să se pecetluiască și să se pue la unū locū sigurū. Așiderea ori ce din lucrurile acelei case, după repaosarea spătarului, se va fi înștrăinatū de către cine-va, ori cu ce pricină, să se afle de către D-ta și să înșciințezi pe Domnia mea, ca să se pue la cale, și în scurtū pentru tōte lāsămū la bună chivernisala D-tale, ca după datoria ce ai să le puī în starea cuviinciosă și să avemū rēspunsū de la D-ta. 1796, Aprilie 30 fo.

Acad. Port. IV N. 96.

1. Veđi Hurm. II supl. I pag. 175. Veđi scrisōrea lui Calimah din 21 Mart 1798, la paginile din urmă ale acestui volum cu numērul 239 și 240. Am arētat tot acolo, cum Carra St. Cyr comunică Ministrului sēu Talleyrand acēstā scrisōre a lui Alexandru Calimah Vodă.

2. Veđi anexa după Hurm. II supl. I pag. 175. Veđi recepțiunea în Iași, a lui Parrant. Idem pag. 176.

Importantă este relațiunea lui Parrant despre situațiunea etnică, economică, politică a Moldovei, relațiune din Iunie 1798. Veđi Hurm. II supl. I pag. 177.

3. Hurmuzake II, supl. I, pag. 148.

adaugă a dice că «*ce prince sera incessamment fait Hospodar de Moldavie.*»¹

Mazilirea totuși întârzie până la finele lui Martie 1799. La 19 Aprilie 1799 stil nou, cunoscutul Stamaty scrie, din Ancona² Ministerului relațiunilor externe din Franca, că: «*Le Prince de Moldavie Kalimaki a été destitué et remplacé par Constantin Ipsilante ci-devant interprète de la Porte. Cette faveur accordée à ce dernier est l'effet de la protection de l'Empereur, à qui les Ipsilante sont dévoués.*»³

XXIV

Domnia lui Constantin Ipsilante.

Laurianu pune mazilirea lui Alex. Calimah la 1797, in seria Domnilorū.⁴ Acesta este o erore și se poate îndrepta de lectorul nostru chiaru numai din actele aduse deja mai sus.

Din corespondența diplomatică dintre Stamati și Ministrul de afaceri străine ale Franței, de la 19 Aprilu st. n. 1799, s'a pututu vedea, că la data acesta numirea la tronul Moldovei a lui Constantinu Ipsilante era deja lucru terminatu. Va să dică avenirea la tronul moldavū alū acestuia este a se pune la finea unei Martie seū celū multū in primele 7 zile din luna Aprilū.

Totuși acestă mazilire n'a pututu fi cunoscută la Iași decăt in cursul unei Aprilū st. v.

Const. Ipsilant, fiulū lui Alexandru Ipsilant, trecu din Dragomanū alū Porței la noua sa demnitate. Elū nu sosi imediatū in Iași; acesta se poate documenta prin actulū semnatū de caimacamii cari conduseră afacerile Moldovei câte-va zile din luna lui Aprilū și aprupe tōtă luna Maiū.⁵

1. Hurm. II, supl. I, pag. 199.

2. Hurm. II, supl. I, pag. 203. Cu tōtă disgrația in care Alex. Calimah cāduse, elū tot isbuti, prin bani, — in penuria ce era de omeni capabili la Constantinopole, — să facă pre ginere-seū Alex. Suțu dragomanū alū Porței „Je le crois peu affectienné à nos intéréts, mais il n'aime pas non plus les Russes“ dice raportulū de mai sus, despre noulū dragomanū.

3. Se scie că la Ancona era reședința unui Comitet politic prin care Franca vroia să agite Orientul.

4. Ediț. IV Bucuresci 1873, pag. 649.

5. Petițiune la boierii caimacani din 12 Maiū din partea lorū Vasile și Gheorghe Nacu din Dorohoiū pentru moșia Borola. Portof. VIII doc. 90. Academie.

Unul din primele acte ce avem din D-nia lui Const. Ipsilante este din 2 Iunie 1799.¹

Va să dică în ultimele zile ale lunei Maiu începe efectiv D-nia lui Const. Ipsilante la Moldova. Elu este introdus pe tronul țerei cu beratul Porței Otomane ce dăm în notă.² Prin acest berat

Veți și documentul No. 93 din portofoliul VIII de la Academie, din 5 Maiu 1799. Este un pita cu către *vechilă* ispravnic de ținutul Dorohoiu, în afacerea de hotărnicie a moșiei Borolea sin Vasile și Gheorghe Nacu. Caimacamii sunt 5 boieri din Divanul lui Alex. Calimah și între aceștia Logof. Depasta.

1. Actul No. 54 portof. VIII de la Academie, tot în pricina judecăței de sus. Un pita cu închis, avându sigiliul de ceară tare pe dosul răvașului.

2. Iată acest firman :

«Fiind-că a totu Puternicul Dumneđu și dătătoru bunătăților celoru nemărginite, dintru a sa prea puternică Dumneđuescă putere și alu său mare daru, arătându pre împărătesculu nostru ipochimenu a fi dintre cei mai preslăviți și iubitoru de dreptate împărăți, și cea luminată și prea veđută slavă a moștenirei noastre cu multe feluri de daruri împărătesci a dreptăței și cu strălucite laudări au făcutu pre alu nostru înaltu și prea slăvitu pragu scăparea celoru mici și celoru mari și a tuturor de obște celoru ce sunt întru nevoință, pentru care și spre slava a atâtea și întru multe feluri de bunătăți, s'au făcutu obicei împărătescu laudat și canonu vechiu autocraticescu, ca pentr'unu oblăduitoru ce pôte șterge înoirile și nedreptățile, și lucrându dreptătea și nestrămbătatea, și vrednicu ca să bine oblăduască pământescile pricină și a îndrepta politicescă bună alcătuire și buna orânduială, ca cei supuși a înaltei împărăției mele Porți, să-racele și neputincioșele raele ocrotindu-se, să se odihnescă întru răsufiere sub umbra împărătescei mele miluiru. Deci, încredințându-se Domnia țerei Moldovei purtătorulu a acestei înalte împărătescei poronci, lauda Ighemoniloru creștini și alesulu a celoru ântei a nămulu său Domnul Constantinu Ipsilant (a cărui ană să fie cu bine). Deosebitu că părinții și strămoșii săi săvârșia cele trebuincioșe a bunei urmări, făcându cele cuviincioșe cu credința supunerei întru împărătescile înalte slujbe și părintele său, ce au domnit mai înainte în țera Românească, Alexandru Ipsilant Voevodu (a cărui ană să fie cu bine), atât vechilă fiindu a dragomaniei cei mari a prea înaltei Porți, cât și mai pe urmă desăvârșitu dragomanu făcându-se. Și după acesta în vremea Domniilor sale în țera Românească și a Moldovei, și iarăși în vremea Domniei țerei Românești, au pusă totă virtutea spre arătarea celoru cuviincioșe, cu destoinicia și sîrguința și spre săvârșirea celoru trebuincioșe a slujbeloru împărătesci; de vreme ce prin ispită amă cunoscutu că și numitulu fiulu său, rîvnindu ca să câștige îndestulare spre a săvârși înaltele împărătesci slujbe, și urmându după pilda strămoșiloru săi, din copilărie silindu-se a câștiga cele trebnice învățaturu și a învăța feliuru de limbă, au câștigatu cea desăvârșită putere, prin care și întru dragomăniea sa s'au arătat mai alesu decât cei asemenea lui, întru totă curgerea dragomăniei, arătându cele cuviincioșe ale credinței, și adunându semne de iscusință și de istețime și cu meșteșugire întru feliuru de limbă, mai alesu slujind cu bună plăcere și cu dreptate la muchealemele de întocmele, ce s'au făcutu între înaltulu nostru devletü cu alte curți și la tôte trebuințele acele ce au fostu. Deci, după cea mare înțelepciune și iscusința minței și după prisosința înțelepciunei sale cea cu încredințare s'au cunoscutu, întru curgerea

Porța recomandă pe Const. Ipsilant prin aceea, că părinții și strămoșii săi săvârșiseră cele trebuincioase a bunei urmări, făcându cele cuviincioase, cu credință și supunere întru împărătescile înalte slujbe și părintele său ce aș domnită înainte în țera Romănescă Alexandru Ipsilant Voevodă (a căruia ană să fie cu bine), atâtă vechilă fiindă a Dragomăniei cei mari a prea înaltei Porți, cât și mai pe urmă desăvârșită Dragomană făcându-se, și după acēsta în vremea Domniiloră sale în țera Romănescă și a Moldovei, și iarăși în vremea Domniei țerei Romănesci aș pusă tōtă virtutea, etc.»

vremei dragomăniei, fiind viderat și nădăjduită că este destoinicū spre a ocărmui și pricinele Domniei cu chipū întocmitū, cu împărătesca mea înaltă bună plăcere, și precum aș întrecutū fără de măsură pe toți cei de mai nainte la slujba dragomăniei, așa și întru acēsta de acum slujbă va covârși, pre protivnicii săi, s'aș răvârșatū către numitulū Domnū împărătesc har și milostivire, pentru ca să pue tōtă silința spre ocrotirea și mângăerea neputincioșelor raele a țerei Moldavei, care este dintre cele ale nostre strămoșesci și împărătesci, și după cuviința a împărătescilor mele îndurări și milostivirea ce este asupra numitelor raele, și după noima a împărătescei mele porunci ce s'aș dat spre acēsta prin hatihumaium, și ca să se silēscă spre cele ce sunt de umbrire și de mângăerea raelei, plătindu'si după cuviința birul lor și să îndrepteze și cele-l-alte împărătesci slujbe, ce i se vor porunci, chip de dreptate și de credință, păzindū în buna orēnduială tōte ale țerei cu cea prin puțință luare aminte și silință, și făcendū tōtă sîrguința ca să tragă către sine împărătesca mea mulțămire. În anul 1213 și al 7-le di a lunei Șeval, după noima a hatihumaiumulū, dintre cele înalte împărătescilor mele daruri și miluirī, numita Domnie a Moldaviei s'aș incredințatū numitulū Domnū Constantin Ipsilant (a căruia sfârșitū să fie cu bine). Dreptū acēsta, fiind de cuviință a se da acēstă înaltă împărătescă poruncă, dāndu-i-se acēstū veselitorū și strălucitū beratū, am poruncitū ca numitulū, domnindū în Moldavia, mai sus arētatele alcătuirī, să arate lăudatā hărnicia și destoinicia sa spre păzirea pământului, sprijinindū și arātuindū spre locuitorī, și să îndrepteze pământescile pricine cu tōtă virtutea, cuviincioasa îndreptare și întru acēsta precum și mai 'nainte. Iar boerī țerei Moldaviei și ceialalți zapei și locuitorī, îndreptāndu-se către el, pentru tōte pricinele ce atārnă la Domnii, să dea ascultare cu supunere, bine priimind cele dișe de către el, și implinindū cu supunere cuvintele sale, cele ce vor fi spre buna aședare a pământului, să se depărteze cu luare aminte de a trece preste cuvintele lui, și nici într'un chipū să nu se arate împrotivitorii la tōte cele ce i se vor părea cu cale. Cum și numitulū Domnū, tot-d'a-una rămāind în calea supunerei și temelnicū fiind întru credință, să ducă pre toți întru buna orēnduială, pedepsind după cuviință pe cei ce se vor purta cu nesupunere, și să nu contenēscă de a însciința la înaltulū împărătesculū meu prag, acele vrednice de însciințare pricinī a țerei, silindu-se cu tōtă virtutea la tōte pricinele după dreptate și să dea harul cuviincios și să arete către împărăția mea slujbele sale cele bune și lăudate, nepășindū nimenea împotriva acestorū mai sus poruncite. Așa să scie și să cređă toți, acestora ce se scrie întru acēstū înaltū beratū, spre începutulū luminei Șevalū a anului 1213.

Sigiliul de Domnie a lui Const. Alexandru Ipsilant aduce data de 1799 fără să indice luna, dar atât actul de sus de la 2 Iunie, cât și cele ce mai posedem, ne confirmă aserțiunea noastră, că începutul Domniei în țară este de la finea lui Maiu cu prea puține zile.

Acest lucru se confirmă și prin cartea deschisă a Domnitorului din 3 Iunie 1799 către toți ispravnicii de ținuturi, prin care reînviind în parte ponturile lui M. Suțu Voevodă din 1795, le ordonă cum să se porțe cu norodul și să dea instrucțiuni cu referință la administrație și la justiție.¹

Divanul alcătuit de noul Domnitor se compune din:
Neculai Roset biv vel Log. ca Epistatū Logofeției de țera de jos.
Mihalache Sturza vel Logof. de țera de sus.

Iordache Balș vel Vistierū.

Iordache Mavrocordat Hatmanū și Părcălab Sucevei.

Teodor Balș vel Vornic de țera de jos.

Manolache Conache biv. vel Vornic de țera de jos, Epistatū alū Vorniciei de aproți.

Constantin Palade vel Vornicū de țera de sus.

Costache Caragea vel Postelnicū.¹

1. Veđi acest documentū în anexă.

1. Hrisovū din 18 Iunie 1799 relativū la cutia milelorū. În acestū actū ce vomū da în anexă, C. Ipsilant đice că: „De cum amū intratū la Focșani în hotarulū țerei, ne-aū în-tēmpinatū multime de jalobe de la case scăpătate și vrednice de milă...” (Veđi condica No. 1, Academie și Uricar T. III pag. 1).

Eacă unele semnături de boieri din Divanŭ:

La 10 Decembre 1799 acestŭ Divanŭ era modificatŭ ast-felŭ:

In loculŭ lui Neculai Roset, *Epistatulŭ* Logofeției de țera de jos, este Const. Balș vel Logof. alŭ țerei de jos; iar Logofeția țerei de sus o păstrază M. Sturdza; Iordache Balș continuă a fi vel Vist. asemenea și Iordache Mavrocordat rămâne Hatmanŭ. In loculŭ lui Teodor Balș, ca vel Vornicŭ alŭ țerei de jos, aflăm pe Iancu Razu; cei-l'alți au rămasŭ neschimbați.¹

Din aceste numiri constatămŭ încă odată, că afară de Hătmănie și Postelnicie cele-l-alte funcțiuni sunt ocupate de boieri pămăntenți. Fost-au acēsta spre folositŭ țerei? Iată ce nu putemŭ afirma.

Cu referință la biserică Const. Ipsilante dete mai multe renoiri de hrisove de milii și scutiri la mai multe biserici, ori la diferiți preoți. Așia, putemŭ cita unŭ frumos și mare hrisovŭ, din 26 Augustŭ 1799, prin care ȃice că «după cum pentru alte sfinte Dumneȃeesci locașuri, cu cele ce s'au socotitŭ s'au ajutoratŭ, asemenea dar și pentru acēsta biserică (a Tălpălarilorŭ) o miluimŭ...»²

1. Hrisovŭ din 10 Decembre 1799, relativŭ la spitalulŭ Sf. Spiridon pag 165--178. Cod, I, Academie și Uricar t. I, pag. 82--100.

2. Bisericei Tălpălarilorŭ din Iași (hramulŭ Sf. Născătoare de Dumneȃeŭ), după jaloaba preoțilorŭ de acolo arătându că biserica e lipsită de cele trebuințioase, îi acordă, «după cum pentru alte sfinte Dumneȃeesci locașuri cu cele ce s'au socotitŭ s'au ajutatŭ, asemenea dar și pentru acēsta biserică o miluimŭ...»

Unŭ altŭ frumos și mare hrisovŭ, din 15 Septem. 1799 acordă—reînoidŭ anteriore hrisove—la 4 preoți de la biserica cea mare din *Curtea gospod cea veche* (adică Sf. Nicolae alŭ lui Ștefan celŭ mare, scutiri și miluiri. ¹

Episcopia de Roman avea mari dificultăți, intru a executa hrisovulŭ ce de la anteriorulŭ Domnŭ Alex. Calimah obținuse și în virtutea căruia avea cea Episcopie dreptulŭ să preleve unele dări de la țergoveți. Aceștia se opunŭ a le plăti și protestaŭ mereŭ. Episcopulŭ se

să aibă a lua pe totă luna din vama gospod. câte 5 oca untdelemnŭ și câte 300 dramuri tămăe și 3 oca cĂră. Preoții ce slujescŭ să aibă a scuti câte 150 vedre vinŭ de vĂdrăritŭ din drepte viile lorŭ și câte 50 stupi i *sfini* de desetină. Cum și 4 luți omeni streini ce'și vorŭ putea găsi făr de birŭ în Visterie, de peste hotarŭ.—1799, August 26, în anul ăntăiŭ alŭ Domniei.

Semnătura lui Vodă.

Portof. VII, No. 54. Hrisovŭ pe hĂrtie turcĂscă mare. Titlu, inițiale, cifre și rĂndulŭ ultimŭ cu roș.

1. Reînoesce hrisovole anteriore a 4 preoți de la biserica cea mare din *Curtea gospod cea veche*, dupĂ jalba lorŭ. «Deci, cercetĂndŭ Domnia mea și vĂdĂndŭ-le și hrisovele gospod ce ăŭ și adevărindu-se cĂ și ei nelipsitŭ se află slujindŭ cu silințĂ bisericei Domnesci și n'ăŭ de ăiure cĂștigŭ, dupĂ cum alți preoți de la alte biserici ale orașului, ci numai în domnesca milă reze-mĂndu-se» le acordă scutiri de bucate, de tot preotulŭ cĂte 80 stupi, i *sfini* de desetină, iar pe ce vor avea mai multŭ să plĂtescĂ de ăce bucate unŭ leŭ vechiŭ, ătĂt de stupŭ cĂt și de rĂmĂtoriŭ. AșĂderea sĂ mai scutĂscĂ de tot preotulŭ cĂte 80 oi de goștină; pe cĂte vor avea mai multŭ să plĂtescĂ ca cei-l-ălți locuitori. SĂ'și scutĂscĂ și vinulŭ ce vorŭ face la drepte viile lorŭ, de vĂdrăritŭ. De vorŭ scuți bucate streine ca ale lorŭ, sĂ plĂtescĂ indoitŭ, «după otĂrirea ponturilorŭ gospod și încă sĂ fie lipsiți și de tĂte aceste milă.»

Scrisu-s'ăŭ hrisovulŭ acesta la scaunulŭ Domniei mele în orașulŭ Iași întru cea d'ăntăiŭ Domnie a nĂstră la Moldavia în anulŭ d'ăntăiŭ.—La anulŭ 1799 Septembrie 15.

Iordache Balș vel Vist Prociť.

S'ăŭ trecutŭ în condica Visteriei.

Const. Veisa ot Vistierie

Acad. Portof. I, doc. 50.

Fo. mare, filigran vultur cu aripele întinse, și literile C. F. A. Titluri cu chinovari. Inițiale și data idem.

jăluesce lui Const. Ipsilante despre acésta și Domnul îndreptătesce pe Veniamin Costache, Episcopul, să preleveze veniturile de la tîrgoveți. Cu mumbașir se esecută tîrgoveții din Roman a se supune hrisovului. Totuși rezistența tîrgoveților îndemnă pe Const. Ipsilant a readuce cestiunea in Divan și a revedea hrisovul anterior. La 28 August Domnitorul mai reduce din dările impuse tîrgoveților și opresce pe Episcopie de a da in arendă venitul din vîndarea vinului și a rachiului in oraș.

Vedînd că nici așa nu se supună tîrgoveții, Domnitorul emite un nou hrisov, in 8 Oct. 1799, prin care determină cu mai multă precisiune datoriile tîrgoveților către Episcopie, dar și Episcopiei îi impune mai strict respectul a drepturilor tîrgoveților. Domnitorul desființează monopolurile panei, alu carnei, alu pescelui, alu luminărilor, monopoluri ce și atribuiseră Episcopia. Acésta fu obligată a nu mai stremuta, de pe la locurile lor, pe cei cu case pe moșia Episcopiei.¹

*

Din respectul alu istoriei culturale, cele ȕise la Domnia anterioră sunt aplicabile și la acésta nouă Domnie. Mișcarea culturală se face in jurul Mitropolitului Iacob II Putneanul.

Pe cînd in 1798, la Buda, un Sibian publică nu mai puțin decăt o «*Retică, adică invetătura și întocmirea frumóselor cuvéntări, acum anteiú isvodită pe limba románescă*»; pe cînd la Sibiu se cetia «*Viața lui Bertoldo și a lui Bertoldino*»;² pe la București, cînta pe romănesce suferințele sufletului său Alecu Văcărescu, iar Ión Florescu marele Vornic tipăria in grecesce o nouă edițiune din «*Ακολουθια τοῦ ἐν ἀτρίοις πατρὸς ἡμῶν Βίσαριωνος τὰ Θαυματόργου*»³

La Iași restaurarea tipografiei metropolitane deschide o nouă carieră limbei și penei române.

Și pe cînd Mitropolitul Iacob se silea a îndrepta mersul cultural prin școlă, prin carte, Domnitorul C. Ipsilante incuragia aducerea de invetători streini prin familii și in frumuseța Iașii, zidind o curte frumósă pe sprincena delului Galatei, o reședință de véra in préjma orașului, și transforma in loc de promenadă răpile din josul curtei, promenadă multă ani favorită a Iașanilor, căci acolo găséu obicinuita dulcétă și apă minunată de isvóre.⁴

1. Veđi Melhisedek. Cronica Romanului partea II, pag. 172—173.

2. Edițiunea de la Sibiu 1799. Mai este o edițiune din 1836.

3. 4° Viena 1797.

4. Acésta Curte arđîndu in 1814—cum scrie Drăghici—(*Istoria Moldovei, II, pag. 62*), fu restaurată in 1847, de sora lui Vodă Mihai Șturza, Roxandra. In urmă acele case,

Sub domnia lui Const. Ipsilant încetă bóla ciumei și relațiunile comerciale cu țerile vecine reluară unŭ cursŭ mai regulatŭ și mai favorabilŭ. Domnitorulŭ, la cererea breslei neguțitorilorŭ pământeni, acordă unŭ noŭ hrisovŭ de întărire a privilegiilorŭ, scutirilorŭ și constituțiunei breslei lorŭ. Acestŭ hrisovŭ ne arătă, că *loja* dispăre împreună cu o bună parte din libertatea și independența breslei. Nu se mai judecă comercianții la bătrâniŭ lojei, ci sunt justițiabili de vel vist. Ceaușulŭ, care era numai un agentŭ esecutoriŭ alŭ decretelorŭ lojei, devine unŭ agentŭ docilŭ în mânilorŭ Vistierului. Totuși încă Aga și alți zapcii n'au nici unŭ amestecŭ în brésă și în judecările ei. Cu tóte aceste scăderi mari, cari deschidŭ porți largi prin care, la voința Vistierului, să intre în brésă comercianții evrei, șiși *pământeni*, tot mai de suferitŭ este situațiunea comercianților de cât a altorŭ stări de birnici. În documentulŭ ce dămŭ în notă se pot vedea importantele scăderi de birŭ și scutiri de care au să se bucure încă cât-va timpŭ brésla neguțitorilorŭ pământeni. Perceperea birurilorŭ prin ceaușŭ și nu după regula comună, încă tot mai conservă breslașilorŭ unŭ mijlocŭ de a fi mai liniștiți, mai puținŭ jăfuiți de cât cele-l-alte clase de birnici. ¹

sub Gr. Ghica, fură transformate în ospiciŭ de invalidi. Eramŭ copilŭ micŭ când mergemŭ din Iași la acele case părăsite, unde locuia o maică bătrână, la care mama mea dăduse să învețe carte pe două din surorile mele. De câte ori n'amŭ trecutŭ, spre a merge la Galata, pe podulŭ după Bahlui făcutŭ de Ipsilant pentru a înlesni comunicațiunea cu reședința de vară!... Acestŭ podŭ a fostŭ de atunci ruinatŭ, dar continuă a purta numele Domnitorului sub care s'a duratŭ.

1. Se face scire cu acestŭ hrisovŭ al Domniei mele, pentru breasla neguțitorilorŭ pământeni, de aici din orașulŭ Iași, cari prin jaiba, ce au datŭ Domniei mele, s'au rugatŭ, ca după hrisóvele, ce au de la alți luminați domni de mai nainte, să li se întărească și de către Domnia mea privilegiile ce au. Deci, cercetându Domnia mea și vedându-se și hrisóvele altorŭ luminați Domni, și socotindŭ a fi cu cale privilegiile ce au, pentru că întemeerea alișverisului lorŭ aduce folosŭ și cămarei gospod., eată și Domnia mea asemenea le întărimŭ și otărâmŭ pentru brésla acesta a neguțitorilorŭ pământeni, a căroră nume s'au trecutŭ și în catastihulŭ Visteriei, cu pecete gospod., ca ântâiŭ, pentru darea birului lorŭ să fie la visteria gospod., dândŭ câte 15 lei pe anŭ de tot numele, de două ori într'unŭ anŭ, adică jumătate la Sf. Gheorghe și jumătate la Sf. Dumitru, dândŭ pe acestă sumă și câte 5 par. de leŭ răsura, dar cu mai multŭ să nu se supere nici să se însărcineze. Dughenile lorŭ, ce vorŭ avea, ori cu ce marfă vorŭ fi, vorŭ da la slujba ajuto-rinței câte 25 lei lipscănia și câte 20 lei brașovenia i blănăria și câte 15 lei bogasieriele, baniŭ visteriei și câte 14 parale de leŭ răsura, iar cu mai multŭ de cât acestă să nu se supere. Vamă pe marfa ce vorŭ aduce, vorŭ plăti după hotărârea hrisovului obstiei, adică câte 3 lei la 100 de lei, după adevărata factură ce vorŭ arăta către vameși. La slujba cotăritului vor da câte 60 bani de tótă dughiana, după condica visteriei și numai odată într'unŭ anŭ.

Negreșit, tot clasa boierescă este aceea care e mai odihnită și

Feciorii lorū, cum și calfele ce slujescū la dughenile lorū, fiind holtei, să nu fie superați a plăți birū. Asemenea și argații lorū, ce vorū fi holtei, să nu fie superați cu dare de birū. Așisderea fie-care neguțătorū ce se coprinde în catastihulū visteriei cu pecete gospod, să aibă a scuti și apēra câte unū omū străinū adusū de peste hotarū, cari să fie adeveriți prin mărturia dregătorilorū de margine, că sunt străini, lăsându-se să rămāe pentru ajutorulū caselorū sale. Murindū sēū lipsindū vre unulū dintr'ēnșii, să aibă a se pune altulū în locū, pre carele prin scirea D-sale vel vist. și prin alegerea breslei se va socoti.

Cârciumele ce vorū avea, la vremea ajutorinței vorū plăti câte 3 lei de butie și câte 60 parale de polobocū. Strinsulū banilorū birulū lorū să fiā de cătrā Ceausulū lorū, neamestecându-se alți zapciū a āmbla printr'ēnșii pricinuindu-le supērare. Ori-ce poruncā gospod se va socoti ca să dea, brēsla acēstā a neguțătorilorū, să fie prin D-luī vel vist. cătrā ceausulū lorū, care să săvērșescā fără a nu fi superați de cătrā alți zapciū. Cai de menzil, zaharea, salahori și alte havalele ca aceste, ce vorū fi pe alți locuitorī birnici ai țerei, aceștia să nu se supere, ci să rămāe în pace. Ospeți pe la casele lorū să nu se rānduēscā, nici așternuturī sēū arāmuri să nu li se ia la sosire de musafirī. Asemenea și la schimbarea Domnilorū să nu fie superați cu cerere de rădvane. Ceausulū lorū să fie scutitū de tot birulū visteriei, pe capulū sēū. La vremea slujbelorū desetinei i vādrāritulū, să aibă a scuti toți neguțătorii aceței bresle 500 stupi de desetinā și 1000 vedre vinū de vādrāritū, pe care luāndū rēvașe de la D-luī vel vist. să li se fie în sēmā de către slujbași, de la sine, nesupārāndu-se pentru acēstā sumā de bucate a plăti nici unū banū, fără numai pe vinulū ce vorū avea mai multū, vorū plăti după cum plătescū vādrāritulū toți alții : pentru stupii în sus de cei scutiți vorū plăti desetina câte 4 parale vechi de stupū și câte 4 parale de cruce rāsura. Tōte pricinele și alte trebuințe ce vorū avea să se caute de către D-luī vel vist. și după dreptate otārāndu-le să se pue la cale. Iar D-luī vel aga sēū alți zapciū să nu aibă a-i supēra. Decī tōte aceste pāzindu-se, să urmeze și cea rānduēlā neguțătorilorū cu nestrāmutare spre înlesnirea petrecerii și întemeerei lorū. 1799, Decembre 1.

Scris de Const. Veisa diac de Visterie, semnătura luī Const. Ipsilante și sigiliulū mare.

sub Constantin Ipsilante, de la vel Logof. la celu din urmă mazilă.

Din hrisovulă mai sus adusă, în favoarea breslei neguțitorilor, pectorele a putut vedea cât de multe și variî sunt dările, angariile și requisitiunile ce continuă a le suferi țeranulă.

Dar atâtea nu erau de ajunsă!

Un extractă de *slujba*, cea relativă nouă, disă «Ajutorința» va arăta suma plătită cu acest nume, de fie-care din județele țerei :

EXTRACTŪ DE SLUJBA AJUTORINȚEI DE IARNĂ, 1799.¹

ȚINUTURILE	Suma ce s'aŭ scosă din visterie	Suma ce aŭ dat D.D. ispravnicii dupe table	Sporuri	Scădere
	L e i	L e i	L e i	L e i
Sucéva	32,035	31,348	—	687
Niamțu	39,125	38,175	—	950
Romanu	25,238	25,280	42	—
Bacău	40,032	—	—	—
Putna	54,595	54,450	—	145
Tecuciulă	22,787	22,760	—	27
Covurluiă	—	19,700	—	—
Tutova	20,427	19,674	—	753
Vasluiă	8,744	8,678	—	66
Fălcii	19,040	18,290	—	750
Greceni	2,280	2,302	22	—
Codru	2,295	2,295	—	—
Hotărniceni	3,255	3,334	74	—
Orheiulă	78,088	—	—	—
Sorocea	36,985	36,992	7	—
Herța	6,424	6,126	—	298
Dorohoiă	21,590	21,266	—	324
Harlăulă	16,941	16,279	—	662
Cărligătura	4,739	4,485	—	254
Ținut. Iași	39,872	39,112	—	760
Țirg. >	18,517	16,950	—	1567
Botoșani	19,419	18,976	—	438

Și pe când dajnicii țeranî plăteu și acéșă *ajutorință*, Domnitorulă ajuta ca să se mențină în *ighemoniconulă* loră în tot modulă boierimea.² Formele obicinuite de ajutorare a boierimei erau : scutiri

1. F^o mic, în filigran literile C. F. B. Academie cod. I.

2. Eată, ca modelă, câte-va acte de acéșă natură :

Io Const. Alex. Ipsilant Vvd. (Moldovei), donéză în 1799 Iunie, 25 țiganî lui Nihaî Gane biv. vel Medel. spre răsplătirea slujbeloră sale, ce aŭ slujită

de contribuțiuni directe și indirecte, privilegii diverse, acordări de țigani robi, dintre cei veniți de peste hotarū, învoinți de a avea scutelnici, ómenii străini, ba și din ai țerei, etc. Și ca și când atâtea folosințe n'ar fi fost d'ajunsū, Domnitorulū mai acorda favorițilorū sēi și sume fixe din *Cutia milelorū*.

Acēstā cutie era reorganizată in mare parte dupē pilda celei de la Munteni.

Nu numai umanitarismulū împingea pe Domni să organizeze cutia

țerei cu credință și cu silință etc.»

Acești țigani sunt din cei veniți de peste hotare. Asemenea dăruiiri sunt frecvente și la Munteni și la Moldoveni.

Fo. mic, cu iscălitura Domnēscă și sigil mijlociū rotund 1799.

Acad. Port. X No. 76.

Io Constantin Alex. Ipsilant cu mila lui D-geū Domnū țerei Moldovei.

Se face scire cu acēstā carte a Domniei mele pentru Vasile Constantin, feciorū lui Ioniță Barbă-rasă, ruptaș de la țin. Tecuciulū, care dupē corectarea ce li s'au făcut și aice adoverindu-se prin doveđi ce s'au vēđut că sunt drepti feciori de ruptași și căđēndu-li-se și lorū a fi la rēnduiala neamului lorū, s'au așeđat numele lorū in catastihulū Visteriei la rēndulū ruptașilor și spre încredințare li s'au dat cartea acēsta a Domniei mele, ca să fie cunoscuți de ruptași.—1799, Sept. 26.

Acad. Portof. VIII, No. 37.

Zapisulū lui Costache Caragea vel Postelnicū, prin care, la 1799 Oct. 22, vinde lui Tudorache Ciurea biv vel Clucer, 17 salașe de țigani ce-i are dăruiți cu hrisovū de danie «de la unchiulū meū» pe 4000 lei. I-a predatū cu hrisovulū de întăriturā de la Mihaī Suțul Vvd. «și să i se facā acum hrisovū de întăriturā de acēstū zapisū de vēndare de la Prea Înălțatulū Domnulū nostru M. Sa Const. Alexandru Ipsilant Vvd. și spre încredințare amū iscălitū singur acēst zapis.

Arētāndu-se acēstū zapisū de vēndare înaintea nōstrā la Divanū, s'au adevēritū cu ale nōstre iscăliturī. — 1799 Octombree 31.

Boțeriū Divanulū la Noemb. 7, 1799: *Mihaī Sturdza vel Logof., Ion Razu vel Vorn., Const. Mavrocordat Spătārū, Mihalake Luca Spăt., Manolake Conache vel Vorn.*

Acad. Port. XVII, No. 389.

de milostenii, ci de bună seamă și dorința de a-și economisi proprii bani. Era mai ușor pentru Domnitori de a trămite la cutia milelor pe cei ce solicita ajutoruri de la ei, decât de a exauri mereu în caseta loră privată. A aștepta, a cere ajutoru de la Domnitori este o deprindere străveche, deprindere care persistă până astăzi.

Veniturile mai d'inainte aședate, ale cutiei milelor :

a) Din veniturile Mitropoliei, 500 lei pe an.

b) Mitropolitul nou ipopsifiatu, 1000 lei odată.

c) Episcopul de Romanu, 300 lei pe an.

d) Episcopul de Huși, 200 lei pe an.

e) Episcopul nou alesu, 500 lei odată.

f) Monastirile ce sunt pe pământul Moldovei «fiind-că ctitorii în vreme ce au așerositu acareturi la mânăstiri, îndatorea pe egumeni ce voru fi după vreme, ca din venitul acelor acareturi să mărite fete sêrace, să ajutoreze case scâpătate și să miluiască sêracii și ce va mai prisosi, să trimită și la mânăstirile unde sunt închinat. Și fiind-că nici unele dintr'aceste acum nu se păzescu, pentru ca să fie împărtașiți acei ctitori cu pomenire de milostivire dintr'a lor hotărâm ca să se îndatoréscă și pre mânăstiri a da pre tot anul la cutia milelor»:

Mânăstirile Sf. Morment, 500 lei, repartisați între toți egumenii.

Mânăstirile Sf. Munte asemenea.

Mânăstirile Sinaiului 150 lei.

Sf. Spiridonu 150 »

Mânăstirea Slatina 150 »

Agapia 100 »

Bisericanii 80 »

Pângărații 60 »

Bogdana 60 »

Florescii 25 »

Doljeshii asemenea

g) Taxa caftanului de boierie : de la vel Log. pêne la vel Vornicù de aprođi câte 50 lei.

De la vel Spat. pêne la vel Căminaru câte 35 lei.

De la vel Pah. pêne la vel Șatraru câte 25 lei.

Toți alți boierănași câte 10 lei.

Ispravnicii la numirea în funcțiune, câte 40 lei de unul, a'ară de cei din ținutul Grecina, Codru și Hotărniceni, care voru da câte 20 lei de Ispravnicu.

Cei din Herța și Cărligătură, de Ispravnicu câte 30 lei.

h) Din rusumaturele pământului, 500 lei ; de la vâmi 500 lei ; de

la ocne, goștină, desetină, vădrăritū, fie aceste arendate seū ținute în regie, cutia milelorū să ia câte 500 lei de la cumpărătorii veniturilorū, peste suma vëndărei, iar când veniturile sunt căutate în regie de la cămara domnescă.

i) De la casa rësurrelorū, de unde se plătescū lefurile, câte 2 parale la leū.

Veniturile din nou create prin hrisovulū ce analizămū, fură următórele:

a) De la menzilgii, 500 lei pe anū. Dēcă menzilurile se țin în în regie, suma se va da de la Visterie.

b) Saingii, adecă cei însărcinați cu străgerea oilorū mumbaiellei împărătesci vorū da câte 500 lei la vremea când li se remitū cărțile pentru strinsulū oilorū.

c) Mazilii, ruptazii și ruptele Visteriei vorū da câte 1 leū de cruce pe anū, pe jumătate la Sf. Gheorghe și a doua jumătate la Sf. Dumitru, făr'de răsură.

d) Neguțitorii din tótă țeră câte 2 lei de nume pe anū, făr'de răsurre. Neguțitorii din Iași, în posesiune de chrisóve de scutiri și privilegii, câte 40 lei pe anū, în 2 trimestre.

e) Cărciumile din Iași, scutite de slujba ajutorinței, vorū plăti câte 90 lei pe anū, impliniți prin vel Aga.

f) Cázanele și căldările din tótă țeră, cari fac rachiū din tescovină și din póme, cari daū bani la ajutorințe vorū plăti câte 8 lei pe anū de căldare mare, de la 6 vedre în sus, și câte 4 de căldare mijlocie, de 6 pêne la 2 vedre, și câte 1 leū de căldare mică de la 2 vedre în jos. Acestū venitū se va da în întreprindere. Domnitorulū ridică însă de la căldări banii ce dădea la ajutorințe, și de asemenea ordonă să nu li se ia răsură la darea impusă.

g) Vadra stărostescă ce se lua de la podgoriile din ținutulū Putnei de către starostii de Putna, de la locuitorii cu vii, cari plătescū vădrăritū, se va lua pe sēma cutiei, dāndu-se venitulū acesta în întreprindere, la vremea vëndărei vădrăritului, cu condițiunea să nu se ia vinū, ci prețulū vedrei după cum se va rumpe pe acelū prețū în podgorie.

h) Toți cei ce plătescū vădrăritū câte 9 bani noui de vadră și 1 banū al milei, cutia să ia 20 bani la 100 de vedre, osebit de 8 bani vechi de vadră ce are a'i lua Visteria.

i) Boierii și alții cari posedă hrisóve ca să scutescă boi de negoțū, de vamă și de cornăritū, vorū da la casa cutiei câte 8 parale de boă pe anū, plătibili când vameșulū le dă biletulū de vestire.

j) Vornicii de pe la satele mari vorū da la cutie câte 5 lei pe

ană; cei de la satele de mâna doua câte 3 lei și cei de la satele mici câte 2 lei, în 2 semestre anuale.

k) De la hrisóvele ce se voră face de la Visterie, din nouă séu reinlărite, preste havaeturile obicinuite să se percépă câte 10 lei de hrisovă în favórea cutiei mileloră. De la cărțile de apărare de dajdie séu de miluire, nouă, oră reinóite se va percépe câte 3 lei de carte, a'ară de alte havaeturi.

l) În fine Domnitorulă mai acordă cutiei și «din dreptii banii cămărei Domniei mele» câte 5000 lei din slujba vămăi, plătibile în 4 trimestre.

După ce ast-fel s'au creată venituri nouă, Domnitorulă hotăresce minimum și maximum de milă ce se póte acorda, între 5 și 40 lei pe lună.¹

Décă de cutia mileloră nu se folosia sērăcimea de la olaltă, se folosiaú celú puținú de reorganisarea reinnoită a Sf. Spiridon, prin hrisovulă ce'i acordă Const. Ipsilant la 10 Decembrie 1799.

Prin acestă hrisovă Domnitorulă întăresce și sporesce veniturile spitalului de 60 de paturi, aședă lesile Doctorulă și a gerahiloră séu hirurgiloră, oprindú pe Doctorulă celú mare alú Curței Domnesci și pre doctorulă politiei de a se amesteca în spitalú. Se organiză și o spițerie a spitalului, comună cu spițeria politiei, monopolisându-se spițeriile în favórea spitalului. Epitropia Sf. Spiridon, prin hrisovală ce analizămú, capetă întinse drepturi autonome și însăși mónastirea Sf. Spiridon e recunoscută de Stavropighi adecă în care Mitropolitulú țerei și nimene să n'aibă nici unú amestecú, Egumenulú mónastirei neputendú fi aședatú decát prin alegerea Epitropiloră.

Dispozițiunile acestui hrisovú sunt întărite cu blăstemulú Prelatiloră Bisericei.²

Din sfera justiției și a administrațiunei ne rămăne puținú de đisú.

Cartea deschisă ce amú adusú mai sus, cu data din Iunie 1799, se referă la ambele ramuri, ba încă atinge și finanțele prin mai multe articole.

Dintre aceste articole, celú alú 17-lea se preocupă de ómenii rēi, tálhari, cari fórtē se imulțiseră în ultimele timpuri, de la rezmerița terminată la 1792, încóce.

Fiindú vorba de asemenea hoți, să amintimú episodul întâmplatú cu Tufecci-bașa Gheorghe. Unú frate alú acestuia, servindú ca arnăutú

1. Vedí Uricar tom. III, pag. 1—10.

2. Vedí hrisovulú în anexă, după Uricar tom. I, p. 82.

intre neferii Curței, deveni apoi hoțu vestitū la codru, punēdu se in fruntea unei numerōse cete, aținēdu-se la drumuri și cālciāndu casele boieresci. Reclamațiuni numerōse veniaū la Domnie. Domnitorulū chīamā pe fratele hoțului, Tufecci-bașa Gheorghe alū Curței și-i ordonā ca pēnē in 2 sēptēmāni sā-i aducā la Curte pe fratele sēu legatū sēu mortū, sub amenințare cā la din contra își va perde însuși capulū. Tufecci-bașa plecā din Iași in fruntea a 50 de neferi, urmāri cu ei pe frate-sēu pēnē ce lū strinse de aprōpe intr'o grādinā din satulū Bozienii (ținutulū Nēmțului). Hoțulū nevoindū a se prēda, fratele sēu ilū impușcā, apoi luāndu-i capulū ilū duse la Domnitorū, dīcēdu-i: Māria ta, amū indeplinitū porunca, amū liniștitū țera, dar amū vērșatū sāngele fratelui meu și plānsulū podidi pe nenorocitulū slujbașū. Domnitorulū ca sālū māngāe il dārui cu o moșiorā in Basarabia. Elū se retrase din slujba de Tufecciu-bașa și ca sālū expieze pēcatulū zidi in Iași la Sārārie Biserica Sf. Haralambie, pe care o dotā cu multe acareturi, astā-dī incā o mare parte din ele ruinate, cāci aū arsū de mai multe ori. «Blāstemulū lui Dumnedēu», dīcū pēnā ađi cei din Sārērie, privindū ruinele din jurulū Bisericei lui Tufecci-Bașa. ¹

Din respectulū justiției semnalāmū 2 acte și anume: acelu din 20 Dec. mbre 1799 prin care, la jalba lui Costache fiulū Stolnicului lordache, care sālū vēndā o proprietate in indivisiune cu Pah. Iōn Carp. Actulū ce dāmū in nōtā arētā formalitāțile ce se indeplinaū pentru asemenea mezaturi. ²

Alū doilea documentū este din 3 Augustū 1799. Domnitorulū urmāresce o moșie ce o dīce domnēscā, din ținutulū Orheiului, care moșie și-arū fi apropiat-o unū dascālū Teodosie, inșelāndū pre boierū

1. Veđi Istoria-Moldovei de Drāghici pag. 63.

2. *Constantin Alexandru Ipsilant*

Prin jalba ce aū datū Domniei mole Costachi fiulū Stolnicului Lordache, aū arētātū, cā lāngā Sfete Niculae și mahalaua Muntenicei de sus, are unū locū de împārțialā cu Paharniculū Iōn Carp, cu trei case țērānesci pe locū, și vrea sāl vēndā la mezatū. Poruncimū Domniei sale vel Vornicū za aprodi, sāl pue pe telal Bașa ca sālū strige tot loculū la mezatū 10 dīle pe tōte ulițele orașului și in Divanulū Domnescū, și ce mușterii vorū da prețū mai bunū, prețulū dupē urmā hotāritū, sāl aducā banii la Vornicie și sāl-i numere toți deplinū și lui sāl i se dēe carte domnēscā de stāpānitū, ca pe unū dreptū lucru alū sēu, ce l'aū cumpēratū la Sultan Mezatū.—1799 Decembre 20.

L. S.

Procit. vel Vornicū.

Urtear vol. X. pag. 197. (Originalul la D. T. Codrescu.

De la Constantin A. Ipsilant, la pag. 207, este din 18 Augustū 1799 unū actū, carte domnēscā de procesū de-moșie (Sohodol) din Bacāū.

ultimii căimăcămii. Constantin Ipsilant ordonă să se apeleze, pentru aflarea adevărului, la vestitul *Andronaki Donici*.¹

În volumul nostru următor, cu care vom începe istoria secolului al XIX-lea vom reveni în câțva asupra acestei Domnii, cu care încheiem volumul de față.

1. Pitacii lungăreți din 21 August 1799 cu sigiliul roșu rotund mijlocii la Dumnealor veliții boieri. Fiind-că Domnia-mea ne-am încredințat că moșia Bănescii de la ținutul Orheiului este dreapta moșie domnescă și dascălul Teodosie arătându Domniei sale Alexandru Calimah Vvd. nise scrisori cu plastografii asupra acestei moșii, n'au fost îngăduit a o stăpâni, iar acum în vremea căimăcămiei, arătându-le și boierilor căimăcamii a Domniei mele 'i-au înșelat, și au luat cartea Domniei sale cu care o stăpânesce. Pentru aceea dar, poruncim Domnia mea, ca împreună cu cinstiții și credincioșii boieri Domniei mele Iordake Mavrocordatul Hatman și D-nealul Costake Karagea vel Postelnicul, adunându-ve mai întâi, să chiamați pe Dumnealul Banu *Andronake Donici* și să-l siliți ca întru adevăr să ne arate toate cele ce va fi știind pentru această pricină. Și după acesta să aduceți și pe arătutul dascăl cu toate scrisorile ce va fi având asupra arătatei moșii, și după ce cu amănuntul cercetare ce veți face pricinii acestia, după cum veți afla adevărul, prin anafora să ne înștiințați. Poruncim și D-tale vel Vornicul za aproși să stai ca să iee sfârșit. 1799 August 31.

Sigiliul mijlocii roșu.

Procit. vel Vornic.
Acad. Portof. XV. No 109.

Eată în resumat și alte acte de sub Const. A. Ipsilant:

Constantin Cornea biv ispravnicul de aproși a cerut în judecată pre neamurile Nenulesci și Borulesci, din ținutul Dorohoiu, Vodă pune sorocul la 7 de la Ghenaru viitor să se afle la Divanul cu scrisori de dovezi... Cine nu va veni va fi adus cu omul gospod și vor da ciubote.—1799 Noembrie 7.

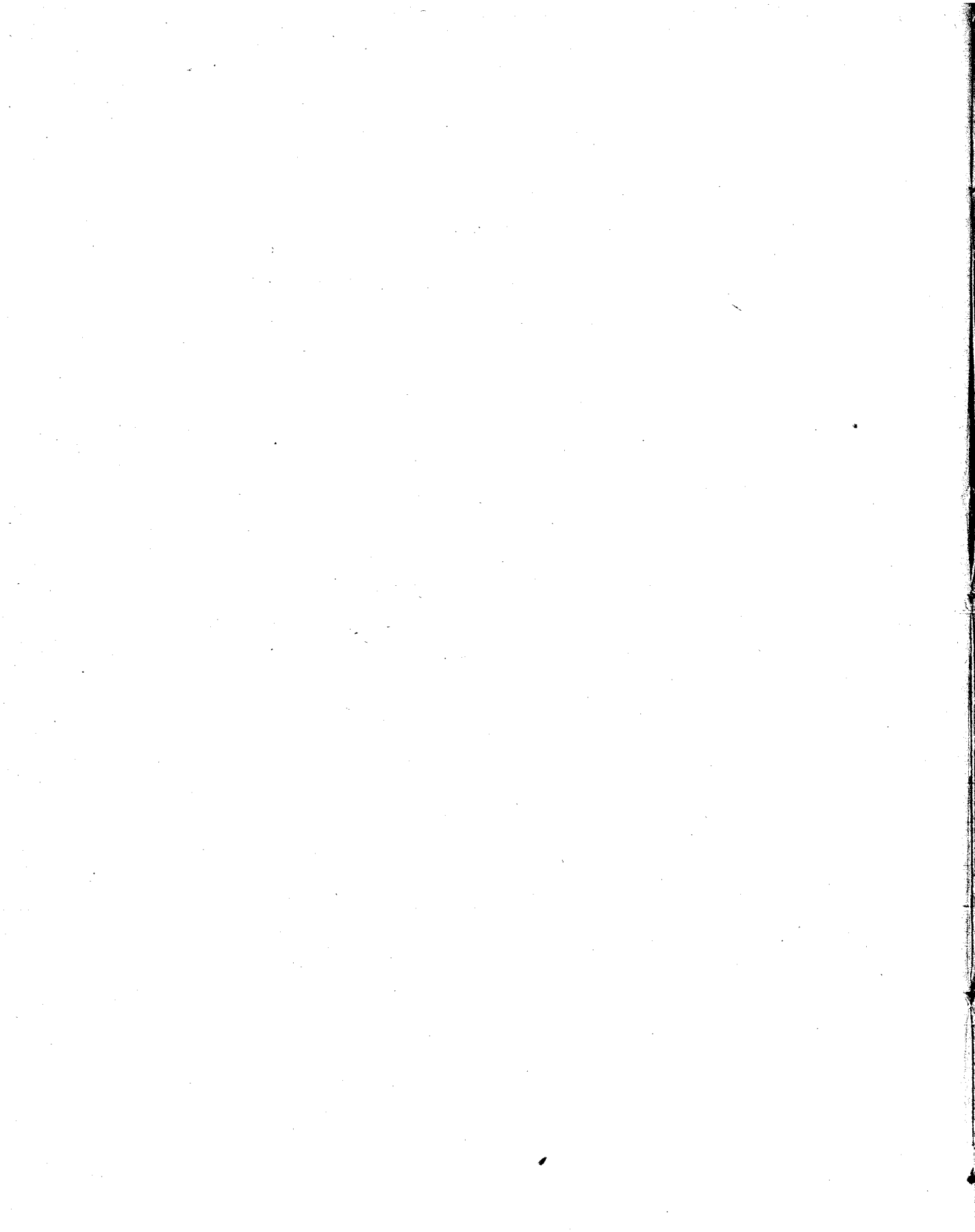
Acad. Portof. XV. No. 39.

Anafora Divanului din 1799 Noembrie 24 în procesul Stoln. Iordake Gheuca, cu rezoluția lui Vodă, din 2 Ianuarie 1800, cu iscălitura și sigiliul mic 1799.

Iordake Gheuca ține pe Catrina fiica Balasei Abaza, se judecă cu Costea biv vel Paharnicul ce au ținutul pe Elena sora Balasei Abaza pentru jumătate satul de Gaurenii de la ținutul Iași.

Acad. Portof. XV. No. 72.

ANEXE LA VOLUMULŢ VII
DIN
ISTORIA ROMÂNILORŢ

ANEXE LA VOLUMULŪ VII

Documente relative la biserică.

La pag. 13 a volumului nostru de față, am adus o serie importantă de documente cu referință la biserică. Adăogimu aci una nu mai puțin importantă. Cetirea acestor documente va arăta cititorului că Alexandru Ipsilant și intr'a II^a Domnie a sa s'a preocupat mult de biserică.

Să notăm aci câte-va din documentele ce publicăm mai la vale :

1) Hrisovul lui Alexandru Ipsilant din 2 Mart 1797, în favoarea mănăstirei lui Mihaï Vodă, cu hramul Sf. Neculai. Este de notat pentru vorbele că: «acastă mănăstire s'a cinstit și cu starea scaunului Domnesc și au avut mai nainte vi lângă mănăstire, pe care vi zidindu-se de către Domnia mea, încă din cea-l-altă Domnie, casele domnesci, s'a dat mănăstirei schimb viile de la Tergovisce.»

Mai notăm în acestăsi document pasagiul că mănăstirea acăsta era «*de laturea orașului*». Documentul mai coprinde și enumerarea boierilor din Divan și nu cităz decât credința unei singure beizadele anume a lui Constantin.

2. Documentul din 13 Mart 1797, face istoricul mănăstirei Dealului, a restaurațiunilor acăsteia.

3) Documentul bisericei Dudu din Craiova, din 25 Mart 1797, ce cuprinde istoricul acăstei biserice de pe când era încă biserică de lemn; menționăz icóna făcătoare de minni și scutesce pe servitorii biserice și pe dascălul de la acăsta biserică, iertându preoților între altele și banii școlelor.

4) Documentul din 27 Mart 1797, în favoarea grădinei de la cișméua apelor «spre podoba și mângăerea privelei de obște.»

5) Documentul mănăstirei Sărindar pomenind de icóna făcătoare de minuni de acolo.

6) Documentul din 9 Aprilie 1796 adăogind veniturile mănăstirei Colțea pentru sporirea camerelor spitalului cu una pentru convalescenții de lingore.

7) Hrisovul din 27 Aprilă 1797, coprinde istoricul mănăstirei Căldărușani și nizamul după care are să urmeze această chinovie, nizamul din 12 articole. Se orânduiesc episcopii ai mănăstirei, Mitropolitul țerei Dosithei și pe boierii biv vel Banu D. Ghica, vel Banu D. Racovița și vel Logof. de țera de sus C. Filipescu.

8) Hrisovul din 1 Iunie 1797 în favoarea bisericelor zidite de Mihail Monahul, fost Logofet de taină. În acest document pentru prima oră e citat Ionu Russet în calitate de Hatman și în ierarhie după Isac Ralet vel Logof. al obiceurilor, pe când ca vel Spătaru continuă a fi tot G. Mavrocordat.

9) Documentul de la 9 Iunie 1797 este relativ la judecata rudelor Mitropolitului Cosma pentru clironomia lui. Divanul decide că «cele ce agonisesc Episcopul în vremea Episcopiei sale, după pravile, le moștenesc Episcopia». Rudele întâmpină «că cele câte sunt ori făcute, ori cumpărate sau câștigate *ritos* pe numele Episcopiei», numai acele se cuvînu a rămîne Episcopiei. Divanul invocă pravilele și obiceiul pământului și dice că de câte ori obiceiul pământului se împotrivesc pravilelor, judecata urmază după obiceiul pământului «ca unor canone ale țerei». Pentru viitoru Divanul stabilesc regula și cere hrisov Domnescu prin care «să se nomotimisescă cu hotărîre de a nu mai fi slobodi nici Mitropolitul nici Episcopia să mai cumpere nici un fel de lucru nemișcatoru; încă și cei cari voru lăsa lucruri nemișcătoare dăni la mănăstiri și biserici, s'au hotărît a se răscumpăra cu bani de către rudeniile celui ce va face a fieroma. Asemene hotărîre să se facă acum și pentru Mitropolie și cele 3 Episcopii.

De unde vine că Divanul răpesc prelaților și în genere mănăstirelor și bisericelor dreptul de a posede prin danie sau cumpăratură unu imobilu? Boierii pământeni vedîndu că adese se strecoră la egumenii, ba și la Episcopie și Mitropolie călugări de nemu strein, în interesul neînstrăinării pământului țerei, propun dispozițiunea de mai sus, căci când va fi arhiereul de neam din altă țera streină, voru iurudisi streinii a veni să stăpânescă acareturile pământului nostru cu cuvîntu că sunt clironomi.

Domnitorul numai la 6 Iulie 1797, dă rezoluțiunea că Mitropolitul, Episcopia, Egumenii și toți clericii călugări nu se cade a se

clironomisi de rudenii, de óre-ce avutulú lorú urméză a rămâne mónăstirei la care și-au pusú metania.¹

10) Actulú din 8 Octombree 1797, în favórea mónăstirei Arnota, din causă că patronulú ei este isbăvitorú de patima lăcustelor.

11) Pitacul din 13 Octombree 1797 prin care se scotú cu forța din chiliile de la mónăstirea Sărindar persónele ce s'aú dusú acolo pentru vindecare de bóle prin rugăciuní la icona făcétóre de minuní și care nu mai vorú să iasă din mónăstire.

12) Anaforaua Mitropolitulú Dositheiú din 18 Noembrie, insciin-tándú pe Domnitorú despre egumenii carí dărapănă averea mónăstirei Arnota.

13) Carte din 1 Iulie 1797 în favórea bisericei zidită în orașulú Slatina de Iane Slătineanu și a șcólei pentru invěțătura copiilorú.

14) Hrisovulú mónăstirei Pantelimon, din 10 Maiú 1797, datú la mâna Epitropulú Spitalulú, Ión Florescu. Domnitorulú constituie diverse venituri în favórea spitalulú și mónăstirei.

15) Și în fine o serie de documente relative la miluirile mónăstirilorú din Orient.

La 1 Ianuarú 1797, acordă mónăstirei Sinaia mila ce deja i-aú mai fostú acordatú la 13 Augustú 1779 tot elú, anume vama din 4 Joí de la sborulú ce se face la vremea culesulú în valea Negovanilor, pe moșia acesteí mónăstiri, carí sború, în vremele de mai de mult se făcea Martia, și s'aú schimbatú Joia prin hrisovu lui A. Ipsilante din ântêia domnie.

Cod. XXXIV, fila 49 verso.

Pitacú la Episcopulú de Rómnicú Nectarie să dea pe lună câte 5 tal. femeei Iilca de acolo și va fi scăđutú din banii preoțilorú la cutie «și fiindcă ne-aú arêtatú că femeea Iilca e vrednică de mai mult ajutorú poruncimú ca și de la Sfinția ta să daí tal. 5 pe lună ca să se facă tal. 10 precum ai găsitú Sfinția ta cu cale».—1797, Februarú 1.

Cod. XXXVI, fila 26.

Hrisovulú din 2 Martú 1797, prin care Al. Ipsilante reintăresce mónăstirei Xiropotamulú, unde se păstréză cea mai mare bucată din Sf. Cruce, și de unde s'a adusú în țeră acestú Sfântú lemnú «când se afla domnú rēposatulú întru fericire Scărlat Ghica Voevodú». Acesta aú făcutú ajutoriú mónăstirei câte tal. 500. S'aú întăritú acéstă milă și de Const. Mavrocordat, orânduindú Domnia sa și Epitropú pe P. S. Sa Păr. Mitropolitú Chir Grigorie, ca să pórte

1. Mai e de notatú că în acestú documentú apare pentru ântăia órá în limbă vorba *pretentióne* în locú de *pretenderisire*.

grija a primi mila în toți anii de la Cămărășia ocnelor la 9 Martă, și a o trimite la Xiropotamă». La 1775 Al. Ipsilante a întărită astă milă și cu regularea făcută de C. Mavrocordat. Acum reîntăreșce din nou acéstași milă aducându credința sa, a fiului seii Constantin și a boșerilor divanișii.

Cod. XXXIV fila s.

Hrisovulă lui Al. Ipsilante reînoidă bisericeii «de aicea de laturea orașului Domniei mele Bucureșii care este zidită și înalțată din temelia ei de răposatulă Domnă Mihaș Vodă», cu hramul Sf. Nicolae, hrisovele anteriore pentru vinăriciă (veđi la Domnia lui Al. Moruzi hrisovulă din cod. XXVI), adaoge următorele care nu sunt în anteriorulă hrisovă: «Așijderea fiind-că acésta mânăstire s'au cinstită și cu starea scaunuluiă Domnescă și au avută mai nainte și vii lângă mânăstire, pe care vii zidindu-se de către Domnia mea încă din cea-l-altă domnie casele Domnescă, s'au dată mânăstirei schimbă viile de la Târgovisce, care vii fiindă la locă depărtată și neputându năstavniculă mânăstirei a merge în tot de una însu-și ca să le lucreze nu s'ar fi putendu face lucrulă după cuviință. Și de vreme ce acésta Sf. mânăstire s'au aflată și se află și acum curte scaunuluiă Domniei, de aceea cuviindu-se a fi împărțășită și cu deosebită milă Domnăscă pentru înlesnirea lucruluiă acesteii vii ce s'au dată schimbă la loc depărtată, i s'au adăogată de către Domnia sa Selefulă nostru Alexandru Moruzi Vodă alți lude 20 scutelnici dintre dajnicii visteriei cu pecetluitură domnescă apărașii de rîndulă dăjdiiloră către visterie și de alte angarii, precum pentru acésta vędumă Domnia mea și cartea Domniei sale cu leată 1795 Aprilă 18. Care milă fiindă cu cale și cu dreptă cuvëntă dată, și noi asemenea o întărimă și poruncimă Domnică tale vel Vist. să i dai țidulele Visteriei după orânduiala către Ispravnicăi aceluț județă și aducendu adeverința de chip, să li se dea și pecetluitură de la Visteria Domniei mele spre a fi în pace și nesupărașii, ca să pótă ajutera cu dênșii la lucrulă acestor vii. Decă și acum învrednicindu-ne Domnulă Dumneșeu cu a doua Domnie acesteii pravoslavnică țeri Romănescă, amă bine voită de amă înoită iarășii și amă întărită atât milele ce au avută mai nainte, cât și acésta din urmă ca să se păzescă nestrămutată spre a fi Sf. mânăstiri de ajutoră și întărire, iar Domniei mele și reposităloră părinșiloră Domniei mele vecinica pomenire. Rugămă dăr și pe alți frașii Domni, care în urma noastră se voră învrednici a fi Domni și oblăduitoriă acesteii creștinesă țeri, să bine voiască a înoi și a întări aceste milă, ca și ale Domniiloră sale milă să fie în urmă de alți în sémă ținute. Și amă adevérită hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele, Io Alexandra Ipsilante Voevodă și cu credința pró iubitulă Domniei mele fiu Constantin Voevodă, martori fiindă Domniele loră cinstișii și credincioșii boșeri velișii ai Divanuluiă Domniei mele Pan Dumitrache Racovișă vel Ban, Pan Enache Văcărescu, vel Vist. Pan Manolache Crețulescu, vel Vornic de țeră de sus, Pan

Ion Damaris, vel Vornic de țeră de jos, Pan Radul Golescul vel Vornicū alū obștirilorū, Pan Constantin Filipescul, vel Logofet de țera de sus, Pan Stefan Văcărescul, vel Logofetū de țera de jos, Pan Isaac Ralet, vel Logofetū alū obiceiurilor, Pan George Mavrocordat, vel Spătarū, Pan Constantin Suțul, vel Postelnicū, Pan Theodoracho Iuliano, vel Clucer, Pan Iordacho Slătineanu, vel Paharnicū, Pan Grigorie Paleologu vel stolnicū, Pan Nicolae, vel comis, Pan Constantin Vișorean, vel slugerū și Ispravnicū, Constantin Filipescu, vel Logofet de țera de sus și s'a scrisū hrșiovulū acesta la 1-iul anū dintra a doua domnie a Domniei mele aici în orașulū scaunulū Domniei mele Bucuresei, la anii de la zidirea lumei 7305 iar de la Domnulū și mântuitorulū nostru Isus Hristos 1797 Martū 2, de Răducanu Poenaru, biv al 3 Logofetū condicarū.

Cod. XXXIV, fila 15 verso.

Cartea din 1797 Martū 5, prin care miluesco schitulū Sf. Elefterie alū Mitropoliei, ca să țină 15 poslușnicī, liberī de orī-ce dare. Asemenea să seu-tescă bucatele sale: insă 300 oi de oieritū, stupī și rīmătorii de dijmăritū și o cărciumă în Bucuresei, de dijmăritū, de căminăritū, de vamă, de vinū Domnescū și de ortulū vătășescū; 2 preoți și 1 diaconū și 2 cântăreți să fie scutiți, ei, casele lorū și bucatele lorū, în temeulū altorū cărți Domnesci de scūtire, și după rugăciunea ce aū adresatū lui Al. Ipsilante, Neculaī Brancoveanu, biv. vel Banū, sub a cărui purtare de grijă se află schitulū.

Cod. XXXIV fila. 4

În 9 Martū 1797 Al. Ipsilante întăresce egumenū mōnăstirei Măreța pe Ieromonachul Calinic, după alegerea epitropilor de la mōnăstirea Halchi, unde este închinatū Măreța. «Poruncimū Domnia mea tuturorū părinților, poslușnicilorū și robilorū mōnăstirei, să aveți a da numitulū egumenū ascultarea și supunerea cea cuviinciosă.

Cod. XXXIV, fila 6 verso.

Hrisovulū de la Al. Ipsilant, din 9 Martū 1797, care întăresce milele mōnăstirei Măreța, cea ziditā de elū, este identicū cu celū alū lui Moruzi, din 19 Aprilie 1793. (cod. XXVI p. 89, v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 7.

Pitacū din 10 Martū 1797, orânduindū pe Theodosie Palade, biv. alū 3-lea log. ca împreună cu delegatulū Episcopiei de Rōmnie să mērgă la mōnăstirea Horezulū din Vâlcea, să ia socotēla egumenulū și să facă cercetare de starea mōnăstirei, care Domnitorulū a aflatū că este în prōstā stare de reaua administrațiune a aceluī egumenū.

Cod. XXXIV, fila 23.

Hrisovulū din 11 Martū 1797, confirmă în modū identicū cartea de milī

a schitului Bradului (Vâlcea), dată de Al. Moruzi la 24 Iunie 1793 (Cod. XXVI f. 87; v. t. VI) Alexandru Ipsilante tot cu data de 11 Martă mai dă hrisove de milă, analoage și schiturilor: Iezerul și Isverul frumos, ambele în jud. Vâlcea.

Cod. XXXIV fila 12 verso.

Actul din 12 Martă 1797, reîntăresce cartea de milă a mănăstirii Hagi Dima. Identică cu celălui Moruzi din Mai 93. Cod. XXVI fila 44 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 50.

Actul din 12 Martă 1797 de la Al. Ipsilant reîntăresce cartea de milă a mănăstirii Flocești din județul Ilfov. Actul e identică cu alul lui Alex. Moruzi din 1 August 1793, cod. XXVI p. 167. (v. t. VI).

Cod. XXXIV, fila 25.

Carte de la Al. Ipsilante din 13 Martă 1797, prin care acordă mănăstirii Stavropighi de la Moreea cu hramul Sf. Voevođi Mihail și Gavril, milele ce au avut de la alți frați Domni, câte taler 70 pe an, după cum se constată și din hrisovul lui Al. Moruzi din 1894 Decembre 1. Astă sumă o va lua mănăstirea în 2 rate: 35 tal. din vamă, restul din ocne.

Cod. XXXIV, fila 91.

Anafaraua Mitropolitului Dosotheiu, din Martă 13, 1797, prin care arată starea decădută a mănăstirii Dealul cea zidită de Radu Vodă sin Vlad Vodă. Mitropolitul arată că a vădută însuși în vara trecută și fiind-că până la létu 1795 se afla la astă mănăstire egumenindă ună archimandritul Nichifor, omă ală răposatului Mitropolit Cosma, carele fiindă trecut în vârsta bătrănețelor și coprinsă de slăbiciunea bólelor, nu puté iconomisi mănăstirea după cuviință. Mitropolitul a cerut lui Moruzi rânduirea altui egumen și Domnitorul a ordonat să se alégă ună călugăr pământean din Mitropolie, omă vrednic, și Mitropolitul Dositheiu a prezintat lui Vodă pe eclesiarhul Mitropoliei Dionisie, omă cercat și deprins în orânduiala călugăriei, și fără nici o me-teahnă, fiindă și fecior de boier pământén. Moruz l'a întărit. Acesta a aflat mănăstirea în fórte próstă stare și nici voia să priméscă egumenia, dicéndă că după ce va îndrepta mănăstirea se va găsi altul să' i iac egumenia. Ca să' lă înduplece de a o primi, Mitropolitul a cerut pentru el de la Moruzi o carte de statornicie, în egumenie a lui Dionisie. Dér când era s'o dea i-au venit mazilirea. Acum Mitropolitul cere asemenea sinet, de statornicie de la noul Domn, cu atât mai mult că însuși A. Ipsilante, în Domnia întéia, au poruncit să fie egumeni statornici pe la mănăstirile lor și să nu fie schimbați făr' de vină.

Ipsilante incurviințéază să fie egumen Dionisie péné când adecă i se va

căuta socotela și tot venitul și cheltuiala de când egumenesce și până de se va véde de urméză întocmirea testamentarilorŭ ctitoricesci, după datoria ce aŭ egumenii mōnăstirelor și védendŭ atuncea urmarea lui cu iconomie bună, va rămāne iarăși în starea lui, nestrămutatŭ din egumenie.

Cod. XXXIII, fila 392 verso.

Alexandru Ipsilant la 14 Martŭ 1797, reintăresce cartea de la el, și în urmă de Alexandru Moruzi, la 5 Iunie 1793 pentru 5 liuđi și o pivniță scutită. (veđi tom. VI rubrica Bisericeii).

Cod. XXXIV fila 12.

Hrisovulŭ Sf. Mitropolii pentru milele ce are, 1797 Martŭ 16 este în totulŭ identicŭ cu celŭ de la A. Moruzi din cod. XXVI fila 71.

Cod XXXIV fila 82 verso.

Hrisovulŭ mōnăstireii Sf. Spiridon Nou, identicŭ cu celŭ de la cod. XXVI fila 10, datŭ de Alexandru C. Moruzi. Vvd. Dōră numai boieri martori aduși la finea hrisovului din cod. XXVI sunt schimbași în hrisovulŭ lui Alexandru Ipsilant în a II-a Domnie, la 17 Martŭ 1797.

Cod XXXIV fila 18.

Hrisovulŭ din 24 Martŭ 1797, confirmă cartea de milă a mōnăstireii Govora, ce o avea de la Alexandru Moruzi din 22 Decembre 1793, cod. XXVI p. 183 (v. tomul VI).

Cod. XXXIV, fila 44 verso.

Carte de la 24 Martŭ 1797, prin care Alexandru Ipsilant întăresce mila de 3 liuđi acordată de Alex. Moruzi lui Teodosie Ieromonachulŭ purtătorulŭ de grijă la biserica de Cișmeaua ot. Zoodohul Pighi, milă ce aŭ acordat'o Mihaiŭ-Vodă Suțul.

Cod. XXXIV fila 18.

Hrisovulŭ bisericeii Dudul din Craiova de milele ce are. Zemble Vlahscoe. Căți cu Duhul lui Dumneđeŭ se pórtă, după cum dice Apostolul, aceștia sunt filii lui Dumneđeŭ; pentru aceea cei ce vorŭ săși mântuiască sufletulŭ datorii sunt a face milostenie, și așa se vorŭ învrednici a lua plată de la Impēratulŭ slavii, după cum dice: Fericiți cei milostivi că aceia se vorŭ milui, și înaintea acelora pórtă cerului se va deschide și vorŭ intra ca nisce filii moștenitorii, cu mărire și cu cinste înaintea lui Dumneđeŭ, în locașurile ceresci, și se vorŭ încununa cu cununa cea nevestejită. Dreptŭ aceea dar însciințându-ne Domnia mea, cum că în orașulŭ Craiovei, la biserica Dudul, Sfânta Iconă a Prea Sfintei de Dumneđeŭ născătoare și pururea Feciorei Mariei, care este făcătoare de minuni și tot-déuna se află ajutătoare și gata folositoare către toți cei pravoslavnicii creștini

ce năzuescū cu rugăciuni și cu evlavie, își câștigă a lorū tămăduire și izbăvire de orī-ce bōlă are; și fiind-că acōstă biserică, în care se află sfânta Icónă, mai 'nainte aū fostū de lemnū, care fiindū vechie, stricată și cu totulū dărăpănată, mai la urmă s'aū îndemnatū doi din creștinī de acolo de la Craiova, anume Constantin Fotescul biv Clucer za arie, i Hagi Gheorghe Ión, și acolo strădanie și cheltuélă silindu-se, aū prefăcut'o de piatră, și cu chilī pentru bolnavī, ce năzuescū spre tămăduire, unde se cinstesc și se prăznuesc hramulū Sfintei de Dumneđeū Născătōrei și pururea Feciōrei Mariei, care biserică aflāndu-se făr'de nici unū ajutorū și milă Domnescă, încā din cea-l-altă Domnie a Domniei mele, șocotit-amū Domnia mea, după datoria ce avemū către Sf. Iuī D-đeū lăcașurī, mai vertosū la acōstă *biserică cu luminatū Icónă, de unde tot norodulū creștinescū câștigă tămăduire*, bine amū voitū încā de atunci, de amū datū hrisovulū Domniei nōstre, cât și frațī Domnī din urmă cu milele acestea, care se coprindū mai jos: Adică să iēc pe tot anulū de la vama Craiovei câte talerī una sută de la vameși; să șcutōscă la vremea oieritulū 500 de oi; să ție și liude 20 poslușnicī, pe care gāsindu'ī, să'ī ducă la D-lorū Ispravnicī județului, ca să'ī cerceteze, și fiindū streinī cu adevēratū, să li se dōe adevērințe pe numele și chipulū lorū, după care li se va da și pecotluitarile Domniei mele la mână, ca să fie în pace și nesupērațī de tōte dājdiile și orānduelile verī câte arū ieși de la Visterie peste anū în țēră, de nici unele val și supērare să nu aibă; să ție și 2 preoțī, i unū diaconū, i unū dascālū, scutițī și apērațī de tōte, însă: și preoțī și diaconulū de ploconulū Episcopescū, de banī școlorū, și de orī-ce dārī vorū ieși pe ceī-l-altī preoțī ai țerei. Așīderea și acelū dascālū să fie în pace și nesupēratū de rāndulū dājdiilorū ce vorū ieși pe țēră, de nici unele, nici unū valū și nici o supērare să nu aibă, ca să pōtă fi de slujba bisericeī. Așīderea să aibă a ținea și scaunū de de carne în orașulū Craiovei, scutițū, apēratū de vamă, de ierbăritū, de vatafū de măcelarī și de tōte alte angariī, ce dau alte scaune. Dreptū aceea și acum întru cea de a doua hărăzită nouă Domnie, a acesteia pravoslavnice țērī Romānescī, amū bine-voitū iarășī de amū înoitū și amī întăritū milele ce se arētă mai sus, ca să le aibă neștrāmutate. Și rugāmū și pe altī frațī Domnī carī în urma nōstră se vorū învrednici cu Domnia acesteī țērī, să bine-voiascā pentru evlavia luminatei icōne a innoi și a întări milele acestea, ca și a D-lorū sale mili, în urmă, să fie în sēmă de altī ținate». Urmēză șirulū boierilorū, cu credința cărora a dat hrisovulū. 1797 Martū 25.

Cod. XXXIV, fila 26.

Cartea luī Alex. Ipsilant din 26 Martū 1797 prin care acordă Schitulū Prosia, după apa Vătsanulū (Argeșū), schitū de călugărițe, din nou făcutū cu milă după la creștinī, dreptulū de 5 poslușnicī, ómenī scutițī, acordațī de Alexandru Moruzi.

Cod. XXXV, fila 64 verso.

Prin cartea de la 27 Martŭ 1797, Alexandru Ipsilant reîntăresce la mânele Epistatului de la biserica Cişmeliî ot Zoodul Pighi dreptulŭ acordatŭ de anteriorii domni, ca sŭ aibă 20 liuđi scutiđi «pentru lucrulŭ grădinei de la cişméua apelorŭ ot Zoodohul Pighi ŝi pentru paza ŝi curăţenia de sus ŝi de jos, spre podóba ŝi mângăerea privelei de obşte».

Cod. XXXIV, fila 13.

Carte din 30 Martŭ 1797, de la Alexandru Ipsilant. «Fiind-că ne-amŭ însciinţatŭ Domnia mea, cum că între munţi se află unŭ schitŭ ce se numesce Cheia, unde locuescŭ 19 călugăraşi sihastri, ŝi acestŭ schitŭ aflându-se în locŭ pustiu, ŝi între petre, unde nici rodurŭ ale pământului de hrana omenescă nu se potŭ face, care neavëndŭ nici moşie, nici vie, nici altcevaşŭ nimicŭ cu vre unŭ venitŭ, aŭ fostŭ împărtăşitŭ ŝi cu milŭ domnescŭ ŝi din vremile rezmeriţelorŭ răpuindŭ sineturile ce aŭ avutŭ, aŭ ajunsŭ la prósta stare ŝi pliroforisindu-ne Domnia mea de a păr. călugăraşi lipsă....» îlŭ miluesce. Ipsilant cu 10 liuđi ómeni streinŭ, scutiđi de dăjdiŭ ŝi să iée pe fie-ce anŭ din vama Vălenilorŭ câte 50 talere «cari bani săŭ dée cumpărătorŭi vămŭi peste banŭi cămării».

Cod. XXXIV, fila 24 verso.

Hrisovulŭ mónastirei Sărindarul, de la Alexandru Ipsilant, din 1 Aprilŭ 1797 este identicŭ cu alŭ luŭ Alexandru Moruzi, în fondŭ, numai la începutŭ are următórea întroducere: «Sfinteŭ ŝi Dumneđeescŭi mónastiri Sărindaru, din oraşulŭ Bucuresci, unde se einstesce ŝi se prăsnuesce hramulŭ Adormireŭ Prea Sfinteŭ de Dumneđeŭ Născătórei ŝi pururea Feciórei Marieŭ, întru care se află icóna a P. S. Sale, care este isvorŭ de tãmaduire tuturilor celorŭ ce alérgă cu evlavie ŝi cu credinţă, draciŭ gonindŭ, orbŭi, slăbănogiŭ ŝi tot felulŭ de bóle ŝi neputinţe tãmaduindŭ, ca să fie acéstă mónastire în pace ŝi ertată de haraciŭ, de lipsa haraliului, de plocónele bairamului, de vel sémă, de séma a II-a ŝi de a III-a, ŝi de adaosulŭ haraciului, de împrumutări, de calu domnescŭ ŝi de ploconulŭ stégului, de untŭ, de cai, de care împărătesci, de care de óste, de podvóde, de mertice, de conace, de zaherele, de birulŭ oştŭi, de sursatŭ de vacŭi, de oi, de miere, de céră, de fênŭ, de lemne împărătesci, de ploconulŭ Hanului ŝi alŭ Sultanolui, de satarale, ŝi de tóte orŭi câte felurŭi de dăjdiŭ arŭ ŭeşi de la Visteria Domnieŭ mele, preste anŭ, la mónastiri ŝi la boeri ŝi la ţéră, de nici unele, nici odiniórá, nici unŭ felŭ de supérare să nu aibă. Aşŭderea să fie Sf. mónastire în pace ŝi ertată de dijmăritŭ ŝi de vinăriciŭ; precum nu daŭ alte mónastiri, nici acéstă să nu supere». Urméză apoi textualŭ hrisovulŭ de la Moruzi (v. tomul VI relativŭ la biserica. Veđŭ hrisovulŭ luŭ Alexandru Moruzi cod. XXVI fila 14.)

Cod. XXXIV, fila 41 verso.

Cartea mănăstirei Sf. Spiridon Nouă din București, cea zidită de Scarlat Vodă și Alex. Ghica Vodă. Domnitorul îi întărește mila, ca la moșia mănăstirei Rușii de Vede din Teleormanu, să se facă târgu pe fieșce săptămână o dată; vama de la târgu să fie a mănăstirei; să pôtă aduce la Rușii de Vede veri de unde pêne la 2000 vedre vin și 100 vedre rachiū, scutite de căminăritu și de vamă. Prăvăliile din Rușii de Vede să fie apérate de fumăritu și cotăritu. Vinu și rachiū să nu vëndă la Rușii de Vede decât mănăstirea. 1797 Aprilu.

Cod. XXXVI fila 44.

Alex. Ipsilant la 2 Aprilu 1797, aū confirmatū din nou milele mănăstirei Zlătari. Alexandru Moruzi prin hrisovulū sēu de la 8 Iunie 1793 (cod. XXVI pag. 75). Redacțiunea hrisovului lui Ipsilant în fond este identică.

Cod. XXXIV, fila 73 verso.

Al. Ipsilant la 2 Aprilu 1797 confirmă Episcopiei de Argeș milele de vinăriciū și liudii ce-i-aū acordatū și Al. Moruzi în 3 Iulie 1793, (Cod. XXVI, pag. 115 (v. tom. VI), cu adăogire de 500 bolovanī sare din ocele Domnesci și să scătēscă 1500 oi ca și cele-l-alte Episcopiī.

Cod. XXXIV fila 43.

Carte din 7 Aprilu 1797, prin care Al. Ipsilant acordă schitulū Mănai-lescii din Vâlcea «q̄iditū și întemeiat de rēposatulū Pană Trufanda vel Spătarū strămoșulū D-nelūi Șt. Părșcoveanu biv. vel Vornicū», să iēe schitulū pe tot anulū câte 50 bolovanī sare de la Ocele Mari și la vremea oieritulū să scutēscă 200 oi și să ție 6 păstorī și argați, omeni străini, scutiți de dări, «pentru că acestū schitū fiind infrumusețatū și înzestratū de mai sus numitulū Spătarū, cu vii, cu moșii și cu altele și după vremi tôte acestea prăpădindu-le și ajungēndū la prōstă stare și lipsă, aū avutū mila acēsta încă de la Domnia mea cea dintēiū.»

Cod. XXXIV fila 22

Carte din 7 Aprilu 1797. «Fiind-că sf. și Dumneđeesculū schitū Bistrița, din Vâlcea, ce este în peșteră de 50 de stânjeni, la care este hramulū sfinților Arhanghelī, unde locuescū părinții sihaștrii, cu unū traiū fōrte greū, fiind-că afară din ceea ce cu mare greutate își aduc, cele de trebuință vieței și apa o tragū acolo sus din pīriulū de jos, de 80 de stânjeni.» Alex. Ipsilant miluesce schitulū, ca și anterioriī Domni, ca să scutēscă de dijmăritū 50 stupi și de oieritū 50 oi și să iēe pe anū milă de la vama județului câte 50 tal. pentru unt-de-lemnū, tāmăe și făcliī. Așisderea să iēe pe tot anulū la vremea vinăriciului, de la Visterie, cu pecetluit. Domnesci, câte tal. 20 și să țină și liude, 2 apărați de tôte angariile.

Cod. XXXIV fila 23.

În 7 Aprilă 1797 Al. Ipsilant reîntăresce hrisovulă de milă a mănăstirei Segarcea (Dolj), prin ună hrisovă identică în fondă cu ală luă Moruzi din 8 Iunie 1793. (Cod. XXVI p. 76, v. tomulă VI).

Cod. XXXIV fila 21 verso.

Al. Ipsilant în 9 Aprilă 1797 reînoesce mănăstirei Colăea milele și scutirile date prin hrisovulă din urmă a luă Al. Moruzi din 10 Maiă 1793 (Cod. XXVI, pag. 63, v. tom. VI), dar adauge în acestaș hrisovă dispoziăunea luă Moruzi, din altă hrisovă, de a se spori mănăstirei Colăea la 3000 taleră milace i se da măi înainte în sumă de 2500 ; tot-odată amintesce, vădendă strimătorea spitalului, neavendă o deosebită odaie pentru ună cară începă a se scula din bôlă, măi vârtos ceă cu patima lingôrei, care neosebindu-se dintre ceă-l-alăi la ună locă măi curată, se pôte a'î întôrce bôlă, precum și alăi din alte patimă neavendă mutarea și resuflarea loră la ună locă măi curată. Pentru aceea aă socotită Domnia sa de trăbuință și aă poruncită episcopuluă, ca lângă acele 2 odăi mară, spitalulă de josă, să aibă a ține și o a treie odaie curată cu câte-va patură și cu cele trebuincioșe, ca din ceă ce se măi ridică spre sănătate din spitalurile mară, să se mute într'acea deosebită odaie unde să'și aibă iarășă căutarea lor și curățenia.»

Cod. XXXIV, fila 39.

Al. Ipsilant întăresce din noă milele mănăstirei Sf. Ión din Bucuresă, cea zidită de Const. Brâncoveanu Vvd. Actulă e aprôpe identică cu celă de la Moruzi (Cod. XXVI, pag. 15). Deosebirea e, că arătă anume numele popôrelor celoră 2 de la cară mănăstirea are a lua vinăriciă. — 1797, Aprilă 9.

Cod. XXXII, fila 92 verso.

Hrisovulă din 9 Aprilă 1797 de la Al. Ipsilant confirmă milele mănăstirei Bistriăa. E identică cu ală luă Moruzi din 10 Sept. 1793. (Cod. XXVI, fila 156 v. tom. VI).

Cod. XXXII, fila 35 verso.

Al. Ipsilant în 1797 Aprilă 10, reîntăresce cartea de milă ale mănăstirei Mavrogheni (zoodohul pighi). Actulă în fondă e identică cu cel de la Moruzi. (Cod. XXVI, p. 221).

Cod. XXXIV, fila 14.

Al. Ipsilant în 10 Aprilă 1797, reînoesce cartea de milă a bisericăi Gre-ciloră, din Bucuresă, metoh Archiepiscopiei Pogonianis. Actulă identică cu celă de la Moruzi din Cod. XXVI, p. 78. (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 74.

În 10 Aprilă 1797 Al. Ipsilant reconfirmă hrisovulă luă Al. Moruzi din

4 Maiu 1793, (Cod. XXVI, p. 33, v. tom. VI), de mile a mănăstirei Drușco, unde se află capul Sf. Visarion.

Cod. XXXIV fila 80 verso.

Carte de la 10 Aprilu 1797. Biserica de la Poiana «care biserică fiindu la locu cu primejdie de a răsmerițelor întemplări, au ajunsu la dărăpănare și fiindu la locu depărtatū de orașe mari, prin silința boșerului Domniei mele Răducanu Poenaru biv III Logof., ctitorulū bisericeii, s'au adusū biserica la oreși-care stare și s'au aședatū școlă de învățatura copiilorū, care biserică și școlă nefiindū împărtașite cu vre-o milă Domnescă, nu se pôte ținea în starea lorū cea cuviincioasă, Domnitorulū acordă bisericeii 2 preoți scutiți de tôte dările preoțesci, i unū dascălu scutitū de tôte dăjdiile și orënduelile țereii și de asemenea scutite bucatele lorū de dijmăritū și vinăriciū». Asemenea mai acordă și 2 liuđi ómenī strēinī «ca să fie sf. bisericeii și școleii de ajutorū și întărire.»

Cod. XXXIV fila 22 verso.

Cartea luī Alex. Ipsilant din 15 Aprilū 1797, prin care acordă schitulū Ulita (Muscel) 2 liuđi, fără pricină de dare și scutire pe drepte bucatele schitulū, stupi i rămătorī, vinū și oi.

Cod. XXXIV fila 76 verso.

Hrisovulū schitulū Vălcanu (Dâmbovița) din 15 Aprilū 1797, prin care Al. Ipsilant scutesce drepte bucatele schitulū, stupi i rămătorī, de dijmăritū, și vinulū de vinăriciū; oile de oieritū și să țină liude 5, ómenī streinī. Este o reîntărire a anteriórelorū hrisóve și alū luī Moruzi din 25 Ianuarie 1795.

Cod. XXXIV fila 56 verso.

Prin cartea sa de la 15 Aprilie 1797 Alex. Ipsilant acordă mănăstireii Băbenii (Slam-Rônnic) cu hramulū Inălțarea, scutire pe bucatele sale: stupi, rămătorī, 200 oi. Să aibă 6 liuđi ómenī strēinī. Să fie scutite de vama de la Rômnic tôte bucatele ce mănăstirea le va vinde la câmpū saū la mănăstire, «făr'de numai când le va aduce la tēgū să le vëndă, atunci să dé vama după obiceiū.» Aceste milī sunt după cărți de la anteriorii Domni și de la I-a Domnie a luī Alex. Ipsilant.

Cod. XXXIV fila 46 verso.

Carte din 15 Aprilū 1797 prin care Al. Ipsilant acordă la 3 preoți și 1 diaconū de la Episcopia de Buzēu scutire de tôte dăjdiile ce iese peste preoți. Așiddera să scutescă și drepte bucatele lorū, stupi, rămătorī, scutire ce au avut'o de la alți Domni anteriori.

Cod. XXXIV, fila 47.

Alexandru Ipsilante reînoesce mănăstireii Arhimandritulū în 20 Aprilū

1797 hrisovul lui Alexandru Moruzi de la cod. XXVI fila 20, cu deosebire că adaogă a scuti și o prăvălie de la porța mănăstirei de fumărit și angării. Martorii la hrisovul lui Alexandru Ipsilante sunt: Boierii de la docum. fila 18, cu adăogirea lui Isac Ralet vel Logofetū alū obiceiurilor și a lui Iancu Negrea vel Comis. Hrisovul e scrisū de Răducanu Poenaru biv 3^{-lea} condicării.

Cod. XXXIV, fila 37.

Carte din 20 Aprilie 1797, de la A. Ipsilant, prin care dă schitulū Cotesciū din Slam Râmnicū, dreptulū de a avea 2 poslușnicii ōmeni străini, dreptū ce s'au acordatū de predecesorii Domnī.

Cod. XXXIV fila 60.

Carte din 20 Aprilie 1797, în favōrea Bisericeī de la Orēști din Ilfov, care fiind ruinată din vremea rezmeriței din urmă, a fost restaurată de Alex. Lămotescu, Log. de Visterie, care au așezatū și preotū. Domnitorul ca să se facă și el ctitorū dă cartea acēsta prin care preotulū și gramaticulū Bisericeī să fie în pace și nesupērați de rândulū dăjdiilorū, scutindū și bucatele lor de dijmăritū și vinăriciū. Domnitorulū mai dă și 4 liuđi scutelnicī pentru trebuința Bisericeī.

Cod. XXXIV fila 77.

În 24 Aprilie 1797, A. Ipsilant, confirmă hrisovulū de milī a mănăstirei Slobozia, de la A. Moruzi din 20 Aprilie 1793, (Cod XXVI p. 27, v. t. VI).

Cod. XXXIV, fila 27 verso.

În 25 Aprilie 1797, Ipsilant reînnoiesce cartea de mile ale mănăstirei din județulū Saac. Actulū e identicū cu alū lui Moruzi din cōdū XXVI p. 26 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 28 verso.

Hrisovulū lui A. Ipsilant din 7305 (1797) Aprilie în 27, scris de Kiriță Logof. de Divanū.

«Sânta mănăstire Căldărușani ce este zidită de răposatul Mateiū Basarab Vvodū, avēndū hrisōve atât de la răpos. Ctitorī cāt și cărți patriarhicesci singhiliodi, cu înfricoșate legături, ca să se păzescă și să fie într'acēstă Sf. mănăstire orânduiala de chinovie cu părinți cuvioși, care mănăstire, zidire veche fiind, și din pricina vremilorū ajungēndū la prōstă stare și dărăpănare, cu scirea și voia Domniei și a Mitropolitulū țerei s'au fostū datū întru purtarea de grija și desăvērșită chivernisēlă a răpos. proin Mitropolitū Filaretū, carele ca unū Ctitorū noū făcēndu-se, au dres'o, au înoit'o, au împodobit'o întru tōte, curățindu-o și de ori-ce datorii. Și după ce au adus'o în stare bună, după cuprinderea Ctitoricescilorū hrisōve și a cărților Patriarhicesci, au întocmitū acēstă mănăstire Căldărușani spre a se păzi într'ansa iarași

chinovie de părinți Cernicanî, pe cari i-aŭ cunoscutŭ de vrednicî la viața lorŭ urmândŭ orânduieii ce-aŭ avutŭ din începutŭ de la rēpos. Ctitorî, dândŭ și cartea sa pe acēstă întocmire, ca unŭ mare Ctitorŭ ce s'aŭ arētātŭ, pe care aŭ întărit'o și P. S. Sa Păr. Mitropolitulŭ de acumŭ, diadohulŭ rēpos. Filaretŭ; a căruia bună faptă și urmare, fiind plăcută și lui Dumneđeŭ și ómenilorŭ și pliroforisindu-ne Domnia mea, cum că se urmēză și se păzescē în numita mōnăstire chinovie cu bună orânduială de către numiții Păr. Cernicanî, de când s'aŭ întocmitŭ și până acumŭ, ca unŭ lucru sufletescŭ și făr' de vătămare, bine amŭ voit și Domnia mea printr'acēstŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele și întărimŭ acēstă bună întocmire a rēpos. Mitropolitŭ ca să se păzescă nestrămutatŭ, unde să aibă cuviosul archimandritŭ Cernicanulŭ chir Gheorghie, ce este orânduitŭ năstanivicŭ, d'impreună cu cei-lalți Păr. Cernicanî, câți mai jos se vor numi, a ține chinovie de păr. cuviosî, cari să fie îndatoriți a păzi aceste ponturi ce mai jos se arată :

1. Orânduiala Bisericeii să se păzescă nestrămutatŭ după porunca tipicurilor și orânduiea Chinoviei Sfetagorescî, nici adăogēndŭ nici scăđēndŭ, fără de numai întocmai după așēdarea Sf. canóne ale Sf. Părinți să se urmeze.

2. Nici a călugări făr' de porunca Domniei, nici a boteza făr' de scirea P. S. Sale Păr. Mitropolitŭ, să nu fie volnicî Părinții óe acum înainte.

3. Din câți Părinți se află acumŭ într'acēstă mănăstire, făcēndŭ alegere atāt din cei cu darulŭ Preoției ș'a Diaconiei, cât și dintre *monași* și deosebindŭ pre cei vrednicî atātŭ de trēba Bisericeii, câtŭ și de a casei, să rămāie la numărŭ 40, iar cândŭ la cercetarea socoteliî ce are a se face pe fie-care an, se va vedea că veniturile mōnăstirei sunt în stare de a putea ține și mai mulți părinți, se va adăuga și alți la număr pe lângă aceștia.

4. Nici unŭ părinte străinŭ din altŭ locŭ și mōnăstire să nu se primescă fără de scirea și blagoslovenia P. S. Sale Păr. Mitropolitŭ, nici să dea voie la vre-unŭ preotŭ străinŭ de a sluji cele preoțesci, mai vērtoșŭ cel venitŭ din altă eparhie, până nu i se va trimite poruncă în scrisŭ de la P. S. Sa Păr. Mitropolitŭ.

5. La iconomia aceștii mōnăstiri Căldărușaniî, să se silēscă numitulŭ Archimandritŭ a adăoga și până la cele mai mari lucruri, spre folosŭ de venitŭ și de prisosŭ, purtândŭ grija ca cheltuēla să se facă cu economie, mai cu scădere la săvērșirea fie-căruia an, când își va încheia socotēla la epitropiî cei orânduiți mai jos, nu numai să nu arēte prisosŭ de cheltuēlă; seŭ cândŭ nu va prisosi venitulŭ, să fie încaî tocmai pe tocmai; avēndŭ și grija viilor de a se lucra bine, cum și hotarulŭ moșilorŭ a nu se împresura de vecinî, și întemeerea pădurei a se aduce la bună stare, cum și acareturile mōnăstirei, atātŭ cele din lăuntru câtŭ și cele de afară, i din bisericescile odóre, să nu le lase a se dărăpāna, ci mai vērtoșŭ să se silēscă la mai bună stare să le aducă, prefăcēndŭ și înoindŭ, încā și din nou făcēndŭ.

6. Nicī o dată să nu aibă voie, nicī putere a lua banī cu dobândă pe numele mōnăstirei pentru vre-o trebuință, făr'de scirea orēnduiților Epitropī, iar de va face vre-o împrumutare făr'de scire, să nu se ție în sēmă, fiind-că mōnăstirea nu este datōre cu nimic pân'acum.

7. Pentru ca să se cunōscă, că într'acēstă mōnăstire este chinovie, dupē canōnele Sf. Părinți, să fie dar deopotrivă toți de obște, întru tōte, iar nu cu osebite de haine, orī la mōncare sēu la rugăciunile Sf. biserici.

8. Pe Păr. călugări ce s'au găsitū vechi locuindū în mōnăstire să aibă a-ī avea întocmai și deopotrivă cu cei-l-alți cernicanī.

9. Din Părinții de la numita mōnăstire, ce se vorū trimitē de cuviosulū Archimandritū, sēu vor veni pentru orī-ce trebuințe, să li se dēe la mână adeverință a cuviosulū stareț Kir Gheorghie, spre a fi sciuti și când va fi trebuința mōnăstirei, care are a se căuta prin stăpânire, să aibă a se arēta Epitropilor acea trebuință.

10. Când vre-unul din Păr. Chinoviei nu va urma datoriei ce i se cade, atunci cuviosulū starețū să aibă a-ī face căduta certare, și când și dupē acēsta nu va fi urmatorū, atunci ca pe unū netrebnicū să lū isgonēscă.

11. Tōte moșiile, acareturile și veniturile de milī să le aibă numita mōnăstire în zaptulū numitulū starețū, ca să le caute și nimenī să nu se cerce a lua și a înstreina cevași de ale mōnăstirei, cu nicī unū felū de cuvēt, ci tōte să fie pentru trebuința obștimei Părinților, pe care să se silēscă mai sus numitulū starețū Kir Gheorghie a le bine iconomisi și a le chivernisi, cum am dis mai sus, spre a le aduce la sporū și la adaosū.

12. Tōte hrisōvele și cărțile mōnăstiresci vechi și nouē să le aibă la schivo-filachia mōnăstirei cu bună păstrare.

Decī orēnduimū Domnia mea Epitropī pe P. S. S. Păr. Mitropolitulū țerei Kir Dositheiū și pe D-lorū cinstiți și credincioși boieriī Domniei mele biv vel Banū Dumitrache Ghica, vel Banū Dumitrașco Racoviță și vel Log. de țera de sus Const. Filipescu, cari Epitropī să fie cu purtare de grijă și să privegheze în tōtă vremea, de a se urma întocmai și fără nicī o scădere mai sus arētatele porunci, cum și socotēla mōnăstirei de venitū i de cheltuēlă, pe tot anulū, să aibă a cerceta, ajutândū mōnăstirea și pe numiții Părinți cu rīvnă creștinēscă, spre cele de folosū; așiderea și când cuviosulū starețū, Kir Gheorghie, își va da obștesca datorie, să nu fie volnicū nimenī din altă parte a intra starețū, făr'de numai din părinții mōnăstirei, dupē alegerea ce vorū face între dēuși și prin înscirea Epitropilorū, arētându-se Domniei să se orēnduiască, fiindū datorī Părintii de obște ai acestei sf. mōnăstiri a ruga pre milostivulū Dumneđeū de-apurarea întru slujbele lorū, pentru bună-starea și indestularea acestei pravoslavnice țeri, pentru starea și ajutorū Dumneđescū și pentru sufletele rēposașilorū. acelora citorī. Și amū întăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Iōn Ipsilant Vvd. și cu credința prea

iubitului fiu al Domniei mele Constantin Vvd., marturi fiind și D-néloră cinstiți și credincioși veliți boieri ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrașco Racoviță vel Banu, Pan Ienache Văcărescu vel Vistieru, Pan Manolache Crețulescu vel Vornicū de țera de sus, Pan Ion Damaris vel Vornicū de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicū alū obștirilorū, Pan Constantinū Filipescu vel Log. de țera de sus, Pan Ștefan Văcărescu vel Logof. de țera de jos, Pan Isaac Ralet vel Log. al obiceiurilor, Pan Gheorghe Mavrocordat vel Spătarū, Pan Constantin Suțu vel Post., Pan Theodorache Iuliano vel Clucerū, Pan Iordache Slătinenu vel Paharnicū, Pan Gligore Paleologu vel Stolnicū, Pan Iancu vel Comis, Pan Constantin Vișoreanu vel Slugerū, Pan vel Pit. Ispravnicū. Și s'au scrisū hrisovulū acesta întru ântêiulū anū dintr'a doua Domnie a Domniei mele, aici în orașulū scaunulū Domniei mele Bucuresci, la anii de la zidirea lumii 7305, iar de la Nascerea Domnului Dumneđeū și Mântuitorului nostru Isus Christos 1797, April în 27 de țile, de Chiriță Log. de Divanū.

Cod. XXXIV fila 34.

Carte de la 28 Aprilū 1797, prin care Alex. Ipsilant acordă mōnastirei Brâncovenii (Romanați) milele anteriore, de la Al. Moruzi 1793, Iunie, de 15 ómenii streinii scutiți.

Cod. XXXIV fila 69.

În 28 Aprilū 1797, Alex. Ipsilant confirmă milele mōnastirei Clocociovū (Oltū) prin unū hrisovū identicū cu celū alū lui Moruzi din 30 Iunie 1793 (cod. XXVI p. 93; v. tomulū VI).

Cod. XXXIV fila 64 verso.

Carte de la 29 Aprilū 1797, prin care mōnastirei Gănescu din Doljū, cu hramulū Sf. Neculai, îi reînoesce hrisóvele vechi și al lui Alexandru Moruzi din 24 Octombree 1793, pentru 10 ómenii streinii.

Cod. XXXIV fila 113.

Actulū din 6 Maiū 1797, de la Alexandru Ipsilant reîntăresce cartea de milă a mōnastirei Isoranii (Isvorulū) din județulū Ilfovū. Hrisovulū e identicū cu celū de la Moruzi, din 15 Maiū 1793, (cod. XXVI p. 29 v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 47.

În 6 Maiū 1797 Alexandru Ipsilant confirmă mila de liude scutelnicii a mōnastirei Cetățuea (Buzău), prin unū hrisovū identicū cu alū lui Moruzi din 6 Iulie 1793, (v. tomulū VI).

Cod. XXXIV fila 46 verso.

Actulū din 10 Maiū 1797 de la Alexandru Ipsilant reînoesce cartea de

milii a Episcopiei Buzelui. Actul e identic cu alu lui Alexandru Moruzi din 19 Augustu 1793, (cod. XXVI pag. 119, v. tomulū VI).

Cod. XXXIV fila 130.

Alex. Ipsilant la 10 Maiu 1797 reînnoesce cartea de milii a lui Moruzi din 8 Decembre 1793, (Cod XXVI fila 199; veđi tomulū VI) pentru bisericele Domnesci.

Cod. XXXIV fila 82 verso.

Cartea lui Alex. Ipsilant din 13 Maiu 1797, prin care acordă bisericei Sf. Ecaterina, metohū alū mōnăstirei din muntele Sinai, vinăriciū din Dealurile Domnesci județulū Sēcuieni, însă: din poporulū Giugurenii i Bășinescii și Fințescii câte 2 bani de vadră și pārpărulū. «Așjiderea fiind-că acēstă Sfântă monastire aū fostū miluită de alți rēpos. Domni și cu alte milii prin hrisovele Domnielor sale, în loculū cărorā milii i s'aū adăogātū de Domnia sa seleftulū nostru Alex. Moruzi Vvd., prin cartea ce o vēđum cu leat. 1794. Noembre 1 ca să ia de la ocna Telega pē anū 100 bolovanī sare și să scutēscă și 2 cărciume aici în orașulū Bucuresci», Alexandru Ipsilant întăresce și el aceste milii. 1797 Maiu 13.

Cod. XXXIV fila 76 verso.

Actulū din 13 Maiu 1797 de la Ipsilant, întărește cartea lui A. Moruzi din 21 Iulie 1795, miluindū mōnăstirea Isvorulū Tămăduirii din Bucuresci, și mai adaoage ca să scutēscă de vinăriciū și dijmăritū drepte bucatele preoților și ale bisericei aceștia, și să ție și 3 liude omeni streini, (veđi tomulū VI).

Cod. XXXIV fila 56.

Cartea lui Alex. Ipsilant din 16 Maiu 1797 pentru Schitulū Ostrovulū (Argeșū), unde locuescū maice călugărițe, «care schitū se află într'unū ostrovū în mijloculū Oltului, de numai cu luntrile caută maicelorū a trece în orī-ce parte.» Fiindū schitulū lipsitū de venitū și de omeni cu cari să se pōtă ajuta la trebințe, aū avutū milii de la anteriorii Domni și de la Alex. Ipsilant din I-a domnie de lua vinăriciulū ce se chiamă Malulū ot Romnicū (județ. Vâlcea), pē tot anulū câte 200 vedre vinū de la vinăriceri de acolo i talerī 50 de la Ocnele mari pentru sare, de 2 orī într'unū anū, la Crăciunū jumătate și 1/2 la hramulū schitulū și lude 4 omeni streini scutiți și scutite 100 oi. «Care milă de vinăriciū fiind-că de la leat. 92 s'aū hărăzitū Sfintei Episcopii și partea vinăriciulū ce lua Domnia dintr'acēstū dealū, cum și din alte dealuri, spre a nu avea adică vinăriceri domnesci a face într'acēstū dealū și jāluindu-se D-lui seleftulū nostru Alex. Vvd. Moruzi starița cu tōte călugărițele de la numitulū schitū, cum că orānduiții sfintei Episcopii, la care s'aū hărăzitū și partea domniei nu urmēzā orīnduelile ce urma și vinăriceri domnesci a da adecă

schitului această puțină milă de taleri 66 bani 80 pe an, ... care milă nefindă cu cale a o perde schitul, căci nu s'a dată Episcopiei decât partea Domniei, Seifulă Domnă, a dată cartea din 1795 Augustă 30, că schitulă să'și primescă pe tot anulă mila sa.» Alexandru Ipsilant reînoește milele de mai sus.

Cod. XXXIV fila 72 verso.

Carte din 16 Maiă 1797, prin care Alex. Ipsilant întăresce mănăstirei Sadova (Dolj), dărăpănată din timpulă rezmeriței, hrisovulă acordatū totū de elū la 1775 Aprilie 23, să țină liude 7 scutiți.

Cod XXXIV fila 69 verso.

Hrisovulă de la 18 Maiă 1797 de la A. Ipsilant, confirmă milele mănăstirei Jitia din județulă Dolj. E identicū în totulă cu alū luī Moruzi din 4 Septembrie 1793, (cod XXVI p. 136 v. tom. VI).

Cod XXXIV fila 81 verso.

Actulă din 19 Maiă 1797, confirmă cele 2 hrisove de milă ale mănăstirei Lespeși (Prahova), date de A. Moruzi în 30 Iunie și 7 Septembrie 1793, (cod XXVI v. ambele hrisove alăturate în tom. VI).

Cod XXXIV fila 101 verso.

A. Ipsilant la 21 Maiă 1797 întăresce anterióra carte a luī Moruzi din 20 Aprilie 1793, (cod XXVI pag. 28 v. tom. VI) de milă a mănăstirei Cernica, cu adăogire de scutire pe fie-care anū a 250 oi de oierit, care milă și A. Moruzi aū acordat'o prin o altă deosebită carte din 1794 Ianuarie 2.

Cod XXXIV fila 54 verso.

În 1797 Maiă 22, A. Ipsilant confirmă milele mănăstirei Râmnicū (Râmniculă Săratū) prin unū hrisovū analogū cu celū alū luī Moruzi din 20 Iunie 1793, (cod XXVI p. 110 v. tom. VI).

Cod XXXIV fila 83 verso.

A. Ipsilant la 22 Maiă 1797, reîntăresce cartea luī A. Moruzi din 20 Octombrie 1795 (veđi tom. VI), de mile a mănăstirei Căldărușaniī, cu adăogire de 20 de liude ómenī străini.

Cod XXXIV fila 55.

Hrisovulă luī Ipsilant din 22 Maiă 1797, prin care reîntăresce milele mănăstirei Mărgineniī (Prahova); este identicū cu alū luī Moruzi din 30 Iunie; 1793 (cod XXVI p. 108; v. tom VI).

Cod XXXIV fila 60 verso.

Carte în favórea preoțiloră Bisericei Domnesci din Cămpu-Lungū «ce este făcută din temelia ei de răposatulă Mircea-Vodă, unde este hramul Sfântului

și făcătorului de minuni Nicolae». Acești preoți au avut milă de la Domnia anterioră și de la însuși A. Ipsilant în Domnia I-a și mai de curând de la A. Moruzi, prin cartea de la 22 Maiu 1793. Prin aceste cărți au fost scutiți de birul preoțesc, de ploconul Vlădicesc și de alte orândueli câte vor da alți preoți peste an, cum și drepte bucatele lor să fie ertate de dijmărit, oierit și căminărit. A. Ipsilant reînvoiesce aceste scutiri și adaugă liude 4 omeni străini spre a fi de ajutor Bisericeii «ca o zidire domnescă ce este».

25 Maiu 1797.

Cod XXXIV fila 71.

În 26 Maiu 1797, A. Ipsilant reîntăresce cartea de milă a mănăstirei din Tergu-Văleni din județul Saac. Hrisovul e identic cu cel de la Moruzi din 23 Augustu 1793. (cod XXVI p. 140, v. tom VI).

Cod XXXIV fila 57 verso.

Cartea lui A. Ipsilant din 26 Maiu 1797, prin care confirmă cartea de milă a schitului Prosia (Argeș), ce o avea de la A. Moruzi din 29 Decembre 1793. (cod XXVI fila 185, v. t. VI).

Cod XXXIV fila 64 verso.

Hrisovul din 28 Maiu 1797 de la A. Ipsilant acordându mănăstirei Cotroceni milele următoare:

1. Tot vinăriciul din Dealu Țigănescilor și al Vitinescilor, ce se ține din Dealu Piteșcilor (Muscelu) și din Dealu Bucurescilor, din drumul Giurgiului până în vilele mănăstirei Radu-Vodă.

2. Să aibă a lua totă vama din baltă de la satul Pietrile (Vlașca) și vinăriciul dintr'acest sat cu pârparul și ploconul, după obicei.

3. Să aibă a lua pe totu anul de la ocna Telega 150 bolovan sare și să aibă voie a o vinde fără supărare de vameși.

4. Să ia otaștină de la vilele de pe moșia mănăstirei câte o vadră la 20.

5. În locu ca să ia din vama Domnescă a tîrgului, ce se ține la Floci (Ialomița) din 3 bani unul, de ore-ce acestu tîrgu s'a mutat aiurea, să iee după dispozițiunea lui A. Moruzi, câte 200 taleri pe totu anul de la cumpărătorii vămii Urzicenilor, unde s'a mutat tîrgul de la Floci.

6. Să se ție 15 liude străini.

7. Să scutescă 400 oi.

Este o reîntărire a anteriorilor hrisove Domnesci. Urmază credința Domnitorului, a fiului său Constantin și a boierilor.

Cod XXXIV fila 51.

Actul din 30 Maiu 1797 de la A. Ipsilant, reînvoiesce hrisovul de milă a mănăstirei Nucetulu din județul Dâmbovița. Actul e identic cu cel de la Moruzi din 19 Augustu 1793. (cod XXVI fila 121, v. t. VI).

Cod XXXIV fila 92.

Actul de la 4 Iunie 1797 a lui Alexandru Ipsilant, prin care confirmă cartea de milă a mănăstirei Mamul din județul Vâlcea, este în totul identic cu cel al lui Moruzi din 4 Septembrie 1793. (cod. XXVI pag. 137, v. t. VI)

Cod. XXXIV fila 87.

Hrisovul lui Al. Ipsilant, din 1 Iunie 1797 prin care dice, că «aflat-amă pentru repositul Misail Monah, ce au fostu Logofetă de taină cumcă încă din mică vârstă se au slujitŭ Domnilorŭ și țerei până la vârsta bătrânețelorŭ și engetandŭ la țelu lui Dumneđeŭ plăcute, cu a sa agonisela au înălțatŭ două biserici, una în Bucuresci, săvârșindu-le cu totă podoba lorŭ, însă una ce se chiamă Mahalaua Hagiului (la care se cinstesce și se prăsnuesce hramulŭ Prea Cuviosei Maicei Paraschive și a sfințilorŭ mai mari voveođi Mihail și Gavril și alta care numesce Mahalaua Ceauș David) cu hramulŭ Prea curatei născătoareŭ de Dumneđeŭ și pururea făcioreŭ Maria și Sfântulŭ Părintele nostru Nicolae arhiep. Mirelor,... unde a făcutŭ și 40 de chiliŭ spre locuința a 24 femei sărace, obraze mai alese și călugărițe. De a căroră hrană și îmbrăcăminte tot Misail Monahul a avutŭ purtare de grijă în viața sa, cum și după sfirșitulŭ seŭ, atât pentru purtarea de grijă și chivernisela acelorŭ sărace, cât și pentru a bisericilorŭ orândueală a lăsatŭ episcopulŭ și chivernisitorulŭ pe nepotulŭ seŭ credinciosul boierul Domnieŭ mele Panait Băben biv vel Sluger». Aceste biserici au avutŭ și mile domnesci: scutirea dreptelorŭ bucate: stupi i rămători, vinulŭ de vinăriciŭ, o pivniță din Bucuresci de la Pórta domnescă din sus; scutirea de oeritŭ a 200 oi «și la vremea văcăritului când se va întâmpla după vremi, scutirea a 20 vite și a ține 10 liuđi streini scutiți, pentru adusulŭ lemnelorŭ și asemenea a lua și de la Visterie amēndouē bisericile pe anul tal. 80, de 4 orŭ într'unŭ anul, la fieș-care hramulŭ câte 20 taleri, pentru cōră, tāmēe, unt-de-lemnŭ și pentru împărțitŭ la săracele de la chiliŭ. Si mai lua cu pecetluitŭ domnescŭ pe fieș-care anul de la oena Telega, 2000 oca sare. Așisderea și unŭ omŭ ținea care este rēnduitŭ Ispravnicelŭ, spre purtarea de grijă și poslușnicŭ la acele sărace, scutitŭ și apăratŭ de tōte dăjdiile.»

Aceste milă le au avutŭ prin hrisovul de la Constantin Mavrocordat și de la Alexandru Ipsilant I^a domnie.

Sub M. Suțu în I^a domnie, Panait Băben biv vel Slugerul, a prefăcutŭ în zidire de pētră una din cel două biserici, cea din mahalaua Ceauș David, ce era de lemnŭ, în care se află și icōna făcătoare de minuni a Maicei Domnului și au ziditŭ și 12 chiliŭ de pētră în care să locuescă 24 călugărițe și femei sărace, a cărorŭ purtare de grijă au avutŭ tot numitulŭ titorul ca și cele-l-alte, atât în viața sa, cât și după mōrte lăsândŭ episcopulŭ și titorul iar din neamulŭ seŭ, mireni iar nu călugări, fiind biserici la care se află locuindŭ călugărițe și vėduve sărace, precum au datŭ pentru acēsta și repos. metropolitul țerei Kir Gregorie arhierescă carte cu aședământulŭ acesta de la leatŭ 1783

Iunie 10 și cu volnicia titorelui să zidescă biserica și chiliile acestea și să păzescă aședământurile și orânduile ce prin cartea Prea Sfinției Sale în 6 ponturi coprinde nestrămutată, lăsându și P. Sa doi preoți ca să fie nesupărați de dăjdiile preoțesci». M. Vodă Suțu aș întărită cu hrisovă tôte aceste aședări și aș reintărită milele vechi și aș adaosă 100 bolov. sare pe tot anulă, de la Telega, cu pecetluită, ca să fie pentru sărace de la chiliă. Asemene doi preoți și ună diaconă să fie nebântuiți de dările preoțesci și de ploconulă vlădicescă. In a II^a domnie a lui, Mihail Suțu aș constatată că titorulă Băbenu a făcută biserica de pētră și 14 chilii asemene. Decă Mihail Suțu a mai adaosă milă «ca să aibă a lua din vinăriciulă domnescă din județulă Ialomița, de vadră 2 bani cu pārpărulă, de la câte vii lucrătore se afla la 1792 în plasa Stelnița, Lestunescă, Sloboția și orașă. Iară la altele ce se voră mai sădi să nu aibă a face, ca să fie pentru cheltuielile bolnaviloră ce vină după aiurea și năzuescă la ajutorulă P. S. născătorei de Dumneșeu, a căroră cheltueli tot Băbenu o dă.

Alexandru Moruzi la 1794 Ianuară 1 aș mai adaosă mila vinăriciulă cu încă 1 bană (câte 3 bani de vadră) atât din viile de mai înainte cât și din viile sădite de la anteriorele hrisove încoce într'acele 4 plăși.

Alex. Ipsilant la rēndulă seă în a 2^a domnie, cu acēstă carte reintăresce tôte milele aceste, la 1 Iunie 1797.

Intre boierii cări sunt marturi se află pentru prima dată: Παν Ιωανν Ποčet βελ Χατμαν, după Isaac Ralet vel Log. ală obiceiuriloră. Gheorghe Mavrocordat este tot vel Spătară.

Hrisovulă lui Al. Ipsilant din 5 Iunie 1797 în favorea mōnăstirei Sumla din Eparhia Trapezundei. Al. Ipsilant amintindă că la acēstă mōnăstire se află icōna făcătore de minuni a Maicei Domnului, acea zugrăvită de Apostolulă Luca, care mōnăstire e zidită de Impēratulă Alexie Comnēnulă. După rugăciunea călugăriloră de acolo, încă de la Gr. Ghica Vvd., arētândă că până la o vreme s'au chivernisită dintr'alte venituri, iar acum sunt în mare lipsă, acēlă Domnă le-au făcută milă să ia de la cămara Domnescă pe tot anulă tal. 100 și 10 lei să se dea călugăriloră ce voră veni să-i primescă. Astă milă li s'au păzită de atunce neconținț; iar A. Ipsilant în Domnia I^a aș mai adaus 50 tal. de la Cămărășia de ocne. A. Moruzi a mai adaus încă 50 tal. pe fiecare ană prin hrisovulă de la 1783 Maiă 7. Al. Ipsilant întăresce acēstă milă, în Domnia II.

Cod. XXXIV, fila 85.

Zoița Clucerăsa Morōia și Clucerăsa Maria Brătășanca s'au jăluită lui Vodă, dicēndă că rēpos. unchiulă loră Mitropolitulă Cosma, încă în viață fiindă, le-au lăsat și loră câte-va lucruri mișcătore și sineturile a 2 acareturi nemis-cătore, adică a unei moșii din jud. Buzău, anume Jugurēnca și a unoră pră-vălii de aice din Bucuresci, de lângă hanulă Colței, care aceste lucruri și

sineturi dice că deosebindu-le răposatul și puindu-le într'unu sipetă l'au dată în mânele arhimandritului David Cotrocceanu, să stea la Cuvioșia sa ca o *paracatathichi*, cu cuvântu că la mórtea lui să li se deé lorú. Murindú decí Mitropolitulú Cosma, Mihaiú Suțu Vvd. aú luatú și acelu sipetú de la mônăstirea Cotroceni. Nepótele aú reclamatú inapoierea sipetului și parte la clironomia unchiului lorú. Domnitorulú Al. Suțu milostivindu-se le-aú ăisú, că le dá nu numai ceea-ce le-a lăsatú unchiulú, ci și cele-l-alte nemișcătóre și aú și rënduitú pe răpos. Clucerú Dumitrache, ca prin scirea Mitropolitului de atunci, Filaretú, să le facă împărțirea. După 2 ăile de la acéstă hotărîre, se întembla *metathesis* a Domniei. Mitropolitulú Filaretú aú luatú atunci pitaculú de la răpos. Clucerú Dumitrache și aú făcutú zaptú tótă averea răposat. Mitropolitú Cosma. S'aú jăluitú nepótele de 5 orí la Al. Moruzi. Mitropolitulú Filaretú a primitú să le restitué tótă averea, numai să'i dăruiască lui locul dealătore cu mônăstirea Stavropoleos. Mitropolitulú actual Dositheiú fiindú pe atunci Episcop de Buzéu, le-aú sfătuitú să nu deé loculú. Mitropolitulú Filaret aú făcutú atunci anafora către Al. Moruzi, oprindú Clironomia pe seama Mitropoliei. Nepótele aú făcutú apelație și acésta aú fostú trimisă în cercetarea Divanului velițilorú boierí. Peste câte-va ăile aú urmatú demisiunea din Mitropolie a lui Filaret și făcându-se Mitropolitú Dositheiú aú tot promisú jăluitořelorú că le va restitui averea, până ce se facu Episcopú de Buzéu nepotulú lui Dositheiú. Acesta aú reclamatú averea pe seama Episcopiei, s'aú înfățișatú la Divanú, dar Divanulú n'a hotărítú nimic, ci a prelungitú pricina până acum. Și așia P. S. Sa stăpănesce tótă averea și nepóțelorú Mitropolitului Cosma le-a datú numai 18 pogóne de vie. Jăluitořele dicú că îndestulă avere a lăsatú Mitropolitulú Cosma și Episcopiei Buzenului, și n'aú lăsat'ó datóre cu nici unú banú; și averea rămasă pe urma lui era proprie a lui, adunată cu ostenéla lui, și nu mônăstiréscă sau streină. Jăluitořele se rógă ca precum s'aú milostivitú către ele Mihai Vodă Suțu să se milostivéscă și elú (A. Ipsilant), căci ele aú optú fete; jăluitořele se rógă de Domnitorú ca să poruncéscă Vornicului C. Ghica să le deé acele sineturi și pitaculú lui Vodă M. Suțu, cu care să póťă stăpáni lucrurile unchiului lorú. În urma poruncei lui Al. Ipsilant către Divanú ca să cerceteze pricina și să-i raporteze. Divanulú arétă că a cercetatú în prezența Mitropolitului Dositheiú și a Episcopului de Buzéu Constandie. Mitropolitulú invocă dreptulú, că averea agonisită de răpos. Cosma ca Episcopú de Buzéu să rămăie a Episcopiei aceleia «fiind-că cele ce agonisesc Episcopulú în vremea Episcopiei sale, după pravile, le moștenesc Episcopia.» La acésta întempină bărbații nepóțelorú Mitropolitului Cosma: «că cele câte sunt făcute orí cumpérate, séu căștigate de răpos. *ritos* pe numele Episcopiei, la acele nici ei nu se amestecă, nici le cere; iar cele câte sunt cumpérate pe numele P. S. Sale și le-aú stăpănitú răposatulú și după ce s'aú făcutú Mitropolitú, adică moșia Jugureanca și prăvăliile de lângă hanulú Colții, cu pivnițe, cari le-aú dăruitú

P. S. Sa lorŭ încă trăindŭ» și cari li s'au recunoscutŭ și de M. Șuțu, acestea le cere.

Divanulŭ dŭce «arētāmŭ Înălțimeŭ tale, cā dreptatea *aplos* a fieșcāreia pricinŭ se razimē orŭ de pravilŭ, orŭ de obiceiulŭ pāmēntalulŭ, și așia orŭ la cari pricinŭ vedemŭ cā obiceiulŭ pāmēntalulŭ nostru se împotrivesce pravilelorŭ, urmāmŭ obiceiurilorŭ, ca unorŭ canōne ale țereŭ, ce, fiindŭ pāzite și urmate, sunt mai tari de cātŭ pravilele, a cārora tārŭe și chiarŭ pravilele împērātescŭ o mărturisescŭ, dŭcēndŭ chiarŭ așia: «*τόπον συνθήα νόμου κεφάλιον*». Aci, la acēstā pricinā vedemŭ, cā obiceiurile ce s'au urmatŭ, dupē morțŭle altorŭ pārințŭ Arhierēŭ de mai înainte, s'au împotrivitŭ pravilelorŭ, fiind-cā pravilele cu adevērātŭ așia poruncescŭ, ca acele agonisite de Episcopulŭ în vremea Episcopieiŭ sale, Episcopia sǎ le moștenēsćǎ, iarŭ nu rudele Episcopululŭ; dar obiceiulŭ pāmēntalulŭ s'au urmatŭ de tot împotriva acestorŭ pravile». Divanulŭ amintescē mai multe casurŭ, și conchide cā moșia Jugurēnca și prāvālia cu pivnița de lângā hanulŭ Colțŭŭ, se cuvinŭ a fi stāpānite de nepōtele rēposatuluiŭ, fiindŭ donate numai lorŭ, încă în viață; iarŭ restulŭ avereŭ se cuvine a se împārți între rudele cele-l-alte, toți nepoțŭŭ rēposatuluiŭ, ca nisce clironomŭ. Divanulŭ totuși, pentru viitorŭ, adaogǎ: «Darŭ fiindŭ a nōstrā nețāgāduitǎ datorŭe, ca sǎ grijimŭ și pentru alte de acum înainte, asemenea perusii ale Archiereilorŭ, cu rudeniile lorŭ, cari, pentru interesulŭ rudeniilor, se vorŭ sirgui în tot chipulŭ a cumpēra acareturŭ, pe numele Prea Sfințŭilorŭ sale, și apoi rudeniile, rāzimāndu-se într'acestŭ obiceiŭ, ce s'au datŭ pēnǎ acumŭ, vorŭ face *pretențŭone*¹ de acele acareturŭ pe sēma lorŭ, *mai vērtosŭ cānd va fi archiereulŭ de neamŭ din altǎ țerǎ strēinǎ, vorŭ iurudisi strēinii a veni sǎ stāpānēsćǎ acareturile pāmēntululŭ nostru cu cuvēntŭ cǎ sunt clironomŭ. De aceea dŭcemŭ, cāte s'au urmatŭ pānǎ acumŭ asupra perusiei Archiereilorŭ și a rudeniilorŭ, sǎ fie bine urmate și nestrāmutate. Iarŭ de acumŭ înainte de obște rugāmŭ pe Înălțimea ta, ca prin luminatŭ hrisovulŭ Înălțimeŭ tale, sǎ se *nomothemisēsćǎ*, cu hotārŭre de a nu mai fi slobođŭ nicŭ Mitropolitulŭ, nicŭ Episcopŭŭ sǎ mai cumpere nicŭ un felŭ de lucru nemișcātorŭ, nicŭ pe numele Sf. lor sale, nicŭ pe numele Mitropolieiŭ sēu Episcopieiŭ; ci precumŭ tōte mōnāstirile și Bisericile, din tōtǎ țera, sunt poprite, cu luminatŭ hrisovulŭ Înălțimeŭ tale încă din cea d'intēiŭ luminatǎ Domnie, de a nu mai cumpēra lucrurŭ nemișcātorē; încă și cei cari vorŭ lāsa lucrurŭ nemișcātorē dāniŭ la mānāstirŭ și biserici, s'au hotārātŭ a se rēscumpāra cu banŭ de cātre rudeniile celui ce va face așieroma. Asemēnea hotārŭre sǎ se facǎ acum și pentru Mitropolie și cāte trele Episcopiiile, fiind-cā cāteși 4 aceste sfinte case, îndestule acareturŭ aŭ spre împlinirea tutulorŭ trebuințelorŭ sale. Iarŭ hotārŭrea cea desāvērșitǎ rēmāne a se face de Māria ta. 1797, Iunie 9.*

Dumitrache Ban, Nicolae Brāncoveanu Ban, Nicolae Filipescu biv vel Vornic, vel Spātar Mavrocordatŭ, vel Vornic Manolache Crețulescŭ.

1. Pentru āntēia datǎ întrebuintātŭ, în locŭ de forma pretenderisire.

Domnitorul la 6 Iulie 1797 dă hotărârea că, și după pravilele bisericești, și după cele politicești, Mitropolitul, Episcopii, egumenii și toți clericii călugări, nu se cade a se clironomisi de rudeni, ca unii ce, după cinul ce au primit, așerosindu-se cu totul Bisericeii, clironomul și moștenitorul este Episcopia aceea la care s'au aflat, se mânăstirea la care și-au pus metania; și cu chipul acesta, nici înstreinarea acareturilor pământului țerei despre care au vorbit boierii, nu va avea loc. Deci, de și s'au întâmplat de câte-va ori a clironomisi adică rudeniile unile din lucruri după mórtea arhierilor, fără de orânduială au fost, și ca un lucru fără de orânduială urmat, nu se cade a se lua pildă, drept temei în pricina acesta.» Dar cazul cu cele 2 nepóte ale Mitropolitului Cosma este deosebit, prin faptul că în viață fiind încă repositul Mitropolit, le au făcut acel dar, adică moșia Jugureni și prăvăliile cu pivniță de lângă Colțea, de și, și acesta era fără orânduială, a se da dar din lucrurile agonisite în vremea episcopiei sale; însă de óre-ce și Mihai Vodă Suțul au dat și întărit sineturile de stăpânire asupra acelor acareturi, și au fost întărite și de alți Domni în urmă, de aceea să rămână numitele nepóte stăpânitoare asupra acelor lucruri (moșia din Jugureni și prăvăliile cu pivnițe de lângă Colțea), dar acesta pentru motivul de mai sus, iar nu pentru obicei.

Cod. XXXV fila 88.

Cartea lui Alex. Ipsilant din 9 Iunie 1797, prin care întăresce schitul Slătioarele (Vâlcea), unde locuesc călugărițe, mila de 4 ómeni streini, acordați deja la 1780 Mai 27.

Cod. XXXIV fila 65.

În 10 Iunie 1797 Alexandru Ipsilant confirmă hrisovul de la Alexandru Moruzi din 25 Mai 1793 (cod. XXVI f. 39; v. t. VI), de milă a mânăstirei Poiana Mărului; adăogându încă 21 liude scutelnici, ómeni streini, ca să fie pogonași la vilele mânăstirei.

Cod. XXXIV fila 61 verso.

Actul din 12 Iunie 1797 reînvoiesce cartea de milă a mânăstirei Negoescii din județul Ilfov. Hrisovul e identic cu cel de la Moruzi din 11 Iunie 1793. (cod. XXVI p. 79 v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 131 verso.

Cartea lui Alexandru Ipsilant din 12 Iunie 1797, prin care întăresce Episcopiei de Buzeu dreptul la venitul unui scaun de carne, după moșia Episcopiei, Bonțescii (Slam Râmnic), tómna la culesul de vi.

Cod. XXXIV fila 66.

Hrisovul din 12 Iunie 1797 a lui Alexandru Ipsilant reînvoiesce mila

mônăstirei *Megaspilion*, milă ce o avea și de la Alexandru Moruzi, cu hrisovulū din 16 Maiū 1793 (cod. XXVI p. 62; veđi tom. VI).

Cod. XXXIV fila 66.

Actulū din 13 Iunie 1797 de la Alexandru Ipsilant reîntăresce cartea de milă a mônăstirei Căluui! (Romanați), pentru milă de liude, care milă le avea de la Alexandru Moruzi, prin hrisovulū din 30 Septembrie 1794 (cod. XXIII p. 279 verso; veđi tom. VI).

Cod. XXXIV fila 70.

Actulū din 14 Iunie 1797 reîntăresce hrisovulū de milă alū mônăstirei Răsvanul din județul Prahova, identicū cu celū alū lui A. Moruzi din 1793 Iunie, cod. XXVI fila 258 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 73.

Actulū lui Alex. Ipsilant din 16 Iunie 1797, prin care reînoește milele mônăstirei Sfântu Sava din Bucuresei, este în totulū identicū cu celū alū lui Moruzi din Maiū 1793, cod. XXVI pag. 69 (veđi tom. VI).

Cod. XXXIV fila 77 verso.

În 16 Iunie 1797 Alex. Ipsilant întăresce mila de vinăriciū a mônăstirei *Vlahserai*, prin unū hrisovū analogū cu alū lui Al. Moruzi din 9 Maiū 1793 (cod. XXVI p. 68; v. t. VI), dar cu deosebire că șterge obligațiunea pentru Vlahteraī, pusă de Moruzi, de a da pe tot anulū câte 200 talerī la spitalele nouī făcute la satulū *Terapia* pentru a se putea ține unū dohovnicū pentru parigoria bolnavilorū de acolo, și alți 200 tal. să'ī dēe la școla de la *Terapia*

Cod. XXXIV fila 67 verso.

Hrisovulū școlei *elinesci* de la Arnăutū-Chioiū.

Fiind-că școla *elinescă* de la Arnăutū-Chioiū se află făr' de nici unū venitū și milă domnescă, cu care să se ajute la trebuințele ei, după cum aū alte asemenea școle de învățatură și biserici, de aici dintr'acéstă creștinescă țēră, și fiindū cu cale și trebuinciosū ajutorulū la acestū felū de locuri, unde se face silința la învățatură și luminarea spre cunoscința de Damneđeū, amū bine-voitū *Domnia mea* pentru pomenirea nōstră și pentru ajutorulū și mângăerea celorū ce se silescū la învățatură, spre a putea făr' de lipsă de dascālū și de cele trebuinciose a urma osirdia lorū, și amū datū acestū *Domnesculū* nostru hrisovū, ca să aibă a lua școla acēsta, pe totū anulū, de aici, de la carvasaraua domnescă câte talerī 200, spre a se cheltui la trebuințele școlei, pentru că acēsta milă aū avut'o numita școlă și de la *Domnia* sa seiful nostru Alexandra Moruzi VVod, prin hrisovulū *Domniei* sale ce'lū vēđumū cu létū 1794 Aprilie 14. Decī ne-amū milōstivitū și *Domnia* mea de amū inoitū și amū întăritū mila acēsta ca să se păziască nestrămutatū. Rugămū dar și pe

alți frați Domni, cari în urma noastră se voru învrednici a fi Domni și oblăduitori acestei creștinesci țeri, să bine-voiască a inoi și a întări această milă, ca și ale Domniilor sale milii și faceri de bine să fie în urmă de alții ținute în sémă. Și amă întăritu hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele Io Alexandru Ion Ipsilant VVod, și cu credința pré iubitulu Domniei mele fiiu Constantin VVodă; marturii fiindu și Dumnélor cinstiți și credincioși boierii veliți ai Divanulu Domniei mele». Urmézá numele boierilorú deja cunoscuți. Ispravnicu hrisovulu e Costache Filipescu vel Log. 1797 Iunie 22.

Cod. XXXIV fila 97.

În 22 Iunie 1797 Al. Ipsilant reîntăresce hrisovulă mânăstirei Dălhăuți (Râmnicu Sărat) de milele ce avea, prin unu hrisovă identic cu alu lui Moruzi, din 19 Maiu 1793 (Cod. XXVI, p. 42; v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 69 verso.

În 22 Iunie 1797, A. Ipsilant confirmă hrisovulă de milă a mânăstirei Bontescii (Râmnicu-Sărat) prin unu hrisovă identic cu alu lui Moruzi din 29 Maiu 1793, (Cod. XXVI p. 67; v. t. VI).

Cod. XXXIV, fila 69.

În 24 Iunie 1797, Al. Ipsilant dá hrisovulă seú de întărire a milelorú mânăstirei Naum de la Ochrida, în mod identic cu alu lui Moruzi, din 10 Iunie, 1793 (Cod. XXVI p. 67; v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 160.

Hrisovulă din 27 Iunie 1797 de la Al. Ipsilant, prin care confirmă milele mânăstirei Plătărescii (Ilfov), acordate de Moruzi în 5 Maiu 1793, Cod. XXVI p. 30 (v. tom. VI), adaugé că în locu de 4 liude să aibă mânăstirea 10 liude ómeni străinii.

Cod. XXXIV, fila 71.

Hrisovulă *Vlahernei* din Țarigrad, de la 28 Iunie 1797.

«De vreme ce proorocul și pururea între împérați pomenitulú, prea înțeleptulú Solomon, numai în umbra legei răđimându se, făcu atáta podóbă casei dumneđeesci a Ierusalimulu și o dăruí cu atátea darurí, ca să se păzescă într'ensa secriulú cu tablele legii Domnulu, cu cât mai vértos noi, cari suntem cu mila duhulu sfânt pravoslavnicú Domni, se cade să ne silimú cu tot sufletulú să întemeemú și să ajutorámú sfintele lu Dumneđeú locașurí întru care nu se junghe vite necuvântátóre, precum óre-când acolo, ci însuși mieluşelulú lu Dumneđeú se jertvesce pentru viața vecinică a noastră tuturor.» Deci.... Al. Ipsilant acordă bisericei «din năuntru la marea și láudata cetate a Țarigradulu, în mahalaua Canavi, la care se cinstesce și se práznuesce hramulú sf. Dumitru, unde se află aghiasma ce se numesce *Vlaherna*, minunată și isbăvitóre, și avéndu acéstă

sf. biserică și mai nainte de la alți frați Domni i de la Domnia mea din cealaltă Domnie, cât și de la frații Domni din urmă, mili și ajutoru dintr'acastă țără creștinescă...» deci renoiesce Al. Ipsilant milele următoare :

200 taleri pe tot anulū de la ocnele țerei, însă : 70 să se deē la biserica *Vlaherna* la sf. Dumitru în 26 Oct. iar taleri 130 să se deē la paraclisulū ce este tot acolo ce se numesce alū *Precistei Vlahernei*, care se prăznuesce la 20 Iuliu, pentru candelile de la aghiasmă, ca să fie pururea nestinse și să aibă datorie «în tóte sfintele slujbe și liturghiī a ruga pe milostivulū Dumneđeū pentru repositiī Domni și pentru Domnia nóstră și pentru frații noștriī, cari în urmă vorū fi Domni și pentru bună-starea și liniștea acestei țeri creștinesci.»

Cod. XXXIV, fila 75 verso.

Cu hrisovulū din 30 Iunie 1797, A. Ipsilant confirmă și elū, ca mōnăstirea Arnăut-Chioi să iēe pe tot anulū câte 200 taleri de la carvasaraoa Domnescă, dupē hrisovulū luī Moruzi din 14 April 1794 (Cod. XXVI p. 202; v. tom. VI); însă adauge că, fiind-că călugării nu potū veni să-i iēe, din cauza cheltueliī și a greutăței drumulū, să li se deē acești bani de către boierii capichehaele din Țarigrad.

Cod. XXXIV, fila 98.

Cartea luī A. Ipsilant din 2 Iulie 1797, prin care schitulū ce se numesce Peștera, *sub ținutulū Ardēlulūi*, cu hramulū Sf. Ión Botezătorulū, îi reīnoiesce mila de a lua în toți anii taleri 100 de la Visterie la điuva hramulū «fiindū veniți din străinătate părinții călugări și aflāndu-se acolo locū pustiū.»

Este o reīnoire acordată de același Domnitorū la 5 Noembre 1780.

Cod. XXXIV fila 88 verso.

Actulū din 3 Iulie 1797 de la Alexandru Ipsilant, reīntăresce cartea de mili a mōnăstirei Dealu, din județulū Dāmbovița. Identiculū în totulū cu celū alū luī Moruzi din 31 Octombree 1793, (cod. XXVI p. 169 v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 89 verso.

Carte din 3 Iulie 1797, prin care A. Ipsilant întăresce mōnăstirei Gruiculū din Ilfovū, mila de liude 10, ómenī străinī.

Cod. XXXIV fila 79.

Cartea luī A. Ipsilant din 3 Iulie 1797, prin care acordă mōnăstirei Stelea de la Tērgoviștea 10 liuđi, ómenī străinī, scutiți.

Cod. XXXIV fila 79 verso.

În 10 Iulie 1797, A. Ipsilant confirmă hrisovulū luī A. Moruzi din 22 Aprilie 1793, (cod. XXVI p. 25) de milă a mōnăstirei Mărculesciī (Muscelū)

Cod. XXXIV fila 101.

Cartea lui A. Ipsilant din 10 Iulie 1797, prin care acordă Bisericeii din mahalaua Sêrbiloru de la Craiova, cu hramul Adormirei, și preoților acesteii Bisericii: «să aibă a ține unu scaunul de măcelărie lângă Sf. Biserica», scutit de toate dările. Astă milă e reînnoită, după hrisovul lui A. Moruzi, din 1793 Iulie 3.

Cod. XXXIV fila 78 verso.

Hrisovul lui A. Ipsilant din 16 Iulie 1797, pentru Sf. Gheorghe «care este zidită de răposat Domnia sa Constantin Vodă Brâncoveanu și închinată la sf. și de viață primitoru Mormântulu Domnului nostru Isus Hristos». I dăruiesce milele:

Vinăriciulul din Dealul Kerbei i al Loloesciloru, i Crângulul i Măruntșulul, Valea Bobulu din Saacul. Așijderea să ia din vinăriciul și după moșia mănăstirei Poenele (Vlașca), cu pârparulul, după obiceiul, câte 2 bani de vadră, iar 2 bani de la vadră și ploconulul rămănu Domnesci.

Așijderea să ia mănăstirea și otaștina, după obiceiulul pământulu, de la ceii cu vii pe moșile mănăstirei.

Să primescă 200 bolovanii sare de la Telega.

Să scutescă 2000 de oi.

Să scutescă 3 cărciume în Bucuresci.

Să țină liude 35 ómeni străini, din cari 15 sunt adaoși acum de Alex. Ipsilant.

Aceste milii, afară de ceii 15 liudii nooi, le-au întăritu și A. Moruzi în 1796 Aprilie 23.

Urměză mărturia Domnitorulu, a fiulu sėu Constantin și a boerilor.

Cod. XXXIV fila 76 verso.

Cartea din 20 Iulie 1797, prin care A. Ipsilant acordă mănăstirei Lăculețele din Dâmbovița să aibă a scuti de dijmăritu stupii i rımătorii 250, și oi 200, și de pogonăritu pogone 5, și vinulul ce ilul va face în viile mănăstirei să se scutescă de vinăriciulul. Il mai acordă și liude 4, ómeni străini, pentru ajutorul mănăstirei și călugărișelorul de acolo. Acordă unui preotul și unui diaconul scutiri de birulul preotescul și de ploconulul vlădicescul «și să aibă a lua în toți anii de la ocnia, ce este de jos de Tergoviște, sare bolovanii 15». Este o reînnoire a anteriorilor hrisove.

Cod. XXXIV fila 99 verso.

Actulul din 21 Iulie 1797, reînțăresce cartea lui A. Moruzi din 6 Maiul 1794, cod XXVI pag. 215 (v. tom. VI), de milii ale mănăstirei Plumbuita, județulul Ilfovul. Fondulul actulu e în totulul identicul cu alul lui Moruzi.

Cod. XXXIV fila 91 verso.

Actulŭ din 25 Iulie 1797, reîntăresce hrisovulŭ milelorŭ Schitului de călugărițe «Turbații» județulŭ Ilfovŭ. Identiculŭ cu celŭ alŭ lui A. Moruzi din Aprilie 1794, cod. XXIV p. 214 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 90.

Hrisovulŭ bis. Stavropoleos. «De vreme ce Sf. Sa repos. Părint. Stavropoleos, Chir Ioanikie, aflându-se cu locuința aici, din rîvna dumnezească fiindŭ pornitŭ, cu multă evlavie aŭ înălțatŭ din temelie sfânta biserică aici în orașulŭ Domniei meșe Bucuresci, întru slava vecinicului Dumneșeu și întru cinstea și lauda sfinților marilor voevođi Mihail și Gavril și întru pomenirea aceluï dintre sfinți, părintele nostru Atanasie-cel-Mare Arhiepiscopul Alexandriei, pre care din osteneła sf. sale o aŭ înfrumusețat-o pre din lăuntru și pre din afară, cu tôte cuviincioșele podóbe și o aŭ ocolitŭ împrejurŭ cu hanŭ și cu alte zidirŭ, precum se vede; dar ca unŭ omŭ streinŭ ce aŭ fostŭ sf. sa n'aŭ avutŭ să o înzestreze cu de cele pămēntesci iconomiï. Și socotindŭ Domnia sa repos. Nicolae Alexandru Vodă pentru părinții ceï ce se vorŭ afla locuitorŭ dupē vremŭ la acēstă sfântă biserică, ca să-și aibă odihna și chivernisēla vieței pe deplinŭ, aŭ bine-voitŭ de aŭ înzestrat-o cu cele din domnescile mile: 50 tal. la ziua praznicului sfinț. Arhanghelŭ; scutirea de dijmăritŭ stupŭ 300, rîmătorŭ 300; 20 pogóne scutite de pogonăritŭ, vinulŭ cāt se va face în viile mōnastirei scutite de vinăriciŭ; oi 220 scutite; vite 30 scutite de vēcăritŭ; odăile din hanŭ și bęcănia scutite de fumăritŭ, de schimbulŭ banilorŭ; pivnița scutită. Hangiulŭ și cęciumarulŭ încă să fie scutiți de tôte dăjdiile. 10 liudŭ scutiți să țină. Așșderea să aibă vinăriciulŭ din dēlul Boldescilor, alŭ Mălăescilor (Saac) cu pęcărulŭ, cęcē 2 bani de vadră.

Alex. Ipsilant, cu cartea acēsta reînoeșce aceste milŭ. 1797 Augustŭ 3.

Cod. XXXIV fila 115 verso.

Hrisovulŭ de la 3 Augustŭ 1797 confirmă cele 2 hrisóve de vinăriciŭ și sare și alte diverse milŭ ale mōnastirei Viforŭta, date de A. Moruzi la 1793 în 20 Noembrie (cod. XXVI. pag. 179, v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 119 verso.

Cartea lui Al. Ipsilant din 4 Augustŭ 1797 confirmă cele 2 cęcți de milŭ ale schitului Fundătura (Buzeŭ), date de Alex. Moruzi la 13 Septembrie și 3 Octombrie 1793 (v. tom. VI); dar mai adaoge încă unŭ liude streinŭ, care să fie vierŭ la via schitului.

Cod. XXXIV fila 99.

Carte din 4 Augustŭ 1797, prin care Alexandru Ipsilant întăreșce cartea lui Moruzi din 23 Septembrie 1793, ca schitulŭ Fundătura ot sudŭ Buzeŭ, să iēe pe fie-care anŭ cęcē 70 bolovanŭ sare de la ocna Slănicului și cęcē tal. 50

de la vama Buzeului; și apoi tot de la Moruzi avea milă, prin deosebită carte din 11 Februară 1794, liude 5, ca să fie de poslușania acestui schitu. Alex. Ipsilant le adaogă încă ună liude.

Cod. XXXIV fila 99.

Hrisovul din 1797 August 5, confirmă milele mânăstirei Hurezu; identic cu hrisovul lui A. Moruzi de la 28 Septembrie 1793 cod. XXVI p. 164 (v. tom, VI), cu adăogire de 20 de liudi scutiți omeni streini, acordați mânăstirei încă de Nic. Caragea.

Cod. XXXIV fila 118 verso.

Carte de la 6 August 1797. «Fiind-că pentru distihia ce aș pătimită țera acesta într'acești trecuți anș, de năpraznica bôlă a ciumiș, s'aș fostă cerută cu rugăciuni de obște și cu omeni trimiși într'adinsă capul Sf. Visarion a se aduce de la mânăstirea Dușco din Rumelia, ca ună ajutoră și folositoră ce s'aș arătată în multe vremi de nevoie la acestă patimă, de unde și sculându-se Părinții acei mânăstiri cu protimie s'aș osârduită de aș venită cu capul Sfântului aici, unde cu ajutorul sfinției sale aș și dobândită țera de obște mângăere în faptă, cu contenirea acei gróznice și năprasnice bóle și se află acum din mila lui Dumneșeu și cu rugăciunile și ajutorul sfântului acestuia țera curată și izbăvită de acea cumplită bôlă. Cade-se dar în adevără ca și țera de obște să arête mulțumita sa cu osîrdie». Domnitorul găsesce cu cale a răsplăti serviciile capului Sf. Visarion prin ajutóre acordate mânăstirei Dușco. Acestă ajutoră Domnitorul voesce să fie de la toți mari și mici «începându de la noi întâi și pêne la celă mai mică.» De aceea dispune ca toți cei cari aș scutelnici să deé câte ună taleră de liude împreună cu scutelniculă pe tot numărulă de scutelnici trecuți în catastifulă Visteriei. Domnitorul ordonă Visteriului să împlinésă acești bani de la toți câți iaș bani scutelniciloră de la Visterie; iar de la cei-l-alți de obște cari 'și aș scutelnici în slujbă, câți voră vrea a fi răspunșetori. De la cei ce nu voră vrea să plătescă, prin ispravnică să se împlinésă câte 1 taleră de la tot scutelniculă.

Cod. XXXIV fila 77 verso.

Cartea lui Alexandru Ipsilant din 15 August 1797 confirmându milele acordate de Al. Moruzi mânăstirei Căsciorele din Vlașca la 4 Septembrie 1793, (cod. XXVI, veđi tom. VI), adaoge că mânăstirea are dreptă a lua și otaștină pentru vii.

Cod. XXXIV fila 112 verso.

Hrisovul lui Alex. Ipsilat din 16 August 1797, prin care reintăresce mânăstirei Sf. Spiridon vechiă din Bucureșei, închinată Patriarhiei din Antiohia milele ce aș avută, atât de la elă însuși în Domnia I^a, cât și de la cei-l-alți Domni din urma lui, decă și de la A. Moruzi, din 1793 Iulie 18. Acele

milii erau : tot vinăriciulū din jud. Saac, însă din : valea Dobrotei, Vai-de-elū, Măstinesci, Popesci, Chiliile, Cuibul și Nucetul, câte 2 bani de vadră; iar părpărulū numai din : Valea-Dobrotei, Vai-de-elū, Măstinesci, Popesci și Chiliile. Apoi să ție 6 liude scutiți, ómenii streinii, (acordați de M. Suțul în Domnia I) Alexandru Ipsilant reintăresce aceste milii.

Cod. XXXIV fila 106 verso.

În 26 Augustū, 10 Octobre și în 15 Octobre 1797 Alex. Ipsilante confirmă hrisóvele de milii ale Metropoliei și ale bisericilorū din Eparhia Drăstolulū, date de Al. Moruzi în 8 Iunie, 16 Iunie și altulū tot în 16 Iunie 1793. (Cod. XXVI p. 83, 84 și 85; v. tomulū VI).

Cod. XXXIV fila 115, 136, 136 și 140 verso.

Cartea din 27 Augustū 1797, prin care Alex. Ipsilant acordă schitulū Bânda (Muscelū), cu hramulū Intrarea în Biserică a Maicei Domnului, metohū alū Sf. Mitropolii, milă ca să scutéscă 40 stupi de dijmăritū și 50 oi de oieritū, însă drepte bucatele sale; să aibă a lua pe tot anulū de la Visterie câte tal. 30; să ție și 6 liude ómenii streinii scutiți. Aceste milii le-au avutū schitulū atât de la alți anteriori Domni, cât și de la Alex. Ipsilant în Domnia I din 1775, cum și de la Domnii următorii; acum deci reintăresce aceste milii.

Cod. XXXIV fila 114.

În 1797 Septembrie, Al. Ipsilant reínoesce hrisovulū de milii a bisericeii Crețulescu din Bucuresci. Actulū e identic cu celū de la A. Moruzi din Cod. XXVI fila 128 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 144 verso.

Cartea de la Al. Ipsilant, din 4 Sept. 1797, în favórea mónăstireii Sf. Ion Evangelistulū de la *ostrovulū Patmos*. Íi renoesce vinăriciulū de la 27 pogóne, câte 2 bani de vadră și părpărulū, după obiceiū, din Jidovulū cu Măgăreții, Culinteni, Ghindeni, Malulū Spart, Locusteni de jos, Locusteni de sus, Sadova din Plasa Dumbrăveii, Liveđile, Grindulū celū mare, Tirnava, Bârza, Breasta din Plasa Cămpulū, Tămneculū, Ohabă, Mierea, Oacheșu, Tulburea, Șipotu, Bulubucesci, Ciorari, Băloșani, Spafii, Ulmetulū, Slăvuța, Văluța, Soceni, Tălpașul din plasa Hămărăzeii.

Cod. XXXIV, fila 108 verso.

Actulū din 5 Sept. 1799 confirmă milele mónăstireii Plăviceni; hrisovulū e identic cu acelu de la Moruzi din 19 Iulie 1793 (Cod. XXVI p. 127; v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 114.

In 5 Sept. 1797, prin un hrisovū identic cu alū lui Al. Moruzi din 23

Iunie 1793 (Cod. XXVI p. 114; v. tom. VI), Alex. Ipsilant întărește milele mănăstirei *Sf. Nicolae din Eparhia Miralichiei*.

Cod. XXXIV, fila 107.

Cartea din 7 Septembrie 1797, prin care rânduiesc anume omă din partea Epitropiei obștinei (de către D-lui vel Vornic al obștirilor) care să scrie vinăriciul din jud. Ilfov, care este cu totul al mănăstirilor, spre a se putea lua și de la acest județ deciuiala otărită, în folosul cutiei milosteniei. La celelalte județe iaă această deciuială tacsildarii ordinari. Rînduitul special la Ilfov va aduna deciuiala la Epitropie cu anume catastifă.

Cod. XXXIV, fila 110.

Carte de la Al. Ipsilant din 7 Sept. 1797, în favoarea mănăstirilor *Grigoriu ot Sfetagora și Precistei de la Tarigrad*, pentru vinăriciul din mai multe dealuri.

Cod. XXXIV, fila 109.

Cartea din 8 Septembrie 1797, prin care scutesc de dări pe Niculae ot sud Dolj poslușnic și purtător de grijă la metohul Episcopiei Rîmnic cu hramul 40 de Mucenici, cum și drepte bucatele lui de dijmărit și de vinărici și o pivniță scutită, conform hrisovului lui Alex. Moruzi din 1793 Decembrie 13.

Cod. XXXIV fila 110 verso.

Carte din 8 Septembrie 1797, prin care scutesc lui Filoteiu îngrijitorul mitocului Episcopiei Rîmnic, cu hramul 40 de Mucenici, ca să aibă a ține 4 liuși din dajnicii mahalalelor Bucureștilor «pentru cea de apurare curățenie și înfrumusețare a grădinei ce este la acest mitoc». Domnitorul ordonă vistierului scăderea acestor liuși din cataștele visteriei.¹

Cod. XXXIV fila 111.

Carte din 9 Septembrie 1797, prin care lui Ivan Suiulgiu, din tîrgușorul Prahova, «care avîndu acest meșteșug, și fiindu trebuincios Sf. sale Episcopului de Rîmnic pentru purtare de grijă și meremetul la fântănele ot peste Oltă», îi reînvoiesc scutiile date de alți Domni; «iară când nu se va arăta cu totă supunerea și purtarea de grijă și va face cel mai mic cusur, atunci nu numai că va perde mila această, ci va fi căduț și sub pedepsă.»

Cod. XXXIV fila 112.

Cartea lui A. Ipsilant din 11 Septembrie 1797, prin care Biserica din curtea Domnescă de jos, din Tîrgoviște, și cea de sus și Biserica Sf. Vineri le voluncesc să aibă 6 preoți și 2 diaconi, 4 cîntăreși și 5 grămătică, scutiți de tôte dăjdiile.

1. Pe locul acestei grădini este ađi cea a Ateneului.

Așigderea să scutescă stupii, rămători, vinul de vinăriciū și de fumăritū de pivnițe și drepte bucatele sale i de cheltuiala tēgului, de cai de olac ;

Să scutescă oile de oeritū, viile de pogonăritū ;

Aceste milii le aū acordatū și A. Moruzi în 1793 Noembre 22.

În 1 Septembrie 1797, A. Ipsilant a fostū acordatū deja și Mitropoliei de acolo reînnoirea hrisovelorū prin care acea mitropolie veche avea a lua în fiecare anū 100 bolovanii sare de la Telega ; și va ține liude 10 ómenii străini.

Cod. XXXIV fila 120.

Alex. Ipsilant reînnoește în termenii identicii cartea de mii a mōnăstireii Radu-Vodă, din anulū 1797, Sept. 13, adăogându numai încă o sută bolovanii sare de la ocna Slănicului, adică să iee peste tot 200 bolovanii (veđii hrisovulū lui A. Moruzi relativ la aceeași mōnăstire din Cod. XXVI p. 59, în tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 122 verso.

Al. Ipsilant în 13 Sept. 1797, confirmă mii ce are mōnăstirea Vieroșul (Muscel) ; hrisovulū în fond e identic cu alū lui Moruzi din 20 Martū 1794, Cod. XXVI, fila 196 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV, fila 120 verso.

În 15 Sept. 1797, Al. Ipsilant reconfirmă hrisovul de milii a mōnăstireii Xenofont, datū de Al. Moruzi la 6 Iunie 1793 (Cod. XXVI, p. 86 ; v. tom. VI) ; fondulū ambelorū hrisove este identic.

Cod. XXXIV, fila 106.

Cartea lui Al. Ipsilant din 15 Sept. 1797, reînnoiește mōnăstireii Dedulescii (Slam-Rōmnic) milii și scutirii, stupii și rămători i liude 12 ómenii străini.

Cod. XXXIV, fila 126 verso.

Carte din 15 Septembrie 1797, reînnoiește lui Kir Nectarie, Episcopū de Rōmnic, cărțile trecuților Domnii, de a scuti 2 scaune de carne în Rōmnic (Vâlcea), «afară de alte scaune scutite ce aū avutū aici în Bucurescii și s'au orēnduitū a le ține orii la Vâlcea seū la Craiova.»

Cod. XXXIV, fila 115.

Hrisovulū lui Alex. Ipsilant prin care Episcopiei de Rōmnic (Vâlcea) cu hramulū Sf. Nicolae, fiindū Episcopū Nectarie, îi dă volnicie de a lua vinăriciū de la toții cei cari vorū avea vii pe moșia Episcopiei....

Așigderea să iee pe tot anulū câte 500 bolovanii sare de la ocne.

Să scutescă 1500 oi de oieritū.

Să țină liude 20 scutiții, ómenii fără pricină, peste 50 ce-i aū după catas-tihulū Visteriei.

Să țină 2 scaune de carne în Craiova, scutite și încă alte 4 scaune orii

în Craiova sau la Vâlcea «ce le-au avut Episcopia până acum aici în oraşul Bucuresei şi de aci ridicându-se i s'au orânduit a le ţine acolo.»

Al. Ipsilant reîntăresce toate aceste mili cu credinţa lui, a fiului său Constantin şi a boerilor :

Dumitrache Racoviţa vel Ban, *Pan Enache Văcărescu vel Vist.*, Gheorghe Mavrocordat vel Spăt., Manolache Creţulescu vel Vornicū de ţera de sus, Ión Damaris vel Vornicū de ţera de jos, Radu Golescu vel Vornicū alū obştirilorū, C. Filipescu vel Logof. de ţera de sus, Stefan Văcărescu vel Logof. de ţera de jos, Isac Ralet vel Logof. al obiceuirilorū, Const. Suţul vel Post., Theodorache Iuliano vel Clucer, Iordache Slătineanu vel Pah., Grigore Paleologu vel Stol., Iancu Neagu vel Cond., Const. Vişorénul vel Sluger, vel Pit., şi Ispravnic Pan Const. Filipescu vel Log. de ţera de sus.

1797 *Maiū 10*, scrisū de Răducan Poenaru biv 3 Log. condicaru Diavanului, trecutū în condică la 1797 Sept. 22.

Cod. XXXIV fila 117 verso.

Pitacū din 30 Sept. 1797 la Mitropolitulū, că e nevoie a se face un ajutorū mōnăstirei de unde s'a adusū capulū Sf. Visarion şi la alte mōnăstiri. Decī cere ca Mitropolitulū, Episcopii şi Preoţii să dea talerī 10,000, carī tal. săi împlinescă Mitropolitulū fără zăbavă; «iarū mōnăstirile, fiind-că din porunca Domniei mele s'au făcutū de către P. S. Ta cu orânduiţii boierī fōie şi analoghia ce s'au găsitū cu cale să dea fieşcare mōnăstire pentru şcole, şi ni s'au arătatū acea fōie în sumă de talerī 11,510, din carī talerī 8590 s'au datū pentru şcole, iarū talerī 2920 prisosesc, acestū prisosū poruncimū să se dea acumū iarăşi la acestă trebuinţă de ajutorū, împreună cu cele 10,000 şi apoi pe anulū următorū se va urma răspunderea banilorū şcolelorū după la mōnăstiri întocmai după fōia de analoghie, ce ni s'au arătatū şi după acea întocmire fieşcare mōnăstire va sci suma ce este să dea pe totū anulū».

Cod. XXXIV fila 94.

A. Ipsilant reînnoiesce mōnăstirei Ivirulū, în 2 Octombre 1797, hrisovulū datū de A. Moruzi la 30 Maiū 1793 (cod XXVI p. 74, veđi tom. VI).

Cod. XXXIV fila 149 verso.

În 7 Octombre 1797, Al. Ipsilant confirmă milele mōnăstirei Rătesci (Buzēū) prin unū hrisovū identiciū în fondū cu alū lui A. Moruzi din 12 Iunie 1793 (cod XXVI p. 80; v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 126 verso.

Hrisovulū mōnăstirei de la ostrovulū Patmos, datū de Al. Ipsilant la 8 Octombre 1797, «unde se află şi şcola de învăţătura cărţei elenesci», reînnoiesce hrisovulū din I-a lui Domnie şi de la următorii Domni şi alū lui Al. Moruzi din 10 Octombre 1793 :

60 taleri pe anŭ de la cĂmĂraşia Ocnelorŭ ;

VinĂriciŭ din 27 de pogone din Doljŭ «carŭ în cea-l-altĂ domnie a frĂtelui Mihaiŭ VodĂ Suţul, s'au gĂsitŭ neînchinatĂ la altĂ mĂnĂstire.... cĂte 2 bani de vadrĂ şi parpĂrulŭ dupĂ obiceiŭ... (urmĂzĂ numele poporelorŭ).

Din banii vinĂriciului «sĂ se dea de cĂtre Egumenŭ, pe totŭ anulŭ, la Biserica ce se numesce «Isvorulŭ vieţei», unde locuescŭ maici cĂlugĂriţe» cĂte 100 taleri ; iar cei-l'alţi sĂ se cheltuiascĂ la dresulŭ mĂnĂstirei şi alŭ şcolei de la Patmos şi la hrana cea trebuitore ucenicilorŭ, carŭ se nevoiescŭ pentru invĂţĂturĂ la acĂstĂ şcolĂ... de unde mulţi se procopsescŭ şi rodesce invĂţĂtura spre cele dumnezeesci ale creştineştei nĂstre legi.

Al. Ipsilant întĂresce şi el cu acĂstĂ carte milele de mai sus.

Cod. XXXIV fila 133 verso.

Cartea lui Alexandru Ipsilant din 8 Octombore 1797, datĂ mĂnĂstirei Arnota (VĂlcea) «Minunatŭ este întru sfinţii cei Dumnezeesci (dice prooroculŭ şi împĂratulŭ David pentru cĂ prin mijlocirea lorŭ, ca prin nisce organe şi vase curate şi alese ale SfĂntului Duhŭ, isvoresce tĂmĂduire norodului şi ajutoruri întru nevoile şi patimile lorŭ, dupĂ darulŭ ce li s'au datŭ, ca unorŭ aleşi ai sei. Intre carŭ şi Sf. Mihail Sinodul, ca unŭ locaşŭ vrednicŭ alŭ prĂ SfĂntului Duhŭ, prin darulŭ tĂmĂduirilorŭ ce au luatŭ de la Dumnezeŭ, arĂtĂndu-se fĂcĂtorŭ de minuni şi isbĂvitorŭ de patima *locustelor*, nu puţin ajutorŭ au cunoscutŭ ţera acĂsta în cĂtĂ vreme s'au arĂtatŭ acelu felŭ de jivine vĂtĂmĂtore rĂdelorŭ pĂmĂntului. AtĂt mai 'nainte în vremile trecute, cĂt şi acum în cele mai dupĂ urmĂ, cunoscĂndŭ şi ţera multŭ folosŭ din ajutorulŭ acestui sfĂntŭ, a cĂruia sfĂntĂ mĂnĂ, fiind-cĂ se aflĂ pĂzindu-se în cinste aici în ţerĂ la mĂnĂstirea Arnota sud VĂlcea, care este zidire domnescĂ slobodĂ a ţerei, unde se cinstesce şi se prĂznuesce hramulŭ Soborului Sf. marilorŭ Voevođi alŭ oştirilorŭ ceresci, arhangelii Mihail şi Gavril, cade-se în adevĂrŭ, atĂt pentru cele trecute ajutoruri, ce au cunoscutŭ ţera, cĂt şi pentru folosulŭ şi isbĂvirea cĂ deseveşitĂ, care şi de acum înainte cu rugĂciune se cere şi se nĂdĂjduesce de obşte a o avĂ ţera prin mijlocirile şi rugĂciunile acestui sfĂntŭ, de la milostivulŭ Dumnezeŭ şi pentru semnulŭ evlaviei a se face locaşului sfinţiei sale unŭ ajutorŭ cuviinciosŭ din milele domnesci, mai vĂrtosŭ fiindŭ acĂstĂ mĂnĂstire ziditĂ la unŭ locŭ înaltŭ, cu multĂ trebuinţĂ de ajutorŭ...» Drept aceea Alex. Ipsilant, pe lĂngĂ mila vinĂriciului ce are Arnota, de 2 bani de vadrĂ cu parpĂrulŭ, din satulŭ Costesci, BĂrbĂtesci, Dobriceni şi BogdĂnesci (VĂlcea) adaoge sĂ iĂe 100 taleri din oieritŭ ; taleri 100 din dijmĂritŭ ; taleri 100 din vinĂriciŭ ; taleri 50 din vama Craiovei pentru unt-de-lemnŭ, fĂcliŭ şi tĂmĂc. Aceşti bani sĂ aibĂ ai da cumpĂrĂtoriŭ slujbelorŭ peste banii CĂmĂrei ; iar cĂnd slujbele aceste vorŭ fi în credinţĂ, sĂ se dĂe de la Visteria şi de la Camera Domniei mele, cu pecetluitŭ. Alexandru Ipsilant mai dĂ Arnotei 100

bolovanî sare de la Ocelele Mării (Vâlcea) pe fieș-care anŭ ; să scutescă 100 oi de oeritŭ ; să țină liude 10 streinî.

«Cu cari aceste milî de banî și ajutorulŭ de ómenî îndatorimŭ pre Egum. să fie silitorŭ a face cele trebuincioșe dresurî și întemeerî spre buna podóbă și înfrumusețarea sfintei mônastirî și a bisericeî... ca să se afle pururea în starea ei... 1797 Octombre 8.

Cod. XXXIV fila 136 verso.

Actulŭ din 10 Octombre 1797 reînoesce cartea de milî a Episcopieî Râmnicului pentru târgulŭ de la Rîurenî. Hrisovulŭ e identicŭ cu celŭ alŭ lui Moruzi din 7 Maiŭ 1793 cod. XXVI p. 141 (v. tom. VI).

Cod. XXXIV fila 137 verso.

În 10 Octombrie 1797, prin unŭ hrisovŭ identicŭ cu alŭ lui Moruzi din 3 Decembre 1793 (cod. XXVI p. 182 ; v. tom. VI), Alex. Ipsilant reîntăresce milele mônastireî Castrachi de la Rumele.

Cod. XXXIV fila 147.

Hrisovulŭ lui Alex. Ipsilant din 11 Octombre 1797 pentru mônastirea Dușco unde este capul sf. Visarion. Reînoesce milele anterióre.

Cod. XXXIV fila 134 verso.

Carte de la Alexandru Ipsilant din 13 Octombre 1797 :

«Fiind-că la Domnia mea dete jalbă Neofit egumenŭ mônastireî Sărin-darulŭ de aici din Bucurescî, cum-că unii din boernași și jupănese, cari după vremî, pentru întemplitóre pricinî aŭ intratŭ prin odăile acestei mônastirî, le aŭ ale lor și s'aŭ întemeiatŭ prin odăi cu locuința, ne voindŭ să iésă și să mērgă pe la casele lorŭ, cu care acēsta se face zăticnire la ómenii ceî bolnavî și nepu-tincioși, cari alērgă cu hierbinte rîvnă și evlavie, ce aŭ la sfânta icónă de la acēstă mônastire, spre tāmăduirea lorŭ, căci neavēndŭ odăi de locuitŭ, pătinescŭ sārmanii aceia ședēndŭ pre afară prin frigŭ și prin ploî. Unde, fiind-că acēstă sfântă mônastire, la care se află sfânta icónă a Prea Curateî Născētóreî de Dumneșeu făcētore de minuni, toți de obște, *marî și micî, năzuescŭ de a pururea pentru tāmăduirea bólelorŭ de ori ce felŭ*, la care se facŭ rugăciuni neîncetatŭ, încă din cea-l-altă domnie a nóstră s'a fostŭ datŭ porunca Domnieî mele, după domnescî venituri, ce s'aŭ vēdŭtŭ că are de mai nainte mônastirea oa nimenî, nici din partea bisericească, nici din partea politicēscă, mare seŭ micŭ, verî-cine de ori-ce stare, să nu fie slobodŭ a *pretinderisi* cu vre unŭ cuvēntŭ să ședă în odăile acestei mônastirî. afară de numai ceî ce vorŭ avea vre-o neputință de bóla și vorŭ nēzui spre tāmăduire la sfânta icónă. Dreptŭ aceia poruncimŭ Domnia mea, că ori-căți se vorŭ fi aflāndŭ cu locuința în odăile acestei mônastirî, acum toți să iasă, să rēmăe odăile slobode numai

pentru trebuința bolnavilor și egumenul acestei mănăstiri să se apere cu această carte domnescă în totă vremea de veri-cine, de veri-ce tréptă va fi, ce arū căuta să conăcăscă în odăile mănăstirei. Nimeni altulū să nu locuiască afară de soborulū mănăstirei și câți din bolnavi se vorū întempla a merge pentru tămăduirea lorū.—1797 Octombore 13.

Cod. XXXIV fila 133.

Cărți legate la tacsildari, din 19 Oct. 1797 și la județele Slam Râmnicū, Buzeū, Saac, Vlașca, Muscel, Argeșū, Vâlcea, Gorjū și Mehedinți pentru deciuiala din banii vinăriciului Mitropoliei și al Episcopiiilor, să o trimiță directū la Mitropolie cu catastihū, iar pentru cele-l-alte mănăstiri să urmeze după poruncele ce li-s'au datū.

Cod. XXXVI fila 97.

Hrisovulū din 21 Octombore 1797 de la A. Ipsilant confirmă hrisovulū de milī a mănăstirei *Egri-ari* din Țarigrad, datū de A. Moruzi la 14 April 1794 (cod. XXVI fila 201; veđi t. VI).

Cod. XXXIV fila 159 verso.

Hrisovulū luī A. Ipsilant din 21 Octombore 1797 prin care reīnoește anteriorul hrisov de la 1778 Iulie 21 din I^a Domnie, de milī mănăstirei *Dohiariul* de la St. Agora. Aceste milī sunt 100 taleri de la ocne, pe tot anulū și taleri 100 de la vămī.

Intre boeriī martori, se adaoge Șerban Racoviceanu vel Pitar. Scris tot de Poenariū biv 3 Log. Condicar.

Cod. XXXIV fila 153 verso.

În 3 Octombore 1797, A. Ipsilant confirmă hrisovulū luī A. Moruzi din 6 Maiū 1793, (cod. XXVI p. 25; v. tomulū VI), de milī a mănăstirei *Sf. Pavel* de la Sfetagora.

Cod. XXXIV fila 129 verso.

Carte din 3 Noembre 1797 de scutiri a 4 preoți ai bisericei Brancoveni. «Așiderea să aibă ași scuti drepte bucatele lorū: stupi, rēmători câte 50; câte 150 vedre de vinăriciū de fie-care preotū» milī acordate și de Al. Moruzi cu hrisovulū din anu 1794 April 19.

Cod. XXXIV fila 146 verso.

Hrisovulū luī A. Ipsilant din 8 Noembrie 1797, prin care reīntărește atât hrisovele anteriorilor Domni cât și al seū din I^a Domnie, pentru milele mănăstirei *Crimno* din ostrovulū Haalchi cu hramul Sf. Gheorghe. Aceste milī erau: ca să ia pe tot anulū de la ocne câte tal. 150, cu pecetluit domnesc, la vremea când iaū și alte mănăstiri. A. Ipsilant îi reīntărește această milī

«atât pentru deosebită evlavie ce avemă către Sfântulū, cât și pentru că ne-amă însciințatū Domnia mea de altă parte, cum că numita mōnăstire aū trecutū închinatā la Sf. Mormēntū.»

Cod. XXXIV fila 159.

Cartea lui A. Ipsilant din 12 Noembre 1797, prin care acordă mōnăstirei Comana, din temelie ziditā de Șerban Vodă cel Bētrānū, cu hramulū Sf. Neculai, milele următore: 100 bolovanī sare de la ocele Telega, scutire de stupi și rimători, și de vināriciū, scutire a 200 oi de oieritū. Liude 10 ómenī streinī fār'de pricinā. Se acordă aceste milī fiind-cā mōnăstirea a suferitū multū în timpulū rezmerițelorū. A Moruzi i-aū acordat aceste milī la 1794. Alex. Ipsilant mai adaogă încă liude 10 ómenī streinī, adecā peste tot 20. «Așiș-derea să aibā a lua și tutunāritulū dupē moșia mōnăstirei, pe care este mōnăstirea; care moșie Comana se învecinesce împrejurū cu aceste moșii: Grădiștea, Cānesci, Cālugāreni, Petrile, Puieni și Coieni. Hrisovulū e scris de Tudorache Logofițelul.

Cod. XXXIV fila 88 verso.

A. Ipsilant în 12 Noembre 1797 reîntāresce cartea de milī a mōnăstirei Dintr'unū lemnū (Vâlcea) prin unū hrisovū în totulū identicū cu celū alū lui Moruzi din 30 Maiū 1793 cod. XXVI fila 33 (v. t. VI).

Cod. XXXIV fila 147 verso.

Carte din 24 Noembre 1797 de la Al. Ipsilant pentru mitohulū mōnăstirei Iarulū, ce'l are la Bebeikioi la Țarigradū, unde cu ajutorū dela mōnăstire și cu milī dela creștinī, părinții de la acea mōnăstire s'aū îndemnat și cu multā sumā de banī, aū făcutū la acelū metohū o sântā bisericā întru pomenirea Sfintulū sfințitū mucenicū Haralambie, unde aū adusū și sfintele mōște, mâna Sfinției Sale, ce se afla la mōnăstirea Iarulū. Aū mai făcutū și alte zidiri cu odāi pentru odihna părinților cālugāri. Și ca o zidire nouā cu multā trebuință de ajutorū, s'aū rugatū de sefulū nostru Al. Moruzi și acesta, prin hrisovulū lui de la 26 Maiū 1796, le aū făcutū milī, ca să ia pe fie-care anū de aici din țērā din vama Bucurescilorū, de la Carvasara, talerī 100 și de la Ocnā bolovanī sare 50, cu pecetluituri Domnesci.

Al. Ipsilant întāresce milele aceste, dar adaogă încă 50 bolovanī sare.

Mārturia lui Pan Nicolae *Basarab (sic)* vel Logofēt de țera de sus; Dumitrașco Racoviță vel Banū, etc. ca în anteriorele acte. Este scrisū de Poenar biv 3. Logofētū Condicarū.

Cod. XXXIV fila 152.

Anaforaua Mitropolitulū Dositheiū din 18 Noembrie 1796, însciințandū pe Domnitorū că proin egumenulū mōnăstirei Arnota din sud Vâlcea, Kir

Cosma, îl însciinteză că în anul trecut vădendū multe turburări și schimbări pe la unele din mōnastirele de acolo, și mai virtosū silitū fiindū de multele supērări ce i-au fostū făcutū Dumnélui Spătarū Costache Slugearoglu Ispravniculū aceluī județū, ce au fostū pe acea vreme, ca să facă paretisistū de egumenie asupra lui Daniil Arhimandritulū, ce acum se află egumemū la nunita mōnastire, pliroforisindu-lū că este omū bunū, cuviosū și vrednicū iconomū, neîngăduindu-lū ca să dēe de scire Mitropolitulū sēu Episcopulū Rōmniculū, după euviintā. Părintele Cosma a datū demisiunea, dēr vādendū că noulū egumenū nu se pōrtă cu rānduialā, cu iconomie și că au adusū mōnastirea la dārāpānare, îndatorind'o cu vr'o 5, 6 pungi de bani, moșiile mōnastirei le-au arendatū tōte, luāndū venitulū înainte pe 2, 3 ani, și se teme să n'ajungā să amaneteze odōrele și hrisōvele mōnastirei, pe cari de curānd noulū egumenū i le-a luatū din mână; însciintāndū de acēsta pe Episcopulū de Rōmnicū, acesta au poruncitū lui Cosma să pecetluescā mōștele și să le dēe în păstrare la mōnastirea Bistrița. Pe lângā aceste, locuitorii din satele vecine cu mōnastirea ilū denunțā de rēū iconomū și asupritorū pentru locuitorī, făcēndu-le obiceiuri noue la dijmuitū și la clacā. Mitropolitulū cere Domnitorulū să trimitā anchetā la fața locului, și de se va dovedi adevērate acusările proin egumenulū și ale locuitorilorū, apoi Mitropolitulū sperā că egumenulū va fi înlocuitū.

Domnitorulū la 20 Noembre 1796 rānduesce anchetā cu scirea Episcopulū de Rōmnic, și dīce că dacā ancheta va găsi vinovatū pe egumenū să'lū ridice cu 2, 3 davagii și să 'i aducā la Bucuresci.

Cod. XXXIII fila 13.

Carte din 1 Iulie 1797, prin care Alexandru Ipsilant, amintindū că în orașulū Slatina (Olt) se aflā o Biserică, cu hramulū Adormirei Maicei Domnului, ziditā din temelie de rēposatulū Iane Slātinēnu, și că la vremea «ce din voia lui Dumneđeū au fostū venitū aici în pāmēntulū țerei sfāntulū și de viață făcētorulū lemn din Cinstita și de viață făcētorē Cruce a Domnului nostru Isus Christos de la Sfetagora, de la sfānta Mōnastire Xeropotamulū, fiind-cā au fostū arētatū minunī și *bineșaguri*, aice în pāmēntulū țerei, cu crestinesculū acesta norod», boerulū Radu Slātinēnu, biv. vel. Vornicū, a închinatū Biserica de la Slatina la Xiropotamū, și veliții boieri au dārunitū Biserica cu țiganī, cu vii, moși, dobitōce «cari atātū de Domnia sa rēposatulū Scarlat Ghica Voevod, i de la Domnia sa rēposatulū Costantin Cehan Voevod, prin hrisovulū Domniei-sale», cât și din Domnia I a lui Alexandru Ipsilant, de la 1775 Iunie 28, au fostū miluitā Biserica de la Slatina, și acum reîntāresce mila Alexandru Ipsilant, ca ea să fie slobodā și în pace de orī ce dājdii iesū pe alte mōnastiri, să ție liuđi 6, omeni streini, și unū *dascālū de invētura copiilorū*, iarāși scutitū; și la vremea oieritulū, să scutescā oi 250, și de vināriciū și dijmāritū să fie scutite drepte bucatele sōle. Sā aibā a lua vināriciulū din Dealulū Slatini, însă: din valea

Striharețului până în valea Clocociovului, de vadră câte 2 bani și părparul, de totu omul ce plătesce vinăriciū. «Inșă fiind-că de la o vreme încóce se plătesce vinăriciulū, de vadră po bani 4», de aceea omulū mōnăstirei împreună cu vinăriceriī domnesci să stringă baniī la vremea vinăriciulū, și să ia mōnăstirea 2 bani și părparulū, iar vinăriceriī domnesci cei-l-alți 2 bani.

Cod. XXXIV fila 71 verso.

Hrisovulū mōnăstirei *Chiculū* de la ostrovulū Chiprulū. Ceī ce săvīrșescū bunătățile cele de sufletū folositoare și plăcutē luī Dumneđeū, nu numai într'acéstă vieată se laudă și se bine-cuvintēzā, ci și după petrecania lor le rămāne numele nemuritor și pomeniri veșnice, a cărorā suflete în curțile dreptilorū se sălășluescū. Multe bunătăți sunt, cu care póte nescine a dobāndi sufletesca māntuire, iar cea mai mare este milostenia, ce se face nu numai la saraci și la scāpātați, ci mai vārtosū la sfintele luī Dumneđeū locașuri. Dreptū aceea eū robulū luī Dumneđeū Io Alex. Ion Ipsilant Vvd. din rāvnā dumneđeescā îndemnādu-ne, din tot sufletulū și inima, avēndū destulā evlavie către Pré Sfānta Nāscētore de Dumneđeū și purure Ficiōrā Maria, a căruea hram se aflā la Sfānta mōnăstire din ostrovulū Chiprulū, ce se numesce Chiculū, la care mōnăstire se aflā și Sfānta Icnā a Pré Sfintei Nāscētorei de Dumneđeū, cea zugrāvitā de Sf. Apostol Luca; și fiind-cā acéstā Sf. mōnăstire se aflā la multā sārācie și scāpātačiune, aū avutū milā domnescā, ca să ia pe fiesce-care an de la cāmārașiī de ocne câte tal. 50, precum din hrisovulū rēposatului Domn Grigorie Ghica Vvod. ce'lū vēdumū cu létū 7257 Octobre 5 ne-amū adevēritū. Dreptū aceea și Domnia mea ne-amū milostivitū, și nu numai înoimū mila acéstā de tal. 50, ci încă mai adāogāmū tal. 150, ca să ia de acum înainte, pe fiescare an, de la cāmārașiī de ocne câte tal. 200, și pentru ca să fie acéstā milā nestrāmūtātā, sēū să nu se facā vre o zaticnire, de a nu merge acéstā milā la vremea ei acolo, la numita sf. mōnăstire, amū orānduitū Domnia mea epitropū și purtātorū de grijā pe igumenulū ce după vremi va fi la sf. mōnăstire Mārcuța, ca să pórtē de grijā numitulū igumenū, a lua acéstā orānduitā milā pe fiescare anū de la cāmārașiī ocnelorū, la luna luī Martū, și prin mijlocirea ómenilorū de ispravā și vrednicii de credință să o trimitā la sf. mōnăstire Chiculū de la ostrovulū Chiprulū, să se dēe în māna celorū de acolo părinți, și să se ia adevērință de la māna lorū către celū de aici igumenū alū mōnăstirei Mārcuța. Pentru aceea amū datū Domnia mea acestū hrisovū alū Domniei mele sf. și Dumneđeesciī mōnăstiri Chiculū din ostrovulū Chiprulū, spre a lua acéstā milā pe fiescare anū necontentitū și neopritū, să fie spre chivernisēla sfintei mōnăstiri, iar Domniei mele și rēposātilor moșilorū și părinților Domniei mele veșnicā pomenire.» Urmēzā apoi finitulū hrisovului după formularulū cunoscutū. 1797 Iulie 12.

Cod. XXXIV, fila 100.

Minunatŭ este Dumneđeŭ întru sfinții seŭ, care prin mijlocirea lorŭ ca prin nisce organe și vase curate și alese ale sf. Duh, pricinuesce neconținutŭ mare ajutorŭ norodului seŭ, neamului creștinescŭ, prin tôte locurile și în tot chipulŭ pre aleșii seŭ slăvindŭ, cu îndestulare de minuni, dându-le darulŭ tămăduirilorŭ fiește cărua, după măsura darului lui Christos, după apostolicesculŭ cuvintŭ. Din carele și sf. Marele Arhiepiscop Mihail Episcopulŭ Sinodului, în vremile de apoi s'a arătatŭ alesŭ lăcaș al Pré Sfântului Duh, ca și întru elŭ să fie minunatŭ și proslăvitŭ Dumneđeŭ, prin darulŭ ce i s'aŭ datŭ, a arăta mare ajutorŭ și folosŭ norodului, mai alesŭ celorŭ ce năzuescŭ la elŭ cu cucernicie și rugăciune căldurosă, alŭ căruia sf. Capŭ se află cu cinste la sf. și Dumneđeșca mânăstire «*în muntele Atonului, ce se numesce Lavra*», cu hramulŭ sf. Athanasie Athonschi, cere sfântŭ capŭ aducându-se în țeră de Domniŭ din urmă, cât și de însuși elŭ în Domnia ântâia, când aŭ căduțŭ peste țeră lăcuste, de a cărorŭ stricăciuni pătimea țera de 5, 6 ani și «*prin mijlocirea și ajutorulŭ Sf. Sale aŭ căștigatŭ folosŭ de izbăvire*». De aceea Alex. Ipsilant reîntăresce milele mânăstirei Lavra din muntele Athonului, unde se află capulŭ sf. Mihail, mile ce le-a avut mânăstirea de la anteriorii Domni, cât și de la elŭ însuși în ântâia Domnie. Aceste mili aŭ fostŭ : taleri 400 pe tot anulŭ de la Visterie ; iar M. Suțul a mai adaos tal. 100, adică în totulŭ să ia mânăstirea pe tot anulŭ câte tal. 500. A. Ipsilante într'a doua Domnie reîntăresce mila acêsta, numai și părinții călugări să fie datorŭ pururea a face rugăciuni pentru țeră și Domnitorŭ și când se va întâmpla să vină lăcuste iarăși, să nu întârzie Păr. călugări a veni cu capulŭ Sf. Mihail să facă rugăciuni în țeră. — 1797.

Cod. XXXIV, fila 160 verso.

Hrisovulŭ lui Alex. Ipsilant din 5 Noombrie 1797, prin care reînoesce milele mânăstirei *Balicul* din Țarigrad, cu hramulŭ Sf. Marii, ca să ia sfânta mânăstire pe toți anii câte tal. 50 de la Cămărășia de ocne, mili ce le-a avutŭ mânăstirea de la anteriorii Domni, cât și de la însuși Al. Ipsilant în ântâia Domnie.

Cod. XXXIV, fila 161 verso.

Hrisovulŭ mânăstirei *Pantelimonŭ*, din 10 Maiŭ 1797. Faptele cele bune, cari se facŭ cu gândŭ creștinescŭ, pentru folosulŭ sufletului, mai alesŭ la Sfintele lui Dumneđeŭ locașuri, sunt primite înaintea lui Dumneđeŭ și lăudate de ômenŭ, pe cari nu este cu cale a le zătici cineva verŭ cu ce mijlăce, ci mai virtosŭ, ca unele ce sunt cunoscute de toți, că sunt bune și cu dreptate făcute, mai bine să le adevereze și să întemeeze, ca să aibă lucrulŭ acela întemeere și statornicie de apurare. Drept aceea socotindŭ Domnia mea și pentru sfânta mânăstire și *nosocomionŭ* a Sf. și marelui mucenicŭ Pantelimon, ce este aprôpe de orașulŭ Domniei mele Bucuresci, pe apa Colintinei, zidită din temelie de fericitulŭ întru pomenire Grigorie Ghica Vvod, și hotărîtă de a fi

nosocomionă, adică orânduindu a ținea înăuntru, în Sf. mânăstire, 12 paturî cu bolnavî de ceî cu bóle îndelungate, și deosebită aî mai ziditî acestî răposatî ctitorî și altă bisericuță, aprópe de acéstă mânăstire, întru slava Sf. Ierarch Visarion, cu 2 chiliî, spre a fi de bolnaviî ce vorî pătimi de bóle lipiciose, adică lingóre și ciună, pentru care aceste 2 nosocomion aî aședatî Domnia sa dohtorî gerah și ómeniî ceî trebuincioși spre chivernisirea celorî bolnavî, preoți, diaconî i grămăticî, pentru slujbă la sfințele leturghiî, înzestrându-o cu moși, vii, mili Domnescî i cu metóșe, cu care să póta a se ținea aceî ticăloși bolnavî, după cum mai pe largî în hrisovulî Domnieî sale, mai pe largî, tóte se arată». Apóî spune, cum A. Moruzi Vvod, vėdėndŭ că din cauza bólei ciumei, avėndŭ mânăstirea Pantelimon a hrăni și căuta pe mulți bolnavî ciumați, a încăputŭ la datorii numita mânăstire, a ziditŭ alte spitaluri deosebite pentru ciumați, rămânăndŭ ca spitalulŭ mânăstirei Sf. Pantelimonŭ să fie numai pentru ceî bolnavî de bóle îndelungate, și a înmulțitŭ numărulŭ paturilorŭ, de la 12 la 30, adică a adăogătŭ 18 paturî. A. Ipsilant, pentru vecinică pomenire, a datŭ hrisovulŭ de față la mâna epitropului acestui spitalŭ, cinst. și credinciosŭ boierŭ Ión Florescu, ca să aibă Sf. mânăstire Pantelimonŭ milele următóre: Mânăstirea și spitalulŭ Sf. Pantelimon să fie de tot slobode și în pace de tóte dăjdiile domnescî, cari de la Visterie se orânduiescŭ și s'arŭ orândui, adică: de sfertul Sf. Gheorghe și alŭ Sf. Dimitrie, de împrumutări de ajutorințe, de mucareleri, de ploconulŭ stėgului, de podvóde, de conace, de cai de olacŭ, de cai împėrătescî, de zaherele și de tóte alte feluri de dăjdiî obicĭnuite și neobicĭnuite, cari după vremĭ pentru vre unŭ păsŭ ar iesi pe cele-l-alte mânăstiri; cum și de cheltuelile ce s'arŭ întėmpla a se face de aci înainte la vremĭ de ciună, cu ceî ce vor pătimi de acéstă năprasnică bóla..... Incă și bucatele acestui sfântŭ lócașŭ să fie scutite și ertate, adică stupĭ i rămătorĭ, de dijmăritŭ; vinulŭ, cât s'arŭ face, de vinăriciŭ; și oile de oieritŭ; atătŭ în cât să nu fie supusă la nici un felŭ de dajdie, ci apărată și slobodă de tóte; și să aibă a ținea 2 preoți, 1 diacon și 2 grămăticĭ, sus, la sobornicėscă Biserica a Sf. Pantelimon; și să aibă a mai ținea încă 2 preoți jos, la Biserica Sf. Visarion, cari aceștia toți să fie scutiți de tóte dăjdiile, zaherelele și orĭ-ce altă dajdie va iesi pe cėta preoțescă, cum și de plocóne. Și iar să aibă a mai ținea un dohtorŭ și un spițerŭ pentru căutatulŭ bolnavilorŭ, cu léfă, după cum în hrisovulŭ răpos. ctitorŭ, mai pe largŭ, se coprinde; douė muerĭ pentru spălatulŭ bolnavilorŭ. Așjiderea și un om pentru strinsulŭ burienilorŭ de trėba dohtoriilorŭ, cum și un chelarŭ, un jămbliariŭ, un bucătar pentru trebuința bolnavilorŭ; i 6 slugĭ pentru căutatulŭ trebilorŭ după afară, ce se vor orândui de către Ispravniculŭ Sf. mânăstiri; i 40 dărvari pentru căratulŭ lemnelorŭ; cum și 11 randași, cari să fie de trėba și poslușania bolnavilorŭ; cari pe toți aceștia să aibă a'i ținea din liudele Visteriei, cu pecetluituri domnescĭ, pentru ca să fie scutiți și apărați de tóte dăjdiile, zaherelele și de orĭ-ce altă dare». Apóî balta ce se chiamă Grėca (Vlașcă) să fie

tot a mănăstirei, și asemenea și balta Zimnicea (Teleormanŭ), cu tot venitulŭ, lorŭ dupretutindenea, cu vânătoarea și vândarea peștelui, cu vama, cu scaunile, și cu toate cele-l-alte venituri ale acestorŭ bălți, să fie toate a mănăstirei și spitalului Sf. Pantelimon; și nimeni din vameși amestecŭ să nu aibă, afară de omulŭ mănăstirei; apoi să mai aibă și fumăritulŭ orașului Tergoviște (Dâmbovița), fumăritulŭ Craiovei, și fumăritulŭ tuturorŭ celorŭ 5 județe de peste Oltŭ; să aibă a lua fumăritŭ de la pivnițe și cărciume de vândarea vinului, și de la prăvălii cu marfă și de la magazii și alte dughene, veri cu ce felŭ de marfă, sau bucate de vândare; dar nu va lua fumăritŭ de la lucrurile Mitropoliei, Episcopiiilorŭ, mănăstirilorŭ celorŭ mari, și afară de a veliților boierŭ, și afară de cei ce vorŭ avea cărți Domnesci de scutelă. Inșă: de prăvălie saŭ de cărciumă mare câte tal. 5½ bani 6; de prăvălie saŭ de cărciumă de a 2-a mână tal. 2 bani 96; de prăvălie saŭ cărciumă mai mică, tal. 1 bani 48, după obiceiŭ. *Iar căți sudiți ai străinilorŭ curți ținŭ cu chirie prăvălii, fumăritulŭ să se ia de la stăpănulŭ prăvăliilorŭ.* Asemenea să mai aibă și totă vama ce va ieși de la târgulŭ, (instituitŭ chiar de răpos. ctitor), ce se ține în toți anii pe moșia Obilésca la Țiua Sf. Măriei micŭ, care târgŭ ține 8 zile; de asemenea și vama de la târgulŭ ce se face tómnă la Valea Teancului, cum și vama de la târgulŭ ce se face tot-d'a-una sub Dealulŭ Pitescilorŭ; alți vameși, decât omulŭ mănăstirei, să nu se amestece. Asemenea să aibă a lua tot vinăriciulŭ de la vile de pe moșia mănăstirei Clătescii (Ilfov), din 10 vedre, 1 vadră, și otaștină după obiceiŭ; iar vinăricerii domnesci să nu aibă amestecŭ. Asemenea să mai aibă a lua tot vinăriciulŭ de la următoarele popóre, din Slam-Râmnic: Cotescii, care se începe din valea Cârceiului, care se hotărăsce cu Urichescii, până în Blidaria, în drumulŭ unde se hotărăsce cu Bonțescii, întru care se coprinde poporulŭ Golescii de sus, Calicul, valea Cârceiului și Slugii; poporulŭ Cărligele, care se începe din hotarulŭ, Cotescilorŭ și până în hotarulŭ Bonțescilorŭ și alŭ Dălhăuțului; poporulŭ Dălhăuțului se începe din hotarulŭ Cărligele i alŭ Bonțescilorŭ, până în hotarulŭ Donii, în care poporŭ se coprinde și poporulŭ Malulŭ Corbului, poporulŭ cu Riturile, poporulŭ Pustiiŭ, poporulŭ Vai-de-ei; iar poporulŭ Pustiiŭ poporulŭ Olteniŭ, se începe din Pântecesci și merge până în hotarulŭ Vărștișcoilorŭ; poporulŭ Vărștișcoiŭ se începe din Olteni și ține până în Broșteni; poporulŭ Broșteni se începe din Vărștișcoiŭ până în apa Milcovului, întru care se coprinde și poporulŭ Pitulușa i Faraónele; de unde să aibă a lua Sf. mănăstire vinăriciŭ, și la vremea orânduirei de către Episcopŭ, omulŭ mănăstirei să aibă a âmbra cu vinăricerii domnesci..... *(formula ordinară).* Să mai aibă a lua orânduitulŭ epitropŭ câte 2 bani de vadră, la care întru nimicŭ să nu se amestece vinăricerii domnesci..... Și iar să fie Sf. Lăcașŭ și nosocomionŭ, câte 2 bani de jugŭ, de la Odivoia, cari i-au afierositŭ la Sf. Lăcașŭ Domnia Sa Constantinŭ Vodă Mavrocordat. Și iar să fie Sf. Pantelimon și

spitalurilor cu săracii bolnavi, milă, să aibă de la Ocnele mari, pe tot anul tal. 2500, cari bani să'i răspundă cămărașii ocnelor la D-lui Epitropu..... pentru că aceste ocne fiindu deschise pe moșia Sf. mănăstiri, cum arată hrisovul Domniei Sale Matei Ghica Vvod, care a cumpărat'o și a aferosit'o danie la acestu Sf. Lăcașu, i hrisovul D-sale Alex. Ghica Vvod ot létu 1767, care este întăritu de Domnia mea întru I-a Domnie, adevereză ca să ia de la aceste ocne din 20 bolovanî, unul; dar de la o vreme încoa nepăzindu-se această hotărîre, rămăsese de lua numai câte tal. 500, care acesta vădendu-o Domnia mea, că nu este cu dreptate, fiind pe paguba mănăstirei, am mai adăogatu încă tal. 2000, cari se facu 2500. Pentru cari poruncim cămărașilor de la aceste ocne, ca pe totu anul să aveți a da acești bani, la Dumnelui Epitropul Sf. mănăstiri, făr' de nici unu cuvântu. Și am adevéritu hrisovul etc...» — 1797, Maiu 10.

Cod. XXXIV, fila 52.

Documente relative la școli.

Anexă la Capit. IV pagina 25

Tendința de a învăța carte se face vădită și prin următorul documentu, în care vedem cum țeraniî, cu totă greutatea vremilor sub cari trăiau, totuși *ceru, cu lacrimi, școlă* :

«Insciințăm Măriei Tale că pe lângă Schitul Nămăesci ot sud Muscelu, împrejuru'i, *este câte-va sate*, și copiii lor pătinesc despre învățatura cărței și părinții lor nu aș puterea de a ține dascălu cu plată, și *cu lacrimi toți se rogă* Măriei Tale, ca să reversi bogată milă asupra ticăloșilor lor copii, de a li se orëndui unu dascălu românescu spre învățature-le, care dascălu l'aș și găsitu și se află în numitul schit, făcendu-lu de aș primitu lăfă pe anu taleri 30, și cu din bucate, cu ce le va da îndămână satelor, ilu voru mai ajuta. Acastă cerere a lor fiind cu orënduială, să bine-voiesci Măria Ta a reversa milostivire asupra lor, ca să se rënduiască acelu dascălu și să'i plătescă Epitropia taleri 30 pe anu din iraturele școlilor, legându-lu și cu zapisu ca să fie sirgitoru și cu totă silința, spre învățatura și procopsela copiilor, și deosebitu i se va face și cercetarea de 2 orî pe anu de urmarea silinței lu și va fi Măriei Tale veșnică pomenire.» — 1797, Iunie 17.

Radu Golescu vel. Vornicu alu obștilor.

Asupra acestei anaforale Alexandru Ion Ipsilant Voevodu hotărêșce : «cinstitu și credinciosu boerule alu Domniei mele, vel. Vornice alu obștirilor, Golescule, am vëđutu Domnia mea anaforaua ce ne faci, și poruncim Dumitale,

ca să dai de la Epitropie acești câte tal. 30 pe anŭ. Să grijesci însă de a se orîndui acestŭ-dascălŭ și de a 'și urma învățătura copiilor, spre a nu se cheltui acésta lófă în zadar. 1797 Octombrie 26.»

Cod. XXXV fila 356.

Anexă la Cap. VI, pagina 70.

Amŭ adusŭ la acestŭ locŭ din acestași volumŭ, alŭ VII, mai multe acte cu referință la clasa sătésacă în genere, coprinđendŭ și pe răzeși și moșneni. Mai aducemŭ încă următoarele documente de acéstași natură:

Constantin Botescu mazil, Șerban Gogul mazil, Dumitrache mazil, Dumitrache Popa și Scarlat mazilulŭ, dimpreună cu tot satulŭ Pécureții schela Ezes-cilorŭ din jud. Sécuieniŭ, se jăluescŭ luŭ Vodă că, fiindŭ încă din vechime, de la moșii și strămoșii lorŭ, în satulŭ numitŭ unŭ scaunŭ de carne scutitŭ de orŭ-ce dări; că acum de 2 anŭ vinăricerii aŭ stricatŭ acestŭ privilegiŭ, vênđendŭ acestŭ scaunŭ cu bani; ei se rógă luŭ Vodă să le reîntărescă acea milă și să nu le strice vechiulŭ obiceiŭ.

Domnitorulŭ la 7 Septembree 1797 dă jalba acésta în cercetarea luŭ vel Logofetŭ de țera de jos.

Acesta la 8 Septembree 1797 raportéză că a cercetat jalba, după pliroforia ce i-a datŭ unulŭ din jăluitoari, aflătorŭ în Bucuresei, că scaunulŭ e chiar în satŭ, departe dealulŭ cu viile ca de 2 cósuri, satulŭ fiindŭ schelă domnésacă, pentru folosulŭ acestorŭ locuitoari de la schelă se taie carnea, iar nu pentru lucrătoria de viŭ, căci chiar se și taie carnea nu numai tómnă, ci peste tot anulŭ, așa a fostŭ din vechime. Așa fiindŭ, vinăricerii n'aŭ dreptulŭ să supere cu avaeți acestŭ scaunŭ de carne. De aceea vel Logof. propune Domnitorulŭ să deé porunci la Ispravnicii județului, să cerceteze și de va fi adevăratŭ cum a arétatŭ jăluitoarulŭ, atunci să miluiască acestŭ scaunŭ cu privileghiulŭ ce l'aŭ avutŭ din vechime.

Domnitorulŭ în aceeași și întăresce anaforaoa și poruncesce Ispravnicilorŭ din jud. Sécuieniŭ să urmeze întocmai după anafora.

Cod. XXXV, fila 247.

Săteniŭ din Podul-de-piatră, din Ulmul, din Chirnogŭ, din Boșneagu, din Cornățel, din Odaia Vlădichiŭ, Corătesciŭ, Tăriceniŭ și din Chiselet și din alte sate din jud. Ilfov se jăluesc luŭ Al. Ipsilant, că avêndŭ ei 2 gurŭ de apă, ce curge din Dunăre și intră în bălțile lorŭ, de aŭ apă pentru adăperea dobitócilorŭ și pentru hrana lor cu vênarea pescelui, s'aŭ astupat aceste 2 gurŭ și s'aŭ uscatŭ bălțile de nu mai aŭ cu ce se hrăni, se rógă să le deé voie să deschidă unŭ *prival* anume Dohanulŭ, ce l'aŭ avutŭ din vechime deschis pe moșia mônăstirei Radu-Vodă.

Domnitorul, la 13 Septembrie recomandă jalba veliților boierii, ca s'o cerceteze: unde, la care locu au avut gurile acele? Cu ce se folosea? De când s'au astupat și de ce? Și de ce nu voiesc a le deschide iarăși, ci ceru la Dohanul? Și să arête dacă cererea lor nu este împotrivo nizamului.

Divaniții, la 18 Septembrie 1797, arêta Domnitorului, că nu este cu puțință a cerceta despre tôte cele ce le-a poruncit, ci e de trebuință a se cerceta chiar la fața locului, mai ales că omul mônăstirei Radu Vodă a arêtat, că de li se va da voie a deschide vadu acolo unde ceru ei, rămâne din pământul țerei ca unu ostrovu dincolo de apă, care după vremi pôte să se cotropescă de către hotarele pământului turcesc; și deosebitu de acesta, pe acelu vadu ce ceru ei acum să'l deschidă, potu cobori și caice după Dunăre și fiindu forțe aprôpe de satele țerei adesea se voru întempla jăluiri de urmări împotriva nizamului. Fiind-că acesta e de mare importanță și trebuindu a se vedea lucrul la fața locului, boierii ceru ca să se orênduiască de aici unu boieru, practicos, carele să mērgă la fața locului, să vedă și să raporteze pe largu de cercetare.

Domnitorul, la 20 Septembrie 1797, orênduesce pe biv. vel Paharn. C. Bălăceanu, Ispravnicul județului, să facă cercetare cu amăruntu și cu bună chibzuială.

Cod. XXXV, fila 286 și verso.

Anaforaua lui Ștefan Văcărescu vel Legofêtu din 8 Octombrie 1797, după reclamațiunea sătenilor de la Bolintinul din Dêlu, țigănia de la Mihaiu Vodă, Ogrezeni, Malul Spart și Tântava, din Ilfov și Vlașca, cari s'au judecatu cu popa Ieni, iconomul mônăstirei Mihai Vodă, încă din Domnia anterioară. Locuitorii avură neînvoire cu iconomul pentru țilele de clacă și pentru dijmă.

Pentru dijmă Văcărescu propune, că de ôre-ce locuitorii au apucat a'și ridica porumburile, prin carte de blestem, să fie îndatoriți locuitorii a aduce cu carul lor dijma din 10, una, de la porumb și acesta numai pentru anul curent, fiindu lipsă, iar în anii următori să plătescă dijma după ponturi. «Iar pentru orênduiala de țilele clăcei, țice rezoluțiunea Domnitorului din 9 Octombrie 1797, țicêndu sătenii că mai nainte au avut obicei de clăcuia câte 6 țile pe an, seú când nu clăcuia da câte tal. 1, iar acum îi apucă ispravnicelul mônăstirei de clăcuescu câte 12 țile și tôte țilele aceste véra, în timpul muncei, sunt siliți de le lucréza, luându-le și pentru țilele ce rămânu rămășiță câte 20 de parale; la acesta, fiind-că condica Divanului orênduesce: a da fie-care casnicu câte 12 țile pe an, seú câte 1 zlot, și așia se urméza la ale moșilor aici în țeră, le-amu cerutu Domnia mea să arête de au vre-unu aședământu deosebitu și de potu dovedi că numai câte 6 țile clăcuia mai înainte, și nu avură alta să arête, de cât țiseră, că neguțitorul arendașu, în câtă vreme au ținutu moșia acesta, nu supêra mai mult decât

7 zile pe an; cu care urmare a arendaşului nu se ajutază ei, nici facă vre-o dovadă cu acésta, de vre-unŭ obiceiŭ, ca să fie avutŭ din vechime și să li se fie păzitŭ, fiind-că acelu arendaşŭ putea să le ierte și tóte zilele clăcei, pentru vre-unŭ osebitŭ interesŭ alŭ seŭ. Așia dar, când condica Divanului coprinde 12 zile într'unŭ anŭ și acésta este întocmire pentru tóte moșile de obște și se păzesce la toți în tótă țera Domniei mele, nu potŭ fi ei osebiți de alții, neavândŭ să aréte vre-unŭ deosebitŭ aședământŭ, ce sunt datorŭ să clăcuiască 12 zile pe anŭ, după condica Divanului; însă aceste zile nu tóte de o-dată într'o vreme să le lucreze, ci în 4 rânduri, adică: primăvera 3 zile, véra 3, tóamna 3, și iarna 3; iar când stăpânulŭ moșiei nu va avea trebuința de lucru și va cere să iée bani de la dênșii pentru clacă, atunci să nu fie supérați mai mult de cât câte 1 zlotŭ pe anŭ. Pentru dijma tutunului, fiind-că este asemenea cu cele-l-alte ce se dijmuescŭ, din 10, una aŭ a da, iar nu mai mult. Pentru capre, că s'arŭ fi supérândŭ de isprăvnicelulŭ moșiei, luându-le câte parale 3 de capră, să nu fie supérați mai mult, însă musaade li se face ca câți vorŭ avea 5, 6 până la 10 capre, de trebuința caselorŭ sale, să nu se supere; iar cei cu capre mai multe de 10, aceia numai să plătescă po bani 5, atât véra cât și iarna, după coprinderea ponturilorŭ Divanului. Pentru lemnele ce taie în pădure, să li se iée de carulŭ de lemne câte 4 parale, la trecerea podului după apa Argeșului și câte 4 parale pentru pădure, la acésta are a se urma într'acestașŭ chipŭ, adică: lemnele ce vorŭ lua de trebuință, orŭ pentru focŭ, seŭ nuele, pari și alte mărunțișuri pentru casele lorŭ, nu aŭ a da nimicŭ; iar pentru lemnele de focŭ, ce vorŭ tăia pentru neguitorie seŭ dărvărie, să plătescă adetulŭ pământului, după obiceiulŭ locului, care adetŭ să fie: orŭ câte 1 carŭ de lemne să aducă pe anŭ la mōnastire, seŭ să dée de tot carulŭ, când taie lemne, po parale 2, precum se și mulțamiră amēndouē părțile și la trecerea podului să nu se supere mai mult, de cât câte 1 para de vită, după poruncile ce sunt date. Și când li se vorŭ face supérări mai multe să vie să dée jalbă Domniei mele, șiși vorŭ afla îndestularea lorŭ. Inșă la tăierea lemnelorŭ să se ferescă și ei a nu tăia copaci roditori și lemnele ce sunt de trebuință. Într'acestașŭ chipŭ dar hotărîmŭ să se urmeze la acésta, iar cele-l-alte orēndueli ale moșiei să rămăie, după cuprinderea anaforalei D-lorŭ velițilorŭ boieri, care cu mulțamirea amēndororŭ părților se vede întărită de sefululŭ nostru.»

Cod. XXXV, fila 312.

Anexe la Cap. X fila 98, despre comerț, industrie, etc.

Pitacŭ către Spătarŭ și Aga din 21 Martie 1797, prin care Al. Ipsilant opresce ieșirea afară din orașŭ, înaintea țeranilorŭ, ce aducŭ chereștea de vîndare, ca s'o cumpere pentru matrapazlăcŭ și precupie. Domnitorul ordonă ca străjarii după margini să nu îngăduescă asemenea faptă, dar nici ei să n'o comită, ca să nu se scumpească chereșteaua și lemnele. «Țeraniŭ să fie slobodi a veni la

orânduitulū tērg, de unde fiteșcare, de obște, să mērgă să cumpere cu însușī prețulū acela ce va āmbra tērgul, fār de a sili pe țēranī și a 'ī pāgubi cu altū prețū. Iar coī ce cu adevēratū aū avutū tocmelā cu țēranulū afarā la satū și aū datū arvună din vreme, aceia numai sunt slobođī să le tragā dreptū la casele lor.»

Cod. XXXVI fila 37 verso.

Raportulū beerilorū Dumitrache Ghica Banū, Nicolae Brāncoveanu Banū vel. Vornicū Crețulescu, biv. vel. Vornicū Filipescu, vel. Vornicū Damaris, vel. Log. Văcărescu, din 18 Septembrie 1797, în pricina dintre Vlādica Thebaidos Meletie, nāstavniculū Mōnastireī Zlātariī, cu Ioniță Alexiu suditū nemțescū, care a luatū cu chirie o prāvālie de la đisa mōnāstire. Boeriī constatā, cā Alexiu fiind suditū, nu pōte ținea bācānie, în care să vēnđā marfā cu deamēnuntulū, (Liacopoli), care dupā tractate suditīī nu potū vinde marfā decāt cu deridicata și nu potū cumpāra lucrurī nemișcātore în țērā. Domnitorulū a ordonat încă din 9 Aprilū trecutū Spātarulū Costache Caragea, să ia zapisulū de închiriarea prāvāliei din mānele lui Alexiu, și egumenulū Zlataru să 'ī întōrcā chiria, și boeriīi propun să se realizeze acēstā poruncā.

În 26 Septembrie 1797 Domnitorulū hotāresce asupra acesteī anaforale : «De a ține suditulū prāvālie în care să facā vēnđare de liacopoli (în detaliu), acēsta fiind lucru împotrivorū și deosebitū, iarāș nicī obicinuitū în pāmēntulū țērei acesteia, la orānduiala ce aū iznafulū bācanilorū raiele, precum și jālbī aū dat Domniei mele, nesuferindu-se a se lāsa bācānia acēsta în mānele pīritulū pentru vēnđarea de liacopoli, ca unū neobicinuitū lucru; decī, spre a se pāzi obiceilū ce l'aū avutū, poroncimū Domnia mea Dumitale biv vel Spatarū Caragea, prin scirea Agenției, să se ia de la māna pīritulū zapisulū de închiriare prāvāliei și să i se întōrcā banī ce va fi dat.»

Cod. XXXV fila 298.

Anexā la cap. VIII pag. 79.

Adāogāmū anexele urmātore la acestū capitolū.

Anaforaua lui vel Logofētū C. Filipescu, din 14 Iunie 1797; amintesce cā la trecuta lunā Septembrie 1796, ar fi fostū deja boierī caimacamī, cari aū datū poroncī în sensulū dispozițiunei lui A. Moruzi pentru 2 đeciueli din vināriciulū mōnāstirescū; amū datū poroncī de obște către ispravnicī și către tacsildari, ca până se va hotārī de Māria ta, cum să urmeze, toți banīi milelorū deplinū să se strīngā și să se trimiță la Sf. Mitropolie. Și acēsta ne apucāndū să se urmeze, dupē buna venire a Māriei tale s'aū datū lumnatele poroncile M-tale, ca numai 2 đeciueli să se oprēscā, iar ceilalți banī deplin să se dea mōnāstirilorū.

Cod. XXXV fila 45 verso.

Pitacŭ din 5 Iunie 1797 la vel Logofetŭ de țera de sus, arătândŭ cã Domnitorulŭ a vëdŭtŭ întãriřile domnesci ce are vel Ban Dumitrașco Racovișã «pentru protimisis al Bisericei Domnesci ceŭ vechi, ca la vremea cãnd se vinde, dãndŭ și Dumnelui suma ce va da alții, sã'l iee Dumnealui, fiind-cã acestŭ vinãriciulŭ ajunge și pe moșia Dumnelui, ce se numesce Prundul, din Vlașca, și la acesta are dreptate; cu cãt mai vërtosŭ cãnd va da și suma banilorŭ ce vorŭ da alți mușterii streinŭ?» Domnitorulŭ ordonã respectarea acestui privilegiu a lui Racovișã.

Cod. XXXVI fila 57.

Vel Logofet Ștefan Vãcãrescu, prin anaforaoa din 24 Augustŭ 1797 arëtã lui Al. Ipsilant, cã mãcelariŭ de la tãrgulŭ Slobodŭ (Muscelŭ) n'ãu fostŭ supãrați de vinãriceri «iar de la un cãrdŭ de vreme» aŭ începutŭ a le cere havaeturŭ. Pentru acesta s'aŭ jãluitŭ lui Al. Moruzi Vodã. S'aŭ fãcutŭ cercetare de cãtre Ispravnicŭ și A. Moruzi aŭ ordonatŭ la 1794 Octobre 8 sã fie lãsați în pace de vinãriceri. Temëndu-se cã din nou vorŭ fi apucați acum de vinãriceri, cerŭ întãrirea din nou a privilegiului lorŭ, și vinãriceri sãși caute numai de vinãriciulŭ de la scaunele de prin deluri. 24 Augustŭ 1797. Domnitorulŭ aprobã în 25 Augustŭ 1797.

Cod. XXXV fila 200 verso.

Pitacŭ din 27 Augustŭ 1797 prin care A. Ipsilant acordã Doctorului Silvestru unŭ scaunŭ de carne la moșia sa Arva, ce se numesce și Ursóia, din Secuienŭ, scaunŭ scutitŭ deja de A. Moruzi la 1793 Iunie 27.

Cod. XXXVI fila 86 verso.

Dupã anaforaua vel Log. din 29 Ianuarie 1797, Domnitorulŭ Alex. Ipsilant, acordã ceașilorŭ de Divanŭ scutire de tóte dãriile a unei pivnițe în Bucuresei și scutirea bucatelorŭ sale de vinãriciŭ și dijmãritŭ și sã ținã cãte unŭ liude strein.

Cod. XXXV fila 301 verso.

Anexã la cap. IX pag. 90.

În cap. în care amŭ tratatŭ despre justiție sub Alex. Ipsilant, avemŭ de adaos o nouã serie de documente si anume:

1. Menționãmŭ o petițiune a lui Ionișã Rafailã biv. alŭ treilea Logofetŭ pentru cã în ea se face vorbã despre o judecatã dintre pãmãntenŭ cu uniia din boierii greci ai lui Moruzi, din 22 Noembre 1796, adecã dupã mazilirea aceluŭ Domnŭ. Veđi cod. XXXIII fila 44. Cãimãcamii lui A. Ipsilant rënduescŭ boieri în cercetarea acestei afaceri.

2. Unŭ actŭ curiosŭ este acela prin care se însãrcinãzã Isaac Ralet vel Log. al obiceiurilorŭ sã judece o reclamațiune pentru unŭ pistolŭ, de și asemenea judecãři nu sunt în competența logofetiei Obiceiurilor. (Veđi Cod. XXXIII fila 316 și 318 din Mart. 1797).

3. La fila 56 verso se menționează o anafora de la 16 August 1796 cu rezoluția lui Moruzi încuviințând spânzurarea unui Iancu sin Bogdan Sêrbul, hotărîre domnescă ce nu se realiză: «întîmplându-se mazilia, s'aŭ popritu.» Sub A. Ipsilante Iancu Caragea caimacamulŭ Craiovei cere grațierea și trimiterea la ocnă pe viață la 2 Dec. 1796.

Ipsilante aprobă.

4. Cartea lui A. Ipsilant din 22 August 1797, prin care întărește dreptulŭ de stăpînire a Elenii ficia lui Pascal II-lea Vist., asupra unorŭ case din Bucurescî, mahalaua Sf. Ecaterina de lângă podulŭ Șerban Vodă, care case i s'aŭ cuvenitŭ partea ei din clironomia părinților, parte hotărîtă prin judecata de împărțelă între ea, sora sa Smaranda și alți frați a ei, de către A. Moruzi la 1794; casele s'aŭ cuvenitŭ partea ei, în valórea de tal. 4500; dér întârziindu-i-se cu darea sinetului de stăpînire, ea îl cere acum la Domnitorulŭ A. Ipsilant. Dupě cercetarea făcută de C. Filipescu vel Log. de țera de sus, A. Ipsilant îi dă acéstă carté de întărire.

Cod. XXXIV, fila 103.

5. Clerulŭ Bisericeilorŭ domnescei din Bucurescî, vîndênd vinăriciulŭ lorŭ, la 1797, în tal. 3000, lui Ștefan și lui Panait, Domnitorulŭ Mavrogheni nu aŭ lăsatŭ pe cumpărători să stringă vinăriciulŭ, și clerulŭ neavêndŭ de unde înapoia banii, Mavrogheni aŭ datŭ de la elŭ 2000 de taleri, rămâindŭ ca și preoții să dea 1000, pentru care sumă aŭ și datŭ zapisŭ, că în sorocŭ de 3 anî vorŭ plăti acéstă sumă. Aŭ intervenitŭ fómetea și ciuma și n'aŭ pututŭ plăti ratele. Acumŭ, la reclamațiunea creditorilorŭ, vel Log. Const. Filipescu, la 21 Iunie 1797, propune noue soróce de 3 anî pentru plata datoriei. La 14 Oct. 1797 Domnitorulŭ aprobă.

Cod. XXXV, fila 323 verso.

6. Acte relative la regularea unui falimentŭ din Septembrie 1797.

Cod. XXXV, fila 324 verso.

7. Alex. I. Ipsilante la 3 Octombree 1797, dupě mijlocirea Episcopului de Rómnicŭ, ordonă vel Spatarului, să libereze pre un călugărŭ, care avea să fie pedepsitŭ de Domnitorŭ și pe care acuma îl iartă: «Să-lŭ faci D-ta teslim la Sf. sa, ca să i se dea cuviinciósele povățuirî pentru îndreptarea petrecerei de acum înainte.»

Cod. XXXV fila 306 verso.

8. Un curios procesŭ este acelŭ care se póte vedea din actele următóre: Clucerulŭ Manolache Topliceanu rënduitŭ judecătó la Focșani avea soție din neamulŭ Cantacuzin. Prin chrisovŭ de la Al. Moruzi ei pretind dreptul de a

locui în mănăstirea Tuturor-sfinților, ca descendenți din ctitori (Cantacuzini). Bărbatul se duce la Focșani, iar femeea rămâne în mănăstire și nu vrea să iasă decât dacă egumenul îi va cumpăra casă boierescă. Egumenul găsește că rămânerea în mănăstire a acestei cucóne aduce scandal.

«Anaforaoa lui Iosif Episcopul de Argeș, din 4 August 1797, prin care amintind că Domnitorul a dat cu chisovul mănăstirea Tuturor sfinților sub ascultarea Episcopiei de Argeș, a hotărât Domnitorul să nu aibă conac înăuntru mănăstirii ómeni căsătoriți cu femeile lor. Episcopul arătă, că pênă a nu se iscăli și pecetlui chisovul, soția lui Manolache Topliceanu, biv. vel Clucerul de arie, femeie din neamul Cantacuzin, s'a jăluit Domnitorul, că Episcopul vrea să i scóță din mănăstire, măcar că a chisovul de la Al. Moruzi de a sta în ea și a nu ieși nici-odată din mănăstire. Prin vel Logof. Domnitorul a ordonat Episcopului Iosif să i lese a sta cât-va timp până și voru găsi alt conac. Episcopul Iosif i-a lăsat să stea dinainte de Paști pênă în ziua când Clucerul Manolache Topliceanu a fost rënduit judecătorul a Focșani, și s'a rugat de Episcop să lase să i ședă soția încă pênă la sfinții Apostoli. Episcopul a îngăduit, dar l'a sfătuit că este bine să i aibă soția lângă sine, ca să nu facă doué cheltuieli, iar de nu i dá mâna să o aibă lângă sine, să i închirieze o căscioră, că nu este loc în mănăstire, și la chiria casei ilu va ajuta și Episcopul. A trecut de atunci 2 luni și Topliceanu nu și mai aduce aminte de promisiune, iar femeea refuză de a eși din mănăstire, sub cuvânt că este ctitoriță, «iar de mi este voia ca să iasă, trebuie să i cumpăr case boieresci, că în case cu chirie nu primesc a locui. Aceste măcar că sunt vorbe femeesci, care nu se cade a se băga în sémă, însă pentru ctitorie mă supăr, căci din puțină zestre ce se găsește în pěrú a mănăstirii acesteia, nu se vede a fi cevaș de la neamul D-sale, fără numai póte că unde s'a zidit biserica de rēposatul Vlădică Antim, în zilele rēposatului Șerban Vodă Cantacuzino. Dar cu tóte aceste, din partea mea voiesc ca din câte venituri se voru dovedi că sunt din cevași aferomata ale neamului D-sale, să le dau drept milostenie, ca unor scăpătați, iar nu ca unor ctitori, numai din mănăstire să lipsescă cu locuința, pentru că măcar de arú fi cele mai aședate din fețele politicesci, și mai trecute în vėrstă, din destul este că unde este una se adună mai multe, cât și nepotrivirea locuinței, căci o împărțim ca unú corbú cu porumbei, nici póte locui cărbunarul cu înálbitorul; dar deosebit de acésta, la zidirea mănăstirii n'a putut ctitorul să facă niscaiva lucrări deschise și mai înalte pentru privelă afară, ci numai clopotnița a rămas acum.... și vėdendú cei ce trecú pe drumú fețe nepotrivate, vorbescú cele împotriva. Adevėratú că Dumneđeú ni poruncesce pe cei fără case în casele nóstre să i aducem, dar iarăși la altú locú dice că facerea de bine ce pricnuesce *scandela* (scandalú) nu este primită. Incă și pênă la ochi și pênă la

mâna cea dréptă de ne vorú pricinui scandală, ȃice să le lipsimú de la noi. Numitulú Clucerú se cunosce că într'adins nu voiesce a avea soȃia sa cu sine, séú că și Dumnéei nu voiesce, că așa au făcutú mai dinainte când au fost iară judecătorú afară, și apropiindu-se iarna, va găsi pricină că nu póte ieși. Pentru care de vreme ce eú, paténdú și neputéndú și împrumutându-mé, puiú tot felulú de silinȃe a aduce acóstă sf. casă la vre-o stare mai bună și lăudată...» cere ca conformú chrisovului, să nu mai locuiască femeí înlăuntru. «In zadarú sunt cele-l-alte, că nu zidirile cele înalte și spoite împodobescú sf. case, ci evtacia din năuntru».

Domnitorulú, tocmai la 2 Octombree 1797 și găsesce că e cu cale cererea Episcopului, și cere ca Clucerulú Topliceanu să'și retregă femeea din mônăstire. «Și orí să se ducă la bărbatu-séú, unde este orénduitú din mila Domnieí mele, în tréba judecătoriei, séú să'și găsescă aiure casă pentru ședere, iar cu cuvéntú de ctitorie nu are vre-o putere să pretenderisescă de la mônăstire vre-unú ajutorú, adică, orí a cere să ședă în odăi, séú într'altú chipú spre a se folosi din lucrurile mônăstireí, fiind-că cele aferosite la mônăstire nu se dau cu acestú pronomionú, fără numai pentru scăpătăciunea lorú, de va vrea iubitorulú de Dumneđeu Episcopú Argeșiu să le facă vre-unú ajutorú, rămâne la voia Sf. Sale; deci poruncimú, ciaușú de aprođi, cu porunca acésta a Domnieí mele să scoți familia Clucerului din odăile mônăstireí; să aibă însă sorocú de 7, 8, 10 ȃile pênă să'și ridice calabalăcurile».

Cod. XXXV fila 307.

9. Interesante sunt, cât privesce mersulú justiȃiei, dar și pentru biografia Văcărescilorú, și mai ales pentru moravurile timpului, diverse acte relative la periusia lui Enache Văcărescu și apoi la procesulú dintre Clucerulú Alecu Văcărescu cu vitriga sa mamă Domniȃa Ecaterina. Iată aceste acte:

Anaforoa lui Dositheú Mitropolitulú, Dumitrache Ghica Banú și vel Banú Brancovenu, din 12 Octombree 1797, prin care proponú rënduirea a 2 purtătorí de grijă pentru iconomia moșiilorú, viilorú și altorú multe trebuinȃe ale caseí rēposatului Vistierú Văcărescu «la părȃile nevērstnicilorú copii ai rēposatului.» Se proponú de îngrijitorí pe biv vel Slugerú Panaitú Băbeanu și Șătrarulú Ivanú, ca unii ce sunt ómení cu praxis la d'alde aceste și potú avea durere de inimă, fiindú ómení vechí ai caseí, încă de la părinȃii rēposatului; din veniturí are să se împlinescă tóte cheltuelile de trebuinȃă ale copiilorú și prisosulú să'lú pună la păstrare. «Deosebitú să fie luminata poruncă a Máriei Tale către acești orânduiȃi, ca și pentru partea caseí M.Sale Domniȃei să aibă tot asemenea purtare de grijă, de vreme ce acésta parte i s'au datú *catahrisin*, iar nu cu desēvēșită stăpânire; ci pentru aceea să fie cu luare aminte, ca să nu se înstreineze dintr'acele lucruri nemișcátóre și să fie îndatoriȃi

ca pentru orî-ce trebuință de datŭ, de luatŭ și de orî-ce economic, să arête către noi și cu scirea nŏstră să facă urmare.»

Domnitorulŭ la 16 Octombree 1797 aprobă propunerea.

Cod. XXXV, fila 323.

Averea rēposatului Ienache Văcărescu, biv. vel Vist., mișcătore și nemișcătore ce s'aŭ aflatŭ acum dupē mŏrtea sa.

Taleri

36.381 în banī gata.

58.250 datoria ce are să iē cu zapisŭ de la uniī alții.

2.498 dobānda acelorŭ datorii.

2.000 ce aŭ fostŭ datŭ rēposatulŭ pentru dijmăritulŭ ot. sud Siam Rŏmnic.

99.129

93.156 s'aŭ scādutŭ înșă

taleri 5.000 ai menzilhanelorŭ domnesci.

» 20.000 zestrea rēposatei Elena Rizu muma D-sale Clucerului Văcărescu, afară din darulŭ dinaintea nunței i *legatum*, ce s'aŭ datŭ D-sale deosebitŭ.

» 16.200 Poslușania scutelnicilorŭ M. S. Domniței Ecaterinei, ce aŭ slujitŭ casei rēposatului, afară din darurile dinaintea nunței ce s'aŭ datŭ deosebitŭ.

» 3.000 ipac, banī ai M. S. Domniței.

» 48.506 datoriile ce se cerŭ de uniī alții de la casa rēposatului cu zapise și fără zapise.

» 250 ai cutiei milosteniei pentru caftanulŭ Vist.

» 200 Logofētului ce aŭ fost la scrisulŭ acestei catagrafii

93.156

5.973 rēmān

244.490 aŭ coprinsŭ moșiile, viile, casele, țiganii și alte lucruri mișcătore și nemișcătore dupē prețuire.

250.463 adică douē sute cincī decī de miī patru sute șese-decī și trei aŭ rēmasŭ avere bună, viindŭ de parte pŏ tal. 41.810 cu tal. 400 ce s'aŭ fost datŭ mai multŭ la Mitropolie, înșă la cincī părtași i la sufletŭ, făcēndu-se deopotrivă părți.

Io Alexandru Ion Ipsilant Voevodŭ i Gospod.

Citindu-se înaintea Domniei mele anaforaoa ce ne face P. Sf. Sa Mitropolitulŭ Ungro-Vlahiei și cu D-nŏlorŭ cinstiți și credincioși boțerii Domniei mele, ce aŭ fost orēnduiți, asupra căreia făcēndŭ Domnia mea chibzuirea cea

cuviincioasă la fieș-care madea în parte, amă găsită urmarea D-loră cu iubire și dreptate, întru tóte, și cu bună orânduială, pe care o și întărimă cu domnesca noastră pecete, ca să se urmeze întocmai și la tóte, cum se cup'inde mai jos, și poruncimă D-loră orânduitoră Epitropă, ca să îngrijescă cu osîrdie pentru părțile nevréstniciloră copii, a se iconomisi cum se cade, i pentru partea sufletului, cum și pentru partea Domniței, care o are *catahrisin*, orânduindă sub D-loră și alți purtători de grijă, cari să aibă pururea datoria îngrijirei atât pentru părțile copiiloră, a se iconomisi cum se cade, cât și pentru partea Domniței spre a'și avea *tin hrisin* numai, ca să nu se risipescă lucrurile.—1797, Oct. 17.

Prea Înălțate Dómne,

Din luminată porunca Măriei tale fiind rânduitoră ca să facem împărțela averei răposatului Ianache Văcărescu biv. vel Vist. la moștenitorii săi i la sufletă, și vechendă că atât M. Sa luminata Domniță Ecaterina, ce aă fost soție răposatului, cât și D-lui biv. vel Cluceră Alexandru Văcărescu, fiul mai sus numitului boieră din soția dintăiă a sa, Elena Rizu, facă cerere în parte fieș-care, ca atâtă să li se deosibescă dintr'acéstă avere dreptățile ce dică că aă a lua; și apoi să li se facă cuviincioasa împărțelă; amă cercetată acele cereri ale M. Sale și ale D-lui Clucerului, și câte dintr'ensele s'aă găsită cu cale, le-am scosă din avere și li s'aă dată pe a mână, după cum le arătămă la vale; iar câte aă fost fără de cuvântă dreptă, se însemnară mai jos iarăși cu pricina loră.

Cererile M. S. Domniței.

Dice că M. Sa Mihaiă Vodă Suțu la Ia Domnie, i aă făcută privileghiă prin luminată cartea M. Sale, ce o vechurămă cu leată 1785, ca să aibă lude 50 scutelnici, pe cari făcendă-i D-lui răposatului pogonași la vii și dărvași, aă poslușită casei pēnă la sfērșitulă vieței sale. Ci ca pentru unii ce sunt făcuți dară pe obrazulă M. Sale, să i se plătescă din casa răposatului poslușania loră. Așisderea dică, că tot M. S. Mihaiă Vodă i-aă fost orânduitoră atunci și lēfă de la Visterie pe lună, câte taleri 150 pe lună, care lēfă i s'aă și dată tot-dē-una și se dă și acum; și cumcă în

Răspunsurile D-lui Clucerului

Aceste privileghiuri s'aă făcut numai și numai pentru cele multe slujbe ce aă arētată răposatulă, către luminașii Domni, și pentru ajutorulă însuși casăi D-lui, iar nu pentru M. Sa Domnița, căci M. Sa era în casa taică-sēu îndestulată de tóte cele ce'i trebuia; iar mai alesă că de vreme ce M. Sa Domnița dică, că lēfa aă intrată în mânelă M. Sale, se cădea să și-o păstreze, nefindă silită a o cheltui în casă, pentru că oră-când și oră-căți bani îi trebuia M. Sale pentru cheltueli de ale M. Sale, avea tótă voia ca să iē de la vātafulă de curte, cum și tãrguelile ce *pohtea* lua

câtă vreme aŭ trăitŭ cu rēposatulŭ, de aŭ și intratŭ baniŭ lefiŭ în mânele M. Sale, dar i-aŭ cheltuitŭ în trebile casei, făcēndu 'și une-orŭ și haine, când vedea cā rēpos. nu' i face; cari cheltueli, fiind-cā era datoria rēposatului a i le face, ca unei soții, să i se împlinēscā acum acea lēfā din averea sa scādēndu-se numai taleri 500, ce aŭ fost ȝis Măria Sa rēposatului ca să' i cheltuiascā la biserica ot. Văcāresci, a fi pentru pomenire, care biserica s'aŭ și făcut.

de la neguțitorŭ, și, puindu-le la catastișele lor, le plătea rēpos. fār' de a intra nimenŭ în cercetare, ce aŭ făcutŭ baniŭ, saŭ tērguelile acelea? decāt numai să auȝā cā Domnița aŭ luatŭ și era îndestulŭ, dupē cum se și vādŭ cheltuelile M. S. trecute în catastișele vātașilorŭ, ce aŭ fost dupē vremŭ, și ale neguțitorilorŭ, și plătite de rēpos. De aceea dar nu mai rēmānea loc și trebuințā a cheltui în casā din lēfā și nu este casa datōre a rēspunde.

Hotārirea judecāții

Acești scutelnici și lēfā fiind făcute pe obrazulŭ M. S. Domniței sunt exsoprica și dreptŭ alŭ Măriei Sale, și cāți dintr'acești bani ai lefi și poslușanie a scutelnicilorŭ vorŭ fi intratŭ în mânele rēposatului, este datorŭ avutulŭ D-lui ca să' i plătēscā, dupē cum chiar așia poruncescŭ pravilele, la cartea 29 titlulŭ 1.

Dreptŭ aceea, cāt pentru scutelnici, fiind-cā dete mărturie Dona Logof. Ispravnicŭ de curte alŭ rēposatului cumcā aŭ poslușitŭ casei, însă: 30 de scutelnici în anŭ duoi și luni douē, avēndŭ M. Sa pe cei-l-alți 20 tocniți în bani, cari bani ŭ lua M. S. Domnița; iar în anŭ 9 și luni 6, toți acei scutelnici aŭ poslușitŭ casei; s'aŭ socotitŭ dar plata poslușaniei lorŭ, pentru fieșcare scutelniciŭ, pe anŭ cāte tal. 30 și s'aŭ făcutŭ tal. 12.600, cari bani scōtēndu-se din avutulŭ rēposatului, i se deterā M. Sale. Iar pentru lēfā, măcarŭ cā āntēiŭ aŭ fostŭ arētātŭ M. Sa Domnița cā intra în mânele M. Sale, dar fiind-cā acum ȝise, cā une-orŭ se lua și de rēposatulŭ și o cheltuia în trebile D-lui, rēmāne cā de va putea M. S. dovedi cu dovadā vrednicā, cumcā aŭ intratŭ bani din lēfā în mânele rēposatului și nu i-aŭ primitŭ Domnița să' și iēe de la moștenitorŭ; iar nedovedindŭ, nu are a cere nimicŭ. Așșderea și pentru baniŭ ce aŭ intratŭ în mânele M. Sale, iarāși ȝicemŭ, cā de va putea dovedi cumcā i-aŭ cheltuitŭ la trebile casei, ce era datorŭ rēpos. a le face, să' i plătēscā moștenitorŭ, iar nedovedindŭ să aibā pace.

«Sā i se dee darurile ce ȝice cā aŭ dārui rēpos. dupē nuntā, însă: unŭ ceasorniciŭ mic de aurŭ în anulŭ dintāiŭ; i unŭ inelŭ de diamantŭ, ot.

Darurile se numescŭ și se ținŭ în sēmā numai acelea ce dā omulŭ soției lui înainte nunței; iar dupē nuntā nu mai are cuvēntŭ a cere

cămăraşul alu II^{lea}, la naşterea fiului D-sale Costache ; i altu ceasornicū mai prost, când s'au întorsū din țera turcescă ; i altu ceasornicū de aurū cu mărgăritarū, și lăntușulū iar cu mărgăritarū, în ziua sf. Ecaterinei, în Domnia Măriei Sale Alex. Vodă Moruzi ; și unū rezanū iestimpū la Bobotéză ; așisderea să i se deē și hainele ce i-au făcutū răposatulū pe obrazulū M. Sale, dicēndū că pravilele orēnduescū a se da muerii darurile nu numai cele dinaintea nunței, ci și cele după urmă, și cumcă tot la acea carte și titlu coprinde că de va dăruī bărbatulū muerii lui cevași și până la mórtea lui nu va strămuta darulū, se întăresce acelu darū și nu se strică de nimenī, precum și chiar cămara împērătescă moștenindū pe vre-unū omū făr'de moștenitorī, nu pôte să strice darurile ; iar mai alesū că de vreme ce omulū este stăpānū a dăruī și la streinī, cât trăesce, cât mai vĕrtosū la însuși soția lui.

alt-cevași, cu pricină de darū, ci fiindcă M. Sa Domnița are îndestule daruri din naintea nunței, să se mulțămescă cu acelea.

Căutāndu-se și pentru acōsta pravile se vĕdu, că adevĕratū se ținū în sēmă darurile ce dă bărbatulū muerii după nuntă ; dar nu în altă vreme, ci numai când acelu bărbatū se pedepsesce cu mórtea din urgie împērătescă, precum scrie la alū 70^{lea} cap.

Într'acestași chipū dar, și cu acōstă despărțire în sēmă darurile dintre casnicī, cele din urma nunței, iar ghenicos altū darū între dēnșii, după nuntă, nu se ținū în sēmă, cum pe largū se vede la cartea 30, titlulū I, poruncinlū chiar așa.

Dar cu tōte acestea fiind-că acele daruri după nuntă, și haīne, ce le cere M. S. Domnița, sunt de prețū, care nu fu vrednicū după pravile a face pe celū bogatū sĕracū, și pe celū sĕracū bogatū, de aceea amū găsitū cu cale de s'au datū M. Sale. Iar cele dinaintea nunței, ce sunt acestea, însă : unū ceasornicū micū cu mărgăritarū și cu lăntușulū iar de mărgăritarū, i o tabacheră de aurū mică, i unū tocū de aurū pentru ace, sciute și de D-lui Cluceralū ; i o flōre de diamantū de tal. 3000, ce o dovedi cu adevĕrința în scrisū iscălită de răposatulū ; acestea după pravile, avēndū dreptate a și le lua, i s'au datū.

Taleri 3000 ai M. Sale, au fostu dați împrumutū cu zapisū, întâiū la D-luī Stolniculū Constantin Nenciulescu și apoi la P. S. Sa Părintele Mitropolitū, și i-au luatū repos. Să i se dea.

Baniū au fostū ai rēposatuluī și de aceea i-au luatū, iar numele M. Sale se va fi pusū în zapisū pentru vre-unū altū sfârșitū, făr' de a fi ai M. Sale, căci Domnița n'au avutū pungă deosebită.

Fiind-că ne încredința P. S. Sa Părintele Mitropolitū, că zapisulū împrumutărei au fostū pe numele M. S. Domniței și baniū i-au luatū rēposatulū cum și Stolniculū Constantinū primi blastemulū P. S. Sale Păr. Mitropolitū, înaintea noastră, că iar pe numele M. Sale au fostū și zapisulū împrumutărei D-luī și cumcă dobânda o plătia la M. Sa, și fiind-că au avutū escoprica cuvenită, nu rămâne îndoială că n'au fostū ai M. Sale, și dreptate avēndū a și-i lua, i s'au datū.

Sculele ce au datū rēpos. D-sale Clucerulū, nu dăruindu-i-le, ca să le aibă întru desevēșită stăpânire, ci ca să le aibă pentru trebuința casei, adică *enhrisin*, după cum i-au fostū datū și 2 moși i o vie, să se ajute cu venitulū lor, cât va trăi rēpos., iar după mórtea D-luī să le puie la mijlocū, ca să se împartă cu ceī-l-altī moștenitorī; însă o *sua* de aurū cu *sori* de diamantū, i unū inel *zekir*, i altū inelū de zmarangd, i o flóre de diamantū, i unū *celenchiū* micū i o pereche cercei, în mijlocū cu rubinuri, împrejurū cu diamanturi și cordea lorū, deasupra iar diamanturi; i unū inelū de diamantū pentru logodnă, să le puie la împărțelă și să și ié dintr'ēnsele partea ce-i va veni după dreptate.

Moșiile și via cu acestū felū de așejământū i s'au fostū datū de taică-sēū, precum dice M. Sa Domnița, de care este și în scrisū adeverința a taică-sēū, cu acestū felū de coprinde. Și nu se împotrivesc de a le întorce, ca să între la împărțelă; iar sculele nu primesce a le da, căci i le-au dăruitū taică-sēū din însăși buna sa voință, după cum obicīnuescū și altī părinți de dăruescū copiilorū.

În adeverința ce este făcută pentru moșie și vie, scrie rēposatulū, că acele s'au datū Clucerulū *catachrisin*, iar de aceste scule nimicū nu pomenesce. Decī de era datorū, tot cu acelu așejământū, negreșitū trebuia să le pomenescă, iar nepomenindū, se cunoscū dăruite, precum și rēposatulū într'o condicuță de scule, ce o vēdumū, cu slova D-sale, arētă, că le-au datū D-luī

Clucerului. Și dar aceste scule ca niște lucruri dăruite pe obrazul D-nelui Clucerului, găsimu cu cale să și le stăpânescă cu pace de către cei-l-alți moștenitori.

Taleri 2500 dice, că i-au dăruit Măria Sa Mihaiu Vodă Suțu (unchiul M. Sale), ca să și cumpere o sculă, și i-au luat răposatul; pentru care în pușină vreme va aduce dovadă.

Aducându dovadă se va cerceta.

De va putea M. Sa Domnița să dovedescă cu vrednică dovadă cumcă chiar M. S. i s'au dăruit acei bani și că i-au luat răposatul, dreptate are să și-i ié de la moștenitori, iar nedovedindă să nu'i supere.

24 de zarfuri de argintă ce au făcută cu cheltuiala M. Sale, și tóte argintăriile, ce sunt însemnate cu numele M. Sale să i se dée.

Acele argintării sunt făcute cu cheltuiala răpos. și pentru căci au învățat Domnița pe argintaș a pune numele M. Sale, nu este datore casa să le pérđă.

Lucrurile ce se fac în casa bărbatului sunt ale lui, și nu póte să le céră soția sa, cu pricină căci le-a numit pe numele său fără de altă dovadă că sunt dintru ale sale; dreptă aceea acele daruri de ori-ce altă argintărie va fi făcută cu numele Măriei Sale sunt ale casei răposatului.

Cererile D-sale Clucerului

Zestrea maică-sa Elenei Rizu a fost numai bani gata tal. 20.000 afară de scule și haine, ce dice că au avut de alți tal. 5.000; ci fiind-că D-lui este firescul moștenitor al maică-sei, să i se împlinescă din averea răposatului și să i se dée D-lui, iară cei-l-alți copii să nu aibă a face cu acea zestre.

Răspunsurile M. S. Domniței

Luându răposatulă vorbă când era în viață, spunea, că zestrea acei răposate a fost peste tal. 20.000 cu bani gata i scule și haine și cumcă după mórtea D-ei s'au făcută patru părți, adică una a sufletului D-ei, alta a Măriorei copilei, sora D-lui Clucerului, și alta a răposatului și cea de a patra a D-lui Clucerului și fiind-că Mărióra au murit în vréstă de ani 14, moștenindă taică-său și partea ei, să se dée Dumisale Clucerului a patra parte; iar din cea-l-altă zestre să ié și Clucerulă parte cât un copil; iar de nu se ține în sémă

vorba rēposatului, sǎ se facǎ împǎr-
țelǎ dupē pravilǎ, de obiceiū în trei
pǎrți, adicǎ una Clucerului, alta su-
fletului și alta rēposatului, din care
parte a rēposatului sǎ iē și Clucerulū
deopotrivǎ cu cei-l-altți copii.

Fiind-cǎ acestū felū de împǎrțelǎ, precum ȃice M. S. Domnița în scrisū
nu se vede fǎcutǎ de rēposatulū, amū cǎutatū pravilele ca sǎ vedemū de s'ar
cuveni rēposatului a lua ceva și din acea zestre a soției d'ântēiū și amū gǎsitū
la cele împērǎtesci, cartea 28 titlulū 14, scriindū chiar așia (text grec):

.....

Ci de vreme cǎt rēposatulū în viața aū trǎitū, vre-o orēnduialǎ în scrisū
ca acēsta n'aū fǎcutū, cu cǎt mai vērtosū copiiū sēi cei fǎcuți cu M. Sa
Domnița, acum dupē mōrtea tatǎlui lorū nici unū cuvintū de dreptate aū a
se amesteca la acēstǎ zestre, cǎnd rēposatulū aū tǎcutū și cǎnd firesculū ei
moștenitorū stǎ de fațǎ. Așșderea ne arētǎ și P. S. S. Pǎrintele Mitropolitū,
cǎ rēposatulū chemǎndu-lū de l'aū ispovēduitū și cu mințile întregi fiindū,
între altele cei aū arētati cǎ lasǎ dupē mōrtea sa a se urma, i-aū spusū și
pentru acēstǎ zestre, cǎ aū fostū în sumǎ de tal. 20.000. Decī, dupē acēstǎ
învēțaturǎ a pravilei, urmēzǎ ca tōtǎ acēstǎ zestre sǎ o iē D lui Clucerulū,
fǎrǎ a nu se amesteca cei-l-altți copiiū întru nimicū, adicǎ taleri 20.000, iar
nu mai mult, dupē cum aū arētati mortulū la sfârșitulū vieței sale și dupē
cum și M. S. Domnița asemene ȃice, cǎ aū auȃitū din grainulū rēposatului, care
banī s'aū și datū D-lui Cluceralui acum.

De vreme ce darulū dinaintea
nunței alū M. S. Domniței este de
tal. 3.000, sǎ i se dēe și D-lui pentru
darul dinaintea nunței alū maică-sei
tot atȃta, mǎcar cǎ atunci fiindū taică-
sēu tinerū și la însurătōrea ȃntēia,
la locū strēinū, în Tarigrad, și la o
casǎ ca aceea, cum era pe acea vreme
a rēposatului Iacovache, socru-sēu,
urmēzǎ a fi datū daruri de mai mult
preț, dupē starea zestreī maică-sei și
dupē firea ce avea rēposatulū, cum
este sciutū de toți; dar se mulțā-
mesce pe cǎt aū luatū M. S. Domnița.

Sǎ dovedēscǎ D-lui Clucerulū ȃisa
D-lui și așia sǎ i se dēe.

Cumcă au avut și răposata maica D-lui Clucerului daruri înaintea nunței nu rămâne îndoială, mai vârtos că căsătorindu-se răposatul în Țarigrad la acest fel de casă și luându zestre îndestul după vremurile de atunci. Drept aceea după neîndoiala ce este, că au avut și măică-sa daruri, i s'au scos scule de tal. 300, asemenea ca și M. Sale Domniței.

O suia de diamant, un inel roza-galben și opt șire mărgăritar ce le-au fost cumpărați răposatul de la măică-sa Ecaterina Vornicea Văcăreșca în tal. 3.500, din care au apucat de au dat tal. 1.500, iar taleri 2.000 ce sunt să mai dea, au orânduit la sfârșitul vieții sale, ca să se dea D-lui și să i se numite scule ca să i fie pentru două copile ale sale, cum la acesta arătă P. S. S. Păr. Mitropolit, ci să i se dea sculele și să i se răspundă acei bani.

Nu se poate încrede la acesta numai pe mărturia P. S. Păr. Mitropolit, ci fiind-că este spre paguba celorl-alți copii și cu folosul numai al unuia și aceste sunt lucruri părintești prin cari toți copiii trebuie să se împărtășească, să facă judecata cercetare de a găsi temeiul adevărului.

Fiind-că ne încredințăm P. S. S. Păr. Mitropolitul, că așa au orânduit răposatul la sfârșitul vieții sale precum dice D-lui Clucerul, din care se dovedește, că însuși stăpânul lucrului cel ce au lăsat pentru copii îndestul avut, așa au voit să se facă de a le lăsa nepoțelor D-sale acele scule, după ce vor răspunde tal. 2.000 și fiind-că un părinte păzind «to falchi diomeros» a lăsa copiilor săi, nu este oprit a face și deosebită către nepoți; după această orânduială a răposatului, ce ne-o încredințăm P. S. Păr. Mitropolitul duhovnicul răposatului, a căruia mărturie este primită judecăței, găsim cu cale, ca răspunzându D-lui Clucerul acei taleri 2.000, să i se dea mai sus numitele scule, și să fie dator a le da copiilor D-sale Maria și Safta, precum le-au orânduit răposatul moșul lor, fără de a nu le înstreina la altă mână, sau a le da la alt copil al Dumisale. Ci dar, pentru ca să putem face dreptă împărtelă și pentru ca să se cunoscă partea sufletului câtă este din toate, s'au pus preț lucrurilor mișcătoare și nemișcătoare, nu însă precum s'ar vinde la străini ci mai cu scădere, ca o prețuire între părtași și aducându totă averea în sumă, am scos mai întâi banii domnesci ai menzilhanelor, precum ni s'au poruncit prin luminată pitacul M. Tale, apoi zestrea D-lui Clucerului și dreptățile M. S. Domniței, ce se cuprind mai sus. Așiderea și pentru datoriile ce se cer de către unii alții cu zapise și fără zapise, s'au deosebit din avere zapisele de datorii ce are și casa a lua și s'au dat la Sf. Mitropolie, ca să stea acolo în păstrare, până ce vor dovedi datoria că este bună

și dreptă și apoi să'și iee fiesce-care dreptul lui. Iar celă-l-alt avutū ce au rămasū bunū și fără de nici o pricină l'amū făcutū în șese părți de o potrivă una cu alta, din care una s'aū datū M. Sale Domniței spre a o avea *catahrisin*, iară nu cu stăpânire desevêșit; alta D-sale Clucerului Văcărescu, i trei părți la 2 copii și o copilă a M. S. Domniței: Nicolae, Iorgache și Elena, iar a șesea parte amū deosebit'o pentru sufletulū rēposatului în lucruri mișcătore și s'aū datū în mânilorū D-lorū boierilorū epitropi ai rēposatului, ca să facă tôte pomenirile și milosteniile câte rēposatulū la sfêșitulū vieței sale au orēnduitū prin ispovedanie către P. S. Părintele Mitropolitū, după cum pe larg se cuprinde în tacirulū ce ne-aū arētatū P. S. Sa în scrisū. De care acēstă împărțeală amū făcutū și deosebi.e foī de lucrurile ce au cădūtū în partea fieș-căruia și a M. S. Domniței și a D-sale Clucerului și li s'aū datū la mânī, iar a sufletului și a nevrēstnicilorū copii s'aū datū în mânilorū D nelorū boierilorū Epitropi, ca unii ce sunt rugați de rēposatulū a'ī căuta sufletulū și a avea grija copiilorū. Iară hotărīrea cea desevêșită pentru tôte rămāne a se face de către Înălțimea Ta.— 1797, Septembre 20.

Dositeū Mitropolitū, Dumitrache Banū, Vel Spătarū Mavrocordat, Vel Banū Racovișă, Nicolae Filipescu Vornicū.

Cod XXXV fila 328 verso.

Pitacū la vel Aga ca să caute în jurulū caselorū de beilicū unū conacū «pentru cinstitulū Arbar-Emeni de la Silistra, case ce se va socoti că face de conacū și îndată să le deșarte, pēnă în diuă să fie gata pentru a intra mosafirulū.—26 Ianuarū 1797.

Cod. XXXVI fila 23 verso.

Cărți legate la Ispravnicīi din Vlașca, din 12 Iulie 1798, să nu îngădue serhatlii din Giurgiu, de a se întinde peste hotarulū țerei. Li se vestesce că s'a scrisū tot-odată și Capu-kehaialei de la Giurgiu, ca să arēte la cei mai mari să le deē nizamū. «Iar când nu vorū avea înțelegere a se trage . . . făr' de gâlceavă, să aveți a însciința Domniei mele fără de zăbavă».—12 Iulie 1798.

Cod. XXXIX fila 60.

Pitacū din 6 Sept. 1798 către tacsildarulū vinăriciului din Slam-Rômnic. Să nu fie slobodū nimene a scôte buți cu vinū din Dealū, înainte de măsurătore a tot Dealulū «că vinū negușitorī din părțile streine pentru cumpēratulū vinurilorū, cari grăbindu-se pentru alișverīșulū lorū, și neașteptândū nici măcar măsurătore Dealulū, cumpără sumă de buți cu vinū și le scotū din Dealū mai 'nainte de măsurătore, din care acēsta, nu puțină pagubă se dă huzmetului domnescū și deosebitū strigare podgorenilorū, că nu mēsōră după rēnduială, ci sārind din locū în locū, se face întārziere la cei mai mulți.

Cod. XXXXI fila 74 verso.

Sudită frances (Cod. XXXIX fila 12). Implinire de banî.

Sudiții refuza a da havaetulă luî vel Cămărașă. (Cod. XXXIX fila 17).

Circulare din 15 April 1798, la Ispravnicii de Slam-Râmnic, Buzău și Ialomița să prindă pe unū Hagiopolu Ismail și pre alți turci, după cererea luî Hussein Pașa, Aga de Brăila «orënduită pentru nizamă».

Cod. XXXIX, fila 31.

Cod. XXXII fila 145 constată prezența unei Căimăcămii la 1 Decembre 1797. Ultima jalbă seî anafora adresată luî Al. Ipsilante este din 20 Noembre 1797, la pag. 144 și verso p Condiceî XXXII. Actulă de la pag. 145 verso dovedesce, că Căimăcămia țerei la căderea luî Alex. Ipsilante o ține Mitropolitulă și boșerii de Divană pênă la sosirea noulă Domnă.

Codicele coprinde o serie de acte și anaforale adresate velișilor boșeri Caimacamă, dar și câte-va file rupte.

Condica se termină cu fila 155.

Observămă că la fila 151 verso se află rezoluțiunea luî Constantin Gh. Hangeri Vvod. din 13 Ianuar 1798, asupra anaforalei tribunalulă de criminalionă, de la 12 Ianuar 1798, ertândă pe unū vinovată ciobană de la satulă Beiă, din Vlașca.

La fila 154 verso, în 7 Februar 1798, același Domnă Constantin Gh. Hangeri Vvd. dă rezoluțiune asupra anaforalei de la Criminalionă (Enache Mavrodin Pah., Neculi Cuzi Serdară, Const. Catlica, Pascal II-lea Vistieră și Thoma Panait) relativ la unū procesă de țigană.

Iancu Caragea este Caimacamă ală Craiovei la 1796 Dec., și continuă 1797 Feb. 13, iar D. Hangeri vel Agă la Bucureșci.

*

Intre judecătoră, la 1797 Febr. aflămă pe Dumitrache Clucerulă, Iordache Crețulescu și Manolache Florescu.

*

Radu Golescu la 5 Februar 1797 este Vornică ală obștiriloră.

*

La Februar 19, 1797, aflămă în Divană pre: vel Bană Racoviță, vel Vornică Crețulescu, vel Vornică Filipescu, vel Logof. Ștefan Văcărescu, vel Spătară Mavrocordat, vel Logof. Const. Filipescu, vel Vornică Damaris.

Se mai găsesce iscălindă ca vel Logof. Isac Ralet.

La Mart 1797 vel Spăt. Mavrocordat.

Hangeri s'a întălnită pe drumă cu Ipsilant (Cod. XXXIX fila 20) și aă avută cuvântare cu elă. Apoi vorbesce de Marele Log. Al. Manu și iubitulă nostru frate Banulă Alex. Hangeri. «S'aă trasă polița (de la 14 ale lunei Oct.

1797), de cinstiții D-lui Marele Logofetū Al. Manu și D-lui iubitulū nostru frate Banulū Alexandru Hangeri, de s'aū datū Prea înălțatului Căpitan Pașa, stăpânulū nostru, și acești taleri 20.000 plătindu-ī acum lui Polihronie Gelep, veī ține acestū alū nostru domnescū pitacū întru ținerea în sēmă și scāderea Dumitale.»—1798 Ghenar 10.

Familia Văcărescilorū. În interesulū biografiei Văcărescilorū, aducemū aci câte-va informațiuni culese din codice.

Amū arētatū că după mōrtea lui Enache Văcărescu a urmatū procesū mare pentru avere, între Alecu Văcărescu și vitrega sa mamă Elena, născutā Dudescu. Din Cod. XXXIX fila 50 verso, amū adusū acte relative la proces, din 31 Mai 1797. (Veđi și la pag. din urmă 357).

La 19 Iulie 1798 s'aū făcutū mezatū în curtea Domnescă de la Mihaiū Vodă a lucrurilor și juvaerurilor rēpos. Enache Văcărescu. Acesta se vestesce boīerilorū din ordinū domnescū, spunēdu-li-se că aū voīe să le cumpere, orī în detaliu, orī pe tōte la unū locū. (Cod. XXXIX fila 61 verso).

Alt actū relativ la procesulū lui Alecu Văcărescu Clucerulū cu fosta lui soție Elena Dudēscă, este din 20 Iulie 1798 în Cod. XXXIX fila 62.

Procesulū nu era terminatū nicī în Septembree 1798. Prin Ispravnicī se urmārea averea immobilă. (Veđi pitacū la Ispravnicī din Teleorman din 6 Sept. 1798. (Cod. XXXIX, fila 75.) Ba și prin cărți de blāstemū se urmāri averea immobilă, bună oră moșia Găvănescī, via de la Bărzescī, moșia din Lunca. (Veđi Cod. XXXIX fila 112 verso și 113.

Acestū procesū sārăci pe Alecu Văcărescu, în favōrea Elenei Dudescu vitrega sa :

«Fiind-că Clucerulū Alex. Văcărescu, fiulū rēposatului Vistierū Văcărescu, din întēmplările cele sciute aū scăpātātū, intrāndū și la datorii, și de vreme ce din periusia casei rēpos. Văcărescu s'a fost deosebitū *partea sufletului*, pentru milostenii, orēnduindū de a se da la zidirile orphanotrofiei, dintr'acei banī i se hărăzesce tal. 5000 a se ajutōra la catastisia stārei sale».—8 Sept. 1798.

Cod. XXXIX fila 76 verso.

La Oct. 1798 se întēmplă o mare crimă. Vornicēsa Venețiana Văcărescu care locuia cu frumōsa sa fatā la moșia Jilava din Ialomița este asasinatā.

La 27 Octombree Vodă ordonā trimiterea la fața locului a judecātorului Spătāriei, Stolniculū Șerban, ca să cerceteze «și cu tot felulū de mijlocū să se silēscă a găsi ucigașii... Inșă cu pricina acestei întēmplări să nu se deē turburare între locuitorī, sēu de a se aduce niscaī-va sātenī pe aici».

Cod. XXXIX fila 131 verso.

A circulatū svonulū că Alecu Văcărescu, care iubea pe vară-sa, fiica Venețianeī Văcărescu, scia cine a comisū crima de la Jilava. Justiția n'a făcutū

lumină asupra acestei fapte și istoria obligată e să tacă, ca să nu ajungă unŭ romanŭ, în locŭ de a fi oglinda realităței.

În vol. acesta noi vomŭ publica, la rubrica justiției sub Hangeri, acte diverse relative la Văcăresci.¹

ANEXĂ LA PAG. 158

Nici unŭ documentŭ mai propriu de a ne aduce fotografia exactă a boșerimeii de la finea secolului trecutŭ, și începutulŭ secolului XIX^{lea} ca o lucrare, ce ne-a căduțu la mână, purtându titlu: «Comodie în 2 fapte pentru tarafurile cele ce aședă Domnia».

Este negreșit, prima încercare în genulŭ dramaticŭ scrisă la Români de și în realitate nu este decăt unŭ pamfletŭ, despre care amŭ vorbitŭ în urmă la pag. 158.

COMODIE ÎN 2 FAPTE PENTRU TARAFURILE CELE CE AȘEDĂ DOMNIA

Obrazele ce se cuprind într'acéstă Comodie.

P. S. Sa Păr. Mitropolitul.
D-luŭ Banul Grigore Ghica.
Stanciu bărbierul, sofragiu.
Hatmanul Pană Costescu.
Iancu Cocorăscu.
Mihăiță Filipescu.
Marghiola Rosetóia.

Iordache Florescu.
Iordache Comănenu.
Costache Vlădoianu.
Alecu Nenciulescu.
Ciocoiul luŭ Iordache Florescu.
Vizitiul Dumisale.

FAPTA ÂNTĂEA

PERDEAUA I^{ca}

Mitropolitulŭ. Eii, Arhon Bane, astă-đi Vodă au muritŭ și de a luŭ jale noi trebuie să ne bucurămŭ.

Banulŭ Ghica. Și ce jale! Jale în casa luŭ și între prietenii luŭ, iar noi trebuie să ne bucurămŭ!

Mitropolitulŭ. Noi mai ântăiiŭ trebuie să ne întâlnimŭ cu ai noștri la D-luŭ Hatmanulŭ Costescu. Să fie și cucóna Marghióla Rosetóia la sfatulŭ nostru, să'și dea și Dumnéei părerea, cum să urmămŭ, și ce trebuie să facemŭ, căci într'altŭ chipŭ greșimŭ, și nici n'avemŭ altă casă mai de taină, decăt la cucóna Marghióla.

Banulŭ Ghica. Adevăratŭ! Bine đici P. S. ta! Că în casa Dumnéei multe taine se săvêșescŭ!

1. Veđi și Cod. XXXIX fila 8 verso și 30.

Mitropolitulū. Așa dar mâine de dimineță oîu veni eū la D-ta, și oîū vesti și pe cei-l-alți, și ne-omū aduna cu toți la cucōna Marghiōla.

Banulū Ghica. Eū așteptū negreșitū. (Fugū, se despartū unulū de altulū. Ii vestesce Mitropolitulū pe toți cei-l-alți să se adune la cocōna Marghiōla. A doua zi de dimineță se scōlă Mitropolitulū și merge la Banulū Ghica, și întălnesce pe Stanciu feciorulū și vorbesce cu dēnsulū.)

PERDEAUA A II^a

Mitropolitulū. Bună dimineța, Stănciucule! ce face boerul?

Stanciu. Mulțămimū Sf. tale, P. Sf. Părinte, acu s'aū sculatū de la patū, și acu șade pe țucalū și se uită în oglindă, și 'și scōte pērulū cu cimbistra, pēnă oîū pune eū masa și să mergū să'ī vāpsescū barba, să'lū fētuescū și apoi iese la obraze.

Mitropolitulū. ȶiī mai curēnd, să mērgă așia, că acum nu'ī vremea de gătitū. (Merse Stanciu și ii spuse. Dice: Spune-ī să vie înăuntru.)

PERDEAUA A III^a

Stanciu. Poffimū, Părinte!

Mitropolitulū. Bună dimineța Dumitale! Dar ce pōte fi atāta gătēlă! Acum nu e vreme de gătitū, ci să alergāmū pe brānci, să fimū noi ce-omū fi, să nu ne trecă alțiī înainte.

Banulū Ghica. Nu te teme, Părinte, că o să vie Hangerliu Domnū, și o să fimū noi tari și mari, și acei-l-alți toți sub piciōrele nōstre, să se uite la noi cu jindū.

Mitropolitulū. De acea trebue să ne silimū, să nu ne ia alțiī pe dinainte (Fug, se due la cocōna Marghiōla. Acolo toți adunași ii aștepta. Intră Mitropolitulū înainte, dă bună dimineța.)

PERDEAUA A IV^a

Mitropolitulū. Bună dimineța, fiică, cocoană Marghioliță!

Rusetōia. Sluga, Părințele; dă'mī māna, să'ī o sărut, și mă blagoslovesce.

Mitropolitulū. Blagoslovită să fiī, fiică.

Mihăiță Filipescu. Cu mētanie, Părinte!

Mitropolitulū. Bogdaproste, tată fiule!

Iancu Cocorēseu. Sărut māna, Prea osfințieī tale, Părinte!

Mitropolitulū. Bună dimineța Dumitale.

Costescu. Ia să lāsāmū noi vorbele și țērmoniile fără folos, și să vorbimū de ale nōstre.

Rusetōia. Veți, Prea Sfinte Părinte, necazulū, care te-aū necăjitū vrăjmașiī, rugăciunea Prea osfințieī tale l-a întorsū asupra capulū lorū și aū arētatū, și le-aū arētatū Dumneđeu minunī prin mōrtea lui Vodă, că și ei le făcuseră nesuferite și luaseră toți din găinaț.

Mitropolitulū. Numai eu sciu cât m'amū necăjitū, și cât amū lăcrămatū și cât m'amū rugatū pentru rēsplătire!

Banulū Ghica. Dar eū? doi ani fără de Vistierie! Puțin era să'mī iasă și feciorulū Băleanulū înainte.

Mihăiță Filipescu. Dēcă trăia Vodă, negreșitū îl vedeai și Vistier, și noi rămăneamū pe după ușă; și dēcă amū vrutū să vorbescū cevași mă înfundară în Mărgineni.

Iancu Cocorēscu. Ba ți-ai auditū și ponose. Unii ți-au ȓisū că ai furatū imumele de la Nicolopolo, alții șaluri de la Clucer, și le-ai ascunsū în șacșari, și alții că ești varvarū, mojićū, gros în cervice, că pe unde mergi la județe te strici cu pămēntenii, și te bați cu tovarășii ca orbeții.

Rusetōia. Ba ai vēđutū mititelu, că pōrtă ponose pe d'intregū sufletulū meū; în anulū trecutū îl bātu de mōrte unū arnăutū ciurciuplec și patrioții noștri nu-i făcură nimic.

Costescu. Ba încă și-l mai apăsă: în vērsta în care se află, și de abia este Clucer, și feciorulū Băleanulū Logofēt, el, care să'i fie fecior Dumnelūi.

Mihăiță Filipescu. Da D-ta nu veđi că ești c'o mână de sufletū, c'unū piciorū în grōpă și cu altulū afară, și de-abia pēnă acum ai vēđutū o Vornicie de politie și o Hătmănie.

Rusetōia. Ce mai lucru! veđi terciū cū mămăligă; și aceste, dēcă nu eramū eū să mijlocescū, să îndatorezū curtea lui Caragea, să moșescū pe Domnița Ralu, să'i scoțū copilulū... nu te teme că mai era pe lume Domnița Ralu!

Iancu Cocorēscu. Apoi eū la Caragea n'amū mai luatū de cât o isprăvnicie, și atunci vai de mine ce pătimiī, că puțin era să'mī taie și mâinele, și acum la Domnulū alt, iarășī mai mult de cât o Isprăvnicie nu putui lua, și mă scōseră fără vreme, ȓicēnd că sunt jăcașū și am prăpăditū județulū.

Mitropolitulū. Acum ce-o vrea D-ȓeu! tōte se îndrepteză.

Banulū Ghica. Îndoeli cū năluciri nu trebuie să avemū, numai să vie Hangerliu și atuncea ne-omū cam umfla și noi în pene ca gânsaciī.

Mihăiță Filipescu. Tēmă 'mī-e să nu vie Mihaiū Vodă de la Iași, și să veđi pe toți iar isbutindū.

Mitropolitulū. Noi trebuie să âmblămū, tot să aflămū, cine ce vorbesce și de cine trag nădejde să fie Domnū?

Rusetōia. Nu scii, Părințele, că eū amū fostū asēră la unū locū, că aveamū trebă cu o tēnēră și mi-au spusū, că au auditū cum că rudeniile lui Mihaiū Vodă âmblă tōte vesele de părărē de bine.

Mihăiță Filipescu. Dēcă rudeniile lui Mihaiū Vodă sunt vesele, firește vine. Și cu câți calici s'au mai ruditū și elū! dēcă i va pune pe toți în trebă și-i va boeri, apoi celor-l-alți li se înfundeză beșina tuturor.

Banulū Ghica. De e venitū Mihaiū Vodă, eū tot oiū să fiū Vistierū; numai să nu fie vre-unū frate de ai Dōmnei, căci și atunci o să fie tot ai

de aũ fostũ, tarĩ și marĩ, și noi sã rãgãimũ și sã ne pãstrãmũ pohta în cuiũ.

Mitropolitulũ. Asta'mĩ este și mie!

Rusetõia. Deserã amũ sã mergũ la unũ locũ, pentru trãba unuia, cã mi s'aũ rugatũ, și de acoloa pot afla cãte cevași. Mãi aflu și cuconulũ Panã ceva.

Banulũ Ghica. Mẽ ducũ și eũ mãne la Colintina sã aflu și eũ cãte cevaș de la Isprãvnicelulũ meũ.

Mitropolitulũ. Veđĩ, cõcõnã Marghioliã, cã puteđĩ vorbi cu tođĩ, și D-ta arhon Bane, mergĩ la Colintina, veđĩ de mãi aflu și de acolo ce'ĩ putea.

Banulũ Ghica. Eũ mergũ în tõte đilele ca'mĩ place sã mẽ uitũ la ciute și la cãpriõre cum paseũ pajiștea verde.

Mitropolitulũ. Dẽcã o vrea Dumneđeũ, mi-oĩũ rãsbuna și eũ inima cu cine-oĩũ sci eũ, și nicĩ odatã nu mi-oĩũ mãi uita sã le vorbescũ.

Rusetõia. Aĩ dreptate, Pãrințele, ca sã nu'ĩ uiđĩ ce'ĩ fãcurã cu Argeșul.

Mitropolitulũ. Eũ, sã uitũ? Nicĩ odatã nu potũ sã uitũ, sã ferescã D-đeũ.

(Fugũ tođĩ, se despartũ unul de altulũ).

F A P T A A I I^a

PERDEAUA I^a

Florescu cãtre Comãnenũ. Cumnate, ce ședemũ și nu scriemũ la Iași? Ca dõr de l'o aduce Dumneđeũ aice Domnũ, sã ne mãi încurãmũ și noi caiĩ, cã destulũ de cãnd grãcinãmũ. (?)

Comãnenũ. Ha, Ha! Și mãi eștĩ la mirare și la ãndoialã cã nu o sã vie M. S. din Iași? Fĩi odihnitũ cã ne vine și nouẽ apa la mõrã și o sã ãmble și morile nõstre.

Vlãdoianu. Ce-o vrea Dumneđeũ! Mẽ facũ și eũ Bucurescean, iesũ și la õmenĩ ãntre obraze; de cum o veni M. S. Vodã, pẽ mine mẽ trage de la Craiova aici și mẽ urcã la trãpta Ia. (ãntro sineși) Veđĩ, futu-ĩ mãsa, ce norocitũ sunt eũ! Sã fiũ cumnatũ cu unũ Domnũ!

Nenciulescu. Și eũ la acẽsta sunt ãncredinãatũ, cã o sã vie M. S. cuscru-meũ Domnũ aci, dupẽ scrisorile ce le amũ de la fie-mea din Țarigrad, și dẽcã o vrea Dumneđeũ iarãși ãmĩ pune mãna ãn capũ. Põte de n'o vrea Dumneđeũ, de n'o veni.

Florescu. Vine, vine, vine, fiđĩ ãncredinãađĩ! cã eũ m'amũ ãndestulatũ de la fecioru meũ, cã elũ are frate odagiũ la poșta de la Olteniã, și viindũ aci sã'și iẽ opincĩ, i-aũ spus cã aũ trecutũ capiolan la Iași, pentru Domnũ ca sã se mute aici.

Comãnenũ. Capiolan? Ce đice? Aũ nu'lũ sciĩ bine cãnd aũ trecutũ?

Florescu. Nu aibĩ nicĩ o bãnuialã, cã n'amũ aflatũ de la altũ, ci chiar de la fecioru-meũ.

Comănenu. Stăi, cumnate, stăi pe loc, c'oiu să'i spui și maicăi, ca să scie și Dumnéei, frate, astă veste, că nu-i puțin pentru noi decă ai auđit de la feciorul D-tale.

Florescu. Așia, în credință, iaca și feciorul. Déca poftesci chiamă și'lă întrébă singur.

Feciorul. Așia este, cocóne, că mi-a spus și mie un frate al meu, ce este odagi, ceauș și rotar la poștea Cărcinivilor, în drumul Cănenilor.

Comănenu. Ce spui, porc de căne? Auđi, auđi, cumnate, ce spune, că frate seú este la Cărcinov în drumul Cănenilor, iar nu la Oltenița.

Florescu. Ciocoiule, blăstematele, dar tu nu mi-ai spus mie așia.

Feciorul. Ba așia, Cocóne, dar n'ai auđit D-ta bine, că atunci când îți spuneam eu, D-ta fluerași și n'ai băgat sémă.

Florescu. Mănânci căcat, porc de căne! Eși afară! (Îi dá 2, 3 palme și'l dá afară).

Nenciulescu. Nu'i nimic acésta, că sunt alte semne și alte doveđi, care ne este îndestul noué pentru M. S.

Comănenu. Scii și acésta și sunt bine încredințat că o s'ă'lă avem Domnă aice.

Nenciulescu. Déca o vrea Dumneđu și n'o meșteșugi dracul, daș și eu sărăcia din casă afară.

Vlădoianu. Bun e Dumneđu, măcar că eu și trag nădejde.

Nenciulescu. Să trăiască fie-mea din Țarigrad, că bună nădejde imi vine de la dēnsa. Numai de-ași vede-o odată Dómnă!

Florescu. Mie imi este ciudă de calicul de ciocoi, de ce s'ă'mi spuie minciuni, și m'am rușinat și eu după vorba lui.

Comănenu. Eu veđu că nădăjduesc tare unii și pentru Hangerliu, mai vėrtos Gligore Ghica.

Nenciulescu. N'am gândul tocmai de Hangerliu, că este mai ticălos de cât mine și credit n'are de un ban, și cu ce dracu să se mai facă el Domn?

Vlădoianu. Asta socotesc și eu, mai vėrtos că sunt și legătur, ca să nu mai fie Domn din altă familie.

Florescu. Nu scii, că a séră am fost la un loc și mi-au spus că Marghióla Rosetóia au vorbit acolo, cumcă are bună nădejde pentru Hangerliu.

Comănenu. Aducu'mi aminte; nu scii că Marghióla Rosetóia și cu Pană Costescu pórtă plosca cu minciunile din casă în casă? Așia sunt invėțați.

Nenciulescu. Apoi meseria loré este acésta.

Vlădoianu. Acu e vremea să mergem pe a casă și mâne iar ne-om aduna cu toți, să vedem ce mai vorbesc ómenii nóptea.

(Își iéu séra bună și plec unu după altul, iar Florescu dá poruncă vizitului și feciorului, de séră ce să facă).

PERDEAUA A II^a

Florescu. Veđi mai trageți și voi cu urechia și tu și vizitiulū, să luați sēma și vedeți ce mai vorbescū ōmenii pe-afară, și mâine diminēța la 12 cēsuri să fie caii gata, și masalaua aprinsă că oiū să mergū afară.

Feciorulū. Bine, Cocōne, la 12 cēsuri este ȑiuă albă, și noi cu masala!

Florescu. Sōrele nu este rēsăritū încă la acelū cēsū și eū dēcă n'oiū merge cu masala pe podū la acea vreme, eū nu sunt boierū. Malista și...

PERDEAUA A III^a

Feciorulū. Cucōne, tōte sunt gata dupē poruncă; și 'mī spuse o vorbă vizitiulū, că aū auđitū astă-ȑi la măcelărie vorbindū ōmenii cumcă s'aū vestitū prin multe cărciume a sēră schimbarea M. Sale.

(Plēcă Florescu de a casă, merge la Comănēnu, se întăluce cu toȑii și începe să vorbescū).

PERDEAUA A IV^a

Florescu. Să vē spuū lucruri curiose: vizitiulū meū aū auđitū aȑi la măcelărie, cumcă s'aū făcutū cunoscută schimbarea M. Sale prin tōte cărciumile și eū de părere bună amū făȑăduitū feciorulū că dēcă m'oiū face eū Logofētū mare, ilū facū și pe elū Logofētū II, și pe vizitiū judecātorū la Departamentulū de 15.

Vlădoianu. Giaba vorbimū noi, că aū venitū scrisori particulari, cumcă s'aū făcutū Scariāt Călimach Domnū și noi amū rēmasū tot ca ântēiū.

Nenciulescu. Eū asta sciū că este havadișū vechiū; dar noi cum credemū? iar aeum aū venitū și capiolan.

Comănēnu. Ce spui? Ce ȑici? Nu glumi că'mī iesū din simȑiri.

Nenciulescu. Eū, glumă? Eū? Dōmne feresce! Tōtă lumea scie de asta, și noi tot ca vaī de noi!

Comănēnu. Bată-lū Dumneȑeū norocū! fire-aī alū draculū norōce! Afurisitā ursitōre! Dar mai bine că nu fuse nici pe voia lui Gligore Ghica.

FAPTA A III^aPERDEAUA I^a

Ghica către Mitropolitulū. Părinte, s'aū isprăvitū nădejdea nōstră.

Mitropolitulū. Vēdū și eū.

Rusetōia. Bată-l Dumneȑeū vrăjmași, mânca-i-ar căniī vrăjmași.

Mih. Filipescu. Veđi, cucōnă Marghiōlă, mai âmbă D-ta cu cuconulū Pană de mai aflați căte cevași: cine să vie cu Vodă și cine nu?

Rusetōia. Ceī ce sunt sciuți.

Costescu. Pe semne numai pentru ei s'aū datū norocul.

Cocărēscu. Pe semne noi tot-dēuna căciulindu-ne și papucindu-ne pe la alȑi!

1. Din erōre, la pag. 158 amū ȑisū că acēstă piesă era-dinainte de venirea lui Hangeri. Unū studiū ulterior m'a convins că este de la 1819. Totuși conclusiunea mea rămāne aceeași, că Hangeri era o vechiă cunoscință a boierilorū, înainte de ce elū căpētă Domnia.

ANEXELE DOMNIEI LUI HANGERI

Biserica și școala. 1. Mănăstirea Sf. Elefterie din Bucuresci. Hrisovă din 4 Februar 1798. Identică cu celă de la Moruzi, 30 Iunie 1793 (veđi tom. VI p. 90)

2. Hrisovulă Mănăstirei Sf. Spifidon-noă din Bucuresci, din 5 Maiă 1798. Identică cu celă de la Moruzi, din 18 Aprilă 1793. (v. tom. VI p. 67). De asemne și chrisovulă din 17 Maiă 1798 este în totulă identică cu celă de la Moruzi din 5 Aprilie 1793, dór numai boerii divaniți, a căroră mărturie se aduce, sunt, seă alții seă schimbați cu slujba. Veđi în acest volum : *Divanulă lui Hangeri* (v. tom. VI p. 64).

3. Hrisovulă Mănăstirei Sf. Gheorghe-noă din Bucuresci, din 23 Maiă 1798 este identică cu celă de la Moruzi din 28 Aprilie 1793. Deosebirea e că : îndreptarea ce o face Moruzi în chrisovulă seă relativă la numele unui sată anume Valea Bobului «din greșala condeului, încă din vremea Domniei sale răpos. Nicolae Vodă Caragea, s'a numită în hrisovulă Măriei sale Valea Boului, și așa s'aă fost înnoită și cele din urmă hrisove domnesci», de aceea Moruzi a îndreptată în chrisovulă seă numele de Valea Boului prin acelă de Valea Bobului, ca să nu se isterisescă Mănăstirea de venitulă de vinăriciă după acea moșie. Hangeri pune în chrisovulă seă deadreptulă numele corectată : Valea Bobului (v. tom. VI, pag. 78).

4. Hrisovulă Mănăstirei Mărcuța, din 24 Maiă 1798 este identic cu celă de la Al. Moruzi din 19 Aprilă 1793 (veđi tom. VI p. 109).

5). Hrisovulă Sf. Mitropolii, din 14 Maiă 1798, este identic cu celă de la Al. Moruzi din 10 Iunie 1793 (veđi tom. VI pag. 42). Deosebirea e că Moruzi întăresce prin hrisovulă seă pe celă ală predecessorului seă M. Suțu, iar Hangeri pe celă ală lui Al. Ipsilant din 16 Mart 1797.

6). Hrisovulŭ lui Hangeri pentru Mŏnăstirea Sf. Ecaterina, din Bucuresci, cu data de 23 Maiŭ 1798, este în coprire identic cu celŭ alŭ lui Moruzi din 1 Noembre 1794 (v. tom. VI pag. 54). Deosebirea e numai în formă, așia: Hangeri amintese de adaosulŭ făcutŭ de Moruzi milelorŭ acestei mŏnăstiri, cu data de 1 Noembre 1794, căt și de întărirea hrisovuluiŭ lui Al. Ipsilant, din 13 Maiŭ 1797. Încolo documentulŭ are aceeași coprire.

7). Hrisovulŭ lui Hangeri datŭ mŏnăstirei Radu-Vodă, în 26 Maiŭ 1798, este identic în coprire cu celŭ alŭ lui Moruzi din 12 Iunie 1793 (veđi tom. VI pag. 76). Acestŭ hrisovŭ coprinde pe lângă milele ce le avea din vechime și cele adaose de Al. Moruzi; elŭ reîntărese hrisovulŭ «selefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvd... hrisovŭ ce'lŭ veđumŭ cu leatŭ 1797 Sept. 3.» Altă deosebire este, căt în hrisovulŭ lui Moruzi se pomenește ca egumenŭ alŭ mŏnăstirei Radu-Vodă chir Ignatie, iar în alŭ lui Hangeri chir Natanail.

8). Hrisovulŭ lui Hangeri datŭ mŏnăstirei Negușitorilorŭ din Bucuresci, cu data de 23 Maiŭ 1798, coprinde: 1) aceleași mili menșionate în hrisovulŭ lui Al. Moruzi din 21 Octombrie 1795 (v. tom. VI pag. 57), adicăt milă de 45 tal. și $\frac{1}{2}$ la điuă hramulŭ; b) milă (necoprinsă în hrisovulŭ lui Moruzi) de «lude cincî, scutelnici, ōmeni străini și făr'de pricină de dajdie, pe cari găsindu-i să'i cerceteze Ispravnicii după orânduială și fiindŭ streini cu adevăratŭ să le deă adeveriță pe numele și chipulŭ lorŭ, ca să li se deă și pecetluituri gospod. spre a fi în pace și nesuperați de rëndulŭ dăđiilorŭ Visteriei și de alte orândueli ca să fie de ajutorŭ și chiverniselă sfintei biserici, pentru căt această milă aŭ avutŭ o sfinta biserică și de la frații Domni de mai nainte, precnm ne pliroforisimŭ din cartea Domniei sale selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce o veđumŭ cu leat 1797 April 8. Deci și Domnia mea ne-amŭ milostivitŭ și innoimŭ mila acăsta, ca să se păzescă nestrămutatŭ; pentru care poruncimŭ la toți căt si cuvine întocmai să fiți următori.»

9), Hrisovulŭ lui Hangeri, din 14 Maiŭ 1798, de mili acordate mŏnăstirei Cernica, întrunese în sine milele acordate de Al. Moruzi prin 2 acte: unulŭ din 2 Ianuar 1793 și cel-l-alt din 20 April 1793 (v. tom. VI pag. 192 și 119). Deosebirea e numai în formă; așa frasa din Hrisovulŭ lui Moruzi (tom. VI pag. 119); «fiindŭ rugători neincetatŭ către milostivulŭ Dumneđeu pentru ertarea păcatelorŭ nŏstre, pentru frații Domni din urma nŏstră și pentru bună starea și îndesutularea acestei creștinesci țeri» în hrisovulŭ lui Hangeri e lăsată afară.

10) Hrisovulŭ lui Hangeri, din 27 Maiŭ 1798, de mili acordate mŏnăstirei Segarcea din jud. Dolj, este, cu fŏrte mici deosebiri de

formă în totul identic cu celă acordată de Al. Moruzi în 8 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 204). O deosebire e că acestă hrisovă ală lui Hangeri nu coprinde mărturiile boierilor, cum le coprindea hrisovulă lui Moruzi.

11). Hrisovulă mânăstirei Zlătari, dată de Hangeri la 31 Maiă 1798, este în coprinde cu totul identic celă dată de A. Moruzi la 8 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 62). Deosebirea și la acesta este, că nu enumeră mărturiile boierilor divaniți, cum acésta e în celă ală lui Moruzi.

12). Hrisovulă mânăstirei Răzvadulă din Dâmbovița, dată de Hangeri la 5 Iunie 1798, reintăresce mila de vinăriciă acordată acelei biserică de Al. Moruzi (după cererea lui Sc. Greceanu, biv vel Vornic, care a dres acésta biserică, fiindă pe moșia D-sale) prin hrisovulă de la 22 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 200). Singura deosebire de formă e că Scarlat Greceanu e pomenită în acestă hrisovă «*repositulă*».

13). Hrisovulă lui Hangeri din 30 Maiă 1798, dată Episcopiei Argeș, întăresce milele acordate acelei Episcopii de către inființatorulă ei Al. Moruzi, prin cartea sa din 23 Februar 1794 (v. tom. V pag. 35). Hangeri pomenesce de hrisovulă acesta a lui Moruzi și de ună altă hrisovă, tot întărinde milele acordate, a lui Al. Ipsilant din 2 April 1797.

14). Hrisovulă lui Hangeri, din 31 Maiă 1798, dată mânăstirei Toți sfinții, reintăresce mila de 100 bolovană sare de la ocnă și 10 liude, care le-amă vedută deja întărite și de Al. Moruzi prin hrisovulă sēu din 16 Iulie 1793 (v. tom. VI p. 97) și de Al. Ipsilant prin hrisovulă din 26 April 1797. Deosebirea între hrisovulă lui Hangeri și ală lui Moruzi este că, pe când într'ală lui Moruzi se prevedea ca acei 10 lude să fie «*strēini din altă țēră*» într'ală lui Hangeri se dice: «*lude 10 să fie dintre dajnici în catastihulă Visteriei, ca să'i aibă deapurarea scutiți cu pecetluitari*»; apoi în hrisovulă lui A. Moruzi se amintesce anume ocnă de unde să iēe sarea, adică Telega; hrisovulă lui Hangeri nu specifică, ci dice: «*a lua de la ocnă pe tot anulă bolovană sare una sută*»; apoi în hrisovulă lui Hangeri mai spune că mânăstirea Toți sfinții «*este metoh sfinței și Dumneșeescei Episcopii din sud. Argeș*» și că acésta mânăstire (Toți sfinții) se află «*la scăpătăciune și dărăpănare*»; tôte aceste indicațiuni lipsesc în hrisovulă lui A. Moruzi.

15). Hrisovulă de mili acordată bisericei și școlei de la Floresci (jud. Ilfov) de către Hangeri, în 23 Maiă 1798, este aprōpe identic cu celă de la Moruzi din August 1793 (v. tom. VI pag. 118). Deosebirea e că hrisovulă lui Hangeri pomenesce și de o carte a lui A. Ipsilant din 1797 care de asemenea întărea milele acelei biserice și școle.

16) Cartea lui C. G. Hangeri din 1 Iunie 1798 de milii în favoarea bisericii Udricani (Ilfov), este în totul identică cu cea a lui Moruzi din 5 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 56). Deosebirea nu e alta decât că Hangeri țice, că reintăresce o carte tot pentru acestu privilegiu de la Al. Ipsilant din 14 Martie 1797.

17) Cartea lui C. G. Hangeri din 26 Maiu 1798 reintăresce mila de vinăriciu a mōnăstirei Rēsvanulū (din Bucuresci) intocmai ca și hrisovulū lui A. Moruzi din 11 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 95). Apoi reintărinđu o carte de la Ipsilant, din 14 Iunie 1797, Hangeri reintăresce și elū acestei mōnăstiri, ca «să aibă a ținea și o pivniță aici în orașulū Domniei mele Bucuresci, scutită și apērată de fumăritū, de căminăritū, de vamă, de vinulū domnescū, i de ortulū vătășescū și de alte angarii, însă pivnița drēptă a mōnăstirei».

18). Hrisovulū mōnăstirei Văcăresci, din 26 Maiu 1798, este în coprindere, cu totul identic celū datū de A. Moruzi în 8 Maiu 1793 (v. tom. VI pag. 111).

19). 1798 Iulie 8, «s'aū intăritū hrisovulū sfintei mōnăstiri Pantelimonulū, deasupra cu iscălitura și pecetea Măriei Sale, ca să i se păzescă milele ce se coprinde într'ensulū, care hrisovū este trecutū din cuvēntū în cuvēntū, în condica de hrisove a Măriei sale Alex. Vodă Ipsilant, din Domnia după urmă».

20). Hrisovulū lui Hangeri din 30 Maiu 1798 reintărinđu milele mōnăstirei Arhimandritu (Bucuresci) este, ca fondū, în totulū identic cū celū alū lui Moruzi din 1 Maiu 1793 (v. tom. VI pag. 71). O deosebire e numai acesta: că hrisovulū lui Hangeri vorbindū de sborulū de la Tohani, spune, că acestū sborū «se face la țiuva sfințilorū Apostolū Petru și Pavel (hramulū mōnăstirei) în trei țile de rēndū», informațune ce lipsesce în hrisovulū lui A. Moruzi.

21) Hrisovulū lui Hangeri din 26 Maiu 1798 datū mōnăstirei Glavacioc (jud. Vlașca) pentru mila de vinăriciu și scaune de carne, este în coprindere identic cu cel alū lui A. Moruzi, din 4 Iulie 1793, (v. tom. VI pag. 214). Deosebirea e în formă, căci pe când Moruzi intăresce hrisove anteriore ale mōnăstirei, de la Al. Ipsilant în I-a Domnie și a lui M. Sūțu, Hangeri intăresce hrisovulū predecesorului său Al. Ipsilant în a II-a Domnie din anulū 1797.

22). Hrisovulū mōnăstirei Mărculesci, datū de Hangeri în 30 Maiu 1798, este identicū cu celū alū lui Moruzi din 22 Aprilie 1793 (v. tom. VI pag. 151). Deosebirea e și la acesta, ca mai la tōte hrisovele lui Hangeri de acēstă natură (de privilegiū mōnăstirilorū), că elū pomenesce din hrisove anteriore numai pe alū predecesorului său Alex. Ipsilant.

23). Hrisovul de mili al mănăstirei sf. Ion din Focșani, dat de Hangeri la 23 Maiu 1798, coprinde aceleași mili ca și hrisovul lui Moruzi din 8 Maiu 1793, afară de numărul bolovanilor de sare de la ocna Telega, in locu de 200 cum e in hrisovul lui Moruzi, sunt 300 in alu lui C. Hangeri; și in locu de 2 cărciume scutite in Focșani (cum e in hrisovul lui Moruzi) sunt date 3 cărciume in alu lui Hangeri. Aceste adaosuri au fost făcute de Al. Ipsilant in a II-a Domnie, alu căruu hrisov (din 1797) ilu întăresce și Hangeri prin hrisovul acesta (v. pentru hrisovul lui Moruzi tom. VI pag. 211.)

24). Cartea de mili a mănăstirei Băbeni (jud. Râmnic-Sărat) dată de Hangeri, la 22 Maiu 1798, este identică cu a lui Moruzi din 2 Aug. 1793 (v. tom. VI pag. 151). Prin cartea sa Hangeri întăresce cartea predecesorului său Al. Ipsilant, din 15 April 1797.

25). Hrisovul mănăstirei Stavropoleos, dat de Hangeri la 26 Maiu 1798, este in totul identic cu alu lui Moruzi din 11 Iunie 1793 (veđi tom. VI pag. 50.)

26). Cartea mănăstirei Apostolache (jud. Saac) pentru milele ce are, dată de C. Hangeri la 22 Maiu 1798, in coprindere identică cu a lui Al. Moruzi din 20 April 1793 (v. tom. VII pag. 94). Hangeri prin această carte reintăresce cartea lui Al. Ipsilant, din 24 Aprilu 1797.

27). Hrisovul mănăstirei Mislea (Prahova) pentru milele ce are, dat de C. Hangeri la 25 Maiu 1798, este in coprindere identic cu alu lui Moruzi din 11 Iulie 1793 (v. tom. VI pag. 123); deosebirea e că hrisovul lui Moruzi amintesce ca egumenu alu mănăstirei la acea dată (1793), pe chir Neofit, iar hrisovul lui C. Hangeri pe chir Constandie.

28). Hrisovul dat de C. Hangeri la 30 Maiu 1798 mănăstirei Banulu (jud. Buzeu) coprinde aceleași mili ca și hrisovul aceleași mănăstiri dat de A. Moruzi la 14 Iulie 1793 (v. tom. VI pag. 201). Deosebirea e, că hrisovul lui Hangeri nu are preambula hrisovului lui Moruzi: «De vreme ce Prooroculu...»; prin acestu hrisov C. Hangeri întăresce unu anterioru hrisov de la A. Ipsilant in a II-a Domnie, din 1797.

29). Hrisovul lui C. Hangeri din 6 Iunie 1798 datu mănăstirei Ostrovulu din jud. Argeș, are in sine coprinsulu celoru 2 hrisove ale lui Moruzi din 30 Augustu 1793 și 15 Septembrie același anu (v. tom. VI pag. 153 și 195).

30). Cartea schitului Rătescii (jud. Buzeu) pentru mili, dată de Hangeri la 5 Iulie 1798, este in totul identică cu cea a lui Moruzi din 12 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 220).

31). Hrisovul mănăstirei Clocociov (Olt) datu de Hangeri la 24

Maiū 1798, este în cuprindere identic cu alū lui A. Moruzi din 30 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 219). Prin acestū hrisovū C. Hangeri întăresce pe unū altulū anteriorū, de la A. Ipsilant 1798.

32). Hrisovulū lui Hangeri datū mōnăstirei Plăvicenii (Olt) la 30 Maiū 1798 întărendū pe unū altulū anteriorū de la Alex. Ipsilant cu data 1798 Sept. 5; este în totul identic cu alū lui A. Moruzi din 19 Iulie 1793 (v. tom. VI p. 188).

33) Hrisovulū mōnăstirei Hurezul (Vâlcea), datū de Hangeri la 30 Maiū 1798 coprinde, în sine cele 2 hrisove de la Al. Moruzi din 1793, Septembrie (v. tom. VI pag. 172 și 173). Tot prin acestū hrisovū întăresce pe unū altulū anteriorū, datū de A. Ipsilant la 15 Aug. 1797.

33). Cartea mōnăstirei Căsciōrele (Vlașca), datā de Hang ri la 25 Iulie 1798, întăresce acesteī mōnăstiri aceleași mili ca și cartea lui A. Moruzi din 4 Septembrie 1793 (v. tom. VI p. 183). Cartea lui Hangeri întăresce pe cea a lui Ipsilant Vvd. din 15 August 1797

34). Hrisovulū lui C. Hangeri din 16 Iunie 1798, datū monastirei Polovraci (Vâlcea) este în totul identic cu alū lui Al. Moruzi din 15 Septembrie 1793 (v. tom. VI p. 166).

35). Cartea mōnăstirei Surpatele (Vâlcea) datā de Hangeri la 10 Iunie 1798, întăresce o altā carte anteriōrā de la Alex. Vodā Moruzi, din 24 August 1793 și este identicā cu acēsta (v. tom. VI pag. 144).

36). Hrisovulū mōnăstirei sf. Iōn din Bucuresci, datū de Hangeri la 28 Maiū 1798 este identic cu 2 anteriōre hrisove de la Moruzi, unulū din 16 Aprilie și altulū din 8 Sept. 1794 (v. tom. VI pag. 60 și 61). Hrisovulū lui Hangeri întăresce pe alū lui Ipsilant din 9 April 1797.

37). Hrisovulū lui Hangeri din 30 Maiū 1798, datū mōnăstirei Negoesci (Ilfov), întăresce unū alt hrisovū anteriōrā de la Alexandru Vodā Moruzi cu data de 11 Iunie 1793 și este identic cu acesta (v. tom. VI pag. 126).

38). Cartea lui Hangeri din 20 Iunie 1798, datā mōnăstirei Căluui (Romanai), întărendū pe o anteriōrā carte de la Al. Ipsilant în a II^a Domnie, datā în anulū 1797 Iunie 13, este identicā în cuprindere cu cea a lui Moruzi din 30 Septembrie 1794, din tom. VI pag. 224.

39). Cartea lui Hangeri datā mōnăstirei Isvorulū Frumos (Vâlcea) la 15 Iunie 1798 întăresce cartea lui Moruzi, din 25 Iunie 1793 și este identicā cu acēsta (v. tom. VI pag. 215). Asemenea cărți s'au făcutū și schitulū Iezerul din sud. Vâlcea și schitulū ce se numesce Bradul din sud. Vâlcea.

40) Cartea lui Hangeri din 15 Iunie 1798, datā mōnăstirei Titiri-ciulū (Vâlcea) întăresce anteriōra carte a lui Moruzi Vodā din 28 Maiū 1793 și este identicā cu acēsta (v. tom. VI pag. 225).

41). Cartea lui Hangeri din 15 Iunie 1798, dată mănăstirei Bucovățului (Dolj) pentru milele ce are, întăresce anteriora carte de la Al. Vodă Moruzi, din 8 Septembrie 1793 și este identică cu acesta (v. tom, VI pag. 190).

42). Cartea lui Hangeri din 20 Iunie 1798, dată mănăstirei Slătioarele (Vâlcea) «unde locuiesc maice călugărițe». Hangeri amintesc că acestu schitu au avutu milă atât de la alți răposați Domni de mai nainte «cât și de la Domnia sa seifulu nostru Alex. Ipsilant Vvod, prin cartea Domniei sale, ce o vedumă cu létu 1797 Iunie 9, «a ținea liude 4 ómenî stréinî și făr'de nici unu felu de pricină, pentru poslușania și chiverniséta maicelorū. Decî ne-amū milostivitu și de le-amū inoitū și amū întăritū mila acesta ca să aibă a ține acești ómenî ce mai sus se cuprindū, pe cari aducēndu-i din stréinatate, să'i ducă la D-lorū Ispravnicii ca să'i cerceteze și fiindū stréinî cu adevăratū să le dēe adevérință pe numele și chipulū lorū, ca să li se dēe și pecetluituri gospod de la Visteria Domniei mele».

43). Hrisovulū lui Hangeri, 1798 Iulie 6, dată mănăstirei Govorei (Vâlcea), este identic cu celū de la Moruzi, din 22 Decembrie 1793 (v. tom. VI pag. 181). Acestū hrisovū reintăresce pe celū de la Al. Ipsilant in a II^a Domnie, cu data 1797.

44). Cartea mănăstirei Cotmēna (Argeș), dată de Hangeri la 18 August 1798, întăresce cartea lui Al. Moruzi din 17 Iunie 1793 și este in totul identic cu acesta (v. tom. VI pag. 213).

45). In 3 Sept. 1798 întăresce Hangeri hrisovulū lui Al. Moruzi din 1794 Mart. 4, bisericei de pétră de pe moșia Tetoilulū (Vâlcea) a Clucerulū Vlăduț Tetoianu, «mila ce au avutu de liude 6 ómenî stréinî, făr'de pricină de dajdie». . . . restulū dupē formularele cunoscutē.

46). Cartea mănăstirei Mamulū (Vâlcea), din 17 Iunie 1797, întăresce cartea lui Moruzi din 4 Septembrie 1793 și este identică in totul cu acesta (v. tom. VI pag. 163).

47). Cartea dată de Hangeri la 15 Iulie 1798 mănăstirei Tesluiu (Dolj), unde se cinstēscē și se prăznuescē hramulū Inălțārei Domnului și Mântuitorulū nostru Isus Christos, «ca să aibă a ținea liude 4 găsiți acum, de cari aducēndū preoții adevérință de la D-lorū Ispravnicii judetului, de numele și chipulū lorū etc.» (formula cunoscută). «Pentru că acēstă milă au avut' o acēstă sfintă biserică și de la cei mai inaintea noastră frați Domni prin cărțile Domniilorū sale, dupē cum ne *pliroforisim* din cartea Domniei sale fratelū Alexandru Vodă Moruzi, ce o vedumă cu létu 1795.»

48). Hrisovulū mănăstirei Gănescu (Dolj), din 10 Iunie 1798 este

in totul identicŭ cu celŭ de la Moruzi, din 24 Octombree 1793, pentru 10 liude (v. tom. VI pag. 141).

49). Hrisovulŭ lui Hangeri, din 7 Iunie 1798, datŭ mŃnăstirei Isvorani (Ilfov) reintăresce anteriorulŭ hrisovŭ de la Al. Ipsilant, din 6 Maiŭ 1797 Ńi este identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 15 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 126).

50). Hrisovulŭ mŃnăstirei Sf. Sava (Osfetenogo), datŭ de Hangeri la 29 Iulie 1798, reintăresce hrisovele Ńi cărtile «de la alŃi fraŃi Domni de mai nainte, căt Ńi de la Domnia sa seifulŭ nostru Alex. Ipsilant Vvd. prin hrisovulŭ Domniei sale ce'lŭ vędumŭ cu létŭ 1797 Iunie 16.» Hangeri adaoge, conformŭ acestui hrisovŭ, 150 bolovani sare de la ocna Telega pe tot anulŭ, care nu este trecută in hrisovulŭ lui Moruzi din 10 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 99).

51). Hrisovulŭ lui Hangeri din 9 Iunie 1798, datŭ mŃnăstirei Hagi-Dima (Bucuresci), reintăresce unŭ anteriorŭ hrisovŭ de la A. Ipsilant, din 12 Martie 1797 Ńi este in totul identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 10 Maiŭ 1793 (v. tom. VI pag. 100).

52). Hrisovulŭ mŃnăstirei Grecilorŭ (Ilfov) datŭ de Hangeri la 1798 Maiŭ 31, este in totul identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 6 Iunie 1793 (v. tom. VI. 116); reintăresce unŭ anteriorŭ hrisovŭ alŭ lui A. Ipsilant din 13 Septembrie 1797.

53). La 6 Iunie 1798 Hangeri reintăresce cartea mŃnăstirei DomniŃei BălaŃa din Bucuresci, dată ei de alŃi Domni de mai inainte «precum, din Cartea Domniei sale fratelui Domnŭ Alex. Moruz Vvd. ce o vędumŭ cu leatŭ 1793 Iulie 22 ne-amŭ adeveritŭ» (v. tom. VI pag. 92).

54). Cartea schitului Prosia, din 8 Iunie 1798, intăringdŭ pre a lui Alex. Ipsilant din 1797 Martie 26, deŃi in fondŭ este identică, dar in redacŃiune fiindŭ cu totul diferită de a lui Moruzi din 29 Decembrie 1793 ce s'a publicatŭ in tom. VI (v. p. 191), o aducemŭ integralŭ.

55). Cartea lui Hangeri din 1 Iunie 1798, reintăresce milele mŃnăstirei CreŃuelscu din Bucuresci, reinoindŭ o anterioră carte de la Al. Ipsilant din 1797 Septembrie 10; ea este identică cu cea de la Moruzi din 20 Iulie 1793 (v. tom. VI p. 92).

56). Cartea lui Hangeri din 10 Septembrie 1798, dată Episcopiei Buzęului pentru scutirea unui scaunŭ de carne, reintăresce cartea lui A. Moruzi din 5 Maiŭ 1793 Ńi este identică cu acęsta (v. tom. VI p. 146).

57). Cartea lui Hangeri dată mŃnăstirei Jătiŭ (Dolj), din 1798 Augŭst 17, scrisă de Răducanu Poenaru biv III^{lea} condicarŭ, reintăresce o anterioră carte de la A. Ipsilant din 1797 Maiŭ 78, Ńi in fondŭ este identică cu cea de la A. Moruzi din 4 Sept. 1793 (v. tom. VI pag. 186). Deosebirea e inŃre mărturiile boierilorŭ. In cartea lui Hangeri sunt aduŃi ca

martori următoarele nume: fiii Domnitorului, anume Mihaiu, Alexandru și Nicolae Vvd.; apoi a boierilor: Dumitrache Ghica vel Banu, Neculai Mavrocordat vel Spătaru, Neculai Basarab vel Log. de țera-de-sus, Manolache Crețulescu vel Vorniciu de țera-de-sus, Scarlat Ghica vel Vist., Const. Filipescu vel Vor. de țera-de-jos; Radu Golescu vel Vor. alu obștiriloru, Radu Slătinenu vel Vor. al III, Const. Știrbeiu vel Log. de țera-de-jos, Manolache Grădișteanu vel Vorniciu alu IV, Matei Fălcoianu vel Log. alu obiceiuriloru, Iordache Suțu vel Post., Costache vel Hatmanu, Teodorache Iuliano vel Cluceru, Grigore Greceanu vel Pah., Dim. Papazolu vel Stol., Dimitrie vel Comis., Teodorache vel Slugeru, Iordache vel Pit. și Ispravnicu Nicolae Basarab vel Logofetu de țera-de-sus.

58). Cartea mănăstirei Znagovulu dată de Hangeri la Sept. 1798, reîntărindu anteriore cărți, între cari și pe a lui Al. Ipsilant din a II Domnie din 28 Iunie 1797, și incolo este identică cu cea de la Al. Moruzi din 1 Octombree 1793 (v. tom. VI pag. 162).

Io Constantin G. Hangeri Vvd.

Reînoire de hrisovă mănăstirei Znagovulu pentru vinăriciulu de mai sus. — 1798, August 31.

La 1801 Al. C. Moruzi va renoi acestu hrisovă, în Cod. XL fila 150 verso.

Acad. Port. XX No. 98.

59). Cartea Episcopiei Rômnic pentru Tergulu Riurenî din 1798 Iulie 22, reîntăresce cartea lui Ipsilant din 1797 Octombree 10 și aduce credința și mărturia boieriloru săi; este identică cu cea de la Moruzi din 7 Maiu 1793 (v. tom. VI p. 137). Hrisovulu este scrisu de Zamfirache Log. de Divan.

60). Hrisovulu Episcopiei Rômnic pentru vinăriciulu, 1500 oi, pentru liude etc., dat de Hangeri la 6 Iulie 1798, coprinde în sine 3 cărți date de Moruzi separate: 7 Maiu 1793; 8 Noembree 1793; 8 Maiu 1793; 24 Octombree 1793 (v. tom. VI pag. 136—141).

61). Cartea Bisericeii și școlei sfinții Apostoli Petru și Pavel din

Tergoviște dată de Hangeri la 28 Sept. 1798 reîntăresce anteriore cărți și este identică cu cea de la Moruzi din 17 Iunie 1793 (v. tom. VI p. 120).

62). Hrisovul schitului Lespeșile (Prahova) dată de Hangeri la 1798 Maiu 24 reîntăresce anteriore hrisove, între cari și pe a lui Al. Ipsilant din 1797 Maiu 19; el coprinde în sine 2 cărți de la A. Moruzi date separată: unul în 30 Iunie 1793, cel-l-alt în 7 Septembrie 1793 (veđi tom. VI pag. 194).

63). Hrisovul sfântului Elefterie din Bucuresci, dată de Hangeri la 18 Ghenarie 1799, reîntăresce anteriore hrisove între cari și pe a predecesorului său A. Ipsilant, din 1797 Martie 5. În multe din părțile sale, acestă hrisovă a lui Hangeri este identică cu celă ală lui Moruzi din 30 Iunie 1793 (v. tom. VI pag. 90). Deosebirea e că în locă de 15 liude, Hangeri pomenesce de 25; în locă de o cărciumă apărată, în Bucuresci, hrisovulă lui Hangeri pomenesce de 2 cărciume apărate în Bucuresci. Apoi la fine hrisovulă lui Hangeri coprinde următorul adaos: «Maî harăzimă și Domnia mea la acest sfântă și Dumneșcescă schită pentru rugăciunea ce ne-au dată maî sus numitulă boierulă Domniei mele tal. una sută, însă: 50 la ziua prazniculă sfântului sfințitulă mucenică Elefterie și 50 la prazniculă marelă mucenică Gheorghe (fiind-că acestă schită are 2 hramuri), «cari acești bani să se deă de la Visteria Domniei mele pe fieș-care ană. Poroncimă dară Domnia mea D-tale vel Vist. să faci pecetluiturele Domni i mele la maî sus șisele praznice și să-i dai de la Visterie, ca să fie pentru untă de lemnă, tămăe și făclii; pentru că voimă Domnia mea de a se păzi și acestă milă totdeuna nestrămutată.»

64). Hrisovulă Barașiloră din Bucuresci, dată de Hangeri la 8 Iunie 1798, este în totulă identică cu ală lui Moruzi din 10 April 1793 (veđi tom. V, pag. 50).

65). Hrisovulă catoliciloră din R.-Vâlcea, dată de Hangeri la 10 Iunie 1798 este identică, cu celă ală lui Moruzi din 28 August 1793 (veđi tom. V, pag. 54).

66). Hrisovulă catoliciloră din Muscel, din 1 Iunie 1798, dată de Hangeri, este identică cu celă dată de Moruzi la 28 August 1793 (veđi tom. V, pag. 53).

Mônăstirile din Orient

67) Hrisovulă școlei de la Țarigrad dată de Hangeri la 23 Aug. 1798 este identică cu celă ală lui Moruzi, din 1 Maiu 1793 (v. tom. VI pag. 74).

68). Hrisovulă mônăstirei Megaspoleon de și este identic cu celă de la A. Moruzi, din 16 Maiu 1793 (v. tom. VI 244), totuși, fiind-că în

nomenclatura localităților de unde este a se lua vinăriciul, s'aŭ strecuratŭ fôrte multe erori, de aceea se va reproduce integral.

69). Hrisovulŭ spitalului și șcôlei de la Terapia, datŭ de Hangeri la 29 Iulie 1798, scrisŭ de Răducanu Poenaru biv alŭ III-lea Logof., condicarulŭ Divanului, adaoe la milele anteriore, coprinse deja in documentulŭ de la A. Moruzi, din 11 Maiŭ 1795 (v. tom. VI pag. 76), mila acordatŭ in plus de Al. Ipsilant prin hrisovulŭ din 3 Octombore 1797 de tal. 100 peste cei 200, din venitulŭ ocnelorŭ. «Osebitŭ sŭ iée pe tot anulŭ și din vămi de la Carvasara tal. 200, cari bani atât din vinăriciu i din ocne și de la vămi, sŭ se iée prin D-luŭ vel Logof. de țera de sus și D-luŭ vel Post., de a se trimite cu siguranță pe tot anulŭ la ospitalulŭ și șcôla ot. Terapia.» Urméză credința luŭ Vodă și a fiilorŭ sêi, cum și mărturia boierilorŭ din Divanŭ.

70). Hrisovulŭ datŭ de Hangeri mônăstirei din Constantinopole Vlah-Seraŭ, in 30 Iulie 1798, este in mare parte identic cu acelŭ din 9 Maiŭ 1793, de la Al. Moruzi, ce am adusŭ in tom. VI la pag. 230. Elŭ diferă de acelŭ alŭ luŭ Moruzi prin aceea că citéză documentulŭ luŭ Al. Ipsilant din 16 Iulie 1797 și că la nomenclatura popórelorŭ din care Vlah-Seraŭ are a lua vinăriciŭ, inșiră unele, care lipsescŭ in hrisovulŭ luŭ Moruzi și anume: délulŭ Plopușoru, Pescéua, Bălteniŭ, Vlădulenii, Ciopra, Cuca, Cornescii, Stroescii, Chicióra, Arcanii, Băitișóra, Runcul, Lilescii, Alicsenii, Délulŭ Bălanilorŭ, Borcenii, Moșnenii, Berneci, Simbotin, Hurezulŭ, Schela, Bercurilé, Délulŭ Bêtrănilorŭ, Șărgăulŭ, Rugii, Valariŭ, Curpenulŭ, Bărsesci, Têrgul-Jiului, Pegenii, Băcescii, Zăicoiul, Obârșia (din plasa Jiului).

Hrisovulŭ luŭ Hangeri se deosibesce apoi prin aceea că se suprimă din hrisovulŭ luŭ Moruzi, vorbele următore: «din cari bani mônăstirescŭ ce va stringe, ai vinăriciulŭ dintr'acele doue județe, sŭ aibă egumenulŭ de la Vlah-Seraŭ, sŭ dée la spitalurile cele noue ce le-aŭ făcutŭ la satulŭ Terapia, câte tal. 20 pe anŭ, cari sŭ pótă ține unŭ duhovnicŭ pentru parigoria și trebuința bolnavilorŭ de acolo (fiindŭ fapta vrednică de pomenire) și alți taleri 200 sŭ se dée la șcôla de la Terapia, iar cei-l-alti bani ai vinăriciulŭ și cu pârparulŭ...» etc. urméză apoi ca in hrisovulŭ luŭ A. Moruzi. Negreșitŭ că hrisovulŭ luŭ Hangeri aduce credința și mărturia boierilorŭ din divanulŭ respectivŭ.

71). Hrisovulŭ mônăstirei sf. Neculaŭ de la Miralichia, datŭ de Hangeri la 31 August 1798, este in fondŭ identicŭ cu celŭ de la Moruzi din 23 Iunie 1793 (v. t. IV p. 248); elŭ reintăresce unŭ anteriorŭ hrisovŭ de la Al. Ipsilant in a II domnie, din 5 Sept. 1797.

72). Hrisovulŭ Mônăstirei Castrachi, Rumele, datŭ de Hangeri la 20 Iulie 1798, reintăringdŭ pe unulŭ anteriorŭ de la Al. Ipsilant in a II

domnie, din 10 Octombree 1797; citază și cartea lui Al. Moruzi de la 3 Decembre 1793, cu adaosul de mili ce acestŭ Domnitorŭ a făcutŭ mōnăstirei, și este identicŭ cu acestŭ hrisovŭ (v. tom. IV pag. 253).

73). Hrisovulŭ școlei de la Arnăut-chioiŭ datŭ de Hangeri la 18 Ianuar 1799, este în totulŭ identicŭ cu celŭ alŭ lui A. Moruzi din 14 April 1796, și reîntăresce și pe alŭ lui Al. Ipsilant din 1797 (v. actulŭ de la Moruzi în tom. VI, pag. 77).

Anexă la pag. 166.

Hrisovulŭ de orânduiala mōnăstirilorŭ

Cunoscutŭ este de obște cumcă buna orânduială ține, păzesce și face de stă multă vreme, orŭ-ce lucru a celorŭ ce sunt și a celorŭ ce se facŭ, iară fără de orânduială orŭ-ce se strică și se prăpădesce, aceste nu numai întru celea politicesci urmează, ci și întru celea bisericesci; care și răposaii acei ctitorŭ ai sîntelorŭ mōnăstiri, ce au ziditŭ întru acēstă de Dumneđeu păzită țēră, acēsta sciind-o, dupē ce au datŭ cu mare ferbițelă averile sale spre înzestrarea lorŭ, au întocmitŭ apoŭ orēndueli și canōne prin domnesci hrisove, ca dupē acelea iconomisindu-se și chivernisindu-se, să fie și să stee în veci la starea lorŭ, pentru faceri de bine, de pururea și ajutorulŭ celorŭ sēraci, întru politicēscă unire și pentru vecinică pomenirea lorŭ; pentru care și toți cei dupē vremi frați Domni ce au oblăduitŭ țēra acēsta cu acelŭ scopos au bine-voitŭ și au miluitŭ aceste sînte mōnăstiri adăogându-le cu ajutorulŭ de venituri și privileghiarŭ Domnesci prin hrisove, care și *înșine noi tōte le-amŭ prenoitŭ și le-amŭ întăritŭ ca să se fie*, adică tot-dē-una în starea lorŭ și măcar că dintr'acestea sînte mōnăstiri multe au închinatŭ răposaii aceia ctitorŭ, unele la mōnăstirile de la Sfetagora, la Sfintulŭ Mormintŭ și altele de la alte locuri, dar nu socotimŭ că scoposulŭ acelorŭ răposai au fost spre vre-unŭ sfirșitŭ rău, ci că iarăși în starea și orânduiala lorŭ păzindu-le și țindu-le, să se întinză folosulŭ celŭ orēnduitŭ de dēnșii și să se pomenēscă și la acele sînte locuri; împotrivă însă luămŭ pliroforie din anaforaoa ce ne-au făcutŭ la ȕi ântēiŭ a lunei aceștia Prea Sfinția sa părintele Mitropolitŭ alŭ Ungro-Vlahiŭ de împreună cu iubitorii de Dumneđeu părinții Episcopŭ și toți D-lorŭ cinstiții și credincioșii boeri veliți ai Divanului Domniei mele halē și mazăli, cumcă de la o vreme încōce, s'au isvoditŭ o încărcătură de datorii fōrte mare asupra tuturorŭ mōnăstirilorŭ de aici din pricina părinților ce vinŭ cu nume de Ecsarhi, atât de la Sfintulŭ Mormintŭ i de la Sfetagora, cum și de la alte mōnăstiri, unde sunt închinate, căci viindŭ aici în țēră, unii cu cuvēntŭ de ajutorŭ i cu alte pricinuirŭ, alții și ca Egumenŭ făcuți de la mōnăstirile de jos de a schimba Egumenii și de a așeđa alții în loculŭ celorŭ morți, cu aceste pricinŭ și urmări aridică sume de bani de la mōnăstirile de aici, din care nu

numai sărăcesc mănăstirile acestea, ci încă se face o neguțătorie împotriva Domnescilor hrisove ale ctitorilor și ale altor răposați boieri ctitori, cari au afierosit mănăstiri, din cari unele mănăstiri nici sunt închinate, ci numai căci au orânduială de un dar spre ajutorul mănăstirilor de jos; cu care aceste urmări vedându-se de față că starea mănăstirilor de aici, din vreme în vreme merge spre o desevârșită scădere și spre un rău sfârșit, cu toți de obște ne-au făcut rugăciune, ca prin Domnescul nostru hrisov să oprim aceste rele urmări de acum înainte și atât Egumenii mănăstirilor de aici din țară, cât și mănăstirile de jos, unde sunt închinate acestea, se urmăză după cum din vechime s'au urmat, prin legătura și aședămintul răposaților acelor ctitori; a cărorana anafora chibzuind-o Domnia mea cu luare aminte și vedându că dintru această neorânduială ce au curs pînă acum, se pricinuesce în adevăr o cunoscută sărăcie mănăstirilor, a cărorana bună stare este trebuinciosă și de mare folos pămîntului în totă vremea și îndatorați știindu-ne ca oblăduitorul țerei ce ni s'au încredințat de la Dumnezeu a îngriji de obște pentru starea și bună orânduială, atât celor politicesci, cât și celor bisericesci, am găsit cu cale anafora ce ni s'au făcut spre a da o hotărîre de îndreptare la această, nu ca să isterisim mănăstirile de jos, de aceea din vechime folosință ce le-au făcut răposații ctitori, ci ca să oprim urmarea aceea ce împotriva o făcea, care este pricinuitoare nu numai de stingerea mănăstirilor de aici, ci și însuși de paguba acelu folos a lor, pînă în sfârșit; și iată cu socotela de obște chibzuind și hotărîndu ponturile cele cu cale și cu dreptate, le întărim prin acest Domnesc al nostru hrisov:

1. Schimbarea Egumenilor pentru neguțătorie, să n'aibă voie mănăstirile de jos a face pe cine va da mai mult, ci numai pe acela, carele nu va urma bunei chiverniselii a mănăstirii și va face sfetirismos spre îndestularea sa, pe acela să'l arête mai înainte la Prea Sf. sa Părintele Mitropolit, Chiriarchul locului, și Prea Sf. sa arătându-l Domniei deîmpreună cu ctitori, atunci acela să se schimbe prin marifetu Dumnului vel Logof., și când din soborul mănăstirii de aici nu se va găsi destoinic un slujitor vechi și practic al trebilor mănăstiresci, atunci Prea o Sfinția sa Mitropolitul să arête Domniei și Domnia sa va scrie jos să se trimită om vrednic și cuvios de a se rîndui Egumen.

2. Să nu se îndrăznescă nici un Egumen fără de scirea Domniei și anu-mitelor obraze de a da un ban mai mult cu cuvînt de ajutor, decât ceea care ctitori singuri au orînduit, iară care se va îndrăzni să nu i se fie în sîmă la socotela ceși va da, ci să răspundă de la sineși, cum și împrumutării de vor primi zapise de la Egumeni neîntărite de Mitropolitul țării și de Dumnului vel Logofet, ca să rămăe păgubași și acei Egumeni numai decât să fie lipsiți din Egumenie și izgoniți din țară.

3. Când mănăstirile cele de jos vor avea trebuință de a trimite aici

Ecsarhî pentru pricinile mînăstirilorŭ, sã fie datore ca înteu sã însciințezo în scrisŭ aici la Domnie pricina și trebuința ce este de a veni acelu Ecsarhŭ aici, și de i se va da voie înscrisŭ de la Domnie cu arêtare de sorocŭ rên-duitŭ în câtã vreme are sã se zãbovescã aici pentru acea pricinã, așia sã se scóle de acolo și sã vie aici ca sã caute de acele pricinî, și îndatã ce se va împlini soroculŭ, sã se scóle de aici și sã se întorcã înapoi la mînăstirea sa, iarã dupẽ împlinirea soroculŭ, prelungindu'și plecarea de aici cu a da și dupẽ și atuncî sã se trimitã de aici și fãrã de voia sa.

4. Pe Egumeniî mînăstirilorŭ de aici când li se va întempla mórte sã'i moștenescã mînăstirile de aici din țerã, unde s'au și chivernisitŭ dupẽ drep-tate, iarã Domnia, prin Prea Sfinția sa Pãrintele Mitropolitŭ, pre cât se va socoti din averea acelu rãposatŭ Egumenŭ va orẽndui de se va da unŭ aju-torŭ și la mînăstirea de jos, afarã din cele crẽnduite de se daŭ dupẽ hrisóvele Domnești la cutii și la alte obraze scãpãtate.

5. Fiind-cã din cãutarea socotelilorŭ Egumenesci pe anî se pricinuia aceste tóte, cãci nu era sciutŭ Domniei în ce chipŭ le urma socotelile, cei de aici Egumeni cu mînăstirile de jos, hotãrimŭ ca la fieș-care doui anî odatã sã se încheie socotelile a tuturorŭ mînăstirilorŭ de Prea Sf. sa Mitropolitulŭ țereî, de D-luî vel Logofetŭ și de D-luî vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, ce vorŭ fi dupẽ vremi, care socotelî sã se arête și ctitorilorŭ, ca unora ce urmẽzã a avea du-rere pentru lucru strãmoșescŭ alŭ lorŭ, și sã trecã acele socotelî atãt la condica Mitropoliei cãt și la condica Divanuluî Domnescŭ; aceste ponturi hotãrimŭ și poruncimŭ ca sã se urmeze și sã se pãzescã întocmai nestrãmutate, de care și îndatorimŭ pe Prea Sfinția sa Mitropolitulŭ țereî i pe D-luî vel Logofetŭ și pe D-luî vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, ca tot-dé-una sã iee aminte și sã grijescã cu durere și cu herbintelã sufletescã, a se urma și a se pãzi în toatã vremea aceste întocmiri și orẽndueli ce amŭ hotãritŭ, care întocmiri fiindŭ pentru bunã-starea sfințelorŭ și Dumneșecilorŭ locașuri, nu suntem la îndoialã cã și Dumnelorŭ frațiî noștriî Domni, ce în urma nóstrã vorŭ oblãdui țera acẽsta, le va întãri și le va preînoi; și amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însuși Dom-nescã nóstrã iscãlitorã și pecete și cu credința prea iubițilorŭ Domniei mele fii, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martori fiindŭ și toți D-lorŭ cinstiți și credincioși veliți boieri ai Divanuluî Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordatŭ vel Spãtarŭ, Pan Nicolae Basarab, vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vornicŭ de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Constantin Filipescu vel Vornicŭ de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obștirilorŭ, Pan Radu Slãtinéuu vel Vornicŭ alŭ III-lea, Pan Constantin Știrbeiŭ vel Logofetŭ de țera de jos, Pan Manolache Grãdișteanu vel Vornicŭ alŭ IV-lea, Pan Mateiŭ Fãlcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suțu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel

Paharn., Pan Dumitrache vel Stolnicu, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugeru, Pan Iordache vel Pitaru. Săvêrsitu-s'au hrisovulŭ acesta prin Epistasia cinstitulŭ și credinciosu boșeruluŭ Domniei mele Pan Nicolae vel Logof. alŭ țerei de sus, căruia și poruncimŭ să epistisescă a se trece și în condica Divanuluŭ și a Epitropiei de obște și apoi să se dea în păstrare la Mitropolia țerei, unde și acolo în condica Mitropoliei trecându-se să scotă apoi Prea Sfinția sa copii ca să trimită la sfintele Episcopii de aici ale țerei și la tôte mânăstirile, spre a se face sciutu hotărîrea acêsta tuturorŭ Egumenilorŭ, care se trimite acele copii și jos fie-care la mânăstirea luŭ, ca să fie sciutu și tuturorŭ părinților de acolo; și s'au scrisu hrisovulŭ acesta la létu 1798, Septembrie 10 de Chiriță Logofetuluŭ.

Cod. XL. fila 135—138.

Anexă la pag. 168.

Pitacŭ la Mitropotitu și la Episcopu ca să uzmeze hirotoniile după hrisovu.

Prea sfinția ta părinte Mitropolite alŭ Ungro-Valahiei, și iubitorilor de Dumneșeu Episcopŭ, facemŭ Domnia mea în scire, că din condica Divanuluŭ ne-amŭ adeveritu Domnia mea, cumcă pentru rëndulŭ hirotoniilorŭ de preoți și diaconŭ au fost hotărîre făcută prin hrisove și întăriri Domnesci, de a se urma cu mijloculŭ acela ce este cuviinciosu, adică, unde numai va fi întru adevêrŭ trebuință și lipsă nu va fi mijlocu de a se aduce de la altu locu, unde se vorŭ afla de prisosu, care acea lipsă și trebuință să o arate săteniŭ aceluŭ locu, seŭ mahalagiiŭ, să o cerceteze apoi Ispravnicii, de este într'adevêrŭ lipsă și trebuință, și de nu este cu vre unŭ felu pricină de dajdie seŭ la mahala, și însciințându aici să i-se facă apoi cercetarea cea bisericescă la Arhiereulŭ eparhieŭ, și prin anafora arêtându-se Domnuluŭ, să se pecetluiască anaforaua de Domnŭ, și așa să se hirotonisescă; care acêstă orinduială găsind-o și Domnia mea cu cale, vremŭ ca să se păzescă negreșitu; pentru care nu lipsimŭ a înștiința prea sfinției tale, părinte Mitropolite, și sfințiilorŭ voste Episcopŭ, ca orânduiala acêsta să fie bine următore și de aici înainte; pentru care amŭ datŭ și hrisovulŭ Domniei mele de întărire. Tolico pisah gmd.—1798 Ghenar 12.

Cod. XXXIX, fila 36.

Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpd. Zem. Vlahscoie.

Cinstitu și credinciosu boșerule Domniei mele Dumnialuŭ vel Vistieru, fiind-că la arêtarea ce ne-au făcutu prea sfințiile sale părintele Mitropolituluŭ, i iubitorii de Dumneșeu părinții Episcopŭ, Rômnic, Argeș și Buzeu pentru catahrisis ce facu protopopiŭ pe afară asupra preoțilorŭ, că au avutu urmare de niște urmări ca acelea, ci dar poruncimŭ Domniei tale să puŭ a se scote după catastisele cercetătorilorŭ tôte Madelele ce sunt arătate asupra protopopilorŭ, care

să se dea la prea sfinția sa părintele Mitropolitulū, și la părinții Episcopī, spre a le cerceta și să le îndrepte. Tolico pisah gmd.—1798 April 28.

Cod. XXXIX. 5. fila 39.

Zem. Vlaıscoie. D-vóstră Ispravnicilorū ot. sud.... sănătate, fiind-că din însciințările ce amū luatū Domnia mea de pre la județe pentru urmările ce obicinuescū da la o vreme a se face, de către unīi alții în felurī de chipurī pricinuindū catahrisis și nedreptăți, asupra cărora s'aū dat Domnescă nóstră hotărīre de înfrânare și îndreptare la fieș-ce, între care fiindū și protopopīi județelorū, unīi din ceī ce metahirisescū urmări nedrepte și nesuferite, îndrăznindū fără de temere a face cererī de izvodirī noue de cisle de oī cu mieī, părări și alte cu cuvēntū de plocónele ce se trimetū aici, luāndū și deosebitū de la tot preotulū sēū diaconulū, la Paște și la Crăciun și la Adormirea precesteī câte 5 parale pentru ouă, câte 5 parale pentru găinī, și câte șese parale pentru chiria carului de la aducerea acestorū plocóne; asemenea și cu cuvēnt de ploconulū bastonulū arū fi luāndū câte parale șai-deci și șase de bățū preotulū sēū diaconulū, unde mai nainte se lua câte multū mai jos; dintre care aceste urmări arētāndu-se Prea Sf. sale Părintelū Mitropolitulū, și iubitorilorū de Dumneđeū părințilorū Episcopī, cu mirare le-aū audītū, dicēndu-ne că nu aū scire de unele ca acestea, și cu tóte că din porunca Domnieī mele s'aū încārcatū prea sfinția sa cumcă le va îndrepta, și se vorū conteni aceste rele urmări a nu se mai auđi la vre-o eparhie, dar Domnia mea grijindū cu deosebire pentru dreptatea obșteī, eatā nu lipsimū a vē trimite Domneștile nóstre poruncī deschise, ca să se cerceteze întru auđulū tuturorū, și vē poruncimū să grijīți D-vóstră a nu se face de acum înainte nici cum urmări împotrivotore ca acestea, ci arētāndu-le porunca Domnieī mele, fieș-care protopopū să se ferescă întru tóte și să-și păzescă datoria slujbei sale, după coprinderea Domnescīi nóstre poruncī, ce are fieș-care în mánile sale, căci să sciți că inși-vē sunteți a fi respunđetori la orī-ce mișcare se va întēpla în județulū D-vóstră, ca nisce dregětori ce vē avemū însărcinați cu îngrijirea tuturorū locuitorilorū de obște, ca să petrecă toți nebântuiți și cu dreptate, și să însciințați Domnieī mele de urmarea poruncī. ii saam receh gspd.-- 1798 Maiū 1.

6. Cod. XXXIX fila 39.

Anexă la pag. 169

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpod.

Cuvióse Egumene Cotroceanene chir Visarion, amū vēđutū Domnia mea mónăstirea acēsta și imprejmuirile ei dārăpánate și la o stare în cât póte în puțină vreme să vie la mare stricáciiune, pentru care acēsta ne-amū miratū cu turburare asupră-ți, pentru ce să nu îngrijescī, însu-ți fără de altă îndemnare

séu poruncă a drege și a meremetisi cele stricate, ca să nu lași tréba să ajungă la cea desăvêșită próstă stare, căci atunci se póte pricinui mai multă cheltuială la dregere, și te vei socoti însuși pricinuitorú de acea pagubă a mônăstirei; pentru care iată 'ți poruncimú cu tótă strășnicia să te apuci a drege și a face orí-ce meremetú va fi de trebuință, atât la ale bisericei, cât și împrejmuirile bisericei, ca să se aducă tréba a nu o mai vedea Domnia mea la acestú felú de stare, că atunci vei fi fără de nici unú răspunsú înaintea Domniei mele, și nu te vei putea îndrepta nici într'unú chipú; asemenea să dregi și podulú de pe apa Dâmboviței negreșitú.—1798 Iulie 24.

Cod. XXXIX, fila 62.

Io Constantin Gheorghe Hingeri Vod. i gpd. Zem. Vlahscoie.

Cinstitú și credinciosú boierulú Domniei mele D-luí vel Log. de țera-de-sus, fiind-că la pricina judecâtei ca aú avutú astă-đi la Divanú înaintea Domniei mele Iamandi căpitanu cu Egumenulú mônăstirei Răsvanu din Bucuresci pentru o prăvălie, s'aú doveditú de față în Divanú, că Egumenulú aú urmatú viclenie la facerea zapisului, precum s'aú vedutú, fără de tăgăduirea Egumenului, că zapisele sunt scrise tot cu o slovă, și fără de nici unú martorú după cum s'arú fi cuvenitú, cum și ne unitú unulú cu altulú, mai vêrtosú pentru parte bisericească fiindú, care e datorú pururea a lumina și a învăța, și a îndrepta pre norodú, iar nu a metahirisi împotrivă însuși viclenia pentru interesulú séu; de aceea dară, pentru acéstă urmare rămăindú învinovățitú, amú hotăritú Domnia mea, ca să se lipsescă de Egumenie și poruncimú Dumitale aducêndú pre Egumenulú Aghiorghitulú și pre Egumenu Văcăresceanulú dintre părinții *Aghiotafini*, să se alégă pe cine vorú socoti omú cu vrednicie, și să-lú orênduiască Epitropú la numita mônăstire Răzvanú, căruia să i se facă și cartea Domniei mele de Epitropie, ca să epitropescă tóte lucrurile mônăstirei, pênă va veni orênduitulú Egumenú desăvêșitú.—1798 Iulie 14.

Cod. XXXIX, fila 60 verso.

Zem. Vlahscoie. Dat-amú Domnésca nóstră carte preotului popa Ión Brat Manea Brutarulú, ot mahalaua Popi Radului, ca să fie apêratú de rêndulú dăjdiilorú preoțesci, i de ploconulú vlădicescú, să scutescă și vinăriciu, i dijmăritu drepte bucatale sale, i o pivniță adică o cărciumă, ce o are în capulú Podului Mogoșoia, să fie apêrată de fumăritú, de căminăritú, de vamă și de tóte alte dări ce vorú eși pe cărciume, pentru că mai sus numitulú preotú, din bunú cugetulú séu aú voitú și aú pohtitú de aú așerositú la Orfanotrofiu, ce este să se așede a fi la biserica Popi Radului, casele cu loculú din curtea bisericei ce are, rămăindú a fi și preotú la acéstă biserică la Orfanotrofie; dreptú acea cu plăcere vedêndú Domnia mea bună cugetarea și voința numitulú preotú, ne-amú milostivitú asupra-i și i-amú făcutú aceste milí, și pentru de a i-se păzi de apururea și

nestrămutatŭ i-amŭ datŭ acestă carte la mână prin care poruncimŭ la toți câți se cuvinŭ întocmai să fiți următori, și nimenea întru nimicŭ supărare peste cartea Domniei mele să nu i se facă.—1798 Maiŭ 31.

Cod. XL fila 51.

Carte de scutělă a Popi Mogoș de la Arșar ce s'a mutatŭ la Cojesci.

Zem. Vlahscoie. Dat-amŭ Domnėsca noastră carte preotului Popa Mogoș de la Arșar jud. Ialomița, ce se află acum slujindŭ preotŭ la biserica da la Cojesci jud. Ilfov, ca să fie în pace și ertatŭ de birulŭ preoțescŭ, de ploconulŭ vlădicescŭ și de tôte dările ce vorŭ eși pre cinulŭ preoțescŭ, pentru-că aflându-se acestŭ preotŭ cu slujbă nelipsitŭ din numita biserică, și aflându-se scăpătatŭ ne-amŭ milostivitŭ de l'amŭ ertatŭ de tôte; pentru care poruncimŭ Domnia mea la toți de obște, nimenea nici uu felŭ da supărare să nu faceți peste cartea Domniei mele.—1798 Sept. 17.

Cod. XXXIX, fila 80 verso.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gpod. Zem. Vlahscoie.

Cinstitŭ și credinciosŭ boșerulŭ Domniei mele D-lui biv. Vel. Paharnicŭ Manolache Ispravnicŭ ot. sud. Mehedinți sănătate, îi facemŭ în scire că biserica Domnėsca de aici din Cernețŭ are liude douē-șeci și douē, scutelnici cu cărți Domnesci, care acum s'au înoitŭ și de Domnia mea cu acestă coprindere însă, ca să-și găsescă omeni străini, aduși acum din străinătate, și poruncimŭ ca pre acești liude douē-șeci și doi ce se află acum scutelnici să-i puî la dajdie și să-i arēți la visterie în Extractŭ, să cauți ca și de acum înainte să nu îndrăsnesci a de țidulă de vre unŭ scutelnicŭ din pământeni, unde va fi coprinșendŭ sinetulŭ omeni streini, că veî cădea în vinovățire, și nu veî avea cuvēntŭ de îndreptare înaintea Domniei mele, iar acestă biserică gășindu-și omeni după cuprinderea senetului ce i-s'au datŭ de către Domnia mea, să urmezî a le face cercetare după orēnduială, și fiindŭ străini cu adevēratŭ, să le dai chipurile în scrisŭ, ca să-și iēe pecetluiturile Domniei mele, după orēnduială, și fiî sănatosŭ.—1798, August 18.

Cod. XXXIX fila 68.

Anexă la pag. 173

Hrisovulŭ Orfanotrofeii din orașulŭ București.

Zem. Vlahscoie. Intre tôte alte bunățai cu care se deosebesce omulŭ de alte zidiri Dumneșesci, ce sunt pre pământŭ, una acosta este mai mare, adică a isvodi nescine celea ce n'au fost mai nainte, dară îi sunt de datorie a le face, care lucru îlŭ asemenēză cu Dumneșeirea și-lŭ face ziditorŭ de lucruri în faptă; și din tôte ce s'arŭ apuca firea omenēsca să facă, ori din iubire de

cinste a se procopsi la învățătură, ori din iubire de slavă a câștiga dregătorii, seú din mare râvnă a face lucruri vitejesci, celú mai mare și celú mai bunú este milostivirea: de a sprijini și a ocroti pe cei lipsiți, milostenie la cei scăpătați, milă la copiii cei sêraci de părinți; acéstă bună faptă împreună cu totă biserica Domnului Hristos o avemú Domnia mea cea mai mare și cea mai înaltă facere de bine, care acésta o socotimú din tot cugetulú Domniei mele, că este cea mai mare și mai temeinică din alte bunătăți, prin care nu numai fieș-care cetate și orașú se oblăduesce cu dreptate și se sporesce cu bună orânduială, ci și cei mai mari și Domni ai lorú printr'ênsa se întărescú, neclintiți și cu cuviință se slăvescú printr'acéstă faptă a milostivirei și necazurii și obidă contenesce, une-ori și însăși mórtea se mută și se schimbă în bucurie și în viață, iară mai vêrtosú că printr'ênsa cea mare și proslăvită bunătate întôrce spre milostivire și imblânđesce pe Dumneđeú și tot ori-ce păcatú se șterge și ori-ce greșelă se iartă și ori-ce Dumneđeescă urgie încetóză, fiind-că milostenia acopere mulțimea păcatelorú; acéstă bunătate póte și a se spori cât de mult și a aduce nenumăratú folosú, nu numai într'acéstă vremelnicéscă viață, ci și la vecinica viitoare; când dar și în ce chipú póte să fie acésta? Đicemú Domnia că va fi când se va iconomisi și se va așeđa cu întemeiere și cu mare înțelepciune, unú neconținutú pîrú curgêtorú de milă, și unú izvorú neincetatú de faceri de bine; aceste dară folosințe trupesci și sufletesci luându-le aminte Domnia mea și cu deamêruntulú cercetându-le și cu râvnă creștinescă socotindu-le, hotărímú printr'acéstú Domnescú hrisovú alú Domniei mele, așeđarea și întemeierea vecinică a Orfanotrofiei, adică a casei cei hrănitóre de copii cei sêrmani făr' de părinți, care unú lucru ca acesta măcar că l'aú fostú cugetatú și cei mai dinainte frații noștrii Domni, precum amú vêđutú unú hrisovú alú Domniei sale *selefului* nostru dintru ântêia Domnie, dar în faptă nu s'aú pusú, cu mijloculú acela ce trebuie de a putea fi tot-dé-una unú orfanotrofióneú ne-strămutatú, căci nici unul din veniturile acelea, cari s'aú fost chibzuitú pentru hrana de copii sêrmani, precum se cuprinde la numitulú hrisovú, n'amú găsitú urmându-se, precum nici locú de locuință pentru copii sêrmani n'amú aflatú slobodú și așa nefindú veniturile cele cuviinciose la unú acéstú felú de lucru, n'aú avutú țera pênă acum nici unú orfanotrofióneú cu orânduială; de aceea dar chibzuindú Domnia mea a găsi mai ântêiu cele trebuinciose și stătátóre venituri, precum trebuie să le aibă unú orfanotrofióneú, a se putea ține de-apururea, cu statú de obște, după anafora ce ne-aú făcutú Prea Sf. sa Părintele Mitropolitulú Ungro-Vlahiei și cu Dumnelorú cinstiții și credincioșii boeri veliți ai Divanului Domniei mele, amú afierositú la orfanotrofióneú ântêiu mônăstirea Strehaia din sud. Mehedinți, care mônăstire slobodă a țerei fiindú iarăși la locú aici folositorú de obște alú țerei, aú afierositú de a se înstreina la alte locuri ca să se cheltuésca adică veniturile ei la hrana de copii sêrmani, precum și cele trei mônăstiri știute, asemenea sunt afierosite mai nainte de alți frați

Domni la spitaluri, cu care acestŭ mijlocŭ mai vrednică pomenire și sufletescă mântuire vorŭ dobândi acei ȧposași ctitori, hrânindu-se atâtea suflete de sĕrmani nevrĕstnici, cari nici sciŭ a cere, nici potŭ a socoti, nici potŭ a cuvĕnta cele trebuincioase lorŭ; la care mōnăstire să se orĕnduiască de la Epitropia obștei iconomŭ vrednicŭ, ca să strîngă tōte veniturile ei tot-dĕ-una pe sĕma Orfanotrofiei, grijindŭ orĕnduitulŭ Iconomŭ ca să se ție și sfânta biserică din numita mōnăstire cu bună podōbă și cuviința ei, slujindu-se de-apururea sfințele letŭrghii într'ĕnsa, cum și zidiile și tōte acareturile ei să fie în bunăstarea lorŭ; alŭ doilea afĕrosimŭ la Orfanotrofia vama și tot venitulŭ tĕrgului Drăgăciŭ, ot. sud. Buzĕŭ, care se face odată într'unŭ anŭ, la 24 ale lui Iunie, care tĕrgŭ dupĕ anafosoa, ce ne-aŭ făcutŭ Prea Sfinția sa Mitropolitulŭ Ungro-Vlahiei, găsindu-lŭ slobodŭ Domnescŭ, l'amŭ mutatŭ aproape de oșalulŭ Buzĕului, pe locŭ Domnescŭ, care și acestŭ locŭ dupĕ volnicia ce aŭ Domniŭ asupra lucrurilorŭ slobode Domnesci, l'amŭ afĕrositŭ iarăși la orfanotrofiōnŭ, ca să aibă și loculŭ și să iĕe și vamă dupĕ orĕnduiala ponturilorŭ, cum s'aŭ urmatŭ și în anulŭ trecutŭ, și tot venitulŭ tĕrgului, din care vamă să dĕe pe tot anulŭ la spitalulŭ de acolo acei taleri una sută cincĭ-deci precum amŭ orĕnduitŭ; alŭ treilea, amŭ afĕrositŭ la Orfanotrofiōnŭ tōte prăvălile, care sunt să le zidĕască luminata prea iubita Dōmna nōstră Lucsandra Hangeri, cu cheltuiala sa, pe loculŭ mōnăstirei Mihailŭ Vodă, ce se numesce grajdurile Curții, până lângă drumulŭ ce cobōră către casele D-lui vel Logof. Știrbeiŭ, din podulŭ celŭ mare, care locŭ aflându-se deapururea veianŭ deschisŭ, fără de a se folosi numita mōnăstire cu nimicŭ de la dĕnsulŭ, s'aŭ făcutŭ așĕdămĕntŭ cu chirie pe anŭ, dupĕ obiceiulŭ pământului, precum coprinde zapisulŭ Egumenului; aceste prăvălii cu loculŭ de sub dĕnsele să se stăpănescă tōte de orfanotrofiōn luândŭ tot venitulŭ lorŭ, din care să dĕe mōnăstirii chirie dupĕ așĕdămĕntŭ; alŭ patrulea, acei câte tal. trei-deci pe anŭ de la tot prăvălieșulŭ brăgarŭ, care numai acestŭ puținŭ venitŭ de la brăgarŭ l'amŭ găsitŭ pentru Orfanotrofiōnŭ făcutŭ în urmă din vremea Domniei sale rĕposatului Nicolae Vodă Caragea, orĕnduimŭ ca și de acum înainte să se iĕe pe tot anulŭ acești bani de la bragagiŭ la Orfanotrofiōnŭ; alŭ cincilea, adăogămŭ la Orfanotrofiōnŭ și de la igurii (?) ce și facŭ alișverișulŭ lorŭ aici în Bucuresci, să se iĕe câte tal. patru pe anŭ; alŭ șeselea, lângă aceste venituri orĕnduimŭ să aibă Orfanotrofiōnŭ și 30 dărvari nedajnici cu pecetluituri pentru aducerea lemnelorŭ de focŭ la Orfanotrofiōnŭ, pe care să nu i metahirisĕască nimenea spre alŭ sĕŭ interesŭ, fără numai la trebuința Orfanotrofiei. Dupĕ ce dar amŭ rĕnduitŭ aceste trebuincioase venituri precum mai sus le arătămŭ, hotărĕmŭ și cuviinciosulŭ numĕrŭ al sufletelorŭ de sĕrmani, ce sunt a se hrăni în tot-dĕ-una la Orfanotrofiōnŭ, și loculŭ pentru adunarea și locuința lorŭ, și mijloculŭ alŭ buneŭ orĕndueli, care voimŭ să se păzĕască la Orfanotrofiōn, precum mai jos arĕtămŭ în pontari.

1. Opt-deci de suflete sĕrmani, însă patru-deci parte bărbătĕască și patru-deci

parte femeiască, să se primescă în Orfanotrofonu de a se hrăni tot-dé-una; când însă nu voru fi copii pênă la numărul de patru-đeci, iară fete voru fi mai multe de patru-đeci, să se primescă și fete în locu de copii, pênă iar la numărul de patru-đeci, precum și când nu voru fi fete pênă la numărul de patru-đeci, iară copii voru fi mai mult peste patru-đeci, asemenea să se primescă, ca să se hrănescă, adică în Orfanotrofonu, tot-dé-una opt-đeci de suflete.

2. La biserica ce se numesce a Mani Brutaru ot. mahalaua Popii Radului, poruncimă Epitropiloru obștii să zidescă două curți îndestulate cu câte odăi trebuescū înlăuntru lorū pentru lăcuința a opt-đeci de suflete și pentru iconomū, preoți, dascălū și dăscălițe, din care zidiri una să fie Orfanotrofonu de copii, iară alta de fete și fie-care curte să aibă pórta ei osebită, a căroră zidiri cheltueli vêdendū Dumnélui cinstitulū și credinciosū boierulū Domniei mele biv. vel Clucerū Alexandru Văcărescu, fiulū celū d'ântéiū și sin Ciironomulū răposatului boierū, Ianache Văcărescu biv. vel Vistierū, folosulū sufletescū ce póte pricinui acestū Orfanotrofonū și fiind-că peste părțile de clironomie, care li s'au făcutū și și-au luatū fieș-care clironomū din averea numitulū răposatū, s'au deosebitū o îndestulată parte și sufletului răposatului, pentru pomeniri, unde fiind-că nu póte fi mai vrednică pomenire și sufletescă ușurință în adevêru acelu răposatū, decât la acestū cuviinciosū locū de locuință și odihnă la atâtea suflete sermanī făr'de părinți, însuși Dumnélui au provalisitū și au cerutū ca să se facă aceste zidiri cu cheltuială din partea ce s'au deosebitū a sufletului răposatului părintelui sêu; care și Domnia mea găsind-o cu cale acésta, ca la unū lucru de vrednică pomenire și folositorū țerei acesteia și patriei, întru care răposatulū acela boierū au trăitū, s'au cinstitū și s'au chivernisitū, hotărîmū și poruncimū ca din partea sufletului să se iée cheltuiala cea trebuinciosă la zidirea și sêvêșirea întrégă a acestorū două Orfanotrofi.

3. Primața acestorū sermanī să fie numai din cei mici, adică din prunci sugari pênă la șese—șapte ani, rēmași fără părinți, ce sunt sermanī cu adevêratū, făr'de nici o moștenire de la tatălū lorū și desêvêșitū seraci și făr'de nici o rudenie vrednică și putinciosă, a'i ocroti și a'i hrăni după datorie și după fireștile legi, pe care atât partea bărbătescă cât și partea femeiască, să'i rēnduiască afară la doici bune, ca să'i hrănescă și să'i crească pênă la unū anū și jumătate încât voru fi sugători, ca să nu ședă înăuntru Orfanotrofiei atâta mulțime de doici, dar câtă vreme se vor afla prunci și pruncile aceleu afară la doici, să nu lipsescă iconomulū și soția lui, cât și alți trimiși de la orfanotrofonu, a merge ca să vêdă de-i hrănescū cum se cade și ca să le deé trebuinciosă cheltuială după tocméla ce au făcutū, ca să n'aibă doicile pricină de lenevire, ci încă să le îndatorescă să aibă durerea ca de însuși fii lorū, și peste unū anū și jumătate să-i iée în Orfanotrofonu, iară de voru veni din cei trecuți peste ani șapte, să nu se primescă la Orfanotrofie, dar nici să 'i gonescă de tot când voru fi făr'de nici o ocrotélă, ci prin Dumnélorū Epitropii

obștiei să se deé orî la meșteșugurî, séu la alte părți ce se va găsi cuviinciose, séu pe la rudeniile lorū ca să nu piară, iară pentru sërmanii ce vorū rămănea cu óreși-care periusie, avemū Domnia mea deosebită orënduială prin hrisovū făcută a se iconomisi de Epitropia obștiei.

4. Acești maî sus ziși prunci și prunce, parte bărbătésă să se hrănésă și să se crésă de Orfanotrofie până la vârsta de anî dece, iară partea femeiasă pēnă la anî doi-spre-dece.

5. La amēndouē aceste orfanotrofii, fiind-că sunt aprópe una de alta la unū locū, să rēnduiască Epitropiî unū omū vrednicū iconomū, însuratū; din ceî cu vrēstă înfrântă și soția lui asemene, amēndoi cu fire și viață bună, care să fie și șeđetori cu locuința lorū în Orfanotrofie, care acestū iconomū luāndū de la Epitropiî tótă cheltuiala cea trebuincioasă pentru hrana sērmanilorū și a poslușaniei lorū și pentru îmbrăcăminteā lorū, cum și pentru biserică, să gri-jésă cu durere pentru tóte celea trebuinciose și pentru ceea-ce va lua și va cheltui săși deé socotēla la Epitropie, și iconomulū să iēe aminte la Orfanotrofonū alū copiilorū bărbătésă, cum și soția lui să iēe aminte la Orfanotrofonū alū fetelorū, pe care iconomū să'lū asculte toți poslușnicii și poslușnicele, fiindū datorî amēndoui să stee către cele-l-alte orēnduite femeî cu luare aminte, ca să îngrijésă cu durere și cu milă pentru ocrotirea și bună căutarea copiilorū, să n.1 se pórtē cu lenevire, nici să trecă cu vederea cât de puțin lucru din cele trebuinciose spre bună creșterea lorū, séu să se facă vre-o atacsie, pāzindu-se și curățenia cea cuviincioasă înăuntru, atât la unū Orfanotrofonū cât și la altulū, căci de se va întēmpla vre-unū cusur, séu vre o altă atacsie, însuși se va pedepsi.

6. La Orfanotrofonū alū copiilorū bărbătésă să fie orēnduitū unū dascălū cu bună fire, bētrānū pentru *china* avēndū óre-și care învățatură și pentru Elenica, fie preotū fie mirēnū; așiderea să fie orēnduiți și doi preoți de slujba bisericeî bētrāni, din care unulū să fie și dascălū românescū copiilorū, aceștia poslușindū câte trei și bisericeî, să aibă a pune pe copii la învățatura cărții de la trei anî, multū de la patru înainte, siindu-se nu numai să î învețe carte, ci încă să-î îndemneze către bune urmări, învățāndu-î începăturile buneî credințe, ale rugăciunilorū, și câte alte sunt spre bune obiceiurî, deprindēndu-î și la scrisóre.

7. La Orfanotrofonū alū fetelorū în locū de dascălū să fie rēnduite douē dascălițe călugărițe, înfrānte cu viețuire fără de prihană, carele să învețe pe fete ale închinăciuneî și ale lucrului de mână, câte sunt trebuinciose la partea femeésă, și să le povētuiască spre ceea de bună obiceiuință; să fie și unū preotū bētrānū duhovnicū, care va posluși și acesta bisericeî la sfințele leturghii.

8. Epitropulū obștei, care are trēba Orfanotrofieî, să fie datorū, acesta de față și pre sub cumpătū, și însuși a merge a lese la aceste Orfanotrofii, ca să vedă de se păzesce buna orēnduială într'ensele, și să nu trecă cu vederea nici unū cusurū,

orî alû Iconomului, sau alû celor-l-alți orînduiți, spre hrana și crescerea sêrmanilorû și spre buna orînduială.

9. Porțile acestorû Orfanotrofii să fie încuiate pururea, ca fără trebuință să nu se deschidă, iar pentru trebuințele de apururea, să aibă câte o porțiță în pôrtă, care și aceea să nu se descuie fară numai după ce va răsări sórele, și la un-spre-dece cósuri din ȕi să se încuie, și nici copii, nici fetele să nu aibă voie a eși din Orfanotrofie afară, fără numai câte odată de va face trebuință, de împreună cu povățuitorii lorû, nici cei-l-alți să n'aibă voie a eși afară din mônăstire, colindându încóce și încolo fără de scirea Iconomului și fără de trebuință.

10. Cu câte-va ȕile mai nainte de prasniculû bisericii, epitropii să aibă a cerceta pe copiii cei ajunși la orînduita vîrstă, și după iscusința, istețimea, tragerea de inimă și după némulû lorû (de va fi cunoscutû), să facă fóie de dênșii de a se împărți orî la șcôla cea mare pentru învêțetura desăvêșită, sau la curtea Domnêscă, sêu la neguțatorî de trebă și cunoscuți, sêu la meșteri asemenea de ispravă pentru meștesugurî, orî la vre unû boierû, neguțatorû, sêu la altulû de ispravă, ce va vrea a primi vre unulû ca să-lû erêscă pentru sufletulû sêu, și mergêndû la ȕiua prasniculû Domnului acolo, să arête Epitropii și cu Iconomulû acelû catastihû cu copii de împreună, din care să primêscă Domnului patru copii, Mitropolitulû doi copii, Episcopii câte unû copilû, și D-lorû boierii, care și câți vorû vrea a lua câte unulû, și îndată să se primêscă la Orfanotrofiônû alți copii sêrmani în locû spre împlinirea orînduitei sume, iară și în curgerea anului, orî cine din cei de trebă cunoscuți vrêndû a cere vre unû copilû, și din cei mai mici neajunși la orînduita vîrstă pentru pomenirea sa, sêu pentru ca să-lû facă feciorû de sufletû, să i-se dêe cu căȕută cercetare și să se arête Domnului și acêsta la ȕiua prasniculû.

11. Asemenea și la Orfanotrofiônû alû fetelorû să facă cercetare Epitropii fetelorû celorû ajunse în vîrstă și să le iêe în scrisû, pre care cu fóie împreună la ȕiua prasniculû să le arête Dómnei, care se cuvine într'adinsû, pentru acestû plăcutû lui Dumneȕeî lucru a merge la Orfanotrofiônû, din care să primêscă Dómna douê fete, și din jupânesele *Etpaiului* Luminății sale, care va vrea a primi și a lua câte una. Cele-l-alte dară câte vorû rêmăne, venite în vîrstă, să se mărite după starea lorû, orî de la cutia milosteniei, orî din prisosulû venitului Orfanotrofieii (de nu va fi trebuință pentru vre unû meremetû sêu alte trebuincióse cheltueli), sêu din ajutorulû Domnului, iar în curgerea anului de se va afla cine-va a cere și din cele mai mici, să se urmeze cum amû ȕisû mai sus pentru copii, a se da cu bună cercetare ipochemenulû.

12. Să se ȕie condică apururea la Orfanotrofiônû și la Epitropie, atât de copii, cât și de fete: când s'aû primitû la Orfanotrofii? cândû s'aû datû? unde? la cine anume, și cu ce simfonie și din ce părinți sunt (de vorû fi cunoscuți)?

13. Primenelile din destulû la copii și la fete, așternuturi și îmbrăcăminte

la toți de o potrivă de iarnă și de vară, cu cădută economie, și hrana mâncărilor, bucate curate, și căldură în vreme de răcelă, toate acestea să le îngrijescă Epitropi prin orânduitală Iconomă a le avea sârmanii nelipsitū, împărțindu-le la câte mese va trebui a se face, avându fie-care Orfanotrofie cuhnia sa oșebită, i slugile și slujnicele câte vorū fi trebuincioșe, și câte unū portarū.

14. Din dohtorii politiei, cari sunt rânduți cu lege de la Epitropie, să chibzu-iască Epitropi obștei pe unulū de a fi la amēdouē aceste Orfanotrofii orânduitū, carele pe totă ziua să fie datorū a merge o dată spre cercetarea copiilorū și a fetelorū, iar când va fi trebuință să aibă a merge și de două orī, ca să grijescă de bună căutarea și sănătatea lorū, căruia pentru ostenēla sa, oșebitū de lōfa cea de la Epitropie, să se mai dēe și din venitulū Orfanotrofiei pe lună tal. 30, să fie însă feritū de bōle lipicioșe, cum vērșatū și altele, care pōte să aducă vre o molipselă în Orfanotrofii, iar de se va amesteca prin nesciință, să nu mērgă îndată în Orfanotrofii, pēnă nu se va aerisi și se va curăți; să nu se amestece nimenea la aședământulū acestui dohtorū, fără numai Epitropii, nici se pōtă dice cine-vași: scōte pe acesta și pune pe acela; dar nici dohtorulū acesta de la ceī săraci ai politiei să nu iēe plată, după cum și ceī-l-alți doi asemenea sunt porunciți, cari aū a merge cu protimie și la ceī scāpătați, ca și la ceī chivernisiți.

15. Pe fie-care anū odată să se încheie socotēla de toate veniturile i chetuelile Orfanotrofilorū de Prea Sfinția sa Mitropolitulū, D-lui vel Log. de țera-de-sus, și cu D-lui vel Post., ce vorū fi după vremi și cu D-lui Vornicū alū Obștirilorū, și iscălindu-se de toți, să se arēte Domnului, ca să se întărescă, și din prisosulū venitulū ce va rămēnea din anū în anū, orī să se facă meremeturi de va fi trebuință, orī să cumpere vre unū acaretū pentru folosulū Orfanotrofilorū, sēu să se mărite din fetele Orfanotrofiei ce aū venitū în vērștă; iar Prea Sfinția sa Mitropolitulū, ca unū duhovnicescū părinte alū sērmanilorū, și cu Dumnelui vel Postelnicū să grijescă cu luare aminte peste totă vremea, de se păzesce buna orēnduială a Orfanotrofilorū.

Acestea câte dar mai sus cu ferbințelă sufletescă le-amū întocmitū Domnia mea, voimū și hotorimū să se pue în faptă fără de zăbavă și să se păzescă nestrămutate, care măcar că nu suntem la îndoială că și Dumnelorū frații noștri Domni, ce vor oblădui în urmă țera acēsta, cu iubirea de omenī ce aū, le va întări ca nisce întocmiri de unū lucru folositorū patriei acestia și plăcēndū lui Dumneșeu, care nu supără nici la vre unū interesū alū cămărei, sēu alū visteriei Domnesei, dar cu toate acestea rugămū pe Dumnelorū frățesce, ca să aibă bună-voire, spre întemeierea și nestrămutarea acestui lucru cuviinciosū, în vreme ce când vom trece cu vederea acelu felū de bunătăți, mai vartos noi, cari ne-amū învrednicitū la stăpāniri de țeri și de norōde, nu vom rămēnea neîmpărtășiți pēcatului; dreptū aceea amū întăritū în cinste hrisovulū acesta, cu însăși Domnesca noastră iscălitoră și pecete, și cu credința prea iubiților

Domnii mele fiî, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., mărturiî puindû și pre Dumnelorû cinstiîi și credincioși boîeri veliî ai Divanului Domnii mele : Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătaru, Pan Nicolae Brancovean vel Logofetû de țera-de-sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vornicû de țera-de-sus Pan Scarlat Ghica vel Vistierû, Pan Costandîn Filipescu vel Vornicû de țera-de-jos, Pan Radul Golescu vel Vorn. al Obștirilor, Pan Radul Slătînénu vel Vorn., alû treilea, Pan Costantin Șirbeiû vel Logofetû de țera-de-'os, Pan Manolache Grădîsteanu vel Vornicû alû patrulea, Pan Mateiû Fălcoianu vel Logofetû alû obiceiurilorû, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanû, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerû, Pan Grigorie Greceanu vel Paharnicû. Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicû, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slug., Pan Iordache vel Pit., fiindû Ispravnicû la săvêșitulû hrîsovului acestuia Dumnelû cînstitulû și credinciosulû boîerulû Domnii mele vel Log. de țera-de sus Nicolae Brancoveanulû, căruia și poruncimû a scrie hrîsovulû acesta în condicile Divanului de aci și de la Craiova, a visteriei, a mitropoliei, a epitropiei de obște și la logofetia de obiceiuri. S'aû scrisû la ântâitulû anû dintru ântâia Domnie a Domniei mele aici în Bucuresci, la létulû 1798 Maiû 29, de Răducanu Poenaru biv alû treilea Logofetû condicarulû.

Cod. XL fila 39.

Hrisovulû mônăstirei Arnota ot. sud. Vâlcea.

Minunatû este întru sfinții sêi Dumneđeû (dice proroculû Impêratulû David) pentru că prin mijlocirea lorû, ca prin niște organe și vase curate și alese ale sfântului Duh, isvorăște tãmaduirî norodului, și ajutorû întru nevoile și patimile lorû, dupê darulû ce li s'aû datû, ca unorû aleși ai sêi, între care și sfântulû Mihail Sinedulû, ca un locaș vrednicû cu alû Prea sfîntului Duh, prin darulû tãmaduirilorû ce aû luatû de la Dumneđeû, arêtându-se făcêtorî de minuni, și isbăvitorî de patimile locustelorû, nu puținû ajutorû aû cunoscutû țera acêsta, în câtă vreme s'aû arêtatû acelû felû de jivini vătãmătóre rôdelorû pãmêntului, atât mai nainte în vremea trecută, cât și acum în cele mai de pe urmă, cunoscêndû țera mult folosû din ajutorulû acestui sfântû, a căruî sfântă mână fiind-că se află pãzindu-se în cînte, aici în țeră, la mônăstirea Arnota sud. Vâlcea, care este zidire Domnescă slobodă, a țerii, unde se cîntesce și se prășnuesce hramulû Soborulû sfințilorû mai marilorû Voivođi ai oștirilorû ceresci, Arhanghelulû Mihail și Gavrilû, cade-se întru adevêrû atât pentru cele trecute ajutorurî ce aû cunoscutû țera, cât și pentru folosulû și isbăvirea cea de săvêșitû, care și de acum înainte, cu rugăciune se cere și se nădăjduesce de obște a o avea țera cu mijlocirea și rugăciunile acestui sfântû de la milostivulû Dumneđeû, și pentru semnulû evlaviei a se face locașului sfinției sale unû ajutorû cuviinciosû de milele Domnesci, mai vêrtosû fiindû acêstă mônăstire

zidită la unŭ locŭ naltŭ cu multă trebuință de ajutorŭ la trebuințele sale ; dreptŭ aceea amŭ bine voitŭ Domnia mea și lângă mila vinăriciului ce are numită mōnăstire Arnota, câte doi bani de vadră cu părpărulŭ din satulŭ Coste ciŭ, Bărbătesciŭ, Dobriceniŭ și Bogdănesciŭ sud. Vâlcea, și ceea ce aŭ adaosŭ Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant tal. una sută din oeritŭ, tal. una sută din dijmăritŭ, tal. una sută din vinăriciŭ, și tal. cincŭ-deci din vama Craiovei, pentru unt-de-lemnŭ, făclii și tāmăe, care acești bani să aibă a'i da cumpărătorii acestorŭ slujbe de la județele ot. preste Oltŭ peste banii Cămării, iară când slujbele acestea vor fi în credință, sēŭ să se dēe de la Visterie și de la Cămara Domniei mele cu pecetluitŭ ; așisderea să dēc și câte una sută bolovanŭ sare de la Ocele mari din sud. Vâlcea, pe fieș-care anŭ să scutēscă și una sută oi de oeritŭ, precum și liude dece străini să aibă de-apururea nedajnici și scutiți, căroră să li se dēe de la Visteria Domniei mele pecetluri, cu care acēstă milă de bani și ajutorŭ de omeni, îndatorimŭ pe Egumenŭ să fie silitorŭ a face cele trebuincioșe dresuri și întemeieri spre bună podóbă și înfrumusețarea sfintei mōnăstiri și a bisericii, atât cele din lăuntru, cât și cele din afară zidiri și împrejmuirŭ, ca să se afle pururea în starea ei. Acestea le întărimŭ Domnia mea, după hrisovulŭ Domniei sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce-lŭ vēdumŭ cu lét. 1797 Oct. 8, ca să i-se păzēscă nestrămutate, avēndŭ Domnia mea bună rāvnă, și iubire către sfintele lui Dumneșeu locașuri de a le întemeia, și mai vērtosŭ pentru ajutorulŭ ce fără de îndoială 'lŭ nădăjduimŭ de la sfântŭ, pentru care nu suntemŭ la îndoială, ca și frații Domni din urma noastră pentru evlavia și folosulŭ ce'lŭ nădăjduescē țera de apururea de la ajutorulŭ acestui sfântŭ, vor bine voi a înoi și a întări locașului sfinției sale privilegiulŭ acesta ; și amŭ adeveritŭ hrisovulŭ acesta cu însuși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința Prea iu biților Domniei mele fi Mihail Voivodŭ Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., mărturiŭ fiindŭ și D-lorŭ cinstiți și credincioși boierŭ veliți aŭ Divanului Domniei mele, Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. de țera-de-sus, Pan Nicolae Filipescu vel Vornicŭ de țera-de-sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costandin Filipescu vel Vornicŭ de țera-de-jos, Pan Radu Goleșcu vel Vorn, alŭ oștirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constandin Stirbei vel Log. de țera-de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Matei Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Scarlat Slătineanu vel Paharnicŭ, Pan vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis. Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit., și Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarabŭ vel Log. de țera-de-sus ; și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la anulŭ dintēiŭ dintre ântēia Domnie a Domniei mele la aniŭ de la Hristos 1798 Maiŭ 18.

Zem. Vlahscoie. Dat'amă Domnesca noastră carte preotului Popa Ioan Brat. Manea Brutaru ot. mahalava Popi Radului, ca să fie apărată de rëndulă dăjdiiloră preoțescă i de ploconulă Vlădicescū, să scutescă și vinăriciu, i dijmăritulă pe dreptie bucatele sale, i o pivniță, adică cărciuma ce o are în capulă podului Mogoșoiei, să fie apărată de fumărită, de căminărită, de vamă și de tôte alte dări ce voră ieși pe cărciume, pentru că mai sus numitulă preotă din bună cugetulă seă au voită și au pohtită de au aferosită la Orfanotrofiună, ce este să se asece a fi la biserica Popi Radului, casele cu loculă din curtea bisericeă ce are, remăindă a fi și preotă la acestă biserică de la Orfanotrofie; dreptă aceea cu plăcere vedendă Domnia mea bună cugetarea și voința numitulă preotă, ne-amă milostivită asupra și amă făcută aceste milă și pentru de a i se păzi deapurarea și nestrămutată, i-amă dată acestă carte la mână. prin care poruncimă la toți căți se cuvînă întocmai să fiți următōri și nimeni întru nimică supărare peste cartea Domniei mele să nu i se facă. isaam reche gvmđ.—1797, Maiă 31.

Cod. XXXX fila 51.

Hrisovulă mōnăstirei Săringarului

Sfintei și Dumneșcescei mōnăstiri Săringarului din orașulă Bucuresci, unde se cinștesce și se prăznuesce hramulă Adormirea Prea Sfintei de Dumneșeă Născetōre și pururea Feciōră Maria, întru care se află icōna a Prea S. Sale, care este isvoră de tāmăduiri tuturoră celoră ce alergă cu evlavie și cu credință, draci gonindă, orbie, slăbănogii și tot felulă de bōle și neputință tāmăduindă, ca să fie acestă mōnăstire în pace și ertată de haraciū și de lipsa haraciului, de împrumutări de cală Domnescă și ploconulă stégului, de untă, de cai, de carē Impērătesci, de carē de ôste, de podvonade, de mertice, de conace, de zaherele, de birulă ostiă, de sursat, de vamă, de miere, de ceară, de fână, de lemne Impērătesci, de ploconulă hanului și ală Sultanului, de satarale și de tôte oră-câte feluri de dăjdiă ară ieși de la Visteria Domniei mele peste ană la mōnăstiri și la boieră și la țeră, de nici unele nici odiniōră, nici ună felă de supărare să n'aibă, așiderea să fie sfânta mōnăstire în pace și ertată de dijmărită și de vinăriciū, precum nu dată și alte mōnăstiri, nici acēsta sa nu se supere și sa aibă a ținea aici în orașulă Bucuresci o pivniță pentru vëndarea vinului mōnăstirei, care pivniță să fie scutită și în pace, de fumărită, de căminărită, de vamă, de vină Domnescă și de tôte alte angariă ce dau alte pivnițe și să aibă a scuti și de oierită oă cincă sute, i de pogonorită pogōne patru, deci, rădicându-se tot-dē-una cu pecetea Domniei mele; așiderea să fie sfintei mōnăstiri milă de la Domnia mea să iee în toți ani din vama țergului de aici din Bucuresci pe ană câte ughi 120 iară cu pecetea Domniei mele, ca să fie pentru untul-de-lemnă ce se cheltuesce, care necontentită arde în candela, care este la sfinta și de minună făcētōrea icōnă, dreptă ajutoră și

folosulŭ pătimaşilorŭ celorŭ ce alérgă la vindecarea şi mântuirea lorŭ şi iară să fie sfintei mōnăstiri milă dela Domnia mea, să aibă a lua vinăriciulŭ din délulŭ Grecii sud. Vlaşca, din ūce vedre una dupē obiceiŭ, sau alți ómenŭ ai mōnăstirei ce va orēndui egumenulŭ, să aibă a âmbra cu vinăriceriŭ Domnesci, şi să scrie vinăriciulŭ în numitulŭ délŭ tot-de-odată şi să facă douē catastise tot asemenea unulŭ ca şi altulŭ, iscălite fiindŭ amēndouē şi de vinăriceriŭ Domnesci şi de vinăriceriŭ mōnăstiresci şi aşia împreună strângēndŭ baniŭ vinăriciulŭ ce este de plătescŭ dajnicii de vadra de vinŭ câte bani patru şi ploconul de nume, din care bani să aibă a lua vinăriceriŭ Domnesci câte 2 bani de vadră şi ploconulŭ de nume, precum le va coprinde cărţile de volnicie ce li se va da la mână în vremea vinăriciulŭ, iară cei-l-alti câte 2 bani de vadră să aibă a lua vinăriceriŭ domnesci împreună cu pārpărulŭ precum aŭ luatŭ şi mai nainte, aşişderea să aibă a ūinea liude douē-deci scutiţi de tófe angariile şi aceştia să fie ómenŭ strēini şi făr'de pricină, cari să'i ducă la D-lui vel Vist. şi dupē cercetarea ce le va face să le dēe adeverinţă, dupē care adeverinţă să li se dēe şi pecetluitŭ Domnescŭ, pentru că aceste mile tóte câte se cuprindŭ mai sus, sunt date şi închinare unele încă de mai nainte vreme de la cei vechi rēposaţi Domni şi altele s'aŭ mai adăogatŭ atât de Domnia sa Vodă Alexandru Ipsilant, cât şi de fraţiŭ Domni, din urmă, precum ne-amŭ adeveritŭ din hrisóvele a tuturorŭ pravoslavnicilorŭ Domni, ce aŭ stătatŭ oblađitoriŭ creştinesculŭ acestui scaunŭ pānă acum; deci învrednicēndu-ne Domnulŭ Dumneđeu şi pe noi cu Domnia acesteŭ pravoslavnice ūeri romānesci şi dupē evlavia ce avemŭ către sfinta şi minunata icónă a Prea Sfintei nóstre stāpāne şi de Dumneđeu născētoare, care este isvorŭ de tāmăduiri la cei cu evlavie şi cu credinţă năzuescŭ, bine amŭ voitŭ Domnia mea, de amŭ înnoitŭ şi amŭ întăritŭ milele acestea câte scriŭ mai sus, şi printr'acestŭ alŭ nostru cinstitŭ şi Domnescŭ hrisovŭ, ca pururea să'şi aibă sfinta mōnăstire tóte milele pe deplinŭ, dupē tocmēla ce scrie mai sus, ca să fie sfintei mōnăstiri de întărire şi părinţilorŭ călugări de hrană şi chivernisélă, iară Domniei mele şi părinţilorŭ Domniei mele vecinica pomenire; aşişderea şi în urma Domniei mele, pe carele bine va voi Domnulŭ Dumneđeu a fi Domnŭ ūerei aceştia, seŭ din nēmulŭ nostru, seŭ dintr'altŭ nōmŭ strēinŭ, vē rugāmŭ cu numele lui Dumneđeu şi alŭ Prea curatei maicii sale, ca să înoiţi şi să întăriţi acestŭ hrisovŭ alŭ Domniei mele, pe tocmēla şi aşedământulŭ ce scrie mai sus, aŭ şi spre mai multă milă, pe cât îi va îndura a tot ūitorulŭ Dumneđeu, precum şi Hristos aŭ mărturisitŭ dicēndŭ: «fiţi milostivi precum şi eu sunt» şi veţi avea iertarea păcatelorŭ la înfricoşata şi a doua venire a lui Hristosŭ şi rugăciunea maicii Sfinţii sale, să vē învrednicēscă de a sta la drēpta fiului Sfinţiei sale şi a judecăţii lui cei drepte, căutândŭ toţi în faţă unulŭ la altulŭ întru împērăţia cerēscă în veci amin. Şi amŭ întăritŭ Hrisovulŭ acesta cu însăşi credinţa Domniei mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. şi cu credinţa prea iubiţilorŭ Domniei mele

fii, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd și cu tot sfatul cinstiților și credincioșilor boierilor celor mari ai Divanului Domniei mele, Pan Dumitrache Ghica vel Banu, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătaru, Pan Nicolae Basarabu vel Logof. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alu obștiriloru, Pan Radu vel Vornicu alu treilea, Pan Constantin Știrbeiu vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. alu patrulea, Pan Mateiu Fălcoianu vel Log. alu obiceiuriloru, Pan Iorghache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanu, Pan Teodorache Iuliano vel Cluceru, Pan Grigorie Greceanu vel Paharnicu, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnicu, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Theodorache Văcărescu vel Slugeru, Pan Iordache vel Pitaru și Ispravnicu, Pan Nicolae Basarabu vel Log. de țera de sus și s'au scrisu hrisovulu acesta intru anteuilul anu alu Domniei mele aici in orașulu scaunulu Domniei mele Bucurescu la anii de la zidirea lumii 7306, iară de la nașterea Domnulu Dumneșeu și Mântuitorulu nostru Isus Hristos 1798, Maiu 27, de Chiriță Log. de Divanu.

Cod. XL fila 58.

Cartea schitulu Turbații din sud. Ilfov de milele ce are.

Zem. Vlahscoe. Schitulu Turbații din sud. Ilfov și călugărițelor ce locuesc la acestu schitu, să aibă a ținea liude patru străini, pe cari găsindu-i acum maicile călugărițe și aședându-i să-i aducă adeverință de la D-loru Ispravnicii județulu de numele și chipulu lor, ca să li se dee și pecetluiturile Domniei mele spre a fi in pace și ertați de toate dăjdiile și orânduile, veri-câte ar eși de la Visterie și de la Camera Domniei mele, de nici unele nici o supărare să nu aibă, așiderea să aibă a scuti și ale schitulu drepte bucate de dijmăritu stupi i rămătorii șapte-șeci și de vinăriciu din vinulu ce'lu va face in drepte viile sfântulu schitu vedre trei sute și de oieritu oi o sută, pentru că fiindu acestu schitu săracu și fărăde ajutoru și nici o milă de nici o parte, au avutu această milă atât de la frații Domni de mai nainte, cât și de la Domnia sa *selefulu* nostru Alexandru Ipsilant Vvd. prin cartea Domniei sale, ce o vedum cu létu 1797, Iulie 25. Dreptu aceea ne-amu milostivitu și Domnia mea și inoimū mila ce se cuprinde mai sus, ca să fie sfintulu schitu de ajutoru și maiciloru călugărițe de chivernisela, iar Domniei mele vecinică pomenire, pentru care poruncimū Domnia mea și D-vostră Ispravniciloru județulu i dijmariloru i vinăriceiloru și oieriloru, vedându cartea Domniei mele toți să aveți a vă feri și a nu face sfântulu schitu intru nimic supărare la milele ce se cuprind mai sus, intr'altu chipu să nu fie că așa este porunca Domniei mele. iisaam reche gynd.—1798, Iunie 7.

Cod. XL fila 59.

Cartea bisericeii sfintei Vineri de milele ce are.

Zem. Vlahscoe. Sfintei și Dumneșcesei bisericii de aici din orașul Domniei mele Bucuresci, unde se cinstesce și se prăznuesce hramul sfintei prea podoapni Maicii noastre Paraschivi, ca să aibă a ținea printr'acastă carte a Domniei mele liude patru preoți nesuperați de toate dăjdiile și orânduile veri-câte ar eși de la Visteria Domniei mele peste an în țeră și aici pe tîrgu i pe preoți, de nici unele val sau bantuală să n'aibă, așiderea să aibă a scuti și dr.pte bucatele lor, stupi de dijmăritu și vinul ce'lă va face în adevărate viile lor de vinăriciu, cum și unu brutarū anume Nicolae să ție la pităria ce aș sëraci acolo la sfânta Vineri, care omă să fie în pace și ertat de dăjdiile, ce Iesū de la Visterie peste an în țeră și pe tîrgu de nici unele supărare să nu aibă; așiderea să fie apărată și de fumăritu și de alte angarii ce aș alți brutari, și de ploconul vătavului, care aceste milii le-aș avut sfânta biserică și mai nainte de alți trecuți frați Domni, precum din cartea Domniei sale fratelui Alexandru Moruzi Vvd., ce o vëdumă cu létu 1793 August 24, i din cartea Domniei sale seifului nostru Alexandru Ipsilant Vvd. ce o vëdumă cu létu 1797 Mart 14, ne-amă adevăritu. Dreptu aceea ne-amă milostivitu și Domnia mea și printr'acastă a noastră Domnăscă carte întărimă a avea sfânta biserică aceste milii nestrămutate, de a fi acești liude patru preoți, nesuperați de toate câte scriemă mai sus, și când ară da și alți preoți ce voră mai avea cărți de milă, aceștia tot să nu deg, ca să se pôtă afla tot-dé-una cu rugăciune la sfânta biserică, cum și acestu omă brutarū să fie ertat și să nă se supere nici el, nici casa de pitărie a sārăcilor bolnavi unde va lucra, ca să pôtă face pită pentru sëraci, să și ție viața din grăul ce voră câștiga, pentru care poruncimă Domnia mea și molitvelorū vōstre protopopilorū i altora și slugi Domnăscă i vlădicesci, i voue ce veți âmbla cu slujba dijmăritului și vinăriciului veri în ce județu vëdendū cartea Domniei mele să aveți a vë feri de acești preoți și de bucatele lor ce s'aș dīsū mai sus, nimenea peste porunca Domniei mele supărare să nu le faceți, așiderea poruncimă și Dumitale vel Agă i vel căpitanū za dorobanți, i altorū slugi Domnăscă și boierăscă și ție vătase de brutari, și voue fumarilorū toți să vë feriți de acestu omă și să i dați bună pace, de nimic să nullū supărați, într'altu chipū să nu fie că așia este porunca Domniei mele. iisaam reche gmod.—1798 Iunie 11.

Cod. XL fila 62.

Zem. Vlahscoe. Fiind-că sfânta și Dumneșeasca biserică de la Poiana, sud. Ialomița, unde se cinstesce și se prăznuesce hramul sfântului și făcătorului de minuni Ierarhul Nicolae, este locu cu primejdie de ale rēsmiriței întēplări, din care pricină rēmăsese la derăpănare și prin silința citorilorū s'aș adusū la stare care fiindū depărtată de orașe, s'aș întocmitū și școlă pentru invēțatura copiilorū și pentru de a se putea ținea biserică și școlă în starea

loru, aŭ avutu milă prin cartea Domniei sale selefulu nostru Alex. Ipsilant Vvd. prin cartea ce o vedumă cu létu 1797 April 10, ca să ție doi preeți scutiți de tóte dările preoțesci, i unŭ dascălu scutitu de tóte dăjdiile și orënduelile țerei, cum și ale lorŭ drepte bucate scutite de vinăriciu i dijmăritu; așișderea să ție și liude doi ómenī strėini și făr'de pricină de dajdie, scutiți și apėrați de tóte dăjdiile și orënduelile Visteriei, cărora după cercetarea ce li se va face de către Ispravnicii județulu să li se dée și pecetluiturī Domnesci decī învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneđeu cu Domnia acesteī pravoslavnice țeri, ne-amŭ milostivitu de amŭ înoitŭ mila acėsta după cum se cuprinde mai sus, să i se păzescă nestrămutatŭ spre a fi sfinteī bisericiī și școlī de ajutorŭ și de întărire, iar Domniei mele și părințilorŭ Domniei mele vecinică pomenire, rugămŭ dară și pe alți frați Domni, care în urma noastră se vorŭ învrednici cu oblăduirea acesteī țeri, să bine-voiască a înoi și a întări mila acėsta, ca și ale Domniei sale milī și facerī de bine să fie în urmă de alți ținute în sémă. iisaam rekeh gymd.—1798 Maiu 22.

Cod. XL, fila 64.

Cartea bisericeī Isvorulŭ din Bucuresci

Zem. Vlahscoie. Fiind-că sfânta biserică din mahalaua Isvorulŭ de aici din Bucuresci ce este zidire nouă, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulŭ Isvorulŭ Tămăduirilorŭ la care năzuescŭ mulțime de norodŭ pentru evlavie și pentru isbăvire de neputințe, are milă de la frații trecuți Domni, precum ne plioforisimŭ din cartea Domniei sale selefulu nostru Alexandru Ipsilant Vvd. ce o vedumă cu létu 1797 Maiu 13, ca să iee pe tot anulŭ de la ocne câte talerī una sută, să scutescă și vinăriciu i dijmăritu drepte bucatele preoțilorŭ ce vorŭ fi slujindŭ la acėstă biserică și drepte bucatele bisericeī: așișderea să ție și liude 3 ómenī strėini și făr'de pricină de dajdie, pe care rugânduī să li se facă cercetare după orėnduiala Visteriei și să li se dée și pecetluiturī gospodla mână, ca să fie apėrați de rėndulŭ dăjdiilorŭ Visteriei și de alte orėndueli; decī învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneđeu cu Domnia acesteī pravoslavnice țeri romănesci, după evlavia ce avemŭ către sfintele luī Dumneđeu locașurī, ne-amŭ milostivitu și Domnia mea de i-amŭ înoitŭ acėstă milă și pentru ca să i se păzescă nestrămutatŭ, amŭ datŭ acėstă a noastră carte Domnescă sfinteī bisericiī, pentru care poruncimŭ la toți căți se cuvine întocmai să fiți urmėtorī, ca să fie aceste milī sfinteī bisericiī de întărire și preoțilorŭ de ajutorŭ, iară Domniei mele și rėposațilorŭ părințilorŭ Domniei mele vecinică pomenire. iisaam rekeh gymd.—1798, Maiu 23.

Cod. XL fila 69.

Hrisovulŭ mōnăstirei de la satulŭ Vai-de-ei ce se chiamă Slobozia.

Sfinteī și Dumneđeesceī mōnăstiri de la satulŭ Vai-de-ei ce se chiamă Slobozia luī de lângă Slavichi (?) pe apa Ialomița, unde se cinstesce și se prăz-

nuesce hramulŭ sfinŭilorŭ ŝi marilorŭ Voevođi Mihail ŝi Gavril, *i poci pez plaotni* (?), care mŭnăstire este zidită ŝi înălŭtată din temelie de creștinulŭ rēposatŭ Matheiŭ Basarabŭ Vodă, ce este dată ŝi închinată Metoh. ŝi sub ascultarea sfintei mŭnăstiri de la Sfetagora ce se numesce Dohieru hramulŭ sfânt, Arhanghelŭ Mihail ca să fie sfintei mŭnăstiri în delulŭ Năienilorŭ sud. saac, trei-deci ŝi trei pogone de vie ŝi cu trei-spre-dece stănjenŭ de moșie ori-cătă se va alege de peste tot hotarulŭ, care vii sunt tŭte unele lângă altele ŝi îngrădite împrejurŭ, pentru că aceste pogone de vie este drēptă moșia mŭnăstirei în jumătate sunt cumpērate de rēposatulŭ Mateiŭ Vodă, iar jumătate sunt cumpērate de părinŭi egumenŭ călugări de la acēstă mŭnăstire, cum ŝi de la venitul mŭnăstirŭi, de la Megieșii de la Căieni ŝi de la alŭii cu zapisele lorŭ, de le ține sfânta mŭnăstire de atunci până acum, de cānd aŭ fost cursulŭ anilorŭ létŭ 7145, tot cu bună pace, fără nici o gălcēvă; ŝi iar să fie sfintei mŭnăstiri milă de la Domnia mea să aibă a lua în toŭi ani de la ocna Slănicŭ merŭicŭ de sare pe anŭ bolovanŭ 150 ŝi să aducă veri-unde le va fi voia, la ce vadŭ arŭ vrea să o vēndă sau să o trecă ŝi să aibă pace de către șamesii ce vor fi, de *ghiumbruc* de sare ŝi de tŭte cheltuelile ce ar fi, val sau bantuală, de la tŭte cāte s'aŭ đisŭ să nu aibă, ŝi iar să fie sfintei mŭnăstiri milă de la Domnie, să aibă a lua în toŭi anŭi de la vinăriciulŭ Domnescŭ de la judeŭalŭ Săcuenilor pe anŭ tal. una sată, așisderea să aibă a ținea ŝi liude 30, ŭmeni strēini luādu-le adevrinŭe de la Ispravnicŭi judeŭelorŭ pe numele ŝi chipulŭ lorŭ, să-ŭ aducă la Visterie ca să li se dŭe pecetluiturile gospod., spre a fi în pace ŝi ertatŭ de tŭte dăđdiile cāte vor eși preste anŭ de la Visteria Domniei mele să fie pentru poslușania sfintei mŭnăstiri, pentru că aceste milŭ le-aŭ avutŭ sfânta mŭnăstire ŝi de la fraŭii trecuŭi Domni precum ne pliroforismŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domniei sale Alexandru Vodă Ipsilant ce'lŭ vēđumŭ cu lét 1797. Dreptŭ aceia ŝi Domnia mea bine amŭ voitŭ de amŭ întăritŭ ŝi amŭ înoitŭ milele așeste, cum ŝi scutela de oi douē sute cincŭ-deci ca să fie pentru ajutorulŭ sfintei mŭnăstiri, pentru care pŭruncimŭ Domnia mea la toŭi de obște nici unŭ felŭ de supărare să nu faceŭi, ŝi amŭ întărit hrisovulŭ acesta cu însuși credinŭa Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd., ŝi cu credinŭa prea iubiŭilorŭ Domniei mele fiŭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., ŝi cu totŭ sfatulŭ cinștiŭilorŭ ŝi credinșiosilorŭ boierŭ veliŭi ai Divanulŭi Domniei mele, Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan i proci ŝi Ispravnicŭ Costandinŭ Stirbeiŭ vel Log. de țera-de-jos, ŝi s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta în anulŭ dintēiŭ a Domniei mele la lét 1798, Maiŭ 23.

Cod. XL, fila 70.

Episcopia Buzēu.

Cu cāt cā este mai cuviinciosŭ ŝi de pohfală lucrulŭ altulŭ la datoria Domnilorŭ ŝi oblăduitorilorŭ, cārora dela Dumneđeu li s'aŭ datŭ stăpānire

și putere de la celū de sus de a se cunósce pre sine, a cât de mari daruri s'aũ învrenicitũ, cu atãta sunt datorĩ a arãta dragoste în faptã și milostivire din darurile ce li s'aũ datũ, și nu numai pe politicesculũ și supusulũ sãu norodũ, și a'lũ chivernisi și a'lũ aduce la stare bunã, ci încã mai vãrtosũ pentru sfințele lui Dumneđeu locașuri unde neĩncetatũ se proslãvesce numele marelui Dumneđeu, și de unde toți așteptã ajutorul a griji, ca și cele din tâmplãrile vremilorũ vor fi în stricãciune sã le aducã la starea lorũ cea bunã, de carele și marele între proroci Impãratul David arãtãndu-ne nouẽ pildã cu mare glasũ, strigã grãindũ : «Dómne iubit'amũ buna cuviința caseĩ tale și locul lãcașului mãririi tale» și alte ori iarãși dicẽndũ : «Rãvna caseĩ tale m'aũ mișcatũ» precum și înțeleptul și pururea între Impãrați pomenitul Solomon «numai în umbra legii rezemãndu-se fãcu atãta podóbã caseĩ Dumneđeescĩ a Ierusalimului, și o dãrui cu atãtea daruri, ca sã se pãzescã într'ẽnsa sieriulũ cu tablele legii Domnului» cu cât mai vãrtosũ noi, cari suntemũ acum ca mila Dãhului sfãntũ pravoslavnicĩ, și avemũ pildele Dumneđeescilorũ acestora proroci, și impãrați și atãtea învãțaturĩ, ni se cade sã ne silimũ cu totũ sufletulũ a întemeia și a împodobi sfințele lui Dumneđeu lãcașuri intru care nu se junghe vitã necuvãntãtoare precum are când acolo, ci însuși mielulũ Dumneđeu se jertfesce pentru viața nãstrã a tuturorũ; deci darã înãlțãndu-ne Dómnulũ Dumneđeu cu acẽstã Domnie a acesteĩ pravoslavnice țeri, bine amũ voitũ Domnia mea din însuși rãvna inimei nãstre, ca cu faceri de bine și ajutorũ sã revãrsãmũ din darulũ ce ni s'aũ datũ cãtre sfințele mãnãstiri, care sunt cea mai de cinste parte a orașelorũ, și podóba cea mare a acesteĩ țeri și semnulũ ce-lũ arãtatũ alũ pravoslaviei intru acestũ principatũ creștinescũ, ci și acelũ bine sã-lũ împãrțimũ dupẽ trebuința fiește-cãreia mãnãstiri, și dupẽ mãsura țerii cea mare și micã, intru care mãnãstiri mari și mai mãtãi ale țerii Domniei mele fiindũ și sfãnta Episcopie a Buzãului, unde se cinstesce și se prãsnucesce hramulũ Prea sfintei stãpãnei nãstre de Dumneđeu nãscãtoarei și pururea feciórei Mariei, care este ca maicã celor-l-alte bisericĩ ale Eparhieĩ Episcopiei Buzãului, și fiind-cã aũ avutũ și mai nainte de la frații Domniei mele acesteã, precum ne pliroforisimũ Domnia mea din hrisovulũ seifului nostru Alexandru Vodã Ipsilant, ce 'lũ vedũmũ cu lét. 1797 Maiũ 10, a scuti una mie cincĩ sute oi de oieritũ la vremeã oieritului, și liude 55, scutelnici cu pecetluituri Domnesci, care sã fie pentru poslușania la lucrulũ acesteĩ sfinte case, așisderã sã fie și liude șai-deci strãini, însã liude trei-deci la județulũ Buzãului, și liude trei-deci la județulũ Rãmnicului cu ruptóre de la Visterie, sã deẽ pe anũ de liude po. tal. optũ, însã jumãtate de banĩ sã deẽ la sfãntu Gheorghe, și jumãtate la sfãntu Dimitrie, iarã mai mult sã nu fie supãrați de alte orẽndueli și podvedĩ, ce vor eși de la Visteria Domniei mele pre anũin țerã; așisderã sã aibã sfãnta Episcopie milã, vinãriciu din Dãlulũ Bonțescilorũ, i Blidarii i Curãturile ce sunt tot intr'unũ dãlũ sud. slam. Rãmnic, cãte doi banĩ de vadrã și pãrpãrulũ dupẽ obiceiũ, cum

și cinci sute bolovanî sare de la Ocna Telega, la vremea când iaŭ și alte mōnăstiri și vinăriciu din valea Mantului și valea Poieni din sud. saac. câte doi bani de vadră și pārpărulŭ dupē obiceiŭ, cum și de la viile ce s'aŭ pus în urmă, și se vor mai pune în pōlele acestorŭ douē popōre, pre moșia mōnăstirei Poieni și a boșierilor Cāmpenenî, și a boșierilor Măcesci, care moșii se numescŭ Șarga, pe unde s'aŭ pusŭ aceste vii mai în urmă, dupē cum și sfânta mōnăstire Căldărușanî are la partea popōrelorŭ sale acolo; decî învrednicindu-ne Dumneșeu și pre noi cu Domnia acesteî pravoslavnice țeri, întărimŭ milele aceste cu Domnesculŭ nostru hrisovŭ, atāt pentru ferbinte dragoste ce avemŭ către Maica Domnului nostru, cāt și pentru evlavia ce pāzimŭ asupra iubitorului de D-șeu Episcopŭ acesteî Episcopii, tōte acestea mai sus arētate milî, sã le aibã deplinŭ întocmai fãrã de nici o scãdere; și întărimŭ Domnia mea hrisovulŭ acesta cu însãși credința Domniei mele, Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd., și cu credința Prea iubișilorŭ Domniei mele fiî Mihail Vvd., Alecsandru Vvd. și Nicolae Vvd. etc.

Cod. XL, fila 72.

Cartea de scutelã a preoșilorŭ ot. bisericã gospod. de aici din Bucuresci.

Zem. Vlahscoie. Acestorŭ doi preoși anume Popa Teodosie i Popa Ioan, ce sunt la sfânta bisericã de aici din orașulŭ Domniei mele din Bucuresci, unde se cinstesce și se prășnuesce hramulŭ Adormirei Prea sfinteî stăpânei nōstre de D-șeu născētōrei și pururea feciōrei Mariei, care este fãcutã de rēposatulŭ Șerban Vodã Cantacuzino, ca sã fie în pace și ertățî de birulŭ Vlădicescŭ, și ploconulŭ sfinteî Mitropoliî, și de alte angariî ce vor eși pre preoși; așisderea sã aibã a scuti de la acēstã bisericã, dijmăritŭ, stupi, i rîmătorî una sutã, și de oieritŭ oî una sutã, și de vinăriciŭ vedre vinŭ douē sute, de nici unele val și supărare sã nu aibã, cum și o pivniță aici în orașulŭ Domniei mele Bucuresci sã fie apăratã de tōte angariile ce vor da alte pivnițe, pentru cã aceste milî le-aŭ avutŭ numișii preoși de la alți frați Domni de mai nainte, precum din cartea Domniei sale frateluiŭ Domnulŭ Alexandru Moruzi Vvd., ce o vēdumŭ cu lét 1793, Maiŭ 30, ne adeverimŭ; decî învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneșeu cu Domnia acesteî pravoslavnice țeri Romānesci, amŭ bine-voitŭ de amŭ întăritŭ milele de mai sus arētate, și pentru ca sã se pāzescã ne strămutatŭ, de obște poruncimŭ Domnia mea: nimenî întru nimicŭ val și supărare sã nu le facã, într'altŭ chipŭ sã nu fie, cã așia este porunca Domniei mele, ii saam rezech gymd. 1799 Iunie 6.

Cod. XL, fila 73.

Hrisovulŭ mōnăstirei Plumbuita.

Fiind-cã sfânta și Dumneșiasca mōnăstire Plumbuita de pe apa Colentinei ot. sud. Ilfovŭ, unde se cinstesce și se prășnuesce hramulŭ Nascerea Prea sfântului

marelu' prooroc Ioan înainte mergătorul' și Botezătorul' Domnului nostru Is. Hristos, a' avut' milă atât de la răposat' Domn' din urmă, cât și de la Domnia sa seiful' nostru Alexandru Ipsilant Vvd., prin hrisovul' ce vedum' cu lét 1797 Iulie 21, ca să i'ee pe fie-care an' de la vinăriceri ot. sud. saac, câte una mie vedre vin' să plătescă vinăriciu vadra po ban' patru-șeci, așiderea să i'ee de la Ocna Telega, pe an' bolovan' sare două sute la vremea când ia' și cele-l-alte m'naștiri, cum și liude 25 ómeni străini și fără de pricina de dajdie să fie scutiți și apărați de t'ote dăjdiile și or'nduielele Visteriei, pe car' găsindu-i și făc'nduli-se cercetare după or'nduiala Visteriei să li se de'e și pecetluiturile Domniei mele, asemenea să aibă a lua și de la Carvasaraua Domnescă, seghi una sută pe fie-care an', care fac' tal. una sută șai-șeci și șase, să scutescă și de oierit' o' cinci sute pe tot' anul' cu pecetluit', ca să fie aceste mil' s'ntei m'naștiri de ajutor' și de întărire, părinților de hrană și chivernis'elă, iară Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire, deci învrenicindu-ne Domnul' Dumneșeu cu Domnia acestei pravoslavnice ț'eri Romănesci, ne-am' milostivit' de am' inoit' și am' întărit' aceste mil', ca să i se păzescă nestrămutat'; și am' adev'rit' hrisovul' acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd., și cu credința Prea iubiților Domniei mele fi': Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martori fiind' și Dumn'el' cinstiți și credincioși boier' veliți ai Divonului Domniei mele Pan Dimitrache Ghica vel Ban', Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătar', Pan Nicolae Basarab vel Log. de ț'era-de-sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de ț'era-de-sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costandin Filipescu vel Vornic' de ț'era-de-sus. Pan Radu Golescu vel Vorn. al' oștirilor', Pan Radu Slătineanu vel Vornic' al' treila, Pan Constandin Stirbei' vel Log. de ț'ara-de-jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornic' al' patrulea, Pan Matei' Fălcoianu vel Log. al' obiceiurilor, Pan Gheorghe Suțu vel Post, Oan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Grigorie Greceanu vel Paharnic, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnic, Pan Dimitrie vel Comis', Pan Teodorache vel Pit., și Ispraynic, Pan Nicolae Basarab vel Log. de ț'ara-de-sus, și se' scris' hrisovu acesta la ânt'eiul an' dintru ânt'ea Domnie a Domniei mele aici în orașu scaunul' Domniei mele București la an' dela Hristos 1798. Iunie 4 de Răducan Poenari' biv. a 9-lea Log. Condicar.

Cod. XL fila 74.

Cartea m'naștirea' I'óna de aici pentru milele ce are a lua.

Zem. Vlahscoie. De vreme ce m'naștirea I'óna are milă prin hrisove i cărți de la tot'ii frații Domn' de mai nainte, precum ne pliorforisim' din cartea Domniei sale seiful' nostru Alexandru Vodă Ipsilant ce o vedum' cu lét 1797, vinăriciul din poporul' Urecheștilor' ot. sud. Slam-R'omnic cu p'părul' după obicei'; drept aceea dăm' și Domnia mea volnicie pe carele 'l va r'ndui

egumenū mōnăstirei, ca împreună cu vinăricerii Domnesci să scrie tot vinăriciulū din mai sus numitulū poporū, a căruia poporū delurī sunt acestea ad. Teișulū i Palanga pe moșia numitei mōnăstiri și daū otaștină la mōnăstire, i Runculū și Popesci pe moșia lorū, cari nu daū otaștină, ci numai vinăriciū, după cum vėdumū scriindū în cartea Dumisale fratele Mihaiū Vodă Suțu de la létū 1783 Decembre 20, că aū luatū pliroforie de la Prea Sf. Sa părintele Metropolitū, că aceste delurī dintr'aceste popóre sunt și cumcă tot-dé-una aū luatū mōnăstirea vinăriciu și otaștina; decī făcēndū douē catastișe asemenea iscălite fiindū de omulū Domnescū și de omulū mōnăstirei, și stringēndū banii vinăriciulū, de la cincī banī de vadră, să aibă a lua omulū mōnăstirei câte doi banī de vadră și părpărulū după obiceiū, cum ieu și alte mōnăstiri, iară ceī-l-alți doi banī și ploconul de nume să ice vinăricerii Domnesci; așisderea să iee sfânta mōnăstire și venitul de la scaunele de carne ce sunt pe moșia mōnăstirei, la care întru nimic să nu se amestece vinăricerii Domnesci; așisderea să aibă a lua egumenulū de la ceī ce aū vinū pe moșia mōnăstirei otaștina după obiceiū, de la douē-deci vedre o vadră, însă vinū iar nu banī. Decī milostivindu-ne și Domnia mea îi înoinmū mila ce se coprinde mai sus, ca să i se păzescă neștrămutat. ii saam receh. gd. — 1798 Iunie 8.

Cod. XXXX fila 75.

Cartea Dumneșiesculū sfântulū locașū de la Slatina sud. Oltū, a ținea lude șese și alte milī.

Zem. Vlahiscoie: De vreme ce sfântulū și Dumneșiesculū locașū din orașulū Domniei mele Slatina sud. Oltū, la care se cinsteșce și se prăznuieșce hramulū Adormirei prea sfintei stăpânei nōstre născētore de Dumneșeu și pururea feciōrei Maria, ce este zidită din temelie de rēposatulū Iano Slătineanu vel Medelnicerū și de fratele dumnēlū Nicolae Slătineanu, l'aū și împodobit cu tōte trebuințele celea cuviincioșe, atât pe din lăuntru cât și pe din afară, după cum tōte se coprindū în cartea dumnēlorū de *așieromata*, de la vremea ce din voie Dumneșiescă aū fost venitū aci în pământulū țerei, acestū sfântū și de viață făcētorulū lemnū, din cinstita de viață făcētoare dela sfânta mōnăstire Xeropotamul, fiind-că aū fost arētatū minuni și îmbelșugare aici în pământulū țerei cu creștinesculū și pravoslavniculū acesta norodū, Dumnēlū cinstitulū și credinciosū boierulū Domniei mele Radu Slătineanu vel Vornicū, din râvnă Dumneșiescă s'aū fost îndemnatū de aū închinatū acestū sfântū locașū la acea Dumneșiescă mōnăstire Xeropotamul pentru pomenirea neamulū sēu, la care și din Dumnēlorū veliții boieri s'aū fost îndemnat pentru închinăciunea acēsta, de aū miluitū și aū dăruitū pe acestū sfântū locașū, cu țiganī, cu vii, cu moșii, cu dobitoce, cine cu ce i-aū luminatū Dumneșeu, care acestū sfântū locașū, are milă de la frații trecuți Domni, adică să fie cu tutuluș tot slobodă și în pace de tōte dăjdiile câte esū pe anū de la Visteria Domniei mele

pe cele-l-alte mănăstiri și să aibă a ținea și liude ómenī străinī, ca să fie de poslușania și ajutorul acestei sfinte case și unū *dascălū de învățătura copiilorū* iarășī scutitū și la vremea oieritului să scutescă oi douē-sute cincī-deci, i de vinăriciū, i de dijmăritū să fie nesupărate drepte bucatele acestuī sfântū locaș; așisderea să aibă a lua vinăriciu din délulū Slatineī, i din valea Strehărețulū, pēnă la valea Clocociovulū, de vadră câte doi banī și părpărulū de la tot omulū ce plătesce vinăriciu, ca să-i fie acestuī sfântū locașū de ajutorū și de întărire, însă la vremea vinăriciulū când se vorū trimete vinăriceriī Domnescī să aibă a merge și omulū mănăstireī, să scrie vinăriciulū de împreună și să facă douē catastișe asemenea unulū ca și altulū, iscălite de vinăriceriī Domnescī și de omulū mănăstireī, și așa strîngēndū banī să aibă a lua pe sēma mănăstiriī de vadră câte doi banī și părpărulū, iară vinăriceriī Domnescī ceī-l-alți doi banī precum le va coprinde cartea nōstră ce li se vorū da atuncī la vremea vinăriciulū, precum ne pliroforisimū Domnia mea din cartea Dumisale Alexandru Vodă Ipsilant, ce o vēdumū cu létū 1797 Iulie 1. Dreptū aceea și Domnia mea milostivindu-ne întărim și înoimū mila ce a avut, pentru care amū datū acēstă a nōstră carte sfinteī bisericiī, ca să i se păzescă nestrămutatū. ii saam reche gd. — 1798, Maiū 28.

Cod. XL fila 79.

Hrisovulū mănăstireī Colței

Sfinteī și Dumnezeiesceī mănăstiri de aici din orașu scaunulū Domnieī mele Bucuresciī, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū trei-sfetitele, ce se numesce Colțea, unde sunt și spitalurī pentru odihna bolnavilorū străinī, care este făcută și înălțată din temelie de răpos. boierū Mihaiū Cantacuzino biv. vel. Spătarū, ca să aibă a lua Sfânta mănăstire în toți aniī dela Ocna Slăniculū od. sud. Saac, tōtă dijma de sare, din đece bolovanī un bolovan, după cum aū luatū, să fie pentru cheltuiala și căutarea bolnavilorū străinī, cari se vorū odihni în spitalurile ce aū făcutū la acēstă mănăstire, pentru că după ce aū făcutū și aū înălțatū numitulū boierū Mihailū Cantacuzino biv. vel. Spătarū, acēstă sfântă mănăstire și aū infrumusețat-o, și aū dăruit-o cu sfinte odóre câte trebuescū, aū făcutū și inprejurulū mănăstireī zidurī și școlă, chiliī de ajunsū pentru odihna multorū străinī, și pe lângă acestea tōte aū mai făcutū și ospitalurī ca să se odihnescă bolnavii străinī, precum tōte tocmitē și iscusite se vēdū. Deci pentru cheltuiala și căutarea bolnavilorū ce se vorū odihni în spitalurī, ca să aibă să nu lipsescă la celea ce vorū trebui să se caute la bóla lorū cu dohorī și cu altele, încă din Dumnezeiasca îndemnare, și din bun gândū ce aū fostū pusū în inima sa, așa aū socotitū și aū închinatū sfinteī mănăstiri să iōe tōtă dijma de sare dela Ocna Slăniculū, după cum s'aū đisū mai susū, fiindū acea Ocnă Domnescă pe moșia Dumnelū, ca să fie numai pentru căutarea bolnavilorū, iară nu și pentru

alte cheltueli, urmându sfintei scripturii ce grăește la sfânta evanghelie «că bolnavū am fostū și străinū și m'ați căutatū», ca să se invrednicescă a audī glasulū cel Dumneđeiescū când va dice: «veniți blagosloviți părintelūi meū, de moșteniți împărăția cerulūi, care este gătită vouē dela întemeierea lumei»; de care și Domnia mea după dania Dumisale, fiindū tôte Ocele țerii romănesci subț stăpânirea Domniei, am bine-voitū într'acestașū chipū și amū aședatū, adecă, ca să iee sfânta mōnăstire acea dijma de sare și de acum înainte dela Oca Slăniculū în toți anii, după cum aū orânduitū boierulū ce scrie mai sus, însă de vorū vrea cămărașiī să se invoiască cu ispravnicii mōnăstirei ca să iee dijma de sare și să dee taleri douē miī cincī sute pe anū, banī vechi, iară de nu vor vrea Cămărașiī să dee acea sumă-de banī ce scrie mai susū, să fie volnicī Ispravnicii mōnăstirei să rădice acea sare de la Ocnă, în tôte lunile, să o ducă la ori-ce vadū să o vëndă cu ori-ce prețū vorū putea, seū de s'ar găsi mușterii să o vëndă, și acei mușterii încă să o ducă pe la vaduri să o vîndă cum s'aū disū mai susū, și să nu aibă nici o oprélă de nimeni, însă de vorū da cămărașiī prețulū ce vorū da alții pe sare, sa aibă a o lua ei; iară când se va întâmpla a nu se vinde Ocele, ci ar rămănea pe séma Domniei, de s'ar pune cămărași în credință, mōnăstirea totū să aibă a lua acea milă de la Ocnă precum scrie mai sus, iară nici cum să nu fie lipsită de aceea milă; iară când se vorū învechi și nu se va mai putea a se mai scōte sare pe acea gură de ocnă, să aibă a se face alte guri de ocnă, tot acolo pe acea moșie a Slăniculūi, și tot să iee sfânta mōnăstire dijma, să fie sfintei mōnăstiri dijma acesta stătătōre și ne schimbată în veci; iar pentru purtarea de grijă a cheltuelei ce va să se cheltuiască la cheltuiala bolnavilorū străini, aū fost pus mai sus numitul citorū patru Ispravnicī, ca ei să aibă a lua banī de la sfânta mōnăstire de pe dijma de sare de la Oca Slăniculū, să-ī cheltuiască la dohtori și la altele ce vorū trebui la căutarea bolnavilorū străini, și pentru căți vorū fi ostenitori, de vorū purta grijă la acelea cheltueli, Domnia mea încă i-amū ȳertatū să aibă pace de tôte dăjdiile ori câte vorū ȳeși peste anū, de nici unele, nici un val și nici o băntuială să nu aibă. Așiderea aū fost puși și patru negustori jurați, cu starostea, ca să aibă a lua în toți anii séma acestorū ce s'aū disū mai sus Ispravnicī, de tot venitulū și de tōtă cheltuiala câtă se va face pe an la trebuința acelor bolnavi; iară de se va întâmpla mōrte acelorū ce s'aū disū mai sus Ispravnicī, să aibă a pune Ispravnicī dintre cei patru neguțitori jurați, iar nu dintre alți străini. Așiderea când va muri vre-unulū dintre cei patru neguțitori jurați, iarăși să pue altul în locū pe care vorū socoti, asemenea lorū, să fie tot deplinū patru: și pe dania dijmei de sare ce a închinatū acelu rēposatū boierū, ce s'aū disū mai susū, și pe tôte aședământurile ce aū făcutū la acēstă mōnăstire. Așiderea să aibă a ținea sfânta mōnăstire liude douē-đeci scutiți străini, liude douē-đeci de dārvarī, care să fie scutiți de tôte angariile ce ȳeși peste anū în țeră, i patru lemnari, și aceștia să fie scutiți de tôte podvadele,

ca să fie pentru poslușania sfintei mănăstiri, numai să dea într'unu anu ughi doi; însă să aibă sfânta mănăstire două pivnițe a le scuti de fumăritu, i de tôte alte angarii; și iar să aibă sfânta mănăstire a lua dela târgulă ce se face la Lichireșci, din ziua de Duminica-mare până în cea-l-altă Duminică, vama ce se face de la fieș-care neguțătoru, după vechiul obiceiu, din tôte să iee acești omeni ai mănăstirei Colței, iară vameșii amestecă să nu aibă; și iară să aibă sfânta mănăstire, ca să iee vinăriciulă de la toți cei ce au vii pe moșia Bucovul și plătesc vinăriciulă ce se cuprinde din hotarū până în hotarū, după cum și alte cărți asemenea acesta arată, însă partea jumătate cu gârdurăritul, afară din poporele Dumnelui vel. Armașu, iară cea-l-altă parte pe jumătatea ce era până acum a Cămărei Domniei mele fiind-că s'au închinatū de către Domnia mea la mănăstirea sfântulă Spiridon-noū, nu are a se amesteca vinăriceriī Domnesci, fără numai orânduiriī acestor două mănăstiri, să se unescă amândoi, și luândū cotulă de la visterie pecetluită, să âmble și să scrie, să măsore și să iee și banī după cuprinderea ponturilorū slujbei vinăriciulă, dela care mănăstirea acēsta să iee partea pe jumătate, precum se coprinde mai susū, iară cea-l-altă parte pe jumătate ce se lua până acum de Domnie, să aibă a o lua mănăstirea sfântulă Spiridon cel noū, după hrisovulă ce are, și așa vinăriceriī Domnesci să nu se amestice întru nimic, și să scutescă peste totū anulū de oieritū oī cincī sute cu pecetluitū Domnescū, i dijmăritū și vinăriciū pe drepte bucatele mănăstirei, și în toți anii să aibă a lua acești tal. 2500 în loculū dijmei de sare ce s'au numitū mai sus de la Ocna Slăniculū.

Așisderea și preoții de la acēstă sfântă mănăstire să fie scutiți de ori-ce vorū da alți preoți și să scutescă și dijmăritū și vinăriciū pe dreptate bucatele lorū, i câte o pivniță aici în Bucureșci, apărată de fumăritū, de căminăritū, de vamă de vinū Domnescū, și de alte angarii, numai și preoții napristanū și ne curmatū să păzească slujbele sfintelor biserici, atâtū la biserica cea mare, cât și la paraclise și orânduiala săracilorū bolnavi de pe la spitaluri, iară de nu vorū păzi, ci din lenevire se vorū zătigni la ori-ce, să nu să fie în sēmă mila aceasta; osebitū de acēsta să aibă a lua sfânta mănăstire dela vel. Vameșū pe tot anulū câte taleri două-sute cincī-deci pentru casele ce sunt Carvasara, căci nefiindū, cea mai de trebuință, adevă carvasara pentru șederea Vameșulă celui mare, care carvasara trebuie în mijloculū târgulă să fie, și âmblândū carvasaraulă din locū în locū, le era fôrte peste mână atât vameșulă i tuturorū omenilorū carvasaralei, cât și neguțătorilorū ce vinū cu marfă, cu poveri grele, care acēstă neîndemănare încă din Domnia dintăiū, vedându-o Domnia sa sefulul nostru Alexandru Vodă Ipsilantū, și vrëndū a se ști unde să fie carvasaraulă spre a veni și neguțătorilorū mai cu înlesnire, aū poruncitū ca să se găsescă unū locū ca acela, și găsindu-se unū locū sterpū alū acestiī sfinte mănăstiri, în mijlocul târgulă, și vrëndū și Domnia sa ca să facă venitū mănăstiri, aū primitū și epitropulă sfintei mănăstiri de aū ziditū și aū făcutū

case cu magazie și cu tóte celea trebuincioase, și așa pentru folosul mônăstirii și ajutorul spitalului aũ legatũ prin cartea Domniei sale, ca în tótã vremea sã fie ne strãmutatũ aceste case carvasara, și sã iee mônăstirea pe tot anulũ tal. o sutã opt-decĩ pre fieș-care anũ dela vel vameșũ fãrã de nicĩ unũ felũ de pricinã; dreptũ aceea și Domnia mea dupã rugãciunea ce ne-aũ fãcutũ epítropulũ acestei mônăstiri, amũ mai adausũ încã tal. șapte-decĩ, cã unde lua mônăstirea pãnã acum tal. o sutã optũ-decĩ sã iee de acum înainte pre tot anulũ cãte tal. doue-sute cincĩ-decĩ precum se cuprinde mai sus; care tóte acestea milĩ și privileghiuri cãte sunt numite mai sus le-aũ avutũ sfinta mônăstire, atãt dela frații Domnĩ de mai înainte, precum și Domnia sa Alexandru Vodã Moruzi pentru mai bunã cãutarea, hrana, și folosirea sãracilor bolnavĩ ce se aflã la spitalurile acestei mônăstiri, aũ mai adausũ milã de la Domnia sa și alți tal. cincĩ sute pe anũ din venitulũ ocnelorũ lângã acei talerĩ doue miĩ cincĩ-sute ce lua mai nainte, ca pre tot anulũ sã iee talerĩ treĩ miĩ tocmai, la fie care tremenie cãte talerĩ șapte-sute-cincĩ-decĩ tocmai, și aũ inlesnitũ Domnia sa și darea acestorũ banĩ prin osebita porunca Domniei sale, ca la vremea cea orãnduitã fãrã de pricinã sã i se dee orãnduiții banĩ spre a nu avea epítropul lipsã de trãbuincioasa cheltuialã a spitalurilorũ; la care spitaluri vëdëndũ Domnia sa stenahoria bolnavilorũ, cã ne avëndũ o deosebitã odaie pentru cari începũ a se scula din bolã, mai vërtosũ cei cu patima lingórei, care nedeosebindu-se dintre cei-l-alti la unũ locũ mai curatũ, sã póte a-i întórce boala, precum și alți din alte patimi, asemenea neavëndũ rcsuflarea și mutarea lorũ la unũ locũ mai curatũ, pentru acea aũ socotitũ Domnia sa de trebuințã și aũ poruncitũ epítropului, ca lângã acelea doue odã mari spitaluri de jos, sã aibã a ținea și o a treilea odaie curatã cu cãte-va paturĩ și cu celea trebuincioase, ca din ce-i ce se mai rãdicã spre sãnãtate din spitalurile mari, sã-i mute întru cea deosebitã odaie, unde sã-și aibã iarãși cãutarea lorũ și curãțenia, precum și în spitalurile vechi asemenea sã fie curãțenie; Așisderea sã mai aibã sfinta mônăstire liude cincĩ-spre-dece dupã catastihulũ visteriei pentru cãratulũ lemnelorũ de încãlđitulũ spitalului sãracilorũ bolnavĩ, afarã din scutelniciĩ ce-i are mônăstirea deosebiți, cari sunt numiți mai sus; i tal. șapte-sute-cincĩ-decĩ pe anũ dela compania neguțãtorilorũ, care banĩ sã se dee cu treĩ sfteruri într-unũ anũ, la fitișũ patru luni cãte tal. douã sute cincĩ-decĩ, cari milĩ s'aũ adusũ iarãși de Domnia sa Alexandru Vodã Moruzi, pentru altũ spitalũ cu treĩ odã ce s'aũ mai ziditũ din noũ de Dómna Domniei sale Zoi Moruzi, de mueri bolnave sãrace, de a fi deosebite de partea bãrbãtescã, și de a-și avea cãutarea și odihna lorũ fãrã de stenahorie, precum din hrisovul Domniei sale, ce-lũ vëdumũ, cu lét 1794, Augustũ 8, ne-am adeveditũ, intãrindu-se tóte aceste milĩ și de sefulũ nostru Alexandru Vodã Ipsilant. Decĩ invrednicindu-ne și pre noi Domnul Dumneđeu cu Domnia acestei pravoslavnice țeri rumineșci, bine amũ voitũ de amũ inoitũ tóte milele ce se cuprinde mai sus,

atât celea ce le-au făcutu mai nainte, cât și celea ce le-au mai făcutu în urmă, ca să i se păzescă nestrămutat; și amă adevăritu hrisovulă acesta cu însăși iscălitura și pecetea Domniei mele, și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihailu Vvod, Alexandru Vvod, Nicolae Vvod, martori fiind și Dumneclor cinstiți și credincioși Veliți boieri ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt. Pan Nicolae Basarab vel log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel vornicū alū Obștirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alū treilea, Pan Costantin Stirbeiū vel Logof. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicū al patrulea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Log. alū obiceiurilor, Pan Iorgache Suțu vel Postelnicū, Pan Costache vel Hatmanū, Pan Teodorache Juliano vel Clucerū, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnic, Pan Teodorache Crețulescu vel Slugerū, Pan Iordache vel Pit. și Ispravnicū, Pan Nicolae Basarabū vel Log. și s'au scrisu hrisovulă acesta la întăiulū anū alū Domniei mele aici în orașulū scaunului Domnii mele Bucureșci la ani de la nașterea Domnului Dumneđeū și mântuitorului nostru Is. Christos, 1798 Iunie 15. De Chiriță Logofātu de Divanū.

Cod. XL pag. 82.

Hrisovulū mōnăstirei Bistrița ot. sud Vâlcea

De vreme ce proroculū și pururea între împărași pomenitulū prea Înțeleptulū Solomon, numaī în umbra legei rezemându-se, făcu atăta podōbă casiī Dumneđeesci a Ierusalimului, și a dărui cu atâtea daruri, ca să se păzescă într'ēnsa sicriulū cu tablele legiī Domnului, cu cât mai vĕrtosū noi cari suntem acum cu mila Duhului sfântū pravoslavnicī Domnī, se cade să ne silimū cu tot sufletulū să întemeiemū și să ajutorămū sfințele lui Dumneđeū locașuri, întru care nu se junghe vită necuvĕntătōre, precum ore când acolo, ci însuși melușelulū lui Dumneđeū se jertfescē pentru viața tuturorū; pentru acēsta înălțându-ne și pre noi Domnului Dumneđeū cu Domnia în scaunulū țerii Romānesci, bine amū voitū, ca din bogatēle milī ale prea milostivului Dumneđeū ce ne-au dăruiitū, să revărsămū și noi facerea de bine, spre cinstea și întărirea sfințelorū mōnăstiri, care sunt cea mai de cinste parte a politiei și podōba cea mare, și semnulū celū prea arĕtatū al pravoslaviei întru acest prințipatū, întru care fiindū și sfinta mōnăstire Bistrița ot Sud. Vâlcea, unde se cinstescē și se prăsnuescē hramulū Adormirei prea sfintei de Dumneđeū născētōre și pururea feciōră Maria, și unde se păzescē și se odihnescē și sfințele mōste ale prea cuviosului părintelui nostru Grigore Decapolitū, voit'amū din tot cugetulū inimei nōstre spre a face asupra mililorū și privilegiurile ce-au avutū de la toți frațiī Domnī de mai nainte, ca și de acum să i-se păzescă tōte pe deplinū și nestrămutatū, adică: din vama Domnēscă, a bălții, ce se chiamă Balta Albă ot sud.

Romanați, cu toate gârlele și semnile bălții, din hotarul Debulenilor, până în hotarul Grajdibovului și vârful Timpii, pe hotarul Viilor, în vârful Mamini, unde au fost pus Doroteiu parul, în gura Cujmiții, în Grindul Ostatului, la gârta Buzoianului, în gura Vidinului, la câmpul din Tâmpa, la mägura Boului, la Mägura ot. Șala, înșiratele la Bășicuța, în calea Vădăstriții, în gârta Celeiului, cu toate gârlele care le-au făcut Banul Barbu Craiovescu cel bătrân, să aibă a lua această sfântă mânăstire de la această baltă cu toate gârlele acestea ce s'au numit mai sus pe jumătate din vama Domnescă, i de la nevede, i de la cârme, i din cotețe, i din ostii, i din mreje, i din vama carelor și din pârpariu iar jumătate; așiderea să iee vinăriciu de la Oena cea mare, adică din puțulu catării însuși, spre Licura, pe lângă hotarul Rômnicului pe delu în sus pe lângă hotarul Vlădescilor, și de aicea în jos până la puțulu Băii spre drumulu morii, din sus de biserică Domnescă, și din viile ce voru fi pe moșia mânăstirei în gura Soașului, i din delulu Piștescilor și alu Scôrței, din toate viile câte voru pe moșia mânăstirei ce se chiamă Muscelu ot. sud. Romanați, din hotarul Cocorăscilor, cu Aricesci și cu Isvorulu, pênă în Bărluiu, cu pârparulu, i din viile ce sunt la Potilu și câte se voru mai face de acum înainte, i din viile ce voru fi făcute și se voru mai face la Celeiu pe jumătate, i din viile ce voru fi pre moșia mânăstirei ce se chiamă Studina ot. sud. Romanați, atât din celea lucrate, i din celea părăginite, cât și din celea ce le voru mai face din pajiste, cât și din poporul Maghierescii, i Socelulu Glodeni, Ciutescii sud. Gorjiu, ce sunt ale schitulu Pescera Bistriței, metohulu acestii mânăstiri; dară fiind-că de la o vreme încôce isvodindu-se și alte nume viilor ce sunt pe moșia mânăstirei, ce se chiamă Muscelulu, între hotarul Cocorăscilor și Aricescii, dicându-i și Cornișulu, se întinsese vinăricerii Domnesci a lua vinăriciu partea mânăstirei dintr'această numire, dară din Porunca Domniei sale fratelui Mihaiu Vodă Suțulu făcându-se cercetarea la lét. 1792, s'au doveditu, că această numire de popor, este tot din coprinsulu popórelor mânăstirei, de unde au luat tot-dé-una, și s'au datu întărire Domniei sale, ca să iee tot sfânta mânăstire vinăriciulu și dintr'aceea numire Cornișulu, care s'au întăritu și de frații Domni din urmă; pentru care am dat acestu Domnesculu nostru hrıșovü, cu care să aibă volnicie cuviosulu egumenü alu acestei sfinte mânăstiri, a lua milele acestea pe tot anulü ne lipsitu la vremea lorü, adică după ce-și va lua ânteu mânăstirea deciuiala după obiceiü, de la câte dintr'aceste bălți, voru fi pe moșia sa, fiindü acesta dreptulu stăpânulu moșiei; apoi să aibă a lua de la toate aceste bălți, din vama Domnescă pe jumătate precum au luatü și pênă acum, cum și din vinăriciu dela toate popórele ce sunt numite mai sus, câte doi bani de vadră, și pârparul după obiceiü de fie-care vasü po bani doi-spre-dece, iară cei-l-alți câte trei bani au a lua vinăricerii Domnesci, scriindü la vremea vinăriciulu omulu mânăstirei împreună cu vinăricerii Domnesci tot vinăriciulu, și să iee partea mânăstirei pe deplinü fără nici o lipsă; așiderea să aibă a ținea sfânta mânăstire și lude optü streini,

ce-î are iarăși prin toate hrisóvele hărăzite, pe cari să-î ducă la Ispravnicii județului ca să-î cerceteze și fiindu streinî cu adevăratu, să le deé adevărînțe pre numele și chipulú lorú; după care să li se deé și pecetluiturî gospodú, spre a fi în pace și nesupărați de tóte dăjdiile și angariile: verî câte arú eși de la Visterie; și de la Cămara Domniei mele peste anú în țeră, de nicî unele val și supărare să nu aibă, fiind-că acestea milî le-au avutú sfânta mônastire de la toți frați Domni de mai nainte, precum ne pîroforisimú din hrisovulú Domniei sale seifulú nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce'lú vëdumú cu lét. 1797 April 7. Așîderea și schitul Bistrița din Pesceră ce este alú acestei mônastiri, are milă de la toți frații Domni de mai nainte, precum ne pîroforisimú din cartea Domniei sale seifulú nostru Alexandru Vodă Ipsilant, ce vëdumú cu lét. 1797 April... ca să scutéscă de dijmăritú stupi cinci-đeci, și de oieritú oi cinci-đeci, să iée și pe tot anulú din vama acelu județú Vâlcea, câte tal. cinci-đeci pentru unt-de-lemnú, tãmăe, făclii i pentru alte trebuințe; așîderea să iée pe tot anulú la vremea vinăriciului de la Visterie cu pecetluitú Domnescú, câte tal. doué-đeci, și să ție și liude doî apărați de tóte angariile, însă streinî; dreptú aceea re-amú milostivitú și Domnia mea de amú întăritú milele ce se cuprindú mai sus, ca să i-se păzescă nestrămutatú, spre a fi sfintei mônastiri de ajutorú și întărire, iară Domniei mele și părinților Domniei mele vecinică pomenire. Rugămú și pre alți frați Domni care în urma noastră se vorú învrednici a fi Domni și oblăduitorî acestei crescinesci țeri, să bine voiască a înoi și a întări milele acestea; și amú adevăritú și hrisovulú acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fiî, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., și cu tot sfatulú cinstiților credincioși boierî Domniei mele veliți: Pan Dumitrache Ghica, vel Ban Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crațulescu vel Vornicú de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Costandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golesecu vel Vorn. al Obștirilorú, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea, Pan Costandin Stirbeiú vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. alú patrulea, Pan Mateiú Falcoian vel Logofétú alú obiceiurilorú, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanú, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerú, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicú, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnicú, Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodorache Crațulescu vel Slugerú, Pan Iordache vel Pitarú și Ispravnicú, Pan Nicolae Basarab vel Log., scriindú-se hrisovulú acesta întru ântăiulú anú alú domniei Domniei mele, aici în scaunulú Domniei mele Bucuresciî, de Zamfirache Logofétú de Divanú la lét. 1798, Iunie 1.

Cod. XL, fila 86.

Hrisovulú mônastirei ot. Câmpu-Lung

Sfintei și Dumneđeiescei mônastiri din orașulú Domniei mele, ce se chiamă Câmpu-Lung, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulú Adormirei prea sf.

stăpânii noastre de Dumneșeu născătoare și pururea feciōră Maria, ca să fie sf. mōnăstiri tōte milele cāte sunt date și miluite de rēposatulū Matei Vodă Basarabū citorulū acesteī sfinte mōnăstiri, care milī și daniī le are sfānta mōnăstire și pēnă acum, adică să aibă a lua sfānta mōnăstire vamă din tēgulū de acolo din Cāmpu-Lung dupē obiceiū, din orī-ce bucate și marfă arū aduce alți ōmenī strēini de prin alte părți și de prin alte sate de le-arū vinde acolo în orașū, afară numai din orașeni, fiind-că ei dintru începutū vamă n'au datū, și afară din boierii cei mari care își vorū vinde bucatele acolea, iară care vorū face neguțătorie, unī ca aceia să'și dēe cu toțiī vama dupē obiceiū, verī ce felū de omū arū fi, iară căminăritulū de orī-cāte buți vor vinde acolea în tērg, atāt de la alți ōmenī strēini cāt și de la orașeni să aibă a lua de bute o vadră, pe care să o plătescă cu banī precum vorū vinde în cărciumă, și de la carulū cu pește oca cinci și banī nouē precum tot-dē-una aū datū la mōnăstire și orașeniī pēnă ācum, și vama zborulū ce se face la sfāntulū Ilie Prooroculū, și talerī una sută din vama Dragoslavilorū și vinăriciū din dēlulū Brătuleștilorū sud. Muscelū cāte doi banī de vadră și pārpărulū dupē obiceiū; încă să aibă a lua de la ōcna Telega bolovanī sare una sută pe tot anulū; așisderea să aibă a ținea și liude de ce scutelnici și liude de ce ōmenī strēini și fără de pricină de dajdie, pentru cari luāndū adeverință de la d-lorū Ispravnicī pe numele și chipulū lorū, să li-se dēe și pecetluiturile Domniei mele, de la Visterie, spre a fi apērați de tōte dājdiile și angariile verī-cāte arū ieși peste anū în țēră, ca să fie pentru ajutorulū și slujba sfinteī mōnăstiri, pentru că acēstă milă aū avut'ō sfānta mōnăstire și de la frațiī trecuți Domni precum ne pliroforisimū Domnia mea din hrisovulū Domniei sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce'lū vēdumū, cu lētū 1797; dreptū aceia și Domnia mea m'amū milosivitū de amū inoitiū și amū intăritū milele ce s'au dīsū mai sus, ca să fie sf. mōnăstiri de ajutorū și intărire; și amū intăritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fiī: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martori puidū și pe Dumnelorū einștiți și credincioși boierii veliți ai Divanulū Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banū, Nicolae Mavrocordat vel Spătarū, Pan. Nicolae Brāncoveanu vel Logof; de țēra de sus, Manolache Crețulescu vel Vornicū de țēra de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierū, Pan Constantin Filipescu vel Vornicū de țēra de josū, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicū alū patrulea, Pan Matei Fălcoianu vel Logofētū alū obiceiurilorū, Pan Radu Golescu vel Vornicū alū obștirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vor. alū treilea, Pan Constantin Știrbeș vel Logofētū de țēra de jos, Pan Iordache Suțu vel Postelnicū, Pan Costache vel Hatmanū, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gligore Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comisū, Pan Teodorache Crețulescu vel Slugerū, Pan Iordache

vel Pitaru și Ispravnicu, Pan Constantin Știrbei vel Log., scriindu-se hrisovulă acesta la létu 1798 Mai 30 de Gheorghe biv. al 3-lea logf.

Cod. XL, fila 87.

Cartea Schitului Gavana

Zem, Vlahiscolie : Dat'am Domnesca noastră carte sfintului Gavana din sud. Buzeu unde să prăsneșce hramulă Adormiri prea sfintei de Dumneđu născătoare și pururea fecióra Maria, și tuturor părinților călugărași, ce se află locuitori la acestu sfint schitu, ca să aibă a-și găsi liude șese oameni străini fără pricină de dajdie, pe care să-ı ducă la Dumnelorū Ispravnicii județului ca să-ı cerceteze, și fiind străini cu adevăratu, să le dee adeverința pe numele și chipul lorū, după care să li se dee și pecetluiturile Domniei mele dela Visterie, spre a fi în pace și aperați de tôte dajdiile și orânduile, pentru care acestu sfintu schitu făcându-se cu milă de pe la creștini, și fiind la locu do munte în pădure unde este cū anevoie hrana părinților călugărași, au avutu acestă milă și de mai nainte, precum ne pliroforisim Domnia mea din cartea Domniei sale Alexandru Costandin Moruzi Vvd. care o vëđumă cu lét 1793, Iulie 26 ; dreptu aceea ne-amu milostivitu și Domnia mea și amu miluitu sfintul schitu cu acești liude șase ca să fie de ajutoru la hrană și trebuința călugărașilor ; pentru care poruncim și Dumneavóstră Ispravnicilorū și altor zapci, nimenea de nici unu felu de supărare să nu faceți peste cartea acesta a Domniei mele. ii saam receh gd. 1798, Iulie 16.

Cod. XL fila 95.

Hrisovulă Bisericii Ciaus David.

Cei ce săvêșescă bunătățile celea de sufletu folositoare și plăcute lui Dumneđu, nu numai în viața acesta se laudă și se bine-cuvintéază, ci și după petrecania lorū le rămâne nume nemuritoare și pomeniri vecinice, și sufletele lorū în locașurile dreptilor se învrednicescū ; multe dară bunătăți sunt cu care pôte omul ași dobândi sufletôsca mântuire, iară cea mai mare este milostenia, ce se face atât la sfintele lui Dumneđu locașuri, cât și mai vertosu la săraci bolnavi și la scăpătați, pentru că milostenia este vârfulu celor-l-alte bunătăți, căci rezbate cerulū și rezbeșce tocmai la scaunul mării lui Dumneđu, și celu ce face milostenia îi zideșce locașu în ceru, lū face moșnenu împărăției cereșci și multă îndrăsnelă îi face către Dumneđu, de vreme ce însuși Domnul nostru Isus Christos se chezășueșce đicându că « orı-ce ați face unuia din acești mai mici frați, mie ați făcutu » ; așiderea după cuvântul sfintului Ioan ce face pentru milostenie : la atâta înălțime, đice, o suie preotul milostenia ; dreptu aceea și robulū stăpânului meu Is. Hrist. și Dumneđuului a tótă făptura Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd. ravnitorū fiind acesteı marı faceri de bine, și voidnu a întări celea cu cuviința date mili pre la sfintele lui Dumneđu locașuri întru

slava a sfintului - numelui s\u0152u, \u0219i \u00eentru pomenirea n\u0152tr\u0103, aflatam\u0163i \u0219i pentru r\u0113posatul\u0163i Misail\u0103 Monahu ce a\u0163u fost\u0163u Logof\u0113t\u0163u de tain\u0103, cum-c\u0103 de mica vr\u0103sta sa a\u0163u slujit Domnilor\u0163i \u0219i \u0219\u0113rii p\u0103n\u0103 la vr\u0103sta b\u0113tr\u0103ne\u0219ilor, \u0219i cuget\u0103nd\u0163u la celea de Dumne\u0219eu\u0163i pl\u0103cute, cu a sa agonis\u0113l\u0103 a\u0163u \u00eenl\u0103tat\u0163u dou\u0113 sfinte biserici aici \u00een Bucure\u0219ci s\u0103v\u0113r\u0219indu-le cu t\u0152t\u0103 pod\u0152ba lor\u0163u, \u00een\u0219\u0103 una ce se chiam\u0103 mahalaua Hagiului, la care se cinste\u0219ce \u0219i se pr\u0103znuesce hramul prea cuvio\u0219ei n\u0152stre Maicii Paraschiv\u0163ii, \u0219i a sf\u00een\u0219ilor\u0163i mai marilor\u0163i Voivo\u0219ii Mihail \u0219i Gavril, \u0219i alta ce se nume\u0219ce mahalaua Cea\u0219ului David, la care se cinste\u0219ce \u0219i se pr\u0103znuesce hramul prea sf\u00een\u0219ei prea curatei st\u0103p\u0103nii n\u0152stre de Dumne\u0219eu\u0163i n\u0103sc\u0113toarei \u0219i pururea fecioarei Marii, a sfintului p\u0103rintelui nostru Nicolae Archiepiscopulu\u0163i Mirilor\u0163i f\u0103c\u0113torulu\u0163i de minuni, unde a\u0163u f\u0103cut\u0163u \u0219i patru-spre-\u0219apte chilii spre locuin\u0219a a dou\u0113-\u0219eci \u0219i patru femei s\u0113race, obraze mai alese \u0219i c\u0103lug\u0103rite, de a c\u0103ror\u0103 hran\u0103 \u0219i \u00eenbr\u0103c\u0103minte tot Misail Monahul a\u0163u avut\u0163u purere de grij\u0103 \u00een via\u0219a sa, cum \u0219i dup\u0103 sfir\u0219itul\u0163u s\u0152u, at\u0103t pentru purtarea de grij\u0103 \u00een via\u0219a sa, \u0219i chivernis\u0113la acelor\u0163i s\u0113race, c\u0103t \u0219i pentru a bisericilor\u0163i or\u0103nduial\u0103 a\u0163u l\u0103sat episcop\u0163u \u0219i chivernisitor\u0163u pe nepotulu\u0163u s\u0152u, credincios, boerul Domniei mele Panait B\u0103b\u0113nul biv. vel Sluger, care or\u0103nduial\u0103 a acelor\u0163i s\u0113race cum \u0219i a bisericilor, \u00een\u0219i\u00een\u0219indu-ne c\u0103 se p\u0103ze\u0219ce pe deplin\u0163u precum se afla \u0219i c\u0103nd era r\u0113posatul\u0163i Misail Monahul, \u0219i fiind-c\u0103 pe l\u0103ng\u0103 ac\u0113st\u0103 or\u0103nduial\u0103 ce a\u0163u f\u0103cut\u0163u acel\u0163u r\u0113posat\u0163u a\u0163u avut\u0163u \u0219i mil\u0163i Domne\u0219ei, adec\u0103 scutirea dreptelor\u0163i bucate stupi, i r\u0113m\u0103tori de dijm\u0103rit\u0163u, \u0219i vinulu\u0163i de vin\u0103riciu, cum \u0219i o pivni\u0219\u0103 de aici din Bucure\u0219ci, dela poarta Domne\u0219c\u0103 din sus, o \u0219inea scutit\u0103 de fum\u0103rit\u0163u, de c\u0103min\u0103rit\u0163u, de vam\u0103, de vinulu\u0163i Domnesc\u0163u, de ortulu\u0163i v\u0103t\u0103\u0219esc\u0163u \u0219i de t\u0152te alte angarii, ca s\u0103 fie pentru v\u0113nd\u0103re de vin, i de rachi\u0163u spre chivernisala acelor\u0163i s\u0113race; a\u0219i\u0219derea scutea la vreme oieritulu\u0163i, cu pecetluit\u0163u domnesc\u0163u, oi dou\u0113-sute, \u0219i la vremea v\u0103c\u0103ritulu\u0163i, c\u0103nd s\u0103 \u00een\u0219\u0113pla dup\u0103 vreme, scutea vite dou\u0113-\u0219eci, \u0219inea \u0219i liude \u0219apte scuti\u0219i de t\u0152te d\u0103jdi\u0219e \u0219i or\u0103nduelile c\u0103te es\u0163u de la Visterie peste an\u0163u \u00een \u0219\u0113r\u0103, care sunt pentru adusul lemnelor\u0163i dela chilii \u0219i pentru alte poslu\u0219anii, lu\u0103nd\u0163u \u0219i dela Visterie am\u0113ndou\u0113 bisericile pe an\u0163u tal. opt-\u0219eci, de biseric\u0103 c\u0103te tal. patru-\u0219eci, \u00een\u0219\u0103 de patru ori \u00een\u0219tr'un an\u0163u, la fie care hram\u0163u c\u0103te tal. dou\u0113-\u0219eci, pentru cear\u0103, t\u0103mie, unt\u0163u de lemn \u0219i pentru \u00eenp\u0103r\u0219it la s\u0113racele dela chilii; \u0219i iar lua pe fie-care an\u0163u cu pecetluit\u0163u Domnesc\u0163u, sare oca dou\u0113 mii dela Ocna Telega; a\u0219i\u0219derea \u0219i un om\u0163u \u0219inea, care este or\u0103nduit\u0163u Ispravnic\u0163u spre purtarea de grij\u0103, \u0219i poslu\u0219nic\u0163u la celea s\u0113race, scutit\u0163u \u0219i ap\u0103rat\u0163u de t\u0152te d\u0103jdiile \u0219i or\u0103nduelile visteriei, c\u0103ruia prin cercetare i se va da adeverin\u0219\u0103 dela D-lui vel Vist.; precum pentru t\u0152te acestea mil\u0163i \u0219i or\u0103ndueli ce mai sus se arat\u0103, ne-am\u0163u adeverit\u0163u Domnia-mea din hrisovulu\u0163i Domniei s\u0113le Const. Vod\u0103 Mavrocordat, i din hrisovul Domniei s\u0113le selefulu\u0163i nostru Alexandru Vod\u0103 Ipsilant dintru \u0103nt\u0113ia Domnie, i al Dumisale r\u0103posatulu\u0163i Nicolae Voda Caragea; A\u0219i\u0219derea ne-am\u0163u adeverit\u0163u din hrisovulu\u0163i Domniei s\u0113le fratelui Mihai\u0163u Vod\u0103 Su\u0219u dintru cea dint\u0103iu Domnie, c\u0103 mai sus numitul\u0163u episcop\u0163u \u0219i ctitor\u0163u,

credinciosu boierulu Domniei mele Panait Băleanu vel. sluger, cugetându la celea de Dumneđeū plăcute, cu a sa agonisela s'aū fost îndemnatu atunci, în ڃitele Domniei seles, spre a face în zidire de peatră una dintru acestea doue biserici, adeca cea din mahalaua Ceaus David, ce era de lemnū, în care se află și sfânta Ieona a prea curatei stăpânei nōstre de Dumneđeū născetore făcetore de minuni, și să zidescă și doue-spre-dece chilii ȳarāși de peatră, în care să locuiască alte doue-deci și patru de călugărite și femeii sārache vāduve, a cārora purtare de grijă și căutare să li se păzescă tot de numitulū ctitorū ca și celor-l-alte, atât în viața sa cât și dupē mōrte, lāsându epitropū și ctitorū iar din nōmul seū mirenii, iarā nu călugării, fiindū biserici la care se află locuindū călugărite și sārache vāduve, precum aū datū pentru acēsta și Metropolitulū țerei chir Gregore Arhierasca carte cu aședāmēntulū acesta făcută de la létū 1783 Iunie 1, și cu volnicie ctitorulū să zidescă biserica și chiliile, și să păzescă aședāmēnturile și orānduelile ce prin cartea Prea Sfinției Sale în șese ponturi cuprinde nestrāmutatū, lāsându și Prea Sfinția Sa doi preoți ca să fie nesupārati de orānduelile dājdilorū preotesci, și aū întāritū prin hrisovulū Domniei sale tōte acestea cāte se cuprinde în cartea Prea Sfinției Sale pārintelū Metropolitulū, fiind-cā buna orānduiālā făcutā spre a se păzi în tōtā vremea nestrāmutatū, și pentru evlavie și rāvnā ce se cade a avea fieș-care către sfintele lui Dumneđeū lōcașuri, și pentru acestea călugărite și veduve sārache mai vērtoși, bine voindū și Domnia sa de a ajuta la acestū lucru plăcutū lui Dumneđeū, aū întāritū cele vechi mili și aū și adausū milā Domnēscā bolovanii una sutā oca sare, care să iee pe totū anulū cu pecetluitū iarā dela Telega, ca să fie pentru chivernisela și ajutorulū sērachelorū de la chilii; așiderea și pentru doi preoți și un diaconū ce vorū fi la acēstā sfântā bisericā, să fie nebāntuiți despre rēndulū dājdilorū preotesci, i de ploconulū Metropoliei, ca să pōtā sluji sfinței biserici, iarā dupē venirea Domniei sale cu a doua Domnie, pliorforisindu-se cā mai susū numitulū ctitorū credinciosū boierulū Domniei mele Panait Băleanul biv. vel. sluger aū sēvārșitū lucrarea și facerea bisericeii din mahalaua Ceaus David, făcēndu-o de peatră, peste tot de zidū, și infrumusețānd-o cu tōte celea trebuinciose podobe, încā și 14 chilii de peatră făcute înprejurulū bisericeii, în care chilii locuescū acelea sērache, aū mai adausū acēstā milā: ca să aibā a lua din vināriciulū domnēscū din sud. Ialomița de vadrā po banii doi cu pārpārulū, dela cāte vii lucrātore se afla până la acelu timpū cu lét 1792 în plasa Stelnica, Lichirescii, Slobođia și Orașulū, iarā la altele ce se vorū mai sădi să nu aibā a face, ca să fie pentru cheltuelile bolnavilorū ce vin de pe aiurea și nāzuescū la ajutorulū prea sfinței stăpânei nōstre de Dumneđeū născetore, a cārora cheltuiālā și purtare de grijă ȳarāși de către numitulū epitropū și ctitorū credinciosū boierulū Domniei mele Panait Băleanu biv. vel. sluger se sēvārșeșce; așiderea și Domnia sa Alexandru Vodā Moruzi, prin hrisovul Domniei sale, aū mai adausū mila vināriciulū numitelorū bisericeii încā cāte un Banū ca să iee

pe tot anulŭ bisericile din numitele plăși de vadră câte trei bani cu pârparulŭ, atât din viile ce se făcuse mai înainte, cât și din viile ce se mai făcuse într'acele patru plăși, până la acel timpŭ lét 1794, întărind și Domnia sa seiful nostru Alexandru Vodă Ipsilant întru a doua Domnie tóte acestea milŭ prin hrisovulŭ Domniei sale, ce-l vedŭmŭ cu létu 1794 Iunie. Decŭ învrednicindu-ne și pe noi Domnulŭ Dumneđeŭ cu Domnia acestei creștinescŭ țeri, am bine-voitŭ și printr'acestŭ Domnescul nostru hrisovŭ ũ întărim tóte milele câte se cuprinde mai sus, cu să i se păzescă întocmai și ne strămutatŭ; pentru care rugămŭ și pe alți frați Domni cari în urma nóstră se vorŭ învrednici cu Domnia acestei pravoslavnice țeri, să bine-voiască a înoi și a întări milele acestea, ca și ale Domniilor sale milŭ și faceri de bine să fie în urmă de alți ținute în sémă. Și am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvd., și cu credința prea iubiților Domniei mele fiŭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., și cu tot sfatulŭ cinstiților și credincioși boierilorŭ celorŭ mari ai Divanului Domniei mele: Pan Dimitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistierŭ, Pan Costandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Goleșcu vel Vorn. alŭ obștirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea Pan Costandin Stirbeiŭ vel Log. de țera de jos, Pan Grădișteanu Manolache vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan George Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dimitrache Papazoglu vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodărache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit. și Ispravnicŭ, Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de sus; și s'au scrisŭ hrisovulŭ acesta întru atâtă Domnie a Domniei mele aici în orașulŭ scaunului Domniei mele Bucurescŭ, la anŭ de la Hristosŭ . . . Iulie 24, de Chiriță Logofetŭ de Divanŭ.

Cod. XL fila 97.

Hrisovul mănăstirei Cotroceni

Sfintei și Dumneđeiștei mănăstiri Cotroceni, unde se cinstesc și se prăznuesc hramulŭ adormirei prea sfintei stăpânei noastre de Dumneđeŭ născătoare și pururea feciorei Maria și cuviosului chir . . . , egumenulŭ mănăstirei, ca să fie sfintei mănăstiri milă de la Domnia mea tot vinăriciulŭ din delulŭ Țigăneștilorŭ și alŭ Vișigheștilorŭ, ce se ține de delulŭ Piteștilorŭ sud. Muscelŭ și din delulŭ Bucureștilorŭ din drumulŭ Giurgiovulŭ până în viile mănăstirei Radu-Vodă și iar să fie sfintei mănăstiri milă de la Domnia mea să aibă a lua tótă vama din Balta de la satulŭ Petrele sud. Ialomița și vinăriciulŭ dintr'acestŭ satŭ, cu pârparulŭ și ploconulŭ după obiceiŭ, atât dintr'acestŭ delŭ cât și din cele mai sus numite; și să mai fie sfintei mănăstiri milă

de la Domnia mea, să aibă a lua pe tot anul de la ocna Telega bolovanî sare una sută cincî-deci la vremea când voru lua și alte mînăstiri, care sare să aibă volnicie a o vinde ori unde i va fi voia și de către vameși nimic supărare să nu aibă; așisderea de la toți cei ce au vii pe moșia mînăstirei, să aibă a lua sfânta mînăstire otaștina din două-deci vedre o vadră, după obicei; și iarăși au avută această sfântă mînăstire a lua pe an din vama Domnescă a tîrgului ce se făcea mai nainte vreme la orașul Floci sud. Ialomița, alu treilea banu, care i s'au și urmatu pînă la o vreme, iar mai pe urmă mutându se tîrgul de la orașul Flocilor la Urzicenî în județulu Ialomița, să isterisa numita mînăstire de acestu alu treilea banu, și dintr'acesta era pricină în tota vremea cu mînăstirea, dar Domnia sa fratele Alexandru Vodă Moruzi, vroindu ca să se folosescă mînăstirea cu o milă pentru acesta, au hotărîtu a i se da de la cumpărătorii vămiloru Urzicenî pe tot anul câte tal. două sute tocmai, care bani să i răspundă vameșulu la mînăstire peste suma cumpărătoarei când se voru vinde vămile, fără de a se scădea Cămara Domnescă, iar când nu se voru vinde vămile și se voru da în credință, atunci să i răspundă Cămara acești taleri două sute la mînăstire; care această orînduială asemenea au întărit-o și Domnia sa seifulu nostru Alexandru Vodă Ipsilant; așisderea să aibă a ținea această sfântă mînăstire liude cincî-spre-dece străini fără de pricină pe care anume să-i aducă din străinătate și după adverințele Dumnelorū Ispravnicilorū județulu să li se deă și pecetluituri, cum și deosebitu să aibă și alți liude cincî străini asemenea scutiți cu pecetluituri, ca să fie două-deci liude; să mai aibă a scuti și vre-o patru sute de oi de oieritu; care aceste mili le-au avută sfânta mînăstire și de la alți frați trecuți Domni, precum din hrisovulu Domniei sale seifulu nestru Alexandru Ipsilant Vodă, ce-lu vedumu, cu létu 1797, Maiu 28, ne-amu adeveritu.

Deci învrednicindu-ne Domnul Dumneđu cu Domnia acestii pravoslavnice țeri ne-amu milostivit de am întărit aceste mili, ca să i se păzească neștrămutatu, și amu adeveritu hrisovulu acesta cu însăși credința Domniei mele Io Cost. Gh. Hangeri Vvd. și cu credința prea iubitorū Domniei mele fi: Mihail Vvd. Alecsandru Vvd. Nicolae Vvd, marturi fiind și Dumnelorū cinstiți și credincioși boierii Veliți ai Divanulu Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Log. de țera de sus Pan Manolache Crețulescul vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Costantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Slătînénu vel Vorn. al treilea, Pan Costantin Stirbeiu vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădiștenu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiu Fălcoianu vel Logof. al obiceiurilor, Pan Iorgache Sațul vel Posteln. Pan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnic, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicu, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Sluger, Pan Iordache vel Pit, și Ispravnic Pan Nicolae Basaraba

vel Logof. și s'aũ scrisũ hrisovulũ acesta la înteiul anũ dintru înteia] Domnie, a Domniei mele aici în orașul scaunului Domniei mele Bucureșci la lét 1798 Maiũ 23, de Răducan Poenariu biv. 3-lea Logof.

Cod. XL, fila 101.

Cartea schitului Nãmăescii din sud. Muscel

Zem. Vlahiscoie. Fiind-cã sfântulũ și Dumneșcesculũ schitũ ce se numesce Nãmăesci sud. Muscel, unde se aflã cu locuința maici cãlugãrișe cu starița lorũ, prin hrisovele și cãrțile frațilorũ trecuți Domni aũ avutũ milã a ținea liude doi scutiți eamenĩ strãini pentru ajutorulũ și trebuințele lorũ, a ținea și unũ preotũ apãratũ și scutit de tôte dãrile ce dau alți preoți, a lua pre tot anulũ trei-deci bolovanĩ de la Ocna Telega; dreptũ aceea și Domnia mea milostivindu-ne, nu numai întãrimũ milele ce le are schitulũ de la trecuții frați Domni, ci peste liude doi ce are schitulũ acesta, scutiți cu cãrți Domnesci, hãrãzimũ Domnia mea liude încã doi, ca sã aibã a ținea liude patru, însã acești liude doi sã se dœe numitului schitũ dintr'acei ce i'aũ avutũ schitulũ poslusnicĩ și i'aũ luatũ în scrisũ cercetãtorul, ce aũ fost orãnduitũ, care și acești doi sã aibã schitulũ iarãși scutiți ca cei-l-alți doi, iarã nu de poslusnicĩ, cãrora sã li se dœe și pecetluituri de la Visteria Domniei mele; pentru care poruncimũ Domnia mea, ca atãt milele de mai nainte, cãt și mila acestorũ doi scutiți sã i-se pãzœscã numitului schitũ nestrãmutat, ca sã-i fie de ajutorũ; într'alt chipũ sã nu. fie, cã așã este porunca Domniei mele. — 1798, Maiũ 18.

Cod. XL fila 102.

Cartea mônãstirei Sinaia din sud. Prahova pentru vama ce are a lua în patru joĩ.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-cã mônãstirea Sinaia din sud. Prahova prin cãrțile frațilorũ trecuți Domni, are milã vama din patru joĩ dela zborulũ ce se face la vremea culesului de vii în Valea Nãgovanilor pe moșia acesteĩ mônãstiri fãrã de a se amesteca vameșii la acestea patru joĩ, care zborũ în vreme de mai înainte se fãcea Marșea, și din vremea Domniei dinteiũ a Domniei sale Alexandru Vodã Ipsilant schimbãndu-se a se face joia, încã de atuncĩ i s'aũ datũ cartea Domniei sale, ca în locũ de patru Marși sã aibã a lua mila acãsta în patru Joĩ, precum prin acãsta ne plioforisimũ Domnia mea din cartea Domniei sale, dintru a doua Domnie, ce o vœdumũ cu lét 1797 Ghenar 1; dreptũ aceea și Domnia mea milostivindu-ne înoimũ mila acãsta, și poruncimũ Domniei-Vœstre Îspravnicilorũ, sã faceți pe vameși a urma, și ca nicĩ un fel de înpotrivire sã stœe egumenului, ca sã-și pôtã lua acãstã vamã în patru Joĩ la zborulũ acesta. ii saam receh. gd.

Cod. XL fila 102.

Cartea de la Biserica Domnească ot. Caracalü.

Zem Vlahiscoie. Fiind-că preoții de la Biserica Domnească din Caracalü, au avut milă Domnească pentru slujba sfintei Biserici a scuti de dijmăritü stupi cinci-șeci, i rămători 30, i de vinăriciü câte vedre una sută, așșderea și casele lorü ertate de birü preoțescü și de la alte angarii ce esü pre țără, precum ne-am adeverit Domnia mea, atât din cărțile fraților trecuți Domni de mai nainte, cât și din cartea Domniei-sale Alexandru Vodă Moruzi, ce o vedum cu lét. 1794. Ghen. 30. Dreptü aceea amü datü și Domnia mea acésta Domnească noastră carte Popi Hristi sin Popi Slănilav, și Popi Dumitru sin Popi Pătru, și Diaconuluï Stan, *vnu*: Popi Dumitru, ca să aibă milele acestea ce se coprindü mai sus; pentru care poruncim Domnia mea și vouă dijmarilorü, i vouă vinăricerilorü și vouă celorü ce veți strînge dajdia preoțilorü, vedîndü cartea Domniei mele toți să aveți a vă feri de casele lorü, că verü-care le-arü face vre unü valü și supărare peste cartea Domniei mele, unii ca aceia vorü lua certare. ii saam reche gd. — 1798, Iunie 13.

Cod. XI., fila 102.

Cartea sfântuluï Spiridon Vechiü de aicea.

Zem Vlahiscoie. Fiind-că sfinta și Dumneșeeasca mănăstire a sfântuluï Spiridon Vechiü, de aici din orașul Domniei mele București la care prea fericitul Patriarhü al Antiochie, chir Antemie unde este închinată metoh acésta mănăstire, au orânduitü nastavnicü pre sfinția sa Iliopoleos, Nicodim, are milă atât de la cei-l-alți Domni, cât și de la Domnia sa fratele Alecsandru Vodă Moruzi, precum și hrisovuluï Domniei sale de la létü 1793 Iulie 18, și prin cartea Domniei sale sefululuï nostru Alexandru Ipsilant Vodă aréta, ce o vedumü cu létü 1797, August 15, ca să iée vinăriciü în sud. saac; însă din valea Dobroteiu, i Vai-de-el, i Măstinesci, i Popesci, i Chiliile, i Ciuleul, i Nucetul câte doi bani de vadră, iară părpăruleü numai din popórele Valea Dorotei, i Vai-de-elü, i Măstinesci, i Popesci și Chiliile, cum și liude șese ómeni străini, fără de pricină de dajdie, care i-au adusü Domnia sa fratele Mihaiü Vodă Suțu milă sfintei mănăstiri încă din ântéia Domnie a Domniei sale, care s'au întăritü și de frații Domni din urmă, care milă de vinăriciü și cu părpăruleü, cum și acești liude șese străini, ne-amü milostivitü și Domnia mea de amü întăritü printr'acésta Domnească a noastră carte mila acésta; pentru care poruncimü Domnia mea să i se păzescă nestrămutatü și la vremea vinăriciuluï să aibă a'și trimete mănăstirea omulü său ca să amble din preună cu vinăriceriï Domnesci la scrisulü vinăriciuluï din mai sus numitele popóre, i după ce va măsura vinurile cu cotulü celü Domnescü pecetluitü să facă douë cataștișe și să le iscălescă atât vinăriceriï Domnesci cât și omulü mănăstirei și unulü să'lü iée vinăriceriï Domnesci, după care să iée câte doi bani de vadră și ploconulü de nume, iar

altulū să rămăe la omulū mōnăstirii, după care să aibe a lua banī partea mōnăstirii pe deplinū cāte duoi banī de vadră, și cu părparulū după cum coprinde mai sus, fără de a se amesteca vinăricerii Domnesci intru nimic la banii mōnăstirii, nici a pretendirisi, cu pricină de zeciuală, nici de vre-o cheltuială cu altū nume, nici a sta cu vre-o împotrivre omulū mōnăstirii, cum și pentru scutelnicī să aibă acum ai găsi, și ducēndu-ī la Dumnealorū Ispravnicii județului să-ī cerceteze, care fiind străinī să le deie adeverință pe numele și chipulū lorū, ca să li să deie și pecetluiturī de la visterie Domniī mēle, spre ai avea în pace despre tōte dăjdiile, ca să-ī fie sfintei mōnăstiri de chivernisōlă și de întărire, iară Domniī mēle și părinților Domniī mēle vecinică pomenire. ii saam receh gd. 1798, Maiū 3

Cod. XL, fila 103.

Zem. Vlahiscoie : Sfintei și dumnezeiescii mōnăstiri, Plătăresci din județul Ifovū, unde să cinstesce și să prăznesce hramulū marelui mucenicū Mercurie, și cuviosulū Egumenū,.... ca să fie sfintei mōnăstiri milă de la Domnia mea, să aibă a lua vinăriciu din nouē-deci pogōne vie dēlulū Brăneștilorū sud. saac. cāte duoi banī de vadră și pārpārulū după obiceiū, și de la toți cei ce au vii pe moșia mōnăstirii să aibă a lua otaștină după obiceiū, adică din douē-deci vedre o vadră, însă vinū iar nu banī, așiderea să fie sfintei mōnăstiri milă de la Domnia mea să aibă a scuti liude de ce oamenī străini, pe care aducāndū adeverință de la Ispravnicii județului să li se dea și pecetluiturile Domniī mēle pe numele și chipulū lorū, ca să fie în pace și ertați de tōte dăjdiile și orānduelile visterii verī cāte ar eși peste anī în țară, de nici unele val și supōrare să nu aibă, ca să pōtă fi de poslușania sfintei mōnăstiri, pentru că acēstă milă a avut-o sfinta mōnăstire, atāt de la alți frați Domni de mai nainte cāt și de la Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant, prin cartea ce o văzumū Domnia mea cu létū 1797. Iunie 27. Dreptū aceea amū înoitū și amū întăritū, și Domnia mea mila acēsta ce să cuprinde mai sus, ca să se urmeze întocmai și ne strămutatū, spre a fi sfintei mōnăstiri de ajutorū și de întărire. ii saam receh gd. 1798, August. 17.

Cod. XL fila 109.

Zem. Vlahiscoie : Sfintei și dumnezeesicii mōnăstiri Gruilū ot județul Ifovū, ca să aibă milă de la Domnia mea liude de ce, omenī străini și fără de pricină de dajdie, pe care acum să-ī găsească și să-ī aducă din străinătate că- rora după cercetarea ce li s'o face de către Dumnelor Ispravnici județului, fiind străini cu adevōratū să li se dee adeverință pe numele și chipulū lorū, spre a li să da și pecetluiturile Domniī mēle ca să fie în pace și nesupērați de către nimenea, a fi de ajutorulū și poslușania sfintei mōnăstiri, care acēstă milă au avut-o și de la Domnia sa Selefulū nostru Alexandru Ipsilant Vvdaprecum din cartea Domniī sale ce o văzumū cu lét 1797, Iulie 3, ne adevērimū. Dreptū

aceea poruncimă Domnia mea Dumnévoastră Ispravniciloră și altoră zapciă, nimenea nici ună felă de supărare să nu le facă, că așa este porunca Domniei mele. ii saam receh gd. 1798, Iunie 7.

Cod. XL, fila 109.

Zem. Vlahiscoie: Dat'amă Domnésca noastră carte Popi Radului proin Potropopă, i popi Ilie, i popi Gheorghe, i popi Tudorache, cari sunt de clirosă la sfința episcopie Buzău, ca să fie în pace și ertați de tôte dăjdiile ce es pe preoți; așiderea să scutescă, și drepte bucatele loră: stupii, i rîmătorii de dijmărită, i vinulă de vinăriciă, de nici unele val și supărare să nu aibă, pentru că acéstă milă aă avut-o atât de la alți frați Domni, cât și dela Domnia sa Sălefulă nostru Alexandru Ipsilant Vvd. prin cartea ce o vëdumă cu létă 1797, April 15. Dreptă aceea și Domnia mea milostivindu-ne, amă inoită și amă întărită acéstă milă, ca să fie preoților de ajutoră și de chivernisělă, și pentru de a li să păzi mila acésta nestrămutată, de obște poruncimă, nimenea întru nimică supărare să nu li să facă. ii saam receh gd. — 1798, August 28.

Cod. XL, fila 109

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Domnésca noastră carte sfinței și Dumneșcescei Episcopii a Buzăului și Sfinției sale părintelă episcopă al Buzăului Chir Constandie, ca să aibă a ținea două scaune de carne în orașulă Buzăulă, scutite și apărate de vamă, de ȳerbărită și de oierită, ce dăjdiă daă alte scaune, acestea ale episcopiei de nici unele să nu fie supărate, pentru că le-aă avută scutite și de la alți trecuți frați Domni, precum ne pliroforisimă Domnia mea, din cărțile fratelă Mihaiă Vodă Suțul; dreptă aceea poruncimă tuturoră ce veți fi orânduiți cu veră-ce dări pe scaune, de acestea două scaune ale episcopiei să vë feriți, și nimenea întru nimică supărare să nu faceți. ii saam receh gd. 1798, Aug. 22.

Cod. XL, fila 109.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Domnésca noastră carte sfântulă și Dumneșcesculă Schit ce se numeșce Mănăileșcii ot. sud. Vâlcea, unde se cinstesce și se prășnuesce hramul care schită e zidită și întemeiată de răposatulă Pană Trufanda vel. spăt. strămoșulă Dumnélă răposatulă Stefan Prăscoveanu biv. vel. Vornic, ca să aibe a lua pe totă anulă, câte cincă-decă bolovană sare de la vel. ocnă, în vrăme când iaă și alte mănăstiri, cum și la vrămea oieritulă să scutescă două sute oi de oierită, și să ție și liude șese păstoră și argați pentru poslușania schitulă, ómenă străină, iară nu de prin satele țerii, căroră după adeverința Ispravniciloră să li se deie și pecetluiturile gospod. de la visterie, spre a-ă avea ne supărați, ca să fie pentru ajutorulă schitulă, și chivernisela părinților călugări, pentru că acestă schită fiindă înzestrată și miluit de măi sus numită și răposată Spătar, cu viă, cu moșii și cu altele, și

după vreme toate acestea prăpădindu-le și ajungându la proastă stare și lipsă, au avut mila acesta atât de la alți frați Domni de mai înainte, cât și de la Domnia-sa seifulu nostru Alexandru Ipsilant Vvd. prin cartea Domniei sale, ce o vedumă, cu létu 1797, Aprilu 7. Deci ne-am milostivită și Domnia mea de-am înoită și am întărită această milă, ca să i se păzescă ne strămutată; pentru care poruncimă Domnia mea D-vóstră Ispravnicilor ai județulu, întocmai să fiți următori, că așa este porunca Domniei-mele. — ii saam recheh gd. 1798, Iunie 20.

Cod. XL, fila 111

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Domnésca noastră carte luă..., ce este orânduită din partea Epitropiei, ca să aibă voie și volnicie cu această carte a Domniei mele să mērgă cu Vinăriceri Domnesci, la aceste popóre de mai jos numite, adecă: Muereni din Negoesci, Godeni, Groșaru, Groșani, Pârâu, Crusățul, Gherghesci, din plasa Amărăzii sud. Gorju, Zavalu, Gabrul, Patelula, Sirbi ot Jitianul, Plaiulă Crusovulu, Ciungăreni, Padea, Délul, Crețesci, Bârna, Perișorul ot. plasa Căpluiu, Palta, Jăiu sud. Dolju, Plopi de sus, Plopi de jos, Geormanic, Bratovaesci din Măuraș ot. plasa Dumbrăveni sud. Dolju, să scrie tot vinăriciulă atât din viile ce voru fi fostu mai înainte, cât și din cele ce se voru mai fi făcutu pēnă acum, și făcēndu două catastise după obicei, să aibă a lua omulă acesta câte doi bani de vadră și pārpărulă după obicei, care acestu vinăriciulă l'amă hotărātu și l'amă orânduită Domnia mea jumătate la spitalurile noue și jumătate la Orfanotrofonu, însă nu cu împărțola popórelor, ci toți bani ce se voru stringe să se împartă pe din două, jumătate la Orfanotrofonu și jumătate la spitaluri; pentru care poruncimă Domnia mea vinăricerilor Domnesci, cu nici ună cuvēntu, întru nimic să nu vă amestecați la acești bani, ci toți pe deplină din mai sus numitele popóre să-și stringă orēnduitulă acesta câte doi bani de vadră și pārpărulă, care cu catastihă anume să-și aducă la Dumnelu vel Vorn. ală Obștirilor, spre a se urma împărțola cum se cuprinde mai sus. ii saam recheh gd.—1798 sept. 3.

Cod. XL fila 116 .

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că sfânta mōnăstire ot Haznaua apeloră din capulă podulu Mogoșoiei, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulă Izvorulă Tămăduirei, au avut de la răposatulă ctitorulă sēu îndestulate dāni de moși și acareturi, cum și din veniturile Domnesci, au avut tot vinăriciulă din două Déluri ot. sud. Olt, anume Gălmeile, Zănoga, câte cincă bani de vadră, și pārpărulă, i vama și cu tot venitulă vēndărei vinulu, și alte următore de la Tărgulu cu oborulă de vite, ce orēnduise a se face acoalea la Cișmea, pentru care în urmă i s'au fostu orēnduită a lua tal. 1000 din vama Tărgulu de afară, când înșă se va face acestu Tărgu, i 200 bolovană sare de la Ocne, și tal. 300 léfa din venitulă cișmelilor, însă 300 Egumenulu, și 60 la ună preotă slujitoră, și întâiu moșiile și cele-l-alte acareturi, eșindă în urmă cu pricină, s'au isterisitu

mănăstirea de venitul lor cu tolul, dându-se prin hotărîre de judecată celor ce au avut dreptatea și cuvîntul; așîderea și din vinăriciul poporului Zănoga s'au scădut cu doi bani și părărul, fiind-că s'au găsit mai nainte așîrosit și la altă mănăstire, precum și de acei tal. 1000 din venitul Tergului s'au isterisit cu totul nefăcîndu-se Tergul nici decum, și așa neajungîndu-se cheltuelile acelea cuviincioase, care trebuiesc la meremetul bisericeii, și la cele-l-alte următoare — de a fi în bună starea ei precum se cuvine la o biserică Domnăscă, căruia cădîndu-i-se a fi ajutată, ca una ce apurarea este în vederea Domniei, lângă cea-l-altă zidire a Hăznalei apelor ce este spre podoba și mărirea de obște a politiei Bucurescilor, și spre a se putea ținea în buna stare și podoba cea cuviincioasă, cât și pentru Egumenul ce se află la acea mănăstire purtător de grijă bisericeii și lucrurilor ei, i pentru preoții și cîntăreții ce se află slujind numitei biserice, da a'și avea chiverniséla și plata ostanelilor; s'au făcut cercetare de către Domnia sa fratele Alexandru Moruzi Vvd., și pe lângă milele ce-î rămăsese pînă atunci, adică cinci bani și părărul din poporul Gălmău, trei bani din poporul Zănoga, tal. 200 pentru bolovanii sare de la Ocne, și zece liude străini, i-au mai adăogat în locul celor ce-î lipsește, adică taleri 200 din vama Tergului de afară, peste banii cumpărării, cari să i se dea de la vameș pe fieși care anu, i 300 de oi să scutescă de oierit și cinci liude scutelnici, afară de trei liude ce au avut cuviosul Egumen Chiriu Dionisie pe obrazul său, pentru purtarea de grijă a bisericeii de la Cișmeua Izvorul Tămăduirii, cu deosebită parte i doi preoți și un gramatic scutiț, cum și acei tal. 360 din venitul cișmelelor, orînduesce să iee pe tot anul de la Dumnelor nazirii Epitropiei, și osebit și Domnia sa seful nostru Alexandru Ipsilant Vvd., la înoirea ce au făcută tuturor acestor mili prin cartea ce o vedem cu lét. 1797, April 10, au mai adaus și taleri una sută, ca să iee pe tot anul de la cămara Domnăscă, la ȧua hramului, ca cu aceste venituri să porțe egumenul grija pururea și în totă vremea de starea și podoba numitei biserice, și cu scutelnicii să grijescă de lucrul, curățitul și podoba grădinei, i de grijitul caselor cișmelii de sus și de jos, fiind și un becî, ne lipsit pentru închisul și deschisul, și pentru paza și luarea aminte de cele ce se află sus și jos, făcînd și meremeturi mici ce aru trebui la case i chioșc și la împrejmuirea curței; decî învrednicindu-ne Domnul Dumneșcu cu Domnia acestei pravoslavnice Terei, ne-amu milostivit și preste liude 48 ce au avut îi mai adăodam Domnia mea doi ca să ție liude 20, însă oameni străini și fără pricină de dajdie, cărora făcîndu-li-se cercetare după orînduiala Visteriei, să li se dea și pecetluiturile Domniei mele, ca să fie în pace și nesupărați de tôte dajdiile și orînduelile țerei; dreptu aceea ca să li se păzescă aceste mili și venituri i-amu dată această Domnăscă noastră carte de întărire, prin care poruncim ca să se urmeze întocmai. — ii saam receh gd. 1798, Maiu 26.

Zem. Vlahiscoie. Sfintei mōnăstiri ce se numesce Sadova ot. sud Dolju, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū prea sfintei născătore de Dumneḡeū, ca să aibă a ținea cuviosulū Egumenū de la acēstă sfântă mōnăstire liude șēpte ōmenī strēini și fără pricină de dajdie, pe cari găsindu-ī și aședându-ī să iēe adeverință de la D-nelorū Ispravnicii pe numele și chipulū lorū, ca să li se dēe și pecetluiturile Domniei mele, spre a fi în pace și iertați de tōte dăjdiile și orēnduielile verī-câte arū eși de la Visterie și de la Cămara Domniei mele peste anū în țēră, de nici unele valū și supērare să nu li se facă, ca să fie de poslușania și ajutorulū trebilorū sfintei mōnăstiri, pentru că acēstă sfântă mōnăstire din întēmplarea vremilorū resmeriții dārăpānāndu-se și stricāndu-se tōte împrejmuirile ei, aū avutū acēstă milă și de la Domnia sa sefululū nostru Alexandru Ipsilant Vvod, prin cartea Domniei sale, ce o vēḡumū cu létū 1797 Maiū 16. Decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneḡeū cu Domnia acestei pravoslavnice țeri Romāneșci, ne-amū milostivitū de amū înoitū și amū întăritū acēstă milă, ca să se păzescă nestrāmutatū; pentru care poruncimū Domnia mea Dumnēvōstrā Ispravnicilorū și zabițilorū ce veți fi orēnduiți prin plāși, nimenea întru nimic supērare peste porunca Domniei mele să nu li se facă. ī saam rekeh. gd.— 1798 Iunie 20.

Cod. XL, fila 123.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că în orașulū Cernetului sud Mehedinți se află o sfântă biserică Domnēscă veche, unde se cinstesce și se prăznuesce hramulū sfintei Dumneḡeescei Troiți, la care sfântă biserică vrēndū Domnia sa fratele Mihaiū Vodă Suțu de a se așeḡa și a se tocmi o școlă cu dascālū pentru învēțătura și luminarea copiilorū orașului și împrejurenilorū, cari sunt depărtați de școle, pentru trābuincioșā invēțăturā, cum și pentru trebuința cāntārilorū în sfānta biserică, și să aibă și sfānta biserică unū ajutorū cu ōre-care venitū pentru cele ce sunt de trebuință, cinstea și pobōba inlāuntrulū ei, ca o zidire Domnēscă veche, ce este fără de altū ajutorū de vre-unū venitū, s'āū milostivitū Domnia sa și i-āū datū privileghiulū Domniei sale, ca să aibă a ținea liude douē-ḡeci și doi fără de nume și fără de dajdie de la Visterie, pentru ajutorulū numitei școle și biserici, care acēstă milă și orēnduiālā a bisericei aū întărit'o și Domnia sa fratele Alexandru Vodă Moruzi prin cartea ce o vēḡumū, cu létū 1793, Maiū 5, i de la Domnia sa sefululū nostru Alexandru Vodă Ipsilant prin cartea ce o vēḡumū cu létū 1797 Maiū 13; decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneḡeū și pe noi cu Domnia acestei pravoslavnice țeri Romāneșci, ne-amū milostivitū de amū înoitū și amū întăritū acestū privileghiu, ca să aibă a ține liude douē-ḡeci și doi scutiți, însă strēini, pe care să și-ī aducā acum din strēinătate, cărora dupē cercetarea ce li se va face de către Dumnēlorū Ispravnicii județului, fiindū cu adevēratū streini și fără nici unū felū de dajdie, li se va da și pecetluiturile Domniei mele de la Visterie

pe numele și chipul lor, spre a fi scutiți și aperați de ori-ce dăjdi și orândueli vor, ieși pe țară de obște, ca să se răspundă la biserică și la școală aședământului lor, din care să fie dascăl de învățatura copiilor și trebuința cântărilor în sfânta biserică, unde acolo în Cerneți, fiind-că D-nelui cinstiți și credincios boierul Domniei mele Alexandru Farfara biv. Cluceru, au făcut o casă de piatră pentru șederea dregătorilor Domniei mele Ispravnicii județului, poruncim Domnia mea ca ori-care dregător Ispravnicu va șede într'această casă să aibă a da pe lună câte tal. 6 la numita biserică și școală, ca și acești bani să se cheltuiască iarăși la trebuința bisericeii, de unt-de-lemn, făclii și tămâie și la simbria dascălului școlii și a cântăreților și fiind-că la această faptă bună au fost începători și isvoditori Dumnului mai sus numitul boierul Domniei mele biv. vel Cluceru Farfara, de aceea iarăși asupra Dumnului dăm această purtare de grijă, ca dintru neguțătorii și orașeni de acolo pe care va socoti om cu bunu ipolipsis și cu frica lui Dumneșeu, să se orânduiască Epitropu, a strînge acestu venit și a cheltui la trebuința școlii și bisericeii cum poruncim mai sus; pentru care întărim Domnia mea acestu privilegiu cu însăși Domnesca noastră pecete, ca să se păzescă nestrămutat, ii saam receh.— 1798, August 18.

Cod. XL, fila 124.

Hrisovul mănăstirei Delul de lângă Tergovisce, sud. Dâmbovița.

Sfintei și Dumneșeiescei mănăstiri ce se numesce Delul de lângă Tergovisce sud. Dâmbovița, unde se cinstesce și se prăznuesce hramul sfântului Ierarch Nicolae, ca să aibă printr'acestă Domnescul nostru hrisov milă de la Domnia mea, să fie liude două-deci scutiți, pentru poslușania și ajutorul sf. mănăstiri, pe cari liude găsindu-i, străini fără de pricină și încărcătură pe la nescare-va sate, și ducându-i înaintea Dumnoloru Ispravnicilor ca să-i cerceze de sunt străini cu adevărat, să le dea adevărință pe numele și chipul lor, după care să li se dea și pecetluiturile Domniei mele pe la mâinile lor de la Visterie, spre a fi în pace și nesuperați de toate dăjdiile și angariile; așiderea să aibă sfânta mănăstire milă de la Domnia mea, să iee venitul de la verii-câte scaune s'ar tăia carne pe moșia mănăstirei ce se numesce. . . . din sud. Dâmbovița, pe care moșie este delu și locuri de se taie carne și are milă de ia vinăriciu și otașină, să aibă omul cel va orându din partea mănăstiri să caute acestu venit sevă să lă vîndă cui va vrea și vinăriciului nimic amestecă să nu aibă cu aceste scaune, fără numai Egumenul sevă omul cel va orându, iară la alte deluri unde au mănăstirile de ieu milă de vinăriciu și moșile vor fi ale altora, pe acele deluri ori-câte scaune vor fi să le caute vinăriciului, iară mănăstirile nici o trebă să nu aibă; așiderea să aibă sfânta mănăstire milă de la Domnia mea să iee vinăriciu din delul Șolomonului, ce se numesce Aninșă, i Glodeni, i alu Răzvadului, i alu Ocnici, i

alŭ Voivođiŭ, ŝi din delulŭ Saŝilorŭ ot. sud. Dâmbovița, câte doi bani de vadra i pârparulŭ dupê obiceiŭ, ŝi omulŭ ce se va orândui din partea mônăstirei sã âmble de împreună cu vinăriceriŭ Domnesci la scrisulŭ vinăriciulŭ dintr'aceste popore ŝi dupê ce se va măsura vinurile cu cotulŭ Domnescŭ, pecetluitŭ, făcândŭ douê catastișe, de la care sã iee omulŭ mônăstirei unulŭ, iar altulŭ sã rămăie la vinăriceriŭ iscălitŭ, sã ŝi aibă omulŭ mônăstirei a ŝi strînge banii sêi partea mônăstirei de plinŭ, fără de a nu se amesteca vinăriceriŭ întru nimic la banii mônăstirei, cum ŝi bucatele ce va avea mônăstirea de vênđare drepte ale sale, la orî-ce tîrgŭ le va vinde mônăstirea sã fie nesupêrată de vamă, dupê coprinderea ponturilorŭ de vênđarea vămilorŭ ŝi dupê cum vêđumŭ anaforaua D-nelorŭ veliților boieri întărită de Măria sa Vodă Ipsilant din Domnia dintăiŭ cu létŭ 1778, Maiŭ 20, care aceste milŭ le-au avutŭ sfânta mônăstire ŝi de la frații Domnŭ, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domniei sale Alexandru Vodă Ipsilant cu létŭ 1797. Decŭ învrednicindu-ne Domnulŭ Dumneđeŭ cu Domnia acesteŭ pravoslavnice țeri, ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ ŝi amŭ întăritŭ aceste milŭ, adevêrindŭ hrisovulŭ acesta cu însăŝi credința Domniei mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vodă i cu mărturia prea iubiților Domniei mele fiŭ: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. ŝi cu tot sfatulŭ Dumnelorŭ cinstiților ŝi credincioși boierilorŭ veliți ai Divanuluiŭ Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Brâncovenu vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Radu Golescu vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Știrbeiŭ vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicŭ alŭ patrulea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iordache Suțu vel Postelnicŭ, Pan Costache vel Hatmănŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicŭ, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pit. ŝi Ispravnicŭ Pan Constantin Știrbeiŭ vel Log. scriindu-se hrisovulŭ acesta la létŭ 1798 Maiŭ 25, de Gheorghe biv. 3-lea Logofetŭ.

Cod. XL, fila 128.

Cartea popii Coman ot. Cojești sud. Ilfovŭ de iertarea birului sêu

Zem. Vlahiscoie. Dat'amŭ Domnesca nōstră carte preotului popii Coman ce se află slujindŭ la biserica ot moșia Cojeșciŭ din sud. Ilfovŭ, ca sã fie în pace ŝi iertatŭ de birŭ preoteșcŭ, de ploconŭ vlădicescŭ, ŝi de tôte dările ce vorŭ ieși pe cinulŭ preoteșcŭ, pentru că aflându-se acestŭ preotŭ cu slujbă ne lipsitŭ din numita biserică ŝi aflându-se scăpătatŭ, ne-am milostivitŭ de l'am iertatŭ de tôte, pentru care poruncimŭ Domnia mea la toți de obște, nimenea nicŭ un felŭ de supărare sã nu faceți peste cartea Domniei mele. — ii saam

reche gd. 1798, Septembre 10. La 1798, Noembre, 1, asemenea carte s'a făcutu și preotului Milu de la Comarnic sud. Prahova.

Cod. XL. fila 129.

Cartea popii Atanasie de la spitalurile nouë, iarăși de iertare.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Domnésca noastră carte preotului popa Atanasie ce se află slujind la ospitalurile nouë, ca să fie în pace și iertatū de birulū preoțescū, de ploconū vlădicescū, și de tôte dările, orī-ce va ieși pe cinulū preoțescū, pentru-că aflându-se acestū preotū cu slujbă nelipsitū de la numitele spitaluri, și aflându-se scăpătatū, ne-am milostivitū Domnia mea de l'am iertatū de tôte și fiind-că se află până acum acestū preotū și în birū cu țera, poruncimū Dumitale vel. vist. să se scađă numele seū din visteria Domniei mele, spre a fi nesupăratū; pentru care poruncimū Domnia mea la toți de obște nimenea nicī un felū de supărare să nu faceți peste cartea Domniei mele. — ii saam reche gd. — 1798, Septembre 10.

Cod XL. fila 131.

Cartea popii Bucur ot. moșia Ulmeni iarăși de ertare.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amă Domnésca noastră carte preotului popa Bucur, ce se află slujindū la biserica de pe moșia Ulmenii din sud. Ilfov, ca să fie în pace și iertatū de birulū preoțescū, de ploconulū vlădicescū și de tôte dările orī-ce va eși pe cinulū preoțescū, pentru că aflându-se acestū preotū cu slujbă nelipsitū de la numita biserică și aflându-se scăpătatū, ne-amū milostivitū Domnia mea de l'am iertatū de tôte și fiindū că se afla până acum și în birū cu țera, poruncimū Dumitale vel Vistierū, să se scađa numele seū din Visteria Damniei mele spre a fi nesupăratū, pentru care poruncimū Domnia mea la toți de obște, nimenea nicī unū felū de supărare să nu faceți peste cartea Domniei mele. ii saam reche gd.—1798, Septembre 10.

Cod. XL fila 131.

Cartea schitului Prosia din sud. Argeș.

Zem. Vlahiscoie. Sfântului și Dumneđeiescului schitū ce se numesce Prosia de pe apa Vălsanului din sud. Argeș, unde se află locuindū maicele călugărițe că acestū schitū făcându-se din nou cu milă de pe la creștini, au avutū milă de la Domnia sa seifulū nostru Alexandru Vodă Ipsilant, prin cartea Domniei sale ce o vëdumū cu létū 1797 Martū 26, a ținea liude cincī omeni străini și fără nicī o pricină de dajdie, ne-amū milostivitū și Domnia mea de amū inoitū acestă milă, pentru care și poruncimū Dumnévoastră Ispravnicilorū ai județului ca găsindū omeni săi cercetați după orânduială și fiindū străini cu adevăratū, să le dați adevărinte pe numele și chipulū lorū, după care să li se deë și pecetluiturile Domniei mele la mână, spre a fi în pace și nesupărați de rëndulū

dăjdiilorŭ Visteriei și de alte orândueli, ca să fie pentru ajutorulŭ și hrana maicilorŭ călugărițe, ce vorŭ locui la acestŭ schitŭ. li saam receh gd. — 1798, Iunie 8.

Cod. XL fila 131 verso.

Hrisovulŭ mōnăstirei Cāmpu-lungŭ.

Sfintei și Dumneđeieșcoi mōnăstiri din orașulŭ Domniei mele ce se chiamă Cāmpu-lungŭ, unde se cinstesce și se prāznuesce hramulŭ adormirei prea Sf. stāpānei nōstre de Dumneđeŭ nāscētore și pururea feciōrā Maria, ca să fie sf. mōnăstiri tōte milele cāte sunt date și miluite de rēposatulŭ Mateiŭ Vodă Basarab ctitorulŭ acestei sfinte mōnăstiri, care milŭ și daniŭ le are sf. mōnăstire și pēnā în vremile de acum; adică să aibă sfānta mōnăstire a lua vama de la tîrgulŭ de acolo din Cāmpu-lungŭ, dupē obiceiŭ, din ori-cē bucate și marfā arŭ aduce alți ōmenŭ strēini de prin alte părți și de prin alte sate, de le-arŭ vīnde acolo în orașŭ, afarā numai din orașani, fiind-cā dintru 'nceputŭ vamā n'au datŭ, și afarā din boierii cei mari care își vorŭ vīnde bucatele lorŭ acolea, iar care vorŭ face neguțatorie, unŭ ca aceia să dōe cu toți vamā dupā obiceiŭ, verŭ-ce omŭ va fi. Iară cāmināritŭ de ori-cāte buți vorŭ vīnde acolea în tērgŭ, atāt din alți ōmenŭ strēini cāt și de la orașani să aibă a lua de bute o vadrā care să o plătēsca în bani precum vorŭ vīnde în crāșmā și de carulŭ cu peșce încă să iēe, atāt de la strēini cāt și de la orașani, peșce oca cincŭ și bani nouē pentru cāci cāmināritulŭ și de carulŭ de peșce oca cincŭ și bani nouē tot-dē-una au datŭ la mōnăstire și orașani pēnā acum și vama zborului ce se face la sf. Ilie Prooroculŭ și talerŭ una sutā din vama Dragoslavelorŭ și vināriciu din dēlulŭ Brătulescilorŭ sud. Muscelŭ, cāte doŭ bani de vadrā și pārpārulŭ dupē obiceiŭ; încă să aibă a lua de la ocna Telega bolovanŭ sare una sutā pe tot anulŭ; așīderea să aibă a ținea și lude 10 scutelmici din pāmēnteni, i lude dēce ōmenŭ strēini și fārā de pricinā de dajdie, pentru care luāndŭ adevērințā de la Dumnēlorŭ Ispravnicŭ pe numele și chipulŭ lorŭ, să li se dēe și pecetluiturile Domniei mele de la Visterie spre a fi apērați de tōte dājdiile și angariile verŭ-cāte arŭ eși peste anŭ în țērā, ca să fie pentru ajutorulŭ și slujba sfintei mōnăstiri, pentru cā acēstā milā au avut-o sfānta mōnăstire și de la frații trecuți Domni, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din hrisovulŭ Domniei sale Alexandru Vodă Ipsilant, ce vēdumŭ cu lētŭ 1797. Dreptŭ aceea și Domnia mea ne-amŭ milostivitŭ de amŭ înoitŭ și amŭ întāritŭ milele ce s'au dīsŭ mai sus, ca să fie sfintei mōnăstiri de ajutorŭ și de întārire și amŭ întāritŭ hrisovulŭ acesta cu însăși credința Domniei mele Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Mihail Vvd., Alexandru Vvod., Nicolae Vvod., martori pūindŭ și pe Dumnēlorŭ cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordatŭ vel Spātarŭ, Pan Nicolae Brāncoveanu vel

Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistieru, Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alu obștiriloru, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alu treilea, Pan Constantin Știrbeiū vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vornicu alu treilea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Log. alu obi-ceiuriloru, Pan Iordache Suțu vel Postelnicu, Pan Costache vel Hatmanu, Pan Teodorache Iuliano vel Cluceru, Pan Gligore Grecenu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicu, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Crețulescu vel Slugeru, Pan Iordache vel Pitaru, și Ispravnicu Pan Constantin Știrbeiū vel Logof., scriindu-se hrisovulu acesta la létu 1798, Maiu 30.

Cod. XL, fila 135.

Hrisovulū de orēnduiala mōnăstirilorū.

Cunoscutū este de obște cumcă buna orēnduială ține, păzesce și face de stă multă vreme ori-ce lucru acelorū ce sunt și acelorū ce se facū, iară fără de orēnduială ori-ce se strică și se prăpădesce; acestea nu numai întru celea politicesci urmăză, ci și întru celea bisericesci, cari și răposaii acei ctitori ai sf. mōnăstiri au ziditū întru acēstă de Dumneđeu păzită țeră; acēsta sciind-o după ce au datū cu mare herbintelă averile lorū spre înzestrarea lorū, au întocmitū apoi orēndueli și canone prin Domnesci hrisove, ca după acelea iconomisindu-se și chivernisindu-se să se ție și să stee în veci la starea lorū, pentru faceri de bine deapurare și ajutorulū celorū sērăci întru politicēsa unire și pentru vecinică pomenirea lorū; pentru care și toți cei după vremi frați Domni ce au oblăduitū țera acēsta, cu acelu scopos, au bine-voitū și au miluitū aceste sfinte mōnăstiri adăogându-le cu ajutoruri de venituri și privileghiuri Domnesci, prin hrisove, care și înșine noi tōte le-amū preinoitū și le-amū întăritū ca să se ție, adică tot-dé-una în starea lorū și măcarū că dintr'aceste sfinte mōnăstiri multe au închinatū răposaii aceia ctitori, unele la mōnăstirea Sfântagora, la sfântulū mormētū și altele la alte locuri, dară nu socotimū că scoposulū acelorū răposaii au fost spre vre-unū sfērșitū rău, ci că iarăși în starea și orēnduiala lorū păzindu-le și țiindu-le, să se întindă folosulū celū orēnduitū de dēnșii și să se pomenescă și la acelea sfinte locuri; împotrivă însă luândū pliroforie din anaforaua ce ne-au făcutū la ȕiântēiū a lunei aceștia Sfinția sa părintele Mitropolitū alū Ungro-Vlahiei, de împreună cu iubitoriū de Dumneđeu părinții Episcopi și toți D-lorū cinstiții și credincioși boierii veliți ai Divanului Domniei mele halea și manzâli, cumcă de la o vreme încōce s'au izvoditū o încărcătură de datoriū fōrte mari asupra tuturorū mōnăstirilorū de aici din pricina părinților ce vinū cu nume de Exarhi, atât de la sfântulū mormētū, i de la Sfântagora, cum și de la alte mōnăstiri unde sunt închinate căci viindū aici în țeră unii cu cuvētū de ajutorū i cu alte pricinuiri, alții și cu egumenii făcuți de la mōnăstirile de jos de a schimba Egumenii și de

a așeđa alții în locul celor morți, cu aceste pricină și urmări arădică sume de banī de la mōnăstirile de aici, din care nu numai sărăcescū mōnăstirile acestea, ci încă se face o neguțatorie împotriva Domnescilorū hrisōve ale ctitorilorū și ale altorū rēposați boierī ctitorī, cari aū afierositū mōnăstiri, din care unele mōnăstiri nici sunt închinatē, ci numai căci aū orēnduală de unū darū spre ajutorulū mōnăstirilorū de jos, cu cari aceste urmări vēdēndu-se de față că starea mōnăstirilorū de aici din vreme în vreme merge spre desēvēșire scădere și spre unū rēū sfârșitū, cu toți de obște ne aū făcutū rugăciuni, ca prin Domnesculū nostru hrisōvū să oprimū aceste rele urmări de acum înainte și atât Egumenii mōnăstirilorū de aici din țēră, cât și mōnăstirile de jos, unde sunt închinatē acestea, se urmēză după cum din vechime s'aū urmatū prin legătura și aședământulū rēposațilorū acetora ctitorī; a cărorā anafora chibzuind-o Domnia mea cu luare aminte și vēdēndū că dintr'acēstā neorēnduală ce aū cursū pēnā acum se pricinuesce în adevērū o cunoscutā sērăcie mōnăstirilorū, a cărorū bună stare este trebuinciosā și de mare folosū pământulū în tōtā vremea și îndatorāți sciindu-ne ca oblăduitorii țērii, ce ni s'aū încredințatū de la Dumneđeū, a îngriji de obște pentru starea și buna orēnduală atât celorū politiceșci cât și celorū bisericesci, amū găsitū cu cale anaforaoa ce ni s'aū făcutū spre a da o hotărīre de îndreptare la acēsta, nu ca să isterisimū mōnăstirile de jos de acea din vechime orēnduitā folosință ce le-aū făcutū rēposații ctitorī, ci ca să oprimū urmarea aceea ce împotrivā o făcea, care este pricinuitōre nu numai de stingerea mōnăstirilorū de aici, ci și însuși de paguba aceluī folosū alū lorū pēnā în sfârșitū; și iatā cu socotēla de obște chibzuindū și hotărīndū ponturile cele cu cale și cu dreptatē le întărimū printr'acēstū Domnescū alū nostru hrisōvū.

1. Schimbarea Egumenilorū pentru neguțatorie, să n'aibā voie mōnăstirile de jos a face pe cine-ī va da mai mult, ci numai pe acela care nu va urma buneī chiverniselī a mōnăstireī și va face sfeterismos spre indestularea sa, pe acela să'lū arēte ântēiū la prea sfinția sa părintele Mitropolitulū chiriarhulū locului, și prea sfinția sa arētându-lū Domniei de împreună cu ctitorii, atunci acela să se schimbe prin marifetulū Dumnēlūi vel Log. și când din soborulū părințilorū mōnăstireī de aici nu se va găsi destoinicū, ca unū slujitorū vechiū și practicōsū alū trebilorū mōnăstiresci, atunci prea sf. sa Mitropolitulū să arēte Domniei și Domnia va scrie jos să trimitā omū vrednicū și cuviosū de a se rāndui Egumenū.

2. Să nu se îndrăznescā nici unū Egumenū fără de șcirea Domniei și a numitelorū obraze de a da unū banū mai mult cu cuvēntū de ajutorū, de cât cea care ctitorii singuri aū orēnduitū, iară care se va îndrăzni să nu i se știe în sēmā la socotēla ce'și va da, ci să rēspundā de la sineși, cât și imprumutătorii de vorū trimite zapise de la Egumenii neintărite de Mitropolitulū

țerei și de D-nelui vel Logof. să rămâie păgubași și acei Egumeni numai de cât să fie lipsiți de Egumenie și izgoniți din țără.

3. Când mănăstirile cele de jos voru avea trebuință de a trimite aici Exarhi pentru pricinile mănăstirilor, să fie datore ca întâiu să însciințeze în scrisu aici la Domnie pricina și trăbuința ce este de a veni acelu Exarhū aici și de i se va da voie în scrisu de la Domnie, cu arătare de sorocū rënduitū în câtă vreme are să se zăbovescă aici pentru acea pricină, așa să se scôle de acolo și să vie aici ca să caute de acele pricinī și îndată ce se va împlini soroculū să se scôle de aici și să se întorcă înapoi la mănăstirea sa, iară după împlinirea sorocului, prelungindu-și plecarea de aici cu a da și după di, atunci să se trimiță de alți și fără de voia sa.

4. Pe Egumenii mănăstirilor de aici când li se va întâmpla morțe să-ī moștenescă mănăstirile de aici din țără, unde s'aū și chivernisitū, după dreptate; iară Domnia prin Prea Sf. sa părintele Metropolitū, pe cât se va socoti din averea acelu märtū Egumenū, va orëndui de se va da unū ajutorū și la mănăstirea de jos, afară din cele orënduite de se dau din hrisovele Domnesci la cutii și la alte obraze scăpătate.

5. Fiind-că din necăutarea socotelilorū Egumenesci pe anī se pricinuia aceste tôte, căci nu era aceste tôte, căci nu era știutū Domniei în ce chipū le urma socotela ceī de aici Egumeni cu mănăstirile de jos, hotărîmū ca la fie-care doi anī odată să se încheie socotelile a tuturorū mănăstirilorū de Prea Sf. Sa Mitropolitulū țerei, de D-lui vel Logofētū și de D-lui vel Vornicū alū obștirilorū, ce vorū fi după vremi, care socoteli să se arête și citorilorū ca unorū ce urmază a avea durere pentru lucrulū strămoșescū alū lorū și să trecă acele socoteli atāt la condica Metropoliei, cât și la condica Divanului Domnescū.

Aceste ponturi hotărîmū și poruncimū ca să se urmeze și să se păzescă întocmai nestrămutate, de care și îndatorimū pe Prea Sfinția sa Metropolitulū țerei, i pe D-lui vel Logof. și pe D-lui vel Vorn. alū obștirilorū, ca tot-dé-una să iee aminte și să grijescă cu durere și cu herbințelā sufletescā a se urma și a se păzi în tótă vremea aceste întocmiri și orëndueli ce amū hotărîtū; cari întocmiri fiindū pentru bună starea sfintelorū și Dumneșiescilorū locașuri, nu suntemū la îndoialā că și Domnia lorū frații noștriī Domni ce în urma noastră vorū oblădui țera acésta, le va întări și le va preînoi; și amū adeveritū hrisovulū acesta cu însăși Domnēscā noastră iscălitură și pecete și cu credința prea iubițilorū Domniei mele fiī, Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., martori fiindū și toți Dumnélorū cinstiți și credincioși veliți boierī ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banū, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarū, Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicū alū obștirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vornicū alū treilea, Pan Constantin

Știrbeiŭ vel Logof. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. alŭ patruea, Pan Mateiŭ Fălcoianu vel Log. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanŭ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Gregorie Grecenu vel Paharn., Pan Dumitrache vel Stolnicŭ, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Theodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iordache vel Pitar; sêvêrșitu-s'aŭ hrisovulŭ acesta prin Epistasia cinstitulŭ și credinciosŭ boșerulŭ Domniei mele Pan Nicolae vel Logof. alŭ țerei de sus, căruia și poruncim să epistăsescă a se trece și în condica Divanului și a Epitropiei de obște și apoi să se deê în păstrare la Mitropolia țerei, unde și acolo în condica Mitropoliei trecêndu-se, să scôtă apoi Prea Sf. sa copii ca să trimită la alte Episcopii de aici ale țerei și la tôte mônăstirile spre a se face șciutŭ hotărîrea acesta tuturor Egumenilorŭ, cari să trimită acele copii în jos fieș-care la mônăstirea lui, ca să fie șciutŭ și tuturorŭ părinților de acolo; și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la létŭ 1798 Sept. 10 de Chiriță Logof.

Cod. XL fila 136.

Cartea biserisei de la Orești a Lămotescului.

Zem. Vlahisocie. Sfintei și Dumneșeiescei biserici de la Orești sud. Ilfov, care încă din vremea răsmeriții din urmă, aflându-se părăsită și neslujindu-se sfintele taine într'ênsa, iară acum prin silința, ostenela și cheltuiala boșerului Domniei mele Alexandru Lămotescu Logof. za Vistierie, dregêndu-se și făcêndu-se tôte celea trebuincioșe, aŭ aședatŭ și preoți, i grămăticŭ ca să fie nelipsiți a sluji la această sfântă biserică; drept aceea dară și Domnia mea însciințându-ne, după râvna ce avemŭ asupra sfintelorŭ locașuri Dumneșeiesci nu amŭ trecutŭ cu vederea, ci bine-voindŭ ca să ne facemŭ și noi citorŭ ne-amŭ milostivitŭ și printr'această carte a Domniei mele, orênduimŭ și poruncimŭ, ca unŭ preotŭ și grămăticŭ ce se vorŭ afla slujindŭ la această biserică, să fie în pace și nesupêratŭ de rëndulŭ dăjdiilorŭ, să aibă a ținea și liude patru, ômeni străini și fără de pricină de dajdie cu pecetluiturŭ gospod. ca să fie de ajutorŭ sfintei biserici, fiind-că acesta milă aŭ avut'o și de la Domnia sa sefulŭ nostru Alexandru Ipsilant Vvod. prin cartea ce o vêdumŭ cu létŭ 1797 April 10. Dreptŭ aceea poruncimŭ întocmai să se urmeze, că așa este porunca Domniei mele.—1798 August. 27.

Cod. XL fila 144.

Zem. Vlahisocie. Dat'amŭ Domnêșca nôștră carte sfântului și Dumneșeiescului schitŭ ce se numesce Valea mare ot sud. Muscelŭ, ca să aibă milă de la Domnia mea să ție patru preoți i unŭ diaconŭ scutiți și apêrați de tôte dările ce vorŭ ieși pe preoți; așisderea să ție și liude optŭ ômeni străini și fără de pricină de dajdie, pe cari gășindu-și și fiindŭ străini cu adevêratŭ după adevêrințele Ispravnicilorŭ, să li se deê și pecetluiturile Domniei mele ca să fie în pace și nesupêrați; asemenea să iêe pe tot anulŭ de la oca Telega câte una mie oca sare, și să aibă a scuti și vinăriciu șapte sute cinc-șeci vedre

vinu în tôte tomnile, cum și stupi i râmători de dijmăritu cincî sute, și de oieritu oi cincî sute la vremea oieritului, pentru că acéstă milă au avut-o și de la frații trecuți Domni, precum ne pliroforisimū Domnia mea din cărțile Domniilor sale; dreptū aceea și Domnia mea milostivindu-ne înoimū și întărimū milele acestea ca să se păzescă nestrămutatū. ii saam rekeh gd.—1798
Iunie 9.

Cod. XL fila 150.

Hrisovulū Măriei Sale Dómnei

Fiind-că este la toți cunoscutū cum că luminata și prea iubita noastră Dómna Ruxandra Hangeri se trage din vechi și multe némurile Domnilorū ai lumatului acestuia scaunū Domnescū alū țerei Românescei, care pe rëndū bine au oblăduitū și au ajutoratū țera acésta, întru care fiind-că s'au aflatū a avea și casa luminăției sale, moșii, vii, mori și namestii cu trăbuița de omenī pentru slujbă și de alte ajutoruri Domnesci, cu cale și cu dreptate este de a avea și casa luminăției sale împărțășirea acea de pronomion și de Domnesculū acela ajutorū, care-lū au și-lū dobëndescū tôte casele Domnesci, boïeresci și mōnăstiresci câte au moșii, vii, mori și namestii într'acéstū pământū care se ajută de milele Domnesci cu scutelnicī, cu poslujnicī de slujbă, câte și cu alte milī și haruri deosebite ce au bine-voitū frații Domni de au făcutū în parte la obraze, la mōnăstiri, cum și la școle i biserici, a cărorā milī, pronomii, haruri s'au păzitu și se păzescū și de noi; dreptū aceea atât pentru dreptatea némurilor luminăției sale cari toți bine au oblăduitū și au ajutatū țera acésta, cât și după pilda milelorū și a harurilorū cu care sunt împărțășite și ajutate casele Domnesci i boïeresci și mōnăstirile i bisericile; hotărîmū printr'acéstū Domnescū alū nostru hrisovū, să aibă și casa luminăției sele aceste pronomii, Șai-deci de scutelnicī să ție la casa și moșia luminăției sale ot Cojăștii, i Pasărea sud. Ilfovū din pământeni, după catastihulū Visteriei, cărorā să li se deé Domnescile nōstre pecetluituri spre a fi întru tôte nedajnicī și apērați de ori-ce podvode, unde la acéstă moșie Cojășcii fiind-că este și sfântă biserică de peatră și întocmindū luminăția sa și școlă de învățatura și luminarea copiiilor de china gramata fără de plată, amū bine-voitū Domnia mea ca acéstă sfântă biserică și școlă cu aceste vinăriciuri, adică de la toți căți au vii și plătescū vinăriciū pe moșia Domnescă de la Caracălū sud. Romanați să iée în toți anii câte trei bani de vadră, fiind-că doi bani și pārpărulū sunt ai mōnăstirei sf. Spiridon nou și iară în sud. Romanați din poporulū Bobicesci, Morunglavii, Morunescii, Caloia, Vulpeni, Pietroșani, Cāmpeni, Măinesci, Racovița și Burza, Mărgăritesci, Plazia, Tia, Izbiceni, Trăstarii, jumătate Celeiul, Cozmana, Grădinile, Studina jumătate, Corlătesci, Bosotenī, Dioscii, i Radomirii, Săutescii, Piatra de jos, Grecii, Vlăduleii, Recica, acéstū vinăriciū din numitele aceste popore ca unū slobodū Domnescū neînchinat nicăiri ilū hărăzim Domnia

mea cu totul sfintei biserici și școle de la Cojesci, ca să iée câte cinci bani de vadră și cu pârparul de la câte vii sunt și de la câte se vorū mai face. Așisderea și de la tôte viile câte sunt și se vorū mai face pe moșia Bănésa ot sud. Vlașca, să iée biserica și școla de la Cojesci, tot vinăriciulū câte cinci bani de vadră și pârparulū, pentru că acestū vinăriciu ot Bănésa din vechime fiindū fost cu totulū milă bisericescă, iarăși milă la acéstă sfântă biserică și școlă l'amū închinat; pentru care să aibă volnicie orēnduitulū casei luminăției sale, în vremea vinăriciulū tot-dé-una a se uni pentru mila de la *Caracalū* cu orēnduitulū mōnăstirei sf. Spiridon, ca deîmpreună măsurandū cu cotulū drept Domnescū de la Visterie, să iée și bani partea sa pe deplinū, fără de a se amesteca vinăricerii Domnesci întrū nimic la aceste vinăriciuri, precum și de deciuiala cutiei să fie apērate aceste milī ale numitei biserici și școle, precum este și vinăriciulū sfântulū Spiridon, ca cu aceste milī să pōtă ținea școla în stare bună, ca unū lucru pricinuitorū de folosū sufletescū. Să aibă biserica acésta de la Cojesci și doi preoți și unū dascālū cāntărețū nedajnici de-apurarea și scutiți de orī-ce și de ploconulū Viădicescū; așisderea să aibă casa luminăției sale și la viile ce are în Dēlulū celū mare pe valea sud. saac, trei-deci scutelnici, precum și la viile ce are casa luminăției sale în Dēlulū țintei sud. Prahova 10 scutelnici, iarăși din pāmēntenī și unii și alții după catastihu Visteriei, carora să li se dée Domnescile nōstre pecetluituri a fi nedajnici de orī-ce, pentru ca să se afe pogonași lucrători acestorū vii, unde la aceste douē vii să fie casa luminăției sale și câte unū scaunū de carne apēratū și scutitū de ierbăritū, de vamă și de către vinăriceri, ci venitulū lorū să se iée de orēnduitulū casei luminăției sale; așisderea fiind-că lângă prāvāliile ce aū făcutū și le-aū afierositū luminăția sa, iubita nōstră Dōmnă la orfanotrofiōn, aū ziditū deosebitū pe sēma casei luminăției sale prāvāliile ce se vedū, din zidul Curței pēnă în podișorulū ce scobōră spre casa D-nēlū Logof. Știrbeiū, tôte aceste prāvālii ale casei luminăției sale le facemū nedajnice de fumăritū și de orī-ce dări și angariī, ce sunt obicīnuite pe alte prāvālii de obște, aceste să fie de tôte scutite și apērate; așisderea să aibă casa luminăției sale și rădicătură la vremea oīcritulū, în toți anii, de oī trei miī cinci sute, și fiind-că la moșia Brēza sud. Prahova a casei luminăției sale, după jalba și rugăciunea locuitorilor de acolo și din prejurū, care pentru zăticnirea apelorū și a greutatei drumurilorū nu-și avea înlesnire a merge și a ajunge tot-dé-una când aū trebuință pe la tērgurile din Prahova, amū datū slobodēnie de a se face tērgū odată pe sēptēmană în di orēnduită, facemū Domnia mea milă de obște la câți vorū veni într'acestū tērgū cu felurimi de zaharele spre vēndare să fie nedajnici și apērați de vamă și vēndētorii și cumpērătorii făcēndu-și alișverihu nesupērați, unde și câți omenī străini se vorū aduna spre locuință a se așēda pe acéstă moșie să fie nesupērați de dajdiī și de alte podveđi într'unū anū, iară după împlinirea de unū anū să intre la dajdie după puterea lorū și casa

să și vândă singură vinurile și rachiurile sale într'acestă tângu după obiceiul pământului; deci măcar că nu suntem la îndoială, că și Domnia loră frații noștri Domni din urma noastră, judecând dreptățile ce am numit mai sus, că aș casa acésta vor găsi cu cale nulele și ajutóarele ce am făcut; dară cu tóte aceste pohtim frășesce și pe D-lor frații noștri Domni ce în urma noastră vorú oblădui țera acésta, să bine-voiască a întări privilegiulú acesta, ca să se păzescă și să se urmeze. Și amú adevéritú hrisovulú acesta cu însăși Domnésca noastră iscălitură și pecete și cu credința luminaților prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvod, Alexandru Vvod, Nicolae Vvod, martorí fiindú și D-nelóru cinstiții și credincioși boóri veliți a Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banú, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Manolache Grădiștenu vel Vorn. alú patrulea, Pan Radu Golescu vel Vorn. alú obștirilorú, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alú treilea, Pan Constantin Știrbeiú vel Log. de țera de jos, Pan Mateiú Fălcoianu vel Vorn. alú obiceiurilor, Pan Iorgache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanú, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerú, Pan Gregorie Grecenu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicú, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerú, Pan Iordache vel Pitarú, și Ispravnicú Pan Nicolae Basarabú vel Logof de țera de sus și s'aú scrisú hrisovulú acesta la întâiulu anú dintru întâia Domnie a Domniei mele, aici în orașulú Bucuresci la létú 1798, Septembre 25, de Răducan Poenaru, biv. 3-lea Logof. i condicarú.

Cod. XL, fila 152.

Hrisovulú bisericei dintr'o di.

Celú ce se străduiesce la lucruri folositoare sufletului și primitú Dumnezeuului, nu numai la acésta viață dobândesce cinste și mărire, ci și după mórtea lui rămâne nemuritorú numele lui cu pomeniri vii și rămâne sufletulú lui înăuntru dreptilorú, care este adevăratú că se găsescú multe urmări bune ce sunt destoinice să pricinuiască mântuirea sufletului, dară cea mai mare acestora deosebesce mila care se face, nu numai la sêraci și scăpătați și mai mult la bisericile Domnului, ci dar, de vreme că ne-amú înscințatú Domnia mea pentru biserica dintr'o di din orașulú Domniei mele Bucuresci, ce este zidită de Domnia sa răposatulú Constantin Vodă Brancoveanu, unde se cinstesce și se prăznuiesce hramulú marelui Ierarhú și făcătorului de minuni sfântului Nicolae, cumcă este fórte lipsită de tóte cele trebuincioșe, neavendú nici o moșie, socotit'amú dar Domnia mea pentru trebuința bisericei, adică a sfințelorú leturghii, și pentru chiverniscla preoțilorú și a cântărețilorú și cu ce va mai prisosi de a se drege cele stricate, de a implini cele trebuincioșe, amú binevoitú Domnia mea de amú înoitú mila ce aú avutú prin hrisóvele altorú frați

Domni de mai nainte, ca să aibă a lua tot vinăriciu Domnescu din sud. Ilfov, ce aŭ rămasu neînchinatŭ, după cum vĕdumŭ hrisovulŭ Domniei sale fratelui Mihailŭ Vodă Suțu dintru ântĕia Domnie, cu létŭ 1883, Octombre. . . ce'lŭ dă sfintei biserici, în urma celor-l-alți frați trecuți Domni de mai nainte pentru acĕstă milă de a i se păzi sfintei biserici nestrămutatŭ pe tot anulŭ; de aceea dară amŭ bine-voitŭ și Domnia mea, de amŭ înoitŭ și amŭ întăritŭ acĕstă milă pentru a lua pe tot anulŭ, la vremea vinăriciului, după obiceiŭ; și pentru de a se păzi mila acĕsta nestrămutată aparurea, am întăritŭ hrisovulŭ acesta cu în-săși credința Domniei mele Io Constantin Hangeri Vvod. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., și cu tot sfatulŭ cinstiților și credincioși boșerilorŭ celorŭ mari ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banŭ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarŭ, Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alŭ obștirilorŭ, Pan Radu Sătineanu vel Vorn. alŭ treilea, Pan Constantin Știrbeiu vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. alŭ patrulea, Pan Matei Fălcoianu vel Logof. alŭ obiceiurilorŭ, Pan Iorgache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerŭ, Pan Grigore Grecian vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerŭ, Pan Iorgache vel Pitar și Ispravnicŭ Pan Nicolae Basaraba vel Logof. Și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la ântĕiulŭ anŭ alŭ Domniei mele, în orașulŭ scaunului Domniei mele Bucuresci, la aniŭ de la nașcerea Domnului și mântuitorului nostru Isus Hristos 1798 Aug. 18, de Stan Log. za Divanŭ.

Cod. XL, fila 153.

Zem. Vlahiscoie. De vreme ce sfânta Episcopie Buzeu are a lua venitul de pe un scaun de carne ce se deschide la vremea culesului de vii pe moșia sfintei Episcopii, anume Bumbescii din sud Slam Rômnic, după cum ne ade-verimŭ Domnia mea din cartea Domniei sale fratelui Domnŭ Mihailŭ Vodă Suțu, ce o vĕdumŭ cu létŭ 1784 Maiŭ 29; dreptŭ aceea amŭ datŭ și Domnia mea acĕstă carte sfintei Episcopii, cu care să aibă voie omulŭ ce va fi orĕnduitŭ de părintele Episcopŭ. a lua venitulŭ aceluŭ scaunŭ de a se face vĕndare de carne pe numita moșie pe sĕma sfintei Episcopii, iară vinăricerii să nu se amestece; într'altŭ chipŭ să nu fie, că așia este porunca Domniei mele. — ii saam rekeh gd.—1798, Sept. 24.

Cod. XL fila 153.

Zem. Vlah. Sfânta mănăstire Căldărușanii ce este zidită de răposat. Mateiŭ Basarab Vodă, avĕndŭ hrisove atât de la răposatiiŭ ctitori, cât și cărți Patriarșesci *Singhilocodi* cu înfricoșate legături, ca să se păzescă și să fie într'acĕstă mănăs-

tire orânduiala de chinovie cu părinți cuvioși, care mânăstire zidire vechiă fiindu și din pricina vremilor ajungându la proustă stare și dărăpănare, cu șcirea și voia Domniei și a Mitropolitului țerei, s'au fost datu întru purtarea de grijă și desevêșită chivernisela rēposatului Proin Mitropolitu Filaret, care ca unu ctitoru nou făcându-se, au dres'o, au înoit'o, au împodobit-o întru tôte, curățind'o și de orî-ce datori și după ce au adus'o în bună stare, după coprinderea ctitoriceșcelor hrisôve, din părinții cernicani și cari i-ai cunoscutu de vrednic la viața lor, urmându orândueli ce au avutu din începutu de la rēposati ctitori, dânduși cartea sa pe-acestă întocmire, ca unu nou ctitoru ce s'au arêtat, pe care au întărit'o și Prea Sf. sa părintele Mitropolitu de acum, diadohul rēposatului Filaret, a căruia bună faptă și urmare fiindu plăcută și lu Dumnédei și ômenilor, și pliroforisindu-se Domnia sa selefalu nostru Alexandru Ipsilant Vvod. cumcă se urmêză și se păzesce în numita mânăstire chinovie cu bună-orânduială de către numiții părinți Cernicani de când s'au întocmit pênă acum, ca unu lucru sufletesc și fără vătămare, bine au voit și Domnia sa și prin hrisovalu Domniei sale, ce'l vêdum, cu létu 1797 Aprilu 27, au întăritu acestă bună întocmire a rēposatului Mitropolitu, ca să se păzescă nestrămutat, unde să aibă cuviosul Archimandritu Cernicanu chiru Gheorghe, ce este orênduitu năstavnicu, de împreună cu cei-l-aiți părinți Cernicani câți mai jos se voru nîmi, a ținea chinovie de părinți cuvioși, cari să fie îndatorați a păzi acestea ponturi ce mai jos se arêta :

1. Orânduiala bisericeii să se păzescă nestrămutat după porunca tipicurilor și orânduiala chinoviei Șfetagorescii, nici adăogându nici scăđându, fără de numai întocmai după aședarea sfintelor canone ale sfintilor părinți să se urmeze.

2. Nici a călugări fără porunca Domniei mele, nici a boteza fără șcirea Prea Sf. Sale Părintelui Metropolitu, să nu fie volnici părinți de acum înainte.

3. Din căți părinți se află acum într'acestă sfântă mânăstire, făcându alegere, atât din cei cu darul preoției și a diaconiei, cât și dintre monași și deosebindu pe cei vrednici, atât de trêba bisericeii, cât și de a casei, să rămâie la numărul patru-đeci, iară când la cercetarea socotelei ce are a se face pe fie-care an, se va vedea că veniturile mânăstirei sunt în stare de a putea ține și mai multți părinți, se va adăuga și alți la numărul lângă aceștia.

4. Nici unu părinte străinu din altu locu seú mânăstire să nu se primescă fără șcirea și blagoslovenia Prea Sf. sale părintelui Mitropolitu, nici să se deê voie la vre-unu preotu străinu de a sluji cele preoțesci, mai vêtosul celu venit din altă Eparhie, pênă nu i se va trimite poruncă în scrisu de la Prea Sf. sa părintele Mitropolitu.

5. La iconomia acestei mânăstiri Căldărușanii să se silescă numitalu Archimandritu a adauge și pênă la cele mai mici lucruri spre folos de venit, și de prisos, purtându grijă ca cheltuiala să se facă cu economie, mai cu scă-

dere; la sêvêșirea fie-căruî anŭ când își va încheia socotêla la Epitropiî ceî orênduiți mai jos, nu numai să nu arête prisosŭ de cheltuială peste venitŭ, ci încă să trecă venitulŭ peste cheltuială, sêu când nu va prisosi venitulŭ, să fie însă tocmai pe tocmai, avêndŭ și grija viilorŭ de a se lucra bine și cu bună orênduială, cum și hotarele moșilorŭ, a nu se impresura de alți vecinî și întemeierea păduriî a se aduce la bună stare, cum și acareturile mônăstireî, atât cele din lăuntru, cât și cele din afară, să nu le lase a se derêpăna, ci mai vértosŭ să se silêscă la mai bună stare să le aducă prefăcêndŭ și înoindŭ încă și din nou făcêndŭ.

6. Nicî odată să nu aibă voie, nicî putere a lua banî cu dobândă pe numele mônăstireî pentru vre-o trebuință, fără de șcirea orênduiților Epitropî, iar de va face vre-o împrumutare fără de șcire, să nu se șie în sêmă, fiind-că mônăstirea nu este datore nimic pênă acum.

7. Pentru ca să se cunósca că întru acêsta mônăstire este chinovie, dupê canónele sfinților părinți, să fie de o potrivă toți de obște întru tóte, iară nu osebiți de haine, la mâncare, sêu la rugăciunile sfinței bisericiî.

8. Părințiî călugări ce s'aŭ găsit vechî locuindŭ în mônăstire să aibă aî avea întocmai și de o potrivă cu ceî-l-alți cernicanî.

9. Din părințiî dela numita mônăstire ce se vorŭ trimite de cuviosulŭ Arhimandritŭ, sêu vorŭ veni pentru orî-ce trebuință să li să dee la mână ade-verință a cuviosului starețŭ chir Gheorghie spre a fi șciuți, și când va fi trebuința mônăstireî, care are a se căuta prin stăpânire, să aibă a se arêta epitropilorŭ, acea trebuință.

10. Când vre-unulŭ din părințiî chinovieî nu va urma datoriei ce i se cade, atunci ca pre unŭ netrebnicŭ să'lŭ izgonêscă.

11. Tóte moșiile, acareturile, și veniturile de milă să și le aibă numita mônăstire în zaptulŭ numitului starețŭ, ca să le caute, și nimenea să nu se cerce a lua și a înstrăina cevași de ale mônăstirii, orî moșie, orî alt cevași cu nicî unŭ felŭ de cuvêntŭ, ci tóte să fie pentru trebuința obștieî părințilorŭ, pe care să se silêscă mai sus numitulŭ starețŭ chir Gheorghe a le bine economisi, și a le chivernisi, cum amŭ đisŭ mai sus, spre a le aduce sporŭ și adausŭ.

12. Tóte hrisóvele și cartile mônăstireșci vechî și nouê să le aibă la schevoflachia mônăstirii, cu bună păstrare, la care aŭ orênduitŭ Domnia mea și epitropî, pe Prea Sfinția sa părintele Mitropolitulŭ țerii, chir Dositeiŭ, i pe Dumnêlorŭ einștiî și credincioși boieriî Domnieî méle, vel Banŭ Dimitrache Ghica, biv. vel. Banŭ Dimitrache Racoviță și vel Vornicŭ de țera de jos, Constantin Filipescul, care epitropî să fie cu purtare de grijă, și să privegheze în tótă vremea de a se urma întocmai și fără de nicî o scădere mai sus arêtatele ponturi, cum și socotêla mônăstireî de venitŭ i de cheltuială pe tot anulŭ să

aibă a o cerceta, ajutându mânăstirea și pe numiții părinți cu rîvnă creștînescă spe celea de folos; așisderea și când cuviosul starețu chir Gheorghie își va da obșteasca datorie, să nu fie volnicu nimenea din altă parte a întra starețu, fără de numai din părinții mânăstirii, după alegerea ce voru face între dênșii, și prin șcirea episcopiloru arătându-se Domniei să se orânduiască; și osebitu fiind-că acéstă mânăstire are și mili Domneșci, prin hrisove i cărți dela toți frații Domni de rëndă, precum din deosebitu hrisovulu Domniei sale sefulu nostru Alexandru Ipsilant Vvd. celu vędumă cu létu 1797 ne adeverimă, care mili sunt acestea, adecă: să iee vinăriciu din poporul Valea meiloru, Valea Largă, i Valea Negovaniloru, Valea Humei, Sărbiniu, Delicelulu, Valea Petrii, Arva și Ursoaia ot sud... câte doui bani de vadră, afară din părăpărul popórelorū ce se va fi coprinđendū în cartea lui alu 2-lea Armașu, cum și douē sute bolovanī sare pē fie-care anū de la Ocna Telega; așisderea și liude 20 ómenī strēinī fără de pricină de dajdie să ție, aduși acum din strēinătate, căroro după cercetărea ce li se va face, fiind strēinī să li se dēe și pecetluiturile Domniei méle, cum și să scutēscă oī cincī-sute de oieritū. Decī învrednicindu-ne Domnul Dumneđeu cu Domnia acesti provoslavnice țeri româneșci ne-amū milostivitū de amū inoitū și amū întăritū atât tóte orânduile, și bunele întocmiri a chinoviei acesti sfinte mânăstiri, cât și milele ce se cuprindū mai sus, ca să i se păzēscă întocmai și ne strēmutat, fiindu datorī părinți de obște ai acesti sfinte mânăstiri, a ruga pe milostivulu Dumneđeu de a pururea întru slujbele lorū, pentru bună starea acesti pravoslavnice țeri, pentru a Domniei méle stare și ajutoriū Dumneđeescū, și pentru sufletele reposațiloru acelorū ctitorī; și amū adeveritū hrisovulu acesta cu însăși credința Domniei méle Io Constantin Gheorghie Hangeri și cu credința prea iubițiloru Domni méle fiī: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. Martorī fiind și Dumnelorū cinstiți și credincioși boeriū veliți ai Divanulu Domniei méle: Panū Dumitrache Ghica vel. Banū, Panū Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Log. de țera de sus, iproci. 1798, Iunie 2.

Cod. XL fila 154.

Hrisovulu Metohulu Episcopiei Rómnic.

Z. Vlh. Fiind-că sfânta biserică de aici din orașul Domniei mele Bucuresci, unde, se cinstesce hramulū sfinților patru-đeci de mucenici, care este Metohū al sfintei Episcopii Romnic, aū avutū privilegiuri Domnesci, ca singură să aibă a ținea *«fabrica întru care să lucrează luminările de ceară albă»* în toți Bucuresci, ca una ce ctitorii acesti Biserici cu sirdie și cheltuială, s'aū silitū de s'aū începutū acestū meșteșugū aici în țeră, atât spre podoba sfintelor biserici, cât și spre trebuința altorū obraze, și atât pentru că acestū lucru este pricinuatoriu de podoabă a dobândi Țara meșteșugul acesta, cât și pentru că se afle aceasta biserică întru cele-l-alte isterisită de cel mai puțin acaret, ne-avēnd nici moșii,

nicî vii, nicî țigani, sêu altû cât de mic ajutorû cum aû altele, am bine-voit și Domnia mea, și printr'acestû cinstitû Hrisovû al Domniei mele întărimû privilegiulû acestei fabrice, ca să aibă tot-d'auna numai Metohul sfîntei Episcopii, a pune în faptă acestû meșteșugû, și a se vinde lumînările de ceară roșie și diafindipsită spre a nu lucra sêu a vinde alt nimeni lumînări de ceară albă, la care aceasta cherhana să fie și doi meșteri, ce vorû fi lucrători acestû meșteșugû în pace și ne supărați de orî-ce dări și orânduială arû eși pe țeră, cum și pravalia acêsta a fabricei să fie apêrată de orânduilele ce sunt pre alte prăvălii, și poruncim Domnia mea și Dumitale vel. Agă, să îngrijesci la acêsta a nu îngădui pe alții să vîndă lumînări de ceară albă; și să aibă acest Metoh a ține douë scaune aici în Bucurescî, de carne, scutite și apărate de erbăritû, de fumăritû, de vamă și de alte angarii ce dau alte scaune; așîderea să fie și liude douë-deci străini, scutelnici, a fi pentru treaba și ajutorul acestei sfînte case; care acestea milî le-aû avutû de la frații Domnî de mai nainte, iar Domnia sa fratele Alecsandru Vodă Moruzi la întărirea ce aû făcutû acestorû milî prin hrisovulû ce-lû vêdumû cu leat 1793, — aû mai adausû milă, ca să mai fie acestû Metohû încă liude patru-deci străini fără pricină, ca să fie pentru poslușanie, i vinăriciulû din valea Meilorû, i Negovanilorû, i valea Largă, i Serbenii, i valea Petrii sud Saac, cîte unû banû de vadră, unde are și mônăstirea Căldărușanii vinăriciu; care tôte acestea milî le-aû întăritû și Domnia sa seifulû nostru Alecsandru Vodă Ipsilant, prin hrisovulû ot leatû 1797, Octomvre; deci învrednicindu-ne Domnulû Dumneșeû cu Domnia acestei provoslavnice țeri romănesci ne-amû milostivit Domnia mea de amû înoitû toate acestea milî, ca să se păzescă neștrămutatû; întărimû Hrisovulû acesta cu însăși credința Domniei mele Constantin Gheorghe Hangeri Vod. și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vod. Alexandru Vod. Nicolae Vod. Martori fiind și Dumnêlorû cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanulû Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel. Ban, Pan Nicolae Mavroordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarabû vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vornic de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radulû Goleșculû vel Vorn. al Obstirilorû, Pan Radu Slătineanu vel Vor. al treilea, Pan Constantin Știrbeiu vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Gredișteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiû Fălcoianu vel Log. al Obiceiurilor, Pan Iorgache Suțul vel Post, Pan Costache vel Hatmanû Pan Teodorachê Iuliano vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Crețulescu vel Sluger, Pan Iorgache vel Pit. și Ispravnic Pan Nicolae Basarab vel Log. Scriindu-se Hrisovulû acesta întru antăiul anû al Domniei mele la leat 1798. Iulie 27.

Zem. Vlahiscaoie. Dat'amă Domnésca noastră carte lui Mihălache Dascălu de la moșia Cojeșcii sud Ilfovă, care fiind-că se află cu silință pentru învățătura copiilor de la școlă ce saū întocmită la Biserica de la acéstă moșie Cojeșcii, ne-amă milostivită asupra lui și 'lă ertămă de rândulă dăjdiilor Visteriei și de tóte angariile ce esă peste ană: drept aceea poruncimă Domnia mea la toți căți se cuvine, nimenea nică ună felă de supărare să nu 'i faceți peste porunca Domniei mele, care acéstă milă să o aibă în cătă vreme se va afla slujindă la învățătura copiilor școlăi. ii saam receh gd.—1798, Octom. 4.

Cod. XL fila 161.

Zem. Vlahiscaoie. Raduluă sin Bădica ot Têrgoviște sud Dâmbovița care fiindă slugă veche a sfintei Metropolitii, aū avută milă prin cărți Domneșci, a fi apărată de rândulă dăjdiilor Visteriei și de alte podveđi, a scuti și ale lui drepte bucate de dijmărită și vinăriciă, după cum amă vėđută Domnia mea, și cartea Dumisale fratelului Mihaiă Vodă Suțu dintru ântăia Domnie cu lét. 1784. Noembre. 1. Și fiind-că aū făcută rugăciune Domniei mele prea sfinția sa părintele Metropolitu țerii chiră Dositeiă, a își înoi mila acéstă mai sus numitulă, nēm milostivită Domnia mea și i-amă dat cartea acéstă a Domniei mele, prin care poruncimă ca să i se păzască mai sus arėtata milă întocmai și ne strămutată, și de nimenea întru nimică supărare peste cartea Domniei mele să nu i se faeă, că așa este porunca Domniei mele. ii saam receh gd.—1798, Octom. 3.

Cod. XL fila 161.

Anexă la pagina 174.

La curtea lui Hangeri sunt cărți! Acéstă resultă din actul de jos, din care se vede că și condicile domnesci începă a fi legate de legători evrei, cari treptat iaă locul legătorilor români.

Cartea lui Șarșu ovreă de apărare.

Zem. Vlahiscaoie. Fiind-că Șerșu ovreă legatorulă de cărți din Bucuresci se află slujind Curții Domniei mele la legatulă cărților și condiciloră Domniei mele, ce sunt trebuincioșe, și arėtându-se cu mestesugă bună și cu silință la treaba Domnescă, ne-amă milostivită Domnia mea de l'amă ertată de oră-ce dări și angariă voră ieși de la Visterie și de la Cămara Domniei mele peste ană în țeră, oră pe brėsă ovreiască în Bucuresci, seă pe alte bresie, de nimenea întru nimică să nu se supere, ci să fie apărată el și casa lui, așiderea și prăvălia ce o are în Bucuresci de-și lucrează mestesugul, să fie apărată de fumărită, și dă oră ce alte dări vor ieși pe prăvăliă; pentru care poruncimă tuturoră căți se cuvine, să aveți a vė feră de mai sus numitulă, i de casa lui și de prăvălia lui și nică ună felă de cerere, supărare seă bântuială să nu'i faceți întru nimic. ii saam receh gd. 1798. Octom. 13.

Cod. XL fila 172.

Anexe la Cap. Bisericeii sub Hangeri.

Hrisovulŭ Mōnastirŭi Arhimandritŭ pentru mōra ce aŭ luat'o cu schimbŭ.

Zem. Vlahisocie. Fiind-că Dumnēluŭ cinstitŭ și crediciosŭ boerulŭ alŭ Domniei mele Radu Golesecu vel Vornicŭ alŭ obstirilorŭ, aŭ făcutŭ arētare la Domnia mea, că încă din vieța părintelŭi Domniei sale, fiindŭ îndatoratŭ a face un ajutorŭ la mōnăstirea sfinților și intru tot lăudaților apostoli Petru și Pavel, intru care pe lângă doi fii ai Dumnēluŭ se află și rēposata sora Dumnēluŭ Băneasa Anița Dudescu îngropați, și fiind-că numita mōnăstire se află lipsită de lucru cel mai trebuinciosŭ la o casă, adecă mōră de măcinatŭ a sa, pentru hrana și trebuința părinților și a ómenilor mōnăstirei, care mōnăstire avēndŭ la sud. Slam Rōmnic o moșie, de unde pentru depărtarea locului cu nimic nu se dobāndea, cumŭ și o pivniță aici în Bucuresei fără de vre-unŭ folosŭ, aŭ cagetatŭ Dumnēluŭ a face unŭ bine pentru acelŭ ajutorŭ ce era îndatoratŭ, ca cu schimbul acelorŭ douē acareturi de la care nu se folosea, să să găsească mōnăstirei în loc iarăși unŭ nemișcătorŭ lucru mai bunŭ, de care are și cea mai multă trebuință, adecă o mōră cu moșiora ei, fiindŭ și mai bunŭ folosŭ mōnăstirei de a vinde acea mōră a sa de măcinatŭ, și să deē orŭ lucru pe lucru, seŭ prețuluŭ acelorŭ douē acareturi, și cu ajutorulŭ lipsei banilorŭ ce nu s'ar ajunge, când acumŭ în anulŭ trecutŭ vīndēndu-o Stanca Logofeteasa o moșie de . . . stānjenii cu patru rōte de mōră în. apa Dāmboviței la Rasa în sud Ilfovŭ, la care vēndare protimisindu-se Nicolae Sārdarul zet Evdochim, atāt cu vecinătatea cât și cu rudenia despre soție, și aflāndu-se la Dumnēluŭ vornicu Golesecu în păstrare taleri patru miŭ douē sute trei-deci a numitei mōnăstirŭi, prețuluŭ acelorŭ douē acareturi, până a se gāsi să se pue în locŭ la mōnăstire unŭ lucru cumŭ s'a disŭ iarăși nemișcătorŭ, mai de folosŭ și trebuinciosŭ, împrumutatŭ-s'a numitulŭ sārdar Nicolae de la Dumnēluŭ vel vornic cu acei taleri 4230 ai mōnăstirei, cumŭ și cu alți deosebiți ai Dumnēluŭ vorniculuŭ, ne avēndŭ banii seii de aŭ cumpēratŭ prin marifetŭ de judecată numita moșie cu mōră dupē dreptatea de protimisis ce aŭ avut-o și aŭ ținut-o sārdarulŭ în stāpānirea sa unŭ anŭ, iară peste unŭ anŭ ne putēndŭ sārdarulŭ Nicolae respunde banii la Dumnēluŭ vornicu, aŭ făcut-o vēndētorē la Dumnēluŭ drept. taleri optŭ miŭ nouē sute cincŭ-deci și patru, socotiți cu dobānda lorŭ, i cu cheltuelile ce aŭ cursŭ; drept care cu acēstă sumă de banii aŭ și cumpēratŭ Dumnēluŭ numita moșie cu mōra de împreună, de la sārdarulŭ Nicolae prin zapisŭ, deci Dumnēluŭ vornicu șciindu-și fāgāduința către numita mōnăstire, aŭ gāsitŭ în loculŭ acelorŭ douē acareturi un lucru nemișcătorŭ mai de folosŭ, care este și de mare trebuință mōnăstirei, cumŭ și rāvna de a face un ajutorŭ mōnăstirei, aŭ și sēvārșit acumŭ în faptŭ acelŭ ajutorŭ, și aŭ datŭ mōnăstirei acēstă moșioră cu mōra de împreună schimbŭ în loculŭ acelorŭ douē acareturi a căroră prețŭ fiindŭ fostŭ tal. 4230 aŭ mai primitŭ de la mōnăstire taleri

două miș, cu care s'au făcutu talerî șase miș două sute trei-șeci, iarū talerî două miș șapte sute două-șeci și patru, care mai trebuescū până la suma de talerî optū miș nouă sute cincî-șeci și patru ai cumpărăturii Dumnelui, 'i-au ajutatū Dumnelui hărăzindu-ī mōnăstirei, și au datū zapisulū Dumnelui de bună stăpānire la mōnăstire; asupra căruia ne-a făcutū Dumnelui Vornicu, și cu sfinția sa părintele Stavropoleosū chir Gregorie Năstavnicu acesteī sfințe mōnăstiri rugăciune, ca să dăm și Domnesca noastră întărire.

Deci vędendū Domnia mea la mōnăstire zapisulū Dumnelui Vornicului Golesecu, adeviritū și cu mărturia Prea Sfinției sale părintelui Mitropolitū Ungrovlahiei chirū Dositeiū, și a unora din Dumnelorū cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele, coprinđetorū pricinii întocmai, după arătarea ce ne-au făcutū Dumnelui Vornicu; și pliroforisindu-ne că acestā moșiorā cu mōrā au agonisit-o mōnăstirea schimbū, în loculū celorū două acareturi, care pentru ne ajungerea și întocmirea prețului schimbului ce au agonisitū, au ajutatū și Dumnelui Vornicu după datoria ce au avutū, s'au implinitū și mōnăstirea lipsa, acelu numai de alū patrulea banū ce nu se ajungea, care ne fiindū în potrivā nici la hotărîrea de aferomata, nici la a cumpărăturii mōnăstireșci, fiind-cā au datū lucru nemișcatorū, și au luatū iar lucru nemișcatorū, care este în adevērū trebuinciosū, pentru însăși hrana și înlesnirea a omenilorū mōnăstireșci și mai folositor; amū datū dar mōnăstirei acestū Domnescū al nostru hrisovū de întărire ca să stăpānescā numita mōrā cu moșia ei în bună pace și amū adeviritū hrisovulū acesta cu însăși Domnesca noastră iscăliturā și pecete, și cu credința prea iubiților mei fiī: Mihail Vvd, Alex. Vvd. Nicolae Vvd., martori fiindū și Dumnelorū cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele: Pan Dimitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spāt., Pan Nicolae Basarab vel Log. de țera de susū, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel. Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de josū, Pan Radu Golesecu vel. Vorn. obstirilorū, Pan Radu Slătîneu vel Vorn. al treilea, Pan Constandin Stirbeiū vel Log. de țera de josū, Pan Manolache Grădiștenu vel Vor. al patrulea, Pan Mateiū Folcoianu vel Log. al obiceiurilor, Pan Iorgache Suțul vel Post., Pan Costache vel Hatman, Pan Teodorache Lăianu vel Clucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnic, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Theodorache Văcărescu vel Sluger, Pan Iorgache vel Pit., și Ispravnic Pan Nicolae Basaraba vel Log., și s'au scrisū Hrisovu acesta la ânteiul anū al Domniei mele aici în Bucuresci la lét. 1798, August 30, de Răducan biv. 3-lea Logf. condicar.

Cod. fila 172.

Zem. Vlahiscoie. Dat'amū cartea Domniei mele părinților schimniți călugărași ce se află locuitori la schitulū cetatea Negru Vodă din sud. Muscelū ca să aibă a ținea liude doi omeni străini și fără de pricină de dajdie, pe care găsindu-ī.

să li se facă cercetare de către Ispravnicii județului, și fiind străini cu adevărat să li se dea adeverința pe numele și chipul lor, spre a li se da și pecetluiturile Domniei mele, să fie în pace și ne supărați; așisderea să aibă a ținea și unu preotū la sfântulū schitū și apăratū de birulū preoțescū și de tôte alte angarii, ce esū pe preoți; cincī-deci de stupi de dijmăritū, să scutescă și oi o sută de oieritū, pentru că acestă milă au avut-o și de la trecuții Domni, precum vĕdumū și Domnia-mea cărțile Domniilorū Sale; dreptū aceea milostivindu-ne și Domnia-mea întărimū milele acestea ca să li se păzescă netrămutatū. ii saam receh gd. — 1798, Noem. 27.

Cod. XL, fila 173.

Zem. Vlahiscoie: Dat'amū Domnĕsca nōstră carte sfinteī și Dumneȕescī Mōnastiri Mărgineni din sud Prahova, ca să aibă a ținea și a stăpāni moșia ce se numeșce Bănĕsa din sud Vlașca, stānjāni . . . cari prin mĕsurātore drĕptă s'au alesū bunī la fața locului, cum se arĕtă pe largū la hotārnicia ce s'au făcutū cu boierulū practicos Ispravnicū al județului, pentru că acestă numitā moșie de stānjenī . . . dupĕ cercetāri ce s'au făcutū gāsindu-se slobodă Domnĕscă, făcutu-s'au dupĕ dreptate orānduială, și dupĕ obiceiū zaptū pe sĕma Domniei, de la douĕ-deci și patru din Septembrie, prin poruncă inscrișū către Ispravniculū aceluī județū, iară acum insciintāndu-ne Domnia-mea cum că mai sus numita mōnăstire Mărgineni de cutremurele ce au fostū dupĕ vremi, și din vechitură, crăpāndū și dāramāndu-se cea mai multă parte a zidurilor ei fōrte rĕu, s'au apucatū cuvioșia sea Archimandritulū Meletie Egumenulū cu multă trudă și durere, a drege și a inoi zidurile ei, dară trebuință fiindū de o indestulatā sumă de banī a se cheltui, și vĕȕĕndū Domnia-mea osirdia cea ferbinte care au pusū cuvioșia sea numitulū Arhimandritū spre acestă bună faptă, indernatu-ne-amū și amū bine-voitū Domnia-mea a hărăzi intru evlavie la numita mōnăstire moșia acĕsta, ca un lucru din cele slobode Domnĕscī, pe carĕ au volnicie și putere Domni și stăpānitoriī țeriī acesteia a face cu dinsele precum vorū gāsi cu cale, dupĕ pildele și altorū frați Domni cari au hărăzitū harurī Domnĕscī la cine au bine-voitū, și au fostū în urmă păzite și nestrămutate, deci să aibă mōnăstirea Mărgineni a face zaptū numita moșie și a o stăpāni tot-dĕ-una nestrămutatū, luāndū veniturile ei, ca de la unū bunū și drept acaret al sĕu. ii saam receh gd. — 1798, Octom. 3.

Cod. XL, fila 174.

Fiind-că sfinta și Dumneȕescă Mōnăstire Mărgineni din sud. Prahova din cutremurile ce au fost dupĕ vremi și din vechitură crăpāndū și dāramāndu-se cea mai multă parte a zidurilor ei fōrte rĕu, la care făcĕndū trebuință de indestulatā sumă de cheltuială a se ridica din temelie și a se face ca din nou, unde fiindu-i cu cale ajutoriulū și mila Domnĕscă la o trebuință cuviințoasă ca acĕsta, mai vĕrtosū vĕȕĕndū Domnia mea și multa trudă ce au pusū

către această bună faptă cuvioșia sa arhimandritul chir Meletie Igumenul, ca unu bunu economu, cu durere, spre buna întemeiare și amu bine-voitu Domnia mea de amu hărăzitu întru evlavie pe numita sfintă mânăstire cu vinăriciulu ce numimū mai jos, ca atât acum la cheltuelile zidirilorū ei să se ajută și să se ajutoreze, cât și după aceasta în urmă, luându-lū pe tot anulū, să se pōtă ținea în bună stare și rēnduiala ei, adecă din viile ce sunt însuși pe moșia sa mânăstirēscă, că plătescū vinăriciū, care se cuprindū în poporūlū Țințea Piscurile, Mōrenii, Cioara și Biliesciū, să iēe vinăriciu de vadră câte trei bani peste doi bani ce-i avea din vechime cu pārpārulū, cum și de la Mārgineniū de jos să iēe de vadră câte bani cincī cu pārpārulū; așiderea să aibă a ținea și cincī lude scutiți, din pāmētenī, pe moșia sa, căroră făcēnduli-se după orēnduială adeverințe Isprăvnicescī pe numele, chipulū și statulū lorū, să li să dōe de la Visterie pecetluiturile Domniei mele la mână, ca să fie tot-deauna ne dajnicī și scutiți de orī-ce; decī la vremea vinăriciuluī urmāndū orēnduelei celor-l-alte mânăstiri, să-și aibă ași lua orēnduita milă din numitele popōre pe tot anulū nestrāmūtātū; pentru care intārimū hrisovulū acesta cu însăși Domnēscă nōstră iscăliturā și pecete, rugāmū și pe frații nōștri Domni, ce în urma nōstră vorū oblādūi țēra acēsta, ca să bine voiască întru evlavia și bună stare acestuī locașū Dumneșescū, a intāri mila acēsta, ca și ale Domniilorū sale să fie în urmă de alți frați Domni ținate și păzite; săvērșitu-saū hrisovulū acesta prin Epistasia D-luī cinstituluī și credinciosuluī Domnii mele, Pan Constantin Știrbeiū vel Log. de țēra de jos întru... an alū Domniei nōstre al velea-tuluī de la Hristos 1798. Octombre în 2.

Cod. XL pag. 174

Zr. Vlah. Tōte facerile de bine ce sēvērșescū Domniū și oblādūitorii țērei spre intārirea și ajutorulū sfințelorū luī Dumneșeu locașurī, sunt după datornia și evlavia creștinēscă: iară cele ce pricinuescū și deosebitū folosū și mângāero în parte noroduluī politicescū, cu atāta sunt mai multū vrednicī, bine și primite luī Dumneșeu și ómenilorū; drept acea fiind-că în orașulū Tērgu-Jiuluī din sud. Gorju s'au aflatū o sfântă biserică întru care se cinstea și se prāznuia hramulū sfințilorū credincioșilorū Voivođi ai cetelorū ingerescī, Mihail și Gavril, pustie și derāpānată și lipsitā de tōte cele trebuincioșe, la care încă dintr'a doua Domnie a frateluī Mihail Vodă Suțu, prin cheltuiala Stolniculuī Dumitrache¹ ce se afla atuncī Ispravnicū aceluī județū zidindū odăi și tocmindū școlā cu dascālū romānescū și grecescū, pentru a se putea ținea și școlā și biserică în starea și podōba lorū, au făcutū și Domnia sa aceste mili și orēndueli ce mai jos se arētā, cari s'au intāritū și de frații Domni din urmă, adică: trei preoți scutiți i unū grāmāticū cāntārețū nedajnicū; așiderea au orēnduitū

1. Este autorulū cronicei evenimentelorū cari se închee după pacea de la Cuciuc-Kainardgi.

bisericeii vinăriciu de la mai jos numitele popore, ce s'au găsită neînchinăte la alte mănăstiri sėu bisericii, dupė cercetarea și pliroforia ce au avută Domnia sa de la Ispravnicii județului cāte doi bani de vadră și pārpărulū de la toți ceii ce plătescū vinăriciu, adică din poporul Turcini, Strāmba, Valea cu apă, Délulū roșu, i Racotii, care sunt în plasa Tismani, i din poporul Mărulū, Măcina, Albenii, i Hārna, Prighia, Poenari, Stoiana, Cernădia, Humba, Bălcescii, Mirosloveni, care acestea popore sunt în plasa Hamarăzii, iară la alte vii, ce dupė vremi se vor mai spori într'aceste popore, să n'aibă mai mult a face, ca dintr'acestū venitū alū vinăriciului să se facă cheltuelile cele trebuinciose ale bisericeii, la unt de lemnū, tāmāie, lumînări și cele-l-alte următore; alū doilea au orēnduitū să aibă și șcōla vinăriciu dintr'acele popore din sud. Gorju, ce se numescū mai jos, cari au găsită iarăși neînchinăte la alte mănăstiri sėu bisericii, dupė cercetarea și pliroforia ce au datū Domniei sale Ispravnicii, cāte doi bani de vadră și pārpărulū de la toți ceii ce plătescū vinăriciu, adică din poporul Cărbunescii, Ducescii, i Larga, Drăgoesci, Prisecile, Pusnicii, Stroesci, Mușătesci, Stāncesci, Ștefānesci, Ungurel, Boia, Ruginōsa, Lătāresci, Cărbānesci, Brānesci, Sirbeșcii, care aceste popore sunt în plasa Gilortului și din poporul Borāsculū ot plasa Tismani, iară la alte vii ce dupė vremi se vorū mai spori într'acestea popore să n'aibă mai mult a face, ci săși iee partea sa de plinū din poporele ce se arētă mai sus, precum au luatū și pēnă acum; așiderea au orēnduitū șcōlei de la bālciorile ce se facū de douē ori într'unū anū, unulū la Cărbunesci și altulū la Tēgu-Jiulū, ca să iee de prāvālie āntēiū cāte unū leū, de prāvālia a doua cāte parale 20 și de prāvālia a treia cāte parale 10, care prāvālii măcar cā era obiceiū de da mai nainte cāte cincī, șese lei Ispravnicilorū, pēnă la vremea Domniei dintēiū a fratelui nostru Domnū Alexandru Ipsilant Vvod. cānd pentru catahrisis la care adusesse trēba acēsta supērāndu-se neguțatorii, cu luări nesuferite mai mult, s'au rădicatū dar Domnia sa și cea dintēiū luare socotind'o peste mēsură și cea din urmă cu totul nedrēptă, au chibzuitū o dare și mai puțin decāt cea dintēiū, ca nici neguțatorii să nu simțā greutate spre a da cu protimie, socotindū iarăși și loculū acesteii dării, cā este mai cuviinciosū la acēstā sufletescā pomenire, a se ajuta și șcōla cu acestū puțin venitū; așiderea au orēnduitū la șcōlă și de ce lude scutiți de poslușanie, de strēini și de ómeni fără de dajdie și fără de pricină de încărcătură la vre-unele din satele țerei, căroră dupė cercetarea și orēnduiala Visteriei, să li se dēe pecetluituri pe numele și chipulū lorū, și fiind cā în casele ce deosebitū de odāile șcōlei sunt făcute prin silința mai sus numitulū boierū, potū a găsi odihnă și ședere și dregătorii Domniei mele, ce vorū fi Ispravnici dupė vremi, au hotăritū Domnia sa ca boierii Ispravnici ce vorū avea trebuință și vorū vrea a ședea într'ensele, să nu păgubescā sfānta biserică și șcōlă de folosulū și venitulū chiriei ce se cade a avea de la dēsele, ca de la unū acaretū alū bisericeii și alū șcōlei, care acēstā sfāntă biserică ca o

slobodă ce au fost d'incepută, asemenea slobodă au făcut-o și Domnia sa de împreună cu școlă, neînchinată și nelegată nicăirea, ca să iconomisescă și să chivernisescă veniturile lor, și bună orânduiala lor, prin Epitropi mirenî, adică doi din neguțitorii și orășanii cei mai de frunte și cu mai bună stare a Têrgu-Jiului, prin naziret și alu D-lorū dregătorilorū Domniei mele Ispravnicî ce vorū fi după vremi județului acestuia, ca prin acești Epitropi și prin purtarea de grijă și epistasia lorū să se stringă veniturile bisericeii și ale scolei, să se dea tôte celea trebuincioase bisericeii, să ție pururea trei preoți și unū grămăticū cântărețū la biserică, unū dascălū Romănescū și Grecescū cu ucenici destui la școlă pentru învățatura cărții, după starea și măsura venitului celui orînduit; de la care copii și ucenici să nu se cêră nici o plată, și acei doi Epitropi dintre neguțatori să aibă a fi epitropi nelipsiți în cât se vorū purta cu orînduială, iar murindū aceștia sêu găsindu-se în vină că nu iconomisescū bine, să se alégă alții de către obștea negustorilorū i orășenilorū de acolo, iarăși dintre pămîntenî, ca cu sfatū de obște, prin naziretū și al Ispravnicilor județului să se orînduiască alții, care Epitropi pe fie-care anū să'și dea socotela la toți neguțatorii și orășenii de acolo, înaintea Ispravnicilor județului, și acea socotelă să fie datorî Ispravnicii a o trimite la Domnie ca să o vedem. Pentru care aceste mili și orîndueli ce se arêta mai sus ne-amū adeveritū Domnia-mea din Hrisovele Domniei-sêle ce le vedumū; decî învrednicindu-ne Domnulū Dumneđeū și pe noi cu Domnia acesteii pravoslavnice țeri Romăneșci, după evlavia ce amū către sfintele lui Dumneđeū locașuri, ne-am milostivit și Domnia-mea, și printr'acestū cinstitū și bine închîpuitu Domnesculū nostru Hrisovū, întărimū tôte aceste mili și orîndueli, ca să se păzescă nestrēmutatū întocmai după cum se cuprinde mai sus; și am adeveritū Hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costantin Gheorghe Hangeri Vod, și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvd, Alexandru Vvd, Nicolae Vvd, martori puind și pe Dumnelor cinstiți și credincioși boeri Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Log. de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist. Pan Costandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. al obștirilor, Pan Radu Slănicēnu vel Vorn. al treilea, Pan Constantin Stirbei vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiū Fălcoianu vel. Log. al obiceiurilor, Pan Iordache Șuțul vel Post., Pan Cortache vel Hatman, Pan Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Grigorie Greccean vel Paharnicū, Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicū, Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerū, Pan Iordache vel Pit., și Ispravnicū facerei Hrisovului acestuia Pan Nicolae Basaraba vel Log. de țera de sus, scriindu-se Hrisovulū acesta la întēiul an dintru ântēia Domnie a Domniei-mele, aici în orașul scaunulū Domniei mele Bucuresci la ani de la zidirea lumei iară de la Domnul Dumneđeū și mântuitorul nostru Isus Hristos 1798 Iulie 15.

Zem Vlahiscoie : Fiind-că schitulū ce se numește Scheia unde locuescū nouē-spre-dece călugărași sihastri, prin Cartea Domniei-sēle Alexandru Vod Ipsilant, ce o vēđumū, cu létū 1797, Martie 30, aū avut milă a ținea liude 10 ómenī strēinī, ca să le poslușască și să le dēe bucate de hrană, aflāndu-se schitul în loc pustīū și între petre, a lua pe fieș-care an tal. cincī đeci din vama vālenilor sud Saac, carī banī să'ī dēe cumpērātoriu vāmei, peste banī Că-mării; dreptū aceea Domnia-mea, milostivindu-ne, întārimū milele acestea, ca să fie sfāntulū schitū de ajutoriū, și pārinșilorū călugări de hrană și chiver-nisēlā, pentru care acești liude đece gāsindu'ī să'ī ducā la Dumnelorū Ispravnicī județului ca să'ī cerceteze, și fiindū strēinī cu adevēratū, să le dēe adevērințe pe numelē și chipul lor, dupē care să li se dēe și pecetluiturile Domniei-mele, spre a fi în pace și nesupērați. ii saam rekeh gd. -- 1798, Maiū 22.

Cod. XL fila 177.

Zem. Vlahiscoie. Dat-amū Domnēscā nōstrā carte sfinteī și Dumnezeescī biserici Dobroșescī de la satulū Tārtășeșciī ot sud Ilfovū, unde se prāznuesce hramulū adormirei prea sfinteī nāscētoře de Dumneđeū și a sfāntulū Ierarch Nicolae, și școlei ce se aflā la numita biserică, ca să aibā milă de la Domnia mea a ținea pentru trēba și poslușania bisericei și a școlei liude doī-spre-dece ómenī strēinī și fārā de pricinā de dājdie, însă liude șese ai bisericei, și liude șese ai școlei pe care acești liude gāsindu-ī dupā cercetarea ce li se va face, fiindū strēinī și fārā de pricinā, să li se dēe și pecetluiturile Domniei mele de a fi în pace și nesupērați, fiind-că această milă aū avut-o și de la alți frați Domni, precumū ne pliroforisimū Domnia mea din cartea sefululū nostru Alexandru Vodā Ipsilantū, ce o vēđumū, cu létū 1797 Aprilie 16; dreptū aceea învrednicindu-ne Domnulū Dumneđeū cu Domnia acesteī pravoslavnice țeri, ne-amū milostivitū Domnia mea de amū întāritū acēstā milă ca să se pāzescā ne strāmutatā, pentru care rugāmū și pe frați Domni din urma nōstrā, să bine-voiascā a întāri acēstā milă cu rāvna ce avemū și noi spre întārirea privilegiurilor altor frați Domni ce aū făcutū la asemenea sfinte locașuri, ca și ale Domniilor sale să fie în urmă pāzite; pentru care poruncimū Domnia mea nimenea întru nimicū supērare să nu facā, că așa este porunca Domniei mele. ii saam rekeh gd. 1798, Maiū 23.

Cod. XL, fila 178.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că sfānta și Dumneđeiasca mōnăștire Brāncovenī ot sud Romanați aflāndu-se scāpātātā și ne ajunsā de nicī unū ajutorū de milă Domnēscā, aū avutū milă de la frați Domni de mai înainte, precumū ne pliroforisimū din cartea Domniei sale fratelulū Alexandru Vodā Moruzi, de la létū 1793, Iunie, i din cartea Domniei sale sefululū nostru Alexandru Ipsilantū Voevod, ce o vēđumū cu lét 1797, Aprilie 28, ca să fie liude cincī-spre-dece ómenī strēinī aduși din altā țērā, cu pecetluituri Domneșci, ne-amū milostivitū

și Domnia mea, și nu numai îi înoinmă mila acésta, ci încă îi și adăogămă, ca să iée pe fie-care anū de la Ocne câte optzeci bolovanī sare, pe care acești liude cincī-spre-đece gāsindu-ī acumū, și fiindū cu adevăratū străinī aduși din altă țeră, să-ī ducă înaintea Ispravnicilorū ca să-ī cerceteze, și fiindū -tocmaī dupē cumū se cuprinde maī susū să le dēe adeverință pe numele și chipulū lorū, ca să li se dēe și pecetluiturile gospod. de la visterie spre a-ī avea în pace și ne supērați, că așa este porunca Domniei mele. — ii saam receh gd. 1798, Decembre 20.

Cod. XL fila 179.

Zem. Vlachiscoe : Fiind-că sfântulū schitū de lângă orașū Domniei mele Bucureșcii că se numește Spirea are milă de la frații Domni de maī nainte, precum ne pliroforisimū din cartea Domniei sale Alexandru Vodă Moruzi, ce o vēdumū cu lét. 1793. Mart. 4, ca să scutēscă o băcănie și o pivniță ce sunt într'o casă a schitului; aprōpe lângă schit, de fumăritū, de căminărit, de vamă, de vinulū Domnescū, de ortul Vătășesc, i băcănia să nu se supere nici de către Băcal-Bașa, nici de către nimenea întru nimicū; decī și Domnia mea am întăritū și am înoinitū acéstă milă a sfântului schitū ce aū avut'o, ca să i-se păzēscă intocmaī dupē cum se cuprinde maī susū, și poruncimū Domnia mea vouē fumarilorū, căminărilorū, vameșilorū, de cărciūmari, i Băcal-Bașa, toți să aveți a vē feri de acéstă băcănie și pivniță, a nu face nici unū feliū de supērare, că așa este porunca Dămniei mele. ii saam receh. gd. 1799. Ghenar 13.

Cod. XL, fila 184.

Cartea mōnăstirei Csenofont de la Sfeta-gora de vinăriciū ce are sud. Buzēū.

Zem. Vlachiscoe : Fiind-că sfânta și Dumneđeiasca mōnăstire ce se numește Csenofontū de la Sfeta-gora unde se cinstesce și se prāsnuțce hramulū sfântului marelui mucenicū Gheorghe purtătoriū de biruință, are milă de vinăriciū din delurile Domnesci din sud. Buzēū, însă poporu Viispesci, Badeni, Muscelū de vadră câte doi bani partea mōnăstirei și cu pārpārulū dupē obiceiū, care acéstă milă a avut'o sfânta mōnăstire atât de la alți frați Domni de maī nainte, cât și de la Măria sa Selefulū nostru Alexandru Vodă Ipsilantū, precum din cartea Domniei sale, ce o vēdum cu lét, 1798. Sept, 15, ne-am adeverit : decī învrednicindu-ne Domnul Dumneđeū cu Domnia acesteī țeri, ne-am milostivit de amū întăritū și amū înoinit acéstă milă, ca să se păzēscă nestrămutat, spre a fi sfinteī mōnăstiri de ajutorū și de întărire, de hrana părinților și de chivernisēlă, iară Domniei mele și părinților Domniei mele vēșnică pomenire; pentru care la vremea vinăriciului să aibă a orāndui omū mōnăstirea, să āmble cu vinăriceriī Domnesci, să scrie dupā obiceiū și făcēndū două cataștișe asemenea unulū ca și altulū, iscălit fiind și de vinăriceriī Domnesci și de omulū mōnăstirei, unul să-lū iée vinăriceriī și altulū omulū mōnăstirei, dupē care

să strângă mila ce orânduim mai sus, câte doi bani de vadră, i părăpărul de la toți cei ce plătesc vinăriciu, la care parte de bani a mănăstirei să nu se amestice vinăricerii întru nimic fără de a pretenderisi nici zăciuală nici cheltuială, după cum așa se cuprinde și în ponturile vinăriciului; de care poruncim tacsildarului acestui județu întocmai să fie următoru. ii saam, etc. 1798 Iulie 29.

Cod. XL fila 112

Hrisovul Mănăstirii Megaspoleon.

De vreme ce proorocu și pururea între Impărați pomenitul prea înțeleptul Solomon, numai în umbra legii rezemându-se, făcu atâta podoabă casei lui Dumnezeu, și o dăruie cu atâtea daruri și prinose, cu cât mai vâtosu, noi cari suntem acuma luminați cu Duhul credinței, ni se cade să ajutăm și să împedim sfintele lui Dumnezeu locașuri, care este semnul cel mai adevărat al credinței noastre, întru care nu să junghe vita ne-cuventatoare, ca atunci, ci însuși mielul lui Dumnezeu se jertfește pentru mântuirea noastră a tuturor, întru care pururea ne-încetat se proslăvește numele său, și să facă rugăciuni pentru Impărați, pentru Domni, și pentru toți pravoslavnicii creștini; aceasta este fapta care învrednicește pe om să se face moșnean al acei vocuitoare Impărății; deci dară și noi după ce pronia Dumneșească, ne-au ajutat de ne-au învrednicit la scaunul Domniei acestei provaslovnice Țării, urmându pildelor acestora, nu numai acelea ce au avut sfintele Dumneșești locașuri, mai înainte de la frații Domni, le-am înnoit și le-am întărit, și unde va fi cu cale și va fi trebuință cunoscută și știută, voim cu râvnă din tot sufletul nostru să ajutăm și să adăugăm; cum întracestași chipu fiind și sfânta și Dumneșească Mănăstire Megaspoleon Chirneții de la Morea, la care să cinstește și să praznuiește Hramul Adormirei prea Sfintei stăpânei noastre de Dumnezeu născătoarei și pururea feciorei Maria, unde se află și prea sfânta Iconă a sfinției sale, ee este zugrăvită de sfântul Apostol Luca, care fiind la locu cu neîndeminare, și fără de alte ajutoruri și venituri, fără numai cu una sută bolovanii sare, avându a lua pe an din mila ce au fost făcutu frații noștri Domni de mai nainte, iar Domnia-sa fratele Mihaiu Vodă Suțu, încă din cea-l-altă Domnie adăugându, i-au rânduit ca să iee milă din vinăriciu de la poporele ce mai jos se arătă, din sud. Valcea, totu vinăriciului de plinu, câtu și cincii bani de vadră, care prin cercetarea ce s-au făcutu atunci s-au dovedit a fi neînchinate la altă Mănăstire, după cum ne-am plioforisit din Hrisovu Domniei sale ot leat. 1783. Februarie 24, care milă le-au întărit și frații Domni din urmă, însă Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant prin Hrisovu Domniei sale de la lét 1797, Iunie 12. Deci pentru evlavie ce avem și Domnia mea către sfintele lui lăcașuri, și mai vâtosu la această sfântă Mănăstire, unde se află Iconă prea sfintei de Dumnezeu născătoarei și pururea feciorii Marii ce zugrăvită de

sfințitul Apostolul Luca, ne-amu milostivitu și Domnia mea printr'acestu cinstitu și bine închipuitu Domnescu nostru hrisovū de amū înoitū și amū întăritū aceste milă, adecă să iée acea una sută bolovanī sare în toți anii de la ocnă, la vremea Prazniculuī, însă banī, iar nu sare, plătindu-se bolovanulū pe tal. unulū, și când vorū fi ocele în credință, să aibă a lua acești banī de la cămara Domniei mele, iar când vorū fi vëndute să iée de la cămărași de ocnă cu pecete gospod. și din tôte acestea popóre mari și mici. ce mai jos pe anume arétă, să iée vinăriciu pe deplinū, de vadră câte banī cincī, atât din viile ce se află acumū sădite, cât și din celea ce intru acelea popóre după vremi să vorū mai-sădi, ca să fie părinților spre ajutoriū și Domniei mele întru pomenire, adecă la vremea vinăriciuluī orânduindu-se omulū numitei mōnăstiri să ămble la tôte viile acestorū popóre, și cât vinū s'ar face la fieș-care vie, de acelu omū alū mōnăstirei să se mēsore, după dreptate, și pe tôte vedrele ce se vorū găsi în fieș-care vasū să iée câte banī cincī pe deplinū și pārpărulū, precum să lua de vinăriceri Domnesci, ca să fie milă sfintei mōnăstiri, iară cumpărătorii slujbei vinăriciuluī să nu aibă amestecū nici la cerere de banī, nici la mēsurătore, însă popórele și plășile anume, adecă la plasa Oltuluī de sus, i de jos : Ursóia, Malulū, Stănesci, Stavulū, Delu Bănilēi, Dobrușa, Măgurenī, Sparteniī, Butariī, Didetiī, Osiceniī, Glaviī, Amăreșciī, Palanga, Scundulū, Zăvideniī, câte vii pe moșia Episcopii nu sunt Orlestiī, Fiscalia, Gomeștiī Minculū, și din plasa Oltuluī : Sgoiulū, Turceșciī, Bărteșciī, Colțeșciī, Slăveșciī, Sineșciī, Isteriufa, Boeșciī, Roșa Zgubele, Grădiștea, Obicislavia, Ciorteșciī, Văleniī, Săscióra, Crăpăturile Serbăneșciī, Tetoiu, Constea, Pleșoiul, Vasilațiī, Gârloganiī, Poenariī, Gheroiu, Horesciī, Gorunesciī, Oculeșciī, Ușurei, Diculeșciī, și din plaiulū Urezuluī : Armășeși, Stroeșciī, Slătióra, Greciī, Cacoțiī, Serbeșciī, Bireșciī, Alintesci, Corșorul, (Peteci) Bodesciī, Oteșaniī, Mateesciī, Cărstănesciī, și din plasa Cernețiī : Madulari, Valea-mare, Bătășani, Rusenesci, Mărgineni, Draganul, Gulesci, Dozesci, Tăciuna, Văru-leni, i Zăvoiniī, Nisipeniī, Dejoiu, Boreănesciī, Stănesciī, Ciomagiī Cermăgesciī, Lepușoia, Beresciī, Zurnesciī, Șerbănesciī, Ulmetu, Balteniī, Bojogeniī, Cireș; iară din plasa Otăsăuluī : Francesciī, Ciorăsciī, Urșiī, Falesciī, i Dumbrăvesciī, Folesciī de susū, Mănăilesciī, Șerbănesciī, Păusesciī, Barlogul, Stoinesciī, Bumesciī; iară din plasa Rămniciuluī: Vlădesciī, Arhanghelulū, Buda, Bărsesciī, și din plaiul Coziī : Tomșaniī, Olunesciī, Cheia; dintr'acestea numite propóre, din tôte, să iée mai susū numita mōnăstire, vinăriciu deplin, de vadră po banī cincī și pārpărul după obiceiū, precum mai susū se arétă; decī să fie datorī părințiī ce locuescū într'această mōnăstire a ruga pe milostivulū Dume-neđeū și pe prea curată maica sa pururea la sfintele sluşbe, pentru întărirea Domniei nōstre; rugăm dară și pe frațiī noștriī Domni, cari în urma nōstră se vorū învrednici a fi stăpănitoriī acesteī pravoslavnice țeri, să bine-voiască a înoui și a întări acésta milă, ca și ale Domniilor-séle milī și faceri de bine, să fie

în urmă de alții ținute în sémă. Și am întărită Hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele, Io Constandin Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fiți: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd. și cu tot sfatulă cinstiților și credincioșilor boeriloră celoră mari ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarabū vel Log. de țera sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. al obștiriloră, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea, Pan Constandin Știrbeiū vel Log. de țera de jos, Pan Manolache Grădisteanu vel Vorn. alū patrulea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Log. alū obiceiurilor, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanū, Pan Teodorache Iuliano vel Glucer, Pan Gregorie Greceanu vel Paharnicū, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis., Pan Teodorache Crețulescu vel Slugerū, Pan Iordache vel Pit., și Ispravnicū facerei hrisovuluiă acestuia D-lui Nicolae Basarabū vel Log. de țera de sus; și s'aū scrisū hrisovulă acesta la întâiulă anū întru întâia Domnie a Domniei mele aici în orașulă scaunulă Domniei mele, Bucurescī, la anii 7306 de la zidirea lumei, iară de la Domnulă Dumneđeū și mântuitorulă nostru Is. Hristos. 1798, Iulie 29.

Cod. XL, fila 116. (veđi la pag. 375 în urmă).

Z. Vlah. Ceī ce săvârșescū bunătățile cele de sufletū folositore și plăcute lui Dumneđeū, nu numai în viața acesta se laudă și se bine-cuvinteză, ci și după petrecania lorū le rămân numele nemuritoare și pomeniri veșnice, și sufletele lorū în locașurile dreptiloră se învrednicescū; multe bunătăți sunt dară, cu care pôte neșcine a dobândi mântuință, iară cea mai mare este milostenia, ce se face nu numai la sēraci și la scāpātați, ci mai vērtos la sfințele lui Dumneđeū locașuri; dreptū aceea și eū robulă marelui și cerescului Dumneđeū Io Constandin Gheorghe Hangeri Voivod, din Dumneđeiescā rāvnă, și din tōtă voința inimei nōstre, avēnd multă evlavie cătră sfântulă Apostolū și de Dumneđeū cuvēntătorulă Ioan Evanghelistulă alū căruia hramū este mōnăstirea ce se află la Ostrovulă Patmos, unde se află și scōală de învățatura cărței Elineșcī, pentru care mōnăstire înțelegēnd Domnia-mea că se află în scāpātaciune și lipsă, mai vērtosū încă fiindū starea acesteī mōnăstiri la locū cu nevoință a hraniī părinților de acolo, și de vreme ce acēstă mōnăstire aū avutū milă atāt prin hrisovele fraților Domni de mai nainte, prin hrisovulă Domniei sale fratelui Alexandru Vodă Moruzi, ce'lū veđumū, cu leat 1793, Augustū 10, cāt și hrisovulă Domniei sale Selefului nostru Alexandru Ipsilant Voivod, ce iarășī 'lū veđumū, cu lét 1797, Octomvre 8, prin care să rānduesce a lua pe fieș-care anū de la cămārașii de oene câte tal. șese-deci, așiderea și vināriciū de la 27 de popōre din sud. Dolju, care în cea-l-altă Domnie a fratelui Mihaiū Vodă Suțu, s'aū gāsitu neînchināte la alte mōnăstiri, și s'aū dat acestiī mōnăstiri,

să iée de la toți cei ce plătesc Vinăriciū câte doi bani de vadră și părpărulū după obiceiū, ale căroră nume sunt acestea: Jidovulū cu Magareții, Culinteniū, Ghindenii, Malulū spartū, i Lōcustenii de jos, i Lōcustenii de sus, Sadova din plasa Dâmbrăvi, i Liveșile, Grindulū celū mare, Nedea, Tărnova Bărsa, Brēsta din plasa Cămpulū, Șemneculū, Ohaba, Mierea, Oacheș, Turburea, Șipotulū, Bulbucanii, Ciorarii, Gălășanii, Spafia Ulmetulū, Slăvuța, Văluța, Soceniū, Talpoș din plasa Hamărăzii, în care acestea popoară, măcar că vinăriceriū Domnesci făcură osăbire cu altū nume adecă la poporul Semneculū, aū numit Semneculū de jos și Semneculū de sus, și în Lōcustenii de sus puindū și Branetū, i Lōcustenii de jos Giorocū, și în Magarețū, puindū Danetū și Jlumașū, dară s'aū făcutū cercetare din porunca Domniei sale fratelui Alexandru Vodă Moruzi pentru acēsta de către Dumnēlū vel Logf. și s'aū doveditū prin cercetare cu amănuntulū, că sunt bune ale mōnăstirii, și de când s'aū datū acēstă milă mōnăstirei, în toți anii aū luatū mōnăstirea pre deplinū și de la acestea despărțituri de numiri, după care s'aū datū și întărirea Domniei sale pentru îndreptarea acestorū popōre, a'și lua mōnăstirea vinăriciulū după dreptatea ce are, precum aū luatū și mai nainte, și deosebitū aū mai întărit-o și cu hrisovulū Domniei sale, pentru care cuviosulū Egumenū la vremea Vinăriciulū să orânduiască omulū mōnăstirei ca să ămble împreună cu vinăriceriū Domnesci, să scrie tof vinăriciulū dintre acestea numite popōre, douē cataște asemenea, iscălite și de vinăriceriū Domnesci, și de omul mōnăstirii, din cincī bani de vadră ce plătesc dajnicii, să iée vinăriceriū Domnesci trei bani de vadră, iar omul mōnăstirei doi bani de vadră și părpărul, din care tal. una sută să se dēe de către Egumenū pe tot anul la biserica ce se numesce Isvorul vieței, unde locuescū maice călugărițe, iară cei-l-alti să se cheltuiască la dresulū mōnăstirii, i la dresulū școlei de acolo de la Patmos, și la hrana și trăbuința ucenicilorū cari se nevoiescū la învățatură la acēstă scōlă, pentru că ne avēndū acēstă mōnăstire după starea și mēsură trebuinții la numitele cheltueli ajutorulū celū cuviinciosū, și fiindū cu cale atât pentru scōla de acolo, i pentru ucenicii de unde mulți se procopsescū, și rodesce învățatura spre cele Dumnezeesci ale creștinescei nōstre legi, cât și pentru chivernisala acelorū maice călugărițe, cari sunt vrednice de ajutoriū. decī învrednicindu-ne Dumnulū Dumneșeū cu Domnia acesteī pravoslavnice țeri romānesci, ne-amū milostivitū Domnia mea de amū inoitū și amū întăritū acēsta milă, ca să se păzască ne strămutatū spre a'și lua acești câte tal. șai-deci pe tot anulū de la cămărașii de ocne, cum și vinăriciulū i părpărulū, întocmai cum se cuprinde mai sus; Rugăm dară și pe alți frați Domni, cari în urma nōstră se vorū învrednici a fi Domni și Oblăduitori acesteī creștinescei țeri, să bine-voiască a înoi și a întări acēstă milă, ca și ale Domniilorū sale milī și faceri de bine să fie în urmă de alți ținute în sēmă; și am adevēritū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Constandin Gheorghe Hangeri Vvd., și cu credința prea

iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvd, Alecs. Vvd, Nicolae Vvd. martori fiindu și dumnelorū cinstiți și credincioși boierii veliți ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banū, Pan Nicolae Mavrocordatū vel Spăt., Pan Nicolaie Basaraba vel Log. de țera de sus, Pan Manolache vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golesecu vel Vorn. alū obștirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. al treilea, Pan Constandin Știrbeiū vel Log. de țera jos, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Matheiū Fălcoianu vel Logofet de obiceiuri, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Constandin vel Hatman, Pan Tudorache Gulianu vel Clucerū, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicū, Pan Dimitrie vel Post., Pan Theodorache vel Slugerū Văcărescu, Pan Iordache vel Pit. și Ispravnicū, Pan Nicolae Basaraba vel Log. de țera de sus; și s'au scrisu hrisovulū acesta la ântêiulū an dintru ântêia Domnie a Domniei mele aici în orașulū scaunului Domniei mele Bucurescii la lét. 1798. Iulie 24. De Răducanu Poienaru biv. 3-lea Logof. Condi-carulū Divanului.

Cod. XL fila 127.

Anexa la pag. 377.

Z. VI. Intre tôte bunătățile creștinesci, cea mai mare și folositore, este facerea de bine și dragostea, care se cade a avea fieș-cine către aprópele seū, precum însuși Dumneđeū luī Moise la cele de ce porunci porunceșce, și mai pre largū Domnulū nostru Isusū Hristosū, prin sfânta Evanghelie, în multe lucruri ne arétă atât cât ca și o împlinire a tótă legea și adevêrulū celū veșnicū o adevereșce, care cu dreptate și cu o cumpănă legilor Dumneđeesci socotesce; acestea dară și noi urmândū, șciindū prea sfânta și Dumneđeiasca biserică de la *Arnăut-chioiu*, unde se cinstesce și se prăznuesce hramul mai marilor Voivođi și Arhistratigi Mihailū și Gavrilū, cum că acéstă biserică au rămas la multă lipsă și scăpăticiune neavênd nici o milă și nici un ajutorū, m'amū milostovitū Domnia mea de amū datū și amū miluit pe acéstă sfântă biserică, ca să aibă a lua în toți anii milă de la Domnia mea pe an tal. douē sute, ca să fie sfintei biserici de ajutorū și de întărire, iar Domniei mele și răpoșaiilor întru fericire părinților Domniei mele vecinică pomenire, și acéstă mila să fie stătătore, neschimbată și nestrămutată, și de vreme că este peste putința a veni părinții de acolo în toți timpii pentru cheltuială și pentru grija călătoriei, amū orânduittū Domnia mea acéstă milă să aibă a se lua de la d-lor boerii capechehaele din Țarigrad, care acéstă milă au avut-o sfântă biserică acéta, atât de la Domnia sa Mihaiū Racoviță Vod, și de la Domnia-sa Ștefan Mihaiū Racoviță Vod, i de la Domnia sa Alexandru Ipsilant Vod, atât dintru ântêia Domnie, cât și dintru a doua Domnie, precum din Hrisovulū celū vêdumū, scrisū cu létū . . . ne-amū adeverittū; decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneđeū și pe noi cu Domnia acestei pravoslavnice țeri creștinesci, amū bine-voittū Domnia mea milostivindu-ne de amū înoittū și amū

întărită mila acésta, ca să se păzescă nestrămutată; și amă întărită hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costantin Gheorghe Hangeri Vod., și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Mihail Vod., Alexandru Vod., Gheorghe Vod., și cu mărturia Dumnéloră cinstiți și credincioși boeri veliți ai Divanului Domniei mele, Ispravnică findă facerii Hrisovului acestuia, Pan Scarlat Cămpineanu vel. Log. de țera de sus; și s'aū scris Hrisovul acesta la ală doilea ană dintru ântăia Domnie a Domniei mele aici în orașulă scaunului Domniei mele București la ani de la nascerea Domnului nostru Is. Hr. 1799 Ghenarie 18. de Dimitrie Logofătul.

Cod. XL fila 185 verso.

Z. Vlah. Intre alte sfinte biserici și mănăstiri de la Țarigrad, cum și din alte eparhii ce după datoria creștină sunt împărțite, cu ajutoră dintr'acéstă pravoslavnică țără, care unora le-amă întărită Domnia mea milele ce aū avutū, iară âlora ce n'aū avutū le-amă făcutū din noū și le-amă ajutatū în feluri de chipuri, găsină Domnia mea pre sfântă și Dumneșca biserică de la Curuciușmea unde se cinstește și se prăznușce hramulă sfântului marelui mucenică Dimitrie, uitată și părăsită fără de nici un ajutoră Domnescă cum aū și alte asemenea ei, la care acéstă sfântă biserică își făcu închinăciunea și se bisericăscă cele mai multe și cele mai dintăiū obraze cinstite, de boeri evgheniți și din mahalagii ce sunt locuitori la Curuciușmea, socotit'amă Domnia mea, atât pentru trebuința ce are de cheltueli la cele din lăuntru ei, spre ași avea adecă bună orânduială și podóbă, ca ună locașă Dumneșcă, la care se bisericăscă cum amă đisū mai sus, cele mai multe obraze cinstite, cât și pentru ușurarea din datoriile ei care ne sunt nouă cunoscute, că este cu cale și de mare trebuință mila și ajutorul Domniei după cum aū și alte asemenea ei, de aici dintr'acéstă creștină țără, și amă bine voitū printr'acéstă Domnesculă hrisovă de amă înoită și amă întărită nu numai mila ce amă avut'ă, adică de lua pe tot anulă din venitulă ocneloră câte tal. una sută și din venitulă vămiloră câte tal. cincă-đeci, ci încă după rāvna ce avemă către sfintele lui Dumneșă locașuri, amă mai adaogată Domnia mea alți tal. 350 ca să iée, adecă tal. 350 din venitulă ocneloră, și tal. una sută cincă-đeci de la carvasaraua Domnescă pe tot anulă, la vremea când iaū și alte mănăstiri și biserici, pentru care să fie datoră preoții acestei sfinte biserici a ruga pururea pre milostivul Dumneșă pentru slujbele loră, pentru bună starea și viața Domniei mele, și pentru îndestularea, sănătatea și buna norocire a acestei pravoslavnice țeri; dreptă acea rugă și pe toți Domnii din urma noastră, să bine-voiască a înoi și întări acéstă hrisovă, ca și ale Domniiloră sale mili și faceri de bine să fie de alții întărite și în sémă ținute; și am adevărită hrisovulă acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costantin Gheorghe Hangeri Vod. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., Nicolae Vvd., și cu mărturia D-nealoră

cinstiților și credincioși veliți boierii ai Divanului Domniei mele, Ispravnicu fiind facerei hrisovului acestuia, Pan Scarlat Câmpineanu vel. Log. de țera de sus; și s'au scrisu hrisovulu acesta la al doilea an d'ântoia Domnie a Domniei mele aici în orașul scaunului Domniei mele Bucuresci, la ani de la Hris. 1799 Ian.18.

Anexa la pag. 163, Școle.

Cartea școlii slovenesci ot sft. Gheorghe celū vechiū.

Zem. Vlahiscoie. De vreme ce școla slovenescă ce este aședată aci în orașul Domniei mele Bucuresci la sfântulū Gheorghe celū vechiū, care este de învățatura cărței slovenesci, unde nu numai din copii pământenilor se află la această școlă, ci și alți străini dintr'alte țeri sunt veniți, care școlă este foarte trebuincioasă la totă obștea acestii țeri pentru învățatură, fiindū metahirisitū tot norodulū cu această învățatură la toate trebuințele spre a căroro dare de învățatura de vechii și bătrânii reșosați Domni sunt orânduți cu plată Domnescă și dascăli ca să se afle în totă vremea să invețe copii, la care școlă se află cuviosulū Isaia Singhel Erochirica dascălulū slovenescū, cu un ipodiascālū alū său, care fiindū pământeni, socotitul-amū Domnia mea trebuința ce arū avea și nu i-amū lăsatū să fie de tot lipsiți, a fi atinși de oșeși-ce milă Domnescă, mai vartos că fiindū în liniște pururea să fie cu mintea slobodă și să pună totă nevoința a se sirgui și a sta napristanū spre învățatura și procopsela copiilorū sholasnicii și pentru străini și pentru pământeni, a căror dar nevoință și strădanie nu le-amū trecut-o nici Domnia mea cu vederea, nici i-amū lăsatū întru uitare, ci m'amū milostivitū și printr'acastă carte a Domniei mele hotărīmū, ca ei și totă casa lorū, în totă vremea, să fie apărată de tot felulū de dăjdiū, de nimic nici odinioră valū și supărare să nu aibă; așiderea și drepte bucatele lorū încă să fie scutite și nedajnice, stupi i rămătorū de dijmăritū și vinulū de vinăriciū, și să ție și câte o pivniță aici în Bucuresci apărată de fumăritū, de căminăritū, de vamă, de vinulū Domnescū i agiescū, de ortulū vătafulū de cărciumari, și de toate ori-ce alte angariū vorū eși pe pivnițe, ori în credință de va fi vinăriciulū său dijmăritulū, ori dările pivnițilorū, ori de se vorū vinde, său măcar vre odată de s'arū întempla ca să plătescă și cei ce vorū avea cărți și hrisove Domnesci, iară mai sus numitulū dascālū nici atunci să nu dee, ci tot-dé-una să fie scutiți; asemenea pentru ajutorulū caselorū să aibă și liude cincī, străini scutiți și apărați de tot felulū de dăjdiū și orândueli ce vorū ieși pe cei-l-alți scutelnici de la Visteria Domniei mele peste anū în țeră, de nici unele nici unū valū și supărare să nu aibă; cum și la vremea oieritulū să aibă a scuti oi una sută cincī-deci; încă să aibă pe tot anulū câte una mie oca sare de la ocna Telega sud Prahova; deosebitū să fie casa numitulū dascālū apărată de ori-ce musafiri și de toate alte beilicuri, ori vel portarū ar fi, sau altulū din boierii și slujbași, de

către nimeni supărare nici de cum să nu aibă; pentru care poruncim ō Domnia mea și D-vōstră spravnicilorū, i D-vōstră boīerī sēu slugī, carī dupē vremī ve'ți fi orēnduiți cu orī-ce felū de dājdiī și slujbe, de tōte căte scrie mai sus, să aveți a vē feri și nimenea întru nimic val sau supărare să nu facă, pentru că dascălii de la numita școlă pururea au avutū aceste milī și mai dinainte de la alți frați pravoslavnicī Domnī, ce au stătutū oblăduitorī creștineșcei acesteia țēri, precum ne amū adeveritū Domnia mea din hrisōvele Domniilorū sale ce se vēdu de noi; decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneđeū cu Domnia țērei acesteia, înoimū și întărimū printr'acēstă carte a Domniei mele, ca să se pāzēscă milele neclintitū și nestrāmutat. ii saam receh gvmđ.—1798 Iulie 11.

Cod. XL fila 92.

Cartea Bisericei ot Tărtășesci din sud. Ilfovū.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că la satulū Tărtășesci sud. Ilfovū este o sfântă biserică de pētră unde se prāsnuesce hramulū prea Sfintei stāpānei nōstre de Dumneđeū nāscētore, și a sfântului Ierahū Nicolae, la care biserică și școlă s'au întocmitū de ctitorii numitei biserici cu dascālū pentru învēțatura sirmānilorū copii fără de plată și pentru ca să se pōtă ținea orānduiala ce au făcutū ctitorii, Domnia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilant prin cărțile Domniei sale ce le vēdumū Domnia mea una cu lét. 1797 Iulie 4, și alta cu lét 1797 Sept. 2, am orānduitū milă la sfânta biserică i școlă dupē pliroforia ce amū luatū prin cercetare cum că se află la acea școlă 32 copii sērmanī învēțandū de pomană, ca să aibă a ținea la numita biserică doi preoți scutiți și apărați de tōte dările ce va eși pre preoți, și de ploconulū vlădicescū, i de alte angariī; asemenea să aibă a ținea pentru ajutorulū bisericei și orēnduiala ce s'au întocmitū, liude de ce omenī străini fără pricină de dajdie; să scutēscă și drepte bucatele bisericei: stupi, i rāmātorī și vinulū de vināriciū; să scutēscă și oī una sută de oieritū, cum și dascālulū de la acea școlă i grāmāticulū bisericei fiindū fără de pricină să fiē în pace și ertați de tōte dājdiile și angariile, ca să pōtă sluji nesupārați. Dreptū aceea și Domnia mea, ca la unū locū cuviinciosū milostivindu-ne înoimū și întărimū milele aceste ca să se pāzēscă nestrāmutatū, pentru care poruncimū la toți căți se cuvine, nimenea nici unū felū de supărare să nu facă, că așa este porunca Domniei mele. ii saam receh gd. — 1798 April 1.

Cod. XL fila 99.

Cartea doftorului Constandin de liude optū.

Zem. Vlahiscoie Fiind-că doftorulū Constandin a pururea se află slujindū cu tōtă silința la căutatulū bolnavilorū ce se întâmplă pe la casele Dumnēlor boierilorū și pe la alții, atât aici, în orașulū Bucureșci, cât și pe afară unde este trebuință, mergēndū cu protimie și alergāndū fără de zābavă, dupē ale căruī slujbe prin cărțile altorū frați Domnī, au avutū milă a ținea liude optū omenī străini și fără pricină, scutiți cu pecetluituri Gospod. pentru ajutorulū casei

séle; dreptú aceea ca și de acum înainte să fie cu aceeași protinie și îndatoratú a sări către toți, și a merge și la cei săraci, și la cei bogați, fără osebite, ne-am milostivitú și Domnia mea asupra-í de 'í-am înoitú acéstă milă, și poruncimú întocmai să se urmeze, că așa este porunca Domniei mele. — ii saam rekeh gd. 1798, Augustú 21.

Cod. XL. fila 106.

Cartea doftorului Silivestru de liude dece.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că doftorulú Silivestru a pururea se află slujindú cu tótă silința la căutatulú bolnavilorú ce se întâmplă pe la casele Dumnelorú boierilorú și pe, la alții, atât aici în orașulú Bucurescii, cât și pe afară, unde este trebuință, mergendú cu protinie și plecandú fără de zăbavă, după ale cărui slujbe, prin cărțile atătorú frați Domni, aú avutú milă a ținea liude dece, ómeni străini și fără pricină, scutiți cu pecetluiturí Gospod. pentru ajutorulú casei séle; dreptú aceea ca și de acum înainte să fie cu acea protinie și îndatoratú a sări către toți și a merge și la cei săraci și la cei bogați fără osebite, ne-am milostivitú și Domnia mea asupra-í de 'í-am înoitú acéstă milă, și poruncimú întocmai să se urmeze, că așa este porunca Domniei mele. — ii saam rekeh. gd. 1798, Augustú 21.

Cod. XL, fila 106.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că în orașulú Cerneșului sud. Mehedinți se află o sfântă biserică Domnescă veche, unde se cinstesce și se práznuesce hramulú sfintei și Dumneșeiescei Troiță, la care sfântă biserică, vrëndú Domnia sa fratele Mihaiú Vodă Suța de a se aședa și a se tocmi o școlă cu dascălú pentru învățatura și luminarea copiilorú orașului, și împrejurenilorú, cari sunt depărtați de școlă, pentru trebuincioasa învățatură, cum și pentru trebuința cântărilorú în sfânta biserică și să aibă și sfânta biserică unú ajutorú, cu óre-care venitú, pentru cele ce sunt de trebuință, cinstea și podóba innăuntrulú ei, ca o zidire Domnescă veche, ce este fără de altú ajutorú de vre-unú venitú, s'aú milostivitú Domnia sa și i-aú datú privileghiulú Domniei sale, ca să aibă a ținea liude două-deci și doi străini fără de nume și fără de dajdie de la Visterie, pentru ajutorú numitei școle și biserici, care acéstă milă și orënduială a bisericei aú întărit-o și Domnia sa fratele Alexandru Vodă Moruzi prin cartea ce o vędumú, cu létú 1793 Maiú 5, i de Domnia sa sefulú nostru Alexandru Vodă Ipsilant prin cartea ce o vędumú cu létú 1797 Maiú 13; deci învrednicindu-ne Domnulú Dumneșeu și pe noi cu Domnia acestei pravoslavnice țeri románesci, ne-amú milostivit de amú înoitú și amú întăritú acestú privilegiu, ca să aibă a ținea liude două-deci și doi scutiți, însă streini pe cari să-í aducă acum din streinătate, cărora după cercetarea ce li se va face de către D-nelorú Ispravnicii județului, fiindú cu adevăratú străini și fără nici

unŭ felŭ de dajdie, li se va da și pecetluiturile Domniei mele de la Visterie pe numele și chipulŭ lor, spre a fi scutiți și apărați de orî-ce dăjdi și orîndueli arŭ eși pe țeră de obște, ca să răspundă la biserică și la școlă aședemîntulŭ lorŭ din care să ție *dascălŭ de învățatura copiilorŭ și de trebuința cântărilorŭ în sfânta biserică*, unde acolo în Cerneți fiindŭ D-nelŭ cinstitŭ și credinciosŭ boierulŭ Domniei mele Alexandru Farfara biv. vel Clucerŭ au făcutŭ o casă de pĕtră pentru șederea dregătorilorŭ Domniei mele Ispravniciei județului, poruncimŭ Domnia mea ca orî-care dregătorŭ Ispravnicŭ va ședea într-acea casă, să aibă a da pe lună câte tal. 6 la numita biserică i școlă, ca și acești bani să-î cheltuiască iarăși la trebuința bisericei: de unt-de-lemnŭ, făclii și tămăe și la *simbria dascălului școlei și a cântăreților*; și fiind-că la acĕstă faptă bună au fost începătorŭ și izvoditorŭ Dumnelŭ mai sus numitulŭ boierulŭ Domniei mele biv. vel Clucerŭ Farfara, de aceea iară asupra D-lui dămŭ acĕstă purtare de grijă, ca dintre neguțătorii și orășanii de acolo, pe care va socoti omŭ cu bunŭ ipolipsis și cu frica lui Dumneșŭ să orînduiască Epitropŭ a strînge acĕstŭ venitŭ și a cheltui la trebuința școlei și a bisericei, cum poruncimŭ mai sus; pentru care întărimŭ Domnia mea acĕstŭ privilegiu cu însăși Domnĕsca noastră pecete, ca să se păzĕscă nestrămutatŭ. ii saam rekeh gd.—1798, Aug. 18.

Cod. XL, fila 30.

Zem. Vlah. Dĕ vreme ce rĕposatu Dumitrache Lĕcusteanu Slug. în viața fiindŭ, din râvnă creștinĕscă, au pusŭ ostenĕlă și cheltuială de au preînositŭ și au dresŭ o sfântă biserică de la moșia ce se numesce Grecii ot sud Ilfov, la care după ce au datŭ zestrea cea trebuinciosă și au pusŭ Preotŭ de slujbă, au aședatŭ și *dascălŭ de învățatura sĕrmanilorŭ copii fără de plată, cu simbrie de la sineși*, de aceea dară și Domnia sa fratele Mihaiŭ Vodă Suțu vĕdĕndŭ buna faptă a sa, au bine voitŭ și prin hrisolulŭ Domniei sale a făcutŭ milă sfintei bisericei pentru a putea ținea orînduiala ce au izvoditŭ la acĕstă biserică, i școlă, ca să ție de la Ocna Telega, pe anŭ câte una sută bolovanŭ sare, i liude de ce omenŭ străinŭ, fără de nici o pricină, făcĕndŭ nedajnicŭ și pe acelu dascălŭ i preot scutiți de tĕte dăjdiile și orînduelile Domnĕsŭ și Arhierĕsŭ, stupŭ și vinŭ din drepte viile bisericei, de dijmăritŭ, și vinăriciŭ, și oi patru sute de oieritŭ, i unŭ sălașŭ de țiganŭ anume Gavița, au închinatŭ Domnia sa danie numitei bisericei dintre țiganŭ Domnĕsŭ, care aceștia milŭ s'au înoritŭ și de frații Domnŭ de mai nainte, precum ne pliroforisimŭ Domnia mea din cartea sefululŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, ce o vĕdumŭ, cu lét. 1797 sept. 13. Decŭ invrednicindu-ne Domnulŭ Dumneșŭ, cu domnia acĕstei pravoslavnice țeri, amŭ bine-voitŭ Domnia mea și întărim tĕte acĕștia mai susŭ arătate milŭ cu care să se pĕtă ținea orînduiala sfintei bisericei și școlei de acolo, de care poruncimŭ Domnia mea și la toți căți se cuvînŭ, să le păzĕscă și să le urmeze tĕte acĕștia. ii saam rekeh gd.—1798, Maiŭ 31.

Cod. XL, fila 130 verso.

Z. Zlah. Tóte facerile de bine ce s'evârşescŭ Domniŭ şi oblăduitorŭ ȝerŭ spre întărire şi ajutorulŭ sfinŭtelorŭ luŭ Dumneđeŭ locaşurŭ, sunt dupę datoria şi e-
vlavia creştinęscă, iară celea ce pricinuescŭ şi deosebitŭ folosŭ şi mângăere în
parte norodulŭ politicescŭ cu atâta sunt mai multŭ vrednice, bine şi primite
luŭ Dumneđeŭ şi ómenilorŭ; dreptŭ aceea fiind-că în oraşulŭ Tęrgu Jiului din
sud Gorjŭ, s'a aflatŭ o sfântă biserică întru care se cinstea şi se prăsnuia hra-
mulŭ sfinŭtilorŭ cerescilorŭ voivođi a cetelorŭ ingerescŭ Mihail şi Gavril, pustie
şi dărăpănată, şi lipsită de tóte cele trebuinciose, la care încă dintru a doua
domnie a fratelui Mihaiŭ Vodă Suŭul, prin cheltuiala stolniculuiŭ Dumitrache
ce se afla atunci Ispravniculŭ aceluŭ judeŭţ, zidindŭ odăi, şi tocmindŭ *şcolă*
cu dascălu romănescŭ şi grecescŭ pentru a se putea ȝinea şcolă şi biserică în
starea şi podóba lorŭ, a făcutŭ şi Domnia sa aceste miŭ şi orânduelŭ ce mai
jos se arată, care s'aŭ întăritŭ şi de fraŭiŭ Domni din urmă, adecă trei preoŭi
scutiŭi, i unŭ grămăticŭ cântăreŭ nedajnicŭ, aşiđderea a orânduitŭ bisericeŭ
vinăriciŭ din mai jos numitele popóre, ce s'aŭ găsitŭ ne închinare la alte mō-
năstiri seŭ bisericeŭ, dupę cercetarea şi pliroforia ce a avutŭ Domnia sa de la
Ispravnicŭ judeŭţuluiŭ, câte doi banŭ de vadră şi părpărulŭ de la toŭi ceŭ ce plă-
tescŭ vinăriciŭ, adecă din poporulŭ Turcineŭ, Strâmba, Valea cu apă, Dělulŭ
roşŭ, i Racoŭiŭ, cari sunt în plasa Tismeniŭ, i din poporulŭ Mărulŭ, Măciuca,
Albenŭ i Harna, Prigăria, Poenariŭ, Stoiana, Cernădia, Humba, Bălceşciŭ, Miro-
slăveniŭ, care aceste popóre sunt în plasa Hămărăziŭ, iară la alte viŭ ce după
vremŭ se vorŭ mai spori într'aceste popóre, să nu aibă mai multŭ a face, ca
dintr'acestŭ venitŭ al vinăriciuluiŭ să se facă cheltuelele cele trebuinciose ale
bisericeŭ la unt-de-lemnŭ, tămăie, lumînări şi cele-l-alte următóre; al doilea a
orânduitŭ să aibă şi *şcolă* vinăriciŭ dintr'aceste popóre din sud Gorjŭ, ce se
numescŭ mai jos, care s'aŭ găsitŭ iarăşi ne închinare la alte mōnăstiri seŭ
bisericeŭ, dupę cercetarea şi pliroforia ce aŭ datŭ Dumisale Ispravnicŭ, câte doi
banŭ de vadră şi părpărulŭ de la toŭi ceŭ ce plătescŭ vinăriciŭ, adecă din po-
porulŭ Cărbunescŭ, Duceşeciŭ, Ştefăneşciŭ, Ungurelu, Boia, Ruginósa, Lătăreşciŭ,
Muşăteşciŭ, Stănceşciŭ i Larga, Drăgăşeciŭ, Prisecile, Pusniciŭ, Stroeşciŭ, Coră-
beşciŭ, Brăneşciŭ, Sărbeşciŭ, care aceste popóre sunt în plasa Gilortuluiŭ, şi din
poporulŭ Borăsculŭ ot plasa Tismeniŭ, iar la alte viŭ ce dupę vremŭ se vorŭ
mai spori într'aceste popóre să nu aibă mai multŭ a face, ci să'şi iee partea
sa deplinŭ din popórele ce se arată mai susŭ, precumŭ aŭ luatŭ şi până acumŭ;
aşiđderea aŭ orânduitŭ de la bálciurile ce se facŭ de douę ori într'unŭ anŭ,
unulŭ la Cărbunescŭ şi altulŭ la Tęrgul-Jiului, ca să iee de prăvălia ânteiŭ
câte unŭ leŭ, de prăvălia a doua câte 20 parale, şi de prăvălia a treia câte 10 parale
care prăvăliaşi măcarŭ că era obiceiŭ de da mai înainte câte cincŭ şi câte şese lei Is-
pravnicilorŭ, până la vremea Domnieŭ d'ânteiŭ a fratelui nostru Domnŭ Alexandru
Ipsilant Vvd. când pentru catahrisis la care adusesese tręba acęsta, supărându-se negu-
tătorŭ de luări nesuferite mai multŭ, s'aŭ rădicatŭ dară de Domnia sa, şi cea d'ânteiŭ

luare socotindu-o peste măsură, și cea din urmă cu totul nedreptă, aș chibzuită o dare și mai puțină ca cea dintâi, ca nici negustorii să nu simtă greutate spre a da cu proteemie, socotindă iarăș și loculă acesteia dării că este mai cuviinciosă la această sufletescă pomenire, a se ajuta școlă cu acestă puțină venitū ; așiderea aș orânduită la școlă și de ce liude scutiți, de poslușanie, din străini, și din ómenii fără de dajdie și fără de pricină de încărcătură de vre-unele din satele țerii, cărora după cercetarea și orânduiala Visteriei să li se deé pecetluituri, pre numele și chipulū, și fiind-că în casele ce deosebitū de odăile școlei sunt făcute prin silința mai sus numitulū boierū potū a găsi odihna de ședere, și dregătoriū Domniei mele, ce vorū fi Ispravnici după vremi, aș hotărītū Domnia sa, ca boierii Ispravnici ce vorū avea trebuință, și vorū vrea a ședeā într'ensele să nu păgubescă sfânta biserică și școlă de folosulū și venitulū chiriei ce se cade a avea de la dînsele, ca de la un acaretū alū bisericei și alū școlei, care această sfântă biserică ca o slobodă ce aș fostū din începutū, asemenea slobodă aș făcut-o și Domnia sa de împreună cu școlă, ne închinată și ne legată nicăirea, ca să se iconomisescă și să-și chivernisescă veniturile lorū și buna-orânduială a lorū prin Epitropi Mirenii, adică doi din neguțătorii și orășenii cei mai de frunte și cu mai bună stare ai Târgu-Jiului, prin naziretulū și alū Dumnelor dregătorilorū Domniei mele Ispravnici ce vorū fi după vremi județului acestuia, ea prin acești Epitropi și prin purtarea de grijă și epistasia lorū, să se strîngă veniturile bisericei și ale școlei, să se deé toate cele trebuincioșe bisericei ; să se șie pururea trei preoți și unū grămăticū cântărețū la biserică, *un dascălū românescū și grecescū cu ucenici îndestui la școlă pentru învățatura cărții*, după starea și măsura venitului celui orânduitū, *de la care copii și ucenici să nu se cêră nici o plată*, și acei doi Epitropi dintre neguțătorii să aibă a fi Epitropi nelipsiți în câtū se vorū purta cu orânduială, iară murindū aceștia saș găsindu-se în yină că nu iconomisescū bine, să se alégă alții de către obștea neguțătorilorū i orășenilorū de acolo, iarăși dintre pământeni, ca cu sfatu de obște prin naziretulū alū Ispravnicilorū județului, să se orânduiască alții, care Epitropi pe fieș-care anū să-și deé socoteala la toți neguțătorii și orășenii de acolo înaintea ispravnicilor județului, și acea socotélă să fie datorī Ispravnicii a o trimite la Domnie, ca să o vedem ; pentru care acestea milii și orânduiei ce să arată mai sus ne-amū adeveritū Domnia mea din hrisóvele Domniei sale ce le vedumū ; decī învrednicindu-ne Domnulū Dumneđeū și pe noi cu Domnia acesteia pravoslavnice țerii românesci, după evlavia ce avemū către sfințele lui Dumneđeū lócașuri, ne-am milostivit și Domnia mea, și printr'acestū cinstitū și bine închipuitū Domnesculū nostru hrisovū, întărimū tóte aceste milii și orânduiei, ca să se păzescă nestrămutatū întocmai, după cumū se cuprinde mai sus ; și amū doveditū hrisovulū acesta cu însăși credința Domniei mele Io Costandin Gheorghe Hangeri Vvod. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Mihailū Vvod., Alexandru Vvod., Nicolae Vvod., martori puindū și pre Dumnelorū cinstiți și credincioși boierii

Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basaraba vel Logof. de țera de sus, Pan Manol. Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constandin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alū obștirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alū treilea, Pan Costandin Stirbeiū vel Log. de țera de jos, Pan Manol. Grădișteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Log. al obiceiurilor, Pan Iordache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatm., Pan Teodorache Iuliano vel Clucerū, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comis, Pan Teodorache Văcărescu vel Log., de țera de sus; scriindu-se hrisovulū acesta la ântâiulū anū dintru ântêia Domnie a Domniei mele, aici în orașul scaunulū Domniei mele Bucureșci, la ani de la zidirea lumei . . . iară de la Domnulū Dumneșeū și mântuitorulū nostru Isus Hhristosū 1798 Iulie 15.

Cod. XL, fila 175 verso.

Zem. Vlahiscoie. Credinciosū boșerulū Domniei mele, Ianule biv vel Sluger, Iancule Fotino Ispravnicū, din sud Romanați, îți facem de scire, că biserica și șcôla ot Cojescii ce este a casei luminatei pré iubitei Domniei nôstre Lucsandrei Hangeri, are milă de vinăriciū de la toți cei ce au vii și plătescū vinăriciū de pe moșia Domnescă de la Caracalū, câte trei bani de vadră, fiind-că doi bani și pârparulū sunt ai mônăstirei sfintulū Spiridonū noū, iară vinăriceriū Domnesci nu au a face la acestū vinăriciū de pe numita moșie Caracalū; pentru care și poruncimū Domnia mea ca să aibī a orândui omū de credință, ca împreună cu omulū mônăstirei sfântulū Spiridon, să umble să scrie și să mēsore și să iee și bani, după coprinderea ponturilor de vinăriciū ce sunt în mâna tacsildarulū, de estimpū făcêndu-se douē catașișe curate, care unulū să iee omulū mônăstirei pentru partea de vinăriciū a mônăstirei, și altulū să-lū trimeți Domniei mele, împreună cu banii partea numitei case a luminatei Dómne, și să grijesci fórte a nu se face vre-unū sfeterismosū de orânduitulū ce-lū vorū trimete, că vei fi însuși respunșetorū, cumū nici vre-o năpăstuire locuitorilor. ii saam rekeh. gd. — 1798, August. 3.

Cod. XXXIX, fila 72.

Zem. Vlahiscoie. Acești trei frați Francezi anume Teodoru Blesiet, Francisc Bevilach, și Givani Mueni, care avênd meșteșugū de pehliveni și comedieni făcură rugăciune Domniei mele a merge pe la orașele țarei Domniei mele, ca să-și facă arătarea meșteșugulū lorū, unde vorū fi pohtiți, pentru care fiind-că li s'au datū voie și slobodēnia aceasta, poruncimū Dumnêvôștră Ispravnicilorū de prin județe pe unde vorū vrea a veni să fie primiți, și să nu li se facă vre-o supărare cu cerere de vre-unū havaetū, nici de către D-vôștră, nici de către zabiți, cum nici de către zapciī, ci să fie slobodī și în pace ori la care orașū vorū merge. ii saam rekeh. gd. — 1708, Maiū 29.

Cod. XXXIX, fila 50.

Zem Vlahiscoie. Dat-amă Domnésca noastră carte lui Mihalache Dascălu de la moșia Cojesci sud Ilfov, care fiindă că se află cu sciință de carte pentru învățatura copiilor de la școlă ce s'au întocmită la biserica de la acéstă moșie Cojesci, ne-amă milostivită asupra lui și'lă ertămă de rëndulă dăjdiiloră vis-tieriei și tôte angariile ce iesă peste ană; dreptă aceea poruncimă Domnia mea la toți căți se cuvine, nimenea nici ună felă de supărare să nu'i faceți peste porunca Domniei mele, care acéstă milă să o aibă în câtă vreme se va afla slujindă la învățatura copiiloră școlăi. ii saam receh gd. — 1798, Octom. 4.

Cod. XL fila 161.

Zem Vlah. Prea Sfințite părinte Mitropolit al Ungro-Vlahiei, pentru banii preoților cāte tal. doi de sfeti Gheorghe ce sunt să se deă la Epitropia de obște, fiind-că întru acéstă vreme are Epitropia mare trebuință, poruncimă Domnia mea, ca atāt de la Eparhia Sfinției Tale, cât și de la Eparhiile iubiților de Dumneđu Episcopă, Râmnică, Buzău și Argeșu, să facă taxilul acesta, și fără zăbavă să se deă de la fie-care Eparhie, prin Prea Sfinția Ta la Epitropie, toți banii deplină pe cât se face; asemenea poruncimă Domnia mea și pentru banii școlăloră de pe la mânăstiri să se strângă și aceștia la Epitropia de obște, fără a nu se măi întârția trēba, ca să se pōtă profcasi următorele trebuinți ale Epitropiei. tolico pisah gd. — 1798, April 26.

Cod. XXXIX, fila 36.

Cartea biserici ot Tărtăseșcii din sud Ilfov.

Zem. Vlah. Fiind-că la satulă Tărtăseșcii sud Ilfovă este o sfântă biserică de piatră unde se prăznuesce hramulă prea sfintei stăpānii nōstre și de Dumneđu născētore, și a sfântului Ierarh Nicolae, la care biserică și școlă s'au întocmită de ctitorii numitei biserici cu dascăl pentru învățatura sārmaniloră copii fără de plată, și pentru ca să se pōtă ținea orânduiala ce au făcut' o ctitorii, Do nia sa fratele Alexandru Vodă Ipsilantă prin cărțile Domniei sale, ce le vedumă, Domnia mea una cu lét 1797 Iulie 4, și alta cu lét 1797 Sept. 2, au rānduit milă la numita biserică, i școlă, după pliroforia ce au luată prin cercetare cumă că se află la acea școlă 32 de copii sārmani învățandă de pomană, ca să aibă a ținea la numita biserică două preoți scutiți și apărați de tôte dările ce va eși pre preoți, i de ploconă vlădicescă, i de alte angarii; asemenea să aibă a ținea pentru ajutorul bisericii și orânduiala ce s'au întocmit, liude de ce omeni străini, fără de pricină de dajdie, să scutescă și drepte bucatele bisericii, stupi i rāmători de dijmărită și vinulă de vinăriciă, să scutescă și oi una sută de oierită, cum și dascălu de la acea școlă, i grāmăticu bisericii fiindă fără de pricină să fie în pace și ertați de tôte dăjdiile și angariile, ca să pōtă sluji nesuperați; dreptă acea și Domnia mea, ca la ună locă cuviinciosă milostivindu-ne, înoină și întărimă milele acestea ca să se găsescă

nestrămutatŭ; pentru care poruncimŭ la toți căți se cuvine, niminea nici unŭ felŭ de supărare să nu facă, că așa este porunca Domniei mele. ii saam recheh. gd. 1798. April 1.

Cod. XL fila 92 verso.

Anexa la Cap. XVI (pag. 176.)

Documente relative la administrațiune.

La pag. 176 amŭ studiatŭ administrațiunea țerei sub Hangeri. Amŭ promisŭ la pag. 182 a da aci, ca anexă, următórea «orânduială a havaeturilorŭ», care in copie originală, din chiar 1798, o posede institutulŭ Urechiă din Galați.

Orânduiala havaeturilorŭ Logofeții Divanului.

De la următórele husmeturŭ câte tal. 4—60 la pungă, dupě vëndare. Inșă :

De la oieritŭ.

De la vinăriciŭ.

De la dijmăritŭ.

De la vamă.

De la ocne.

Și de la husmeturile Epitropiei; care să se împărtěscă așa :

Taleri	Bani	
2	—	vel Logofetulŭ de sus.
1	60	vel Logofetulŭ de jos. Iar de la létŭ 1809 s'au făcutŭ tal. 2 ca și la celŭ de sus. (Adaus de altă mână; scrisórea relativ fórte rea, dovedesce a fi cu mult posterióră restului docum.)
1	—	Logofeții alŭ doilea, precum și la Logofeții Divanului proerisit încă unŭ ortŭ (Adaus idem).

4 60

Iar muhardarulŭ și divictarulŭ, de la oieritŭ și ocne să iée câte tal. 100.

De la vinăriciŭ, dijmăritŭ și vămŭ câte tal. 60.

De la husmeturile Epitropiei câte tal. 52.

De la cărțile Spătăresci de căpitănie, câte tal. 4 și bani 105 împărtindu-se așa :

Taleri	Bani	
1	25	vel Logofetulŭ de sus.
1	25	vel Logofetulŭ de jos.
1	25	Logofeții alŭ doilea.
1	—	Muhardarulŭ și divictarulŭ.
—	30	Scriitorulŭ.
4	105	

De la cărțile de polcovnicie de județe, câte tal. 10—60. Inșă :

Taleri	Bani	
2	110	vel Logofătulă de sus.
2	110	vel Logofătulă de jos.
2	110	Logofetii ală doilea.
1	60	Muhurdarulă și divictarulă.
—	30	Scriitorulă
10	60	

De la cărțile de vătășii de țigani câte tal. 4—90. Inșă :

Taleri	Bani	
1	50	vel Logofătulă de sus.
1	20	vel Logofătulă de jos.
1	20	Logofetii ală doilea.
1	—	Muhurdarulă și divictarulă.
—	30	Scriitorulă.
4	90	

Impărțela județeloră

<i>Țera de sus</i>	<i>Țera de jos</i>
Vâlcea •	Slam-Râmnic
Gorju	Buzău
Romanați	Ialomița
Mehedinți	Săcuieni
Argeș	Prahova
Ilfov	Dâmbovița
Bucurescii	Vlașca
	Teleorman
	Muscel
	Oltă

De la hrisóvele mônăstiresci să se iée deciuială după cuprinderea milei. Iară Muhurdarulă și divictarulă să iée de la cele mari tal. 20 și de la cele mici tal. 10.

De la hrisóvele rufeturiloră să iée după rufetă. Iar Muhurdarulă și divictarulă să iée de la cele mari tal. 5, iar de la cele mici taleri 3. De la cărțile de egumenie se iée după starea mônăstirei. Iară Muhurdarulă și divictarulă să iée de la cele mari tal. 20, iară de la cele mici tal. 10.

De la husmeturile boieriloră greci câte tal. 10. Inșă :

Taleri	Bani	
4	80	vel Logofătulă.
2	40	II-lea Logofătă.
2	—	Muhurdarulă și divictarulă.
1	—	Scriitorulă.
10		

De la cărțile de Ispravnică tal. 25. Insă :

9	40	vel Logofătulŭ.
4	80	II-lea Logofătŭ.
9	40	Muhurdarulŭ și divictarulŭ.
1	80	Scriitorulŭ.

25 —

De la cărțile de protopopŭ, câte tal. 16. Insă :

8	80	vel Logofătulŭ.
4	40	II-lea Logofătŭ.
2	—	Muhurdarulŭ și divictarulŭ.

15 —

De la Logof. alŭ treilea de Craiova, Armașulŭ alŭ doilea, Polcovnicŭ de Cerneți, Polcovnicŭ de Craiova, Portarŭ, Judecătoreșu de Divanŭ și de Departamentulŭ Craiovei și de la Judecătoreșu de județe, tal. 15. Insă :

9	40	vel Logofătulŭ.
4	80	II-lea Logofătŭ.
1	—	Muhurdarulŭ și divictarulŭ.
1	—	Scriitorulŭ.

16 —

De la cărțile de condicari de județe tal. 16. Insă :

Taleri	Bani	
8	—	vel Logofătulŭ.
4	—	II-lea Logofătŭ.
3	—	Muhurdarulŭ și divictarulŭ.
1	—	Scriitorulŭ.

16 —

De la cărțile starosteii de cavași, cuiumgi-bașa, telal-bașa și brăgari, câte tal. 20. Insă :

11	40	vel Logofătulŭ.
5	80	II-lea Logofătŭ.
2	—	Muhurdarulŭ și divictarulŭ.
1	—	Scriitorulŭ.

20 —

De la cărțile de clacă, dijmă și de pădure și alte obiceiuri ale moșiilor, câte tal. 3. Insă :

1	80	vel Logofătulŭ.
—	100	II-lea Logofătŭ.
—	60	Muhurdarulŭ și divictarulŭ.

3 —

De la cărțile de logofeții de Craiova, i de mitropolie, i de episcopie, și de scutela scannelor, câte tal. 6. Inșă :

3	40	vel Logofetului.
1	80	II-lea Logofetü.
1	—	Muhurdarulü.
<hr/>		
6	—	

De la cărțile Vorniceilorü câte tal. 3. Inșă :

1	40	vel Logofetului.
—	80	II-lea Logofetü.
1	—	Muhurdarulü și divictarulü.
<hr/>		
3	—	

De la jălbile pecetluite către ispravnicü, tal. 1. Inșă :

—	70	vel Logofetului.
—	35	II-lea Logofetü.
—	15	Muhurdarulü și divictarulü.
Iar scriitorulü de la 4 parale până la 7.		
<hr/>		
1	—	

De la cartea de staroste de negustorü tal. 43. Inșă :

Taleri	Bani	
26	—	vel Logofetului.
13	—	II-lea Logofetü.
3	—	Muhurdarulü și divictarulü.
1	—	Scriitorulü.
<hr/>		
43	—	

De la cărțile de vătășie de plaiü tal. 20. Inșă :

11	40	vel Logofetului.
5	80	II-lea Logofetü.
3	—	Muhurdarulü și divictarulü.
<hr/>		
20	—	

Dă și scriitorulü cât se va proerisi Vornicü.

De la cărțile de tîrgü tal. 20, a cărora împărtelă asemenea este ca cea dinapoï.

De la cărțile de județe ot vel ocne tal. 20, a cărora împărtelă asemenea.

De la cărțile de cercătură, de oieritü, dijmăritü, tal. 10. Inșă :

3	80	vel Logofetului.
1	100	II-lea Logofetü.
3	60	Muhurdarulü și divictarulü.
1	—	Scriitorulü.
<hr/>		
10	—	

Zem. Vlahiscoie. Dumné-vóstră Ispravnicilorŭ de la județele ce cadŭ spre drumulŭ Focșanilorŭ sănătate, fiind-că aŭ venitŭ la auđulŭ Domniei mele cum că pe la unile locurŭ se află lócuste îngropate care acum aŭ începutŭ a eși, după îngrijirea ce avemŭ Domnia mea, iată de aici s'aŭ orânduitŭ unulŭ din Arhieriei, sfinția sa părintele . . . cu moaștele sfintuluŭ Mihail *sinodulŭ*, printr'a căruia sfință mijlocire și rugăciuni către milostivulŭ Dumneđeu se câștigă izbăvire și tămăduire de acest felŭ de jivini vătămătoare; ci dar vă poruncimŭ, ca oriŭ nulŭ din Dumné-vóstră, seŭ judecătorulŭ județuluŭ să mergeți cu sfințele moaște și cu numitu Arhierieŭ pe la locurile ce vor fi locustele îngropate, ca să se facă osfeștăniŭ și rugăciuni pentru izbăvire de acest rău, la care și din partea D-vóstră să faceți silință, și ori-ce mijlocŭ veți socoti spre întimpinarea răuluŭ a nu se înmulți pēnă sunt lócustele mici, și cu înlesnire a se sdrobi, precum și sfinției sale părinteluŭ Arhierieŭ, i călugărașuluŭ să li să dea celea trebuincioșe ale mănăcirii la drumŭ, avēndŭ ajutorŭ ca să pótă cu înlesnire a înconjura tóte locurile unde vor fi lócuste. ii saam reche gd. 1798, Aprilie 10.

Cod. XXXIX, fila 28 verso.

Anexă la pag. 176

Hrisovu pentru Departamentulŭ Epitropiei. Unde este politie, acolo după cuviință și —oblăduire trebuie a fi, și unde oblăduire cu începerŭ milostive și temeiurŭ statornice și de folosŭ, acolo și cetățeniŭ sunt fericiți; acesta este scoposulŭ celŭ mai alesŭ, și lucrulŭ celŭ deseversitŭ bunŭ alŭ politiei, fiind-că tot omulŭ din fire caută fericirea; decŭ din cēsulŭ acela ce din Dumnezeesca pronie prin prea puternica împărăție (a căruia stăpânire și biruință Domnulŭ Dumneđeu să le întărescă în veci) aŭ bine-voitŭ de ne-aŭ rădicatŭ în Domnesculŭ acesta scaunŭ alŭ Valahiei, îndată cât Ni-a fostŭ prin putință, amŭ chibzuitŭ să întocmimŭ folosulŭ și fericirea noroduluŭ celui de subț stăpânirea noastră, că acēsta socotimŭ a fi datoria cea mai mare a unui stăpânitorŭ, dar fiind-că fericirea din nimicŭ alta nu curge, fără numai din buna orēnduială și ocărmuirea obștirii, pentru aceea face trebuință a începe de la acēsta, ca una ce este isvorulŭ curgerilorŭ celorŭ curate, și rădăcina ródelorŭ celorŭ cu bune mirosurŭ; dreptŭ aceea luândŭ în mână rāmurile celea ce sunt cu multe deosebiri ale stăpânirii, și cu scumpătate făcēndŭ băgare de sēmă Epitropiei departamentuluŭ obștescŭ, aflatamŭ nu puține lipse, amestecări și neîntocmirŭ întrēnsulŭ, cuviincioșe véculuŭ celui trecutŭ, iar nu celui de acum, care aducŭ multă zătignire la ocărmuirea cea bună a stăpânirii și orēnduelilorŭ celorŭ cuviincioșe; pentru care bine chibzuindŭ Domnia mea, prin cercetare osirdnică, și, unele adăugândŭ, alte scoțēndŭ și schimbāndu-le, hotărīmŭ prin acest alŭ nostru Domnescŭ hrisovŭ, și întărimŭ întocmirea și buna orēnduială a acestuŭ departamentŭ al epitropiei, ca să-și urmeze întocmai după capitole ce mai în jos se va dice:

Intâiul. Nazîrû și lucrătorii alû trebilorû obșteșci ale acestuî departamentû ce mai jos îl vomû numi, orânduimû Domnia mea ca să fie celû după vreme Dumnélui vel Vorn. alû obștirilorû carele să aibă ședere și la Divanulû Domniei mele împreună cu Dumnélorû velițiî boierî, căutândû pricinile de judecâți ale norodului, de obște, ca într'acest chipû să se și afle de apurarea față înaintea Domniei mele, la poruncile ce vomû avea a da pentru întemplantóre pricinî obșteșci, cum și pentru a ne arêta Dumnélui adese de pricinile și trebile epitropiei, ca să curgă cu înlesnirea lorû.

2. Patru neguțatori din ceî dintêiû ai politieî, de cînste și cu bunû ipolipsisû cu starea lor, de aici, orânduimû să fie epitropî la acest departamentû, cari de împreună cu Dumnélui vel Vornicû să lucreze și să îngrijescă cu osârdie de tôte trebile obșteșci câte mai jos orânduimû, ca cu mijloculû adunării mai multorû chibzuirî de boerî și de neguțatori, și cu osârdia ce vorû face, să sêvêrșască cele mai bune mijlôce drepte și folositoare obștieî.

3. Alți patru boerinași micî, orânduimû ca să fie următori și ascultători trebilorû acestuî departamentû, ce li se vorû orêndui lor spre săvêrșire, cari să și mêrgă unde se vor trimite, și se vor orêndui de către Dumnélui nazîrulû epitropiei în trebile acestuî departamentû pentru lucrarea și desăvêrșirea în vreme, slujindû de apurarea numițiî boerinași la acestû departamentû, care toți aceștia alegêndu-se și hotărîndu-se de noi, să va scrie anume în deosebită fôie pecetluită.

4. Orânduimû la acestû departamentû și patru Logofeti, cari să aibă a fi nelipsiți de la loculû cel orênduitû alû adunării nazîrului și alû epitropilorû, scriindû și țindû condicî curate și socotelî de tôte ale acestuî departamentû; așîșderea și polcovnicia podurilorû o legămû asuprași la această epitropie, care este încărcată și cu trêba podurilorû, după cum au fost și dintêiû de când s'au isvoditû această polcovnicie.

5. Trêba milosteniei și a facerilorû de bine să o caute Dumnélui vel Vornicû alû obștirilorû, de împreună cu orênduițiî patru neguțatori epitropî, cu tôte osârdia și durerea de sufletû, urmândû în tocmăi și întru tôte după osêbitû hrisovulû Domniei mele ce amû datû, coprinđetoriû pe largû pentru cutia milosteniei.

6. Trêba școlélorû țerii să o îngrijescă cu osârdie, silindu-se ca prin bună întocmirea lorû, și prin cheltuelile ce se facû, să iasă dintr'ensele roduri de învățatură și procopsală pămêntenilorû.

7. Ingrijirea podurilorû celor mari Domneșci și ale celor micî ale politieî, să o aibă epitropia acum și tot-deauna, că puindû de a se face și de a se drege tôte spre a veni în puțină vreme la starea acea ce se cuvine ca întru o politie Domnêscă, fiind unû lucru de rușine și mare defăimare acesta a nu avea politia Bacureșilorû, lângă scaunulû Domniei, podurile ei în starea lorû, pătîmindû norodulû de obște; dreptû aceea celea patru poduri mari să

îndătoreşce epitropia să le întemeieze, cu din veniturile ce sunt legate la epitropie pentru facerea podurilor, iară celea mică ale uliilor Bucureştilor, prin îngrijirea epitropiei şi prin epistasia Dumnélorū Zabiţilor politieii, să îndătoreşce înşişi mahalagii prăvălieşi, şi toţi câţi au namestii şi acareturi pe dênsele, ca să le drógă şi să le facă, după cum așa au fost mai înainte datorii lor, şi după cum așa sa urméză şi la împărăteştile politii, de a îngriji fieşce care, mare şi mică, pentru podurile pe care şedă, chibzuindă epitropia a găsi şi alte niscaiva mijloce mai înlesnate, orî caldarâmuri, orî de va fi cu puţină seú juguri aşternute cu pământă şi nisipă; şi în scurtă ceremă în puţină vreme negreşitū îndreptarea şi bună starea podurilor, ca unū lucru ce este celū mai dintăiū trebuinciosū politieii.

8. Tréba izvórelorū de apă şi a cismelelorū să le îngrijéscă cu tótă luarea aminte de a fi îndestulátore norodulū pururea de ape curate, strîngendă veniturile apelorū ce sunt legate la acéstă Epitropie, şi dândū cheltuelile cele orânduite suiulgiilorū, ca să nu aibă cuvântū de îndreptare suiulgiii la vre-o întâmplare de lipsă şi ştricare a cismelelorū.

9. Hrana şi chivernisirea pruncilorū sërmanî, fără de părinţi, adică orfanotrofion să o îngrijéscă cu durere spre a nu se lăsa la pierdere şi fără de nici o căutare întru o politie ca acéstă, cu stăpânire pravoslavnică, fiind şi necinste şi păcatū.

10. Nizamulū Isnafurilorū şi al tuturor meştesugurilorū să îngrijéscă de apururea, ca prin luarea aminte a Epitropiei, şi prin epistasia şi Zabitiaculū D-nélui vel Agă Zabitulū târgului politieii, să fie tóte în bună orânduală, spre a se păzi, adecă, dreptatea obştiei întru tóte, şi să nu pătiméscă norodulū, avendū Epitropia datorie pe tótă vremea pentru preţulū nartului lucrurilor de măn-care, i lucrurilor de purtatū, şi a orî-ce felurî trebuincioşce, şi să facă Domniei mele arétare, ca să dăm porunca cea cūviincioşă de urmare la Dumnélui vel Agă. Aşiderea să cerceteze şi să chibzuéscă mijlocele cele mai bune pentru mai multă eftinătate a celor trebuincioşce obştiei, lucruri atât de ale măn-cării, i de ale portului, cât şi de altele câte s'ar putea a se isvedi şi a se lucra prin fabrice de meştesuguri iscusite, şi să arate la Domnia mea, că găsindu-se cu cale, prin porunca noastră să se pue în faptă; către acéstă să se popréscă seú măcar să se impuţineze acele câte se aducū din ţeri străine lucruri zadarnice şi pricinuitoşce de cheltueli deşarte, şi de pagubă unora şi altora, care numai pentru a se potrive unii altora, facū arétări nebuneşci, pentru care unele ca acelea să facă arétare Domniei mele ca să dăm poruncile ce se va cuveni.

11. Pricinile de averi ale sërmanilorū copii fără de părinţi, lucruri mişcátore şi nemişcátore, seú de sineşi mişcátore, să le caute după pravilă Dumnélui Vorniculū obştirilorū dinpreună cu patru neguţători Epitropii întocmai ca în locū de părinţi, dândū averile lorū întregi la păstrare de rudenii, fără de a se clăti cevaş de alū lorū şi îndatorindu'i a căuta şi de copii, şi de averile

loru, ca să crească și să adauge până voru veni în vârstă, de care să aibă Epitropia a ținea condică într'adinsu pentru averea copiilor fără de părinți, ca să fie știute.

12. Să aibă Dumnélui vel Vorniculă obștiriloru împreună cu orânduții patru neguțatori Epitropi a cerceta pururea și în totă vremea pentru spitalurile săraciloru bolnavi, de se îngrijescă bine de către Iconomiiloru loru, și de își aū sēraciilor bolnavi căutarea și odihna cea trebuinciosă.

13. Să îngrijescă Epitropia pentru nestrâmtorarea, nemicșorarea și neinchiderea uliților de obște și a drumurilor de prin mahalale, de a nu se întinde uni și alții ale coprinde, de care să deē de șcire pentru cei din târgu la Dumnélui vel Agă, iar pentru cei de prin mahalale la Dumnélui vel Spăt. ca să'i zătignescă; pentru care acēsta să se îndatoreze și Meimar-bașa, cu lemnari și zidari Bucuresciloru, de a fi îngrijiți să nu facă urmări împotrivă; așiderea și hotarele orașulu Bucuresciloru precum sunt însemnate cu cruci de juru împrejurū, să se păzescă negreșitū prin îngrijirea Epitropiei și prin Epistasia și Zăbitlăcul Dumnélui vel Spătarū.

14. Să îngrijescă atât Epitropia, cât mai vartos și Dumnélor Zabiții poliției, tot-dé-una a nu sta carele ce vin de afară pe podurile ulițelor Bucurescilor, ci arētând Epitropia la Dumnélor Zabiții poliției, locurile virane, ce aū fost și sunt pentru acēsta, să îndatorescă Dumnélor Zabiții pe toți țeranii ce vin cu orī-ce felurimī de lucruri pentru vëndare ca să tragă la locurile cele rânduite, care să le facă cunoscut și norodulu de obște.

15. Dumnélui Vorniculă și cu orânduții 4 neguțatori Epitropi să aibă luare aminte și băgare de sēmă tot-dé-una pentru zidirile mōnăstirescī, la cele din lăuntru și la cele din afară, de arméză Egumenii și Iconomiiloru loru a face meremeturile cele trebuinciosē, și de țin buna orânduială și podoaba lor.

16. La condicile acestui departament să se scrie și toate Domneșicile nōstre hrisōve, ce dāmū pentru nizamurī obșteșci i ale Isnafurilor, cumū și orī-ce Anaforale și porunci de asemenea madele obșteșci.

17. Unulū dar, din patru Epitropi neguțatori, să aibă asupra și în parte îngrijirea cu deosebire a trebii cutiei de milostenie, după hrisovulū ce amū datū pentru veniturile cutiei și pentru cheltuelile ei; altululū iarăși din patru Epitropi să aibă asupra și în parte trēba școlelorū; altulū iarăși din patru Epitropi neguțatori să aibă asupra și în parte trēba podurilorū, și altulū iarăși din patru Epitropi neguțatori să aibă asupra și în parte trēba apelorū și a orfanotrofiē, fieșce-care însă dintr'ēnșii pentru orī-ce trēbă are orēnduită asupra și în parte, să facă arētare la Dumnélui vel Vornicū alū obștirilorū, ca d'împreună cu Dumnélui să chibzuiască, iară după datorie toți de împreună să se silēscă întru osârdie cu îngrijire pentru acestea, și pentru tōte cele-l-alte trebī ale Epitropiei, d'împreună cu Dumnélui vel Vornicū; puindū toți o rāvnă fierbinte întru cele de folosulū obștei și d'împreună să caute și tōte socotelile, iară fără de scirea

și chibzuirea Dumnélui vel Vornicū, cheltueli să nu fie volnicī a face. Și adunarea pentru lucrare și d'impreună chibzuirea tuturorū trebilorū Epitropiei, să se facă, ori la vre-una din odăile școlelorū, ori la vre-una din mōnăstiri, sēu la casa Dumnélui vel Vornicū, unde acolo la acelu locū alū adunărei, să păzescă și orēnduiții patru boīerinași micī și Logofetiī, păstrāndu-se în cinste acolo și hrisóvele Domnesci ale Epitropiei, și cutia banilorū, și condicile, și catastișele, și tóte sineturile Epitropiei, în bună pază.

18. Osēbită de Dumnélui Vorniculū căruia i s'aū datū locū de ședere la Domnesculū nostru Divanū și este de-apururea înaintea nōstră, aū voie și orēnduiții patru neguțatori Epitropi, când vorū avea vre-o trebuinciosă și grabnică pricină, să se înfățișeze înaintea Domniei mele, ca să arēte trebuința pricinei, iară dupē datorie în tóte Sămbetele d'impreună cu Dumnélui Vorniculū.

19. Iară când se va intēmpla vre-o deosebită, mai mare trēbă obștēscă, care să aibă trebuință de mai multe chibzuirī, să arēte atuncī Epitropia și la Dumnēlorū cinstiții și credincioși boīerīi veliți aī Divanulū Domniei mele, care și Dumnēlorū ca nisce iubitori aī patriei, avēndū datorie pentru ori-ce trebī, vorū socoti cele mai bine folositóre obștei, să se sfātuiască și să chibzuiască d'impreună cu toții și să arēte Domniei mele.

20. La socotelile acestui Departamentū alū Epitropiei de tóte veniturile și cheltuelile, orēnduimū Domnia mea nazirū pe Dumnélui cinstitulū și credinciosū boīerulū Domniei mele vel Postelnicū, ce va fi dupē vremi, ca la tot sfârșitulū unui anū, Dumnélui vel Vorn. alū obștirilorū și cu orēnduiții patru neguțateri Epitropi încheindū socotelile de la tóte veniturile i cheltuelile unui anū, osēbitū ale fie-cărei madele și iscālindu-le D-nēluī Vorniculū și cu patru neguțatori Epitropi, să le teorisescă Dumnélui vel Postelnicū, care socotelī să se scrie în condica Epitropiei, unde tot într'aceeași condică asemenea să se trecă și socotelile anilorū viitori, în rēndū, unele dupē altele, ca să fie cunoscutū prisosulū ce aū rēmasū într'unū anū din venituri, sēu cheltuiala ce aū trecutū mai mult, și la încheierea socotelilorū să se înfățișeze și tóte anaforalele pece-tluite și însemnate de Domnū, cu care aū datū acele cheltueli ce s'aū încheiatū, ca să se spargă, și așa să se arēte la Domnū, încheierea socotelilorū a fieș-cāruia anū.

21. Iară pentru ostenēla și îngrijirea care aū a face, D-nēluī vel Vorn. alū obștirilorū, și cu orēnduiții patru neguțatori Epitropi, cu tóte că aceste trebī la cari se vorū osērdui, adică milostenia săracilorū și cele-l-alte pricinī folositóre obștei, va fi într'adevērū mântuitóre de sufletū fieș-cāruia și pricinuitóre de laudă lorū și patriei întru care locuescū și se chivernisescū, pentru care se cade fieș-care a se protimopiisi, dară dupē cuvēntulū ce ōice, cum că de unde slujesce cine-va, de acolo trebue să și dobēndescă, orēnduimū Domnia mea, ca să iēe Dumnélui vel Vornicū de la Visterie, de unde iēū și cei-l-alți boīerī aī Domniei mele Divaniți, fiind că slujesce și D-nēluī la Divanū, talerī

una mie la triminie, iar la patru neguțătorî Epitropî, să se dea fieș-căruia câte unû pronomion analogon după slujbele și ostanelile lorû, adică de a avea fieș-care dintr'ânșii și câte șese lude scutelnici pentru ajutorul caselor lorû, fiind-că de la acestû felû de folositore sufletescî trebî, nu numai nu trebuie cine-va a cere plată de banî, ci încă se cade să dea și să ajute, care acestû pronomion 'lû vorû avea numiții neguțătorî în cât se vorû afla slujindû acestû Departamentû, iară lipsindû, să piérdă acestû pronomion; să scutescă și ale lorû drepte bucate de vinăriciû i dijmăritû; iară patru Logofeți ce avemû orînduiți, fiind-că nădejdea lorû este în condeiû, le orînduimû léfă din veniturile Epitropiei cu adausû din ce aû fost, adecă la câteșî patru, cu hârtie, pe lună tal. una sută așîșderea și la patru boșerinașî slujitorî acestû Departamentû, fieș-căruia pe lună câte tal. două-șeci, cum și Polcovniculû podurilorû tal. două-șeci; indatorimû dară pe Dumnelû vel Vorn. alû obștirilorû și pe orînduiți patru neguțătorî Epitropî, ca cu râvnă fierbinte, după bunû ipolipsis și credință ce amû datû la ipochimenele sale alegêndu-î de bărbați vrednici și credincioși, să apuce cu totă osârdia trebile Epitropiei, câte orînduimû mai sus, ca nisce pricinuitore de lauda patriei și de binele acela alû obștiei, care 'lû voiesce și 'lû cere sufletulû nostru, lucrându-le neîncetatû spre bane sfârșiturî, ca să cunoșcem Domnia mea în faptă roduri bune, și isprăvi vrednice din ostanelile sale și ca să dobândescă prin acestû mijloou și de la Domnia mea milostiviri și bune respătiri ale slujbelorû și ostanelilorû sale, și de la Dumneșeu ajutorû, vieței și izbăvire sufletelorû, iară când nu le va urma acestea și împotrivă vorû lăsa în lenevire și nesilință trebile și binele obștescû, seû se vorû dovedi în vreauna necredincioși, atunci ca unû vinovatû și Domniei mele și patriei, se va osândi în adevêrû și cu lepădare de cinste și cu cădere în urgie, și va avea a da sêmă și la Dumneșeu; dreptû aceea poruncim cu hotărire neștrămutată, ca tôte mai sus numitele bune orîndueli să se păzescă și să se urmeze în faptă negreșitû; întărindû hrisovulû acesta cu însăși Domnesca noastră iscălitură și pecete și cu credința luminaților prea iubiților Domniei mele fii: Mihail Vvd., Alexandru Vvd., și cu credința D-nelorû cinstiților și credincioși boșerilorû veliți ai Divanulû Domniei mele: Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarû, Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus, Pan Dumitrașco Racoviță vel Banû, Pan Manolache Crețulescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Ión Damaris vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vorn. alû obștirilorû, Pan Iorghache Suțu vel Hatmanû, Pan Ștefan Văcărescu vel Logof. de țera de jos, Pan Isac Ralet vel Logof. alû obiceiurilorû, Pan vel Postelnicû, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerû, Pan Iordache Slătineanu vel Paharn., Pan Nicolae Golescu vel Stolnicû, Pan Dimitrie vel Comis, și Ispravnicû Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus. Și s'aû scrisû hrisovulû acesta în anulû dinteiû dintru ântăia Domnie a Domniei mele aici în orașulû scaunulû Domniei mele Bucuresci, la anii de la zidirea lumei

7307, iară de la nascerea Domnului Dumneđeū și mântuitorulū nostru Isus Hristos 1798 în luna lui Ianuarū 22, de Răducan Poenaru biv. III-lea Log. condicarū de Divanū.

Cod. XL, fila 7.

Anexe la pag. 178

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Fiind-că prin Domneșcile nōstre hrisōve ce s'aū făcutū pentru buna orânduială și întocmirea Epitropiei de obște, s'a datū hotărirea Domniei mele, cuprinđetōre, ca împreună cu Dumnelui vel. Vornicū al obștirilorū să fie și patru neguțători omeni cinstiți și de credință, ca fieș-care dintre acești patru neguțători, să'si aibă în parte orânduia îngrijirea slujbei sale, făcēdu-li-se si câte unū pronomionū de scutelnici pentru ajutorulū caselorū lorū; decī dară, iată orânduimū pe Ioan Scufă să aibă deosebită îngrijire a cutiei de milostenie, pe Spirea Cazoti a podurilorū, pe Mihaiū Chiriță alū școlēlor, și Petre Vasiliu alū cișmelilorū și a orfanotrofonū, și iarăși cu toți de împreună și cu Dumnelui vel Vornicū să fie următori și silitorī pentru bună sēvârșire a acelorū mai sus numitelorū trebī, și tuturorū trebilorū Epitropiei, urmāndū întocmai la tōte după cuprinderea Domneșcilorū nōstre hrisōve; și poruncimū mai sus numiților orānduiți negustori Epitropi, mai ānteiū să cetiți cu luare aminte Domneșcile nōstre hrisōve, și făcēnduvē bine înțelegētorī, la ce orānduială de trēbă mare v'amū orānduitū Domnia mea, să puneți cea mai desēvârșită osârdie cu credință din tot sufletulū la tōte, spre a nu se face vre-o urmare în potriva Domnescilorū nōstre hrisōve, ca să vē arētați cu slujbă plăcută, care pricinuesce nu numai folosū sufletescū și laudă de la omeni, ci și mila Domniei mele o veți trage asupra-vē. — tolico pisah gd. — 1798, Februarie 3.

Cod. XXXIX fila 13.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Cinstitū și credinciosū boierule alū Domniei mele vel. Vornicū al obștirilorū, Radule Golescule, fiindū în Domnescile nōstre hrisōve ce s'aū făcutū pentru buna orânduială și întocmirea Epitropiei de obște, cuprinde ca să fie și patru omeni de credință, care fieș-care să'si aibă în parte orānduiala slujbei sale, iată orānduimū Domnia mea pe biv. alū 3-lea Logofētū Marin la trēba podului, și pe Anton biv. alū 3-lea Logofētū za taină la trēba școlēlorū, i pe Grigorie biv. Logofētū za taină la trēba cutiei de milostenii, și Iordache biv. alū 3-lea Logofētū la trēba cișmelelorū și orfanotrofieii, cărorā să le arēți porunca Domniei mele ca să fie cu supunere și ascultare fieș-care la orānduiala slujbei lui, cu silință și următori a le sēvârși fără de lenevire, ținēndū condice curate pentru tōte, cu urmare întocmai după coprinderea Domnescilorū nōstre hrisōve, ca după slujba lorū ce va arēta să fie pururea umbriți de mila Domniei mele, tolico pisah gd. — 1798, Februarie 5.

Cod. XXXIX fila 15.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoie

Cinstitū și credinciosū boșerule Domniei mele, vel Vornice alū obștirilorū Golescule, fiind-că în Domnescile noastre hrisóve ce s'au făcutū pentru buna orânduială, și întocmirea Epitropiei de obște coprinde ca să fie și patru Boerinași supuși și ascultători pentru trebile Epitropiei, iată orânduimū Domnia mea pe Costache Tufeanul, Costache Greceanul, Mateiū Greceanul și Răducianul Garamanlău, cărora să le arăți porunca Domniei mele, ca să slujescă cu credință și să fie supuși pentru ori-ce slujbă la care se vorū orându, silindu-se a le sėvărși fără de lenevire, cu urmare după copriinderea Domnescelorū noastre hrisóve. — tolico pisah gd. — 1798, Februarie 5. Cod. XXXIX, fila 15.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Prea Sfinția Ta Părinte Mitropolitū, i Dumneavóstră cinstițilorū și credinciosū boșerilorū Domniei mele vel Bane Dumitrache Ghica, biv vel Bane Mavrocordat, Epistatule alū Postelniciei, i biv. vel Bane Racovița, i biv. vel Vist. Scarlat Ghica, și vel. Logofetū de țera de sus Scarlat Campinene, fiind-că face trebuință a se căuta socotelile Epitropiei de obște, atât de la létū 1797, cât și de la létū 1798, poruncimū Domnia mea, să vė adunați la unū locū, și să socotiți socotelile Epitropiei, căutându tóte sineturile după obiceiū, de care să ni se facă arėtare curată. — tolico pisah gd. — 1799, Ghenarie 31.

Cod XXXIX, fila 198.

Anexa la pag. 180

Dregătoriile ce s'au făcutū cu. fóie pecetluită, și s'au datū la Visterie, și este să plătescă după cum mai jos arată obicinuitulū avaetū alū cutiei:

Taleri

- 120 Dumnélui vel. Logofetū Dimitrache Racovița.
- 50 Dumnélui Paharnicu Gregorie Greceanul.
- 30 Dumnélui Serdar Costache Mihalache.
- 30 Dumnélui Medelnicer Gheorghe proin vel. căpitan.
- 30 Dumnélui Medelnicer Romanit.
- 20 Dumnélui Șătrar Stavri.
- 20 Dumnélui Șătrar Iordache.
- 20 Dumnélui Șătrar Dimitrache Sihleanul.
- 20 Dumnélui Cluceru za Arie a luminatului Bez-dadea.
- 30 Dumnélui Medelniceru Teodorache Arcuda.
- 40 Dumnélui căpitanū za Lefegi Costandin zet Starostea.
- 20 Vătavū de Visterie proin Ciubucciu.
- 20 Vătavū de paharnicie Ionița Chirița.
- 20 Vătavū de Divanū Iancul Mihalache.
- 20 Polcovnicū de târgū Nicolae Buzescu.

- 20 Polcovnicŭ de ciocli Dimitrache.
- 10 Polcovnicŭ de politie Grigorascu.
- 10 3-lea Logofetŭ zet. Canache.
- 10 3-lea Logofetŭ Dinul sin Starostea.
- 10 3-lea Logofetŭ Dimitrache Gordescul.
- 10 3-lea Vist. Nicolae de la Piteșci.
- 40 Căpitan za Dorobanți Stan.
- 10 Polcovnicŭ de Cerneți Costache.
- 50 Proin Ispravnicel za Curte Manolache.
- 40 Stolnicu Alecu sameșulŭ Visteriei.

700 Adecă șapte sute.

Cod. XXXIX, fila 82.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Poruncimŭ Domnia mea D-luŭ vătașe de Aprođi ce te orânduimŭ Zapciŭ, să apuci pe fieș-care și după acestă fôie să împlinesci banii negreșitŭ dreptulŭ cutiei, ce are a lua fără prelungire, fiindŭ sciută trebuința de cheltueli ce are cutia. — tolico pisah gd. — 1798, Septembrie 18.

Cod. XXXIX fila 82.

Io Costan. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahisocie

Dumnélui cinstitŭ și credinciosŭ boierulŭ Domniei mele vel Vornice alŭ obștirilorŭ pentru đeciuală din mila vinăriciului mônăstirilorŭ ce daŭ la cutie, fiind-că la hotărîrea ce s'a făcutŭ dintru începutŭ de Domnia-sa fratele Alexandru Vodă Moruzi, nu se coprinde a da și Metropolia cu Episcopiile, precum și în urmă în Domnia sefului nostru Alexandru Vodă Ipsilantŭ, iarăși nu a fostŭ supărate Metropolia și Episcopiile, poruncimŭ Domnia ca să nu supere nici de acum înainte Metropolia, Episcopia Rômnicului, Episcopia de Argeșŭ, și Episcopia Buzêului de acestă đeciuală a milei vinăriciului, și de s'aŭ luatŭ de către taxildarii județului niscariva bani de đeciuală dintr'aceste mili să întorcă înapoi. — 1798, Octombre 31.

Cod. XXXIX fila 102.

Anexă la pag. 179.

Hrisovulŭ pentru cutia milelorŭ.

Nu numai pentru pricinile celea cu multe deosebiri și chipuri, socotimŭ a fi datoria Domnilorŭ de a trâmite și a orêndui dregători și căpetenii la Eparhiŭ spre paza pravilelorŭ, spre izgonirea nedreptății, spre ținerea buneŭ orêndueli, ci și pentru mângâerea și ajutorulŭ celorŭ ce curgerea vremii, ori din nașcere, seŭ după nașcerea i-aŭ gonitŭ și i-aŭ dusŭ în starea unei mari sărăcii, se cade de a îngriji, că toți cei ce aŭ hotărâtŭ a locui în politie și mai alesŭ cei mai mari și sprijinatorii norodului, trebue a o socoti acêsta ca o lege din fire,

nepovățuită de la altul, și ca o datorie obștescă și fără tăgăduire, să ajute adecă pe cei scăpătați, să rădice pe cei căduți, să mângâe pe cei ce se trudesă, în scurtă să stăe împotriva, și să întâmpineze întâmplările prefacerii vieții omenești, căci vedem și pe cei cu viață de hiéră, care nici au, nici nu pricep felurile legilor noastre, ce se cuvînu la viața politică, că pe acel căduț în stare ca aceea, nu numai curatu'lu cunosc, ci cu băgare de sémă (măcar cu mijlocu varvaricesc) 'lă și păzesc între ei; decî dintru acésta să adună cu firea omenescă (de nu se va schimba de răutatea ce este multă în lume, prefăcîndu-se din bună, în rea) pôte a striga cu glas răsunător și neîncetat învîlîndu milostivirea și ajutorul ce trebuie a arăta toți de obște către cei scăpătați, cu acest fel de fire, dar noi creșînd și socotînd folosul supușilor noștri, și celor scăpătați ca însuși al nostru, îndată ce ne-am rădicat pe scaunul Domniei noastre, nu am lipsit mai întăiu a cerceta și a băga de sémă, nu numai pentru starea cutiei milosteniilor, i pentru cele după lege drepte venituri ale ei, i pentru orînduiala urmărilor, ei, ci și pentru cumpănirea împărțirii ce se face a milosteniilor; care acestea cu de-amăruntul cercetîndu-le, aflam nu puțină rea orînduială și mare catahrisis; pentru aceea, după ce am încheiat mai întăiu departamentul epitropiei, care era lucrători aceștii trebî, prin Ipochimene cuvînciose la epitropie, precum se cuprinde în hrisovul nostru ce s'au dat pentru acésta, mai ajutîndu-o deocamdată cu cât-va, pînă ce cu vreme prin ajutorul Dumneșcesc vom mai adăuga și celea mai mult de cât acestea, și îndreptînd urtele orînduiei trebuinciose cutiei; am hotărît să urmeze capetele mai jos arătate, întăriindu-le cu acest al nostru hrisov, prin care orînduim întăiu veniturile ei, adecă: tal. 500 de la Visteria Domniei mele pe fieș-care lună, tal. 1000 de la cumpărătorii oieritului la vremea aceștii slujbe, tal. 340 de la cumpărătorii dijmăritului, adecă de fie-care județ câte tal. 20; tal. 340 de la cumpărătorii vinăriciului; tal. 300 din vămî; tal. 500 de la ocnari; iară când slujbele acestea se vor căuta în credință, să se deé numiții bani de la Visterie seú de la cămara Domniei mele, tal. 500 de la Episcopia Argeșului; tal. 200 de la Episcopia Buzeului la zilele praznicelor lor. De la Dumnelor boerii Domnii mele când îmbracă caftane, seú când se orînduesă în trebî ale judecătoriei și alte epistășii, adecă tal. 160, vel Ban; tal. 80 biv. vel Ban orînduindu-se judecători; tal. 80, biv. vel Vornic rînduindu-se judecătoriu, tal. 150, vel Vornic de țera de sus; tal. 130 vel Vornic de țera de jos; tal. 70, biv. vel Logof. rînduindu-se judecător; tal. 120 vel Log. de țera de sus; tal. 400 vel Spătar; tal. 150, vel Hatman; tal. 400, vel Vist.; tal. 100, vel Vornic alu obștirilor; tal. 120, vel Log. de țera de jos; tal. 70, vel Log. de obiceiuri; tal. 200, vel Postelnic; tal. 100, Ispravnicul politiei Bucureșilor; tal. 60, vel Clucer; tal. 150, vel Căminar; tal. 50, vel Paharnic; tal. 150, vel Cămăraș; tal. 40, vel Stolnic; tal. 150, vel Comis; tal. 150, vel Agă; tal. 150, vel Gramatic;

tal. 30, vel Serdarŭ; tal. 30, vel Medelnicerŭ; tal. 30, vel Slugerŭ; tal. 50, vel Ispravnicŭ de curte; tal. 50, vel Pitarŭ; tal. 100, vel Armaşŭ; tal. 50, vel Portarŭ; tal. 20 vel Şătrarŭ; tal. 20, vel Clucerŭ de Arie. Aşîderea să deé tal. 40, vel Cuparŭ; tal. 100, vel Vameşŭ pentru carvasara; tal. 20, vel Cămăraşŭ de ocne pentru Caftanulŭ seŭ; tal. 20, vel Vameşŭ pentru Caftanulŭ seŭ; tal. 30, vel Logof. de ţera de sus; tal. 30, vel Log. de obiceiurŭ; tal. 10 III-lea Log. de sus; tal. 19 III-lea Log. de jos; tal. 10 III-lea Vist.; tal. 10 III-lea Postelnicŭ; tal. 10 III-lea Log. de obiceiurŭ; tal. 10, Log. de Visterie; tal. 10, Log. de Spătarŭ; tal. 10, Logofetŭ Agieŭ; tal. 40, căpitanŭ de Lefegŭ; tal. 40, vătafŭ de Aprođi; tal. 40, vel căpitanŭ de darabanŭ; tal. 30, ciauşŭ de aprozi; tal. 20, vătafŭ de copii; tal. 20, vătafŭ de Visterie; tal. 20, vătafŭ de păhărnice; tal. 20, vel căpitanŭ de cazaci; tal. 20, Bas bulucŭ başa; tal. 20, ceauşŭ spătărescŭ; tal. 20, ciauşŭ Agiescŭ; tal. 10, II-lea Comisŭ; tal. 10, III-lea Comisŭ; tal. 30, II-lea Pitarŭ; tal. 10, II-lea Armaşŭ; tal. 10, II-lea portarŭ; tal. 20, polcovnicŭ de pórtă; tal. 10, polcovnicŭ de siimenŭ; tal. 10, polcovnicŭ de vânători; tal. 10, polcovnicŭ de podŭ; tal. 20, polcovnicŭ de Têrgovişte; tal. 20; polcovnicŭ de ciocli; tal. 5, III-lea Armaşŭ; tal. 5, III-lea portarŭ; tal. 20, Log. hătmănieŭ; tal. 10, polcovnicŭ hătmănieŭ; tal. 20, Ispravniculŭ politiei Bucureştilorŭ; tal. 10, polcovnicŭ ispravnicatului Bucureştilorŭ; tal. 25, Vornicu de haremŭ; tal. 15, gramaticŭ Dómneŭ; tal. 30, Mehtupciu; tal. 10, II-lea spătarŭ; tal. 15, Muhurdaru; tal. 30, divictaru; tal. 20, vătafu de curte; tal. 60, II-lea cămăraşŭ; tal. 25, II-lea grămăticŭ; tal. 10, cafegi-başa; tal. 10, III-lea gramaticŭ; tal. 20, Secerulŭ; tal. 10, rahtivanu; tal. 10, cafegŭ başa; aşîderea şi de la Epistatulŭ cărnii; tot 200, Epistaŭi menzilhanellilorŭ; tal. 250. de la đi ântăiŭ a lunii trecute înainte şi de la gelep-başa; tal. 200. Dumnelorŭ judecători a trei departamenturŭ de aici căŭi aŭ lėfă pe lună mai multŭ de cât tal. 50 să deé câte tal. 20 la cutie, iară căŭi aŭ lėfă câte tal. 50 seŭ mai jos, să deé câte tal. 10. Aşîderea şi judecătorulŭ spătărieŭ şi agieŭ. Dumnelorŭ boeri de la Craiova, adecă Dumnelŭ Caimacanu tal. 200. Gramaticŭ talerŭ 30. Alŭ III-lea Logofetŭ talerŭ 10, polcovnicŭ talerŭ 20. Armaşu talerŭ 10, alŭ II-lea portarŭ talerŭ 10, polcovnicŭ de Cerneŭ tal. 10; asemenea şi boeriŭ judecători de la Divanu Craiovei, şi de la 2 Departamenturŭ de acolo, să deé precum amŭ đisŭ, ca şi judecătoriŭ Departamenturilorŭ de aici; de la patru negustoriŭ Epitropŭ ai departamenturilorŭ obştilorŭ de aici câte tal. 20; de la fiesce care Ispravnicŭ alŭ judeţului câte tal. 50, iară Judecătoriŭ judeţului câte tal. 10. Căŭi însă vorŭ rămēna in ofchion alŭ lorŭ, seŭ în cele-l-alte Epistasiŭ mai mult de cât unŭ anŭ să aibă a da pe tot anulŭ acestŭ ajutorŭ la cutie. Egumenŭ când se orânduescŭ să aibă a da dintr'a lorŭ, iarŭ nu de la Mânăstiri, cei de la Mânăstirile mari câte tal. 40, iar cei de la Mânăstirile mai micŭ câte tal. 20. Neguŭatoriŭ companiştŭ cari sunt privilegiaŭi cu hrisovŭ, adecă Capanlăŭ, cum şi gelepi, de la toŭi tal. 300. Aşîderea şi negustoriŭ care iaŭ de la Visteria

Domniei mele cărți pentru alișverisuri de vite și altele, să deé la luarea cărței talerî unului.

Fiind că pentru Catahrisisă care se urma în pricina pereusiilor celor morți, de se isterisa și se mânănea rudele și clironomi de dreapta clironomia loră ce li se cuvine după pravilă, cu pricina ajutorului cutiei de milostenie, amă ridicat Domnia mea cu totulă acea rânduială, hotărîmă ca prea sfinția sa părintele Metropolit Ungro-Vlahiei, pe toți duhovnicii de obște să i îndatoréscă și să le deé învătăură și poruncă, ca să fie datorî întru îngreuiarea oprirei darului său, să îndemne pe fie-care creștinu mirénu, sau preotă mirénu la sfîrșitul loră, ca să lase acea ce se va proerisi la cutie analagonă după perusia lui, pentru folosul și pomenirea sufletului său, ca la ună locă cuviinciosă, de unde se ajută și se mângâie mulți săraci și scăpătați, iară Arhieriei, Igumenii, și cu ună cuvânt tótă partea călugărilor, preoți și călugări, orî prin cuvânt său prin diată și să deé la cutie a treia parte, iară când acésta nu va urmao întocmai precum orânduimă, atunci să ié la cutie tótă perusia călugărului. Vre-ună lucru nemisăcătoră de va aferosi cine-va la cutie, acel lucru să nu se vîndă, ci să rămâie a-l căuta Epitropia ca un acaretă și sigură *Irată* ce este, Căți din *proeresis* al loră, orî de față său prin taină voră avea a da la acésta cutie vre-ună ajutoră, să pótă a merge și înșiși ca să arunce în cutie. Așîderea să dea la cutie prea sfinția sa Metropolitulă țerii, când se învrednicesce a se face Metropolită nouă tal. una mie, precumă și părinții Episcopă ai Râmnicului ai Argeșului și ai Buzăului câte tal. 500. Iară preoții și Diaconii din tóte Eparhiile țerii, după numărulă ce sunt arătați în hrisóvele vechi de 3500, să deé ceia ce au dată și până acumă, adică câte tal. patru pe ană, din care să iéie cutia partea sa pe jumătate, precumă s'au urmată, iară cea l-altă sunt ale școleloră, cari bani să i facă părinții Arhieriei negreșită pe toți teslimă la orânduitele două soróce; asemenea și răsura de la bani bresliilor, după orânduiala hrisóvelor care le-amă vădută Domnia mea, să-și iéie cutia.

Deciuală din milele mônăstirescei ale vinăriciului, să-și iéie cutia deplină la vremea ce-și iaă și mônăstirile milele loră de vinăriciu, cumă și acei tal. 1500 de la lemna și zidari, precumă și de la mezatură cele câte două parale la leu de la cumpărată, i de la hirotonii câte tal. 5 preotulă, și câte tal. doi și jumătate diaconulă, i de la tabacă câte două-deci și șese de parale ocaua celui străină, și câte optă parale ocaua celui din țeră, mai scădendă pe tăbăcari din cea de mai nainte. Orânduimă Domnia mea asupra cutiei nazără pe Dumnelă vel Vornică ală obștiriloră, și pe cei patru neguțatori Epitropă ce sunt arătați prin deosebita fóie pecetluită, din care unulă să aibă deosebita îngrijire și Epistasia în parte și asupra cutiei, iară la lucrarea și osărdia ce trebue să se facă la acésta trebă a milosteniei, cum și la cele-alte trebă ale Epitropiei după hrisovulă ce deosebită amă dată Domnia mea pentru întocmirea acestui Departamentă, să fie câte-și patru dinpreună cu Dumnelă Vorniculă

următorii și silitorii, cari să se osirduiască acum și în totă vremea fără de lenevire pentru strîngerea nu numai sus numitelor venituri ale cutiei, ci și pentru altele întimplătoare, care se vor orîndui la cutie după cuviința de a le face tacsil, și când voru întîmpina vre-o discolie, să cêră ca să li se dea totu ajutorul de la Domnia mea, dicem și ca mare îngrijire să aibă Dumnélui vel Vorniculă nazărulă, și cu orînduiții patru neguțătorii Epitropii de a lipsi catahrisisă acela ce se urma mai nainte și pênă acum la banii cutiei de milostenie, cheltuindu-se și risipindu-se fără de cuvânt dreptu, rămîindă atâția și atâția sêracii vrednici de milă lipsiți, și orî vre-ună obrază deosibit, orî mai proști necunoscuți, orî vre-o fată sêrmană de măritat, sêu verî-cine ară fi, după jalbele ce voru da rînduindu-se spre cercetare la Epitropie, Dumnélui Vorniculă dinpreună cu patru neguțătorii Epitropii să aibă a cerceta și de față și pe subț cumpătă de starea aceluia ca să afle în adevêr și prin cercetare și prin vedere de i se cuvine ajutoru și de este vrednic de milă, și fără de a căuta hatăr și prietenie sêu vre-o mijlocire, dreptulă adevêră, în cugetă curatū, să arête Domnului prin anafora iscălită de nazîr și de patru neguțătorii Epitropii starea aceluia și ca câtă milă i se cuvine ajutor la lipsa și trebuința lui, după starea cutiei, socotindă că sunt și alții atâția și atâția sêracii asemenea, și pecetluindu-se și însemnându-se cu condeiulă Domnului însăși acea anafora, așa să pôtă a da ce se va orîndui, iar pitacele de poruncă pentru bani din cutie, orî cu nume, orî făr de nume, sêu altă mijlocire de orînduială, cu totulă le rădicamă Domnia mea, să nu se mai facă, fără de numai cum amă dîsă mai sus, prin anaforaua Vornicului, și a cîteșii patru a neguțătoriloră epitropii pecetluită și însemnată de Domnă, orî pentru mult, orî pentru pușin, socotindu-se bine la acêsta Dumnélui nazîrului și cu negustoriiă epitropii, că nu numai vătămăre de sufletu voru avea când nu voru căuta treaba milostenieiă întru cugetă curatū, rêmîindă pécătuiți a da sêmă înaintea lui Dumneșeșu, ci și de la Domnia mea voru avea răsplătirea când se voru dovedi necredincioșii. La tot sfârșitulă unuî anū să fie datoră Dumnélui Vornicu obștiriloră împreună cu ceii patru neguțătorii Epitropii a 'și da socotela osăbită a cutiei, întru care să se arete nu numai toate veniturile cîte mai sus numim, ci și celea întimplătoare, i cheltuelile, sub iscăliturile tuturoră; unde amă orînduită Domnia mea pe celū după vremi vel Postelnică să fie nazîră asupra socoteliloră Epitropiei de obște, ca să se teorisască de către Dumnélui, care socotelii să se serie în condica Epitropiei, unde tot întra-ceașii condică asemenea să se trêcă și socotelele aniloră viitorii în rîndu una după alta, ca să fie cunoscută prisosulă ce aș rêmăsă într'ună anū din venituri, sêu cheltuela ce aș trecutū mai mult, și la închierea socotelii să se înfășeșeze și tôte anaforalele pecetluite și însemnate de Domnă, ca să se spargă, și așa să se arête la Domnă închierea socotelei a fieș-cărui anū; iară pentru ostenela ce are a face Dumnélui vel Vornicū alū obștiriloră, cum și orînduiții patru neguțătoriiă epitropii, măcarū că acêstă trêbă a milostenieiă sêraciloră, la care să

voră osirdui, va fi în adevărul mântuitoare de suflet, pentru care tot creștinul este dator să se osirdui fără de plată, dar cu toate acestea, fiind-că lângă această treabă a milosteniei săracilor, sunt încărcate și cu cele-lalte treburi obștești ale Epitropiei, amă orânduindu-mă Domnia mea, prin deosebitul hrisovului Domniei mele, care amă dat pentru întocmirea acestui Departament al Epitropiei, aceea ce s'au cădută, atât pentru Dumnelui Vornicul, cât și pentru patru orânduiri neguțătorii Epitropii, i pentru patru boerinași și Logofeți; dreptul acea poruncimă ca toate acestea să se urmeze întocmai; și amă întărit acestul Domnescu hrisov cu însăși Domnesca noastră Iscălitură și pecete, și cu credința luminaților și prea iubitorii Domniei mele fii: Mihail Vvod., Alex. Vvd. și cu marturia D-lor cinstiților și credincioșii boerilor veliți ai Divanului Domniei mele: Pan Nicolae Mavrocordatul vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus, Pan Dumitrascu Racovița vel Ban, Pan Manolache Crețulescu vel Vornic de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Ioan Damaris vel Vornic de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornic al obștirilor, Pan Iorgache Suțu vel Hatman, Pan Stefan Văcărescu vel Logof. de țera de jos, Pan Isaac Ralet vel Logof. al obiceiturilor, Pan . . . vel Post. Teodorache Iuliano vel Clucer, Pan Iordache Slătineanu vel Paharnic, Pan Nicolae Golescu vel Stolnic, Pan Dimitrie vel Comis și Ispravnic Pan Nicolae Basaraba vel Logof. de țera de sus; și s'au scris hrisovul acesta în anul d'ânteiu dintru antea Domniei mele aici în orașul București la an de la zidirea lumii 7307, iară de la nascerea D-lui Dumneșu și mântuitorul nostru Isus Hristos. 1798. în luna lui Ianuarie 22. De Iacovache Logof. de taină.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

Cinstiți și credincioșii boierulii Domniei mele Dumnelui vel Vorn. al obștirilor, fiind-că cu orânduiala leflor ce se fac de la Epitropie la obraze scăpătate, câte numai până acum s'au hotărît, vedem o sumă îndestulată, care după iraturile Epitropiei, nu mai ară rămânea altul mijloc de putință și pentru vre-unul ajutor deosebit la vre-unul loc prea trebuincios, de aceea dară D-neta trebuie să chibzuescă mai din vreme și să socotescă a nu mai orânduiri lefi, căci precum diceră, iraturile Epitropiei nu au catastasu atâta de mare, și așa veți urma Dumneșu de acum înainte. totii pisah gd. — 1798, Sept. 17.

(Lista grecăscă scrisă românește sub No. 26 Fila 82).

Cod. XXXIX fila 81.

Anexa la pag. 181

Hrisovul Logofeției de obiceituri

O râvnă desăvârșită avându-mă Domnia mea de a pune în faptă câte sunt de folos, trebuință și podoba acestei de Dumneșu păzită țera noastră, nu amă lipsitul de cum amă ajuns cu ajutorul lui Dumneșu la scaunul acesta a chibzui și cele ce sunt spre buna orânduială și podoba ei și găsindu la orên-

duiala și obiceiurile politicescî, pentru trebuința și folosul țerei o Logofeție osebită întocmită de Domnia sa sefulu nostru Alexandru Ipsilant Voivod, o adunătore de tôte obiceiurile și orênduelile politicescî, și de privileghiurile pămêntului acestuia cîte mai jos se voru numi, în care să scrie tôte după orênduiala lor, ca să fie cunoscute și ca să se păzescă de-apururea și în tótă vremea cu cuviință și cu statornicie, ca unu lucru ce neavêndu-lu mai nainte țera, cîte se făcea, une-orî se făcea într'unu chipu, alte orî într'altu chipu, adecă fără de nici o orênduială întocmită, la care gășindu acéstă întocmire și aședare de Logofetiu mare alu obiceiurilor și sub dênsulu alu doilea și alu treilea i patru Logofetii micî ; acésta dară orênduială după ce mai ântêiu chibzuid-o și Domnia mea, amu aflat-o de trebuința țerei, care o amu întăritu, făcêndu și vel Logof. de obiceiuri și voimă ca prin îngrijirea nevoinței și strădania acesteî Logofetii să se scrie Istoria, orênduiala politicescă, și dregătoriile țerei nôstre, cei de Dumneșeu păzite și să se păstreze la acéstă Logofeție, una ca să fie cunoscute pe deplin cele de cuviință, atât ale tuturor împreună, cât și ale fieș-căruia orășanū în parte, și alta ca să se alcătuiască și să fie de-apururea în țera o întocmélă necurmată fără greșelă, care este vêfulu bunătăților la tôte lucrurile și la tótă însoțirea politicescă a ômenilor, și Logof. avêndu rêndu după Logof. vel țera de jos, și ținêndu toiașu, să ședă împreună cu cei-l-alti boieri ai Domniei mele, la Domnesculu nostru Divanū și la cele-l-alte adunăi, și să judece împreună cu cei-l-alti și când se face înălțare de dregători seș se dau boierii și se sêvêrșesc altele obiceiuri, i țeremonii, atât politicescî cât și biserescî, să se afle față pentru îndreptarea și povața în ce chipu se cuvine a se face urmare după obiceiuita lor orênduială ; să aibă acéstă dregătorie a Logofetiei de obiceiuri léfa aceea ce au și D-nêloru veliții Logofetii ai Divanulu Domniei mele, de la Visterie, cum și alu II-lea Log. i alu III-lea Log. și patru Logofetii micî ai Logofetiei de obiceiuri, să aibă asemenea léfa de la Visterie după cum și ai Divanulu ; așiderea să aibă acéstă Logofeție a obiceiurilor și iraturî de la slujbele Domnescî ce se strigă la cehii vechi după cum s'au urmatu și anul trecutū, adecă pe cât iéu amêndoî D-nêloru veliții Logofetii cu doi (2) Logof. să iéu acéstă Logofeție pe jumătate și împărțindū trebile acesteî Logofetii în cincî capete :

1. În istoria Domnilorū Valahiei, adecă să se facă adunare de tôte letopisițiile ce s'au scrisu după vremi de ômeni cu sciință pentru oblăduirea țerei, cu schimbările și prefacerile ei, împreună și cronologia Domnilorū și ocârmuitorilorū pe scurtū.

2. În geografia țerei : cum se hotărâșce cu cele din afară ale ei, adecă cu prea puternica Impêrăție și cu pămêntu străinū, precum hotărnicia țerei despre partea Banatulu și cu Transilvania, ce s'au făcutu prin ômeni împêrătescî la létu 1792, după pacea de la Șiștov, i sinetulu ce s'au datu nemșesce și turcesce pentru cêrcetarea hotarelorū de către comisariî Austrienî la mâna Efenșilorū

... ai Prea Inaltei Porți, și hotărnicia hazurilor Austriecescă ce s'au făcutu din poruncă Impărătescă cu Mumbașirū în Domnia lui Ștefan Vodă, cum și cercetările ce s'au făcutu mai în urmă și privileghiurile țerei, hatiserfirilor ce s'au datū după vremi pentru privileghiurile ei și câte se vorū mai da să se scrie în condicile acestei Logofeții, iară cele adevărate să se păstreze la Mitropolie, de unde să se iee adeverință înscrisū cumcă s'au datū acolo, care adeverință să se trecă la condică.

2. In cele ce se cuvine la Domnū, de la începutulū Domniei pēnă la sfârșitū, adecă venirea Domniei de la Țarigrad, pēnă se aședă în scaunulū Domniei, țeremoniile ce se obicnuiescū a se face mai desū seū mai rarī, precum: alaiū la sērbătorī, felurimile de eșirī ale Domnilorū din Curtea Domnēscă, afară de țeremoniile ce se facū peste anū la Curtea Domnēscă: nunte Domnescī, cununii și botezurī Domnescī, întâmpinări de solī și de alți mosafirī.

4. In bisericēscă orēnduială și acēsta în douē, în de obște cum sunt mezaparișile bisericescī și în parte cum se urmēză cele de cuviință a fiteș-căruia din ceī din cinulū bisericesc, și cum se face aședarea de Mitropolitū, de Episcopī și de Egumenī de la mōnăstirī mari și mici, să fie scrise la acēstă cancelarie, și la tōte acestea când se face, să se afle după trebuință Logofētulū de față spre a arēta orēnduiala lorū.

5. In orēnduiala politicēscă, și acēsta în douē, în deobște, pentru care se cuprinde în parisiile Domnescī, și în parte care este boierile și veniturile lorū, de care cuvēntămū aici la acēstū cap. adecă meseriile tuturorū dregătorilorū mari și mici, veniturile lorū și datoria ce are fieș-care a sēvērși tōte acestea, să fie trecute în condica de obiceiurī, și acēstă Logofeție când se înalță cinevași la vre-o boierie, să fie datore să dēe la celū ce iē boierie în scrisū însemnare, care să cuprindă orēnduiala acelei boierī, și datoria ce are a urma, cum și havaeturile seū bacșifulū ce este obicnuitū a da acea boierie la îmbrăcatu caftanulū verī-cuī, iarăși de la acēstă Logofeție să arēte și să se dēe fōie anume și legile celorū ce sunt în dregătorī, și orī-ce slujbă seū boierie, cu tōte că sunt scrise la Visterie fiind-că de dēnsă se și daū, să fie însă și la condica acestei Logofeții scrise și de la acēstă Logofeție să se facă arētare fiteș-căruia dregătorū orēnduitală lēfă împreună cu cea-l-altă orēnduială de urmarea datoriei, boieriei și slujbei lui; iară altele ce vomū mai chibzui Domnia mea că sunt de cuviință a se da pe sēma acestei dregătorī pentru îndeplinire le vomū orēndui și le vomū întocmi prin deosebită carte a Domniei mele, în care se va arēta anume și ce altū venitū are acēstă Logofeție, și din ce Deci întărimū aceste capete printr'acēstū Domnesculū nostru testamentū și voimū ca să se păzēscă cele ce se cuprindū într'ensulū precum le orēnduimū și să se urmeze nestrămutatū, spre întărirea și podōba, cum amū dīsū, a țerei acesteia de Dumneđeū păzite și nu suntemū la îndoială, că și-la ceī din urma nōstră luminați frați Domni va fi plăcută acēsta, și vorū bine-voi și Domnia lorū a întări

aceste obiceiuri, cari măcar de și s'aũ izvoditũ dupẽ vremi, ori-cum s'aũ întẽplat; iarã acum s'aũ luatũ întãrire pe deplinũ, cu cuvẽntũ dreptũ și cu sfatũ de obște; și amũ întãritũ hrisovulũ acesta cu însãși credința Domniei mele Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Vvd., Alexandru Vvd. martori fiindũ și Dumnelorũ cinstiții și credincioși veliții boeri ai Divanului Dõmniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banũ, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spãtarũ, Pan Nicolae Basarabũ vel Logof. de țera de sus, Pan Nicolae Filipescu vel Vorn. de țera de sus, Pan Scariat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos Pan Radu Golesu vel Vorn. alũ obștirilorũ, Pan Radu Slãtineanu vel Vornicũ alũ treilea, Pan Constantin Știrbeiũ vel Logof. de țera de jos, Pan Manolache Grãdișteanu vel Vornicũ alũ patrulea, Pan Mateiũ Fãlcoianu vel Logof. alũ obiceiurilorũ, Pan Iorgache Sațu vel Post., Pan Costache vel Hatmanũ, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerũ, Pan Scarlat Slãtineanu vel Paharn., Pan . . . vel Stoln., Pan Dimitrie vel Comisũ, Pan Teodorache Vãcãrescu vel Slugerũ, Pan Iordache vel Pitarũ, și Ispravnicũ Pan Nicolae Basarab vel Logofetũ de țera de sus; și s'aũ scrisũ hrisovulũ acesta la anulũ d'ãntẽiũ dintru ãntẽia Domnie a Domniei mele, la anii de la Hristos 1798, Aprilũ 12.

Cod. XL, fila 24.

Auxã la pag. 182.

Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gospodũ.

Cinstiții și credincioșii boerilorũ Domnii mele, D-ta vel Bane Dimitrie Ghica i Dumneta vel Bane Nicolae Mavrocordatũ Epistatule alũ Postelnicii, i Domnia ta vel Vist. Nicolae Brãncovene, și D-ta vel Vornice de țera de jos Constantin Filipescule, cu tõte cã slujba Vorniciei este legatã la epitropie între cele-l-alte iraturi ce mai are, dar dupẽ cuvintã amũ socotitũ Domnia mea sã facemũ Iratũ alũ Dumnelorũ veliților Vornici, când insã sã va gãsi prin buna chibzuirã Dumnevõstrã altũ mijlocũ ca sã se pue în locũ la epitropie de o potrivã venitã cu acõsta a slujbei Vorniciei, fiind-cã de acolo sã ajutorãzã cele mai multe obraze scãpãtate cu lefile și milele ce se dau necurmatũ, cum și orõnduiala podurilorũ mari se tinũ, și urmarea sã fie cu mijloculũ ce se aratã mai jos, adevã slujba Vorniciei sã se vëndã de la Visterie, și banii ce va eși sã se facã trei pãrți, din care douẽ pãrți sã se dõe la doi D-lorũ veliții Vornici de țera de sus, și de țera de jos, iar o parte sã se dõe la cei-l-alți doi Dumnelorũ veliții Vornici alũ treilea și alũ patrulea, și pentru ca sã nu sã întimple logotriviã la mijlocũ, acestũ venitũ sã se împãrți cu analoghie la Dumnelorũ pe totã luna, și sã fie șciutã Visteriei socotela acestui venitũ, și împãrțela analoghiei, afarã din lefile Dumnelorũ; ci dar d'împreunã adunãndu-vẽ D-võstrã și chibzuindũ a gãsi mijlocũ acestii întocmiri, precum ñicemũ ca, și la Epitropie

să se găsească altă irată, în locul acestuia a se pune spre a nu se da zătignire trebuinții, și să ne arătați Dumnévoastră cu Anafora. tolico pisah gd.—1799 Ghenar 4.

Cod. XXXIX fila 123 verso.

Anexă la pag. 183.

Zem. Vlahiscoie. Dumnévoastră Ispravniciloră ot sud.... sănătate, și vouă părcălabiloră și tuturor locuitoriloră de prin satele acestuă județu, vă facemă Domnia mea în șcire că între alte năpăstuiră și jafură, și nedreptăți ce s'au urmată de către slujbașii zapciă ai plășiloră, care până acum trecându-se cu vederea de către Ispravnică, au pătitită ticăloșa Raia, nedreptăți și necazură nesuferite, una este și acosta adecă conacile Zapciiloră ce le facă prin sate cu cereră, nepotrivite ce nu pot ticăloși a le împlini fiind de multe chipură și lucrără cară nici se găsescă pe la dênșii, în cât până a nu merge Zapciu în sată, mai înainte trimite slujitorii săi gătescă conacă, cerându-le lucrură ce numai pe la băcăniile téguriloră se găsescă, și așa după ce soseșce Zapciu și nu se află gata ale conacului, îi injură, îi necăjescă, trimițându'i după ale conacului, și în cea de pe urmă îi și bate aruncându-le câte o pricină de neîmplinirea porunciloră Domneșci; acestea dară cu mare mirare și cu mâhnire din destulă vedându-le Domnia mea, nu putem a suferi de a pătimi într'acest chipă ticăloșa Raia a prea puternicului împărată, în vreme ce zapciă au simbria loră orându-ită, și nu au a cere alt-cevași mâncarea loră dela locuitoră, din cele ce au și locuitorii, adecă fênă pentru ca și grăunțe, câte odată când li se întâmplă masulă la acelă sată, iară de ale mâncării, de care mănăncă și însuși locuitorii sateloră ori-ce să întâmplă la casele loră, fără de a nu face gătire de conace cu deosebite cereră de lucrură care nu au ei. Dreptă acea poruncimă de acum înainte toți să o șcie de obște, că zapciă n'au să facă cerere mai mult de conacu loră, și oră-cară se va îndrăzni împotriva poruncii Domniă mele a face vre-o urmare de cerere cât de puțină, unul ca acela să șcie, că lipsindu-lă Domnia mea din slujbă, îlă vomă pedepsi fără de milostivire. Asemene au venită la audulă Domniei mele că părcălabii sateloră unindu-se cu zapciă și cu unii din fruntași, pună bană în cislă mai mult decât extracturile Ispravniciloră, cu cuvântă de cheltuiala satului, cu care încărcându-se suma respunderii la împlinire în parte, se face numai de către cei săracă și neputincioși, iar fruntașii trecă fără de a se supăra la acele cheltueli, care le cisluescă numai și numai pentru mâncătoria loră, i a Zapciiloră. Deci și acostă urmare fiind fără de dreptate și pricinuitoare de necumpănire, nu o putemă suferi Domnia mea, ci hotărâmă și poruncimă să se rădice cu tot, și de acum înainte veră ce cheltuială măcar va avea fieșcare sată, ca să pue în cislă, întăi să o arate D-văstră Ispravniciloră, ca să o cercetați, și de o veți găsi cu cale și cu adevărată cheltuială, dreptă a satului așa să dați slobođenie a se pune în cislă, și să fie trecută pricina acelei cheltueli în condica județului pentru ca să se șcie în totă vremea; mai vedemă

Domnia mea din jălbile de pe la locuitorī, cā se face mare năpăstuire sēracilorū la cisle, puindu-se fruntașii pe ușorū, și cei sēraci fōrte peste puterea lorū, și acēsta nu pōte fi de altū, fāră de numai cā Dumnevōstrā Ispravnicēi neīngrijindū de cumpānirea județului, nicī cercetāndū adese cislele, vē căutați numai intereurile, și v'ați lāsātū în nădejdea Zapciilorū, și ei ca nișce oameni fāră chibzuială întregă, socotindū cā tōtă vrednicia stă numai la īmplinirea banilorū, căutāndū și ei apoi mijlōcele ce ar putea să jăfuiascā, ne avēndū nicī unū felū de īnfrinare de la Ispravnicēi, fāră de a socoti cātă īngrijire trebuie să aibă a nu se năpustui nicī unulū la cislă, și cu acēsta se face de mare nevoie risipirea și strāmutarea locuitorilor de prin loculū lorū, de care cu tōte cā amū orēnduitū Domnia mea cercetātorī pe la județe, și avēmū să facēmū īndreptare acestor lucruri, ca să se bucure locuitorī de obște, și să petrēcā ticālōsa Raiāoa cu tōtă liniștea, dară ca unīi ce sunteți datori D-vōstrā a priveghea, vē poruncimū strașnicū să aveți pururea īngrijirea de unele ca acestea, cu tot mijloculū cuviinciosū, și să vedeți a nu se face sēracilorū năpăstuire la cislă, nicī să īngăduiți vre-o urmare īmpotrivă, cā vē vomū pedepsi īntocmai ca pe cel vinovatū; privegheți dară de acum īnainte și de față și pe sub cumpētū la cislele satelorū, fiind-cā īntru acēsta stă buna cumpānire; și porunca acēsta a Domniei mēle, cetindu-se prin tōte satele īntru auđulū tulturorū locuitorilorū, s'o adevereză īn dosū preotu și pārcālabu satulū, și trecēnd-o la condica județului, să o trimeteți apoi Domniei mēle, spre īncredințare cā aū īnțeles'o cu toți. ii saam receh gd.—1798, Febr. 18.

Cod. XXXIX, fila 22.

Anexă la pag. 183.

Zem. Vlahisocioie. Fīndū cā Dumnealū cīstitū și credinciosū boierulū Domniei mēle vel Spātarū ne arētā, cum cā Ispravnicēi din sud Vlașca aū luatū tal. patru sate de la unu Gheorghe Hoțulū i de la gazdele lui, care s'aū prinsū de Polcovnicu județului, cu căpitaniī de la Daia, i Grēca și Cacaletii, dāmū volnicie slugei Domniei mēle zapciū spātārescū să mērgā la Ispravnicēi Vlāscei de unde să ia acesti tal. patru sate ce i-aū luatū Ispravnicēi de la numitulū hoțū, i de la gazdele lui, să-ī aducā la Spātārie, ca să dōe pāgubașilorū ce se vorū arēta pe urma numitulū hoțū. ii saam receh gd.—1798. Octomb. 23.

Cod. XXXIX fila 99 verso.

Anexă la pag. 184.

Zem. Vlah. Fīind-cā Gheorghe Proorovicī, i Neculae cu frații lui țigani ai Dumnelū vel Vorn. Manolache Crețulescu ce sunt sciūți de hoți vestii, trecuți īn multe rānduri prin condicile pușcāriei, nu s'aū pārsit de urmāriile lorū, ci apururea āmblāndū, dintr'unū județū īntr'altulū tālharindū și hojindū,

pentru care fiind-că dete Domniei mele mare prinsóre Costandin Lipovanulü, cum ca să-i se deie voie și slobozenie de la Domnia mea și i va prinde, de aceea după a lui făgăduială, dămü Domnésca noastră carte la mânilé numitulü Costandin Lipoveanulü, cu care să aibă voie și volnicie să ämble în orî-ce județü va face trebuință, să prindă pe acești țigani hoji. De care poruncimü Dumneavóstră Ispravnicilorü ai județului, i Polcovnicilor, Căpitanilorü, Zapeilorü și altorü sluşbași, nu numai să nu stați cu vre-o împotrivire, fără de nici un cuvëntü, să dați negreșitü spre a-i putea prinde, dar nici numitulü cu pricina acósta să nu se amestece la alte hoji întâmplátóre, ce nu este datoría lui, fără de numai după acești hoji să ämble a-i prinde, și prindëndu-i cu bună pază să-i trimită aicea la Dumnélui vel Spät. cu tacirul lorü.—1798 Iulie 30.

Cod. XXXIX fila 66.

Anexă la pag. 184.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd. Zem. Vlah.

Cinstitü și credinciosü boerulü Domniei mele biv. vel Stoln. Stefánicä Ispravnicelü ot. sud. Vlașca, sănătate; veí vedea jalba aceasta ce äü datü Domniei mele slujitorii scaunului ispravnicescü, și cu mirare ne-äü fost să auzimü nisce urmări ca acestea, ca să se deie în dajdie slujitorii cei vechi, cu pecetluituri, fiindü săraci, și să se opréscä cei bogati, care s'äü găsitü sporä și äü fost porunca Domniei mele a se da în dajdie, lucru carele aduce la turbarare, și care sunt de scädere și pagubä Visteriei Domniei mele, cum și în ce chipü s'äü întâmplatü pricina acósta, de care äșteptämü respunsü acesteí.—1798. Martie 5.

Cod. XXXIX, fila 41 verso.

Io. Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd. Zem. V

Cinstiți și credincioși boerii Domniei mele D-néta vel Spät., i D-néta vel Agä, vă facem Domnia mea in scire că Delii și Tufecii, Ogiacii curtei, sunt să fie de ómeni opt-deci, cărora äü a li se da adeverințele, lui vel Hatmanü Costache pe la mânele lorü, ca să fie cunoscuți, cum și Spätăria are Neferii cu toți Zapeii lorü ómeni trei-deci și șése. Asemenea și Agia are neferi cu toți zapeii lorü ómeni 36, cărora li se va da iarăși adeverințe pe la mânele lorü, după orânduială de către D-névóstră, spre a fi cunoscuți, iarä alți afarä dintr'aceștia, orî iamaei söü arnäuți söü cu nume de Tufecii, söü Delii, söü neferi, să nu se cunóscä, nici să póрте arme söü căiafet de arnäuți; dreptü aceea poruncimü s'raznicü într'aceștașü chipü, să puneți D-névóstră în urmare porunca acósta, și să grijiti a se pázi negreșitü, făcëndu-o cunoscutä la toți spre a sci fieș-care porunca ce amü datü, iarä cei l-alti toți căți vorü fi să între în orânduială la dajdie după starea lorü, așeđându-se la catastihul mahalalelorü de către Dumnéta vel Agä. tolico pisah. gd.—1798 April 2.

Cod. XXXIX fila 25 verso.

Anexă la pag. 185.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoie

Cinstitū și credinciosū boerulū Domniei mele biv. vel. Hatmane Suțu Epistatule al Agiei, trebuință fiindū a se da unū Nizamū la orânduiala băilorū, cafenelelorū, i băcăniilorū, și cărciumelorū, ca să șcie fie-care până la ce vreme din nópte séra potā a se zăbovi la trebuința alizverisului, poruncimū Dumitale să dai Dumnéta de scire cu pristavū, că cafenelele și băile până la patru césurī sunt slobode a fi deschise, cum și băcăniile până la unū ciasū și jumătate din nópte, asemenea iarā nu mai multū, dāndu-le să înțelegā, că după acosta în urmă celū ce se va arēta cu urmare împotriva Domnescii nōstre porunci, să șcie că se va pedepsi, și pe unulū ca acela să-lū ridice, avēndū Dumnéta purtare de grijā a se păzi Nizamul acesta în tōtā vremea negreșitū. — tolico pisah gd. — 1798, Noembre 3.

Cod. XXXIX fila 103 verso.

Anexă la pag. 185.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstitū și credinciosū boerulū Domniei mele biv. vel. Hatmane Costache Suțule Epistatule al Agiei, fiind-cā cu slobodēnie ce se vede acum într'acéstā vreme, āmblāndū nóptea slobodī orī-cine fără de felinare, gāsescū mijlocū făcētorii de rele de își sēvārșescū faptele și hojiile, care acosta după cum ne pliroforisimū Domnia mea, aū avutū Nizamū, adecā nu era nimenea slobodū a umbla nópte fără de felinarū, de aceea poruncimū Dumitale, ca de acum înainte de la un ciasū și jumătate din nópte, nimenea să fie slobodū a āmbli fără de felinarū, și mai ānteiū să faci porunca acosta sciutā la toți de obște spre a o urma fieș-care, iarā pe celū ne următorū să-lū ridice. — tolico pisah gd. — 1798, Noembre 3.

Cod. XXXIX fila 103 verso.

Anexă la pag. 185.

Pitacū la Aga pentru strēiniū ce vorū veni în poliție să-i arēte Măriei sale

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstitū și credinciosū boerule al Domniei mele Dumnéta biv. vel. Hatmane Epistatule alū Agiei, primindū Domnescul nostru Pitacū, să dai poruncā în tot poporulū Dumitale, mahalagiilorū și pe la hanurī, ca de acum înainte oāți se vorū întâmpla a veni, ca să conăcēscā atāt prinū hanurī, cāt și pe la prāvālii sēu case ale mahalagiilorū, să fie datorī stāpāniī casei, sōu hangiulū de la hanū îndatā a face scire la Agie pentru celū ce a conăcitū acolo, cine este anume, ce felū de omū, de unde și pentru ce trebā a venitū? spre a fi sciuti Dumitale toți aceștia, ca să se facā arētare Domniei mele în vreme, dān-

du-le să înțelegă, că celū ce nu va face urmare după porunca Domniei mele, se va pedepsi strașnicū, și așa să îngrijesci Dumnéta a se păzi acestū Nizamū în tótă vremea negreșit. — tolico pisah gd. — 1798, Noembre 7.

Cođ. XXXIX fila 106.

Anexă la pag. 185.

Pitacū la vel. Agă pentru cercetarea străinilorū ce vinū în Bucuresci.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspđ.

Cinstitū și credinciosū boerulū Domniei mele Dumnéta vel. Agă, fiind-că pentru a se păzi buna orânduială și Nizamulū ce se cuvine de către zabiții politiei, cea mai ânteii îngrijire de a pururea urméză a se face prin marifetulū Agiei, mai vârtosū la străiniū ce vinū în Bucuresci, a se cerceta ce omeni sunt, de unde aū venitū și cu ce trebuință, unde este conăcitū, și cât are a ședeā? pentru ca să fie sciuti, după obiceiū, cine și ce felū de omeni sunt, și cu ce trebuință sunt aicea veniți în politia Bucurescilor, cu care acestū mijlocū să se pótă a se vedea furii și făcētorii de răū, dintre neguțatorii și călētorii cei bunī, care Nizamū 'lū voimū Domnia mea să se păzescă ca unū pricinuitorū de bună petrecere și în liniștită odihnă a obștei, de care poruncimū să îngrijesci Dumnéta, ca pe la străji, și vătășei, să dai strașnice porunci a fi cu priveghere și luare aminte, să vađă cine a venitū, ce felū de omeni sunt, și să-i arăte la Dumnéta; să îndatorești și pe hangii de pe la hanurile ce sunt în poporulū Agiei, precum deosebitū s'aū poruncitū și Dumnēlū vel Spătarū, pentru hanurile din poporulū Dumisale, cum și pe omenii ce sunt portari prin mōnăstiri să-i îndatorești ca ori-ce străinū va veni, verī creștinū verī turcū, seū altū călētorū din neguțatorī, numai decăt să facă scire la Agie, ca să-i cercetezi Dumnéta: cine este, de unde a venitū, cu ce trebuință și cât are a ședeā? cum și găzdașilorū cărciumari, care ține gazde și conace de musafirī, să li se deē strașnică poruncă, ca străiniū să nu fie primiți în mahalale, ci să mērgă să conăcescă la hanuri, afară de acei ce aū a se sălășlui cu locuința aicea, pe care a'i arēta la Dumnēlū Ispravniculū Bucurescilor, ca să urmeze după orânduiala ce are; pentru care să va da acēstă poruncă a Domniei mele, și Dumisale Baș-Beșleagă ca și pentru turci să aibă această purtare de grijă: a se cerceta, cine și de unde aū venitū și cu ce trebuință? spre a da de scire la stăpânire, ca să facă cercetare și urmarea ce amū poruncitū Domnia mea și așa să îngrijesci Dumnéta a se păzi Nizamulū acesta cu scumpătate ca să pótă fi cunoscuți și sciuti străiniū ce vinū în Bucuresci, și ei dând să înțelegă străjarilorū, hangiiilorū, portarilorū și vătășeilorū i găzdașilor de prin mahalale, care de nu vorū fi următorī și vorū face vre-unū cusurū la Nizamulū acesta, aū a se pedepsi forțe strașnicū de către Domnia mea; pentru care se va porunci și la Hătmănie, ca și pentru cei ce vinū cu Menzilurī, asemenea

să aibă datoria a cerceta și a'i șci ce ómenī sunt, spre a face arĕtare Domniei mele; așīderea poruncimū Domnia mea ca să îngrijescī Dumnĕta și pentru orĕnduiala pĕneī, carnei, lumĕnĕrilorū, și a celor-l-alte tóte, a fi ĩndestulare la politie, și a se pĕzi Nartulū celū cuviinciosū la fieș-care; să porunceșci Polcovicilorū și tuturorū celor-l-alți Zabiți, ca să se ferescă de a face obiceiū de luare cu jĕfuire și ne dreptate, precum se obicinuisse de la unū rĕndū de vreme ĩncóce, forte să se pórte cu luare aminte toți de ĩmpreună a nu da cea mai mică pricină de nĕpĕstuire și cĕrtire sĕraacilor. — toli pisah gd. — 4798, Ghenar 6.

Cod. XXXIX fila 2.

Anexă la pag. 185.

1798. Martie 30. S'au făcut pitac la Dumnea biv. vel Spăt. i Dumnĕluī vel Agă, și la vel Cĕmĕrașū pentru arnĕuți, cĕ aici ĩn Bucuresci fiindū liniște, fĕrĕ de trebuințā este de a purta arnĕutū arme, și de la toți să se rĕdice armele, și să pórte sope, afară numai din neferiī Dumnĕluī Baș-beșlēgĕi.

Cod. XXXIX, fila 35.

Anexă la pag. 186.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpr. Zem. Vlahiscoie

Cĕnstitū și credinciosū boerulū Domniei mele Dumnĕta vel Hatmane fiind-cĕ din pricina arnĕuțilorū și altora care pórta caiafetū de deliī, fĕrĕ de a fi din ogecurile celea șciute, de apururea se ĩntĕmplĕ gĕlcevurī și hatale, de care s'au fost datū poruncile Domniei mele prin pitacurī, atĕt la spĕtĕrie, agie cum și pentru ai curței, ca nimenea să nu pórte aici ĩn politie arme, asupra lorū, și din neĕngrijirea ce s'au făcut, nu s'au pusū ĩn urmare acest nizam; pentru care poruncimū Domnia mea ĩnsuși Dumnĕta să ĩncaleci să mergi prin mahalale și prin tĕrgū, să faci acĕsta priveghere, și pe orī care veī gĕsi purtĕndū arme asupra lui, ziua și nóptea, orī din care ogeacu arū fi, mĕcarū și ai curții, să iei Dumnĕta armele de asupra lui și să 'i rĕdicī ca să 'i și pedepseșci ca pe unū neurmĕtorū poruncei, și de urmarea ce veī face să ne arĕtați, ĩnsă mai ĩntĕiū să se facă acĕsta cunoscută la toți de obște acumū de ĩznóvĕ, ca să șcie cĕ neferiī ageșci și spĕtĕreșci cum să pórte numai sope, precum și ai curții asemenea, iară arme nimenea să nu pórte. — tolico pisah gd. 1798. Septebre 9.

Cod. XXXIX fila 77.

Anexă la pag. 186.

Porunca ce s'a făcutū la orĕnduitulū boerū cercetĕtorū, de la sud Buzĕu dupĕ jĕlbile plĕiașilorū, din plaiu Stĕnicū sud Buzĕu.

Boerul Domniei mele biv. 3-lea Logof. Iacovache orĕnduitele cu cercĕtarea de la sud Buzĕu, ĩți facemū Domnia mea ĩn șcire, cĕ locuitorī plĕși din

plaiul Slănicului di tr'acelū județū, detorā Domniei mele aceste patru jălbi care și să trimise cu deosebitū tacrirū grecescu, după înșciințarea Ispravnicilorū, și fiindū că jălbele sunt cu arētare una în potriua alteia, și iscăliturile jălbelorū tot aceleași cu numire adecă: plăiași din plaiul Slănicului sud Buzetū, să înțelege trēba că este la mijlocū vre o mesteșugire; pentru care 'ți poruncimū domnia mea, să aibī a face cercetare fōrte cu amăruntulū de tōte, ca să affi adevērulū lucrulū la fie-care madea, și atāta pentru celea ce arētā asupra vātafulū Stefan, să lāmureșci lucru de fieș-care madea ce nāpăstuire s'aū făcutū ōmenilorū, și ce nedreptate și jafurī? cum și pentru celea ce arētā asupra lui Dinu Păclēnu, asemenea să cercetezi apoi și pentru poslusnicīi ce arētā către Stefan vātafū liude 25, i Vasile Logof. liude zece. (10.) și cei-l-altī vātășei ai plaiului, de când i are scutiți de dājdiile Visteriī, și din care satū sunt luați, și cu ce tocmelā îi are fieș care, cum și liude 20. ai schitulū Gāvana, de când sunt luați și din ce satū, și cu ce tocmelā îi ține și cu ce orēndualā iaū luatū peste scultelnicīi cei aū? De tōte aceste făcând cercetare cu scumpătate, vėdēndū și cele arētate prin tacrirulū Ispravnicilorū, să te sileșci ca să descoperī adevērulū, și să înștiințezi Domniei mele fără de zābavā.—1798 Februarie 9.

Acēstā carte s'aū datū în māna lui Ioan Barlaș din pl. Slānic sud. Buzēă.
Cod. XXXIX, fila 21.

Anexă la pag. 186.

Porunci pe la toți Vatași Plaiurilor pentru Nizam.

Io. Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd.

Slugiī Domniei mele Vātășe de Plaiū sud. fiind-că pentru paza buneī orāndueli, și ferire de cele împotrivoare la Nizamul Mărgeniī, ce este intocmit,, ai ponturī și porunci pe largū după condica Divanului, date la mână încă de când te-a orānduitū Vatafu, îți poruncimū dar, că acestorū ponturī și porunci să aibī a urma întocmai, silindu-te la sevărșirea poruncilorū, și priveghindū forte pentru paza Nizamului, ca să nu se întâmple vre-unū cusurū la paza mărginei, că vei cădea în urgia Domniei mele, și pentru or-ce se întâmplā, scū vei simți, să aibī a scrie după orāndualā aici la Dumnélui vel Vorn. de țera de . . . și la Dumnélui biv., vel Banū, Nicolae Mavrocordatū Epistatulū Spătărici, ca Dumnélorū să facā arētare după orāndualā către Domnia mea, și vei lua poruncā de urmare pentru tōte aceste.—1798 Ianuar 10.

Cod. XXXIX fila 5.

Publicațiū la tōte județele ca să se indemne locuitorī la arături.

Dumnévōstrā Ispravnicilorū ot sud. sănătate, fiind-că timpulū din mila lui Dumneșeu este de semānatū rodurile pământului, și fiind-că poftimū

și voimū pe locuitorii țerii Domniei mele, ai vedea întru toate îndestulați, mai vertosū de ale rodului pământului, care este hrana și alișverisulū lorū, spre a fi și ei îndestulați, și alo prisosi de a vinde și pe banī ca să câștige și să se folosescă în vremea Domniei mele, când silă sau hrăpire la bucatele și zaharelele lorū cu a li se lua fără de prețū, acōsta nu o suferimū nici de cum, precum inși-vē să o socotiți, și să le dați înțelegere că est timpū, orī cātă trebaință de zaharea aū fost toată s'aū luatū cu prețū îndestulatū, și insu-și ei să o cunōscă cāte folosuri aū avutū, și fiind-că unii, din prostimea lorū, și din naravulū leneviei, nu sunt îndemnători de sineși la lucrulū pământului, de acea nu lipsimū, intradinsū, a vē poranci Domnia mea, ca să îndemnați pe toți locuitorii de obște la semănatalū de grăū i orzū, nu numai a eși cu plugulū pentru a-și face datoria poruncei, ci și a se sili de a semăna cu îndestulare, până este vremea bună de la Dumnegeū, grijindū Damnévōstrā de acōstā trēbā, care este cea mai āntāiū trebuinciosā țerii, și să avem responsū de urmare cu arētare de suma arăturilorū negreșitū, ca să vedemū Domnia mea, silința ce s'aū pus la trēba acōsta; așa darā ca unū lucru ce este chiarū pentru buna ĩmbielșugare și folosulū lorū, să se îndemneze până este vremea bună a se apuca cu micū cu mare la arăturile de tōmnā, ca să le facā mai cu ĩnmulțire. — 1798, Sept. 26.

Cod. XXXIX fila 85.

Anexe la cap. XV, pag. 187. — Justiție

Publicații pe la toate județele către Ispravnici, cu povățuirī a păzi dreptatea locuitorilorū.

Dumné-vōstrā Ispravnicilorū și judecătorule ot sud. . . . sănătate; avēndū Domnia mea mare rāvnā ca sēraca raiuaa prea puterniculū și prea milostivulū nostru Impēratū (a căruia putere să fie vecinicā și biruitōre) să petrēcā norociți ca într'unū *veacū auritū*, iatā vē trimitemū Dōmnescile nōstre cārți, prin care cu hotārīre vē poruncimū, să primiți cu cugetū curatū și blāndū pe toți supuși noștri, dupē creștinēscā nōstrā datorie și să căutați orī-ce pricinā a lorū ĩntēplātōre și pace vorū avea dupē cuviința cavēntulū celū dreptū și dupē obiceiurile pāmēntulū, osārduinda-vē spre a lua verī-ce pricinā a lorū sfērșitulū celū cuviinciosū fără zābavā de vreme și fără celū mai pațin rufetū, și cu unū cuvēnt să vē depārtați de verī-ce izvodiri nouā sōū altele ĩmpotriva obiceiurilorū pāmēntesei, fiindū ĩncredințați, că numai cu aceastașū mijlocū veți trage către Dumné-vōstrā Dōmnēscā nōstrā bună-voință și stāpānesculū nostru ajutorū; așīșderea vē poruncimū D-vōstrā Ispravnicilorū, să dați poruncā cu strāșnicie, atāt condīcarulū Logofētulū i sameșulū, cāt și celor-l-ālți zapciī, ca nu care cum-vași să ĩndrāsnēcā a face cea mai micā nedreptate, ce de la o vreme ĩncōce fără de a nu socoti că este judecatā și rēsplātire, se obicīnuise a se face

săracilor locuitori ; ci dar deschide-văți ochii, să vă purtați la toate uniți întocmai cu Domneșca noastră voință, fiind-că veri-cine din Dumne-văstră se-ă din omenii cei aveți, se va dovedi călcători cât de puțin acestei porunci a Domniei mele, unul ca acela fără de milostivire se va pedepsi, și pentru ca să nu vă căiți pe urmă fără de nici un folos, urmați după cum vă poruncim negreșit și să ne trimeteți pe fie-care lună condiți coprindețore de pricinile ce căutați, și fiți sănătoși. — 1798, Ianuarie 10.

Cod. XXXIX fila 5 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

Cinstiților și credincioșilor Dumnevoastră boierilor veliți ai Divanului Domniei mele ce ați fost halea, poruncim Dumnia mea, că de poimane Vineri să vă aflați în toate zilele la Domneșca noastră Curte, să căutați pricinile de judecăți ale norodului, cari se voru orându de către Dumnia mea, nelipsiți în toate zilele afară din Duminică, unde să fie și D-nelui cinstit și credincios boierul Dumniei mele biv. vel Vornic Nicolae Filipescu, ca dimpreună cu toți să se caute judecățile și cu anafora să aretați Domniei mele alegerea ce veți face, pentru care poruncim Dumnia mea Dumitale vel Logof. Nicolae Brâncovene, ca să se arate acastă poruncă a Domniei mele, atât Dumnelor vetiților boieri cât și celor-l-alti, cu deosebite Epistasi, ca să le fie sciută și să urmeze fieș-care datoria lui, asemenea să privegheze și la judecăți a curge tréba cu orânduială bună fără de cusur, urmându-se după voința și cugetul Dumniei mele să se arate porunca Domniei mele și zapciilor celor orânduți, ca ei să vie forțe de dimineță pentru ca să-și gătască judecățile ce au, și D-ta vel Logof. să faci poruncile Domniei mele pe la Departamenturile și judecătoriai cei de pe afară, ca să se urmeze cercetarea judecăților fără de hatăr și voie veghiată, și dreptatea săracilor să se caute cu totă scumpătatea și osârdia. tolico pisah 1798, Ianuarie 6.

Cod. XXXIX, fila 2 verso.

Anexă la pag. 188.

Carte către Dumnelor boieri Divaniți de la Craiova cu povățuir și învățături a păzi dreptatea locuitorilor.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodă i gospod.

Cinstiților și credincioși boierilor Domniei mele de la Divanul Craiovei sănătate; de obște vă facem Dumnia mea în scire, că după ce din Dumnegeiasca Provedință milostivirea prea puternice împărătești mării, a căreia stăpânire Domnul Dumneșcu să o înmulțască în veți biruitoare, au bine-voit de a ne hărăzi Dumnia țerei românești cu ajutor de sus, călătorindu-ne

amŭ sositŭ în césurŭ bune aici la Domnesculŭ nostru scaunŭ, decŭ nu numai dupę datoria oblăduirei nŭstre, ci mai vęrtosŭ fiindŭ și incredințatŭ de bucuria ce are a se zęmisli în inimele D-vŏstră de acęstă bună vestire și sosire a nŏstră, iată într'adins însciințamŭ și Dumnévŏstră deosebitŭ, arętându-vę că celŭ mai ąntęiŭ doritŭ lucru alŭ Domniei mele este a ne strădui prin tot felulŭ de mijlŏce și pe cât ne va fi prin putință să cercați în tŏtă curgerea vremii a Domniei nŏstre dulcęta buneŭ petreceri a D-vŏstră, căci și dupę datorie și dupę cuviință, bucuria nŏstră este de a vedea pe toți supuși oblăduirei nŏstre întru fericire și cu totul depărtatŭ de verŭ-ce scărbă i nevoie, și acęsta învederatŭ și cunoscută fiindŭ de toți de obște, suntemŭ și cu totul porniți a pune și în faptă rāvna nŏstră, pentru care și mai ąntęiŭ amŭ ridicatŭ Domnia mea cu totul rufeturile ce se da mai nainte de către Ispravnicŭ și alții ce se rânduia în trebŭ, din care pricină lăcomindu-se și ei, se dăruia de către slujbași zapciŭ aŭ huzmeturilorŭ, și trecea cu vederea năpăstuirile și jafurile ce se făceau ca felurŭ de numiri și izvodiri și alte multe ca acestea, judecătorilorŭ de pe la tŏte departamenturile și județele, iarăși strașnicŭ li s'au poruncitŭ ca să judece fără de hatărŭ și voŭe vęghętă și cu cea mai mare priveghere și silință să fie pentru dreptate spre a isbrăni pricinile și judecările norodului spre a lua sfârșitŭ cât mai în grabă, asemenea dară trebuie și Dumnévŏstră boșerilorŭ Domniei mele de la Craiova să curmați cu osărdie, făcându-vę pildă cu urmarea cea bună a D-vŏstră și celor-l-alți mai mici, ca prin urmări de slujbă bună să puteți trage la D-vŏstră milostivirea Domniei mele, fiindŭ bine incredințatŭ că odihna, buna stare și liniștita petrecere a Dumnévŏstră și a tuturorŭ este bucuria Domniei mele, pentru care și de la D-nelulŭ cinstitŭ și credinciosŭ boșerulŭ Domniei mele biv. vel Postelnicŭ Dumitrache Hangeri iubitulŭ nostru frate Caimacamulŭ Craiovei, vę veți pliroforisi cu îndestulare, pentru bunăvoirea și îngrijirea ce o avemŭ *ansitŭ* Dumnévŏstră, de care să fiți odihniți, acęsta vę însciințamŭ și fiți D-vŏstră sãnętoși.—1798, Ianuarie 12.

Cod. XXXIX filă 6 verso.

Anexă la pag. 188.

Pitacŭ la veliți boeri a sta să caute judecările și să se strângă lau nŭ ciasŭ și jum.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodŭ i gospod.

Fiind-că din jălbile norodului ce ni se dă apurarea, vedem Domnia mea că cu zăbava ce se face la izbăvirea principinelorŭ de judecări pătinescŭ cei ce se prigonescŭ, mai vęrtosŭ ȃmeniŭ cari sunt veniți de pe afară, ci nu se cuvine a șede a cheltuelŭ perđendŭ vremea lorŭ în zadarŭ pe aici și acęstă nu se pricinuesce din alta, fără de numai că nu se adună Dumnelorŭ veliți boșeri mai de diminęță la Domnesca nŏstră curte, să stee a căuta pricinele cu epimelie, a se da izbrănire; asemenea că și zapciŭ nu au îngrijirea datoriei lorŭ

adică a face arătare Dumnolorū velișilorū boșeri când aș judecății mai multe, ca și Dumnolorū să se adune, precum dicemū, de diminetă, și să stoe pēnă se vorū isprăvi spre a se da fără de zăbavă sfișitū pricinilorū, și așa nici scotū zapcii judecățile ce sunt orânduite spre cercetare în vremea cea cuviincioșă, ci din ȕi în ȕi prelungindu-se, când cu pricină că nu s'aū adunatū Dumnolorū velișii boșeri la Curte, când cu aita, că nu sunt amēdouē părșile venite, să se străgănōscă lucru zăbovindu-se, i poteșierii fără de nici o isbrānire, pe cândū unii silișii de nevoie fugū de judecății mergēndū pe afară, și în urmă după trebaintă de iznōvă iarășii se aducū cu Mumbașirū, care acōsta fiindū cu totul nesuferitā și fără plăcere Domniei mele, de acumū inainte afară din Joii și Duminecā, în tōte cele-l-alte ȕile ale sēptēmānei să vē aflașii de diminetă la un ciasū și jumētate din ȕi, acumū în vreme de Tōmnā până când tot e ȕiua mai mare, cu toșii adunașii aici la Domnēscā nōstrā Curte, cāutāndū trēba judecățilorū pēnā la cincii ceasuri din ȕi, de care poruncim Domnia mea și vouș zapciilorū ai Divanului Domniei mele, să vē aflașii mai de diminetă venișii la Curte cu judecățile ce aveșii și să le gățiișii după orānduiālā de a le infățiașii; pāzindu-se acōstā orānduiālā cu tōtā îngrijirea negreșitū, precum dicem în tōte cele l'alte ȕile, asemenea și anaforalele să nu zăbovōscā, ci în grabā făcēndu-se să se și dē cumū ce aū cāștigat dreptatea prin orānduișii zapcii. tolico pisah gd. 1798. Sept. 25.

Cod. XXXIX, fila 84 verso și 85.

Pitacū la Aga și Spătarū ca să se aște zapcii la Divanū la un ciasū și jum.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodū i gospod. Zem. Vlahiscoē.

Cinstișii și credincioșii boșerii Domniei mele D-ta vel Spătar, D-ta vel Agă, pentru zapcii D-vōstrā ca după orānduiālā să cavine a se afla la Domnēscā nōstrā Curte în ȕilele cele orānduite de Divanū, adecă, Lunea, Mercuria și Vinerea, poruncimū să-șii pāzēscā fie-care datorii sa a veni la Curte de diminetă la unū ciasū și jumētate din ȕi, ca să se aște la orānduiāla întocmirēi Divanului negreșitū, și numai când vorū vedea că nu se face Divanū, atunci aū voie așii merge la trēba lorū, dreptū acea să îngrijiișii Dumnōvōstrā a le da poruncā sē urmeze datoriei ce aū, cāci într'altū chipū ii vomū pedepsi Domnia mea strașnicū. 1798. Sept. 25.

Pitacū prin care se orānduesce Sārdaru Șerban judecātor la Spătārie.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevod i gospod.

Credincioșū boșerule al Domniei mele biv. vel Sārd. Șerbane Andronescule, iatā te orānduimū Domnia mea judecātorū la Departamentulū Spătāriei, și primindū acōstū Domnesculū nostru Pitacū, să mergi să caușii judecățile ce se vorū

întîmpla, și să fii cu silință și fără pregetare spre a nu se face celorlă ce voră fi în pricinile judecăților nescareva nedreptate, séu necazuri cu prelungire de vreme, ci pe toți primindu-ă cu blăndețe în totă vremea, să te arăți cu osirdia cuviinciosă, spre a-și afla fie-care dreptatea lui ferindu-te de hatâr și voă vegheată, ca să ți se cunăscă slujba, să dobândescă mila Domniei mele. 1798 Ianuarie 8.

Cod. XXXIX fila 3 verso.

Anexă la pag. 189.

Publicații ta tôte județele și la Căimăcamă pentru rândulă hoților și făcătoriloră de rău ca să nu-ă fie mai multă de trei zile la Ispravnicată

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevod i gospod. Zem. Vlahiscoe.

Dumnăvóstră Ispravniciloră ot sud sănătate, vă facem Domnia mea în știre, că pentru tâlhară, hoți și făcători de rău cari se prindă pe afară pe județe, cum și pentru gazdele loră, am luat Domnia mea înștiințare, că unii din Ispravnică nu-și păzescă datoria loră, ca după ce se prindă acestă felă de ómeni în faptă de hoție, sóu gazdă, sële facă eesamenu loră, și să-ă trimetă aci la Dumnélui vel Spătar, cu înștiințare către Domnia mea; ci avându-ă la închisóre acoalea la ispravnicată zile multe căznindu-ă cu bățăi, lucru ce nu se cuvine a se face aiurea, ci numai aici la pușcărie, după ce trecă prin cercetarea judecăței Departamentului de cremenalion; așșderea ar fi obicinuít Ispravnică și altă urmare adică de globesc pe unii ca aceștia, și-ă slobode fără ai trimite aici; pentru care acestea fiind-că sunt de nesuferită la auđulă Domniei mele, iată vă poruncimă strășnică, că de acum înainte, când se prindă hoții și făcătorii de rău, cum și gazde, să nu se fie azolă la județă mai multă de trei zile pênă să li se facă cercetarea și eesamenulă loră după órânduială, iară mai multă să nu se țină la județă închisă, nici să se facă risipă avutului loră luându-se de unii și de alții, căci împotrivă de se va face urmare, nu numa de către Dumnăvóstră, ci și de ómenii ce-ă aveți, să sciti cu hotărăre că veți avea a da sémă înaintea Domniei mele, și nu vă veți putea îndrepta, și să înștiințati Domniei mele de primirea poruncii acista. 1798, Ianuarie 24.

Cod. XXXIX fila 10 verso.

Anexă la pag. 189.

Pitacă către Departamentulă de Cremenalionă pentru hoții ce se slobod prin chezășie, de la pușcărie să se arate și la Spătărie.

Dumnăvóstră judecătoriloră de la Departamentulă de Cremenalionă, órânduiala este, ca cei ce se slobodă de la închisóre pușcăriei și se daă pe chezășie să se arate mai întăi la Spătărie, ca să se trecă numele în condica Spătăriei

spre a fi pururea știuți și cunoscuți; iată poruncimă Dumnévóstră, de acum înainte într-acestă chip să se urmeze adică pentru câți se vor slobozi de la închisórea pușcării cu chezașu, pe acelú chezașu să-lú arėtați mai întâiú la Spătărie, ca să li se trecă numele în condicá spre a fi pururea știuți, și apoi veți urma cu slobođenia acelorú inchiși, după orânduială. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 15.

Cod. XXXIX fila 31 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodú i gspd.

Dumnévóstră judecătorilorú de la Departamentulú de Cremenalionú pentru toți acești vinovați ce se arótă într'acéstă fóie că s'aú trimes de la Spătărie la pușcărie, să aveți a face cercetare: câți dintre aceștia să află la închisórea pușcării, și fie-care cu ce vină este? asemenea și câți s'aú slobođit, dintr'aceștia fóie cu vină aú fostú, și cu cercetare seú hotărire s'aú slobođit, printr-a cui chezașie? anume de fie-care să faceți Domniei mele arėtare în scrisú, cu bună pliroforie, și întru adevėrú, și la trėba acestú Departamentú alú Cremenalionulú să știú vătase de pórtă Teodorache Fotino, că într'adinsú ești orânduítú la acest Departamentú, ca să faci tot felulú de *esierivosis* la cercetările pricinii, și să privighezi a nu se întâmpla, sóú celú mai paținú cusurú; decí dară îngrijesce cu sirguință bună, și cu silință la tóte pricinile a se descoperi adevėrulú, păzind dreptatea întru tóte, ca să dobândiți mila Domniei mele și cinste, pentru că în potrivă purtându-te, să știú că te vomú pedepsi strașnicú, și spre pildă te vomú scădea și din cinstea de ofichion ce te găsesci, lăsându-te ca pe un prost țeranú birnicú. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 19.

Cod. XXXIX, fila 32.

Anexă la pag. 189.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Cinstitú și credinciosú boșerulú Domniei mele D-nólui vel Spătarú, pentru hoții și alți făcėtorí de rele ce după orânduială se aduc la Spătărie, și Spătăria cu ecsamenú îi trimete la pușcărie spre cercetare, poruncimú Domnia mea de acum înainte câți se vorú trimete de la Spătărie, să ne faci mai ántăiú arėtare cu anafora de vina lorú, și cu porunca Domniei mele să se pue în pușcărie ca iarăși prin porunca Domniei mele după cercetarea judecății să se slobođă pentru că voim Domnia mea să se păzescă acéstă orânduială, adică de a fi știutú Domniei mele, cine se bagă în pușcărie, și cu ce mijloc se slobođú; ci dară așa să urmezí Dumnėta. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 18.

Cod. XXXIX, fila 33.

Anexă la pag. 189.

Pitacū pentru orânduiala Departamentului Cremonalionū, și pentru Petrache ca să orânduască logf. al treilea.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem Vlahiscoe.

Dumnolor zapcii cei mari de ori-ce treptă vorū fi la orânduială judecăcățiorū, când adică să face cercetarea unei pricinī, nu aū vre-o deosebire de vre-o mai mare cinste de căți alți judecătorī ai Departamentului și așa urmēzā ca la stringerea și șederea judecătorilor Departamentari a se cuvēta și a se aūdi numai cele trebuinciose întrebări, și hotărările pravilei, ca și cercetările să se facā după povēțuirea pravilei, și hotărările să fie iarāși cu dreptatea după pravilā; decī darū vēdēndū Domnia mea, că cercetările ce se facū la Departamentul de Cremonalionū, nu mergū cu bună orânduială, din pricinele ce sunt șciute Domniei mele, poruncimū de acum înainte tot-deauna la înfățișarea cercetărilor în judecatā să se scōtā pricinile numai de al 2-lea Armașū, ca unulū ce și pōrtā Topuzū semnulū de Armășie, iarā Dumnolū biv. vel Hatmanū, ca unū Epistatū alū Armășiei, iar nu ca unū vel Armașū să-și caute cele-l-alte trebī ale Armășiei, fără a nu fi îndatoratū a sta la judecăți ca unū zapciū, și când se cautā trebile judecăților și cercetarea altorū pricinī, afarā din al 2-lea armașū, să asculte cu sevasū la hotărările judecăților fără de a vorbi de la sineși ceva în vre-unū chip, și boierii judecătorī să stēe la judecăți cu întrēgā înțelepciune și cu eftacisū pe deplinū fără de a metahirisi la acea vreme ciubucū, strigări sēu alte cuvinte prigoni-tōre i logf. pușcāriei cel vechiū anume Petrache se orānduesce a fi la acēstā trebā, ca și mai nainte cu alți doi Logofeți micī precum aū fostū de la începutū, iarā cela-l-altū Logofētū ce se orāndui să să lipsēscā cu totul, și niminea să nu se închiđā în pușcārie fără de porunca Domniei mele; dreptū aceea poruncimū cu tōtā strășnicia D-vōstrā boierilorū judecătorī de la acēstū Departamentū întocmai să fiți următorī la tōte, și să se pāzēscā acēstā orânduială cu tōtā silința, și îngrijirea neslipitū în tōtā vremea. tolico pisah gd. 1798, Martie 7.

Cod. XXXIX fila 42 verso.

Anexă la pag. 189.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

D-vōstrā judecătorilorū de Cremonalionū amū luatū Domnia mea însciințare pentru căte fără de orânduială se urmēzā în trebile acēstui Departamentū care cu tōte că îndestule și cu pe largū i s'aū datū de către Domnia mea în tot chipulū povēțuirī, pentru buna eftasie ce se cuvine a se pāzi de către fiecare în parte la orânduiala judecăților și o cere Domnia mea acēsta a se urma cu tōtā scumpētatea în tōtā vremea buna eftasie, căci nu putemū suferi să aūdimū că s'aū întēmplatū celū mai micū cusurū, darā împotrīvā vedemū și

auşimū, că de multe ori se întâmplă de nu păzescū nu numai zapciīi cei orânduīi cu ómenīi lorū, ci nici măcar vre-unū omū Armăşescū nu se află la Departamentū pentru cele întâmplătore trebuinţe, fără numai tvori Armaşū se găseşte singurū scoţândū judecăţilo spre înfăţişare la cercetări; de aceea fiindū ca totalū împotriva cuviinţei şi neplăcate Domniei mele, în vreme ce la acestū Departamentū se află cele mai dinainte cercetări ale vinovaţilor, unde se înfăţişază tâlharii şi alţi ómenī răutăţīi, care când nu se va afla ómenī îndestui de străjuire, urmēză de a se întâmpla şi alte nenădăjduite; pentru care poruncimū cu totă străşnicia, de acum înainte vătafu de puşcărie, să fie nelipsitū de la puşcărie, străjuindū cu mare priveghere după datoria sa, iară Iuz-başa ceauşulū de puşcărie, să se afle la conaculū Dumnélui de la Departamentū cu alū II-lea Armaşū, urmândū datoria lorū ce aū, şi ceauşii de Armăşoi să se afle la conaculū D-lui Epistatulū Armăşiei; într'acestū chipū dară să se păzescă orânduiala precum din vechime s'aū urmatū acēsti întocmire şi după cuviinţă voimū Domnia mea a se păzi şi de acum înainte, spre a nu se întâmpla celū mai micū cusurū vre-odată, după ce veţi ceti ca înţelegere Dumnévóstră Domnesculū nostru pitacū, apoi să se arate şi D-lui biv. vel Hatmanū Epistatulū Armăşiei ca şi D-lui să fie următorū a pázi şi a nu se face vre-o urmare împotriva. tolico pisah gd.—1798, August 26.

Cod. XXXIX fila 69 verso.

Anexă la pag. 190.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. i gospd. Zem. Vlahisicoie

Dumnévóstră judecătorilorū de la Departamentulū de şapte, fiind-că la pricina judecăţei ce aū avutū astăzi la Divanū inaintea Domniei mele Iamandi Cápitanu cu Egumenu Răzváneanu pentru o prăvălie s'aū doveditū de faţi în Divanū viclesugulū ce aū metahirisitū Egumenulū la facerea zapiselorū, nu numai că sunt scrise amēndouē tot cu o slovă şi fără de nici unū martorū după cuviinţă, ci încă şi nepotrivite la coprinderea lorū, care acēstă madea din anaforoa D-vóstră vedum că s'aū cercetatū la acelu Departamentū de şapte şi pentru că nu v'aţi urmatū datoria a cerceta pricina după cum se cade să fi probăluitū zapisele, să fi chibzuitū ale dreptăţei, perierghisindū cele ce se cuprindū la un zapis şi cele ce se cuprindū la cele-l-alte, cum şi cele urmate, v'aţi făcutū înşi-vē pricină de năpăstuire; Iamandi diafendipsindū pe Egumenū la o urmare viclenă ca acēsta, căci şi D-lorū veliţiī boierī incredinţându-se la cercetarea şi anaforoa Dumnévóstră n'aū cerutū zapisele a le vedea, pentru care acum de-odată lăsămū Domnia mea ca înşi-vē să vē socotiţi invinovăţirea cât este de mare şi văămătore de sufletū în vreme ce se cunósce că orī pentru voie vechetă sóu pentru amelie s'aū întâmplatū urmarea acēsta; deci vē poruncimū străşnicū, să vē îndreptaţi de acum înainte, şi să fiţi cu mare băgare de sómă şi cu

totă epimelia la cercetările ce faceți, ca să nu se mai întâmple acestu felu de nedreptăți invederatū, că să știți hotaritu că vă vomū judeca Domnia mea și vă vomū pedepsi fără milă, spre pilda de obște. tolico pisah gd.—1798 Iulie 14.

Cod. XXXIX fila 61.

Anexă la pag. 191.

Publicații la toate județele pentru oprirea judecăților de la 15 zile ale lui Iunie până la sfârșitul lui Iulie.

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud . . . sănătate, vă facemū în scire că obiceiulū este în toți anii a se face conținere judecăților de la 15 zile ale acestei următoare luni, până la sfârșitulū lunei Iulie, când într'acéstă vreme este vremea secerișului, i a cositulū de fēnū, și sapa porumbulū; de care vă poruncimū, să dați în scire tuturorū de obște, ca să fie înștiințați de acéstă, spre a și căuta fieși-care de strinsulū rodurilorū pământalū și sapa porumbulū, de cositulū fēnului și de alte trebuințe ale hrănei, și pe nininea se nu aduceți în judecată, cum și pre cei ce sunt intrați în judecata Dumnévóstră, să-i isbrăniți prin hotărire, și să le dați drumulū pe la casele lorū, după cum și aici s'au datū poruncile mele, că să nu se aducă cu mumbașirū nimenea pentru pricinī de judecăți, afară numai de pricinī de vinovății, care sunt următoare a se căuta în totă vremea, și fiți sănătoși. 1798, Iunie 11.

Cod. XXXIX fila 55 verso.

Publicații la toate județele și la Căimăcamulū, pentru conținerea judecăților pe vremea culesurilorū de vii.

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud . . . sănătate, vă facemū în scire, că într'acéstă vreme, când sunt culesulū viilorū, culesulū porumbarilorū și alū arăturilorū, obișnuitū și de trebuință este a se precurma pricinile judecăților până la sfârșitulū lui Octombree, ca să și pōtă căuta fieși carele de aceste agoniseli: decī vă poruncimū Domnia mea, ca să înștiințați la toți din obște, ca a șcie fieș-carele, că într'acéstū sorocū, niminea nu are a se tragē în judecăți spre a nu se trepāda în zadarū cu venirea pē la Divanū, și așa să urmați și Dumnévóstră, ca să nu ridicăți pre nimenea de la trēba lorū, într'acést sorocū afară numai din pricinile de iglimatică, care în totă vremea au a se căuta, pentru care amū datū poruncile Domniei mele și aici la toate judecătorii, și fiți sănătoși. 1798, Sept. 11.

Cod. XXXIX fila 79 verso.

Adecă eū Ioan precupețū din mahalaua Pantelimonulū, incredințezū cu zapisu meū la logofeția luminatului Divanū, precum să se scie că Marți la dece ciasuri din douē ale lunei acēstia, mergēndū Dumnēlui vel Logof. Constandin

Știrbei la moșia Dumisale Fundeni, unde acolo mergându două ómenî. călări cu caiafetă arnăuțescă, pe cósta de lingă heleșteu, s'au dată bănuială că adevăratu sunt hoți, cari fiind-că au ȓis către ómenî de acolo că ară fi greșitū drumulū, iar locuitorî și de o parte de drumū și de altă parte, ce făcea arături, au ȓisū că n'au vęđutū acestū felū de ómenî trecēnd pe drumū, la cercetarea ce au făcutū potera spătărească, au datū cuvēntū și Iane, ce este șeđetoriū la oborulū Tergulū de afară în cărciuma D-luī vel Logof., că acei ómenî au greșitū drumulū și pentru căci au ȓisū cuvēnt potrivitū cu alū acelorū ómenî ce le-au fost venirea hoțescă, dāndu-se D-nelūī vel Logof. la bănuială că-ī scie Iane, și sunt vicleniī la mijlocū, ca să iasă bănuiala că nu urmēzā elū acestū felū de rele urmări, l'amū luatū eū în chizășia mea pe omū, ca orī când 'l va dovedi viclenū cu sciință pentru acei ómenî, sėu cu altă rėutate ascunsă, să amū a da omulū în judecata luminatului Divanū, ca să'și iee căđuta rėsplătire, că Dumnėluī era să-l dőe în cercetarea judecāței, și eū amū căđutū cu mare rugăciune la Dumnėluī vel Logof. de l'au datū în chiezășia mea; și pentru mai adevėrata credință mi-amū pusū numele și degetulū în locū de pecete, ca să se cređă

1798. Noembre 6.

Eū Ioan Precupețū ot mahalaua Pantelimonuluī, chezaș.

Eū Popa Manolache, mărturie.

Nițu Logf. za taină, condicarū, am scris cu ȓisa luī și martor.

Cod. XXXIX fila 104 verso.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Angheli Andrianopolitis, pentru fapta uciderēi ce au săvėrșitū, s'au hotăritū de către Domnia mea a se trimete la osānda ocnei, de care poruncimū slugilorū Domniei mele, cămărașilor de la oca Telega, aducēndū sluga Domniei mele, zapciū armășescū, pe numitulū Angheli, să aveți a'l pune în ocnă ca să se osāndescă, de unde să nu fie slobodū a eși fără de a doua poruncă a Domniei mele, și la mână orānduituluī zapciū să aveți a da adevėrință de primire. ii saam receh gd. 1798 Iunie 18.

Cod. XXXIX fila 57 verso.

Zem. Vlahiscoie. Credinciosū boierale Domniei mele, biv. vel Șătrarū Mihaiū Grecene, sănătate, iți facomū în scire, că Dumnėluī vel Logf. Nicolae Brāncovėnu vrēnd a'și hotări moșia Dumisale Obilești, ce are în sud Ilfovū, că arū fi călcată de către moșia Dumnėluī vel Vist. Frāsinetuluī, și, din porunca Domniei mele, făcēndu-se cercetare mai āntėiū aici la Dumnėlorū veliți boieri, nu s'a împotrivitū Dumnėluī vel Vist. a-și hotări Dumnėluī vel Logf. moșia Dumisale, ȓicēndū însă și acēsta că nu trimite altū omū la hotărnicie, fără de numai că și Dumnėluī își va da sineturile în mână orānduituluī hotarnicū, la care anafora s'au datū și hotărirea Domniei mele; decī fiind-că eșci cerutū de Domnia sa vel Logf., iată te hotărimū Domnia mea hotarnicū și luāndū mai întâiū de la Dumnėluī vel Vist. sinețurile Dumisale, să mergi la numita moșie

Obileștiu cu sluga Domniei mele alŭ 2-lea portarŭ și cu vecinii împrejurași față, afară din vechilulŭ Dumnéluŭ vel Vist., să faci cercetare hotarelorŭ și semnelorŭ după scrisori, după doveđi, cumŭ și după stăpânire veche, prin ómenii bĕtrâni din satele de prin prejurŭ, ca să arate prin carte de blĕstemŭ hotarele cele adevĕrate, și făcĕndŭ tragere cu sfóra după obiceiŭ, unde nu va fi nici unŭ felŭ de pricinuire, să se puie și pietre, și să dai carte de hotărnicie, iară la care parte va fi pricină, petre să nu se pună, ci numai semne, și să înșciințĕzi Domniei mele, ca de aici să se facă hotărirea dreptăței. ii saam reech gd. 1798, Octombrie 19.

Cod. XXXIX fila 98 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vcod. i gspd. Zem. Vlahiscoie.

Cinstiți și credincioși boierii Domniei mele, D-néta vel Vist. Scarlat Ghica, i D-néta vel Vornice al obștirilorŭ Radule Golescule, fiind-că ni s'au făcutŭ arĕtare cu bună pliroforie, cum că casa Căminarului Dudescu a intratŭ la grea datorie, din pricină că nu s'a făcutŭ chivernisirea ce se cuvenea, și pentru că voimŭ Domnia mea a se face mai nainte îngrijirea cea trebuincioasă, spre a nu veni la mai mare derăpânare avutulŭ și economia acesteia case, poruncimŭ Dumnévóstră, împreună să chibzuiți, ca să găsiți mijloculŭ celŭ mai cuviinciosŭ spre a eși casa acósta de la datoriile ce se află, fără de a nu se vinde vre-unŭ acaretŭ, din moși și altele nemișcătore, ci cu veniturile casei chivernisindu-se, aveți voie să le dați în arendă și pe unŭ anŭ, și pe doui, și pe trei anŭ, ca negreșitŭ din venituri și din alte lucruri mișcătore să se plătescă fieș-căruia datornicŭ rânduri, rânduri, purtând de grijă a se lăsa acea ce veți socoti și pentru cheltuiala casei Căminarului Dudescu din tóte ȓilele; iară când unii din datornici nu va vrea să iĕe din cele nemișcătore, séu din venituri, să le arĕtați că nu numai se vorŭ păgubi de acum înainte de vre-o dobândă, ce vorŭ fi scriindŭ zapisele ce au, ci și de chiar suma capetelorŭ se vorŭ fórte discolipsi a lua, fiind-că nu voimŭ Domnia mea să se înstrăineze cu vîndare de totŭ vre-unŭ acaretŭ nemișcatorŭ de la acósta casă și vĕ îndatorimŭ ca să priveghiați în tótă vremea pentru acósta, și să luați treaba casei acesteia asupra Dumnévóstră, făcĕndŭ urmare întocmai precum poruncimŭ, și de care cum-va s'ar întâmpla a se vinde ceva din vre-unŭ acaretŭ fără șcirea Dumnévóstră să o publicuiți, că fără iscălitura Dumnévóstră nu va avea curs, și așa să se trecă pițaculŭ acesta și în condica Divanului. tolico pisah gd. 1798, Noem. 21.

Cod. XXXIX fila 111 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vcd. i gspd. Zem. Vlahis:oi.

Cinstitŭ și credinciosŭ boerulŭ Domniei mele D-ta vel. Vornice alŭ Obștirilorŭ, fiindŭ-că după jalba ce au fostŭ datŭ Domniei mele în trecutele ȓile soșia Răducanului ce au fostŭ zarafŭ, arĕtândŭ pe soșulŭ séu, că este smintitŭ

din fire, ne fiindu cu mințile întregi, din care pricină pentru ca să nu se prăpădăscă lucrurile casei, face cerere de a i se lua casa din mână, și a se da în siguranță, ca să fie pe sēma copiiloru, și s'aū datu porunca Domniei mele, ca împreună cu orânduții neguțatoru epitropi, să se iee în scrisu totă pereusia casei acesteia, și să se deē în seamă de omū credinciosū: acum dară, fiind-că soția numitului Răducanu Maxim, ș'aū datū obșteșca datorie, și rămăindū soțulū ei, carele este șciutū în patima ce se află, ca să nu prăpădăscă pereusia casei, să rămăie copiii ce are săraci, este de trebuință a i se lua casa din mână și a se face îngrijire pentru acēstă pereusie: poruncimū Domnia mea, îndată după primirea domnescului nostru pitacū, împreună cu orânduții neguțatoru epitropi, făcēndū mai înainte catagrafia de totă pereusia casei acesteia, să se iae în zaptu Epitropiū pe sēma copiilorū lui, și să se îngrijască a se economisi după orânduială, spre a nu se prăpădi ceva dintr'ēnsa, fără de numai din venitulū casei, ceea-ce se va socoti pentru hrana copilorū și a tatălui lorū, să se deē cu scirea Epitropiei; de care urmare, ce se va face, să ne arēți, împreună și cu catastihū curatū, de totă pereusia acēstă: asemenea și pentru copii, să se facă îngrijirea cea curiinciosă a nu se lăsa în mână lui. tolico pisah gd. — 1798, Maiū 18.

Cod. XXXIX fila 46.

Anexă la pag. 189.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vcod. i gspd Zem. Vlahisocio.

Dumnévostă Ispravnicilorū ot sud. . . . sănătate, vō facem Domnia mea în șcire, că pentru tâlharii, hoții și făcētorii de rău, cari se prindū pe afară pe la județe, cum și pentru gazdele lorū, amū luatū Domnia mea însciințare, că unii ispravnici nu-și păzescū datoria lorū, că după ce sē prindū ast-felū de omenī în faptă de hoție, nu urmōză să le facă examenulū lorū și să i trimită aici la Dumnēlui vel Spătarū, cu însciințare către Domnia mea, ei avēndu-i la închisōre acōlea la isprăvnicatū zile multe, căznindu-i cu bătūi, lucruri ce nu se cuvine a face aiurea, ei numai aici la pușcārie, după ce trecū prin cercetarea judecāții Departamentului de cremenationū. Așisderea arū fi obicinuitū Ispravnicii și altă urmare: de globescū pe unii ca aceștia, și-i slobōde fără a-i trimite aici; pentru care acestea, fiind-că sunt nesuferite la aūdulū Domniei mele, iată vō poruncimū strășnicū, ca de acum înainte, când se prindū hoții și făcētorii de rău, cum și gazde, să nu-i fie acōlea la județū mai multū de cāt trei zile, pēnă să li se facă cercetarea și examenulū lorū după orânduială, și apoi cu acēlū examenū și cu fōie de totū avutulū lorū, cu bană pază, să-i trimită aici la Dumnēlui vel Spătarū, cu însciințare către Domnia mea, iară mai multū să nu se fie la județū închisī, nici să se facă risipă avutulū lorū, luându-se de unii și alții, căci împotrivă de se va face urmare nu numai de

către Dumnévoastră. ci și de ómenii ce-î aveți, să sciți cu hotărîre că veți avea a da sôma înaintea Domniei mele, și nu ve veți putea îndrepta; și să însciințați Domniei mele de primirea poruncii acesteia. — 1798, Ianuarie 24.

Cod. XXXIX fila 10 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Ved. i gspd. Zem Vlahisioie

Cinstitŭ și credinciosŭ boerule alŭ Domniei mele, D-ta vel Spătare, din jălbile norodului, ce ni se dă, paratirisindŭ Domnia mea, vędumŭ că se urmęză o mare nedreptate cu închisorile ómenilorŭ la Spătărie și Agie; căci mulți se întęmplă de pătinescŭ închisorii și cheltueli, fără a nu avea vre-o învinovățire asupra, care unii din pizmă, alții și cu alte socoteli pornindŭ davă asupra vre-unuia 'lŭ trage, ori la Spătărie, ori la Agie, ori la căpitanulŭ de dorobanți, seŭ la căpitanulŭ de lefegii, și așa 'lŭ pune la oprélă, la grosŭ, de stă grosurile pline în tótă vremea, și dupę ce 'lŭ ține ȝile la închisóre, seŭ de i se face corectarea judecătii. iese acelu închisŭ dreptŭ și fără nici o vină, și toemai atunci se cunoșce că pãra lui i-aŭ fost nedręptă, care acęsta se pôte înțelege mai cu întregă pliroforie și de D-vóstră, dregători, zapecii ceŭ mari ai politiei, fiind-că le vedeți chiar cu ochii Dumnévoastră, ca unii ce aveți acęstă epistasie și putere de a ținea grosulŭ, și de a căuta judecătii. Deci, pentru ca să se facă îndreptarea cea cuvinoșă și la acęsta, să nu mai pătinescă nici unulŭ pe nedreptate închisorii și cheltueli zădarnice și perdere de vreme. iată poruncimŭ printr'acęstŭ domnescŭ pitacŭ, ca de acum înainte, când se întęmplă, dintre ceŭ ce se prigonescŭ, a eși în cercetare dreptŭ și fără de vină la pãra, ce i se face de davagin lui, să aveți a urma intr'acęstaș chipŭ, adecă: pentru câte ȝile va fi șeȝutŭ închisŭ acelu pãrătŭ, să plătescă pãrășu câte tal. trei pe ȝi pentru neadevërata lui piră, ce nãpăștuindu-lŭ fără de dreptate 'i-aŭ pus la închisóre, zătignindu-lŭ din chivernisóla lui, și acęsta să o faceți cunoscută, mai întâiŭ la toți aceia, căți tragŭ pe alții în judecată, ca să scie mai întâiŭ pênă a nu se pune pãratu lui la închisóre, spre a nu găsi pricină, că nu 'i-aŭ fostŭ sciută una ca acęsta; însă și cercetarea pricinilor să se facă cu necurmare pe tóte ȝilele, că de aceea avem Domnia mea orânduit și boerŭ judecatorŭ intr'adins pentru pricinile ce se caută la dregătoria Spătăriei și Agiei, ca să nu se zãboviască ceŭ ce sunt în pricinii de cercetări, și așa să se îngrijască acęsta a se păzi cu tótă silința negreșitŭ, întocmai urmându-se precum poruncimŭ. tolico pisah gd. — 1798, Sept. 9.

Cod. XXXIX fila 77 verso

Facă acte în cari Hangeri își urmăresce la justiție propriile interese:

Credinciosŭ boerule Domniei mele biv. vel sãrdarŭ Alexandre Colciagŭ, Ispravnicŭ de la sud Ilfovŭ i biv. vel sãrdarŭ Andonie Fotino, ce ați fostŭ

orându-i hotarniciei ai moșiei Cojeștii, sănătate; amă vechit Domnia mea arătarea ce ai făcut, că sforându moșia, după orânduială, ai eșit o sumă de stânjeni lipsă din suma ce s'au fost cumpărat de Luminăția sa prea iubita Dómna noastră Luxandra Hangeri de la Dumnéu biv. vel Cluceru Alexandru Văcărescu, pentru care lipsă, fiind-că s'au făcut învoirea cea cuviinciosă cu întorcerea de bani de la Clucer la Luminăția sa, și altă pricină n'au mai rămas în mijloc, fără numai să se impetrească moșia, vă poruncim dară să mergeți cu orânduital i Post, la fața locului, unde după semnele ce ai făcut, când ai sforat moșia, să se pue petre după orânduiala ce se cade și de săvârșirea poruncii să dați în scris, cu arătarea cătră Domnia mea. tolico pisah gd.—1798 Octom. 21.

Cod. XXXIX, fila 99.

Zem. Vlah. credinciosu boierul Domniei mele biv. vel sardar Alexandre Colgeac Ispravnic, ot sud. Ilfovü, i biv. vel Sardaru Andonie Fotino, sənătate; fiind-că moșia Cojeșcii din sud. Ilfovü, ce s'au cumpărat de luminata prea iubita noastră Dómna, are sineturi care nu sunt unite la cele scrise, avënd diafora la suma stânjenilor și dintr'acea pricină nu se pöte lămuri, a se și hotarele cele adevărate, spre a se implini suma stânjenilor ce s'au cumpărat, pentru care vă orânduim Domnia mea pe amindoi și vă poruncim, primindü porunca acësta cu sluga Domniei mele II-lea portaru, să mergeți în fața locului la numita moșie, unde stringëndü pre toți vecinii împrejurași, cu care se vecinesce acea moșie, cu scrisorile i sineturile ce vorü fi avënd, să teorisiți atât scrisorile și sineturile moșiei aceștia Cojesci, cât și ale vecinilor împrejurași, și așa făcëndü cercetarea cea cuviinciosă, după orânduială, să faceți alegerea hotarelor moșiei, cu tragere după obicei și să o împetriți; dändü și în scris prin carte de hotărnicie cu suma stinjinilor ce au eșitu la fieș-care trășură, spre a fi știute adevăratele hotare, grijindü însă ca să nu se facă vr'o greșală ori la tragere, seü la punerea hotarelor, si să înștiințați Domniei mele de săvârșirea pricinei. ii saam receh gd.—1798 Aug. 16.

Cod. XXXIX, fila 67 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vod. i gspd.

Cinstiți și credincioși boerii Domniei mele vel Vornice de țera de jos, Costandine Filipescule, și facem Domnia mea în scire că sárdaru Nicolae Terenti, cu slugerulü Teodorache Văcărescu, din bună voință au vëndutü la prea iubita, luminata Dómna noastră Luxandra Hangeri, moșia ce o au la Belciugatulü din sud Ilfovü, prin zapisü adeveritü de părinții Arhieriei, i de Dumnelor veliți boierii, la care după trebuință s'au orânduital hotarnicü sárdarulü Andonache Fotino, i D-luși sárdarulü Alexandru Colciag de au hotărnicitü după orânduială, și numiți boerii vëndetori arëtändü că nu sunt mulțamiți la aceeași hotărnicie, au

cerutū de isnoavă, ca și cu boerī din parte-le să se facă hotărnicie : după a căroră cerere li s'au datū voie de la Domnia mea a lua un boerū hotarnicū pe cine vorū vrea, ca împreună cu mai sus numiții să se facă hotărnicie după dreptate : orânduim dară Domnia mea și pe D-ta, ca unū Vornicū mare, să mergeți la fața locului, unde să fie atât mai sus numiții hotarnici, cât și Clucerulū Petrache, pe care l'au cerutū numiții boerī vëndători din parte-le, și să urmezī D-ta cu silință a se face hotărnicia după dreptate, de la care să ni se arēte prin carte, după orânduială. tolico pisah gd.—1798 Noem. 5.

Cod. XXXIX, fila 104.

Zem. Vlahiscoe. Cinstitū și credinciosū boerule alū Domniei mele biv. vel Părniciū, Ispravnicū ot sud. Prahova, sēnătate, fiind-că la moșia Breaza dintr'acel județū, împreună este și altă moșie ce se dice Talea, care amēndouē sunt ale casei prea iubitei Dōmnei nōstre, și la moșia Talea, fiind-că se hotăreșce cu moșia Bezdadenilor din sud. Dâmbovița, e prigonire la hotare, iți poruncimū Domnia mea, să mergi la fața locului, unde față și cu acei moșneni Bezdedeni să faci amănuntă cercetare, atât pentru stăpânirea Mōnăstirei Mărgineni, cum s'au urmatū în vremea când stăpânea mōnăstirea această moșie, cât și după scrisorī și alte doveđi, să te sileșci ca să descoperi acele adevōrate și drepte hotare ale despărțirei acestei moșii, păzindū cu scumpătate a nu se năpăstui vre-o parte, și, spre a fi șciute hotarele, să puī și petre după obiceiū și să dai și cărți. de alegere, atit la mâna acelorū locuitorī moșneni de arētarea hotarelorū lorū, cât și la casa luminăției sale iarăși să dai carte, spre a lipsi tōte prigonirile de la mijlocū, să o hotăreșci și să o izbrăneșci cu multămita ome-nilor, fără a ni se mai scrie pricinuirī. ii saam receh. gd.—1798 Decem. 4.

Cod. XXXIX, fila 119 verso.

Zem. Vlahiscoe. Dumneavōstră Ispravnicilorū ot sud. Prahova i credinciosū boerule Domniei mele biv. vel sătrariu Ioniță Bălăcene, sēnătate ! Vē facem in scire, că între hotarulū moșiei Comarniculū și între hotarulū moșiei Breaza este unū munte, ce ține de moșia Comarniculū și, din amelia celorū de mai înainte stăpânitorī, s'au impresuratū acelū munte de alții, cum și pentru deosebita pricină, ce este cu locuitorī Bezdedeni, care se vecinescū cu această moșie, ce vi s'a datū porunca Domniei mele a se face cercetare la fața locului, să se descopere celea adevōrate hotare, spre a lipsi pricinile, mai virtos fiind-că au eșitū la mijlocū și pricina acestui munte, trebuința este de a se face cercetare cu scumpătate de oameni practicoși și a se și hotări, ca să se facă ocolnică cu semne osebite pentru amēndouē moșiile, adecă Comarniculū și cu Breaza ; de aceea iată vē orânduim Domnia mea hotarnicū pe unul din Ispravnicī, cu numitulū sătrariū, și primindū porunca acēsta, să mergeți la numita moșie, unde, cu carte de blăstemū, ce se va lua de la Sfinția sa părintele Mitropolitulū,

să faceți cercetare cu amănuntul pentru hotarele amândorora moșiiilor, și pentru acel munte, de față cu moșnenii Bezdedeni i cu Egumenul Sinaiot și cu alți vecini împrejurași, ce voru mai fi, ca descoperindu-se toate împrejurimile să le și hotărâți după dreptate, făcându-le alegerea amândorora moșiiilor osebit și impetrandu-se să dați în scris după orânduială, cu cuprindere pe larg de toate pricinuirile, după care când vre-o parte nu voru rămânea odihniți, să-și sorociți la Divan.— 1798 Ianuarie 3. (*Vedeți și pag. 227 în urmă*).

Cod. XXXIX fila 128.

Sudiți față cu justiția.

Cinstiți și credincioși boierule al Domniei mele, D-néta biv. vel Hatmane Filodore, Epistatule al Armășiei, fiind-că Dumnelui cinstiți consulu rusesc făcu arătare Domniei mele pentru un Anghel Rusu, carele s'ar fi dovedit în faptă de hoție, cerându ca să se trimiță la pușcărie spre cercetare; pentru care, după cererea D-lui poruncim, să-lu primesci Dumnéta la pușcărie, făcându-i-se cuviincioasă cercetare, ca să mărturisésca adevărul la faptele lui tolico pisah gd.— 1798, Sept. 14.

Cod. XXXIX fila 79 verso.

Zem. Vlahiscoie. Cinstiți și credincioși boierule al Domniei mele biv. vel Paharnic Ioan Faca, sănătate! Fiind-că pentru tal. cincî-șeci, ce ești datorul lui Atanasie Dimitriu sudiți, nu ai fostu următoru a plăti după poruncile Domniei mele, ce ți s'au dat, și acum iarăși ai supăratu audul Domniei mele numitul sudiți cu jalbă, iată orânduimă într'adins sluga Domniei mele aprodă vătășesc, și îți poruncim, ca cu acestu mumbașir să aibi a plăti negreșit, fără de altă pricinuire, ca să se deé jăluitarului. ii saam reche gd.— 1798, Octombre 23.

Cod XXXIX, fila 100.

Anexe la cap. XVI

La Cap. XVI (pag. 192) adăogimă anexele de la vale relative la dări și scutiri.

Să se observe la scutiri și privilegii, acele ce Hangeri își acordă lui însuși, pe numele Dómnei sale și acele acordate lui Beizade Suțu Grigore, în 29 Septembrie 1798.

Dăm la vale și un facsimile de uric de mazilă, în întregime, cu sigilă și contrasemnări.

*Carte pentru sameșul de la sud. Prahova State Logof., ce s'au dovedit
ca mâncătoru.*

Zem. Vlahiscoie. Dumnévostă Ispravniceilor ot sud. Prahova sănătate: Pentru State Logof. ce ai fostu sameșul la acel județ, s'au arătat cu urmări

• împotriva datoriei sale, și pricinuitoară de pagubă Visteriei Domniei mele, care din cercetarea ce s'a făcută din porunca Domniei mele, s'a dovedit, osăbit din alte fapte, jăfuitor și cu lude trei, scutelnici alii unui divictar Iordache Slătineanu, ce încă din anul trecut, dându-se la dajdie cu poruncă prin Visterie, numitul State i-au *chiopisit*, luându-le tal. trei sute și făgăduindu-le ca să-i puie la orânduiala breslașilor și i-au ținut pînă acum fără de dajdie, și altele multe, precum mai în jos se arată toate anume, după care urmare a lui, fiind cu totă dreptatea vrednică a se pedepsi, poruncim mai înainte să-l lipsim din treaba sămeșiei și să se treacă la condica județului, spre a nu mai fi primit nici-o dată în slujbă domnescă, seacă la județ, și apoi acei tal. trei-sute cei luați de la trei scutelnici, să-i impliniți de la dînsul să-i dați omenilor acelora de la care i-au luat rusfetă și el de-î va fi dată cu-va ceva, să-și caute să și-î iee și să-și facă socotă de când au fostă dată porunca pentru acești trei scutelnici a se da la bir, ca de atunci și pînă acum câte dădii și orî-ce alte orîndueli au eșit în județ, toate acelea să le plătescă numitul State Logof. și acești bani să se trimită la Visteria Domniei mele, cu înștiințarea Dumanévostrei și cu socotă lor anume, iară cele-lalte jafuri să se întorcă la cei năpăstuiți, ci dar așa să urmați D-vostrei. tolico pisah gd.—1798, Aprilie 9.

Cod. XXXIX fila 30 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodă i gospod.

Dumnéta vel Paharnic Hagi Ion Moscu, după cuvîntarea ce am avut în întâlnirea pe drum cu luminatul fratele Alexandru Vodă Ipsilant, seful nostru, îi poruncim, ca din banii sărei Domniei mele, ce sunt asupra-ți, să dai acei tal. două-zeci de mii, care prin poliță însemnată de la 14 ale lui Oct. 1797, s'a tras de cinstiții Dumnélor boieri Marele Logof. Alexandru Manu, i Dumnelui iubitul nostru frate Ban Alexandru Hangeri, de s'a dat Prea Înălțatului Căpitan-Pașa stăpânul nostru, și acești tal. 20000 plătindu-i acum lui Polihronie Gealepu, veți ținea acestă domnescul nostru pitac întru ținerea în sémă, și scăderea Dumitale.—1798, Ianuar 10.

Cod. XXXIX fila 20.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Vasile sin Andrei Țiganu, i Ștefan Țiganu. ai Dumnéei Vornicesei Ecaterina Greceanu, prin jalbă au cerut ca să fie țigani domnesci, să-și dea birul lor ca și cei-lalți, cu care aceea să-și potă scăpa de sub jugul robiei stăpânei lor, li s'a dat domnescă noastră carte la mâinile lor, prin care poruncim Dumitale Epistatule alii Armășiei, pe mai sus numiții să-i treci în condica țiganilor domnesci, și în loc să se dea Dumnéei veri-ce alți noi țigani de o potrivă schimb, pentru ca să

nu mai aibă trebă cu dênșii, ci să rămăie în biră ca și ceî-l-alți țigani domnesci. ii saam rezech gd.—1798 Ianuară 8.

Cod. XXXIX fila 129.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gpd. Zem. Vlahiscoie.

Cinstitū și credinciosū boierulū Domniei mele D-néta biv. vel Hatmane, Epistătule alū armășiei, Dumnelū vel Vornicū al obștirilorū Radu Golescu, ne făcu arêtare cumcă tal. 250 ce este datore armășia a da pentru țiganiū mônăstirii Cozia, ce sunt aurari între Băeșii din sud. Vâlcea, nu s'au datū nici până acumū, și acești bani fiind-că sunt a merge în cheltuelile spitalurilorū după cumū sunt orânduți, împreună cu cele-l-alte venituri ale mônăstirei, prin hrisovul Domniei mele, poruncimū D-tale, ca îndată după primirea acestui pitacū, să dai negreșit acești bani la Dumnelū vel Vornicū alū obștirilorū. tolico pisah gd. 1798 Noembre 27.

Cod. XXXIX, fila 116 verso.

Pitacū la Prea Sfinția sa Părintele Metropolit și la unū din boierū, anume pentru ajutorulū de bani ce se cere.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvod. i gpd. Zem. Vlahiscoie

Prea Sfinția ta Părinte Mitropolit alū Ungro-Vlahiei, iubitorilorū de Dumneđeū Episcopī, i D-vostră cinstițilorū și credincioșū boierilorū Domniei mele, vel Bane Ghica, vel Logof. de țera de sus Brâncovene, biv. vel Bane Racovița, biv. vel Vornice Costache Ghica, vel Vistiere Scarlat Ghica, vel Vornice de țera de jos Constantine Filipescule și vel Vornice alū obștirilorū Golescule, fiind-că sunt la tótă obștea cunoscute grelele cheltueli, care curgū neîncetat pentru împărătésca trebuință și pentru mântuirea țerei, să vă adunați la un loc, unde să chibzuiți cu osârdie, ca să se găsească mijlocū iconomiei acestorū grele cheltueli de bani, fără de a pune la acéstă trebuință înainte vre-o dajdie, din acelea ce în zilele Domnilorū dinaintea noastră curgeau fără de a fi aceste trebuințe, și prin anafora iscălită de toți să arętați Domniei mele.—1798, Iulie 20.

Cod. XXXIX fila 57 verso.

Cărți legate la Ispravnicii din 17 județe, pentru de a pune să iee în scrisū pe la tērguri și orașe oile și mieiū ce se vorū tăia la scaune pe fieșcare zi, de la 23 ale lunei Aprilie înainte.

Dumnévostă Ispravnicilorū ot sud... sănătate! Vē facemū în scire, că pe acestū următorū anū s'au vëndutū slujba oieritulū Dumisale vel Vornicū alū obștirilorū Radu Golescu și pēnă se vorū întocmi, de către Domnia mea, ponturile cu care are să se caute slujba, vē poruncimū Domnia mea, ca să puneți să iae în scrisū pe la tērguri și orașe oile și mieiū, ce se vorū tăia la scaune

pe fieș-care ȃi, de la 23 ale luñi Aprilie înainte, ca cãnd vorũ veni slujbașii sã li se arãte socotãla, spre a nu fi pricinã de gãlcevur̃i între acei ce sunt a plãti; așiderea sã ingrijii, ca și pe la margini a nu se caciordisi oi, ca sã iasã afarã din țerã, cãci, fãcẽdu-se vre-unũ cusur din neingrijirea D-võstrã, ve'ți fi rãspunđetori.—1798, Aprilie 24.

Cod. XXXIX fila 35 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevod i gospod. Zem. Vlah.

Dumnãta cinstitũ și credinciosũ boierulũ Domniei mele Radule Golescule, pentru banii oieritulũ iți poruncimũ Domnia mea, pẽnã în patru țile, negreșit, ori-ce socotelã vei avea de ale oieritulũ, sã și le cauți și sã istovesci darea banilorũ la acelũ sorocũ, fiind-cã de la 10 ale acestei urmãtoare luñi, este a se incepe sã se caute cercãtura oieritulũ și mai multã zãbavã sã nu faci cu darea banilorũ, caci neurmãndũ, vomũ orẽndui Domnia mea mumbașirũ pe la județe, i delii cu greũ trãpãd. ii saam rekeh gd.—1798, Sept. 2.

Cod. XXXIX fila 73.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gospodu Zem.

Cinstitũ și credinciosu boierule, alũ Domniei mele, Dumnãta vel Vist., fiind-cã pentru grelile cheltueli, ce dupã netãgãduita trebuințã aũ intimpinatũ pe țerã într'acãstã vreme, care de totã obștea pãte sã fie cușocutã, cu sfat de obște s'aũ gãsitũ cu cale, și de trebuințã, a se economisi unũ ajutorũ spre implinirea respunderii cererilorũ, și s'aũ hotãritũ ca slujba oieritulũ și a dijmãritulũ, într'acãstã vreme, cãnd este sã se caute sã se ãndoiascã la platã, precum pentru aceãsta s'aũ și datũ poruncile Domniei mele. Decã dar poruncimũ Domnia mea, ca banii dijmãritulũ, dupã suma vãnđãrii dintãiũ, sã se facã tacsil de la fieș-care cum-pãrãtorũ de județũ ãndoiți, și așã sã-i primeșci; iar pentru banii oieritulũ, veĩ urma, precum prin deosebitũ pitacũ s'aũ poruncitũ Dumitale cu D-nelũ vel Comisũ. — tolico pisah gd. 1798, Iunie 23.

Cod. XXXIX, fila 58.

Carte la vtori Ibrictar, ce este orẽnduitũ la sud. Saac, cu cerere sã se deã pliroforie locuitorilorũ și sã se scõle sã vie aici.

Zem. Vlahiscoie. Slugiĩ Domniei mele alũ nostru 2-lea Ibrictarũ, Stefane, ce ești orẽnduitũ cu cercetarea la sud Saac, pentru cã nãpãstuirile ce s'aũ fãcutũ locuitorilorũ de cãtre orẽnduiții slujbași cu oieritulũ i cu dijmãritulũ, primindũ acãstã poruncã a Domniei mele, sã șibi a o citi în aũdulũ tuturor locuitorilorũ ca sã ãntelãgã cu deslușire, cã poruncile Domniei mele dintru ãntãiũ aũ fost, atãt la ãndoirea dijmãritulũ, cãt și la ãndoirea oieritulũ a plãti numai dreptũ dobitõcele lorũ, iarã nu și plocõnele și paralele de rãvașũ, seũ alte cheltueli cu alt-felũ de numiri, precum mai pe largũ sã arãtã la ãnsemnarea ce și s'aũ

datu din condica Divanului, și ori-carî din locuitorî se vor simți că s'au năpăstuitu de slujbașu cu vre-unu chipu peste poruncile Domniei mele, să șcie că au voie, ori-când se voru indeletnici, să vie cu jălbi să arôte Domniei mele, ca să i se facă îndestulare, cu împlinire de la acel slujbașu, pentru ori-ce urmare nedreptă i se va fi făcutu, și așa pliroforisindu pe toți de obște, să se scôle să vie fără de a mai zăbovi acolo, la acéstă cercetare, îi saam receh gd
1798, Sept. 26.

Cod. XXXIX, fila 86 verso.

*Pitacū la Dumnelui Vornicu Golescu, ca să supue pe măcelari a plăti
indoiala oieritului.*

Poruncimū Domnia mea, vel Vornice alū obștirilorū, pentru măcelariî politei Bucureștilorū, ce încă n'au plătitū indoirea oieritului, după porunca Domniei mele, ce li s'au datū prin răspunsū în dosulū jălbei lorū, să-i apucî Dumnéta, ca să plătescă indoirea oieritului fără de altū cuvântū. tolico pisah. gd.—1798, Sept. 11.

Cod. XXXIX fila 79.

Cărți legate la tôte județele pentru breslași, ce au să fie în rëndu cu țera.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud . . . sênătate. Vē facemū Domnia mea în șcire, că s'au făcutū hotărîrea Domniî mele pentru orënduiala breslașilorū, ca toți să se pue la dajdie în rândū cu țera, afară numai din boerinași mazilî, cari au a rămenea iarăși la orënduiala lorū ne superați. Ci dar vē poruncimū, primindū domnéscă nóstră poruncă, să aveți a pune la dajdie, în rëndulū satelorū, pe toți breslași de la acelu județū, de acum de la 2-a sémă; să priveghiați însă a se aședa fiesce-care după starea și puterea lui, fără a nu face hatărū vre-unuia, că împotrivă de veți urma, să știți că nu vē veți putea îndrepta înaintea Domniei mele, și să trimiteti arétare Domniei mele, adeverită cu iscălitura Dumnévóstră amëndorora; într'acést chipū dar urmândū, să avemū răspunsū de primirea poruncei; acésta, și fiți sênătoși.—1798, Iunie 12.

Cod. XXXIX, fila 56 verso.

*Publicațiū la tôte județele și la Caimacamul pentru rëndulū scutelnicilorū
dupē cărți.*

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud... sênătate. Find-că la orënduiala scutelnicilorū după cărți, s'au vedutū îndestul catahrisisū cu urmare care s'au pricinuitū din însăși rea economia Ispravnicilorū, ci nu s'au păzitū datorîa îngrijirilorū, ce au metahirisitū mijloce aducétore de puțin folosū, și au trecutū cu vederea paguba cea mare a Visteriei și necumpênarea la întregimea satelorū, care acésta osârduindu-ne Domnia mea cu iubire de ómenî, li s'au datū nizamulū celū

cuviinciosŭ alŭ îndreptării; însă voimŭ, ca de acum înainte să se păzescă buna orânduială, și de vreme ce au începutŭ a se înoi hrisóvele mónăstirilorŭ și alte cărți, ce se dau de către Domnia mea, unde la unile se cuprinde a avea scutelnici după catastihŭ, la altele ómenii fără de pricină de dajdie, iară la altele dico să aibă ómenii străini și fără de pricină, și iarăși la altele să și aducă ómenii din străinătate, vę poruncimŭ Domnia mea să aveți purtare de grijă a nu mai metaherisi urmări împotrivotóre ca cele trecute, a da adeverintele scutelnicilorŭ, așa fiteș-cum, fără luare aminte, ci să priveghiați fórtę cu băgare de sémă cuprinderea domnescilorŭ sineturi și poruncilorŭ Visteriei, și întocmai să urmați a cerceta pe acei scutelnici, ca să fie întocmai, adică, de serie ómenii străini sinetului, să fie străini cu adevăratŭ, iară să nu dați lin pământeni în locŭ de străini, căci pe ori-care din Ispravnicii vom dovedi Domnia mea învinovătitŭ cu ori-ce chipŭ de urmare în potrivă la tręba acósta, să scie hotărît, că prin judecată lŭ vomŭ pedepsi cu tótă străjnicia. Și acósta poruncă să o trecă în condica județului, și să îngrijesci a se păzi negreșit în tótă vremea și să avemŭ răspunsŭ că ați primitŭ porunca Domniei mele. Acósta, și fiti sănătoși. 1798, Maiŭ 18.

Cod. XXXIX fila 40.

Hrisóvulŭ D-lui Vorniculuŭ Manolache Brâncóvenu, de tude 70.

Domnii și oblăduitorii, căroră li s'au datŭ din mila lui Dumneđeŭ stăpânire și putere de a face bine și ajutorŭ, datorii sunt a se cunoșce pre sineși, că cu ori-cât de mari daruri s'au învrednicitŭ de la Dumneđeŭ, cu atâta sunt și ei datorii a hărăzi pe supușii lorŭ cei credincioși și a face bine și ajutorŭ din domnescile daruri, ce au câștigatŭ de la Dumneđeŭ, fiind-că acesta este semnul celŭ mai adevăratŭ, cu care arŭ putea omulŭ a se aręta, că urmęză prea sfântului Dumneđeŭ și ziditorului sęu, care prin razele dumneđeirei sale încãldește, hrănesce și invidă tótă făptura, și acósta este pricina, care îndemnă, întăresce și îmbărbătează inimile supușilorŭ către stăpânŭ, spre osârdie, slujbă și credința cea desăvęșită, adecă dreptatea și facerea de bine către supușii de obște, și deosebit în parte la cine se cuvine, după starca trebuinței și după măsura cea mare și mică. Drept aceea, socotit-amŭ Domnia mea pentru Dumnóluŭ cinstitŭ și credinciosŭ boferulŭ Domniei mele Pan Manolache Brâncóvenu, biv. vel Vornicŭ de țera de sus, care fiindŭ din slăvita familie Domnescă, moșii și strămoșii Dumisale vechii pământeni ai țerii acesteia, și din începutulŭ Dumnóluŭ până acum, purtându-se în slujba frațilorŭ Domni de mai naintea nóstră, cum și acum în slujba Domniei mele, cu supunere, cu dreptă credință și cu înțelepciunea vrednică de laudă și cinste, și cu răvnă fierbinte pentru țeră și avându deosebita greutate casii Dumnóluŭ, însărcinată cu familie de fii, cu care l'au mângaiatŭ Dumneđeŭ, iară mai vęrtosŭ acum intr'acósta trecută vreme a răzmiriței, pătîmindŭ multe pagube și datorii, amŭ găsitŭ

cu cale pentru cinstea n mului Dumnelui, i pentru greutatea casei ce p rtă și pentru slujbele și petrecerea cea cu înțelepciune și râvna cea fierbinte, ce are către țeră, a avea casa Dumisale, ce a  scădută și s'a  dărepănat  din văpaia r sboiului dintr'acestă patrie a Dumnelui, pentru care a  pătimită, ajutorul acela ce cu cale și cu dreptate i s'a  fost  făcut de către Domnia sa fratele Mihaiu Vodă Suțul, de liude cinc -dec , scutiți prin hrisovul de la létu 1792, i prin hrisovul  Domniei sale fratelui Alexandru Vodă Moruzi, de la létu 1793, Aprilie... prin care nu numai întăresce acest  ajutor , ci încă mai adaogă și alți liude dou -dec , cât și prin cartea Domniei sale selefului nostru Alexandru Ipsilant Vodă din anul  trecut  létu 1797, Martie 11, iarăși se întăresce acest  ajutor  de la liude șapte-dec . Dec  învrednicindu-ne și pre noi Domnul  Dumneđeu, cu Domnia acestii de Dumneđeu păzită țeră Rom nescă, și v đ ndu hrisovele i cartea fraților Domni de ajutorul  acesta, cum și de ale Dumnelui credinciose slujbe pliroforisindu-ne și v đ ndu le și în faptă, am  dat  acest  domnescul  nostru privileghi , prin care să aibă a ținea liude șapte-dec , afară din catastișele visteriei, ce are prin arhondologie, scutiți și ap rați de t te d jdiile, zaherele, cherestele, podvode și or -ce or ndueli ar  eși de la visteria Domniei mele în țeră; pe cari să-i aibă or  în ce județu va avea trebuință, d ndu-se adeverință de la visteria Domniei mele, după care, d ndu-le și Dumnelor  Ispravnic  ai județelor , țidule, dup  cercetarea ce li se vor  face a fi, dupe ponturi, pe chipul  lor , să li se deie și pecetluiturile de la Visteria Domniei mele; așiderea să fie casa Dumnelui scutită de oierit , v c rit , pe c te vite drepte va avea casa Dumnelui, de dijmărit , i vinărici , de d jdi  domnesc , de zaharele, mucarel , s u alte ajutoruri ce s'ar  nt mpla dup  vremi a eși pre veliții boeri, de t te să fie casa Dumnelui slobodă și nesup rată întru nimic . Dec  întru adeverirea și temeinică stare și urmare a aceste  domnesc  h r zir  de mai sus ar tată,  i d m  Dumnelui acest  domnesc  hrisov ,  nt rit  cu însăși credința Domniei mele Io Constandin  Gheorghe Hangeri Voevod  i cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail  Voevod , Alexandru Voevod , Nicolae Voevod  și cu tot  sfatul  Dumnelor  cinstiților și credincioși boerilor  celor  mari ai Divanului Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Ban , Pan Nicolae Mavrocordat vel Spatar , Pan Nicolae Basarab  vel Logof tu de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vistier , Pan Manolace Crețulescu, vel Vornic  de țera de sus, Pan Constandin Filipescu vel Vornic  de țera de jos, Pan Radu Goleșcul  vel Vornic  al  obștirilor , Pan Radu Slătinenu vel Vornic  al 3-lea, Pan Constandin Stirbei  vel Logof tu de țera de jos, Pan Manolache Grădiștenu vel Vornic  al 4-lea, Pan Matei  Fălcoianu vel Logof tu al  obiceiurilor , Pan Gheorghe Suțu vel Postelnic , Pan Costache vel Hatman , Pan Tudorache Juliano vel Clucer , Pan Grigorie Grecenu vel Paharnic , Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnic , Pan Dimitrie vel Comis , Pan

Tudorache Văcărescu vel Slugerŭ, Paŋ Iordache vel Pitarŭ, și Ispravnicŭ Pan Nicolae Basarabŭ vel Logofetŭ de țera de sus, și s'aŭ scrisŭ hrisovulŭ acesta la înteuilŭ anŭ dintru înteuia Domniei a Domniei mele, aici în orașulŭ scaunulŭ Domniei mele Bucurescŭ, la aniŭ de la zidirea lumei 7307, iară de la spăsană eă 1798 Noembre 17, de Răducănu Poenaru biv. alŭ 3-lea Logofetŭ, condicărulŭ Divanulŭ.

Cod. XXXX fila 170 verso.

Cărți legate prin toate județele pentru cercetarea viilorŭ, câte se vor fi aflându prin toate plășile județului, mănăstirescŭ, boerescŭ și altele.

Dumnévostă Ispravnicilorŭ ot. sud... sănătate! Vă facemŭ Domnia mea în șcire, că fiind trebuință a se șci în fieș-care județŭ, câte vii sunt mănăstirescŭ câte boerescŭ, câte sunt ale nēmurilorŭ și ale mazililorŭ, ce nu plătescŭ vinăriciŭ, și câte sunt ale locuitorilorŭ, care plătescŭ vinăriciŭ domnescŭ, după obiceiŭ, vă poruncimŭ Domnia mea, îndată după primirea acestei porunci, să orânduți din boerinași județului unŭ omŭ credinciosŭ, care să mērgă pe la toate viile, câte se află în acest județŭ, verŭ a cui va fi măcar, să le iē în scrisŭ, cu suma pogónelorŭ, făcēndŭ catastihŭ curatŭ, cu arētare în sumă de pogone, după cum se vorŭ fi șciindŭ de fieș-care stăpānŭ alŭ viei, în care catastihŭ să se arēte și anume viile mănăstirescŭ a fie-căruia, iarăși cu suma pogoanelorŭ, și viile boerinașilorŭ de nēmŭ și ale mazililorŭ asemenea anume a fieș-căruia, iarăși cu suma pogoanelorŭ, și viile cele dajnice la vinăriciŭ asemenea anume a fieș-căruia, iarăși cu suma pogónelorŭ, arătēndŭ pentru fieș-care vie de este pe pământŭ streinŭ, sēu chiar pe pământulŭ celorucele aŭ? și acest felŭ de catastihŭ făcēndŭ Dumnévostă, fără nici o zăbavă să lŭ trimeteți Domniei mele, și să avem răspunsŭ de urmarea porunci. Acēsta; 1798, April 18.

Cod. XXXIX fila 82 verso.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Cinstitŭ și credinciosŭ boierule alŭ Domniei mele, Dumnēta vel Post. Dumitrache Hangeri caimacamu Craiovei, sănătate. Rēspundŭ la poruncile Domniei mele ce s'aŭ datŭ pentru suma pogónelorŭ de vie ale fieș-căruia, prin care arēți că acilea la județele ot. peste Oltŭ neșciindŭ ce va să dică pogonulŭ, fără numai își aŭ viile fieș-care numite cu răzore, aŭ scrisŭ Ispravnicilorŭ ca să mēsore viile cu prăjina de 18' palme Domnescŭ și unŭ pumnŭ, care sunt în pogonŭ prăjinŭ 24, și cerŭ porunca ce este a se urma; la acēsta-ți rēspundemŭ Domnia mea, că porunca Domniei mele n'aŭ fost a se mēsura viile, fiind-ca se face mare zăbavă și întirziere, fără numai fieș-care stăpān de vie pe drēptă șciința sa să arēte în adevēr cam câte pogone vie are? și dar acea urmare de mēsuratŭ să rēmăie, și numai de la stăpānŭ luādu-se pliroforia, să se urmeze după cuprinderea poruncilorŭ Domniei mele ce sunt date, și zăbavă să nu se facă. Acēsta, și fi. Dumnēta sănatosŭ.—1798, Maiŭ 5.

Cod. XXXIX fila 40 verso.

Zem. Vlahiscoie: Dumneavóstră Ispravnicilor ot. sud. Buzeu, sănătate! Find-că arătă Domniei mele Dumnélui vel. Hatmanu, campărătorii vinăriciului de estimp, cum că unii din locuitorii de acolo nu se supună a plăti vinăriciul, cu pricină că ar fi mazăli, și alte cu alte pricină, vă poruncim dară că pe toți aceia ce nu s'aū supusū a plăti vinăriciul, să-i aduceți înaintea Dumnévóstră față cu orânduitul Dumnélui vel. Hatmanu, căroră făcându-le cercetare, căți dintru aceia vorū fi privelegiați cu sineturile Domniei mele la mână, să fie în pace, iară de la cei-l-alti toți să impliniți dreptul vinăriciului negreșit, cu urmare după coprinderea ponturilor vinăriciului; ei și feciorii de boeri și jupănesele vèduve, ce le vorū fi stătutū bărbații în boerii, cu caftane, iarăși să nu fie supărați . . . ii saam rekeh. gd.—1798 Decembre.

Cod. XXXIX, fila 121.

Zem. Vlahiscoie: Dumnévóstră Ispravnicilor ot. sud . . . Sănătate! Amū luatū Domnia mea înștiințare din jălbile locuitorilor, cum că prin satele județului li se face cerere de o sumă de pei de iepure, încă și cu cislă pe liude și cu zor mare prin mumbașiretū de zapci, silindū pe ticăloșii locuitorii ca să le găsească de ori unde vorū putea, cu cuvânt că li se plătește câte parale 14 de o pele, care urmare de este cu adevărat la acelu județ, sunteți vrednici de totă pedepsa, nu numai căci este nesuferită una ca acosta la auđul Domniei mele, ci încă și că mai vèrtos v'ăți făcutū pricină a zătigni unū alișveriș de obște ca acesta, pentru că ar putea ei să-și vândă fieș-care peile de iepure la neguțătorii, ce amblă după acestū alișverișū, ca să se folosescă din munca și strădania lorū, și cu urmarea ce faceți le zătigniți și acestū puțin folosū de alișveriș; ci dar cu totă strășnicia vă poruncim, pe de o parte să înștiințați Domniei mele de se urmează una ca acosta la acelu județ și cum ați îndrăsnitū dea-ți pus urmare, o silă ca acosta, ce știți că este cu totul împotriva voinței Domniei mele și nesuferită, și pe de altă parte, îndată să citiți porunca aceasta întru auđul tuturor de obște, în tot județul acela, ca să înțeleagă cu toții, că sunt slobođi, avind totă voia, să-și vëndă peile de iepure la ori-cine va vrea, cu bună tocmelă și cu banii gata, fără a mai cerca de acum înainte vre-o silă seū supărare cu acest felū de cerere de către cine-va-și; pentru care poruncim de obște tuturor locuitorilor; când și după acosta se va mai îndrăsnii cine-va-și a face cătuși de puțină supărare pentru pei de iepure, ori din zapci, din zabiți seū măcar și ispravnici, să veniți să dați jalbă la Divanul Domniei mele, a căruia ușă pururea este deschisă și veți vedea înși-yē în faptă pedeapsa, ce vomū face unaia ca celuia, spre a fi pildă și altora. ii saam rekeh. gd.—1799 Ianuarie 11.

Cod. XXXIX fila 129 verso.

1798. Noembrie 22. S'a'au făcutu' carte legată la Ispravnicii Vlășcii, că aici viindū un Adam Mazilū de la Focșani, ce mergé cu cară cu Zaherea de orđū, cum că nu a'au putință de a mai merge carele, și fiind-că la 19 Noembre li s'a'au făcutu' poruncă ca să dée de carū câte tal. 1.60 i nutrețu de vită, și vite în loculū celorū stătute, pentru care s'a trimisū și cihodar, însuși unulū din Dumnelor să mérgă, ca sa vadă starea și de nu va fi putință a merge, să descarge zaheréua la locuri bune și să fie în păstrare și să nu mai dée acei tal. 1.60, arătându și cihodarului să se întorcă, iară de va cunosce că a'au stare de a merge, să se urmeze dupe porunca ce s'a'au datū.

Cod. XXXIX fila 113.

1798: Martie, 30. S'a'au făcutu' pitacū la Metropolitū că s'a'au însciințatū Măria sa, cum că la unele din mōnăstiri mai este rămășiță, cum și la Episcopii, pēnă în două țile să facă tacsilū de loată acea rămășiță, și talere o mie ce s'a'au pusū Poiana Mērului să-i întorcă înapoi Episcopiei, și să urmeze după hotărîrea Dumnelorū velișilor boeri, la care s'a'au orânduitū și zapciū vătafū de Divanū.

1798. Martie 30. S'a'au făcutu' pitacū la Dumnelū vel. Vornicū Costache Ghica, cum că banii zaherelei ce s'a'au pusū pe boeri, i pe bresle, și cei ce slujescū s'a'au ertatū, iară de la neguțătorii care își facū alișverișū întru acēstă țeră și în tērgū să împlinēscă ceea ce sunt puși, la care împlinire să metahirisască din zapcii spătăresci și agesci, pe care va socoti.

Cod. XXXIX, fila 24.

1798. Aprilie 19. S'a'au făcutu' pitacū la Dumnelū vel. Vornicū Costache Ghica pentru banii zaharelei, că are mirare Măria sa, cum s'a'au făcutu' atăta întârziere cu împlinirea, ci dar fără de altă prelungire să arăte pricina zăbăvii și să deștepte și pe zapcii, făcēnd silința de a se împlini, fiind șciută și Dumnelū grabnica trebuinți, că apoi însuși Dumnelū va fi răspundătorii.

Cod. XXXIX fila 33 verso.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodū i gospod.

Cinstișilorū și credincioșilorū, Domné-vōstră velișilorū boeri ai Divanului Domniei mele, fiind-că după multele și negrăite dureri și strădăni, care cu bucuria noastră amū cercatū pentru mântuirea săracilorū locuitorii, Dumnezeésca putere ne-a'au învrednicitū, de ne-am întorsū sănătoși ierăși la Domnescul nostru scaunū, fiind bine călătorișii, pentru mântuirea săracilorū locuitorii, după dragostea și silința ce avemū spre binele de obște către tōtă țora, de s'a'au isgonitū zurbalele, cu mijlocū care nu s'a'au băntuitū nici unulū din locuitorii țerii, spre mulțamita dar de toate acestea către prea Înaltulū Dumneđeū, iată hărăzimū Domnia mea tōți banii căți cu sfatul de obște sunt cisluiți aici pe orașu Domniei mele Bucuresci, pentru gătirea zaherelei de orđū, care este trăbuinciosū la hrana oștirilorū împērătesci, adecă toate casele Dumnelorū boerilorū, de la celū mai

mare până la celū mai micū, căŭi aū îmbrăcatū caftanu, i toate casele breslelorū, cum și a tuturorū celorū căŭi se află slujindū, întru nimic supărare sēu cerere să nu li se facă ; pentru care iarăși rugămū noianul milostivirii aceluiași înduratū Dumneḡeū, carele după tertipurile care amū făcut și se urmēză și acum, să ne învrednicēscă în câte-va zile, a vedē și cea deseવērșită desrădăcinare și prăpădenia a numitelorū zurbale, care acēstă hărăzire o aducemū Domnia mea ca o jertfă către prea înaltulū Dumneḡeū, numai și numai pentru cea pēnă acuma nebântuire a Domnescii nōstre țērī. Iară pravălieșii și negușitorii cei cu case, ca unii ce se chivernisescū în țera aceasta, făcēndu-și negoșulū lorū cu tōtă folosința lor, poruncimū Domnia mea să-și rēspundă analogon ce i-aū ajunsū. Și acēsta milă și hotărēre a Domniei mele, poruncimū să o faceți șciută și cunoscută în adunarea Dumne-vōstră, la toți de obște. tolico pisah gd. — 1798, Martie 30.

Cod. XXXIX fila 24 verso.

Cinstitū și credinciosū boierule Domniei mele Dumnea-ta biv. vel. Post Dumitrache Hangeri, Caimacam Craiovei, sănătate. Facemū Domnia mea în șcirea Dumitale, că Nicola Saigiu ce este orânduitū cu tainaturile oștirilorū Impērătesci. arētă Domniei mele, că unii din locuitorii din județulū Romanaiilor, prin Ispravnicii județului nu arū fi îngăduitū pe omeni a eși cu oile din județū, ca să le ducă la locurile cele orânduite, unde se împartū tainaturile, pricinuindū și pretendirisandū să li să plătōscă mieii de la oile ce aū fostū îngrecate când le-aū cumpēratū ; pentru care acestea arū fi avutū cuvētū dreptū, atuncī când după porunca Domniei mele putea să ia-e altele șterpe, și în loculū lorū să dēe din celea îngrecate, precum însuși Nicola o ceruse acēsta, iară acum, când tōte oile aū fătatū, nu aū nici unū cuvētū la cererea ce facū, ci să dai Dumneata poruncile celea cuviinciose la Ispravnicii județului, de a nu face supărare omenilorū numitului Saigiu, nici a-lū zătigni din trēbă, ca să nu se întample vre-unū cusurū. — 1798, April. 22.

Cod. XXXIX fila 33.

1798, April. 30, fiind trebuință de o sumă de salahorī, ca să tragă în sus pe Danăre celea trebuinciose ale armatei prea puternicului Impăratū, care merge asupra Vidinului, s'aū orânduitū Meermur Dumneului Paharn. Costandin Bălăceanul și s'aū poruncitū Ispravnicilorū de la Vlașca, Oltu, Teleorman, Romanai și Dolju, ca să le dēe orī-căŭi salahorī va fi trebuință la acēstă trēbă delicată, și să fie cu mare silință a nu se face celū mai puțin cusurū, că se va primejdui cu viața, și căpitaniī mărginei să fie cu ascultare și supunere la orânduitulū boierū, cum și ispravnicii să aibă omeni orânduiți, să nu fugă vre-unū salahorū. Acēsta.

Cod. XXXIX fila 38.

Cinstitū și credinciosū boierule alū Domniei mele, D-ta vel. vist., fiind-că Arabagi-Bașa, ce aū fostū mai înainte de trei patru lunī, cum și celū mai din urmă

frate Alli, în pricina carelor de tréba ordieî, au luatú sumá mare de bani de la vistierulú Domnieî mele, atát aicea, cât și la Craiova, și în multe chipurî făcendú înșeláciunii, pe de o parte lua bani, și pe de alta oprea dreptulú cărăușilorú, dintr'a cărorá priciná fugea și carele de slujbá, precum acesta este sciutú de toți, și suntem pliroforisiți Domnia mea de mánțătorile lorú, pentru care poruncim să-î aducé înaintea Dumitale și pliroforisindu-te mai ántéiú de la Dumnélor boierii Caimacamí ai Craioveî, cât și de la Deșliu, printr'a cărorá mánă li s'au dat bani, cum și de bani ce li s'au dat de aici, să-î apucé apoî ca să arate socotéla cum ți-au împărțit pe la cărăuși, aducénd și pre Polcovniculú Constandin, care are șciință de urmele lorú, să le cercetați tóte acestea și căți bani se vorú găsi asupra lorú, cu tótă strășnicia, prin Mumbașirlácul vatafuluí de Divanú, să facá împlinire, ridicându-i la închisóre, până va plăti toți bani, tolico pisah gosd. — 1799, Ianuarie 14.

Cod. XXXIX fila 130 verso.

1798, Noem. 18, s'au făcut carte deschisá către Ispravnicii județelor ce cadú în drumulú Craioveî, pentru doué cașarale de cará cu zaharea de orđú, din județulú Buzéu și Slam-Râmnic, ce mergú la Craiova, să le dée Ispravnicii dobitócelor nutrețú și boî să le pue la cará pentru ceî ce vor fi státut; pentru care s'au orânduitú și mumbașir ciohodari.

Asemenea carte legatá s'au făcutú la Ispravnicii de Vlașca să dée tuturor acestor cărăuși, de fieș-care carú câte parale șai-đeci.

S'au scrisú și deosebitá carte la Caimacamu Craioveî, cá sosind carele acolo, să le descarce și să le întórcá înapoî; acestea porunci în mánă Radulú de la Vintilá-Vodá sud. Buzéu ce s'au trimis cu 136 care de Ispravnicé, în locú de mazelul Adam de la Focșani cu 105 care.

Cod. XXXIX, fila 111.

*Carte cu care s'au orânduitú Dumnélui Clucer Vácărescu zaharagiu
în 5 județe ot peste Olt.*

Zem. Vlahiscoie: Dupé trebuința ce este pentru o sumá de zaharea orđú și gráu a se profitași la orânduitele locurî ce se cere, orânduim Domnia mea pe Dumnélui cinstitú și credinciosú boierulú Domnieî mele biv. vel. Clucer Alecsandru Vácărescu, carele să mérégá cu acéstá poruncá a Domnieî mele în părțile Craioviî, unde cu volnicie pre deplinú, în câte cincî județe de acolo, să facá cercetare cu orî-ce mijlocú va socoti, și verî-ce felurime de zaharea va găsi, a Mitropolieî, Episcopieî, a Mónăștirilor, a boierilorú, și boerinași, orî preoți séu verî-ce breslá va fi, séu la Menzilhanele, verî-unde și orî acuî va fi să se iée, pre de altá parte să se facá teslim la Dumnélui Caimacamu Craioveî ca să o împarță pe la tainaturî, după cum prin deosebitá porunca Domnieî mele s'au povățuitú. Volnicie are mai sus numitulú, orânduitulú boierú, ca cu orî-ce

mijlocū va ŝci să găsoacă suma zaharelei ce o cerem Domnia mea; pentru acēsta poruncim Dumitale Caimacamule al Craiovei ŝi Dumneavōstrā Ispravnicilor ai județelorū să i se deē ascultare întru tōte. — 1798, Febr. 15.

Cod. XXXIX fila 18 verso.

Io Costantin Gheorghe Hangeri Vcd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Fiind-cā Barbul sin Petre Căpitanul ot mahalaua Mântulōsa, i Sandu Logofetelu, ce are casā în mahalaua Udricanilor, cari aū fostū în trēbā Zaharelii la Silistra cu Sărdaru Nicoli, avēndū amēdoī aceștia sumā de bani asupra lor, nu s'aū supusū porunciī Domniei mele de a veni cu orānduitulū ciohodarū, ce aū fostū trimisū mumbașir, ci aū fugitū dosindū; de aceea poruncimū, staroste de neguțatorī, astā-dī negreșitū să scoți la mezat tōte orī-ce lucruri vor avea acești doī, mișcătore ŝi ne mișcătore, spre a se vinde, după orānduiala mezatului, prin șcirea tuturorū celorū ce li se cuvine *protimisis*, ŝi baniī ce se vorū aduna de pe avutulū lorū, mișcătorū ŝi nemișcătorū, să se arate Domniei mele spre a se face împlinire de baniī ce sunt asupra lor. — tolico pisah gomd.— 1798, August 3.

Cod. XXXIX, fila 65 verso.

Zem. Vlahiscoie: Tacsildarule al slujbei goștinei de la sud.... sănătate fiind-cā dintru însciințarea Ispravnicilorū sud Gorju, văđum Domnia mea, că avēnd *aporie*, facū întrebare, pentru scăđēmētū ce cu milostivire amū arētatū Domnia mea la huzmetu goștinei, într'acele cincī județe, adecā de este acelu scăđēmētū numai la locuitorii birniciei seū la tōtā obștea de rēndū, pentru care ca să vē deslușimū trēba, să șciți cum să urmați, iatā print'acēstā Domnēscā a nōstrā carte, vē poruncimū, că de la toți de obște, fără osebire, să aveți a lua de vita mare cāte tal. unul ŝi jumătate, iar nu tal. doī, ŝi de vita de unū anū cāte o jumătate de leū, iarā nu cāte unū leū; așa darā să șciți, ŝi împotrīvā urmare să nu faceți, că veți fi rēspunđetori. ii saam receh gsd. — 1799 Ianuarie 16.

Cod. XXXIX, fila 131.

Zem. Vlahiscoie. Tacsildarule alū slujbei goștinei din sud sănătate; fiind-cā vedemū Domnia mea, cumcā la căutarea acestei slujbe se face multā ostenelā, mai multā slujbașilorū, ŝi frāmētăturā locuitorilorū, ŝi zābavā trebei, din pricinā că vē rāzimați la cuprinderea pontului ce đice, că ântēiū să luați în scrisū vitele ómenilorū, ŝi să faceți catastif a trimete aicea, ŝi apoi să închipuiți răvașele cele pecetluite, ŝi să începeți a lua bani; pentru care vē poruncimū, ca să vē înlesnimū Domnia mea treaba acēsta, spre a nu se face mai multā zābavā, iatā vē poruncimū cu hotărīre, de odatā să fie ŝi scrisul vitelorū, ŝi luarea banilorū ŝi darea răvașelorū pecetluite, ŝi așia cășturi-cășturi, să profcașiți baniī precum puteți, ŝi mai multā zābavā să nu se facā Ianuarie 6.

Cod. XXXIX fila 129 verso.

Zem. Vlahiscoie. Părcălabiloră și vouă locuitoriloră de obște de prin plaiurile și plășile din județul Dâmbovița, amă luată Domnia mea înștiințare cumcă unii din slujbași ceii cu husmetulă goștineiă dintr'acel județu se pörtă în treba tacsiluluă acestoră banii, cu mare nemilostivire asupra vöstră, cu bătăi și cazne nesuferite, fără de a vö face repausă, după poruncile ce li s'au dată prin orânduitti tacsildari, de care cu töte că li s'au poruncitü osëbitü ca împlinirea baniloră să se facă cu răgazu vöstru, dëră iată printr'acëstä domnescă a nöstră carte, într'adinsü vö dămü în șcire, că cu păsuială și fără de bătăi, are a se face împlinirea acestor banii; ci dar și voi căutați de vö siliți, ca să vö plătiți vitele vöstre cu tötä osârδια, fără de altă pricinuire, căci și neguțatorii de a cumpëra vite aü esitü îndestui, și nü puteți a găsi mai multă pricină, ci vö sârguiti a vö plăti vitele fără zăbavă, ca să pötă și orânduitti slujbași a proftacsi sumă de banii la trebuința ce este, și fiți înțelegători, și cum dıcem, de înșivë vö îndemnați la plata viteloră, ca să nu se mai întărđieze tréba.— 1799 Ianuarie 15.

Cod. XXXIX fila 132 verso.

Pitac la Aga, ca împreună cu Nicolae Saigiu să facă Cochi-vechi, cu strigare a vămiloră.

Cinstitü și credinciosü boierule al Domniei mele D-ta vel. Aga, primindü Domnescul nostru pitacü, împreună cu Nicolae Saigiu să faceți Cochi-vechi, cu strigare de vîndarea vămiloră, cu cele-l-alte slujbe ce se vindü împreună, pe acestü următorii anü lét. 1798, după domnescile nöstre ponturi, de care să arëți porunca Domniei mele tuturor Dumneloră boeriloră de obște, cum și la starostea de neguțatorii, ca să facă șcire la toți ceii ce vor fi mușterii a cumpëra slujba acösta, spre a se strînge la vremea strigării Cochii-vechiloră, și așa fieș-care mușterii ce va cumpëra să-și dëe chezășie sigur la Cămara Domniei mele, ca să respundă sferturile la vremea cea orânduitä, făcëndü arëtare Domniei mele de suma ce va eși. tolico pisah gd.—1798 Ianuarie 7.

Cod. XXXIX, fila 4.

Io Const. Gheorghe Hangeri Voevodü i gspod. Zem. Vlahiscoe.

Printr'acëstä Domnescul nostru pitacü orânduimü Domnia mea Epistat al Carvasaralei de aici din orașulü Domniei mele Bucureșci pe biv. Vătafă za Curte Ion Schevas, carele să aibă a căuta după orânduială tréba Carvasaralei pe acestü următorü anü 1799, după domnescile nöstre ponturi și catalogü, și să fie catastih curatü de tot venitul, silindü cu tötä sârguința la trebile ce sunt ale Carvasaralei, spre a nu se face cusur. tolico pisah gd. — 1798 Decembre 31.

Cod. XXXIX fila 127 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Credinciosŭ boŭerulŭ Domniei mele biv. vel. Medelnicerŭ Ștefan, biv. vel. Medelnicer Chiriac Arbut și biv. vel. Medelnicer Teodore Arcuda, fiind-că acum s'aŭ apropiatŭ soroculŭ a se da vămile pe anulŭ viitorŭ, și vedemŭ Domnia mea din cele trecute, că de-apururea sunt prigoniri și judecați la madelele vămilorŭ, care nu contenescŭ de la auđulŭ Domniei mele; pentru ca să lipsescă dar ori-ce prigonire, este de trebuință ca să se facă căutare catalogulŭ și ponturilorŭ, și cu bună chibzuire, după dreptate, să se întocmescă, cum arŭ putea pricinui ori-ce împotrivre la tot cuvântulŭ dreptŭ, și pe lângă acésta face trebuință, ca să se chibzuescă cu cumpănire întrégă tóte lucrurile ce se aducŭ de vênđare de prin alte părți, ca cu dréptă analogie, după prețul ce se politifesce vênđarea fieși-căruia lucru, acum, să se întocmescă și vama cea cuvinciosă, ca printr'acésta să se póta face îndreptare, după bun scoposulŭ Domniei mele, fiindcă pămēteniŭ locuitorŭ dintr'acésta țóră plătescŭ mare prețŭ la alișverișul, ce se face cu cumpērătórea de ori-ce lucruri aŭ trebuință să cumpere, și nu le rămāne cuvēntŭ de împotrivre la acéstă bună întocmire celorŭ ce aducŭ marfă din alte părți. Dreptŭ aceea atât vē orānduim Domnia mea, ca împreună adunāndu-vē să le cercetați tóte în totŭ chipulŭ, prin neguțatorŭ cu sciință vrednică, și să chibzuiți cu tótă scumpētatea a se pune în urmare acéstă întocmire, cu mijlocul ce mai sus se arată, de care se ne arētați cu bună piroforie făr'de zăbavă.—1798, Decembrie 4.

Zem Vlahiscoie. Dumnévóstrā Ispravnicilor ot sud. . . sănătate. Find-că după greutatea vremei și a drumulŭ, amŭ chibzuitŭ Domnia mea cu milostivire, cum că pentru carele de orānduiala sării, ce din poruncile Domniei mele s'aŭ făcutŭ la acelea județe, pentru mergerea la Ocnă ca să încarce sare, să o ducă la orānduitele schele, póte vorŭ fi rămasŭ pe drumŭ niscaŭ-va care cu sare, neputēndŭ ticăloșii locuitorŭ să o ducă pe acea vreme grea, și pentru ca să nu fie siliți de zapciŭ Dumnévóstrā, iată vē poruncimŭ ca împreună cu acestŭ ce se orāndui într'adinsŭ, să dați omulŭ Dumnévóstrā, ca să âmble într'acestea județe amēndoŭ, și ori-unde va găsi care cu sare încărcate, mergēndŭ pe drumŭ ori la schele, séu la altă parte, să nu care cum-va și zapciŭ îndemnați fiindŭ de Epistații Ocnelorŭ, să îndrăznescă a-i sili pe locuitorŭ ca să mērgă la drumŭ cu sare pre acea vreme grea, să-și prăpădescă dobitocele lorŭ, nici iarăși să fie siliți de Epistații Ocnelorŭ, séu apucați căraușiŭ aceia a o plăti sarea de la dēnșii, ca să le rămāie lorŭ, că acéstă nedreptate și silă nu o voimŭ Domnia mea, fiindŭ împotriva atot cuvēntulŭ dreptŭ, și să îngrijiiți Dumnévóstrā a nu se face urmări împotriva voinții Domniei mele cu *sicleturi* precum arētāmŭ, că vē veți învinováți inși-vē. ii saam receh g. d.—1798. Decembrie 6.

1798. Aprilie 1. S'a'ă făcută poruncă legată la Ispravnicii ot. sud. Muscelu, că a'ă luată Măria sa înștiințare, cum că împrejurul orașului Câmpu-Lungu pe moșia Domnăscă, fiindă și alt sată, care ține de județu, și locuitorii orașeni le-ară fi făcendă supărări de clacă și alte obiceiuri, și fiind-că a cere clacă locuitoră de la locuitoră, este împotriva obiceiului pământului, măi vartos moșie Domnăscă fiindă, să cerceteze Ispravnicii cum s'a'ă urmată obicei din vechime și până acum, și cu ce cuvântă și temeiă fac acestă cerere orașeni și dreptulă adevără să înștiințeze, și până voră avea al doilea poruncă, să nu îngăduiască pe orașeni să le facă vre-o supărare.

Cod. XXXIX, fila 25.

1798. Aprilie 2. S'a'ă făcută poruncă la Ispravnicii Muscelului, că s'a'ă înștiințată Măria sa, cum că pe locuitorii ce sunt ședători în satele de pe moșia Domnăscă a Câmpu-Lungului afară din orașu, îi supără orașeni de clacă și alte obiceiuri, și după obicei nu este a lua clacă locuitoră de la locuitoră, să cerce cu ce cuvântă de temeiă facă orașeni acestă cerere. și cum s'a'ă urmată până acum, și să înștiințeze, și până voră avea al doilea poruncă, pe orașeni să nu 'i îngăduască a face vre-o supărare.

Cod. XXXIX fila 28.

Hrisovulă Măriei sale Dómnei Lucsandra Hangeri pentru 50 scutelnici i redicătură de oieritū și vinăriciū câte doi Banī de vadră.

Fiind-că este la toți cunoscută cum că luminata și prea iubita noastră Dómna Lucsandra Hangeriu, se trage din vechi și multe némurile Domniloră ai luminatului acestui Scaună Domnescă al Țerei Romănesci, care de rëndu a'ă bine obladuită și a'ă ajutorată țera acésta, unde, fiind-că s'a'ă aflată a avea într'acéstă pământă și casa luminației sale, moșie, ce se numesce Cojăști, i Pasărea ot sud. Ilfovă, cu trebuință de ómenī pentru slujbă și pošlușanie, și de alți ómenī Domnesci, ca să se pótă ținea în stare bună, și școla, ce este să se întocmescă pentru învățatura copiiloră de Kino-Gramata la Biserica de piatra pe aceia moșie, cu cale fiind de a avea și casa luminației sale împărtășirea acea de pronomionă și de Domnesculă acela ajutoră, care dobândesc și a'ă tóte casele domnesci, boeresci și mânăstiresci, câte a'ă moșii, vii, mori, și alte acareturi care se ajută din milile Domnesci cu scutelnici i ómenī de slujbă și de pošlușanie și cu alte milī, a căroră pronomiă s'a'ă păzită de către toți frați Domni, cum și de către înșine Dómnia mea. Dreptă acea, atât pentru dreptatea némuriloră luminației sale, care a'ă bine obladuită și au ajutorată țera acésta, cât și după pilda tuturoră caseloră domnesci, boeresci, și mânăstiresci, precum și a haruriloră, ce a'ă bine voită frați Domni de a'ă făcută la cine a'ă fostu socotită în parte și s'a'ă urmată, judecăm cu cale și cu dreptate, să se împărtășască și casa luminației sale prea iubitei noastre Dómnei, de domnesculă aju-

torŭ și pronomionŭ, și hotărîmŭ prin acestŭ Domnesculŭ nostru hrisovŭ, să aibă casa luminăției sale, atât la numita moșie Cojeștii i Pasărea, cât și la moșia Ulmeni, ce are totŭ într'acestŭ județŭ casa luminăției sale, unde va face trebuință, ca să țină cinci-șeci scutelnici pământeni, după catastihul Visteriei, cărora să li se deie domnescile năstre pecetluituri după orânduială, spre a fi întru tôte nedajnici, și apărați de orî-ce podvoade; ca să pôtă fi de slujba casei la numitele moșii. Asemenea să aibă casa luminăției sale și rădicătură de oieritŭ, pe totŭ anul oi două mii. Așîderea să mai aibă casa luminăției sale și vinăriciŭ de la toți cei ce aŭ vii, și plătescŭ vinăriciŭ, pe moșia domnescă de la Caracal sud. Romanați, câte trei bani de vadră, fiind-că doi bani și părpărul sunt milă ai mănăstirei sfîntului Spiridonŭ nou, pentru care la vremea vinăriciului, unindu-se orânduital din partea casei luminăției sale cu mănăstirea sfîntului Spiridonŭ nou, să iée cotulŭ de la Visterie să măsore și să ia-e și banii, ce urmăză după coprinderea ponturilor vinăriciului, din care să-și iée mănăstirea partea sa, iară vinăriceriŭ domnesci întru nimicŭ să nu se amestece a pretenderisi ceva; precum și de deciuiala Cutiei, să fie vinăriciul acestei case nebântuitŭ, după cum este și vinăriciul mănăstirei sfîntului Spiridon nou. Pentru care, măcar că nu ne îndoimŭ, cum că și Domnia-lorŭ frații Domni din urma noastră vorŭ găsi acesta cu cale pentru dreptățile ce amŭ numitŭ mai susŭ; dară cu tôte acestea poftim frățeșce pe Dumnélorŭ, să bine-voiască a întări privilegiulŭ acesta, ca să se păzescă și să urmeze. Și amŭ întăritŭ Hrisovulŭ acesta cu însăși Domnesca noastră iscălitură și pecete, și cu credința luminaților prea iubiților Domniei mele fi, Mihail Vvd, Alexandru Vvd, Nicolae Vvd, martori fiindŭ și Dumnélorŭ cinstiți și credincioși Boierii Veliți ai Divanului Domniei mele. — 1798. Iulie 27.

Cod. XL, fila 97 și 98.

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că Hagi Dumitrache Papazoglu, două moșii ale sale ce se numescŭ Lungii, ce se șicŭ și Secăturile, i Lunguleții din sud. Dâmbovița, le-a vëndutŭ *la obraze sciute Domniei mele*, cu tôte lucrurile mișcătore ce se află la numitele moșii, orânduimŭ Domnia mea pe boierulŭ Domniei mele Gheorge biv. treti Logof. de la Divanŭ, să mērgă împreună cu Hagi Dumitrache Papazoglu la aceste moșii, unde să vață cu luare aminte ce lucruri mișcătore, sunt pe moșii, cari se potŭ vinde, adecă vinuri, rachiŭ, vite, porumbŭ, fēnŭ și orî-ce altele și să le iée în scrisŭ tôte, pēnă la orî-ce lucru mișcătorŭ, făcēndŭ și unŭ catastihŭ, ca cu cât prețŭ potŭ vinde acelea, osebitŭ la o moșie, osebitŭ la alta; așîderea și ce venitŭ pôte aduce pe anŭ fieș-care moșie? câtă clacă? câtă dijmă? ce cârciumi sunt? și osebitŭ venitulŭ morilorŭ? cum și de se găsescŭ mușterii să iée venitulŭ acestorŭ moșii? ori cu cât pe anŭ? sau fără cele mișcătore? Și să aducă Domniei mele pliroforie întrégă de tôte. ii saam reche gd.—1798, Ianuarŭ 21. (*Veđi ce șicem la pag. 230 în notă*).

Cod. XXIV fila 133 verso.

Hrisovul lui Beizadé Grigorie Suțu

Nu sunt alte semne mai arătătoare ale prea sfântului Dumneșeu cu care se îndatoresc cei ce obladuesc pe pământ și au stăpânire de țări și de noroade, cari se numesc închipuirii sufletesci ale lui Dumneșeu, spre a urma adecă închipuirea cerescei stăpâniri a Celui de Sus, ca unii ce a fieș-căreia stăpâniri pe pământ începutul este coborît de Sus, decât facerea de bine și hărăzirea din darurile acelea ce s'au învrednicit de la Dumneșeu a împărtași și a hărăzi la locurile cele cuviincioase, cu măsura cea mare și mică, după trebuință și după cuvântul ce are fiteș-care în parte și de obște. Deci de vreme ce Dumneșeasca Pronie ne-au învrednicit a stăpâni și acestu de Dumneșeu păzitu scaunul al țerei Românesce, de unde luminatul Beizadea Grigore Suțu, fiul Domniei sale fratelui Domn Mihail Suțu Vvod, prin cununie au luat soție pământencă pe Dumnéei ficia răposatului Nicolae Dudescu biv. vel Banu, cu care acestu mijloc de însoțire împărtașindu-se atât de cele ce sunt împărtașite și pământeni, adecă moșii, vii, case, mori, vite și alte namestii, cât și de trebuința ceea ce au și casele pământenilor de ómenî pentru slujbă și poslușanie, amă bine-voitu Domnia mea de amă hărăzitu și amă împărtașitu și casa luminăției sale cu împărtașirea aceea ce au toate casele pământenilor, din domnescile nostre daruri și ajutoruri, și printr'acestu Domnesculu nostru hrisov, întărimu darurile ce au făcutu Domnia sa fratele Domn Mihail Suțu Vvod. prin hrisovul Domniei sale, ca să i se păzescă neștrămutat adecă o sută două-deci liude scutelnice să aibă a ținea, cari să se așede în catastihul Visteriei Domniei mele și după orânduiala Visteriei să li se dea pecetluiturile Domniei mele la mână, ca apururea și în totă vremea să-i aibă neștrămutați și nedajnici, pentru poslușania casei luminăției sale; să aibă casa luminăției sale a ținea și alți liude 30 pogonași la lucrul viilor de la Sărata sud. Buzău, însă aceștia sunt afară din cei ce se cuprindă mai sus și după orânduială cercetându-se de D-nóloru Ispravnicii județului, și fiindu ómenî după cuprinderea ponturilor, să li se dea adeverință pe numele și chipu lor, ca să li se dea și pecetluituri gospod. de la Visterie, spre a fi nesuperați, ca să fie napristan și nelipsiți de la lucrul viei la vremea cea trebuincioasă; așisderea să aibă și la vremea oșeritului, după cum au și toate casele pământenilor rădicătura de trei mi de oi, care să intre în catastihu Visteriei celu pecetluitu, spre a le scuti în toți anii; și fiind-că între acareturile ce au luat de zestre la moșia *Agești* au făcutu stare de case, au preînóitu sfinta biserică, au orânduitu ca să se ție scólă, la care să învețe trei-deci de copii, fără de plată, care fiindu lucru sufletesc de a se afla pururea, în totă vremea, din copii pământeni la învățatura fără plată 30 de ucenici amă bine-voitu Domnia mea ca să aibă a ținea la această moșie alți liude 150 ómenî aduși din străinătate, fără de pricină de dajdie, căroră după cercetarea ce li se va face să li

se d e pecetluiturile Domniei mele la m nile lor , ca să fie apăraţi de t te alte d jdii  i or ndueli de podvode, ca să p t  căuta cu inlesnire or nduitele slujbe, necurmat; a i derea la numita mo ie să se facă dou  b lciuri intr'un  an , unul  la Duminica Tuturor  Sfinţilor  i al  doilea la ziua sf. Dimitrie  i, deosebit , pe t t  s pt m na, Duminica, să se facă t rg   i de vreme ce aceste b lciuri  i t rguri nu sunt din cele ce se fac u mai nainte, ci in urmă s'au or nduit , hot rim  ca la vama acestor  b lciuri  i t rguri să nu aibă amestec , nici *pretension*, nici cereri, nici vama Domn sc , nici vame ii, ci precum p n  acum, a ia  i de acum inainte, să se facă v ndarea v milor , afară de t te t rgurile de la Agești, pentru ca să se in demne mai mult negu t torii  i cei-l-alţi să aducă feluri de marfă la t rg   i să pl tesc  vama obiceiuit , neav nd   i cei ce pl tesc  vamă la Agești cuv nt , de a se apăra aiurea unde nu s'ar  conveni, că au pl tit  vama la Agești, care ac st  vamă precum  i cele-l-alte t te venituri ale moșiei, să le string  Ispr vnicelul   i să facă dintr'acestea cheltuelile cele obiceiuite ale  colei  i ale bisericei, ce se ar t  intr'acest  hrisov , am  or nduit  Domnia mea ca să aibă milă de vin rici , după cum  i alte m n stiri  i biserici au, adec  din delul  Slam-Romnic popórele Putr da din Del  i din vale, Her scii, Z plazii, Raducescii, Belciugata,  i M csinenii, de la acelea să i e vin riciu tot de vadră po bani cinci  i p rp rul  dup  obicei , de la c te dintr'acestea pop re nu vor  fi ale lui *ftori* Sp tar   i din sud. Saac popórele: Arva, Valea Humei, Valea Orlei, Tocilele, Valea Dobroteni , Valea Ceptura, fața Cepturei peste apă, Valea M guri , Valea  iganului, Valea M n stirei  i Valea lui Stan, in să de la acestea să i e vin rici  numai po bani trei, fără de p rp r , care este după obicei ,  i din sud. D mbovi a popórele C rci, Noavel, Bug ani, Gura Oci ei, Gorgoteni , Răzvad de jos, S r f ia, Doicescii, Lăculețele, Via b tr n   i Delul , acestea să aibă a lua vin riciu po bani doi numai,  i de la sud. Olt popórele: R g zele, Ostra N nesa, Sl vitescii, Barsesci, Cre esci, Cr nceni , Oltul de sus i Vedea  i de la acesteas  i e iar  i vin rici  po bani cinci  i p rp rul  dup  obicei , ca să se ajutoreze la cele mai sus ar tate, spre a fi  i Domniei mele vecinic  pomenire, deosebit  de acestea  i Ispr vnicelul moșiei să fie ap rat  de d jdiile Visteriei  i să scut sc  de dijm rit   i vin riciu drepte bucatele lui; să fie apăraţi  i doi preoţi i un  diacon  de t te dările bisericesci i politicesci  i doi gr m tici de r ndul  dăjdiilor  i *dasc lul  de la  col * asemenea; a i derea or nduim  ca să aibă casa lumin ţiei sale a  inea, aici in Bucuresci, patru scaune de carne scutite  i ap rate de t te or nduelile  i obiceiurile altor  scaune, cum  i cinci c rciume in Bucuresci, in care să se v nd  vinul  lumin ţiei sale, să fie scutite  i ap rate de t te or nduelile  i obiceiurile ce sunt pe alte pivni e de obște; asemenea să aibă *ac st   col *  i biseric   i go tin rit  ce es  din  era, care go tin rit  are a se urma in tocmăi dup  ponturile Divanului, cari se coprind  mai jos, iar  de la r m tori, ce nu sunt a  e i, să n'aibă a lua nimic,

adecă câți din neguțătorii, orî pămîntenii orî străini, sunt raia a prea puternicii Impărății, cari voru strînge râmători de neguțătorie și voru vrea a-î scôte din țeră afară, orî la ce parte, de la acei râmători, adecă ce voru ieși din țeră să se iee goștinăritu deplinu, după vechiul obicei, de un râmătoru banî optu, iară de va fi suditu alu curții rusesce, seú alu curții nemșeci adevărat, cu dovadă, acelu ce scôte râmătorii din țeră și va fi vitele adevărate ale suditului, cumpărate de elu, de la acelu suditu să iee numai trei la sută, pe cât sunt datorii sudiții a da la mărfurile lor, fără de altă trecătoare, la care acei bani trei la sută să nu aibă a face vameșii seú oborarii, seú ai scheleloru întru nimic, atît cei de aici cât și cei de dincolo de peste Olt; așîderea să aibă a lua casa luminăției sale 150 bolovanii sare. Cari aceste milii și orîndueii fiind-că ne pliroforisimú Domnia mea din hrisóvele i cărțile Domnesci, ce are casa luminăției sale și școla i biserica ot. Agesci, cumcă le-au avut, le întărimú și cu acestú Domnesculú nostru hrisovú, ca să se păzescă nestrămutatú. Și amú întăritú hrisovulú acesta cu însăși credința Domniei mele Io Const. Gheorghe Hangeri Vvod. și cu credința prea iubiților Domniei mele fii: Mihail Vvod. Nicolae Aexandru Vvod., martorii fiindú și Dumnélorú cinsiți și credincioși boierii veliți ai Divanulú Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banú, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spăt., Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus, Pan Manolacde Crețulescu vel Vornicú de țera de sus, Pan Scarlat Ghica vel Vist., Pan Constantin Filipescu vel Vorn. de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicú alú obștirilorú, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alú treilea, Pan Constantin Știrbeiú vel Logof. de țera de jos, Pan Manolache Grădiștenu vel Vorn. alú patrulea, Pan Mateiú Fălcoianu vel Logof. alú obiceiurilorú, Pan Iorgache Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatmanú, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerú, Pan Gregorie Greceanu vel Paharn., Pan Dimitrie Papazoglu vel Stolnicú, Pan Teodorache Văcărescu vel Slugerú, Pan Iordache vel Pitarú și Ispravnicú Pan Nicolae Basarab vel Logof. de țera de sus și s'au scrisú hrisovulú acesta la létú 1788, Sept. 22 de Chiriță Logof. za taină.

Cod. XL, fila 146 verso.

Anexe la Cap. XIX. (pag. 210.)

Aducemú aci o altă serie de documente relative la comerțu, industrie, fabrice, mezaturii, etc.:

Carte pentru facerea tîrguluí Comarnic ot sud. Prahova.

Zem. Vlahiscolie. Fiind-că toți locuitorii de la Comarnic și de pe împrejur au datú jalbă Domniei mele arătândú, cum că au multă neîndemănare a merge când au trebuință de pururea pe la tîrgurile ce sunt prin județul Prahovii, pentru greutatea drumuluí, a locurilor rele ce sunt, și pentru trecerea apelorú, care adesea orî se întâmplă de sunt primejdióse, făcend rugăciune Domniei

mele, ca să dăm slobodenie de a se face un târgŭ, pe sēptēmānă odată, la numitul locŭ Comarnic, pentru ajutorulŭ chiverniselilorŭ și pentru alișverișulŭ neguțatorilorŭ; unde fiind-că în adevērŭ este șciutŭ nelesnirea ce aŭ pentru greutatea și strîmtorarea locului, și pentru trecerea apelorŭ, și fiind-că voimŭ Domnia mea bună chiverniseală locuitorilorŭ țerii Domniei mele de obște, și alișverișulŭ neguțatorilorŭ, de a curge cu lesnire în țera Domniei mele, amŭ dat printr'acēstă carte slobodenie de a se face pe sēptēmānă odată, adecă . . . târgŭ la Comarniculŭ, în sud. Prahova, pe moșia acēsta, ce este a casei luminatei și prea iubitei Dōmnei nōstre Lucsandra Hangeri, spre a'și face atāt locuitorii, cāt și neguțatorii alișverișul lorŭ cu înlesnire, la care târgŭ vîndarea vinului și a rachiului să fie numai alŭ casei luminăției sale Dōmnei nōstre, dupē obiceiŭ; dreptŭ acea poruncimŭ Dumnevōstră Ispravnicilorŭ ai județului, să înșciințați de acēsta la toți, spre a se aduna la numita și pentru folosulŭ lorŭ, silindu-vē de a izvodi, și de a se întemeia pentru urmarea în tōtă vremea. ii saam reche gd. 1798, Septembrie 10.

Cod. XXXIX fila 78 verso.

*Carte de târgŭ pentru moșia Comarnic, însă ceea care este trecută înapoi
aŭ rēmas, iară acēsta s'aŭ făcutŭ în urmă.*

Zem. Vlahiscoie. Fiind-că toți locuitorii de la Comarnic și de prin prejurŭ, aŭ datŭ jalbă Domniei mele arētândŭ cum că mare neîndemānare aŭ a merge de apururea pentru trebuințele lorŭ, pe la târgurile ce sunt prin jud. Prahovi pentru greutatea drumului, a locurilor rele ce sunt, și pentru trecerea apelorŭ, care adesea orŭ se întāmplă primejdiōse, făcēndŭ rugăciune Domniei mele, ca să dăm slobodenie de a se face târgŭ, pe sēptēmānă odată, la numitulŭ locŭ Comarnicul, pentru ajutorŭ chiverniselei lorŭ, și pentru alișverișulŭ neguțatorilorŭ, unde fiind-că în adevērŭ ni s'aŭ făcutŭ șciință, nelesnirea ce aŭ pentru greutatea și strîmtorarea locului, și pentru trecerea apelorŭ și fiind-că voimŭ Domnia mea bună chiverniseală locuitorilorŭ țerii Domniei mele de obște, amŭ datŭ printr'acēstă carte slobodenie, de a se face târgŭ, pe sēptēmānă odată, Duminica, la Comarnic în sud. Prahova pe moșia acēsta, ce este a casei luminatei și prea iubitei Dōmnei nōstre Lucsandra Hangeri, spre a'și face atāt locuitorii cāt și neguțatorii alișverișulŭ lorŭ, cu înlesnire; la care târgŭ să aibă voie locuitorii și alții ce vorŭ veni la acestŭ târgŭ, a vinde rachiulŭ lorŭ slobodŭ fără de nici o supērare, iar vîndarea vinului să fie numai alŭ casei luminăției sale Dōmnei nōstre, dupē obiceiŭ, asemenea și toți căți se vorŭ aduna la acestŭ târgŭ cu lucruri de vîndare, îi iertāmŭ Domnia mea, ca într'unŭ anŭ întregŭ să fie nesupērați de vamă, plătindŭ numai cātē o para de locŭ, și dupē împlinirea anului, în tōtă vremea are a fi nesupērați de vamă, numai zahareaa cātă va veni de vîndare la acestŭ târgŭ Comarnicul, dāndŭ cātē patru parale de fie-care carŭ cu zaharea pentru locŭ, iară nu mai multŭ; dreptŭ aceea

poruncimă D-văstră Ispravniciloră județului, să înșciințați de acésta la toți, spre a se aduna la numita ȕi de tērgū, fiind chiar pentru alișverișulū și folosulū lorū, silindu-vē de a se izvodī, și a se întemeia tērgulū acesta cu urmare în tótă vremea. ii saam receh gd. 1798, Octobre 5.

Cod. XXXIX, fila 90 verso.

Nouē cārți la nouē județe pentru tērgulū ce era orânduitū la Comarnic, să se facă la Bréza sud. Prahova.

Dumnévóstră Ispravnicilorū . . . sănătate, vē facemū Domnia mea în șcire pentru tērgulū ce se orânduiše a se face la Comarnic, pe moșia casei prea iubitei Dómnei nóstre, că ridicându-se de la Comarnic, s'a hotărīt a se face la Bréza sud. Prahova, ce este iarăși moșia numitei luminăției sale, care are a se face totū cu aceeași întocmire și slobodēnie, adecă strīngerea tērgulū să fie Dumineca, și locuitorii de acolo de pe moșia Bréza, cum și alții ce se vorū strīnge la acestū tērgū, să fie slobodī ași vinde rachiulū lorū de obște, fără de nici o oprire, și fără de vamă i căminăritū; așișderea și pentru zahareaua ce se va vinde la acelu tērgū, se fie nesupărați de vamă și vēndētorulū și cumpēratorulū, fără de numai să dēe de car câte parale 4 pentru locū, și acésta să se urmeze tot-dēuna nestrāmutatū, iară pentru alte lucruri ce se va mai face alișverișū la acestū tērgū, să fie și acele ertate de vamă într'unū anū întregū de acumū înainte, plătindū și aceia numai câte o para de locū, iară după înplinirea anuluī, să rămāie cum ȕicemū numai zaharea fără de vamă de apururea, la care tērgū vēndarea vinuluī are să fie numai a casei luminăției sale, iară altū niminea să nu fie slobodū a vinde vinū; decī ca să se facă cunoscută și șciută acésta la toți de obște neguțatorī seū locuitorī, spre a șei fie care că acestū tērgū este să se facă la Bréza în ȕi de Duminecă, cumū și apērarea ce aū la acestū tērgū, și slobodēnia vēnderei fără de vamă într'unū anū, spre a se îndemna să vie fie-care la tērgū ca săși facă alișverișulū lorū slobodū, vē poruncimū Domnia mea să aveți a publicui în totū județulū, ca de obște să fie înșciințați, de orânduiala acestui tērgū, și fiți sănătoși. 1798, Decembre 1.

Cod. XXXIX, fila 118 verso.

Trei cārți legate la Teleorman, Oltū și Romanați pentru oprirea dărei cailorū de pe la Menzilhanele, fără de poruncă gspd.

Dumnévóstră Ispravnicilorū ot sud. . . . sănătate, fiind că caii de poștă ce sunt așeȕați pe la Menzilhanelele de la acelu județū, trebuie să fie păstrați numai pentru trebuințele Domnesci, fără a nu se mai da și la alte părți cu plată de ugeretū, ca să se pótă îndestula trimiterea celorū ce mergū și vinū, cu porunci Domnesci, vē poruncimū Domnia mea strașnicū, îndată după primirea poruncii, să aduceți pe vătășei postelorū dintr'acelu județū, și să le porunciți cu deosebire într'adinsū, ca să îngrijescă de acum înainte a nu mai da

caii de poştă nimenăi altă, cu plată de ugeretă, pentru ori-ce trebă măcară, fără de numai la cei ce mergă şi vină cu poruncile Domniei mele, şi voră avea în mâniloră Menzilură Domnescă, cum şi la cei ce voră avea la mâniloră adeverinţele Capuchehaieliloră Domniei mele de pe la serhatură, şi la cei ce se voră trimite de Ispravnică cu vre-o trebuinţă grabnică, şi voră avea adeverinţă şi a Ispravniciloră la mâni, iar altă nimenă să nu se îndrăznescă a da cailă de Menzilă, că straşnică se va pedepsi, şi veţi cădea şi Dumneavăstră la invinovăţire; să aveţi purtare de grije a priveghia înşi-vă, şi a nu îngădui pe vătăşei de pe la Menzilhanele, a da măcară ună cală în altă trebă împotriva poruncii Domniei mele, că va cădea în urgie, şi pe celă ce 'lă veţi dovedi cu urmare împotrivă, să 'lă arătaţi Domniei mele, ca să 'lă pedepsimă. — 1798, Februarie 15.

Cod. XXXIX fila 18.

Cărţi deschise pe la Ispravnică pentru a cumpăra cai pentru trebuinţa Menzilhanelă şi alţi neguţătoră, să fie oprăi până se va împlini suma.

Dumnăvăstră Ispravniciloră ot sud. . . . sănătate, fiind-că este trebuinţă a se cumpăra o sumă de cai pentru menzilură, iată se orândui de la casa menzilului carele viindă are totă voia să cumpere cai de pe la târgură şi de prin sate, de la veri-cine măcară, cu tocmelă şi cu bană gata, însă într'acastă vreme, până se va cumpăra, suma cea trebuinciosă de cai pentru trebuia menziluriloră; poruncimă Domnia mea straşnică ca Dumnăvăstră să nu mai îngăduiţi a cumpăra alţi de la negustoră giambaşi ce voră fi venită acoale pentru cumpăratulă cailoră; căci precum dicemă, trebuia Menzilului vrëndă a se pune la îndreptare acum, urmăză a se da tot felulă de ajutoră spre înlesnire ca să nu se facă zăbavă nimică, ci dar ori-ce felă de giambaşi voră fi, veri din creştină, veri din neguţătoră turcă, să fie oprăi a nu cumpăra cai până se va împlini trebuinciosă sumă la trebuia menzililoră care este grabnică într'acastă vreme şi de mare trebuinţă a se îndrepta, ca să nu se întâmple cusură la săvârşirea împărătesciloră porunci, pentru care să arătaţi porunca Domniei mele şi zăbitului de judeţă ca împreună să fie următoră. 1798, Aprilie 19.

Cod. XXXIX fila 33 verso.

Zem. Vlahisocie. Fiind-că pentru păşunea cailoră de Menzilă de la poştă Bucuresciloră sunt orânduite locurile din marginea Dâmboviţei de la Cotroceni, şi pēna la Răş, care parte cade între patru moşii, la căpătăiură, adică între moşia Sfintei mōnăstiri Săringarulă, i a Sfântului Iōn, a Sfintei Ecaterinei, şi a mōnăstirei Mihaiă Vodă, dămă această Dumnăscă nōstră carte Epistaşiloră caseloră menzilului, ca să aibă slobođenă a pune cailă de poştă la păşune într'acastă locă, şi poruncimă ca după trebuinţă ce va fi cu îndestulare la

pășunea cailor împotriva s'ei supărare de către Egumenii acestor mănăstiri, să nu aibă, căci menzilul fiindu dintre cele mai trebuincioase treburi ale țării care se ține pentru totă obștea întru înlesnire la săvârșirea împărătescilor porunci, după datorie urmăzând de a 'și avea caii Menzilurilor pășunea slobodă, precum în totă țera se obișnuiesc orânduiala acosta, după întocmirea ce s'au datu de mai înainte; pentru care poruncim și Dumnevoastră Ispravnicilor ai județului să o faceți acosta cunoscută la Ispravnicii moșilor mănăstirilor de mai sus numite, spre a nu se face supărare cu urmare împotriva poruncii Domniei mele. ii saam receh gd. — 1798, Aprilie 22.

Cod. XXXIX fila 34.

Dumnevoastră Ispravnicilor ot sud. sănătate, pentru rândul Menzilhanelor de la acest județ, cu toate că vi s'au trimis poruncile Domniei mele, ca să puneți să le meremetisască, fiindu de tot derăpădate, adică coșarele, orzăriile și casele de mosafiri, la fie-care Paște, dară nici o urmare până acum n'au început să faceți, și de acum înainte vine vremea iernii, când trebuie toate acestea a fi gata, ca să nu vie traba a se strica iarăși menzilurile, care cu atata mare cheltuială se ține, și să dea zădărnire trebuințelor, ci dar înțelegeți traba acosta că este delicată, și numai de cât vedându înși-vă Dumnevoastră, ce trebuință de meremetu are fieș-care menzil, cu totă graba să profitați cele trebuincioase ale meremetului, ca toate să se drăgă negreșit și în scurtu fără zăbavă așteptăm înștiințarea Dumnevoastră, că au pus în urmare porunca acosta, și au săvârșit meremetul la fieș-care poște. Așiderea vă poruncim și pentru fenu, ce sunt datorii surugii a da, câte unu caru de omu, atât rămășița din anul trecut cât și cea de est timpu, totă suma să o impliniți Dumnevoastră de la surugii negreșit, și să se facă teslimu pe la orânduile poște fără zăbavă, și să fiți sănătoși. — 1798, Septembrie 9.

Cod. XXXIX fila 78.

1798, Aprilie 16. Porunci la optu județe, și una la caimacam, pentru cinci județe, unde s'au făcut porunci de a cumpăra cai de traba Menzilurilor, cum și pitac la Dumnelu vel Agă pentru oborul tîrgulu de afară, ca oprirea matrapazilor și a altora să fie numai până la 20 ale lunei lui Maiu.

Cod. XXXIX fila 37.

Trei cărți legate, la Teleorman, Olt și Romanați, pentru oprirea dărei cailor de pe la Menzilhanele, fără de poruncă gspd.

Dumnevoastră Ispravnicilor ot sud. sănătate, fiind-că cai de poște, ce sunt aședăți pe la Menzilhanele de la acelu județ, trebuie să fie păstrați numai pentru trebuințele Domnesci, fără a nu se mai da și la alte părți cu plată de ugeret, ca să se potă îndestula trimiterea celor ce merg și vinu cu porunci Domnesci, vă poruncim Domnia mea strășnicu, îndată

după primirea porunci, să aduceți pe vătășei postelor dintr'acelū județū, și să le porunciți cu deosebire și într'adins, ca să îngrijască de acum înainte a nu mai da caii de poștă nimēnui altulū cu plată de ugeretū, pentru orī-ce trēbă măcarū, fără de numai la cei ce mergū și vinū cu poruncile Domniei mele și vorū avea în mânilorū Menzilurī Domnesei, cum și la cei ce vorū avea la mânilorū adeverințele Capuchehailorū Domniei mele de pe la serhaturī, și la cei ce se vor trimite de Ispravnicēi cu vre-o trebuință grabnică și vorū avea adeverinți și a Ispravnicilorū la mâni, iară altū nimeni să nu se îndrăznescă a da caii de Menzilū, că strașnicū se va pedepsi, și veți cădea și Dumnevōstrā la învinovățire; să aveți purtare de grije a priveghia înși-vē, și a nu îngădui pe vătășei de pe la Menzilhanele a da măcarū un calū în altă trēbă, împotriva porunci Domniei mele, că va cădea în urgie, și pe celū ce veți dovedi cu urmare împotrivā să 'lū arētați Domniei mele ca să 'lū pedepsimū. — 1798, Februarie 15.

Aceste cărți s'au dat în mâna Clucerului Parascheva Ispravniculū Oltului, d'impună și cu osebita carte către Serdarulū Ruset ce s'au scos din Ispravnicia Oltului și s'au făcutū la Buzēū.

Cod. XXXIX fila 19.

Anexe la Cap. XX (pag. 215). — *Edilitate.*

Hrisovulū mōnăstirei Colțea

Sfintei și Dumnezeieștei mōnăstiri de aici din orașu scaunului Domniei mele Bucuresei, unde se cinstese și se prăznuese hramulū Trei-sfetitele, ce se numesce Colțea, unde sunt și spitalurī pentru odihna bolnavilorū strēini, care este făcută și înălțată din temelie de răposatulū boerū Mihaiū Cantacazino biv. vel Spătarū, ca să aibā a lua sfinta mōnăstire în toți anii de la oena Slāniculū ot sud Saac tōtā dijma de sare, din șee bolovanī unū bolovanū, după cum au luatū, să fie pentru cheltuiala și căutarea bolnavilorū strēini, cari se vorū odihni în spitalurile ce au fost la acēstā mōnăstire, pentru că după ce au făcutū și au înălțată numitulū boerū Mihaiū Cantacuzino biv. vel Spătarū acēstā sfintā mōnăstire, și au infrumusețat-o și au dāruit-o cu sfintele odōre căte trebuiescū, au făcutū și imprejurulū mōnăstirei zidurī și școā și chilii de ajunsū pentru odihna a multorū strēini, și pe lângā acestea tōte au mai făcutū și ospitalurī ca să se odihnescā bolnavii strēini, precum tōte toemite și iscusite se vedē; deei pentru cheltuiala și căutarea bolnavilorū ce se vorū odihni în spitalurī ca să aibā să nu lipsescā la cele ce vorū trebui să se caute la bōla lorū cu doctorii și cu altele, în ā din Dumneșeșca îndemnare și din bunū gândū ce au fost pusū în inima sa, așa au socotitū și au închinatū sfintei mōnăstiri să iō-o tōtā dijma de sare de la oena Slāniculū după cum s'au disū mai sus, fiind acea oenā Domneșeșcā, pe moșia Dumnelū, ca să fie numai pentru

căutarea bolnavilor, iară nu și pentru alte cheltueli, urmându sfinței scripturi ce grăește la sfânta Evanghelie, că «bolnavi am fost și străini și m'a-ți căutat», ca să se învrednicească a auzi glasul cel dumnezeesc, când va dice «Veniți blagosloviți părintelui meu de moșteniți împărăția cerului, care este gătită vouă de la întemeierea lumii»; de care și Domnia mea după dania Dumisale fiind toate ocele țării românești sub stăpînire Domnică, am bine-voit în acest chip, și am așezat, adică, ca să ițe sfînta mănăstire cea dijma de sare și de acum înainte de la oca Slănicului în toți anii, după cum aș orînduit boierul ce scrie mai sus, însă de vor vrea cămărașii să se învoiască cu Ispravnică mănăstirei, ca să ițe dijma de sare și să deă taleri două-mi-cinci sute pe an, bani vechi, iară de nu vor vrea cămărașii să deă cea sumă de bani ce scrie mai sus, să fie volnică Ispravnică mănăstirei să ridice cea sare de la oca, în toate lunile, să o ducă la ori-ce vad, să o vîndă cu ori-ce preț vor pute, s'ou de-și vor găsi mușterii să o vîndă, și acei mușterii încă să o ducă pe la valuri să o vîndă, cum s'au dîsu mai sus, și să nu aibă nici o opră de nimeni, însă de vor da cămărașii prețul ce-lu vor da alții pe sare să aibă a o lua ei, iară când se va întembla a nu se vinde ocele, ci ar rămăna pe sēma Domnică, de s'ar pune cămărași în credință, mănăstirea tot să aibă a lua cea milă de la oca precum scrie mai sus, iară nici de cum să nu fie lipsită de cea milă, iar când se va învechi și nu se va mai pute a se mai scote sare pe cea gură de oca, să aibă a se face alte guri de oca, tot acolo pe cea moșie a Slănicului, și tot să ițe sfînta mănăstire dijma, să fie sfîntei mănăstiri dijma acēsta stătătoare și neschimbată în veci; iar pentru purtarea de grijă a cheltuelii ce va să se cheltuiască, cum la cheltuiala bolnavilor străini, aș fost pus mai sus numitul citoru patru Ispravnică ea ei să aibă a lua banii de la sfînta mănăstire după dijma de sare de la oca Slănicului, să-î cheltuiască la doctorii și la alte ce vor trebui la căutarea bolnavilor străini, și pentru căți vor fi ostenitori de vor purta grijă la acelea cheltueli, Domnia mea încă i-am iertat să aibă pace de toate dădiile ori-cate ar eși peste an, de nici unele, nici un val, și nici o băntuală să nu aibă. Aș derea aș fost pus și patru negustori jurați împreună cu starostea, ca să aibă a lua în toți anii sēma acestor ce s'au dîsu mai sus Ispravnică, de tot venitul și de totă cheltuiala cātă se va face pe an, la trebuința acelor bolnavi, iară de se va întembla mōrtea acelor ce s'au dîsu mai sus ispravnică, să aibă a pune Ispravnică dintre acei patru negustori jurați, iar nu dintre alți străini; aș derea și când va muri vre-unul dintre acei patru negustori jurați, iarăși să-și pue ei altul în loc pe care vor socoti asemenea lor, să fie tot deplin patru, și pe dania dijmei de sare ce a închinat acelu răposat boier ce s'au dîsu mai sus, și pe toate așezăminturile ce aș făcut la acēsta mănăstire; aș derea să aibă a ținea sfînta mănăstire liude două-zeci scutiți străini, și liude două-zeci dărvari, cari să fie scutiți de toate angariile ce esă peste

anŭ în tóră, i patru lemnari și aceștia să fie scutiți de tóte podvódele, ca să fie pentru poslușania sfintei mōnăstiri, numai să dée într'unŭ anŭ ughi doui; încă să aibă sfinta mōnăstire douē pivnițe a le scuti de fumăritŭ, i de tóte alte angarii; și iară să aibă sfinta mōnăstire a lua de la tērgulŭ ce se face la Lichireșei din ziua de Duminica mare, până în cea-l-altă Duminică, vama ce face de la fiecare negustorŭ, dupe vechiulŭ obiceiŭ, din tóte să iée acești ómeni ai mōnăstirei Colțea, iar vameșii amestecŭ să nu aibă; și iar să aibă sfinta mōnăstire ca să iée vinăriciulŭ de la toți cei ce au vii pe moșia Bucovulŭ și plătescŭ vinăriciulŭ ce se cuprinde, din hotarŭ până în hotarŭ, dupē cum și alte cārți asemenea acēsta arată, însă partea jumătate cu gărdurăritulŭ, afară din popórele Dumnelui vel Armașŭ, iar la cea-l-altă parte pe jumătate, ce era până acum a cāmăricii Domniei mele, fiindŭ-că s'au închinatŭ de către Domnia mea la mōnăstirea sfintului Spiridonŭ noŭ, nu are a se amesteca vinăricerii Domnesci, fără numai orânduiri acestorŭ douē mōnăstiri, să se unescă amēdoii, și luândŭ cotulŭ de la Visterie pecetluită, să amble și să scrie, să mēsore și să iée și banii dupē cuprinderea ponturilorŭ slujbei vinăriciului, din care mōnăstirea acēsta să iée partea pe jumătate precum se cuprinde mai sus, iar cea-l-altă, parte pe jumătate, ce se lua până acum de Domnie, să aiba a o lua mōnăstirea sfintului Spiridonŭ noŭ, dupē hrisovulŭ ce-lŭ are, și așia vinăricerii Domnesci să nu se amestece întra nimicŭ; și să scutescă peste tot anulŭ de oieritŭ oi cincii sute cu pecetluită Domnescă, i dijmăritŭ și vinăriciŭ, pe drepte bucatele mōnăstirii, și în toți anii să aibă a lua acești tal. 2500 în loculŭ dijmei de sare ce s'au numitŭ mai sus de la oena Slăniculŭ; așiderea și preoții de la acēstă sfintă mōnăstire să fie scutiți de orŭ-ce voră da alți preoți, și să scutescă și dijmăritulŭ i vinăriciulŭ pe drepte bucatele lorŭ, i câte o pivniță aici în Bucureșei apērată de fumăritŭ și de cāmănitŭ, de vamă, de vinŭ Domnescŭ, și de alte angarii, numai și preoții napristan și necurmatŭ să păzescă slujbele sfintelorŭ biserici, atât la biserica cea mare, cât și la paraclisŭ, și orânduiala sōracilorŭ bolnavi de pe la spitaluri, iar de nu vorŭ păzi. ei din lenevire și se vorŭ zătigni la orŭ-ce, să nu să fie în sēmă mila acēsta; deosebitŭ de acēsta să aibă a lua sfinta mōnăstire de la vel Vameșŭ pe tot anulŭ câte taleri douē-sute cincii-șeci pentru casele ce sunt carvasara, căci ne fiind cea mai de trebuință, adecă carvasara pentru șederea Vameșului celui mare, care carvasara trebue în mijloculŭ tērgului să fie, și amblândŭ carvasaraua din locŭ în locŭ, le era fóte peste mână atât Vameșului, i tuturorŭ ómenilorŭ carvasaralei, cât și negățătorilorŭ, ce vinŭ cu marfă, cu povorŭ grele, care acēstă neinde-mănare încă din Domnia d'antōii vedēn-l-o Domnia sa Selefulŭ nostru Alexandru Vodă Ipsilant, și vrēndŭ a se șei unde să fie carvasaraua spre a veni și negustorilorŭ mai ca înlesnire, au poruncitŭ ca să se găsescă un locŭ, ca acela, și găsindu-se un locŭ sterpŭ alŭ acestei sfinte mōnăstiri în mijloculŭ tērgului, și vrēndŭ și Domnia sa ca să facă venitŭ mōnăstirei, au primitŭ

și epitropul sfintei mănăstiri de aŭ zidit și aŭ făcut case cu magazie și cu toate cele trebuincioase, și așa pentru folosul mănăstirii și ajutorul spitalului, aŭ legat prin cartea Domniei sale, ca în totă vremea să fie nestrămutată aceste case carvasara, și să iee mănăstirea pe tot anul talere o sută optă-șeci pe fieș-care an de la vel Vameșu fără de nici un fel de pricină; dreptă aceea și Domnia mea, dupe rugăciunea ce ne-aŭ făcut epitropul acestei mănăstiri, amŭ dat adaosŭ încă talere șapte-șeci, ca unde lua mănăstirea până acum talere două sute cincă-șeci, să iee de acum înainte pe tot anul câte talere două sute cincă-șeci, precum se coprinde mai sus, care toate aceste milă și privilegiuri câte sunt numite mai sus le-aŭ avut sfânta mănăstire, atât de la frații Domni de mai 'nainte, precum și Domnia ș-a Alexandru Vodă Moruzi, pentru mai bună căutarea, hrana și folosirea sëracilor bolnavi ce se află la spitalurile acestei mănăstiri, aŭ mai adausŭ milă de la Domnia sa și alți taleri cincă sute pe anŭ din venitulŭ Ocnelorŭ, lângă acei taleri două mii cincă-sute ce lua mai 'nainte, ca pe tot anul să iee talere trei mii tocmai și aŭ înlesnitŭ Domnia sa și darea acestorŭ bani prin osebita porunca Domniei sale, ca la vremea cea orânduită, fără de pricină să i se dăe orânduiții bani, spre a nu avea epitropul lipsă de trebuincioasa cheltuială a spitalurilor, la care spitaluri vedendŭ Domnia sa stenahoria bolnavilorŭ, că neavendŭ o deosebită odaie pentru care începŭ a se scula din bôlă, mai vêrtosŭ cei cu patima lingorei, care ne-deosebindu-se dintre cei-l-alți, la un locŭ mai curatŭ, se pôte a-i întorce bôla precum și alți din alte patimi, asemenea neavend resuflarea și mutarea lorŭ la unŭ locŭ mai curatŭ, pentru aceea a socotitŭ D-sa de trebuință și aŭ poruncitŭ epitropului, ca lângă acele două odăi mari spitaluri de jos, să aibă a ținea și o a treilea odaie curată cu câte-va paturi și cu cele trebuincioase, ca din acei ce se mai rădică spre sănătate din spitalurile mari, să-i mute într'aceia deosebită odaie, unde să-și aibă iarăși căutarea lorŭ și curățenia, precum și în spitalurile vechi asemenea să fie curățenie; așisderea să mai aibă sfânta mănăstire liude cincă-spre-șeci, după catastivulŭ Visteriei, pentru căratul lemnelorŭ de încălțitulŭ spitalului sëracilor bolnavi, afară de scutelnici ce-i are mănăstirea deosebită, cari sunt numiți mai sus, i taleri șapte sute cincă-șeci pe anŭ, de la compania neguțătorilorŭ, cari bani să se dăe cu sferturi într'unŭ anŭ, la fieș-patru luni câte talere două sute cincă-șeci, care milă s'aŭ adusŭ iarăși de Domnia sa Alex. Vodă Moruzi, pentru alte spitaluri cu trei odăi, ce s'aŭ mai ziditŭ din nou, de Dómna Domniei sale Zoe Moruzi, de mueri bolnave sêrace, de a fi deosebite de partea bărbătôscă și de a-și avea căutarea și odihna lorŭ fără de stenahorie, precum din hrisovulŭ Domniei sale, ce-lŭ vedumŭ, cu létŭ 1794, Augustŭ 8, ne-amŭ adeveditŭ, întărindu-se toate aceste milă și de selefulŭ nostru Alexandra Vodă Ipsilant; deci învrednicindu-ne și pe noi Domnulŭ Dumneșeu cu Domnia acestei provoslavnice țeri românescei, bine amŭ voitŭ de amŭ înoritŭ toate milele ce se coprinde mai sus, atât celea ce

le-au făcutu mai mai de'nainte, cât și cele ce lea făcut în urmă, ca să i se păzescă nestrămutatū. Și amū adevăritū hrisovulū acesta cu însăși iscălitura și pecetea Domniei mele, și cu credința prea iubiților Domniei mele fi: Mihail Voevodū, Alexandru Voevodū, Nicolae Voevodū. Martori fiindū și Damnelorū cinstiți și credincioși veliți boierī ai Divanulū Domniei mele: Pan Dumitrache Ghica vel Banū, Pan Nicolae Mavrocordat vel Spătarū, Pan Nicolae Basarab vel Logofētū de țera de sus, Pan Manolache Crețulescu vel Vornicū de țera de sus, Pan Scarlatū Ghica vel Vistierū, Pan Constandin Filipescu vel Vornicū de țera de jos, Pan Radu Golescu vel Vornicū alū obștirilorū, Pan Radu Slătinēnu vel Vornicū alū 3-lea, Pan Constandin Stirbeiū vel Logofētū de țera de jos, Pan Manolache Grădiștēnu vel Vornicū alū 4-lea, Pan Mateiū Fălcoianu vel Logofētū alū obiceiurilorū, Pan Gheorghe Sața vel Postelnicū, Pan Costache vel Hatmanū, Pan Teodorache Iuliano vel Clucerū, Pan Grigorie Greceanū vel Paharnicū, Pan Dumitrache Papazoglu vel Stolnicū, Pan Teodorache Crețulescu vel Slugerū, Pan Iordache vel Pitarū și Ispravnicū, Pan Nicolae Basarab vel Logofētū, și s'au scrisū hrisovulū acesta la ântēiulū anū alū Domniei mele, aici în orașulū scaunulū Domniei mele Bucurescī, la anī de la nascerea Domnului Dumneșeū și mântuitorului nostru Isus-Hristos, 1798 Iunie 15, de Chiriță Logofētū de Divanū.

Cod. XL fila, 80

Io Constandin Gheorghe Haugheri Voevodū i gospod.

Cinstiților și credincioșilorū boierīi Domniei mele, D-vóstră velițilorū, Vornicī, primindū Domnesculū nostru Pitacū, să aveți a merge la hotarele politiei orașului Domniei mele Bucurescī, unde să faceți cercetare cu scumpătate, ca să aflați semnele hotarelor ce sunt puse încă din cea d'ântēiū Domnie a Dumisale Alexandru Vodă Ipsilant, dupe care semne urmândū Dumnévóstră de jurū împrejurulū orașului, câte dintr'acele semne vorū fi stricate, cădute séu lipsă, să se pue altele în locū, ca să se facă bine cunoscut hotarele orașului, și să ne faceți apoi arētare în scrisū cu anafora, iar apoi pentru câte case se vorū găsi făcute afară din semnele hotarelorū acestora, tóte acelea să se iée în scrisū anume ale cui sunt, și cine le stăpānescū, și cine șede într'ensele, pe ce pāmēt cade, și cine sunt aceia ce le are, boierinași séu negustori, séu proști locuitorī țerani? și să chibzuiți Dumnévóstră unde s'arū cădea acele case să rămāie, adică tot de orașū, séu să se deē județului Ilfovū? și iarăși să ne arētați, ca să punemū la orānduială acéstă trēbă hotarelorū politiei, a se șei până unde are a fi, spre a nu se mai întinde cu lungimea și mārimea orașului; pentru care acéstă așteptāmū fără zābavā anafora de la Dumnévóstră. — tolico pisah gd. — 1798, Maiū 23.

Cod. XXXIX fila 47.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstiți și credincioși boșeri Domniei mele D-nelui vel. Spătar i D-nelui vel. Vornic al obștirilor, fiind-că din hotarele celo știute ale politiei orașului Bucureștii, din vreme în vreme s'au întinsu unii alții de și-au făcutu case și alte namestii, și cu îngrăditurile gardurilor ce au făcutu fieș-care împrejurul casei sale, nu numai că au strâmtorat ulițele în cât când se întemplă de se întâlnește un caru viind și altul mergend, se zătignesc, și neputend trece unul de altul pătinesc neazuri fărâmend și carele, care acestea au început a se urma și prin mahalale, în lăuntru hotarelor, și din an în an primă-veră când își facu omenii gardurile tot lăcomindu-se a apuca locu mai multu se întind cu gardurile, în cât la multe ulițe nici un caru singur nu pôte trece cu lesnire; decî poruncim Domnia mea, împreună D-vostre să faceți cercetarea acosta, și să dați nizamul celu cuviinciosu, a se îndrepta lărgirea uliților, ca să-și pue fieș-care gardurile după cuviință, spre a se face inlesnire la trecerea carelor, cu locu îndestulat, și către acosta să facă cunoscutu la toți locuitorii ce sunt cu șederea afară din hotarele celo știute, că de acum înainte nimenea să nu se îndrăznescă a mai face case și alte namestii, până nu va face arătare mai înteu la spătărie, ca să cerceteze D-nelui vel. Spătaru, și cu voie dată de către Dumnolui după trebuința ce va fi să-și facă acela casă, iară fără de voie de la Dumnolui să nu pôtă nimic a-și face.—tolico pisah gd.—1798, Maiu 23.

Cod. XXXIX, fila 47.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlah.

Cinstitu și credinciosu boșerile alu Domniei mele, D-nota biv. vel Bane Mavrocordate Epistatule al Spătăriei, primindu Domnescul nostru pitacu, să cercetezi cu zapcii orânduiti într'adinsu pe toate marginile Bucureștilor de juru împrejur, și unde se va găsi locuri deschise prin mahalale, oșbi din drumurile celo mari, toate acele locuri să îndatoreșci pe toți mahalagii din prejur, după orânduială și nizamul ce-au fostu, ca să le închiță, spre a fi la toți adecă un drum de eșitu afară din București, care să treacă prin străjile ce sunt orânduite, îngrădind acele locuri deschise cu garduri și cu mărăcin, fiindu de multă trebuință acosta pentru furii de dobitoce, i de alți oșeni răi, și fugarii de pre la stăpăni; așiderea și câte batacuri voru fi prin mahalale în ulițele unde nu sunt poduri, cum și pe la căpătuiurile podurilor mari, încă să îndatoreșci pre mahalagii, după orânduiala ce au fostu, să le astupe bine cu tufanu, pletire de nuiete, cu sfărământuri de varu i cărămidă și cu altele ca acestea; la care acestu lucru alu baltașurilor, să aibi și D-nota a da mână de ajutoru, cu oșeni din brésla Dumitale, i cu care, după cum ne pliorisim diu condicile divanului că au fostu orânduiala acosta, ca negreșitu de împreună

cu mahalagiî să se drégă tóte; cum și când se va mai strica să aibă datorie mahalagiî și ómeniî broslî D-tale a purta grijă tot-d'a-una, ca peste tótă vremea să fie drésă fără de a mai aștepta altă poruncă; să grijesci însă D-néta fórte ca nu cumvași zapeî ecî orânduîți să facă vre-unú catahrisisú in pried-nile acestea, a cere și a lua vre-o mită de parale de la cei ce sunt datorî, séú de la alți ce nu sunt datorî într'acéstă trébă, orî altă urmare netrebnică, care nu le suferim, că unulú că acela fórte se va pedepsi.—tolico pisah gd.—1798, Februarie 4.

Cod. XXXIX, fila 14 și 15.

Pitacú prin care se orânduiesce Polcovnicú de podú tot Costache.

Io Constandin Gheorghe Hangeri Vd. i gpsd.

Fiind-că hotărîrea ce s'aú făcutú de Domnia mea pentru orânduiala Polcovniciei de podú, se coprinde ca fără de vîná să nu se scófă și apururea să fie statornicú in câtă vreme se va afla slujindú, cu silința sírguitoare a-și ímplini datoria, pe dí cu urmare tóte câte se coprinde la Domnesca nóstră hotărîre, ce s'aú datú prin buiurdismă, cu ponturî, la anaforaua Agiei, orânduimú dar Domnia mea printr'acéstú Domnesculú nostru pitacú Polcovnicú de podú tot pe Costache Docsache ce aú fostú Polcovnicú, care împreună cu podariî sêi, să fie datorî a urma cu tótă silința fără de preget, întocmai precum i se dá povățuire printr'acelea ponturî, pázindu-le íntu tóte ca să nu facă cusur.—ii saam receh gd.—1798, Sept. 28.

Cod. XXIX, fila 87 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vd. i gpsd. Zem. Vlahiscao

Cinstitú și credinciosú boierulú Domniei mele Dumnéta vel Vornicú al obștirilor, primindú Domnesculú nostru pitacú, orî câtă chereștea grósă va prisosi peste trebuința caselorú Domnesci să o faci zaptú, și índată să puî să drégă podurile Bucurescilorú, și pentru care va priedinui că este prea grósă, să aibă a o ciopli și negreșit să se drégă podurile.—tolico pisah gd.—1798, Iunie 5.

Cod. XXXIX, fila 53.

Cinstiților și credincioși boierilorú Veliți aî Divanului Domniei mele, fiind-că într'acéstă vreme câte patru podurî mari ale acesteî politii sunt stricate, și iraturile ce sunt orânduite pentru facerea și meremetulú acestor podurî nefiindú índestulano numai pentru facerea podurilorú de iznóvă, ci nici măcar pentru ale meremetului, ca o trebuință obștéseă ce este cunoscută tuturorú, se cuvine dapé totú cuvéntulú dreptú a se îngriji și a se găsi celú mai cuvinciosú mijlocú de ajutorú și de adausú la iratulú podurilorú, ca să se póta ajunge cu índestulare trebuincioșa cheltuială orî la facere, séú la meremetú, pentru a fi cunoscută trebuința aceea și Domnia mea, amú orânduítú de

la visterie a se da unŭ ajutorŭ cât s'aŭ socotitŭ, care nici acela nefiindŭ îndestulŭ, poruncimŭ ca să se facă de către Dumnévóstră o chibzuire întregă și cu dreptate, de împreună cu D-nelui vel. Vornicŭ al obștirilorŭ, socotindŭ mijloculŭ co se póte găsi mai cu cuviință pentru adăugirea la iratulŭ podurilorŭ, după trebuința obștască ce este, care se póte cunoște de toți fără de tăgăduire și cu tot cuvântulŭ dreptŭ trebuie să se găsească celŭ mai înlesnitŭ mijlocŭ la adăugirea acesteia trebuințe, ca să fie de ajunsŭ și îndestulatŭ, orŭ pentru faceere când va fi trebuință, seŭ pentru a meremeturilorŭ, și de urmarea ce veți face pentru mijloculŭ acesteia trebŭ obștesci, să ne arătați cu anofora, ca să vedemŭ Domnia mea chibzuirea Dumné-vóstră și pentru câte întru adevărŭ vorŭ fi după dreptate chibzuite pentru adausulŭ acesteia, vŭ poruncimŭ a se pune în urmare.—tolico pisah.—1798, Oct. 11.

Cod. XXXIX, fila 97.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gospd. Zem. Vlahiscoie

Dumneata vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, pentru acestea obraze ce mai jos se însemnară cu suma banilorŭ ce aŭ să răspundă analagonŭ la facerea podului, ce s'aŭ făcutŭ pe lângă casele lorŭ, fiind-că sunt sciuți că nu aŭ putere de plată, ca să nu'și pérđă și locuitorii lucrători ai podului dreptatea lorŭ pe munca ce aŭ făcutŭ, poruncimŭ să se plătescă partea acestorŭ obraze de la cutia milosteniei, 1798, Iulie 10.

Taleri	Bani	
38	27	Clucerésa Maria Petrésca.
31	60	Medelnicerulŭ Ștefani.
90	—	Anica Vilăróe.
90	—	Fiiŭ paharniculŭ Romaneti.
249	87.	Adecă două-sute patru-đeci și nouă și bani opt-đeci și șapte.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodŭ i gospod. Zem. Vlahiscoie

Cinstiilorŭ și credincioșilorŭ boierilorŭ Domniei mele, D-ta vel spătarŭ i D-ta vel. Vistierŭ, fiindŭ-că cei mai josŭ numiți nu sunt următorii a da analogosŭ ce ŭ-aŭ ajuns la facerea podului care s'aŭ făcutŭ pe d'inaaintea caselorŭ sale și locuitorii ce aŭ lucratŭ apurarea supără pe Domnia mea cu jălbŭ, cerându-și împlinirea dreptului lorŭ, poruncimŭ Dumitale ca cu orŭ-ce mijlocŭ veți găsi D-ta mai înlesnitŭ, orŭ din leafa ce va fi avândŭ fieș-care, seŭ din scutelnici, să se împlinescă negreșitŭ banii, și să se plătescă muncitorilorŭ, fără de altă prelungire, prin D-lui vel. Vornicŭ alŭ obștirilorŭ. ii saam re-
ceh gd.—1798, Iulie 10.

Cod. XXXIX, fila 59 verso.

Taleri	Bani	
55	96	Vel. Vameșŭ.
48	84	Anton Baroș.
161	—	Sărdarulŭ Ionișă Fălcoianu.
25	90	Sfântulŭ Gheorghe.
142	60	Paharniculŭ Bălăceanu.
62	15	Preoțilŭ de la biserica Sfinții.
6	75	Sfântulŭ Sp ridonŭ vechiŭ.
20	15	Medelnicerulŭ Gheorghe.
105	90	Căminarulŭ Bărcănesu.
129	45	Dumnéei Bănésa Moruzóia.
148	60	III-lea Postelnicŭ Vasilache.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Ved.

Cinstitŭ și credinciosŭ boierulŭ Domniei mele D-ta vel. Vistierŭ, fiindŭ că Dumnélulŭ vel. Vornicŭ al obștirilorŭ prin anafora aŭ făcut arêtare Domniei mele, cum că Dumnólorŭ, boerii ce se arêta mai josŭ, care lipsescŭ acum afară în Isprăvniciei, sunt datorŭ a da arêtata sumă de bani ca analoghie pentru facerea podurilorŭ, poruncimŭ Dumitale primindŭ Domnesculŭ nostru pitacŭ, mai întâiŭ să le scrii și cartea Dumitale, ca să trimișă ficși-care banii ce sunt datorŭ după analoghie, și când nu vorŭ fi următorŭ a trimite, atunci să le opreșă Dumneata din chiria ce aŭ, și să-ŭ faci teslim la epitropie. tolico pisah gd.—1798 Noembre 19.

Cod. XXXIX fila 111.

Taleri	Bani	
120	—	D-luŭ biv vel. Logofêtu Dumitrache Racovișă.
132	45	D-luŭ Clucerŭ Bărcănesu in două locuri.
113	60	Paharnicŭ Bălăceanu.
140	—	Paharnicŭ Ionișă Fălcoianu.

1798 Maiŭ 12. S'aŭ făcutŭ porancă la Costandin sin Pastia, Epistatulŭ șanțurilorŭ, că apa Dâmboviței se înmulțese, și fiind-că are indestuŭ șanțari să sară cu toșii ca să destupe gura șanțului și să curețe șanțul, că de va veni apă multă, nu numai că se va lipsi de la acêșă epistășie, ci încă se va și pedepsi.

Cod. XXXIX fila 45.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Ved. i gspd.

Cinstișii și credincioșii boierii Domniei mele D-ta vel Spătarŭ și D-ta biv vel Hatmane Epistatŭ alŭ Agiei, fiind-că acum asupra radicatului zăpeșei, când se desghiașă zăpeșile, face trebuinșă mai din vreme a griji pentru

podurile din politia Bucurescilor ce sunt pe Dâmboviță, poruncimă Domnia mea să rânduiescă zapcii de ai Dumnévóstră, ca împreună cu Polcovnicii de podă să îngrijescă, cu tótă purtarea de grijă, a deslipi și a tăia ghiața de sub poduri și a întemeia stâlpii ca nu care cum-vași din nepurtarea de grijă să se întempe vr'o primejdie. ii saam receh gd.—1799, Februarie 2.

Cod XXXIX fila 138.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd.

Cinstitū și credinciosū boșerulū Domniei mele Dumneata biv vel. Vistierū Mateiū Fălcoianu, Ispravnicū al politiei Bucurescilorū, fiind-că s'aū datū porunca Domniei mele către D-lui biv. vel Banū Mavrocordatū, Epistatulū Spătăriei, ca să îndatoreze pe mahalagii a astupa baltacurile de pe ulișile ce nu sunt poduri, cum și pe la căpătâiulū podurilorū mari să se pue tufă și fărămături de cărămișă, poruncimū dar Domnia mea și Dumitale ca să dai la tótă mahalaua câte două care pentru treaba aceea, spre a nu se face zăbavă la astuparea baltacurilorū. tolico pisah gd.—1798, Februarie 5.

Cod. XXXIX fila 14.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd Zem. Vlahiscoie

Cinstitū și credinciosū boșerulū Domniei mele D-ta biv vel. Vistierū Bărbule Văcărescule Ispravnicū ot sud. Argeș sănătate, fiind-că de la trecătorii ce mergū și vinū pe la vama Căinenilorū, amū luatū Domnia mea pliroforie, cum-că podulū de la drumulū acestei vămii s'aū fórte stricatū, în cât nu numai că face zătignire trecătorilorū, ci încă și cu mare greutate le este trecerea: pentru care-ți poruncimū Domnia mea, să faci cercetare cu vedere la fața locului, chibzuindū ce meremetū se cuvine, și de va fi lucru mai ușorū a se meremetesi, îndată să puī să se drógă, iar cândū într'adevărū va trebui pentru dregerea podului vr'o cheltuială deosebită, să trimiți Domniei mele arătare, de celea ce sunt trebuință, făcendū însă Domnia ta și acostă cercetare, în ce chip și cu ce orânduială s'aū urmatū mai d'inainte, facerea, dregerea și paza acestui podū? de care să dai Domniei mele curată pliroforie, fără de zăbavă și fiī să nētosū.—1798, Iunie 10.

Cod. XXXIX fila 55.

1798 Noembre 6. S'aū făcutū poruncă legată la Dâmbovița pentru podulū de peste Răstócă de la Bolintinū, ca unul din Dumnevóstră să vie la fața locului și făcendū cheșū de ceea-ce trebuie să puie și în faptă, și până în cincī zile să se isprăvóscă, și să nu pricinuiască că trebuie să dea ajutor și județulū Ilfovū, fiind-că județulū are alte havalele.

Cod. XXXIX fila 105.

Pitacū cu Mumbaşir cihodarū ca să implinescă de la Vameşulū oborului tal. 100 ai Suiulgiului.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoie

Fiind că Dumitru Suiulgiu-Başa pentru ostenele ce are la două cişmele ot târgu de afară, prin cărţi Domnesci cari s'aū întăritū şi de către Domnia mea, are a lua pe fieş-care anū din vama tērgului-de-afară tal. una-sută, cari bani ne pliroforisimū Domnia mea, că dupe ce 'i-aū cerutū cu cartea Domniei mele, în multe rândurī, vameşii următorī n'aū fostū a-ī da, pentru a căror neurmăre orânduim pe sluga Domniei mele cihodarū Mumbaşir, să implinescă aceştī talerī una-sută, cari să-ī deē deplinū Suiulgi-Başa şi pentru a vameşilorū ne urmare să le iōe trēpādū tal. ũece. tolico pisah gd. — 1798, Septembrie 27.

Cod. XXXIX filaa 88.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstitū şi credinciosū boşerū Domniei mele vel. Vornicū alū obştirilorū Radule Golecule, fiind-că este trebuinţă a se face două tulumbe pentru a se afla la intāmplări de focū, şi gāşindu-se acumū aici în Bucuresci meşterū cu bună sciinţă de acestū meştesugū, 'ţi poruncimū să aducī pe acelū meşterū şi să-lū tocmesci cu preţū cuviincios, ca din veniturile epitropiei, ca unū lucru trebuinciosū de obşte, să se facā negreşitū şi să îngrijesci Dumnōta de acēsta a nu se zābovi. tolico pisah gd.—1798, Octombrie 31.

Cod. XXXIX fila 102.

Io Constandin Gheorghe Hangeri Voievodū

Cinstitū şi credinciosū boşerulū Domniei mele, Dumnōta vel Vornice alū obştirilorū, Radule Golecule, pentru rēndulū mungirilorū ce lucrōzā lumīnările de seū aici în Bucuresci, ca să nu se intāmple şi pe anulū viitorū, a cerca norodulū vr'o discolie cu lipsă de lumīnări, şi să pātimōscā obştea, poruncimū Domnia mea, să aducī pe toţi mungii înainte Dumitale, mai de vreme, de acum, şi să-ī cercetezī de şi-aū făcutū gātirea cea trebuinciosā de suma seului, de aū arvunitū mai din vreme şi ce mijlōce aū spre a implini suma? indatorāndū-ī ca fără de altū cuvēntū să îngrijescā aşi implini trābuinciosā sumā, privindū şi D-ta la herechetulū ce facū, spre a te incredinţa [cu prinsōrea lorū, să nu vie trēba la vre-o lipsă, şi să le puī sorocū de aşi aduce seū, şi să-lū aşede la magazie, cāntārindu-l de faţă cu orānduitulū Dumitale, până la implinirea sumei cātū este de trebuinţă pre un anū intregū şi intru acestū chipū să se facā siguranţă cu mungii.— Tolico pisah gd. — 1798, Septembrie 3.

Cod. XXXIX fila 73.

Una sută pitace s'au făcutu pentru Epistați ce s'au orânduitu

Io Costandin Gheorghe Hangeri Voevodă i gospod. Zem. Vlahis:oe

Fiind-că pentru năprasnica bôlă a ciumei care se aude într'alte părți, trebuință este din vreme a se face îngrijire de paza cea cucinciosă în totă politia Bucurescilor, iată orânduimă Domnia mea epistați pe la mahalaua, căruia îi poruncim ca în toate diminețele luându pe preotul mahalali și pe Vătașul, să înconjore toate casele și prăvăliile d'a rându ămblandu din casă în casă, ca să cerceteze din afara casii, pentru sănătate pre fieș-care ori bărbat, femeie, copil și slugă, până la cel mai mic, că sunt sănătoși toți din mahala, să raportașcă la Dumnealor boierii Epistați, iară fiindu vre-unul bolnav ori de ce, iarăși să raportașcă numai decât, spre a se face cercetare bolii aceluia, ca fiindu de acastă năprasnică, numai decât să-i ridice, după povățuirile Dumnelor boierilor Epistați; de osebitu să dea fieș-căruia învățături și povățuiri a nu ascunde de ori-ce bôlă ar fi, ci să arate în adevăr pre fieș-care bolnav, că cu acestu mijlocu voru fi feriți cei-l-ați ai casei și nu se voru primejdi toți; așisderea să îndatorască pe toți ai mahalali, mari și mici, ca să facă fieș-care fumări îndestulate, în tot locul, ca să fie nelipsitu de apurarea, având acastă epistășie osirdie fără de pregetare ca la o trebă obștească, la care fieș-care este datoru a urma întocmai dupe povățuirile ce i se va de către iară purtându-se cu amelie, și nu va face acastă cercetare cu scumpătate, se va pedepsi; poruncim însă ca orânduitul Epistat, cu preotul și Vătașul, să nu cumvași inpricina acosta să facă vre-unui mahalagi verice urmare și supărare alta împotriva spre catarhis la acest Nizam că au a se cerceta de către Domnia mea, și dovedindu-se se va pedepsi. i saam, reche. gd. 1798. Ianuarie 1.

Cod. ~~XXXIX~~ fila 23.

Pitacū la Vornicu Goleșcu, ca să trimiță unu cioclu la sud. Muscelu, pentru curățenia molefni ce s'au întâmplatū

Io Costandin Gheorghe Hangeri Voevodă i gospod.

Cinstitū și credinciosu boierul Domniei mele Dumneata vel Vornicu alu obștirilor, primindū Domnescul nostru pitacū, să aibi a lua unu cioclu de la Polcovnicul de ciocli pe care să-l dai la sud. Muscelu, să se afle acolo sub povățuirea Ispravnicilor pentru curățenia unei case ce s'au întâmplatū molefni, de care s'au poruncit și ispravnicilor prin deosebita cartea Domniei mele. Tolico pisah gd.—1798, Ianuarie 25.

Cod. XXXIX fila 10.

1798, Februarie 8, s'au făcutu răspunsu la ispravnicii Buzăelului după înștiințarea ce au trimesū, cum că la satul Stălpu, s'au molifsitū de ciună, și

fiindŭ tăinuită de Ispravnicelŭ, aŭ muritŭ 13 și 9 se află bolnavi, care molipselă aŭ adus-o un tarcŭ de la Brăila, s'aŭ făcut porunca Măriei sale către Ispravnicelŭ, ca în tot chipulŭ să se silescă și să'i pue să se spele, să le facă lăzăretŭ, alegândŭ pre cei sănătoși din cei bolnavi, și tôte mijlocele curăteniei să le facă ca să nu se lătescă mai mult, la care însuși Dumnelor să mōrgă, (iară să nu se încredă pe trimiși), ca să dōe nizamŭ deosebitŭ pentru paza și curătenie, s'aŭ trimesŭ și un Zapeiŭ din cei mari de la spătarie, care să fie sub ascuitarea și povățuirea Dumnelorŭ. Astăzi la 7 cōsurŭ s'aŭ dat acestă carte în mâna D-lui vel Spătarŭ, de împreună și cu însciințarea Dumnelor Ispravnicilorŭ.

Cod. XXXIX. fila 17.

Publicație la 12 județe de dincōe de Olt pentru ferirea de bōla ciumei

Zem. Vlahisocie. Dumnevōstră Ispravnicilorŭ ot sud sănătate, i moliftelorŭ Dumnevōstră protopopilorŭ, preoțilorŭ, i diaconilorŭ și vouē boierinașilorŭ, mazilŭ, breslași, i părăcabililorŭ de prin sate și tuturorŭ locuitorilorŭ de obște, fiind-că după însciințările ce avemŭ Domnia mea, pe la unele locuri ale mărginei, se aduce într'acestă vreme de năprasnică bōlă a ciumei, încă și prin satele țerei în câte-va locuri s'aŭ întemplatŭ, care după îngrijirea ce s'a făcutŭ, cu mila lui Dumneșu s'aŭ și curățitŭ, dōră pentru cele întemplătore (ferescă Dumneșu) grijindŭ Domnia mea mai 'nainte, după durerea de inimă ce avemŭ, nu lipsimŭ a vē trimite Domnescile nōstre porunci povățuitoare de mijlocele ce socotimŭ că sant trebuincioșe spre întempinarea acestui rēu, adecă mai ântēiu decăt tôte fie-care să facă cuviincioșă pază încât va sta puțința, de către cei ce vinŭ din părțile mărginei, și apoi orŭ-cine s'arŭ întempla bolnăvŭ verŭ de ce bōlă, să nu o tănuiască precum se obișnuescŭ, ci îndată să o arēte preotului de satŭ și Zapeiului plășei ca să se dōe de scire Ispravnicilorŭ de județŭ și când, ferescă Dumneșu, s'arŭ întempla acestŭ felŭ de bōlă la vre-o casă, să proftacsescă cu grabă a se deosebi de către cei sănătoși și a se pune în locŭ feritŭ familia cea zmreduită, ca să nu facă cât de puțin amestecare cu cei sănătoși, ci mai virtosŭ să facă ferlă, ca nici lucrurile, nici vitele lorŭ să nu se amestece cu ale celorŭ sănătoși, ci să fie feriți în țilele celea orinduie ale lăzăretului, spălându-se ei și borfele lorŭ, și aerisindu-le adesea; asemenea și cei cu bănuială țarăși să fie deosebiți pe o sēmă de țile, spălându-se, afumându-se și aerisindu-se, și în scurtŭ nici cum tănuire într'acestă vreme de bōlă să nu facă, să o arēte îndată, ca să șcie fieșce-care a se feri unulŭ de altulŭ; pentru care poruncimŭ tuturorŭ de obște, înșivă fieșce-care socotind'o acēta, de sineși să o urmeze, iar mai virtosŭ D-vōstră Ispravnicilorŭ ai județului, să îngrijiți a da la toți să o înțelōgă, făcându-se a fi cunosctōri, că acestŭ mijlocŭ urmându-se, este de obște folositorŭ, și deosebitŭ să priveghiați în tōtă vremea pentru sănătatea locuitorilorŭ, și îndată ce veți

simți la vre-ună locū bôlă sau bănuială de smreuire, să abateți cu grabă ați deosebi de către cei sănătoși, a nu se amesteca nici într'unū chipū, nici ei, nici borfele, nici lucrurile lorū, căci pentru celū mai micū cusurū și nelevire ce veți face la îngrijirea acēsta, ne veți da pricină a ne turbura ștrașnic asupră-vē. Dreptū aceea, acestea urmându-le cu băgare de sémă și mare privighere adesea să înștiințați Domniei mele de sănătatea locuitorilor. ii saam receh gd. 1798, Februarie 18.

Cod. XXXIX, fila 21 verso.

Prea Sfinția ta părinte Mitropolite alū Ungro-Ulahiei, fiind-că pentru îngrijirea și paza de năprasnica bôlă a ciumei, ce se aude prin alte părți, este dată porunca Domniei mele, către Dumnelū vel Spătarū, orânduindu-se și Epistați în tôte mahalalele, ca împreună cu preotulū de mahala, și cu vătășelul, să âmbale cercetându în tôte diminețile, să îngrijască a âmbala împreună cu Epistatulū și vătășelulū, prin mahala, să cerceteze, și orī pentru sănătate sau bôlă ferescă Dumneșcū de se va întempla, să facă arētare dupē orânduială la Dumnelū vel Spătarū, ca cu mijloculū acesta să se pôtă face cuviincioasa pază, și ferirea de acestū rēū. tolico pisah gd. — 1798, Februarie 14.

Cod. XXXIX, fila 17 verso

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Fiind-că la spitalurile noue face trebuință de unū Epistatū vrednicū pentru cele molifsite lucruri când se va întempla năprasnica bôlă (ferească Dumneșcū) iată orēnduim Domnia mea pe Stefan Hiotu, carele să aibă a fi Epistatū, și cu purtare de grije la trēba ce se orânduiesce, spre a nu face cât de puțin cusurū, și pentru slujba sa să aibă leafă pe lună câte tal. cincī-deci de la Epitropie; din veniturile ot spitalurilor, și să fie orânduitū acestū Pitacū, se va face șciut și cunoscut. ii samm receh gd. — 1798, Februarie 23.

Cod. XXXIX fila 24.

Io Cost. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Fiind-că la spitalurile cele noue este trebuință de unū omū cunosătorū de bôla ciumei (când ferească Dumneșcū se va întempla), care să cunoscă pe cei bolnavi de sunt ca adevēratū de năprasnica bôlă a ciumei, și de vreme ce acestū Ștefan Hiotu este cu șciința acēsta, îndatoratū la vreme de acestū felū de bôlă, și pentru slujba sa, să aibă leafă pe lună câte tal. 50 din veniturile spitalurilor pe tōtă luna, și să fie rânduitū sub emactulū Dumnelorū orândușilorū Epitropi, uude mergēndū cu Domnesculū nostru Pitacū se va face șciutū și cunoscutū; pentru care poruncimū ca să i se dōc lōfa acēsta pe tōtă luna, de astă-șī înainte. tolico pisah gd. — 1798, Martie 1.

Cod. XXXIX fila 34 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. Vlahiscoe.

Fiind-că detoră pliroforie Domniei mele D-nelorū cinstiți și credincioși boierii Domniei mele biv. vel Ban, Dimitrache Ghica, i vel Vornicū al obști-rilorū Radul Goleseal Epitropiū spitalului și lazareturilor nouē, cumū cā orānduiți Epistați, ce sunt trimiși pe la mōnastirile acestorū spitaluri, s'aū purtat în vremea trecută pēnā acumū cu bunā orānduialā, și aū fostū silitorī la cele urmātore după datoria lorū, fiindū în bunā stare lucrurile mōnăstirilorū și eftacsia bisericēscā cu cālugārași ce sunt, întocmai după cumū aū fostū porunciți prin poruncile ce aū avutū date în mânăle lorū; dreptū aceea și Domnia mea îi orānduimū iarāși pe dēnși a Epistasi trēba mōnăstirilorū acestora, după aceeași orānduialā ce aū fostū întocmitā, și poruncimū Ianache Scufa și Spiro Gazoti, ce sunteți Epistați orānduiți la cele treī mōnăstiri, Tismana, Cozia și Cāmpu-Lungū, să aveți a fi următorī după aceeași întocmire și de acumū înainte, silindu-vē în tot chipulū pentru veniturile mōnăstirilor a le spori și a le ținea în bunā orānduialā, totū precum ați fostū porunciți, ferindu-vē de urmări înpotrivitōre, ca să nu se facā nici unū felū de cusurū, cā la orī-ce veți fi rēspundētōri și nu vē veți putea îndrepta. tolico pisah gd. 1798, Februarie 18.

Cod. XXXIX, fila 45 verso.

Zem. Vlahiscoie. Cinstitū și credinciosū boierulū Domniei mele D-nelū vel Vist. din șai-deci de *spitalioni*, ce este întocmitū prin Domnesculū nostru hrisovū a avea la poslușania spitalurilorū celorū nouē, fiind-cā nu are făcuti pēnā acumū nici unulū, și de vreme ce cu pricina molifselei dintr'acēstā vreme trābuința cere să aibā oamenī ca aceștia la slujba și trēba nizamului spre întâmpinarea acestui rēū, poruncimū Domnia mea să li se dōe acum de-odată *trei-deci* ōmenī după orānduiala întocmirei, ce prin Domnescul nostru hrisovū se coprinde; zābavā să nu se facā cu darea acestorū ōmenī. tolico pisah gd. 1798. Decembre. 7.

Cod XXXIX fila 121 verso.

Hrisovu spitalului de la sud. Buzeu.

Fiind-că paharnicōsa Maria Mānăileasca de la sud. Buzeu, ce a muritū fără de copii moștenitorī, din îndemnarea sufletōscā aū hotărīt prin dieta sa de a se face unū spitalū de sēraci bolnavi la Buzeu, pe moșia sa, asupra cāruia a orānduitū Epitropū pe cinstitū și credinciosū boierulū Domniei mele Grigore Hrisoscoleū biv. vel Paharnicū, nepotu-sēū, și Epistatū pe prea Sf. sa Metropolitu țereī chirū Dosofteiu, încā fiindū Episcopu Buzeuului, ca din averea rāposatei, ce prin dieta sa a orānduitū, să săvârșescā spitalulū, care spitalū săvârșindu-se cu tōte cele trebuinciose, după rugāciunea ce a făcutū prea sfinția sa părintele Metropolitū Domniei sale Alexandru Vodā Moruzi, dinpreună cu orānduitulū boierū Epitropū, ca să ajute și Domnia sa din Domneșcile milī la acest lucru

sufletescă cu ore-și care venitū curgătorū pe anū, de a se putea ținea spitalulū în orânduiala lui, cu toate cele trebuincioase, a cărui rugăciune primindū Domnia sa, ca pentru o faptă bună, pricinuitoare de folose sufletesei, pentru adăpostirea și sprijinirea celorlū sĕraci, cari nu aū puterea de a se căuta pe sineși la nepuțințele și bólele, ca să aibă la acestū locū o odihnă ticăloșiī spre a se căuta cu dohtorū, cu țerahū, cu dohtoriū, cu hrană, cu ómenī și muerī poslușnice, cu lemne pentru încălzitulū caselorū și cu tótă poslușania cea trebuincioasă, aū bine-voitū Domnia sa, și prin hrisóvele Domniei sale, ce vĕdamū cu lét 1794. aū hotărĭtū si aū orânduitū, că să iĕe spitalulū pe tot anulū de la ocne, bolovanī de sare douē sute cĭnci-đeci, așisdorea și de la Epitropia Domnóscă să se dĕe la spitalul acesta pe tótă luna câte tal. douēđeci din banii preoților Eparhieī Buzeului, ce se adună la cutia Epitropiei, care să fie ajutor la leafa Dohtorului i a țerahului, și osebitū să aibă spitalulū și douē-đeci și cĭnci liude străini scutiți, pentru lemne de încălzitulū sĕracilorū bolnavi și alte poslușanii spitalului, pe cari găsindū numitul boțeru Domniei mele Epitropulū, ómenī străini și fără pricină, să li se facă de cătră Ispravnicēi județului cercetare după orânduială, și cu adevorințele Ispravnicēsei viindū la visteria Domniei mele, să li se dea peteceluiturī Domneșei pe numele și chipulū lorū, ca să fie nedajnicē: care acestea milī le-aū întăritū și Domnia sa sefululū nostru Alexandru Vodă Ipsilantū, cu hrisovulū Domniei sale, cu létū 1797. Dreptū aceea și Domnia mea milostivindu-ne, inoimū și intărimū milele acestea cu Domnesculū nostru acestū hrisovū, ca la unū lucru sufletescū, insă să fie datorū numitulū boțeru Epitropū ca prin osirdia sa, prin Epistasia prea Sfinției sale părintelū Metropolitū, să se siléscă a intra in faptă acóstă bună faptă, de a se întocmi spitalulū cu Dohtorū, cu țerahū, și cu tótă orânduiala cea trebuincioasă, primindū sĕraci bolnavi la odihnă și căutare, urmândū întocmai orânduiala dietei acelei rĕposate ce s'aū făcutū pentru acestū spitalū. Și anū întăritū hrisovulū acesta cu însăși iscălitura și pecetea Domniei mele, și cu credința prea iubiților Domniei mele fiī: Mihail Voevodă, Alexandra Vvd., Nicolae Vvd, martori fiindū și D-nólorū cĭnstiți și credincioși veliți boțeri ai Divanului Domniei mele: Pan Dimitrie Ghica, vel Banū, Pan Nicolae Mavrocordat, vel Spătar, Pan Nicolae Basaraba, vel Logof. de țera de susū, Pan Manolache Crețulescu vel Vor. de țera de sus Pan Scarlatū Ghica vel Vist., Pan Constandin Filăpesculū vel Vor. de țera de josū, Pan Radu Goleșcu vel Vorn. alū obștirilorū, Pan Radu Slătineanu vel Vorn. alū tróilea, Pan Constandin Știrbeiū vel Logof. de țera de josū, Pan Manolache Grădișteanu vel Vorn. al patrulea, Pan Mateiū Fălcioianu vel Logof. alū obiceiurilorū, Pan Gheorghe Suțu vel Post., Pan Costache vel Hatman Pan Teodorache Iuliano vel Clucerū, Pao Grigorie Grașeanu vel Paharn., Pan Dumitrache Papazoglu vel. Stolnic, Pan Dimitrie vei, Comis, Pan Teodorache Văcărescul vel Slugerū, Pan Iordache vel Pitar, și Ispravnic Constandin Știrbeiū vel Logof. Scriindu-se hrisovulū acesta la lét 1798 Iunie 9. de Chiriță Logof. de Divanū.

Pitacū ce s'au orânduittū la D-luī Vornicu Golescu ca să cerceteze spițeriile.

Fiind-că spițeriile de aici din orașulū Domniei mele Bucuresci, din pricină că nu sunt cercetate adese, ca să se vadă ce doftorii au într'ânsele, și ce urmare facū spițeriū la datoria lorū, nu-și au nici orânduiala îngrijirei ce li se cuvine, metaharisindū unū doftorii vechi, alții alte orândueli împotrivotore, cu nesciința meștesuguluī, care acēsta pricinuește la obște nu numai o cheltuială zadarnică și fără de nici unū folosū, ci încă și primejdiū pe alocurea la bōlă; de aceea pentru a se pune acēsta în bună orânduială, poruncimū D-luī cinstitū și credinciosū boierulū alū Domniei mele Radu Golescu vel Vornicu alū obștirilorū, și D-tale pahar. iată de împreună și cu cei-l-alți doftori ce au lēfă de la Epitropie, să mergeți pe la tōte spițeriile, să faceți teoria cuvinciosă, doftoriile ce se gădescū la fieș-care spițerie de sunt curate, de sunt noūi, iar nu vechi, de urmēzā spițeriū datoriei ce au, de nu metahirisescū în vre-unū chipū viclēnū sēu altă înșelăciune la facerea sēu darea doftoriilorū, de le vīndū cu prețulū cuviinciosū? și tōte aceste cu bună chibzuală cercetāndu-le de împreună, să se pue în bună orânduială. dāndu-le nizamulū celū cuviinciosū, și de urmarea ce se va face, să ni să arēte prin anafora. tolico pisah gd.— 1798, Sept. 18.

Cod. XXXIX fila 82 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd.

Cinstitū și credinciosū boierulū Domniei mele D-ta vel Vorn. alū obștirilorū, fiind-că de la bună venirea Domniei mele aici în scaunulū acesteī țeri, după rāvna ce am avutū pentru spitalurile cele noūi, care sunt făcute pentru năpraznica bōlă a ciumiū, (când ferescă Dumneđeū se va întēmpla) găsindū orēnduelile și întocmirile spitaluluī nesāvērșite, Domnia mea amū pusū tot felulū de silințe, puindu-le tōte în bună orēnduială, s'au săvārșitū, făcēndū încă și orī-ce ajutorū au fost trebuinciosū din partea Domniei, precumū de toți este vēdūtă, după care întocmire și orēnduelile iraturilorū ale spitalurilorū, urmēzā de anī tōte întregi, nefiind trebuință a le cheltui de cât la vre-o întēmplare de acēsta, acum dar fiind că se aude pe afară, cum și aici în politia Bucureștilorū bănuială; trebuință fiind a se cerceta cu scumpătate ca să se întimpine din vreme rēulū, până a nu ajunge trēba la mai multă înmulțire, ca o trēbă ce este a spitalurilorū noūe, ce sunt intru însăreținarea și purtarea de grijă a Dumitale, poruncimū ca împreună cu Dumnōluī vel Spătarū să socotiți, să chibzuiți, câte arū face trebuință la orēnduiala Nizamulū molifseliū, și tōte puindu-le în urmare, să ni să arete chiarū ce porunci se va cădea să dāmū, să se și facă după arētarea Dumnēvoștră, în scurtū cu acēstă trēbă deosebitū de altele te avemū Domnia mea încărcatū pe D-ta, și poruncimū să îngrijesci cu tōtă privegherea și să te silesci fără de pregetū, ca orī-ce tertipū se va cuveni, să se facă spre întimpinarea acestuī rēu, și intru curățenia cea de săvērșitū să se pue în

urmare; de care acésta s'aũ poruncitũ și serdarului Colceag Ispravnicũ de Ilfovũ, ca sã dé pliroforie Dumitale pentru molifséla din județulu Ilfovũ, pe care sã-lũ chiemĩ Dumnéta și sã-ĩ vorbescĩ pentru acésta. tolico pisah gd. — 1798, Noembre 22.

Cod. XXXIX fila 113 verso.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd. i gspd. Zem. VI.

Prea sfinția ta parinte mitropolit alũ ungro-vlahieĩ, fiind-cã pentru îngrijirea și paza de nãpraznica bólã a ciumiĩ, ce se aude aici în politia Bucurescilorũ, este datã porunca Domnieĩ mele, cãtre Dumnéluĩ vel Vornicũ alũ obștirilorũ, ca împreunã cu Dumnéluĩ vel Spãtarũ sã chibzuiascã tertipurile cele cuviinciose, spre întimpinarea acestuĩ rëu, de unde orënduindu-se și Epistațĩ în tôte mahalalele, face trebuință ca sã se dé și poruncile prea sfinției tale cãtre toți preoții de obște, întëiũ ca din ceĩ ce se întëmplã de morũ sã nu îngrope pãnã a nu da de șcire la Polcovnicu Balaurũ, ce este orënduitũ asupra acesteĩ trebĩ, ca sã cerceteze și sã vadã pricina bólei, de ce aũ muritũ, și a doua ca în tôte diminețile sã âmble preotulu mahalaleĩ cu epistatulũ i vãtașelulu prin tôte casele, cercetãndũ de sãnãtate seũ bólã (ferescã Dumneșeũ) de se va întimpla, și așa sã facã arêtare la Dumnéluĩ vel Spãtarũ și la Dumnéluĩ vel Vornicũ alũ obștirilorũ, dupë orënduialã, ca cu mijloculu acesta și cu alte tertipurĩ, avëndũ intru ajutorũ și mila luĩ Dumneșeũ, sã se pôta face cuviincioșa pazã; ci dar poruncimũ sã puĩ pre sfinția ta în urmare porunca Domnieĩ mele, și pe orĩ carĩ din preoți se va dovedi cã nu este urmãtorũ, sã-lũ pedepsescĩ sfinția ta. tolico pisah gd.—1798, Noembre 23.

Cinstitũ și credinciosu boșterulu Domnieĩ mele D-ta vel Spãtarũ, pentru câți seimenĩ sunt trebuincioși de pazã la lazaretũ, și la alte trebuințe pentru ferire de nãpraznica bólã, spre a nu se putea întinde molipséla, poruncimũ Dumitale, ca sã iei de la Polcovnicu de seimenĩ, și de la Baș-bulugbașa seimeniĩ ce vorũ fi trebuincioși, și prin șcirea Dumnéluĩ vel Vornicũ alũ obștirilorũ sã orëndueșcĩ la locurile cele cuviinciose cãte douĩ seimenĩ de fie-care zapciũ.

Cod. XXXIX fila 114.

Zem. Vlahiscoe. Dumnévoștrã Ispravnicilorũ ot. sud Ilfovũ, sãnãtate, fiindũ trebuință pentru o sumã care lemne pentru spitalurile cele noue, mai vërtosũ acum în vremea ce se aude pe alocurea de molipséla ciumiĩ, vë poruncimũ, primindũ Domnêșca poruncã, sã aveți a trimite de la acelu județũ una sutã care lemne încãrcate bine, dreptũ la spitalurile cele noue, și sã iee locuitorii plata lemnelorũ de la Dumnéluĩ vel Vornicũ alũ obștirilorũ, de la tot carulu po tal. trei, ci dar fiindũ și plata îndestulatã și trebuința grabnicã, poruncimũ sã nu se zãboviascã. — ii saam receh gd, 1798, Noembrie 23.

Cod. XXXIX, fila 114.

Io Const. Gheorghe Hangeri Vvd i gd. Z. V.

Cinstitŭ și credinciosŭ boșerulŭ Domniei mele D-ta vel Vornice alŭ obstirilorŭ, dintru începutŭ cānd însine Domnia mea amŭ fostŭ de amŭ vędŭtŭ spitalurile cele nouę, amŭ făcutŭ întrebare Epistatului de acolo pentru cele 4 odāi mari, de ce trebā sunt orānduite a fi? și ne-aŭ arętatŭ, cā una este pentru cei bolnavi molipsiți, alta este pentru cei molipsiți și nebolnavi, alta este pentru schimbarea aerului, și alta este numai pentru cei cu ipopsie de molipselā, care dupę ce ne-amŭ întorsŭ la Domnesca nōstrā curte întrebāndu-te și pe Dumnęta, asemenea ne-aŭ arętat, cā este întocmirea și orānduiala acestorŭ odāi, cu deosebire de cele-l-alte odāi ale spitalului; iraturile spitalului cum cā sunt îndestulate nu este nici o îndoialā, fiindŭ cunoscutā Domniei mele; acum darā cu aducerea celorŭ molipsiți de la Ștefānesci, D-ta fārā de nici un felŭ de chibzuire îngrijitoare cu deosebire, ca la o trebā delicatā ca acęsta, te-aŭ broditŭ de 'i-aŭ pusŭ pe toți ómenii într'o odaie, fārā a deosebi pe cei bolnavi de cei sãnātoși, și pe cei sãnātoși de cei cu ipopsie, încă amestecāndu-i și cu cei-l-alți de aici, din care acęsta te-aŭ făcutŭ însuși D-ta pricina a se prāpādi toți acești ómeni, și a se înmulți trebā acęsta, de care nu numai aŭ sǎ daŭ sęma înaintea lui Dumneđeu, ci și de fațā esci vinovat, fiind-cā iraturile spitalurilor sunt cu îndestulare, și nu poți sǎ gǎsesci pricinā de neajungerea cheltuelii, ca sǎ nu gǎtesci odāi mai multe, a face deosebire ómenilorŭ, de a nu fi amestecați cei molipsiți cu cei ipopți, în cāt iatā cā erī s'aŭ lovitŭ trei din cei sãnātoși, și astā-đi s'aŭ lovitŭ doi iar din cei sãnātoși, și sǎ o cunosci D-ta, cā s'aŭ pricinuit chiar din negrijirea D-tale, de care 'ți poruncimŭ negreșitŭ sǎ faci îndreptare cu aŭ deosebi dupā cuviințā, cāci precum đicemŭ, iraturile spitalurilor sunt îndestulate. tolico pisah gd. — 1798, Decembrie 2.

Cod. XXXIX, fila 119.

Pitacŭ la agie pentru telali și telelőice a fi opriti de a mai āmbra cu lucruri și vechituri, nici pe ulițele tęrgului, nici prin mahalale, nici prin tęrgul de afarā, nici în tęrgulŭ Cucului; asemenea și pentru cārciume sǎ nu fie slobod a primi ómenii la bęturā, ci cui va trebui, sǎ 'și cumpere în vasŭ, și calabalacŭ la cārciumā sǎ nu fie.

Altŭ pitacŭ la spātārie numai pentru cārciumi, asemenea.

«Pitac către Dumnelui vel logofętŭ pentru contenirea judecāților ca sǎ le pue tuturorŭ sorocŭ pēnā dupę sęrbātorile sfintei nasceri, și sǎ męrgā fieș-care la casele lorŭ.

Pitacŭ către Epistatulŭ Armășiei ca sǎ isgonescā pe corteți și pe lăeți din Bucuresci, a nu mai fi primiți.

Pitacŭ către Dumnelui vel Vist. ca sǎ dęe 30 de liude la spitalŭ din 60 spitalioți ce are sǎ ție cu hrisovŭ, care suma acęsta e trecutā înainte. Acestea s'aŭ făcut la 7 Decembrie 1898, în interesulŭ combaterii bólei.

Cod. XXXIX, fila 121.

Rânduiala Nizamului ce s'aũ găsit de trebuință a se pune în urmăre și a se păzi cu totă îngrijirea într'acéstă vreme ce se aude pe alocurea de năpraznica bôlă a ciumei

«Têrgul femeiescũ ce se face tot-d'a-una la têrgul Cucului cu teleleicile muierĩ, sã se ridice de tot, fiindũ alișverișulũ lorũ cu lucruri vechi și pânzeturi, de care sã îngrijascã Dumnêlũ Epistatulũ agiei a se ridica negreșitũ.

«Telalii sã nu vênđã nici prin têrgũ, pe ulițe, nici pe la casele lorũ, nici prin mahalale, haine vechi, seũ cãrpituri, afarã numai câte i se va da de cãtre starostea de neguțatori sã le vênđã cu mezatũ, cãci acelea urmözã a fi șciute cã sunt de la locuri curate; și la acéstã sã privegheze atãt Dumnêlũ vel Spãtar în poporul spãtãriei, cãt și Dumnêlũ Epistatulũ agiei în poporulũ agiei.

«Bucãtarii ceĩ ce ținũ alișveriș de pacegirie, sã vênđã bucatele lorũ fãrã de adunare înãuntru prãvãliilorũ lorũ cu mese, ci afarã sã mãnãnce fieș-care, ori unde va vrea, cumpãrandu-și cu paraua bucatele; la care sã îngrijascã Dumnêlũ Epistatulũ agiei.

«Cãrciumile sã 'și facã vênđarea vinului, ori de a picioarele, viindũ celũ ce va sã bœe, seũ în vase sã 'i dœe vinulũ, iar nu cu adunãri de mese sã primescã pe mușterii, urmãndũ Dumnêlũ vel Spãtarũ și Dumnêlũ Epistatulũ agiei precum prin deosebitũ pitaculũ Domniei mele s'aũ poruncitũ.

«Lãutarii pre la cãrciumi sã nu mai cãnte, ci sã lipsescã într'acéstã vreme, de care sã îngrijascã Dumnêlũ vel Spãtarũ, și Dumnêlũ Epistatulũ Agiei.— Bãeșii pre la bãi sã nu mai primescã ómeni bolnavi, mãcar de ce patimã va fi; nici adunãri sã nu se facã pre la bãi, și sã îngrijescã Dumnêlũ Epistatulũ Agiei pentru acéstã.

«Preotulũ mahalalei împreunã cu Epistatulũ și Vãtãșelulũ, îndatã ce va simți bolnavũ pre vre-unul dintr'acea mahala, sã dœe de șcire Polcovniculũ Bãlaurũ, carele dupã ce va cerceta de împreunã cu ceĩ-l-alti orãnduiți patima bolnavului, fãrã zãbavã sã arête cu bunã pliroforie acó bôlã la Dumnêlũ vel Spãtarũ, și la Dumnêlũ vel Vornicũ alũ obștirilorũ, și dupẽ povãțuirea ce va lua sã urmeze.

«Sacagiiĩ toți sã fie datori a alerga cu sacalele acolo unde va face trebuință a se spãla vre-o casã molipsitã, și sã grijascã la acéstã Dumnêlũ Epistatulũ Agiei.

«Cerșitorii ceĩ secați și cu adevãratũ vrednici de milã, sã se ridice a nu mai fi aici în politie, ci dupẽ cum s'aũ urmatũ și alte dãți, sã trimitã pre la mônãstiri, fiind-cã cu âmbletele lorũ pre uliță și prin mahalale facũ multe amestecãturi, însã mai ântẽiũ sã se facã de la spãtãrie și de la Agie unũ castativ de toți aceștia, ca sã se vadã cãți sunt, și ce felũ de ómeni sunt? apoi Dumnêlor veliți logofeți cu Dumnêlũ vel Vornicũ alũ obștirilorũ, sã chibzuiascã a se trimite cu analogie dintre ceĩ sãraci pe la mônãstiri și așã cu bunã orãnduialã sã se trimitã prin Dumnêlũ vel Spãtarũ.

«Țiganiî Domnescî, monăstirescî și boîerescî, ceî ce vorŭ fi de prisosŭ sã se scõțã afarã la țerã, însã pentru ceî Domnescî læțî și rudarî s'au datŭ porunca Domniei mele cãtre Dumnélui Epistatulŭ armășiei, ca pre toți sã-î scõțã afarã din politia Bucurescilorŭ, iarã pentru ceî mônăstirescî și boîerescî sã se facã cunoscutã fieș-cãruia, ca sã-și oprescã numai cãt le va face trebuintã pentru curtea sa, iar pre ceî de prisosŭ negreșitŭ fie-care sã și-î scõțã afarã la țerã.

«Cãrciumile unei mahalale ce se va întempla, ferescã Dumneđeŭ, a se molipsi, tôte sã se pecetluiascã și sã stea închise nouã ðile, în care acestã diastimã, nu numai nimenea sã nu fie volnicŭ a face o adunare într'acea mahala, ci încã fieș-care sã-și scuture, și sã-și curățescã lucrurile, făcendŭ și fumurî îndestulate, de care sã îngrijescã spãtãria și Agia.

«Casã orî bunã, orî prõstã măcar, cu pricinã de zmradiualã sã nu se arđã fãrã de șcirea Dumnélui vel Spãtarŭ și a D-nélui vel Vornicŭ al obștirilorŭ, pentru care acestã sã se facã cunoscutã la toți, mai vertosŭ celorŭ cu estasie de a àmbra pentru cercetarea molifseliî.

«Fie-care neguțãtor sã-și facã fumurî din naintea prãvăliei, când își are deschisã de-și face alisverisulŭ, și sã îngrijescã Agia la acesta.

«Ciocliî nicî într'unŭ chipŭ șederea sã nu și-o aibã în politie, nicî măcarŭ prin mahalale, ci numai când ferescã Dumneđeŭ va fi trebuintã la vre-o casã, sã se aducã cu bunã pazã și priveghere a nu se amesteca cu nimenea, iarã nevestile și copiî lorŭ sã-î trimițã la M-rea Znagovului, precum s'au urmatŭ și alte dãți, și acesta sã o grijascã spãtãria, și D-lui vel Vornicŭ al obștirilorŭ.

«La tôte spitalurile sã se facã haine de aba pentru sãraciî ce mergŭ la spitalurî, ca sã aibã pentru priminela lorŭ, și acesta sã o îngrijascã Dumnélorŭ Epistațiî ceî marî ai spitalurilorŭ.

«Fie-care bisericã sã-și aibã cutia pentru sãraci, și câți banî se va strînge sã-î trimițã sãracilorŭ pe la mônăstiri, și acesta sã o îngrijascã prea sfinția sa pãrintele Mitropolitŭ și cu Dumnélui vel Vornicŭ al obștirilorŭ.

«Epistatul și vătășelulŭ mahalalei sã fie datorî a da de șcire la tôte casele boîerescî întru aceeași mahala, când ferescã Dumneđeŭ se va întempla vre-o zmrudere, în cuprinsul acesteî mahalale, seŭ măcar și bãnuiala, ca sã scie fie-care sã se ferescã.

«Asupra seimenilorŭ ce sunt la polcovniculŭ Balaurŭ, sã se orânduiascã Rãducanu cãpitanulŭ Spãtãriei, ca sã fie împreunã cu densiî îngrijitorî la slujba acesta, și acestŭ cãpitanŭ sã aibã datorie, pênã a nu se implini patru-ðeci de ðile la casa cea molifsitã, a merge cu seimeniî, și cu deosebit într'adinsŭ, ca sã cante sã nu fie ascunse nescare-va bõrfe, și sã epistãsõscã a se spoi casa și a se curãți, și apoi sã se mute stãpãnulŭ casei într'însa.

«Patru muerî cu leafã sã se gãsõscã pentru curățitulŭ caselorŭ celorŭ molifsite, ca sã le mãture, sã le spele, sã le spoiascã, și sã le facã totŭ felu

de curăţenie ; pentru acésta să îngrijéscă Dumnéluī vel Vornic al obştirilorū
 «Cinstitū şi credinciosū boīerule al Domnieī mele D-ta vel. Spătarū ;
 acóstă întocmire ce s'aū făcutū pentru nizamul molifselei, câte cadū în partea
 Dumitale, poruncimū Domnia mea, să se puie în urmare cu tótă scumpătatea
 întocmai precumū poruncimū, şi mai întôiu cu pristavū să se facă cunoscutū
 la toī, şi apoi fără de zăbavă să se puie în faptă şi să se îngrijéscă orânduiala
 acésta de către toī, precumū dicem, până işi va face Dumneđeū milă a trimete
 curăţenia cea desăvêşită.»

Asemenea trei ponturī ca acestee s'aū făcutū: unulū către Dumnéluī vel.
 Aga, altulū către Epistaīī ceī mari ai spitalurilorū, şi altulū către prea Sfin-
 ţia sa părintele Mitropolitulū.—1798, Decembre 9.

Cod. XXXIX fila 123 şi 124.

Zem Vlahiscoie. Fiind-că polcovnicia de ciocli dintr'anteeasă dată aū fostū
 întocmirea şi orânduiala ei a se afla cu ómenī stégulū sēū, de împreună, nu-
 mai şi numai pentru vremī întêmplátore, când feréscă Dumneđeū se aude de
 naprasnica boală a ciumei, şi cu tóte că se găsesce în brésla Agiéscă, dară
 după ce s'aū întocmitū spitalurile cele nouē, iarăşi pentru acestū felū de vremī
 întêmplátore de molifsélă, ne mai fiindū cuviinţă a se afla cioclii în brésla
 agiească, după cum s'aū găsit cu cale, cu sfatū de obşte, şi ni s'aū arătatū prin
 anaforaua Dumnélorū veliţilorū boīerī, cu hotărīrea Domnieī mele, s'a rădicat
 pe Polcovnicū de ciocli cu ómenī de la Agie, şi l'am datū a fi sub amaetulū
 Dumnealorū Epistaīilorū celorū mari de la spitalurile cele nouē, cu acéstă
 orânduială adică : ca de acum înainte polcovniculū de ciocli să nu se facă cu
 caftanū, ca să nu fie datorū a da şi vre-unū havaetū, ce să se facă cu sãru-
 tare de mână, a li se da Dumnélorū Epistaīī ceī mari, şi să nu se schimbe
 nici într'o vreme fără de vină învederată, prin bună cercetare, şi polcovniculū
 acesta să aibă patru-şeci de ómenī la stégulū sēū, însă douē-şeci pe josū ;
 cari aceştī cu carele să fie pentru ridicatū celorū bolnavī, pentru ridicatū ce-
 lorū molifsīī, şi pentru ridicatū celorū cu ipopsie; şi atâtū ceī pe jos, cât şi
 ceī cu carele să-şi aibă semnele lor la straie, la care şi la vite, pentru a fi
 cunoscuī de toī că sunt din ceī ce slujescū la Epistāsie de molifsélă, şi așa
 acum acestū Stefi Goronénu, care acum (dupē alegerea Dumnélorū boīerilorū
 Epistaīī) s'aū orânduitū şi se află într'acéstă trébă, cu hotărīre poruncim să
 rămăie nestrămutatū în Epistāsia acésta, şi să nu se schimbe fără de vină în-
 vederatā, după cum am đisū mai sus, avēnd şi elū tótă putarea de grijă aşī
 împlini datoria care este acésta : mai întôiu să fie cu credinţă, priveghindū a
 nu îngădui pe ómenī luī, adică pe ciocli, să facă cea mai mică urmare de
 viclenie, a fi fără de preget điuva şi nóptea, silitorū şi următorū după porunca
 şi povăţuirea ce i se va da de Dumnélorū Epistaīī ceī mari ai spitalelorū,
 ferindu-se de urmări nesuferite, adică hrăpirī de jafurī, atât el cât şi ómenī

lui, că pentru orî-ce urmare împotrivitóre făcută orî de elū, seū de ómenii lui, va fi respundătoriū și le vom pedepsi Domnia mea cu tótă strășnicia, fără de milostivire. Polcovniculū de ciocli, precumū nu este datorū să deē vre un havaetū undeva, esemenea nici elū să nu aibă a cere de la ciocli nimic, orî cu cuvētū de ploconū, seū cu cuvēt de havaetū Polcovniciei, pe léfa ce i s'aū orânduit a lua pe tótă luna câte tal. 20 precum și ciocli să se mulțămescă pe scutela lorū, și pe léfa ce li s'aū orânduit pe lună, cei cu care câte 1 tal. și jumătate și cei pe josū câte 1 tal. care léfă să-și o iée în tótă vremea fără de nici-o zătignire. ii saam receh gd.—1798, Decem. 11.

Cod. XXXIX.

37 de cărți la 37 de mōnăstiri, unde s'aū orânduitū 120 de calici, pentru molipsela de ciumā, care s'aū dat la spătărie, ca acolo să puie numele de desubt dupē cislă.

Zem. Vlahiscoe. Cuviose Egumene de la mōnăstirea sud. sēnătate, fiind-că într'acéstă vreme ce se aude de năprasnica bólă a ciumei, s'aū întocmitū orînduiala nizamului ce s'a socotit mai de trebuință, spre a nu se face mai multă amestecătură, între care altele se coprinde și pentru cerșitorii sēraci sacaftisați, ce nu sunt vrednici de muncă, ca să se trimită pe la mōnăstiri, precum s'aū urmatū și în alte vremi, ca să nu mai âmble pe ulițele politiei, făcēndū amestecătură cu tot felulū de ómenī, care acēsta socotindū Domnia mea că se cade dupe tot cuvētul dreptū, de vreme ce datorie netă-găduită este la mōnăstiri să îngrijescă în tótă vremea îmbrățișandū cu dragoste faptele cele bune de milostivire, și de ajutorū, mai vērtoșū către cei neputincioși, și secatefsiși, iată dară cu analogie de sēraci ce se aflară în politie se trimiseră și la acea mōnăstire... liude care pre anume se însemnară mai jos, cărora de aici li s'aū orēnduitū a se strînge milostenie pentru ei la biserică, ca să se trimēță acolo prin prea sfântul părintele Mitropolit; iară de la mōnăstire poruncim să li să deē câte una oca mălaiū pe ți, fieș-căruia, cum și din bucate ceea-ce vorū fi māncandū și cei-l-alți ómenī mōnăstiresci și să grijesci cuvioșia ta pentru odihna lor, neîngăduindū să iasă de acolo din mōnăstire, nici a veni aici în Bucuresci, nici a âmbla aiurea, unde să nu se arēte ómenii mōnăstirei către dēnșii cu nemilostivire și cu vre-o rēutate orî în ce chip, pentru că vremū Domnia mea a cerceta de petrecerea lorū, și când vomū dovedi că pătinescū ticăloșii, seū sunt lipsiți de obișnuita lorū hrană, și nu și-aū căutarea lorū, pre cum đicēm, să scii că vei da sēmă înainte Domniei mele și nu te vei îndrepta cu nici un felū de pricinuire, și așa aducēndū i acolo la mōnăstire, mai ântăiū să i puī să-i spele, să-i curățesci, să-i afumī și apoi să-i primesci în mōnăstire, dāndū adeverință orānduitului Zapciū că-i ai primitū.— ii saam. receh. gd.— 1798, Decembrie 17.

Liude		42				
5	Căldărușani.	}	6	Sloboția sud. Ialomița.	}	
2	Znagovul.		5	Câmpu-Lungă.		Muscelu
3	Plătărești.		4	Vierș.		
1	Balamuci.		2	Râncociovă.		
2	Fedeleşoiu.		4	Vâlcea.		
3	Tutana.		3	Clococioc. Olt.		
<hr/> 16			4	Mărgineni.	}	
4	Glavaciocă.		3	Mislea.		Prahova
2	Căscioarele.	}	3	Târgșoru.		
2	Găisenii.		4	Poiana.		
4	Comana.		4	Sinaia.		
4	Délul.	}	4	Văleni.	}	
3	Nucetul.		2	Apostolachie.		Saac
3	Golgota.		3	Bradu.		
4	Butoiu.		<hr/> 93			
<hr/> 42						

93

1	Berca.	}	}			
4	Barbu.			Buzău		
5	Vintilă-Vodă.					
3	Râmnic.			}	}	
4	Băbenii.					Slănic-Râmnic
3	Dedulesci.					
3	Poiana-Mărlui.					
1	Barbesci.					

120

Cond. XXXIX fila 127.

Anexă la pag. 221.

La capitol. 21 al Domniei lui Hangeri se cuvine să aducem câte-va anexe, care nu sunt lipsite de însemnătate.

Așa avem pitacul prin care la 23 Iunie 1798 Hangeri avându a pleca în călătorie spre Craiova lasă Caimacamă pe Banulă Dimitrie Ghica. Despre această călătorie am amintit deja la pagina noastră 232.

Două acte de estrădare de desertori ruși vor urma, ca anexă la pag. noastră 242.

Urmăz, ca anexă la pagina 243, acte relative la acușățiunea lui Dumitru Turnavitu de conspirare cu străinul, adecă cu Franța, în contra interesului Porței, conspirățiune pe care am menționat-o la pagina 243.

Persecuțiunile ce le aŭ suferitŭ Turnavitulŭ, ba și mórtea lui, mórte despre care, cum ȝice însuși Hangeri, «este pliroforie și prin alte țeri, nu numai aici în țera Románescă», a dat ocaziune unui poet anonimŭ, narândŭ în versurŭ mórtea lui Hangeri, să spună că l'a gonit pe Hangeri pécaturŭ usiderei acestui Turnavitu :

«Veđi a sângelŭ vęrsare !
Cum făcu la cerŭ strigare,
Cunóșce dar că scriptura
Dreptŭ îți dă invățătura :
Insu-și cum ție nu'ți place
Nici tu altuia nu face».

Anexă la pag. 232.

Vel Bane Dumitrache Ghica, îți facemŭ Domnia mea în șcire, că făcând trebuință a mă călători Domnia mea cu ajutorulŭ lui Dumnezeu la Craiova, iată iarăși orânduimŭ pe D-néta Căimăcamŭ, avęndu-te cercat și cunoscutŭ de credinciosŭ, lăsându-ți întru ajutorŭ la săvęrširea trebilorŭ și pe D-nelŭ cinstitŭ și credinciosŭ boierulŭ Domniei mele vel Spătarŭ ci dar nu avemŭ îndoială că și acumŭ, te veđ arăta D-néta cu aceeași credincioasă slujbă și protimie. 1798. Iunie 23.

Cod. XXXIX, fila 58.

1798. Maiŭ 10. S'aŭ făcutŭ carte deschisă către Ispravnicii ce cadŭ în drumulŭ Focșanilor, fiind-că se trimite dece dezertori de la Consululŭ rusescŭ cu un Iasacciŭ de la Consulŭ, și cu unŭ neferŭ Spătarŭ ceea ce le va trebui la drumŭ pentru męcarea lorŭ și a cailorŭ lorŭ, să le deę, însă cu banŭ gata, și când vorŭ trece de ceea parte la Moldova. Ispravnicii de Focșani să ięe adeverință de la cei-l-alți Ispravnici pentru teslimatŭ.

Cod. XXXIX fila 44.

Patru dezertori, anume : Nicolae Dobrovici, Mihale Timofezof, Zermalae Alecsœev și Semen Garbuliv, pentru aceștia s'aŭ făcutŭ poruncă la Ispravnicii din drumulŭ Focșani, ca la mergerea lorŭ să nu le facă vre-o supęrare, dându-le și cele trebuințioșe de męcare, cu ale cheltueli, și după ce vorŭ trece de cea parte, Ispravnicii din Focșani să ięe adeverință de din colo de teslimat. 1798, Aprilie 8.

Cod. XXXIX fila 27.

Anexă la pag. 243.

Io Constantin Gheorghe Hangeri Voivodŭ i gospod.

Fiind-că Dumitrache Turnavitu s'a găsit a avea corespondență la Vghena (Viena) cu făcători de manifesturŭ asupra prea luminatei Porți a prea puter-

nicei împărății. după mehtupulă prea înălțatului Vizirü, amü poruncitü de s'au căutatü scrisorile lui într'adinsü, pentru a se găsi acele *corespondenții*, și câte de acelu felü de *corespondenții* s'au găsitü între scrisorile lui, acelea numai deosebindu-se le-au luatü Domnia, iară cele-l-alte tôte scrisorile de orü-ce aliș-verișurü, acareturü i datorü, câte s'au găsit la casa lui, strîngendu-se și luându-se în scrisü, iată orânduimü Domnia mea pe neguțatorü Departamentului Epitropiei de obște, ca împreună și cu doi neguțatorü din proesti ai companiei, să le căutați, și prin cercetare bună să le lămuriți tôte, ca să se facă cunoscutü ce este averea lui, orü în lucruri nemişcătore, orü în alișverișulü cășariilorü, söü altor tovräșiü, orü în datorü de bani, söü veri în ce, cât și ce este datorü a da? și din tötă pereusia lui, ce se va alege, să scötă mai întâiü baniü domneșci, ce este Turnavitulü datorü, adecă tal. 3100 ce iaü luatü Turnavitu la plecarea lui de aici, de la Visterie, ca să-i döe în Tarigrad la Dumnélui Ismail Aga, și nu i-au datü; și alți taleri 1400 a unei polițe iscălită de Turnavitu ce în chizășia lui de platnicü și răspunđetörü, s'au datü de către Dumnélorü boșeriü Caimacamü ai Domniei mele, și nu s'au numöratü unde au fostü orânduiți, la care acéstă cercetare veți face întrebare și frașilor Turnavitulü, de vor ei să iee asupra lorü averea lui și să fie răspunđetörü datorüilorü ce este datorü, söü nu? unde pentru ca să puteți cu înlesnire a căuta și lămuri tréba acésta, orânduimü zapciü de ajutorü pe vătafulü de Visterie, și să arétați Domniei mele în scris lămurirea ce ați făcutü. tolico pisah gd. 1798, Aprilie 7.

Cod. XXXIX fila 26 verso.

Să fie împreună și starostea de neguțatorü la teoria și cercetarea acésta.

Cuviöse Egumene de la sfânta mönăstire Margineni, sănătate, fiind-că între lucrurile Turnavitulü ce s'au vëndutü cu mezatü au fostü și via de la *Țintea* din sud Prahova, care după ce s'au strigatü peste trei luni de zile la mezatü, nu numai aici în București, ci și la județü, afară, în fața locului, unde și s'au căđutü că de ai avutü vre unü cuvëntü asupra acestui lucru, adecă a dice că via este pe moșia mönăstirei, trebuia într'atâta îndelungată vreme, să te fi arétatü cu cererea ce vreü să faci, căci cu tăcerea ce ai făcutü, și după pravilă și după canoanele oränduelei mezatulü, nu-ți mai rămâne nici unü felü de cuvëntü alü dreptăței, mai vërtosü că nu poți dice, că nu ai știutü de ce *mörte au datü Turnavitulü*, fiind-că de sfârșitulü lui este pliroforie și prin alte țeri, nu numai aici în țera Romănescă, cum și în ce chipü a fostü întimplarea morței sale, și că din porunca împărătescă s'au vëndutü lucrurile și avutulü lui; după care tôte acestea, de vreme ce via din delulü Țintei s'au cumpërat la mezatü de prea iubita Dómna nóstră Lucsandra Hangeri, măcarü că nici vre-un cuvëntü dreptü nu-ți mai rămâne, în vreme ce ești vinovatü

de tăcerea ce-ai făcutü într'atâta vreme a mezatului pênă acum, și locü de vre-o teorie nu-ți mai rămâne la cererea ce vei avea să faci, dară Domnia mea avëndü evlavie la sfânta mönăstire, facemü acésta musaadea cu sincatavasisü alü dreptăței, și poruncimü : îndată dupë primirea acestei Domneștei nóstre cărți, să te scolü și să vii fără de nici o zăbavă pentru teoria acestei madele ; și fiî sănătos. Octombre 28, 1798.

Cod. XXXIX, fila 102 verso.

Fiind-că între scrisorile unü francezü s'aü găsitü și un zapisü alü Turnavitului Dumitrache, de tal. 25 mi, care banü cu prea înaltu firmanü împărătescü se cerü a se împlini negreșitü din avutulü Turnavitului, poruncimü Domnia mea, staroste de neguțătorü, ca toți banü ce s'aü prinsü din avutulü Turnavitului, să-î stringü, ori de la Epitropie seü de unde vor fi, puindü și tu acelea câte douë parale ale telalicului ce le-ai oprit și a se face arêtare Domniei mele, câtă sumă s'a adunatü ? că să'ți poruncimü unde să'î dai. tolicio pisah gd. — 1798, Noembrie 14.

Cod. XL, fila 102 verso.

Anexe la pag. 248

In revista sa de archeologie, Domnulü Profesorü Gr. Tocilescu aü publicat nisce :

«Stihuri asupra venirii Nemților in Bucuresci și asupra perirei Voevodului Hangeri»

Aceste stihuri sunt din unü manuscriptü cumpërat pentru biblioteca statului de la rëposatulü locot.-colonel Papazoglu.

Dăm aci ca anexă la pag. nóstră 248 stihurile prevestindü uciderea lui Hangeri.

Vorü mai urma câte-va versuri comunicate Domnului Tocilescu de rëposatulü C. D. Aricescu. Observăm numai, că publicațiunea acestorü diverse stihuri s'a făcutü in revista Domnului Tocilescu într'unü modü adese neinteligibilü, probabilmente din cauza manuscriptului rëu scrisü. Ne posedëndü manuscriptele, puțin putemü îndrepta din ce este de neînțeleș in acéstă anexă :

Iată aceste stihuri :

O ce gróznică osîndă
De la Dumneđeü osîndă !
Vëdumü fără zăbovire
A osîndirei sosire
Lui Hangeri Voevodü,
Domnulü acestui norodü,
Care nu s'aü pomenitü

Aici în țëră ivitü
Așa patimă-'nfocată
Să dea curândü și îndată,
C'osebitü de mazilie
Și scótere din domnie,
Îi mai sosi o bătaie :
Ca și capulü să-i-l taie

Capăgi-başa Osmanu
 De la Devlet cu firmanu,
 Alcătuitu de măşhuri
 Ómenii de ştire furii, (?)
 Prin care l'aú vinuitu
 Pentru căci s'aú îndrăznitú
 De a scóte vácăritú,
 Numindu-l goştinăritú,
 Lucru ce aú fost opritú
 Cu blestemú afurisitú,
 Osebit de-alte madele,
 Care şi acelea grele.
 Adecă multă hrăpire
 Şi a ţerii prăpădire
 Cu răspunderi necurmăte
 Şi alte dări neurmăte,
 Căci plătiră îndoitú
 Oeritú şi dijmăritú,
 Incă şi tutunăritú.
 A mări ticăloşia
 Impărătéscă urgia
 Mai réu n'avea cum să fie.
 Că făr de-a fi judecatú,
 Séu altú cuvint de-ndreptatú,
 Să spuie cin' l'aú îndemnatú
 Aşa fapte de-aú urmatú,
 Nu l'aú prelungitú mai mult,
 Că a spune ar fi vrutú
 Pe acei îndemnătorii,
 Patriei réu voitori
 Şi chiar lui omoritorii,
 Spre a'í şci ceí cu săvdea ¹⁾
 Frumos titlu a le da,
 Aí cunósce ceí din urmă,
 Să facă modă şi furmă,
 Unor cânii ce muşcă turmă.
 Pentru că n'aú mulţămire
 Căci din turmă aú hrănire,
 Şi în loc să o păzescă,
 De lupú să n'o bântuiască

1) Iubire.

Ei mai mult gădesc culpulú
 De o rup mai réu de cât lupulú,
 Căci că pentru interesurii,
 Scornesc mulţimi de eresurii,
 Precum cu pogonăritu,
 — Venile-ar şi lorú sfărşita;
 Că mai vrusese să'lú scóţá
 Dintr'a Dumnealorú povată,
 Să petrecemú micú, şi mare,
 Stingere şi rea prădare,
 Fiind mulţime de vii,
 Pogóne sute de mií,
 Şi apoi câte cincii lei
 De unde vreí ca să eí?
 Vedeţi ómenii făr' de milá
 Cum fac lui Dumneđeú silá,
 Răvnindú singurii să'l mánie
 A le trimete urgie,
 Şi mă tem că-o să le vie,
 Căci n'aú frică de blăstemú,
 Nicii de păcatú eí să temú,
 Urmândú numai réutăí,
 Zavistií şi nedreptăí,
 Ca şi cu bieţii brăslaşii
 Şi d'al de streinii ruptaşii,
 Pe loc o afăvurisiră
 Şi cu cale o găsiră
 De-í dete cu ţeranií rënd,
 Slujbă să arate vrënd.
 Óre-atâtea suspinurii
 N'o s'aducă niscai chinurii?
 Nu aşí crede plânsul lor
 Sa treacă pe Dumnealor,
 A nu gusta vr'o papară
 Veninată şi amară,
 Că Domnulú celú ziditorii
 Este 'n delungú rébdătorii,
 Dar apoi de adichie
 Numa 'ndată să mánie,
 Şi fieşii cui dupe faptá
 Ii trimite platá dréptá,

Măcar fie ori-ce trŢptă,
 Dupę cum vęđum în faptă
 La prea luminatŢ DomnulŢ
 Urgie Ţi greu sodomulŢ;
 Ţi de veŢi vrea, înŢelegeŢi, 100
 Iar de nu, urmaŢi cum mergeŢi.
 Că eŢ eŢ mę întorcŢ a scrie
 A lui vodă istorie,
 Cum mŢrtea 'i aŢ fost să fie.

.....
 Vineri, după luni amare,
 La 18 Februarie,
 Merse la DomnulŢ la curte
 Boeri Ţi obraze multe.
 Ca să vadă ce-o să nască,
 Din firmanŢ ce-o să citească;
 Iar la câte-va din Ţi
 Ţi CapugiulŢ sosi,
 Împreună cu alŢi trei,
 Ţi unŢ ArapŢ între ei,
 Carele descălecândŢ.
 Cu cugetulŢ ręŢ în gândŢ,
 Adică să'lŢ săvîrşescă,
 Ţi întocmai să implinescă
 Porunca împăratescă;
 N'a vrutŢ să se urce susŢ
 Spre a nu 'i da vr'unŢ prepusŢ
 Ci ca unŢ leŢ în mânia
 A mersŢ dreptŢ la Visterie,
 De unde a minisitŢ
 Pe Vodă cum c'a venitŢ,
 Ţi d'o fi vremea să vie
 Să 'i dea răspunsŢ ca să scie,
 Că e trimisŢ de DevletŢ,
 Să 'i spue un merhametŢ,
 Ca să nu mai aibă dertŢ
 SęŢ vr'un fel de casabertŢ.

(Aci iar o lacună).

Cel-l-alt vręnd isichie,
 NicŢ nu aude, nicŢ nu şcie
 Măcar ce o fi să fie,

Că de nimicŢ nu 'i pasă,
 Ci Ţice: fugŢ Ţi mę lasă,
 Căci eŢ imŢi catŢ de casă.
 AlŢi Ţi de nu sunt fraŢi,
 Dar aflându-se cumnaŢi,
 StaŢ numai de rugăciuni,
 Cu ceasuri închinăciuni,
 Doar tomburi nu eglindesc; 1)
 Iar acest felŢ se spăscescŢ?
 AltulŢ avęnd copii mari,
 Ţi vęđend ghiordumuri mari
 De jŢcă icŢse mia,
 Ţi perde baniŢ cu mia,
 Silesce de face damuri
 Cum Ţi pentru căştigŢ la harŢ, (?)
 Mai avęnd o îngrijire
 Ţi pentru a slujbelorŢ venire
 Din vreme să cerceteze,
 Ca să se adevereze,
 Să le Ţea după voinŢă,
 AvęndŢ de tŢte sciinŢă.
 Ţi la aŢa socotŢlă,
 Că 'şŢi stringe agoniseală
 Nu încape îndoeală,
 AvęndŢ omu Ţi sfeală,
 Ci în scurtŢ, fieŢte-care,
 Făr de altă arătare,
 ToŢi petrecŢ în dezghinare,
 SęŢ să Ţică în gustŢ ce are,
 Că de ar pune toŢi drugu
 Ar scŢte brazdă ca plugu,
 Ţ'arŢ netezi ca strungu,
 Ci lăsândŢ pe DamnealorŢ,
 Ca să petreacă cum vor,
 SŢi venimŢ la întălnire
 Ţi a lui Vodă peire,
 Ca să spuŢ cum s'aŢ întâmplat
 Ţi cum capulŢ i s'aŢ luatŢ:
 AcelŢ trimisŢ mergęnd sus,
 TŢte lui Vodă 'i aŢ spus,

1) Adică: petrec, se amuză.

După cum i le dîse
 Turculă cînd îl trimesese,
 Și precum și eă arătă 150
 La istorie 'ndărătă.
 Vodă de așa mujdea
 S'aă bucuratū și credea;
 Că păcatū cine'l gonesce,
 Pe orî-care îl orbeșce,
 Și nicî cum nu'l domireșce
 Până cînd nu'l răsplătesce.
 Și așa cu bucurie
 'I-aă poruncitū să și vie
 Tocmaî sus în Spătărie,
 Cu boerii parisie.
 Decî după ce aă intratū
 Și sălam-alechî 'i-aă datū, 1)
 El, ca celū ce se scié
 Că simțindū capulū să-i ié,
 Aă începutū să vorbescă
 Și cam cu rîs să zimbescă,
 Cu o schimă, rînduială,
 A nu da vre o bănuială,
 Dicîndu-i cu îndrăsneală:
 Valea abeimū azelū,
 Nu fîi tristū că escî mazelū,
 Devletū mazilū saulsucū,
 Casavitu olmasicū,
 Că precum ți-am arătat
 Prin mujdeua 2) ce 'ți-am dat,
 La Moldova ești mutatū
 Ște fermanu ocueasinū 3)
 Pă Giuzel icamlasinū
 Izbănu ocum ma ia sîz.
 Igun, firmanu să'l citești
 Să te pliforisescî,
 Ca să mă anthimisescî
 De grabnica luî venire
 Cu a domnieî vestire.

1) Salutare.

2) Nuvela.

3) Iată, să citești firmanu, frumosū să
 mi se citescă.

Vodă dăduse poruncă
 Șerbetū, cafea să aducă,
 Că din semnu ce veđuse
 Ore ce și pricepuse,
 Și avea prea frică mare
 De a harapuluî uitare,
 Că se uita la el drept
 Cu ochî încruntați în peptū,
 Fiind prea fôrte grozavū,
 Lungū, buzatū, negru, scârnavū,
 Și cînd cafeaua sosise
 Capegiulū îi maî dîse:
 Beiule, de acestū icramū 1)
 Fôrte mulțămire amū,
 Că nu beaă cafea, șerbet, 2) 200
 Avêndū patimă și dertū
 Și mă supără la peptū.
 Vodă atuncî în vorbire
 Fiindū coprinsū de 'ngrozire,
 Sêū să dicū că fu brodire,
 Suci capu să se uite
 Pe o feréstră în curte,
 Că era adunări multe,
 Și socotea să'l ajute;
 Iar acesta capugiū,
 Să nu'i maî dic piscălgîū,
 Ci maî bine chisargiū, 2)
 Avêndū el la spate pusă
 Pistolase micî ascunse
 Gătite, cu glônțe pline,
 Ca să'lū lovescă prea bine,
 Cînd vodă vru a se 'ntôrce
 Vorbă cu Turculū a face,
 Prea cu unū sulū subțire
 Și cu o meșteșugire
 'I-aă pusū unū pistolū în peptū
 Lovindū prin fițe dreptū,
 Și iute ca un ajderū 3)

1) Invitațiune.

2) Chisargiū, teslarū.

3) Monstru.

Și lovi și c'un hangeru ;
 Apoi de grab și arapu,
 Ca clipa 'i taie capu,
 Și se săvârși săracu.
 Oh ce focu și jale mare
 De-așa osîndită stare !
 Că după ce laū tăiatū
 Pe locū l'aū și desbrăcatū,
 Doar ismene 'i-aū lăsatū ;
 Îi târi trupulū afară
 Jos pe petre, lângă scară.
 Vineri la șese din ȃi,
 Toți vedu și auȃi
 A lui mórte osândită,
 Ce'i fusese rânduítă
 Cu așa grabnicū sfișítū,
 Ce nu s'aū mai pomenit.
 O prea luminatulū Dómnulū
 Cum îi sosi greū sodomulū !
 Tóte în zadarū 'i fură,
 Și ca clipa se trecură !
 Nu știuși să te păzesci,
 Sėu să fugi, să pribegesci,
 Să nu beí așa pahar
 Mult veninatū și amarū ;
 Dar pe semne vru pėcatulū
 Care il vei fi urmatulū,
 Acela te aū gonitū fórte
 Ca să piei cu așa mórte,
 Precum Domnu Mavroghicā
 Căci aū tăiatū pe Petricā, ¹⁾
 Așa și Măria-Ta
 Căci perduși pe Dumitricā,
 Acel Petrache numitū
 Aū fostū iar ca Turnavitū ²⁾
 Pravoslavnicū și creștinū.

1) cf. Fotino, II, 358.

2) Idem, op. cit., II 368.

Ear nu dați păsurī și chinū
 Să'i pieri deci fără de milă ?
 Sufletū să luați în silă.
 Veȃi a sângelui vėrsare
 Cum făcu la cerū strigare !
 Cunósce dar, că scriptura
 Dreptū îți dá învățatura :
 «Însuși cum ție nu'ți place
 Nicī altuia tu nu face.»
 Iată dar ce folosiți
 Că scriptura nu păziți,
 Alergați singuri la vină
 Ca să faci morții pricină,
 Să'ți intristezi casa fórte
 Cu amărita ta mórte,
 Și ce bucurie-avea
 Când ai luat domnia,
 Iar acūm ce întristare,
 Ce plângere cu ohtare,
 Că de ai fi viū să veȃi,
 Ai plānge, să lăcrămezi
 De Dómna și de Domniȃe
 Ș'ale curții coconite,
 Cum cu focū te jelescū ele
 Cu bietebe bezdadele,
 Vėȃendu-te josū tăiatū
 Făr de capū și desbrăcatū,
 Făr de capū și plinū de sänge !
 Și cum n'orū țipa și plānge
 Să vaȃă unū Dómnū slăvitū,
 In așa halū osânditū ?
 Ce inimă o să fe
 Plānsulū să pótă să'lū ție
 Și să nu se obidėscă,
 Cu lacrămī să se jelėscă ? 294

1) Fotino, op. cit., II, 369.

Anexă la pag. 254.

1798 Februarie 5. Pitac la Vorniculă Golesecu, fiind-că vine din năuntru un ghinăral englez cu patru ofichiali, să gătăscă dar trei odăi din casele ot sfete Sava, care vor fi călduröse.

Cod. XXXIX fila 133.

1798. Octombrie 7. S'ău făcută carte deschisă către Ispravnicăi județelor ce cad in drumulă Căinenă, pēntru două Baronă Delimarchezi (Danimarchezi ?) ce mergă prin schela Căinenă, să le dăe tôte cele trebuinciose ale conaceloră, însă să li dăe cu plată.

Cod. XXXIX fila 92 verso.

1798, Septembrie 28. Poruncimă la Ispravnicăi ce cad pe dramulă Căinenă pēntru ună ofichială, Filembaum, al Curței Chesariceșci, ce merge înăuntru, să'i dăe la drumă de ale mănăcării, pe care la va plăti cu bană.

Cod. XXXIX fila 88 verso.

Anexă la pag. 256.

Amă arătată că la 18 Febr. 1799 s'a intămplată uciderea lui Hangeri, la pag. năstră 248, unde din erărea culegătorulă tipografică, cu tôte corecturile făcute, s'ău imprimată data de 1790 in loc de cea de 1799. Imediat s'a constituită căimăcămie până la sosirea noulă Domnă Alexandru Moruz. Se pôte constata acăsta prin documentele publicate in *Convorbiri Literare* (No. 7 din 1892). Este ună pitacă ală căimăcămiei cu data din 9 Febr. 1799.

Anexă la pag. 276.

Cu referință la sfera *justiției* sub domnia in Moldova a lui Alexandru Calimah, măi aducemă aci, in prescurtare cele măi multe, o serie de documente.

1. Pitacă din 1795 Iulie 6, către Grigore Bașotă biv vel Stolnică și Alexandru Roset biv vel Serdară, Ispravnică de țin. Romanulă. Cercetare ordonată pēntru hotarele dintre moșia Hăbăsesci a Clucerulă Iordache Milu și moșia Fărcășani a mănăstirei Trierarchă din Iași. (Acad. portofoliu XXII doc. No. 246).

2. Pitacă de la Io Alexandru Ión Calimah Voevod din 20 Iulie 1795, după jalba lui Manolache Caracaș, cerendă să se otarnicăscă ună locă de case părintesci din Tărgu-Romanulă. Domnitorulă țice, că acestă locă nefiindă hotărnicită de sumă de ană și impresurându-se de către megiași «de nu veți putea merge unulă din D-văstră (Ispravnică), să rinduiți din maziliă aceluă județă pre cari îi veți socoti a fi ómenă cu sciință, să meargă la fața loculă, unde stringendă pe toți megiașii,

imprejurași, cu scrisori ce vor avea, fiindă față jăluitarulă iară cu scrisorile și dovețile sale, să facă cu amănuntulă cercetare... să măsore locul și să'l stîlpescă cu petre hotare» (folio mic. Acad. port. VII No. 11).

3. Pitacū din 22 Iulie 1795, Volnicie unui armășelū să găsescă nisce țiganī aī marelui Vornicū N. Roset, fiindu-i dați cu hrisovulū lui Alexandru Moruz, înoitū și de M. C. Șuțu. (Acad. port. XXII cod. No. 21).

4. Pitacū din Noembr. 1795, în favórea lui Toader Carp cu referință la nisce țiganī. Pitaculū este semnatū de Domnitorū și are sigilū mijlociu. (Acad. port. VII dos. No. 22).

5. Documentū din 31 Noebr. 1795 în pricina, de hotărnicie dintre moșiile Gănesci și Juvicesci ale Stolnicului Const. Gheuca și între moșiile Cosăsci și Poenile Călugărului dișe și Cărstesci din ținutulă Cărligătura, ale Clucerului Anastase Scorțescu. Se face în acestū actū mențiune de o hartă de închipuire a locului. Domnitorulū imputernicesce pe Scorțescu, să stăpănescă numitele moșiī întocmai. Contra-semnatū de vel Log. Sigiliu mijlociu în roșu. (Folio mic, avēnd în filigranū unū Leu. Acad. port. XII dos. No. 173).

6. Pitacū din 23 Ianuar 1796. Este o volnicie dată lui Pelițian biv vel Jigniceri, să stăpănescă jumătate satū din Oboroceni, fiindū dréptă zestrea a Domniei sale.

Sigiliulū mijlociū în roșu. (Acad. port. I. No. 66).

7°) Anaforaoa Divanului, în 1796 Ianuar 31, cu judecata făcută la Mitropolie (după jaloba paharnicului Gregoraș Sturza pentru moșia Pițcani de pe Prut țin. Iași).

Banulū Mihalache Luca aū arētatū, că Pițcaniī sunt în stăpânirea neamului seū, ca danie de la Domnul Moisi Movilă Voevod și s'aū stăpânit de ei până la 1755, apoi perđēnd scrisorile moșiei aū rămas nestăpânită atât din împotrivirea vremilor, cât și pentru perderea scrisorilor de la repositulū Logof. D. Sturza.

Este anaforaoa semnată de Iacob Mitropolitulū și de alți boeri de Divan.

(Academie. Port. XI. Doc. No. 229. Folio mare, hârtie grósă cu 3 crai noi în filigran).

8. Pitacū de la Alexandru Calimah din 6 Febr. 1796. Este poruncă dată ispravnicilor de Roman, în urma jalbei lui Ioniță Burchi biv vel jitnicerū. Sigiliulū domnescū este în ceară deasupra cărței indoite ca scrisóre. (Acad. port. IX doc. 111. folio, hârtie tricapelă).

9°) Io Alexandru Ión Calimah Voevod

Credinciosū boerului Domniei mele D. Ión Carp biv vel Stolnicū, sănătate. Alū nostru cinstitū și credinciosū boerū D. Manolache Donici biv. vel Ban ne

aŭ făcută aretare, că în moșia Săpoteniî de la țin. Orheiului are și D-lui părți, carele nefindŭ alese și hotărîte despre coî-lalți rezeși, aŭ cerșutŭ ca să se aleagă și să le hotarască...

Ordonă stâlpirea și hotărîrea. «Iar născendŭ pricină pentru hotare, petre să nu puî, ci să faci hartă cu bună închipuire de starea locului», cum și mențiune, de aceste pe largŭ, cu cari viindŭ la Divanŭ, să se hotărască.— 1796 Mai 5.

(Răvașŭ, pe dosŭ adresa și sigiliu de cĂră roșie 1795).

(Acad. Port. IV. No. 75).

10°) Pitacŭ din 1796. Iulie 3.

«Fiind-că din porunca Domniei mele, la cercetarea ce este ca să se facă moșiei Binesciî (Orhei), care s'aŭ aflatŭ drĂptă Domnescă, s'aŭ orînduitŭ pre D-nealŭ Spăt. Șerban Canano, iată te orînduimŭ și pre D-nĂta, ca împreună cercetător. Decî luând cartea Domniei mele, îndată te vei scula și vei merge la numita moșie Binesciî, unde și D-nĂlŭ Spăt. Șerban Canano s'aŭ trimis...» Să cerceteze hotarele, să facă mărturie pre largŭ și hartă, după obiceiŭ.

Sigiliu de cĂră roșie pe dosŭ la Răvașŭ.

(Acad. Port. IV No. 230).

11°) Pitacŭ la Iordache Neagoe biv. vel Post. serdar de Orheiŭ, să hotărască Clisova, partea lui Spăt. Donici.

(Acad. Port. XXII. No. 206).

12°) CĂtre Dumitru Sturza biv. vel Post. i Gheorghe Iuga Vornicŭ de PĂrtă, dupe jalba lui Ion Teutulŭ biv. vel Sluger, pentru moșia impresurată.— Februarie 12 din 1798.

Sigiliul mijloc roșu (1795).

(Acad. Port. I. No. 160, (Folio mic).

13°) Carte închisă cu sigilŭ de cĂră roșie, la Costache Racoviță biv vel Post. Ispravnicŭ de țin. Neamțŭ, dupe jalba lui Ștefan Cosma, Ion Negură etc. că rezași din Țușcani și din Broșteni le impresoră moșia. — Iunie 22 din 1798.

(Acad. Port. I. No. 103).

14°) De la Alex. Ion Calimach. Pitacŭ din 1796 Sept. 10 cĂtre Manolache Donici biv vel Banŭ, cerĂndŭ ca cu hrisovŭ de la rĂposatulŭ Domnŭ Mihai Racoviță Vvd. pe o a patra parte din moșia Clisova, sĂ'lŭ trimiță la Divanŭ spre cercetare.

(Academie. Portofoliulŭ XXII. No. 13).

15°) De vreme ce Stefan Ciogole biv Vorn. de PĂrtă prin jalbă ce aŭ datŭ Domniei mele aŭ făcutŭ cerere, ca din moșia Sebășeniî i BĂdiuții jud. Dorohoï,

să i se deé partea lui ce i s'arū cădea de pe némulū Ciogolescilorū, împotriva cărei cereri fiind-că Banulū Iamandi aū răspunsū, că soerulū D-sale răposat. Mihalache Sturdza are cumpărate părți după acéstă moșie de la Sorocenesci, «se pune și de sorocū feciorilorū lui Ioniș Sorocceanu, ca la 14 zile a viitōrei lunī Noembre, să se afle aici ca scrisori, doveși ce va avea, să stea la judecatā cu Stefan Ciogolea...» de cumva nu va veni, va fi adusū cu omū gospod și va da și ciobote.— 1796, Oct. 22.

Sigilū roș cu data 1795.

(Academie. Port. I. No. 111).

16°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Pitacū la boșeriī Iordache Luca biv vel Stolnicū și la Ispravniculū de țin. Dorchoiuluī, să hotărască moșia lui Vasile Nanu din satulū Borole.—1796, Noembre 7.

Sigilū mijlociū roș cu Io A. Calimah Vvod 1795.

Academie. Port. VIII, (folio mic, filigranū cu vulturū cu unū capū și aripile întinse; de desubt C F A).

17°) De la Alex. Calimah. Pitacū din 1797 Ghenarū 24, volnicindū unū aprodū să «ridice prin marafetulū *Dregătorilorū de ținutū*, pe Iordaki Davidol și Ioniș Sorocceanu, cari n'aū venitū la soroculū ce li s'a datū, ca să se judece la Divanū, cu Banulū Toma Iamandi și cu neamulū Ciogolea.

Sigilū roș mijlociū, 1795.

(Academie. Portof. I. 112).

Procit vel Logofetū

18°) *Io Alexandra Ion Calimah Vvod.*

Prin dōmnēscā nōstrā carte se pune și de sorocū Egumenuluī de la schitulū Runcul și diaconuluī Toader Bojog de la țin. Neamș, ca la 10 zile a curgētōrei lunī Martū, împreună cu scrisori și doveși ce vorū avea asupra moșiei Bahna i Cornesciī și Țușcaniī, să se afle aici la Divanulū Domniei mele, să stea la judecatā cu rēzeși do moșia Bahna, iarā neviindū la soroculū de sus, se va trimite omū gospod de'lū va aduce și va da ciobote; acēsta. — 1797 Martū 2.

Sigilū mijlociū roș.

Procit vel Logof.

(Academie. I. 78).

19°) *Io Alex. Ion Calimah Vvod, Domnū țerei Moldovei*

Enache biv. căpitanū de lefegii, cere să i se întărăscā stăpânire asupra unei părți din moșia Mircesciī. — 1797, Aprilie 20.

(Academie. Portof. IX No. 162).

20°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Dupē jalba lui Petrache Stărcē maziū de la țin. Iașiū, în judecata cu

Pitară N. Calmuțki pentru moșie, se pune și de sorocă lui Neculae Calmuțki la viitoră și de sf. Dumitru.— 1797, August 8.

Sigilă mizlociă roș 7795.

(Academie. I. No. 42).

21°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Către Ispravnicul de țin. — — — «boierul Domniei mele Gheorghe Tăut Vorn. de Pórtă» după jalobele lui Ioniță Arhip pentru moșia de la muma lui, *Epurenii*, cu nedreptate stăpănită de un Simion Rosna de la sud. Botoșani.— 1798, Aprilă 30.

Sigilă mijlociă din 1795 roș.

(Academic. Portof. I. No. 83, folio mic).

22°) *Către Vorniculă de Botoșani.*

Tot după cererea lui Arhip, pentru moșia de clironomie de la mama sa, Rușii, iar de Simion Rosna stăpănită.— 1798, Aprilă 30.

Sigilă mijlociă roș din 1795.

(Academie. Port. I. No. 85).

23°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Pitacă către Gheorghe Ghica Vorn. de Pórtă, după jaloaba rēzeșilor din moșia Bahna, că li se impresórá moșia de rēzeșii din Țușcani și Broșteni (țin Neamț). Vodă spune, că «s'au scrisă cartea Domniei mele către D-lui Posteln. Const. Racovița Ispravniculă de Neamț, ca să 'ți deă ajutoră și din partea D-sale pe care va socoti, carele împreună cu numiții să mergeți și să faceți cuviincioasă cercetare la fața locului, după cum se poruncesce prin acéstă carte» 1798, Iunie 22.

Sigiliă roș mijlociă, 1795.

Procit vel Logofetă.

(Acad. Port. I No. 79, folio mică în filigran : ΩΩΩ și pe fila cea-l-altă săgeata și A I M).

24°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvod.*

Pitacă de rēnduirea lui Const. Palade biv. vel Vorn. să mērgă la țin. Sucevei, să hotărăscă aceste moșii (a *Smarandei Canta*) și anume : Forēscii Maximescii, Onicianii, a patra parte din Mediescii.— 1798, Iulie 13.

(Academie. Portof. IV, No. 222).

25°) *Carte la cinstitū și credinciosū boierulă Domniei mele D-lui Manolache Donici biv vel Spăt. cu sanētate!*

După jalba lui Vasile Panăș, Gheorghe Panăș și cu alte nēmurii și rēzeși ai loră de la țin. Orheiului asupra D-tale, cerēndū să fie judecați la Divană pentru moșia *Tutovenescii* din țin. Orheiu, că ară fi a loră....

I se pune «și de sorocă, ca la 26 a viitorēi lună August, negreșitū să

te afle la Divanŭ cu scrisorŭ și doveđi ce veŭ avea, sēu vechilŭ deplinŭ rēspundētorŭ sǎ'ŭ trimițŭ...»— 1798, Iulie 19.

Sigilŭ de cērǎ roș mijlociŭ.

(Academie. Portof. XXIII No. 284).

26°) *Carte dōmnēscǎ cu adresa pe dosŭ, cǎtre «credinciosŭ boierulŭ Domniei mele D-luŭ Ispravnicŭ de țin. Romanulŭ, cu sǎnētate sǎ se dē».*

Dupē reclamația luŭ Manolache Polițan, cǎ i s'a fǎcutŭ pagubǎ cu nisce oi ce aŭ intratŭ pe moșia *Scheulefulŭ*, ce este alături cu *Oboraceniŭ* de la țin. Romanulŭ, cǎlcându-ŭ 70 de fǎlcŭ de fēnŭ. Ordonǎ Vodǎ sǎ se facǎ ispășire.

Sigilŭ cērǎ roșǎ pe dosulŭ cǎrței.

(Academie. Port. I. No. 86 fol. mic).

27°) *Io Alexandru Ion Calimah Vod*

Pitacŭ «cǎtre cinstitŭ și credinciosŭ boierulŭ Domniei mele D-ta Vasile Roset vel Vornicŭ za aprođŭ», în afacerea avereŭ rēpos. Manolache Zugravu.— 1798, Sept. 23.

(Academie. Port. XII. Docum. No. 274. folio oblong).

28°) Alex. I. Calimach dǎ volnicie unuŭ aprođŭ, ca sǎ mērgǎ la ținutulŭ Orheiului și prin marafetulŭ *D-sale serdarilorŭ*, sǎ ridice pe unŭ Vasile Bucuresceanu cu alțŭi aŭ sēŭ, rēzeșŭ din moșia Clisova, de la acestŭ ținutŭ alŭ Orheiului, împreunǎ cu orŭ-ce scrisorŭ și doveđi ce vorŭ fi avēndŭ, sǎ-ŭ aducǎ la Divanŭ, sǎ se judece cu D-luŭ Spǎtarŭ Manolache Donicŭ, pentru pǎrțile ce are și D-luŭ în numita moșie Clisova.—1798, Noembre 20.

Sigilŭ roșŭ rotundŭ

S'aŭ trecutŭ în condicǎ

Procit vel Logof.

M. Condicarŭ

(Academie. Portof. XXII, doc. No. 204).

29°) *Cu mila luŭ Dumnezeŭ Io Alexandru Ioan Calimach Voevod Dōmnul țerei Moldovei.*

Domnia mea deosebitǎ rŭvnǎ avēndŭ spre a pǎzi lucrarea bunelorŭ fapte întocmai dupē cumŭ ceŭ de mai dinaintea nōstrǎ luminațŭ Domnŭi aŭ urmatŭ adecǎ dupē datorie a întemeia starea supușilorŭ și a milui, și a ajutora locurŭ, cǎdute. Dreptŭ aceea, luat-amŭ Domnia mea aminte și pentru credinciosŭ boierulŭ Domniei mele D-nelŭ Vasile Machedon biv vel Slugerŭ, Ispravnicŭ de Curte, carele din copilǎreasca s'a vērstǎ s'aŭ aflatŭ și se aflǎ slujindŭ în Domneșcile Curțŭi, atāt în vremea altorŭ luminațŭ Domnŭi, cāt și acumŭ, aflāndu-se slujindŭ Domniei mele cu credințǎ și cu dreptate. Socotit-amŭ Domnia mea cu a nōstrǎ milostivire, cǎ se cade a fi împǎrtășitŭ cu ore-care ale nōstre Domneșcŭi mile și iatǎ osebitŭ de altele l'amŭ miluitŭ Domnia mea cu unŭ locŭ Dōmnēscŭ, ce

s'au aflatu slobodü lëngä pórtä Curtiü gospod cei vechi, subt césornicü, adecă la fața uliței mari de către temniță, ce este în zidulü curței vechi și în dughiana unui ciasornicarü neamțü, ce au avutu și elü loculü danie de mai înainte; la care loculü din porunca Domniei mele s'a rânduitü întâiü hotarnicü pe credinciosü boierulü Domniei mele D-nelüi Șerban Botezat biv. vel Sluger de l'au cercetatü, carele prin mărturia sa ce a datü în scris așa arată, că după poruncă mergëndü la fața loculü și chiamändü de față pe imprejurași au cercetatü nu cum-va acelü loculü să fi fostü mai dinainte datü danie altora de către alți luminași Domni? și toți au arëtatü, că acestü loculü de-a pururea a fostü slobodü, loculü Domnescü și pe acestü loculü a fostü drumü de mergea la *pórtä cazacilorü* iar apoi de la o vreme în cóce de când s'a deschisü pe acolo lagum pentru curgerea apei, s'au îndreptatü mergerea orășenilorü pe ulița ce merge pe lângă temniță la *pórtä cazacilorü* și așa nefindü nici o pricină la mijlocü, au făcutü stânjenulü de 8 palme gospod, întâiü au măsuratü fața loculü la ulița mare, ce este tocmai dinaintea porței gospod cei vechi, începëndü cu mësura din colțulü piciorulü porței gospod alătura cu ulița pe lângă dughóna ciasornicarulü neamțü, ce este acuma o bărbierie, și acolo s'au împlinitü 5 stânjeni și 2 palme, unde au pusü douë petre hotare *chint-crea* loculü; din care una caută înapoi la piciorulü porței, și alta caută spre ulița temniței. Apoi din fața uliței mari, din petrele hotare, ce s'au arëtat mai susü mergëndü cu mësura spre temniță alătura cu dughiana ciasornicarulü, până în marginea uliței, din dosü, care se numeșce ulița temniței ce merge spre *pórtä cazacilorü*, acolo în margine s'au împlinitü 8 stânjeni și 2 palme, unde s'au pusü alte 2 petre hotare *chint-crea* loculü, din care una caută înapoi la cele douë petre hotare ce au pusü întâiü, iar una caută în jos spre *pórtä cazacilorü*, alătura cu ulița temniței, la cel-l-altü colțü alü acestü loculü. De acolo a purcesü cu mësura în jos spre *pórtä cazacilorü*, măsurändü fundulü loculü alătura cu ulița temniței până în malulü ripei pe unde curge apa lagumulü, unde s'au împlinitü 8 stj. și 4 palme și iarăși au pusü acolo 2 petre hotare *chint-crea* loculü, din care una caută înapoi la cele-l alte 2 petre hotare, iar una caută dreptü în colțulü zidulü curței gospod, și apoi din petrele acestea s'au întorsü cu mësura dreptü la colțulü celü mai dinainte alü curții gospod, de unde se începe zidirea porței și acolo tocmai în ungherü s'au împlinitü 10 stj. și 2 palme, unde nu a mai fostü trebuință de a mai pune hotar la acestü colțü. Cumü mai pre largü se cuprinde la aceeași mărturie hotarnică, ce este din anulü acesta curgëtorü, întărită și cu pecetea porței gospod. Dreptü aceea, acestü loculü de mai sus arëtatü să-i fie de la Domnia mea danie și miluire cu totü venitulü, neclintitü și nereșuitü nici odinióră în veci, pe care să aibă a'și face căse, séu dughene, séu orî-ce altă zidărie va voi, ca pe dréptă moșia sa. Asupra căruia să-i fie hrisovulü Domniei mele acesta stătător în veci; care s'au întăritü cu a noastră Domnescă iscălitură și pecete. La care poftimü Domnia mea cu dragoste pe

alți frați luminați Domni, ce vorū fi în urma noastră la Domnia acestei țeri, să nu surpe acostă puțină milă care cu dreptū amū făcutū Domnia mea, ce mai vĕrtosū să întărească pentru alū Domniilor sale cinste și veșnică pomenire. Scrisu-s'au hrisovul acesta la scaunulū Domniei mele în orașulū Iași, întru cea dintăiū Domnia a noastră la Moldova, în anulū alū treilea, în cursulū anilorū de la mântuitorulū Hristos, 1797 Decembrie 28.

(Semnătura lui Vodă).

30°) *Cu mila lui Dumnezeu Io Alexandru Ión Cahmah Voevodū
Domnū țerei Moldovei.*

Bine-voindū Domnia mea a întemeea starea supușilorū noștrii și, după cuviință a revărsa a noastre Domnesci milī, la locuri cădute, pentru că facerea de bine și milostivirea, după ce este strălucită podóbă luminaților Domni, este și cea mai trainică, care și după viață rămâne păzită. Pe acesta dar cei dinaintea noastră luminați Domni s'au silitū a o avé cu sine-și. Asemeni și Domnia mea, din ceasul, ce în numele sfântului Dumneșcū am domnit într'acastă bine-credincioșă țeră și m'amū suitū la alū nostru părintescū și domnescū scaunū, în cât aū fostū cu puțință ne-amū silitū a o avé cu noi.

Dreptū aceea, luat-amū Domnia mea aminte și pentru locuitorii din tĕrgul Petrei, de la ținutul Neamțului, cari, prin jalba ce aū datū Domniei mele, aū făcutū cerere pentru totū loculū Domnescū, ce aū mai rămasū acolo ne datū nimenui, să li se facă lorū danie și miluire de catre Domnia mea, ca unora ce pururea aū purtatū de grijă pentru sfânta biserică Domnăscă, ce este la acelu locū, întru care se cinstesce și se prăznuiesce hramulū nasterii sfântului, slăvitului proorocū înainte mergătorū și Botezătorū Iónū, cum și altora sfinte și Dumneșcesci locașuri ce mai sunt acolo. A căroră cerere Domnia mea nu o amū trecutū cu vederea pā (sic) viitor, fiindū spre bună podóbă și întemeerea sfințitorū lui Dumnezeu locașari, pentru să aibă deapururea prilejū ca să se slujască într'insele Dumneșcesca liturghie. Iată ne-amū milostivitū Domnia mea și prin acestū alū nostru Domnescū hrisovū i-amū miluitū cu totū loculū Domnescū de la tĕrgulū Petrii, atâtū acelu cât este cu dugheni și case pe dĕnsulū, cât și totū locul slobodū ce mai este afară de tĕrgū, care de astă dī înainte și în veci să le fie drĕptă ocină și moșie, pe care să'l stăpânească cu bună pace, în tôte semnele și hotarele lui, ce sunt deosebitore între alte moșii și alte locuri ce sunt date mai înainte. Insă și tĕrgoveșii să fie datorii, în tótă vremea a ține acea biserică gospod. și alte sfinte biserici de acolo, cu îndestulare de preoți și cu tôte cuviincioșele podobe bisericesci pentru slujirea sfintei și Dumneșcesci liturghii. Asupra căruia locū să le fie hrisovulū Domniei mele acesta, de danie și miluire, statornicū, neclătitū și . . . nici odinioară, în veci; care s'au întăritū cu alū (sic) noastră Domnăscă iscălitură și pecete. Decī poftimū Domnia mea, cu dragoste, și pe alți frați luminați Domni, ce vorū fi în urma noastră la

Domnia acestii țeri, să nu surpe mila acésta, ci mai vartosu, adăogându, să întărească, pentru a Domniilor sale cinste și vecinică pomenire. Scrisu-s'au hrisovulă acesta la scaunulă Domniei mele, în orașulă Eșii, întru ce dintăiulă Domnie a noastră la Moldova, în alu doilea anu, de credinciosu boerulă nostru Șerbanu biv vel Slugeru, în anii de la Hristosu 1797 Mart, 8.

Semnatu Io Ales. Calimah Vvd.

(Intre actele St. Ion de la Petra).

31°) La 1798 Aprilie 12 aflamă pe zăpisulă moșiei Poiana Cărnului o întărire de la *Ispravnicia ținutului Vasluiului*, care face actul de notariat: «și de față înaintea noastră viindă cuvioșia sa chir Iosaf năcialniculă S-tului Schitū, ce se numesce a Ducăi, împreună cu Mardarie Darie, și arătându-ne și prin viu glasul de față cu numitulă Mardarie, precum că din însăși a sa bună voire, de nimeni silitū, nici asupritū, pentru mântuirea sufletului seū și a celorlă de mai dinainte ai seī, au datū danie partea acésta a sa din Poiana Cărnului, ce este alătorea cu moșia Schitului, precum prin dania acésta mai sus în scrisu se arată; pentru aceea a sa bună voire auđind-o și noi, amū adeveditū și cu a noastră iscălitură, iar pentru scrisorile vechi însuși ne au arătātū, că sunt date la Dumnelui Serdarulă Ion Roset, fiind date de către moșii Dumisale a luī Mardarie, cuprinđendū acele scrisori și pe alte nume de moșii, care sunt date de aceea la nēmulă Dumisale Serdarulă Roset.

Condica Mitropoliei Iași din 1818, pag. 957.

32°) *Io Alexandru I. Calimach Vvd.*

Cinstitū și credinciosu boierulă Domniei mele D-ta Dimitrie Sturza biv. vel. Spătare, sănătate. Iți facemū Domnia mea scire, că după multele judecăți ce au avutū D-nelul Stolicu Andrei Milu cu D-nelul Mihail Sturza, pentru două siliște anume Miraescii i Cozinescii, s'au datū cea desevârșită hotărire și de către Domnia, mea, prin întăritura ce s'a făcutū anaforalorū D-séle veliților boeri; dar fiind-că după jalba ce au datū către Domnia mea D-nelul Stolicu Milu au arătātū că nu i s'arū fi urmândū stăpânirea după hotărirea Domniei mele, pricinuindu-se supărare de către D-nelul Vorniculă Mihaī Sturza, după cum la acésta ne-amū încredințātū din însăși însciințarea D-séle boierilorū Ispravnicii ai ținutului Romanului, ce fac către Domnia mea; étă te orânduimū Domnia mea hotarnicū și poruncimū D-téle, ca primindū porunca acésta, să mergi la fața locului la aceste mai sus arătate două siliște, unde cetindū anafora D-séle veliților boeri, din cuvântū în cuvântū, cum și întăritura Domniei mele, să puī în lucrare porunca ce se cuprinde în anafora, și să puī și petre hotarū pe la locurile ce se va veni, întocmai după cuprinderea anaforalorū ce s'au disū, și după ce veī pune petre hotare, veī da și mărturie hotarnică la

mâna D-séle Stolnicu Andrei Milu, încredințată cu iscălitura D-téle; acésta, și fi sănătos. — 1797, Aprile 27. (*Arh. statului Iași*).

Pecete gospod.

Procit vel. Logf.

33°) După luminata carte gospod. ce ne-a adus D-nélui Stolnicu Andrei Milu, a Înălțimeii Sale Alexandru Ión Calimach Vvd. din 1797 Aprile 27, întru care ni se scrie, că după judecata ce a avut D-nélui Stolnicu Andrei Milu cu D-nélui Vornicū Mihail Sturza pentru două siliște aname: Mircescii, Cosmescii s'a dat cea desevârșită hotărîre și de către Înălțimea Sa prin întăritura ce a făcută anaforalei D-séle veliților boeri, și că după jalba ce a dată către Înălțimea Sa D-nélui Stolnicu, a arătat, că nu i s'arū fi urmându stăpânirea după hotărîrea Înălțimeii Séle, pricinuindu-se supărări de către D-nélui Vornicū Mihail Sturza, după cum la acésta s'a încredințat Înălțimea Sa din însăși însciințarea D-séle Ispravnicilor ținutului Romanului, ce facă către Înălțimea Sa, și imi poruncesce ca să merg la fața locului la aceste mai sus arătate siliște, și cetind anaforaua veliților boieri și întăritura ei, după cuprinderea anaforalei să pună și petre hotarū și să daū și iscălitura hotarnică și mărturie; după poruncă, amū mersū la fața locului și ânteiū am cercetatū anaforaua D-lor séle veliților boieri, care este din 1795 Octombrie 8, și fiind-că D-nélor boerii hotărescū din marginea moșiei Juganiū i de către Mircescii să se măsore în sus una mie două sute stânjeni, în curmeziș pe trei locuri pe la capete, și prin mijlocū, și să se deé Mircescilor i Cozmescilor pentru două siliște, și unde va veni și se va împlini măsura dintre moșia Pogonescii a D-séle Vornicu Mihail Sturza (fiind atuncea Spătarū) să se facă despărțire, și să se puie și petre hotarū, cu care și D-séle Spătarū Milu i se dă hotarū de două sate după măsura ce-i dă alătura moșiei Juganiū, și D-séle Vorniculū Mihail Sturza, iarăși i rămân acele patru siliște întregi, care anafora fiindū întăritū și de Înălțimea Sa la 1796 Martie 29, se arată în întăritură, că D-nélor veliții boieri întocmai după dreptate aū judecatū, și D-lui Spătarū Enache după drepte scrisorile séle să aibă a stăpâni două siliște, aname: Mircescii și Cozmescii de la ținutul Romanului pe Siretū, și prin boierulū hotarnicū ce se va orândui de către Înălțimea Sa, să facă despărțire hotarnică, după cum s'a găsitū cu cale și cu dreptate de D-nélor veliții boieri, iar când D-nélui Vornicū Mihail Sturza va găsi doveđi și scrisori încredințate împotriva scrisorilor D-lor séle Spătarū Milu, atunci să aibă voie a'și căuta prin judecată. Decī fiindū că atât prin anaforaua D-lor séle veliților boieri, cum și prin întăritură se hotăresce, că D-nélui Spătarū Milu are dreptate, și D-nélor veliții boieri hotărescū, ca să se deé D-séle Spătarului Milu 1200 stânjeni din hotarul Juganilor despre Miraescii în sus spre Pogonescii D-séle Vornicului Mihail Sturza; amū mersū de amū cercetatū marginea numitei moșii Juganiū despre moșia Miraescii și aflându-o despărțită cu petre hotarū și movili, după hotărîrea ana-

foralei și după porunca gospod. ce mi-a venit, am început a măsura ânteii din hotarul Juganilor ce este în lunca Siretului în sus spre Pogonesci, prin lunca, și unde s'aun împlinit una mie două sute stânjeni gospod., am pus peatră.

34) Insciințare facu cu această adevărată și încredințată mărturie a mea, la toți cei ce se cade a ști, că la 1783 fiindu cu Logofătul mare în Domnia prea Înălțatului Domn Măria Sa Alexandru Constantin Voevodul Mavrocordatul, și fiind multă pricină și gâlcă între D-nelui Enache Milu biv vel Spătarul și între fratele nostru D-nelui Constantin Sturza biv vel Vornicul, cerendul Spătarul Milu de la D-nelui Vornicul Sturza, prin vechilul său D-nelui Nicolae Roset vel Logofătul, cumnatul său, fiindu la acea vreme vel Vornicul, o moșie anume Cozmescii, ce ar fi alături cu moșia Mircescii a Spătarului Milu, și moșia această este împresurată și luată de D-nelui Vornicul Constantin Sturza între moșiile sële ce le are Pogonescii și cu alte trei silisce în sus și tot într'unu hotar, pentru care moșie Cozmescii din poranca Măriei Sële numitului Domn fiindu eu orânduit și cu alți frați boieri mari, ca să judecăm și să cercetăm de stăpânesce D-nelui Vornicul Constantin Sturza această moșie Cozmescii și o are luată în moșiile sële de mai sus arătate, cu împresurare să-și afle Spătarul Milu hotar; (*aci este lacună*) alu doilea măsura iarăși în hotarul Juganilor în curmezișu prin Bolboca și pe de asupra Bolbocei tot în sus spre Pogonescii și unde s'aun împlinitu una mie două sute stânjeni gospod. am pus peatră hotar; al treilea din hotarul Juganilor ce este pe podișu și tot în sus în curmezișu și spre Pogonescii și unde s'aun împlinitu 1200 stânjeni gospod. am pus piatră hotar în podișu; alu patrulea iarăși din hotarul Juganilor din movilița ce este în marginea Dumbravei, despre apus, în curmezișu și tot pe sub Dumbrava și prin Dumbrava în sus spre Pogonescii, și unde s'aun împlinitu 1200 stânjeni gospod. am pus peatră în marginea Dumbravei; al cincelea iarăși din hotarul Juganilor din capătul moșiei Juganilor despre apus dintr'unu locu ce este în Codru în curmezișu și în sus prin Codru și prin Poeni spre Pogonescii și unde s'aun împlinitu una mie două sute stânjeni am pus peatră hotar, și cu aceste cinci măsuri și petre hotare, ce după porunca gospod. am făcut, am despărțit moșia D-sële Stolnicului Andrei Milu despre moșiile D-sële Vornicul Mihail Sturza și i-am dat și mărturie D-sële Stolnicului Andrei Milu, 1797 Maiu 24.

Dimitrie Sturza Spătarul.

(Arh. Statului. Iași Dosar No. 25. Trans. 1763, fila 22).

35) *Io Alexandru Ion Colimah Ved. cu milu lui Damnedeu Donvulu țerei Moldovei.*

Citindu-se anaforoa această înaintea Domniei mele și după cercetare ce au făcut prea sfinția sa părintele Mitropolitul împreună cu D-nii veliții boieri,

atât prăvile'orū împărătesci, cât și Sobornicesculū hrisovū din anul 1785, între care s'au vĕdutu hotărâre cum să urmezī pentru cele nemișcătore lucrări și acareturī mōnăstiresci și bisericești, ca nici cum să n'aibă voie Egumenul a le deslipi de la mōnăstire, și a le înstrĕina la alții fără voie și vederată trebuință precum pe largū se cuprinde prin anafora acēsta. Dreptū aceea hotărândū și Domnia mea, că atât la acēsa sfintă mōnăstire, Treisfetitele, cât și la cele-l-alte tōte mōnăstiri și biserici a țerii acēstei în tocmai după a împărătescilorū prăvile și a sobornicesculū hrisovū hotărâre să urmezī. Iar care din lucruri cele nemișcătore, de către celū de mai d'înainte Egumenū a acēstei mōnăstiri se vorū fi deslipitū și se vorū fi înstrĕinatū peste arĕtata hotărâre, prin a divanului cercetare să se pue la stare cuviinciosă, ca să nu se păgubescă sfinta mōnăstire; Intărindu-se anafora acēsta și cu a Domniei mele, Domnōscă iscălitură și pecete. 1797, Sept. 1.

(Iscălit) *Alexandra Calimah Vcd.*

*Alexandru Hrisoverghii
Stolnic procit*

36%) *Prea înălțate Dōmne!*

Prin luminata țidulă, ni se poruncesce, că adunându-ne la sfinta Mitropolie să cercetămū jalba ce aū datū către Înălțimea ta, cuviosia sa Costandie, Egumenulū mōnăstirei Trei sfetitile, cu arĕtare că cele mai multe acareturī acelei sfinte mōnăstiri sunt vĕndute de Egumenulū ce aū fost mai de 'nainte, cu aședăminturī și tocmele vecīnice, dintre care se pricinuesce o mare strimbătate și pagubă sfintei mōnăstiri socotindu-se de către noi asupra acēstei pricinī, mai întâiū cuvĕntulū dreptății și a prăvilei hotăriri, alū doilea de tōte egumenulū să aibă acel pronomion și putere, ca fără șciința Mitropolitului pământului acēstui ce va fi după vremī și fără șciința Divanului, cum și fără a Domniei poruncă și hotărâre să vĕndă venitulū moșilorū, și a acareturilor mōnăstiresci, sub aședăminturī vecīnice, cum și de tōte Egumenulū după putere și voie ce i se da de acolo de unde este închinată mōnăstirea, să vĕndă veniturile și acareturile, și a moșilor, cu paguba mōnăstirei sub tocmele care să se păzescă cu vecīnicie la nĕmulū cumpărătorilor mōnăstirei, ceea-ce punctulū din hrisovul i ce s'au făcutū cu sfatulū de obște, la anulū 1785 Decembre 28, hotărâșce pentru asemenea pricinī, să cercetămū și cu anafora să înștiințămū pe Înălțimea ta «iată, pentru acēstă pricină cum și sfinta mōnăstire dreptate ce i se cuvine după a Înălțimei tale poruncă, ne-amū adunatū la sfinta Mitropolie, și intrândū în cercetare amū vĕdutu la condica Divanului, trecutū unū hrisovū din anulū 1777, Martie 24, de la rĕposatulū Domnū Gr. Alexandru Ghica Vcd. iarăși pentru pricina unora din acareturile acēstei mōnăstiri ce cu felurī de chipurī ceī mai de înainte Egumeni le deslipise de la mōnăstire cu niște tocmele nefolositorē mōnăstirei, după a prăvililorū hotărâri ce ȕic: «mōnăstiresci lucrurī nici să se vĕndă, nici să se zologescă, fără numai dĕcă va avea

mônăstirea nevoi și voderată trebuință», aș orânduitor rēposatulū Domnū atuncī boierilor de aș cercetatū tōte acele pricinī și le-aș pusū la cale, orēnduitor și douī Epitropī, cā impreunā cu Egumenulū mōnăstirei ce era pusū de pārinții eparhiei cu alegerea tuturorū pārințilorū, sā pōrte grija la tōte acareturile, și veniturile mōnăstirei, și orī-ce trēbā a mōnăstirei va fi, și vorū pune la cale acei treī, și vorū iscāli, aceea sā aibā tārīe, și sā se ție în sēmā, iar care trēbā s'ar face numai de unulū sēu de douī, și nu vorū fi iscālițī cu toți treī aceea sā rēmāe ca o nimica și în sēmā sā nu se ție; așīderea hotārește și pentru Egumenū, cu ce alegere sā se pue, cum și de se va intēmpla sā mōrā Egumenulū, ce urmare sā pāzescā Episcopulū pānā se va orēnduitor altulū, cum pe largū se aratā în condica Divanulū; apōi cercetāndu-se și de cātre noī la pravilele impērātescī, s'au aflat într'acestași chipū cā hotārescū la titlu; I-iū cartea 5. și titlu 2, fila 163: intēiū nicī un lucru nemīșcātorū și bisericescū, sā nu se instrēineze cu nicī unū chipū, iar cānd va fi vre-o nevoie și trebuință, care sā nu se pōtā intēmpina cu altū chipū decāt cu instrēinarea unū lucru din cele nemīșcātoare, atuncī dupē incredințarea prin juramintū a chivernisitorilorū și cu primirea acelorū mai mulți ai mōnăstirei sēu ai vre-unei biserici și cu șcirea Archiereulū ce-i hirotonisescē, se slobodā instrēinare și de lucru nemīșcātorū; alū doilea, pe lucrurile mōnăstirescī și bisericescī, zidurile ce se facū cu tocmōlā sā dea pe tot anulū venitulū obicīnuitū de acei ce le facū, și de moștenitorii lorū de apururea, iar cānd orī ziditorulū, orī moștenitorulū pānā la douī anī, nu va da venitulū obicīnuitū, atuncea se izgonescē d'intru acea ziditurā fārā a se socoti ostēnēla; alū 3-lea, tōte tocmelile cu care se da lucrurile mōnăstirescī sēu bisericescī, slobod sāși facā, pentru cāți anī va fi cu voie a unei părți și alteia, însă peste 30 anī, sā nu trēcā, iar sobornicesculū hrisovū de la anulū 1785, hotārește pentru vēndēri și schimbāri a moșnilorū mōnăstirescī, ca cu totulū sā fie popritū Egumenulū a nu face, fārā numai cānd va fi trebuință de a se face vre-unū schimbū cu moșile mōnăstirescī, sā nu se facā cu alt-ceva fārā de cāt iar cu moșii, cari sā se cerceteze de cātre Mitropolitulū țerii și de cātre Divanū, cum pe largū arētā la același hrisovū și inștiințāndu-mē.—Lēt 1797 August 6.

*A înălțimeī tale cātre D-șeū
smeritū rugātorū*

*(iscālīt) Iacob Mitrop. Moldovei
prea plecatā slugā*

37°) De la Pārcālabia Galații

D-luī Gheorghe Șișman, din Tērgu Galații avēndū făcute patru magazii binale, jos la schele, pe loculū D-sale Șatrarului Ștefan Kirie ce l-aū avutū pārintescū, pentru care plātē pe tot anulū cāte 50 lei, și dupē vreme cāsătorindū pe fiica D-sale dupē D-luī Iane Popa Gheorghiu, i-aū datū zestre douē magazii binale dintre acele, apōi în anulū trecutū stāpānulū loculū avēndū trebuință de banī, aș scosū loculū la vēndare, și ne eșindū din nēmurile vēn-

dătorilorŭ, s'ou răzeși, nimine s'elŭ cumpere, 'l-aŭ cump'ratŭ D-luŭ Gheorghe Șişmanŭ cu prețŭ 150 lei, dup' dreptatea ce are s'ă cumpere acel ca binalele, și numitulŭ ginere a D-sale de atunci necontentitŭ i-aŭ făcutŭ cererŭ, ca s'ă 'i întorcă baniŭ pe jum'etate, pentru c'at locŭ ținu acele dou' magazii ce le are zestre, și tot l-aŭ prelungitŭ; acum D-luŭ Iane Popa Gheorghiu ginerile D-sale, venindŭ înaintea n'ost'ra, unde faț'ă fiind și D-luŭ Gheorghe Șişman, aŭ făcutŭ cerere, ca s'ă rescumpere locul pe care se afl'ă acele dou' magazii binale ce le are de zestre, și s'ă 'i întorcă baniŭ, a c'aruŭ cerere cunosc'endu-se al'aturat'ă drept'ății, dup' protimisissŭ, și dar amŭ hot'aritŭ ca D-luŭ Iane Popa Gheorghiu s'ă 'i întorcă baniŭ 225 lei pe care banŭ i-aŭ și adusŭ la p'arc'ăl'ăbie, și nevoindŭ ca s'ă 'i primesc'ă D-luŭ Gheorghe Șişman, i-aŭ datŭ la m'ana D-sale jigniceriu Costache Vasiliu, ca s'ă st'ē p'ân'ă c'ând 'i va lua, iar D-sale Iane Popa Gheorghiu s'aŭ datŭ cartea ac'osta, ca s'ă 'și st'ăp'ânesc'ă loculŭ cu dou' magazii ce are, dup' dreptate și protimisissŭ ce are, nesup'eratŭ de c'ătre nimenŭ. — 1799, Maiŭ 1.

Nicolae Paharnic, Nicolae Stamin Sulgerŭ

38°) *Io Alexandru Ion Calimah Vvd. cu mila luŭ D-deŭ Domnŭ al țereŭ Moldoveŭ.*

Credincioși boerŭ Domnieŭ mele D-n'eta Alexandru Chrisoverghi biv vel Slugerŭ, Ispravnicŭ de țin. Cern'auți, i D-n'eta Pavel Balș vel. Pit. s'ăn'atate; prin jalba ce aŭ datŭ c'ătre Domnia mea Paraschiva fiica luŭ Nicolae Holban de la ținutulŭ Hertii, aŭ ar'etatŭ cum c'ă dup' m'orțea tat'aluŭ lorŭ r'em'ăindŭ ei trei frați, apoi clironomia p'ărintesc'ă ce le-aŭ r'emasŭ, aŭ împ'arțit' o fr'ătesce, făc'endŭ și scris'ore de împ'arțel'ă dup'ă cumŭ s'aŭ învoitŭ, care scris'ore s'aŭ v'edutŭ acumŭ de D-n'eluŭ vel. Log. întru care ar'et'ă, c'ă dup' multe pricinŭ și judec'ăți ce aŭ avutŭ între dînșii, pe urm'ă aŭ st'atutŭ de s'aŭ învoitŭ de și s'aŭ împ'arțitŭ clironomia p'ărintesc'ă și în partea jaluit'oreŭ ar'et'ă c'ă s'aŭ venitŭ jum'etate de satŭ din Culițeni de la ținutulŭ Cern'auți, fiindŭ scris'orea acea din trecutulŭ anu 94 Iulie 24, isc'ălit'ă de am'ândoi frații ei Vasile și Ion și încredinț'at'ă și cu isc'ăliturile D-n'elorŭ velițilorŭ boerŭ de atuncea; decŭ acum numita j'ăluit'ore aŭ făcutŭ cerere c'ătre Domnia mea, ca acea jum'etate de satŭ de Culițeni, ce i s'aŭ venitŭ în partea ei s'ă i se hot'ar'esc'ă și s'ă se deosibesc'ă despre ceal-alt'ă jum'etate, care și aceea, dup'ă împ'arțel'ă ce aŭ făcutŭ, aŭ r'emasŭ în partea fratelulŭ ei celŭ mai micŭ Ion, precum ar'et'ă și scris'orea de împ'arțel'ă ee s'aŭ pomenitŭ mai susŭ. Și fiind-c'ă v'aŭ cerutŭ pe D-v'ost'ra hotarnicŭ, iat'ă v'ē orin-duimŭ Domnia mea, ca s'ă mergeți la fața locululŭ, unde adun'andŭ de faț'ă pe toți rezeși și megiași împ'rejurași cu scris'ori dovedŭ ce o fi av'endŭ, faț'ă fiindŭ și j'ăluit'orea iar'ăși cu scris'orile ei, s'ă faceți cercetare mai înt'ăi din scris'ori și alte dovedŭ ce vorŭ fi, ca s'ă aflați cele adev'erate marginŭ a numiteŭ moșiŭ C'ălițeni, pe unde va fi 'amblatŭ hotarele ei din vechŭ și dup'ă ce veți conjura cu petre și alte semne hotare de jurŭ împ'rejurŭ, apoi veți m'ăsura t'ot'ă moșia

în lungă și în lată și veți alege jumătate de sată a jăluitoarei despărțindu-o cu petre hotare despre cea-l-altă jumătate de sată, care veți da și mărturie hotarnică la mâna jăluitoarei, după obicei, arătându sumă stânjinilor și cu petre și alte semne hotare s'au deosebită jumătate de sată a jăluitoarei și care parte s'au venită: din sus s'eu din jos? Intru care mărturie iscăindu-ve D-vóstră, să se iscălescă toți megieși și imprejurași ca venindă la divană și cercetându-se de D-nelăi vel. Log. de va fi făcută pe orinduală și cu următore de dreptate să se întărescă de către Domnia mea, iar dacă la hotărătă va nasce vre-o pricină din spre vre-o parte, atunci cu petre să nu se stălpescă, ce în ce chipă va fi curgerea pricinăi să faceți mărturie în scrisă cu arătare pre largă cum și hartă de închipuirea moșiei iscălită de D-vóstră, arătându și loculă acelă de pricină; cu care impreună prin di de sorocă ce le veți pune viindă la Divană, li se va da hotărâre precum va fi dreptă.— 1795 Septembrie 27.

(L. S.) oval mică roșă cu data 1795.

S'au trecută în condică:

Proc. Vel. Log.

M. Condicar

(Biblioteca Urechă din Galați).

39°) Carte către Teodor Balș, biv vel Paharnică și Tănase Vasile biv vel căpitană de Dărăbană, de la Alex. Ión Calimah din 27 Mai 1797, trimițându-li-se jalba Paraschivei fiica lui Nicolae Holban pentru jumătate sată din Culițeni pentru nouă hotărnicie a satului. Cartea este închisă cu pecetea Domnescă în ceară roșie și chiar pe plică în dosă, unde se dice că «să se deă cu sănătate», marele Logofetă contra semnăză într'un colț, iar intru cel-altă colț opusă *Mihaiă Condicarulă* iscălesce, sub vorbele: *s'au trecută*.

40°) Pitacă Domnescă, folio oblongă, de la Alex. Calimah, din 11 Octomb. 1797, adresată deschisă ca o circulară către Const Greceanul vel Log. de țera de sus, Mihai Sturza biv vel Vornică, Dimitrie Saul biv vel Spătară.

Le ordonă hotărnicirea unăi locă de dugheni a lui Ión Razu biv vel Vor.

(L. S.) rotundă mijlociu, cu data 1795.

(Biblioteca Urechă, Galați).

Notă la pag. 224 (Nota 2)

Adevărulă e că Muscalii cari se pregăteau să intre în țeră, cerură abolirea *văcăritului*, ca să-și facă nume bun la Munteni, dar uciderea lui Hangeri însemna și un revirement nou în politica Turciei față cu Francia.

Rebeliunea lui Pasvantoglu amenințându Valachia, părea că o să legitimize apărarea ei prin oștiri muscăleșci. Cu atâtă mai multă se

răcia Turcia de Franca, cu câtă eraă la curtea Republicană veleități să se trateze cu Pasvantoglu. «Cet homme (dĩce o notă către Directorulă executiv ală Republ. fr. in 1798) merite peut-être qq. attention de la part du Directoire. S'il est dans les destinées prochaines de de l'Empire turc de cesser d'exister en Europe, il serait à désirer que Pasvantoglu put en acquérir une portion, même considérable, puisqu'il en résulterait une diminution sur les lots qui, dans ce démembrement, échoieraient à la Russie et à l'Autriche. En s'élevant sous les auspices de la R. F. il contracterait pour elle une reconnaissance qui pourrait être utile contre l'ambition qu'il faut toujours supposer à ces deux Cours impériales...»

Nu numat asemenea planuri ciudate față cu Pasvantoglu, dar și mai alesă campania Egiptului schimbase pe la finea lui Septembrie 1798, sentimentele Turciei față cu Franca; îndată și la București și la Iași, Consululă generală Fleury și Vice-consululă Parrant, sunt arestați de Domnitori. (Veđi la pag. noastră 241).

Noul ambasador frances *Descorches* va veni să explice Porței că invasiunea Egiptului nu va sădica «un acte d'hostilité exercé contre elle, un ancien et fidèle ami.. La France ne pouvait plus tolérer les vexations et les outrages dont depuis longtemps les Beys accablaient nos concitoyens.¹

1. «La Porte se méprendrait bien gravement si elle s'obstinait à regarder notre descente en Egypte comme un acte d'hostilité exercé contre elle. Ce n'a jamais été l'intention du Directoire qui verra toujours dans le Gouvernement ottoman un ancien et fidèle ami de la France. Mais il ne pouvait plus tolérer les vexations et les outrages dont depuis très-longtemps les Beys accablaient nos concitoyens. Plusieurs fois, nous en avons demandé justice: soit défaut de moyens, soit manque de bonne volonté, la Porte ne nous l'a jamais accordée. Il était naturel que nous nous la fissions nous-mêmes. Mais, c'est uniquement contre les Beys que nos efforts ont été et seront dirigés. Du reste, toutes les propriétés, et notamment celles du Gd Sr, seront scrupuleusement respectées, et, à moins que les Turcs ne veuillent s'abandonner à une méfiance sans motifs, les relations commerciales ont déjà dû reprendre leur cours ordinaire.

La Porte sera bientôt à même de reconnaître la vérité de ces assertions. Le Directoire a nommé, pour se rendre auprès d'elle, en qualité d'ambassadeur, le citoyen *Descorches*. Ce choix seul doit tranquilliser le Divan. Les propositions dont il sera chargé achèveront de porter la conviction dans les esprits. Elles éclaireront la Porte sur les dangers auxquels l'exposent nos ennemis qui sont également les siens, en la poussant à des déterminations violentes qu'ils savent très-bien être propres à altérer la bonne intelligence qui, depuis plus de trois siècles, unit les deux Empires, et pour le maintien de laquelle le Directoire est disposé à employer tous les moyens que comportent l'intérêt et la dignité de la République.

Au surplus, le plus ou moins de liberté dont on vous laissera jouir dans

Notă la pag. 236.

Francia cu puține luni mai înainte de învaziunea Egiptului, câștigă de la Pörtă primulă berată de înființarea unui Consulat general pentru Moldova și Valachia, în Bucuresci, în persóna lui Fleury¹ și a unui Vice-consul la Jași, în persóna lui Parrant², Generalul

l'exercice de vos fonctions, nous fera connaître incessamment le véritable objet des gardes qu'on vous a donnés. J'attendrai avec impatience les renseignements ultérieurs que vous ne manquerez pas sûrement de m'envoyer à cet égard.

Le citoyen Parrant m'écrit qu'il est à Jassy soumis à la même mesure. On y fait également garder à vue le citoyen Ledo .lx, dont vous m'avez envoyé une pétition. Je ne crois pas pouvoir intervenir dans les affaires dont elle traite. Il doit commencer par se pourvoir d'un fondé de procuration qui entamera à Bordeaux les poursuites auxquelles peuvent donner lieu les spoliations dont il se plaint.

Le Directoire a autorisé l'acquisition des trois montres que vous désirez pour en faire des présents. Elles seront remises au citoyen Descorches qui, s'il y a lieu, vous les fera parvenir pour en être disposé comme vous l'indiquiez.

Salut et fraternité,

P. S. — Je reçois en ce moment votre lettre du 11 Fructidor dernier n° 57, par laquelle je vois vos efforts pour parvenir à connaître les véritables dispositions de la Russie à notre égard, d'après notre situation actuelle envers la Porte. Ce n'est pas sans étonnement que j'ai lu ce que vous me dites sur les sentiments pacifiques de cette Puissance et de ses agents placés près de vous. Ces renseignements sont bien contraires à ceux que me donne le citoyen Ruffin par sa dépêche du 8 du même mois. Il m'assure qu'on ne doute pas à Constantinople que la Porte ne cède incessamment aux instances de la Russie, en acceptant le secours de sa flotte de la Mer Noire. Il ajoute que l'Envoyé de Russie menace la Porte de l'envahissement de la Moldavie et de l'entrée par force dans le Bosphore, si le G^d S^r ne se hâte promptement de rompre avec nous.

La même contradiction existe touchant les nouvelles que vous me donnez sur le siège de Widin. Il croit à un arrangement avec Oglou, moyennant le Pachalik de Romélie. Il fait arriver incessamment le Capitan-Pacha à Constantinople, tandis que vous le fixez au siège de Widin qu'il aurait ordre de prendre, s'il ne veut payer de sa tête un mauvais succès.

1. Deja mai înainte de Fleury, dar ca agenți secreți au fost Gaudin, și grecul Stamaty.

2. Prin ce mijloc dobândi Carra acestă berată n'o spune în raportul său, către ministrul de externe Talleyrand, din 9 Martie 1798 :

«Je vous prévins que j'ai enfin obtenu le Bérat consulaire pour le citoyen Fleury, Consul général de la Valachie et de la Moldavie, faisant sa résidence à Bucarest, ainsi que le firman de Vice-consul pour le citoyen Parrant à Jassy. Comme c'est une innovation, le Reis-Effendi n'a pas manqué de me faire valoir cette déférence et je l'en ai fait remercier.

Salut et respect,

Signé: Carra St. Cyr.»

Carra St. Cyr, secretarŭ de ambasadă, sositŭ în primele zile din Ianuarie 1798, la Constantinopole, spre a conduce afacerile ambasadei în loculŭ lui *Ruffin*, agentulŭ provizoriŭ și primulŭ dragoman, are satisfacerea d'a vedea primită Consuliî francesi la Bucuresci și Iași cu mari manifestațiuni de simpatie de boieri, cari nici consulului Rusesc și Austriac nu le-au arătatŭ.

Sub Const. Hangeri s'a înființat așia dară Consulatulŭ generalŭ al Franciei în Valachia.

Le citoyen Fleury, Consulat Gal de la République dans les provinces au-delà du Danube, a été présenté au nouveau Prince qui lui a fait l'accueil le plus distingué.

Salut et respect

Signé: *Ruffin*

Hurm. T. II, supl. I, pag. 170.

Nota din care extraserăm rindurile din notă și P. S. adaogă, că toată dușmănia Porței vine de acolo, că Rusia o impingea ca să declare rebel Franciei pentru Egipt și o amenința alt-fel, că invade Moldova și Valachia.

Carra St. Cyr fu agentulŭ frances secretŭ numitŭ a urmări de aprôpe relațiunile cu Pasvantoglu, care,—spera Republica Francesă că după ce bătuse pe Căpitan Pașa,— era nădejde să suplanteze dinastia legitimă din Constantinopole.

Rusia, în Octombrie 1798, își porni flota cu scopŭ de a ajuta pe Pörtă în resboiŭ contra Franciei.

În asemenea ocuringă Pörtă ordonă prin firmanŭ țerilorŭ române :

Le Gd Sr a adressé un firman à tous les sujets des Provinces du Danube par lequel il leur défend, sous des peines très-sévères, de se servir désormais de paroles injurieuses en parlant des Russes, et il leur ordonne d'appeler ces derniers amis. (Veđi pag. 241).

Era deci legitimată chiar de Pörtă influența rusescă în Bucuresci și Iași.

Ce e de mirare dar să vedem, în Octombrie 1798, maltratați în Bucuresci și Iași Consuliî francesi și transportați la Constantinopole, unde sunt aruncați la 7 turnuri?

Relațiunile cu Rusia facŭ, că în Ianuarie 1799, (orî la finea anului 1798) Domnul Muntean refuză voia d'a trece prin țeră a noului ambasadorŭ francesŭ Descorches.

Negreșitŭ că cu cât se intenția receala între Pörtă și Franția, se compromiteau grecii din fanarŭ, cari treceau de amici Franciei. Se

găsiau în adevăr sigur (dar de aceia adevărați patrioți) cari împingea pe Franța, nu să salve Turcia, ci să salve Grecia. Așa era Stamati, care proba lui Merlin, unul din directorii Republicii Franceze, că turcii nu mai pot fi considerați decât ca supuși muscăleșci și că nu se cuvine ca Franța să mai respecte această țară a Turciei. (Doc. Harm. T. II su; I. I No. 275 pag. 197).

Cei mai mulți greci însă urăscu pe Franța, cum dice Stamati, căci sunt: «*Attachés aux Russes, dont l'adroite politique conserve à quelques familles privilégiées la domination des deux provinces lucratives de Valachie et Moldavie.*»

Anexa la pag. 248.

Deja în 25 Decembrie 1798 se scrie guvernului francesu din Bucuresci, șcirea că se așteptă numirea la tronă în locul lui Hangeri a lui Ipsilante dragomanul Portei. A fost datu această scire chiar el prin scrisore către unu amicū din Bucuresci.

Sciri din Constantinople, privitoare la trecerea armatei ruse prin Moldova și Valahia, și la destituirea lui Hangeri.

Le 30 Pluviôse, an 7.

Il est déjà de notoriété publique que la Porte permet à l'armée russe de passer par ses Etats et qu'elle a donné les ordres nécessaires pour que ce passage s'effectue par la Moldavie et la Valachie.

Le Vaïvode de Valachie, Hangerli, a été destitué et, à ce qu'on ajoute, disgracié. Il est remplacé par le Prince Moruzi. On assure que cette destitution est une suite de la réconciliation de Passavan-Oglou avec le Gouvernement ottoman. Les sentiments sont partagés sur le compte du Capitan-Pacha. On dit qu'il ne sera pas réhabilité jusqu'à ce que l'armée russe passe par ces provinces. Il ne manque pas d'ennemis qui cherchent à le supplanter dans la faveur du Souverain.

Eată ce scrie Stamati:

Constantin Stamati către Talleyrand, ministrul Relațiunilor esterne, despre numirea lui Moruzi Domn în Valahia și a lui Constantin Ipsilanti în Moldova.

Ancône, le 30 Germinal, an 7.

Le Prince Alexandre Moruzi a remplacé en Valachie le malheureux Hangerli; s'étant montré dès le principe partisan d'un rapprochement à quelque prix que cela fût avec Passavan-Oglou dont il avait deviné la future puissance, il a été préférablement choisi par la Porte comme plus propre à s'insinuer dans la confiance de ce rebelle et en prévenir les projets. Moruzi est un homme

distingué parmi les Grecs, par son esprit, ses talents et son influence sur les Turcs. Je le connais partisan par principe et par goût de la Révolution et des intérêts de la France. Je ne doute pas qu'il ne se prête à nos insinuations si j'envoyais un négociateur auprès de lui. ¹

Ipsilanti fu decept, căci urmă Moruzi, care trecea de partisanul alu Franței, dar probă apoi contrariul.

Anexă la pag. 278.

Nu cunoscū un documentū mai propriū de a arēta care era situațiunea economică și socială a Moldovei la inceputulū secolului al XIX-lea, ca memoriulū Vice-consulului Parrant din Iași. El pōrtă data de la Iași, 11 Iuniū 1798.

«Les connaissances théoriques, s'crie Parrant, n'existent point ici ; il n'y a pas même une bonne Carte de la Moldavie, et pour en connaitre chaque canton, il faut s'adresser à la personne qui l'a vu en particulier, et qui, bien sûrement, ne la pas vu en observateur. Les distances sont à peine connues, les positions mal déterminées ; les ressources commerciales, en général, sont entièrement ignorées. Il n'y a point ici ce qu'on appelle de négociants en gros, Chaque marchand est attaché à sa partie et ne sait voir qu'elle. Quant aux ressources locales, elles sont immenses sans doute ; la terre, dans le sens le plus étendu, enterre ici dans son sein des trésors inépuisables ; mais, on s'en doute à peine ; on n'en a du moins jamais conçu une idée nette. Le nombre des habitants des villes et villages ², le produit du terrain, etc., tout est mal connu, et c'est de cette incertitude d'ordinaire si favorable aux gouvernements despotiques, que naissent la variation et l'incertitude de toutes les institutions, de tous les calculs ; il n'y a pas une base, pas un point de départ dont on puisse s'autoriser : tout y est variable, tout y est arbitraire».

și mai departe :

«La Moldavie avec la Bassarabie et le Budziac, les Rayas de Hottin et de Bender, qui en font partie comme territoire de l'Empire, a pour limites au Nord le Dniester et la mer Noire ; au midi, le Danube et la Valachie ; à l'ouest, la Transilvanie. C'est un Vaïvode chrétien du rite grec, aux ordres de la Porte

1. Din o corespondență francesă se vede că Văcăritulū a trebuitū să producă le i 5.000.000.

De aceea : Un grand nombre de puyans ont émigré en Transylvanie et en Turquie.

2) Trista stare a țerei din respectulū locuitorilorū e constatată, în 6 Febr. 1800, de colonclulū polonū Grabinski scriindū cătră Kosciuszko generalulū Poloniei. Elū dice că : „La Moldavie et la Valachie aujourd'hui sont désertes, sans commerce, sans aucune loi solide ; tous leurs produits sont pourris ou sans prix, car les ordres les plus sévères sont donnés de St. Petersbourg, qui défendent de faire entrer aucun produit dans les pays russes“.

Hur. T. II supl. I. p. 205.

qui y commande, et le gouvernement est à peu de chose près, le même qu'en Valachie. Cette dernière principauté est plus étendue et donne plus de revenus que la Moldavie; mais on peut pourtant dire, que celle-ci est plus fertile. Son prince a le pas à la Porte sur l'autre, et cependant, ce qui semble singulier, il arrive souvent que le G. S. comme par une nouvelle grâce, fait passer en Valachie le Prince de Moldavie qui y marche en triomphe et avec une nouvelle satisfaction. Cela s'explique ainsi: c'est que l'argent qu'il y a de plus à gagner, vaut mieux apparemment que les bonheurs qu'on y perd. L'honneur a beaucoup d'attraits pour MM. les grecs mais l'or en a davantage... etc.

(A se vedea întregul raportă în Hurm. vol. II, supl. I, pag. 177).

Alexandru Calimah, căruia la venirea în Moldova, i se făcuse acrostihul: «*Venit ALexander CaLIMaChUs patrIae nostrae fILLIUs, pater fUtUrUs,*» sperându a putea pune mâna pe averea Mitropolitului Iacob, cercându a-lu isgoni din Mitropolie spre a da cărja pe bani unui archimandrită óre-care, Mitropolitul refuză a'si da demisia ce i se cerea, dicându că nu o va da de cât *adunării țerei*.

Neuitatulă M. Cogălniceanu citéză asemenea actă de rezistență în frumosul, dar neterminatulă sėu articolă, publicată în 1855 în *România Literară* și republicată în *Ateneul Român din Iași, 1861, semestrulă ală II-lea*.

Anexă la pag. 279 (Nota 3).

Un momentă Francia republicană bine chibzuise ca să 'și modifice cu totulă politica sa față cu Turcia. Este în col. Hurmuzaki (tomulă II, supl. I) ună eminentă actă în care republica recunósce că a greșitu calea în Orientă, Ludovic XV, din ziua când s'a aliată cu Austria și decide, ca să se revină la vechia politică a lui Francisc I: de a trăi iar în bună alianță cu Pórta Otomană. Când însă vėdu că Turcia era ajunsă o jucărie în mânilé muscaliloră, atunci Republica Francesa ascultă cu plăcere sfatulă politică al lui Stamatî agentă secretă în Bucuresci și Iași, de a rescula pe tóte popórele creștine din Peninsula Balcanică și a sfârși cu Imperiulă Otomană¹. Sub auspiciile Republicei Franceze se înființă, cu reședință la Ancona, un

1. Une commission fut nommée par le Directoire exécutif dans le but apparent de favoriser le commerce français dans les îles de Corse, Malte, Corfou, etc. Cette commission constituait en réalité une *agence politique secrète, dont le but était de soulever les Grecs contre la domination ottomane. Constantin Stamaty et E. Gaudin en font partie. — Le siège de cette agence fut établi à Ancône.*

Cette commission fut dissoute par arrêté du 28 Ventôse an 8. Stamaty resta seul chargé de poursuivre l'effectuation des projets qui existaient encore à cette époque, mais il fut plus tard licencié à son tour. (Hurm. II sup. I p. 269).

comitetŭ secretŭ, in care pênă la urmă, remase numai Stamatî, cu misiunea de a rescuŭ pe greci.

Stamatî, in 7 Noembre 1799 scrise către Reinhard Ministrulŭ relaŭiunilorŭ străine, cele următore :

«Si la Porte persiste aveuglément dans son système de déférence et de subordination aux volontés de la Russie, *je poursuivrai mes opérations révolutionnaires et le plan adopté depuis l'expédition.* Si au contraire elle montre de la tendance, comme j'ai tout lieu de le présumer à présent, à se rapprocher de notre gouvernement, je m'offre à accélérer sa détermination, par des moyens aussi infaillibles qu'ils sont à l'abri de toute traverse de nos ennemis...»

Stamatî intreŭinea relaŭiuni secrete chiar ŝi cu unii din Drago-manii Porŭei. Aŝa cu Alexandru Sutzó, prin care spera să readucă pe turci in direcŭiunea Franciei ŝi să dejóce intrigile ŝi influenŭa rusescă.

Notă la pag. 279.

Vedŭrămŭ cum pe tronulŭ Moldovei Pórta, in 19 Aprilie 1799, mazili pe Calimach Vodă ŝi il inlocui prin Constantin Ipsilant. Acest Constantin Ipsilant a fostŭ feciorulŭ lui Alexandru Ipsilant ŝi tatălŭ Ipsilantiŝtilorŭ din eteria grecescă de la 1821.

Vedŭrămŭ la pag. 278, in documentulŭ din Hurm. tom. II, supl. I pag. 199, că incă de la finele anului 1798 Decembre 25 era decisă la Pórtă numirea lui Ipsilante la tronulŭ Moldovei. Grabinski colonelŭ polonezŭ scriindŭ lui Kosciusko generalulŭ Poloniei despre călétoria lui prin Valachia ŝi Moldova, arétă pe Ipsilante, in Februarie 1800, *cu totulŭ dedatŭ influenŭei muscălesci.* Iată ce dice el :

«A Jassy, j'ai vu l'Hospodar de la Valachie, Ipsilante, qui m'a reçu avec beaucoup d'honnêteté pendant plusieurs jours chez lui. Il se souvient de l'hospitalité qu'il a joui en Pologne dans son exile, que les Polonais lui ont fait éprouver si généreusement. Il m'a dit que, voyant la position où se trouve l'Empire Turc, il observe plus scrupuleusement les ordres des Ambassadeurs de Petersbourg, que les firmans du grand Sultan. Il est ami constant de la Russie, depuis quand l'influence de la France et de la cour de Berlin ont chassé son père de la dignité d'Hospodar de la Valachie. Aujourd'hui la Russie dominant sur le Divan, en récompensant le fils pour tout ce qu'a souffert son père, a obtenu que le grand Sultan lui a offert l'Hospodarat de Valachie. La Moldavie et la Valachie aujourd'hui sont désertes, sans commerce, sans aucune loi solide ; tous leurs produits sont pourris ou sans prix, car les ordres les plus sévères sont donnés de Pétersbourg, qui défendent de faire entrer aucun produit dans les pays russes».

TABLA DE MATERII DIN TOMUL VII

	Pagina
Către sprijinitorii publicațiunei	5
CAP. I.— <i>Isvóre. Scriitori anteriori despre a doua domnie a lui Alex. Ipsilant</i>	7
Despre Codex No. XXXII (in notă)	7
» » » XXXIII »	7
» » » XXXIV »	7
» » » XXXV »	7
» » » XXXVI »	7
» » » XXXVII »	7
» » » XXXIII »	7
Bibliografia externă	8
Albert Sorel	8
Albert Vandal	8
Sergie Tatischeff	8
Zilot, Fanuța	8
Dr. Caracaș ca poetă	8
Aaron Florian	8
Laurian despre A. Ipsilant	8
Dionisie Eclisiarul	9
Mazlirea lui Moruz și numirea lui A. Ipsilant	9
Cronologia acestorū Domni după documente	9—10
Căimăcâmia după A. Moruz (in notă)	10
Primulū Divanū alū lui A. Ipsilant	10
Anulū morții lui Enache Văcărescu (notă)	10
Boerii de mâna doua din Divanulū lui A. Ipsilante	11
Boerii din opozițiune în Divanū.	12

	<u>Pagina</u>
Șătrarul Ioniță Oteteleşanul în opozițiune	13
Biserica sub Alexandru Ipsilant	13
Pitacū pentru Sf. Dumitru	13
Biserică nouă în mahalaua Popa Ivașcu	13
Reparațiunea bisericeii de la Uluiți și înmulțirea preoților ei (notă)	14
Restaurarea mănăstirei Mărgineni	14
Pitacū relativū la hirotonii	15
Budgetulū bisericilorū domnesci din Bucuresci	16
Scutiri și miluiri de preoți	17
Reprimanda Episcopului de Rîmnic	17
Fabrica de luminări de cêră albă a episcopiei de Rîmnic . . .	18
Abusuri egumenesci la mănăstiri	19
Hrisovulū de egumenie a mănăstirei Délului	19
Controlulū administrărei mănăstirilorū închinatē	20
Schitulū Berislăvesci	20
Socotelile mănăstirei Sf. Iôn din Bucuresci	21
Șcôla pentru Preoți	21
Mănăstirea Toți Sfinții zidită de Mitropolitulū Antim	21
Egumenū abusivū	22
A. Ipsilante și judecăt看ile consistoriilorū	24
Adulterū pedepsitū	24
Cartea bisericeii catolice din Têrgoviște	24
Idem a baraților din Câmpu-Lung	25
CAP. IV.— <i>Cultura publică. Șcôle</i>	25
Pitacū de la A. Ipsilant pentru șcôle în tôte județele	25
Cartea barațilorū din Rîmniculū-Vâlci (notă)	25
Asemene a barațilorū din Bucuresci	25
Cercetare despre starea șcôlelorū	26
Hrisovulū bisericeii sășesci (notă)	26
Seminariū la Antim	27
Hrisovulū mănăstirii Tuturorū Sfințilorū	27
Șcôla de la Sf. George	28
Hrisovulū șcôlei acesteia	29
Anafora relativă la șcôla domnescă, din 1797 Iunie	30
Șcôla la mănăstirea Colțea	30
» de la Dómna Bălașa. Burse la școlari	31
Depărtarea dascălului elin de la șcôla din Craiova	31
Numirea lui Pahomie ca dascălū	31
Doctorul Manase Epistatū șcôlei din Craiova	31
Copiii rēposatului Băjescu internați la șcôla de la Dómna Bă-	

	<u>Pagina</u>
laşa (notă)	31
Şcôlele din judeţe	32
Constantin Filipescu fostu mare Vistieru, fondatoru de şcôla in Caracal	32
Şcôla la Cerneti	32
Şcôle la satele Tărtăşesci, Agesci, Grecii, Preajba	32—33
Acte relative la aceste şcoli (in note)	33—34—35
Tĕraniu cer şcôla	34
Veniturile şcôlelor	36
Dascălulŭ Dragnea işi cere léfa (notă)	36
A. Ipsilant protege pe invĕtători	37
Şcôla la mônăstirea Motru	38
Testamente relative la şcoli.	38
Budgetulŭ de veniturile şi cheltuelile şcôlelor pe 1797	38—43
Miluirii de şcôle din Orientu	43
Hrisovŭ pentru şcôla din Ţarigrad (notă)	43
Şcolari din Orientu in Bucuresci	44—46
Hrisovulŭ bisericeii şi şcôlei Maguliotisa (notă)	44
Şcôla de la Terapia (notă)	45
Hrisovulŭ tipografiei de la Rîmnic	46
Stanciu tipografulŭ Mitropoliei	46
Doctoriŭ agentii culturali	46
Doctoru prostu destituitu.	47
Doctorulŭ Caracaş: unde a invĕtatŭ. Venirea lui in Dacia. Volu- mulŭ lui de versuri publicate la bătrineţe (notă)	47
CAP. V.— <i>Administraţiunea</i>	47
Circulară către Ispravnici şi Judecători	47
Ponturi din condicile Divanului pentru Ispravnici	48
Pentru Judecători	50
» Condicari	51
» Zapcii.	52
» Polcovnici	53
Orele de cancelarie	53—54
Organisarea Logofetiei obiceiurilor	54
Enache Văcărescu şi Logofetia obiceiurilor	54
Gheorgache alŭ douilea Logofetŭ şi scrierea sa din 1762	54
Despre Logofetia obiceiurilor	55
Hrisovulŭ Logofetiei de obiceiuri (notă)	55—57
Reorganisarea departamentului Epitropiei	56—59
Oprirea de importŭ de carete (notă)	58

	Pagina
Hrisovul departamentului Epitropiei	59—64
Golescu administratoru moșiiloru lui A. Ipsilant	60
Slujba Vorniciei	62—67
Ponturile de slujba Vorniciei	64
Precupia slujbei Vorniciei	66
Abusul Ispravniciloru cu jderi	67
Căminăritulă la sate	67
Nizamulă cu Turcii.	68
Poliția Bucuresciloru	69
Nizamă pentru hanuri	69
Nizamă relativă la streini	69
CAP. VI. — <i>Țeranii</i>	70
Diverse acte relative la ciacă	70—71
Secetă	71
Dreptulă locuitoriloru la pescuită, păduri și protimisis	72
» la vëndare de spiritușe	73
Acte relative la drepturile proprietariloru	73—76
Abuzurile vinăriciloru	74
Aurari români din Vâlcea	75
Incetarea urmăririi țeraniloru la 15 Iunie și la 15 Aprilie	77
Urmărire de funcționari jăfuitori de țerană	77—78
CAP. VII. — <i>Ostea</i>	78
CAP. VIII — <i>Finanțe, privilegii de scutelă</i>	79
Hagi Moscu cumpărătorulă sărării	80
Avaeturile slujbașiloru. (notă)	80—82
Preoții și mânăstirile nu plătea regulată avaeturile cutiei	82
İmmulțirea venituriloru cutiei	83
Darea pe clironomii	83
Enache Văcărescu și biserica din Giulesci	83
Mile și scutiri	84—91
Cărți de milă la turci (notă)	84
Mile la cei botezați din altă lege (notă)	85—86
Țigani dăruiți (notă)	87
Rescumpărări și liberări de țigani	88—89
Acordări de scaune de carne (notă)	87—89
CAP. IX. — <i>Justiția</i>	90
Publicațiune către tôte județele despre justiție	91
Ponturile Polcovniciei și Armășiei de Craiova	92
Judecătorii de la 1797	92
Ponturi pentru Ispravnici.	93

	<u>Pagina</u>
Nizam pentru mezaturi silnice	94
Liberări din ocnă	94
Arestu preventiv de 4 zile	95
Oprirea torturilor	95
Spătarul și Aga să judece pricinile prin judecători, iar nu prin vătășei și zapcii	95
Grăbirea proceselor	95
Vacanțele justiției	95
Impărtășire din lucrurile de la hoți	95
Urmăriri contra jafuitorilor de sub Mavrogheni	96
Procese diverse (notă)	96—100
<i>CAP. X. — Comerțu, tērguri, industrii bresle și căi de comu-</i>	
<i>nicafiune</i>	
Hrisovulū lui A. Ipstlantū desrobindū Ploescii	99—102
Hrisovulū Ploescilorū (notă)	101
Diverse inoiri de bălciuri și tērguri (notă)	103—104
Tērgulū Drăgaica	104
Tērgulū moșilorū	105
Tērgulū de la Craiova	105
Narturile	106
Jalba brutarilorū contra nartului	107
Cișniulū pānei (notă)	107—108
Pedeapsa brutarilorū cari facū pānea scădută la dramuri	108
Despre nartulū pānei	109
Despre măcelari	110
Abuzulū luminărilorū de cēră	110
Nartulū untului	110
Luminări de sēu	110
Articolele proibite	111
Fabrica de postavū	111
Sălașe de țigani dāruiți fabricei	111
Piuă la fabrică	111—112
Fabrică de hārtie	112
Tabaci din Bucuresci	112
Bragaii privilegiați	112
Orfanotrofie	113
Hrisovulu breslei zăbunarilorū 113, idemū a breslei zidarilorū, lemnarilorū, nisiparilorū, cărāmidarilorū, tēmplarilorū și strungarilorū	115—116
Hrisovulū bărbierilorū	117

	Pagina
Hrisovul neguțătorilor creștini	118
Cartea mitocului Episcopiei de Rîmnicu pentru fabrica de lumina- nări de cêră albă	119
Grădinari și zarzavagii	119—120
Breasla bucătarilor și hrisovul lor	121—122
Vămile	122
Vama rachiului și a vinului (notă)	122—123
Abuzuri de vameși (notă)	123—125
Bârsani și Tuțueni față cu vama (notă)	123
Sudeții	126
Sudeții nu pot cumpêra imobile	126
Menziluri și poduri pe ape	127
Milele pentru Epistații menzilor	127—128
Hagi-Moscu întreprindător de poști	128
Ponturile întreprinderilor (notă)	128—129
CAP. IX. — <i>Edilitatea</i>	129
Podul de la Colintina	130
Poduri cu brudină	131
Pavelele din Bucuresci	131
Apa la Bucuresci	132
Fixarea lățimei unei strade	132
Hrisovul lui Sulgi-Pașa	133
Apa la Craiova (notă)	134
Șanțurile de apărare de revărsarea Dâmboviței	134—135
Apărarea matcei Dâmboviței	135
Grija de incendii	135
Foișor pentru foc	136
Coșari	137
Spitalele	137—138
Spital la Slatina	138
Inspectarea și nizamul spițeriilor	138—140
Ciuma incetează	140
Lista spițeriilor din Bucuresci inspectate	140
Oprirea bălciurilor din unele județe din cauza ciumei	141
Sbucnirea ciumei în Moldova	141
Lazaretul de țile 5 la Plumbuita	141
Măsuri profilactice	142
Rugăciuni prin biserici	142
» contra lăcustelor și a secetei	142
Mori de cai la Bucuresci	143

	Pagina
Măsuri relative la cafenele, la jocuri de noroc, la cărciume, la cerșitori, la repede a ambulare a caretelorū	143—144
CAP. XII. — <i>Politica externă; mazilirea după scriitorii interni</i>	145
CAP. XIII. — <i>Domnia lui Hangeri; data începerii Domniei.</i> <i>Domna Ruxandra Hangeri, politica europeană și Hangeri</i>	153—159
CAP. XIV. — <i>Divanulū lui Hangeri</i>	159
CAP. XV. — <i>Biserica și scōlă</i>	162
Lista de documente relative la biserică și cultură	162—165
Pitacū din 27 Augustū 1798 relativ la mōnăstăriile inchinate	165—166
Hrisovū pentru orānduiala mōnăstirilorū	166—167
Acte contra egumenilorū greci (notă)	167
Acte de la Hangeri cu referințe la biserică	168—169
Mōștele sf. Mihai Sinadulū și lōcustele	169—170
Toleranța religioasă	170
Cultura publică	170
Hrisovele mōnăstirilorū grecesci (notă)	170
Porunca de la 1 Septembrie 1798 pentru banii scōlelorū	171
Destituirea profesorului de la scōla-din Craiova	171
Reinoirea hrisovului de la sf. George	172
Scōlele sătesci și de la mōnăstirea Colțea și Cernetū	172
Orfanotrofia din Bucuresci	172—174
Demoralisarea in Bueuresci	174—175
Doctorulū Caracașū protegiatū	175
Trupa de actori francesi la 1798	175
Restaurarea Curței domnesci de la Mihai Vodă	176
CAP XVI. — <i>Administrațiunea</i>	176
Reorganizarea Departamentului Epitropiei	176—178
Numirea celorū patru neguțatori la acestū Departament	178
Reorganizarea cutiei milelor	179—181
Reinoirea hrisovului logofetiei de obiceiuri	181
Havaeturī la boieri	181
Vornicia de la vitele de pripasū, luată de la cutie	182
Orinduiala Logofetiei Divanului	182—183
Impărțirea țerei in județe și vornicii	182
Reaua administrațiune județeană	183
Hoți neprinși	184
Hoți liberați abusiv	184
Siguranța publică, cafenele, băi, căltēori străini	185
Oprirea portului de arme	185
Boierii să nu mai aibă arnăuți delii	186

	Pagina
Abuzuri și jafuri prin sate și plaiuri	186
Nizamul pentru paza marginilor	186
CAP XVII. - <i>Justiția</i>	187
Circulările de la 6 Ianuarie 1798 în favoarea justiției	187
Circulările de la 12 Ianuar 1798 către Divanul Craiovei	188
« de la 25 Sept. 1798 pentru orele de cancelarie	188
Schimbările în personalul judecătoresc	188
Instituirea de « <i>protos</i> » ad. de Președinte	188—189
Diversele dispoziții luate de Hangeri cu referința la justiție: arestul preventiv, liberarea hoților de la închisoare, nea- restarea fără porunca lui Vodă, regulamentul alu Depart. de Creminalionu, asemenea alu tuturor Departamenturilor, nizamul Armașului și alu zapciilor Armășiei	189—190
Pitacul din 28 Ianuarie 1798 pentru modulul vânzării imobile- lor prin mezatul, pentru datorii	190
Controlul justiției rezervat Domnului	190
Telicul la vânzarea de imobile (notă)	190
Vacanțiile la Departament	191
Procese de Divan. Asasinarea Venețianei Văcărescu	191
Procesul dintre Clucerul Alecu Văcărescu și soția sa	191
Incercare de asasinare a marelui Logof. C. Știrbei	191
Procesul de hotare de moșii	191
Procesul politic al lui Turnavitu	191
Domnitorul salvă de ruinare averea lui Căminaru Dudescu	191
Interdicțiunea zarafului Răducanu	191
Hangeri își atribuiesc țigani străini	192
CAP. XVIII. - <i>Dările sub Hangeri</i>	192
Diversi scriitori despre Hangeri	192
Indoirea dărilor: (<i>oieritul</i> , dijmăritul, tutunăritul)	193
Pitacul din 20 Iunie 1799 către Divan să chibzuiască dările ca să ajungă bani pentru oștire (notă)	193
Zilot despre indoirea birurilor (notă)	193
Breslașii dați în biru cu țera	194
Oprirea facerei de scutelnici	194
Pitacul din 28 Aprilie 1798 (din eroră tipărită 1797) ca să nu iasă locuitori din Bucuresci pe la sate, de cât danul chizășie ca și-au plătit darea	194
Scutelnici acordați lui Manolache Brâncoveanu	195
Plata vinăriciului întinsă și la mănăstiri	195
Catagrafia vielor	195

	Pagina
Mazilii se opună a plăti vinăriciul. <i>Sunt obligați</i>	195
Birulū peilor de epure. Abuzuri isprăvnicești	195
Pitacul Căimăcămiei lui Hangeri din 4 Noembre 1797 către Divanū să reguleze aprovizionarea ôstei turcesci	196—197
Plocóne și havaeturi (note)	196
Repartițiunea banilorū zaharelei	197
Hangeri se duce la tabăra turcă 11 Febr. 1798	198
Căimăcămia lăsată în Bucuresci	198
Hangeri iartă boșerimea din Bucuresci de banii cisluiți și asupra ei	199
N. Saegiu Epistatulū tainaturilorū ôștirea	199
Requizițiuni în natură	200
Nemulțămirea țeranilorū	200
Hangeri emoționatū de nemulțămiri	200
Cartea lui Leu Pașa către Vodă Hangeri	201
Țeranii își pierd boii, carele și adesea viața în podveđi.	201
Țeranii trag la « <i>edec</i> » pe Dunărea	201
Ei fugū, se espatriază	202
Ioniță Știrbei Epistatū al zaharelei. <i>Apoi Al. Văcărescu</i>	202
Calimach Vodă din Moldova și zaharelele turcesci	202
<i>Goștinăritulū</i> sub Hangeri (1798)	203
Boșerimea, Divanul se împotrivesce, apoi cedă	203
Deslegarea goștinăritulū prin carte patriarcală	203
Iérna grea. Catagrafiarea vitelorū. Immediatū percepere a dărei	204
Informațiunea despre văcărițū de « <i>Pe file de ceaslovū</i> » (notă) .	204
Dionisie Eclesiarcul despre goștinăritū	205
Proclamațiunea din 15 Ianuarie 1799 a lui Hangeri justificându-se pentru goștinăritū	205
Țeranii obligați a'și vinde vitele pe nimica	206
Cu cine împarte Hangeri banii goștinăritulū	206
Vămile și ocele sub Hangeri	206
Revizuirea tarifului vamalū în 1798	207
CAP. XIX.— <i>Țeranul sub Hangeri</i>	207
Circulara din 10 Ianuarie 1798. Deosebire între vorbe și fapte .	208
Transportarea sărei la schele prin țeranii	208
Hangeri apără țeranii de pe moșia Domnăscă din jurulū Cămpu- Lungulū de claca ce li cer tērgoveți	208
Indemnarea țeranilorū să are	208
Țeranii sunt obligați să facă varū pentru vel Logof. Brancovenu	209
Zapcii și arnăuți opriți de a lua cu sila carele cu lemne aduse de țeranii spre vëndare	209

	<u>Pagina</u>
Oprirea abuzului cu poslușnici	209
CAP. XX. — <i>Comerțiu, industrie, fabrice, menziluri, sub</i>	
<i>Hangeri</i>	210
Fabrica de hârtie declarată «netrebuinciosă»	210
Fabrica de postav	210
Piuă la această fabrică	210
Situațiunea Comerțiului	211
David staroste de ovrei la Focșani, cu misiunea de a mai chiâma in țără și alți ovrei	211
Evrei scutiți de dăjdiu 8 Septembrie 1897	211
Breasla evreilor din totă țera	212
Scutiri acordate starostei de evrei	212
Brésla bărbierilor. Decret reinit in 10 Iulie 1798	212
Cislă asupra isnafurilor in 5 Februarie 1798 pentru mobilarea caselorū de musafiri (notă)	212
Neguțatorii pământeni asupriți	213
Monopolurile impedică prosperitatea comerțiului	213
Narturile (notă)	213
Infintarea de târguri septemânale	213
Ploescii sub Hangeri	213
Meseriași dați poslușnici la boieri	214
Menzilurile sub Hangeri și actele relative	214
Têrgulū moșilorū. Dări relative	214
Poștele nu servă pentru comerțū	215
CAP. XXI.— <i>Edilitatea. Pavele. Ape. Restaurarea curței dom-</i>	
<i>nesci. Higenă. Spitale. Ciumă</i>	215
Piețe publice	217
Drumulū de la Căineni	217
Paza de incendii. Primele pompe	217
Sbucnirea ciumei la 1798. Mêsuri profilactice	217
Hangeri reinoesce la 22 Ianuarie 1798 hrisovulū spitalelorū de la Dudesci	218
Cele 6 rinduri de ciumă intâmplante in Muntenia	218
Cărți la județe pentru ciumă	219
Preoții ca agenți sanitari	219
Desinfectarea lucrurilorū molipsite	219
Spitalele vechi Pantelimonu și Colțea	219
Spitalulū japănesei Maria Mănăilésca din județulū Buzău	220
La 15 Iulie 1798 reinoirea hrisovului mănăstirei Colțea	220
Doctori și spițeri sub Hangeri	220

	Pagina
CAP. XXI.— <i>Istoria domniei lui Hangeri</i>	221
Polcovnicia de ciocli (notă)	222
Hangeri iubia fastulŭ	223
Reconstruirea curteii domnescii (note)	223—226
Medalia de argint a lui Hangeri	226
Dómna Ruxandra soşia lui Hangeri	227
Diverse hrisóve in favórea Dómnei Ruxandra	227
Lăcomia lui Hangeri de moşii şi averi	230
Bacsiş lui Căpitanŭ-Paşa	230
Pazvantoglu. Rebeliunea lui	231
Espediţiunea lui Ali-Paşa	231
Căpitanŭ-Paşa cu noua expediţiune	231
Daruri de sare la <i>Găzdaşi</i> ai lui Hangeri (notă)	231
Asediulŭ Vidinului	232
Hangeri la Craiova	232
Căpitanŭ-Paşa bătutŭ de Pazvantoglu	232
Originea germană a lui Pazvantoglu (notă)	232
Intrigile dintre Căpitanŭ-Paşa şi Ali-Paşa	234
Căpitanŭ-Paşa la Bucuresci	233
Dionisie Fotino şi Dionisie Ecclesiarculŭ despre visita lui Căpitanŭ-Paşa la Bucuresci	233
Zilotŭ despre acésta	233
Orgia de la Palatŭ	233
Relaţiunile Turciei la 1798 cu puterile Europene. Situaţiunea diverselorŭ state Europene	235
Flota rusescă in Dardanele. Tratat de alianţă între Ruşi şi Turci la 27 Dec. 1798. Tratat între Pórta şi Anglia in 5 Ian. 1799. 235—236	235—236
Hangeri şi Calimah faşă cu situaţiunea politică externă	236
Beratulŭ Porţei pentru Consulatulŭ frances in Valahia şi Moldova	237
Receptiunea Consulilorŭ francesi la Bucuresci şi Iaşi	236—237
Scrisórea lui Cara către Calimah recomandându-i pe consululŭ Parrand. Răspunsulŭ lui Vodă Calimah din 21 Martie 1798	239
Cara către Talleyrand despre primirea făcută la Iaşi lui Parrand	240
Consululŭ Fleury la Bucuresci arestatŭ	241
Arestarea lui Parrand la Iaşi	241
Instigaţiunile Rusiei contra Franciei	241
Consulii aruncaţi in închisórea şapte turnuri din C-nopol (note)	241
Supusŭ Francesŭ transformatŭ in raia română	242
Desertori Muscali extradaţi	242
Duhul franţuzescŭ in principate	243

	Pagina
Opozițiunea contra lui Hangeri. Turnavită și Ión Faca	243
Boieri favoriți de Hangeri	244
Proclamațiunea lui Hangeri din Noembre 1798 vestindă victorie a Turciloră asupra 5000 de Francesi	245
Proclamațiunea lui Hangeri din 30 Ianuarie 1799 către țeră, cer- cândă să o impace (notă)	246
Impăcarea lui Pazvantoglu, după Naum Rômniceanu (notă)	247
Data mazilirei și uciderei lui Hangeri după diverși scriitori	248
Narațiunea uciderei după Zilotă	248—251
Dionisie Fotino despre acesta-și evenimentă	251—253
Naum Rômniceanu de asemenea	253
Intețirea perceperei goștinăritului	254
Diverse persône însemnate trecând prin Muntenia (notă)	254
CAP. XX. — <i>Muntenia. Ultimulă an al secol. 18-lea Alex.</i>	
<i>Moruz</i>	255
Situațiunea politică europeană in 1799	255
Bonaparte și Anglia	255
Numirea lui Alex. Moruz ca Domnă al țerei muntenesce. Sosirea lui la Bucuresci	256
Motivele acestei schimbări de Domnie	256
CAP. XXIII.— <i>Moldova sub Alex. Calimah</i>	
Data urcării pe tron a lui A. Calimah	258—259
Îngroparea lui, Darie Donici (note)	259
A. Donici Caimacamă până la venirea lui Calimah	259
Drăghici despre Calimah	261
Sigilulă mare și celă mică ală lui Calimah	261
Semnătura facsimilată al lui Alex. Calimah	261
Biserica Moldovei sub Calimah	262
Mitropolitulă Iacobă Stamate	262
Veniamină Costache Episcopă la Huși apoi la Romană	262
Gramata canonică a Mitropolitului Iacob din 1796 (notă)	262—264
Iacob al II-lea și lucrările sale după Andrei Wolf	264—265
Pitaculă lui Calimah pentru rinduirea de egumenă la mônăstirea Cărligă (notă)	265
Semnătura facsimilată a lui Iacob Mitropolitulă	264
Hrisovulă bisericei talpariloră	266
Filigranulă hărtiei acestui hrisovă	266
Uliță incalcată de Mitropolitulă	267
Acte relative la scoli	268
Hrisovulă din 15 Februarie 1796 pentru școla de la biserica	

	Pagina
Ospeniei, din Botoșani	268
Hrisovulū din Iulie 1797 sporindū veniturile școlei din Botoșani	269
Acte relative la administrațiune sub A. Calimah	269
Ciuma lui Cumbati	269
Rechisițiunile militare sub Calimah	269
Divanulū Domnescū a lui A. Calimah	270
Țeranulū sub Calimah	270—271
Regimulū pădurilorū sub Calimah	271
Țeranulū opritū de a se muta de pe o moșie pe alta (notă) . .	271
Dările sub Calimah. Adăugiri.	272
Cumpărarea caselorū hatm. Costache Ghica și ale lui Lupu Balș spre a le transforma in palatū Domnescū. Hrisovulū relativū din 3 Septembre 1795	272—273
Diverse scutiri	274
Dăruri de țigani pe la boieri	275
Acte relative la justiție sub Calimah	276
Diverse măsuri cu referință la justiție	277—278
Mazilirea lui A. Calimah	278—279
CAP. XXIV. <i>Domnia lui Const. Ipsilant la Moldova</i>	279
Primul actū din Domnia lui Ipsilant	280
Firmanulū cu care C. Ipsilant este introdus la Domnie (notă) .	280—281
Sigiliulū mare alū lui C. Ipsilant	282
Sigiliulū mijlociū alū aceleuiași	282
Divanulū lui Const. Ipsilant	282
Facsimile de semnături a căți-va din boieri din Divanū	283
Biserica moldavă sub C. Ipsilant	283—284
Facsimile după semnătura lui C. Ipsilant	284
Mișcarea culturală sub Iacob II Putneanu	285
Retorica românescă tipărită la Buda in 1798	285
Poetulū Alecu Văcărescu	285
Cartea lui Ión Florescu mare Vornicū	285
Restaurarea tipografiei metropoliei din Iași	285
Zidire de palatū la Galata	285
Hrisovulū neguțătorilorū pământeni de C. Ipsilant	286—287
Slujba ajutorinței in 1799	288
Diverse moduri de a ajuta boierimea	289
Zapisulū lui Costache Caragea întăritū de Domnitor (notă) . . .	289
Cutia milelorū in Moldova și venitulū ei	290—292
Despre hoți față cu justiția	292
Episodulū lui Tufecci-bașa Gheorghe	292—293

	<u>Pagina</u>
Formalitățile pentru mezaturi	293
Andronache Donici	294
Diverse acte relative la justiție (note)	294
Anexe la volumul VII	295
Documente relative la biserică	297—340
Hrisovul lui A. Ipsilant pentru Mihaï-Vodă, din 2 Mart 1797	297
Documentul din 13 Martie 1797 pentru mănăstirea Dealu	297
» bisericeii Dudu din Craiova, din 25 Martie 1797	297
» din 27 Martie 1797, pentru grădina de la cișmeua Mavrogheni	297
Documentul mănăstireii Sărindar	298
» pentru mănăstirea Colțea din 9 Aprilie 1796	298
Hrisovul pentru mănăstirea Căldărușanii din 27 April 1797	298
Hrisovul din 1 Iunie 1797 in favoarea bisericilor zidite de Mihail Monahu, fostul Logofetul de taină	298
Documentul relativ la judecata rudelor Metropolitului Cosma pentru cliromonia lui, din 9 Iunie 1797	298
Actul dat in favoarea mănăstireii Arnota, din 8 Octombrie 1797	299
Pitacul pentru mănăstirea Sărindarul din 13 Octombrie 1797	299
Anafora Metropolitului Dositei, din 18 Noembrie	299
Carte din 1 Iulie 1797, pentru mănăstirea Slatina	299
Hrisovul pentru mănăstirea Pantelimonul din 10 Maiul 1797	299
» » » Sinaia din 1 Ianuarie 1797	299
Pitacul pentru Episcopul de Rômnicul Nectarie din 1 Feb. 1797	299
Hrisovul pentru mănăstirea Xiropotamul, din 2 Martie 1797	299—300
Hrisovul de reînnoire pentru biserica ridicata de reposatul Domnii Mihaï-Vodă, din 1797 Martie 2	300—301
Carte de miluire pentru schitul Sf. Elefterie al metropoliei din 1797 Martie 5	301
Hrisovul de întarirea ca Eghemenul la mănăstirea Mărcuța a Ieromonachului Calinic, din 9 Martie 1797	301
Hrisovul de întarirea milelor pentru mănăstirea Mărcuța, din 19 Aprilie 1797	301
Pitacul pentru mănăstirea Horezul, din 10 Martie 1797	301
Hrisove de mile pentru schiturile Iezerul și Isvorul frumosul, datul de A. Ipsilante in 17 Martie 1797	301—302
Actul de reîntarirea milelor mănăstireii Hagi-Dima, din 12 Martie 1797	302
Actul din 12 Martie 1797 datul de Al. Ipsilantul pentru reîntarirea cartei de milii mănăstireii Floceșcii	302
Al. Ipsilantul in 13 Martie 1797 acordă mănăstireii Stavropighi	

	Pagina
de la Moreea milele ce le au avut	302
Anaforaua metropolitului Dosothei din 13 Martie 1797 pentru mônăstirea Dealu.	302 - 303
Carte de la Al. Ipsilantŭ, din 14 Martie 1797.	303
Hrisovulŭ metropoliei, din 16 Martie 1797	303
Hrisovulŭ mônăstirei Sf. Spiridonŭ Nou, din 17 Martie 1797 . .	303
» » Govora, din 24 Martie 1797	303
Al. Ipsilantŭ întăresce mila lui Teodosie Ieromonachul, prin cartea de la 24 Martie 1797	303
Hrisovulŭ bisericei Dudu din Craiova, dat in 1797 Martie 25 .	303 - 304
Carte de milă a Schitului Prosia, dat de Al. Ipsilantŭ in 26 Martie 1797	304
Al. Ipsilantŭ reintăresce milele bisericei Cismeli, prin cartea de la 27 Martie 1797	305
Al. Ipsilantŭ reintăresce milele schitului Cheia, prin cartea din 30 Martie 1797.	305
Hrisovulŭ mônăstirei Sărindarulŭ din 1 Aprilie 1797	305
Domnitorulŭ întăresce mila mônăstirei Sf. Spiridon Nou din Bucuresci, prin cartea de la 1797 Aprile	306
Al. Ipsilantŭ confirmă din nou milele mônăstirei Zlătari in 2 Aprilie 1797	306
Al. Ipsilantŭ la 2 Aprilie 1797 confirmă milele Episcopiei de Argeşŭ.	306
Al. Ipsilantŭ întăresce mila Schitului Mănăilesci din Vâlcea, prin cartea din 7 Aprilie 1797	306
Asemenea întăresce mila Schitului Bistriţa, prin cartea din 7 Aprilie 1797	306
Hrisovulŭ mônăstirei Segarcea din 7 Aprilie 1797	307
Al. Ipsilantŭ in 9 Aprilie 1797 reînoesce milele şi scutirile mô- năstirei Colţea	307
Al. Ipsilantŭ întăresce din nou milele mônăstirei Sf. Ion din Bucuresci, 1797 Aprile 9	367
Hrisovulŭ mônăstirei Bistriţa din 9 Aprilie 1797	307
Al. Ipsilantŭ in 1797 Aprile 10 reintăresce cartea de milă a le mônăstirei Mavrogheni	307
Al. Ipsilantŭ in 10 Aprilie 1797 reînoesce cartea de milă a bise- ricei Grecilor, din Bucuresci	307
Al. Ipsilantŭ întăresce mila mônăstirei Druşco, in 10 Apri- lie 1797	307 - 308
Carte de la 10 Aprilie 1797 pentru biserica de la Poiana . . .	308
Al. Ipsilantŭ in 15 Aprilie 1797 acordă milă Schitului Ulita . .	308

	<u>Pagina</u>
Hrisovul Schitului Vâlcănu din 15 Aprilie 1797	308
Al. Ipsilantû in 15 Aprilie 1797 acordă milî mônăstirei Băbeni .	308
Al. Ipsilantû scutesce preoții de la Episcopia de Buzeu de dăjdiî, prin cartea din 15 Aprilie 1797	308
Al. Ipsilantû reînoesce Hrisovul mônăstirei Arhimandritulû, in 20 Aprilie 1797.	308—309
Al. Ipsilantû acordă milî Schitului Cotesci, prin cartea din 20 Aprilie 1797	309
Carte din 20 Aprilie 1797 in favoarea bisericeî de la Oresci . . .	309
Hrisovul mônăstirei Slobodia, din 24 Aprilie 1797	309
Al. Ipsilantû reînoesce cartea de milî ale mônăstirei din ju- dețul Saac. 25 Aprilie 1797	309
Hrisovul mônăstirei Căldărușani din 27 Aprilie 1797	309—312
Al. Ipsilantû acordă mônăstirei Brâncovenii milele anteriore, prin cartea de la 28 Aprilie 1797	312
Al. Ipsilantû confirmă milele mônăstirei Clocociov, in 28 Apri- lie 1797	312
Intărîrea hrisovelor vechi a mônăstirei Gănescu din Doljû prin cartea din 29 Aprilie 1797	312
In 6 Maiû 1797 cartea lui Al. Ipsilantû pentru mônăstirea Isvorani.	312
Al. Ipsilantû in 6 Maiû 1797 confirmă mila mônăstirei Cetățuia.	312
Al. Ipsilantû in 10 Maiû 1797 reînoesce cartea de milă a Episco- piei Buzeului.	312—313
Al. Ipsilantû la 10 Maiû 1797 reînoesce cartea de milî pentru bisericile Domnesci	313
Cartea de milî a bisericei Sf. Ecaterina, din 13 Maiû 1797 . . .	313
Intărîrea de milî a mônăstirei Isvorul Tămăduirei din Bucuresci din 13 Maiû 1797	313
Cartea de milî pentru Schitul Ostrovulû (Argeș), din 16 Maiû 1797.	313—314
Intărîrea hrisovului mônăstirei Sadova, din 16 Maiû 1797 . .	314
Hrisovul mônăstirei Jitia, din 18 Maiû 1797	314
Confirmarea celor 2 hrisove de milî ale mônăstirei Leșieđi din 19 Maiû 1797	314
Carte de milă a mônăstirei Cernica din 21 Maiû 1797	314
Al. Ipsilantû confirmă milele mônăstirei Râmnicû (Râmnicul- Săratû), in 1797 Maiû 22	314
Al. Ipsilantû reintăreșce cartea de milă a mônăstirei Căldărușani, in 22 Maiû 1797	314
Hrisovul mônăstirei Mărgineni (Prahova) din 22 Maiû 1797. . .	314

	Pagina
Carte în favoarea preoților Bisericii Domnesci din Câmpu-Lungă dată de Al. Ipsilantă în 25 Mai 1797	314 - 315
Al. Ipsilantă reintăresce cartea de milă a mănăstirii din Tergu- Văleni, din județul Saac. în 26 Mai 1797	315
Cartea de milă a Schitului Prosia (Argeșu), din 26 Mai 1797 . .	315
Hrisovul mănăstirii Cotroceni din 28 Mai 1797	315
Al. Ipsilantă reînnoște Hrisovul de milă a mănăstirii Nucetului, din județul Dâmbovița, în 30 Mai 1797	315
Al. Ipsilantă confirmă cartea de milă a mănăstirii Mamulă în 4 Iunie 1794	316
Hrisovul bisericii din București, ridicată de Misaihu Mo- nachă, din 1 Iunie 1797.	316—317
Hrisovul mănăstirii Sumla din Eparchia Trapezundeii, din 5 Iunie 1797.	317
Jăluirea Zoifei Clucereasa Moroia și Cluceresei Maria Brătășanca la Vodă, din 9 Iunie 1797	317—319
Resoluțiunea Domnitorului la această jăluire, din 6 Iulie 1797. .	320
Cartea de întărire a Schitului Slatiôrele (Vâlcea) din 9 Iunie 1797	320
Hrisovul de milă al mănăstirii Poiana Mărului, din 10 Iunie 1797.	320
Cartea de milă a mănăstirii Negoescii, din 12 Iunie 1797 . . .	320
Cartea de milă a Episcopiei de Buzău, din 12 Iunie 1797	320
Hrisovul mănăstirii Megaspilion, din 12 Iunie 1797. . . .	320—321
Cartea de milă a mănăstirii Călușul (Romanați). 13 Iunie 1797 . .	321
Hrisovul mănăstirii Răsvanul din 14 Iunie 1797	321
Al. Ipsilantă reînnoște milele mănăstirii Sf. Sava din București în 16 Iunie 1797	321
Al. Ipsilantă întăresce mila de vinărici a mănăstirii Vlahserai în 16 Iunie 1797.	321
Hrisovul școlii elinesci de la Arnăut-Chioiu. 22 Iunie 1797. 321—322	321—322
Hrisovul mănăstirii Dălhăuți. 22 Iunie 1797	322
Hrisovul de milă al mănăstirii Bontesci, din 22 Iunie 1797 .	322
Hrisovul de întărire a milelor mănăstirii Naum de la Ochrida, din 24 Iunie 1797	322
Hrisovul mănăstirii Plătărescii, din 27 Iunie 1797.	322
Hrisovul Vlahernei din Tarigradă, de la 28 Iunie 1797. . . 322—323	322—323
Hrisovul mănăstirii Arnăut-Chioi, din 30 Iunie 1797.	323
Al. Ipsilante reînnoște mila schitului Peștera, în 2 Iulie 1797 . .	323
Al. Ipsilante în 3 Iulie 1797 reintăresce cartea de milă a mănă- stirii Dealu	323
Al. Ipsilante întăresce mila mănăstirii Gruiul din Ilfov, în 3	

	Pagina
Iulie 1797	323
Al. Ipsilante in 3 Iulie 1797 acordă mili mănăstirei de la Tîrgoviște.	323
Hrisovul mănăstirei Mărculescii, din 10 Iulie 1797	323—324
Hrisovul Sf. Gheorghe, din 16 Iulie 1797	324
Al. Ipsilante acordă milă mănăstirei Lăculețele, prin cartea din 20 Iulie 1797.	324
Al. Ipsilante in 21 Iulie reînălărește milele mănăstirei Plumbuita.	324—325
Actul din 25 Iulie 1797 de miluirea schitului Turbați	325
Hrisovul bis. Stavropoleos din 1797 August 3	325
Hrisovul mănăstirei Viforita, de la 3 August 1797	325
Al. Ipsilante confirmă milele schitului Fundătura, din 4 Aug. 1797.	325
Al. Ipsilante întărește milele schitului Fundătura in 4 Aug. 1797.	325—326
Hrisovul mănăstirei Hurezu, din 5 August 1797	326
Carte de la 6 August 1797 pentru mănăstirea Dușco	326
Al. Ipsilante confirmă milele mănăstirei Căscioarele din Vlașca, la 15 August 1797	326
Hrisovul mănăstirei Sf. Spiridon vechi din Buc. 16 Aug. 1797.	326—327
Hrisovul de mili ale Mitropoliei și ale bisericilor din Eparhia Drăstorului, din 16 August, 10 Octombrie și 15 Octombrie.	327
Al. Ipsilante acordă milă schitului Bânda, prin cartea din 27 August 1797.	327
Al. Ipsilante reînărește hrisovul de mili a bisericei Crețulescu, din București Septembrie 1797	327
Al. Ipsilante reînărește mila mănăstirei Sf. Ioan Evanghelistulă de la ostrovul Patmos prin cartea din 4 Sept. 1797	327
Hrisovul mănăstirei Plăviceni din 5 Sept. 1799	327
Hrisovul mănăstirei Sf. Nicolae din Eparhia Miralichiei, din 5 Septembrie 1797.	327—328
Carte din 7 Sept. 1797 de rinduire de vinăriceri pentru Ilfov.	328
Al. Ipsilante dă mănăstirilor Grigoriu ot Sfetagora și Precistei de la Tavigrad pentru vinăriciu mai multe dealuri, prin cartea din 7 Sept. 1797.	328
Cartea din 8 Septembrie 1797 scutiindă de dări pe un poslușnică al Episcopiei Rîmnic.	328
Cartea din 8 Septembrie 1797 miluindă pe Filotei îngrijitorulă mitocului Episcopiei Rîmnic	328
Carte din 9 Septembrie 1797 pentru Suiulgiu	328
Cartea lui Al. Ipsilante din 11 Septembrie 1797 pentru servitorii bisericeii din Tîrgoviștea	328
Al. Ipsilantă reînărește cartea de mili a mănăstirei Radu-Vodă	

	Pagina
din 1797 Sept. 13.	329
Hrisovulŭ mŃnăstirei Vieroşulŭ, din 13 Sept. 1797	329
Hrisovulŭ mŃnăstirei Xenofont, din 15 Sept. 1797	329
Hrisovulŭ mŃnăstirei Dedulesei, din 15 Sept. 1797	329
Carte din 15 Sept. 1797 pentru mili Episcopiei de Rimnic . . .	329
Hrisovulŭ Episcopiei Rimnic (Valcea), din 10 Mai 1797	329—330
Pita ũ din 30 Sept. 1797 pentru mŃnăstirea Duşco	330
Hrisovulŭ mŃnăstirei Ivirulŭ, din 2 Octombree 1797	330
Hrisovulŭ mŃnăstirei Rătesci, din 7 Octombree 1797	330
Hrisovulŭ mŃnăstirei de la ostrovulŭ Patmos ũ dia 8 Oct. 1797.	330—331
Cartea lui Al. Ipsilante, din 8 Oct. 1797, dată mŃnăstirei Arnota	331—332
Hrisovulŭ episcopiei Rimnic, dia 10 Octombree 1797	332
Hrisovulŭ mŃnăstirei Castrachi de la Rumele, din 10 Oct. 1797	332
Hrisovulŭ mŃnăstirei Duşco din 11 Octombree 1797.	332
Carte de la Al. Ipsilante, din 13 Oct. 1797, pentru deşertarea ca- merelorŭ de la mŃnăstirea Şărindar.	332—333
Cărţi legate la tacsildari, din 19 Octombree 1797	333
Hrisovalŭ mŃnăstirei Egriçapi din Tarigradŭ, din 21 Oct. 1797.	333
Hrisovalŭ mŃnăstirei Dohiarial de la Sfetagora, din 21 Oct. 1797.	333
Hrisovalŭ mŃnăstirei Sf. Pavel de la Sfetagora, din 3 Oct. 1797.	333
Hrisovalŭ mŃnăstirei Branoveni, dia 3 Noembree 1797	333
Hrisovalŭ mŃnăstirei <i>Crimno</i> , din ostrovulŭ Haalehi, din 8 Noembree 1797.	333—334
Cartea lui Al. Ipsilante din 12 Noemb. 1797 pentru mŃnăst. Comana.	334
Hrisovalŭ mŃnăstirei Dintr'un-lemnă (Valcea), din Noemb. 1797.	334
Cartea pentru mitohulŭ mŃnăstirei Iarulŭ din 24 Noemb. 1797.	334
Anaforaua Mitropolitulŭ Dositheiu, din 18 Noembree 1796, relativă la egumenulŭ de la Arnota.	334—335
Carte din 1 Iulie 1797 pentru biserica Adormirei de la Slatina.	335—336
Hrisovalŭ mŃnăstirei <i>Chiculi</i> de la ostrovulŭ Chiprulai, din 1797 Iulie 12	336—337
Hrisovalŭ din 1797 al mŃnăstirei Lavra	337
Hrisovalŭ mŃnăstirei <i>Baliculŭ</i> din Tarigradŭ din 5 Noembr. 1797.	337
Hrisovalŭ mŃnăstirei <i>Pantelimonŭ</i> din 10 Mai 1797	337—340
Documente relative la şcoli	340—343
Anexe la Capit. IV pagina 25	340—341
Anexe la Capit. VI pagina 70	341—343
Anexe la Capit. X fila 98 despre comerţ, industrie etc. . .	343—344
Anexe la Capit. VIII pagina 79.	344—345
Anexe la Capit. IX pagina 90 relative la justiţie	345

	Pagina
Clironomia lui Enache Văcărescu	348
Impărțeala averii lui Enache Văcărescu	350—357
Ospătare la Beilic	357
Apărarea hotarelor despre Turci	357
Relativ la vinăriciū (6 Sept. 1799)	357
Sudiții și veii Cămărașū	358
Prindere de Turci	358
Căimăcămie la 1 Decemb. 1797, după căderea lui Al-İpsilante	358
Cod. XXXII.	358
Divanulū Muntenescū la 19 Febraare 1797.	358
Hangeri se întâlnește în drumū cu Ipsilante.	358
Familia Văcărescilor	359
Anexă la pagina 158	360—366
Comedie în 2 fapte pentru tanaturile cele ce așază Domnia.	360—365
Anexele Domniei lui Hangeri	366
Biserica Sf. Elefterie. Hrisovū, din 4 Ianuarie 1798.	366
Hrisovulū mōnăstirei Sf. Spiridon nou, din 5 Mai 1798	366
Hrisovulū mōnăstirei Sf. Gheorghe nou, din 23 Mai 1798	366
Hrisovulū mōnăstirei Măreuța, din 24 Mai 1798	366
Hrisovulū Sf. Mitropolii, din 14 Mai 1798	366
Hrisovulū mōnăstirei Sf. Ecaterina, din 23 Mai 1798	367
Hrisovulū mōnăstirei Radu-Vodă, din 26 Mai 1798	367
Hrisovulū mōnăstirei Negușitorilorū, din 23 Mai 1798	367
Hrisovulū mōnăstirei Cărnica, din 14 Mai 1798	367
Hrisovulū mōnăstirei Segarcea, din 27 Mai 1798	367—368
Hrisovulū mōnăstirei Zlătarī, din 31 Mai 1798	368
Hrisovulū mōnăstirei Răzvadul, din 5 Iunie 1798	368
Hrisovulū episcopiei Argeș, din 30 Mai 1798	368
Hrisovulū mōnăstirei Toți sfinții, din 31 Mai 1798	368
Hrisovulū Bisericeii școlii Flocesci, din 23 Mai 1798	368
Cartea lui C. G. Hangeri pentru biserica Udricani, din 1 Iunie 1798.	369
C. I. Hangeri întărește mila de vinăriciū a mōnăstirei Răsvanulū în 26 Maiū 1798.	369
Hrisovulū mōnăstirei Văcăresci, din 26 Maiū 1798	369
» » Pantelimonulū, din 8 Iulie 1798	369
» » Archimandritū, din 30 Maiū 1798.	369
» » Glavaciocū, din 26 Maiū 1798	369
» » Sf. Ion din Focșani, din 23 Maiū 1798	370
Cartea de milă a mōnăstirei Băbeni, din 22 Maiū 1798	370

	Pagina
Hrisovulŭ mŃnăstirei Stavropoleosŭ, din 26 Maiŭ 1798	370
Cartea mŃnăstirei Apostolache, din 22 Maiŭ 1798	370
Hrisovulŭ mŃnăstirei Mistea, din 25 Maiŭ 1798	370
» » Banulŭ, din 30 Maiŭ 1798	370
» » Ostrovulŭ, din 6 Iunie 1798	370
Cartea schitului Răteșcii, din 5 Iulie 1798	370
Hrisovulŭ mŃnăstirei Clocociov, din 24 Maiŭ 1798	370—371
» » Plăvicenii, din 30 Maiŭ 1798	371
» » Hurezulŭ, din 30 Maiŭ 1798	371
Cartea mŃnăstirei Căscioarele, din 25 Iulie 1798	371
Hrisovulŭ mŃnăstirei Polovraci, din 16 Iunie 1798	371
Cartea mŃnăstirei Surpatele, din 10 Iunie 1798	371
Hrisovulŭ mŃnăstirei Sf. Ion din Bucuresei dela 28 Maiŭ 1798	371
» » Negoesci din 30 Maiŭ 1798	371
Cartea mŃnăstirei Caluiŭ, din 20 Iunie 1798	371
» » Isvorulŭ Frămosŭ, din 15 Iunie 1798	371
» » Titiriciulŭ, din 15 Iunie 1798	371
» » Bucovățulŭ, din 15 Iunie 1797	372
» » Slătioarele, din 20 Iunie 1798	372
Hrisovulŭ mŃnăstirei Govorei, din 6 Iulie 1798	372
Cartea mŃnăstirei Cotmeana, din 18 Augustŭ 1798	372
Hrisovulŭ bisericii de piatră de pe moșia Tefoiulŭ, din 3 Sept. 1798	372
Cartea mŃnăstirei Mamulŭ, din 17 Iunie 1797	372
» » Tesluiŭ, din 15 Iulie 1798	372
Hrisovulŭ mŃnăstirei Gănescu, din 10 Iunie 1798	372—373
» » Isvorani, din 7 Iunie 1798	373
» » Sf. Sava (Osfeonogo), din 20 Iulie 1798	373
» » Hagi Dina, din 9 Iunie 1798	373
» » Grecilor (Hfov), din 31 Maiŭ 1798	373
Cartea mŃnăstirei Domnița Balașa, din 6 Iunie 1798	373
» schitului Prosia, din 8 Iunie 1798	373
» episcopiei Buzăului, din 10 Septembrie 1798	373
» mŃnăstirei Jătei, din 17 Augustŭ 1798	373—374
» » Zrnagovulŭ, din Septembrie 1798	374
» episcopiei Râmnicŭ, din 22 Iulie 1798	374
Hrisovulŭ episcopiei Râmnicŭ din 6 Iulie 1798	374
Cartea bisericii și școlii Sf. Apostoli Petru și Pavel, din Bucu- resci, din 28 Septembrie 1798	374—375
Hrisovulŭ schitului Lespedile, din 24 Maiŭ 1798	375
» Sf. Elefterie, din Bucuresci din 18 Ghenarie 1799	375

	Pagina
Hrisovul Barațiilor din Bucuresci, din 8 Iunie 1798	375
» Catolicilor din R.-Valcea, din 10 Iunie 1798	375
» » » Muscel, din 1 Iunie 1798	375
» Mănăstirile din Orient	375—377
» școlii de la Tarigrad din 23 August 1798.	375
» Mănăstirei Megaspilion	375—376
» spitalului și școlii de la Terapia, din 29 Iulie 1798	376
» Mănăst. din Constantinopole Vlah-Serai, din 30 Iulie 1798	376
» » Sf. Nicolae de la Miralichia, din 31 August 1798	376
» » Castrachi, din 20 Iulie 1798	376—377
» școlii de la Arnăuțu-Chioiș, din 18 Ianuarie 1799	377
Anexă la pag. 166	377—380
Hrisovul de orânduiala Mănăstirilor, din 10 Septembrie 1798	377—380
Anexă la pag. 168	380—381
Pitacul la Mitropolitul și la Episcopul ca să urmeze birotoriile după hrisovul, din 12 Ianuarie 1798	380
Hangeri se adresează către vel. Vistierul pentru cercetare și in- dreptarea catahrisisului ce facu protopopii pe afară asupra preoților, din 28 Aprilie 1798	380—381
Hangeri se adresează către Ispravnicul pentru a infrâna nedreptă- țile protopopilor din județe, 1 Mai 1798	381
Anexă la pag. 169	381—382
Hangeri muștrăză pe egumenul Visarion dela Cotroceni, că pen- tru ce au lăsat Mănăstirea să se strice. Îi poruncesce ca s'o drăgă și să'l încunoșciințeze. 24 Iulie 1798	381—382
Judecarea la divanul a căpitanului Iamandi cu egumenul Mănăs- tirii Răzvanu. 14 Iulie 1798.	382
Scutiri de dăjdi și miluiri a preotului Ioan Brat Manea Brutaru pen- tru că au dăruit niște case la orfanotrofie. 31 Mai 1798	382—383
Carte de scutelă a papei Mogoș de la Cojeșci. 17 Sept. 1798.	383
Pitacul la Ispravnicul de Mehedinți pentru liudi bisericii Dom- nesci din Cernați. 18 August 1798	383
Anexă la pag. 173	383
Hrisovul Orfanotrofiei din Bucuresci, din 29 Mai 1798	383—390
» Mănăstirii Arnotă, din 18 Mai 1798	390—391
» » Sărindaru, din 27 Mai 1798.	392—394
Cartea Schitului Turbați de mile, din 7 Iunie 1798	394
» bisericii Sf. Vineri, din 11 Iunie 1798	395
» » de la Poiana și a școlii pentru învățatura co- piilor, de la 20 Mai 1798	395—396

	<u>Pagina</u>
Cartea bisericeii Isvorulŭ din Bucuresci, din 23 Maiŭ 1798	396
Hrisovulŭ MŃnăstireii de la satulŭ <i>Vai-de-ei</i> , din 23 Maiŭ 1798.	396—397
» Episcopiei Buzeu, din 1798	397—399
Cartea de scutela a preotilorŭ de la biserica Domnescă din Bu- curesci, din 6 Iunie 1798	399
Hrisovulŭ MŃnăstireii Plumbuita, din 1 Iunie 1798	399—400
Cartea MŃnăstire IcŃna, din 8 Iunie 1798	400—401
Cartea Bisericeii de la Adormirea Maicii Domnului și a școleii de <i>lângă ea din 28 Maiŭ. 1798.</i>	401—402
Hrisovulŭ MŃnăstireii Colței pentru spital și școlă, din 15 Iunie 1798	402—406
Hrisovul MŃnăstireii Bistrița, din 1 Iunie 1798	406—408
» » Câmpu-Lung, din 30 Maiŭ 1798	408—410
Carte a schitului Gavana, din 16 Iulie 1798	410
Hrisovul bisericeii Ceauș-David, din 24 Iulie 1798	410—413
Hrisovul MŃnăstireii Cotroceni, din 23 Maiŭ 1798	413—415
Cartea schitului Namăesci, din 18 Mai 1798	415
Cartea MŃnăstireii Sinaia, din Maiŭ 1798	415
Cartea de la biserica domnescă din Caracal, de la 13 Iunie 1798	416
Cartea Sfântului Spiridon Vechiu, din 3 Maiŭ 1798	416—417
Cartea MŃnăstireii Plătăesci, din 17 August 1798	417
Cartea MŃnăstireii Gruiul, din 7 Iunie 1798	417
Carte de miluire, din 28 August 1798, a preotilorŭ de la Episcopia de Buzeu	418
Carte de scaune de carne a Episcopiei de Buzeu, din 29 August 1798.	418
Cartea schitului Mănăilesci, din 28 Iunie 1798.	418—419
Volnicie de vinăriceri ai Epitropiei, din 13 Septembrie 1798	419
Cartea bisericeii Mavrogheni pentru vinărici și miluiri din 26 Maiŭ 1798	419—420
Cartea MŃnăstireii Sadova pentru liuđi, din 28 Iunie 1798.	421
Hrisovul bisericeii domnesci și a școleii din Cerneți de la 18 August 1789	421—422
Hrisovul MŃnăstireii Dealu, din 28 Maiŭ 1798	422 423
Cartea popeii Coman din Cojesci de la 1 Noembrie 1798.	423
» » Atanasie de la spitalurile noue, din 10 Septembrie 1798	424
» » Bucur din Ulmeni, 11 Septembrie 1798	424
Hrisovulŭ mon. Câmpu-Lung, din 30 Maiŭ 1798	425—426
Cartea bisericeii de la Orești, din 28 August 1798	429

	<u>Pagina</u>
Cartea schitului Valea-mare, din 9 Iunie 1798	429—330
Hrisovul Măriei Sale Dómniei pentru biserica și șcôla din Cojesci și alte miluiri, din 25 Septembrie 1798	430—432
Hrisovul bisericeii Dintr'o di de la 18 August 1798	432—433
Carte pentru un scaunul de carne al Episcopiei de Buzău, din 24 Septembrie 1798	433
Carte pentru chinoviul la mon. Căldărușani, din 2 Iunie 1798	433—436
Hrisovul mitocului Episcopiei Râmnic, din 27 Iulie 1798	436—437
Cartea învățătorului de la Cojești de iertare de bir, din 4 Oc- tombrie 1798	438
Cartea lui Radu sin Bădică din Târgoviștea de miluiri, din 3 Oc- tombrie 1798	438
Anexă la pag. 174	438
Cartea lui Șarșu ovreiul legătorul de căru, din 13 Octombrie 1798	438
Anexe la cap. bisericeii sub Hangeri	439
Hrisovul mon. Arhimandritul pentru o móră, din 30 August 1798	439—440
Cartea schitului cetatea Negru-Vodă, din 27 Noembrie 1798	440—441
Cartea mon. Mărgineni, din 30 Octombrie 1798	441
Asemenea din 20 Octombrie 1798	441—442
Biserica și șcôla din Târgu-Jiul, carte de la 15 Iulie 1798	442—444
Cartea Bisericeii Scheia, din 22 Mai 1798	445
Cartea bisericeii Dobroșeșcii de la satul Tărtășeșcii și a șcôlei de acolo, din 23 Mai 1798	445
Cartea mon. Brâncoveni, din 20 Decembrie 1798	445—446
Cartea bisericeii Spirea, din 13 Ianuarie 1799	446
Cartea mon. Xenophont, din 29 Iulie 1798	446—447
Hrisovul mon. Megaspilion, din 29 Iulie 1798	447—449
Hrisovul mon. din Ostrovul Patmos și a șcôlei de acolo, din 24 Iulie 1798	449—451
Anexă la pag. 377	451
Hrisovul bis. Arnăut-Chioț, din 18 Ianuarie 1799	451—452
Hrisovul mon. Curuciușmea, din 18 Ianuarie 1799	452—453
Anexă la pag. 163	453
Cartea șcôlei sloveneșcii de la sf. Gheorghe vechiul, din 11 Iulie 1798	453—454
Cartea bisericeii și șcôlei din Tărtășeșcii, din 1 Aprilie 1798	454
Carte de miluirea doctorului Constantin, din 21 August 1798, 454—455	454—455
Cartea doctorului Silvestru, din 21 August 1798	455
Cartea bisericeii domneșcii și a șcôlei din Cerneti de la 18 August	

	<u>Pagina</u>
1798	455—456
Cartea bisericeii și a școlii de la satul Grecii, din 31 Maiu 1798,	456
Carte de miluire a școlii de la Tergu-Jiu, din 15 Iulie 1798	457—459
Carte pentru biserica și școla din Cojeșei, din 3 August 1798	459
Carte deschisă la ispravnicii recomandându-le o trupă de pelli- vani și comedianți francezi, din 29 Maiu 1798	459
Carte de scutire a dascălului de la școla din Cojeșei, de la 4 Oc- tobre 1798	460
Pitac către Mitropolitu pentru banii preoților, din 26 Aprilie 1798	460
Cartea bisericeii și școlii din Tărtășeșei, din 4 Aprilie 1798	460
Anexe la cap. XVI pag. 476. <i>Documente relative la adminis- trațiune</i>	461
Orinduiala havaeturilor logofetiei Divanului	461—464
Pitac din 10 Aprilie 1798 pentru stărpirea locustelor	465
Anexa la pag. 476	465
Hrisovă pentru departamentul Epitropiei, din 22 Ianuarie 1798.	465—471
Anexă la pag. 478	471
Carte din 3 Februarie 1798 de orinduire a patru neguțătorii la Epitropie	471
Carte din 7 Februarie 1798 către Radu Goleșeu vornic obștirilor	471
Carte din 5 Februarie 1798 de orinduire a patru boer-nași la Epi- tropie	472
Carte din 31 Ianuarie 1799 pentru cercetarea socotelilor epi- tropiei	472
Anexă la pag. 480	472
Avactul cutiei de la dregători	472—73
Carte din 31 Octombree 1798 de scutire a mitropoliei și a Epis- copiilor de ceva la cutie deciuiala la vinăriciu	473
Hrisovulu pentru cutia milelor din 20 Ianuarie 1798	473—478
Carte din 17 Septembree 1798 către vornicu obștirilor pentru a nu mai rindui leii din cutie	478
Anexă la pagina 481	478
Hrisovulu logofetiei de obșteiri, din 42 Aprilie 1798	478—481
Anexă la pag. 482	481
Pitac din 4 Ianuarie 1799 relativ la iraturile epitropiei	481—482
Anexă la pag. 483	483
Circulară din 18 Febr. 1778 relativă la nedreptățile din sate	482—483
Carte din 23 Octombree 1798 constatând prevaricațiunile isprav- nicilor din Vlașca	483

	<u>Pagina</u>
Anexa la pag. 184	483
Pitac din 30 Iulie 1798 autorizând pe un particular să prindă hoți	483—484
Pitac din 5 Martie 1798; abuzuri cu slujitorii din Vlașca	484
Pitac din 2 Aprilie 1798 pentru organizarea deliilor, Tufeciilor, Neferiilor și oprirea de port de arme de particulari	484
Anexă la pag. 185	485
Nizanolul băilor, cafenelelor, băcăniilor și cărciumelor din 3 Noembr. 1798	485
Nizamul pentru amblarea noptea cu felinar, din 3 Noembr. 1798	485
Pitacul la Aga, din 7 Noembre 1798, pentru străini ce sosesc în București	485
Idem din 6 Ianuar.	486—487
Pitac din 30 Martie 1798 pentru oprirea de port de arme	487
Idem din 9 Sept. 1798 către Hatmanu	487
Anexă la pag. 186	487
Anchetă ordonată în 9 Febr. 1798 în județul Buzeu după re- clamațiunea unor locuitori plăeși	487—488
Porunci din 10 Ianuarie 1798 la toți vatașii plaiurilor pentru nizamul Mărginei	488
Circulare din 24 Ianuarie 1798, la toate județele ca să se indemne locuitorii la arături	488—489
Anexe la cap XV Justiția	489
Publicații pe la toate județele către Ispravnicii, cu povățuirii a păzi dreptatea locuitorilor, din 10 Ianuarie 1798	489—490
Carte către boerii divanului, din 6 Ianuarie 1798	490
Anexă la pag. 188	490
Carte către Dumnéloru boerii Divaniți de la Craiova cu povă- țuiri și învățături a păzi dreptatea locuitorilor, din 1798 Ianuarie 12	490—491
Pitacul la veliți boeri a sta să caute judecățile și să se strângă la un cias și jum. din 1798 Sept. 25	491—492
Pitacul la Aga și Spătaru ca să se afle zapcii la Divan, la un cias și jum. din 1798 Sept. 25	492
Pitacul prin care se orânduiesc Sărdarū Șerban judecătoru la Spătărie, din 1798, Ianuarie 8	492—493
Anexă la pagina 189	493
Publicații la toate județele și la Căimăcamu pentru rëndulū hoților și făcătorilor de rău, ca să nu-i ție mai mult de trei zile la Ispravnicatu, din 1798 Ianuarie 24	493

	<u>Pagina</u>
Pitacŭ către Departamentulŭ de Cremonalionŭ pentru hoŭi ce se slobodŭ prin chezășie, de la pușcărie, să se arate și la Spătărie, din 1798, Aprilie 15	493—493
Carte către jud. cătorii de la Departamentulŭ de Cremonalionŭ, din 1798, Aprilie 19	494
Carte către vel Spătărŭ pentru hoŭi din 1798, Aprilie 18	494
Pitacŭ pentru orânduiala departamentului cremonalion și pentru Petrache ca să orânduiască Logofetŭ alŭ treilea din 1798 Martie 7	495
Pitacŭ către judecătorii de Cremonalionŭ pentru buna efastie, din 26 August 1798	495—496
Anexă la pagina 190	496
Carte către Departamentulŭ de șapte, din 1798 Iulie 14	496—497
Anexă la pagina 191	497
Publicaŭii la tôte județele pentru oprirea judecăŭilorŭ de la 15 zile ale lunei Iunie până la sfêrșitulŭ lui Iulie, din 1798 Iunie 11	497
Publicaŭii la tôte județele și la Caimacanulŭ, pentru contenirea judecăŭilorŭ pe vremea culesurilorŭ de vii, din 1798 Sept. 11	497
Ioan, precupeŭ din mahalaua Pantelimonuluiŭ dă unŭ zapisŭ in 1798 Noembrie 6, in favoarea celorŭ doi ômeni cari aŭ greșitŭ drumulŭ	497—498
Domnitorulŭ trimite la osinda ocnei pe Anghel Andrianopoli in 1798 Iunie 18	498
Domnitorulŭ dă o anafora in favoarea lui Nicolae Brâncovenu, ca să i se facă dreptate, in 1798 Octombrie 19	498—499
Pitacŭ către vel Vist. Scarlatŭ Ghica și Radu Golescu Vornicŭ alŭ obștirilorŭ, pentru casa Căminaruluiŭ Dudescu, din 1798 Noembre 21	499
Domnitorulŭ dă pitacŭ soŭiei Răducanuluiŭ in 1898 Maiŭ 18.	499—500
Anexă la pagina 189	500
Domnitorulŭ poruncesce Ispravnicilor ca să prindă pe tâlbării, hoŭii, făcătorii de rău și pe gazdele lorŭ, 1798 Ian. 24.	500—501
Pitacŭ relativŭ la arestări la spătărie și agie, către vel Spătărŭ din 1798 Septembrie 9	501
Hangeri orânduiesce ca hotarnici pe vel Sêrdarŭ Alex. Colciag și pe vel Sêrdarŭ Andronie Fotino, ca să sfôrască moșia Cojeșci, in 1798 Octombrie 21	501—502
Asemenea relativŭ la hotarele Cojeștilorŭ, din 16 August 1798 .	502
Asemenea pentru hotarele moșiei Belciugata, din 5 Nbr. 1798	502—503

	<u>Pagina</u>
Asemenea pentru moșia Breaza și Talia din 4 Decembrie 1798	503
Asemenea pentru unu munte de la Comarnic, din 3 Ian. 1799	504
Sudiți față cu justiția	504
Arestarea supusului rasescū Anghel Rusu, 14 Sept. 1798	504
Implinirea paharnicului Ioan Faca pentru bani datorți suditului Atanase Dumitriu din 23 Octombrie 1798	504
Anexe la cap. XVI	504
Carte pentru sameșul State Logofetū ce s'au doveditū mănă- torū, 9 Aprilie 1798	504—505
Polită de bani dată de Hangeri lui Al. Ipsilant întâlnindu'lu in cale	505
Vodă își apropiéză țigani particulari, din Ianuarie 1799	505
Pitacū la Hatmanū pentru plata de către Armășie a banilorū da- torii epitropiei, de la aurari din Vâlcea, din 27 Noemb. 1798	506
Pitacū la mitropolitū și boieri pentru ajutorulū de bani ce se cere, 21 Iulie 1798	506
Cărți legate la Ispravnici pentru catagrafia oilorū și mieilorū ce se taie in orașe la scaune de la 23 Aprilie inainte, 24 Apri- lie 1798	506—507
Pitacū la Radu Golescu pentru socotelile oieritului, din 2 Sep- tembre 1798	507
Pitacū pentru indoirea dărei oieritului și dijmăritului. 8 Iun. 1798	507
Carte la ibtractarulū alū doilea să cerceteze năpăstuirile făcute la locuitorii din județulū Secueni de către slujbașii oieritului i dijmăritului, din 26 Sept. 1798	508
Pitacū ca măcelarii să plătescă indoiala oeritului, din 11 Sep- tembre 1798	508
Cărți legate la tôte județele ca breslașii să între la bir cu țera. 12 Iunie 1798	508
Publicații la tôte județele pentru rindulū scutelnicilorū, din 18 Maiū 1798	508—509
Hrisovulū Vornicului Manolache Brâncovenu, din 17 Noembre 1798	509—511
Cărți legate prin tôte județele pentru catagrafierea viilorū, din 18 Aprilie 1798	511
Carte din 5 Maiū 1798 explicându cum să se măsoare viile	511
Pitacū in favoarea cumpărătorilorū vinăriciului Decembre. 1798	512
Carte deschisă către Ispravnici, să înceteze abusiva cerere de pei de iepure de la locuitori; 11 Ianuarie 1799	512
Facsimila după documentulū din 1798, prin care Toder sin Ni- colae Berivoescu e recunoscutū mazilū	513

	Pagina
Pitacû din 22 Noebr. 1798; care de rechisițiuni stătute pe drumuri	514
Pitacû din 30 Martie 1798 către mitropolitulă pentru rêmășițele de bani de la Episcopii	514
Pitacû din 30 Maftie 1798 de iertarea baniloră zaharelei pentru boeri, bresle și slujbași	514
Pitacû din 19 Aprilie 1798 ordonându implinirea baniloră za- harelei	514
Pitacû de iertare a baniloră zaharelei a boeriloră, a breslașiloră și a tuturoră funcționariloră. 30 Martie 1798	515
Pitacû din 22 Aprilie 1798 relativă la mieii fătați de oile luate în rechisițiune	515
Pitacû din 30 Aprilie 1798, dare de salahori care să tragă pe Dunăre vasele la <i>edecû</i>	515
Pitacû din 14 Ianuarie 1799 pentru tragerea la răspundere de bani a lui Arabagi-bașa pentru inchiriare de care	515—516
Pitacû de la 18 Noembre 1798 pentru care de zaherea din mai multe locuri	516
Carte de orânduire a clucêrului Văcărescu ca zaharagiû peste Oltă, în 15 Febr. 1798	516—517
Urmărireă lui Barbu și Sandu Logofetelulă, cariă aû mâncată bani de ai zaherelei și aû fugitû; 3 August 1798.	517
Pitacû din 16 Ianuarie 1799 informându pe tacsildarulă Goștinei ce dare are de a percepe	517
Pitacû din 6 Ianuarie 1799 ordonându tacsildariloră Goștinei, că odată cu catagrafiarea viteloră să se și iee dareă pe ele	517
Circulara din 15 Ianuarie 1799, ca să percépă Goștina cu păsuélă și fără de bătăi	517
Licitarea vămiloră, 7 Ianuarie 1798	518
Pitacû de rânduire de epistatû la carvasara, din 31 Dec. 1798	518
Pitacû din 4 Decembre 1798 pentru revederea tarifului vamalû.	519
Pitacû din 6 Decembre 1798, să fie păsuiti locuitorii cu trans- portarea sării la scheli fiindû drumurile grele	519
Pitacû din 1 Aprilie 1798 relativă la claca locuitoriloră de pe moșia Dômnescă din jurulă Câmpu-Jungului	520
Idem din 2 Aprilie 1798 pentru aceeași afacere	520
Hrisovulă Dômnei Luxandra Hangeri, din 27 Iulie 1798	520—521
Evaluări de moșii ce are de gândû să le cumpere Vodă	521
Hrisovulă de mili a lui Beizede a Grigore Șuțu, din 22 Sept. 1798.	522—524
Anexe la Cap XIX pag. 210	524
Tergû la Comarnic, 10 Septembrie 1798	525

	Pagina
Idem, din 5 Octombrie 1798	525
Nouă cărți la nouă județe vestind că târgul Comarnic s'a strămutat la Breaza, din 1 Dec. 1798	526
Trei cărți legate la Teleorman, Olt și Romanați pentru oprirea dărei cailor de pe la Menzilhanele, fără de poruncă, din 5 Februarie 1798	526—527
Cărți deschise pe la Ispravnicii pentru a cumpăra cai pentru trebuința Menzilhaniei și alți neguțători, să fie opriti pînă se va împlini suma, din 19 Aprilie 1798	527
Pitacū pentru pășunea cailor de Menzil de la postă, din 22 Aprilie 1798	527—528
Pitacū către ispravnicii pentru rîndul Menzilhanelor, din 9 Septembrie 1798	528
Porunci la opt județe și una la caimacamū de a cumpăra cai de treaba Menzilurilor, pînă la 20 al lunii Mai	528
Trei cărți legate la Teleorman, Olt și Romanați, pentru oprirea dărei cailor de pe la Menzilhanele, din 15 Febr. 1798	528—529
Anexe la Cap. XX (pag. 215). <i>Edilitate</i>	529
Hrisovul mōnastirei Colțea, din 15 Iunie 1798	529—533
Pitacū către Vornicū, spre a merge la hotarele politiei orașului București spre a afla semnele hotarelor, din 23 Mai 1798	533—534
Pitacū către biv. vel Banū Mavrocordat epistatul spătăriei spre a cerceta cu zapcii orânduiți intr'adins tōte marginile Bucureștilor de jur împrejur, din 1798 Febr. 4	534—535
Pitacū prin care se orînduesce Polcovnicū de poduri tot Costache, din 1798 Sept. 28	535
Pitacū către Vornicū al obștirilor spre a drege podurile Bucureștilor, din 1798 Iunie 5	535
Pitacū către boierii veliți ai Divanului spre a drege cele patru poduri a politiei din 1798 Oct. 11	535—536
Pitacū către vel Vornicū al obștirilor pentru a plăti lucrătorilor suma banilor ce au să răspundă analogon la facerea podului, 1798 Iulie 10	536
Asemenea și vel Spăt. să plătescă muncitorilor, 1798 Iulie 10	536—537
» » » Vist. » » » » Noemb. 19	537
Domnitorul poruncesce lui Const. sin Past'a Epistatulū șanțurilor ca să se destupe gura șanțului Dâmbovița. 1798 Mai 12	537
Pitacū către vel Spătarū și vel Hatmanū Epistatul al Agiei spre a se îngriji de podurile din politia Bucureștilor, ce sunt pe Dâmbovița, din 1799 Febr. 2	537—538

	<u>Pagina</u>
Domnitorulŭ poruncesce lui Matei Fălcoianu, Ispravnicŭ alŭ politei Bucurescilorŭ, ca sã astupe baltacurile de pe ulițele în cari nu sunț poduri, 1798 Febr. 5	538
Domnitorulŭ poruncesce vel Vistierului Barbu Văcărescu spre a direge podulŭ de la drumulŭ vămii Căineni, din 1798 Iunie 10	538
Pitacŭ cu Mumbașir ciohodar, ca sã implineascã vameșulŭ obo- rului tal. 100 ai saulgiului din 1798 Sept. 27	539
Domnitorulŭ poruncesce vel Vornicululŭ obștinei Radu Golescu, ca sã se facã douē tulumbe pentru Bucuresci, 1798 Oct. 31	539
Domnitorulŭ poruncesce vel Vorn. obștinei Radu Golescu ca sã se îngrijescã de luminări, 1798 Sept. 3	539
Una sutã pitace s'aũ făcutŭ pentru Epistatiŭ ce s'aũ orînduitŭ pentru ciumă, din 1798 Ianuarie 1	540
Pitacŭ la Vorniculŭ Golescu ca sã trimițã unŭ cioclu la sud Mus- cel pentru curățenia molefmiei din 1798 Ianuar 25	540
Pitacŭ la Ispravniculŭ Buzeuului din 1798 Febr. 8	540—541
Publicație la 12 județe de dincõce de Olt pentru ferirea de bõla ciumii, din 1798 Febr. 16	541—542
Pitacŭ cãtre Mitropolitulŭ Ungro-Vlahiei, din 1798 Februarie 14.	542
Domnitorulŭ numeșce pe Stefan Hiotu Epistatŭ la spitalurile nouē, din 1798 Februarie 23	542
Pitacŭ cãtre epitropii spitalurilorŭ nouē de a plãti leafa pe totã luna lui Ștefan Hiotu, 1798 Martie 1	542
Pitacŭ cãtre biv. vel Banulŭ, Dumitrache Ghica, i vel Vornicŭ al obștirilorŭ Radul Golescu, din 1798 Februarie 18	543
Hrisovŭ pentru vel Vist. din 1798 Decembrie 7	543
Hrisovŭ spitalului de la sud Buzeu din 1798 Iunie 9	543—544
Pitacŭ ce s'aũ orânduitŭ la Dumnelulŭ Vornicu Golescu ca sã cer- ceteze spițeriile, din 1798 Septembrie 18	545
Pitacŭ cãtre Vorn. alŭ obștirilorŭ pentru spitalurile cele nouē, din 1798 Noembrie 22	545—546
Pitacŭ cãtre Mitropolitulŭ Ungro-Vlahiei, din 1798 Noembrie 22.	546
Pitacŭ cãtre vel Spãtarŭ, din 1798 Noembrie 23	546
Pitacŭ cãtre Ispravniculŭ din sud Ilfovŭ pentru spitalurile cele nouē, din 1798 Noembrie 23	546
Pitacŭ cãtre vel Vornicŭ alŭ obștirilorŭ pentru iraturile spitalu- rilorŭ, din 1798 Decembrie 2	547
Pitacŭ la agie pentru telali și telelõice, din 7 Decembrie 1798 .	574
Pitacŭ la spãtãrie pentru cãrciumi, din 7 Decembrie 1798 . . .	547

	<u>Pagina</u>
Pitacū către vel Logofetū pentru contenirea judecārilor	547
Pitacū către Epistatulū Armāșiei ca să isgonescā pe cortei și pe lăeți din București, din 7 Decembre 1798	547
Pitacū către vel Vistierū ca să dēe 39 liude la spitalū, din 7 Decembre 1798	547
Rānduiala Nizamulū ce s'aū gāsīt de trebuința a se pune în urmare și a se păzi cu tōtā îngrijirea într'acēstā vreme ce se aude pe alocurea de nāpraznica bōlā a ciumei, din 1798.	548—550
Domnitorulū ordonā cā polcovnicia de ciocli să fie sub amaetulū Epistațilorū celorū mari de la spitalurile cele nouē, din 1798 Decembre 11	550—551
37 de cārți la 37 de mōnăstiri unde s'aū orindait la 120 de calici, pentru molipsēla de ciumā, care s'aū dat la spātārie ca acolo să puie numele de desubt dupē cislā, din 1798 Decembre 17	551—552
Anexā la pag. 221.	552—553
Hangeri prin pitacū, din 23 Iunie 1798 lasā Caimacam pe Banul Dimitrie Ghica.	552
Anexā la pag. 232.	553
Domnitorulū numesce pe Dim. Ghica de Caimacam în 23 Iunie 1798.	553
Carte către Ispravnicī, din 1798 Mai 10	553
Domnitorulū poruncesce Ispravnicilor ca să se îngrijeascā de de- sertori: Nicolae Dobrovici, Mihale Timoferof, Zermalae Alecseef și Semen Garbuliv, ca la mergerea lor să nu le facā vre-o supārare. 1798 Aprilie 8.	553
Anexā la pag. 243.	553—555
Domnitorulū orānduesce pe neguțatori Departamentului Epitro- piei de obște, să caute scrisorile lui Dumitrache Tur- navitu. 1798 Aprilie 7	553—554
Pitacū către Eugumenulū de la Sf. mōnăstire Margineni, din 1798 Octombre 28.	554—555
Domnitorulū poruncesce Starostelū de neguțatori ca să stringā toți banii Turnavitulū. 1798 Noembre 14	555
Anexā la pag. 248.	555
« <i>Stihuri asupra venirei Nemților în București și asupra pe- rizei Voevodulū Hangeri</i> »	555—559
Pitacū către Vorniculū Golescu, din 1798 Febr. 5	560
Domnitorul prin cartea deschisā către Ispravnicii județelor ce cad în drumul Căineni poruncesce ca să se îngrijescā de cele trebuinciōse pentru baronii Delimarchezi, 1798 Oct. 7	560

	<u>Pagina</u>
Pitacŭ către Ispravnicii ce cad pe drumul Cineni din 1798, Sept. 28.	560
Anexă la pag. 256	560
Anexă la pag. 276	560
Pitacŭ către Grigore Baot si Alex. Roset pentru a cerceta hotarele dintre moșia Habsesei si moșia Frcsani, din 1795 Iulie 6.	560
Pitacŭ de la Al. I. Calimah, din 20 Iulie 1795.	560—561
Pitacŭ de volnicie unui armslŭ, din 22 Iulie 1795	561
Pitacŭ din Noembrie 1795, in favoarea lui T. Carp cu referința la niece ligani	561
Documentŭ de hotărnicie din 31 Noembrie 1795	561
Pitacŭ din 23 Ianuarie 1796	561
Anaforana Divanului, din 1796 Ianuarie 31	561
Pitacŭ de la Alexandru Calimah, din 6 Febr. 1796	56a
Al. I. Calimah ordon lui Ion Carp biv vel Stolnic să stpsc moșia Spoteni, di 1796 Maiŭ 5	561—562
Pitacŭ din 3 Iulie 1796 pentru moșia statului Bineei din Orhei	562
Pitacŭ către Iordach Neagoe pentru hotrirea moșiei Clisova .	562
Pitacŭ ctr D. Suz si Gheorghe Iuga pentru hotărnicie in 12 Februarie 1796	562
Carte către ispravnicii din Neamt, din 22 Iunie 1798	562
Carte de la A. Calimah din 19 Sept. 1796 pentru moșia Clisova	562
Di de soroc in procesul lui tefan Ciogole, din 22 Octombr. 1796	563
Pitacŭ pentru hotrnicia satului Borolea de subt A. Calimah 7 Noembrie 1796	563
Pitacŭ de la A. Calimah din 24 Ianuarie 1797, mandat de adu- cere unor impricinai pentru moie	563
Carte de la A. Calimah cu di de soroc in procesul moșiei Bahna, Bineei si Tueni, 2 Martie 1797	563
Carte de la A. Calimah, din 29 April. 1797, pentru moșia Mircosei.	563
Carte de la A. Calimah, din 8 August 1797, cu di de soroc in procesul dintre Petre Sturza si N. Calmutzky	563—564
Carte de la Al. Calimah ctr ispravnicii de Botoșani, din 13 Aprilie 1798, pentru moșia Epureni	564
Cartea ctr vorniculŭ de Botoșani, din 30 Aprilie 1798, de la Al. Calimah pentru moșia Rușii	564
Cartea de la A. Calimah, din 22 Iunie 1798, pentru moșia Bahna.	564
Pitacŭ de la Al. Calimah pentru hotrrea moiilor Smarandei Canta, 13 Iulie 1798	564
Cartea de sorocire ctr jlba lui Vasile si George Pans pentru moșia Tutoveni	564—565

	Pagina
Cartea către ispravnicii din ținutul Romanului	565
Pitacii către Roseti în afacerea averii reposit. Manolache	
din 1798 Septembrie 23	565
Alex. Calimah poruncesce unui aprod ca să meargă la ținutul Orcheiului. 1798 Noembrie 20	565
Cartea de milă Slugerului Vasile Machedon, din 1797 Decembrie 28	565—567
Hrisovul bisericii domnesce din ținutul Némțului, din 1797 Martie 8	567—568
Zapisul moșiei Poiana Cârnelui, din 1798 Aprilie 11	568
Al. I. Calimah poruncesce biv vel Spătarului Dimitrie Sturza ca să pună petre hotare la siliștele Mircescii și Cozinescii, 1797 Aprilie 27	568—569
Domnitorul prin anaforaia din 1767 Aprilie 27 hotărește, ca să se dea Spătarului Milu 1200 stânjeni de pământ din ho- tarul Juganilor	569—570
Dimitrie Sturza Spătar înștiințează prin cartea din 24 Mai 1797 că a despărțit moșia Stolnicului Andrei Milu de moșia vor- nicului Mihail Sturza	570
Anaforaia Mitropolitului Iacob al Moldovei către Domnitor, din 1797 August 6	571—572
De la Părcălăbia Galații, din 1793 Mai 1	572—573
Pitacii către Al. Crisoverghi biv vel sluger și Pavel Bals spre a merge de a despărți cu petre hotare jumătate din satul Culițeni, 1795 Septembrie 5	573—574
Anaforaia mon. Treisfetile din 1798 Sept. 1	570—572
Carte către Teodor Bals biv vel Paharnic și Tânase Vasile biv vel căpitan de Dărăbani de la Al. I. Calimah, din 27 Mai 1797	574
Pitacii Domnesc din 10 Oct. 1797	574
Notă la pag. 224 (Nota 2)	571—576
Notă la pag. 236	576—578
Anexă la pag. 248	578—579
Anexă la pag. 278	579—580
Anexă la pag. 279 (Nota 3)	580—581
Notă la pag. 279	581

ERATA LA VOLUMUL VII

Negreșit sunt multe erori strecurate în volum. Tipografiile noastre n'au corectorul propriu și reviziunea ultimei corecturi se face — decă se face — cum dă Dumnezeu! Adaoge la acésta, că secretarii mei, unii mai radicali etimologiști, alții mai fonetiști, au împetrișat tipărirea, cu propriile lor sisteme ortografice. Speră totuși că neconsequențele grafice și ortografice nu vorů des-gusta din cale afară pe lectorů și că bunul simț și iubirea de istorie vorů triumfa asupra neplăcerii cășunată de babilonia ortografică.

Sunt însă unů numărů de erori cari atingů ineseși faptele și dar mă simț obligatů a le releva aci.

La pag. 18, alů 6-lea rindů de jos numărândů, să se citescă: *cherhanéoa* în loců de *chelhanéoa*, adică fabrica.

La pag. 36 rindulů 4 din note, a se ceti: *china-gesmata* în loců de *latina-gramata*.

La pag. 158 din eróre s'a đisů că: «*Comōdia*» acolo publicată e de la finea secolului XVIII^{lea}, când este de la începutul celui următor. De altmin-trelea acéstă «*Comōdie*» publicată la finea secolului XVIII^{lea} este deopotrivă oglinda finei aceluși secolů ca și alů primilorů 30 de anů din ceiů următor.

La pag. 159 a se suprima din titlulů capitolului XIV vorbele: «*Biserica și șéola*» pentru că despre aceste se tratéză la cap. XV (pag. 162).

La pag. 187 cifra XV a se ceti XVI.

La pag. 192 cifra XVI a se ceti XVII.

La pag. 194 rindulů alů 4-lea, numărândů din jos în sus, citește 1798 în loců de 1797.

La pag. 232 rindulů 13, citește 1798 în loc de 1788.

La pag. 283 în nota a 2-a rindulů 3, citește: 20 Ianuar 1799, în loc de 1790.

La pag. 248 rindul 16 citește: 1799, în loců de 1790.

La pag. 256 amů amintitů dupě Naum, File de ciaslovů și alții, că Moruzi a fostů proclamatů Domnů la 8 Februar 1799 și că la 18 Februarie în același

ană, Hangeri ară fi fost ucis. In «Convorbiri Literare» No. 7 din 1892, D-I Lahovari a publicat un document cu data de 9 Februară, 1799 ca provenind de la Căimăcămia țerei Romănesci. E de sigură o erore, căci de și Al. Moruzi a fost proclamată Domnă la Constantinopole la 8 Februarie, Hangeri a căutată a domni până la 18 Februarie și era materialmente imposibilă ca la 9 Febr. să existe în Bucuresci o Căimăcămie a lui Moruzi. Aci nu avemă dar de a îndrepta noi data, ci *Convorbirile Literare*.

Pag. 382. Documentulă publicată aci pentru popa Ion Brat Manea Brutaru, din 31 Maiă 1798, din erore s'a mai reproduș și la pag. 392.

Pag. 333. Aliniatulă ală 3-lea rindulă 2 să se citescă: *Egricapi*, în locă de *Egri-api*.

Pag. 328. Documentulă penultimă, rindulă întâi, citește: Târgșoră (Prahova) în locă de târgșoră Prahova.

Pag. 328. Documentulă ultimă rindulă 2 citește vorba din urmă: *volnicesce*.

Pag. 399. Documentulă ală doilea este din 1798 Iunie 6, iar nu din 1799.

Pag. 413. In penultimulă rindă ală documentulă adauge data de 1798, înainte de vorbele Iunie 24.

La pag. 426 din erore s'a reproduș hrisovulă de orânduială mănăstirilor, deja reproduș la pag. 377.

Pag. 457, rindulă întâi citește: Vlah. în loc de Zlah.

Pag. 459, rindulă ultimă citește: 1798 în locă de 1708.

Pag. 487, rindulă 8 citește: 1798 în locă de 4798.

Pag. 504 rindulă 7 citește: 1799 în locă de 1798.

Pag. 506, rindulă 2 citește: 1799 în locă de 1798.

Pag. 524, rindulă 29 citește: 1799 în locă de 1798.

